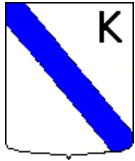

**15.000 jaar geschiedenis
van Sant tot Cadzand**

De geschiedenis van Cadzand is te verdelen in de periodes 1000-1600 en 1600-1900.

-In de eerste periode was Cadzand onderdeel van het Graafschap Vlaanderen. De bevolking bestond uit katholieke Vlaamse landarbeiders. Door natuurrampen en oorlogen gedwongen, verliet de bevolking rond 1600 het eiland. Alle informatie uit die periode is te vinden in de Vlaamse, Franse en Engelse (Kerk-)archieven.

-In de tweede periode werd Cadzand onderdeel van de Nederlanden. Protestante Vlamingen en naar

Walcheren

gevluchte protestante Vlamingen trokken naar Cadzand. Zonder beeldenstorm en zonder slag of stoot werd Cadzand protestants. Met de komst van Franse vluchtelingen/immigranten werd de kennis van landbouw enorm vergroot en het Land van Cadzand welvarender. Alle informatie uit die periode is te vinden in de Nederlandse archieven.

De Cadzandse Geschiedenis gaat over het leven in Cadzand, zoals werk, kleding, stormvloed, geld, eten, tegenslagen en oorlogen, maar ook over blijde gebeurtenissen en grappige voorvallen. Er wordt niet diep ingegaan op politieke gebeurtenissen, ijstijden, de beeldenstorm, etc. Er wordt alleen verteld over wat de Kezantenaoren meemaken. Geschiedenisboeken vertellen over de Zwinstreek of over Zeeuws-Vlaanderen, maar nooit over Cadzand als dorp, terwijl de inwoners van Cadzand ontzettend veel hebben meegemaakt! Er is hiervoor zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de originele bronnen.

Gebruik deze website voor een reis langs 15.000 jaar Cadzandse geschiedenis. Om de onderwerpen overzichtelijk te houden zijn de gebruikelijke gedetailleerde verwijzingen naar bronnen onder de artikelen geplaatst.

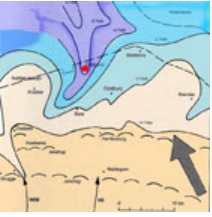
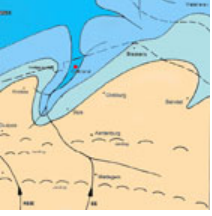

cadzandgeschiedenis.nl, Bert Voets.

E-book, 2020

Cadzandgeschiedenis.nl is opgenomen in de Koninklijke Bibliotheek als digitaal erfgoed.

KB Koninklijke Bibliotheek
National Library of the Netherlands

Tijdlijn tot 1600

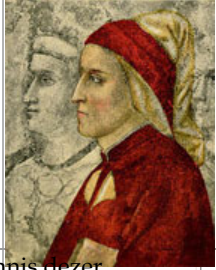

12.000 vC	<p>Aan het eind van de laatste ijstijd, 12.000 jaar geleden, volgde de Schelde al grotendeels dezelfde loop vanaf haar Noord-Franse bron, maar ze mondde uit in de Maas, die op haar beurt in de Rijn afwaterde. De Rijn mondde in die tijd pas ergens bij de Doggersbank -nu een grote ondiepte- uit in de Noordzee. Het hele zuidelijke Noordzeebekken lag toen droog. In het zuiden was geen verbinding met de Atlantische Oceaan (via het Nauw van Calais). De Noordzee had zich naar het noorden tot de lijn Schotland-Jutland teruggetrokken. De Westerschelde van nu is amper zes a zeven eeuwen oud.</p>	
9.000 vC	<p>Tijdens de Vlaamse Transgressie I, van 9.000 tot 7.000 jaar voor onze jaartelling, steeg de zeespiegel gemiddeld 2 m per eeuw. Het peil van de zee lag 25 meter lager dan het huidige peil. Tussen 8.000 en 5.500 jaar B.P. (= Before Present: voor heden) steeg het zeewater van -25 m. NAP tot -4 m. NAP. Oorzaak: afsmeltend ijs van de gletsjers. De Vlaamse Transgressie ontstond door een algemene opwarming van de aarde, waardoor de ijskappen smolten en het niveau van de zeespiegel steeg. Er zijn voorwerpen en bewijzen van bewoning uit de IJzertijd gevonden. De vroegste voorwerpen zijn uit 9.000 jaar voor onze jaartelling, bijlen van rendiergeweien, vuurstenen voorwerpen.</p>	
4.000 vC	<p>Als gevolg van de golfstroom (Atlantische Oceaan) wordt 4.000 jaar voor onze jaartelling de verbinding van Engeland met Frankrijk eerst uitgeschuurd en tenslotte verbroken. Het Nauw van Calais ontstond. Engeland werd een eiland. Het meegesleurde zand zet zich af langs de Nederlandse kust. De zeespiegel stijgt gemiddeld 50 cm per eeuw.</p>	
1.000 vC	<p>De zeespiegel stijgt gemiddeld 15 cm per eeuw. In West Zeeuws-Vlaanderen is een grafheuvel uit de bronstijd 3.000-1.000 v Chr ontdekt.</p>	
0000	<p>De Romeinse Tijd duurde in Zeeland van van 54 voor Chr. tot ca. 300 na Chr.. De Romeinen brachten selderij, peterselie, biet, sla, knoflook en witte wortel, de voorloper van de aardappel.</p> <p>De kustvlakte tot aan de rand van de zandstreek bestaat voor nagenoeg de helft uit een met geulen doorsneden waddegebied van slikken en schorren dat wij thans kunnen vergelijken met de huidige Nederlandse schorren. In deze D-II-Transgressie wordt dagelijks zand en klei afgezet wat tot opslibbing en verhoging leidt van het wad.</p> <p>Aan de ene kant groeien de bedoelde gebieden aan door aanslibbingen, maar aan de andere kant worden de aanwinsten door springvloeden en andere stormen teniet gedaan en neemt de zee er telkens nog een stuk land bij. Deze wisselwerking tussen zee en land met de zee aan de winnende hand, maakt in de periode 250-500 bijna alle bewoning achter de Zeeuwse en Vlaamse duinen onmogelijk.</p>	
100	<p>In de Romeinse Tijd wordt de latere Vlaamse kustvlakte bevolkt door de Menapiërs en de Morinen. Beide stammen behoren tot het Keltische ras. Het voedsel van de bevolking bestaat uit erwten, bonen, wortelen, uien en kool. Over het grondgebruik en hun nederzettingen is weinig bekend. Vast staat dat uit deze gebieden o.a. schapenwol en ganzen werden geëxporteerd. Door de vele overstromingen in 250-300 moet de bevolking het gebied verlaten.</p>	
250	<p>Op het laatst van de Romeinse tijd hebben grote overstromingen plaats gehad, die de duinenrij doorbraken en diepe inhammen veroorzaakten in de kustlijn. Waarschijnlijk gebeurde dit niet ineens, doch geleidelijk aan. Toen moet ook het Zwin ontstaan zijn, dat oorspronkelijk onder de naam van Sinfala voorkomt. Deze inham der zee – tot Brugge doorlopend – wordt al vroeg vermeld als de grens van het gebied der Friezen. De positie van het latere Cadzand is met rood aangegeven. De huidige kuststreek is nog</p>	

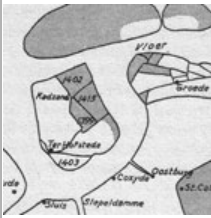
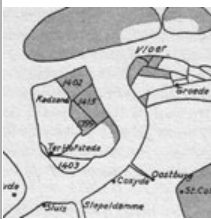
	water.	
400	<p>De leeggelopen kust- en Scheldestreek was al deels herbewoond vanaf de 4e eeuw met Saksische groepen die hun Germaanse cultuur en taal behielden. De naam Vlaanderen wordt voor het eerst genoemd in 358, toen de Franken Vlaanderengouw of pagus Flandrensis van de Romeinen onder hun beheer kregen. Tussen de 3e en de 8e eeuw werd het gebied tweemaal per dag overstroomd door de Noordzee. Tientallen grote vloed, in 486 met aardbevingen, teisterden dijken en duinen en verdreven de inwoners.</p> <p>In deze tijd zijn reeds een paar nederzettingen ontstaan, o.a. Aardenburg en Oostburg, welke beide plaatsen al zeer vroeg worden vermeld en tot de oudste van ons land behoren.</p>	
500	<p>De periode van het jaar 500 tot 1000 wordt de duistere middeleeuwen genoemd. De bevolking wordt aangevuld met Rijnlandse Franken en andere Germaanse groepen uit Nederland en Duitsland. De schapenteelt is een van de voornaamste bronnen van bestaan. Oostburg en Aardenburg kennen in de vroege middeleeuwen al een bloeiende wolhandel. Akkerbouw op beperkte schaal is te vinden op de hoger gelegen schorgronden ver van zee. Graan is het voornaamste produkt. Om de kachel te stoken wordt in dit boomloos gebied griendhout aangeplant. In 513 en 523 zetten watervloeden het gebied onder water.</p>	
600	<p>Vanaf 600 wordt het christendom gebracht bij onze heidense voorouders. Het eerst horen we van St. Ursmarus, die kort na 600 in de omgeving van Oostburg predikt en die in Rodenburg (Aardenburg) een klooster sticht. Omstreeks 650 zijn het St. Amandus en vooral St. Eligius (Eloy), die hier onverdroten het geloof hebben verkondigd ondanks velerlei moeilijkheden. Ook St. Willibord heeft deze streken op zijn menigvuldige missiereizen bezocht. Pas na het stichten van abdijen worden resultaten bereikt.</p>	
800	<p>Het latere Zeeuwsch-Vlaanderen is in de negende en tiende eeuw al op talrijke plekken bewoond. Het eiland van Casant is nog een sant (zandplaat in zee onder de landtong Wulpen).</p> <p>Ongetwijfeld bestaan er vanaf de Keltische periode handelscontacten tussen de bewoners van de Noordzeekusten onderling, en wordt niet alleen de koopvaardij maar ook de zeeroverij bedreven. In de periode 820-1100 vallen de Noormannen regelmatig de Vlaamse kust aan. Het zijn Denen, die handel willen drijven. Aangezien er nog geen handel van betekenis is, slaan ze aan het plunderen. Als oudste piraten vermeldt men Friezen, Saksen, Denen en Noormannen.</p>	
838	<p>Op tweede kerstdag, 26 december 838, treft een zware stormvloed het gehele kustgebied van de Lage Landen. Het water bereikt bijna de hoogte van de machtige duinen. Het zou de zwaarste stormvloed in deze eeuw zijn geweest. Volgens de geschriften van Gerward uit Nijmegen en Prudentius, de latere bisschop van Troyes, zijn er meer dan 2500 slachtoffers. Hun gegevens zijn echter uit de tweede hand.</p>	
862	<p>Boudewijn I (bijgenaamd Boudewijn met de ijzeren arm) wordt de eerste gouwgraaf van Vlaanderen. Hij is een telg uit de Keltische stam Morinen. Het Graafschap Vlaanderen (862-1795) is een gewest van het koninkrijk Frankrijk van 862 tot 1529. Aardenburg is inmiddels door de koophandel een machtige en vermaarde plaats. Tussen 863 en 870 komen de Noormannen onder aanvoering van hun leider Vlastinges op bezoek en plunderen en verwoesten de gehele stad. Pas rond het jaar 1000 nemen de aanvallen af.</p> <p>In de verwarring van de Noormannentijd wisten de graven van Vlaanderen zich veel goederen en rechten van grote abdijen toe te eigenen. Ook de abdij van St. Pieters zag op deze wijze vele bezittingen verloren gaan. Graaf Arnulf I (918-965) gaf evenwel in 941 een gedeelte ervan aan de abdij terug om het onrecht van zijn voorgangers te herstellen.</p>	
950	<p>Bij de opkomende handel in Vlaanderen wordt al geld gebruikt. Gezien de nauwe contacten met het achterland, zijn het overwegend Duitse zilveren en Gouden muntstukken.</p>	
976	<p>In een charter uit 976 wordt een grondruil tussen Keizer Otto II en de St. Baafs abdij te Gent beschreven. Het betreft de pagus Thesandrie. De verklaring van een hoogleraar geschiedenis, dat dit het Eiland van Cadzand betreft, is onjuist.</p>	
1000	<p>De periode van het jaar 1000 tot 1400 wordt De Middeleeuwen genoemd.</p> <p>De Schelde loopt via de Oosterschelde in zee uit.</p>	

1014	29 sept. 3 dagen harde wind zonder regen. Het zeewater wordt het land ingejaagd. Schepen slaan te pletter. In de kroniek van de abdij van Quedlinburg in Saksen spreekt men van duizenden doden. Het gevolg van de stormvloed moet een langdurige overstroming zijn geweest. De kustbewoners gaan zich na deze overstroming beschermen tegen het water met het opwerpen van 2 meter hoge terpen. Deze helpen maar matig. In de jaren 1015, 1016, 1017, 1020 en 1040 volgen meer overstromingen. De opwas (ce sant) ten noordoosten van Lammingsvliet (Sluys) heeft een lage begroeiing, geschikt als schapenwei, maar het is niet bekend of er zich al mensen (tijdelijk) gevestigd hebben.	
1042	Op 2 november 1042 wordt de kust van Vlaanderen getroffen. De stormvloed wordt slechts in één bron vermeld en is daardoor minder betrouwbaar.	
1050	Bewoning en de eerste inpoldering van Casant.	
1080	In 1080, 1082 en 1086 veroorzaken grote watervloeden een hoge sterfte onder vee en pluimvee en mislukken graanoogsten.	
1096	Onder het dekenaat (<i>moederparochie</i>) Rodenburgh (<i>Aardenburg</i>) komen Hannekenswerve (<i>bij Draaibrug</i>), Lammingsvliet (<i>het latere Sluis</i>) en Casant voort. Hannekenswerve en Lammingsvliet zijn enkele jaren vóór 1089 gesticht. Het bisdom Doornik gaf in 1096 via het aartsdiaconaat Brugge aan het dekenaat Aardenburg de opdracht de parochie Casant te stichten. (Cartulaire de Saint Bavon à Gand, charter 15, p22) De parochie Casant en een kapel zijn volgens een register uit 1559 bekostigd door Radbod, bisschop van Doornik. Gezien de naam van de polder, heeft de kapel op Casant uiterst rechts op het hoogste punt in de Kercpolre (27) gestaan tegenover de latere 'Onze Vrouwe Kercke op Cassant'. De oude nederzetting Casant moet in het midden van het eiland gelegen hebben. Noord van de latere Oudelandsepolder lag nog een kern, Oudewerve, en in NO, bij de latere Tienhonderdpolder de kern Stockelins-cruce (drinkput van fam. Stockeling).	
1100	Op het eiland van Catsant is vanaf het begin het leenstelsel van toepassing. Ridders uit het Graafschap Vlaanderen worden voor hun diensten aan de graaf beloond met het vruchtgebruik van een akker op Catsant. Zij worden wel verplicht een tiende deel van de oogst aan de patroon van kerk, de St. Baafsabdij te Gent, te schenken.	
1100-1500	Vanaf de 12e eeuw is het stelsel met horigen afgeschaft. De horigen zijn vrij man en worden de derde klasse genoemd. Ze mogen handelen en grond bezitten of pachten. Dit komt de Vlaamse economie ten goede. In de middeleeuwse maatschappij vindt men een relatief hoog percentage minderbedeelden: arme gezinnen, bejaarden, gehandicapten, werklozen. Voor die personen bestaan er geen sociale voorzieningen van de overheid. Iedere parochie richt een Dis van de heilige Geest in. Die instantie wordt beheerd door dismeesters en trekt haar inkomsten uit gronden, renten, giften. De verleende steun bestaat vooral uit gaven in natura: graan, vlees, vis, kleren, schoenen. De Dis richtte een ziekenhuis in, en verleent onderdak aan bejaarden.	
1111	In 1101, 1105, 1108, 1111 en 1112 razen stormvloeden over de kust van Vlaanderen. Bij de vloed van 1108 worden vele Vlamingen, die aan zee woonden genoodzaakt de wijk te nemen naar Engeland, waar koning Henderik hun uiteindelijk in Wallis in het graafschap Pembroke een woonplaats aanwees. Bij het beschrijven van de schade in 1111 wordt ook het eiland 'Cassant' genoemd. De omvang van de schade is niet bekend. Cassant wordt ook al als vissersplaats genoemd. De bewoners vissen onder de kust en in kreken op makreel, zalm, kabeljauw, schelvis, pladijs (schol), bot en paling.	
1112	De 1 meter hoge cades van de poldertjes/percelen op het eiland van Cassant geven nauwelijks bescherming tegen overstroming. Er wordt een dijk van 2,50m hoog om de polders heen gelegd. De nieuwe, grote polder heet de Oudelandsepolder. Het eiland van Suijtsande, dat op dezelfde manier ontstaan is, wordt eveneens bedijkt, de Zuidzandepolder.	
1112	Graaf Boudewijn VII van Vlaanderen bekend dat hij zich de tienden van Wulpen en Kadzand tussen 1112 en 1119 toegeëigend heeft, die tot de kerk van Rodenburg (Aardenburg) behoren. Tot beter inzicht gekomen staat de graaf de tienden van Wulpen, Cassant en Rodenburg weer volledig aan de kerk af, zowel die van het moerland als die van het nieuwe en het oude land. (Cartulaire de Saint Bavon à Gand 655-1255, charter no.18)	
1115	Vanwege schade door een stormvloed wordt het eiland Cassant opnieuw vermeld. Het indijken van schorren en slikken (op andere plaatsen) gebeurt nu uit landaanwinst. De abdij Ter Duinen uit Koksijde begon er als eerste mee, gevolgd door O.L. Vrouwe van Broekburg, de St. Niklaasabdij uit Veurne, de St. Pietersabdij uit Oudenburg en de abdij uit Lissewege. De St. Baafsabdij ondernam deze activiteiten niet. Men rekent op grote winsten uit de verbouw van graan, maar men houdt te weinig rekening met misoogsten.	
1124	In 1124 en 1125 heerst er hongersnood in Europa. In Vlaanderen kopen vorst Lambrecht van Straten en Her Bertolf, de proost van de abdij Sint Donas, alle graan op tegen een lage prijs en verkopen het tegen een hoge prijs aan de arme bevolking. Graaf Karel de Caluwe beveelt hen het graan tegen de gangbare prijs te verkopen.	
1134	Het begon met een aardbeving op zee op 1 oktober. Door de vloed van 2 en 4 oktober 1134 vormen zich zeearmen in de zwaar aangetaste kust. Tussen Cassant en Knocke ontstaat een grote inham, het Zwin. De Honte (Westerschelde) wordt aanzienlijk verwijd en wordt zelfs in 1183 een zee genoemd. Het water dringt 25-30 km landinwaarts. Het vasteland komt steeds sneller blank te staan, omdat men vanaf Ostburch naar het zuiden het zouthoudende veen afgraaft voor zoutwinning en als brandstof gebruikt. De bodem komt onder zeeniveau te liggen. Na de stormvloed van 1134 wordt grote spoed gemaakt met het aanleggen van defensieve dijken.	
1167	Filips van de Elzas (graaf van Vlaanderen periode 1168-1191), naar het voorbeeld van graaf Boudewijn VII (graaf	

	van Vlaanderen periode 1111-1119), schenkt de St. Baafsabdij de tienden van Wulpen en Cassant. (St. Baafsabdij, charter no.43)	
1170	De eerste allerheiligenvloed. Wulpen en Schoneveld worden bijna geheel van de kaart geveegd. Het water spoelt over de dijken van Damme tot aan de poorten van Brugge. Een groot aantal Vlaamse en Zeeuwse gezinnen trekt het binnenland in en vestigt zich aan de rivier de Elbe. Van ongeveer 1170 tot 1430 spreken we van het Middeleeuwse Klimaat Optimum (M.K.O.), dat daarna met een reeks strenge winters overgaat in de Kleine IJstijd (Kl.IJ.).	
1171	De oudste schenking aan de St. Baafs abdij te Gent bestaat uit grafelijke lenen. In 1171 doen Ridder Walter van Axel en Ridder Alard, zoon van Symon van Ostburch afstand van de opbrengst van hun grafelijk leengoed (akkers) op Cassant. Na de schenking van de opbrengst van het land van beide leenmannen schenkt eigenaar graaf Philips van de Elzas van het Graafschap Vlaanderen deze akkers "cum omni accrescenti terra" aan de abdij.	
1173	Mei 1173. Drie dagen achtereen rijzen noord-en zuidwester stormen het water hoog op tegen de Vlaamse kust. Tot 1180 gaat geen jaar voorbij zonder watervloed. Saeftinge verdrinkt. De steden Damme, Brugge en Gent krijgen het zwaar te verduren. In 1180 scheurt het district de Paerdemarkt los van het eiland van Cassant en wordt een zandbank. De Paerdemarkt was voor die tijd een deel van Wulpen, dat nog aan Knocke vastzat.	
1189	Ook Leonius de Cazant schenkt de opbrengst van zijn leen aan de St. Baafsabdij. Daarna schenkt het Graafschap ook deze akkers aan de abdij.	
1196	Het heeft onophoudelijk geregend van 24 juni tot 25 december. Het gevolg is voedselschaarste door de mislukte oogst. Er heerst algehele hongersnood. De wolven komen uit de bossen van het vasteland en vallen mensen aan.	
1200	Uit de 13de eeuw stammen tiendenpalen. Ze geven de grens aan tussen de bezittingen van de abdijen van St. Baafs en St. Pieter. Tienden zijn het tiende deel van de oogst die de leenheer/ eigenaar bij wijze van belasting aan de abdij moet leveren. Bisdom Doornik heeft een verdeling tussen beide abdijen gemaakt.	
1213	30 mei 1213. Damme, de enige Zwinstad, wordt geplunderd door de Fransen. Deze verliezen daarna de zeeslag tegen de Engelse vloot in de Sincfal tussen Knocke en Cassant. 1.700 Franse schepen werden door de Vlamingen en de Engelsen vernietigd.	
1214	Een vloedgolf teistert het Zwingebied, in het bijzonder Brugge. "Anno Domini MCC (1200) ende MCCXIV (1214) wordt Vlaendren al te seere gheplaecht met brande by messchieve in veele steden ende dorpen ende ooc met sterften ende ooc met zeevloet, want die zee brack inne te vele steden, ende schuerde die dycken, so dat omtrent Brugghen vier mylen varre, Oost, West, ende Zuydt wast al een watre, so datter in diverse plaetzen veele lieden ende beesten verdroncken." Pas rond 1220 zullen die gebieden weer worden teruggewonnen door de Cisterciënzers van abdij Ter Doest.	
1218	Strenge vorst met voortdurende sneeuwval van 11 nov tot 6 dec. Dit bemoeilijkt de visvangst. Na een pauze gaat dit type weer door tot maart 1219. De wegen zijn hard en rivieren zijn bevroren.	
1220	De vermelding van de „polre qui dicitur Hofstede" in de charters 146 en 161 van de St-Baafsabdij toont aan, dat er in 1220 in het uiterste ZW van het eiland Cadesant een belangrijke hofstede stond.	
1227	Begin 13e eeuw (in ieder geval vóór 1227 (St. Baafsabdij, charter no.161)) wordt in opdracht van het bisdom Doornik, een kerk gebouwd van gele Vlaamse baksteen, de Onze Vrouwe Kercke op Cassant. Het gebouw bestaat uit één beuk, in Romaanse stijl(met kleine ramen). In deze tijd bestaat er geen indeling in provincie en gemeente door het Rijk, maar in door de Kerk gevormde parochies. De hiërarchie van de Kerk eist een soort boekhouding van de bezittingen in het land en het bijhouden van giften en belastingen. Hierdoor worden eindelijk een aantal zaken te boek gesteld. Zo komen er lijsten van dorpen en parochies. Voor het eerst worden de Nederlandse namen genoteerd. De Kerk krijgt door schenking polders in bezit en moet hiervan de dijken onderhouden. Door schenkingen beslaat het bezit van St. Baafsabdij volgens de charter 161 van 1227 reeds meer dan 250 gemeten. Dijkdoorbraken worden eveneens genoteerd. De leden van de Kerk zijn in de meeste streken de eersten die kunnen lezen en schrijven. Zij schrijven en passant de geschiedenis.	
1231	Tot 1231 werd de zielzorg op het eiland Cassant slechts door één geestelijke uitgeoefend. De parochianen van Cassant richtten omstreeks deze tijd een verzoek tot de abt van de St. Baafsabdij, de patronus van hun kerk, om naast de pastoor (zie noot) een kapelaan te benoemen. Als namelijk de pastoor tijdelijk het eiland moest verlaten, kwam het herhaaldelijk voor, dat hij wegens storm of woelig water geruime tijd ervan weerhouden werd, weer naar het eiland over te steken. Als er in die tijd mensen geestelijke bijstand nodig hadden, kon men geen andere priester te hulp roepen, daar de overtocht te gevaarlijk was. De abt van St. Baafs vond het evenwel niet nodig een tweede geestelijke op Cassant aan te stellen. Het eiland had immers altijd aan dit gevaar bloot gestaan. De vroegere abten hadden één priester voldoende geacht en dus meende de abt, dat hij in dit opzicht niet meer verplichtingen had dan zijn voorgangers. Indien de parochianen meenden, dat een tweede geestelijke dringend nodig was, konden zij wel een kapelaan geheel voor eigen rekening krijgen. Men wendde zich toen tot bisschop Wautier de Marvisen van het bisdom Doornik. Deze kwam aan het verlangen der eilandbewoners tegemoet. Hij besliste, dat er een kapelaan zou worden aangesteld, voor wiens onderhoud de St. Baafsabdij 8 lb. zou bijdragen, de parochianen van Cassant 5 lb. en de pastoor 2 lb. (St. Baafsabdij charter 176)	

	noot: Een kapel heeft geen vaste priester. Godsdienstplechtigheden worden verricht door een priester (kapelaan) van een naburige parochie. Een kerk heeft een vaste priester, de pastoor, met eventueel de kapelaan. Uit bovenstaande verslag van de St. Baafsabdij blijkt dat de Mariakerk zeker vóór 1227/ 1231 gebouwd is.	
1242	Een stormvloed houdt lelijk huis in het Zwin en overstroomt het eiland Coesant. In 1244 zal Coesant worden ingedijkt.	
1248	In de winter 1248-1249 is er sprake van 3 ernstige stormvloeden. -20 november 1248 (1 nov.?). Vlaanderen, Zeeland en Holland. Dijken breken door, veel doden -28 december 1248. Wester storm met onweer, gevolgd door een noordwester storm op 12 februari. Deze stormvloeden veroorzaken veel schade, vooral omdat deze stormvloeden zo snel op elkaar volgen. Melis Stoke, de kroniekschrijver van Floris V, noemt deze stormen "ene sware plaghe".	
1250	Juni. Een doorlopende vloed zonder eb. De zee brult en het water brengt tot ver in het binnenland van Vlaanderen schade toe aan dijken en gebouwen.	
1252	In 1252 wordt een nieuwe 'tolrolle' of tolreglement op het Zwin uitgevaardigd door Margareta van Constantinopel voor de vijf vissersplaatsen Knokke, Reygaartsvliet, Niewersluis, Cadzand en Coxyde. De visvangst in 't Zwin is niet meer rendabel vanwege deze tol die aan Lammingsvliet/Sluis betaald moet worden. (Dale, J.H. van; Bijdragen tot de oudheidkunde en geschiedenis van Zeeuwsch-Vlaanderen, deel 5, 1860)	
1257	Na een storm in 1254, die ook Vlaanderen teisterde, volgt in januari 1257 de St. Geronsstorm.	
1268	6 januari 1268, enkele dagen lang een zware zuidwester storm. De wind draait daarna plotseling naar het noordwesten. Het Schelde-estuarium loopt veel schade op, o.a. het eiland Coezand.	
1269	Goed drinkwater is kostbaar. Om aan het benodigde vocht te komen, drinken de rijken wijn en de minderbedeelden (aangelengd) bier. Voor de stad Damme wordt drinkwater met een ondergrondse leiding van 10 km lang vanuit een vijver in Male aangevoerd. Men gebruikt koperen kranen en loden leidingen om de watertoevoer naar de waterputten te regelen. Op Caesant wordt regenwater als drinkwater gebruikt. Het grondwater is zilt en daardoor ongeschikt voor consumptie.	
1274	Deze kaart is geconstrueerd op basis van lijsten van plaatsen, die in 1274 vermeld stonden (omdat ze belasting afdroegen bijvoorbeeld) en waarvan de locatie op kaarten uit de 17de eeuw, voorzover bekend, werd ingetekend. De kaart biedt daarmee een overzicht van de mogelijke geografische situatie rond het jaar 1274, toen Gwijde van Dampierre graaf van Vlaanderen was.	
1275	De eilandpositie van Kadzand en Wulpen deed de behoefte gevoelen aan een geregelde veerdienst. De Doornikse kanunnik Arnulf van Maldegem schonk in zijn testament in 1275 een bedrag „ad vecturam vel passagium de Caedzant" en eveneens „ad passagium de Ostende Vulpen". In 1280 neemt graaf Guy van Dampierre dit „St-Marie Vere", dat gratis overtocht verleende tussen Cadzand en Wulpen, onder zijn bescherming. Het veer is genoemd naar de patrones van de kerk van Cassant. De graaf stelde 40 gemeten land op het eiland Cassant vrij van belasting en feodale verplichtingen voor het onderhoud van deze veerdienst.	
1288	Volgens Melis Stoke overstromen op 5 febr. Vlaanderen en Zeeland, behalve Walcheren en Wolphaartsdijk.	
1295	Er ontstaat een conflict tussen Graaf Gwijde van Dampierre en Floris V van Holland, die elkaar de heerschappij over Zeeland betwisten. Floris V verzekert zich van de steun van Engeland, terwijl Gwijde van Dampierre hulp krijgt van Zeeuwse edelen die in opstand komen tegen Floris V. De Hollandse ridders Van Brederode en Jan van Renesse landen op Catsant. Van daaruit rukt Van Renesse op naar Sluis, verwoest de stad en maakt 3000 slachtoffers. De Friezen, die van de roof leven en de Hollanders overal volgen, krijgen toestemming om op Catsant te landen. Zij verslaan 1400 Vlaamse soldaten, brandschatten het eiland en keren met rijke buit terug.	
1300	In de 14e eeuw leeft 1/3 van de stedelijke bevolking in armoede. 1/3 van de kinderen sterft vóór het 6e jaar. Mannen worden hooguit 50 jaar, vrouwen 45 jaar. Lengte 1.68m, resp. 1.58m. Anno 2008 is dat 1.81m, resp. 1.68m. De meeste kledij wordt gemaakt van wol (laken) en linnen. Dit zijn de meest voorkomende stoffen. De wollen grondstof werd voornamelijk ingevoerd vanuit Engeland. Het spinnen, weven, vollen (=vervilten, de weefdraad "verbergen") en verven gebeurt in Vlaanderen. Linnen is de andere veel gebruikte stof. Dit weefsel van vlas is veel lichter en wordt in zijn lichtste versie veel gebruikt als voering voor de wollen kledij en voor ondergoed. De zwaardere soorten worden gebruikt als kledijstof voor lichte zomerkledij. Stoffen als zijde en fluweel zijn uiterst duur en worden enkel gebruikt aan de hoogste hoven door de rijkste mensen.	
1300	DANTE ALIGHIERI (1265-1321) schreef het verhaal <i>DIVINA COMMEDIA</i> . Hierin wordt gesproken over Guizzante, een plaats in de buurt van Brugge in het graafschap Vlaanderen. Historici proberen aan te duiden waar Guizzante ligt. Genoemd worden o.a. Wissant in	

	Frankrijk en Catsant in het graafschap Vlaanderen.	
1302	Kroniekschrijver Melis Stoke noemt de buurtschap Terhofstede "eene plaats, welke voor de kennis dezer stroomen, op dien tijd, zeer belangrijk is".	
1303	Op 28 maart organiseren de Zeeuwen, onder leiding van Jonker Willem 's-Gravenzoon, een strooptocht naar Walcheren. De zoon van de graaf van Henegouwen-Holland, Willem van Avesnes, onderneemt uit wraak voor deze aanval een plundertocht vanuit Arnemuiden naar het eiland van Caesant/Cassant. Hij landt met zijn troepen bij Terhofstede, maar stuit al snel op verzet. Brugge had een bataljon van 45 kruisboogschutters en 22 helpers onder leiding van Willem Mussin naar Sluis gestuurd om Cassant te verdedigen. Na plunderingen en verkrachtingen scheidt Willem van Avesnes zich dezelfde dag weer in en keert terug naar Walcheren.	
1304	Zonder tegenstand van betekenis overvallen de Vlamingen met hun Zeeuwse bondgenoten in een paar weken tijds geheel Holland en Utrecht. De Brugse stadsrekening van 1304 vermeldt bijvoorbeeld transporten van de schippersgilden van Damme, Cassant, Aardenburg, Mude, Hoeke en Biervliet. De schepen vervoeren een groot aantal ambachtslieden om deel te nemen aan het beleg. Al eeuwen is het gebruikelijk dat ridders voor hun ridderdiensten, in plaats van geldelijke betaling, landerijen van de Graaf van Vlaanderen krijgen. Deze landerijen worden weer verpacht aan Hereboeren die op hun beurt weer een gedeelte van de opbrengst van het land aan de Leenheren afstaan. Ook verplichten de Hereboeren zich de ambachtslieden die op de landerijen wonen en de pachtboeren - dit zijn de mensen die het land bewerken - te leveren voor de strijd in dienst van de Leenheer. In de stadsrekening van Brugge komt een zekere Janne van Caetsant voor, die (vermoedelijk in het najaar van 1302) aan de stad maar liefst 276 pond betaalt, als afkoop voor de deelname aan een expeditie door Cassantenaars.	
1306	De strengste winter van de afgelopen 3 eeuwen.	
1316	Door 10 maanden onophoudelijke regen mislukt de graanoogst. Er breekt twee jaar lang een periode aan van pest, honger en dood. De prijzen stijgen tot ongekende hoogte. De gewassen liggen te rotten op het land. In de steden sterft tweederde van de bevolking, meer dan 50 inwoners per dag. Een komeet, die tijdens de Paasdagen gezien is, was volgens hen de voorbode.	
1334	23 november 1334. De St. Clemensvloed. Vlaanderen lijdt veel schade. Het eiland Wulpen overstroomt. Ook Walcheren lijdt ernstige schade. Ook veel schade in het land van Saeftinge.	
1337	Het begin van de 100-jarige oorlog. Geruchten lopen dat de Engelse koning een leger in gereedheid brengt om het naar Brabant over te varen. Met het oog op een noordelijke aanval op Frankrijk, stuurt Philippe van Valois in samenwerking met Louis van Nevers een oorlogsvloot naar de monding van de Schelde om te verhinderen dat Edward met zijn troepen in Antwerpen aan land gaat. Volgens tijdgenoten zou dit gewapend treffen uitgroeien tot het grootste wapenfeit van de 14de eeuw. Louis van Nevers installeert 5000 wapenlieden op het eiland van Cassant onder het bevel van zijn bastaardbroer Guy en enkele vooraanstaande Vlaamse Leliaards. Daar wordt de Engelse vloot opgewacht die uit Gravesand is vertrokken. Onder een wolk van pijlen weten de Engelsen op Cassant te landen en het Franse leger in de pan te hakken, waarna het eiland wordt geplunderd. De Fransen tellen 3000 slachtoffers. Het plunderen is de vergoeding aan de soldaten om hen te motiveren goed te strijden, zodat ze er na een overwinning een lekker extraatje aan overhouden. Vaak is het plunderen ook de enige betaling aan de soldaten. In de jaren daarna hebben de Vlaamse kustbewoners en vissers erg te lijden van Engelse en Zeeuwse kapers.	
1338	In de lente van 1338 landen de Engelsen op het eiland van Cassant met als enige doel plunderen.	
1340	24 juni 1340. De zeeslag in 't Zwin. Franse troepen plunderen het eiland van Cassant. Tijdens graafwerkzaamheden in 2010 in de Dierkinspolder is een zwaard gevonden. Het is gedateerd 1325-1350. Het kan achtergelaten zijn tijdens één van bovengenoemde plunderingen van Cassant in 1337, 1338 of 1340.	
1345	Koning Eduard III van Engeland komt op 8 augustus met 80 schepen in 't Zwin aan, teneinde Vlaanderen te onderwerpen. Dit mislukt. In januari en maart 1346 probeert hij dat nogmaals, weer zonder resultaat.	
1347	De schriftelijke bronnen zijn in de 14e eeuw uitermate karig met mededelingen over Cassant, Zuidzande en Coezand. Coezand wordt in 1347 genoemd in verband met enige renten, die voor de St. Jacobkapel in Ter Hofstede werden geschonken; één van deze renten kwam van ± 4 gemeten „up Coezand in 't oude land".	

1347	<p>Koning Eduard III van Engeland tekent op 13 maart 1347 te St. Winocx-Bergen een verdrag met het Graafschap Vlaanderen. Hij zal als schadevergoeding voor zijn plundertochten in de voorgaande jaren op het eiland van Cassant een kerk en een klooster stichten voor 13 monniken van de orde der Kartuziers. Het klooster wordt wel genoemd in de archieven, maar zet zelf vraagtekens (1346-1385?) bij de oprichting ervan. Misschien is er wel een verband tussen dit verdrag en de uitbreiding van de Mariakerk met de Noordbeuk.</p> <p>De koning zou ook een hospitaal oprichten voor een abdes en 7 nonnen. Dit vond geen doorgang. Er is wel in 1348 in Brugge het Kartuzierinnenklooster Sint-Anna-ter Woestijne opgericht. (archief Rijssel)</p> <p>1348-1349. De pest, de zwarte dood, breekt uit in Europa. Ook Sluys ontkomt niet aan deze epidemie, die huishoudt tot 1352. 1/3 van de bevolking bezwijkt.</p>	
1350	<p>In de 14e eeuw wordt aan de noordzijde van de Onse Vrouwe Kercke een deel aangebouwd, de noordbeuk. Deze is in Gotische stijl (met grote ramen). Mogelijk is dit bekostigd door koning Edward III van Engeland, die zich in een verdrag uit 1347 tot de bouw van een kerk op Cassant verplichtte.</p>	
1351	<p>In maart waaien veel bomen, molens en torens om. Schepen op zee vergaan. Er volgt een droge en hete zomer. De gewassen op het land verdorren. Voedselschaarste heerst alom.</p>	
1375	<p>8-10 okt. Heel Nederland wordt getroffen door een zware orkaan. Tussen Cassant en de Zwinmondung ontstaat een nieuwe vaargeul, het Sluysse Gat. Cassant overstroomt. De nederzetting in de polder Roffoelkin op het eiland verdwijnt.</p>	
1377	<p>Springvloed. In november doet een grote storm de kuststreek overstromen. De polders op Casant, die bij deze springvloed onder water liepen waren nog niet drooggelegd sinds de overstroming van 1375.</p> <p>De eilanden Koezand en Schoneveld staan onder water. Het land van de Vier Ambachten overstroomt. De sluizen in Biervliet begeven het en 17 dorpen verdwijnen in de golven.</p> <p>“Dit ongeluk wierde geweeten den Dijkgraaven, die wel vlijtig genoeg waren in 't dijkgeld te innen; maar de ontfangene penningen tot eygen gebruyck verbeezigde, verwaarloosden de dykken te breydelen teegens 't zeegeeweld.”</p>	
1384	<p>Half mei landen de Engelsen met een vloot van bijna 100 schepen op Cassant om Gent, dat belegerd wordt door Brugge, Sluis en Aardenburg, te ontzetten. Zij brandschatten Cassant en vermoorden een aantal bewoners.</p>	
1388	<p>In de winter 1387-88 strandden 2 balen konijnenvellen en 37 koevellen te Kadzand, en een kleine baal peper te Waterduinen op Wulpen. Deze goederen hadden veel waterschade geleden, maar werden alle door de baljuw verkocht.</p>	
1391	<p>Een grote springvloed veroorzaakt overstromingen langs de kust, in Oostende en op het eiland van Cassant.</p>	
1394	<p>Op 21 januari een zware storm en op 22 januari een stormvloed. Overstromingen langs de kust, in Oostende en op het eiland van Cassant. Ten westen van de Onze Vrouwe kerk staan 3 gemeten land onder water en ten oosten 6 gemeten. NO op het eiland Cassant, bij Stockelins-cruce, worden herstelwerkzaamheden aan de zeedijk uitgevoerd. Polders die in 1375 en bij de springvloed van 1377 onder water liepen zijn nog niet drooggelegd. Als gevolg van deze en voorgaande overstromingen staat het gehele oostelijke deel van Cassant onder water. Een van de overblijfselen van deze ramp is de Zwartegatse Kreek ten noorden van Groede. De eilanden Coesant en Wulpen gaan grotendeels verloren. Oude zeekeringen moeten worden hersteld en versterkt. Verarming van de streek en oorlogsprikelen verhinderen echter een krachtdadige aanpak.</p>	
1398	<p>Het eiland Cassant is nogmaals zeer zwaar getroffen door onweer en orkanen. Tot tweemaal toe wordt de Noorddijk beschadigd, hetgeen aanleiding was voor het heffen van een extra geschoot “van den Noortdike weder te makene te twee stonden, dat hi bi groten stoerme te broken was”. Sedert 1398 bespeurt men rond Cassant een levendige bedrijvingsactiviteit. NO van het dorp Cassant bij Stockelins-cruce worden eveneens herstelwerkzaamheden aan de zeedijk uitgevoerd. Noord van Ter Hofstede bedijkt Willem Blonden een kleine polder, die men eenvoudig ‘het poldertje achter Ter Hofstede’ noemt, later Insetepolder genaamd. Het noordelijk deel van de Insetepolder zal in 1625 onder de wallen van het fort Retranchement verdwijnen.</p>	
1399	<p>Na de overstromingen van 1375, 1377 en 1394 wordt de Vierhonderdpolder Bezuiden De Kerk herdijkt door Ridder Jan van der Capelle voor de St. Baafsabdij te Gent.</p>	
1400	<p>(Voor de mannen onder ons: het hoppebier doet zijn intrede! Rond 1650 heeft er een brouwerij gestaan op het erf van hofstede van Abraham Françoisen aan de Vierhonderdpolderdijk)</p> <p>Na de tweede helft van de 14e eeuw is de oppervlakte van het eiland van Casant, door watervloeden ongeveer met de helft verminderd; de verloren gegane gronden worden rond het begin van de 15e eeuw herdijkt. Met opzet laten grootgrondbezitters, vooral kloosters, vaak ondergelopen polders blank staan om er te kunnen</p>	

	<p>vissen, want het visrecht brengt meer op dan het verpachten van de polders aan de boeren. Graan telen blijkt toch belangrijker, omdat men grotendeels afhankelijk is van aanvoer uit Frankrijk. Graanblokkades zijn aan de orde van de dag. De helft van de stedelijke bevolking leeft in armoede. Een derde van de kinderen sterft vóór hun 6e jaar. Mannen worden hooguit 50 jaar, vrouwen 45 jaar.</p> <p>Naast de stenen put blijft echter ook de houten tonput, bestaand uit afgedankte wijnvaten, in gebruik. Op elkaar geplaatste houten vaten waaruit de bodem is verwijderd doen dienst als waterput (welput). Het overgrote deel van het drinkwater op het eiland van Cassant is eeuwenlang echter geen zilt grondwater, maar regenwater, opgevangen in bakken en tonnen.</p>	
1402	De Tienhonderdpolder wordt herdijkt. Deze bestond voor de overstromingen uit meerdere kleine polders, die rond 1100 onderdeel van de Oudelandsepolder waren.	
1403	De Vierhonderd-Beoosten-Terhofstedepolder wordt bedijkt. Het is een geheel nieuwe landaanwinst. De dijk heet de Terhofstededijk.	
1404	<p>In juni 1404 keren Engelse schepen vol laken uit Antwerpen terug naar huis. Ze zetten koers naar 't Zwin. Onmiddellijk wordt groot alarm geslagen in het Brugse Vrije. Alle beschikbare vissersboten worden samengetrokken in Sluis om een aanval af te wenden. Zij kunnen niet verhinderen dat de Engelsen de Zwindelta binnenvaren en ontschepen op Wulpen en Cassant, van waaruit zij plundertochten organiseren. Met rijke buit keren zij huiswaarts.</p> <p>19 november. De eerste Sint Elisabethsvloed zet grote delen van Vlaanderen en Zeeland onder water. De vloed wordt zo genoemd, omdat zij op de naamdag valt van de heilige Elisabeth. Het is de ernstigste stormvloed sedert 1375. Op Cassant breekt de Noorddijk door. De recente aanwinsten bij het eiland Cassant: de Tienhonderdpolder, de Vierhonderdpolder ZO van de kerk en de Vierhonderdpolder ZO van Ter Hofstedeblijven behouden.</p>	
1405	<p>Op 24 mei 1405 tracht de Engelse vloot Sluis in te nemen. De stad heeft zich echter goed voorbereid en kan de aanval afslaan, waarbij een zestigtal Engelsen sneuvelen. De Engelsen plunderden daarop Cassant en de omliggende parochies Sint-Anna-ter-Muiden, Knokke en Heist. Ze branden de kerktoren van Westkapelle (B) neer, omdat deze een vaarbaken van het Zwin vormt.</p> <p>Op 19 november stond de zee zo hoog boven dijken en duinen, dat tot 3 mijl landinwaarts mensen, dieren en gewassen verloren gingen. Ook Wulpen en Cassant leden aanzienlijke schade.</p>	
1408	<p>De Engelsen landen weer eens op Cassant en organiseren een plundertocht.</p> <p>In de winter 1408/09 bezwijkt de Noorddijk opnieuw en wordt daarna met grote kosten hersteld. Minimaal 40 gemeten land aan de kust ging verloren.</p>	
1415	De Strijdersgatpolder met een oppervlakte van 470 gemeten wordt bedijkt.	
1417	<p>In 1417 en 1418 ontstaan door hevige stormen opnieuw een aantal dijkbreuken in de Zwinstreek. Het eiland van Cassant verliest in het noorden land bij het 31e begin van de Oudelandse polder, waar vroeger een geul (Strinc) was tussen Catsant en Klein Catsant. Sindsdien loopt dat land elk jaar onder water.</p> <p>De Antwerpenpolder met een oppervlakte van 378 gemeten wordt bedijkt. Men verwacht dat na de bedijking de kreek, die Cassant van Zuutzande scheidt, binnenkort zal dicht slibben.</p>	
1421	<p>Er zijn in dat jaar twee stormvloeden. De eerste, op 2 maart 1421, sommigen zeggen 15 januari 1421, veroorzaakt tal van dijkbreuken in o.a. Zeeland, een andere bron zegt in het Westerscheldegebied. Van Cassant zijn geen gegevens over schade bekend.</p> <p>Op 18 en 19 november 1421 woedt er een opmerkelijk zware noordwesterstorm, gevolgd door een hoge stormvloed (geen springvloed) met als naam De Tweede Elisabethvloed. Grote delen van Holland, Vlaanderen en Zeeland lopen onder water en ook worden veel huizen door de orkaan weggeblazen, tot in Tiel aan toe. De Biesbosch is een overblijfsel van die ramp. De streek rond Hannekenswerve (bij Draaibrug) komt onder water te staan. Later blijkt dat er definitief 72 dorpen ten onder waren gegaan. 100 jaar later kon je nog kerktorens in het water zien staan. Het aantal slachtoffers zal niet meer dan vierduizend zijn, maar een ramp is het wel. Niemand wil of kan het totale dijkherstel en inpoldering betalen, dus blijft het water na 1424 -bij De Derde Elisabethvloed- alleen baas. Dorpen en kloosters worden opgegeven. De mensen trekken zich terug uit het gevaarlijke gebied.</p>	
1422	De Moerkerkepolder, later Zwarte Polder genoemd, wordt aangelegd. De polder dient het Zwarte Gat af te sluiten, en daarmee de verzanding van het Zwin tegen te gaan.	
1423	De Zandpolder, ook de polder Bewesten Ter Hofstede genoemd, wordt ingedijkt. Het betreft een oppervlakte van 600 gemeten. De St-Baafsabdij neemt hierbij 50 gemeten voor haar rekening. Na de drooglegging laat zij er "vlietkens delven" en gerst zaaien, maar een gedeelte van deze grond, het "duunland", heeft als bouwland weinig waarde.	
1425	Cassantse vissers hebben gezien, dat „tusschen den Navele ende 't Vloer", tussen Wulpen en Cassant, Engelse kapers een lading rijnwijn van een schip van de Duitse Hanze hebben veroverd. De Hanze diende hierover een klacht in bij de Vier Leden van Vlaanderen, waarop eerst in 1435 werd gereageerd. De Hanze beriep zich er op, dat de inbeslagneming was geschied „vor den Vlor an der Vlameschen zide". De Vier Leden trachtten de verantwoording echter van zich af te schuiven door erop te wijzen, dat er reeds lang kwestie was over „den stroom" tussen Vlaanderen en Zeeland. Volgens de Zeeuwen zou de omschreven plaats „bynnen den stroom van Zeland" liggen, maar er was in deze zaak nog geen definitieve beslissing genomen, ofschoon de Vier Leden van Vlaanderen een verzoek hadden ingediend bij de hertog om een onderzoek te laten instellen inzake de	

	grensscheiding tussen de beide gewesten; de hertog was immers graaf van Vlaanderen en van Zeeland. De Hanze kreeg het advies, zich om schadevergoeding tot Zeeland te wenden. Indien mocht blijken, dat de plaats waar de Engelsen het schip met Rijnwijn in beslag genomen hadden, tot Vlaanderen kon worden gerekend, zouden de Vier Leden de daaruit voortvloeiende verplichtingen nakomen en een schadevergoeding aan de Hanze uitkeren.	
1430	Van ongeveer 1170 tot 1430 spreken we van het Middeleeuwse Klimaat Optimum (M.K.O.), dat in de jaren dertig van de 15de eeuw met een reeks strenge winters overgaat in de Kleine IJstijd (KI. IJ).	
1435	Tot het einde van de Honderdjarige Oorlog in 1453 moest het Brugse Vrije konvoischepen uitrusten om de Vlaamse vissers te beschermen tegen Franse, Engelse, Normandische en Bretoense kapers en op het zeefront wachtposten in stand houden. De kustbewoners werden meermaals opgeroepen om de zee grens te bewaken.	
1436	Nadat een aantal Sluizenars, op terugweg van La Rochelle, door Engelse zeerovers in het Kanaal is aangevallen en vermoord, besluit hertog Filips de Goede om de Engelse vlootbasis in Calais te veroveren. De expeditie naar Calais is een mislukking want na negentien dagen belegering trekken de aanvallers zich op 28 juli 1436 terug. Deze poging om Calais in te nemen wordt op 10 augustus gevolgd door een razzia van Engelse troepen. Deze worden aan wal gezet op Cassant. Have en goed worden meegenomen. St-Baafs verleent gedurende lange tijd aan de pachters en tiendplichtigen vrijstelling van het betalen der schulden, omdat „in 't jaer '36 vele verlies adden van den Hinghelsche”. Na Cassant geplunderd te hebben, trekken de troepen verder naar Oostburg en Aardenburg.	
1439	Onder leiding van ridder Heyndrick van Borsele, Heer van Vere, overvallen de Hollanders, bestaande uit bannelingen, boeven en moordenaars, schepen in de haven van Sluys en steken over naar Cassant om te plunderen.	
1446	In de week vóór Pasen woedde weer een hevige storm, die gepaard ging met hoge vloedstanden. St-Baafs spreekt in de rekening van dat jaar over de “kosten ghedaen in de heleghe weke om de noot van den grooten vloeden in Cadsant, Oosburchambocht, ende Ardenburch-ambocht”. Op het eiland Cadsant had de Noorddijk van dijkbreuken te lijden. Sommige percelen van St-Baafs bleven een paar jaar onbebouwd liggen vóór ze opnieuw werden verpacht. Er moest een nieuwe inlaagdijk worden gemaakt, waarvan de kosten werden omgeslagen over alle ingelanden van het Oudeland. St-Baafs, de heer Van der Capelle en Jan de Baenst, baljuw van Brugge, hadden als de grootste gelanden de zwaarste lasten te dragen. Door deze inlaagdijk werd een gedeelte van het Oudeland aan de zee prijsgegeven. De pachters kregen daarna opnieuw een stuk grond toegewezen, maar eerst in 1448 kon het land weer opnieuw worden bezaaid.	
1449	Een storm doet de Noorddijk doorbreken.	
1450	Ook in het jaar 1450 hield men van lekker eten. De edelen en hun aanhang uit Brugge hielden eetfestijnen die soms dagen duurden. Op tafel kwamen grutten, ham, vis, gezouten rund-, gezouten schapenvlees, veel wild, reigers en pauwen, al dan niet gevuld en geconfitueerd. Waren er dames, dan kwamen kastanjes, vijgen, dadels, gember, gekonfijte kweeën, en allerhande suikergoed voor de dag. Al die hartige spijzen wekten de dorst van de Brugse edelen op. Men dronk rode Beaune, uit Bourgondië, witte Poitou, Franse kust-, en rode of witte Rijnwijnen. De wijnen werden aangelengd met pekewater, zodat de gasten meer dorst kregen en meer konden drinken. Het volk kreeg de rekening. Tot het gewone tafelgereedschap van de adel behoorde een stel zilveren lepels, afzonderlijk bestemd voor het gieten van pekewater bij de wijn. De vork was nog niet uitgevonden, maar de adel had wel tafelmanieren: Leg geen brok uit uw mond weer in de schotel. Doop uw brood niet in het zoutvat. Zo ge sopt in uw kroes, drink de wijn uit of giet hem uit. Maak geen herrie als men de schotel voor u wegneemt. Hang niet, bij 't luisteren, op uw elleboog over tafel. Steek uw brok niet op uw mes, dat kan u kwetsen. Wrijf uw neus niet met de hand die het vlees houdt. Bied aan niemand de rest van uw potage aan. Besmeer het schoonlaken (tafellaken) niet. Snuif uw neus niet overluid over tafel. Spuw niet uit over de tafel heen. Zitten er veel genodigden aan, dan betaamt het niet winden te laten. Hoe anders ging het op Cadzand. Daar woonden landarbeiders en ambachtslieden. Het voedsel bestond uit roggebrood, meelpap en varkensvlees, voornamelijk spek. Er is voldoende kool, peulvruchten, verse vis en uien. De aardappel was nog niet bekend. De tafeldrank was regenwater, opgevangen in een kuil of een ton. Het grondwater was zilt, dus ongeschikt voor consumptie. Heb geen medelijden met de gewone man: hij at veel gezonder!	
1453	De problemen met de Engelsen zijn even opgelost, maar de Honderdjarige Oorlog was nog niet voorbij, want Franse, Engelse, Normandische en Bretonse kapers blijven de Vlaamse schepen plunderen. De kustbewoners worden meermaals opgeroepen om de wacht op te trekken, maar in 1453 landden de Fransen toch op Wulpen en Cadsant. Het Brugse Vrije besluit schepen te bewapenen om de haringvissers te beschermen. Hiertoe moesten de vissers een deel van hun haringvangst afstaan.	
1471	In de winter 1471/72 woedde er een hevige storm en ontstond een hoge vloed, die de Noorddijk van Cadsant	

	<p>deed bezwijken. Er moest hier een nieuwe inlaagdijk worden gemaakt, waardoor een strook land verloren ging. Van een perceel van de St. Baafsabdij verdwenen 3 gemeten onder de nieuwe dijk. Een aantal pachters behoefden jarenlang geen pacht te betalen omdat zij "verwatert ende gherumt" waren.</p>	
1477	<p>27 september. De Cosmas- en Damianusvloed. Op de feestdag van deze heiligen staat het land tot 3 mijlen landinwaarts blank. Het is een gewone stormvloed, maar met veel schade aan Cadsant, Sluis, Damme, Aardenburg, Oostburg en Biervliet.</p> <p>Blijkens de rekeningen der St-Baafsabdij wordt het eiland Cadsant van alle zijden hevig door de golven aangevallen, zonder evenwel het gehele eiland te overstromen. De Strijdersgapolder en Antwerpenpolder hebben het minst te lijden. Daarentegen worden de dijken en sluizen aan de noordzijde van het Oudeland en van de Tienhonderdpolder sterk gehavend, zodat zij „al ghemaect moeten zijn... omme de groote noot van der zee". De dijken van de polder Bewesten Ter Hofstede (Zandpolder) hebben het ook zwaar te verduren. Dit geldt eveneens voor de Capellepolder en de Bladelinspolder in het zuiden, waar het volgend jaar zeer hoge dijklasten zullen worden geheven.</p>	
1484	<p>(aanloop naar de Vrede van Cadsant in 1492)</p> <p>Tot 1492 heerst een zwaar conflict tussen koning Maximiliaan van Oostenrijk en Vlaanderen. In de Vlaamse steden ontstaat veel onrust vanwege het streven van Maximiliaan naar politieke, juridische en administratieve uniformering en centralisatie. De steden zagen dit als een gevaar voor hun traditionele autonome stadsrechten. Ze komen in opstand. Het eiland van Cadsant zal de komende jaren veelvuldig als uitvalsbasis gebruikt worden door de troepen van Maximiliaan. Plundering is in deze tijd de bron van inkomsten voor de soldaten.</p>	
1488	<p>In 1488 komt het tot een uitbarsting in een omvangrijke Vlaamse rebellie tegen het centrale gezag onder leiding van grote steden als Ieper, Gent, Sluis, Damme en Brugge. Door de opstand tegen Maximiliaan van Oostenrijk worden de dijken verwaarloosd. Door een westerstorm raken de dijken tussen Cadsant en Sluis beschadigd.</p>	
1489	<p>Vanwege zijn strategische positie aan de Noordzeekust, de monding van het Zwin en de monding van de Schelde is Sluis de enige functionerende Vlaamse havenstad. Duitse troepen van Maximiliaan van Oostenrijk, o.l.v. Graaf Engelbrecht II van Nassau-Dillenburg overvallen op 3 september 1489 met dertig schepen het eiland Cadsant, dat ze plunderen. De rijkste ingezetenen worden gevangen genomen om te ruilen tegen losgeld. Milities van Sluis en Oostburg maken een einde aan de plundering, jagen de plundersaars met achterlating van de buit naar hun schepen terug, maken zich meester van de buit, en nemen drie schepen in beslag.</p>	
1490	<p>Landvoogd Albrecht van Saksen krijgt van koning Maximiliaan van Oostenrijk de opdracht het eiland van Cadsant in te nemen om van daaruit het opstandige Sluis aan te vallen. Dat gaat gepaard met plundering en brandstichting op Cadsant. De bewoners zoeken een goed heenkomen en vluchten zoveel mogelijk binnen de muren van de stad Sluis.</p>	
1491	<p>In Sluis breekt onder de opeengepakte menigte de pest uit en maakt veel slachtoffers. Sommigen trachten naar Brugge te ontkomen, maar daar worden zij streng geweerd uit vrees voor besmetting.</p> <p>Hygiëne is niet bekend. Als de natuur riep, zocht men een hoekje achter de kerk, bij een mesthoop of zomaar ergens op straat. Dat was zo algemeen dat Desiderius Erasmus er bij zijn etiquetteregels rekening mee hield. Hij schreef dat het onfatsoenlijk is om iemand aan te spreken of te groeten, terwijl hij zijn behoefte doet.</p> <p>'s Nachts zochten de mensen hun heil op een pot, die na gedane zaken onder het bed werd geschoven en de volgende morgen werd geleegd in de gracht of in de beerput. In grote steden nam men die moeite vaak niet en werd na een luide kreet als waarschuwing, de po eenvoudigweg uit het raam geleegd. Wie er ruimte voor had, bouwde een hokje boven een sloot achter het huis. Dat het water een eindje verderop werd gebruikt om de melkammers te schuren, deerde niet.</p> <p>De nieuwe bevelhebber van Brugge, Jean de Tenteville, stelt zich op op het eiland van Cadsant om, in naam van Maximiliaan van Oostenrijk het opstandige Sluis aan te vallen. E.e.a. gaat gepaard met het plunderen van de omgeving.</p> <p>Omdat de voedseltoevoer naar Brugge door graaf Engelbrecht II van Nassau-Dillenburg is afgesloten en omdat de opstandelingen uit Sluis de schepen op zee aanvallen, heerst een grote hongersnood in de Zwinstreek. De graanprijs stijgt. Tot overmaat van ramp is de herfst bijzonder nat, waardoor de winterzaaiingen vernield zijn. De graanprijs wordt zo hoog, dat de gewone man het brood niet meer kan betalen.</p>	
1492	<p>De Vrede van Cadsant, de vrede tussen Maximiliaan van Oostenrijk en Gent, wordt gesloten op 29 juli 1492 en maakt een einde aan een jarenlange opstand van de grote steden in Vlaanderen tegen Maximiliaan van Oostenrijk. De vrede werd gesloten op het eiland van Cadzand (vandaar de naam) omdat de legercommandant Hertog van Saksen er zijn tenten had opgeslagen. Op 12 oktober 1492 moet ook Sluis zich overgeven. De Zwinstreek heeft zwaar geleden. Filips van Kleef heeft dijken doorgestoken. Vele landerijen liggen onbebouwd, de sluizen verkeren in slechte staat en een derde deel van de bewoners is omgekomen.</p>	
1497	<p>In januari teistert de Sint Pontianusvloed Cadsant. De Zandpolder komt onder water te staan. De Noorddijk en de dijk van de Tienhonderdpolder bij het Zwarte Gat bezwijken. In 1498 wordt de Zandpolder opnieuw ingedijkt, bestaande uit 2 polders, de Zandpolder en het zuidelijke deel de polder Bewesten Ter Hofstede. In 1500 krijgt de Tienhonderdpolder een nieuwe inlaagdijk.</p>	
1498	<p>PUBLICATIE TEGEN HET VLOEKEN</p> <p>" Omme dies wille dat mijn heere en de wet ten volle geïnformeerd zijn, hoe dat diverse personen hemlieden dagelijks vervorderen te zweren groote excessive en horribele eeden, ter blamatie en versmadenisse van den</p>	

	almogenden God, Zijne gebenedijde moeder, en al Zijne heiligen, zoo is't dat, omme daarinne te voorzien, men gebiedt van 's heeren en wetswege, dat elk, wie hij zij, hem verdrage van eenige zulke horribele eeden te zweren of te vermonden, op peine [straffe] en verbeurte van gesteld te wezen op een pellowijn [schandpaal] en zijne tonge met een ijzer doorsteken te wezen, zonder dissimulatie [zonder onthouding van de bestraffing]. Gepubliceerd den xijen in Meije anno, m.cccc.xcviii [14 mei 1498], present baljuw en schepenen."	
1505	Het Zwarte Gat wordt door bedijkingen gesloten door Willem du Croy en Jeronijmus Laureyn, op een in December 1505 door Philippus verleend octrooi. Aan beide zijden van het Zwarte Gat ontstaan daarna de drie heerlijkheden Nieuwvliet, St. Pieter en Metteneije.	
1509	27 sept. Een tweede Cosmas- en Damianusvloed zorgt in 1509 voor dijkbreuken. Een deel van de Zwinstreek wordt overstroomd, de eilanden Wulpen en Coezant verdwijnen bijna helemaal, de afdammingwerken van het Zwarte Gat gaan verloren. Cadsant is nog steeds bezig om de schade van de stormvloed van 1497 te herstellen.	
1514	De eerste molens op het eiland van Cadsant, de Oostmolem op de Strijdersdijk en de Westmolen in de Moulinspolder..	
1516	26 dec. Stevensvloed. Het laatste parochiedorp op het eiland Wulpen, nl. Sint Lambert-Wulpen wordt verwoest.	
1520	Vanaf 1520 worden betrouwbare landkaarten gemaakt met behulp van de driehoeksmeting.	
1527	De Tuinekensschorre wordt, als onderdeel van de nieuwe St. Janspolder ingedijkt. De St. Pieterkerk en het dorp Nieuwvliet worden er gesticht.	
1529	De Heerlykheit van Nieuwvliet wordt gesticht.	
1530	Grote storm- en overstromingsramp op Sint Felix quade Saterdach (5, 6 en 7 november 1530) laat grote delen van west Vlaanderen onder water lopen. Op Casant bezwijkt de noordelijke zeedijk en staan 9 polders onder water. De Tienhonderdpolder schijnt in mindere mate te zijn aangetast, maar de door Adornis in 1527 bedijkte St-Janspolder vloeide weer geheel in, zodat het pas gestichte kerkdorp (oud-)Nieuwvliet overstroomt.	
1531	Op 5 mei 1531 verbiedt Karel V de strandvisserij. Vissers blokkeren namelijk de ingang van het Zwin met netten die tussen staken worden gespannen. Het blijken de vissers van Cadsants te zijn, die deze vorm van visserij beoefenen.	
1532	2 november 1532 Allerheiligenvloed. De stormvloed treedt op bij doodtij. De schade is nog erger dan in 1530. Veel van de dijken die tijdens de vloed in 1530 beschadigd raken, zijn nog niet helemaal hersteld. De Ter Hofstedepolder (het zuidelijk gedeelte van de eertijds grotere Zandpolder) op het eiland van Cadsant wordt overstroomd, maar wordt snel terug ingedijkt. Een gedeelte van de Bladelinpolder overstroomt, maar wordt pas in 1540 drooggelegd, genoemd de Kleine Bladelinpolder.	
1537	Door het herstel van de dijken worden de dijklasten in de Tienhonderdpolder ondraaglijk hoog; ze wegen niet meer op tegen de baten die het land afwerpt. Vele ingelanden doen daarom afstand van hun land. Dit geeft het dijkbestuur aanleiding een voorstel te doen, het gehele eiland Cadsant met alle aangedijkte polders, een oppervlakte van ± 5000 gemeten omvattend, in één groot waterschap te verenigen ; immers, allen zijn gebaat bij het onderhoud der zeeweringen. Bij de vigerende regeling drukken de zware lasten op een te beperkte groep van gelanden. Indien alle polders worden verenigd kunnen de bijdragen over een veel ruimer gebied worden omgeslagen. De opheffing der afzonderlijke polderbesturen, bestaande uit sluismeesters, ontvangers en gezworenen, betekent bovendien een belangrijke kostenbesparing. Overtuigd van de redelijkheid van het voorstel worden door Karel V bij besluit van 18 juni 1537 alle polders van het eiland Cadsant in één groot waterschap verenigd. De Oudelansepolder en de Tienhonderdpolder worden het zwaarst belast. Het volgende voorschrift geldt: "een bake up gherecht" en alarm geslagen met "clocken ende becken". Iedereen die in het waterschap gegoed en geërfd is moet zich dan met bekwame spoed naar het baken begeven om "de zee te helpen weren". Bron: Baltyn, A. - Priem, F.; Documents des archives de l'etat et de la province a Bruges, 1604-1858.	
1540	Men trekt in Heist, Breskens, Cadsant en Raversijde de wacht op tegen Schotse zeerovers. De plaatselijke hoofdman staat verantwoordelijk voor de organisatie. Ook in 1546 blijkt dit nodig te zijn. Hoofdman Bastiaans stelt wachtposten "up den thorre", "up den noortdyck", "up de westersche nolle van 't Oudelant" en "up de tusschersche nolle van Thienhondert Ghemeten".	
1548	In 1548 blijkt het andermaal noodzakelijk wachtposten uit te zetten in Breskens, Wulpen, Cadsant en Heist ter bescherming tegen Schotse zeerovers.	
1549	De Schotse zeerovers blijven actief. Keizer Karel verordent dat alle schepen die op de zee varen bewapend moeten zijn. De vissers protesteren, omdat hun boten zo klein zijn en omdat zij maar enkele kilometers uit de kust varen.	
1550	De vruchtbare gesteldheid van de Zeeuwse eilanden bevordert er landbouw en veeteelt. Zeeland wordt het eerste gebied in de Nederlanden, dat bij uitstek geschikt is voor de graanbouw en in 't algemeen voor de akkerbouw. De Zeeuwse tarwe staat in de Middeleeuwen bekend als de beste. "Het landt is hier seer vet ende vruchtbaer tot alle landtbouwinghe" schrijft Guicciardini, "maer besonderlijck wordt hier het schoonste, edelste ende beste koren ghewonnen, dat men schier met ooghen mocht aensien, soo dattet rijs schijnt te wesen". Vanaf 1550 komen er opnieuw problemen in Frankrijk. Vanaf 2 oktober 1551 wordt de kustwacht ingesteld. Twee mannen worden als wachters op de duinen van Cadsant geplaatst. Het jaar daarop wordt een volledige mobilisatie afgekondigd. Bodem bezoeken onze parochie om de weerbare mannen duidelijk te maken wat zij moeten doen wanneer men "de seignen en teecken en zag die men toghen zoude indien de vianden up tlant	

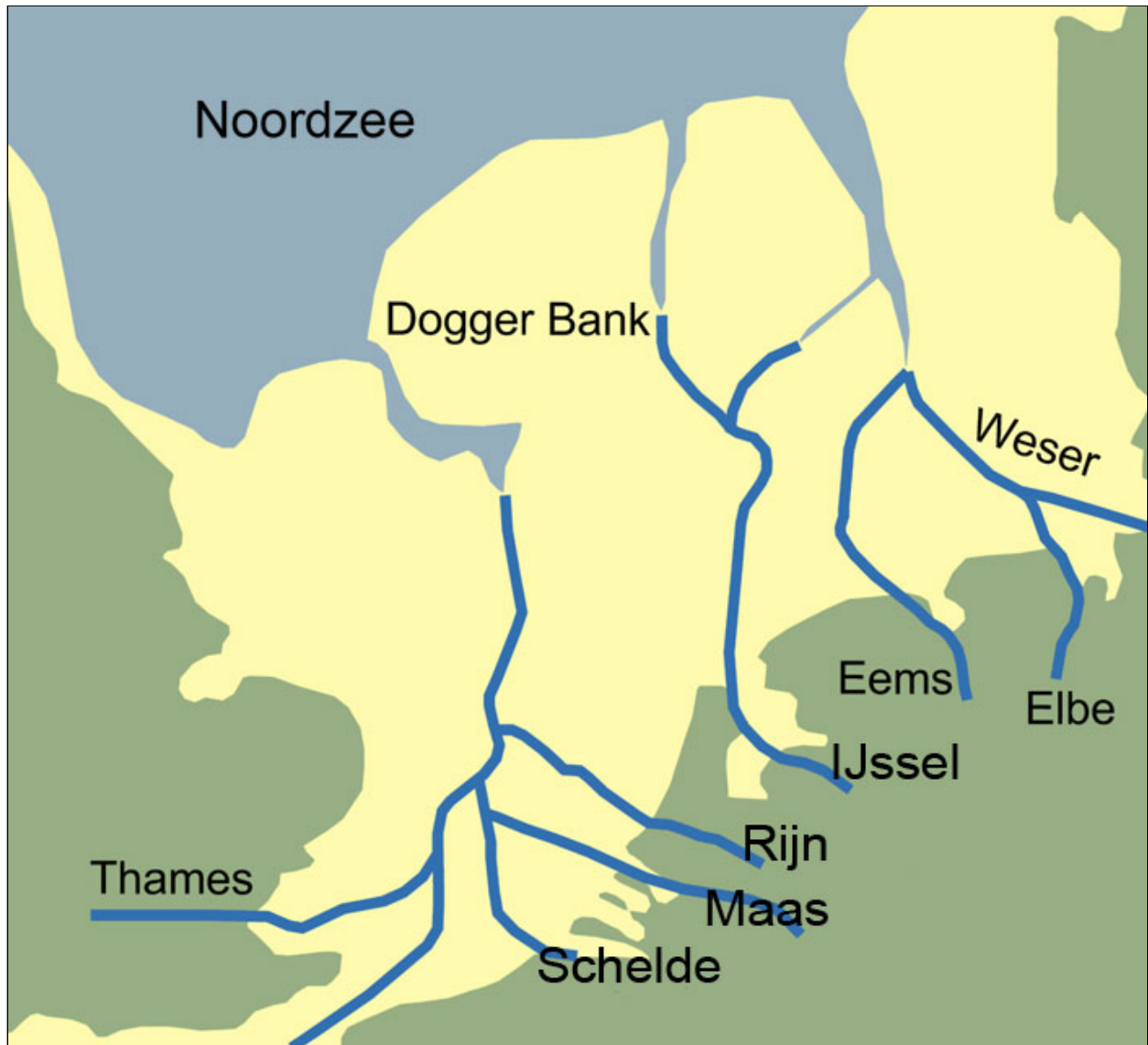
	<p>commen wilden". Er worden enkele kanonnen in het dorp opgesteld.</p> <p>Na circa 1550 zet de Kl. IJ. krachtig door met veel winterweer, weinig warme zomers en meer neerslag. Omstreeks 1600 wordt het eerste dieptepunt bereikt, kort voor 1700 een tweede.</p>	
1553	<p>Er is een ommeloper gemaakt van het Oudeland van Cadsant. Een ommeloper omschrijft alle percelen van een waterschap en groeperen deze in blokke". De grenzen van een blok, bestaande uit wegen, watergangen en dijken, worden telkens aan het hoofd van een groep percelen uitvoerig omschreven, waarbij de aanhef onveranderlijk luidt: "Dit beghint...". In de oudste omlopers zijn deze blokken in margine genummerd, zodat de gewoonte ontstond een bepaalde groep van percelen met een rangnummer aan te duiden. Onder invloed van de eerste woorden der omschrijving sprak men dan van het zoveelste begin.</p> <p>De kaden of kleine dijkes, waardoor de polders eertijds werden omringd, zijn evenwel alle verdwenen. De cades van de kleine polders werden reeds in de middeleeuwen afgegraven, omdat men dacht, dat zij geen zin meer hadden, toen nieuwe poldertjes zich aan de buitenzijde rond de oudere schaaarden en deze beveiligden. Volgens de 16e eeuwse omloper van het Oudeland van Cadsant worden de verschillende „beginnen" tot op de dag van vandaag nog door wegen, paden en waterlopen begrensd.</p> <p>De Watering van Cadsant is een samenvoeging van vijf polders (Oudelandse polder, Vierhonderdpolder bezuiden de kerk, Strijdersgatpolder, Zuidzandepolder en Vierhonderdpolder bij Ter Hofstede), die elk afzonderlijk worden beschreven. Volgens gegevens aan de omlopers zelf ontleend gaan de opgaven van de omvang van de percelen en van de ligging ervan terug op metingen uit de 16de eeuw: de Strijdersgatpolder en de Zuidzandepolder zijn resp. in 1503 en 1508 opgemeten door de landmeters Pieter Sijmonsens Hendriksen en Claas Tant. De opmeting van de Oudelandse polder door Francois van der Poorte dateert van 1553.</p> <p>In de omloper van het Oudeland van Cadsant (1553) staan ±925 gemeten grond in het Oudeland op naam van Zijne Keizerlijke Majesteit, d.w.z. dat deze grond leenroerig is aan de Burg van Brugge. De grootste grondbezitter is de St-Baafsabdij met ± 210 gemeten. (gemet: oppervlaktemaat van ongeveer 0,4 ha)</p>	
1555	<p>In een ommeloper van Cadsant uit 1555 komt nog steeds de Val voor, een water NW van het dorp Cadsant. Dit water wordt ook genoemd in 1417. Dit is hoogstwaarschijnlijk het later in 1600 genoemde Kievittegat.</p>	
1559	<p>West-Zvl. behoorde tot het oostelijke gedeelte van de kasselrij van het Brugse Vrije, het zgn. Oostvrije (de Ambachten Oostburg, Aardenburg, Yzendijke en Moerkerke). Het ressorteerde onder het bisdom Doornik, sinds 1559 onder bisdom Brugge.</p>	
1563	<p>Terwijl men zich op de zeeroverij en een eventuele landing op de kust of in de monding van het Zwin, concentreert, dreigt gevaar van de andere kant. Sociaal-economische onrust, versterkt door ontevredenheid op religieus gebied, brengt vanaf 1563 grote onveiligheid met zich mee. Roversbenden (bosgeuzen) trekken door het Vlaamse land. Het Brugse Vrije is verplicht "om te doen waecken upde kercken ende de lansman te voorsien van wapenen". Deze bewakingsposten kunnen niet beletten dat de Beeldenstorm zich in 1566 vanuit de Westhoek over Vlaanderen verspreidt. De aanleiding tot de beeldenstorm is het door genoemde bendes stelen van de gouden sieraden en juwelen, waarmee de heiligenbeelden omhangen zijn. Dit onder het mom van de nieuwe godsdienstige stroming: de Reformatie. Cadsant ligt uit de route.</p>	
1566	<p>Te Keulen overlijdt de godgeleerde Georgius Cassander , <u>geboren te Casant in 1515</u>.</p> <p>Uit <u>nader onderzoek</u> blijkt echter dat Georgius Cassander op 31 augustus 1513 is geboren als Georgius Casant in Pittem bij Tielst (B). De naam Casant wijst er op, dat de familie oorspronkelijk uit Engeland (Wales) afkomstig was. Op 28 februari 1531 gaat hij studeren aan de faculteit der Vrije Kunsten in Leuven en behaalt in 1533 de graad van Artium Liberalium Magister (meester in de vrije kunsten, later vervangen door dr. in de wis- en natuurkunde). Via Gent, Brugge en Rome komt Georgius Cassander in 1549 in Keulen terecht, alwaar hij is gestorven op 3 februari 1566.</p> <p>Bron: Dale, J.H. van; Bijdragen tot de oudheidkunde en geschiedenis van Zeeuwsch-Vlaanderen, deel 4 blz.145, 1858</p>	
1566	<p>Menig Middeleeuws kerkgebouw heeft te lijden onder de Beeldenstorm. De Beeldenstorm is één van de voorboden van de komst van een nieuwe godsdienstige stroming: de Reformatie. Bij deze stroming, in gang gezet door Maarten Luther, gaat het om kerkelijke hervorming. Het Gereformeerd protestantisme doet zijn intrede in Zeeland. De Onze Vrouwe kerk van Cadsant blijft deze vernielingen bespaard, omdat het Katholieke geloof zich tot 1603 heeft kunnen handhaven. De reformatie op het eiland zal pas met de komst van Maurits van Nassau in 1604 daadwerkelijk in gang wordt gezet.</p> <p>De Hervorming vindt talrijke aanhangers en met gejuich worden in 1567 de Watergeuzen begroet. Als represaille stuurt Filips II de Hertog van Alva naar onze streken om de rust te herstellen. De Watergeuzen vluchten naar Engeland en de Noordelijke Nederlanden, van waaruit zij plundertochten organiseren. Het Brugse Vrije blijft vanaf 1568 bijna permanent in staat van paraatheid. Op de torens van Cadsant, Knocke en Heist worden telkens twee wachters geplaatst. Dit bevel wordt herhaald in 1569, 1571 en 1572. Men plaatst wachters "up de zeedycken ende torren van den kercken staende omtrent de zeedycken. Prochiepappen ende andre gheestelicke personen worden verzocht om 's nachts in de kerken te gaan slapen".</p>	
1568	<p>1568-1648 Tachtigjarige oorlog. Het jaar 1568 wordt beschouwd als het begin van de Tachtigjarige Oorlog omdat de strijdkrachten van Willem van Oranje de Zuidelijke Nederlanden binnenvallen. Watergeuzen bezetten enkele</p>	

	havens in Zeeland en Holland. Menig Middeleeuws kerkgebouw sneuvelt geheel of gedeeltelijk. Tot vóór die tijd waren de Noordelijke Nederlanden en Zuidelijke Nederlanden één gebied.
1570	1 november 1570. De Allerheiligenvloed. Het water zou landinwaarts zijn gejaagd tot aan Brugge en Gent. Er zijn veel doden tengevolge van de overstromingen. Cadsant krijgt het zwaar te verduren. Eén der burgemeesters van het Vrije spoedt zich onmiddellijk na de ramp naar het eiland Cadsant, waar het Oudeland en verscheidene polders waren ingelopen. Coezand, Wulpen met twee dorpen, gasthuis en klooster, Wielingen met een kerkdorp, Schoonevelde met kerk en Heerenhuis enz. gaan verloren. Op 5 november wordt bij de Raad van Vlaanderen verslag uitgebracht omtrent de noodlottige gevolgen van de stormvloed. Inderhaast worden overal noodvoorzieningen getroffen om in het komend voorjaar het dijkscherstel meer systematisch aan te pakken.
1571	Het Brugse Vrije plaatst in 1571 in Cadzand een regiment met 8 kanonnen en 68 wapenuitrustingen om het eiland te beschermen tegen een eventuele aanval van de Watergeuzen, die zich in het Vlaamse deel van 't Zwingebied bevinden. Het zijn Oranjegezinde vrijbuiters die vanuit zee kleine kustdorpen aanvallen, de kerk vernielen en de pastoor vermoorden of tegen losgeld vrij laten. Op de toren van de Mariakerk wordt de wacht gehouden.
1572	Als in 1572 Vlissingen zich van het Spaanse bewind weet vrij te maken, wordt deze havenstad de uitvalsbasis van waaruit de Watergeuzen het Vlaamse kustgebied onveilig maken. Op 1 oktober vallen de Watergeuzen binnen op de eilanden Cadsant en Oostburg. Vanuit Spanje komen 11 galeien en 1600 soldaten om het Brugse Vrije te beschermen. Op 17 oktober plunderen Waalse manschappen van de Spaanse veldheer Disonca het eiland van Cadsant, alvorens terug te keren naar de Spaanse oorlogsschepen te Sluis. Daarop begaf een Schepen van het Vrije zich op 22 oktober naar Sluis bij de Heer van Reulx om de teruggave van het gestolene te vragen. De Hertog van Alva probeert nog meer inwoners van het Vrije te mobiliseren, maar hij wordt gewaarschuwd dat vele inwoners sympathiseren met de rebellen en hen zelfs steunen, zodat hij op hen beter niet kan vertrouwen. De vele plunderingen, het doorsteken van dijken, de vernietiging van bruggen en sluisen én de voortdurende krijgsverrichtingen hebben west Zeeuws-Vlaanderen in een puinhoop veranderd.
1573	Terwijl de laatste stormschade nog niet helemaal is hersteld, kijken de Zwinstadjes nog steeds bezoek van Vlissingse protestanten, omdat de bewoners van de Zwinstreek worden verdacht katholieke rebellen te herbergen. Ze bezetten Aardenburg en vernielen er het miraculeuze Mariabeeld, waardoor ze meteen een einde maken aan dit bedevaartsoord. Ze ondernemen van daaruit plundertochten naar Terneuzen, Sas van Gent, Assenede en Axel. Een poging om Sluis te nemen mislukt, maar de katholieke kapel van het St. Magdalena Convent, wordt met de grond gelijk gemaakt. Teneinde te verhinderen dat de protestanten uit Zeeland oprukken naar de Vlaamse kuststreek, overweegt de hertog van Alva het doorsteken van de dijken van het ambacht Oostburg en van het eiland Cadsant om een groot gedeelte van de Zwinstreek blank te zetten. Op deze wijze wordt ook de ravitaillering van de rebellen in Vlissingen verhinderd. Tegen dit plan rijst echter fel verzet van de zijde van het Vrije. De magistraat van dit district ontkent, dat er voedsel aan Zeeland wordt geleverd. Het laatste jaar is er slechts weinig graan geoogst, zowel in het ambacht Oostburg als op het eiland Cadsant. De geringe opbrengst aan tarwe is geheel naar Antwerpen, Gent, Brugge, Sluis, Aardenburg, Eeklo en andere plaatsen gezonden, terwijl men zich in het Oostvrije zelf vergenoegt met gerst, haver en bonen. Vlissingen wordt beslist niet van hier uit van levensmiddelen voorzien. Jaren van wederopbouw na enkele opeenvolgende stormvloeden zouden met één pennetrek verloren gaan. Alva bezwijkt voor het protest. Hij laat een paar forten bouwen, Sluis versterken en Groede en Breskens tot garnizoensplaatsen inrichten.
1574	Omstreeks 1574 worden er werken uitgevoerd aan de kerk van Cadsant. Om de werklieden te beschermen tegen Watergeuzen, vanuit het Oranjegezinde Vlissingen, wordt er een vendel voetknechten van de heer van Eechoute gelegerd onder leiding van kapitein van Provène en zijn luitenant Destinghem. De soldaten zijn tot minimaal 1576 in Cadzand gelegerd.
1576	Een broeder van het observantenklooster uit Sluis wordt tijdens het opdragen van de mis in de Mariakerk in Cadsant door de Bosgeuzen (uit midden-Vlaanderen) ontvoerd. Op aandringen van Petrus Simons, later de bisschop van Yperen, is een losgeld van f600 betaald om de broeder weer vrij te krijgen.
1577	Als Zeeland van de Spanjaarden bevrijd is, kan het protestantisme zich uitbreiden. Stilaan krijgen de Calvinisten de overhand. Bijeenkomsten (H. Mis) van Katholieken worden verboden, de kerkgebouwen daardoor ongebruikt. In de parochies stellen ze een predikant aan en gebruiken de kerkgebouwen van de Katholieken voor hun diensten. De Katholieken gebruiken die immers toch niet meer. Op Cadsant zal dit na de verovering door Maurits van Nassau in 1604 gebeuren.
1579	Sluis dient beschermd te worden tegen eventuele aanvallen van de Spanjaarden. De versterking van de vestingwerken wordt bekostigd uit de verkoop van het zilverwerk uit de Katholieke kerken, godshuizen en kloosters. De klokken worden uit de kerktorens van de omliggende parochies gehaald en in Sluis verzameld om te worden omgesmolten tot zwaar en licht geschut. De inwoners zijn dit aan Sluis verplicht, omdat zij in tijd van nood hun toevlucht zoeken binnen de muren van de stad. Op 17 juli 1579 worden door Jaques Christiaanssen de klokken van Cadsant (St. Lambertustoren), Groede en Oostburg in Sluis afgeleverd tegen betaling van 18 pond, 6 schellingen en 4 grooten.
1580	Groede, Breskens, Oostburg en Nieuwerhaven zetten hun sluisen open, waardoor heel de Zwinstreek onder water staat. De Calvinisten gebruiken het water om de opmars van de Spanjaarden te stuiten. Door deze overstromingen en plunderingen vlucht de komende jaren het grootste deel van de bevolking van het eiland van Cadsant naar Vlaanderen.

	<p>Het huidige West Zeeuwsch Vlaanderen, dat ressorteerde onder het Vrije van Brugge (een bestuurseenheid binnen het graafschap Vlaanderen) treedt op 1 februari 1580 toe tot de Unie van Utrecht, die op 22 januari 1579 gesloten was. Maar de stad Brugge valt in 1584 in handen van Parma, waardoor het Vrije van Brugge, behalve het oostelijk gedeelte (het zgn. Oost Vrije) aan de Unie van Utrecht wordt onttrokken. Het Oost Vrije, dat bij resolutie van 5 februari 1586 ontheffing krijgt van alle onderhorigheid aan Brugge, wordt in 1587 door Parma bezet. In 1604 maakt Prins Maurits dit ongedaan, waarna dit gebied staatkundig t.o.v. Zeeland in de plaats treedt van Het Vrije van Brugge en als 'Het Vrije van Sluis' de geschiedenis in gaat. Op het eind van de 18e eeuw bestaat Het Vrije van Sluis uit het Land van Cadsant, het Oostburger Ambacht en het Aardenburger Ambacht.</p>	
1581	<p>Door het stijgend aantal hervormde gemeenten wordt op de Synode van Oostburg (12 september 1581) beslist om de West-Vlaamse synode verder te splitsen. Daarbij wordt Sluis het hoofd van Aardenburg, Middelburg (VI.), Oostburg, Sint-Anna-ter-Muiden, Westkapelle, Ramskapelle, Heist, Knokke, Lapscheure, Cadsant, Hannekenswerve, Groede, Breskens, Schoondijke en Sint-Kruis.</p>	
1582	<p>Op de classis (regionale vergadering) van 18 december 1582 te Sluis wordt voorgesteld om Joost van den Rosiere, predikant te Knokke, predikbeurten in Cadsant waar te laten nemen. Er zijn verder geen berichten bekend over dit voorstel of over zijn vertrek uit Knokke. Er wordt besloten dat de predikanten van omliggende gemeenten om beurten de dienst zullen waarnemen, eerst Jan van Diest en daarna Daniel Wante, Thomas Bruscerus, Joh. Magus, Gillis van Houte en Jacobus Noortman. In April 1583 verschijnen wederom afgevaardigden van Cadzand voor de classis met verzoek om een eigen leraar. De classis besluit daarop te Cadsant te beroepen den predikant van Blankenberghe, doch het is onzeker of dit beroep nog is uitgebracht.</p> <p>Jan Missuëns heeft niet als vast predikant te Cadzand gestaan, maar er alleen van tijd tot tijd een predikbeurt vervuld. Vanwege de terugkeer van de Spanjaarden trekken de predikanten zich terug naar Holland.</p> <p>De Hervorming op het eiland van Cadsant is tot de komst van Prins Maurits in 1604 niet echt doorgevoerd. Volgens geschiedschrijvers is dit toe te schrijven aan de afgezonderde toestand waarin Cadsant als eiland verkeerde. Een plausibelere verklaring is, dat na mei 1587 Cadsant weer onder Spaans (Rooms) bewind stond. Het zielental bleef er groot genoeg om door een pastoor bediend worden. Zowel in 1597 (pastoor Sijmoen Vermeulen) als in 1603 is hier nog een pastoor werkzaam geweest.</p>	
1584	<p>Door de Spanjaarden wordt Fort Ter Hofstede gebouwd ter versterking van de rechteroever van het Zwin tegen aanvallen van de Engelsen. Na de capitulatie van Brugge op 20 mei 1584 zijn de soldaten die Brugge hadden belegerd naar Cadsant gestuurd om er te gaan plunderen. Ze steken ook alle huizen en schuren in brand. Bijna de gehele bevolking van westelijk Zeeuws-Vlaanderen is naar veiliger oorden gevlucht. De zeekeringen worden aan hun lot overgelaten en overstroomden de polders van het eiland van Cadsant.</p>	
1586	<p>De oogst is volledig mislukt door gebrek aan arbeiders, zaaigoed, paarden en ossen om de ploegen te trekken. Door de oorlog konden de akkers niet bewerkt worden. Het gevolg is de hoogste graanprijs sinds eeuwen. Brood werd gebakken van gerste- en peerdebonen (kleine tuinbonen).</p>	
1587	<p>De strijd om Sluis wordt ingezet op 11 juni 1587. De Spaanse troepen onder leiding van La Motte bezetten het Sint-Annafort. Farnese trekt met zijn troepen naar Aardenburg en daarna naar Cadsant om de Zwinmonding te blokkeren.</p>	
1588	<p>Bartholomeusnacht: de leiders van de Hugonoten worden vermoord. Er breekt een burgeroorlog uit in Frankrijk. Hugonoten vluchten naar het buitenland. Velen zullen vanaf 1617 naar Zeeuws-Vlaanderen vluchten. In 1685 komt een eerste groep naar Cadsant.</p>	
1590	<p>Allerheiligenvloed. Het Oudland van Cadsant en verschillende omliggende polders lopen onder water. De bewoners moeten vluchten en de zeekeringen lijden zware schade.</p>	
1594	<p>In mei 1594 belegert Maurits van Nassau de stad Sluis. Generaal Ambrosius Spinola ontvangt van aartshertog Albrecht het bevel, naar Sluis op te trekken om Maurits te dwingen het beleg op te heffen. Teruggedrongen tot bij Damme begeeft Spinola zich naar het eiland Cadsant om de aanvaller in de rug te besluipen. Zijn soldaten brandschatten en roven. De bewoners moeten weer vluchten.</p>	
1597	<p>Fort Ter Hofstede wordt grotendeels vernield door een stormvloed.</p>	

12.000 v C.

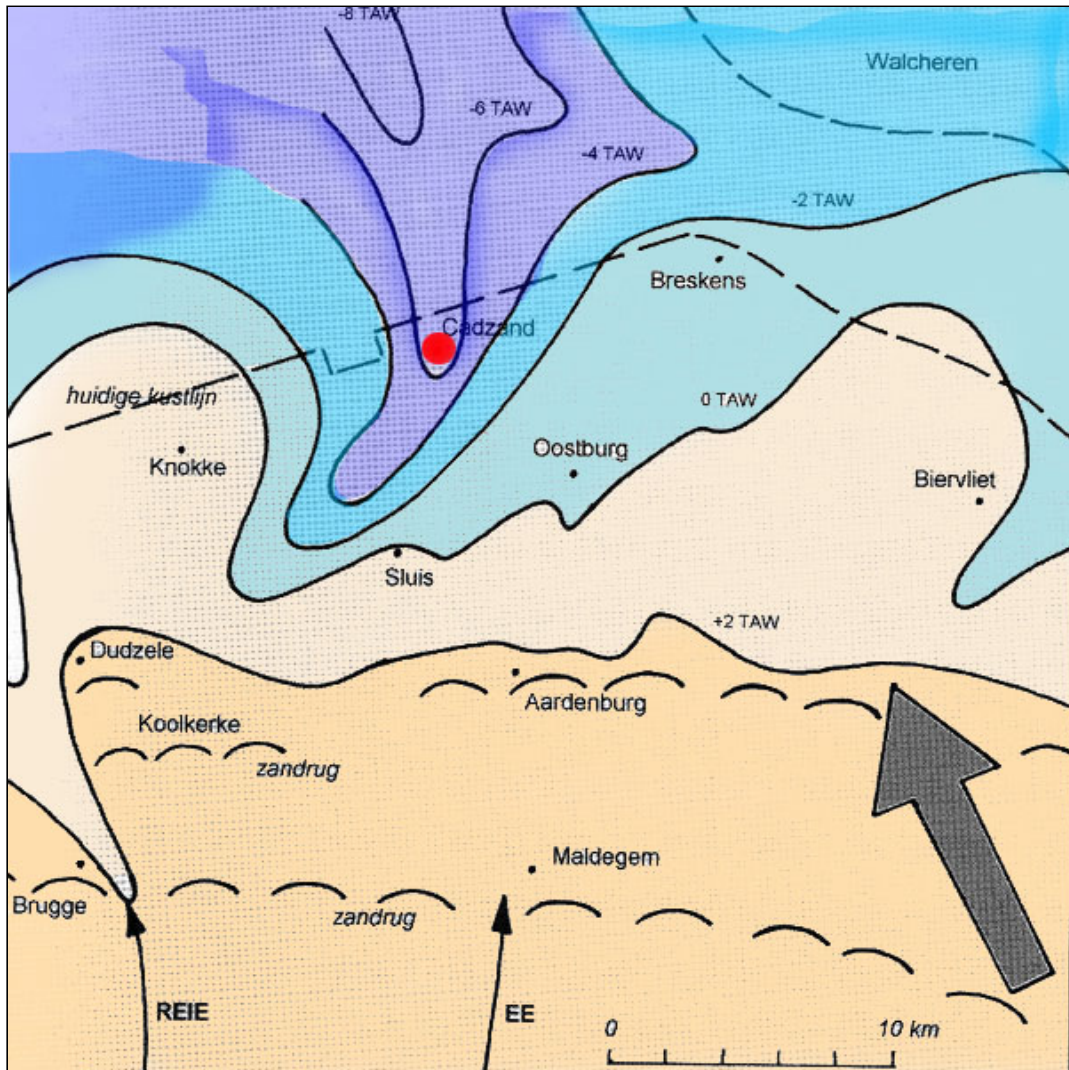
Aan het eind van de laatste ijstijd, 12.000 jaar geleden, volgde de Schelde al grotendeels dezelfde loop vanaf haar Noord-Franse bron, maar ze mondde uit in de Maas, die op haar beurt in de Rijn afwaterde. De Rijn mondde in die tijd pas ergens bij de Doggersbank -nu een grote ondiepte- uit in de Noordzee. Het hele zuidelijke Noordzeebekken lag toen droog. In het zuiden was geen verbinding met de Atlantische Oceaan (via het Nauw van Calais). De Noordzee had zich naar het noorden tot de lijn Schotland-Jutland teruggetrokken. De Westerschelde van nu is amper zes a zeven eeuwen oud.

9.000 v C.

Tijdens de Vlaamse Transgressie I, van 9.000 tot 7.000 jaar voor onze jaartelling, steeg de zeespiegel gemiddeld 2 m per eeuw. Het peil van de zee lag 25 meter lager dan het huidige peil. Tussen 8.000 en 5.500 jaar B.P. (= Before Present: voor heden) steeg het zeewater van -25 m. NAP tot -4 m. NAP. Oorzaak: afsmeltend ijs van de gletsjers.

De Vlaamse Transgressie ontstond door een algemene opwarming van de aarde, waardoor de ijskappen smolten en het niveau van de zeespiegel steeg. Er zijn voorwerpen en bewijzen van bewoning uit de IJzertijd gevonden. De vroegste voorwerpen zijn uit 9.000 jaar voor onze jaartelling, bijlen van rendiergeweien, vuurstenen voorwerpen.

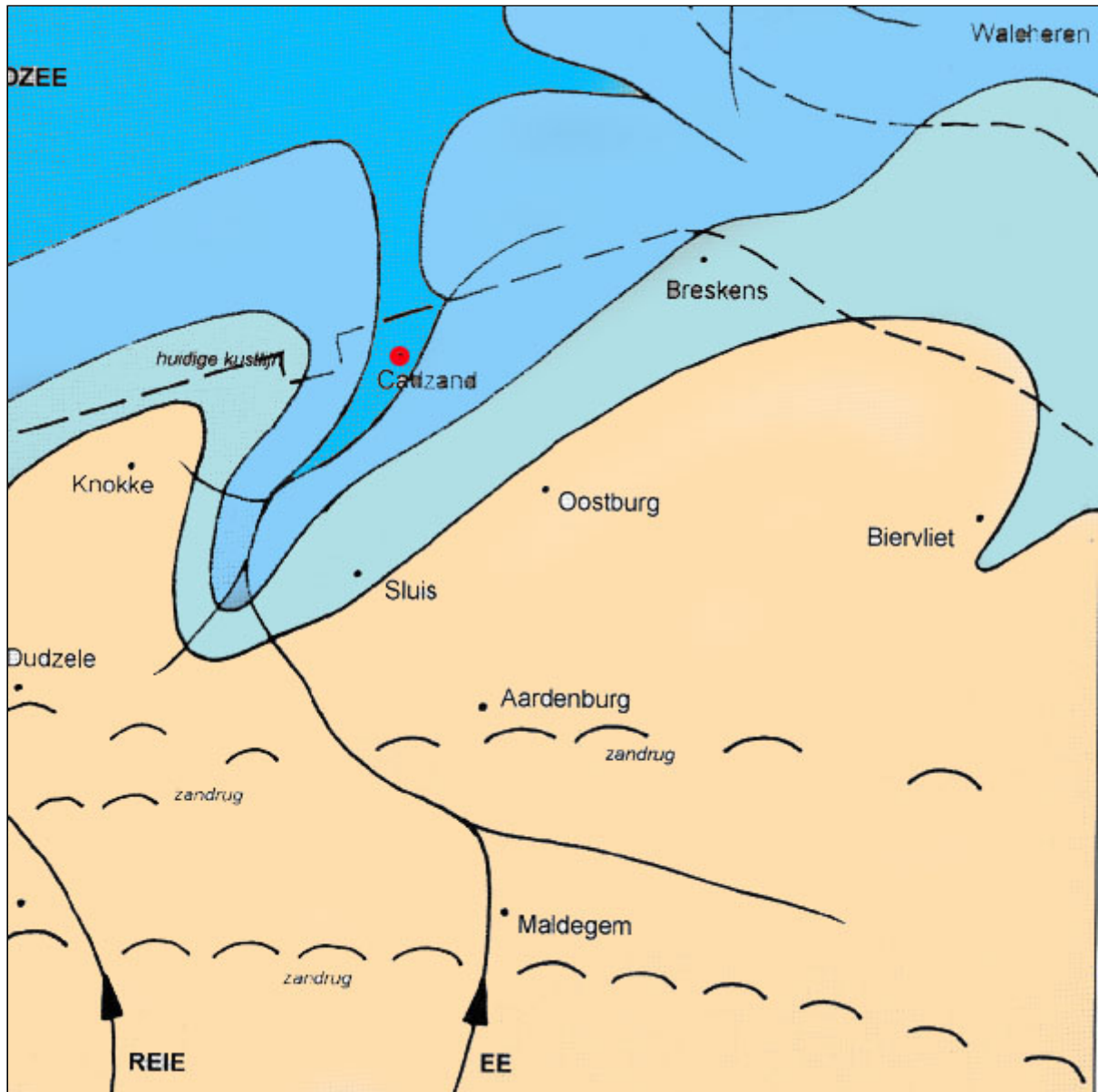
4.000 v C.

Als gevolg van de golfstroom (Atlantische Oceaan) wordt 4.000 jaar voor onze jaartelling de verbinding van Engeland met Frankrijk eerst uitgeschuurd en tenslotte verbroken.

Het Nauw van Calais ontstond. Engeland werd een eiland.

Het meegesleurde zand zet zich af langs de Nederlandse kust.

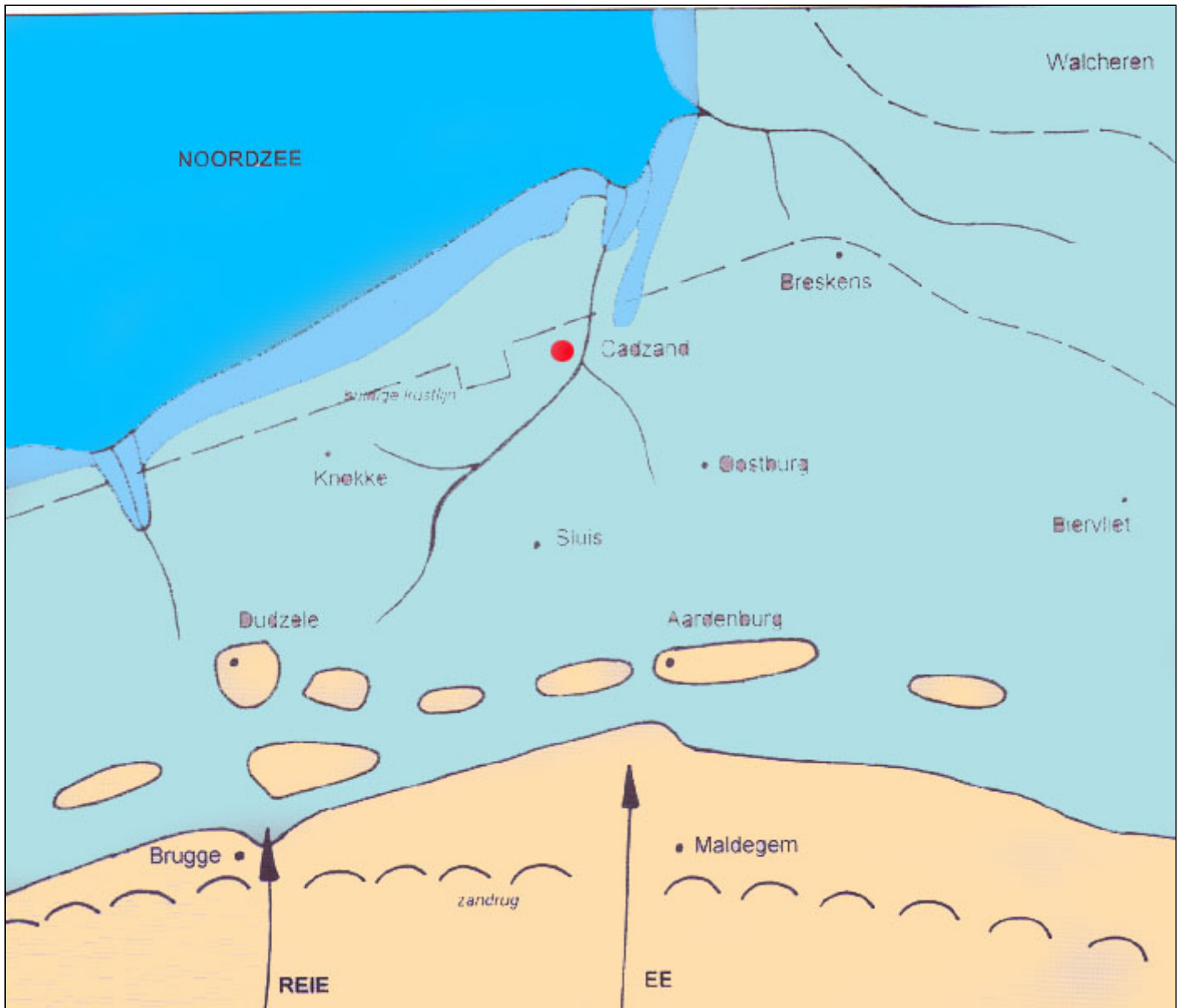
De zeespiegel stijgt gemiddeld 50 cm per eeuw.

1.000 v C.

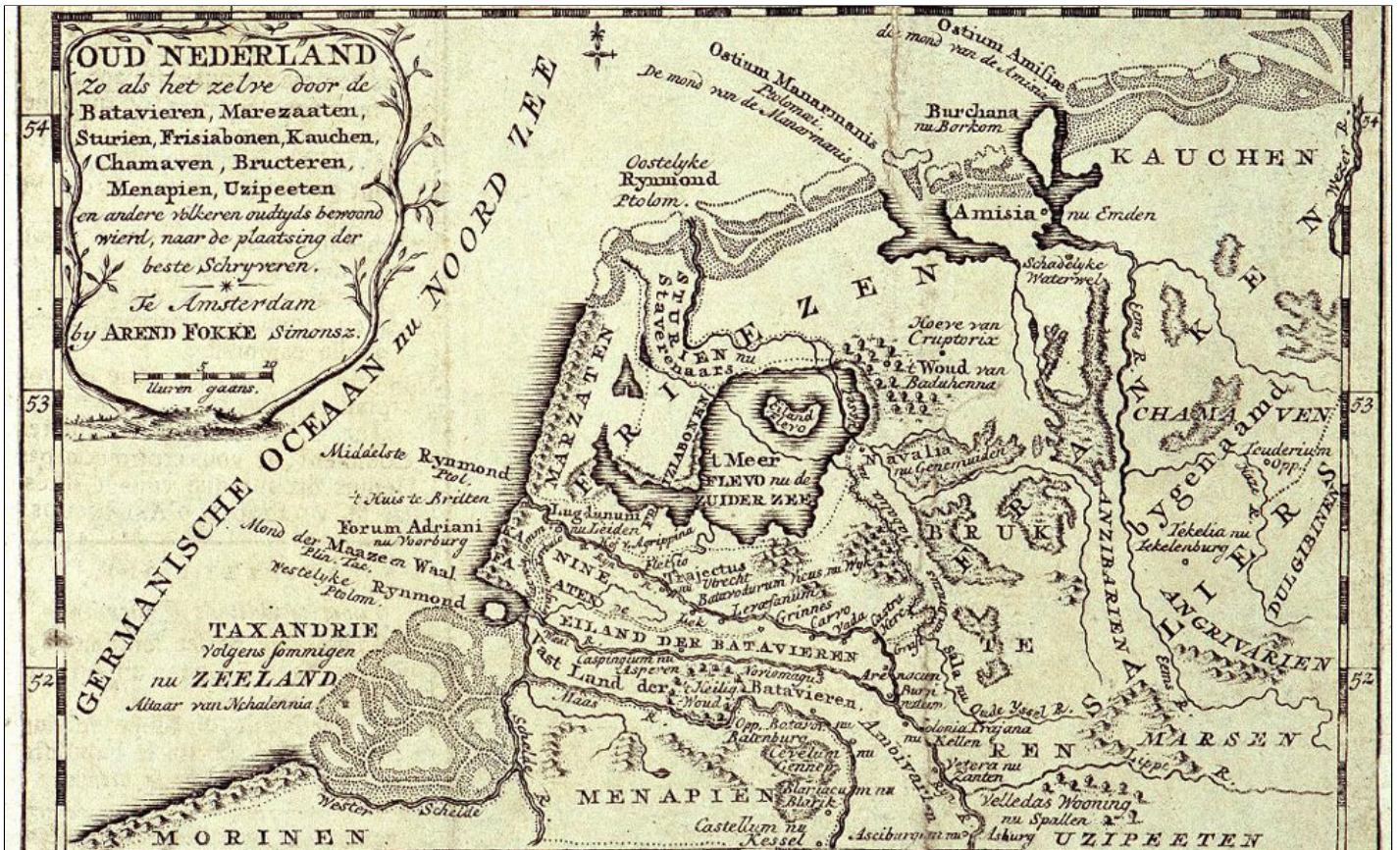
De zeespiegel stijgt gemiddeld 15 cm per eeuw.

In West Zeeuws-Vlaanderen is een grafheuvel uit de bronstijd 3.000-1.000 v Chr ontdekt.

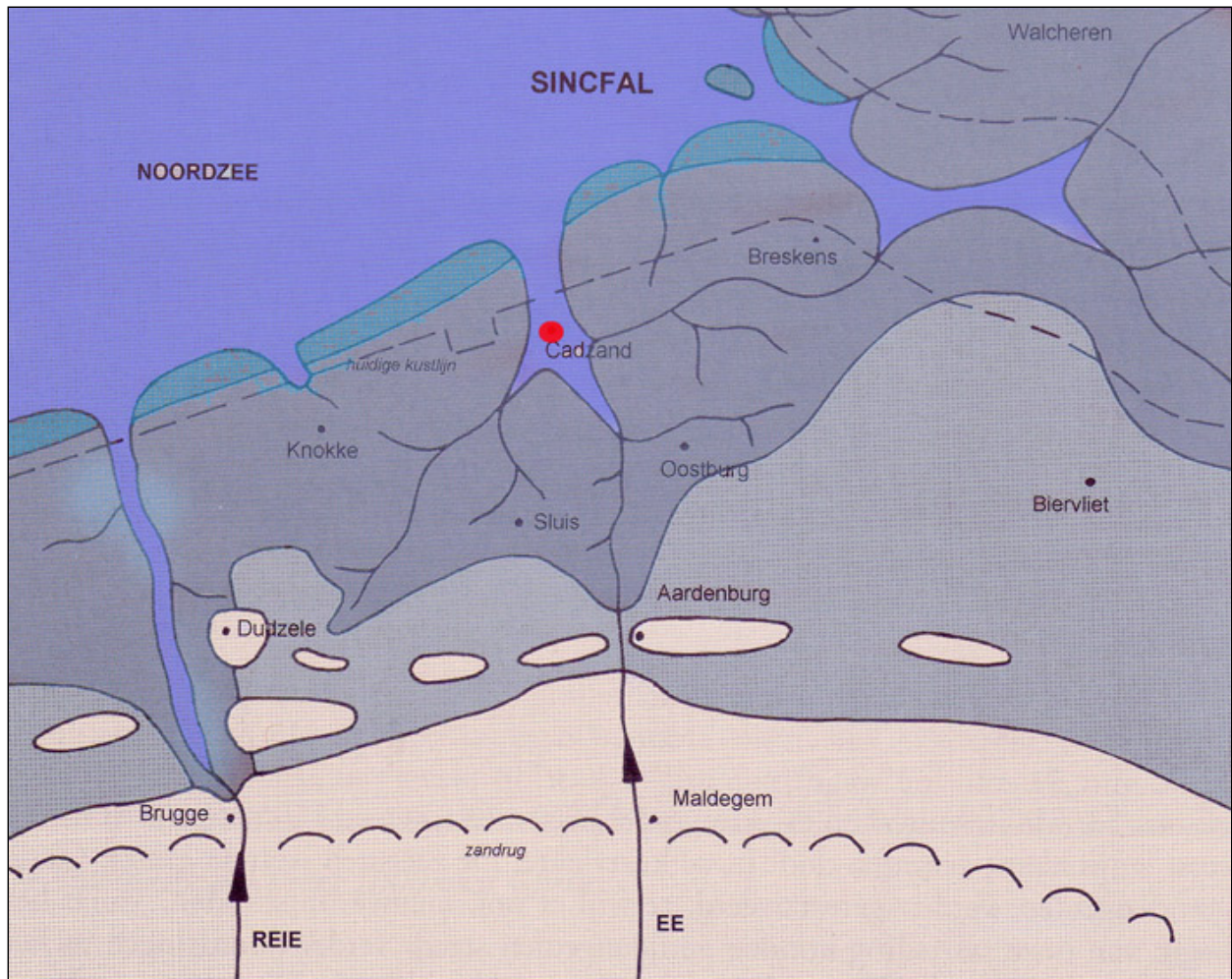
100 n C.

In de Romeinse Tijd wordt de latere Vlaamse kustvlakte bevolkt door de Menapiërs en de Morinen. Beide stammen behoren tot het Keltische ras. Het voedsel van de bevolking bestaat uit erwten, bonen, wortelen, uien en kool. Over het grondgebruik en hun nederzettingen is weinig bekend. Vast staat dat uit deze gebieden o.a. schapenwol en ganzen werden geëxporteerd. Door de vele overstromingen in 250-300 moet de bevolking het gebied verlaten.

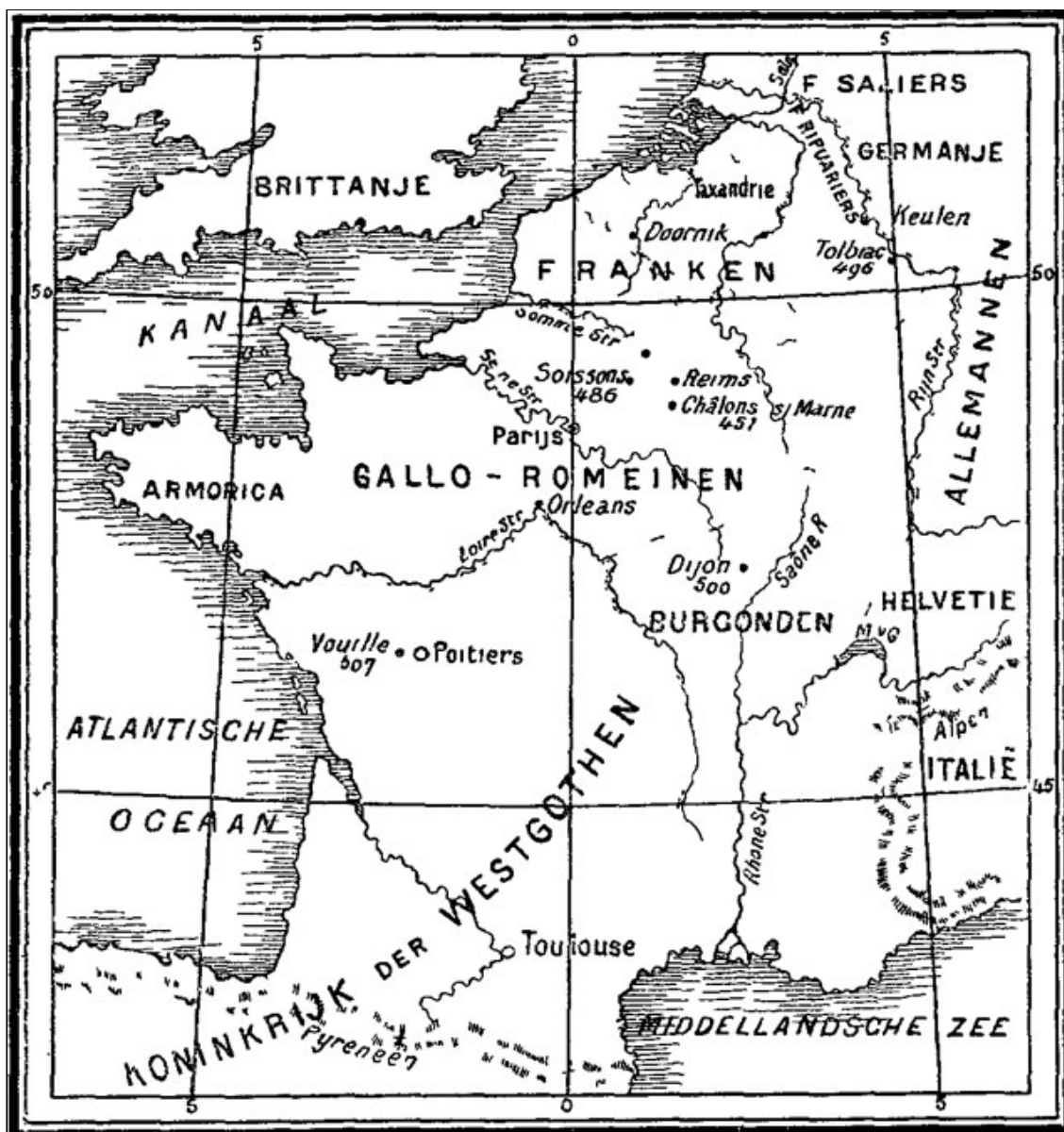
250 n C.

Op het laatst van de Romeinse tijd hebben grote overstromingen plaats gehad, die de duinenrij doorbraken en diepe inhammen veroorzaakten in de kustlijn. Waarschijnlijk gebeurde dit niet ineens, doch geleidelijk aan. Toen moet ook het Zwin ontstaan zijn, dat oorspronkelijk onder de naam van Sincfala voorkomt. Deze inham der zee – tot Brugge doorlopend – wordt al vroeg vermeld als de grens van het gebied der Friezen. De positie van het latere Cadzand is met rood aangegeven. De huidige kuststreek is nog water.

500 n C.

De periode van het jaar 500 tot 1000 wordt de duistere middeleeuwen genoemd. De bevolking wordt aangevuld met Rijnlandse Franken en andere Germaanse groepen uit Nederland en Duitsland. De schapenteelt is een van de voornaamste bronnen van bestaan. Oostburg en Aardenburg kennen in de vroege middeleeuwen al een bloeiende wolhandel. Akkerbouw op beperkte schaal is te vinden op de hoger gelegen schorgronden ver van zee. Graan is het voornaamste produkt. Om de kachel te stoken wordt in dit boomloos gebied griendhout aangeplant. In 513 en 523 zetten watervloeden het gebied onder water.

862 n C.

Boudewijn I (bijgenaamd Boudewijn met de ijzeren arm) wordt de eerste gouvgraaf van Vlaanderen. Hij is een telg uit de Keltische stam Morinen. Het Graafschap Vlaanderen (862-1795) is een gewest van het koninkrijk Frankrijk van 862 tot 1529. Aardenburg is inmiddels door de koophandel een machtige en vermaarde plaats. Tussen 863 en 870 komen de Noormannen onder aanvoering van hun leider Vlastinges op bezoek en plunderen en verwoesten de gehele stad. Pas rond het jaar 1000 nemen de aanvallen af. In de verwarring van de Noormannentijd wisten de graven van Vlaanderen zich veel goederen en rechten van grote abdijen toe te eigenen. Ook de abdij van St. Pieters zag op deze wijze vele bezittingen verloren gaan. Graaf Arnulf I (918-965) gaf evenwel in 941 een gedeelte ervan aan de abdij terug om het onrecht van zijn voorgangers te herstellen.

HET LEENSTELSEL in het Graafschap Vlaanderen (900-1067)

Het beginsel der Germaansche staatsregeling was gelijkheid, volksregering. De koningen hadden alleen als legerhoofd enig meerder gezag; in het burgerlijk leven werd ieder door zijne gelijken geoordeeld. Zelfs Karel de Grootte nog moest, om eene grievende beschimping te straffen, hem als burgerlijk persoon aangedaan, een gering krijgsverzuim tot voorwendsel nemen.

De edelen, de grondbezitters, waren 's konings gelijken (pa-res); ieder der edelen had zijn volgelingen, gezellen (vasallen), die, den krijg beminnende, zich vrijwillig aan hun vorst hadden aangesloten, om hem als een lijfwacht te beschermen, en gevaren met hem te delen. Wanneer een Germaansche stam enig gewest had veroverd, werd de grond met de bewoners verdeeld onder de koning en de edelen; het deel, dat ieder ontving, was dan zijn allodium (All'odium: vol-eigendom. Od, ot, beteekent, in de Teutonische talen, rijkdom, eigendom. Deze beteekenis heeft het nog in ons klein-ood).

Zoo hadden de Frankische koningen bij de verovering van Gallië uitgestrekte bezittingen als allodium ontvangen; terwijl vele gronden nog onverdeeld bleven liggen. Over de onverdeelde gronden (domeinen) beschikte de koning, zowel als over zijn eigen allodium: hij gaf ze als beneficia (bezoldingen), of, gelijk ze later werden genoemd, als feuda (leengoederen) aan zijne getrouwen, zijne volgelingen, om hen te vaster aan zich te binden (Fen dum, eigenlijk feodum, uitspraak fie, in het Engelsch fee, heeft dezelfde beteekenis als fooi, en is dus meer dan hetgeen wij door leenen thans verslaan. Ook leen had oudtijds eene ruimere beteekenis: leenen)

Daar alleen militaire verplichting hekend was en kracht had, werden aan de uitgifte van de gronden krijgsplichten verbonden: hulde, trouw en gewapende bijstand aan de gever. Wederkerig was de leenheer verplicht zijn leenmannen te beschermen. Roemrijk werd het geacht leengoederen te bezitten, die het loon waren van dapperheid: daarom droegen enige edelen hun allodia aan de vorst op, wiens leenman zij dan werden; en vele anderen gaven hun goed aan machtigeren in leen, om bescherming te vinden tegen onderdrukkers. Zo werd bijna alles leengoed.

De koninklijke waardigheid was langzamerhand erfelijk geworden en het gezag der Frankische vorsten enorm gegroeid, vooral sedert Karel de Grote de keizerlijke kroon ontvangen had. De invallen der Noormannen echter brachten het koninklijk gezag een geduchte slag toe, en de opvolgers van Karel de Grote zochten toen steun in het leenstelsel. Zij droegen, onder leenverplichting, aan de meest gegoede edelen op, om in hun naam de vierschaar te spannen, de boetes in te vorderen, die voor tweederde in de vorstelijke schatkist moesten worden gestort, om hun domeinen te beheren, en den heerban aan te voeren. Hierdoor toch maakten zij ze tot hun dienstmannen of ambtenaren; maar tevens loste de betrekking van vorst tot onderdaan zich op in die van leenheer tot vasal (GROEN van Pinsterer, Handboek der Gesch. van het Vaderland, beschrijft bondig het voor- en nadeel van het leenstelsel, als hij zegt: dat het enigermate samenhang en eenheid bewaard heeft in een tijd van regeringloosheid en verwarring, en de ontwikkeling bevordert van krijgsmansdeugd en Riddergeest; maar dat het tevens geleid heeft tot menigvuldig geweld; tot steeds vermeerderde miskening van der Vorsten macht; tot onderdrukking der onvrije bevolking).

Toen de vorsten in de tijden van verwarring en onrust zich te zwak toonden, om hun leenmannen te beschermen, begonnen deze zich ook minder afhankelijk te gedragen; de graven en andere gezagvoerders, die aanvankelijk slechts hun bediening in leen hadden ontvangen, beschouwden weldra ook het gebied, waarover zij heersten, als hun leengoed; (leen en loon was enkel verschillend van dialect) waanligheid, die reeds onherroepelijk was, begon, in navolging van het koningschap, over te gaan van vader op zoon, totdat zij eindelijk erfelijk werd verklaard, waardoor de oppermacht van de leenheer weinig meer dan een schaduw bleef.

Bij het staken der banden van gehoorzaamheid heersten er allerwege regeringloosheid, geweld en verwoesting. Talrijke kleine en machtiger dwingelanden waren opgestaan, om het recht der sterksten te doen gelden. Genesteld in hechte kasteelen, met grachten, wallen en torens omringd, waren zij de schrik van hun horigen, die het land bewoonden, en, door de afpersingen van hen en hun lieden gekweld, moed en lust verloren, zodat overal nameloze ellende heerste. Ook zag men deze dwingelanden tegen elkander de wapenen keren, uit zucht om hun grondgebied uit te breiden, of tegen hun leenheer, wanneer deze beproefde gezag over hen uit te oefenen.

Uit deze chaos verrezen echter achtereenvolgend enige staten, die door veroveringen en giften tot een aanzienlijke macht stegen; en wel voornamelijk aan de grenzen van het rijk, waar de vorsten het gebied van hun leenmannen hadden uitgebreid, opdat zij machtig genoeg zouden wezen de Noormannen weerstand te bieden, en het rijk tot bolwerk te verstrekken tegen deze plunderaars. Van dezen tijd af is de band van eenheid in de geschiedenis der Nederlanden opgelost, en men heeft de talrijke draden ieder afzonderlijk te volgen, totdat zij weer ten deele of gezamenlijk met elkaar worden vereenigd. België was, zoals wij gezien hebben, bij de rijksverdeeling van 843 voor een klein gedeelte onder Frankrijk gekomen, en voor het grootst gedeelte onder Lotharingen.

Bron: Maaten, E. van der; Geschiedenis der Nederlanden, 1853.

Pagus Thesandrie

In 1836 publiceert het Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen een verhandeling over de geschiedenis van de provincie Zeeland van de hand van predikant en schoolopziener J. ab Utrecht Dresselhuis.

Bij het onderwerp 'Land van Cadzand' wordt een publicatie aangehaald van Adriaan Kluit (1735-1807), hoogleraar geschiedenis aan de Universiteit van Leiden:

"Cadzand behoort ongetwijfeld mede tot de oudere gronden, ofschoon men van deszelfs vroegste gesteldheid niet veel kan zeggen. In een charter van 976, waarbij Keizer Otto II der abdij van St. Baaf te Gent, zekere haar ontnomene goederen bevestigt, vindt men gewaagd van een pagus Thesandrie, in welke de abdij bezat Nortrevinc en Idingehem, welke parochiën zij, cum ecclesiis et omnibus adiacentiis ten gezegden jare verwisselde tegen Felthem en Holthem, een nog onder Aalst bekend Bisschopsgoed, welke zeker edelman, Folgbert, aan haar afstond.

Men zal bij deze pagus aan Cadzand moeten denken. Mij is toch niet bewust, dat men ergens elders in Vlaanderen een Thesandrie aantreft. Bovendien vond men in Cadzand voorheen een Grévestein, zeer ligt van Revincstein herkomstig of daarin verbasterd; hetgeen mogelijk in de Xde eeuw, in tegenstelling met het Greveninge bij Sint Anna, Noord Grevening genoemd werd."

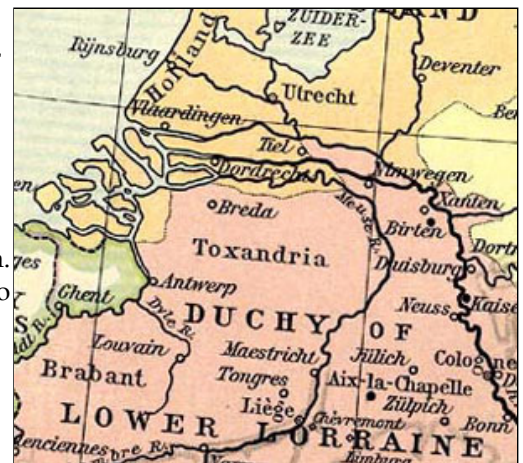
Het Aardrijkskundig Woordenboek der Nederlanden publiceert op haar beurt in 1848 deze bevindingen:

"Pagus Thesandrie; naam welke voorkomt in een charter van het jaar 976, waarbij keizer Otto de abdij van St. Baafs te Gent in zekere haar ontnomen goederen bevestigt. Vermoedelijk zal men met dat pagus het tegenwoordige Land Van Kadzand in Staats-Vlaanderen bedoeld hebben."

De pagus Thesandrie wordt ook geschreven als Texandrië, Taxandria, maar voornamelijk als Toxandrië. Het gebied zou door de Romeinen Taxandria genoemd zijn, omdat er veel venijnbomen (Latijn: Taxus) groeiden.

De parochiën Nortrevinc (et in pago Thesandrie Northreuic et ... cum ecclesiis et omnibus adiacentiis) en Idingrhem (et in pago Thesandrie ... et Idingehem cum ecclesiis et omnibus adiacentiis) zouden op Cadzand liggen. In de 'Cartulaire de Saint Bavon' wordt aangegeven dat die plaatsen in 'pago Brabantinse' liggen.

Volgens de laatste inzichten zou met Nortrevic, met als verbastering Noord Grevening, Noordwijk in Noord-Holland bedoeld zijn. De overige parochiën liggen echter in Toxandrië bij Antwerpen en Duisburg.

Bron:

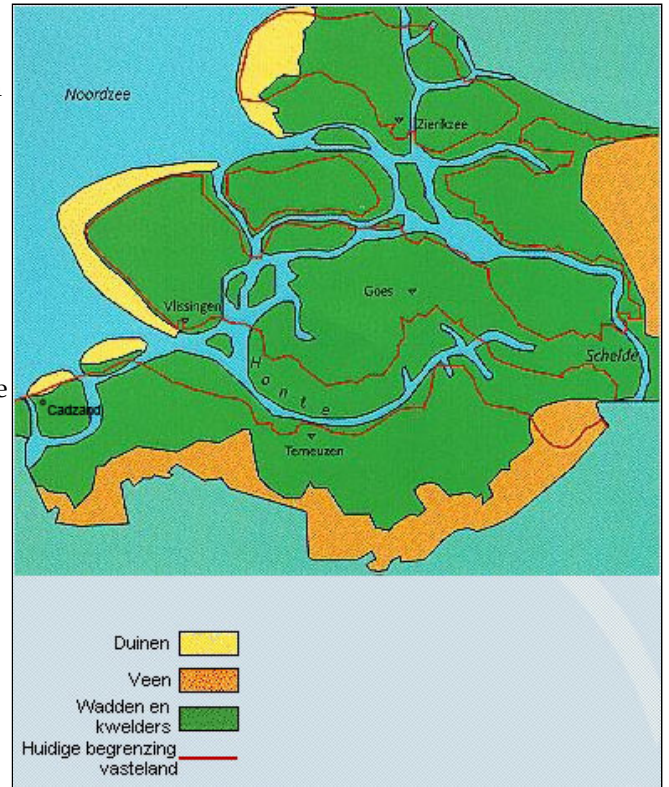
Zeeuws Genootschap der Wetenschappen, deel 1, 1839.

Cartulaire de Saint Bavon à Gand 655-1255, charter 9, p12

1000 na C.

Tijdens deze periode met stormvloed en is de verbinding tussen de Schelde en de Noordzee ter hoogte van de huidige Oosterschelde de belangrijkste afvoertak.

De Schelde kronkelde en waaierde door diverse hoofd- en zijgeulen naar zee. Het westelijke deel van de huidige Westerschelde droeg toen de naam 'Honte'. Deze stond op haar beurt via een nauwe stroomgeul in verbinding met de Oosterschelde. Het hele mondingsgebied van de Schelde leek toen op een wirwar van hoofd- en zijtakken, grote en kleine eilanden en zandplaten. De Honte begon vanaf de elfde eeuw te verdiepen en nam geleidelijk de functie van de Oosterschelde als belangrijkste verbinding naar zee over. Sindsdien is de invloed van de zee op de Schelde alleen maar toegenomen.

De naam Cadzand

De afgelopen 1000 jaar zijn de volgende namen voor het vroegere eiland gebruikt: Cesant, Caesant, Casant, Cassant, Ketsant, Cadsand, Cadsant, Cadzant, Caedsand, Caedsant, Caedzant, Caetsand, Caetsant, Caetzant, Candsand, Cascant, Catsant, Catsande, Kaedsant, Kasant, Kadzand, Cadzand, Kezant, Kerzant.
(foto links, kaart uit 1340)

Cesant, Caesant, Casant en Cassant zijn de oudste benamingen, die vanaf de 12e eeuw tot ver in de 16e eeuw gebruikt zijn in geschriften en op land- en zeekaarten (de zandplaat werd tot 1100 beschouwd als onderdeel van Wulpen).

In die tijd was de schrijfwijze afhankelijk van het dialect, de klank en de interpretatie van de schrijver. Vanaf de 13e eeuw werd vaak een hypercorrecte 't' toegevoegd (Catsant). In het algemeen werden letters ter vergemakkelijking van de uitspraak toegevoegd of weggelaten (Kezant/Kerzant). Alleen tussen 1819 en 1920 werd 'Kadzand' geschreven. De 'K' vind u terug in het gemeentewapen.

In het, onder Frans bewind behorende, Graafschap Vlaanderen werd door de elite Frans gesproken. Rond het jaar 1000 ontstonden in het noord-oosten twee zandplaten, genaamd *ce sant*/ Cesant (*dé Zandplaat*) met daar onder *sut sant*/Sutsant/*Zuytzant* (zuidelijke zandplaat). Beide zandplaten werden kort na elkaar bewoond en met behulp van cades ingedeeld in polders.

De naam 'Cadesant' is de Latijnse schrijfwijze van 'Catsant', die wordt genoemd in onder andere oorkonden uit 1112 van de St. Baafsabdij te Gent. Latijn was de voertaal in de Rooms-Katholieke Kerk. Ook de volgende namen zijn gebruikt: Cadesand, Cadezand, Cadesanda, Cadsant, Catzande, Catsande en Cadzant. De Latijnse oorkonden zijn gepubliceerd in het boek 'Cartulaire de Saint Bavon 655-1255' uit 1840. De Franse vertaling van die oorkonden is gepubliceerd in het boek *Histoire de l'Abbaye de St. Bavon* uit 1855.

Dr. M.A. Callenfels (arts en burgemeester van Oostburg) neemt hier notitie van en publiceert een artikel in 'Het Zeeuwsch Genootschap Der Wetenschappen' uit 1850, waarin hij de latere schrijfwijze 'Cadzand' koppelt aan het voornoemde Latijnse Cade-sant (één van de gebruikte namen in de oorkonden). Cade is in het oud-Nederlands een aarden wal, ontleend aan het Franse 'quay'. Een sant is een zandplaat, eveneens ontleend aan het Frans. Het is de meest gebruikte verklaring geworden. Buiten die oorkonden van de St. Baafsabdij komt de naam Cadesant in geen enkel ander geschrift of op geen enkele kaart voor!

Ook geschiedschrijver J. N. Despars had een verklaring voor de naam Cadzand in zijn 'cronyke' uit de 16e eeuw. Hij gebruikte oudere bronnen met de Oudnederlandse naam 'Casant', die hij vertaalde in het gangbare Middelnederlandse 'Catsant' en herleidde daarna de naam naar Catten: "...naer tland van Casant ofte Catsant (metsgaders dater die Cats, uyt den lande van Hessen, die eerste inwoonders of waren)..." Deze Catten vestigden zich 100 jaar voor Chr. tussen Rijn en Maas. Aangezien Franken, Germanen en andere bevolkings-groepen zich in dit gebied vestigden, waarom dan niet ook de Catten? Echter cesant bestond toen nog niet.

Met deze verklaring gaat een andere overlevering in rook op: in een niet nader genoemde stormvloed spoelde een wieg aan met een katerin. Het was het enige levende wezen, dat de eerste bewoners aantroffen.

In "Bijdragen tot de Oudheidkundige Geschiedenis inzonderheid van Zeeuwsch-Vlaanderen" uit 1857 publiceert J.H. van Dale (onderwijzer/archivaris te Sluis en mede-samensteller van het Nederlands woordenboek) een artikel dat de herkomst van de naam van het dorp moet verklaren:

"Wanneer wij oude kaarten raadplegen, dan vinden wij daarop onderscheid gemaakt tusschen den naam van het vermaarde eiland Kadzand en dien van het éenige dorp, dat oorspronkelijk op dat eiland gelegen was. Draagt het eiland zijn naam reeds van zeer ouden tijd, het dorp heette aanvankelijk "Onser Vrouwen- of Mariënkerke op Cadzand" of bloot "Onze Vrouwe op Cadzand." Ongetwijfeld was de kerk van het dorp aan de moedermaagd gewijd, en ontleende het dorp aan haar zijn naam. Met dien naam van Mariakerk stemt die van het Sint Mariaveer overeen, dat Guy van Dampierre, graaf van Vlaanderen, den 18 Augustus 1280, onder zijne bescherming nam. Ook de Mariaweg, oorspronkelijk Sinte Mariaweg geheeten, van Kadzand naar Zuidzande loopende, hangt met den naam van het dorp zamen. Tevens verdient het opmerking, dat het zestiende begin van den polder van de Vierhonderd gemeten bezuiden de kerk (van Kadzand), welke polder door den Sint Mariaweg doorsneden wordt, den naam draagt van de Mariepolder. Men heeft gemeend, dat de kerk van het dorp Kadzand aan den heiligen LAMBERTUS was gewijd, en daarom de toren den naam droeg van Sint Lambertustoren. Dit ware niet onmogelijk, doch zoude geen bezwaar opleveren tegen het vroeger bestaan van een anderen naam, wijl het niet zeldzaam is, dat kerkgebouwen bij groote herstellingen of verbouwingen een anderen schutsheligen kregen. Maar wij gelooven toch door den Sint Lambrechtstoren te moeten verstaan den toren van het oude Sint Lambrecht of Lambertus, een dorp, weleer op Wulpen, in de nabijheid van den Vloere gelegen, en in later tijd door de zee verzwolgen. Lambrecht of Lambertus, een dorp, weleer op Wulpen, in de nabijheid van den Vloere gelegen, en in later tijd door de zee verzwolgen. Ook heeft men gemeend, dat Kadzand vroeger den naam van Sint Catherina gedragen heeft. Wij gelooven ook hier, zoo niet aan eene schrijffout, dan aan eene verwarring te moeten denken met het dorp Sint Catelina, dat weleer in de nabijheid van Oostburg lag (foto links, kaart uit 1570).

Wij houden het er derhalve voor, dat de oorspronkelijke naam van "het Kadzandsche dorp" Onze Vrouwekerk of Maria-kerk is, welke naam later — ten tijde der hervorming? — voor dien van het bloote Kadzand heeft plaats gemaakt."

Tegenwoordig worden het voormalige eiland en het dorp 'Cadzand' genoemd en gebruiken geboren Cadzandtenaren de namen 'Kezant' en 'Kerzant'.

Tot slot, de inwoners van Cadzand hebben de bijnaam Stoepschyters; het schijnt dat men deze handeling graag deed bij een ander op de stoep:

Je durft 't ost nie uut te spreek'n,

Mao 't is gekomm'n deu vule streek'n,

Je kunt 't beter zachtjes zegg'n,
In vèder 't deksel d'r op legg'n!

Bron:

- Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen, 1850, M. A. Callenfels.
- Bijdragen tot de oudheidkundige geschiedenis inzonderheid van Zeeuwsch-Vlaanderen, J. H. van Dale, deel 2, 1857.
- Cronijcke van den lande ende Graefsece van Vlaenderen 405-1492, II, 1492-1838, J. N. Despars.
- Cartulaire de Saint Bavon 655-1255; 1840
- Histoire de l'Abbaye de Saint Bavon, A. van Lokeren, 1855.
- Oudnederlands Woordenboek (ONW) 500-1200.
- Vroegmiddelnederlands Woordenboek (VMNW) 1200-1300.
- Middelnederlandsch Woordenboek (MNW) 1250-1550.
- Beknopt Geschied- en Aardijkskundig Woordenboek van Zeeusch-Vlaanderens Westelijk deel; 1874, p82; Roos, G.P.
- Pieter de Putter.
- Leendert Fremouw.
- cadzandgeschiedenis.nl, Bert Voets.

1096 n C

DE OUDELANDSE POLDER

De Oudelandse polder is de kern van het Eiland van Cadzand. Dit gebied bestond uit schapenweiden en landbouwpercelen, afgebakend door dijkjes. Het eerste perceel was de Roffoelkin (28). De 1 meter hoge dijkjes/cades vormden een natuurlijke afscheiding tussen de percelen en gaven nauwelijks bescherming tegen overstroming. Er werd in 1112 een dijk van 2,50m hoog om de percelen/ polders heen gelegd. De verzamelnaam werd Oudelandse polder. De aarde voor de dijken werd van het vasteland gehaald en in manden of op draagberries vervoerd: een man voor, een man achter. Midden 20e eeuw is deze Ringdijk-Noord/ Ringdijk-Zuid tot 4,50m verhoogd.

De eerste polder, het Roffoelkin (28) werd uitgebreid met de Kercpolre (27). Daarna volgden het 1e Noordland (29) en het 2e Noordland (30). Het 2e Noordland lag aan het water "infra dyc supra Valium (onder aan de Wal)/ dictum Vallum (gezegd De Wal)". Over De Val had zich een andere kern gevormd, West-Middenzand (35); samen met Oud Voszand (36) en de Haek (37) (*het huidige Cadzand-bad*) breidden zich deze kleine aanwassen uit met Dierinkspolder (34), Busschaertpolder (44), Nieuw Voszandpolder (41) en Quellpolder (42). Het water tussen de twee eilandjes verzandde; men damde het af en liet het opslijken. Na indijking werden het de polders Lange Strinck (31), Vinckenest (38), Mollinspolre (39) en Moenspolre (40).

De oudste schenking aan de St. Baafsabdij te Gent bestaat uit grafelijke lenen. In 1171 doen Ridder Walter van Axel en Ridder Alard, zoon van Symon van Ostburch afstand van de opbrengst van hun grafelijk leengoed, dat verspreid ligt "super (=aan de) Val (=wal)(30) et super (=aan de) Grotenflit (flit=natuurlijk water) (17 en 18) et in Kerckepolre (27) et Strinc (31) et Bertenhuc (..) et Sumpel (29?/Sompele) et super (=aan de) Dumbinsflit(..)." Na de schenking van de opbrengst van het land van beide leenmannen schenkt graaf Philips van de Elzas van het Graafschap Vlaanderen deze akkers "cum omni accrescenti terra" aan de abdij.

(*Het groot cartularium van de St. Baafsabdij te Gendt, charter 57, p.58, gedateerd 1171*)

In 1189 schenkt ook Leonius de Cazant de opbrengst van zijn leen aan de St. Baafsabdij: Sudpolre, super(=aan de) Dondelinsvliet, via(=weg/pad) super (=aan de) Grotvliet, Binorden Oudenwerve, super(=aan de) Wel(34), in Tarwedic(24), in Husmiet (24), alle gelegen ten oosten van de kapel. Voorts in Kercpolre oosthalf in Sudpolre Bostenmerke. Daarna schenkt het Graafschap ook deze akkers aan de abdij. (*Het groot cartularium van de St. Baafsabdij te Gendt, charter no71, p.66/67, gedateerd 1189*)

In 1553 is de Oudelandse polder, groot 907 ha., opgemeten door Francois van der Poorte.

Gebaseerd op de ommelopers van Cadzand en de kaart uit 1660 van Hattinga zijn op onderstaande luchtfoto de oorspronkelijke percelen ingetekend. In de ommelopers van Cadzand worden deze aangeduid met 'BEGIN'.

1. Carlinspolder	29. Het (1e) Noordland/Nortpolrikin
2. Meulenspolder	30. Het (2e) Noordland, Gezegd Den Val/"infra dyc supra Valium".
3. Gars-/Graspolder (weidepolder), samen herdijkt met Crubeke	31. Strinck. Was een water. Het verzandde en werd ingedamd.
4. Keuvelaarspolder	32. Noordland den Wal
5. Goedhalspolder	33. naamloos (misschien lag hier het in 1189/90 genoemde Oudenwerve)
6. Hofstedepolder	34. Dierkinpolder (deze polder lag ten W van "de groote bracke"; verschillende percelen grensden "an eenen grooten wael")
7. Inzetepolder	35. Wester Middelzand (In het N lagen de percelen "an 't ghebroken landt")
8. Moyaertspolder (deze zal verdwijnen door de aanleg van Retranchement)	36. Oude Voszand (In het N lagen de percelen "an 't ghebroken landt")
9. Evenpolder/Hevenpolder	37. de Haeck
10. Grote Tarwepolder	38. Vinckenest/Vinxnest
11. Gerstepolder	39. polre Mollins- Mollinspolder (in deze polder stond de Westmolen)
12. Kwadenpolder	40. Moenspolre (in het ZW bevond zich "een groote wael")
13. Zetepolder	41. Nieuwe Voszandpolder
14. Heinshoek	42. Quellepolder
15. Zaeldinspolder	43. Plaetspolder (in het NO " 't ghebroken landt"; andere percelen lagen "an't vervloghen landt in de dunen")
16. Colinshoek	44. Busschaerspolder (Deze lag aan de "groote bracke ofte guele"; in het N bevond zich " 't ghebroken landt".)
17. Kermershoek	
18. De hoek "daer Cornelis f. Andr. Anths. Te Wuenen plach"	
19. naamloos	
20. Scarpolre/Schaere/ De Schaar	
21. Kleine Tarwepolder	
22. Herenpolder	
23. Crullinpolder	
24. Husemeet/ Oost van het Kerkhof	
25. en 26. Cadzand	
27. Kercpolre	
28. West van het Kerkhof/Roffoelkin/ De Slikhoek ("ende es 't beloop daer Buerchgravensteen ofte wal in ligghet")	

Met de Allerheiligenvloed op 1 november 1570 lopen een groot aantal polders in.

HOFSTEDEN

(de nummering wordt gebruikt in 'De Hofsteden van Cadzand', uit 1977 door drs. H. van de Vijver, een heruitgave met uitbreiding van het gelijknamige boek uit 1928 van dr. J. de Hullu. De uitbreiding tot heden is van cadzandgeschiedenis.nl, B. Voets)

1. hofstede van Johan Ketels	Hofsteden van Retranchement:
2. hofstede De Elzenhof	R1. hofstede van Johan Engels
3. Berghofstede	R2. hofstede van Pieter Taillie
4. hofstede van Rochus Rochussen	R3. hofstede van Hendrik Weijkman
5. hofstede van Isaac Dosselaar	R4. hofstede van Francois Baas
6. hofstede Het Schuttershof	R5 hofstede van Pieterrella Wouters
7. hofstede van Abraham Brevet	R6. hofstede van Pieter Vercouteren
8. hofstede van Johannes Verstrate	R7. hofstede van Philip Mattheussen
9. hofstede van De Vos Gerardszoon	R8. hofstede van Gillis de Visser
10. hofstede van Abraham Brevet jr.	R9. hofstede van Jannes Goossen
11. hofstede van Jacob de Witte	R10. hofstede van Pieter Tellier
12. hofstede van Jacob Morel	R11. hofstede van Cappon
13. hofstede van Abraham du Pré	R12. hofstede van Jacob Sohier
14. hofstede van Pieter Contant	R13. hofstede van Willem Dekker
15. hofstede van Pieter de Bruijne	R14. hofstede van Willem van Hoorn
16. hofstede van Bartholomeus Bij	R17. hofstede van Isaac Verbrugge
	R18. hofstede van Abraham de Ridder

Het Kievittegat wordt voor het eerst aangegeven op een kaart uit 1547.

De Noorddijk is doorgebroken tijdens de stormvloed van Sint Felix quade Saterdag (5,6 en 7 november 1530).

Na de Allerheiligenvloed van 1532 is een inlage rond het Kievittegat aangelegd.

De dijk rond het Kievittegat is waarschijnlijk dezelfde als "den Val", "den Wael" oftewel "Valium" die de positie van de polders 30, 32 en 34 aangeeft. Het was eertijds de getijdegeul (later Lange Strink polder) tussen Cadzand en Kleincadzand (later Cadzand-bad).

Vanaf 1650 geven betrouwbare kaarten steeds duidelijker een duinlandschap aan op de plek van het Kievittegat.

Foto: detail van de kaart van Peter Kaerius uit 1605. Het eiland van Cadzand vanuit het noorden

gezien.

Van links naar rechts staan aangegeven het Zwarte Gat, de Pesse Schorre, het Kievitgat en het Zwin.

Buurtschappen die vanaf 1100 genoemd worden zijn:

- Cadzand, midden op het eiland, begin 1200 ontstaan bij de bouw van de kerk.
- Terhofstede, zuid-west op het eiland, al in 1227 vermeld in charter 161 van de St. Baafsabdij.
- Oostvliet, in de Tienhonderdpolder, op de plaats van hofstede De Hoogte. In 1414 vermeld vanwege afsluiting van het Zwarte Gat.
- Oudenwerve, genoemd in 1190 lag mogelijk op de terp in de Busschaerspolder (44), later hofstede (1).
- In de noordhoek van 't Noordland (30) lag boven de latere Berghofstede) "Onser Vrouwen walleken met een huusekin daer up staende". Hier heeft een kapel (H. Catharina?) gestaan. Met "walleken" wordt de een verhoging/dijk/terp bedoeld.
- Stockelyncruce, wordt genoemd in een goederenregister uit 1431 van Victor van Vlaanderen en in de leenregisters uit 1435/1468 van de Burg van Brugge: "een strook buitendijks land strekte zich uit van Blootersgate (Tienhonderdpolder) noordwestwaerd omme tote Stockelinscruce" d.w.z. tot voorbij de Tienhonderdpolder. Stockelin is een nog bestaande familienaam en cruce/cruse is een drinkput voor het vee. De huizen hebben in de huidige Vlamingpolder gestaan.
- Croxhoucke, in 1503 vermeld, als gelegen aan de noordwestzijde van de Brugsche Vaart tegenover de burg Grevestein op Catsant.
- Zuidzande, zuidelijk op het eiland, voor het eerst vermeld in een charter van 18 sept. 1290 van de St. Baafs abdij en in de 15e eeuw door bedijkingen aan het eiland van Catsant gekoppeld.

Bron:

- Kaart van de landen onder de Watering van Cadzand, D. Hattinga, 1660
- Zeeuws Genootschap der Wetenschappen, deel 1, 1839.
- Historische Geografie van Westelijk Zeeuws-Vlaanderen, deel II, Gottschalk, M.K.E., 1958
- Actueel Hoogtebestand Nederland, hoogtekaart 2010
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Archis II, 2010
- Cartulaire de Saint Bavon 655-1255; 1840
- Roos, G.P.; Beknopt Geschied- en Aardijkskundig Woordenboek van Zeeuwsch-Vlaanderens Westelijk deel; 1874
- W. Wintein, diverse publicaties
- G. Adriaensens, CNOOC IS IER, 1995
- Google Earth 2012

OUDELANDSCHE POLDER, 44ste BEGIN.
Lange Strinkweg 1

Op dit terrein heeft mogelijk eerst de woonkern Oudenwerve gelegen, genoemd in 1190.

Op 4 januari 1718 droeg de eigenaresse Suzanna Stampers, weduwe van Johan Ketels, de timmer dezer hofstede, waarvan het huis blijkens de jaarankers van 1662 dagtekent, voor f 2.790 over aan Abraham Porrey, die als weduwnaar van Sara van Cruijningen in 1718 hertrouwde met Elizabeth van Houte.

De man overleden 2 maart 1725, de weduwe hertrouwd 8 december 1726 met Cornelis Albert Corneliszoon, deze man overleed 17 september 1732, waarna de vrouw andermaal hertrouwde op 6 augustus 1733 met Pieter Albert Janszoon.

In 1735 is de schuur afgebrand. In het voorjaar van 1736 heeft het echtpaar Albert-van Houte het woonhuis met de fragmenten van de schuur voor f 300 boven de onkosten

verkocht aan Jacob de Fra, burgemeester van Sluis, en in het genoemde jaar 1736 komt als bewoner der hofstede voor Aarnout Zonnevijlle.

In 1744 woonde er Isaac Bocquet, aan wien voornoemde De Fra op 22 mei 1744 de timmer overdroeg voor f 2.400. Op 14 april 1761 heeft Bocquet de timmer weer voor f 1.800 overgedaan aan Magdalena de Fra, weduwe van Mr. Petrus Patricius Blondeel.

In 1761 zijn alhier in de plaats van Bocquet gekomen Jannes de Bruijne en Catharina van Hee. De man gestorven 24 februari 1782, de vrouw 19 september 1787. Daarna is de hofstede voor hun erfgenamen beboerd geworden, totdat er in 1789 zijn op gekomen hun zoon Adriaan de Bruijne en Jozina de Zoute, die in 1833 zijn opgevolgd door hun zoon Izaak de Bruijne en Elizabeth Claerbaut. De vrouw overleden 27 juli 1851.

In 1874 gebleven de zoon Mattheus de Bruijne en Aaltje de Maker, gehuwd op 2 april 1874 in Zuidzande.

In 1903 gebleven hun zoon Mattheüs de Bruijne en Jozina Cornelia van Cruijningen. Deze zijn in 1913 vertrokken naar op Henricuspolder onder Oostburg, en in hetzelfde jaar opgevolgd door Jacobus Pieter Quaak en Johanna Christina Krijger, die in 1923 zijn vertrokken. Sedert die wonen er Mattheus de Bruijne Izaakszoon en Francina Cathalijntje Poissonnier.

Tijdens zware militaire gevechten langs de kust in 1944 moest het gezin de boerderij verlaten. Zowel het huis als de schuur werden volledig verwoest. In 1946 kwam de zoon Izaak de Bruijne, in dat jaar gehuwd met Wilhelmina Risseeuw, afkomstig uit Breskens (De Lente), op de boerderij.

In 1950 is er een nieuwe schuur, in 1951 een nieuw huis gebouwd.

In 2006 is de hofstede herbouwd en wordt deze bewoond door Bram de Keuninck en Anneke de Bruijne.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

Zeeuws Archief

Anneke de Bruijne

OUDELANDSCHE POLDER.
Badhuisweg 68, De Elzenhof.

uit Cadzand.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

Zeeuws Archief

cadzandgeschiedenis.nl

In 1874 is nabij de Berghofstede een hofstede gebouwd voor Abraham de Bruijne (1841-1928) en Cathalijntje Scheele (1851-1911), die hier hebben gewoond tot in 1907. Alhier gebleven zijn hun zoon Izaak Mattheüs de Bruijne (1880-1958) en Maria van Melle. In 1936 kwamen in hun plaats de zoon Pieter de Bruijne gehuwd met

Wilhelmina Barendse uit Retranchement. De schuur ging door oorlogsgeweld in 1944 in vlammen op en werd in 1951 door een nieuwe vervangen. Daarna kwam in 1969 de zoon Willem de Bruijne, geboren in 1938 en in 1968 gehuwd met Elisabeth Helene Oesch, geboren in 1945, uit Consdorf in Luxemburg, wier moeder, een dochter van Wouter de Smidt, afkomstig was

3) OUDELANDSCHE POLDER, 30ste BEGIN 't NOORDLAND GEZEGD DEN VAL.
Badhuisweg 39, De Berghofstede.

Lieven Stevens, geboren naar schatting in 1610, getrouwd met Centelijntje Bavens Verdouw (geboren te Cadzand in 1607, overleden in 1683), beboerde de Berghofstede. Hij was tevens mede-eigenaar van de korenmolen in Nieuwvliet. Lieve Stevens overleed in 1673. Op 28.11.1673 droeg de weduwe de timmer van dit hof over aan haar dochter Berbel Stevens, geboren in 1642, en haar tweede man Adriaan Stoppels met wie ze in 1673 trouwde. De dochter overlijdt in 1679.

Op 26 februari 1686 werd aan Isaac van Houte, vluchteling om des geloofs wil uit op omtrek van Calais, voor f 3.200 overgedragen de timmer dezer hofstede met de plantage en de baning van 161 gemeten 253 roeden pachtland. Opkelijk heeft genoemde van Houte ze na die bewoond.

(foto boven: de Berghofstede in 1900)

Omstreeks 1697 woonde hier zijn zoon Abraham van Houte, die op 8 augustus 1688 was getrouwd met Maria Cleenwerck. Op 18 april 1697 droeg Isaac van Houte voornoemd de timmer en de plantage voor ruim f 4.644 over, half aan zijn neef-oomzegger Isaac van Houte Jacobszoon, half aan Simon Albert. Laatstgemelde Isaac van Houte Jacobszoon schijnt hier zijn neef Abraham van Houte te zijn opgevolgd, vast staat dat hij de Berghofstede bewoonde in 1702, in welk jaar hij van Simon Albert de wederhelft van de timmer overnam voor f 2262.

Isaac van Houte Jacobszoon trouwde 16 maart 1697 met Jeanne Albert. Deze vrouw overleed in maart 1708, de man hertrouwde 10 mei 1711 met Elizabeth Bocquet. Deze vrouw gestorven 16 maart 1715, de man 31 mei 1723. De erfgenamen droegen op 2 juni 1724 de timmer met de plantage voor f 2.850 over aan op zoon van op overledene n.l. Isaac van Houte en Esther Albert. De vrouw stierf 12 november 1735 en van Houte hertrouwde 27 april 1746 met Jozina Parmentier. Nadat Isaac van Houte op 7 juli 1761 was overleden hertrouwde de weduwe op 8 januari 1764 met Anthonie le Roy. Le Roy overleed 26 mei 1778, Jozina Parmentier 14 oktober 1780. In 1780 gebleven haar zoon Jacob van Houte, die op 20 juni 1784 huwde met Martina Versluijs, welke op 25 augustus 1791 stierf, waarna Jacob van Houte in 1792 hertrouwde met Johanna Faro. Na 's mans overlijden op 14 mei 1823 is de hofstede met de inboedel overgelaten aan zijn dochter Jozina van Houte en Mattheüs Scheele. De vrouw overleed 22 januari 1861. De man vertrok van het hof in 1865 en heeft het tot zijn dood in 1870 laten bekasteleinen door zijn zoon Reinier Scheele (foto rechts) en Magdalena de Bruijne.

In 1870 is de hofstede met een deel van de landen gekocht door Jacobus Risseeuw, weduwnaar van Jozina Scheele, dochter van Mattheüs Scheele voornoemd, die haar heeft beboerd tot 1881, toen zij door op hypotheekhouder is verkocht aan Izaak de Hullu en Isaac Abraham Risseeuw, en als pachters zijn gekomen Abraham Risseeuw Isaac Abrahamszoon en Sara de Hullu, die in 1920 zijn opgevolgd door hun dochter Sara Risseeuw en Pieter Abraham Dekker. In oktober 1944 brandt de landbouwschuur af door oorlogsgeweld en wordt later herbouwd.

De Berghofstede in 1925. In 1947 overgenomen door Jozias Basting. In 1984 opgevolgd door zijn zoon Jozias Basting.

De Berghofstede rond 1930.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs.

H.A.M. van de Vijver, 1977

Zeeuws Archief

Lex van Houte

cadzandgeschiedenis.nl

4) OUDELANDSCHEPOLDER, 33ste BEGIN.
Erasmusweg 9, hofstede Erasmus

In 1663 woonden hier Rochus Rochussen en Adriana Heijpe, die in datzelfde jaar de timmer en de plantage met de baning van omtrent 80 gemeten pachtland verkochten aan Daniel Bastijn, voor *f* 7.800 alsmede nog *f* 60 voor de vrouw van Rochussen, *f* 12,60 voor de Armen van Cadzand en *f* 6,30 voor ieder kind van Rochussen. Bastijn ontving het eigen land van op verkoper in pacht tegen *f* 9 van het geniet.

Nadat Bastijn op deze hofstede was overleden, werd de timmer in 1676 verkocht aan Laurens Allaart, koopman te Vlissingen, die haar aanstonds met de baning van omstreeks 100 gemeten pachtland weder overdeed aan Jacob de Smijter, koopman te Sluis.

De Smijter verkocht de timmer met de baning van omtrent 111 gemeten land in 1680 aan Jan Geerts te Schoondijke. Of Geerts de hofstede heeft beboerd, is onbekend.

Omstreeks 1702 woonde alhier Jeanne Gueffroy weduwe van Jacob Watrelot en te voren weduwe van Corneille Albert. Deze heeft de timmer in maart 1702 voor *f* 3.600 verkocht aan haar zoon Simon Albert, welke gehuwd was met Suzanna van Houte. Albert overleden in 1703, de weduwe op 1 juni 1705 hertrouwd met Jacobus Verdouw, zij overleed omstreeks december 1715. Verdouw heeft de timmer in 1723 verkocht aan Tanneke Troye, weduwe van Jacob de Meulenaer, die hier echter niet heeft gewoond maar nog in hetzelfde jaar 1723 de timmer met omtrent 130 gemeten pachtland voor *f* 2.300 overdeed aan de gebroeders Antoine en Noé du Pré.

Nadien heeft alhier geboerd voormelde Noé du Pré, die op 25 januari 1738 overleed, en wiens weduwe Marianne du Hayon op 18 juni 1741 hertrouwd met Jacob Albert Corneliszoon. De vrouw overleden 8 april 1746, de man hertrouwd 18 augustus 1748 met Marie Bleuzet. Jacob Albert overleed 14 augustus 1770, de weduwe hertrouwd 11 augustus 1771 met Jannes Cappon. Na haar overlijden op 10 november 1775 is Cappon op 8 mei 1776 hertrouwd met Adriana Adriaansen. De man gestorven 8 oktober 1803, de vrouw hertrouwd 1 mei 1805 met Isaac Claerbaut.

In 1806 is hier overgebracht een schuur uit op Hoofdplaatpolder.

Nadat Claerbaut op 4 maart 1823 was overleden, is de hofstede in hetzelfde jaar verkocht aan Constantijn Thomaes en zijn er als pachters op gekomen Jannes de Vlieger en Levina Hendriks uit op Geertruidapolder onder Biervliet. De man gestorven 31 mei 1837, de vrouw 11 oktober 1843.

In 1844 gekomen Franciscus Jacobus van de Waeter, geboren te Dudzeele in België, en Regina Temmerman.

De man gestorven 31 januari 1860, de weduwe gebleven tot 1867, en alsdan gekomen haar zoon Philippe Jacques van de Waeter, die trouwde met Rosalia Quataert en op 8 maart 1892 overleed.

In 1889 werd de schuur verfraaid met het naambord van het in dat jaar gestrandde schip COLUMBUS.

In 1913 is de schuur afgebrand door het onweer: "Onmiddellijk na het inslaan sloegen de vlammen uit den paardenstal, die in lichte laaie stond. Een elftal paarden vond den dood in de vlammen, benevens een zevental runders. Alles dat in de schuur aanwezig was, werd een prooi der geweldige vuurzee; het hooi, stroo, landbouwgereedschappen en een paar honderd mud tarwe werden vernield."

Door mevr. de wed. Baaijens te Oostburg, eigenaresse der hofstede bewoond door de wed. Van de Waeter te Cadzand is aan de brandweer te Cadzand ter vergoeding voor de bewezen diensten bij de brand op 22 Maart jl. een gratificatie geschonken van *f* 100.—

In hetzelfde jaar is de weduwe van de Waeter vertrokken en opgevolgd door haar dochter Maria Louisa van de Waeter en Hippolytus Modestus van de Vijver.

Foto 1914. Het dorsen van koolzaad bij de familie Van de Vijver. Van links naar rechts: dragers met een leeg draagzeil, Hyp. van de Vijver, drie arbeiders met "baalschorte" en strohoed op die de draagzeilen met zanten koolzaad dienden te laden, de dorsers onder hen Adriaan de Neef en Wannes Kraames. Een raster met "pèsse". De "pèsse" diende om het koolzaad te keren wat één keer was gedorst.

De werknemers uit de kaf- en peulhoek, waaronder de 17-jarige Pieter de Neef die wat brokkelingen omhoog steekt. Kinderen van de arbeiders. Uiterst links Suzanna en Abraham Dierinkse met hun vader die het draagzeil op zijn schouder torst.

In 1927 zijn deze vertrokken naar op Mariapolder

onder Biervliet en van onder Groede in hun plaats gekomen Jan de Putter en Jozina Cornelia de Grootte. In 1927 is het oude woonhuis, dat blijkens de jaarankers van 1638 dagtekende, gesloopt; en vervangen door een nieuw. Op 31 oktober 1944 brandde de schuur door oorlogsgeweld af en werd herbouwd in 1945.

Ooggetuige Leendert Fremouw: “De brandgranaten sloegen in de gevel waar de paardenstal was en waar ook mensen zaten. Dus die mensen in de koeienstal, die een heel eind verder stond, hadden eerst niet in de gaten dat de schuur op een kant al in lichterlaaie stond. Toen er ook een granaat bij de koeienstal insloeg en vrouw Misilje een stuk van het stenen plafond op haar hoofd kreeg, liepen ze ook naar buiten en zagen dat de schuur al volop brandde.”

Jan de Putter werd opgevolgd door hun zoon Alexander de Putter en Elisabeth Donkt. Daarna opgevolgd door zoon Sander en Suzan de Putter, die er in 2010 een nieuwe woning bouwden. Tevens camping De Putter.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

Suzan de Putter

Gerard van de Velde

Leendert Fremouw

Breskensche Courant

5) OUDELANDSCHE POLDER, 29ste BEGIN HET NOORDLAND.
Prinsestraat 2

Op 8 maart 1772 trouwde Isaac Dosselaar, weduwnaar van Catharina Albert, met Elizabeth Brevet, welke na Dosselaar's overlijden hertrouwde op 22 november 1778 met Abraham Cappon. De vrouw overleden 6 oktober 1794, de man 29 juni 1797.

Op 14 mei 1798 is de timmer voor f 5.160 verkocht aan Paulus de Back en Cornelia Schrijvers, die hier in hetzelfde jaar zijn komen wonen.

In 1803 gekomen Isaac Visser en Suzanna Casteleijn, in wier tijd de hofstede van land is verminderd. In 1822 is zij verkocht aan Jacob op Dekker en Janneke van Houte, In 1827 gekomen Jannes Brevet en Jozina de Bruijne. In 1835 is de hofstede weder met een aantal bouwlanden vergroot.

De vrouw overleden 7 februari 1861, de man 2 augustus 1868.

In 1870 is de hofstede publiek verkocht aan hun zoon

Izaak Brevet, die ze beboerd heeft tot 1875 en toen verkocht aan zijn zwager, Jannes Erasmus, die ze heeft laten bekasteleinen door Pieter de Bruijne en Catharina Brevet. In 1890 gekomen des eigenaars zoon Adriaan Jannes Erasmus en Maria Luteijn. De man overleden 26 juni 1891, de weduwe hertrouwd 7 juli 1892 met Pieter Erasmus. Deze zijn in 1894 vertrokken en opgevolgd door Jacob Kools en Anthonetta Jozina Erasmus.

In 1923 gebleven hun zoon Jannes Kools en Neeltje Francina Luteijn. In 1951 opgevolgd door Jacob Kools en Catharina van de Hooft. In 2006 overgegaan aan de erven Kools.

Onder protest van de bevolking worden de markante landbouwschuren in 2009 afgebroken. In 2012 is de hofstede verkocht aan derden.

Op het vrijkomend perceel met het naastliggend bouwland (foto rechtsboven) en op een strook bouwland aan de Koolsweg zijn in 2014 woonhuizen gebouwd.

Uit archeologisch onderzoek in de bouwput van de boerderijwoningen blijkt dat er in de 13e eeuw woningen hebben gestaan.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

Zeeuws Archief

ArteFact

cadzandgeschiedenis.nl

6) OUDELANDSCHE POLDER, 24ste BEGIN OOST VAN DEN KERKHOVE.
Mariastraat 35, Het Schuttershof.

Op 7 juni 1732 overleed op deze hofstede Tanneke Troye, weduwe van Jacob de Meulenaer. Daarna heeft er gewoond Jacobus Verdouw, haar neef, aan wie de timmer en plantage in januari 1733 door haar erfgenamen werden overgedragen voor f 900. Verdouw overleed 29 april 1757, waarop zijn erfgenamen de timmer en de plantage, staande beide op pachtland, in hetzelfde jaar voor f 1.200 overdroegen aan Willem Pleijte, destijds schoolmeester te Cadzand, die na het overlijden van zijn tweede vrouw, Tanneke Verdouw, hertrouwde op 6 mei 1764 met Elizabeth Morel, weduwe van Jacob van Houwe. Pleijte overleed 18 augustus 1783. In 1784 gekomen zijn zoon Willem Pleijte, die ook schoolmeester te Cadzand is geweest, en Maria Guequiere, de man gestorven in 1796, de vrouw gebleven tot 1798. Op 4 mei 1798 is de timmer voor f 4.310,10 verkocht aan Jannes de Bruijne en Johanna Butin. De vrouw overleden 16 januari 1804, de

man hertrouwd 1 augustus 1805 met Cornelia van Houte.

Op 19 januari 1808 is de schuur afgebrand en in hetzelfde jaar een andere herwaarts overgebracht uit op Hoofdplaatpolder. De vrouw overleden 7 april 1839.

In hetzelfde jaar als pachters gekomen Isaac Abraham Risseeuw en Maria Becu, die vertrokken zijn in 1885, waarop de hofstede gepacht is door hun kinderen.

Foto:

1. Izaak Abraham Risseeuw, geboren Groede 28 december 1814, overleden Cadzand 25 oktober 1912, zoon van Johannes Risseeuw en Jannetje Schoonhaart.
2. Maria Becu, geboren Breskens 22 november 1816, overleden Cadzand 31 mei 1900, dochter van Abraham Becu en Maria Risseeuw.
3. dochter Jannetje Risseeuw, geboren Cadzand 25 februari 1840, overleden Cadzand 4 juli 1906.
4. dochter Elizabeth Risseeuw, geboren Cadzand 20 oktober 1847, overleden Cadzand 10 augustus 1909.
5. dochter Maria Risseeuw, geboren Cadzand 17 oktober 1844, overleden Ermelo 29 juli 1899.

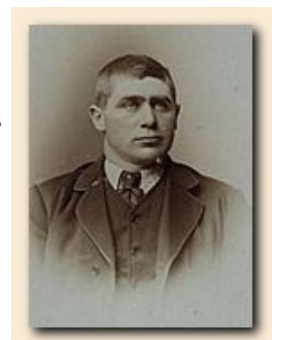
In 1890 gekomen Pieter van Cruijningen (1867-1942), in 1890 gehuwd met Maria Cappon. Foto rechts.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog (1914-1917) was soldaat Marinus van Iwaarden uit Zuid-Beveland in de hofstede ingekwartierd. In

1917 hebben hij en zijn vrouw Maatje de Groene de hofstede overgenomen.

De man stierf in 1953. De zoon Adriaan van Iwaarden, in 1948 gehuwd met Deborah Pladdet uit Sluiskil, hielp zijn moeder met de bedrijfsvoering, terwijl hij zelf nog een hofstede onder Zuidzande had.

Maatje de Groene verhuisde in 1958 naar Oostburg en toen kwam de boerderij geheel in beheer van de zoon. In 1971 kwam deze met zijn vrouw hier ook wonen, omdat de pacht van de hofstede in Zuidzande (nr.5) ten einde was. Intussen was er een nieuw huis gebouwd. Opgevolgd door zoon Pieter van Iwaarden en Anneke Basting. In 2007 vertrokken naar de hofstede Vijverhoeve. In 2012 is Het Schuttershof verkocht aan derden.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

Zeeuws Archief

cadzandgeschiedenis.nl

O7) OUDELANDSCHE POLDER, 24ste BEGIN OOST VAN DEN KERKHOVE.
Mariastraat 55, De Mariahoeve.

Het hofsteedje, bewoond door Abraham Brevet, is in op loop des tijds van bouwlanden vergroot.

In diens plaats zijn in 1815 gekomen zijn zoon

Abraham Brevet en Johanna de Bruijne. In 1816 is hier een nieuw woonhuis gebouwd. De man overleden 3 januari 1852, de weduwe 5 november 1869.

In 1870 is de hofstede gekocht door hun zoon *Abraham Brevet en Maria Scheele*, die haar in 1885 weder hebben verkocht aan Abraham Risseeuw Abrahamszoon te Cadzand. De vrouw gestorven 11 december 1887, de man 5 april 1893. Vervolgens heeft hun zoon Mattheus Brevet hier als pachter geboerd tot in 1914, in welk jaar weder een nieuw woonhuis is gebouwd, dat in 1915 betrokken is door Izaak Erasmus en Maria de Bruijne. Na het vertrek van Mattheus Brevet zijn hier geen paarden meer afgegaan.

In 1957 werden de gebouwen en wat land verkocht aan Pieter de Putter, geboren in 1912 en in 1937 gehuwd met Hendrika Maatje Meeuwsen, geboren in 1917, uit 's-Heer-Arendskerke. Zij gingen op de boerderij wonen en bleven er tot nu toe. De man overlijdt in 2004. De hof wordt in 2007 verkocht aan derden en herbouwd.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

Zeeuws Archief

cadzandgeschiedenis.nl

8) OUDELANDSCHE POLDER, 28ste BEGIN HET ROEFFOELKEN alias DEN SLIKHOEK.
Koolsweg 3 (camping 't Koolswegje).

In 1913 heeft Johannes Verstrate uit het Land van Axel op een blok land van omtrent 40 gemeten een hofstede gebouwd, die hij bewoond heeft tot 1918, toen hij ze verkocht aan Daniël van Cadzand en Janna Dieleman, die eveneens uit Axel afkomstig waren. Deze verkochten ze het daaropvolgende jaar weer aan Jacob Kools en Anthonetta Jozina Erasmus, wier zoon Jacob Kools junior er met zijn vrouw Adriana de Winter op ging wonen. Zij vertrokken van de hofstee in 1948 en in hun plaats kwam Jacob Kools, gehuwd met Maria Brakman uit Oostburg. Het bedrijf wordt voortgezet door zoon Jan, gehuwd met Mia Heule, van Jacob Kools van de Koolshoeve. In 2005 is een nieuwe woning gebouwd. Tevens camping 't Koolswegje.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

Mia Kools-Brakman

9) OUDELANDSCHE POLDER, 20ste BEGIN, DE SCHAAR
Herenweg 1

Op deze hofstede, waarvan het woonhuis blijkens de jaarankers in 1639 is gebouwd, woonden omstreeks 1687 waarschijnlijk Jan de Vos Gerardszoon en Jacoba van Hoecke. Zeker is het dat hij er woonde in 1697. Op 27 februari 1697 verkocht Pieter Caulier uit 's-Gravenhage de timmer voor *f* 3000,- aan Abraham van Houte en Marie Cleenwerck, die tevoren op de Berghofstede hadden gewoond (nr. 3). Deze gingen nu hier boeren. Na het overlijden van zijn vrouw hertrouwde Abraham van Houte met Anne Taillie op 26 december 1705. De man is gestorven op 29 januari 1729, de vrouw op 30 april 1733. Daarna is op het hof gebleven de zoon Pieter van Houte, die op 30 mei 1736 huwde met Elizabeth van Houte Daniëlsdochter. Pieter van Houte stierf op 1 april 1746 en de weduwe hertrouwde op 6 augustus 1747 met Abraham du Pré. Deze overleed op 30 januari 1779 en zijn vrouw op 21 februari 1781.

Haar erfgenamen hebben in hetzelfde jaar de timmer, de plantage en de eigendom van omtrent 69,5 gemeten met daarbij nog omtrent 71,5 gemeten pachtland voor *f* 17.400 verkocht aan Abraham van Peenen en Pieterella de Mersseman, die hier van onder Groede zijn overgekomen. Zij hebben hier gewoond tot in 1810, toen zij vertrokken naar een hofstede in de Henricus-polder onder Oostburg. Zij ruilden die hofstede met Jacob van de Plassche, die hier kwam wonen. Van de Plassche was weduwnaar van Catharina Zonnevillie en huwde op 20 mei 1812 met Janna de Witte, weduwe van Mattheüs de Bruijne. Zij bleven hier wonen tot in 1823, toen zij vertrokken naar Sint Kruis.

In hun plaats kwamen Hubrecht van Peenen en Johanna van de Plassche. De vrouw is gestorven op 13 april 1852, de man in augustus 1853. Daarop is de hofstede verkocht aan hun zoon Hubrecht van Peenen gehuwd met Suzanna Sara Erasmus. In 1855 is er als pachter opgekomen diens broer Jacob van Peenen, die in 1864 trouwde met Martijntje de Bruijne. Deze is gestorven op 3 april 1887. In 1889 zijn op deze hofstede gekomen Jannes Kools en Pieterella Kotvis. Deze vertrokken in 1898 naar de Eijkepolder onder Zuidzande (nr. 28). In datzelfde jaar zijn hier uit de Pieterspolder onder Biervliet (nr. 13) gekomen Pieter Leenhouts en Johanna Almekinders. In 1910 zijn deze opgevolgd door Hubrecht Jannes van Peenen en Johanna Adriana Boogerd, die in 1917 zijn vertrokken. Sedertdien werd de hofstede beboerd door Meeuwis Heijnsdijk en Magdalena Maria Dees, beiden afkomstig uit het Land van Axel.

In 1933 kwamen op deze boerderij Jacobus Meeuwse uit Sluis, geboren te Oudelande in 1870 en Janna Catharina Guyljam, geboren in 1886 in Poortvliet. Zij verdwenen weer in 1934, en werden opgevolgd door Jacob Johannes Bril, gehuwd met Maria Deborah Pladdet uit Sluiskil. In 1968 kwam Pieter Izaak van Crujningen Pieterszoon, in 1956 gehuwd met de dochter Cornelia Theuna Bril, op de boerderij (van Zuidzande nr. 34). Thans Melkveebedrijf Van de Heuvel.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

L. Fremouw

10) OUDELANDSCHE POLDER, 20ste BEGIN, DE SCHAAR
Herenweg 2

In de jaren twintig heeft de zoon van Abraham Brevet (nr. 11) eveneens Abraham geheten en in 1912 gehuwd met Marie Toussaint, een huis gebouwd naast vaders' boerderij. In 1928 werd er een schuur bijgebouwd. Deze was afkomstig van de hofstede van Iz. Erasmus uit de Prinsestraat (aantekening van Jan Risseeuw).

In 1938 kwam in hun plaats op de boerderij Matthijs van de Plasse, geboren in 1902, uit Oostburg, in 1938 gehuwd met Maria van Tiggelen, geboren in 1910 te IJzendijke. Zij bleven er tot 1968 en werden toen opgevolgd door hun zoon Johan Jacobus Mattheus van de Plasse, geboren in 1942 die in 1968 trouwde met Irene Buijsse, geboren in 1942 in Aardenburg.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

11) OUDELANDSCHE POLDER, 21ste BEGIN, KLEINE TARWEPOLDER
Herenweg 3 (camping 't Hof Welkom).

Op het arbeidershofsteedje tot 1791 bewoond geweest door Jacob de Witte en Janna de Visser zijn in 1792 gekomen Adriaan de Witte en Sara de Bruijne. De vrouw is gestorven op 12 december 1813, de man op 15 april 1824. In 1824 zijn hier gekomen Jacob van Houte Daniëlszoon en Elizabeth Claerbaut. Na het overlijden van de vrouw op 2 december 1830 zijn hier gekomen Jozias Bruijnooge en Elizabeth Risseeuw, die in 1845 vertrokken naar Noord-Amerika en opgevolgd werden door Adriaan Zonnevillage en Johanna Risseeuw. In 1854 is dit gedoe verkocht aan Andries Elias en Tanneke Contant. Nadat de vrouw op 7 september 1861 gestorven was bleef de man er wonen en hertrouwde op 24 april 1873 met Suzanna Ie Grand, weduwe van Izaak Contant. In 1875 werden zij opgevolgd door Abraham Brevet en Pieterella Elias. De man overleed op 20 september 1923. In datzelfde jaar is de timmer met 19 gemeten land en de inspan verkocht aan de gebroeders Hendrik Aarnout Minderhoud en Leunis Minderhoud, afkomstig van Zuid-Beveland, die hier zijn komen wonen. In 1926 werd een nieuw huis gebouwd. Hendrik Aarnout Minderhoud overleed in 1949. In 1964 is er op de boerderij een neef van de gebroeders gekomen, Frans Minderhoud Pieterszoon, geboren in 1926 en in 1951 gehuwd met Aartje Wilhelmina Kallewaard, geboren in 1928, uit Biervliet. Thans is het camping 't Hof Welkom van de familie Goossen-Minderhout.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977
cadzandgeschiedenis.nl

12) OUDELANDSCHE POLDER, 22ste BEGIN
DEN HEERENPOLDER.
Ringdijk Zuid 20

Omstreeks 1700 woonde hier Jacob Morel, die in januari 1720 overleden is; zijn vrouw Marie Bocquet overleed 15 december 1729.

Haar erfgenamen droegen de timmer op 18 april 1730 voor f 1848,- over aan Jan Albert Corneliszoon, die hier op 17 augustus 1734 overleed en wiens weduwe Maria Schippers op 16 september 1736 hertrouwde met Jannes de Witte. Maria Schippers overleed op 6 juli 1753 en Jannes de Witte hertrouwde op 25 mei 1755 met Abigail Verhage. Zij overleed op 7 februari 1783 en haar man op 4 september 1791.

Toen is op de hofstede gebleven de zoon Jacob de Witte, gehuwd met Janna de Visser. De man is gestorven in 1800, de vrouw in 1831, ruim 95 jaar oud.

In 1833 zijn hier gekomen Jannes de Bruijne en Anna de Maker. De vrouw is gestorven op 28 september 1835 en de man hertrouwde in 1837 met Wilhelmina Adriana van Tol. De vrouw overleed op 29 april 1852. Omstreeks deze tijd is de hofstede gekocht door Izaak Leenhouts en Jozina Clara Risseeuw.

In 1864 heeft Jannes de Bruijne meikoopdag gehouden en zijn hier komen wonen Jannes Risseeuw en Anthonetta Maria de Hullu. De vrouw overleed op 9 september 1887.

In 1890 zijn hier gekomen Izaak Abraham Leenhouts en Sara van Male, die in 1917 zijn opgevolgd door Adriaan Quaak en Johanna de Ridder. Zij bleven op de boerderij tot 1932 en vertrokken toen naar Frankrijk.

In dat jaar werd het bedrijf overgenomen door Johan de Feijter uit Vogelwaarde, gehuwd met Adriana van Hoeve uit Zaamslag. In 1944 is ook hier de schuur afgebrand. De man overleed in 1950.

Intussen werd de schuur herbouwd en in 1957 kwam de boerderij in handen van de zoon Abraham de Feijter, gehuwd met Antje van de Wetering uit Heijningen in West-Brabant. Abraham de Feijter overleden in 2009.

Thans is de hofstede eigendom van derden.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

cadzandgeschiedenis.nl

13) OUDELANDSCHE POLDER, 11de BEGIN. DEN GERSTEPOLDER
Bosweg 2 (camping Essenhoeve).

Op 3 februari 1758 droeg Abraham du Pré de timmer van een pachthofsteedje, staande op 8 gemeten en 22 roeden land met de pacht voor *f* 360,- over aan Adriaan de Grootte.

Op 19 januari 1770 droeg deze de timmer weer voor *f* 456,- over aan Jannes Contant die gehuwd was met Anna Manhave. De vrouw overleed op 27 april 1804 en de man hertrouwde op 17 juli 1805 met Magdalena den Dekker, weduwe van Pieter Verhage.

Nadat dit hofsteedje door aankoop van landerijen en het rooien van bossen allengs was vergroot, kwamen hier in 1820 in plaats van Jannes Contant zijn zoon Pieter Contant en Janna Gijzebregt.

In 1828 is hier, zoals uit de jaarankers blijkt, een nieuw woonhuis gebouwd. Pieter Contant overleed op 31

oktober 1856 en daarna zijn op de hoeve gekomen zijn zoon Izaak Contant en Suzanna le Grand. De man is gestorven op 18 maart 1871 en de weduwe hertrouwde op 24 april 1873 met Andries Elias, weduwnaar van Tanneke Contant. Andries Elias stierf op 19 juni 1889 en de timmer werd in 1890 met een deel van de landerijen verkocht aan zijn kinderen Janna, Maria en Pieter Elias die hier sedertdien bleven boeren.

Pieter Elias overleed op 11 juli 1924 en in 1929 verkochten zijn beide zusters het hof.

Op het bedrijf kwamen nu Adriaan Risseeuw Pieterszoon uit Schoondijke (Heultje) en Sara Risseeuw Pietersdochter uit Zuidzande. In 1957 werden zij opgevolgd door hun zoon Pieter Risseeuw gehuwd met Sara Maria le Clercq uit Retranchement.

Zij zijn opgevolgd door hun zoon Peter Risseeuw, die er camping Essenhoeve uitbaat.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

14) OUDELANDSCHE POLDER, 11de BEGIN. DEN GERSTEPOLDER.
Bosweg 1, hofstede Leenhouts In Het Bos

In 1860 hebben Pieter Contant en Maria Christina Hennefreund bij een arbeidershuis een schuur gebouwd en in 1872 het oude huis afgebroken en vervangen door een nieuw.

De vrouw overleed op 8 april 1873 en de man is later vertrokken naar Noord-Amerika.

In 1877 is de hofstede verkocht aan Izaak Leenhouts en Jacomina de Vlieger die erop zijn komen wonen.

In 1897 is de schuur omver gewaaid en in 1898 is er een nieuwe gebouwd. De vrouw overleed op 26 juni 1900.

In 1920 is op de hofstede gebleven de zoon Izaak Leenhouts, gehuwd met Elizabeth Sara Verplanke.

Zij vertrokken in 1955 en in hun plaats kwamen hun zoons Izaak en Pieter Leenhouts. Pieter geboren in 1925, huwde met Adriana Paulina Maas, geboren in 1927 te Sint Kruis.

De hoeve wordt aangeduid als 'Leenhouts in het bos'.

Bron:

De hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

O15) OUDELANDSCHE POLDER, 10de BEGIN. DEN GROOTEN TERWEPOLDER.
Herenweg 4

In 1877 is hier op een stuk weiland behorende tot de hofstede van Abraham de Bruijne en Suzanna Verhage een hofstede gebouwd voor hun zoon Pieter de Bruijne gehuwd met Anna de Hullu. De man overleed op 16 juni 1912.

De weduwe vertrok in 1928 en toen zijn er opgekomen hun dochter Sara de Bruijne en Pieter de Hullu. Deze bleven er tot 1953.

Daarna kwam op de hoeve Adriaan Lako, geboren in 1924, uit Sluis, gehuwd met Anna Maria de Hullu Pietersdochter. De vrouw overleed in 1974 en de man hertrouwde in 1975 met Adriana van de Slikke, weduwe van M. Quaak uit IJzendijke.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

16) WATERING VAN ZUIDZANDE, 1ste BEGIN. DEN EERSTEN NOORMAN
Platteweg 3 (voorheen camping De Noorman).

In 1676 woonde op dit hof Bartholomeus Bijn, dijkgraaf van de Watering Cadzand. Na diens overlijden hertrouwde zijn weduwe Janneke Verbeke op 6 augustus 1678 met Joost van Male, die de timmer naderhand heeft verkocht aan Jacob de Meulenaer.

Of de Meulenaer de hofstede heeft bewoond is niet bekend. Op 24 maart 1693 droeg de Meulenaer de timmer met de plantage en de baning van 150 gemeten pachtland voor *f* 3.000,- over aan Adriaan Olphaart, die er denkelijk destijds reeds woonde. Na het overlijden van Olphaart hertrouwde zijn weduwe Janneke Janssen op 2 augustus 1699 met Jan de Vloo. De vrouw overleed in oktober 1713 en de man hertrouwde op 20 mei 1714 met Louise Cleenwerck. Deze overleed in maart 1720 en daarna hertrouwde De Vloo in 1721 met Anna van Groenenberg.

Op 13 april 1723 droeg De Vloo de timmer van deze, toen nog door hem bewoonde, hofstede voor *f* 2580,- over aan Jacob van Houte Abrahamszoon. Vermoedelijk is het hof daarna door Van Houte in gebruik genomen. Hij huwde eerst met Janneke van Houte en na haar overlijden op 12 juni 1730, met Janneke Gemaard.

In maart 1752 was hij al niet meer in leven, want op 3 maart van dat jaar droegen zijn weduwe Janneke Gemaard en de kinderen uit zijn eerste huwelijk de timmer dezer hofstede met een arbeidershuisje voor *f* 3.000,- over aan de wezen van Jan van Nieuwenhuijse en Maatje Gemaard. Deze wezen droegen de timmer van de hofstede en het arbeidershuisje nog diezelfde dag weer over voor *f* 3.600,- aan Jacobus van der Strate en Margarieta Risseeuw, die hier vervolgens hebben geboerd. De vrouw overleed in het voorjaar van 1755 en de man op 28 september 1767.

Op 24 februari 1768 is de timmer met de plantage en een arbeidershuis publiek verkocht aan Cornelis Pleijte voor *f* 5.016,- plus de onkosten en in hetzelfde jaar werd hier op 4, 5 en 6 mei meikoopdag gehouden. Pleijte trouwde op 24 april 1768 met Judith van Houwe. Nadat zijn eerste vrouw op 6 juli 1789 was overleden, hertrouwde hij op 15 augustus 1790 met Sara van Ouwerkerk, weduwe van Abraham van Houwe.

In 1791 heeft hij de hofstede met haar inboedel overgelaten aan Jannes Weijkman en Elizabeth Pleijte.

In 1807 is zij verkocht aan Izaak de Bruijne en Magdalena Pleijte, dochter van genoemde Cornelis Pleijte. De vrouw overleed op 14 juli 1807 en de man hertrouwde in 1813 met Pieterella van Peenen. Deze stierf op 3 april 1818 en Izaak de Bruijne op 21 maart 1839.

Op de hoeve bleef de zoon Jannes de Bruijne, die op 4 mei 1842 trouwde met Tanneke de Kubber, die op 29 februari 1844 overleed. In 1844 heeft Jannes de Bruijne de hofstede overgelaten aan zijn broer Abraham de Bruijne, die in 1848 trouwde met Suzanna Verhage. De vrouw is gestorven op 30 juni 1881 en de man op 10 september 1884.

In 1885 is de hofstede met 42 gemeten land publiek verkocht aan Louis Beirlandt te Brugge voor *f* 12.200,-. Toen zijn er opgekomen Abraham de Vlieger en Elizabeth Lako, die in 1892 vertrokken naar Noord-Amerika en opgevolgd werden door Abraham Kools en Suzanna Kotvis. De vrouw is op 14 september 1892 gestorven. Nog in hetzelfde jaar kwamen hier als pachters Jacobus Abraham Risseeuw en Suzanna van Male, die in 1900 werden opgevolgd door Hendrik Boogerd en Helena van de Vate, afkomstig van Poortvliet, die hier tot 1916 zijn gebleven.

Daarna is de hofstede enige jaren lang bekasteleind geworden ten profijte van Cornelis Nicolaas Jansen van Rosendaal en Jan van der Meulen. In 1926 zijn Jansen van Rosendaal en zijn vrouw Janna Dees er als pachters zelf komen wonen en is het woonhuis door aanbouw gemoderniseerd.

(In het huisje daarnaast woonden Jan Cruson en Adriana de Grootte.)

In 1927 heeft het echtpaar Van Rosendaal het hof evenwel weer verlaten en toen zijn in hun plaats gekomen Pieter van Dijke en Jacomina Pietemella Dees uit Zuid-Beveland. Dit echtpaar vertrok in 1943 en in hun plaats kwam Jacobus Dees uit Groede gehuwd met Abrahamina Stoutjesdijk uit Stavenisse op Tholen. Jacobus Dees stierf in 1949.

In 1967 werd het bedrijf voortgezet door de zoon Jacobus Dees, gehuwd met Mathy van Langerlaert uit Schouwen. Zij begonnen camping De Noorman. In 2011 is de camping opgeheven.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

cadzandgeschiedenis.nl

37) OUDELANDSCHE POLDER, 37ste BEGIN. DEN HAECK.
HET HOF, oudtijds genaamd DE LANGE SCHURE.
Strengweg 3 (camping Lange Strink).

Op 20 augustus 1674 verpachtte de eigenaar Johan Engels te Middelburg deze hofstede aan Cornelis de Fraeije voor zes jaar tegen *f* 6,30 per gemet boven de lasten, behalve het watergeschot, dat voor rekening bleef van de eigenaar.

Op 12 december 1696 verkocht de toenmalige eigenaresse Johanna de Vos, weduwe van Mr Abraham van Dorth, de timmer, zonder de plantage, voor *f* 2.400 en 4 gouden ducats boven de onkosten aan Jean Labyt, aan wie zij tevens in pacht uitgaf de tot deze hofstede behorende 94 gemeten 192½ roeden land voor *f* 6.50 per gemet boven de lasten, blijvende alleen het watergeschot voor rekening van de eigenares.

Op 6 juni 1710 droeg Jean Labyt aan op toenmaligen bewoner, zijn zoon Jacob Labyt, de timmer met de baning van omtrent 111 gemeten pachtland over voor *f* 1.900. Jacob Labyt is eerst gehuwd geweest met Marie de la Haye, die op 23 mei 1725 overleed, op 20 oktober. 1726 hertrouwde hij met Jeanne Albert. De man overleden 24 augustus 1742, de weduwe 13 februari 1748.

Op op 11 april 1749 droegen de voogden van hun zoon Abraham Labyt de timmer met de baning van omtrent 158 gemeten pachtland voor *f* 1.020 over aan Isaac van Houte Danielszoon en Kaatje van de Veere. Van Houte overleed 15 februari 1762, de weduwe in hetzelfde jaar hertrouwd met Jannes Weijkman. De vrouw gestorven in 1790. In 1791 is de hofstede met de inboedel overgelaten aan op zoon Hendrik Weijkman, die gehuwd was met Helena Brevet.

In 1809 zijn hier gekomen Jannes Claerbaut en Neeltje Luteijn. Claerbaut overleden 30 mei 1811, de weduwe hertrouwd 8 april 1812 met Jozias Basting. Deze hebben de hofstede in 1819 gekocht. Basting overleed 22 juli 1841, de weduwe 21 februari 1868. Toen is de hofstede met op inboedel overgegaan aan haar zoon Jozias Levinus Basting, die op 23 maart 1870 huwde met Elizabeth Suzanna Cijssouw, weduwe van zijn broeder Levinus Basting. De vrouw overleden 12 december 1883, de man vertrokken in 1895 en opgevolgd door zijn stiefzoon Hendrik Adriaan Basting en Anna Jacoba Almekinders.

Deze vertrokken in 1908 en toen zijn alhier gekomen Jozias Levinus Basting Corneliszoon en Anna de Ridder. In 1944 opgevolgd door hun zoon Levinus Basting en Cornelia Buijze. Thans camping Lange Strink.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

38) OUDELANDSCHE POLDER, 42ste BEGIN. DEN QUELLEPOLDER.
Duinweg 1 (camping Zwinhoeve).

Omstreeks 1719 woonden hier Pieter Taillie en Suzanna Labyt, de vrouw overleed 14 januari 1722. Op 11 maart 1727 droegen Taillie en de wezen van zijn overleden vrouw de timmer voor f 600 over aan Nicolaas du Bois, die er toen reeds op woonde. Genoemde du Bois droeg de timmer op 19 april 1746 voor f 480 over aan op toenmalige bewoner Adriaan de Keesel, die hem op diezelfde dag weder voor f 558 overdeed aan Christiaan van op Ameele en Janna Adriaansen. Van op Ameele overleed in januari 1750, de weduwe hertrouwde later met Salomon Masclee.

De vrouw overleden in 1752. In 1757 verkocht Masclee de timmer aan Pieter de Grootte, die gehuwd is geweest met Janna de Keesel. Hun erfgenamen verkochten de timmer op 10 januari 1782 aan Pieter Callewaard en Janneke van de

Veere.

In 1809 zijn in de plaats van deze gekomen Jannes de Die en Magdalena op Dekker. De vrouw overleden in 1811, de man hertrouwd op 8 april 1812 met Pieterbella de Ridder. In 1834 gekomen Bartholomeus Krepel, geboortig van Ellemeet in Schouwen, en Janneke de Die. De man overleden 29 juli 1839, de vrouw hertrouwd 3 juni 1840 met Abraham de Vlieger, weduwnaar van Sara van de Plassche.

In 1843 is de Vlieger vertrokken en opgevolgd door Pieter Cailleux, in wiens plaats in 1845 zijn gekomen Johannes Almekinders en Janneke Rosseel. De vrouw overleden 25 augustus 1862, de man hertrouwd 1 oktober 1863 met Catharina Suwijn.

In 1864 is de hofstede verkocht aan Pieter Brevet en Cornelia Elizabeth Risseeuw. De vrouw overleden 8 december 1906 (foto boven?). In 1916 is 't hof verkocht aan A. van Unen te Oostburg en in hetzelfde jaar de schuur afgebrand.

In 1917 gekomen Marinus Kegel en Maria Louise Verstrijngje, die naderhand eigenaars zijn geworden en in mei 1922 van hier vertrokken.

Toen is de hofstede in eigendom overgegaan aan de gebroeders Barendse, afkomstig uit het land van Tholen, en in gebruik genomen door een hunner, te weten Willem Jacobus Barendse en Elizabeth Pieterbella Douw.

In 1935 gekomen hun zoon Willem Barendse en Jozina de Vlieger. In 1939 in hun plaats Pieter Verhage en Elisabeth Willemsen. In 1953 gekomen Abraham Barendse en Kitty Vercouteren.

Verkocht aan derden. Thans camping Zwinhoeve.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

L. Fremouw

cadzandgeschiedenis.nl

3) OUDELANDSCHE POLDER, 41ste BEGIN. HET NIEUWE VOSLAND.

Wachtsluis 1 (camping De Wachtsluis)

Op het arbeidershofsteedje van Hendrik Weijkman, later bewoond geweest door Johanna Maria de Nokker, weduwe Stokx, zijn in 1834 van de naaste hofstede gekomen Jannes de Die en Pieterella de Ridder, die in 1845 vertrokken naar Noord-Amerika en opgevolgd zijn door Franciscus Leopoldus Lefevere, geboortig van Lapschuere, en Ludovica Sophia de Vos. De man gestorven 23 januari 1877, de weduwe 18 november 1883. In dit jaar gebleven haar dochter uit een vroeger huwelijk Felicita de Zutter, die in 1884 trouwde met Carolus Johannes Jacques.

De schuur afgebrand door het onweer in 1888.

In 1901 gekomen Victor de Grave en Anna Timmermans, in 1909 Jan Vermue en Elodia Maria Tas, die hier in 1921 een nieuw woonhuis hebben gebouwd.

In 1941 gekomen hun zoon Jean Vermue en Alida Noé.

Thans camping De Wachtsluis.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

4) OUDELANDSCHE POLDER, 40ste BEGIN. DEN MOLINSPOLDER.
Strengweg 2 (camping Den Molinshoeve)

In 1785 zijn hier in plaats van François Baas gekomen Wouter Gijzebregt en Maria le Grand. De vrouw gestorven 21 januari 1821, de man hertrouwd 28 november 1821 met Elisabeth van Houte. Gijzebregt overleden 22 augustus 1845.

De hofstede is daarop verkocht aan Levinus Basting, die hier in 1846 gekomen is en getrouwd is geweest met Elisabeth Suzanna Cijssouw. Deze hebben hier een nieuw huis en een nieuwe schuur gebouwd en de hofstede met enige landerijen vergroot. De man overleden 23 december 1868, de weduwe hertrouwd 23 maart 1870 met haar overleden mans broeder Jozias Levinus Basting en van hier vertrokken naar het hof De Lange Schure.

Vervolgens is deze hofstede bekasteleind tot op het overlijden van Elizabeth Suzanna Cijssouw in 1884.

Toen is zij overgegaan aan haar zoon Cornelis Willem Basting Levinuszoon en Suzanna Cornelia de Hullu. De man gestorven 24 december 1887, de weduwe hertrouwd 24 juli 1890 met haar overleden mans broer Levinus Basting.

In 1922 zijn deze vertrokken en opgevolgd door hun zoon Jacob Basting Levinuszoon en Aaltje de Blaeij.

In 1939 verkocht aan Izaak Haartsen. Opgevolgd door hun dochter Johanna Haartsen en Leendert de Regt.

In 1970 opgevolgd door hun dochter Nelly de Regt en Cornelis Belois.

Thans camping Den Molinshoeve.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

5) OUDELANDSCHE POLDER, 40ste BEGIN. DEN MOLINSPOLDER.

Stelledijk

Op 16 juni 1730 droeg Pieterella Wouters, weduwe van Jan Wijnant, de timmer dezer hofstede voor f 462 over aan Isaac Porreij en Marie Madeleine de Hullu, die er destijds al op woonden. De man overleden 8 september 1746, de weduwe hertrouwd in maart 1750 met Adriaan Geerings. Geerings stierf op 2 juli 1777.

In 1778 in plaats gekomen Adriaan Lijbaart, die ongehuwd overleed 26 februari 1779 en opgevolgd is door zijn broeder Jannes Lijbaart. Deze overleed 27 oktober 1782, insgelijks ongehuwd.

Daarna gekomen Jacob Lijbaart en Janna Sarels van Rijn.

In 1815 gekomen Abraham Zonnevjlle en Adriana Lijbaart, in 1823 Hubrecht Ketels en Elizabeth de Visser. Van lieverlede van landerijen verkleind zijnde, is deze hofstede in 1828 gekocht door Isaac Steijaard te Aardenburg, ten wiens profijte zij bekasteleind is geworden door Abraham van Melle.

In 1856 is de hof in percelen verkocht en zijn de gebouwen gesloopt.

Bron:

De hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

R6) OUDELANDSCHE POLDER, 10e BEGIN. GROTE TARWEPOLDER.

Groeneweg 1

In 1966 is hier een geheel nieuw bedrijf gebouwd, waar in 1967 Pieter Jacobus Vercouteren en Maatje Quaak kwamen wonen, die voordien op een hofstede (No.R9) in het dorp hadden gewoond. Thans Mini-camping De Couter van fam. Buijsse-Vercouteren.

Bron:

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977
Google Earth

7) OUDELANDSCHE POLDER, 8ste BEGIN. DEN MOOIJAARTSPOLDER.
Noordstraat, Retranchement.

In 1780 zijn op deze hofstede, insgelijks staande binnen het dorp Retranchement, in plaats van Philip Mattheusen gekomen Pieter van der Ginst en Magdalena Porreij. De vrouw overleden 1 oktober 1811, de man hertrouwd in 1814 met Elizabeth Janssen weduwe van Abraham Wage. De man gestorven 10 april 1821. In 1822 gekomen Jacobus de Lyser en Jacomina Aarnoutse, de vrouw overleden 18 mei 1864. In 1867 zijn alhier gekomen Jacobus Masclee en Maria de Lyser. De vrouw overleden 22 januari 1892. In 1893 is de hofstede in percelen verkocht, de timmer met een deel van de landen aan Daniel Lijbaart en Pieterella Goossen. In 1919 heeft Lijbaart de schuur verkocht aan Jannes Jacob de Bruijne met afstand van de bij hem in pacht zijnde landen en nog ongeveer vijf gemeten zelf in gebruik gehouden. In 1952 hier gekomen Johannes de Voogd en Neeltje de Back.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

Google Earth

8) OUDELANDSCHE POLDER, 9de BEGIN. DEN HEVENPOLDER.
Breydelhoeve, Molenstraat 14, Retranchement.

Omstreeks 1711 woonde op deze hofstede Gillis de Visser, die op 3 april 1711 de timmer met de plantage voor *f* 1.800 overdroeg aan zijn schoonzoon Pieter Slabbaert.

Naderhand is de timmer aangekocht door Laurens Zonnevjlle, die gehuwd is geweest met Adriana Cornelia de Zoute. Zonnevjlle overleed omstreeks februari 1747. Later hertrouwde zijn weduwe met Izaak Louwers. Op 20 april 1751 droegen de echtelieden Louwers-de Zoute de timmer voor *f* 1.000 over aan Pieter Goedgeluk, die hier vervolgens heeft geboerd en eerst gehuwd was met Cornelia de Blicck. Na het overlijden van deze vrouw hertrouwde Goedgeluk in 1775 met Aaltje Lijbaart. Man en vrouw zijn beiden gestorven in 1809.

In 1811 is deze hofstede verkocht aan Abraham Janssen en Cornelia Visser te Groede, die er op zijn komen wonen. De man gestorven 20 februari 1822.

In 1824 is het hof verkocht aan P. F. van op Boer, koopman te Gent, en verpacht aan Isaac Risseeuw en Jacomina de Wagemaker. De vrouw gestorven 3 januari 1833, de man hertrouwd in 1835 met Cornelia Johanna Lansen.

In 1867 is Risseeuw vertrokken en opgevolgd door H. V. de Milliano en Maria Pieters. In 1870 is de schuur afgebrand, en in 1874 zijn hier in plaats van de Milliano gekomen Jan Francies Plasschaert en Nathalie van Hecke. In 1892 is er een nieuw woonhuis gebouwd, en in 1908 gebleven de zoon Jan Plasschaert.

In 1913 heeft de familie Breijdel te Brugge de hofstede verkocht aan Jan Scheele, een Axelaar, wiens kinderen hier zijn komen wonen, en die haar in 1917, veel verminderd van landen, weer heeft verkocht aan Abraham Leenhouts en Sara Jacoba Dhont, die in hetzelfde jaar van uit de Oranjepolder onder IJzendijke herwaarts zijn verhuisd. Hun kinderen Pieter, Sara en Jacoba zijn gebleven tot 1947.

Daarna is de hof verpacht aan Johan Vercouteren en Cathalijntje van Strien.

Het is sinds 2005 vakantielokatie De Breydelhoeve van de 3e generatie, Jean-Pierre & Jorina Vercouteren.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

Google Earth

9) OUDELANDSCHE POLDER, 8ste BEGIN. DEN MOOIJAARTSPOLDER.

Op deze hofstede, staande binnen het dorp Retranchement, woonde in 1812 Jannes Goossen. Deze trouwde 9 december 1812 met Sara Janssen, weduwe van Abraham Misilje.

In 1828 gekomen Pieter Goossen en Adriana de Meijer.

In 1876 is dit gedoe verkocht aan Abraham Jacobus Risseeuw, die er vervolgens heeft gewoond en op 7 januari 1874 trouwde met Cathalijntje Maria Goossen. De man gestorven 23 juni 1879, de weduwe hertrouwd 24 juni 1880 met Pieter Jacobus Vercouteren, geboortig van Ter Neuzen en weduwnaar van Leijntje Pladet. Vercouteren overleden 18 mei 1891, de weduwe andermaal hertrouwd op 4 augustus 1898 met Johannes du Bois. De vrouw gestorven 16 maart 1914 en alhier gebleven haar zoon Jacobus Pieter Vercouteren en Catharina Suzanna de Ridder. In 1927 is hier een nieuw woonhuis gebouwd.

In 1950 gekomen hun zoon Pieter Vercouteren en Maatje Quaak.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

Google Earth

R10) OUDELANDSE POLDER, 9e BEGIN. EVENPOLDER.
Pompedijkje.

Na 1900 woonden hier Pieter Tellier en Francina Verhage. Het echtpaar bleef kinderloos.

Na hen kwamen er andere bewoners, telkens voor een korte tijd, o.a. Pieter de Putter uit Terhofstede en Pieter de Ridder.

Daarna kwamen Izaak Basting en Janne Cappon, die rond 1940 gehuwd zijn, en wonen en bleven tot de dag van vandaag.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

R11) OUDELANDSCHE POLDER, 7de BEGIN. DEN INZETENPOLDER.
Killedijk.

Op het hofsteedje, tevoren bewoond door Cappon en maar enkele gemeten groot, zijn omstreeks 1847 gekomen Johannes Verhage en Adriana Martha Butin, die het in op loop der jaren door aankoop en bij pachten van landerijen hebben vergroot.

Johannes Verhage overleed 9 september 1901, de weduwe 11 december 1901.

Het boerenbedrijf is daarna voortgezet door hun kinderen Johanna Magdalena en Johannes Verhage junior.
Johannes Verhage overleed 21 februari 1919.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

R12) OUDELANDSCHE POLDER, 7de BEGIN. DEN INZETENPOLDER.

Braamdijk

Deze hofstede is de oudste van Terhofstede en omgeving. Hoogstwaarschijnlijk heeft op deze plek de eerste hofstede gestaan, waarnaar het dorp genoemd is.

De schuur is gebouwd rond 1650. De planken zijkanten werden later vervangen door stenen muren, het dak kreeg een plaatbedekking in plaats van riet.

De gebintenconstructie bleef van hout. De dorsvloer heeft een toegang boven de mendeuren gekregen. In de mendeuren zien we het 'loket' en het 'uulegat'. De schuur is goed behouden.

Op 28 mei 1754 droegen Jacob Sohier, weduwnaar van Jacoba Masclee, die te voren gehuwd was geweest met Salomon Obijn, en de nagelaten kinderen van Salomon Obijn en Jacoba Masclee de timmer van deze hofstede, staande op pachtland, voor f 990,30 over aan Salomon Masclee, die gehuwd is geweest met Cathalijntje Verdouw. De vrouw overleden 24 februari 1776, de man 8 april 1782.

De erven zijn in het bezit gebleven tot 1787, toen zij de hofstede overgelaten hebben aan hun broeder Clement Masclee, die omstreeks 1798 trouwde met Maria Goedgeluk. Clement Masclee overleed 29 september 1840. Daarna gebleven zijn zoon Jacobus Masclee en Abigail Lijbaart.

In 1870 gebleven hun zoon Jannes Masclee en Suzanna Jozina Risseeuw, die alhier in 1897 een *nieuw woonhuis* hebben gebouwd en in 1911 zijn opgevolgd door hun zoon Adriaan Abraham Masclee en Suzanna Risseeuw. Later bewoond door Z. Risseeuw-Masclee. Thans bewoond door derden.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

R13) OUDELANDSCHE POLDER, HOFSTEDEPOLDER
Platteweg.

Dit is het hof van J. Dekker-de Vogelaar in 1977. De schuur is een van de oudste uit de streek en dateert uit ongeveer 1650. Ze is op een stukje muur na nog in de oorspronkelijke staat. Ze begint evenwel erg in verval te geraken. De schuur is in laagbouw met planken zijkanten, rieten dak, met ruimte voor het binnenrijden.

De knotwilg wijst eveneens op vroegere tijden. De meeste zijn thans uit het landschap verdwenen.

In 1929 werd de hofstede door Willem Dekker, gehuwd met Cathalijntje Leentje Scheele gekocht en sinds 1930 door

hen bewoond. In 1949 werden ze opgevolgd door hun zoon Jan Dekker, gehuwd met Christina de Vogelaar uit Rilland op Zuid-Beveland.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

R14) OUDELANDSCHE POLDER, CARLINSPOEDER
Waterschipsdijkje.

Vóór 1900 woonde op dit bedrijf Willem Jacob van Hoorn, gehuwd met Maria de Fouw. Beiden waren afkomstig uit Hoek.

Rond 1930 maakten ze plaats voor hun dochter Jacoba Helena van Hoorn, gehuwd met Jan Francois Scheele. Zij werden in 1959 opgevolgd door hun zoon David Scheele, in dat jaar gehuwd met Janna Catharina Dees.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

R17) OUDELANDSCHE POLDER, 6de BEGIN, DEN HOFSTEDEPOLDER.
Braamdijk.

In 1730 woonden hier Isaac Verbrugge en Elisabeth Potteldoorn. De vrouw overleden 9 augustus 1730, de man 7 januari 1732.

Op 20 juni 1732 droegen hun nagelaten wezen op timmer, waarvan het huis blijkens de jaarankers van 1696 dagtekent, voor f1.164 over aan Nicolaas du Bois, die getrouwd is geweest met Janneke Cassel. De vrouw overleden in januari 1750.

Op 4 februari 1752 droeg du Bois op toenmaals nog door hem bewoonde timmer voor f 882 over aan Andries Manhave, die gehuwd is geweest met Magdalena de Smit. Manhave overleed 18 mei 1774, en in zijn plaats kwam in hetzelfde jaar Joost du Bois. Diens vrouw Adriana van Hecke overleed 22 augustus 1778, de man hertrouwde omstreeks juli 1779 met Sara van Houwe.

In 1799 gekomen Jacob de Maker en Janna Verdouw, in 1806 Pieter van op Broeke en Madeleine Cailleux eerder weduwe van Pieter de Maker. In 1841 gebleven haar zoon Pieter de Maker en in 1848 gekomen haar kleinzoon Izaak Risseeuw en Sara Luteijn.

In 1891 is de hofstede in percelen verkocht, de timmer met ruim 16 gemeten land aan Jannes Risseeuw, zoon van Izaak Risseeuw voornoemd, en Maria Christina Risseeuw. In 1919 is zij verpacht aan Abraham Risseeuw, molenaar te Ter Hofstede, en Suzanna Magdalena Risseeuw, wier kinderen haar thans bekasteleinen.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

R18) BEWESTEN TERHOFSTEDEPOLDER.

Zeedijk.

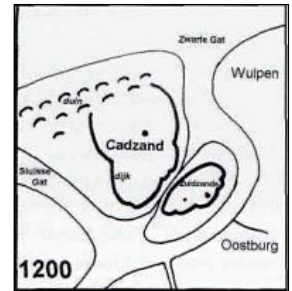
Op dit hofsteedje, dat in vervolg van tijd is vergroot, hebben tot 1884 gewoond Abraham de Ridder en Piernella Cappon, die hier zijn opgevolgd door hun zoon Pieter de Ridder en Janneke de Ridder. In 1920 gebleven hun zoon Pieter Jacobus de Ridder, die in 1924 gehuwd is met Elizabeth de Voldere.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

ZUIDZANDE

Langs de binnenzijde van de bocht, die de Sincfal zuid van het eiland Casant maakt, laat de stroming een langwerpige bank bezinken, nl. Suijsant. In de 12e eeuw is Suijsant een eilandje, dat door een brede watervlakte gescheiden wordt door een iets groter eiland, Casant. Net zoals op Casant worden op Suijsant door het Graafschap Vlaanderen akkers/ weilanden in leen gegeven aan trouwe edelen. Deze percelen worden afgezet met lage dijkes. Het register van de St. Baafsabdij vermeldt in 1290 de tienden op 'tota insula de Zuidzand'. De eerste bebouwing moet op het noordelijke gedeelte, bij de huidige Berghofstede gelegen hebben, omdat dit volgens de digitale hoogtekaart, het hoogste punt van het eiland is. Hierover zijn geen schriftelijke gegevens van vóór 1290. De katholieke Kerk, het bisdom Doornik, heeft het eiland Suijsant toegevoegd aan de parochie van Cadzand. De tienden (belasting) worden geheven door de St. Baafsabdij. Het eiland bezit aan de zuidzijde een haventje, gelegen tussen het Christoffel-poldertje en de Smidsendijk. Daar wonen ook neringdoenden en ambachtslieden, waaruit het dorp Zuidzande voortkomt.

Dorp Zuidzande

In 1551 wordt aan Claas de Meulenaere vergunning verleend om een molen op te richten op het eiland van Zuidzande. Uit het register van cijnsen uit 1553 in het archief van Sint-Anna ter Muiden blijkt er al enkele jaren een kapel (St. Christoffelkapel) te staan in het latere Christoffelpoldertje op de kruising van de Capellepolder en de Eykepolder. De omlooper van de Watering van Greveninge bevestigt dit. Molen en kapel samen wettigen het vermoeden dat er rond 1550 het dorpje Zuidzande bestaat. Dit dorp wordt echter tijdens de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648) door de inundaties, het doorsteken van dijken door het Vrije van Sluis, in 1583 overstroomd. In 1617, 34 jaar later, tijdens het Twaalfjarig Bestand (1609-1621) vindt herdijking plaats. Het dorp Zuidzande is inmiddels verwoest. Op dezelfde plaats is een nieuw dorp met de naam Zuidzande gesticht.

In 1676 telde Zuidzand-dorp 27 huizen met de volgende inwoners:

molen toekomende Johannes van Calenbergh tot Oostburgh, deselve zijn huys, staende bij den voors moolen, noch een huys, comp. Pieter de Vooght, huysje Maijken Jaspers, huys Galeij Caluwaert, huys Flip Goetlant, huys Jacob Pauwels, huys Bartholomeus Cant, huysje Frans Lombert, huys Pieter Marleijn, huysje Pieter de Vooght, huys Pieter Herebourh, huysje Mels Coppijn, huysje Pieter Lambrechts, huysje Jacob Wielmaker, bew d Jan Hegge, huysje Flips Verbrugge, huysje Mante Pauw, huys Jan de Vinck, 2 huyskens annex malcander Andries van de Vijver, huys Jacob Wielmaker, huys staende in de St. Marie Wegh, Joos de Rouck, huys Hendrick Nieuhuijse, huysje Pieter Duijst, huysje wed Jan de Lange, huysje Johannes Camerlinck, bew door Pieter d'Hase, huysje Stoffel van Ackere.

Burgemeesters van Zuidzande

27 juli 1794. Frankrijk herovert Staats-Vlaanderen op de Noord-Nederlandse gewesten. Het valt in twee stukken uiteen: het "Département de l'Escaut" (Oost-Vlaanderen) en het "département de la Lys" (West-Vlaanderen) Bij dit laatste behoorde een groot deel van de Zwinstreek. Dit gebied staat sindsdien bekend als het Vrije van Sluis. Binnen het Vrije van Sluis is het schepencollege te Sluis het enige gerecht. Op bestuurlijk gebied echter beschikken sommige onderdelen over een beperkte vorm van autonomie. Dit zijn de parochies Cadzand (bestaande uit de dorpen Cadzand, Zuidzande en Retranchement), Groede, Schoondijke, Sint-Kruis, Sint-Baafs, Onze-Vrouwe-Bezuiden en Oud-Heille. Deze parochies hebben een eigen budget waarvoor ze belastingen (de parochielasten) kunnen heffen. Hun belangrijkste taken zijn de handhaving van de openbare orde en het onderhoud van wegen en gebouwen.

De Fransen schaffen de middeleeuwse wetten en voorrechten af, o.m. het tienderecht. De kasselarijen en ambachten worden vervangen door arrondissementen en kantons, die een eigen administratie krijgen. De parochies worden omgevormd tot "communes" met een gekozen bestuur: een "maire", twee assessoren en enkele raadsleden. Het gemeentebestuur moet een sekretaris, een ontvanger en een veldwachter aanstellen en zelf de bevolkingsregisters bijhouden (niet meer de Kerk).

Lijst van burgemeesters van de gemeente Zuidzande tot 1 april 1970, toen Zuidzande opging in de gemeente Oostburg.

1795-???? Isaac Risseeuw (*gehuwd met Catharina van Peenen*), maire

????-1826 Johannes Risseeuw

18?? - 1829? Abraham de Hullu.

1829? - 1844 Pieter (P.) de Hullu

1844 - 1851 Abraham (A.) van Cruyningen (1792-1851)

1852 - 1856 S. Versluijs

1856 - 1870 H.S. de Smidt, tevens burgemeester van Cadzand (1856-1870) en Retranchement (1856-1870)

1870 - 1883 A.J. Risseeuw

1883 - 1888 Anthonij Adriaan van Doorn, tevens burgemeester van Cadzand (1882-1888)

1888 - 1899 A.J. Borghstijn

1899 - 1909 Izaak (I.) Leenhouts

1910 - 1937 F.H. van Vessem

1938 - 1943 J.P.M. Beelaerts van Emmichoven

1944 - 1945 J.R. van der Bent

1945 A.J. Risseeuw, waarnemend burgemeester

1946 - 1955 D.M. Vermet (1906-1978)

1955 - 1964 H.P. Everwijn (1914-1988)

1965 - 1970 J.H.Ph. de Wilde

Napoleon Bonaparte

Keizer Napoleon Bonaparte voert in 1810 de dienstplicht in voor Holland. In 1811 worden 10.000 man opgeroepen. De welgestelden kunnen een vervanger voor hun zoon aanstellen. Ook de oudste zoon van een bejaarde landbouwer kan vrijstelling krijgen. De dienstplicht geschiedt door middel van loting. De aspirant-soldaat moet een nummer trekken. De laagste nummers komen in het leger, de overige jongemannen worden toegevoegd aan de Nationale Garde. Altijd prijs. Zes jongemannen uit Zuidzande worden ingeloot:

PIERRE CAULIER (PIETER)
geb. 14-06-1780 te Zuidzande
overl. ????
eenheid: 123e Regiment Infanterie van Linie
stamboeknummer: 895
vader: Pierre (Pieter) Caulier/ moeder: Lurdrina Verhagen (Lourina Verhage)

ABRAHAM DE GRAAF
geb. 03-10-1791 te Zuidzande
overl. ????
eenheid: 1e Regiment Jagers te Paard
stamboeknummer: 3316
vader: Jacques (Jacob) de Graaf/ moeder: Jannette Gebleck/Gebleek (Janneke de Bliet)

JEAN KOOLS
geb. 07-10-1789 te Zuidzande
overl. ????
eenheid: 26e Infanterie van Linie
stamboeknummer: 5131
vader: Jean (Jannis) Kools/ moeder: Neelge Vergauve (Neeltje Vergouwe)

JEAN LAMBRECHT
geb. 23-12-1794 te Zuidzande
overl. ????
eenheid: 22e Regiment Infanterie van Linie
stamboeknummer: 12179
vader: Hubert Lambrecht/ moeder: Adrienne Grootenbaere

ABRAHAM VAN DE VELDE
geb. 19-12-1790 te Zuidzande
overl. ????
eenheid: 100e Regiment Infanterie van Linie
stamboeknummer: 5613
vader: Pierre (Pieter) van de Velde/ moeder: Cornelia de Muynck (Cornelia de Muijnck)

BAUDOIN VAN DE WOESTYNE (BOUDEWIJN VAN DE WOESTIJNE)
geb. 14-10-1783 te Zuidzande
overl. ????
eenheid: 7e Regiment Infanterie van Linie
stamboeknummer: 1267
vader: Jean van de Woestyne (Jannes/Jannis van de Woestijne)/ moeder: Elisabeth Danikens (Elisabet(h) Danikes/Danekes/Danekens)

De regimenten worden in heel Europa en Rusland ingezet. Ruim 70% van de mannen sneuvelt onder erbarmelijke omstandigheden. Daar is geen administratie van bijgehouden. Aangenomen moet worden dat de mannen niet zijn teruggekeerd. In 1813 wordt Napoleon verslagen in de slag bij Waterloo en trekt zich terug uit de Nederlanden. Het Nederlandse leger onder Frankrijk wordt ontbonden.

Het gemeentehuis

(foto links) De Dorpsstraat in 1905. In het midden staat het eerste gemeentehuis met rechts de kerk. Op de kar zit petroleumventer Pietje van Eden. (foto rechts) Het gemeentehuis met plakbord met daar achter hotel De Zwaan.

(foto links) In 1906 is op de plaats van het oude gemeentehuis een nieuw gebouwd en tijdens de bevrijding in 1944 verwoest. (foto rechts) Begin jaren 50 is een nieuw gemeente-huis gebouwd, in 1970 verkocht aan derden.

Openbaar Lager Onderwijs

ENGEL, JAN JANSZ. VAN DEN, ovr. 1637, Schoolmeester, voorzanger en koster te Zuidzande, 1620-1637;
GROOTE, JAN WILLEMSZ. DE, 1627-1669 Schoolmeester, voorzanger en koster te Zuidzande, -1657;
DANCKAERT, ELIAS Schoolmeester, voorzanger en koster te Zuidzande, 1657- ;
CROM, JACOB, overl. 1665 Schoolmeester, voorzanger en koster te Zuidzande, 1659-1665;
JANSEN (de Heerd), MEIJNDERT, overl. 1665 Schoolmeester, voorzanger en koster te Zuidzande, 1665;

JOBSEN, CORNELIS,
overl. 1694
Schoolmeester,
voorzanger en koster
te Zuidzande, 1665-
Notaris te Zuidzande,
1671-(1675);
ontvanger van de
Diaconie te
Zuidzande, (1681);
LATUM, JAN VAN,
overl. 1694,
Schoolmeester,
voorzanger en koster

te Zuidzande, 1694;

SEUIJE (Suije), JAN, overl. 1700, Schoolmeester, voorzanger en koster te Zuidzande, 1696-1700;

KLEYNPENNING, JOHANNES, overl. 1719, Schoolmeester, voorzanger en koster te Zuidzande, 1700-1719, Ontvanger van de Diaconie te Zuidzande, 1705-1719;

VORSTERS, ADRIAAN (Adrianus), Schoolmeester, voorzanger en koster te Zuidzande, 1719-1720;

BOCX (Box), BALTHASAR, 1698-1764, Schoolmeester, voorzanger en koster te Zuidzande, 1720-1723;

VERSEVELT, BAARENT VAN, overl. 1726, Schoolmeester, voorzanger en koster te Zuidzande, 1723-1726;

DAMES, PIETER, geb. Sas van Gent, overl. 1738, Schoolmeester, voorzanger en koster te Zuidzande, 1727-1738;

WEEL, CORNELIS VAN DER, 1707-1763, schoolmeester, voorzanger en koster te Zuidzande, 1738-1743, ontvanger van de Armen te Zuidzande, 1741;

GRUBER, MELCHIOR, Luthers schoolmeester te Zuidzande, 1733;

SENIJ, ISAAC, 1719-1789, schoolmeester, voorzanger en koster te Zuidzande, 1743-1789, Ontvanger van de Diaconie te Zuidzande, 1766-1789;

WERNER, REINHART, 1770-1801, Ondermeester te Zuidzande, 1788-1789;

HOUBEN (Heuben), DIRK, schoolmeester, voorzanger en koster te Zuidzande, 1789-1795, Ontvanger van de Diaconie te Zuidzande, 1790-1796;

CALLAART (Callaard), PIETER, 1761-1813, Schoolmeester, voorzanger en koster te Zuidzande, 1795-1798;

RIVIERE, WILLEM VAN DE, 1769-1821, schoolmeester, voorzanger en koster te Zuidzande, 1798-1821, Ontvanger van de diaconie van Zuidzande, 1798-; gemeentesecretaris van Zuidzande;

mej. C. LIJBAART, onderwijzeres, 1894;

GIELEKES, PIETER CORNELIS, hulponderwijzer, ca.1900;

GEELHOEDT, P., hoofd van de openbare lagere school, 1907;

De S.B.M.

De Mariastraat na 1912. Maximum toegestane snelheid 20 km/h. Middenachter de Hervormde kerk. De straatverlichting bestaat uit petroleumlampen.

Links de rails van de S.B.M. (Stoomtram-Maatschappij Breskens-Maldegheem). In 1912 wordt de tramlijn Oostburg-Zuidzande-Cadzand geopend. Alle inwoners worden uitgenodigd voor een gratis ritje. In deze tijd, waarin de Cadzandse klederdracht met karkassemutsen nog gebruikelijk is, krijgt de tram al snel de bijnaam Karrekasse, genoemd naar de vele karkassemutsen in de rijtuigen. Er is zelfs een lied over gemaakt. In 1948 wordt het reizigersvervoer per tram stopgezet en vindt dan uitsluitend nog plaats per autobus.

Tentoonstelling

Op 22, 23 en 24 september 1934 houdt de Maatschappij tot bevordering van Ooft- en Tuinbouw in Zeeuws-Vlaanderen haar driejaarlijkse tentoonstelling in Zuidzande. Het wordt een feest van de tuinbouw, muziek, zang, optochten en vuurwerk. Daags voor de opening is er een wielervedstrijd in het dorp. Prinses Juliana bezoekt met de Commissaris van de Koningin van Zeeland de tentoonstelling. Rechts naast haar begeleidt de sociaal bewogen burgemeester van Zuidzande, F.H. van Vessem, de hoge gasten. Er is kwistig gestrooid met prijzen voor alle deelnemers. Op de laatste dag vindt 's avonds een lichtjesoptocht plaats en besluit muziekvereniging Veronica de feestdagen met een concert. Het evenement trok 4000 toeschouwers.

Tweede Wereldoorlog

Zuidzande wordt 29 oktober 1944 bevrijd en loopt zware schade op. Onder andere de kerk, het gemeentehuis, de school, de achtkantmolen en de muziektent zijn verwoest. Van de oude bebouwing resteren onder meer de eenlaags woonhuizen Sluissetraat 4 (jaartal 1766), Sluissetraat 26 (circa 1870), Sluissetraat 29-31 (circa 1880). Er zijn 19 burgerslachtoffers te betreuren.

Koningin Wilhelmina zet op 13 maart 1945 bij Eede de eerste stap op Nederlandse bodem. De in 1874 opgerichte Muziekvereniging Veronica valt de eer te beurt om op de markt in Oostburg voor de koningin het Wilhelmus te spelen. Dit was het eerste 'Wilhelmus' dat voor hare majesteit gespeeld werd in Nederland na haar ballingschap. Vanaf 1948 mag Veronica daarom het predicaat 'Koninklijke' voeren: Koninklijke Muziekvereniging Veronica.

De gemeenten Kamerik (Utr.) en het naastliggende Zegveld schieten te hulp met mankracht en bouwmaterialen voor de wederopbouw van het zwaar getroffen dorp. De Kamerikstraat en de Zegveldstraat herinneren aan die hulp. Als dank geeft muziekvereniging Veronica in 1946 een concert in beide plaatsen. Dat is voor Kamerik de aanleiding om een eigen muziekvereniging 'Nieuw Leven' op te richten en een concert te geven in Zuidzande. De plaatsen hebben op deze wijze tot op de dag van vandaag contact met elkaar.

In 1911 was al op het kerkplein door H. Schoonbaert en L. van Casselstraat uit Brugge een put geboord met pomp voor het verkrijgen van schoon drinkwater. In 1946 wordt Zuidzande op de drinkwaterleiding aangesloten. Door algemeen gebrek aan materiaal is tijdelijk slechts één kraan op de markt beschikbaar.

Tot slot

De inwoners van Zuidzande hebben hun bijnaam van “zevendraoiers” te danken aan de achtkantige molen aan de Molenweg omdat deze zeven zolders bevatte.

Dae stoeng een meul'n êêrliek wao,
Die zeuven schône zolders ao
As ze 't Oôsborg liet'n waoi'n
Dan bleef tie zeev'n daog'n draoi'n!

Bron:

Coornaert, Maurits; Knokke en het Zwin; 1974

Dale, J.H. van, en Janssen, H.Q.; Bijdragen tot de oudheidkunde en geschiedenis van Zeeuwsch-Vlaanderen, deel 2, 1857; p164-165.

Janssen, H.Q.; St. Anna ter Muiden sedert het ontstaan der stad Mude in 1241 Middelburg; 1850, p49,58.

Dale, J.H. van, en Janssen, H.Q.; Bijdragen tot de oudheidkunde en geschiedenis van Zeeuwsch-Vlaanderen, deel 3, 1857; p209-244.

grijsbaard.nl (drs. Huib J. Plankeel)

Krantenbank Zeeland

beeldbank.cultureelerfgoed.nl; Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed

Crujningingen, Piet van; Monumenten in Nederland; 2003

Hullu, J. de; Uit het verleden van Zuidzande; 1914

De Geschiedenis van de Stoomtram-Maatschappij Breskens - Maldeghem, J. Stroeve, 1984.

ivdnt.org/onderzoek-a-onderwijs/lexicologie-a-lexicografie/historische-woordenboeken

Dale, J.H. van, en Janssen, H.Q.; Bijdragen tot de oudheidkunde en geschiedenis van Zeeuwsch-Vlaanderen, deel 4, 1859; p348

Gottschalk, M.K.E.; Stormvloed en rivieroverstromingen in Nederland, deel 2, p629; 1975

Uil, Huib; De scholen syn planthoven van de gemeente, 1578-1801; 2015

veronicazuidzande.nl/historie

nieuwlevenkamerik.nl/geschiedenis

N.H. KERK VAN ZUIDZANDE

St. Christoffel is de beschermheilige van de veerschippers, vandaar de plaats van de St. Christoffelkapel bij het veer tussen Zuidzande en de Hansvrieseschans/ Oostburg. Met een lange brug kon men vanuit Oostburg over de killen en schorren bij het smalle vaarwater komen. De inpoldering van het haventje is met recht het Christoffelpolderdje genoemd. Met de bedijking van de Cranepolder in 1799 is de veerdienst opgeheven.

De St. Christoffelkapel is in 1583 onbruikbaar door oorlogshandelingen (inundatie door Het Vrije van Sluis) in de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648). De gelovigen van Zuidzande moesten noodgedwongen in Cadzand kerken. De kapel blijkt niet geheel verwoest te zijn, want Het Vrije van Sluis geeft in 1612 eenieder verlov hun doden in/ rond de kapel te begraven.

Vanaf 1654 onderhandelen de hoofdmannen Matthijs Verbeke, Jacob Uyttenbogaert en kerkmeester Louis de Dobbelaere van Cadzand met de kerkelijke autoriteiten in Gent voor de bouw van een kerk in Zuidzande. De kosten voor de kerk moeten conform de toen geldende regeling betaald worden door de abdijs van Sint-Baafs in Gent en het kapittel van de Onze-Lieve-Vrouwe in Doornik als grondeigenaar en rechtmatig heffer van de kerkbelasting. Men komt een eenmalige bijdrage van 3.800 guldens overeen. De Heerlijkheid Nieuwvliet wil ook een protestantse kerk. Uiteindelijk betaalt de Katholieke Kerk eenmalig 2 x 800 pond Vlaams voor een protestantse kerk in Zuidzande en een identieke kerk in Nieuwvliet. De kerk van Cadzand deelt mee in de kosten van onderhoud.

In 1659 wordt de kerk van Zuidzande gebouwd door timmerman Adriaen Adriaenzoon uit Sluis voor een bedrag van 1040 pond, 2 schellinen en 3 grooten Vlaamsch, oftewel 6240 gulden en zevenenzestig en een halve cent. Het is een zaalkerkje van vijf traveeën opgetrokken in baksteen met een vlakke zoldering en vensters met spitsbogen. Er staat een open vierkant torentje op met een gouden haan. In het torentje hangt een klok, gegoten door Johannes Burgerhuys. De consistoriekamer is aan de kerk gebouwd. De begraafplaats lag sinds 1612 rond de St. Christoffelkapel en later de kerk. In de Nederlanden vaardigde koning Willem II in 1829 een algemeen verbod op het begraven in woonkernen uit. In 1857 is van C. Verhage een stuk bouwland aangekocht voor de aanleg van een nieuwe begraafplaats. Ten behoeve van de uitbreiding van de begraafplaats in 1929 een perceel grond aangekocht van Abraham Johannes Risseeuw. Het bleek noodzakelijk de toren in 1868 te vernieuwen.

Tijdens de bevrijding in oktober 1944 is de kerk volledig verwoest. Een garage in de Mariaweg wordt als noodkerk en noodschool ingericht.

In 1952 is een geheel nieuwe kerk gebouwd in traditionalistische vormen naar plannen van J.H. Groenewegen, op de lokatie van de oude kerk. Het is een aan beide zijden driezijdig gesloten zaalkerk met dakruiter, waarin de klok uit 1659.

Wegens het teruglopend aantal leden is in 1996 de laatste dienst. De Hervormde Gemeente Zuidzande wordt toegevoegd aan de Protestantse Gemeente De Brug te Oostburg. Het kerkgebouw is verkocht aan derden.

Predikanten van de Hervormde Kerk

De Herv. gemeente is kort voor de komst van ds. Hoornbeek in 1659 gesticht door een collegie van vier Predikanten en twee Leden van het Collegie van den Vrije, die een dubbeltal voorstelden, waaruit de Ouderlingen en Diakenen gekozen werden. Het beroep van de Predikant geschiedt door de kerkeraad.

- DANIEL HOORNBECK, Izaaksz., 28 Sept. 1659 - 30 Nov. 1661 of 17 jan 1662, vertr. naar Vere.
- JOHANNES BUYSSON, Joostz., 9 April 1662-1668, vertr. naar Brouwershaven.
- ALBERTUS VAN DE WIELE, 25 Maart 1668-1670, vertr. naar Békerke.
- JOHANNES LIPS, 1671, overl. 1705. Joban Lips (Dhr. Mr.) j.m. van Sluis, bediener des Goddelijcken woords op Suidzande, De dienst werd waargenomen door ds. Groenberg van Cadzand.
- DITHARDUS REYNIKCK, 1706-April 1720, overl. juni 1720; gek. van St. Anna ter Muiden.
- FRANCISCUS HENRICUS GARGON, Matth'z., 1721-1740, Vertr. naar Meenen.
- INTO TER SWEEGE, 23 April 1741-8 Sept. 1743, vertr. naar Zaamslag.
- ABRAHAM VAN KOGELENBERG, 1745-1749, vertr. naar Serooskerke, in Walcheren.
- WILHELM ADRIAAN VAN SAVOYEN, 1750-1755, vertr. Naar Ritthem.
- JACOBUS GEERLOFF, Junij 1756-1765 emeritus, en overl. 1785; gek. van Oost-Souburg.
- Michaël GERSSSEN, 1766-Maart 1768, vertr. naar Domburg.
- LAMBERTUS BOSBOOM, 25 Junij 1769-1771, vertr. naar Biezeling, gek. van Zuilichem en Nieuwaal.
- JURIANUS ULRICUS BOEKELMAN, 28 Junij 1772-Mei 1774, vertr. naar Wolfaartsdijk.
- BAREND TAAY, 1774-1776, vertr. naar Ingen.
- JOHANNES VAN VELSEN, 1777-Maart 1781, vertr. naar Kats.
- LAURENS NEVEJANS RIJKS, 1781-1790, emeritus, en overl. 1799.
- JURIANUS ALBERTUS VAN LUYNEN HUBERT, Izaäksz., 1790-1791, vertr. naar Nieuwvliet; gek. van Numansdorp.
- JURIANUS ULRICUS BOEKELMAN (zie nr. 13), Oct. 1791-18 Oct. 1792, overl.; gek. van Sas van Gent.
- JOHANNES Henricus HOLSAPPEL, 1793-Dec 1794, vertr. naar Wissekerke in N.-Bevel.; gek. van Zoutelande.

-FLORIS PLEIJTE, 1796 – Julij 1797, vertr. naar Dreischor.
-JOHANNES MAAS, 20 Aug. 1797-14 Oct. 1804, vertr. naar Grijskerke; gek. laatst van 's Gravenpolder, als pred. buiten vaste bediening.
-JAN FREDERIK HENRY , 10 Nov. 1805-25 Junij 1809, vertr. naar Yerseke.
-JOHANNES JACOBUS STORY , 1811-1816, vertr. naar Heinkenszand; gek. van Domburg.
-ANTONIE PIETERSE, 18 Julij 1817-8 Sept. 1828, overl, gek. van Ritthem.
-JOHANNES MATTHEÛS HENRY, 6 Dec. 1829-16 April 1846, overl.
-ALBERT HAGE, 5 Sept. 1847.
-JOHANNES CORNELIS IJSBRAND BUSSINGH DE VRIES, 1878-1883
-L.F.A. WESTERBEEK VAN EERTEN, komende van Oud-Loosdrecht, 1884
-CORNELIS MARINUS VAN DER WEYDE, 1985-1889
-GERARD JACQUES TEN BRUMMELER ANDRIESEN, 1892-1894
-GOVERT VAN DIS, 1897-1901
-A.P. VAN DER VLUGT, 1901-1918
-DEKKER, komende van Melissant, 1918
-K.C. SONIUS, , komende van Noordhorn, 1919
-J.H. KRAUWEL, 1919-1933
-A. Th. STEGENGA, 1936-1940
-A. EVERTS, 1940-1946
-FRANK JAN TERBEEK, 1946-1950
e.v.

Bron:

beeldbank.cultureelerfgoed.nl; Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed

Hullu, J. de; Uit het verleden van Zuidzande; 1914

Dale, J.H. van, en Janssen, H.Q.; Bijdragen tot de oudheidkunde en geschiedenis van Zeeuwsch-Vlaanderen, deel 3, 1857; p209-244.

Aa, A.J. van der; Aardrijkskundig woordenboek der Nederlanden, deel 8, N-O, p493; 1846

MOLENS VAN ZUIDZANDE

Molen Marien Weech

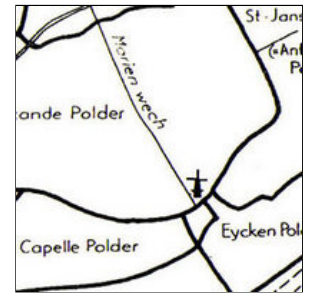
In 1551 meldt het leen 's Hazewalleken (bij Sluis) de ontvangst van 20 schellingen parisis, 1 gulden, wegens een vergunning, verleend aan Claas de Meulenaere tot het oprichten van een korenmolen in de parochie van Cadzand, aan de zuidkant van het eiland Zuidzande.

Tekening rechts: op de kaart van Pourbus in 1571 staat de molen aan de Marien weech.

In het jaar 1556 geeft Cornelis van der Eyken, ridder, Heer van St. Joris, de Lijsbettepolder ter bevorsching (bedijking van zout land) uit aan de gebroeders Pieter en Claas de Meulenaere.

De molen van Claas de Meulenaere aan de Marien Weech wordt in 1583 vernield door de inundatie.

Op 16 aug 1607 wordt door de Staten-Generaal aan Johan Loysz., molenmaker te Vlissingen, naar aanleiding van zijn request toegestaan een molen te zetten op Zuidzande, op voorwaarde, dat hij voor de wind zal betalen wat gebruikelijk is. Meer informatie is niet voorhanden.

Molen Molenweg

(foto links) Aan de huidige Molenweg wordt in 1765 een windkorenmolen gebouwd in opdracht van Mr. Pieter Scheyteruyt de Vos (-1769), Heer van de Heerlijkheid Nieuwvliet, Schepen en Raad van Vlissingen. De molen bestaat uit een achthoekige onderbouw en een eikenhouten romp, gedekt met riet. In de onderbouw zijn aan de voor- en achterzijde gedenkstenen ingemetseld.

(foto links) De gedenksteen aan de voorzijde heeft de tekst: Frederik Carlier 1765. Hierover is geen concrete informatie. Als metselaar komen in aanmerking Frederik Carlier (1703-1783) uit Groede en Frederik Carlier (1733-1779), metselaar uit Middelburg.

(foto rechts) De gedenksteen aan de achterzijde toont het familiewapen van Tulleken. Mr. Ambrosius Tulleken (1728-1784), is de zoon van Geertruida Jacoba Scheideruyt (-1733) (*en Ambrosius Tulleken sr. (1686-1729), Schepen en Raad van Middelburg*). Tulken jr. vraagt in 1766 een exportvergunning aan voor tarwemeel uit de 'fabrique' te Nieuwvliet of Zuidzande.

De Staten-Generaal verbiedt echter fabrieksnijverheid in de

generaliteitslanden en indirect daarmee de produktie van tarwemeel voor export.

Mr. Pieter Scheideruyt de Vos van Nieuwvliet sluit in dat jaar een verzekering af van 1200 gulden aan cargo vanuit het VOC-kantoor Middelburg, in naam van Ambrosius Tulleken, die inmiddels woont aan de Herengracht te Amsterdam.

In 1767 exporteert Tulleken 248 vaten tarwemeel naar de Zuid-Amerikaanse kolonie Rio Essequibo. Er volgen meerdere vrachten naar koloniën. Met verwijzing naar genoemd verbod krijgt Tulleken in 1770 een hoge boete. Het is alles overtuigend bewijs, dat beide heren eigenaar zijn van de molen aan de Molenweg. Mr. Pieter Scheideruyt de Vos overlijdt in 1769 en Mr. Ambrosius Tulleken in 1784.

De molen blijkt verkocht aan Isaac Risseeuw, fs Jacobus (1752-1812), gehuwd met Catharina van Peenen. Hij is de eerste gedocumenteerde molenaar.

Isaac Risseeuw, fs Jacobus verkoopt in 1790 de molen met woning en schuur aan Johannes Risseeuw, fs Jacobus (1765-1826), gehuwd met Sara van Cruijnigen voor 2150 pond vlaams.

Johannes Risseeuw, fs Jacobus verkoopt de molen tussen 1790 en 1800 aan Gilles de Meijer, waarschijnlijk Gilles de Meijer (abt. 1725-1804) uit Nieuwvliet. (*Diens zoon bouwt in 1819 de molen van Groede*)

Op 13 febr 1800 verkoopt De Meijer de molen met woonhuis en schuur voor 2225 ponden Vlaams aan molenaar Johannes Aalbrechtse (1766-1831), gehuwd met Maria Butin. Bijkomende lasten zijn 8 gulden per jaar aan windbelasting, 39 gulden en 18 stuivers per jaar aan grondbelasting en 12 gulden per jaar in het fonds voor de predikant der gemeente. Aan cijns moet aan de Watering van Cadzand een stuiver per roe per jaar betaald worden.

Na het overlijden van Johannes Aalbrechtse in 1831, zet zijn weduwe Maria Butin (1790-1866) het bedrijf voort. In 1833 trouwt zij met Pieter van Aartsen, militair, later genoemd molenaar, kruidenier, tabaksteler. In 1842 koopt Maria Butin het kindsdeel van haar dochter Adriana Hendrika Cornelia Aalbrechtse voor 280 gulden.

De zoon van Johannes Aalbrechtse en Maria Butin, Johannes Jozias Aalbrechtse (1811-1887), molenaarsknecht, wonende te Cadzand pacht vanaf 1843 de molen met huis en schuur voor 800 gulden per jaar, "te betalen in goud- of zilvergeld, geenszins met papieren geld".

In 1848 koopt voornoemde Johannes Jozias Aalbrechtse de molen met huis en schuur van Maria Butin en de overige erfgenamen voor 12.000 gulden. De overige woningen blijven eigendom van de erfgenamen.

Na diens overlijden in 1887 volgt David Luteijn (1867-1944) hem op, in 1925 opgevolgd door zijn zoon Izaak Luteijn (1895-1959).

Bij de bevrijding op 29 okt 1944 raakt de molen zwaar beschadigd door granaatvuur. Herstel op eigen kosten is onmogelijk.

Monumentenzorg verleent geen medewerking. Hij besluit tot het gebruik van elektrische aandrijving in de onderbouw. In de winter 1954-'55 wordt de bovenbouw afgebroken. Bij gebrek aan bouwmaterialen zijn de eikenhouten balken en andere materialen meer dan welkom bij de herbouw van verwoeste woningen. Izaak Luteijn overlijdt in 1959.

De maalderij wordt in 1960 gekocht door Piet de Hulster, molenaar van de molen aan de Sluissedijk. Vanwege stormschade in 1968 aan zijn

eigen molen heeft hij tot 1981 van de maalderij gebruik gemaakt. Daarna is de onderbouw verkocht aan derden.

Molen Sluissedijk

Molenaar Jozias Butin laat in 1874 aan de Sluissedijk een korenmolen bouwen door molenmaker J. de Groote uit Nieuwvliet.

Hij verkoopt de molen aan derden. In 1908 is P. Manhave de eigenaar. In 1947 komt de molen in bezit van P. de Hulster uit Schoondijke. Molenmaker Van Riet brengt in dat jaar 2 koppels nieuwe stenen aan. In 1949 zijn fokwieken met remkleppen gemonteerd van het systeem Fauël, zoals in Retranchement. In 1960 koopt De Hulster de elektrisch aangedreven maalderij in de oude molen van Luteijn aan het Moleneind.

Door stormschade in 1968 wordt de molen aan de Sluissedijk stilgezet, om pas in 1980 door molenmakerij St.Victor hersteld te worden. In 1996 volgt groot onderhoud aan deze molen, die nog dagelijks in gebruik is tot in 2003 de molenaar overlijdt. De molen met opstal wordt in 2016 verkocht aan derden. In 2019 wordt de molen overgedragen aan de Stichting Behoud Zuidzandse Molen. Na een volledige restauratie gebeurt het malen thans op vrijwillige basis. In de volksmond heet de molen De Hulster.

Bron:

molendatabase.nl

Aalbregtse, M.A.; De molen te Zuidzande-dorp; 1974

Koopcontract 1790; Johannes van der Beke Burgmeester en Jacob Maston, Scheepen te Sluis; Zuidzande; archief gemeente Sluis

Koopcontract 1842; Notaris C. Loeff; Zuidzande; archief gemeente Sluis

Pachtcontract 1843; Notaris C. Loeff; Zuidzande; archief gemeente Sluis

Koopcontract 1848; Notaris C. Loeff; Zuidzande; archief gemeente Sluis

Brakman, J.A.; Aanvulling op de geschiedenis van de familie Brakman, deel 2; 1938; p449

Notulen van de Ed.Mog. Heren Staten van Zeeland; 1770; p715

Spooner, Frank C.; Risks at sea-Amsterdam Insurance and Maritime Europe, 1766-1780 p27-28

Resolutien van de Heeren Staten van Holland, deel 2, 1767; p1210

Resolutien der Staten-Generaal van 1576 tot 1609; p123

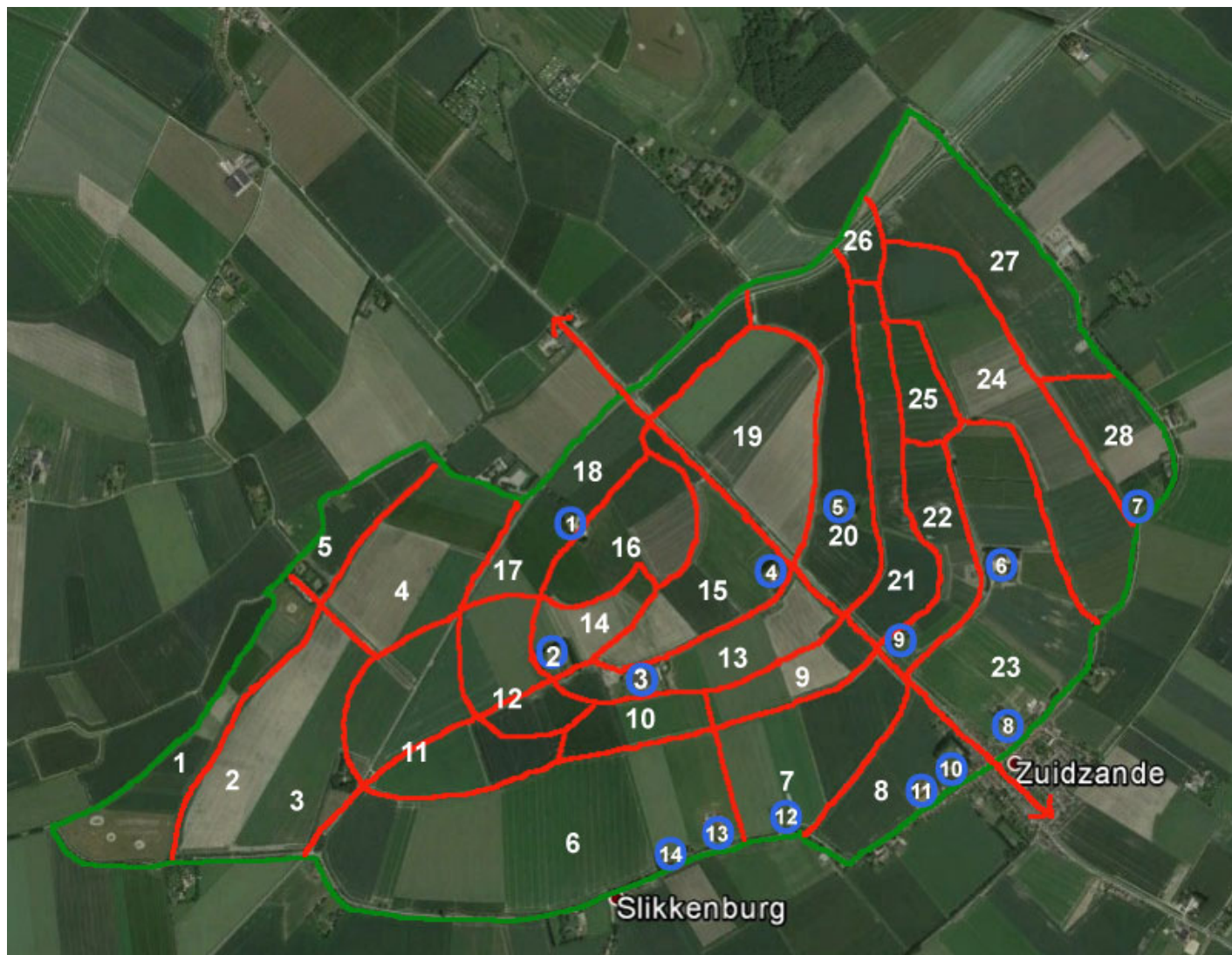
Kok, G.J. de; Walcherse ketens de trans-Atlantische slavenhandel en de economie van Walcheren, 1755-1780, p275; 2019

AA, A.J. van der; Aardrijkskundig woordenboek der Nederlanden; dertiende en laatste deel; 1851; p323

ZUIDZANDEPOLDER

Als de zandplaat Suijtsand voor het eerst in een schriftelijke bron wordt vermeld, is de ontwikkeling al zeer ver voortgeschreden. Evenals op Kadzand lag er op Zuidzande een groot aantal kleine polders rond een oude kern. Het eiland ontstond op soortgelijke wijze als Cadzand, nam gestadig in omvang toe en groeide tenslotte vast aan Cadzand. De landaanwinst was, evenals op Cadzand, hier ook van jongere datum, maar vóór 1290 bezitten wij daarover geen enkel gegeven; de inpolderingen gaan echter vrij zeker tot de 12e eeuw terug. De oude kern moet op het gedeelte, tussen de hofstedes (1) en (2) gelegen hebben, omdat dit volgens de digitale hoogtekaart, het hoogste punt is.

De Zuidzandepolder is samengesteld uit 28 poldertjes/percelen met een oppervlakte van 521ha., in 1508 opgemeten door de landmeters Pieter Sijmonsens Hendriksen en Claas Tant.

1. Eerste Noorman	15. Pieter Weertebospolder (de polder daer Pieter Weyteboeys in plach te wonene)
2. Tweede Noorman	16. Oostpolder
3. Derde Noorman	17. Oude polder (daer Jan Lademans in te in te wonene plach)
4. Noordpolder	18. Noordommelooop
5. "t polderkin daer Pieter fs. Aern. Roos wonene plach"	19. Smaldeelinghe
6. Grote Tarwepolder	20. Zuidommelooop (Zuidommelooop "beosten Sinte Marien weghe")
7. Oude Sluispolder	21. Geldzak
8. Nieuwe Sluispolder	22. Brompolder
9. Stevenspolderke	23. Oostburgerpolder
10. Kleine Tarwepolder	24. Trayaert
11. "den huteren Westhaecpolder"	
12. "den inderen Westhaecpolder"	
13. Zuidommelooop	

14. Wouter Maria Treidelpolder (de polder daer Wouter fs. Marie Treyloos in woonde)

25. Willem Blondenpolder
26. Clinckert
27. Fimelare
28. Snelleghers

De Tweede Noorman (2) is een restant van de geul tussen de eilanden van Cadsant en Suitsande, rond 1300 genaamd "Kille Remanens" en later "Breede Vivere". Op deze plaats zouden de eilanden Cadzand en Zuidzande gekoppeld zijn.

HOFSTEDEN

(de nummering wordt gebruikt in 'De Hofsteden van Cadzand', uit 1977 door drs. H. van de Vijver, een heruitgave met uitbreiding van het gelijknamige boek uit 1928 van dr. J. de Hullu)

1. Berghofstede
2. hofstede van Mersseman
3. hofstede van De Hullu
4. hofstede van Van Houte
5. hofstede van Warrhe
6. hofstede van Izaak Luteijn
7. hofstede van Jansen
8. hofstede van De Hullu
9. hofstede van Verstraete
10. hofstede van Luteijn
11. hofstede van Casteleijn
12. hofstede/molen van Buteijn
13. hofstede van Jannes Kools
14. hofstede van Jacob Kools

Bron: Hofsteden van Cadzand, H. van de Vijver, heruitgave 1977

Kaart van de landen onder de Watering van Cadzand, D. Hattinga, 1660

Historische Geografie van Westelijk Zeeuws-Vlaanderen, deel II, Gottschalk, M.K.E., 1958.

Algemene Hoogtekaart Nederland, 2010.

G. Adriaensens, CNOC IS IER, 1995

Google Earth 2012

CadzandGeschiedenis.nl, Bert Voets

1) ZUIDZANDPOLDER, 17e BEGIN, OUDE POLDER
Provincialeweg (De Berghofstede)

In 1676 woonde hier Jozina Datthijn, geboortig van Esen bij Diksmuide en weduwe van Johannes Casteleijn. Zij hertrouwde op 17 juli 1677 met Anthonie Verheecke. Na haar overlijden droegen haar erfgenamen op 7 juni 1695 de timmer met de plantage voor f 4200,- over aan haar zoon Jacobus Casteleijn. Deze overleed in maart 1728 of 1729.

Zijn erfgenamen hebben daarop de timmer met een arbeidershuisje voor f 3600,- overgedragen aan Jozias Risseeuw, die op 17 april 1729 trouwde met Maria Nuijting. De man overleed op 14 december 1758 of 1759. Op 15 maart 1760 heeft de weduwe de timmer met de plantage en twee arbeidershuisjes voor f 3600,- verkocht aan haar dochter Jozina Risseeuw, gehuwd met Jacob Mulié Antoineszoon. In hetzelfde jaar hebben zij de hofstede betrokken en in 1776 zijn zij opgevolgd door Jozias Butin en Johanna Pleijte. In 1811 is hun zoon Pieter Butin, gehuwd met Johanna Magdalena Basting, op de hofstede gebleven. De man overleed op 25 februari 1836. Op 29 november 1836 is de schuur door een storm ingestort.

In 1838 heeft de weduwe Butin de hofstede met 130 gemeten land gekocht voor f 171,- per gemet. Zij overleed op 26 december 1848.

Daarna is het hof verkocht aan Abraham Johannes Risseeuw te Zuidzande en verpacht aan Abraham de Vlieger en Cathalijntje Risseeuw, die er echter eerst in 1851 zijn komen wonen.

In 1863 zijn zij opgevolgd door de zoon van de eigenaar, David Abraham Risseeuw en Janneke Luteijn.

In 1886 is hun zoon Abraham Johannes Risseeuw, gehuwd met Sara Luteijn, op de hofstede gebleven.

In hun plaats zijn in 1903 gekomen Samuel Lako en Sara Sanders. Deze zijn in 1911 vertrokken en in hun plaats zijn van onder Groede hier komen wonen Abraham Salomé en Sara Cornelis.

In 1912 is de schuur tijdens een onweer afgebrand. In 1922 heeft Zeger Cornelis Salomé, gehuwd met Johanna Neeltje Basting zijn ouders opgevolgd. Zij zijn gebleven tot 1949 toen ze op hun beurt weer werden opgevolgd door de zoon Levinus Abraham Salomé, gehuwd met Johanna Jozina de Bruijne uit Cadzand.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

2) ZUIDZANDEPOLDER, 14e BEGIN, WOUTER MARIA TREIDELPOLDER
Kokersweg.

Op 10 mei 1744 trouwde Jacob de Mersseman met Pieterella den Dekker en zij betrokken deze hofstede. De man is gestorven op 30 juni 1758 en de weduwe is op 6 mei 1759 hertrouwd met Willem Wage. De vrouw is gestorven op 3 mei 1777 en de man hertrouwde op 28 december 1777 met Janneke Versluijs. Na zijn overlijden op 26 augustus 1782 hertrouwde de weduwe op 22 juni 1783 met Daniël van Houte, weduwnaar van Francina Risseeuw, die destijds boerde op een hofstede onder Schoondijke, waarheen de vrouw nu verhuisde. Zij is hier toen opgevolgd door Adriaan Versluijs en Adriana Masclee. De man overleed op 8 november 1824. In 1828 is zijn zoon Salomon Versluijs, gehuwd met Anna de Hullu, op de hofstede gebleven. In 1834 hebben zij hier een nieuw woonhuis gebouwd en in 1853 zijn zij opgevolgd door Pieter de Hullu en Cathalijntje Risseeuw. De man is gestorven op 14 mei 1864 en de weduwe is op 11 oktober 1865 hertrouwd met Izaak de Bruijne. Deze zijn vertrokken in 1885. Gebleven is de zoon Izaak Jannes de Hullu, gehuwd met Magdalena Jozina Risseeuw. Zij werden in 1923 opgevolgd door hun zoon Jacobus Willem de Hullu en Cornelia Jacomina Scheele, die gebleven zijn tot 1932. Toen werden ze opgevolgd door de broer Adriaan Izaak de Hullu, gehuwd met Magdalena de Bruijne. In 1964 maakten zij weer plaats voor hun zoon Adriaan de Hullu, gehuwd met Elizabeth de Nood uit Waterlandkerkje.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

3) ZUIDZANDEPOLDER, 13e BEGIN ZUIDOMMELOOP
Kokersweg.

Na de oorlog 1940-1945 werd hier een nieuw hof gebouwd (huis plus schuur). Het nodige land werd van de tegenoverliggende hofstede (nr. 2) afgesplitst.

Op deze nieuwe boerderij kwamen Izaak Mattheüs de Hullu, geboren in,1933 en Maria Adriana Dees, geboren in 1934 te Zaamslag, die in 1957 zijn gehuwd.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

4) ZUIDZANDEPOLDER, 15e BEGIN PIETER WEERTEBOSPOLDER
Kokersweg.

Vermoedelijk is dit dezelfde hofstede als die waarvan de timmer en de plantage op 5 april 1760 door de echtelieden Jacob van Houte Daniëlszoon en Sara Risseeuw en de kinderen van Sara Risseeuw, die ze had bij haar vorige echtgenoot Abraham den Dekker, voor f 2370,- werden overgedragen aan Zacharias Koolman en door deze op 15 juli 1763 voor f 2520,- wederom werden overgedragen aan Isaac Taillie.

In 1766 woonde hier Abraham Wage. De man overleed in 1805, zijn weduwe, Elizabeth Janssen, bleef hier tot 1811. Toen zijn hier gekomen Abraham de Vlieger en Jozina Catharina du Bois. De vrouw is gestorven op 22 januari 1819 en de man is hertrouwd op 21 april 1819 met Sara Obijn. De vrouw overleed op 16 december 1847 en haar zoon Pieter de Vlieger, gehuwd met Maria Bosschaart bleef op de hofstede.

In 1890 is de hofstede verkocht aan Krijn Tol uit Breskens en vervolgens een tijdlang bekasteleind.

In 1893 zijn er als pachters gekomen de dochter Johanna Tol en Jacob Kouwe, die in 1918 zijn opgevolgd door Adriaan Pieter de Jonge en Pieterella Jansen van Rosendaal. Deze zijn hier gebleven tot in 1919. Toen zijn er gekomen Clement Cornelis Verhage en Sara Jozina Dhont.

Op 15 mei 1924 is de schuur afgebrand door het onweer.

In 1927 is Verhage vertrokken na de hofstede uit de hand te hebben verkocht aan Izaak Risseeuw en Suzanna Elizabeth Haartsen, die in 1928 van het hof De Drieweg onder Groede naar hier zijn verhuisd.

Nadat zij in 1946 waren vertrokken werden zij opgevolgd door hun zoon Zeger Cornelis Risseeuw, gehuwd met Maria Suzanna Masclee uit Retranchement. Zij bleven tot 1949, waarna in hun plaats kwamen de broer Jacobus Risseeuw en Anna Sara Aarnoutse. In 1973 werd er een nieuw huis gebouwd.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

Google Earth

5) ZUIDZANDEPOLDER, 20e BEGIN ZUIDOMMELOOP.
Kokersweg.

In maart 1730 overleed hier Joost Warrhe, die gehuwd was geweest met Anna Luteijn. Hun wezen hebben de timmer op 10 april 1731 voor *f* 1550,- overgedragen aan Pieter Lombaard die er ook kwam wonen. Diens vrouw Janna Verbrugge overleed op 2 januari 1750. Lombaard heeft de timmer met de plantage op 21 april 1759 weer voor *f* 1550,- overgedragen aan Jannes Verdouw die er toen is komen wonen. Omstreeks 1762 is de timmer met de plantage door diens schuldeisers voor *f* 750,- verkocht aan Isaac le Mahieu.

In 1766 woonde hier Louis le Mahieu, later Jacob Casteleijn en Maria Cappon. Deze zijn in 1771 opgevolgd door Jacob Thomas en Suzanna Verdouw. De vrouw overleed op 12 augustus 1781, de man hertrouwde op 3 maart 1782 met Anna van de Putte, die stierf op 8 oktober 1786, zichzelf op 24 oktober 1809.

In 1810 zijn hier gekomen Izaak de Koker en Cornelia Thomas. De man is gestorven op 22 mei 1812 en de vrouw op 19 februari 1813. De wezen zijn in het gebruik van de hofstede gebleven tot 1827 toen Abraham Jannes de Koker en Suzanna de Zoute er gekomen zijn.

Deze zijn in 1842 vertrokken naar Zuid-Beveland en opgevolgd door Jacobus Risseeuw en Johanna Leenhouts. De vrouw is gestorven op 5 juni 1845, de man is hertrouwd in 1846 met Tanneke Steenhardt. Risseeuw overleed op 21 augustus 1875, zijn weduwe op 27 augustus 1896.

In 1897 is de hofstede verkocht aan Pieter de Bruijne en Janneke Risseeuw uit Cadzand en verpacht aan Pieter Risseeuw en Adriana Luteijn. In 1901 is hier een nieuwe schuur gebouwd, die op 2 oktober 1919 als gevolg van een onweer is afgebrand.

In 1922 is de zoon Izaak Risseeuw, gehuwd met Janneke Brakman op het hof gebleven.

Zij vertrokken in 1948 en werden opgevolgd door Adriaan van Iwaarden, gehuwd met Debora Maria Pladdet uit Sluiskil.

In 1957 is de hofstee met 37,5 gemet land verkocht voor *f* 90.000,- aan Hendrik Cappon. De pacht liep echter nog tot 1971.

Toen vertrok het echtpaar van Iwaarden-Pladdet naar moeders hof in Cadzand (nr.6 Schuttershof).

In hun plaats is toen de zoon van de eigenaar gekomen, Jan Cappon, die ongehuwd is.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

Google Earth

6) ZUIDZANDEPOLDER 23e BEGIN OOSTBURGERPOLDER
Obinsweg.

In 1857 kochten Izaak Luteijn en Maria de Hullu het arbeidershofsteedje van J. Verbrugge, bouwden er een nieuw huis en een nieuwe schuur en voegden er enkele landerijen bij van de door hen bewoonde hofstede. Vervolgens zijn hier gekomen hun zoon David Luteijn en Francina Bouwens. Deze zijn in 1897 verhuisd naar de Grote-Loodijkpolder (nr. 26).

Toen is op de hofstede gebleven hun zoon Abraham Luteijn, die in 1899 vertrok.

In ditzelfde jaar is zijn broer Pieter Luteijn eigenaar geworden. Hij verpachtte de hofstede aan Jacob Frederik Geluk en Cornelia Berrevoet, afkomstig van Schouwen-Duiveland.

Deze zijn in 1913 vertrokken naar Kruiningen en opgevolgd door de zoon van de eigenaar, David Luteijn en Magdalena Luteijn Davidsdochter. Dit echtpaar trok in 1942 "naar den binnen" en op het hof kwam nu hun zoon Pieter Luteijn, gehuwd met Maria van Cruijningen Izaaksdochter.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

7) ZUIDZANDEPOLDER 28e BEGIN SNELLEGHEERS
Molenweg.

In 1820 zijn Pieter de Bruijne en Sara Cappon uit de Antwerpen-polder (nr.31) verhuisd naar het arbeidershofsteedje van Jansen. De vrouw is overleden op 14 mei 1828, de man vele jaren later op 26 januari 1864, bijna 96 jaar oud.

Toen zijn hier gekomen zijn kleinzoon Adriaan Luteijn en Anna de Bruijne en werd er enig land van de hofstede van zijn vader Pieter Luteijn bijgevoegd.

In 1908 is het echtpaar Luteijn-de Bruijne opgevolgd door hun zoon Izaak Luteijn en Cathalijntje Jozina Bouwens Jansdochter. In 1938 zijn deze vertrokken en zij werden opgevolgd door hun zoon Adriaan Luteijn, gehuwd met Maria Levina Bruijnooge uit Schoondijke. In 1952 werd er een nieuw huis gebouwd. Zij vertrokken op hun beurt in 1963 en in hun plaats kwamen hun zoon Johan Luteijn, geboren in 1935, die in 1963 gehuwd is met Johanna Maria Hamelink uit Terneuzen, geboren in 1939.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

8) ZUIDZANDEPOLDER 23e BEGIN, OOSTBURGERPOLDER
Molenweg.

Op dit bedrijf, dat door nieuwe toevoegingen steeds groter werd, woonde omstreeks 1892 Abraham de Hullu, gehuwd met Anna Luteyn, die voordien weduwe was van Izaak van Cruijningen. De vrouw stierf in 1914. In 1920 kwam Izaak Jacobus de Hullu op de boerderij, gehuwd met Jacomina Quaak.

Zij vertrokken na een paar maanden naar Frankrijk en werden opgevolgd door zijn broer Jacobus de Hullu, geboren in 1896 en gehuwd met Cornelia Scheele, geboren in 1895. Deze bleven tot 1939 en vertrokken toen naar Oostburg.

Hun plaats werd ingenomen door Jacob Basting uit Retranchement, die in 1922 gehuwd was met Aaltje de Blaeij. De man stierf in 1963, de vrouw in 1968. Zij werden in 1956 opgevolgd door hun zoon Willem Basting, geboren in 1924, in 1951 gehuwd met Sara Anna Luteijn.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

9) ZUIDZANDEPOLDER, 22e BEGIN, BROMPOLDER
Mariastraat.

In 1688 woonde hier Barend Verstraete, die de timmer en de plantage met de baning van omtrent 60 gemeten pachtland op 10 april 1676 gekocht had van Jonkheer Cornelis de Boodt voor f 1800,- plus de onkosten. Op 29 april 1746 droeg Jan de Cant, die hier voordien had gewoond, de timmer voor f 600,- over aan de toenmalige bewoner Jannes van den Ameele. Deze woonde hier nog toen hij op 15 februari 1752 de timmer en de plantage voor f 500,- overdroeg aan Jannes Obijn. Deze trouwde op 22 juli 1753 met Sara van Houte en overleed op 4 december 1771. De weduwe hertrouwde op 6 juni 1773 met Jasper Blansaart. De man is gestorven op 1 maart 1787 en de weduwe is hier gebleven tot 1792, toen zij is opgevolgd door haar zoon Jannes Obijn en Magdalena Casteleijn. De vrouw is overleden op 5 april 1813, de man is hertrouwd op 25 november 1813 met Adriana van Hecke.

In 1825 zijn hier gekomen Izaak Luteijn en Maria de Hullu, die in 1833 weer zijn vertrokken.

In hun plaats zijn toen gekomen Abraham de Vlieger en Cathalijntje Risseeuw. Deze verhuisden in 1851 naar de Berghofstede onder Zuidzande (nr.1) en zijn toen opgevolgd door Izaak Luteijn en Magdalena Casteleijn, die in 1867 vertrokken naar de Capellepolder (nr.22). Daarna werd de hofstede bekasteleind tot 1877, toen Izaak Luteijn hier terug is gekomen. Op 12 december 1877 hertrouwde hij als weduwnaar van Magdalena Casteleijn met Janna Verduijn, weduwe van Pieter Verhage. In 1889 is de zoon David Luteijn, gehuwd met Anna de Hullu, op het hof gebleven.

Zij vertrokken in 1917 en werden opgevolgd door hun zoon Izaak Luteijn en Maria Sara Leenhouts. Deze verlieten de boerderij weer in 1952.

Hun opvolgers waren hun zoon Izaak David Luteijn en Johanna Luteijn. De man overleed in 1961.

Toen heeft de weduwe de gebouwen met het land verkocht aan de zuster van haar man, Sara Luteijn, gehuwd met Willem Basting uit Cadzand. Sindsdien (1970) is de boerderij onbewoond, alleen de landerijen worden door Willem Basting gebruikt.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

10) ZUIDZANDEPOLDER, 8e BEGIN, NIEUWE SLUISPOLDER
Sluissestraat.

Door de familie Luteijn werd hier in 1865 een huis en in 1866 een schuur gebouwd. De boerderij werd na hem bewoond door Pieter Verhage en na hem kwam omstreeks 1912 de zoon Cornelis Verhage, die in dat jaar huwde met Magdalena de Bruijne.

Rond 1928 kwam toen Jacob Legrand, gehuwd met M. Bruijnooge uit Schoondijke.

Sinds 1939 woont op deze hoeve aan de ingang van het dorp Francois Bareman, geboren in 1902, die in 1939 gehuwd is met Elizabeth Riemens.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

11) ZUIDZANDEPOLDER, 8e BEGIN, NIEUWE SLUISPOLDER
Sluissestraat.

Waarschijnlijk is dit dezelfde hofstede als die "staande in den Sluispolder", waarvan de timmer op 6 oktober 1768 door de erven van Jannes Casteleijn en Elizabeth Claerbaut voor *f* 950,- plus *f* 50,- voor de hekken en de mestput werd overgedragen aan Cornelis Verhage.

Op 28 april 1804 is hier gestorven Pieter Verhage. Zijn weduwe Magdalena den Dekker hertrouwde op 17 juli 1805 met Jannes Contant en vertrok toen naar een hofsteedje onder Cadzand (nr.13).

De zoon Jacob Verhage, gehuwd met Cornelia Versluijs, bleef achter. Zij verhuisden in 1815 naar een hofstede onder Groede.

In hun plaats kwamen Jannes Verhage, een broer van de man en Willemina Wittewrongel. De vrouw overleed op 6 februari 1819, de man hertrouwde op 23 maart 1820 met Levina Poissonnier. In 1845 bleef de zoon Cornelis Verhage, gehuwd met Maria Luteijn, op de hofstede. De man overleed op 13 september 1864, de vrouw op 21 juni 1902 na bijna 38 jaar weduwe te zijn geweest.

Daarop is de hofstede met 24 gemeten 287 roeden land voor *f* 22.600,- verkocht aan David Abraham Risseeuw en Janneke Luteijn en in 1903 metterwoon betrokken door hun zoon Abraham Johannes Risseeuw en Sara Luteijn. In 1915 zijn deze opgevolgd door hun zoon David Abraham Risseeuw en Francina Maria van Prooije. Zij bleven tot 1962.

Toen kwamen in hun plaats de zoon Abraham David Risseeuw en Maria van der Meer, afkomstig uit Zuid-Holland.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

12) ZUIDZANDEPOLDER, 7e BEGIN, OUDE SLUISPOLDER
Sluissedijk.

In 1874 werd voor Jozias Buteijn een korenmolen gebouwd door molenmaker J. de Groot uit Nieuwvliet.

Buteijn was ongehuwd en werd in het bedrijf bijgestaan door de knecht Pieter Manhave.

De molenaarsbedrijven hadden er in die tijd ook meestal een groter of kleiner landbouwbedrijf bij. Na de dood van Jozias Buteijn kreeg de knecht Pieter Manhave het molenaarsbedrijf in beheer. Hij huwde met Leentje van Schaffel.

In 1944 werden zij opgevolgd door Pieter de Hulster uit Schoondijke, geboren in 1918 die in 1944 huwde met Elizabeth Suzanna Risseeuw uit Groede, geboren in 1916.

De molen was tot 1966 regelmatig in bedrijf en staat op een belt van 2,50 meter hoogte. De molen, die nooit bewoond is geweest, is een ronde, stenen bovenkruier zonder stelling, ongetailleerd. Het materiaal is rode baksteen. De kap is van hout met dakleer, terwijl ook de windpeluw van hout is. De roeden zijn van ijzer van de gebroeders Pot uit Kinderdijk. De as is ook van ijzer van de firma Boddaert & Co. te Middelburg. De molen heeft een vlucht van 24,16 meter.

De wiekvorm is oorspronkelijk, met sedert 1949 op de binnenroede stroomlijn van het systeem-Fauel, met dubbele remkleppen, die in 1968 werden gedemonteerd. De staartschoren en de korte spruit zijn van hout en de staartbalk en de lange spruit van ijzer. (Voorheen de roede van de korenmolen van Oostburg, die in oktober 1944 vernield werd.) Er is een kruirad met rondgaande kruiketting zonder eind aanwezig.

In 2015 verkocht aan derden.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

Vereniging De Hollandse Molen

13) ZUIDZANDEPOLDER, 6e BEGIN, GROTE TARWEPOLDER
Sluissedijk.

In 1875 hebben Jannes Kools en Leuntje Brassier op het hofsteedje waar tevoren vader Kools had gewoond een nieuw huis gebouwd, dat zij in 1876 metterwoon hebben betrokken. In 1884 zijn hier gekomen hun zoon Jacob Kools en Suzanna van Cruijningen, die er een nieuwe schuur hebben gebouwd en er landerijen bij verkregen hebben.

In 1900 is hun zoon Abraham Kools, gehuwd met Magdalena Risseeuw op het hof gebleven. Zij vertrokken in 1925 en werden opgevolgd door hun zoon Pieter Kools en Anna van Cruijningen. In 1965 werden zij weer opgevolgd door hun zoon Johan Kools, gehuwd met Francina de le Lijs uit Cadzand.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

14) ZUIDZANDEPOLDER, 6e BEGIN, GROTE TARWEPOLDER
Sluissedijk.

Omtrent de jaren twintig is hier een hofstee gebouwd waarop kwamen te wonen Jacob Kools en Pieterella le Clercq. Zij vertrokken in 1930 en toen kwam in hun plaats Jan van Hoeve uit Biervliet, geboren in 1910 en in 1943 gehuwd met Geertruida Riemens uit IJzendijke, geboren in 1922.

Bron:

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, J. de Hullu, 1928

TERHOFSTEDE

Ruim voor het jaar 1200 moet er al een uitgebreide buurtschap met hofsteden, akkers en polders hebben bestaan, getuige de oorkonden no.146 en no. 161 van de St. Baafsabdij:

-oorkonde 146, jaar 1220 - Mutaties, verkoop en verhuur van gronden die royalties betaalden aan de S. Bavon-abdij:

' Evenzo kopen van Hoffstede tegen elk aandeel van zijn gerechtelijke erfgenaam, onder voorbehoud echter erfgenaam Balduini'

-oorkonde 161, jaar 1227 - Opsomming van de landen die de abdij van S. Bavon bezat:

'Evenzo in de polder, genaamd HOESTEDE (no.6), 7 gemet en 100 roeden en 15 virgas.

In WESTENDE, in de HOFSTEDENPOLRE (no.6), van Arnoudekin, zoon van Stillemins, 2 gemet en 100 roeden

In dezelfde polder, van Arnout, zoon van Hugonis, 2 en een half gemet en 6 en een half roeden

Van Willelmus, zoon van Walteri Custodis, 2 en een half gemet en 6 en een half roeden

Evenzo (van Willelmus, zoon van Walteri Custodis) in de GOETHANSPOLRE, 9 gemet en 28 roeden

Evenzo (van Willelmus, zoon van Walteri Custodis) in POLRE WESTENDE, in MIDDELSANT, 4 gemet en 72 roeden

In het MIDDELZANT, 7 gemet en 24 en een half roeden

Evenzo in de polder, genaamd HOESTEDE, 7 gemet en 1 lijn

Evenzo in de IMMOENSPOLRE, 3 gemet en 2 lijn en 2 en een half roeden, westhalf der kerken

In WESTENDE, in de HOFSTEDENPOLRE, van Arnoudekin, zoon van Stillemins, 2 gemet en 1 lijn. In dezelfde polder, van Arnout, zoon van Hugonis, 2 en een half gemet en 6 en een half roeden. Van Willelmus, zoon van Walteri Custodis, 2 en een half gemet en 6 en een half roeden.

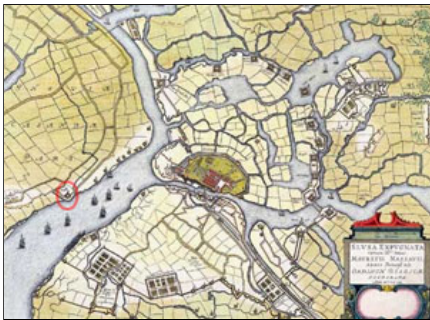
Evenzo (van Willelmus, zoon van Walteri Custodis) in de GOETHANSPOLRE 9 gemet en 28 roeden.

Evenzo (van Willelmus, zoon van Walteri Custodis) in POLRE WESTENDE

Melis Stoke, de geschiedschrijver van Floris V, verhaalt in zijn Rijkroniek: Op 28 maart 1303 organiseren de Zeeuwen, onder leiding van Jonker Willem 's-Gravenzoon, een strooptocht naar Walcheren. De zoon van de graaf van Henegouwen-Holland, Willem van Avesnes, onderneemt uit wraak voor deze aanval een plundertocht vanuit Arnemuiden naar het eiland van Casant/Casant. Hij landt met zijn troepen bij Terhofstede, maar stuit al snel op verzet. Brugge had een bataljon van 45 kruisboogschutters en 22 helpers naar Sluis gestuurd om Casant te verdedigen. Na plunderingen en verkrachtingen scheidt Van Avesnes zich dezelfde dag weer in en vertrekt naar Walcheren.

In 1347 schenkt het eiland Coesant enige renten voor de St. Jacobskapel in Terhofstede. Dit geld komt onder andere van 4 gemeten "up Coesant in 't oude land". De kapel is in 1612 verdwenen. Het nabij gelegen kerkhof heette "het Spaanse kerkhof".

In 1398 bedijkt Willem Blonden ten noorden van Ter Hofstede een kleine polder, die men eenvoudig Het poldertje achter Ter Hofstede noemt, later Insetepolder genaamd.

Rond 1580 zijn de aanvallen van de Watergeuzen en Prins Maurits in volle gang.

Het fort Terhofste is in 1584 door de Spanjaarden gebouwd om de monding van het Zwin te beschermen. In 1597 wordt het fort door een stormvloed voor het grootste gedeelte vernield. De restanten van het fort werden nog door een kleine troepenmacht bemand.

In 1604 is het fort (rood omcirkeld), of wat daar nog van over was, door de troepen van Prins Maurits, onder leiding van Ernst Casimir van Nassau-Dietz, ingenomen.

Links: de tekening toont de belegering van Sluys in 1604. Rondom Sluys liggen forten, linies, batterijen en legerkampen die Maurits aanlegde om de stad in te kunnen sluiten.

In 1621 laat Prins Maurits honderd meter boven de ruïne van fort Terhofste een nieuw fort bouwen, fort Nassau, in 1622 bij de ingang van 't Zwin het fort Oranje.

De Spanjaarden bouwen in 1587 ter hoogte van Terhofstede een schipbrug (zie Maurits) aan weerszijden beschermd door forten. Het bruggehoofd bij Ter Hofstede heet "de sterckte van Qadzant". Het fort heet in 1594 ook "tfort ter Hofstede". De Waalse kapitein Lespine, die het eiland Catsand onder zijn bevel heeft, vestigt zijn hoofdkwartier in het Fort ter Hofstede. Aan de andere zijde staat het bruggehoofd fort St. Theresia.

Het Vrije acht het verdedigingsapparaat van Catsand nog niet sterk genoeg. Midden 1590 worden het St.-Pietersfort (zie Heerlijkheid Nieuwvliet) en 'tfort St. Jans int Cadsant (zie Tienhonderdpolder) gebouwd.

Op 25 september 1597 wordt Fort Terhofstede tijdens een hevige stormvloed grotendeels overspoeld. Het restant blijft in gebruik.

Commandant Lespine verplaatst in 1602 zijn commandopost naar redoute St. Jan aan het Zwarte Gat.

Na de inname van Catsand door prins Maurits in 1604 is op de plek van het voormalige fort een wachthuis geplaatst. In 1643 wordt dit vervangen door een vierkant redoute met aarden wallen, een gracht en gebouwen, genaamd Fort Berchem. Het is tijdens de pestepidemie in 1666 ingericht als lazaret voor besmette soldaten uit het nabijgelegen retrenchement. Rond 1674 is Fort Berchem gesloopt.

In 1676 telde Terhofstede 29 huizen. De volgende inwoners van Terhofstede zijn oorlogsbelasting verschuldigd:

Loureijs Objijn, Adriaen Sarels (arb.), Prijntien Rottiers (arb.), Anthonij Maertens (arb.), Olijvier de Lapper (arb.), wed Jan Bollaert (arb.), Jan Geersen (arb.), Adriaen de Febre (arb.), Joos Leenderts, Jan Wantle, Gillis Outerloot (hofstede), Adriaen Michiels, Adriaen van Hee (arb.), Jan Wantle (arb.), Joos Vergouwe (3 huizen), wed Minneville (schutter), Geleijn Caluwaert (arb. 2 huizen), Pieter de Wale (arb.), Jan Vermeulen (arb.), Catelijne van Hecke (arb.), Anthonij Locquee, Rafel Adams (arb.), Pleuntjen Leijnts (arb.), Jan de Vijver (arb.), Stoffel de Wagemaker (arb.), Andries van de Cote.

Volgens deze lijst wonen in de polder Beoosten Terhofstede:

Jan Aertsen (hofstede), Jacob Beckaert (arb.), Jacob Gijsbrechtsen (hofstede), Jan van de Voorde (hofstede), Jan Aertsen (hofstede), Paulus van Hecke (hofstede), Hendrick Berents Ipermans (hofstede), majoor Bon (hofstede).

Kadastrale kaart uit 1811 van Terhofstede

In 1877 wordt in opdracht van J. Aalbrechtse in Terhofstede een staakmolen gebouwd, welke afkomstig is uit het Vlaamse Oostakker (O-VI). De molen heette daar De Paardenkerkhofmolen en was eigendom van wagenmaker Charles Derooze. Aalbrechtse verkocht de molen in 1891 aan Abraham Risseeuw.

(foto links) Alvorens deze af te breken, liet Risseeuw in 1896 naast de staakmolen een stenen stellingmolen bouwen. Van de oude molen zijn de as, het vangwiel en de stenen gebruikt. De molen is gevoegd met een mengsel van roggemeel en kalk om een mooie witte knipvoeg te krijgen.

Op een steen staat de inscriptie: "De Meermin gebouwd voor Abraham Risseeuw en Suzanna Magdalena Risseeuw door Abraham de Groote, molenmaker te Nieuwvliet en Matthijs van Dale, metselaar alhier 1896".

(foto rechts) In oktober 1944 liep de Meermin zware oorlogsschade op, met name aan de kap. Desondanks ging de molen in 1948 uit zichzelf draaien (de vang was kapot). Het geld voor de wederopbouw à f 8000 kreeg men niet bij elkaar. De molen is in november 1948 onttakeld en het binnenwerk gesloopt. Sindsdien is er van de Meermin, aan de Terhofstede 6, niets anders meer over dan de huidige romp.

Bron:

Rijmkroniek van Melis Stoke, 1275; Kornelis van Alkemade, 1699

Molenechos.org

Molendatabase.org

Grijsbaard.nl (Huib Plankeel)

Cartulaire de Saint Bavon à Gand 655-1255

Tirion, Isaak; Tegenwoordige staat der Vereenigde Nederlanden, Staats Vlaanderen; 1751.

Gilliodts-van Severen, Coutumes Petites Villes VI, Suppl.; p527

Atlas1868.nl

Coornaert, Maurits; Knokke en het Zwin; 1974; p235, p237

L. Fremouw

Keyser, Albert de; Terhofstede (Retranchement); forten en polders 1982

Gottschalk, Dr. M.F.E.; Historische Geografie van Westelijk Zeeuws – Vlaanderen, Deel 1 en II; Assen 1955 en 1956

Archief gemeente Sluis

VIERHONDERDPOLDER BEOOSTEN TERHOFSTEDE

De polder is geheel nieuwe landaanwinst en in 1403 bedijkt in opdracht van de St. Baafsabdij te Gent. Twee polders zijn eigendom van de Abdij van Doornik.

Bij oprichting van de Wateringen behoort het gedeelte rechts van de stippellijn tot de Wateringe van Zuidzande.

1. Schellebank	5. Sluispolder
2. Appelare	6. Putierpolder
3. Schare (De Schaar)	7. Nieulantspolder
4. Ackelare	8. Kasteelpolder

HOFSTEDEN

(de nummering wordt gebruikt in 'De Hofsteden van Cadzand', uit 1977 door drs. H. van de Vijver, een heruitgave met uitbreiding van het gelijknamige boek uit 1928 van dr. J. de Hullu)

VOT15. hofstede van Jacob Goedgeluk

VOT16. hofstede De Blauwe Hoeve

Hofsteden later behorende tot de Watering van Zuidzande:

Z15. Terhofstededijk, hofstede van Pieter Parentier

Z16. Terhofstededijk, hofstede van Jacob Kools

Z17. Terhofstededijk, hofstede van Adriaan Verdouw (Mariahof)

Z18. Sluissedijk, hofstede van Paulus van Hecke

15) OUDELANDSCHE POLDER, 1ste BEGIN, DEN CARLINSPOOLDER.

Op het arbeidershofsteedje van Jacob Goedgeluk hebben later gewoond Jan Kooman en Cathalijntje Olivier. Na het overlijden van Kooman is Cathalijntje Olivier op 8 mei 1822 hertrouwd met Matthijs van der Velden. Mettertijd is het gedoe van zaailanden vergroot. De vrouw overleden 1 maart 1853, van der Velden 13 januari 1876. Daarna zijn hier gebleven zijn dochter Johanna van der Velden en Abraham Adriaansen. In 1882 is het hof verkocht aan Izaak Risseeuw en Neeltje Basting, die er in hetzelfde jaar een nieuw woonhuis hebben gebouwd. In 1891 is de schuur omgewaaid en vervangen door een nieuwe. In 1908 is Risseeuw vertrokken en opgevolgd door Jan Dieleman en Jannetje op Doelder, afkomstig uit het land van Axel. De vrouw overleden 22 maart 1814, en gebleven haar dochter Christina Clara Dieleman en Levinus de Putter. In hun plaats kwamen Stoffel van de Sluis en Catharina Quaak.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

16) VIERHONDERD BEOOSTEN TERHOFSTEDE, 6de BEGIN, DEN PUTIERPOLDER.
Braamdijk (De Blauwe Hoeve)

De timmer van deze hofstede, oudtijds genaamd de Blauwe hoeve, waarvan het huis blijkens de jaarankers van 1649 dagtekent, werd op 2 februari 1702 door op toenmaligen bewoner Jan van de Voorde voor *f* 1.700 overgedragen aan Abraham Cleenwerck, die getrouwd is geweest met Sara Mortreux. Man en vrouw beiden op deze hofstede overleden in 1713. Hun wezen droegen de timmer op 17 februari 1714 voor *f* 5.013,27½ over aan Jacob Sohier, die hier vervolgens heeft gewoond.

Wie er na Sohier hebben geboerd, is niet bekend, omstreeks 1743 waarschijnlijk Marinus de Zoute en Maria van Ankum, wier schuldeisers de hofstede in 't zelfde jaar voor schuld hebben verkocht. De eigenaars droegen op 3 december 1745 de timmer voor *f* 2.640 over aan de toenmalige bewoners Jannes Erasmus en Pieterella Cappon. Jannes Erasmus overleed 20 juli 1776. In 1784 gebleven de zoon Jannes Erasmus en Maria van Cruijnningen, die in 1797 zijn vertrokken en opgevolgd door Jacob de Ridder en Janneke Lako.

In 1814 in hun plaats gekomen Jacobus Risseeuw Joziaszoon en Catharina de Bruijne, op wie in 1845 gevolgd zijn hun zoon Adriaan Risseeuw en Suzanna de Hullu. De man overleden 4 maart 1864. In 1869 gebleven de zoon Jacobus Abraham Risseeuw en Adriana de Bruijne. De vrouw overleden 5 januari 1872, de man hertrouwd 19 december 1872 met Francina Tavenier. De man gestorven 1 februari 1895.

In hetzelfde jaar is de hofstede met 95 gemeten land verkocht aan Abraham Luteijn Basting en *Maria Christina de Hullu* (1817-1912) te Groede en metterwoon betrokken door hun dochter Neeltje Basting en François Jacobus Poissonnier. Deze zijn in 1911 vertrokken en hebben het hof verpacht aan Jacobus Mattheus Dees en Maria Dieleman, beiden afkomstig uit het land van Axel, die in 1927 zijn vertrokken en in wier plaats toen zijn gekomen François Jacobus Poissonnier en Maria de Hulster. In 1963 opgevolgd door hun zoon Anthonie Poissonnier en Jozina de Putter.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977
Zeeuws Archief

15) VIERHONDERDPOLDER BEOOSTEN TERHOFSTEDE, ACKELARE.

Omstreeks 1734 woonde hier waarschijnlijk Cornelia van Houwe, weduwe van Pieter Parentier.

Op 20 april 1785 is op deze hofstede overleden Abraham den Dekker, in wiens plaats van Sint-Anna-ter-Muiden gekomen zijn Jannes van Hecke en Catharina van de Plassche Abrahamsdochter. De man is gestorven op 16 juni 1798, de weduwe hertrouwde met haar neef Abraham van de Plassche Francoiszoon op 26 juli 1799. In 1810 is de hofstede verkocht aan Francois van de Plassche en enige jaren bekasteleind geworden.

In 1821 is er als pachter gekomen Willem Marinusse.

In 1824 is de hofstede weer verkocht, nu aan een zekere Gheldolf en daarna zijn er in 1825 als pachters op gekomen Abraham Verhage en Lea du Flo.

In 1845 is hun dochter Francina Verhage, gehuwd met Jannes de Vlieger, op het hof gebleven, dat zij in 1860 hebben gekocht. De vrouw overleed op 10 december 1892.

In 1894 heeft De Vlieger de hofstede met een deel van de landerijen verkocht aan Izaak Leenhouts. Daarna is zij bewoond geweest door een arbeider totdat er in 1900 op zijn gekomen Reinier Risseeuw en Jozina Cathalijntje Leenhouts, die haar weer in 1920 hebben verkocht aan de gebroeders Knibbe uit de Haarlemmermeerpolder.

In 1925 is de schuur afgebrand. In die tijd werd het hof beboerd door Aalbert Knibbe en Maartje Luijt. In 1932 is het verkocht aan de hypotheekhouder Reinier Risseeuw te Oostburg. De vrij nieuwe gebouwen en 13 ha. 40 ca. land en weiland gingen van de hand voor f 19.500,-.

In 1933 vertrok het echtpaar Knibbe-Luijt en kwam in hun plaats Abraham Dieleman uit Schoondijke, gehuwd met Suzanna Maria Leenhouts.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

16) VIERHONDERDPOLDER BEOOSTEN TERHOFSTEDE, DE SCHARE.
Terhofstededijk.

Op deze hofstede zijn, nadat zij met wat land was vergroot, omstreeks 1864 komen wonen Jacob Kools en Suzanna van Cruijningen. Deze vertrokken in 1876 naar het hof Coxyde onder Zuidzande (nr. 25). Daarna hebben er enige arbeiders gewoond tot 1892, in welk jaar van onder IJzendijke naar hier zijn gekomen Willem de Blaeij en Elizabeth Leenhouts. Zij zijn in 1896 opgevolgd door Johannes Willem Boogaart, afkomstig uit Poortvliet en Maria Breure. De vrouw overleed op 4 augustus 1918. In 1920 zijn twee zoons op het hof gebleven, namelijk Simon Boogaart en Leendert Jacobus Boogaart. Deze laatste was gehuwd met Jacomina Blok. In 1926 heeft de eigenaar Mr. A. J. Fokker uit Middelburg het hof verkocht aan de arts Hendrik Simon Boogaart, eveneens een zoon van Johannes Willem Boogaart. Daarna werd de hoeve bewoond door het echtpaar Boogaart-Blok, die bleven tot 1961. Thans wordt de boerderij niet meer bewoond. Het land is in gebruik bij het bedrijf Kotvis-Verstrate (Z18).

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

17) VIERHONDERDPOLDER BEOOSTEN TERHOFSTEDE, NIEULANTSPOLDER.
Sluissedijk (Mariahof).

In 1700 woonde hier Adriaan Verdouw.

Op 27 februari 1711 droegen Hendrik Ipermans en Paulina Ipermans, douarière van Philip Jacob baron van den Boetselaer, de timmer van deze hofstede, waarbij nog ruim 122 gemeten pachtland hoorde, voor *f* 2340,- over aan Pieter de Graaf en Rosiana Dobbelaer.

Nadat Adriaan Verdouw toen vertrokken was hebben zij hier vervolgens geboerd en na het overlijden van de man hebben zijn weduwe en kinderen de timmer met een arbeidershuis en de baning van 127 gemeten land op 1 oktober 1728 voor *f* 1927,- overgedragen aan Jacobus Risseeuw en Johanna Nuijting. De vrouw overleed op 22 september 1738, de man hertrouwde op 26 december 1751 met Jozina Magerman. Risseeuw overleed op 8 maart 1755 en zijn weduwe hertrouwde op 11 januari 1756 met Abraham Gijsels. Deze stierf op 6 januari 1789 en Jozina Magerman bleef hier nog tot 1794, toen zij werd opgevolgd door haar zoon Cornelis Gijsels en Willemina van Houte. De man overleed reeds op 15 september 1794, de weduwe hertrouwde met Michiel Bruijnooge, weduwnaar van Maria Cappon. Willemina van Houte is gestorven op 8 februari 1796 en Michiel Bruijnooge hertrouwde op 24 juli 1796 met Maria Casteleijn.

In 1799 zijn in hun plaats gekomen Jannes Goossen en Piaternella de Ruijsscher. De man is gestorven in 1809 en de weduwe hertrouwde in 1813 met Jacob Janssen. De vrouw overleed op 12 mei 1822.

In 1824 is hier gekomen Jannes Risseeuw, gehuwd met Magdalena de Maker. De man is gestorven op 22 februari 1860, de weduwe is nog op het hof gebleven tot 1865, toen zij is opgevolgd door haar zoon Pieter Risseeuw en Janneke Frelier.

In 1896 is de timmer met een deel van de landerijen verkocht aan Jannes Masclee en Suzanna Jozina Risseeuw. Hun zoon Jacobus Jannes Masclee en Maria Leenhouts zijn hier toen komen wonen. In 1901 is er een nieuw woonhuis gebouwd. Het echtpaar Masclee-Leenhouts vertrok in 1937. Toen is op de boerderij gekomen de zoon Jannis Masclee, gehuwd met Anna Risseeuw uit Cadzand.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

18) VIERHONDERDPOLDER BEOOSTEN TERHOFSTEDE, NIEULANTSPOLDER.
Sluissedijk.

In 1676 woonden hier Paulus van Hecke, geboortig van Kortemark bij Torhout en Tanneke Reijniers. Na het overlijden van Van Hecke hertrouwde de weduwe op 18 mei 1681 met Joost Risseeuw. Zij is kort daarna gestorven, waarop Risseeuw op 3 januari 1683 hertrouwde met Jozina Casteleijn. De man is overleden omstreeks 17 oktober 1722, de weduwe op 30 mei 1736. Op 4 mei 1756 droegen hun erfgenamen de timmer, waarvan het huis blijkens de jaarankers dateert van 1642, staande op pachtland, met de plantage voor f2880,- over aan Jacob Mullié Antoineszoon. Omstreeks juni 1756 trouwde deze met de kleindochter van Joost Risseeuw, Jozina Risseeuw. Mullié heeft hier gewoond tot 1760, toen hij de timmer voor f 2880,- en de hekken en omheiningen voor f 150,- overdroeg aan Jacobus Risseeuw Johanneszoon, die op 27 april 1760 trouwde met Bastiana Poppe. De man is gestorven op 6 oktober 1794 en in 1796 zijn in plaats van de weduwe gekomen haar zoon Jacobus Risseeuw en Pieterella Mullié, voordien weduwe van Cornelis van de Plassche. De man is gestorven op 24 september 1818, de vrouw op 1 september 1827. In haar plaats is gekomen haar dochter Bastiana Risseeuw, gehuwd met Jacobus Hendrik Risseeuw Johanneszoon. In 1835 is de hofstede uit de hand verkocht aan Jannes Erasmus en Sara Pieterella Risseeuw, zuster van Jacobus Hendrik Risseeuw. Daarna is zij bekasteleind geworden tot 1859, toen zij verpacht is aan Frangois Hubrecht van Peenen en Adriana de Hullu. De vrouw is gestorven op 9 december 1861. In 1877 is van Peenen opgevolgd door Abraham Kotvis en Suzanna Sara van Peenen. In 1910 is hun zoon Abraham Kotvis gehuwd met Grietje Herweijer op de hofstede gebleven. In 1938 is de schuur afgebrand en spoedig weer opgebouwd. In 1941 vertrok het echtpaar Kotvis-Herweijer naar Zuidzande-dorp en kwam in hun plaats de zoon Abraham Kotvis, gehuwd met Anna Maatje Verstrate. In 1949 is op de boerderij een nieuw huis gebouwd.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

Google Earth

CARTULAIRE DE SAINT BAVON, charter no.161, 1227

Door schenkingen van nazaten van de oorspronkelijke leenheer beslaat het bezit van St. Baafsabdij volgens charter161 uit 1227 reeds meer dan 250 gemet.

Een gemet is 300 roeden (of 3 lijnen), ongeveer 4400 à 4500 vierkante meter.

De Brugse roede was 14,7456 m², een lijn was 100 roeden of 1474 m².

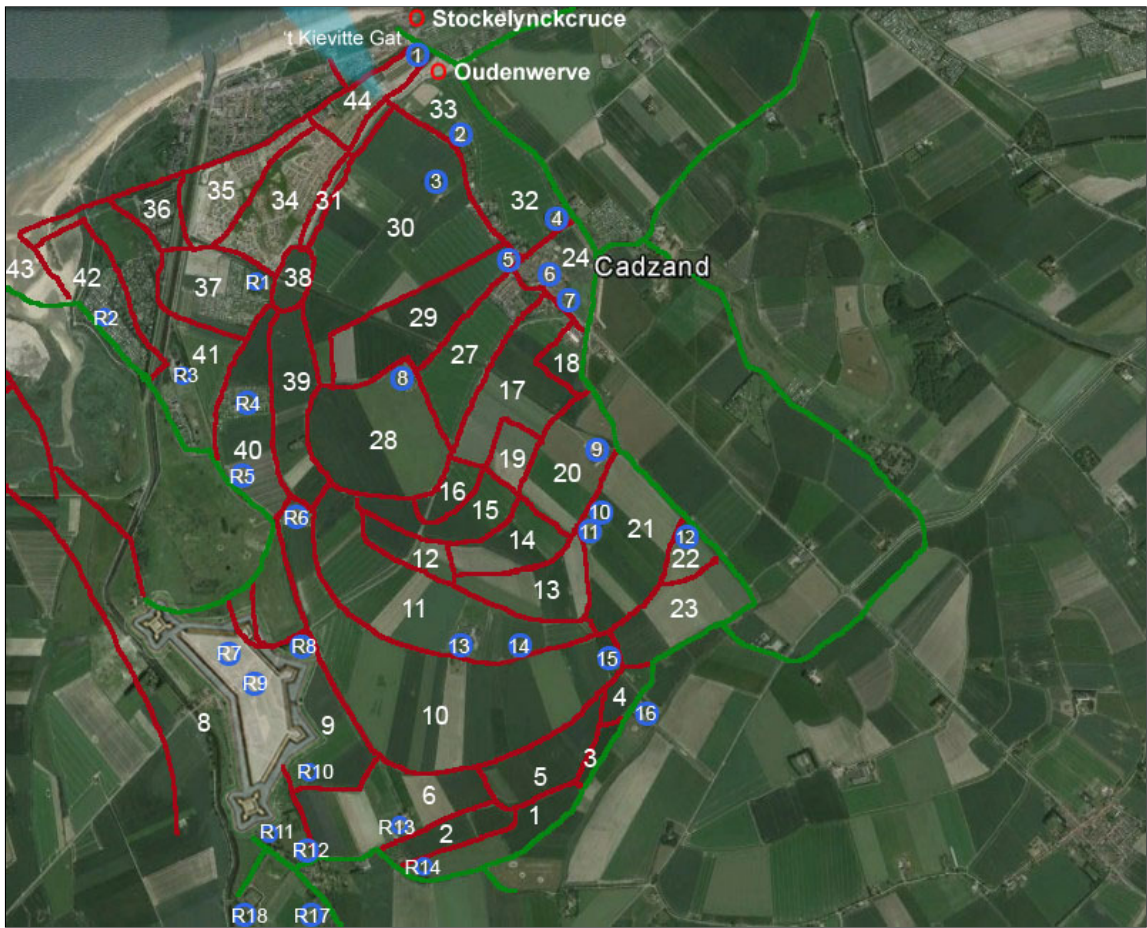
De oudste schenking aan de St. Baafs abdij te Gent bestaat uit grafelijke lenen:

In 1171 doen Ridder Walter van Axel en Ridder Alard, zoon van Symon van Ostburch afstand van de opbrengst van hun grafelijk leengoed, dat verspreid ligt "super (=aan de) Val(=wal/verhoging)(no.30) et super(=aan de) Grotenflit (flit=natuurlijk water) (no.17 en 18) et in Kerckepolre (no.27) et Strinc (no.31) et Bertenhuc(..) et Sumpel (no.29?/Sompele) et super (=aan de) Dumbinsflit(..). Na de schenking van de opbrengst van het land van beide leenmannen schenkt eigenaar graaf Philips van de Elzas van het Graafschap Vlaanderen deze akkers "cum omni accrescenti terra" aan de abdij.

In 1189 schenkt Leonius de Cazant de opbrengst van zijn leen aan de St. Baafs abdij: Sudpolre, super(=aan de) Dondelinsvliet, via(=weg/pad) super (=aan de) Grotvliet, Binorden Oudenwerve, super(=aan de) Wel(24), in Tarwedic(no.24), in Husmiet (no.24), alle gelegen ten oosten van de kapel. Voorts in Kerpolre oosthalf in Sudpolre Bostenmerke. Daarna schenkt het Graafschap ook deze akkers aan de abdij.

Dit is land van de St. Baafsabdij op Catzande in 1227:

- SUPER WEL (over het water)(no.34), 12 gemet, die zijn achtergelaten door Lettelbouts en Lambertus, zoon van Agathe.
- In de THERENPOLRE, 12 gemet en 100 roeden, eigendom van Baudekin, zoon van Muttine en Willelmus, zoon van Molendinari, en Willelmus, zoon van Agathe en Willelmus Batalie.
- HUSEMEET (no.24), 7 gemet, minder dan 38 roeden, bewoond door Heinekinus, zoon van Lams en Luuldis, dochter Bistoppels en Peckere en Hildebrandus.
- ABBEKINENMEET, 11 gemet, bewoond door Moen, zoon van Verghine.
- LAMMINS, 7 en een half gemet en 40 roeden, bewoond door Boudekin en Alouts en Ava, achtergelaten door Gerardi, en Annekinus, zoon van Mands. 8 gemet en 1 lijn wordt thans bewerkt en bewoond door Willelmus, zoon van Berte.
- CLAISMEET, 16 gemet, minder dan 38 roeden, eigendom van Daniel, zoon van Hughelins en zijn broer Hugoman, en Heinekin, zoon van Robberti, Agata, relict Willincs, Gertrudis, achtergelaten door Lotevoets Willeman, zoon van Bucs.
- In de SUUTPOLRE (no.24), ongeveer 13 gemet en 40 roeden, eigendom van Robbo Longus, Soikinus, zoon van Sigeri, Walterus zoon van Everbouts. Deze ligt oosthalf der kerken, westhalf der kerken.
- In het NORTPOLREKIN (no.29), ongeveer 1 gemet en 37 roeden, eigendom van Hugo Faber.
- In het WALLEPOLRIKIN (no.31), 2 gemet en 18 roeden, eigendom van Clais, zoon van Hugo Joris.
- INFRA DIJC SUPRA VALLUM (onder de dijk tegen de wal)(no.30), 2 en een half gemet, eigendom van Wauterkinus Custos, mogelijk inclusief Balduinus Blancait, 16 gemet en 56 roeden, eigendom van Walterus Stout en Willekinus Parmentir en Lisa, achtergelaten door Woits; meer dan 11 gemet en 50 roeden eigendom van Hugo Faber en Monekinus, zoon van Livildis, en Walterus Carpentarius.
- In de KERCPOLRE (no.27), 14 gemet en minder dan 46 roeden, eigendom van Lambertus, zoon van Heinemans, en Lambertus, zoon van Mons, en Godelif, achtergelaten door Sigeri.
- SUPRA MAGNUM VLIT (over het grote water)(no.17 of 18), 9 gemet en 40 roeden, eigendom van Willelmus Uterbanc en Foiterlin en Godelif, achtergelaten door Sigeri.
- In de LOUFSPOLRE, 2 en een kwart gemet, eigendom van de kerk.
- In de SCARPOLRE (no.20), 4 en een half gemet.
- In het MARCPOLREKIN, 1 en een half gemet en 23 roeden, eigendom van Hugo Schelwart.
- In de THERENPOLRE, 8 gemet, eigendom van Balduinus, zoon van Voskins, en Hardekin en Lammin, zoon van Bertulfi, en Balduinus, zijn broer.
- In de HEERENPOLRE (no.22), 3 en een half gemet en 67 roeden, eigendom van Philippus Custos.
- In de SETTINCPOLRE (no.13), 3 en een kwart gemet, eigendom van Woite Boie, zoon van Walteri.
- In de QUATPOLRE (no.12), 1 en een half gemet, eigendom van Willelmus Parmentir.
- In de GROTE POLDER (no.10?), 16 gemet eigendom van de Kerk.
- In de GHERSTPOLRE (no.11), 9 gemet en 18 roeden, eigendom van Hugo Scelwart en Wouter, zoon van Mollins.
- In de POLRE MOLLINS (no.39), 3 en een half gemet, eigendom van Gerardus, zoon van Woskins.
- In het VINXNEST (no.38), 1 gemet en 4 roeden.
- In het MIDDELZANT (no.35), 7 gemet en 24 en een half roeden.
- Evenzo in de polder, genaamd HOESTEDE (no.6), 7 gemet en 100 roeden en 15 virgas.
- Evenzo in de MOENSPOLRE (no.40), 3 gemet en 2 lijn en 2 en een half roeden, westhalf der kerken.
- In WESTENDE, in de HOFSTEDENPOLRE (no.6), van Arnoudekin, zoon van Stillemins, 2 gemet en 100 roeden. In dezelfde polder, van Arnout, zoon van Hugonis, 2 en een half gemet en 6 en een half roeden. Van Willelmus, zoon van Walteri Custodis, 2 en een half gemet en 6 en een half roeden.
- Evenzo (van Willelmus, zoon van Walteri Custodis) in de GOETHANSPOLRE (no.5), 9 gemet en 28 roeden.
- Evenzo (van Willelmus, zoon van Walteri Custodis) in POLRE WESTENDE (no.35), in MIDDELSANT, 4 gemet en 72 roeden.

Voor de details van de polders zie Oudelandsepolder.

Bron:
Cartulaire de Saint Bavon 655-1255; 1840; charter 161, 1227, p159.

ONSER VROUWE KERCKE op CADSANT

De geschiedenis van de Mariakerk van Cadzand

INLEIDING

Er wordt beweerd dat het christelijk geloof in de Lage Landen werd geïntroduceerd door Bonifatius en Willibrord. In werkelijkheid gebeurde dit al eeuwen eerder, tijdens de laatste decennia van het Romeinse bewind. Eind vierde eeuw had de Romeinse keizer Theodosius I, die ook regeerde over een deel van de Lage Landen, het christendom zelfs uitgeroepen tot staatsgodsdienst. Met de terugtrekkende Romeinen werd het christendom echter steeds zuidelijker teruggedrongen.

In het jaar 600 horen we van St. Ursmarus, die in de omgeving van Oostburg predikte en die in Rodenburg (Aardenburg) een klooster stichtte. Omstreeks 650 is het St. Amandus, die, ondanks ontberingen en mishandelingen, tussen Gent en Doornik het Woord verkondigde, in de eerste stad twee kloosters en te Antwerpen een kerk stichtte. Vooral St. Eligius (Eloy), die eerst goudsmid is geweest, doch daarna bisschop van Doornik werd, predikte het Woord langs de zee kust, van Brugge tot Antwerpen, en onder de zuidelijke Friezen (640). Pas na het stichten van abdijen werden resultaten bereikt.

St. Willibord en St. Bonifatius zijn vanuit Engeland in Vlissingen aangekomen en hebben van daaruit tot aan Friesland hun missiereizen ondernomen.

De Rooms Katholieke Kerk, met haar zetel in Rome, verdeelde het zendingsgebied onder in bisdommen, ondersteund door abdijen. Het bisdom is onderverdeeld in dekenaten, die weer zijn onderverdeeld in parochies. Het huidige west Zeeuws-Vlaanderen werd toegewezen aan het bisdom Doornik met de abdijen St. Baafs en St. Pieter. Bij een herindeling viel Cadzand onder het bisdom Brugge.

Het archief van het bisdom Doornik is slechts fragmentarisch bewaard gebleven vanwege branden en vernielingen in de loop der eeuwen. Nog op 14 mei 1940 zijn de archieven in het Rijksarchief te Bergen (B) en het Bisschoppelijk paleis te Gent (B) vernietigd. Van de handelingen van de bisschoppen zijn aldus enorm veel gegevens verloren gegaan. Dit verlies wordt deels gecompenseerd door onder andere de gegevens uit rekeningen van de stad Brugge en de St. Donaaskerk.

DE KAPEL

Vanaf midden 11e eeuw wordt de zandplaat Cesant, later genoemd Het Eiland van Casant, bewoond door schaaпsherders en landarbeiders uit het Graafschap Vlaanderen. Voor het bisdom Doornik blijkt er al in 1096 voldoende bevolking en bedrijvigheid te zijn om een parochie met kapel op het eiland Cadzand te stichten. Haar onderafdeling, het dekenaat Rodenburg/Aardenburg krijgt de opdracht (*charter 15*).

De kapel is een stenen gebouwtje van bescheiden afmetingen. Beschikbare bouwmaterialen waren natuursteen, of gele zandsteen, en houten dakspanen of gebakken daktegels. De kapel heeft op het hoogste punt, in het oosten van de Kerckpolre (*nr.27*) gestaan. De naastliggende polder 'West van het Kerckhof', later Roffoelkinpolder (*nr.28*) genoemd, en de naastliggende polder 'Oost van het Kerckhof', later Husemeet (*nr.24*) genoemd, bevestigden dit.

De kapel is bekostigd door Radbod, bisschop van Doornik, en is

ruim een eeuw in gebruik geweest.

Op Terhofstede stond van 1347 tot 1602 de St. Jacobskapel. Op een verhoging in de hoek Badhuisweg/Lange Strinkweg van de Noordlandpolder heeft een kapel (St. Catharina?) gestaan, "Onser Vrouwen walleken met een huusekin daer up staende". In Zuidzande stond rond 1500 de kapel St. Christoffel, die in 1617 is verwoest.

Een kapel is iets anders dan een kerk. Als in de middeleeuwen de bevolking in uitgestrekte parochiën toenam bouwde men een kapel, om de gelovigen die ver van de kerk af woonden, niet van de openbare godsdienst verstoken te laten. De pastoor uit een andere parochie liet daar door zijn kapelaan de mis opdragen en nog andere godsdienstplechtigheden verrichten. Zulk een kapel bleef ondergeschikt aan de parochie- of hoofdkerk, in dit geval Aardenburg.

TIENDENHEFFING en GRONDBEZIT

De hiërarchie van de kerk eist een soort boekhouding van de bezittingen in het land en het bijhouden van giften en belastingen. Hierdoor worden eindelijk een aantal zaken te boek gesteld. Zo komen er lijsten van dorpen en parochies. Voor het eerst worden de Nederlandse namen genoteerd. Later krijgt de kerk polders in bezit en moet hiervan de dijken onderhouden. Dijkdoorbraken worden eveneens genoteerd. De mensen van de kerk zijn in de meeste streken de eersten die kunnen schrijven en zij schrijven en passant de geschiedenis.

Begin 12e eeuw is de St. Baafsabdij uit Gent als patroon bij de parochie betrokken. Uit het goederenregister van de St. Baafsabdij blijkt, dat in de jaren 1111/1115 tiendenheffingen te Cadzand voor de Kerk plaatsvinden (*charter 18*).

Op het eiland van Catsant is vanaf het begin het leenstelsel van toepassing. Ridders uit het Graafschap Vlaanderen worden voor hun diensten aan de graaf beloond met het vruchtgebruik van een akker op Catsant. Zij zijn wel verplicht een tiende deel van de oogst aan de patroon van kerk, de St. Baafsabdij te Gent, te schenken. Dit is met de Graaf van Vlaanderen, de eigenaar van de akkers, afgesproken.

In 1171 doen Ridder Walter van Axel en Ridder Alard, zoon van Symon van Ostburch, afstand van de gehele opbrengst van hun grafelijk leengoed (akkers) op Cassant. Na de schenking van de opbrengst van het land van beide leenmannen schenkt eigenaar graaf Philips van de Elzas van het Graafschap Vlaanderen deze akkers "cum omni accrescenti terra" aan de abdij (*charter 57*). In 1189 schenkt ook Leonius de Cazant de gehele opbrengst van zijn leen aan de St. Baafsabdij. Daarna schenkt het Graafschap ook deze akkers aan de abdij (*charter 71*). In 1220 koopt de St. Baafs abdij de hofstede van de erven Balduini te Terhofstede (*charter 146*).

In de loop der jaren krijgt de Kerk voldoende inkomsten en landbouwgronden van berouwvolle Vlaamse edelen om de bouw en het onderhoud van de enkelbeukige kerk en de priester, alsmede de hulp aan minderbedeelden (Dis van de Heilige Geest) te kunnen bekostigen. Iedere parochie richt een Dis van de heilige Geest in. De verleende steun bestaat vooral uit gaven in natura: graan, vlees, vis, kleren, schoenen. De Dis richt ook een ziekenhuis in en verleent onderdak aan bejaarden.

Ruim 100 jaar later, in 1227, heeft de St. Baafs abdij de volgende akkers in bezit:

Hec est terra sancti Bavonis in Catzande.

(Dit is land van de St. Baafsabdij op Catzande) (*charter 161, p159/160*).

-Super Wel duodecim mensuras, quas tenet relictia Lettelbouts et Lambertus, filius Agathe.

(SUPER WEL (over het water), 12 gemet, die zijn achtergelaten door Lettelbouts en Lambertus, zoon van Agathe)

-In Thereupolre XII m. et I linea, quas tenet Baudekinus, f. Muttins, et Willelmus, f. Molendinarij, et Willelmus, f. Agathe, et Willelmus Batalie.

(In de THEREUPOLRE, 12 gemet 1 lijn, eigendom van Baudekin, zoon van Muttine en Willelmus, zoon van Molendinarij, en Willelmus, zoon van Agathe en Willelmus Batalie)

-Husemeet VII m., XXXVIII roden minus, quas habet Heinekinus, f. Lams et Luuldis, filia Bistoppels et Peckere et Hildebrandus.

(HUSEMEET, 7 gemet, minder dan 38 roeden, bewoond door Heinekinus, zoon van Lams en Luuldis, dochter Bistoppels en Peckere en Hildebrandus)

-Abbekinen meet XI m., quas habet Moen, f. Verghine.

(ABBKINEN, 11 gemet, bewoond door Moen, zoon van Verghine)

-Lammins meet VI S m. et XXXX roden, quas habet Boudekin et Alouts et Ava, relictia Gerardi, et Annekinus, f. Mands. Ante curiam VIII m. et I linea et V roden, quas habet Willelmus, f. Berte.

(LAMMINS MEET, 7 en een half gemet en 40 roeden, bewoond door Boudekin en Alouts en Ava, achtergelaten door Gerardi, en Annekinus, zoon van Mands. 8 gemet en 1 lijn wordt thans bewerkt en bewoond door Willelmus, zoon van Berte)

-Clais meet, XVI m., XXXVIII roden minus, quas tenet Daniel, f. Hughelins et Hugoman, frater ejus, et Heinekin, f. Robberti, Agata, relictia Willincs, Gertrudis, relictia Lotevoets Willeman, f. Bucs.

-CLAIS Meet, 16 gemet, minder dan 38 roeden, eigendom van Daniel, zoon van Hughelins en zijn broer Hugoman, en Heinekin, zoon van Robberti, Agata, relictia Willincs, Gertrudis, achtergelaten door Lotevoets Willeman, zoon van Bucs)

-In Suutpolre XIII m. et XXXX roden, quam tenent Robbo Longus, Soikinus, f. Sigeri, Walterus f. Everbouts. Hoc jacet oosthalf der kerken, westalf der kerken.

(In de SUUTPOLRE ongeveer 13 gemet en 40 roeden, eigendom van Robbo Longus, Soikinus, zoon van Sigeri, Walterus zoon van Everbouts. Deze ligt bosthalf der kerken, westhalf der kerken)

-In Nortpolrekin IS m. et XXXVII roden, quas tenet Hugo Faber.

(In het NORTPOLREKIN ongeveer 1 gemet en 37 roeden, eigendom van Hugo Faber)

-In Wallepolrekin II m. et XVIII roden, quas tenet Clais, f. Hugo Joris.

(In het WALLEPOLRIKIN 2 gemet en 18 roeden, eigendom van Clais, zoon van Hugo Joris)

-Infra Dijk supra vallum IIS m., quas tenet Wauterkinus Custos, quam possidet Balduinus Blancait, XVI m. et LVI roden, quas habet Walterus Stout et Willekinus Parmentir et Lisa, relictia Woits; supra quam curia stat XI m. et L roden, quas habet Hugo Faber et Monekinus, f. Livildis, et Walterus Carpentarius.

(INFRA DIJC SUPRA VALLUM (onder de dijk tegen de wal), 2 en een half gemet, eigendom van Wauterkinus Custos, mogelijk inclusief Balduinus Blancait, 16 gemet en 56 roeden, eigendom van Walterus Stout en Willekinus Parmentir en Lisa, achtergelaten door Woits; meer dan 11 gemet en 50 roeden eigendom van Hugo Faber en Monekinus, zoon van Livildis, en Walterus Carpentarius)

-In Kercpolre XIII m., XXXXVI roden minus, quas tenet Lambertus, f. Heinemans, et Lambertus, f. Mons, et Godelif, relictia Sigeri.

(In de KERCPOLRE, 14 gemet en minder dan 46 roeden, eigendom van Lambertus, zoon van Heinemans, en Lambertus, zoon van Mons, en Godelif, achtergelaten door Sigeri)

-Supra magnum Vlit VIII m. et XXXX roden, quas tenet Willelmus Uterbanc et Foiterlin et Godelif, relictia Sigeri.

(SUPRA MAGNUM VLIT (over het grote water), 9 gemet en 40 roeden, eigendom van Willelmus Uterbanc en Foiterlin en Godelif, achtergelaten door Sigeri)

-In Loufspolre II m. et 1 quart., quas tenet ecclesia.

(In de LOUFSPOLRE, 2 en een kwart gemet, eigendom van de kerk)

-In Scarpolre IIIIS m. et xxxvIII roden, quas habet Bouduinus f. Volkins.

(In de SCARPOLRE, 4 en een half gemet en XXXVIII roeden, eigendom van Bouduinus zoon van Volkins)

-In Marcpolrekin i m. et xxiii roden, quas habet Hugo Schelwart.

(In de MARCPOLREKIN, 1 en een half gemet en 23 roeden, eigendom van Hugo Schelwart)

-In Tereupolre VIII m. quas tenet Balduinus, f. Voskins, et Hardekin et Lammin, f. Bertulfi, et Balduinus, frater ejus.

(In de THEREUPOLRE, 8 gemet eigendom van Balduinus, zoon van Voskins, en Hardekin en Lammin, zoon van Bertulfi, en Balduinus, zijn broer)

-In Heerenpolre IIIIS m. et LXVII roden, quas tenet Philippus Custos.

(In de HEERENPOLRE, 3 en een half gemet en 67 roeden, eigendom van Philippus Custos)

-In Settincpolre III m. et 1 q., quas tenet Woite Boie, f. Walteri.

(In de SETTINCPOLRE, 3 en een kwart gemet, eigendom van Woite Boie, zoon van Walteri)

-In Quaetpolre IS m., quam tenet Willelmus Parmentir.

(In de QUATPOLRE, 1 en een half gemet, eigendom van Willelmus Parmentir)

-In magno Polre XVI m., quas habet ecclesia.

(In de GROTE POLDER, 16 gemet eigendom van de Kerk)

-In Gherstpolre IX m. et XVIII roden, quas tenet Hugo Schelwart et Wouter, f. Mollins.

(In de GHERSTPOLRE, 9 gemet en 18 roeden, eigendom van Hugo Schelwart en Wouter, zoon van Mollins)

-In Polre Mollins IIS mensuras, quas tenet Gerardus, f. Woskins.

(In de POLRE MOLLINS, 3 en een half gemet, eigendom van Gerardus, zoon van Woskins)

-In Vinxnest 1 m. et IIII roden.

(In het VINXNEST, 1 gemet en 4 roeden)

-In Middelzant VII m. et XXIIII roden.

(In het MIDDELZANT, 7 gemet en 24 en een half roeden)

-Item in Polre, qui dicitur Hoestede, VII m. et I line et XIII virgas.

(Evenzo in de polder, genaamd HOESTEDE, 7 gemet en 1 lijn en 15 virgas)

-Item Immoenspolre IIII m. et II lin. et IIS roden (1), westhalf der kerken.

(Evenzo in de IMMOENSPOLRE, 3 gemet en 2 lijn en 2 en een half roeden, westhalf der kerken)

-In Westende, in Hofstedenpolre, Arnoudekin, Stillemins filius, 11 mensuras terre et 1 line.

(In WESTENDE, in de HOFSTEDENPOLRE (no.6), van Arnoudekin, zoon van Stillemins, 2 gemet en 100 roeden.) -In eodem polre Arnout, Hugonis filius, IIS mensuras terre et VIS roden.

(In dezelfde polder, van Arnout, zoon van Hugonis, 2 en een half gemet en 6 en een half roeden)

-Willelmus, filius Walteri Custodis, IIS mensuras et VIS roden.

(Van Willelmus, zoon van Walteri Custodis, 2 en een half gemet en 6 en een half roeden)

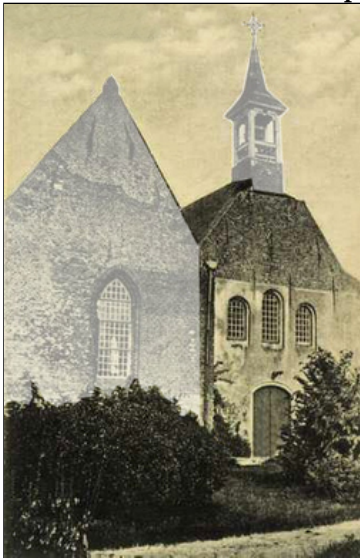
-Item in Goethanspolre VIII m. et XXVIII roden.

(Evenzo (van Willelmus, zoon van Walteri Custodis) in de GOETHANSPOLRE 9 gemet en 28 roeden)

-Item in polre in Westende, in Middelsant, IIII m. et LXXII roden.

(Evenzo (van Willelmus, zoon van Walteri Custodis) in POLRE WESTENDE, in MIDDELSANT, 4 gemet en 72 roeden)

ONSER VROUWE KERCKE op CADSANT

Het archieven van het bisdom Doornik en de St. Baafsabdij zijn door brand en vernielingen deels vernietigd. De resterende gedeelten zijn ondergebracht in archieven in geheel Vlaanderen, en nog niet volledig in kaart gebracht. Exacte informatie over de Onser Vrouwe Kercke op Cadsant is (nog) niet mogelijk.

De Onser Vrouwe Kercke (Mariënkerke, gewijdt aan de maagd Maria) is rond het jaar 1200, in elk geval vóór 1227, door het bisdom Doornik gesticht. De St. Baafsabdij bezit het patronaatsrecht, dat wil zeggen het recht om tienden te heffen en een pastoor te benoemen.

Katholieke kerken zijn naar het oosten gericht, naar het licht, symbool voor Jesus.

De kerk is gebouwd in de vroeggotische/romaanse stijl, rechthoekig, met dikke muren en kleine vensters. Het is een éénbeukige zaalkerk, gebouwd met gele kalksteen uit Doornik. De aanvoer via Maas, Schelde en Badhuisweg ging eenvoudig. Het dak kon gedekt zijn met gebakken daktegels of dakpannen, ook wel 'monniken en nonnen' genoemd. Dat zijn halve, holle, kegelvormige dakpannen, die om en om, dus met de bolle zijde over de holle zijden worden gelegd.

De uitvoering is sober, zelfs de apsis, de nis voor het altaar, ontbreekt. Er zijn geen bouwkundige voorzieningen, zoals nissen, voor de priester en de misbenodigdheden. Er moet derhalve een sacristie tegen de zuidgevel van de kerk gebouwd zijn. Een sacristie wordt gebruikt voor het onderbrengen van gewaden en religieuze gebruiksvoorwerpen. Kleine vensters in de west- en oostgevel zorgen voor licht. Ze zijn hoog geplaatst om tocht te vermijden. Later zijn deze winddicht gemaakt met glas-in-loodramen.

Foto: impressie van de enkelbeukige kerk uit de 13e eeuw.

Ook de inrichting is sober, een vloer van aangestampte aarde, het altaar, volgens de regels, aan de oostzijde tegenover de ingang. Stoelen en banken zijn niet gebruikelijk, alle gelovigen staan. In de blinde nissen aan de beide zijmuren hangen de 12 afbeeldingen van de kruisweg (14 afbeeldingen vanaf 1730). Via een lage doorgang in de noordgevel worden overledenen naar het kerkhof vervoerd.

(Het wijdoverbrede verhaal dat de doorgang een kijkopening/hagioscoop voor de melaatsen was, is onjuist. Cadzand kende in 1522-1524 drie melaatsen, te weten Willem Weyts, Adriaan Pnut en onleesbaar, die echter verzorgd werden in Koekelare.)

Tot 1231 wordt de zielzorg op het eiland Cadzand slechts door één geestelijke, de pastoor van de Onze Vrouwe Kercke, uitgeoefend. Uit dat jaar stamt een verzoek van de gelovigen aan de abt van St. Baafsabdij om naast de pastoor een kapelaan te benoemen. Het komt namelijk geregeld voor dat de pastoor, die niet op het eiland woont, wegens storm of woelig water dagenlang de oversteek niet kan maken en er dus geen geestelijke bijstand kan verlenen. De abt van St-Baafs abdij vindt het evenwel niet nodig, een tweede geestelijke op Cadsant aan te stellen. De vroegere abten hadden één priester voldoende geacht en dus meent de abt, dat hij in dit opzicht niet meer verplichtingen heeft dan zijn voorgangers. Indien de parochianen menen, dat een tweede geestelijke dringend nodig is, kunnen zij wel een kapelaan geheel voor eigen rekening krijgen.

Men wendt zich toen tot bisschop Walter van Marvis van het bisdom Doornik, en deze komt aan het verlangen der eilandbewoners tegemoet. Hij beslist, dat er een kapelaan wordt aangesteld, voor wiens onderhoud de St-Baafsabdij 8 Ib. bijdraagt, de parochianen van Cadsant 5 Ib. en de pastoor 2 Ib. (*charter 176*)

St. LAMBERTUS TOREN

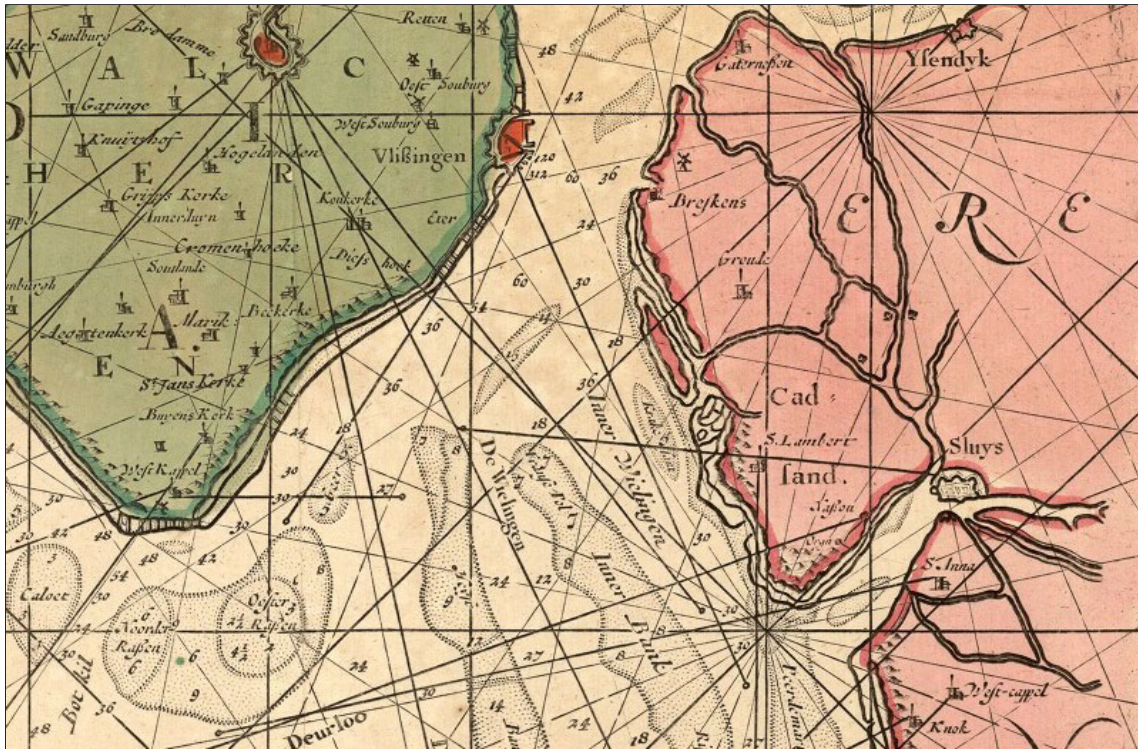
Volgens bouwvoorschrift van de Katholieke Kerk wordt een kerkgebouw in de richting oost-west gebouwd met de ingang aan de westzijde, links of rechts. De kerktoren staat ook aan de westzijde. De toren van de Onser Vrouwe Kercke op Cadsant is, gezien de romaanse stijl, tegelijk gebouwd met, of onmiddellijk na de zuidbeuk, dus in de 13e eeuw. De positie is vrijstaand, links of rechts van de zuidbeuk, maar zeker niet voor de ingang. Opvallend is, dat het raam van de noordbeuk, die later gebouwd is, rechts van het midden is geplaatst. Klaarblijkelijk stond de toren (links) in de weg. Traditiegetrouw heeft ook de toren de naam van een heilige, Sint Lambertus.

Foto: voorbeeld van de Sint Lambertustoren in romaanse stijl (kerktoren Ewijk uit 1200).

Betrouwbare tekeningen van de toren zijn niet bekend, maar hoe hij er omstreeks 1634 vanuit de verte moet hebben uitgezien vindt men aangeduid in een zeeatlas van datzelfde jaar, waarin het volgende staat opgetekend: "Wanneer

[dat wil zeggen bij het inloopen van de Wielingen] het kasteel van Sluis komt aan een hoogen plompen toren staande op Cadzand bewesten Sluis (...) dan is men de Fransche Pol gepasseerd en mag men vrij Oost aan gaan recht op Vlissingen" (zie onder de paskaart uit 1690 van Johannes van der Keulen).

Ook predikant ds. Balduinus Hunnius uit Oostburg kwalificeert in zijn boek 'De Zeeuwsche Buise' de toren als hoog en plomp.

Een klokkentoren heeft een belangrijke functie. Met de klok worden de gelovigen opgeroepen voor de H. Mis, wordt elke dag om 06.00u, 12.00u en 18.00u een sein voor het Angelus gegeven, en luidt hij bij begrafenissen en in noodsituaties.

Het is ook een uitkijktoren. Vanwege het gevaar van plundertochten door de Watergeuzen is Cadsant vanaf 1568 permanent in staat van paraatheid. Men plaatst wachters "up de zeedycken ende torren van den kercken staende omtrent de zeedycken. Prochiepapen ende andre gheestelike personen worden verzocht om 's nachts in de kerken te gaan slapen". Dat gebeurde in 1568, 1569, 1571 en 1572.

Het probleem wordt groter, want in 1579 laat Philips II de kerkklokken van o.a. Coxyde, Oostburg, Cadzand en Groede naar Sluis overbrengen en omsmelten tot kanonnen.

In 1611 plaatst klokkengieter Jan Burgerhuys uit Middelburg een nieuwe klok in de Lamberttoren ('Sint' en de Latijnse toevoeging '-us' zijn geschrapt) van de, inmiddels, protestantse kerk te Cadsant.

KERKHOF en KERKGRAVEN

Elke katholieke kerk is gebouwd op de as west-oost, naar de zonsopgang, het licht, God. Het raam in de oostgevel is daar een onderdeel van. (Zeer toepasselijk is dat het glas-in-loodraam van Het Lam Gods na de tweede wereldoorlog in dat raam geplaatst is). Om dezelfde reden ligt het kerkhof aan de oostgevel van de kerk. Het is gewijde grond, waarin gedoopte gelovigen begraven worden met de voeten naar het oosten. Om in de kerk begraven te worden, moet men ervoor betalen. Dat is een kostbare zaak, alleen weggelegd voor gefortuneerden. Het tarief schommelt naargelang het een volwassene of een kind betreft en naargelang de begraafplaats in de kerk. Zo worden de mensen begraven "in templo" in de kerk, "in choro" in het koor vooraan de kerk of "in summo choro" in het hoogkoor, de plaats waarbinnen het hoogaltaar staat. Hoe rijker, hoe dichter bij het altaar.

Vier grafzerken uit de kerkvloer zijn bij de restauratie in 1931 hergebruikt in de vloer voor de preekstoel.

(foto links)

Vrij gaaf is bewaard gebleven een zerk van 1527. Het randschrift, aan de hoeken afgebroken door de bekende zinnebeelden van de vier evangelisten, geeft in bijzonder fraai uitgebeitelde letters het volgende te lezen: "Sepulture van Zoete fa Jan Heeutaetsen Heeuwouts twijf van Bastiaen fs Jacop Christiaens die starf int jaer 1527 up den eersten Sincssendach".

Midden op de steen ziet men nog sporen van de afbeelding van een doodshoofd, omgeven van enige letters. Met behulp van de stukken en brokken van andere in de kerk gevonden zerken uit dezelfde tijd, laten zich het figuur en het omschrift nog gemakkelijk reconstrueren. Het moet een doodshoofd hebben vertoond, waaromheen deze woorden stonden: "O mensche blent, U selven kent, Neemt exemple".

Deze zerk toont aan, hoe de welgestelde landbouwersstand hier in het begin van de 16de eeuw zijn overledenen placht te begraven, want uit oude polderregisters weet men dat Sebastiaan Jacob Christiaanszoon, wiens vrouw Zoete Jan Heeutaetsen Heeuwoutsdochter in 1527 onder deze steen werd bijgezet, tot de meest gegoede ingezetenen behoorde van de parochie. Uit die registers blijkt ook nog, dat hij aan de kerk een stuk land, ter grootte van een Brugsch gemet en gelegen in de Watering van Zuidzande, heeft geschonken.

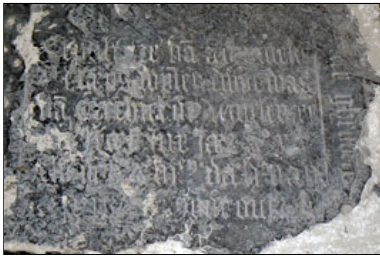
(foto links)

De zerk heeft, blijkens het opschrift, het stoffelijk overschot bedekt van Jan Barents, hoofdman (zoveel als burgemeester) der parochie, overleden tussen 1660-1669, oud omtrent 58 jaar en van Maria de Harduwin, wed. Philips Michiels, overleden in 1656 oud omtrent 75 jaar.

(foto rechts)

De oudste, vermoedelijk van de 15de eeuw daterend, vertoont de gegraveerde figuren van een man en een vrouw, die helaas, evenals het randschrift, zodanig zijn uitgesleten, dat er niets naders van te zeggen valt.

(foto links)

Uit het type letter is te herleiden dat deze steen een deel van een grafzerk uit 1500-1550 is. De zichtbare tekst geeft geen jaartal of informatie over de persoon.

(niet meer gebruikt) Nabij den ingang van de kerk lag een vierkante estrik, waarop de initialen M.B.N. en de datum 24-11-1752, ter aanduiding dat daaronder op 24 November 1752 werd ter aarde besteld het lijk van Marianne Bonnier, de echtgenote van Barthéméli le Grand, destijds Waalsche schoolmeester hier ter plaatse.

(De uitdrukking "rijke stinkers", vanwege de kwalijke dampen in de kerk van het ontbindende lichaam, wordt in geen enkele bron uit de Middeleeuwen vermeld. Het is een uitdrukking die een uitspraak versterkt: stinkend veul van je vrouw houden, de stad is stinkend vol volk, stinkend rijk.)

Onder Jozef II, eind 18 de eeuw, werden de rituelen om de mensen te begraven in de kerk afgeschaft.

Levenloos geboren, dus ongedoopte, kinderen mogen niet in gewijde grond begraven worden. Ze worden begraven buiten het kerkhof aan de buitenkant van de haag rond het kerkhof. Zelfmoordenaars en misdadigers worden buiten het grondgebied van de kerk begraven. Uit recente vondsten blijkt dat in Cadsant dit kerkhof ten zuiden van de kerk achter de muur lag.

Eind 18e eeuw kwam het gebruik van het begraven in woonkernen onder vuur te liggen. Artsen lieten steeds meer hun ongenoegen horen betreffende de ziekmakende uitwasemingen die op en rond de kerkhoven vielen waar te nemen. In de Nederlanden vaardigde koning Willem II in 1829 een algemeen verbod op het begraven in woonkernen uit. Het kerkhof van Cadzand, dat rond de kerk ligt, wordt in 1869 verplaatst naar een nieuwe begraafplaats aan de huidige Erasmusweg. Daartoe was een stuk grond van 46 roeden en 80 ellen aangekocht van Susanna Sara Blondeel en Jacob Pleyte.

Het oude kerkhof wordt als tuin ingericht. Tientallen jaren lang worden nog beenderen van voorouders omhoog gespit. Rond 1900 zijn op het oostelijke gedeelte panden gebouwd. Bij de bevrijding in 1944 worden die verwoest en niet meer herbouwd.

Midden 20e eeuw is het oppervlak van de begraafplaats gehalveerd. De onderste helft wordt bebouwd met woonhuizen, de brandweerkazerne en de gemeentelijke werkplaats. De doodlopende Nieuwleusenerstraat wordt doorgetrokken naar de Erasmusweg. Nog in 2013 zijn bij rioolwerkzaamheden enkele doodskisten onder het wegdek gevonden.

Na de restauratie in 1931 zijn de grafstenen uit de kerkvloer als aanvulling in de vloer voor de preekstoel verwerkt. Er ligt dus niemand onder begraven. De graven zelf zijn bij het herstel van de kerk vanaf 1607 hoogstwaarschijnlijk nooit geruimd.

NOORDBEUK

Midden 14e eeuw is, vanwege de bevolkingsaanwas, de noordbeuk aan de zuidbeuk gebouwd in dezelfde romaanse stijl. Alleen de ramen zijn groter. De tussenmuur wordt gesloopt en vervangen door pilaren in romaanse stijl. De kerk is nu een tweebeukige zaalkerk. In het overgebleven stuk van de noordgevel bevindt zich nog de inmiddels toegemetselde opening waardoor een lijk uit de kerk naar het aangrenzende kerkhof werd gebracht. Een nieuwe manshoge doorgang is in de oostgevel van de zuidbeuk gemaakt. De indeling van het kerkgebouw blijft ongewijzigd (west-oost).

Foto: impressie van de 2-beukige kerk uit de 14e eeuw.

In 1347 ondertekent Koning Eduard III van Engeland een verdrag te St Winocx-Bergen, dat hij als vergoeding voor de geleden schade op het eiland van Cadsant, vanwege onder andere de zeeslag in 't Zwin in 1340, een kerk en een klooster zal stichten voor 13 monniken van de orde der Kartuziers en een hospitaal zal oprichten voor een abdes en 7 nonnen. Het klooster en het hospitaal zijn uiteindelijk in Brugge gesticht. De kerk is niet gesticht op Cadsant, maar misschien is er een verband tussen dit verdrag en de uitbreiding rond 1350 van de Mariakerk met de noordbeuk.

Uitbreiding grondbezit:

In een opgave van landen van 1347 worden genoemd: Oestpolre, Carnpolre, Cuvellepolre, "aencommende een capelrye ghefondeert in O. L. V. Kercke in Catsand" (= *overeengekomen tot het doen opdragen van een bepaald aantal H. Missen in de kerk van Cadsant*).

Het landboek van 1413 noemt in "thoudelant van Cadsant" bezittingen in den Carlinspolre, Muelen polre, Hofstede polre, Goethals-polre, Garspolre, Kuevelaers polre, Evenpolre, Groten polre, Crullins polre, Gheerstpolre, Zettepolre, Quaden polre, Scare, Mollins polre, Vincnest, Moens polre, den polder daer m. heeren stede in staet de welke was W. Buekels, den houdene polre in den houc benoorden de kerke, Busschaerts polre, Melde polre, Butspolre, Ghemeen polre, Catte polre, Nieuwen polre, Dierkinspolre, Quellen-polre, Plasschepolre, Insetenenpolre, Versche polder, Groote en Kleine Tarwepolder, Heinshoek, Zaaldonk, Colijnshoek, Kermershoek, Beoosten en Bewesten 't Kerkhofpolder, 't Roeffoelken alias de Slikhoek, Noordland, Langestreg, Oude en Nieuwe Vosland, den Haak en de Plate.

REFORMATIE

De Noord Nederlandse Gewesten verklaren zich in 1581 met het Plakkaat van Verlatinge zelfstandig en maken zich los van Spanje. Zij vormen een nieuwe staat, de Republiek der Verenigde Provinciën. De gereformeerde (calvinistisch geïnspireerde) Kerk krijgt het alleenrecht. In tegenstelling tot het verdrag uit 1576 wordt openbare uitoefening van het katholieke geloof verboden. De nieuwe overheid bepaalt dat de door het verbod de leegstaande kerkgebouwen gebruikt mogen worden door de gereformeerden. Alle katholieke symbolen, zoals altaar, heiligenbeelden, crucifixen en panelen met godsdienstige afbeeldingen worden verwijderd. De gebedsruimte dient sober te zijn. De preekstoel is het belangrijkste punt van de kerk.

Hoewel de katholieken hun eucharistievieringen kunnen houden in privéhuizen en schuilkerken en in het dagelijkse leven niet gehinderd worden, nemen hun aantallen af gedurende de eerste decennia van de achttiende eeuw. Door de beperkte toegang tot priesters en sacramenten van de kerk evenals tot liefdadigheidswerk, voelen veel katholieken zich onder druk gezet om zich te bekeren. Wie niet protestant is krijgt geen werk bij de overheid of bij protestante werkgevers.

Historici wijten de late invoering van het protestantisme op Cadsant aan de geïsoleerde ligging van het eiland. De werkelijke reden is, dat pas in 1604 Cadsant veroverd werd, en dan pas het openlijk belijden van het katholieke geloof verboden kon worden. De inwoners hadden bovendien een groter probleem dan de keuze van geloof: voortdurende plunderingen van de watergeuzen en bosgeuzen uit naam van het protestante geloof geven niet bepaald aanleiding zich achter dit nieuwe geloof te scharen.

In 1582 hebben enkele inwoners van Cadsant zich gemeld bij de classis in Breskens met het verzoek voor een eigen predikant. Zij worden verwezen naar de classis in Sluis. Besloten werd dat de omliggende predikanten om beurten de dienst zullen waarnemen, eerst Jan van Diest en daarna Daniel Wante, Thomas Bruscerus, Joh. Magus, Gillis van Houte en Jacobus Noortman. Door de terugkeer van de Spaanse machthebbers in 1584 en het vertrek van de predikanten naar Holland werd dit opgeschort.

Pastoor Sijmoen Vermeulen van de Mariakerk is tot 1604 in zijn ambt gebleven. Tot die tijd waren er blijkbaar nog katholieke bewoners.

Wijzigingen van de nieuwe machthebbers kunnen na 1604 zonder problemen doorgevoerd worden, omdat door overstromingen en plunderingen het eiland grotendeels verlaten is. Emigranten naar Cadsant, afkomstig uit het Spaansgezinde katholieke Vlaanderen, zijn al protestant, wat de verandering in een versnelling brengt. De Onser Vrouwe Kercke wordt door de nieuwe overheid aan deze protestanten in gebruik gegeven. De weinige katholieken kunnen voor de H. Mis in de enclave Sluis terecht.

BEELDENSTORM

De nieuwe godsdienst had geen financiële middelen om eigen kerken te bouwen. Men hield hagepreken, samenkomsten bij de haag/heg. Het verbieden van het belijden van andere godsdiensten door de Nederlanden gaf de legitieme reden om de daardoor ongebruikte kerkgebouwen in gebruik te nemen. De ruimten moesten versoberd worden door alle opsmuk te verwijderen. Dat was vanaf 1563 jammer genoeg aanleiding voor roversbenden om de heiligenbeelden, behangen met goud en sieraden, neer te halen onder het mom van deze versobering. Het eerste doelwit was een klooster in Vlaanderen dat door een bende ex-gecommuniceerden, bosgeuzen genaamd, werd uitgeroofd. Ook het beroven en vermoorden van geestelijken was aan de orde van de dag. Hendrik van Brederode en andere leiders van de opstand tegen Spanje verfoeiden dit geweld.

In 1568 behoort Cadsant nog niet bij de Verenigde Nederlanden. De maatregelen om de kerkelijke hervorming door te voeren zijn nog niet van kracht. Wel is Cadsant vanaf 1568 permanent in staat van paraatheid vanwege het gevaar van plundertochten door de Watergeuzen vanuit Engelse havens. Cadsant plaatst in 1568 en 1569 wachters "up de zeedycken ende torren van den kercken staende omtrent de zeedycken. Prochiepappen ende andre gheestelicke personen worden verzocht om 's nachts in de kerk te gaan slapen".

Het Brugse Vrije plaatst in Cadzand een regiment met 8 kanonnen en 68 wapenuitrustingen om het eiland te beschermen tegen een eventuele aanval van de Watergeuzen, die zich in het Vlaamse deel van 't Zwingebied bevinden.

Als in 1572 Vlissingen zich van het Spaanse bewind weet vrij te maken, wordt deze havenstad de uitvalsbasis van waaruit de watergeuzen het Vlaamse kustgebied onveilig maken. Op 1 oktober vallen de watergeuzen binnen op de eilanden Cadsant en Oostburg. In de sober ingerichte zaalkerk zijn geen kostbare voorwerpen, zoals met goud en edelstenen omhangen heiligenbeelden, te vinden. De kerk heeft wel loden dakgoten en raamsponningen, waarvan kogels gegoten kunnen worden. Het gevolg is dat de daken verrotten. Het bezoek wordt afgerond met plunderingen. In 1573 is de pastoor van Cadzand vermoord door de geuzen.

Omstreeks 1574 worden er werken uitgevoerd aan de kerk van Cadsant. Om de werklieden te beschermen tegen watergeuzen vanuit het Oranjegezinde Vlissingen, is er bij de kerk een vendel voetknechten onder leiding van kapitein van Provene gelegerd.

In het jaar 1576 valt een broeder van het Sluisse klooster, terwijl hij bezig is met de mis te bedienen in Cadsant, in handen van de bosgeuzen onder leiding van Jacob de Meyere. De priester wordt niet ter dood gebracht, maar op een losgeld gesteld van f 600. De latere bisschop van Yperen, Petrus Simons, raadt op 22 juli 1576 te Gent de gelovigen met kracht aan het losgeld te betalen, zoals dat ook andere kerken gedaan hebben.

Sluis dient beschermd te worden tegen eventuele aanvallen. De versterking van de vestingwerken wordt bekostigd uit de verkoop van het zilverwerk uit de Katholieke kerken, godshuizen en kloosters. De klokken worden uit de kerktorens van de omliggende parochies gehaald en in Sluis verzameld om te worden omgesmolten tot zwaar en licht geschut. De inwoners zijn dit aan Sluis verplicht, omdat zij in tijd van nood hun toevlucht zoeken binnen de muren van de stad. Op 17 juli 1579 worden door Jaques Christiaanssen de klokken van Cadsant (St. Lambertustoren), Groede en Oostburg in Sluis afgeleverd tegen betaling van 18 pond, 6 schellingen en 4 grooten.

REFORMATIE OP CADSANT IN 1604

In 1604 landt Prins Maurits met 11.000 manschappen op Cadzand en voegt het eiland van Cadzand bij de Noord-Nederlandse Gewesten. Het Protestantisme, de staatsgodsdienst van de Noord-Nederlandse Gewesten, wordt ingevoerd. De Katholieke, Joodse en Doopsgezinde godsdienst worden niet verboden, maar mogen niet in het openbaar beleden worden. De kerk blijft dus ongebruikt. Dat geeft de Staten-Generaal de legitieme reden om de kerk van Cadsant in gebruik te geven aan de Hervormden. De nieuwe leer eist een zoveel mogelijk vierkante en ongedeelde ruimte, opdat alle kerkbezoekers de predikant kunnen zien en zijn rede gemakkelijk kunnen volgen. Strenge eenvoud staan bij kerkbouw en inrichting voorop. Alle versiering, dus ook de heiligenbeelden, dienen achterwege te blijven. De Staten-Generaal kent in 1606 aan twee predikanten uit Sluis, onder andere Rob de Rieu, een jaarwedde toe, onder voorwaarde wekelijks een predikbeurt te gaan vervullen te Cadsant, wat maar gebrekkelijk kan geschieden, o.a. doordat het onstuimige Zwin vaak de overtocht belet.

Op 12 november 1608 vragen Jan Alenzoene en Lieven de Clerck, ouderlingen van de kerk van Catsandt, toestemming aan het College van Sluis om een eigen predikant aan te stellen. Het College stemt toe en verwijst hen naar Franchois de Jonge in 's Gravenhage. In 1609 wordt Marcus ab Halbe als vaste predikant aangesteld.

HERSTEL ZUIDBEUK

De kerk is een bouwval geworden. In 1607 worden door een metselaar uit Sluis de meest noodzakelijke herstellingen uitgevoerd. De aanstelling in 1609 van de vaste eigen predikant Marcus ab Halle is de aanleiding om de zuidbeuk grondig te herstellen en geschikt te maken voor de Protestantse Eredienst. De oost- en de westgevel zijn tot de grond toe afgebroken en nieuw opgetrokken van gele handvormsteen. De andere gevels, waar het nodig blijkt, worden met gebruikte gele kloostermoppen hersteld.

Mogelijk is het dichtmetselen van de ramen van het lichtgedeelte bij de herstelling gebeurd, omdat protestanten geen waarde hechtten aan de katholieke rituelen en symbolen.

Omdat men de muren te hoog vond zijn alle muren van de zuidbeuk 1 meter verlaagd. De consistorie wordt gebouwd op de fundamenten van de vroegere sacrestie. Het werk is gegund aan metselaars en timmerlieden uit Gent.

Uit de kerkmeestersrekening van 1609/1610 blijkt de omvang van het werk: betalingen voor de aanvoer van 13 voer zand, 27 voer kalk, 1100 dakpannen, voor het gedeeltelijk (1 meter) afbreken van de muren, voor het maken van de banken (voor de kerk) en het aanleggen van de tuin. De afbouw van de consistorie is voor 26 pond aan een ander gegund. Voor de aanvoer van 8 kruiwagens klei om de binnenmuur van de consistorie te maken is een paar schellingen betaald. Blijkbaar is de zolderverdieping van de consistorie tot tijdelijk woonvertrek, ingericht, want de rekening vermeldt ook een uitgaaf voor het aanvoeren van een tafel, twee banken en een schapra (kast) boven op de consistorie. Predikant Marcus ab Halle schijnt niet te Cadzand zelf, maar te Sluis hebben gewoond.

De financiering van de herstellingskosten blijft een vreemde zaak: een aanzienlijk deel werd gedragen door de St. Baafsabdij te Gent, die daar als tiendheffers uit kracht van het Vlaamsche tiendrecht toe waren verplicht. Uit dien hoofde kwamen zij op 14 augustus 1610 met de kerkmeesters overeen, dat zij voor de reparatie een som zouden uitkeren van 1950 gulden. Een ander gedeelte van de bouwkosten werd door de gemeenteleden zelf bijeengebracht "bij forme van leeninge" en de rest zal men gevonden hebben uit de inkomsten van het kerkegeld.

PASTORIE

(foto links) Na het overlijden van predikant Marcus ab Halle omstreeks 1622/1623, heeft men tegen de kerk een pastorie aangebouwd. De consistorie is hierin opgenomen. Vanaf dan wonen de predikanten op Cadsant. De zolderverdieping wordt als kerkerads- en catechesatiekamer ingericht. Het middelste vertrek met dakkapel van de pastorie is de oorspronkelijke consistorie.

(foto rechts) De oude pastorie uit 1623 maakt in 1894 plaats voor een grotere pastorie. Deze pastorie is tot 1957 in gebruik geweest. Nu staat er een consistorie.

HERSTEL NOORDBEUK

Door geldgebrek duurt het tot 1641, voordat de noordbeuk hersteld kan worden. De kerkvoogdij heeft daarvoor kapitaal moeten lenen. Het Vrije van Sluis schenkt de kerk in de oostelijke gevel een gebrandschilderd raam waarin het wapen van dit college prijkt. Het werkstuk is vervaardigd door de Middelburgse glasschilder Cornelis van Barlaar.

De indeling van de ruimte wordt van oost-west naar noord-zuid gewijzigd met de preekstoel aan de noordzijde. Het meubilair, zoals preekstoel, herenbanken en bolpoottafel dateert uit de zeventiende eeuw. Genoemde bolpoottafel is waarschijnlijk dezelfde, die op de kerkrekening van 1609 staat en in de consistorie stond.

GRONDBEZIT

De van oorsprong katholieke Mariakerk van Cadsant was rijk aan grondbezit: in 1610 bedroeg het bijna 100 ha. Door het herstel van de noordbeuk en de bouw in 1659 van de Christoffelkerk van Zuidzande was het grondbezit in 1665 al geslonken tot ongeveer 58 ha. Een gehele polder was gedeeltelijk "gevlod", in zee gespoeld, gedeeltelijk tot duin geworden. Verder had men om haar pachters tegemoet te komen in de schade, welke deze gedurende de in 1672 uitgebroken oorlog met Frankrijk door de inkwartiering van troepen hadden geleden, hun een derde moeten kwijtschelden van de verschuldigde huur. Door de herbouw van de noordbeuk in 1641 en de bouw in 1659 van de kerk in Zuidzande ontstond een schuld van 2716 pond met achterstallige rente van 296 pond. Het eigen kapitaal was 96 pond. Om niet failliet verklaard te worden bleek het in 1677 het noodzakelijk om alle landerijen te verkopen om de leningen en de achterstallige rente te kunnen betalen. Voortaan moest de kerk, van alle bezit verstoken, onderhouden worden door de gemeenteleden zelf.

In 1609 en 1641 werden de zuidbeuk en de noordbeuk herbouwd, maar is het te laat voor de toren. Er is geen geld om de kerktoren te herbouwen. Wegens instortingsgevaar wordt de Lamberttoren in 1677 afgebroken. De stenen zijn gebruikt om het kerkgebouw en de pastorie te herstellen en het doodsbeenderenhuisje/knekelhuisje te bouwen. In hetzelfde jaar wordt een dakruiter met de klok van Jan Burgerhuys op de zuidbeuk geplaatst. *(foto rechts uit 1890)*

HUGENOTEN

In 1685 komen een aantal hugenoten uit de omgeving van Calais (Guînes) naar Cadzand en stichten een Waals-Hervormde Gemeente, die sterk uitgebreid wordt in 1713 door geloofsgenoten uit de omtrek van Rijssel en in 1771 uit Picardië, Champagne en het gebied van Orleans. De Waals-Hervormde Gemeente mag tot 1719 haar diensten in de Hervormde Kerk houden en bouwt daarna haar eigen kerk op de plaats van het huidige Zwingebouw. Door integratie met de bevolking gaat in 1817 de Waalse Gemeente op in de Hervormde Gemeente. De grote koperen zestienvormige lichtkroon (omstreeks 1698 uit de opbrengst van een inzameling onder de gemeenteleden voor f 222 aangekocht) en de kleine rechter zesarmige lichtkroon uit 1698 (in 1779 geschonken door de Staat) zijn het enige wat van de Waalse kerk is overgebleven. De linker kleine lichtkroon is een kopie, in 1931 gemaakt door de geelgieter Brondel te Brugge, omdat naar Engeland geëmigreerde (Cadzandse) hugenoten het originele exemplaar, alsmede het Avondmaalzilver en -linnen, hebben meegenomen. (de luchters zijn jarenlang gepoetst door het vrouwengilde. In de jaren 1970-80 is het koper van een beschermlaag voorzien)

REPARATIES

Dat de dakruiter in 1750 is vernieuwd, kan niet worden bevestigd.

In 1821 ondergaat het dak een grondige herstelling, wier kosten ten bedrage van f 2370 gedekt zijn deels uit een gift van f 1000, door Koning Willem I in dat jaar geschonken, deels door middel van, een hoofdelijke omslag over de lidmaten.

Rond 1850 is de dorpspomp aangesloten op een ondergronds waterreservoir naast het knekelhuisje. Het reservoir wordt gevoed met regenwater van de kerkdaken via een buizenstelsel.

In 1863 vindt, voor rekening van de gemeente, herstel van de dakruiter plaats. Het werk is voor een bedrag van f 265,- aangenomen door M. Ghijssels te Cadzand.

In 1892 heeft men de kerk van een vlakke zoldering voorzien.

In 1902 is het Kruse-orgel geïnstalleerd. De kerk was toen al in slechte staat. De beuken zijn gedeeltelijk afgeschermd vanwege lekkage door achterstallig onderhoud, ramen zijn dichtgetimmerd en hemelwater sijpelt langs de muren.

In 1925 is het met de kerk zo erg gesteld, dat men zich voor de keuze zag gesteld van óf een nieuwe kerk te bouwen óf de oude door ingrijpende herstellingen voor algehele ondergang te behoeden. Het denkbeeld om de oude kerk te slopen vindt bij de gemeenteleden weinig of geen instemming. Aan Ds H. F. de Puy, destijds predikant alhier, komt de eer toe nog juist bijtijds het initiatief te hebben genomen om het kerkgebouw te restaureren.

Kort daarop wordt onder de lidmaten een inzameling van liefdegaven gehouden. Met uitzondering van slechts zeer weinigen brengt ieder zijn offer en binnen enige dagen is een som bijeen van ruim f 16.000, welke door later nog ingekomen giften tot ruim f 20.000 is gestegen. Door inspanning van president en bouwkundige Jan Risseeuw voegen Synode, Rijk en Provincie er hun subsidies bij. De Synode heeft tenslotte haar bijdrage bepaald op f 3.410. Het Rijk nam veertig procent van de bouwkosten voor zijn rekening, met dien verstande dat zijn subsidie ten hoogste f 18.400 zal belopen. De provincie Zeeland schenkt een toelage van f 3.780. Op 28 november 1928 is de openbare aanbesteding gehouden en het werk gegund aan den heer I. A. Bossand, metselaar te Oostburg, voor f 31.200, een bedrag, dat later met bijwerk aanzienlijk is opgelopen. Het oppertoezicht neemt op zich de heer H. van Heeswijk, lid van de Rijkscommissie voor de Monumentenzorg, die zijn rijke ervaring en grote kunde op dit gebied geheel belangeloos aan het werk heeft gewijd. Met de leiding wordt belast de civiel-ingenieur Van Cruijningen te Oostburg, die weldra vanwege zijn drukke werkzaamheden het dagelijks toezicht, met goedvinden van het kerkbestuur, overdraagt aan de heer P. J. Kouwe, bouwkundige te Oostburg. Deze vervult van juni 1929 tot de voltooiing in juni 1931 met grote toewijding en bekwaamheid zijn taak.

RESTAURATIE

Op 3 januari 1929 start de algehele restauratie onder leiding van rijksbouwmeester Van Heeswijk. Bouwmaterialen zijn zo veel mogelijk hergebruikt. Bij de bouw is ook Doornikse kalksteen gebruikt van de in 1811 afgebrande St. Janskerk te Sluis. De muren van de zuidbeuk, die in 1609 waren verlaagd, komen weer op de oorspronkelijke hoogte en de kapitalen en basementen van de pilaren worden hersteld. Omdat men vloertegels te kort komt, zijn vier grafstenen uit de 16e eeuw, die overgebleven zijn van de oude vloer en van dezelfde blauwe hardsteen zijn, bij het herstel in de vloer verwerkt. Onder de banken heeft men ter besparing van kosten een vloer gelegd, samengesteld uit afval van baksteen en cement. De dakruiter is vervangen door de huidige klokkentoren met een 8-daags uurwerk met slagwerk en 2 wijzerplaten door firma Eijsbouts voor f 1.000. Gebrandschilderde glas-in-lood ramen worden geplaatst. De vergane eikenhouten

banken zijn vervangen door goedkopere vurenhouten exemplaren. Het houtsnijwerk van de uit 1650 daterende banken wordt tot versiering van de nieuwe banken gebruikt. Alleen de oude eikenhouten preekstoel is behouden. De vlakke zoldering is verbouwd tot het huidige tongewelf. Twee kachels verwarmen het gebouw. De elektrische verlichting uit 1924 is vervangen door 7 Siemens lozettelampen van 300 Watt per stuk. In plaats van het dakruitertje wordt door de gemeente Cadzand de sierlijke renaissancetoren tegen de kerk aangebouwd. Op 12 juli 1931 kan de kerk weer in gebruik genomen worden. Foto rechts: Linksboven aannemer Izaak Abraham Bossand, 2e van links bouwkundige P.J. Kouwe, rechtsboven de zoon van de aannemer, Jacobus Abraham Bossand.

Tijdens de restauratie zijn een dichtgemetseld raam, rechts naast het orgel, de afgesmeerde nissen langs de wanden, en de dichtgemetselde doorgang naar het kerkhof in de vroegere noordmuur herontdekt en in de oorspronkelijke staat teruggebracht.

De toren is gebouwd door Adriaan van Dale (*foto*), metselaar uit Cadzand, in opdracht van de gemeente Cadzand. Van Dale heeft onder andere de molen Nooitgedacht (1894) gebouwd en de Lagere School (1917) aan de Prinsestraat. Hij verwachtte daarom ook de kerk te mogen verbouwen. Het werd echter Izaak Bossand uit Oostburg met een iets gunstiger prijs.

De goed bij de kerk passende toren in renaissancestijl is een ontwerp van de architect L. A. van Cruyningen. Om op eigen ondergrond de toren te kunnen bouwen, kocht de gemeente Cadzand van de kerk een oppervlakte van 9 m² grond.

De in de dakruiter hangende klok, in 1611 gegoten door Johannes Burgerhuys, was eigendom van de kerk. Na afbraak van de dakruiter werd de klok in eigendom aan de gemeente overgedragen en in de nieuwe toren opgehangen. De kerk kreeg toestemming om voor het aankondigen van de godsdienstoefeningen de klok te luiden. Het kruis van de verwijderde dakruiter is op de nieuwe toren geplaatst. Het kruis is thans voorzien van een door Smid Robijn gemaakte bol en haan. Dit zijn symbolen uit de Germaanse tijd om onheil af te wenden. Voor christenen verkondigt de haan ook de opstanding van Jesus.

GLAS-IN-LOODRAMEN

Voor het winddicht maken van de ramen in de oost- en westgevel en toch de lichtinval te behouden, staan in de 13e eeuw gedraaide glasschijven ter beschikking. Productie van grote stukken vlak glas was nog niet mogelijk. Wanneer deze schijven vierkant geslepen worden, zijn ze eenvoudig in een houten of ijzeren frame, in de vorm van het raam, te plaatsen.

Al snel blijkt dat loden strips beter bestand zijn tegen weersinvloeden. Windroeden, meestal loodlijsten voorzien van een stalen kern, geven het glas stevigheid tegen winddruk. Het raam is waterdicht gemaakt door tussen de loodlijst en het glas stopverf aan te brengen, aangelengd met lijnzaadolie. Het raam is lichtdoorlatend, maar zeker niet doorschijnend vanwege de strepen, luchtbellens en verschil in dikte.

foto uit 1893: glas-in-loodramen in de westgevel boven de ingang.

Het Spaanse leger beschermt in de 2e helft van de 16e eeuw Cadzand tegen de aanvallen van de watergeuzen uit Vlissingen en het leger van de Noord-Nederlandse Gewesten. Als munitie gebruiken de geuzen loden kogels, die ze zelf moeten betalen. Het is daarom begrijpelijk dat de geuzen het bladlood van de dakgoten en uit de glas-in-loodramen slopen om er kogels van te gieten. De kerkklok uit de St. Lamberttoren wordt in 1579 omgesmolten tot kanon. De kerk is een bouwval geworden.

In 1609 wordt de zuidbeuk van de kerk weer opgebouwd, uiteraard met glas-in-loodramen.

In 1641 kan de noordbeuk hersteld worden. Het Vrije van Sluis, het bestuur van dit gebied, schenkt een gebrandschilderd raam met daarin het wapen van Het Vrije van Sluis. Het werkstuk was vervaardigd door de Middelburgse glasschilder Cornelis van Barlaar.

Het wapen is in zilver met een schuinbalk van azuur, het schild gedekt met een distelplant met drie bloemen.

De vormen en details kunnen niet alle uitgebeeld worden met gekleurde stukjes glas in loodstrips. Technisch is het in deze tijd mogelijk een venstervullende plaat blank glas te produceren en te beschilderen als een paneel of doek door het inbranden van emailverf, ijzeroxide, zilverpoeder en zwavel.

De rechtlijnige stukken glas zullen in lood gevat zijn, de rondingen en details gebrandschilderd. Het geheel zal in een glas-in-loodraam gevat zijn, zoals de ramen uit 1931. De verdere geschiedenis van het raam is niet bekend.

In 1931 is de restauratie van het kerkgebouw afgerond.

Het echtpaar mr. A.J.E.A. Bik-Enger uit Den Haag, met overgrootouders uit Cadzand (*Jan Bik gehuwd in 1789 met Janna Butin*), schenkt 5 glas-in-loodramen met de onderwerpen: Het wapen van Prins Maurits van Oranje, Het wapen van het Rijk, Het wapen van de provincie Zeeland, Het wapen gemeente Cadzand en De familiewapens van Bik en Enger.

Het 6e raam is geschonken door dr. J. de Hullu, secr.-kerkvoogd. Het vertoont de Fransche lelieën en den Hollandschen leeuw, en draagt tot opschrift: Aan de nagedachtenis der 1685-1771 overgekomen Hugenoten. Rom. 8:35, 37 en 39.

Het 7e en 8e raam zijn geschonken door twee anonieme kerkleden en hebben de afbeelding van een opengeslagen bijbel, waaronder de tekst Matth. XXII : 37-40 en Psalm L1 ; 3-5, en de afbeelding van het Lam Gods (het oude zegel van de kerkelijke gemeente) met de tekst Joh. 1 : 29B en Joh. III : 16.

Alle ramen zijn vervaardigd in het Atelier Jan Schouten te Delft.

De heer Bik overleed op 3 maart 1931, 4 maanden voor de ingebruikname op 12 juli 1931. Zijn weduwe was aanwezig bij de plechtigheid.

DE TWEEDE WERELDOORLOG

De Lagere School wordt opslagplaats van S-mijnen. De kerk wordt school. De kleuters krijgen les achter het hek bij de preekstoel, de overige leerlingen bij de ingang van de consistorie.

Vanaf 1942 wordt de toren gebruikt als uitkijkpost door de 712 Infanteriedivision in Terneuzen (KVA A2). Op de muren boven de luiken staan herkenningspunten in het landschap aangegeven met de bijbehorende afstanden. Via een ondergrondse telefoonleiding werd de informatie doorgegeven aan de batterij in Terneuzen.

De muren zijn bij de restauratie van de toren in 2009 onder handen genomen, waarbij delen van de tekeningen zijn verdwenen.

Vóór de restauratie zijn foto's van deze tekeningen gemaakt. Het idee is nu opgevat deze foto's op de plaats van de tekeningen te hangen. Het blijft immers een curiositeit.

(foto links) Bij de eerste geallieerde luchtaanval op 8 oktober 1944 is door bommen en door afweergeschut is de kerk veel schade toegebracht.

(foto rechts) Ook de bijbel uit begin 17e eeuw, die opengeslagen op de preekstoel lag, kreeg die dag granaatscherven te verwerken.

(foto links) Bij de granaatslag op 8 okt 1944 zijn alle glas-in-loodramen uit hun sponningen geblazen. Alleen het fragment van Het Lam Gods bleef ongeschonden.

Het is in 1946 bij de herstelling van de kerk teruggeplaatst in het raam van de zuidbeuk tegenover de ingang. De overige ramen zijn, met een kleine variatie, als eenvoudige glas-in-loodramen geplaatst.

De dakconstructie toont tot op de dag van vandaag de beschadigingen van granaatscherven.

Het kerkgebouw is zwaar beschadigd en niet geschikt voor gebruik. In de tuin wordt een barak gezet, die dienst doet als noodkerk. Na het herstel van de kerk is het noodgebouw verkocht aan Izak Boone, als vervanging van zijn verwoeste café aan de duinen.

Aan Stichting Herstel Zeeland 1945, een van de vele oorlogsschade gerelateerde stichtingen, wordt door de gemeente Cadzand in oktober 1946 een bijdrage in de herstelkosten gevraagd:

“Restauratie van het fraaie in Gotische stijl opgetrokken kerkgebouw der Nederlandsch Hervormde Gemeente.

Dit gebouw, hetwelk het gehele dorp beheerst, is thans bijna gerestaureerd. De kosten van herstel kunnen begroot worden op Fl. 60.000,-, waarbij nog komt de vervanging van het verwoeste meubilair. Voorts kan het herstel van de bijgebouwen nog geraamd worden op Fl. 20.000,-. Hoewel door Monumentenzorg een belangrijke subsidie zal verleend worden, zal de kerkvoogdij van voornoemde gemeente, welke toch reeds armlastig is, met een groot bedrag belast worden, waardoor deze moeilijk aan haar verplichtingen zal kunnen voldoen tegenover den aannemer. Het is gewenscht, dat aan genoemde kerkvoogdij, welke het heeft aangedurfd om tot restauratie over te gaan om verder verval van het gebouw te voorkomen- zoo mogelijk- financieele hulp wordt verleend. In dit verband merk ik op, dat de burgerlijke gemeente, gezien de weinig rooskleurige toestand der gemeente-financiën, n i e t in staat is om een financieele bijdrage te verlenen in de kosten van herstel.”

De na-oorlogse restauratie kwam tot stand onder leiding van de architect E.A. Canneman.

Tijdens Operation Switchback in oktober 1944 zijn honderden bommen afgeworpen op de duinen om bunkers en geschut (Atlantikwall) onklaar te maken. Een groot aantal kwam terecht in zee en ver achter de duinen. Daaronder waren veel blindgangers. Na de bevrijding is onmiddellijk begonnen met het opruimen.

In 1948 is een verdwaalde bom op het kerkhof aan de Erasmusweg geruimd.

Tot op heden worden regelmatig explosieven van alle aard gevonden en onschadelijk gemaakt.

In 1957 is de pastorie uit 1894 afgebroken en in 1963 de consistorie tegen de kerk aangebouwd. Aan de markt tegenover de kerk is een nieuwe predikantswoning gebouwd, die tot 2001 als zodanig in gebruik was.

November 1964 is een nieuw kruis, vervaardigd door smederij De Wolf, op de toren gezet door Ko en Piet de Wolf sr., timmerman Hamelink en aannemer Dierings. Veiligheidsvoorschriften waren in die tijd summier. Er werden balken door de galmgaten gestoken en aan de rechterzijde vastgeklemd. Links werden planken gelegd voor de ladder. Onderaan de ladder houdt waarschijnlijk Dierings deze tegen, terwijl bovenaan de, als onverschrokken bekend staande, Hamelink het kruis plaatst.

De haan en de bol uit 1929 van smid Robijn zijn er weer op geplaatst. In eerste instantie durfde niemand naar de top te klimmen, totdat een onverschrokken inwoner op een onbewaakt moment een oude verfemmer op de torenspits plaatste, als bewijs dat het kon. Men heeft het bruijne vermoeden dat een zekere Piet de waaghals is geweest.

Het oude kruis heeft tientallen jaren op de zolder van smederij De Wolf gelegen, totdat het in 2008 door plaatsgenoot Rini Smit is opgeknapt en het een plaats kreeg in de kerk.

In 1969 wordt voor het eerst groot onderhoud uitgevoerd aan de toren. De loodslabben en de leienbedekking moeten worden hersteld en de bliksembeveiliging boven op de torenspits wordt voor alle zekerheid vernieuwd. De kosten van herstel bedragen f 29.000 en worden betaald door rijk en provincie. Het werk wordt uitgevoerd onder toezicht van monumentenzorg.

In 1981 laat de nieuwe gemeente Oostburg kleine herstelwerkzaamheden uitvoeren aan het voegwerk van de gevels en de toren.

In 1982 voert een specialist in bliksembeveiligingen, een gedeeltelijke inspectie van de toren uit. Geconstateerd wordt zware roestaantasting van het ornament/kruis (basis van de torenhaan), de vlaggenmasthouder en beugel, de klokkenstoel en de verankeringen.

In 1999 breekt door roestvorming de ophanging van de klokkenstoel. De luidklok hangt scheef en kan niet meer geluid worden. De toenmalige gemeente Oostburg, de eigenaar van de toren en de klok, heeft geen geld voor reparatie. Plaatsgenoten Rini Smit en Bram Nortier togen daarom aan het werk.

De verroeste steunen werden vervangen door zelfvervaardigde verzinkte steunen en de klok weer opgehangen. Deze vakkundige reparatie door Kezantenaoren voorkwam erger.

In 2009 is de toren grondig gerestaureerd, balken zijn vervangen, het voegwerk is hersteld en er is een nieuwe opgang gemaakt. Het uurwerk is gereviseerd door de firma Eijsbouts, hetzelfde bedrijf, dat in 1931 het uurwerk leverde. Het volledig verslag vindt u als bijlage.

De Protestantse Gemeente Zuidwesthoek is eigenaar van de kerk. Het gebouw wordt niet alleen voor diensten gebruikt, maar ook voor concerten, herdenkingen en kunstexposities.

Dankzij de Hervormde Gemeente Zuid Westhoek, de Stichting Behoud Dorpskerk Cadzand, de provincie Zeeland, de gemeente Sluis en de bevolking kan het kerkgebouw nog lang voor ons nageslacht behouden blijven.

PASTOORS VAN DE ONSER VROUWE KERCKE

- Gillis Lapostole, pastoor tot 1456, daarna aartsdeken van Brugge;
- Sijmoen Vermeulen, pastoor in 1597 tot 1604;
- (door hiaten in het archief van de St. Baafsabdij is de lijst incompleet)

PREDIKANTEN VAN DE HERVORMDE KERK

1608 12 November. Is door het collegie geresolveerd, dat men, gehoord hebbende het verhoog en verzoek, gedaan door Jan Alenzoene en Lieven de Clerck, tegenwoordig ouderlingen der kerke van Kadzand, geadsisteerd met beide de dienaren des goddelijken Woords dezer stad [Sluis], denzelven ouderlingen zal verleenen acte van adres van wege 't zelve collegie: om zich daarmee te vervoegen in 's Gravenhage bij Franchois de Jonge, tot aanhouding om te moeten verkrijgen eenen dienaar des goddelijken Woords binnen Cadzandt.

- (-Rob de Rieu, interum predikant uit Sluis, ca.1606-1609)
 - Marcus ab Halle, proponent, alhier overleden, 1609-1622 (of 1623);
 - Adriaan Corneliszoon Langendam, gekomen van Breskens, vertrokken naar Westkapelle, 1623-1633;
 - Petrus van Thoor, gekomen van Oosthuizen, vertrokken naar Middelburg, 1631-1633;
 - Johannes Sterthenius, proponent, vertrokken naar Oost-Indië, 1633-1640;
 - Petrus Dobbelaer, gekomen van Renesse, alhier overleden, 1641-1661;
 - Johannes Urselius, vroeger predikant te Essequebo (West- Indië), 1662-1672;
 - Jacob Eduardi, gekomen van Nieuwvliet, alhier overleden, 1672-1676;
 - Petrus Pollion, gekomen van St. Kruis, vertrokken naar Aagtekerke, 1667-1720;
 - Martinus van Groenberg, proponent, alhier overleden, 1679-1720;
 - Eelco Eelcoma, gekomen van Nieuw Brongerga (Fr.), alhier emeritus geworden, 1721-1738;
 - Leonardus Ens, proponent, vertrokken naar Breskens, 1739;
 - Frederik van Huchem, proponent, alhier emeritus geworden, 1740-1774;
 - Philippus van Duren, gekomen van Sliedrecht, vertrokken naar Wolfaartsdijk, 1774-1778;
 - Johannes Steenbakker, gekomen van Ouwerkerk bij Zierikzee, vertrokken naar Biervliet, 1778-1780;
 - Diederik Cornelis van Voorst, gekomen van Sint-Anna ter Muiden, vertrokken naar Hien en Dodewaard, 1781-1785;
 - Johannes van Dasselaer, gekomen van Oene (Gld.), alhier overleden, 1785-1796;
 - Jacobus de Rochefort, proponent, vertrokken naar Westkappel, 1798-1808;
 - Henri Louis de Jonge, proponent, vertrokken naar Oost-Souburg, 1810-1814;
 - Willem Jan Berghuis, proponent, vertrokken naar Wanneperveen (Ov.), 1815-1820;
 - Cornelis Pieter Lammers van Toorenborg, gekomen van Dreischor, vertrokken naar Domburg, 1821-1827;
 - Johannes van Rhee, gekomen uit Benningbroek (N.H.), vertrokken naar Biggekerke, 1828-1832;
 - Jan Pieter van Hal, gekomen van Serooskerke op Schouwen, ontslagen, 1832-1844;
 - Hubertus Johannes Janssen, proponent, vertrokken naar Groede, 1845-1851;
 - Johannes Jollius Six Dijkstra, gekomen van Ellewoutsdijk, alhier emeritus geworden, 1852-1893;
 - Frederik Breen, proponent, vertrokken naar Oostkapelle, 1894-1899;
 - Willem Hendrik Weeda, proponent, vertrokken naar Oosterland op Duiveland, 1900-1908;
 - Drs. Hendrik Ferdinand de Puy, gekomen van Terkaple en Akmarij (Fr.), vertrokken naar Lutterade (L.), 1908-1927;
 - Frederik Aarnout Visser, gekomen van Oosterzee en Echten (Fr.), 1-10-1927, met emeritaat vertrokken naar Heemstede op 27-8-1940;
 - Jan Adam Talma, proponent, gekomen op 13-5-1941, vertrokken naar Zaamslag op 24-2-1946;
 - Max Enker, proponent, gekomen 16-6-1946, vertrokken naar Koudekerke op 2-1-1949;
 - Arend Chrisiaan Wolter ten Cate, gekomen van Noordgouwe op 24-7-1949, vertrokken naar de Krim (Ov.) op 18-2-1962;
 - Willem Cornelis Luuring, gekomen van de Krim op 25-2-1962, met emeritaat vertrokken op 31-1-1971;
 - Jacob Willem Schokking, gekomen op 13-8-1972 uit Rotterdam, vertrokken met emeritaat op 18-8-1977.
- 1 november 1977 is de combinatie Sluis - St.-Anna ter Muiden - Retrenchement - Cadzand opgericht, met als doel om één predikant te kunnen bekostigen voor de gehele combinatie. Dit is blijven bestaan tot 1 januari 1999; vanaf deze datum is de combinatie overgegaan tot een volledige fusie, met als naam N.H. Gemeente Zuidwesthoek. De toenmalige predikant van Sluis - St. Anna ter Muiden - Retrenchement werd ook de predikant van Cadzand.*
- Cornelis Balk, vertrokken in december 1991 naar Tholen;
 - Arie J. Houwaart, gekomen op 12-1-1992 uit Kuinre en Blankenham, vertrokken naar Veendam in mei 2000;
 - Jan W. Blankert, gekomen op 11-03-2001 uit Edam/Volendam, vertrokken naar Amsterdam in september 2007.
- 15 mei 2007 is de naam gewijzigd in Protestantse Gemeente Zuidwesthoek.*
- Irma J. Nietveld, gekomen op 13-1-2008.

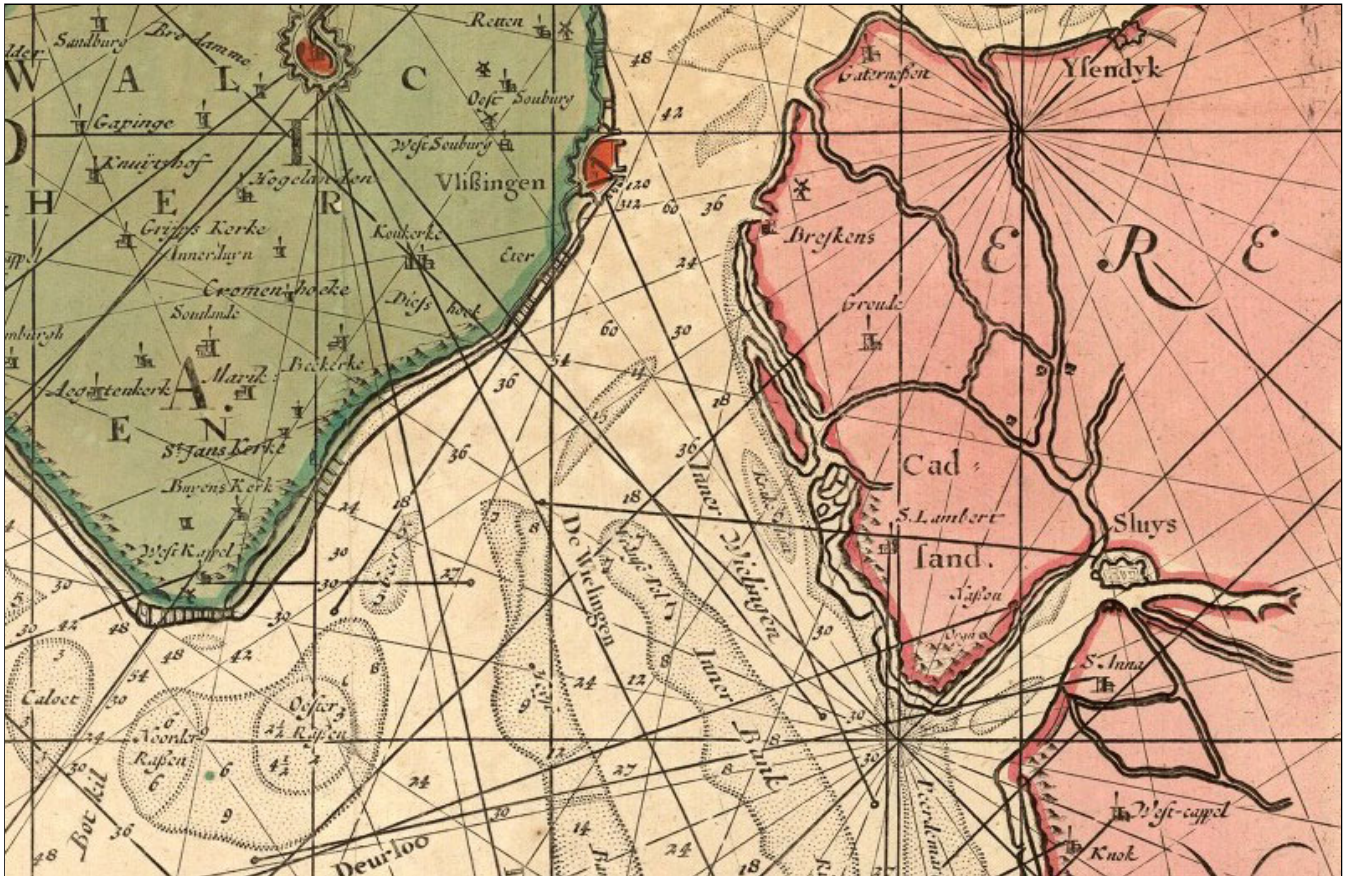
PREDIKANTEN VAN DE WAALS HERVORMDE GEMEENTE

- Pierre Trouillard, te voren pasteur bij de Hervormde gemeente van Guînes, vertrokken naar de Franse gemeente te Canterbury in Engeland. 1686-1687.
 - Jean de la Londe le Bas, gekomen van Vaals, vertrokken als garnizoenscommandant naar Namen. 1688-1710 of 1711.
 - Jean Bonniol, te voren pasteur te Calmont in Haut Languedoc. Alhier overleden. 1711-1712.
 - Joseph Casaudoumecq, proponent, vertrokken naar Aardenburg. 1713-1719.
 - Pierre Bruckner, te voren veldprediker in Nederlandse dienst, alhier emeritus geworden. 1720-1771.
 - Jean Maurel, proponent, vertrokken naar Aardenburg. 1772-1774.
 - Jean Baptist Briatte, te voren pasteur bij de Kerken der Woestijn in Noord-Frankrijk, vertrokken naar Namen. 1775-1776.
 - Joseph François, proponent, vertrokken naar Aardenburg. 1776-1777.
 - Daniel Henri Dautun, proponent, vertrokken naar Amsterdam. 1779-1780.
 - Jean André Anosy, te voren veldprediker in Nederlanse dienst, vertrokken naar de Nederlands Hervormde gemeente te Borssele. 1780-1797.
- In de jaren 1797-1809 werd de dienst geleid door een der leden, Felix Iomon genaamd, en omstreeks 1771 als réfugié herwaarts overgekomen uit Nauroy bij St. Quentin.

LITERATUUR

- Maaten, E. van der; Geschiedenis der Nederlanden; 1853; p32
- Noire, Laura de; materialen en technieken in historische metselconstructies; 2017
- Rijksarchief Gent, St-Baafs no. 790, fol. 12 en 51
- Larbouillat, Jacques; Akkerzieken in de Zwinstreek; 1988
- Hinte, Jan van; Haagbegruving; 1982
- artway.eu
- Wikipedia.nl
- glas.nl
- Cartulaire de Saint Bavon 655-1255; 1840; charter 15, p22; charter 57, p58; charter 18, p25; charter 161, p122; charter 176, p171; p38; p47; p66, p67;
- Kloot Meyburg, Herman van der; Onze Oude dorpskerken; 1912
- Schillewaert, Rob; Het Vrije van Sluis in de eerste helft van de 17e eeuw; 2010
- AA, A.J. van der; Aardrijkskundig woordenboek der Nederlanden, deel 11, 1848; p934
- krantenbank delpher.nl
- De kapelle St. Pieter onder Nieuwvliet, J. de Hullu, 1904.
- Gottschalk, M.K.E.; Historische Geografie van Westelijk Zeeuws-Vlaanderen, deel II, 1958
- Dale, J.H. van; Bijdragen tot de oudheidkunde en geschiedenis van Zeeuwsch-Vlaanderen, deel 1 en 2, 1856
- Groningen, A.P. van; Geschiedenis der Watergeuzen, 1840: p23
- Hunnius, Balduinus; Het Staatliche Vlaanderen of De Zeeuwsche Buise; 1718
- Algemeen Rijksarchief De Haag
- Dr. J. de Hullu; Nota betreffende de geschiedenis van de Nederlandsch-Hervormde Kerk te Cadzand; 1925
- Rini Smit en Bram Nortier
- beeldbank Cultureel Erfgoed
- Haslinghuis, dr. E.J.; Bouwkundige termen; 2005
- Treslong Prins, P.C. van; Genealogische en heraldische gedenkwaardigheden in en uit de kerken der provincie Zeeland; 1919
- ivdnt.org/onderzoek-a-onderwijs/lexicologie-a-lexicografie/historische-woordenboeken
- Debonne, Vincent en Dreesen, Roland; Stenen immigranten in de Zwinstreek; 2015
- Rijksdienst voor archeologie, cultuurlandschap en monumenten; Het pannendak; 2008.
- Muller, Ben; Stützpunkt Groede; 2010

St. Lambertus toren

Detail van een paskaart uit 1690 van Johannes van der Keulen. Door middel van nauwkeurige kustbeschrijvingen, moet men zijn plaats op zee kunnen bepalen. Het is van groot belang dat kerktorens, molens en markante duingroepen goed afgebeeld worden. Rechtsonder op het Eiland van Cadzand staat de St. Lamberttoren aangegeven. Wanneer, vanaf de Wielingen gezien, de St. Lamberttoren en het kasteel van Sluys op een lijn staan is men de tolgrens gepasseerd.

Beide tekeningen zijn uit begin 1600 en tonen Cadsandt gezien vanuit het redout van Oostvliet bij het Zwarte Gat. De rechtse tekening is het meest waarheidsgetrouw. De wallen op de eerste tekening horen niet bij Cadsandt, maar zijn van het redout. De vorm van de toren klopt wel, een plomp model naar Romeanse stijl.

De kerk heeft één beuk. Het is de noordbeuk met de St. Lambert. De zuidbeuk is niet meer aanwezig, het is een bouwval die na 1609 van de grond af aan zal worden herbouwd.

Betrouwbare tekeningen van de toren zijn niet bekend, maar hoe hij er omstreeks 1634 vanuit de verte moet hebben uitgezien vindt men aangeduid in een zeeatlas van datzelfde jaar, waarin het volgende staat opgetekend: "Wanneer [dat wil zeggen bij het inloopen van de Wielingen] het kasteel van Sluys komt aan een hoogen plompen toren staande op Cadzand bewesten Sluis (...)/ dan is men de Fransche Pol gepasseerd en mag men vrij Oost aan gaan recht op Vlissingen" (zie paskaart boven). Ook predikant ds. Balduinus Hunnius uit Oostburg kwalificeert in zijn boek 'De Zeeuwsche Buise' de toren als hoog en plomp.

Volgens bouwvoorschrift van de Katholieke Kerk wordt een kerkgebouw in de richting oost-west gebouwd met de ingang aan de westzijde. De kerktoren staat ook aan de westzijde. De toren van de Onse Vrouwe Kercke op Cadsant is, gezien de Romeanse stijl, tegelijk gebouwd met, of onmiddellijk na de zuidbeuk, dus in de 13e eeuw. De positie is

vrijstaand, links of rechts van de zuidbeuk, maar zeker niet voor de ingang. Opvallend is, dat het raam van de noordbeuk, die later gebouwd is, rechts van het midden is geplaatst. Stond de toren in de weg?

(foto links, toren in Romaanse stijl van de kerk in Ewijk)

Een klokkentoren heeft een belangrijke functie. Met de klok worden de gelovigen opgeroepen voor de H. Mis, wordt elke dag om 06.00u, 12.00u en 18.00u een sein voor het Angelus gegeven en luidt hij bij begrafenissen en in noodsituaties.

Het is ook een uitkijktoren. Vanwege het gevaar van plundertochten door de Watergeuzen is Cadsant permanent in staat van paraatheid. Men plaatst wachters "op de zeedycken ende torren van den kercken staende omtrent de zeedycken. Prochiepappen ende andre gheestelicke personen worden verzocht om 's nachts in de kerken te gaan slapen". Dat gebeurde in 1568, 1569, 1571 en 1572. Het probleem wordt groter, want in 1579 laat Philips II de kerkklokken van o.a. Coxyde, Oostburg, Cadzand en Groede naar Sluis overbrengen en omsmelten tot kanonnen.

In 1611 plaatst klokkengieter Jan Burgerhuys uit Middelburg een nieuwe klok in de Lamberttoren ('Sint' is geschrapt) van de, inmiddels, protestantse kerk te Catsandt.

In 1609 en 1641 worden de zuidbeuk en de noordbeuk herbouwd, maar is het te laat voor de toren. Er is geen geld om de kerktoren te herbouwen. Wegens instortingsgevaar wordt de Lamberttoren in 1677 afgebroken. De stenen zijn gebruikt om het kerkgebouw en de pastorie te herstellen en het knekelhuisje te bouwen.

In hetzelfde jaar wordt een dakruiter met de klok van Jan Burgerhuys op de zuidbeuk geplaatst. In 1750 schijnt het torentje te zijn vernieuwd. Met de grote reparatie van het kerkgebouw in 1930 is de dakruiter verwijderd en de huidige kerktoren tegen de ingang gebouwd.

In 1982 zijn naast de kerk huizen gebouwd aan een straatje, het Lambertusstraatje, als herinnering aan de St. Lambertustoren.

Bron:

D. Davidszoon, paskaart 1660

J. Luyken, paskaart 1681

J. van Keulen, paskaart 1690

St. van der Loef, paskaart 1774

Hunnius, Balduinus; Het Staatliche Vlaanderen of De Zeeuwsche Buise; 1718

Dale, J.H. van; Bijdragen tot de oudheidkunde en geschiedenis van Zeeuwsch-Vlaanderen, deel 1 blz.352, 1856

Lijst van Nederlandsche klokkengieten met enkele bijzonderheden, 1925

Diverse

RESTAURATIE KERKTOREN

De nieuwe gemeente Sluis liet in 2003 een inspectierapport met kostenbegroting opstellen. Geraamde kosten € 204.000. Er was geen budget voor de hoognodige restauratie. In het inspectierapport 2007 van Monumentenwacht Zeeland wordt vermeld dat de onderhoudsstaat van de toren achteruit holt. De in het rapport van 2003 geconstateerde gebreken zijn ernstiger geworden. Het gebouw voldoet niet meer aan de eisen van de geldende normen en richtlijnen. De geïndexeerde restauratiekosten zijn inmiddels € 240.000,-. B&W zien de ernst van de zaak in en stellen de Raad voor om de kerktoren van Cadzand in de Kadernota 2008 - 2011 op te nemen. In de raadsvergadering van 28 juni 2007 keuren de raadsleden de Kadernota goed. De restauratie kan beginnen.

September 2008 is het zover. Onder leiding van architectenbureau Rothuizen, Van Doorn, 't Hooft uit Middelburg wordt de restauratie uitgevoerd. Monument Vandekerckhove N.V. (B) is het werk, met een opvallend lage prijsopgave, gegund. Tijdens de werkzaamheden blijkt, dat de aannemer zijn prijs heeft gebaseerd op het vereenvoudigen en schrappen van voorgeschreven reparaties.

Steigers worden opgebouwd en het voorbereidend werk gestart. De volgende problemen zijn geconstateerd/worden uitgevoerd:

- Bereikbaarheid/toegankelijkheid verbeteren
- Ingerotte en verzwakte constructieonderdelen
- Ingerotte vloeren en balklagen
- Muurwerk bovenste gedeelten buitengevels
- Afgazing onderzijde ui aanbrenge
- Bevestigingen wijzerplaten
- Luidklok restaureren
- Op diverse plaatsen loszittend stuckwerk en gescheurd metselwerk
- Diverse ingerotte balkkoppes vloerbalklagen, luiken en stijlen
- Trappen voldoen niet aan normen
- Roestende verankeringen balkankers – stripankers – hoekankers etc.
- Ingerotte onderdelen herstellen deels traditioneel en deels met kunstharsmortel
- Binnenverlichting en elektrische aansluiting niet aanwezig
- Gescheurd metselwerk t.g.v, roestende verankeringen enz.
- Open en loszittend voegwerk
- Roestig ladderhakken
- Slechte bereikbaarheid spits
- Ingerotte onderdelen en zwamaantasting hoekstijlen lantaarn
- Zwamaantasting balklaag omloop vloer
- Bladgoudbekleding van kruis, haan, bol en wijzerplaten zijn behoorlijk verweerd en grotendeels niet meer aanwezig.

Maandag 15 sept.: De wijzerplaten worden gedemonteerd. De bevestigingssteunen zijn, zoals verwacht, ver doorgeroest. Later deze week zullen de wijzerplaten met wijzers naar (inderdaad dezelfde!) Koninklijke Eijsbouts te Asten gebracht worden om opnieuw te worden verguld. De gietijzeren klepel in de bronzen klok is ook verwijderd. Er hoefde niets gedemonteerd te worden. De klepel werd zonder problemen gedemonteerd, omdat de ophangbeugel aan één kant los hing en het resterende gedeelte het binnen 2 maanden zou begeven. Had Cadzand bijna niet meer geweten waar de klepel hing!

Vrijdag 19 sept.: Nu de steigers er staan, kan de aannemer de buitenkant van de toren beter bekijken. Er blijkt meer te moeten worden vernieuwd dan het inspectierapport aangaf. Wat en hoe zal volgende week bekend zijn. Eijsbouts heeft de bronzen klok verwijderd en samen met de wijzerplaten, de bol en de haan afgevoerd voor restauratie.

Vrijdag 27 sept.: Vanwege onder andere onvoorziene reparaties zal het nog twee á drie weken duren voordat werkelijk met de restauratie begonnen wordt. De planning is om met het voegwerk aan de buitenmuren te beginnen. Eijsbouts zal bekijken of het luiden van de klok buiten de standaard uur-en halfuurslagen ook elektrisch kan gebeuren. Nu wordt dit nog met het bekende touw gedaan.

In het verleden gaf dit wel eens problemen. De berensterke Willem Goossen van de gemeente Cadzand luidde dermate enthousiast de klok, dat deze klem sloeg in een galmgat. Terwijl hij, met gevaar voor eigen leven, uit een ander galmgat hing, om de klok los te maken, maakten de dorpelingen het nog erger door naar boven te roepen: "Zoude de klok niet es luiden?"

Dinsdag 14 okt.: Na maandag materiaal aangevoerd te hebben, kan vandaag daadwerkelijk aan de hoognodige reparaties begonnen worden. Allereerst worden de drie houten vloeren bovenin de toren volledig vernieuwd. Begonnen is met de onderste vloer. De oude vloer is inmiddels afgebroken en afgevoerd. Balken van dennenhout worden in de bestaande gaten in de muur gestoken en de buitenste balken worden met draadeinden aan de muur geschroefd. Deze draadeinden zijn met chemische ankers vastgezet.

Donderdag 16 okt.: Foto 1: De tweede vloer ziet er ogenschijnlijk prima uit, maar de gedeelten in de muur zijn verrot. Foto 2: Het zijn twee balken boven elkaar, de onderste is er net zo slecht aan toe als de bovenste. Foto 3: Ook de verticale balken hebben geen dragend vermogen meer.

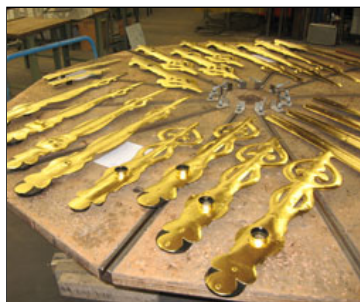

Woensdag 22 okt.: De schrijnwerkers werken aan de tweede vloer. Dat gaat met de degelijke pen- en gatverbinding. De materialen worden via de wenteltrap van 50 treden aangevoerd. De mannen moeten zich letterlijk in allerlei bochten wringen om te kunnen bouwen. Ze zijn dus in topconditie!

Vrijdag 24 okt.: Aan de buitenkant is men begonnen met het uitwisselen van de verroeste muurankers met roestvast stalen ankers. De muurankers houden de in de muur gestoken balken op hun plaats. De oude ankers zijn door het roesten uitgezet en hebben daarmee scheuren in de muur veroorzaakt. Allereerst moeten de kapotte stenen uitgeslepen worden. Daarna worden de oude muurankers verwijderd en de roestvaste geplaatst.

Foto's onder: Bericht van Eijsbouts: de wijzers van de klok zijn geheel gereviseerd en opnieuw met bladgoud verguld. De cijferringen zijn gereviseerd en de cijfers zijn voorzien van een hechtmiddel/ antiroestmiddel. Later zal hierop het bladgoud geplakt worden. Ook een aantal onderdelen van het uurwerk is gereviseerd.

Foto's rechts: De drie vloeren boven in de toren krijgen steeds meer vorm. De schrijnwerkers houden zo veel mogelijk de oude constructie-methoden aan. Dat is niet alleen de ouderwetse pen- en gatverbinding, maar het geldt ook voor verbinding van de balken onderling. Alleen de ijzeren muurankers worden vervangen door rvs stalen ankers.

De bouten waarmee balken aan de muur bevestigd zijn en zichtbaar blijven, worden in de balk verdiept en afgedekt met een prop. Deze wordt daarna vlak geschuurd.

Woensdag 29 okt.: De eerste werkzaamheden aan de galmgaten onder de 'ui' zijn begonnen. De houtconstructie is geheel bekleed met lood van (ouderwetse kwaliteit!) 3 mm dik. De flensen zijn dubbel uitgevoerd. Het geheel ziet er na bijna 80 jaar nog als nieuw uit. Er is niets beschadigd. Echter het probleem kan aan de binnenkant zitten; de balken worden niet of nauwelijks geventileerd. De kans is groot, dat de balken aan de regenzijde aangetast zijn. Om dat te controleren moet de loden bekleding verwijderd worden.

Onderstaande foto's geven een beeld van de staat waarin de houtconstructie zich bevindt:
Foto 1: een aangetaste verticale balk, Foto 2: een doorgeroest hoekijzer, Foto 3: een gezond deel.

De wanden onder de galmgaten zijn grotendeels in goede staat. Het hout is afgedekt met leien, zoals onderaan de foto te zien is. Eventueel aangetaste delen worden vervangen.

Woensdag 12 nov.: De drie vloeren boven in de toren zijn inmiddels gereed. Het verwijderen van het lood rond de houtconstructie bij de galmgaten blijkt niet overbodig te zijn. Drie van de acht balken moeten (gedeeltelijk) vervangen worden. De mannen zijn blij, dat het nog goed weer is, want het is daarboven frisjes en het waait stevig!

Vanaf vandaag zal het werk aan de houtconstructies voor onbepaalde tijd stilliggen. De reparaties aan de muren zijn nog in volle gang. De ijzeren ankers worden vervangen door rvs ankers en de buitenmuur weer gesloten met gelijkende bakstenen. Er is nu ook een begin gemaakt met het uithakken van de beschadigde voegen van de buitenmuur.

Maandag 1 dec.: De afgelopen 2 weken hebben de mannen het beschadigd voegwerk uit de voegen geslepen, gehakt en gekrabbd. Vervolgens zijn de voegen gereinigd en stofvrij gemaakt. Het is secuur werk, omdat deze schoonmaak de hechting en kwaliteit van de nieuwe voeglaag bepaalt. De nieuwe voeglaag moet extreem bestand zijn tegen de zilte lucht hier aan de kust. De reparatie zal worden uitgevoerd met de mineraalgebonden Jahn M 110 voegmortel, die bestand is tegen zout, vocht en vorst.

Bijna alle gescheurde bakstenen zijn uithakken en vervangen. De buitenmuur is bijna gesloten. Het is afhankelijk van het weer, wanneer de speciale voegmortel aangebracht kan worden.

Foto's onder: Zie de details van afwerking van de bakstenen rond de boog. De ijzeren "duimen" (het draaipunt van de scharnieren) van de luiken zijn vervangen door rvs exemplaren. De luiken blijven de originele. Ze zullen wel opgeknapt moeten worden!

Woensdag 10 dec.: De luidklok is door de firma Eijsbouts onderzocht op beschadigingen en volledig goedgekeurd. Er zitten geen

(haar-)scheurtjes in, die de klank drastisch zouden beïnvloeden. Op de foto ziet u onze luidklok met de gereviseerde luidklepel. De klepel wordt, na montage van de luidklok, in de klok gemonteerd.

De uurslag gebeurt sinds 1931 mechanisch. Rechtsonder op de foto de mechanische hamer voor de uurslag. Het luiden van de klok tijdens diensten gebeurde tot nu toe met het bekende touw, dat tot aan de voet van de toren reikte.

Dit luiden zal nu magnetisch gebeuren. Mooier gezegd, met een lineair luidapparaat. De houten luidas is hier voor aangepast. Door middel van wisselende magnetische velden wordt de klok in beweging gebracht. Er is gekozen voor dit systeem, omdat hierbij geen kettingen en elektromotoren nodig zijn, die door de zilte atmosfeer binnen korte tijd zouden verroesten. De benodigde elektriciteitskabel wordt vanaf het Zwingerbouw tot boven in de toren getrokken. Een geluk voor de koster is, dat de schakelaar beneden onderaan de trap wordt gemonteerd. Op de foto ziet u van boven naar beneden: de houten luidas, de lagerplaten met lagers, rechts daarvan de luidklepel en rechtsonder de mechanische hamer voor de uurslag.

Maandag 19 januari 2009: Er brandt weer licht bij de burenen! Schrijnwerker Christ Leenknecht en zijn mannen leggen de laatste hand aan de houtconstructie onder de 'ui'. Daarna gaan ze binnen verder met vaste houten trappen naar de bordessen tot aan de klok en de vlaggenmast. Beide waren alleen met halsbrekende toeren via losse laddertjes te bereiken. Geen wonder dat de gemeente hun medewerker verbod nog langer de vlag uit te steken!

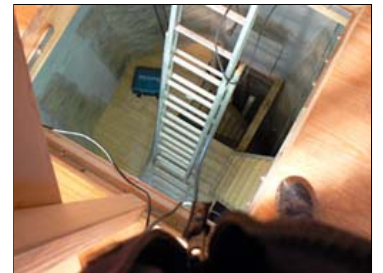
Maandag 16 feb.: De afgelopen weken is de verwijderde loden bescherming van de houtconstructie weer teruggeplaatst en gedeeltelijk vernieuwd. De gerestaureerde klok en wijzerplaten kunnen nu geplaatst worden. Klinkt gemakkelijk, maar is het niet. Het ophijzen van de klok tot onder het dak gaat zonder problemen. Het manoeuvreren van de klok door het groene luik en het optakelen langs in de weg zittende balken naar de klokkenstoel kost veel mankracht, praten en geduld! Het plaatsen van het luidmechanisme en de hamer voor de (half-) uurslagen is daarbij vergeleken een makkie.

Foto links: Het resultaat van een dag hard werken. De vierkante plaat vooraan is een onderdeel van het luidmechanisme. Aan de achterkant is een deel van het mechanisme voor de (half-)uurslagen te zien. Links en rechts op de foto is de loodbekleding van de staanders. De middengedeelten zijn nieuw. Op die plaatsen is de houtconstructie gedeeltelijk vernieuwd. De loodbekleding op de boven- en onderkanten is vakwerk uit 1929.

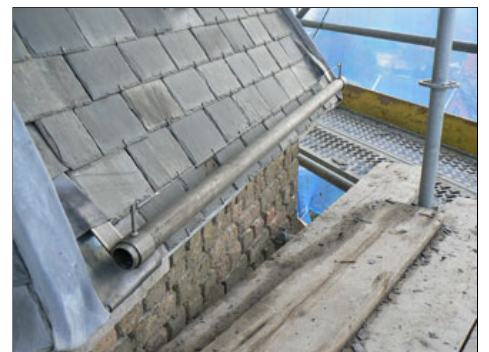
Dinsdag 17 feb.: Volgens de planning worden vandaag de gerestaureerde wijzerplaten teruggeplaatst. De doorvoeren voor de wijzerassen blijken te klein te zijn. Ze zullen in de loop van de week worden aangepast. Het gereviseerde uurwerk (uit 1930, fabriekaat Eijsbouts) wordt pas geplaatst na beëindiging van de bouwwerkzaamheden. Dit in verband met stof, gruis en het risico van beschadigingen.

Foto rechts: De nijvere schrijnwerkers leggen de laatste hand aan de bordessen. Daarna worden de trappen geplaatst om veilig, volgens ARBO-voorschriften vanaf het einde van de betonnen wenteltrap tot bij de klok en de vlaggenmast te komen.

Donderdag 19 feb.: *Foto links:* De galmgaten worden voorzien van vogelwering. Het is even een zoekplaatje: bovenaan hangt de klok, de koperen plaat in het midden is het toegangsluik, links- en rechtsboven de originele loden bescherming, daaronder het nieuwe lood. Tenslotte de vogelwering in het galmgat. Het is een weersbestendig kunststof net dat met roestvast stalen ogen aan rvs geleiders is bevestigd. Zo kan het net opgetrokken worden voor inspectie en werkzaamheden aan de buitenzijde. Simpel en doeltreffend.

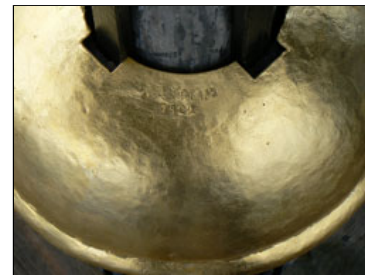
Foto rechts: De ronde buis op de lantaarn (schuin aflopend leidak t.p.v. de wijzerplaten) dient om een touw te geleiden bij inspectie door de Monumentenwacht. De fijne rvs draad dient ook hier als vogelwering.

Maandag 23 feb.: *Foto's onder:* Het puntje van de toren. Daar overheen is het smeedijzeren ornament geschoven. Door de conische vorm zet het zich vast. Op de tweede en derde foto de torenspits in close-up met de handtekening van de smid: 1.11/ 1964/ WOLF.

Foto's onder: De haan wordt op het torenkruis geplaatst; het jarenlange heen en weer draaien vóór de restauratieaanvang heeft zijn tol geëist; de haan steunt op het puntige uiteinde van de spitsas en onderaan de haan loopt de as door een stalen bus die in de verticale buis geperst zit. Deze bus is uitgesleten, waardoor deze busgeleiding behoorlijk wat speling vertoont en de haan kan "waggelen". Het plaatsen van een nieuwe bus zal dit euvel verhelpen. De ornamenten zijn opnieuw met bladgoud bekleed. Ook hier de handtekening van de smid: 1929/ROBIJN.

De planning is, dat vanaf vandaag de buitenmuren van de toren gevoegd worden. Dat gebeurt met de mineraalgebonden Jahn M 110 voegmortel, die bestand is tegen zout, vocht en vorst. Zie 1 dec. Voor de verwerking is echter een buitentemperatuur van minimaal 5gr. C. vereist. De vereiste chemische reactie in de voegmortel komt anders niet of nauwelijks op gang. Het is dus wachten op een hogere buitentemperatuur. De voegmortel zal dan ook met een grotere dichtheid aangebracht worden dan tot nu toe werd gedaan. Inmiddels zijn de luiken in de muren, de toegangsdeur en de deur naar de toren gegrond en afgelakt.

In de toren wordt de eerste houten trap aangepast aan de ruimte voor de kast van het torenuurwerk. Deze kast is aan die plaats gebonden vanwege de doorvoer van stangen, kabels en gewichten voor de bediening van de klok. De onderste meter van deze rechte trap wordt haaks hergemonteerd op de opgaande trap, zodat de kast weer genoeg ruimte heeft. Ook het luik naar de klok moet worden aangepast. Ten behoeve van de klok is het groter dan het oorspronkelijke luik, maar kan daardoor niet helemaal open. De oplossing is het luik in tweeën delen. Met nog enkele andere wijzigingen loopt de restauratie van onze toren wel enige vertraging op, maar je doet het goed of niet.

Dinsdag 3 mrt.: Alles boven de steiger is gereed. De haan kan draaien zoals het hoort, de bol zit op de goede plaats, de staanders zijn bekleed met lood, vogelnetten in de galmgaten en de lantaarn (schuine dak) is van nieuwe leien voorzien. Tot zover kunnen de steigers al afgebroken worden. Vlak onder de lantaarn worden voegen uitgehakt en opnieuw gevoegd. De elektriciens legt op dit moment de bekabeling van 380V naar de klok aan.

Foto links: Hij kan al gebruik maken van de vaste trappen met leuningen.

Foto rechts: Bij de montage bleek de trap op het 2e bordes te kort ingemeten. Met instemming van de opdrachtgever is er een kistje onder geplaatst.

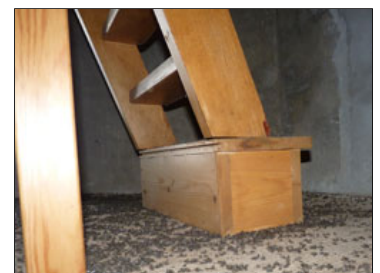

Foto links: Vanaf 1942 werd de toren door de bezetter gebruikt als uitkijkpost door de 712 Infanteriedivision in Terneuzen (KVA A2). Op de

muren boven de luiken waren herkenningspunten in het landschap aangegeven met de bijbehorende afstanden. De muren zijn bij de restauratie onder handen genomen, waarbij delen van de tekeningen zijn verdwenen.

Vóór de restauratie zijn foto's van deze tekeningen gemaakt. Het idee is nu opgevat deze foto's op de plaats van de tekeningen te hangen. Het blijft immers een curiositeit.

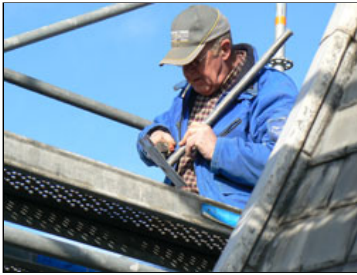
Donderdag 5 mrt.: De experts van Eijsbouts plaatsen de vier vergulde wijzerplaten met dito wijzers. Aan de binnenkant worden deze afgesteld om de losse wijzerassen in het midden te krijgen. De rvs draadeinden voor de

bevestiging en de wijzerassen zijn bekleed met lood.

Foto rechts: De tandwielkast voor de uur- en minutenwijzer. De overige onderdelen en het uurwerk worden in de loop van de week geplaatst.

De aannemer is met detailwerk bezig, de 'laatste loodjes', leien aanpassen, voegen nathouden en de allerlaatste voegen aanbrengen.

Vrijdag 13 mrt.: We weten nu waar de klepel hangt, maar de klok hebben we nog niet horen luiden. Dat zal nog wel even duren, want er is een bouwtechnisch probleem. Dit kan de plaatsing van het uurwerk enkele weken vertragen. De uurwerkast moet gerepareerd worden en pas na de restauratie kan de toren stofvrij gemaakt en het (gps-gestuurde) uurwerk opgebouwd worden. Nog even geduld.

Maandag 4 mei 2008: Er is een verschil van mening tussen de aannemer en de architect over de afwerking van de buitenmuren. De architect en de fabrikant van de speciale mortel Jahn M 110, die bestand is tegen het zeeklimaat, hebben het resultaat van het voegwerk afgekeurd. Volgens beiden heeft de aannemer zich niet aan de verwerkingsvoorschriften gehouden en is gewone mortel gebruikt. De aannemer moet de voegen uitslijpen en opnieuw voegen. De aannemer is het daar niet mee eens. Er is een patstelling ontstaan, die nog maanden kan duren.

Vandaag is het voegwerk onderzocht door een bouwtechnisch expert van de Universiteit van Leuven. Zijn bevindingen zullen binnenkort beide partijen ter hand worden gesteld.

Zolang er geen overeenstemming is bereikt, kan het bedrijf Eijsbouts, de klokkenfabrikant, het uurwerk niet terugplaatsen. Met het eventueel uitslijpen van de voegen zal veel stof ontstaan, iets waar het open uurwerk beslist niet tegen kan. Eijsbouts deed het voorstel om alleen het (electrisch) luidwerk te monteren, zodat in ieder geval vanavond, op de herdenkingsdag en bij andere gelegenheden de klok geluid kan worden. Het plan werd met gejuich ontvangen. Om 11.00 uur vanmorgen luidde de klok weer zoals vroeger, "veel mooier als voorheen", aldus projectleider Theo van der Linden van Eijsbouts.

Dinsdag 2 juni.: De afgelopen dagen heeft aannemer Van de Linde, die de [kerk van Retranchement](#) heeft gerestaureerd, de ingang van het kerkportaal onder handen genomen. De bazalten dorpels en tegels zijn hoger gelegd en liggen nu 1 cm lager dan de dorpel van de toegangsdeur. De ijsselsteenbestrating voor de ingang is geleidelijk oplopend gemaakt, zodat de lelijke underlaymentplaat definitief weg kan.

Vandaag beitsen de schilders de trappen in een eikenkleur. Morgen worden deze licht opgeschuurd en wordt een acryllaag als bescherming aangebracht. Onze toren wordt prachtig. Het uurwerk zou, na een grondige schoonmaak van het interieur, geplaatst kunnen worden.

Woensdag 24 juni 2009: Het gereviseerde torenuurwerk lag al maanden in de stellingen van Eijsbouts. Het kon niet gemonteerd worden vanwege te verwachten stof door werkzaamheden aan de buitenkant van de toren. Deze situatie kan nog maanden duren, dus is besloten om het uurwerk in te bouwen en de hele kast stofdicht in te pakken. Het werk zal 3 dagen in beslag nemen. A.s. zondag hoort u de klok

weer luiden en de uren weer slaan.

Het torenuurwerk, in 1931 gemaakt en geplaatst door Eijsbouts, is volledig origineel gebleven. De gewichten, de slinger, de onrust en de mechanische verbinding met de wijzerplaten zijn alleen opgepoetst. Er zijn wel een paar moderne aanpassingen gedaan.

De juiste tijd wordt gecontroleerd met een radiosignaal, dat elk uur een seintje geeft naar een computer naast de klok. Het uurwerk is zo afgesteld, dat het 20 seconden per uur voorloopt. De computer geeft vóór elk heel uur een signaal naar een relais onder de slinger, dat de slinger tegenhoudt totdat het exact het hele uur is. Het relais wordt dan uitgeschakeld en de klok tikt weer verder. Uiteraard zijn er ook nog sensoren bij raderen van het uurwerk geplaatst om alles te controleren, maar dat blijft het geheim van de smid.

Een tweede aanpassing is aan de gewichten. Voorheen moest de klok opgedraaid worden, maar dat wordt vanaf vandaag met twee electromotoren gedaan. Ook hier doen sensoren het werk. Met beide technieken blijft het torenuurwerk origineel en Cadzand bij de tijd!

Februari 2010: De gemeente Sluis is alsnog akkoord gegaan met de geleverde kwaliteit van de voegen van de buitenmuren in 2008. De reden was een aangekondigde rekening voor de huur van de steigers, die daar al die tijd stonden.

Ondanks de nieuwe opgang volgens ARBO-normen en de schriftelijke toezegging van de verantwoordelijke ambtenaar van de gemeente Sluis aan scribent dezes is er vanaf 2008 niet meer gevlagd vanaf de toren.

Bron:

cadzandgeschiedenis.nl, Bert Voets (tekst en foto's)

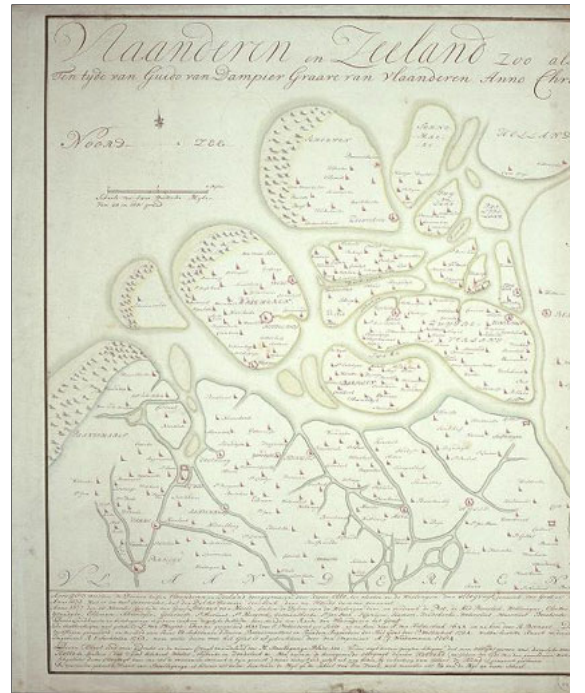
Koninklijke Eijsbouts B.V.

Monument Vandekerckhove N.V.

users.telenet.be/Atlantikwall-15tharmy/History712ID.

Muller, B; Stützpunkt Groede;

Rothuizen architecten, Middelburg

Kaart van Vlaanderen, situatie in 1274

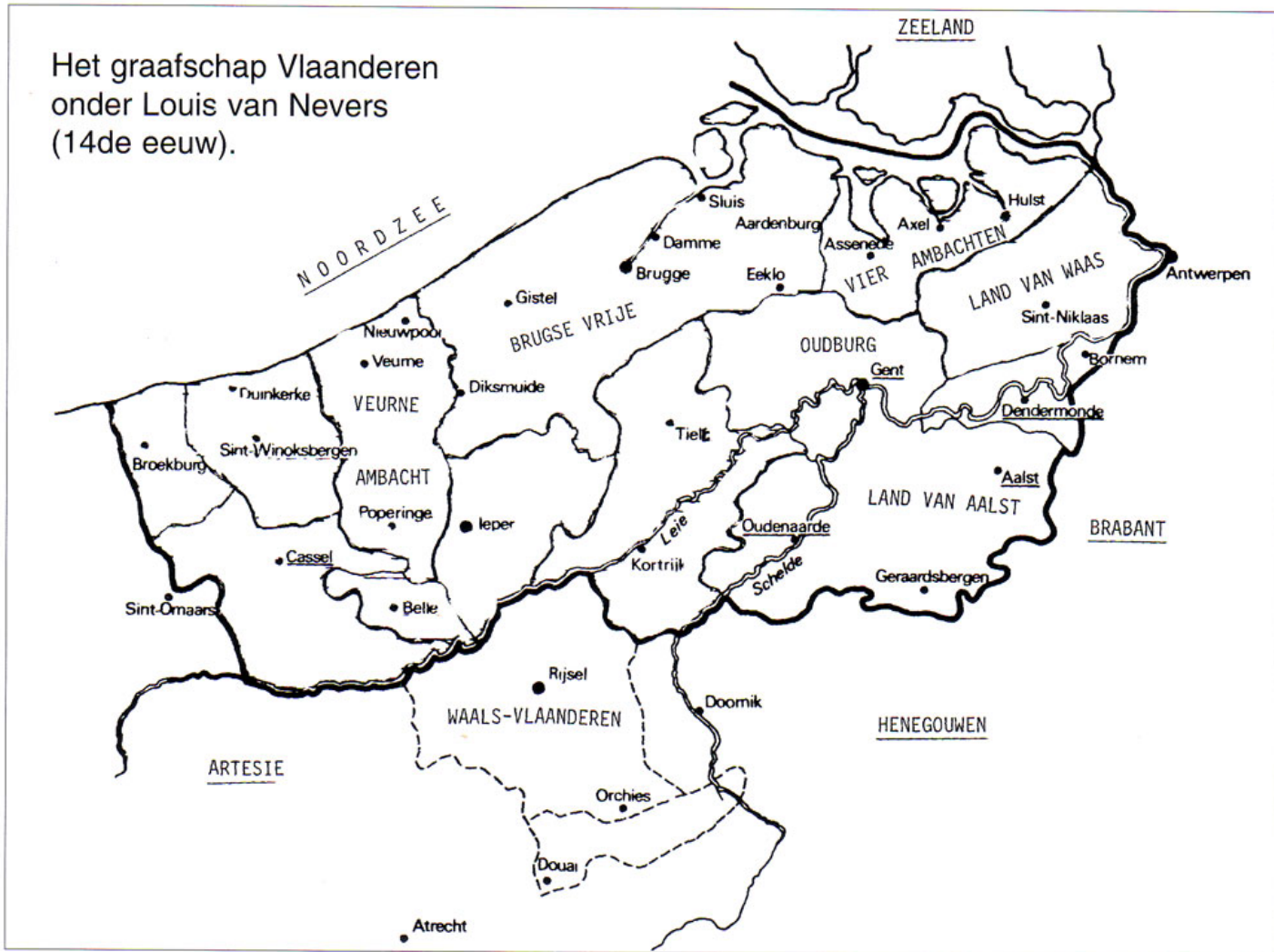

Deze kaart van de Zwinstreek van Jan de Hervy (1501) geeft een beeld van het Zwinlandschap in de late middeleeuwen (omstreeks 1274) met de nadruk op de waterwegen, sluizen en dijken.

Je reist vanaf de monding van het Zwin stroomopwaarts naar Brugge. Na de monding en St. Anna-ter-Muiden, passeer je Sluis. Daarna bereik je via Hoeke, Oostkerke, Monnikerede en Lembeke uiteindelijk Damme. Deze plaatsen hadden ooit een haventje aan het Zwin. Eén voor één slibden ze dicht. Sluis was de laatste haven die bereikbaar bleef voor zeeschepen tot eind 15de eeuw.

Tekst links onder: Ten tijd van Graef Gy van Dampierre grave van Vlaenderen zoo was de gegentheijt van Vlaenderen inder maniere als des figure van dese Caerte betoogt, den vorn. Grave Gy regerende int jaer ons heeren 1274. Int jaer 1173 was soo groote waetervloet dat den Dijk deurbrackt tot Damme datmen daer noemde honsDamme ende de Wielinghen braecken deur int jaer 1377 de, 12 dagh van november ten tijde van Graef Lodewijck van Mele die leefde anno 1370. De naevolgende prochien, den Piet, de stede van Biervliet, Willemine, Clooster, Bentille, Roeselare, Ysendijcke, Schoondijck, Gaternisse, St. Niclaeij, Ste Margriete, Oost-mans Kercke, dat men nu noemt Ormans capelle, St. Jans in de woestijne, St. Catelijne Hamer, Cunkerkc nu Cuenkercke, Vliet, Nivelte, Huyghes Vliet, Bochaute ende Volmerbeck. Bij rand op rug: Copie vande Landcaerte van Vlaenderen waer van dautenique light in dabbije van Baudeloo Figruatieve voorstelling van alle dorpen in het mondingsgebied van Schelde en Zwin.

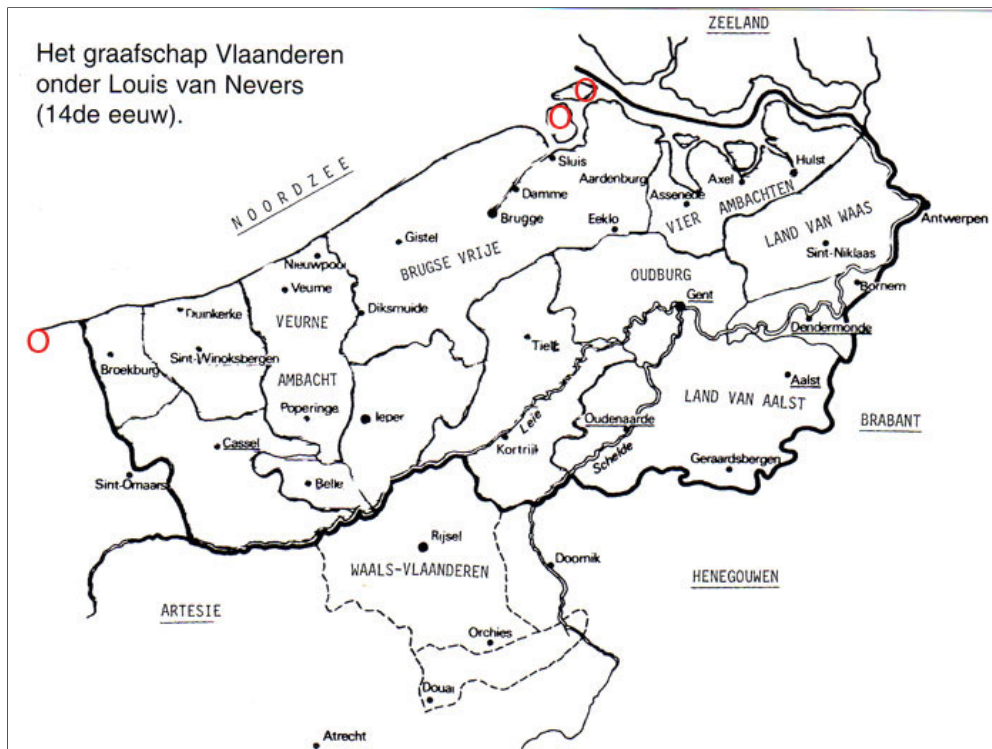
Het graafschap Vlaanderen
onder Louis van Nevers
(14de eeuw).

DANTE ALIGHIERI (1265-1321) schreef in 1300 het verhaal DIVINA COMMEDIA. Hierin wordt gesproken over 'Guizzante', een plaats in de buurt van Brugge in het graafschap Vlaanderen. Dante verhaalt over de strijd van de inwoners tegen de zee, het bouwen van dijken en tenslotte de ondergang.

Dante heeft deze informatie van zijn reis door Vlaanderen (deze reis is niet aangetoond), maar zeker van zijn familie in Brugge, die daar belangrijke bankiers zijn.

Historici proberen aan te duiden waar 'Guizzante' ligt. Genoemd worden Wissant aan het Nauw van Calais en het eiland van Cadzand in het graafschap Vlaanderen.

=Wissant is een kustplaats net over de zuidgrens van het graafschap Vlaanderen. Het wordt alleen door de Engelsman W.E. Gladstone in zijn boek 'Did Dante study in Oxford?' uit 1892 als mogelijke kandidaat genoemd. Aangezien Wissant geen dijken heeft, het niet in de buurt van Brugge ligt en het recht tegenover Dover ligt, moet deze keuze een "wild guess" van de Engelsman geweest zijn.

=Cadzand ligt aan de noordgrens van het graafschap Vlaanderen, ligt nabij Brugge en heeft dijken. Door G. Groshans wordt het eiland van Casant in zijn boek 'Dante en de Divina Commedia' uit 1867, als het door Dante aangeduide Guizzante gezien. Zijn boek is de eerste Nederlandse vertaling van het Italiaanse origineel. De naam Guizzante is onveranderd overgenomen uit dat origineel. In 1300 wordt met Casant het eiland bedoeld, waar de bewoners, verspreid over het eiland, bij hun akkers wonen. De plaats Casant bestaat nog niet. Op die plek staat alleen de Onze (Lieve) Vrouwe Kercke op Casant. Op Italiaanse zeekaarten wordt Casant aangeduid met 'Casant' (niet met 'Guizzante').

Sinds 1112 beschermt een dijk van 2.50m hoog de polders tegen zware stormen.

Een strijd tegen de zee, met dijken die bij elke grote storm weggeslagen worden, heeft Cadzand vóór 1300 niet geleverd.

Aangezien Dante een Italiaan is en de Commedia in het Italiaans geschreven is, blijkt 'Guizzante' de Italiaanse uitspraak/schrijfwijze van een Nederduitse (plaats)naam te zijn. Het is de uitspraak/schrijfwijze in de Italiaanse taal voor het woord 'Coesant'. De uitspraak is 'Kwisant'.

Nog enkele argumenten die vóór Coesant spreken zijn de constante overstromingen/verwoestingen door stormen en de aanwezigheid van dorpen (ook op Wulpen). In 1244 werd begonnen met het indijken van Coesant. De veelvuldige reparaties kostten veel geld. Door geldgebrek verkeerden de dijken in slechte staat en kwamen er meer problemen.

De strijd tegen het water:

-1219 Marcellusvloed.

-1221 Matthiavloed.

-1242 Een stormvloed houdt lelijk huis in het Zwin en verzwelgt het eiland Coesant.

In 1244 zal Coesant worden ingedijkt.

In de winter 1248-1249 is er sprake van 3 ernstige stormvloeden.

-20 november 1248. Dijken breken door, veel doden

-28 december 1248 - 4 februari 1249

Deze stormvloeden veroorzaken veel schade, vooral omdat deze stormvloeden zo snel op elkaar volgen. Melis Stoke, later de kroniekschrijver van Floris V, noemt deze stormen "ene sware plaghe".

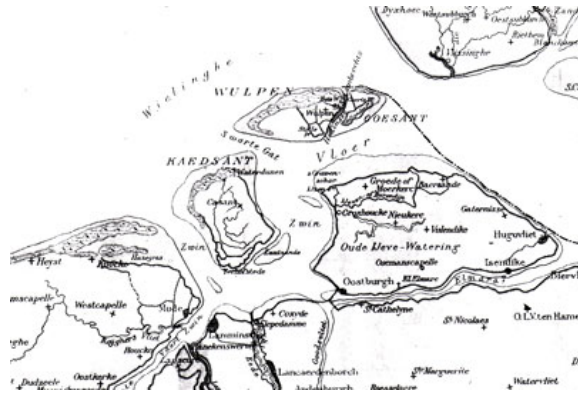
-1257 St. Geronstorm.

-6 januari 1268 enkele dagen lang een zware zuidwester storm. De wind draait daarna plotseling naar het noordwesten. Het Schelde-estuarium loopt veel schade op, o.a. het eiland Coezand.

-14 of 17 december 1287, ..."Doe gheviel also zint, dat op de zestiende kalende, van Loumaent (17 dec.) God doe sende .. ene vloet also groot, daer vele volx in bleef doot...

-5 februari 1288, ... Te hant darna sinte Aechten daaghe (5 febr.), sende God tote ere plaghe, echter ene grote .. vloet. Dese twee waren, als ic verstoet, in enen winter int jaer ons heren, als ons de scrifturen .. leren, XII hondert ende seven ende dachtich (paasstijl: 1287-1288). Dese twee

vloede waren so .. crachtich, dat si ghingen over alt lant, dat leghet an des sewes (Zeeland) cant. Beide oester .. ende wester vresen (Oost-en West-Friesland) ende Hollant moeste oec verliesen. Suithollant ...(Zuid-Hollandse Waard) verdranck oen mede ende ic ne weet ghene stede bider zee en ghinc al . onder, tfolc verdranc, dat meer dan wonder. Al Zeeland verdranc sekerlice sonder (behalve)Walcher ende Wolfertsdike...

Het eiland Coesant/Cousant met zijn dorpen, rechts van Casant en Wulpen, heeft het dus zwaar te verduren gehad. Regelmatig sloegen gaten in de dijk en verdwenen stukken van het eiland. Het zal tenslotte geheel verdwijnen! Er werden elk jaar dijken en zeeweringen herbouwd.

In 1276 konden de pachters de kosten van de dijk van het eiland Coezand niet meer opbrengen. De tienden werden gehalveerd of kwijtgescholden. In de loop der jaren verslechterde de conditie van de dijk.

In het voorjaar van 1344 arriveerde het dijkleger op de schorren van Coezand. Die bedijking vond plaats in opdracht van vier particuliere investeerders. Onder hen was een ambtenaar van de stad Brugge. De hoogte van de dijk was 10 voet, iets meer dan drie meter. De kruinbreedte kwam op zeven voet, iets meer dan twee meter. In de eerste jaren woonden er achtentwintig pachters op Coezand.

Ze hadden het niet breed. Overstromingen deden al tijdens de eerste jaren veel land verloren gaan. En ook nadien volgde een harde strijd om het behoud van het eiland. Een zeearm die Hedensee heette, scheidde de eilanden Koezand en Wulpen van elkaar. Nadat het eiland overstroomt raakte is het aan het eiland Wulpen vastgedijkt. Het verdween tijdens de Allerheiligenvloed van 1570 in de golven.

Bron:

Rijmkronijk van Melis Stoke, Balthazar Huydecoper, 1772.

Histoire l'Abbaye de Saint-Bavon, A. van Lokeren, 1855.

Dante en de Divina Commedia, G. Groshans, 1867.

Did Dante study in Oxford?, W.E. Gladstone, 1892.

La Divina Commedia (English), S. Zidilner/ I. Gollancz, 1901.

Stormvloed en rivieroverstromingen in Nederland (tot 1700), M. K. E. Gottschalk, herdruk 1982.

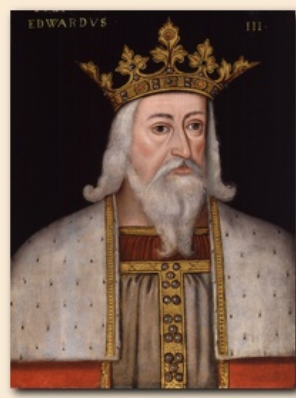
Dante en Kadzand, A. Meerkamp van Embden, Archief Zeeuwsch Genootschap, 1921.

Dante's Hel (Nederlands), H.J. Boeken, 1922.

cadzandgeschiedenis, Bert Voets

ZEESLAG IN 'T ZWIN

In 1336 verbood de Engelse koning Edward III de wolexport naar Vlaanderen en verlegde de Engelse wolstapel naar Dordrecht. De Vlaamse steden, die voor een groot deel afhankelijk zijn van Engelse woltoevoer, kiezen de zijde van de Engelse koning. Onder leiding van Jacob van Artevelde willen zij Edward III huldigen als hun leenheer.

Op 12 juni 1340 wil Edward III (*afbeelding links*) met een vloot van 260 schepen en 12.000 boogschutters naar Sluis komen.

De Franse Koning Philips VI van Valois (*afbeelding rechts*) besluit de schepen aan te vallen. Het Franse eskader verschijnt al op 8 juni aan de mond van het Zwin. Het bestaat uit vierhonderd zeilen (waarvan dertig Genuese galeien onder het bevel van een vrijbouter genaamd Barbavara), en vervoert 7 à 8.000 man. Een deel van deze troepen landt op het eiland Casant, waar op bevel van opperbevelhebber Nicolas Béhuchet de bevolking wordt uitgemoord en hun bouwvallige huisjes in brand worden gestoken. Verschrikt rennen de Bruggelingen naar Sluis, uit vrees dat deze stad eenzelfde lot zal beschoren zijn, indien zij zich niet met de bescherming belasten. Maar de Franse schepen ondernemen niets tegen Sluis.

Aan elkaar geklonken door kettingen om te verhinderen, dat het getij hen zal doen afdrijven, liggen zij achter de duinen verschanst dus onzichtbaar voor de Engelse vloot het uur af te wachten, waarop de vijand het Zwin zal komen opvaren. Dan menen de Fransen onverhoeds tot aanval over te kunnen gaan en Eduard III gevangen te nemen. Maar de Engelse koning, die gedacht had, 12 juni scheep te gaan, verneemt de 10de van de Franse hinderlaag. Hij stelt zijn vertrek uit tot er een versterking van 300 schepen is en zeilt pas op 22 juni naar Vlaanderen. De volgende dag tegen drie uur 's namiddags komt de Vlaamse kust in zicht. De koning beveelt langzamer te varen en stuurt driehonderd ridders aan wal bij Blankenberge. Na enige honderden meter op het strand gelopen te hebben zien de ridders van een duintop af de hele vijandelijke vloot dwars in het Zwin liggen. Aanstands klimmen zij weer aan boord om de koning op de hoogte te stellen. Eduard III beveelt de ankers uit te werpen, zo lang het nacht is.

De volgende morgen 24 juni zeilen de Engelsen voorzichtig op naar de Zwinmond. Terwijl zij vechten tegen wind en getij om de baai in te varen, schieten de galeien van Barbavara plotseling naar voren en binden terstond het gevecht aan. Barbavara is een meester in het manoeuvreren. Als hij zich ter entering vooruit stort, wordt Eduard III door een pijl in de dij gewond, maar vecht onverdroten door, moedig bijgestaan door zijn metgezellen. Tot slot moet de Genues zich gewonnen geven en het ruime sop kiezen.

Nicolas Béhuchet, die geweigerd had te luisteren naar de wijze raad van Barbavara, n.l., dat men beter de volle zee kon bevaren dan in de haven van Sluis blijven, waar men het voordeel der meerderheid derfde, meende nog steeds van de overwinning zeker te zijn. Beschikte hij niet over véél meer manschappen dan de Engelsen? Hadden deze bovendien geen verliezen geleden tijdens de eerste ontmoeting met Barbavara? Zijn de Franse schepen niet talrijker en sterker dan de Engelsen? Vol vertrouwen gebiedt Béhuchet de kettingen tussen de schepen te kappen en onmiddellijk aan te vallen, aangezien de Engelse vloot thans door het getij in het Zwin gestuwd wordt. Er volgt een afschuwelijk gevecht, waarin de mannen van Béhuchet genadeloos op de oever worden geworpen, wanneer zij tenminste niet vanzelf daar hun toevlucht zoeken. Zij worden daar echter op slag door de Casantenaren afgemaakt uit wraak voor het bloedbad op Casant. Intussen duurt de zeeslag nog onbeslist voort, als plotseling de bazuinen der Vlaamse zeelieden in de oren van de Fransen weerklinken, alsof het uur der vergelding geslagen heeft. De Vlaamse vaartuigen dagen van overal tegelijk op : vanuit het Zwin, waar zij van Mude, Hoeke, Monnikerede, Damme en Brugge te hulp gesnelde zijn en ook vanuit Sluis of de naburige kreken. Verenigd met de Engelsen vernietigen zij de vloot van Philips van Valois met uitzondering van vier en twintig galjoenen, die weten te ontsnappen.

Het gevecht duurde van 2 uur 's middags tot zonsondergang (24 juni, langste dag) en kostte 30.000 Franse en 9.000 Engelse soldaten het leven.

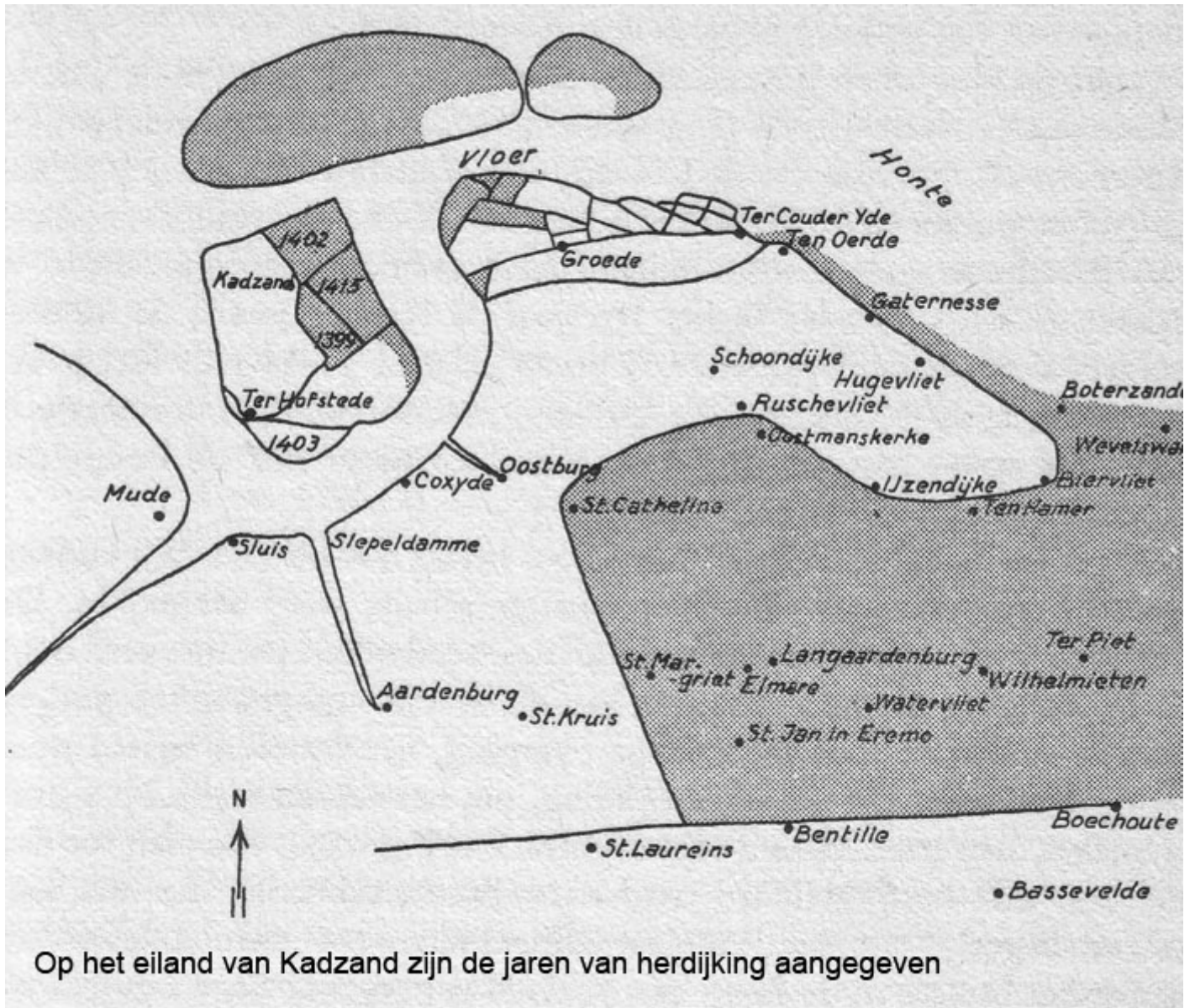
Nicolas Béhuchet valt in handen van de Vlamingen, die hem aan de ra van een schip ophangen.

Bron:

Chastelain, Jean-Didier; Bloei en verval van de Zwinstreek, 1957

Despars, J.N.; Cronijcke van den lande ende Graefscpe van Vlaenderen 405-1492, tweede deel, 1838

het jaar 1394

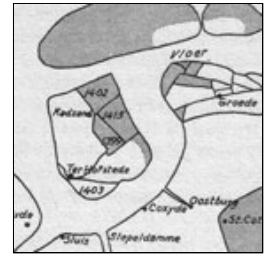

Op het eiland van Kadzand zijn de jaren van herdiijing aangegeven

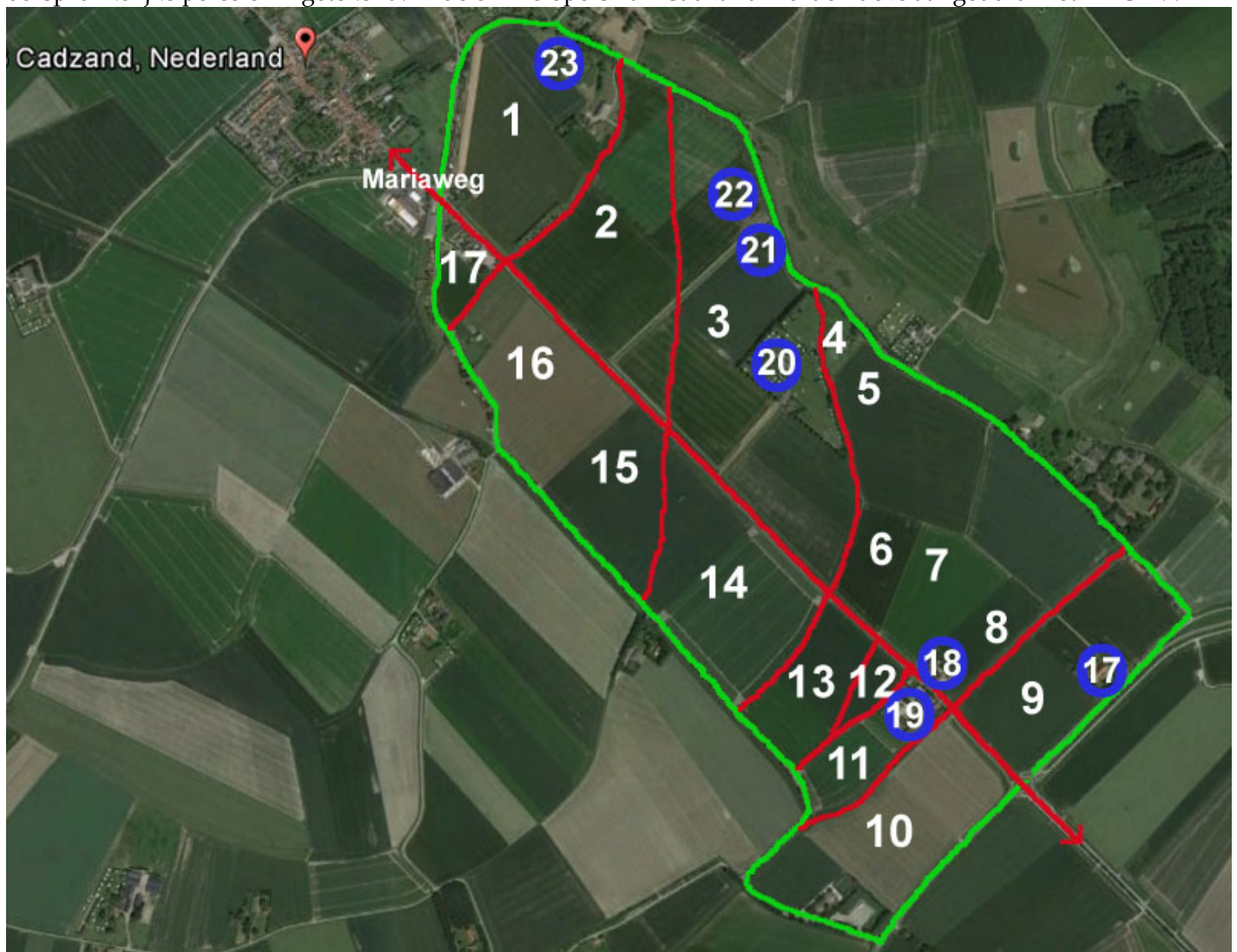
VIERHONDERDPOLDER BEZUIDEN DE KERK

Zoals met alle grote polders op het Eiland van Cadzand bestond de Vierhonderdpolder oorspronkelijk uit een aantal poldertjes/percelen, gescheiden door een dijkje/cade. Door overstromingen in 1375, 1377 en 1394 stonden de percelen op de oostelijke helft van het eiland onder water.

In 1399 is de Vierhonderdpolder bedijkt door Ridder Jan van der Capelle voor de St. Baafs abdij te Gent. In hetzelfde jaar bedijkt Van der Capelle de Capellepolder en in 1402 is hij betrokken bij de bedijking van de Tienhonderdpolder.

Gebaseerd op de ommelopers van Cadzand en de kaart uit 1660 van Hattinga zijn op onderstaande luchtfoto de oorspronkelijke percelen ingetekend. In de ommelopers van Cadzand worden deze aangeduid met 'BEGIN'.

1. Vaergelinshouck	8.-9. Roeffelpolder
2. Walewijn de Vospolder	10.-11.-12. Noordpolder
3. Herenpolder	13. Westkrullenpolder
4. Oostkrullenpolder	14. Herenpolder
5. Zuidkrullenpolder	15. Rarwepolder/Terenpolre
5. Leyenpolder	16. Maercpolder/Marcpolrekin
7. Orgelpolder	17. naamloos

Van Noord naar Zuid doorsnijdt de Mariaweg de oorspronkelijke poldertjes. Deze sluiten ook aan op de gelijknamige poldertjes aan weerszijden in de latere Oudelandsepolder en Strijdersgatpolder.

HOFSTEDEN

(de nummering wordt gebruikt in 'De Hofsteden van Cadzand', uit 1977 door drs. H. van de Vijver, een heruitgave met uitbreiding van het gelijknamige boek uit 1928)

van dr. J. de Hullu. De uitbreiding tot heden is van cadzandgeschiedenis.nl, Bert Voets)

(17) hofstede van Simon Verdouw

(18) hofstede van Jannes Cappon

(19) hofstede van Adriaan Cappon

(20) hofstede van Jacob Cappon

(21) hofstede van Arnoud Steenaert

(22) hofstede van De Hullu

(23) hofstede van Cijsouw

Bron:

Hofsteden van Cadzand, H. van de Vijver, heruitgave 1977

Kaart van de landen onder de Watering van Cadzand, D. Hattinga, 1660

Historische Geografie van Westelijk Zeeuws-Vlaanderen, deel II, Gottschalk, M.K.E., 1958.

W. Wintein, diverse publicaties

Google Earth 2012

17) VIERHONDERPOLDER BEZUIDEN DE KERK, 9de BEGIN.
Provinciale weg 1 (De Vijverhoeve)

In 1676 woonde hier waarschijnlijk Simon Verdouw. In 1685 werd deze hofstede bewoond door Jannes Cappon en Neeltje van Overbeeke, aan wie Simon Verdouw de timmer op 30 maart 1685 verkocht voor f 1.600,-. Na het overlijden van Cappon hertrouwde de weduwe op 14 januari 1703 met Daniël Le Quoy (of Lako), weduwnaar van Grietje Vermeulen. Op 4 april 1719 droeg Le Quoy de timmer met nog een arbeidershuisje voor f 1.400,- over aan zijn stiefzoon Jannes Cappon en Johanna van Eijk. De vrouw is gestorven omstreeks augustus 1730 en de man hertrouwde op 13 juni 1734 met Sara du Bois. Cappon stierf op 20 januari 1738 en zijn tweede vrouw hertrouwde op 7 juli 1741 met Joost de Zoute. Na haar overlijden op 12 maart 1751 hertrouwde De Zoute op 17 juli 1756 met Maatje Borgonje en overleed op 16 december 1785. Zijn

weduwe bleef op de hofstede tot 1797. Toen heeft zij het gebruik overgelaten aan haar zoon Jozias de Zoute en Magdalena van Melle. Deze laatste overleed op 14 december 1822.

In 1835 is de hofstede publiek verkocht voor f 135,- per gemet aan Izaak Cappon en Janneke Frelie, die in 1870 zijn opgevolgd door hun zoon Izaak Cappon en Neeltje Jozina de Bruijne, welke in 1877 een nieuw woonhuis hebben gebouwd op de kelders van de vorige woning uit 1668.

In 1881 is de timmer met een deel van de landerijen verkocht aan 's mans broer *Jacob Cappon (1836-1910) en Jannetje Risseeuw (1840-1906) (foto links).*

Als dijkgraaf diende Jacob Cappon het calamiteus waterschap Tienhonderd en Zwarte gedurende 30 jaar. Ook is hij 18 jaar lang voorzitter van kerkvoogden van de Ned. Herv. gemeente geweest. Tot zijn overlijden was hij directeur van de Onderlinge Brandwaarborg-Maatschappij, gevestigd te Groede.

In 1883 is tijdens een onweer de schuur afgebrand en hetzelfde jaar herbouwd.

In 1898 zijn op het hof gebleven de zoon Jannes Cappon en Maria Risseeuw. De man is overleden op 19 mei 1902 en de weduwe is in 1903 vertrokken. In haar plaats zijn in 1903 gekomen van onder Schoondijke Izaak de Bruijne Mattheüszoon en Janneke Cappon, een dochter van Jacob Cappon, voornoemd. Dit echtpaar werd in 1942 opgevolgd door de zoon Jacob de Bruijne gehuwd met Jacoba Dhont uit IJzendijke.

Diverse malen verkocht aan derden. In 2007 gekocht door Piet van Iwaarden en Anneke Basting, gekomen van Het Schuttershof ([nr.6](#)).

Vanaf midden 17e eeuw werd in de oogsttijd het vaste personeel aangevuld met seizoenarbeiders uit Vlaanderen.

De arbeiders woonden in een huisje, dat speciaal voor dit doel bij elke grote boerderij gebouwd was, de zogenaamde Vlaamse keet. Dit onderkomen bestond uit een enkele kamer van 6m x 3 ½ m om in te slapen en te koken. Van de boer kregen de werknemers bonenstro als brandstof om hun eigen maaltijden te bereiden. Brood, varkensvlees, vet, melk en andere etenswaren kochten ze bij de boerin. Hun kost was in de regel uiterst eenvoudig en bestond enkel uit karnemelkse broodpap.

Op een gemiddelde boerderij met 67 ha grond, werd ongeveer 30 ha jaarlijks ingezaaid met tarwe en tuinbonen. Om deze gewassen te maaien, te binden en de schoven rechtop te zetten, waren 30-40 werknemers nodig. Ze werkten in eenheden van vier : twee sneden

het graan, twee bonden het graan en stapelden het op. Op deze manier kon een team de hele oogst van een boerderij in ongeveer vier dagen afmaken.

Door de bevolkingsgroei begin 19e eeuw nam de vraag naar Vlaamse seizoenarbeiders geheel af.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

Zeeuws Archief

Thomas Radcliff; A report on the agriculture of eastern and western Flanders; 1819

cadzandgeschiedenis.nl

18) VIERHONDERPOLDER, 8ste BEGIN. DEN ROEFFOELPOLDER.
Zuidzandseweg 22

In 1870 is op een kavel land van de hofstede van Izaak Cappon en Janneke Frelie (VK18) een hofstede gebouwd voor hun zoon Jannes Cappon en Anna Catharina de Bruijne. De vrouw is overleden op 11 maart 1896 en de man is hertrouwd op 24 november 1898 met Suzanna van der Meulen. In 1906 zijn zij vertrokken en in hun plaats zijn gekomen de zoon Jozias Cappon en Maria de Ridder. Jozias Cappon overleed in 1930 en toen kwam de zoon Jannis Pieter Cappon, gehuwd met Johanna Cruson op de boerderij. Thans in gebruik als woonhuis door Jozias Cappon.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

Zeeuws Archief

cadzandgeschiedenis.nl

19) VIERHONDERDPOLDER, 10de BEGIN.
Zuidzandseweg 23

In 1909 is tegenover de hofstede van Jozias Cappon (VK17) een hofstede gebouwd door diens broer Adriaan Cappon (1881-1972) en Pieterella de Ridder (1883-1969). In 1933 bouwden ze een huis naast de boerderij voor hun oude dag. Intussen waren in 1931 op de boerderij gekomen Jannis Cappon en Maria Barendse, deze laatste uit Retranchement. Zij werden op hun beurt in 1966 weer opgevolgd door Willem Cappon en Pieterella Luteijn, deze laatste uit Zuidzande.

Er is thans een hoveniersbedrijf in gevestigd.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977
cadzandgeschiedenis.nl

20) VIERHONDERDPOLDER, 3de BEGIN. DEN HEERENPOLDER.
Zuidzandseweg 20 (camping De Wielewaal)

In 1866 is hier een hofstede gebouwd voor Jacob Cappon en Jannetje Risseeuw, die in 1881 van hier zijn vertrokken. Vervolgens hebben hier enige arbeiders gewoond, totdat de hofstede in 1917 metterwoon is betrokken door Pieter van Cruijningen en Maria Cappon, dochter van Jacob Cappon voornoemd. In 1926 gebleven hun zoon Abraham Jannes van Cruijningen en Elizabeth Suzanna Basting Levinusdochter. In 1955 opgevolgd door hun zoon Pieter van Cruijningen en Jozina Dekker. Thans bewoond door Conny en Suzet Almekinders-Van Cruijningen. Het bedrijf is uitgebreid met camping Wielewaal.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977
cadzandgeschiedenis.nl

21) VIERHONDERDPOLDER,
Vierhonderdpolderdijk

Deze boerderij werd in 1890 gebouwd door Arnoud Steenaert, die ongehuwd was. Hij deed de doening samen met zijn zuster Betje Steenaert.

Omtrent 1910 kwam dan op dit bedrijf Pieter Herrebout die huwde met Levina Verhage uit Schoondijke. Zij bleven tot 1930 waarna Jan Riemens, afkomstig uit Biervliet, hen opvolgde. Ook deze bleef ongetrouwd.

In 1970 verkocht hij de boerderij aan een Belgische eigenaar, doch bleef zelf op de boerderij wonen. Het land werd sindsdien enkele jaren gepacht door M. Francke, die in Cadzand een loonbedrijf bezat. Daarna is het land verkocht aan omliggende hofsteden.

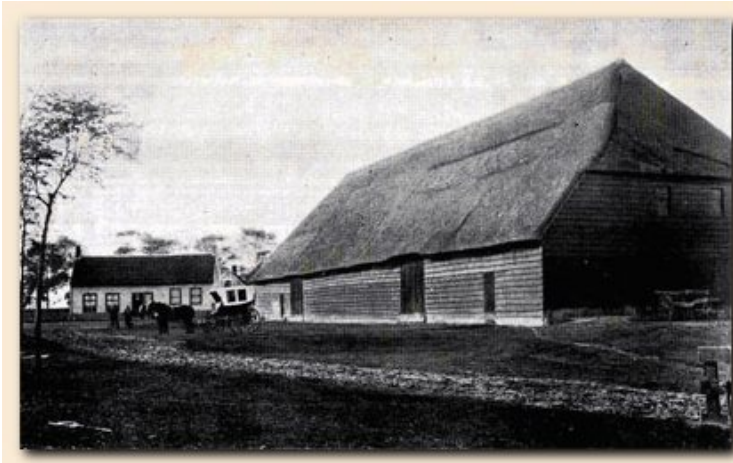
foto: Jan Riemens in 1972. Rechts de hofstede uit 1890.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

22) VIERHONDERDPOLDER, 1ste BEGIN, DEN VAARGELEIJNSHOEK
Vierhonderdpolderdijk 4

Omstreeks 1655 woonden hier Abraham François en Janneke Hubrechts.

Op 22 februari 1655 droegen zij de timmer met de baning van omtrent 109 gemeten pachtland voor f5.100,- over aan Adriaan Doenssen te Meliskerke. In 1676 werd de waarde van de timmer geschat op f 333,-, die van een bijbehorend arbeidershuisje op f18,- en die van een brouwerij 'zijnde wel half verbrand' op f15,-.

Op 19 april 1686 droeg Doenssen de timmer en de plantage van deze toen nog door hem bewoonde hofstede met nog 'een arbeidershuisken, dat bevorens is geweest de oude brouwerij' voor f2.200,- over aan Jacob van Houte en Elizabeth

Cappon, vluchtelingen vanwege het geloof uit de omgeving van Calais.

Na het overlijden van Jacob van Houte hertrouwde Elizabeth Cappon op 5 januari 1698 met David Dacorat, geboren te Chervet in Champagne, die vóór 26 mei 1702 overleden is. Zij liet de timmer op 30 september 1706 voor f 2.400,- over aan Pieter Morel, die gehuwd was met haar dochter Elizabeth van Houte. Morel overleed op 29 juni 1728 en de vrouw hertrouwde in 1729 met Charles Bonnel. Zij overleed op 7 juli 1730.

Op 4 april 1736 verkochten de nagelaten kinderen van Pieter Morel en Elizabeth van Houte de timmer voor f1.850,- aan David van Houte. Deze heeft hier gewoond tot in 1741 en verkocht op 12 september 1741 de timmer voor f1.875,- aan Jannes Cappon, die hem opvolgde. Deze trouwde op 11 november 1742 met Suzanna Schoonaart. De vrouw overleed op 4 augustus 1749 en de man hertrouwde op 5 maart 1752 met Sara Porrey. Op 29 januari 1788 droeg Cappon de timmer met de mestput en de kap van het vierjarig gewaai voor f8.700,- over aan zijn zoon Adriaan Cappon, die op 22 juni van hetzelfde jaar trouwde met Laurina Obijn.

Dit echtpaar heeft hier gewoond tot 1814 toe, in welk jaar de hofstede met ruim 57½ gemeten eigendom en de baning van 69 gemeten pachtland voor f10.800,- is overgenomen door Abraham de Hullu en Sara Gillissen Verschage. In 1860 zijn deze opgevolgd door hun zoon Jacobus de Hullu en Maria de Hullu Izaaksdochter. Na hun vertrek in 1891 zijn hier gekomen hun zoon Izaak de Hullu en Anna Maria de Bruijne. De vrouw is overleden op 10 december 1923 en de man in 1944. De boerderij werd nadien beboerd door de kinderen Anna, Abraham, Izak en Jannis.

In 1965 werd een gedeelte van het land verpacht aan hun buurman Hendrik Cijssouw (nr. 23). Een klein gedeelte bleef aan Abraham en Izak. De gebouwen werden niet meer gebruikt. Afgebroken in 1966.

In 1967 werd een nieuwe bungalow gebouwd. Een dochter van Abraham, Catharina de Hullu, huwde in 1967 met Hendrik Cappon. Zij bleven op het bedrijf.

Een mooi oud boerenhuis uit het midden van de 17de eeuw verdween van de boerderij.

Deze boerderij is de geboorteplek van dr. Johannes de Hullu, een van de auteurs van de vroegere uitgaven over de hofsteden in West Zeeuws-Vlaanderen.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

23) VIERHONDERDPOLDER, 1ste BEGIN
DEN VAARGELEIJNSHOEK.
(Vierhonderdpolderdijk 3)

In 1914 hebben Izaak de Hullu en Anna Maria de Bruijne hier een hofstede gebouwd voor hun dochter Sara de Hullu en Levinus Cijouw Hendrikszoon. Levinus Cijouw stierf in 1946 en in dat jaar kwam zijn zoon Hendrik Izaak Cijouw op de boerderij, gehuwd met Anna Anthoinette Kools.

In 2016 is het bestemmingsplan gewijzigd van Agrarisch in Wonen-2 i.v.m. beëindiging van het agrarisch bedrijf.

Bron:

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

HET GESLACHT VAN BAENST

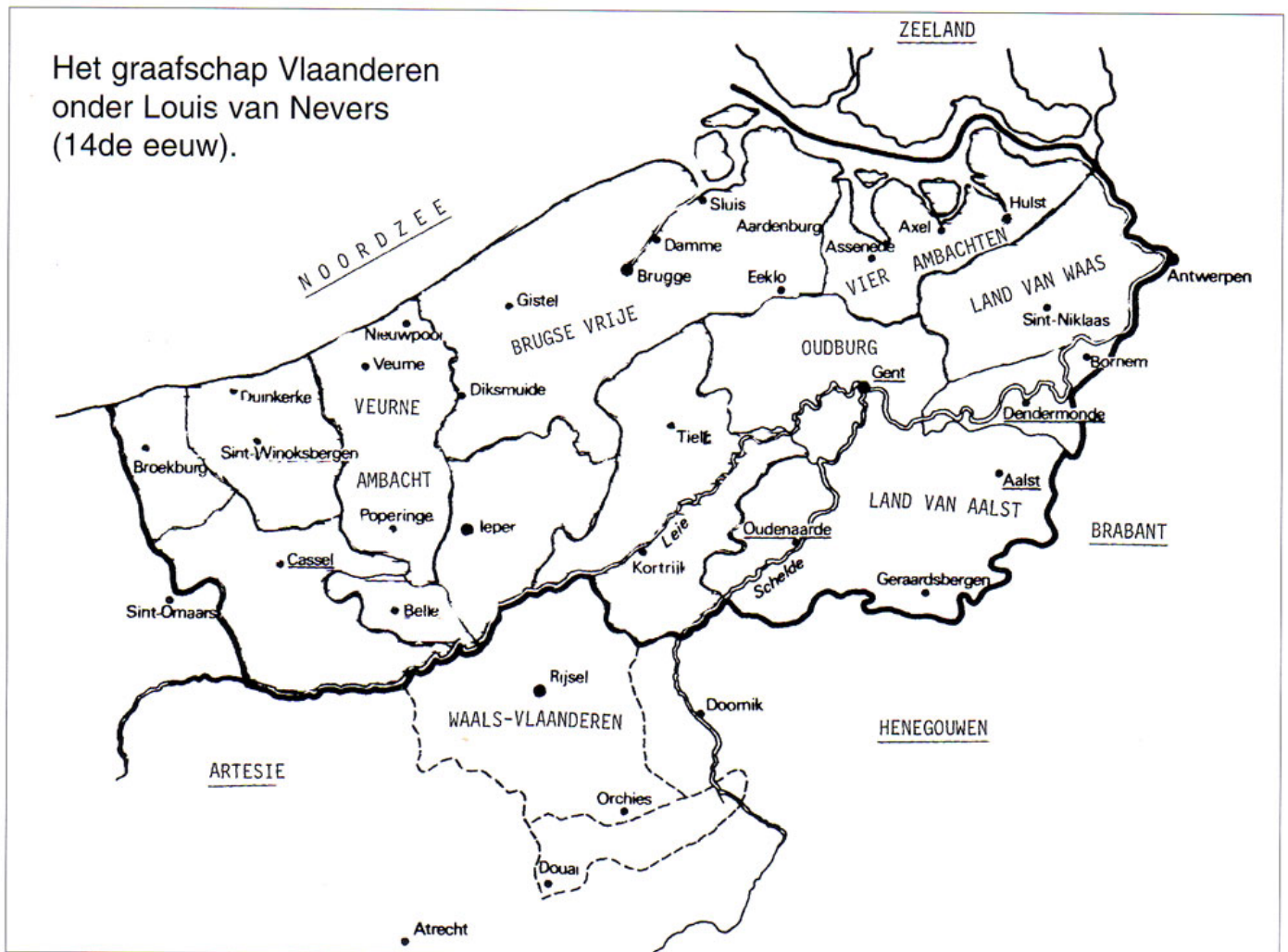
Ritsart van Baenst (ca.1275-ca.1345) is geboren in een plaats genaamd de Gouwe by Haneweytius, genaamd Baenst, twee mijl van Oostburg. Hij is de stamvader van het geslacht Van Baenst. Rond 1300 was Ritsart gezagdrager in Sluis en het Brugse Vrije. Hij kreeg omstreeks 1307 een zoon, Jan I van Baenst. In 1313 werd Ritsart voor zijn verdiensten tot ridder geslagen.

Onder invloed van het moederland Frankrijk veranderde zoon Jan I van Baenst (1307-1403) de familienaam in De Baenst. Hij kreeg met zijn eerste vrouw een dochter. Kort daarna stierf zijn vrouw. Op 70-jarige leeftijd trouwde hij met de 20-jarige Elisabeth van Banninghem. Binnen 20 jaar kregen zij 10 kinderen, waarvan de oudste Jan II van Baenst heette. Op 90-jarige leeftijd werd Jan I wederom weduwnaar. Hij stierf 6 jaar later in 1403.

(Na toetsing aan de bronnen is duidelijk geworden dat de stamboom zeer onbetrouwbaar is voor de jaren tot 1400. De stamboom gaat terug tot 500-900, het geslacht Cadfan/ Cadsant uit Wales)

Bij de aanvang van de vijftiende eeuw was de familie De Baenst een baljuwsgeslacht met een vermoedelijk tamelijk recente adellijke status, dat alleen in Sluis op enige macht kon bogen.

Naast de succesvolle loopbaan als grafelijk baljuw slaagde zoon Jan II (ca.1377-1460) er in om opgenomen te worden in de sociale en politieke elite van de stad Brugge. De opgang van de familie De Baenst werd uitgedrukt en bevestigd door de deelname van de familieleden aan allerlei culturele activiteiten van de Brugse Beau Monde sinds 1400. Hij was reeds vanaf 1408 lid van verschillende Brugse culturele genootschappen en het makelaarsgilde. Hij zetelde van 1417 tot en met 1435 als derde schepene in het stadsbestuur. In 1436 behoorde Jan II tot de personen die door het opstandige Brugge verbannen werden vanwege hun steun aan Filips de Goede. Na de opstand verleende de hertog hem promotie. In 1437 had Jan het baljuwschap van Veurne ingeruild voor dat van de heerlijkheid Mechelen en werd hij in 1439 benoemd tot baljuw van Brugge. Hij oefende deze topfunctie uit tot kort voor zijn dood in 1460.

Met Jan II vestigde de hoofdtak van de familie zich voorgoed in Brugge, Het leen Veldegoed bij Veurne wist hij tijdens zijn leven via gerichte aankopen aanzienlijk uit te breiden met goederen en rechten in de buurt van Brugge, waaronder Sint-Joris-ten-Distel, de prestigieuze heerlijkheid met hoge rechtsmacht bij Beernem. Onder zijn beschermende vleugels begonnen de drie zonen van Jan II aan een loopbaan in de Brugse stadspolitiek.

Jan brak met de familietraditie om in de kerk van Sluis bijgezet te worden en liet zich in de Brugse Onze-Lieve-Vrouwekerk begraven.

Guy I de Baenst, de jongste van de drie succesvolle zonen van Jan I, is niet zo goed bekend als Jan II of Anthony I de Baenst. Desondanks is het duidelijk dat ook hij, of althans zijn nageslacht, een belangrijke reeks netwerken wist op te bouwen. Guy zelf was in de late jaren dertig van de vijftiende eeuw betrokken bij de Brugse carrière van Jan II. Nadien lijkt Guy vooral belast geweest te zijn met de verdediging van de

traditionele machtsbasis van het geslacht De Baenst in Sluis en omstreken, terwijl zijn oudere broers elders furore maakten. We vinden hem namelijk regelmatig vermeld als schepen en baljuw van Sluis. Hij overleed reeds in juli 1442 en werd begraven in de Sint-Janskerk van Sluis.

Guy II de Baenst, de erfgenaam, begon zijn carrière als baljuw van Sluis (1458-1468). Hij erfde zijn vaders bezit bij Cadzand en Sluis, wat hij aanvulde door de aankoop van de lenen Melissant, Gapinghe en Te Paeuwe (bij Sijsele). De in Sluis gevestigde Guy II de Baenst kon rekenen op de bescherming van Pieter Bladelin, die weliswaar goed bevriend, maar toch slechts zijdelings verwant was met Guy's Brugse neef Jan III de Baenst (Bladelin was de vader van Jans schoonmoeder, maar liet toch zijn bezit na aan Jans kinderen). Bladelin heeft de Bladelinpolder drooggelegd.

De oudste zoon, Jan III de Baenst (1420 -1486) was heer van Sint Joris ten Distel, Veldegoed, De Walschen, Ter Walle, Oostkerke en Zoetschoore, en werd een van de leidende figuren van de Brugse politieke wereld onder Filips de Goede en Karel de Stoute. Jan III was het eerste lid van de familie De Baenst, die oorspronkelijk van het Engelse geslacht Cadzant van lage adel was, die er in slaagde op te klimmen in de gelederen van de hoge adel in het Graafschap Vlaanderen uit het huidige België, Luxemburg en Nederland. Zijn carrière startte in 1441 in de Brugse schepenbank, om reeds in 1445 voor het eerst burgemeester van de raden te worden. De volgende jaren bleef hij stevast eerste of tweede raadslid of tweede schepen. In de verplichte rustjaren tussen zijn ambten was hij meestal hoofdman van het Onze-Lieve-Vrouwestendeel, een van de zes stadswijken van Brugge.

De familie De Baenst was ook betrokken bij de oprichting van de exclusieve broederschap van het Heilig Bloed van Brugge in 1449. In 1460 werd Jan III opnieuw burgemeester. In 1469 werd hij hoveling van het Bourgondische hof en kamerheer van hertog Karel de Stoute. Hij trouwde in 1454 met Margaretha de Fever, dochter van de Trésorier-generaal van hertog Filips de Goede. via zijn echtgenote verwierf hij ook de grote heerlijkheden van Leestkens (bij Middelburg en Moerkerke) en Oostkerke (met kasteel). De heerlijkheid Middelburg in Vlaanderen, gelegen ten noordoosten van Brugge, kwam omstreeks 1472 in bezit van de familie De Baenst.

In het dagelijks leven woonde Jan III aan het hof van Sint-Joris te Brugge en als burgemeester van de schepenen was hij de onbetwiste leider van de magistratuur van de stad. In die dagen was Brugge goed voor meer dan 10% van de belastinginkomsten uit alle Lage Landen. Jan III was ook een beschermheer van cultuur. We weten dat hij de opdracht gaf voor een Nederlandse vertaling van Christine de Pisan's *Cité des Dames*, genaamd *Die Los der Vrouwen*, in 1475.

Daarnaast was Jan een godvrezende man. Hij had 3 pelgrimstochten naar Jeruzalem gemaakt, waartoe hij niet alleen gedreven werd uit devotie maar ook uit een zucht naar prestige. Uit naam van de Maltezer Orde mocht hij zich 'ridder van Jeruzalem' noemen.

Terwijl Jan III en zijn broers hun partner nog zochten in de kringen van Brugse patriciërsgezichten en burgerlijke ambtenaren, trouwden zijn kinderen met leden van de hoge adel aan het hof. De familie was een geknipte keuze voor de hertogen om hen een grote informele greep op de Vlaamse politieke elite te bezorgen. De hoofdtak van de familie ontpopte zich derhalve tot een regionale topfamilie, die veel macht en prestige ontleende aan haar bemiddelingsrol tussen de Vlaamse lokale elites en de centrale staat.

Figuren zoals Jan III en Jan IV de Baenst droegen vanaf 1450 alle karakteristieken van hoge Vlaamse adel. Jan IV de Baenst, schildknaap, Heer van Sint Joris ten Distel, Tillegem en De Walschen werd in 1485 door de vorstelijke commissie benoemd tot hoofdman van het Sint Jacobsstendeel en in 1487 werd hij schepen van Brugge.

Zijn zoon Jan V de Baenst (1470-1535), schildknaap, Heer van Sint Joris ten Distel, Tillegem en De Walschen, was getrouwd met Margriete van Borssele. Vanwege dit huwelijk ging historicus Smallegange (*Nieuwe cronyk van Zeeland, eerste deel; 1696*) er van uit, dat de familie De Baenst af zou stammen van het hoogadellijke geslacht Van Borssele uit Zeeland. Het geslacht Van Borssele gebruikte namelijk de strijdkreet 'Casant'. Volgens Smallegange verwijst dit naar het eiland van Cadzand. Deze strijdkreet zou ook gebruikt zijn door Jan de Baenst tijdens een toernooi in 1463 in Brugge. Hiermee zou een band tussen de beide geslachten bewezen zijn. Aangezien het eerste contact ontstond rond 1520 door het huwelijk van Jan V de Baenst met Margriete van Borssele, blijkt deze veronderstelling onjuist.

Nazaten van Jan de Baenst hebben de volgende polders bedijkt:

1448- Guy I de Baenst, zoon van Jan I de Baenst, bedijkt de Baenstpolder (Heerlijkheid Nieuwvliet nr.7)

1502- Anna de Baenst, weduwe van de Heer van Crubeke, bedijkt de schorren van de Antwerpenpolder, genaamd Grubekepolder/Garspolder (nr.38).

Uit de volgende akten blijkt, dat begin 16e eeuw de familie De Baenst op het eiland van Cadzand het vruchtgebruik had van leenhoven, die op naam van derden stonden:

1524- Anthonius de Baenst had vruchtgebruik van de leenhof van Anthuenis van Montmorency, heer van Cadzand.

1524- Anthonius de Baenst had vruchtgebruik van de leenhof van Anthuenis Sloc te Cadzand.

1526- Jacob de Baenst had vruchtgebruik van de leenhof van Adriaen van Reymerswaele te Cadzand.

1526- Jacob de Baenst had vruchtgebruik van de leenhof van Ogierlande te Cadzand.

1536- Jacob de Baenst had vruchtgebruik van de leenhof van Burggravensteen te Cadzand.

1544- Jan de Baenst (zoon van Anthonius de Baenst) had vruchtgebruik van de leenhof van Boudewijn de Montmorency te Cadzand.

1569-1571- Anna de Baenst had vruchtgebruik van de leenhof van Cornelis van Lambrecht gezegd Ravesteyn te Cadzand.

1571- Anna de Baenst had vruchtgebruik van de leenhof van Jooris van Montmorency te Cadzand.

Bron:

Rijksarchief België, familiearchief De Baenst, BE-A0513/INV 57

M. Smallegange; *Nieuwe cronyk van Zeeland, eerste deel; 1696*

Cartulaire de Saint Bavon 655-1255; 1840

J. J. GAILLIARD; *Bruges et le Franc, Deel I, Brugge, 1857.*

Kok, Jacobus; *Nederlandsch Geslacht- Stam- en Wapenboek, deel 1; 1785*

M.K.E. Gottschalk; *Historische Geografie van Westelijk Zeeuws-Vlaanderen, deel II, 1958.*

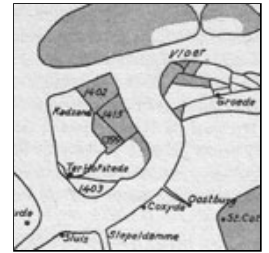
Frederik Buylaert; *Sociale mobiliteit bij stedelijke elites in laatmiddeleeuws Vlaanderen; 2005*

J.A. Mol; *Jaarboek voor middeleeuwse geschiedenis, 2005.*

TIENHONDERDPOLDER

Zoals met alle grote polders op het Eiland van Cadzand bestond de Tienhonderdpolder oorspronkelijk uit een aantal poldertjes/percelen, gescheiden door een cade. Door overstromingen in 1375, 1377 en 1394 stonden de percelen op de oostelijke helft van het eiland onder water.

Na de overstromingen zakte het water en bleven geulen en kreken over. De grootste geul heette de Schotse Geul of Stryde, die doorliep in de later bedijkte Strijdersgatpolder, die naar deze geul genoemd is.

In 1402 is de Tienhonderdpolder, met een oppervlakte van 1000 gemeten, bedijkt. De St. Baafsabdij participeerde voor 41 gemeten in de bedijking; de andere bedijkers, aan wie de tienden werden verpacht, waren Jan Davidszoon en Jan Drelinc. Ridder Jan van der Capelle stond er borg voor, dat zij op tijd de pacht voor de tienden betaalden.

De volgende percelen worden genoemd in een goederenregister uit 1431 van Victor van Vlaanderen en in de leenregisters uit 1435/1468 van de Burg van Brugge:

- de grote en cleene Sompe,
- de grote en cleene Valscaert,
- mijn sher Vrancx polrekin,
- percelen die zich uitstrekten „van den Oostvliete noordwaert,
- van der Oostghuele noordwaert omme tote Blooterschate,
- noord over de ghuele in den grooten Valschaert,
- noord over de ghuele in den Broloos,
- in den Bloothers an 't noordhende van den nieuwen polre in d'haerme Dierne,

- in Picsand,
- in den Calewaerd.

Een strook buitendijks land strekte zich uit „van Blootersgate noordwestwaerd omme tote Stockelinscruce, d.w.z. tot voorbij de Tienhonderdpolder.

De ligging van de poldertjes/percelen die na 1500 genoemd worden is niet bekend:

Goutpolder/Goudinenpolder (gelegen in het Noorden)	Rootpolder
Oostpolder (gelegen bij Oostvliet)	Salomonspolder
Buysenbier	Noortpolder
Brouwerswale	(De drie laatstgenoemde beginnen verloren telkens grotere of kleinere stukken land door nieuwe inlaagdijken, die in de jaren 1500, 1527 en 1538 werden aangelegd)
Steertpolder	
Quaet Atrecht	
Wevelsant	
"de polder waar Joh. f. Davits stede staat"	

HOFSTEDEN

(de nummering wordt gebruikt in 'De Hofsteden van Cadzand', uit 1977 door drs. H. van de Vijver, een heruitgave met uitbreiding van het gelijknamige boek uit 1928 van dr. J. de Hullu. De beschrijvingen zijn uitgebreid tot heden door cadzandgeschiedenis.nl, Bert Voets)

31. hofstede van Jacob Dathijn (camping De Wulpen)
32. hofstede van Jacob Adriaansen
33. hofstede van Pierre Antoine du Bus (Kools Loon- en Grondverzetbedrijf)
34. hofstede van Jacob Dieleman (Faro Greenpark)
35. hofstede van Daniël Vervaete
36. hofstede van Jean Albert (camping De Hoogte)

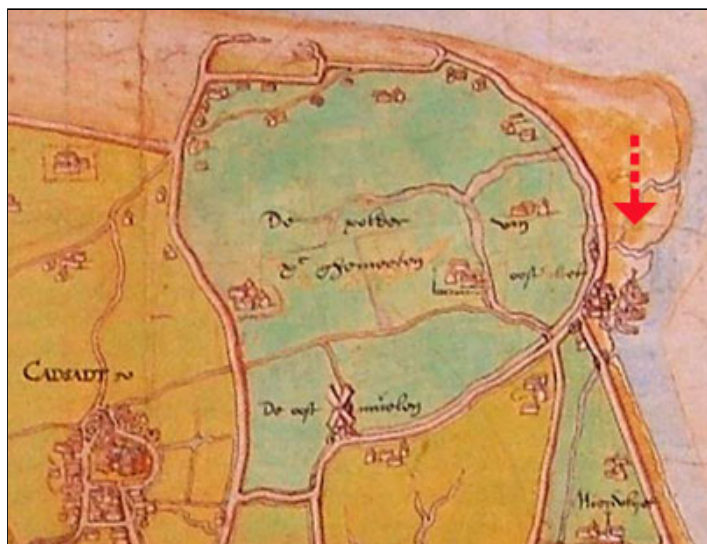

Toen de Vlamingpolder nog niet door een aangestoven duin van het buitenwater was afgesloten lag er een getijdegeul, het Persschorre. Deze geul werd door de vissers van Cadzand gebruikt als haventje. Men kon alleen naar binnen met voldoende hoog water. Als sein dat de vissers naar binnen konden werd een tak van een boom/staak in het zand naast de ingang geplaatst. Deze staak heet in het Zeeuws-Vlaamse dialect een 'perse', afgeleid van het Franse 'perche'. Schorre spreekt voor zich: een schor is een inham aan het strand, die bij laag water droog staat en bij hoog water overstroomt. Links: de kaart van kaartmaker Mogge uit 1656, die de situatie na de dijkreparatie toont.

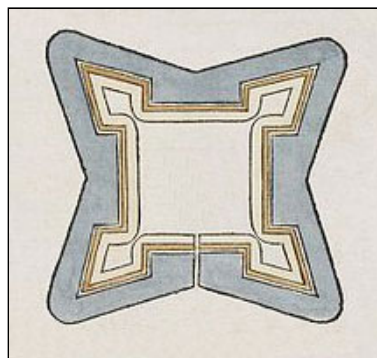
De buurtschap Oostvliet (zie kaart links) wordt genoemd in 1414 vanwege een bezoek van het bestuur van Brugge aan het Zwarte Gat. Op de betrouwbare landkaart uit 1578 van Pieter Pourbus staat Oostvliet aangegeven in de kom van de huidige Zwartepolderweg en de St. Jansdijk. De er naast getekende bootjes geven aan dat de inwoners vissers en zonder twijfel landarbeiders zijn.

Oostvliet bestaat al langere tijd, want in 1280 nam graaf Guy van Dampierre het „St-Marie Vere", het veer tussen Oostvliet en Wulpen, onder zijn bescherming, dat gratis overtocht verleende. De graaf stelde 40 gemeten land op het eiland Kadzand vrij van alle belasting en feodale verplichtingen voor het onderhoud van deze veerdienst.

Rond 1600 zou er de Vlaamse familie Blaes wonen. Vader Leonard Blaes (deftig: Blasius) was een vestingbouwkundige in Zeeuws-Vlaanderen en later architect in dienst van koning Christiaan van Denemarken. Over zijn vrouw Hillegonda Bartelings zijn geen bijzonderheden bekend. Hun zoon Gerardus Blasius (geboren 1625 te Oostvliet, overleden 1682 te Amsterdam) was een van de eerste Amsterdamse hoogleraren medicijnen. Hun tweede zoon Joan Blasius (geboren 1639 te Oostvliet, overleden 1672 te Amsterdam) was een vooraanstaand

advocaat en schrijver in Amsterdam. (Er zijn echter sterke aanwijzingen, dat de familie Blasius woonde in de polder Oostvliet bij Leiden.)

In 1596 togen leden van het Brugsche Vrije naar Catsand om met de Waalse commandant Lespine van gedachten te wisselen over de aanleg van de forten St. Jan en St. Pieter, om de bewoners en

hun vee te kunnen beschermen tegen de aanvallen

van de geuzen vanuit Vlissingen. Midden 1599 werd het redoute St. Jan gebouwd voor 130 Waalse soldaten met 5 kanonnen op een knooppunt van dijken, daar waar de Sint-Jans-, de Tienhonderd- en de Zwarte Polder samenkomen. Tezelfdertijd is het redoute St. Pieter voor 40 Waalse soldaten op de plaats van het huidige Nieuwvliet gebouwd. Commandant Lespine verplaatste zijn commandopost van fort Terhofstede naar St. Jan. Nadat St. Jan in 1604 was ingenomen door Ernst Casimir van Naussau-Dietz, legeraanvoerder onder Maurits, had het geen functie meer en werd het geslecht. Eind 17e eeuw is op de plaats van het fort een hofstede gesticht, genaamd St. Jan, later De Hoogte.

Door een uitzonderlijk hoge waterstand van de Westerschelde overstromden in 1802 de (inmiddels) Zwarte Polder en het dorp Oostvliet. In de jaren daarna is de Zwarte Polder herdijkt. Oostvliet is niet meer hergebouwd.

Bron:

Hofsteden van Cadzand, H. van de Vijver, heruitgave 1977

Kaart van de landen onder de Watering van Cadzand, D. Hattinga, 1660

Kaart eiland van Cadzand, Pieter Pourbus, 1578

Kaart fortificaties, J. Blaeu, 1649

Historische Geografie van Westelijk Zeeuws-Vlaanderen, deel II, Gottschalk, M.K.E., 1958

De Nederlandse en Vlaamse auteurs, G.J. van Bork en P.J. Verkruijsse, 1985

Breskensche Courant, artikel van J. de Hullu, 1903

Stercktenbouw, Staats-Spaanse linies en versterkingen in Noord- en Zeeuws-Vlaanderen tijdens de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648), 2006.

Google Earth 2012

Coornaert, Maurits; Knokke en het Zwin; 1974

H+N+S; Forten en schansen, 2003.

Dale, J.H. van; Bijdragen tot de oudheidkunde en geschiedenis van Zeeuwsch-Vlaanderen, deel 3 blz. 708, 1858

Dale, J.H. van; Bijdragen tot de oudheidkunde en geschiedenis van Zeeuwsch-Vlaanderen, deel 4 blz.288 Blasius, 1858

31) TIENHONDERDPOLDER.

Vierhonderdpolderdijk 1. (Camping Wulpen)

In 1877 heeft Izaak de Hullu het arbeidershof-
steedje, tevoren bewoond door Jacob Datthijn en
Janneke den Dekker, met 13 gemeten land gekocht
voor omtrent f 13.000,- en met enige landerijen
vergroot.

In 1880 en 1884 zijn er een schuur en een nieuw huis
op gebouwd en in 1885 zijn hier komen wonen
Izaak de Hullu en Anna Maria de Bruijne,
kleinkinderen van de stichter.

In 1891 zijn die vertrokken en opgevolgd door de
zuster van de man, Suzanna de Hullu en Jacobus
Risseeuw Zegerszoon.

In 1915 is op dit hof gebleven hun zoon Zeger Cornelis Risseeuw
gehuwd met Francijntje Risseeuw. Zij bleven er wonen tot 1947.
Na hen kwamen Jannis Risseeuw, architect, en Wilhelmina
Verhage uit Sluis. Hun zoon Egbert Risseeuw nam het bedrijf over
en breidde uit met camping De Wulpen.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs.

H.A.M. van de Vijver, 1977

L. Fremouw

32) TIENHONDERDPOLDER.
Tienhonderdste Middenweg 1

In 1850 hebben Jacob Adriaansen en Suzanna van Houte op een kavel land van de hofstede van de vrouws vader, Daniël van Houte, een hofstede gebouwd. De man is gestorven op 31 mei 1875 en de vrouw op 19 november 1883. Op het hof zijn gebleven de zoon Izaak Adriaansen en zijn vrouw Adriana Ie Mahieu die op 16 september 1880 waren getrouwd. Zij vertrokken in 1889 naar Noord-Amerika. Intussen was in 1884 het hof al verkocht aan Jannis Izaak Porreij en Comelia Brouwers. Ook deze vertrok in 1890, nadat hij van zijn vrouw gescheiden was, naar Noord Amerika. De vrouw hertrouwde in 1893 met Adriaan Levinus Luteijn Joziaszoon.

Zij vertrokken eveneens naar Noord Amerika en wel in 1912 en toen zijn in hun plaats gekomen *Reinier van de Luijster* en *Wilhelmina Vermeulen*, die de hofstede van Luteijn hadden gekocht.

Zij werden in 1929 opgevolgd door de dochter *Janna van de Luijster*, gehuwd met *Johan Daniël Porreij*. In 1933 kwamen *Meeuwis Heijnsdijk* en *Maria Magdalena Dees*, die voordien op hofstede nr.9 in de Oudelandse polder hadden gewoond, op het hof. De vrouw overleed in 1945. In 1946 kwam de familie van de Luijster weer terug en wel *Jacobus van de Luijster* gehuwd met *Christina Bouwens* uit Groede.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

Zeeuws Archief

33) TIENHONDERDPOLDER.

Tienhonderdste Middenweg 2. (Kools Grondwerken)

Op 16 augustus 1757 droeg Marie Blancard, weduwe van Pierre Antoine du Bus, die hier vermoedelijk tevoren had geboerd, de timmer dezer hofstede voor f 900,- over aan Jacques Meurisse, de toenmalige bewoner.

Op 26 mei 1761 droeg de weduwe Meurisse, Marie Le Maire, de op pachtland staande timmer voor f 600,- over aan Abraham van Houte Jacobszoon. Deze trouwde omstreeks oktober 1763 met Elizabeth Janssen. De vrouw overleed op 19 augustus 1771, de man hertrouwde in 1772 met Neeltje van de Woestijne. Deze overleed op 13 december 1780, haar man op 21 september 1792. Daarna zijn de erven in

het bezit van de hofstede gebleven tot 1802, toen ze met de inboedel werd overgelaten aan een van hen, Daniël van Houte, gehuwd met Suzanna van de Mart. De man stierf op 17 april 1841, de vrouw op 8 november 1849. In 1850 zijn hier uit de Nieuwenhovenvolder onder Nieuwvliet gekomen hun zoon Izaak van Houte en Sara Sanders. Zij hebben de hofstede in 1870 verkocht aan Izaak Risseeuw Johanneszoon, gehuwd met Maria de Hullu.

In datzelfde jaar zijn hier als pachters gekomen diens dochter *Janneke Risseeuw en Pieter de Bruijne*.

In 1872 is er een nieuw woonhuis en in 1873 een nieuwe schuur gebouwd. In 1894 is het echtpaar De Bruijne-Risseeuw vertrokken en opgevolgd door hun dochter Maria de Bruijne en Izaak Erasmus. Deze vertrokken in 1915 en in hun plaats kwamen op het hof Jacobus Pieter Risseeuw en Maria Butler. Deze vertrokken in 1936 en in hun plaats kwamen Abraham Kools, geboren in 1908 en Wilhelmina de Putter, die in 1932 gehuwd waren. Zij werden op hun beurt in 1959 opgevolgd door hun zoon Jacob Kools, gehuwd met Helena Becu uit Groede. Na de oorlog werd hier een nieuwe schuur gebouwd.

Thans Kools Grondwerken en camping Tienhonderd.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

Zeeuws Archief

34) TIENHONDERDPOLDER.

Zwartepolderweg 1. (camping Welgelegen)

In 1926 hebben Jacob Dieleman en Neeltje Janna de Feijter hier een nieuwe hofstede gebouwd en in hetzelfde jaar metterwoon betrokken.

In 1929 kwamen op deze hoeve Jozias Dees en Jacomina Sara Haak uit Sluiskil.

Zij werden in 1951 opgevolgd door hun zoon Francois Dees, gehuwd met Ebrina van Driel uit Groede. Ook op dit bedrijf is men tot activiteiten op kampeergebied overgegaan (camping Welgelegen). Overgenomen door Pieter de Keuninck.

In 2013 zijn op het perceel vakantiebungalows gebouwd onder de naam Faro Greenpark.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977
cadzandgeschiedenis.nl

35) TIENHONDERDPOLDER.

Zwartepolderweg 14

Op 18 december 1699 droeg Cornelis Hoogerwerff te Sluis de timmer van deze, destijds door Daniel Vervate bewoonde, hofstede met de baning van 56 gemeten pachtland over aan Vervate voornoemd voor *f* 1.000 boven de onkosten.

Op 15 maart 1701 droeg Vervate de timmer, zonder eigendom van land, voor *f* 2.300 over aan Jacob van Houte Jacobszoon, die op 3 maart 1701 trouwde met Marie Madeleine Bocquet. De hofstede werd al door hen bewoond.

Van Houte droeg de timmer met de baning van 69 gemeten pachtland op 9 oktober 1713 voor *f* 1.050 over aan Jean Beghin, geboortig van St. Ghin-en-Weppes bij Rijsel. die gehuwd is geweest met Marie Strain en op 1 april 1730 overleed. Jacob van Houte kocht de hofstede St. Jansdijk 1 in de St. Janspolder.

De erfgenamen van Beghin hebben vervolgens op 18 mei 1730 de timmer voor *f* 504 overgedaan aan Pieter Albert, die hier toen gewoond heeft tot omstreeks 1749, in welk jaar hij de timmer op 16 augustus voor *f* 650 overdroeg aan maarten Bril, geboren te Boeschepe bij Belle (Bailleul), en Françoise de Bert, geboren te St. Janscapelle bij Belle. Deze hebben hier sedert gewoond. De vrouw gestorven 21 december 1773, de man 2 januari 1774.

In 1774 gekomen Abraham Steijaard, die gehuwd is geweest met Magdalena Liebert. De vrouw gestorven 11 februari 1815. In 1821 is alhier de schuur door brandstichting in de as gelegd. In 1835 is Steijaard na een verblijf van 61 jaren van hier vertrokken en opgevolgd door Jacobus de Zoute en Suzanna de Bruijne. In hetzelfde jaar is de hofstede met 12 gemeten land voor *f* 1.200 gekocht door Abraham van Houte te Schoondijke. Suzanna de Bruijne overleed 8 april 1848.

In 1870 heeft De Zoute zijn land onder zijn kinderen verdeeld, die meest hun aandelen hebben gekocht, en toen is op de hofstede gebleven zijn dochter Suzanna de Zoute, die gehuwd was met Pieter Adriaansen. In 1880 zijn deze vertrokken naar Noord-Amerika en in hetzelfde jaar is het hof gekocht door Abraham Luteijn Abrahamszoon te Breskens. Sedert die hebben hier als pachters of kasteleins gewoond Michiel Beun en Maria van Houte, Jannes de Meester en Maria Luteijn.

In 1885 is het gedoe verkocht aan de hypotheekhouders en zijn er als pachters op gekomen Jozias Cijssouw en Suzanna Salomé, die in 1896 vertrokken naar de hofstede Sternlust onder Sint Kruis en in wier plaats zijn gekomen 's mans broeder Abraham Cijssouw en Jacoba Frelier. In 1902 is het hof gekocht door Adriaan Quaak onder IJzendijke, wiens zoon Jacobus Pieter Quaak en Johanna Christina Krijger hier in 1904 zijn gekomen in plaats van het echtpaar Cijssouw-Frelier, dat in 1903 vertrok naar een hofstede onder Groede. In 1913 zijn Quaak en zijn vrouw verhuisd en alhier gebleven een zoon en een dochter om het bedrijf waar te nemen, totdat in 1917 ook deze zijn vertrokken.

Daarop hebben hier tot 1919 enige arbeiders gewoond. Toen zijn gekomen Izaak Jacobus de Hullu en Jacomina Quaak. In 1921 zijn die opgevolgd door Abraham Lous en Janna Traas, die te voren hadden geboerd onder Serooskerke en de timmer met een deel land hebben gekocht. Deze hebben hier gewoond tot 1927, toen zij vertrokken zijn naar Ruurloo in Gelderland na het hof te hebben verkocht aan Laurus Rijk en Maria Boonman uit Zuid-Beveland, die het in hetzelfde jaar metterwoon hebben betrokken. In 1933 opgevolgd door Adriaan Quaak en Cornelia van de Wekken uit Middenschouwen. Deze gingen in 1945 in Frankrijk boeren.

In hun plaats kwamen Herman Faes, geboren te 's-Heerenhoek in 1908 en Gerarda Maria Louisa Van de Haege, geboren te Sint-Laureins in België in 1914. De man stierf in 1968.

Het woonhuis is momenteel tevens pension voor toeristen.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

Lex van Houte

36) ZWARTEPOLDER.

Strijdersdijk 9 (het hof Sint Jan alias De Hoogte)

Op de plaats van de hofstede stond tussen 1599 en 1605 het redoute Sint Jan, een Spaans fort aan het Zwarte Gat.

In het begin van de jaren 1700 woonden hier waarschijnlijk Jean Albert en Madeleine de Seine. Na het overlijden van Albert hertrouwde de vrouw op 24 juni 1714 met Paul Ie Plat, die in augustus 1718 overleed. De weduwe overleed op 11 augustus 1730.

Op 3 april 1762 droegen de erfgenamen van Jacoba van Orliëns, weduwe van Jacob de Witte, als eigenaren aan Jacob de Hullu en Maria Elizabeth Ie Mey de timmer van deze hofstede met de eigendom van 116 gemeten 233 roeden land benevens een arbeidershofsteedje staande op de dijk voor de hofstede over voor f 2580,-. Van het land was 80 gemeten 56 roeden gelegen in de Zwartepolder en 36 gemeten 177 roeden in de Tienhonderdpolder. In 1766 is

op deze hofstede gebleven de zoon Nicolaas de Hullu, gehuwd met Christina de Reu, aan wie de timmer op 20 maart 1767 werd overgelaten voor f 1500,- met de baning van 142 gemeten pachtland tegen f 6,- per gemet 's jaars, terwijl de lasten en het watergeschot voor rekening van de eigenaar bleven. Nicolaas de Hullu overleed op 1 januari 1784, Christina de Reu op 24 september 1790. In 1791 is hun zoon Jean de Hullu, gehuwd met Esther van Houte op de hofstede gebleven. De vrouw overleed op 21 januari 1813 en de man hertrouwde op 19 mei 1813 met Maria Brevet. Deze stierf op 19 juni 1817 en Jean de Hullu op 19 november 1823. Daarna is de hofstede verkocht aan Johannes Risseeuw en Jozina de Hullu Abrahamsdochter. Deze hebben hier gewoond tot in 1828 en zijn toen vertrokken naar het hof De Drieweg onder Groede. In datzelfde jaar is het hof verkocht aan een zekere De Bruijn uit Middelburg en een tijdlang voor deze bekasteleind geworden.

In 1830 is er als pachter gekomen Jannes Bostenbrie die in 1833 werd opgevolgd door Jannes de Keuninck en Maria de Gardeijn. De man stierf op 27 mei 1851 en de vrouw op 30 september 1861. In laatstgenoemd jaar is de zoon Jacob de Keuninck, gehuwd met Maria Masclee, op de hofstede gebleven. In 1864 is hier een nieuw woonhuis gebouwd. In 1900 is tijdens een onweer de schuur afgebrand. De man is overleden op 2 februari 1905 en de vrouw op 9 maart 1913.

Daarna is het hof beboerd door hun zoons Jannes, Izaak en Abraham de Keuninck. In juli 1925 heeft de eigenaar, W. J. Sprenger te Middelburg, de hofstede met omtrent 98 gemeten land publiek verkocht aan Daniël Dekker en Jacoba Dieleman. De gebroeders de Keuninck zijn in 1926 vertrokken en toen zijn de kopers erop komen wonen. Zij hebben het hof in 1928 weer verkocht aan Petrus Faes en Jobina Kopmels die in hetzelfde jaar van Bedum in Groningen naar hier verhuisden. In 1937 waren hun dochter Helena Faes, geboren in 1907 en haar man Louis de Winter, geboren in 1903 te Ovezande, die in 1935 waren gehuwd, eveneens op de boerderij werkzaam. Petrus Faes stierf in 1960.

Naast een landbouwbedrijf is het ook een groot kampeerbedrijf (camping De Hoogte) geworden.

In 1962 werden na hun huwelijk de zoon André de Winter, geboren in 1937 en Antoinette van de Plasse, geboren in 1940 te Cadzand, eveneens in het bedrijf opgenomen.

Bron:

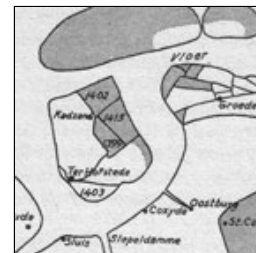
De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

Heemkundige Kring Zeeuws-Vlaanderen, 2011

STRIJDEKATPOLDER

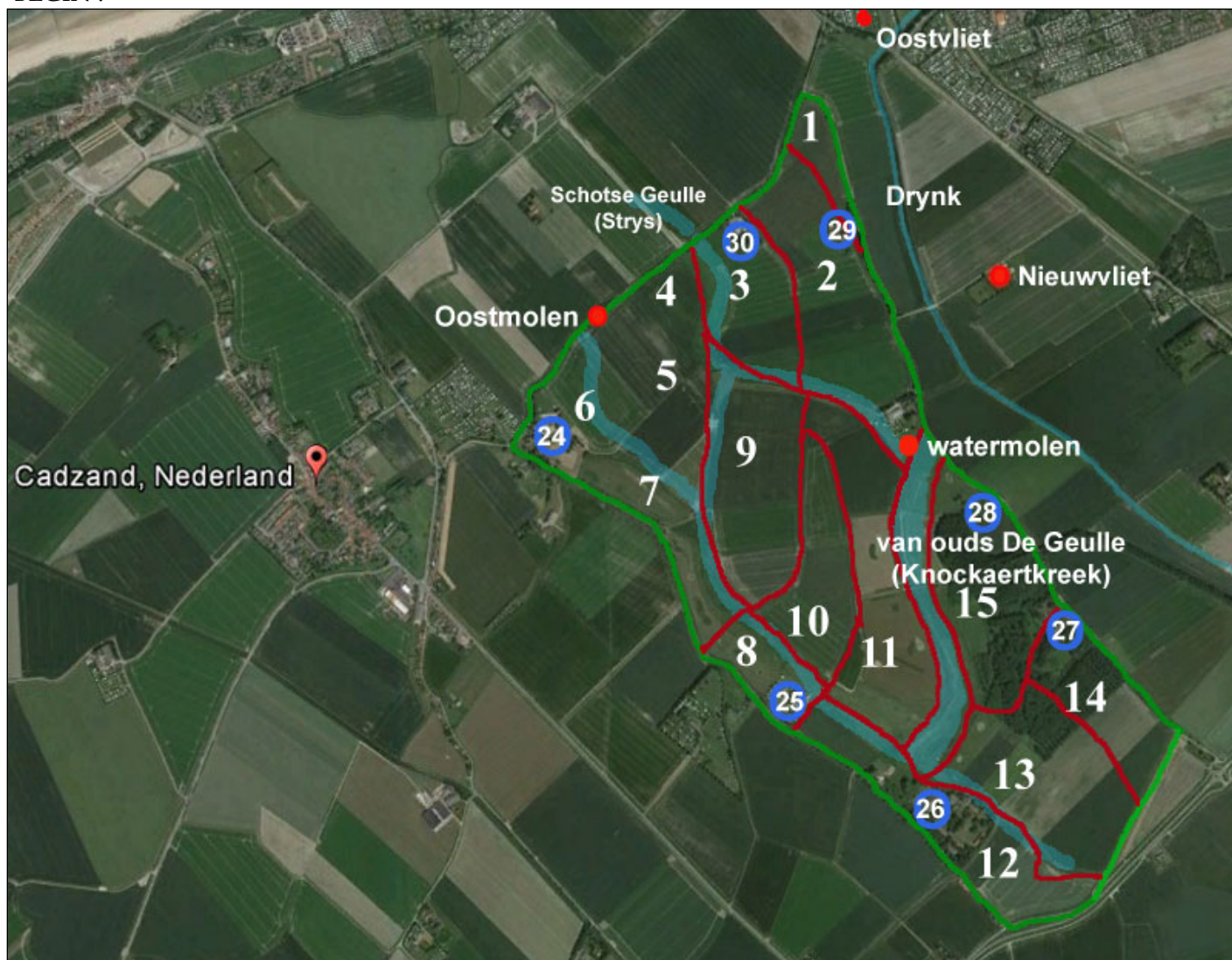
Zoals met alle grote polders op het Eiland van Cadsand bestond de Strijdersgatpolder oorspronkelijk uit een aantal poldertjes/percelen, gescheiden door een cade. Door overstromingen in 1375, 1377 en 1394 stonden de percelen op de oostelijke helft van het eiland onder water. In 1399 werd een gebied ingedijkt, genaamd de Vierhonderdpolder Bezuiden De Kerk, in 1402 gevolgd door de Tienhonderdpolder en in 1415 de Strijdersgatpolder.

Ridder Lodewijk van Moerkerken bedijkte in 1415 "de polre in Casant zuut oost vander kerken gheleghen besuden den Oostvliete anden polre van Xc gem. en strect zuutwaert toter wateringhen van den Zuutzande daer in waren gheleghen vele diversche polres voor de grote vloet, gheheeten Busebrec, Plakel, Cnockaert, Clinkaert ende noch vele andere diversche polres dewelke nu al bedyct zyn in desen voors. polre, nu den polder van Strysgat".

De naam komt van een nevengeul van het Zwarte Gat, dat het Strijdersgat of Schotse Geul werd genoemd.

In 1503 is de Strijdersgatpolder opgemeten door de landmeters Pieter Sijmons Hendriksen en Claas Tant. Het oppervlak bedraagt 222 ha. Gebaseerd op hun informatie en de kaart uit 1660 van Hattinga zijn op onderstaande luchtfoto de oorspronkelijke poldertjes ingetekend. In de ommelopers van Cadzand worden deze aangeduid met 'BEGIN'.

1. Buissebierpolder/Buschier/Busebrec	9. Zuid Knokaart
2. Plattenpolder/Platteel/Plakel	10. Leyenpolder
3. Knokaart/Cnockaert	11. Korte Geldzak
4. Willem Florinshoek	12. Roeffoelpolder
5. Zuidpolder	13. Klinkaart/Clinkaert

6. Vrouwgeleijnshoek/Vaergelinshouck
7. Herenpolder
8. Krullenpolder

14. Fimelaarpolder/Fimelare
15. Dobbelarepolder

HOFSTEDEN

(de nummering wordt gebruikt in 'De Hofsteden van Cadzand', uit 1977 door drs. H. van de Vijver, een heruitgave met uitbreiding van het gelijknamige boek uit 1928 van dr. J. de Hullu. De uitbreiding tot heden is van cadzandgeschiedenis.nl, Bert Voets)

- (24) hofstede De Beerhoeve (camping Beerösti)
- (25) hofstede van Abraham van de Gazelle (camping Knokkert)
- (26) hofstede van Jan de Pauw (naast Hedenesse/Natropa Instituut)
- (27) hofstede van Daniël van Male (Erasmusbos/Knokkert)
- (28) hofstede Knockaerthof
- (29) hofstede van Izaak de Hullu.html
- (30) hofstede Den Knockaert

Op de Strijdersdijk stond vanaf begin 1500 een staakmolen, de Oostmeulen. Na reparatie werd deze in 1620 verplaatst naar de plek, waar nu molen Nooitgedacht staat.

De greppel, die aangeduid wordt met "van ouds de geulle" was voordien de Knockaertkreek. Tot eind 19e eeuw heeft een watermolen gestaan in de (2) Platteelpolder aan de kop van de Knockaertkreek.

Rechts van de Strijdersgatpolder ligt de St. Janspolder met de Drink/Drynk, een kreek, waarvan een restant thans een afwateringssloot is. Aan de Drink lag de Heerlijkheid Nieuwvliet, gesticht in 1527.

Noordelijk lag de buurtschap Oostvliet aan het Zwarte Gat.

Bron:

Hofsteden van Cadzand, H. van de Vijver, heruitgave 1977

Kaart van de landen onder de Watering van Cadzand, D. Hattinga, 1660

Kaart van het brugse Vrije, Pieter Pourbus, 1578

Historische Geografie van Westelijk Zeeuws-Vlaanderen, deel II, Gottschalk, M.K.E., 1958.

Archimedia, rapport A10-048-F

Actueel Hoogtebestand Nederland, hoogtekaart 2010

W. Wintein, diverse publicaties

Google Earth 2012

24) STRIJDESGATPOLDER, 6de BEGIN. DEN VROUWGELEIJNSHOEK.
Vierhonderdpolderdijk 2, Hofstede DE BEERHOEVE.

In 1688 woonde hier Jan Gijssels, omstreeks 1727 Daniël van Houte, die op 1 juni 1727 trouwde met Jeanne du Pré, weduwe van Jacob Porreij. Na het overlijden van Daniël van Houte omstreeks december 1734 hertrouwde de weduwe op 11 maart 1736 met Abraham Morel. Jeanne du Pré overleed op 18 april 1769. Op 9 november 1770 droeg Abraham Morel de timmer staande op 9 gemeten 19 roeden pachtland benevens de plantage, de mestput en de baning van 162 gemeten 124 roeden pachtland voor f 6.000,- over aan Jannes Butin en Magdalena Albert, die hier in 1771 zijn komen wonen. De vrouw overleed op 27 november 1780 en de man

hertrouwde op 23 december 1781 met Johanna Herny.

In december 1793 is de timmer van de hofstede met verschillende percelen land publiek verkocht voor f 16.707,- aan Jacob de Hullu Nicolaaszoon en Suzanna Herny, die hier in 1794 zijn gekomen van de hofstede 'Het Boerenverdriet' onder IJzendijke. De man is overleden op 1 december 1804 en de vrouw is hertrouwd op 25 april 1806 met Isaac Risseeuw. Deze laatste overleed op 24 maart 1810.

In 1812 zijn hier van hofstede De Pannenschuur onder Nieuwvliet gekomen de dochter Maria Christina de Hullu en Johannes Risseeuw. De man overleed op 19 september 1819 en de vrouw hertrouwde op 29 november 1820 met Abraham Risseeuw.

In 1845 is op deze hoeve gebleven de zoon Izaak Risseeuw Johanneszoon gehuwd met Maria de Hullu Izaaksdochter, die in 1873 vertrokken zijn en opgevolgd werden door hun zoon Johannes Risseeuw en Maria de Hullu Jacobusdochter. De vrouw overleed op 10 maart 1902. In 1910 is hier een nieuwe korenschuur gebouwd en in 1911 is op deze hofstede gebleven de zoon Johannes Risseeuw, gehuwd met Jacomina Luteijn.

Foto uit 1914.

Schafttijd op de Beerhoeve van Johannes Risseeuw en Jacomina Risseeuw.

Van links naar rechts:

Piet le Roy, Bram Bril, Tannetje Bril, Bram Fremouw, Marie Fremouw-van den Ameele, Marie Fremouw, Jan Fremouw, Marie Fremouw-Eversdijk, Rachel le Roy-de Wolf en Izak le Roy.

In 1929 werd er een nieuw woonhuis gebouwd en werd de zoon Jannis bedrijfsleider. Hij bleef ongetrouwd. Johannes Risseeuw stierf in 1971. In 1973 kwam er een kleinzoon op de boerderij,

Jacobus Jannis Masclee, gehuwd met Hannie de Regt uit Biervliet.

Thans wordt de hofstede bewoond door fam. Kielman, die er minicamping De Beerösti drijven.

De hekpalen van de Beerhoeve

In het algemeen kunnen hekpalen worden beschouwd als grenspalen van particulier eigendom. Een paar bijzondere palen zijn die van de Beerhoeve.

Van de linker- naar de rechterpaal is te lezen:

'Landsbouw is mijn lust. Rust na onrust. Iannis Butin. Johanna Herny. Anno 1788.

Die van mij spreekt en van de mijne, die gaat nae huis en bezie de zijne en vind hij die zonder gebreken, dan mag hij van mij en van de mijne spreken!'

Het opschrift op de palen is de neergeschreven mening van de eigenaar ten opzichte van de kritiek die de arbeiders hadden op de levenswandel van hun baas.

De hofstede dankt haar naam aan een stenen beer, een steen die de hoogte van de waterstand in de afvoersloot bij de hofstede regelde. Het water boven de steen kon dan weglopen.

De Beerhoeve ontleent niet zijn naam aan de beer, die in hardsteen is opgesteld in de tuin. Dat is in werkelijkheid de voorstelling van een leeuw, waarvoor de Duitse Weermacht zich in WW2 alle moeite getroostte om die mee te nemen. Dat is niet gelukt.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928
De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977
Zeeuws Archief
L. Fremouw
cadzandgeschiedenis.nl

25) STRIJDESGATPOLDER, 8e BEGIN, KRULLENPOLDER
Vierhonderdpolderdijk 8 (camping De Knokkert)

Op deze boerderij woonden vóór 1900 de kinderen Van de Gazelle. Omtrent 1900 werd er een nieuw huis gebouwd door Abraham van de Gazelle, die gehuwd was met Maria van de Broeke. In 1929 werd de boerderij gekocht door Abraham Geert de Smidt, die in dat jaar trouwde met Maria de Kramer uit Zuidzande. Zij bleven hier tot 1965 toen ze werden opgevolgd door hun zoon Pieter Abraham de Smidt, geboren in 1930 en in 1965 gehuwd met Ka Ringelenstein uit Rotterdam. Naast het landbouw- en veeteeltbedrijf startten zij camping De Knokkert. Zij zijn opgevolgd door hun zoon Marc en Tosca de Smidt.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

26) STRIJDESGATPOLDER, 12de BEGIN, DEN ROEFFOELPOLDER.
Vierhonderdpolderdijk 12

In 1676 woonde hier Jan de Pauw, die getrouwd is geweest met Elizabeth Willaert. Jan de Pauw overleed in juli 1706. Daarna hebben hier gewoond Marinus de Zoute en Jozina Risseeuw Joostsdochter. Beiden zijn overleden in 1752.

Op 28 april 1753 droegen hun kinderen de timmer voor *f* 1.650,- over aan Pieter Morel en Maria de Hullu. De man overleed op 2 april 1765 en de weduwe hertrouwde op 27 juli 1766 met Isaac Claerbaut.

Op 9 mei 1786 droeg het echtpaar Claerbaut-de Hullu de timmer en de plantage voor *f* 7.200,- over aan Jacob de Hullu Janszoon en Sara de Hullu Pietersdochter, die hier in hetzelfde jaar kwamen wonen. De vrouw is gestorven op 4 april 1796 en de man hertrouwde op 10 mei 1798 met Maria Risseeuw. Jacob de Hullu overleed 7 augustus 1812 en zijn weduwe hertrouwde op 9 maart 1814 met Isaac Risseeuw.

In 1835 bleef de zoon Jannes de Hullu op het hof; hij was getrouwd met Sara Clara Steenhardt. De man is gestorven op 27 april 1870 en de vrouw op 17 januari 1876.

In 1876 is de hofstede publiek verkocht aan vier van hun kinderen, Izaak, Maria, Elizabeth en Johannes de Hullu, die hier hebben gewoond tot in 1891. In 1890 is de hofstede met omtrent 14 hectaren land voor *f* 20.311,- publiek verkocht aan Jannes Erasmus, burgemeester van Cadzand. Toen zijn daar opgekomen diens zoon Jannes Erasmus en Jozina de Bruijne. In 1900 is hier een nieuw woonhuis gebouwd. In 1914 zijn zij vertrokken en zijn van de hofstede 'De Drieweg' onder Groede hier komen wonen Jan Philip Salomé Willemszoon en Cornelia Verhage. De vrouw overleed op 3 mei 1920.

In 1930 werd de hofstee overgenomen door Jacobus Anthonie Provoost, die gehuwd was met Janna Cornelis. De vrouw stierf in 1943. In 1946 hertrouwde de man met Cornelia Quist, weduwe van J. van den Ameele.

In 1944 was de schuur door oorlogsgeweld verwoest en in 1952 werd een nieuw huis gebouwd.

In 1968 kwamen op de boerderij de zoon Piet Provoost en Carla Jozina Hamelink uit Terneuzen die in datzelfde jaar getrouwd waren.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 197

27) STRIJDESGATPOLDER, 14de BEGIN, DEN FIMELAREPOLDER.
Knokkertweg (bij Erasmusbos)

Op 1 september 1693 droeg Daniël van Male de timmer dezer hofstede met de plantage en de baning van 116 gemeten pachtland voor *f* 2.250,- over aan Jean le Sage. Na het overlijden van Le Sage hertrouwde zijn weduwe, Suzanne le Comte, omstreeks juli 1694 met Nicolaas Schippers.

Schippers verkocht de timmer van de toen door hem bewoonde hofstede in het begin van 1698 voor *f* 2.900,- aan Pieter Bruneel, die gehuwd was met Jozina Janssen. Na het overlijden van Bruneel hertrouwde de weduwe met Joris Beun. Deze droeg op 12 april 1707 de timmer en de plantage voor *f* 1.350,- over aan Abraham Abrahamsen, gehuwd met Maria van Peenen. De man overleed in februari 1719 en de weduwe hertrouwde op 15 mei 1720 met Jannes Verhage. De vrouw overleed in maart 1724 en de man hertrouwde op 3 december 1724 met Sara de Meulenaer.

Op 11 februari 1727 droeg Verhage de timmer en de door hem bewoonde hofstede met de plantage voor *f* 1.500,- over aan David Brevet en Maria Therèse Mot. Na het overlijden van de vrouw hertrouwde David Brevet op 5 mei 1743 met Anne Marie Fremault, weduwe van Michel Trouillart. Hij overleed op 9 februari 1744 en op 31 maart daaropvolgende droeg de weduwe de timmer en de plantage voor *f* 2.705,971/2 over aan Jannes Casteleijn en Marie Rose Mullié Antoinetochter, die toentertijd op 'De Blauwe Hofstede' in de Bewestereedepolder woonden en vandaar naar hier verhuisden. De vrouw overleed op 10 juli 1766 en de man hertrouwde op 7 mei 1768 met Wilhelmina van de Luijster. Casteleijn is gestorven op 22 juli 1772 en de weduwe hertrouwde op 27 februari 1774 met Adriaan Erasmus. De man overleed 28 juni 1782 en de weduwe bleef op het hof tot 1803, in welk jaar de hofstede met de inboedel werd overgelaten aan haar zoon Jannes Erasmus gehuwd met Suzanna de Bruijne.

Deze vertrokken in 1830 en werden opgevolgd door hun zoon Adriaan Erasmus en Anthonetta Clara de Hullu. De vrouw overleed op 18 juli 1843.

In 1867 is op het hof gebleven de zoon Jannes Erasmus gehuwd met Maria Johanna Brevet. In hun plaats zijn in 1894 gekomen hun zoon Pieter Erasmus en Maria Luteijn. Pieter Erasmus werd in 1922 benoemd tot burgemeester van Oostburg en van toen af is het hof bekasteleind door zijn zoon David Erasmus. In 1929 trouwde deze met Maria Cappon.

Zij bleven op de boerderij tot 1970, toen deze via het waterschap Het Vrije van Sluis in zijn geheel verkocht werd aan Staatsbosbeheer om veranderd te worden in een bos ter verfraaiing van de omgeving en voor het toerisme. De schuur werd afgebroken. Voor 26.30.65 ha werd toen *f* 327.589,80 neergeteld. De boerderij bezit een oude alleenstaande bakkeet met oorspronkelijke oven en alle bakbenodigdheden, die waard is om voor het nageslacht bewaard te blijven.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

28) STRIJDESGATPOLDER, 2de BEGIN, DEN PLATTEELPOLDER.
Knokkertweg 5a, Knockaerthof

Omstreeks 1669 woonde hier Adriaan Vereecke, die gehuwd is geweest met Maatje Datthijn. Op 10 april 1696 droeg Joris Cauwe aan Philip du Bois te Groede de timmer van deze hofstede, waarvan het woonhuis blijkens de jaarankers van 1659 dateert, met de plantage en de baning van 110 gemeten pachtland over voor *f* 2.940,-. Vervolgens hebben hier gewoond Philip du Bois en Marianne du Mez. De man overleed omstreeks februari 1714, waarna de weduwe op 9 augustus 1716 hertrouwde met Isaac Schoonaart. De vrouw overleed op 27 mei 1740 en de man hertrouwde op 9 juli 1741 met Esther Albert.

Nadat Schoonaart op 7 februari 1758 was overleden hertrouwde Esther Albert op 19 november 1758 met Reinier van de Luijster, die gestorven is op 3 november 1762, waarna de vrouw op 9 september 1764 andermaal hertrouwde nu met Abraham Cappon.

In 1781 is de hofstede publiek verkocht aan Jan Claerbaut en Elizabeth Morel. De man overleed op 29 april 1795 en de vrouw hertrouwde op 21 augustus 1796 met Jannes de Witte.

In 1823 is de hofstede met de inboedel uit de hand verkocht aan Adriaan de Bruijne en Anna de Hullu, die daarna hier hebben geboerd. De man overleed op 8 maart 1850 en de weduwe op 19 januari 1882. Op het hof bleef toen de zoon Pieter de Bruijne, die ongehuwd was en overleed op 11 maart 1900. Hij werd opgevolgd door Izaak de Bruijne en Johanna Jozina Brevet. Na hun vertrek in 1925 bleef de zoon Adriaan Jannes de Bruijne op het hof, die gehuwd was met Jozina Johanna Risseeuw. De man overleed in 1953.

In 1954 huwde de dochter Anna Neeltje de Bruijne met Pieter Abraham Kools Pieterszoon uit Zuidzande en zij zetten het bedrijf voort. Het woonhuis was volgens de overlevering eertijds een vissershuis bij de Knockaertkreek. Het vertoont sporen van verschillende verbouwingen. De grote oude schuur werd in 1944 aan een kant zwaar beschadigd door oorlogsgeweld en is, nadat ook nog een storm schade had aangericht, gedeeltelijk verbouwd.

Hofstede de Knockaerthof werd in 1989 afgebroken en een nieuw huis werd gebouwd en bewoond door de familie Cornelis-Kools.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977 Zeeuws Archief

29) STRIJDESGATPOLDER, 1ste BEGIN, DEN BUIZENBIERPOLDER.

Knokkertweg 4

In 1861 heeft Izaak de Hullu op een stuk land van zijn hofstede een boerderij laten bouwen voor zijn dochter Sara de Hullu en Adriaan de Bruijne.

De vrouw overleed op 11 februari 1871 en de man op 22 november 1888. Hun zoon Izaak de Bruijne bleef op het hof en trouwde op 6 mei 1891 met Johanna Jozina Brevet.

In 1900 zijn zij vertrokken naar de vlakbij gelegen hofstede Knockaerthof ([nr. 28](#)) en werden opgevolgd door Adriaan de Bruijne, een broer van Izaak, die op 6 december trouwde met Maria Magdalena van Houte. De vrouw overleed op 16 februari 1916.

In 1929 werd het bedrijf voortgezet door de zoon Adriaan Abraham de Bruijne, gehuwd met Elizabeth Risseeuw. Zij werden op hun beurt in 1962 weer opgevolgd door de zoon Adriaan de Bruijne, gehuwd met Janneke Kools.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

Zeeuws Archief

L. Fremouw

30) STRIJDESGATPOLDER, 3de BEGIN, hofstede DEN KNOCKAERT.
Strijdersdijk 4 (Den Knockaert)

Vermoedelijk is dit dezelfde hofstede als die, waarvan op 23 december 1660 door de toenmalige bewoner Vincent Pandelaar de timmer staande op pachtland met de baning van omtrent 80 gemeten land dat verpacht was voor 7,8 en 9 gulden per gemet, voor f4.500,- werd verkocht aan Mattheus Cornelissen, landman te Groede. Later komen hier als bewoners voor Pieter Cruinaart en Jacomina Ellants (of Eloit). Deze droegen op 30 april 1688 de timmer, waarvan het huis blijkens de jaarankers dagtekent van 1630, met de plantage voor f1.100,-

over aan Michel Goethert en Maaiken van Dale. Deze hebben de timmer en de plantage met de baning van 75 gemeten land op 16 april 1694 weer overgedragen aan Abraham Huijge voor f1.800,-.

Huijge droeg op 30 januari 1711 de timmer van de toen nog door hem bewoonde hofstede met de baning van 83 a 84 gemeten pachtland voor f2.100,- over aan Guillaume de Geijter. Deze overleed in april 1713 en op 27 januari 1714 verkocht zijn weduwe, Jacomina Geertsen, die de hofstede toen bewoonde, de timmer met de plantage en de baning van 83 a 84 gemeten pachtland voor f2.400,- aan Isaac Claerbaut en Marie Labyt, die beiden in het voorjaar van 1733 op dit hof zijn overleden.

In 1736 is op dit hof gekomen hun zoon Jacob Claerbaut, die gehuwd was met Sara van Houte. In datzelfde jaar nam hij de timmer voor f600,- van zijn mede-erfgenamen over. De vrouw overleed op 10 december 1760 en de man hertrouwde op 7 februari 1762 met Suzanna Verdouw, weduwe van Izaak Mallefas. In 1781 is op dit hof gebleven de zoon Jacob Claerbaut, die op 7 oktober 1781 trouwde met Maria Cappon. Deze zijn in 1785 vertrokken naar de Henricuspolder onder Oostburg, na de timmer met de plantage, de mestput en nog een arbeidershofsteedje aan de zuidzijde van de Tienhonderd-polder voor f6.000,- te hebben overgedaan aan Jacob de Hullu Pieterszoon.

Deze is in 1795 gehuwd met Maria Luteijn, weduwe van Adriaan Hendriks. Op 6 oktober 1796 is de schuur door brandstichting in de as gelegd. Jacob de Hullu overleed op 4 maart 1823 en werd in 1825 opgevolgd door zijn zoon Izaak de Hullu gehuwd met Maria Faro. De vrouw overleed op 9 maart 1836 en de man hertrouwde op 17 maart 1864 met Adriana Pieterella Zonnevillje, weduwe van Cornelis den Decker. In 1868 bleef op deze hofstede de zoon Izaak de Hullu, die op 6 mei 1874 trouwde met Maria Bouwens. Deze zijn in 1905 vertrokken en opgevolgd door hun zoon Izaak de Hullu en Cathalijntje Maria Becu. De vrouw overleed op 4 februari 1922. In hetzelfde jaar kwamen er wonen van onder Breskens de zuster van de man, Maria de Hullu en Izaak Risseeuw Johanneszoon. Zij zijn er gebleven tot 1932 toen zij werden opgevolgd door hun zoon Johannes Risseeuw, gehuwd met Jannetje de Bruijne. In 1944 werden huis en schuur door oorlogshandelingen verwoest en in 1950 weer opgebouwd. In 1957 kwam op de hoeve Izaak Risseeuw, gehuwd met Jozina Adriana Kools. Thans bewoond door Hans en Minke Meijer-Risseeuw, die in 2011 een nieuw huis bouwden.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, J. de Hullu, 1928

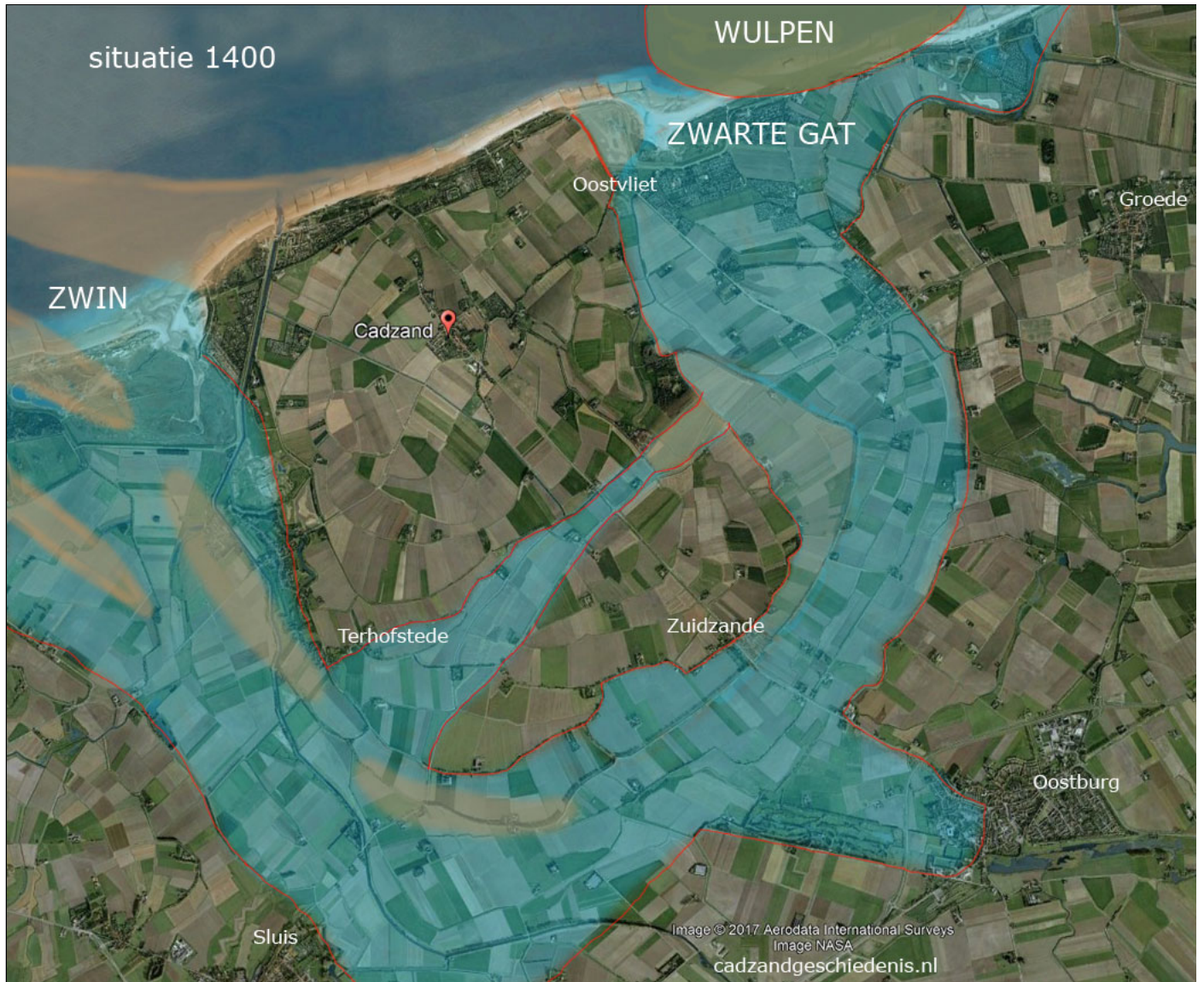
De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, drs. H.A.M. van de Vijver, 1977

cadzandgeschiedenis.nl

ZWARTE GAT/ VERDRONKEN ZWARTE POLDER

Door stormvloed en ontstaat tussen 1375 en 1404 het Zwarte Gat . Hiermee wordt het zeeget aangeduid, dat tussen de eilanden Casant en Wulpen ontstond onder andere door de St. Elisabethvloed in 1404 Wulpen in het westen veel terrein had verloren en oost-Casant overstroomde.

Vroeger, toen Wulpen nog boven Catsant lag, vormde het in zekere zin een afsluiting voor de zeearm ten oosten van Casant, zodat de waterbeweging sterk was. De geul tussen beide eilanden heette de Blootheerskreek. Nu Wulpen hier echter geen belemmering meer vormt kunnen de getijden vrij doorgaan in en uit gaan.

Brugge maakt zich hierover ernstig ongerust. De stad meent, dat de toenemende verzanding van het Zwin mede aan het ontstaan van het Zwarte Gat is. De vloed valt namelijk het Zwarte Gat binnen en ontmoet daar de vloed, die een uur eerder langs het Zwin binnengekomen is. Telkens staat de stroom stil, en laat ze slib bezinken.

Al jaren moeten de voor Brugge bestemde koopwaren in Sluis op kleine vaartuigen worden overgeladen. Vroeger vergde het transport naar Brugge 1 à 2 maanden. De kooplieden klagen omstreeks 1414 dat er nu 16 dagen en meer mee gemoeid zijn. Wegspoelen van het zand vanuit Brugge en geregeld uitbaggeren helpen niet.

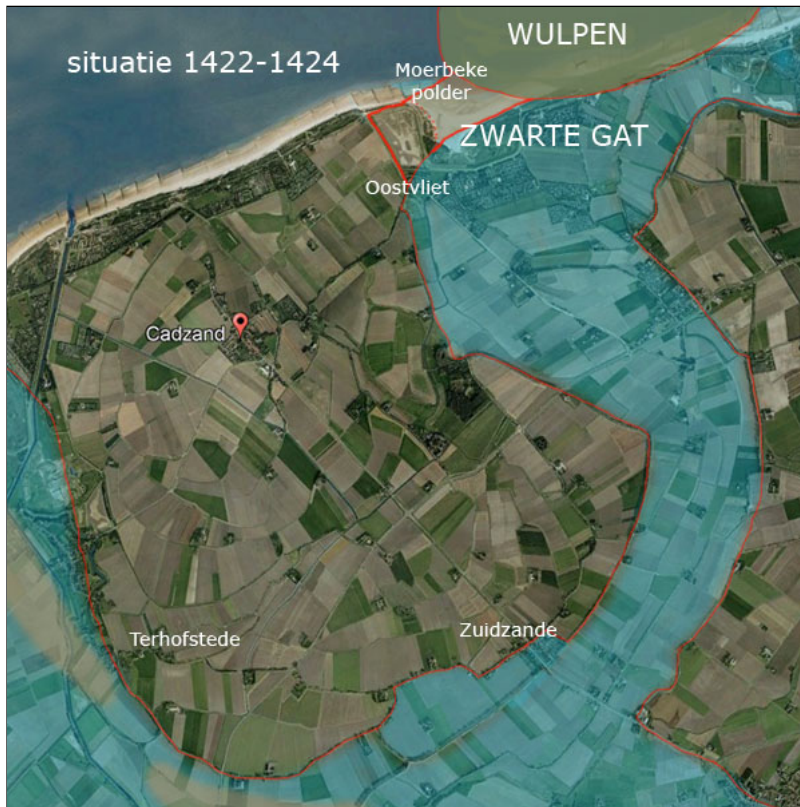
In 1414 begeven verscheiden leden van het stadsbestuur van Brugge zich met enkele magistraatspersonen van het Vrije naar de buurtschap Oostvliet bij het Zwarte Gat. Deze commissie bestaat onder andere uit ridder Simon de Lalaing, Laurens de Maech (ontvanger-generaal van Vlaanderen) en Pieter Blad. In 1443 de Bladelinpolder zal indijken).

Brugge vreest dat de toenemende waterstroom vanuit het Zwarte Gat nadelig is voor de bevaarbaarheid van het Zwin en stuurt aan op afdamming er. Het Zwin zal dan weer voldoende in- en uitstromend water hebben om het zand af te voeren.

In 1415 brengen afgevaardigden van Brugge nogmaals twee bezoeken aan het Zwarte Gat om de situatie in ogenschouw te nemen. In 1416 brengen ze een bezoek, dit keer vergezeld van dijkmeesters, die verklaren dat het mogelijk is de Blootheersgeul (het restant van de Blootheerskreek tussen Wulpen en Casant) af te dammen, als men het gat niet te breed en te diep laat worden. Twee weken later varen schepenen van Brugge en de Heer ridder Lodewijk van Moerkerke uit. Ze zien een goede kans om de slikken langs het Zwarte Gat te bedijken en de Blootheersgeul te overdammen.

Het plan om het Zwarte Gat in te dammen wordt niet onmiddellijk verwezenlijkt, waarschijnlijk omdat in 1417 een drietal personen met het voorstel kwam om gemeten van het verdrongen land van Wulpen te herdijken, dat tot de parochies St-Lambert en Vernavenkerke heeft behoord. De nieuwe polder zal zich uitstrekken tot aan de geul tussen Wulpen en het Zwarte Gat (Blootheersgeul) en tot de zeearm tussen Wulpen en Groede (de Vloer). De dijk, die deze omgeving omgeeft, wil men in het noorden laten aansluiten bij de dijk van Wulpen, in het westen zou hij tussen Wulpen en het Zwarte Gat lopen. In 1418 wordt de dijk herdijking voltooid (Cavenclaet polder); zij omvat ruim 332 gemeten. De door Brugge gewenste afsluiting van het Zwarte Gat met een dijk is niet uitge-

Tekening/ foto links naar Coornaert, Maurits; Knokke en het Zwin:

Na wederom een bezoek van de schepenen van Brugge begint van Moerkerke in 1422 aan het leggen van een dijkage tussen C Wulpen. Hij krijgt 3 jaar lang 100 guldens uit de staatskas als b In 1424 is het project voltooid.

De nieuwe polder sluit aan bij de Tienhonderd-polder, en besk gemeten. Hij wordt aangeduid als de polder tussen Catsant en dan weer als de polder van de Heer van Moerkerke of als de p het Zwarte Gat.

Er worden enkele wegen genoemd in de Moerkerkse polder, z die van hofstede Masekins-houke naar hofstede Jan Kusse loop van der scaperie walle" en de weg langs de "cleene Vlasschaer Valschaert) en de "cleene Zompe" liepen eveneens wegen. De : gole" (wase = slijk) als perceelsbegrenzing wijst evenals „Zomj slijkerige grond.

(dr. de Hullu geeft aan, dat het niet zeker is, dat de droogleggi met Wulpen verbonden heeft; immers in de rekeningen van St. 1460-1465 komt Cadzand voor als een "eiland rondomme staar Zee") Ook de kaart van Pieter Pourbus uit 1571 toont deze situ

In 1470 vindt een commissie van deskundigen dat de verlandii vaargeul tussen Sluis en Catsant is verergerd, sedert men het Blootheerskreekgat tussen Catsant en Wulpen in 1422-1424 afg heeft. Als oplossing worden onder andere genoemd, een kanae Coxyde of een geul bij Gaternesse. Na overleg met Hertog Kar wordt gekozen voor de minst moeilijke oplossing, het doorstek dijken van de Moerkerkse polder. In het najaar van 1473 wordt dijkdoorbraak uitgevoerd.

Men had gehoopt dat het water, bij vloed door het Zwarte Gat dringend, bij eb door het Zwin zou stromen en daar de zandbanken wegspoelen. Het water trok zich echter weer door het Zwarte Gat terug, zodat de : in het Zwin rustig verder konden aangroeien.

De Grote Raad van Mechelen staat op 24 april 1486 het gevraagde oktrooi toe om de dijken van de Zwarte Gatpolder te dichtten. Er heeft zich ter plaats een diepe stroomgeul gevormd, zodat de afdamming geen gemakkelijke taak is. Men brengt grote hoeveelheden materiaal naar het Zwarte Gat. Talloz voeren aarde, stenen, stro, riet en rijshout aan. Bij Sluis worden de paalwerken tussen de beide kastelen verwijderd om dit hout te verwerken in de dar Zwarte Gat. Bij Mude ligt op de schorren het wrak van een haringbuis (*type boot*) die voor hetzelfde doel wordt gesloopt. Drijfhout "gheraept up de zee eveneens bruikbaar.

Blijkbaar doen zich reeds spoedig grote moeilijkheden voor. Er wordt voortdurend advies ingewonnen van een groot aantal personen. Er komen uiteir hoofden tot stand. Enkele haringbuizen (*type boot*), door Brugge speciaal voor dit doel aangekocht, worden in het zeegeat tot zinken gebracht. Er is in 14 partij hout uit de Oostzeelanden aangevoerd. Daarna stagneert het werk.

In 1498 is Wulpen door de werking van de zeegolven tot een onbeduidend eiland boven Breskens herleid. Als gevolg daarvan bereikt de vloed bijna ev Zwarte Gat als de Zwinmonding. De twee stromingen botsen op elkaar ten zuiden van Kadzand en zetten daar banken af. Vanaf 1498 vaart herhaaldel de Hertog aangestelde commissie uit om de wateren rond Catsant en Wulpen, alsook de Honte te inspecteren.

Men besluit in 1505 een nieuwe poging te doen om het Zwarte Gat af te sluiten. De bedijker Jeremias Laureijn heeft eind 1507 de dam gereed. Echter, d Cosmas- en Damianusvloed vernielt in 1509 een groot deel van de nieuwe dam. Brugge kan de financiële middelen niet opbrengen, en moet de dam h opgeven.

Brugge komt in 1515 daarom met het plan om een dijk op een veiliger plaats bouwen, nl. ongeveer 2 km ten zuiden van Oostvliet, ter hoogte van Croxl waar zich al zandbanken gevormd hebben. De andere steden van Vlaanderen weigeren verdere medewerking. Het plan gaat niet door.

De aanwas van schorren en slikken, en de inpoldering van deze gebieden maken van de benedenloop van het Zwarte Gat een smalle getijdengeul. De Catsant en Suutsant groeien aan elkaar. Ingedijkt worden de Antwerpenpolder (1417), Capellepolder (1422), Baenstpolder (1448), Crubekepolder (1502 Janspolder (1527), Lampinispolder (1530), St. Jorispolder (1534), Adornispolder (1536), Metteneyepolder (1543), Eikenpolder (1547), Nieuwenhovenpold de monding van het Zwarte Gat, Lijsbettepolder (1556), Lodijkpolder (1556), en verder richting 't Zwin.

(no.1) In 1602 werd het gehele noordelijke deel van het overgebleven Zwarte afgedamd en ingepolderd tot voorbij de Marolleput door Anselm Opius. Dit is de Grote St. Annapolder, een langgerekte polder van 101 ha. Op een opvallende midden van de polder staat de nederzetting Sinte Pier, genoemd naar de naamschans St. Pieter. Het is een gehucht van dijkwerkers en landarbeiders, dat zo tot het dorp Nieuwvliet in de Heerlijkheid Nieuwvliet.

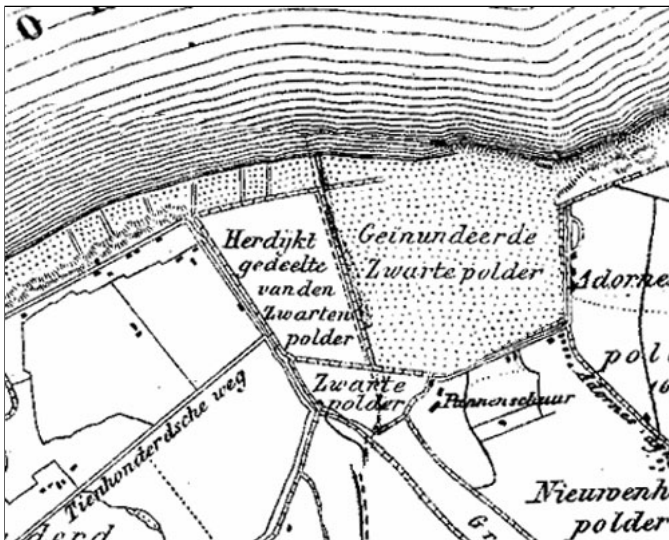
De Grote St. Annapolder overstromt in 1653-1656, maar is daarna weer bruikbaar overstromt nogmaals in 1682 en wordt herdijkt in 1690 door nieuwe eigenaar Danekins.

Schorren en restanten van de Moerkerkepolder in de monding van het Zwart worden in 1623 met een dijk van de Westerschelde afgesloten en heet de Zwarte

(no.2) Met het bedijken in 1639 van De Kleine St. Anna Polder (32ha) onder de Grote Annapolder is de gehele getijdgeul van het Zwarte Gat ingepolderd. De polder overstromt echter in 1653 en wordt herdijkt in 1656 door Jan Pieterszoon Puijsserwerker te Sluis. Hij vraagt en krijgt in ruil daarvoor vrijdom van verponding en andere belastingen van de Staten-Generaal. De Kleine St. Annapolder wordt Puijsserpolder genoemd. De polder krijgt een nieuwe eigenaar, Vrouwe Cons Theresia van der Goes, die na een overstroming door een stormvloed in 1682 meer onderneemt.

Jacob Danekins neemt in 1698 dat hij het poldertje over in ruil voor eeuwige verponding Vlaams 's jaars, op voorwaarde dat hij het op zijn eigen kosten zou herdijken. Hij heeft het gedaan, wat hem over de 2000 guldens heeft gekost.

Door een uitzonderlijk hoge waterstand van de Westerschelde overstromen in 1802 de 120 ha grote Zwarte Polder en het naastgelegen dorp Oostvliet. Het wordt niet meer herbouwd. Alleen hofstede De Hoogte staat daar nog.

Slechts een klein gedeelte, de Zwarte Polder, 8 ha groot, wordt in 1803 herdijkt. In 1829 volgt nog herdijking van ca 23 ha land, de Herdijkte Zwarte Polder (de Herdijkte Schorre). Het grote gebied, de Geinundeerde Zwarte Polder wordt niet herdijkt. In 1928 is een gemaal gebouwd en van een afwateringsgeul door de grote sluffermonding voorzien. Het zorgde er voor dat het schorregebied open bleef voor overstroming door zeewater en de afvoer daarvan.

Eind 1971 is het gemaal buiten werking gesteld en verzandde de afwateringsgeul.

Bij de watersnoodramp van 1953 begeeft de al zwakke dijk van de Herdijkte Zwarte Polder het en overstromt het akkerland van Pieter de Putter.

Met de dijkverzwaring in 1980 werd een groot deel van het reservaat daaraan opgeofferd. Ook de naar het oosten liggende vertakking van de kreek kwam de dijk te liggen, zodat het oostelijke uiteinde van het buitenwater werd afgesloten. Daarin verzameld water sindsdien niet meer kan worden afgevoerd. Er vormt drijfzand. Geregeld bleven paarden en wagens in dit drijfzand steken.

Het gehele gebied is sinds midden 20e eeuw ingericht als natuurgebied de Westerschelde. De Herdijkte Zwarte Polder, sinds 2005 eveneens natuurgebied, is toegankelijk voor publiek.

Bron:

Gottschalk, M.K.E. ; Historische geografie van westelijk Zeeuws-Vlaanderen. deel 2, p.123, p.136.; 1983.

Kraker, dr. A.M.J. de; Zes eeuwen stormvloeden periode 1404-1976;

Van Empel en Pieters; Zeeland door de eeuwen heen, deel 1, blz.231.

Roos, G.P.; Beknopt geschied- en aardrijkskundig woordenboek van Zeuwsch-Vlaanderen Westelijk deel, blz.41; 1874.

De strijd voor het behoud van Het Zwin; Marc Ryckaert, André Vandewalle

D. Vogelaers, G. Adriaenssens en M. Strobbe; De Zwindelta, een kameleon door de eeuwen heen; 1970

Keyser, Albert de; De dam in het Zwarte Gat 1515; 1977

Chastelain, Jean-Didier; Bloei en verval van de Zwinstreek, 1957.

Gilliodts-van Severen, L.; Bruges Port de Mer, Inventaire IV, p. 210

Coornaert, Maurits; Knokke en het Zwin; 1974

Delta Instituut voor Hydrobiologisch Onderzoek, Yerseke; W. G. Beeftink, M. C. Daane en W. de Munck; 1987

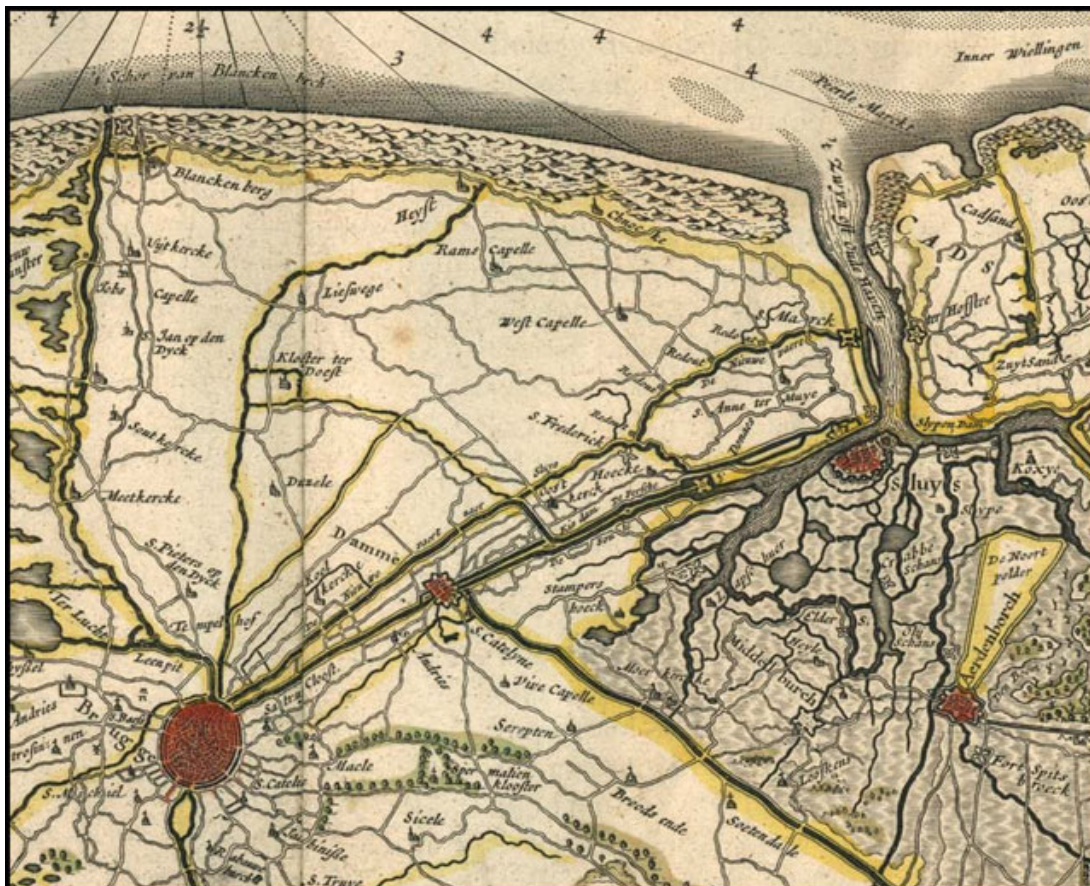
Atlas Jacob Kuyper, 1865

Google Earth Pro

1452 Kaart van Vlaanderen

De oudst bekende kaart van Vlaanderen dateert uit 1452. Het betreft een ruwe kaartschets, die enkel diende om een beschrijvende tekst over de Zwinstreek te illustreren en aan te tonen hoe goed de Zwinhavens zowel over land als vanuit zee bereikbaar waren. Bovenaan de Wielingen.

Boven: een detail van de kaart van Blaeu uit 1635 van hetzelfde gebied.

Boven: kaart van de Zwinstreek uit begin 16e eeuw met midden het Eiland van Catsandt.

Een meer gedetailleerde kaart van de monding van het Zwin, opgemaakt tussen 1505 en 1516, is een kleurrijke figuratieve kaart om werken in de vaargeul van de Zwinmonding weer te geven.

De uitbouw van een bakensysteem in het Zwin begon vrij bescheiden in 1425, met het aan-brengen van enkele niet nader omschreven merktekens. In 1456 lieten de Bruggelingen eerst drie en dan nog eens twee tonboeien leggen. Op het einde van de 15de eeuw lagen zo tenminste vijf boeien in het Zwin. (linksboven)

Behalve de drijvende bakens waren er nog de vaste tekens, die op masten in de duinen werden gesteld. Ook de kerktorens vormden belangrijke herkenningspunten voor de scheepvaart.

Bron: Stadsarchief Brugge

DE VREDE VAN CADZAND

In de Bourgondische tijd (1384-1482) onder het bewind van het huis van Bourgondië, hadden de Vlaamse steden een grote autonomie verkregen. Gent was in de vijftiende en zestiende eeuw een van de meest welvarende steden in Noord-Europa. In de stad woonden zo'n 60.000 tot 80.000 inwoners. De stadsregering bestond uit afgevaardigden uit de edelen (poorterij), de wevers en de ambachtslieden. Maria van Bourgondië (1457-1482) had met het tekenen van het Groot Privilege deze autonomie nog verhoogd.

Maria van Bourgondië huwt in 1477 Maximiliaan I van Habsburg (1459-1519), zoon van de Duitse Keizer Frederik III. Maximiliaan wordt ook wel Maximiliaan van Oostenrijk genoemd, vanwege zijn titel Hertog van Oostenrijk. Door een noodlottig ongeval overlijdt Maria van Bourgondië in 1482 en wordt hun vierjarige zoon Filips de Schone de wettige heerser van alle Bourgondische erflanden. Zijn vader Maximiliaan zou als regent regeren tot Filips 16 jaar was.

Maximiliaan wil de verhoogde autonomie van de Vlaamse steden niet erkennen en bovendien een expansiepolitiek voeren met oorlogen die veel belastinggeld kosten. De grote steden protesteren. Nadat, op aandringen van het graafschap Vlaanderen, Maximiliaan in 1482 de Vrede Van Atrecht met Frankrijk heeft getekend, erkennen ze het regentschap.

Als Lodewijk XI van Frankrijk in 1483 sterft, wil Maximiliaan alsnog Frankrijk aanvallen. Er volgt een opstand van de Vlaamse steden onder leiding van de Gentenaar Jan van Coppenolle, van beroep secretaris bij de schepenenbank van Gent. Het leger van Maximiliaan is echter een te sterke tegenstander. In 1485 moet Vlaanderen zich erbij neerleggen en erkent het regentschap van Maximiliaan in de Vrede Van Sluis.

Eind 1487 breekt opnieuw een opstand uit. Maximiliaan blijft oorlog voeren. De steden pikken de steeds stijgende belastingen niet meer. Op 31 januari 1488 gaat Maximiliaan naar Brugge om de opstand daar te onderdrukken, maar wordt gevangen genomen. Op 16 mei 1488 wordt Maximiliaan vrij gelaten, na onder eede beloofd te hebben de aftocht van alle vreemde troepen te bevelen en geen weerwraak te nemen.

Zodra de keizer de stad heeft verlaten, verbreekt hij zijn belofte. Hij voert strafexpedities uit in het Brugse ommeland. Duitse troepen van zijn vader, keizer Frederik III, trekken plunderend door de streek.

Misnoegd door de woordbreuk van zijn vorst, kiest *Filips van Kleef*, veldheer onder Maximiliaan, de zijde van de opstandige steden. De strijd wordt heviger. Voedseltransporten naar de steden worden tegengehouden, de steden worden uitgehongerd, opstandelingen vallen voedseltransporten van Maximiliaan aan, dijken worden door de opstandelingen doorgestoken, over en weer worden aanvallen uitgevoerd. Vissers uit Sluis, Heist en Blankenberge, Nieuwpoort en Duinkerken kapen voor de kust en in het Zwin schepen met levensmiddelen.

Vanaf 1490 aanvaarden een aantal Vlaamse steden, door hongersnood gedwongen, de vredesvoorwaarden van Maximiliaan van Oostenrijk. Gent, Brugge en Sluis strijden door. Het overvolle Sluis krijgt te kampen met de pest.

Met de Vrede Van Tours op 29 november 1490 geeft het uitgehongerde Brugge zich over aan graaf Engelbert Van Nassau, veldheer van Maximiliaan van Oostenrijk. De stad moet een zware geldboete van 80.000 ponden betalen en het nieuwe bestuur laat 74 personen onthoofden. Brugge moest zijn stadswallen afbreken en het hof en alle belangrijke bestuurlijke functies - en daarmee ook de handel - verhuisden enkele jaren later naar Gent. Dit was het einde van de Brugse bloei.

Op 16 juni 1492 trekt het leger van Maximiliaan van Oostenrijk de stad Gent binnen en onthoofd de verzetsleider Jan van Coppenelle. 19 juli 1492 wordt de Vrede Van Cadzand gesloten op het eiland van Cadzand tussen de stad Gent en *Albrecht van Saksen*, veldheer van keizer Maximiliaan I van Oostenrijk, die daar gelegerd is. Gent doet afstand van haar militie Witte Kaproenen, van de jurisdictie buiten haar gebied en van het recht der ambachten om zelf hun deken te benoemen.

Met dit verlies van politieke zelfstandigheid, gaat het ook economisch gezien niet goed met Gent. De lakenindustrie, waar Gent om bekend staat, heeft te kampen met concurrentie van Engeland. Als gevolg daarvan neemt de werkloosheid onder de ambachtslieden en dagloners sterk toe.

Sluis, o.l.v. Filips van Kleef, staat nu helemaal alleen in zijn strijd tegen Maximiliaan. Albrecht van Saksen brengt al zijn landtroepen samen in Aardenburg. De Heer van Beveren, admiraal van Zeeland, verhindert met zijn vloot de doorvaart op het Zwin, zodat Sluis van de buitenwereld is afgesloten. Sluis wordt vanuit het Zwin beschoten door Engelse en Hollandse schepen en Engelbert van Nassau valt Sluis aan langs de landzijde. Nadat het kruitmagazijn in Sluis is ontploft, waardoor ook enkele verdedigingsmuren instorten, moet Filips van Kleef zich op 12 oktober 1492 overgeven. De Vrede van Damme beëindigt de oorlog tussen Keizer Maximiliaan en Sluis

De bezittingen van de familie Van Kleef, zoals het kasteel van Wijnendale en verschillende gebouwen in Roeselare, een heerlijkheid van de Van Kleef's, worden platgebrand.

In de strijd om Sluis is het Eiland van Cadzand veelvuldig als uitvalbasis van de troepen van Maximiliaan gebruikt. In die tijd was het gebruikelijk dat de soldaten als beloning het bezette gebied mochten plunderen.

De gehele Zwinstreek is verwoest, dijken zijn doorgestoken, sluisen zijn verwaarloosd, landerijen staan onder water, tweederde van de huizen is onbewoonbaar en een derde van de inwoners is omgekomen.

Bron:

P. Meesters, De geschiedenis van Sluis, 1980

Jean-Didier Chastelain, Bloei en verval van de Zwinstreek, 1957

Jan J.B. Kuipers, Zeeuwen tegen het water: sporen van de waterstaatsgeschiedenis in Zeeland, 1998

Maurits Coornaert, Heist en de Eiesluis, 1976

Cinquième, Tome; Histoire de Flanre periode 1453-1500; 1850

J.H. Van Dale, Een blik op de vorming der stad Sluis en op den aanleg haer vestingswerken van 1382 en 1587, 1871

Beeldbank Brugge.be

Beeldbank Gent.be

geschiedeniszeeland.nl

beeldbank.zeeuwsebibliotheek.nl

LEVEN OP HET PLATTELAND

In de 17de eeuw onderging de landbouwtechniek een driedelige vernieuwing.

1) Een betere bemesting door aanvoer van stadsmest (herwonnen huisvuil) en stalmest wat leidde tot de geleidelijke afschaffing van de "braakformule", nl. eenzelfde perceel werd achtereenvolgens bezaaid met een wintergraan en een zomervrucht en het derde jaar was het braakland (drieslagstelsel).

2) Uitbreiding van de teelten : klaver, rapen, spurrie, tarwe, rogge, gerst, vlas, koolzaad en in het begin van de 18de eeuw de aardappel. Rond 1500 wordt het vlas in de kuststreek vanuit het oosten van het land geïntroduceerd.

3) De veestapel groeide aan.

De verspreiding van klaver en andere voedergewassen maakte stalvoeding en dus overwintering van het vee mogelijk.

Eigengeërfde gronden (gronden waarvan de boer eigenaar was) kwamen bijna alleen in vruchtbare landstreken voor en vormden een minderheid. De meeste waren pachtboerderijtjes. Vrijwel alleen welgestelde landbouwers hadden echte landbouwwerktuigen. De keuterboer en de dagloner gebruikten veelal alleen een spa om de grond te bewerken.

De grote boerenbedrijven waren de belangrijkste werkgevers voor de plattelandbewoners. Er was allereerst het vaste dienstpersoneel (meiden en knechten) en vervolgens de dagloners (ongeschoolde werklui) die seizoenarbeid verrichtten, zoals in de lente en zomer zaaien en oogsten. In de herfst en de winter waren ze dan bedrijvig als thuiswerkers (spinnen of weven) of werkten in de landelijke lijnwaadweverij of in één van de vele bedrijfjes die vanaf de 17de eeuw op het platteland opdoken, zoals zeepziederijen, olieslagerijen en jeneverstokerijen.

De lonen van de dagloners waren zeer laag, zodat ook vrouw en kinderen ingeschakeld werden om te kunnen overleven. De dagloner en zijn gezin leefden voortdurend op de grens van armoede. Praktisch heel het loon werd besteed aan voedsel en huur.

In de regel werd er zes dagen per week gewerkt. De werkweek werd evenwel dikwijls door een feestdag onderbroken. Laten we ook niet vergeten dat het arbeidsritme toen heel wat lager was dan nu. Kwaliteit was veel belangrijker dan snelheid.

MATERIËLE SITUATIE

Op het platteland stonden bijna uitsluitend hoevegebouwen en daglonerwoningen. Afgezien van de grote pachthoeven bestonden de meeste kleine hofsteden alleen uit een stalwoning met een vrijstaande, tamelijk ruime schuur.

De landarbeiders huisden in krotwoningen die opgetrokken waren uit streekgebonden bouwmaterialen zoals lemen vakwerkwanden met een strodak. In de eigenlijke woonruimte moest ook het schamele vee nog een plaatsje krijgen.

De knechten en meiden die bij grote heerboeren inwoonden, moesten zich gewoonlijk met een slaappleats ergens in een schuur of op een zolder tevreden stellen.

In grote lijnen was de indeling van een hoeve overal gelijk en bleef deze tot aan WO I ongewijzigd. De hoeve was functioneel opgezet, immers, de boer bracht grotendeels zijn tijd door op het land. Een huis was louter een dak boven het hoofd.

Belangrijk was de keuken met open haard. De vloer bestond uit geharde klei of rode hoefetegels. Bij de heerboeren moesten de meiden en knechten in de keuken eten. Slapen deden ze in de schuur. Aan de muren hingen religieuze schilderijen of tekeningen. Bij de keuterboer stonden de tinnen of aarden borden op een rekje aan de muur, bij de meer welgestelde boeren bevonden deze zich in een kast. Gietijzeren papketel, koekenpan, wafelijzer en strijkijzer ontbraken niet.

Ten noorden van de keuken bevond zich de proviandkamer. Soms was er een kelder. Ten westen bevond zich meestal de stal met koeien. In bepaalde armere streken gaf de boer zelfs rechtstreeks vanuit de keuken eten aan zijn dieren. De stank was waarschijnlijk onbeschrijfelijk. Ten oosten was de eigenlijke leefruimte waar gegeten werd. Ook daar bevond zich een open haard. Bij de keuterboer stond daarin ook het ouderlijk bed. Bij de heerboer stond het ouderlijk bed op de voutekamer, een hoger gelegen kamer waar vooraanstaande mensen zoals de pastoor of de baron ontvangen werden. De dochters sliepen om "veiligheidsredenen" in een kamer naast de ouders. De jongens sliepen meestal boven op zolder.

Een spinnewiel was niet weg te denken. Wie het zich kon veroorloven beschikte over een weefgetouw. Los van de hoeve stonden de schuur en de bakkeet. De poepdoos stond veelal buiten, naast of in de varkensstal.

Het platteland leed meer van de oorlogen dan de steden. Zich verplaatsende legers, plunderende deserteurs en vagebonden van alle slag maakten onze streken dikwijls onveilig.

Het dagelijks menu van de arbeider (twee hoofdmaaltijden) bestond uit grofkorrelig, moeilijk verteerbaar, zwart roggebrood met als meersel smout of gezouten boter. De welgestelde boeren aten bruin brood (voltarwebrood) of masteluin (een mengsel van rogge en tarwe). Vers vlees kwam er bijna niet op tafel. Rund- en schapenvlees werd er nauwelijks gegeten. Ossenvlees was het goedkoopst. Varkensvlees, vooral het vette spek, was bijzonder duur; het kostte tweemaal meer dan rundvlees omdat de dieren in het algemeen mager waren en de dikke repels vet de meeste calorieën opleverden. Citrusvruchten waren zeer duur. Zo kostte een sinaasappel of een citroen twee arbeidsuren van een geschoolde werkmans.

Bier was de volksdrank bij uitstek vanwege het besmettingsgevaar van ongekookt water. Soms liep de consumptie op tot bijna vier liter per persoon per dag onder andere vanwege de sterk gezouten spijzen (om te bewaren). Het bier was een soort fluitjesbier van vrij slechte kwaliteit en met een laag alcoholgehalte. 's Zondags en bij feesten gunde men zich een betere kwaliteit bier.

Vanaf 1710 kwam de aardappel als volksvoedsel in trek. Het gewas was veel productiever dan graan, omdat een aardappelveld het dubbele aan voedingscalorieën voortbracht dan een even grote graanakker.

De uitgaven voor kleding bleven zeer beperkt. De kleding was gemaakt van flanellen, katoenen of linnen stof en was zeer duur. Een el stof kostte minimaal twee daglonen. Ook het schoeisel was duur. Ongeveer vijf daglonen voor het goedkoopste paar schoenen.

Als verlichting gebruikte men kaarsen of olielampen; als verwarming brandhout, sprokkelhout of turf.

R.K. RELIGIE

De 17de en de 18de eeuw waren een periode van algemene godsdiensttoefeningen. De gelovigen bleven echter vrij passief. In de 17de eeuw was de algemene gewoonte de kerk voor het einde van de H. mis te verlaten. Bedenk wel dat de kerken weinig comfortabel waren. Er stonden gewoonlijk slechts enkele banken, zodat de meeste mensen de hele tijd moesten staan. Sommigen brachten een stok mee om op te leunen, anderen hurkten op de vloer van de kerk, die in de wintermaanden vaak met stro bedekt was.

Het moeilijkste punt bij de heiliging van de zondagen en de 30 à 40 heiligedagen was het onderhouden van de, door de kerk opgelegde, verplichte rust. Het werkverbod werd vrij algemeen overtreden. Het werk op het veld op zon- en feestdagen, vooral in de oogsttijd, was vaak noodzakelijk. De meeste pastoors hebben echter blijk gegeven van werkelijkheidszin en gezond verstand.

Vrijwel alle mensen werden gedoopt en gevormd, en huwden voor de Kerk. Het kerkelijk huwelijk gold als enige wettige verbintenis. De Burgelijke Stand werd pas in 1804 door Napoleon ingevoerd. De huwelijksbanden, door de Kerk en de gemeenschap gesmeed, blijken zeer stevig geweest te zijn. Het aantal personen dat zich voor het oog van de wereld aan echtbreuk schuldig maakte of dat gescheiden ging leven, was uiterst gering (minder dan 1%). Dat wilde natuurlijk niet zeggen dat iedereen gelukkig getrouwd was. Veel huwelijken, vooral bij de rijke bevolking, waren reeds bij de geboorte van de kinderen geregeld. Arme boeren huwden omdat hun vrouw een goedkope werkkracht en huismeid was. Weinigen huwden uit liefde. Niettemin, het huwelijk verbond man en vrouw voor het leven. Het kon alleen door de dood ontbonden worden.

Processies waren zeer geliefd. Een processie was niet alleen een religieuze optocht, maar maakte, net als de jaarlijkse kermis, deel uit van het volksleven, omdat men op de heiligdagen eigenlijk niet goed wist wat men met zijn vrije tijd moest beginnen. Dagelijks werd het gelovige volk aan zijn verplichtingen herinnerd door het klokgelui. Zo was er het doodsklokje of "endeklokje" dat kort na de middag aan de hele gemeenschap het heengaan van een medeparochiaan meldde en iedereen tot bezinning bracht omtrent de vergankelijkheid van het aards bestaan. De meest ingrijpende inbreng had het angelusklokje, dat 3x daags telkens opnieuw even een onderbreking van het werk betekende en dat bij voorkeur voor een kort gebed diende te worden aangegrepen.

Heel het levenskader en heel de mentaliteit van het volksleven stond in het teken van het geloof. Oorlog of vrede, gezondheid of ziekte en goed of slecht weer waren het onmiddellijk gevolg van Gods ingrijpen. Bij het beoordelen van de religieuze mentaliteit moet men de materiële situatie en vooral de geringe ontwikkeling van de meeste mensen incalculeren.

ONDERWIJS

In het onderwijsprogramma lag de nadruk op het gebed, de catechese (een korte samenvatting van wat de leken dienden te geloven en op godsdienstig en zedelijk gebied dienden te doen en te laten) en het godsdienstig lied. Het onderwijspeil lag zeer laag en beperkte zich tot spel oefeningen met behulp van een ABC-boekje of -plankje, elementaire leesstukjes met moraliserende inslag en simpele rekensommetjes. Over het algemeen werd alleen 's winters school gehouden. Van de onderwijzer werd geen hoge kwalificatie gevergd. Familietraditie, een intellectueel hoofdberoep, vaardigheid in lezen en schrijven, zelfs kennis van de Franse taal waren doorslaggevend. De toekomstige schoolmeester stelde zich voor, zijn medeburgers oordeelden over zijn bekwaamheid, voor de deken volstond het dat hij de geloofsbelijdenis kon opzeggen. De schoolmeesters kregen van de welgestelde ouders een maandelijks vergoeding. De parochie keerde een subsidie uit voor het onderricht van de arme kinderen.

Het leslokaal was een kamer van een (onderwijzers-)woning. Tientallen kinderen zaten op lange, lage zitbankjes met als knielessenaar een draagbare schrijfkas (een houten doos waarin boeken en schrijfgerei werden opgeborgen). De opvoedingsmethode was Spartaans: tegen herrieschoppers gebruikte de leraar de plak of roede, domoren en luilakken werd de ezelskop opgezet.

ONTSPANNING

De zondagen en de 30 à 40 feestdagen die door de kerk opgelegd werden, bezorgden de mensen van toen bijna evenveel dagen vrije tijd als een hedendaagse vijfdaagse werkweek. De geestelijkheid legde beslag op een deel van die vrije tijd door de mensen (met weinig succes) aan te zetten tot het bijwonen van de kerkelijke diensten, om op die manier herbergbezoek, ongeoorloofd vermaak en verveling te voorkomen. De meeste mensen konden noch lezen noch schrijven.

Veel mannen vonden na de mis genoeg in een bezoek aan de herberg die in de nabijheid van de parochiekerk stond. In de herberg werd bier en brandewijn geschonken. Dronkenschap, bloedige vechtpartijen en gezinsdrama's waren geen uitzondering. Dansen, het dobbelspel en het bollen waren zeer geliefd.

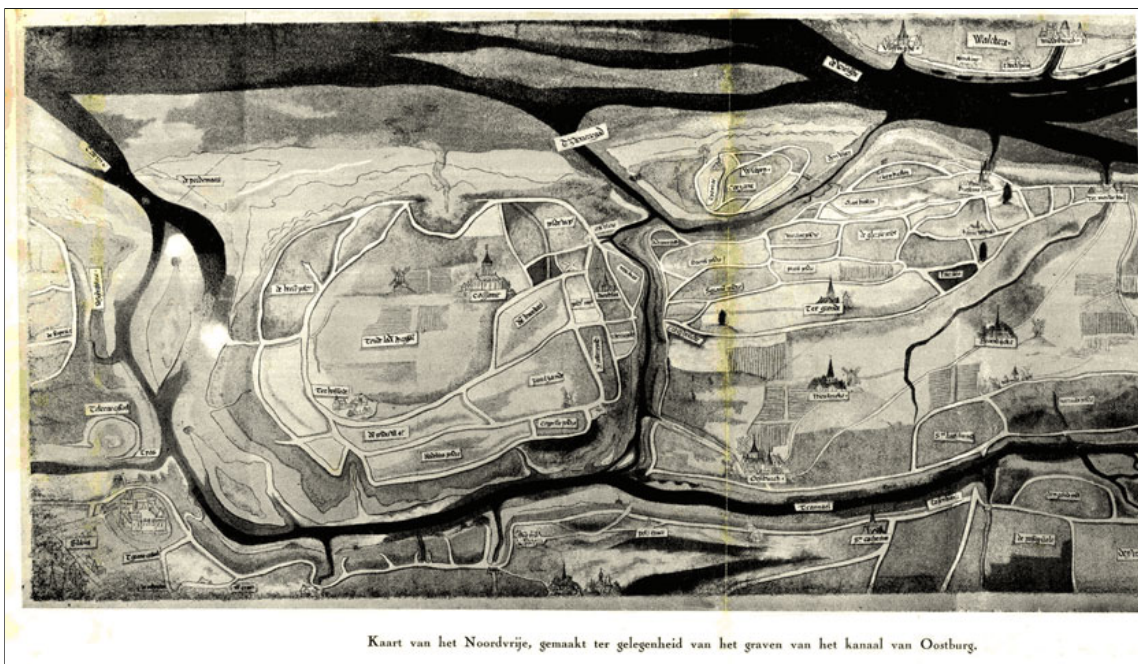
De eerste molens op Cadzand

In het Stadsarchief van Brugge bevindt zich een kleurrijke kaart uit 1505 van de zeegaten ten noorden van Sluis. Op de voorgrond staat de havenstad Sluis afgebeeld, omgeven door een vestingmuur. In de haven liggen zeilschepen. Ze kwamen vanuit zee langs het Sluisse Gat, een grote getijdengeul. In de monding liggen boeien om de vaarweg te markeren. De toegang tot de haven van Sluis wordt geflankeerd door twee kasteelvormige versterkingen.

Aan de overzijde van het Sluisse Gat ligt een eiland. Midden op het eiland staat het dorp Cadzand. Langs de zeezijde van het eiland worden grote duinen aangeduid. Aan de oostzijde scheidt een andere grote getijdengeul, het Zwarte Gat, het eiland Cadzand van het land van Oostburg en Wulpen.

In deze tijd zijn de kaarten nog niet gedetailleerd. Wel worden de belangrijkste gebouwen aangegeven, zoals kerkgebouwen, kastelen, molens en verdedigingswerken. Op het eiland van Cadzand staan de kerken van Cadzand, Terhofstede en Zuidzande getekend. Alleen op Wulpen staat een staakmolen getekend.

Een meer gedetailleerde kaart uit 1514 met links in het midden het eiland van Cadzand. Linksonder Sluis, rechtsboven het eiland Wulpen en een stukje van Walcheren, rechts het oostelijke deel van Noord-Vlaanderen.

Op het eiland van Cadzand staan nu ook duidelijk de dijken en 3 molens getekend. Een molen links naast de kerk (de Westmeulen) in de Mollinspolre, een molen rechts van de kerk, rechts naast het donkere vlak (de Oostmeulen) aan de Strijdersdijk en de molen rechtsonder bij Zuidzande. De Oostmeulen stond op de Strijdersdijk en bediende Cadzand en de Heerlykheit van Nieuwvliet (het 'oude' Nieuwvliet in de St. Janspolder). Hoe dan ook, zeker in 1514 stonden er drie molens op het eiland van Cadzand.

Op 25 juli 1607 wordt door de Staten-Generaal aan Johan Loysz., molenmaker te Vlissingen, naar aanleiding van zijn request toegestaan een molen te plaatsen te Cadzand.

De molens in en rond het dorp Cadzand zijn op onderstaande luchtfoto uit 2012 ingetekend.

Uit de octroy-aanvraag van Casant (bouwvergunning) van 1619 voor een nieuwe 'coorenwintmolen' blijkt, dat de Westmeulen, de Oostmeulen en de molen van Zuytzande vóór 1619 door oorlogshandelingen zijn vernield.

Met dat oorlogsgeweld moeten de inundaties van de polders vanaf 1580, de plundering door Parma in 1594 en de verovering van Casant door Prins Maurits in 1604 bedoeld zijn.

In 1620 komt de goedkeuring voor de plaatsing van een molen 200 Brugse roeden (=3.84m) vanaf de kerktoeren van Casant. Dat is op de plaats van de huidige molen Nooitgedacht. Omdat bij de octrooiaanvraag van Casant gesproken wordt over het verplaatsen van de Oostmeulen, moet de nieuwe molen aan de Marien Weegh gebouwd zijn met de onderdelen van de vernielde Oostmeulen. De molen waait om in ca. 1662. Hij wordt vervangen door de westmolen die aanvankelijk in de Molenpolder (no.39) bij Retranchement stond. Deze molen woei om in 1720.

Vanwege het verplaatsen van de Oostmeulen naar Casant wordt in 1620 aan Jonker Lambrecht Adournis van de Heerlykheit van Nieuwvliet toegestaan een nieuwe vrije windmolen ten dienste van de Heerlykheit van Nieuwvliet aan de Capelleweg in de St. Janspolder op te richten. Deze brandde af in 1662 en werd niet meer herbouwd. Ter vervanging wordt in (nieuw-)Nieuwvliet aan de St. Bavodijk een nieuwe molen gesteld.

Ter vervanging van de omgewaaide westmolen wordt in 1720 op dezelfde plaats een nieuwe molen gesteld, staakmolen De Kat. Nog niet bevestigd is dat staakmolen De Kat gebouwd zou zijn met onderdelen van de vernielde Oostmolen. Staakmolen De Kat brandt af in 1897.

In 1848 wordt aan de Badhuisweg een stenen molen gebouwd, bekend als de molen van Aalbrechtse.

Op de lokatie van molen De Kat wordt in 1898 een stenen bovenkruier gebouwd, die 50 jaar later de naam Nooitgedacht krijgt. Na de Tweede Wereldoorlog is de beschadigde molen hersteld. Na een uitslaande brand in 1974 is hij nogmaals hersteld.

Op de oostelijke wal van het retranchement Cadsandria wordt in 1643 een staakmolen gebouwd.

Een staakmolen (Hollands: standert-/standaardmolen) is een houten windmolen, waarvan de romp (of kast) aan een verticale spil (de molenstaak) bevestigd is. De molenromp (inclusief wieken) kan rond deze staak gedraaid worden om de wieken in de wind te zetten. De staak steunt op de kruisplaat, die op teerlingen rust. Omdat de kruisplaten afzonderlijk zouden kunnen worden vervangen, zijn ze niet in elkaar gekaveld, maar is de ene hoger gelegen dan de andere. De hoogte van de gemetselde teerlingen waarop ze rusten is dan ook verschillend: er zijn aldus twee hoogteteerlingen en twee laagteteerlingen. Indien de kruisplaat met de teerlingen in een gesloten gebouwtje zijn ondergebracht, spreekt men van een molenkot. Het type staakmolen wordt al vanaf 1180 in Vlaanderen gebouwd. Omdat deze molens eenvoudig te verplaatsen waren, werden ze vaak niet op kaarten aangegeven.

Bron:

Dodt, J.J.; Archief voor Kerkelijke en Wereldsche Geschiedenissen, deel 7, 1848.

Stadsarchief Brugge.

molendatabase.nl

Landkaart Pieter Pourbus, 1578.

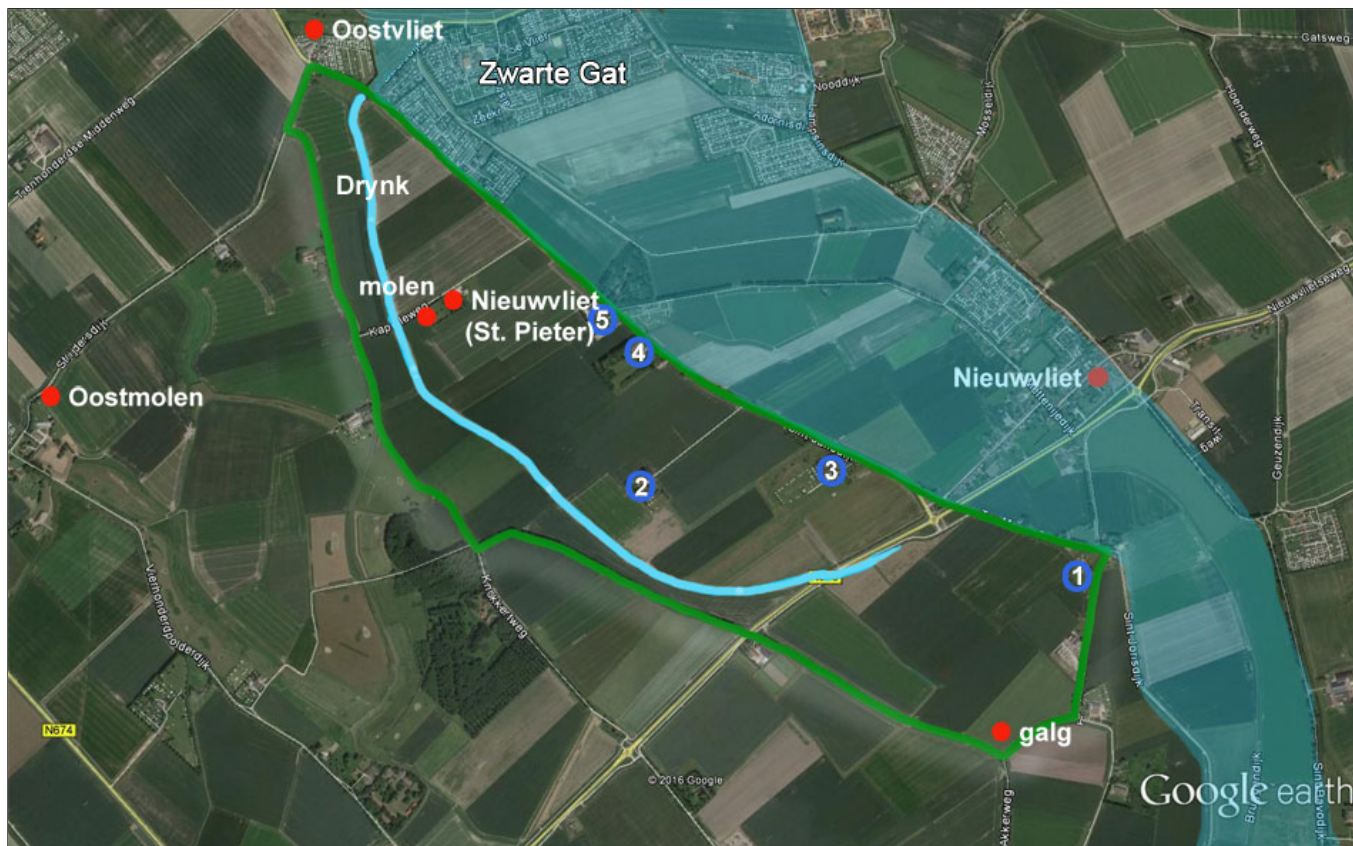
Landkaart Jacob Mogge, 1656.

Google Earth Pro

Resolutien der Staten-Generaal van 1576 tot 1609; p296

ST. JANSPOOLDER

In 1505 gaf Filips de Schone, graaf van Vlaanderen, de schorren en aanwassen aan weerszijden van het Zwarte Gat uit aan zijn raad en kamerling Willem van Croy, heer van Chièvres en ridder van het Gulden Vlies, en aan Jeronimus Laureijn, heer van Watervliet. Toen de bedijking van deze gebieden begon, waren het niet de oorspronkelijke concessionarissen Croy en Laureijn, maar de Brugse koopmansfamilie Adornis, aan welke zij hun recht hadden overgedragen. Jan Adornis (1494-1537) heette oorspronkelijk Jehan (de) la Costa. In 1512 wijzigde hij zijn naam in Jehan Adourne en huwde met Katheline Metteneye in 1521. Jehan Adourne erfde een kasteel, huizen en enkele Heerlijkheden in Belgisch Vlaanderen.

In deze streek verbasterde zijn naam tot Jan Adornis. Door Jan Adornis is in 1527 het Tuinekensschorre drooggelegd, dat daarna St. Janspolder genoemd werd (245 ha.). Het was de eerste drooggelegde polder van de Heerlykheit van Nieuwvliet (= *nieuw ingepolderd land aan een zee-arm*). Er was onmiddellijk veel belangstelling van pachters: Jacop Passcaris, Adriaen vander Ee, Cornelis fs. Witte Pieters, Adriaen de Veughelaere, Mateux Hendricx, Jacop de Veughelaere, Maertin Nieux, Joos Bave, Andrieu Gheerseune en Pyeter Paris.

Heerlykheit van Nieuwvliet

Een Heerlykheit is een bestuursvorm en stond onder het gezag van een Heer. De Heer oefende in eigen naam binnen de Heerlykheit overheidsgezag uit en kon bepaalde belastingen ten eigen bate heffen. Dit overheidsgezag had de Heer in leen van de vorst in ruil voor bepaalde diensten zoals militaire hulp en trouw.

De Heerlykheit van Nieuwvliet werd in 1529 erkend door keizer Karel V. De Heerlykheit had een eigen rechtssysteem en kreeg allereerst lage rechten. De lagere jurisdictie hield in de bevoegdheid tot het uitoefenen van notariële taken zoals opmaken van testamenten, verdeling van erfenissen, en opstellen van verkoopaktes. Met de uitbreiding van de Heerlykheit van Nieuwvliet met meerdere polders kreeg het een hoge jurisdictie met onder andere het recht tot het voltrekken van doodvonnissen. De galg stond in de St. Janspolder aan de splitsing Ter Moere/Akkerweg.

Het octrooi uit 1505 gaf ook de plicht een kerk te stichten onder toezicht van het bisdom Doornik en haar dekenaat Aardenburg. De kerk en het dorp werden in het midden van de huidige Kapelleweg gebouwd. In de loop van de 16e en 17e eeuw stonden er 13 huizen.

De kapel St. Pieter

De eerste steen voor de R.K. kerk werd gelegd op 24 juli 1528, 4 maanden na de bedijking van de St. Janspolder. Het kerkgebouw had 5 gewelven. Aannemers Jan en Michiel Bitereel, timmerman Cornelis vanden Westhuse en schaliendecker Guillaume Bokuse waren de bouwers. De kozijnen van de 8 ramen zijn geplaatst door Christiaan Sixdeniers. De beide ramen achter het altaar stelden 'St. Pieter in het scheepje' en 'De geschiedenis van het Heilig Kruis' voor, vervaardigd door glazenier Pierre vanden Dijke. Totale bouwkosten 200 pond. De consecratie (*inwijding*) van de R.K. kerk gebeurde op 22 juli 1529 door bisschop Nicolaas de Bureau van het klooster Sarepta uit Moerkerke. De Jeronimus klok was al op 5 december 1528 gewijd. Een kerkklok had een eigen naam. De inwijding van de kerk kostte een schaap en 2 tonnen bier aan verteer.

In oktober 1528 werd tussen Adornis en de abt van de St. Baafsabdij te Gent, aan wie als patroon de benoeming toekwam van de pastoor in het dekenaat Aardenburg, overeengekomen dat Jan Adornis "op zijn Heerlykheit, dewelke hij uit de zee bedijkt heeft, zal mogen doen maken een parochiekerk, die men noemen zal de kerke (*parochie*) van Nieuwvliet".

Adornis en zijn rechtverkrijgenden zouden gedurende 100 jaar de pastoor van Nieuwvliet benoemen, met dien verstande dat de bisschop

van Doornik de gedane benoemingen elke keer zou moeten goedkeuren, en dat na het verlopen van genoemde termijn het recht van benoeming aan de abt moest vervallen. Verder zou de pastoor verplicht zijn in persoon op Nieuwvliet te wonen en zijn parochie zelf te moeten bedienen, achttien jaar lang van Adornis een dotatie (*toelage*) van 7 pond bekomen en daarnaast van de abt een jaarlijkse wedde ontvangen van 6 pond. De eerste pastoor was Lodewijk Jordaen, in 1534 opgevolgd door Jan Wijtze, in 1553 door Johannes de Kerf en in 1560 door Petrus van Wijncksele. Daarna nam de invloed van de hervormden de overhand.

(Die benaming 'Kapel van St. Pieter' is niet juist. Een kapel is iets anders dan een kerk. Als in de middeleeuwen de bevolking in uitgestrekte parochiën toenam bouwde men, om de gelovigen, die ver van de kerk afwoonden, niet van de openbare godsdienst verstoken te laten, een kapel, waarin dan een pastoor uit een andere parochie door zijn kapellaan de mis liet opdragen en al of niet nog andere godsdienstplechtigheden liet verrichten. Zulk een kapel bleef ondergeschikt aan de parochie- of hoofdkerk. In de overeenkomst van 1528 was geen sprake van het oprichten van een door een kapellaan te bedienen kapel, maar van een parochiekerk met een eigen pastoor.

Parochiekerk, niet kapel, is dan ook de titel, die aan de Nieuwvlietse kerk gegeven wordt in een tweetal acten, waarbij de waarnemende bisschop van Doornik de benoemingen goedkeurt van Johannes de Kerf dec. 1553) en Petrus van Wijncksele (juni 1560) tot pastoor van Nieuwvliet. Uit die beide oorkonden is op te maken dat de kerk was toegeheiligd aan St. Pieter in het sloopje (St. Petrus in navicula.)

Gezindten

Petrus van Wijncksele was de laatste priester, want in 1582 meldden zich hervormden bij de classis (*vergadering*) van de hervormde gemeente te Breskens. De hervorming in het Land van Cadzand bleek in gang gezet.

Uit een brief van de Cadzandse predikant Marcus ab Halle blijkt, dat de St. Pieterkerk in 1609 door de hervormden in gebruik is genomen en dat ab Halle er diensten hield tot 1517. Rond die tijd vertrokken inwoners naar de buurtschap St. Pier in de Grote St. Annapolder bij de schans St. Pieter en kerkten zij in Groede. Het aantal inwoners in oud-Nieuwvliet was dermate geslonken, dat ab Halle er niet meer wilde prediken en de gelovigen adviseerde de dienst in Cadzand te volgen. Volgens de Cadzandse predikant Petrus Dobbelaer was de St. Pieterkerk in 1650 een bouwval. Het kerkhof aan de Kapelleweg bleef tot 1708 in gebruik.

Vanaf 1626 vestigen zich doopsgezinden in de streek en oud-Nieuwvliet. Hun voorlezer was Bartholomeus Mulier. De eerste jaren kerkten zij onder het afdak van een schuur of in een huiskamer. In 1655 kochten zij een partij land in de St. Annapolder van de Heer van Nieuwvliet en bouwden er op hun eigen kosten een vermaanhuis (*kerkgebouw*).

Predikant Petrus Dobbelaer uit Cadzand meldt in 1659 dat de doopsgezinden in het bezit waren van de grootste hofsteden met 650 gemeten van de beschikbare 1003 gemeten landbouwgrond en dat zij daarmee een welvarende gemeente vormden met veel invloed.

In 1657 was de oprichting van een gereformeerde gemeente met eigen predikant in (nieuw-) Nieuwvliet in gang gezet.

Door tegenvallende opbrengsten in de landbouw en de kosten voor het onderhoud van ingekwartierde soldaten tijdens de Spaanse successieoorlog (1702-1713) vertrokken veel lidmaten van de doopsgezinde gemeente naar Cadzand en Aardenburg. Het ledental slonk rond 1730 van 90 naar 45. Hun predikant Roelof Agges Jonker werd geschorst wegens dronkenschap en overleed in 1730. De gemeente verarmde hoe langer hoe meer, moest in stand worden gehouden door de liefdegaven van de zustergemeenten te Amsterdam, Leiden, Middelburg, Vlissingen en Aardenburg en bezat sinds omtrent 1753 zelfs geen eigen predikant meer. Men kerkte te Aardenburg. De doopsgezinde gemeente Nieuwvliet werd in 1777 opgeheven.

Korenmolen

De gemeenschap werd tot 1619 bediend door windkorenmolen de Oostmolen aan de Strijdersdijk. Deze molen kreeg in de loop van de tijd te weinig capaciteit voor het bedienen van Cadzand en Nieuwvliet. Op 7 december 1619 werd aan familielid Jonker Lambrecht Adournis, toegestaan een vrije windmolen ten dienste van de Heerlykheit op te richten aan de huidige Kapelleweg. De mede-eigenaar was Lieven Stevens, landbouwer op de Berghofstede uit Cadzand. Deze molen is in 1662 omgewaaid en niet meer herbouwd. Lieve Stevens bouwde een nieuwe molen bij het nieuwe Nieuwvliet.

Stormvloed

De grote storm- en overstromingsramp op Sint Felix quade Saterdag (5,6 en 7 november 1530) laat grote delen van west Vlaanderen onder water lopen. Op Casant bezijkt de noordelijke zeedijk van de Oudelandsepolder en staan 9 polders onder water.

De Tienhonderdpolder schijnt in mindere mate te zijn aangetast, maar de in 1528 bedijkte St. Janspolder vloede weer geheel in, zodat het nieuw gestichte kerkdorp Nieuwvliet overstroomde. Herdijking vindt plaats in 1533.

Het Zwarte Gat was in het begin van de 15e eeuw een stroomgeul, in 1422/25 bedijkt en in 1473 weer geïnundeerd. In 1623 werd het Zwarte Gat weer bedijkt. In de St. Janspolder bleef een kreek over die de 'Drynk' werd genoemd. Door kanalisatie is het tegenwoordig een afwateringssloot.

Na de drooglegging van de St. Annapolder in 1602 vertrekken steeds meer inwoners naar St. Pier, bij de schans St. Pieter. Eind 18e eeuw is de naam veranderd in Nieuwvliet.

(kaart uit 1640) Vanaf de 19e eeuw wordt het oude Nieuwvliet op kaarten aangeduid met Kapel St. Pieter. Op kaarten uit de 17e eeuw is het nieuwe Nieuwvliet nog aangeduid met St. Pier.

Resumé:

1528: aan de Kapelleweg een kerk gebouwd. Er vormt zich een woongemeenschap van 13 huizen met de naam Nieuwvliet.

1530: Nieuwvliet overstroomd, herdijking is in 1533.

1602: Hervormden worden de nieuwe inwoners en nemen de St. Pieterkerk in gebruik.

1620: Nieuwvliet krijgt een eigen windkorenmolen.

1626: Doopsgezinden vestigen zich in Nieuwvliet. Hervormden vertrekken naar St. Pier.

1650: De St. Pieterkerk is een bouwval.

1662: de korenwindmolen waait om en wordt niet herbouwd.

1708: De laatste begrafenis op het kerkhof van de St. Pieterkerk.

1730: Het inwonersaantal halveert.

1777: De Doopsgezinde gemeente wordt opgeheven. De naam Nieuwvliet wijzigt in Capelle (van St. Pieter).

1794-1810: Napoleon Bonaparte voert de huidige bestuursvorm in.

De hofsteden van de St. Janspolder

(de nummering wordt gebruikt in 'De Hofsteden van Cadzand', uit 1977 door drs. H. van de Vijver, een heruitgave met uitbreiding van het gelijknamige boek uit 1928 van dr. J. de Hullu. De uitbreiding tot heden is van cadzandgeschiedenis.nl, Bert Voets)

1. Ter Moere, hofstede van Daniel Janssen
2. St. Jansdijk 5, hofstede St. Jan
3. St. Jansdijk 1, hofstede De Boerenhoeve
4. St. Jansdijk 7, hofstede Het Koekoeksnest
5. St. Jansdijk 9, hofstede Vrede en Rust

Bron:

Historische Geografie van Westelijk Zeeuws-Vlaanderen, deel II, Gottschalk, M.K.E., 1958.

De kapelle St. Pieter onder Nieuwvliet, J. de Hullu, 1904.

Bijdragen tot de oudheidkunde en geschiedenis van Zeeuwsch-Vlaanderen, deel 3 en 4, J. van Dale, 1858.

Dale, J.H. van; Bijdragen tot de oudheidkunde en geschiedenis van Zeeuwsch-Vlaanderen, deel 3 en 4, 1858

Kaart van het Brugse Vrije, Pieter Pourbus, 1578

De hofsteden van Nieuwvliet, J. de Hullu, 1928

A.J. de Bruijne, Knokkertweg

Het Vrije van Sluis, door Marc de Vleeschauwer, 2013, p.14

Lex van Houte

Jehan Adourne Seigneur de Nieuwenhove et de Nieuwvliet; Biekerf, Alfons Dewitte, 2001

Google Earth, 2016

Wikipedia.org, Nieuwvliet, 2016

cadzandgeschiedenis.nl

St. JANSPOLDER

Ter Moere, hofstede van Daniel Janssen

In 1777 zijn hier in plaats van Daniel Janssen gekomen Guiljame Lefeber en Adriana Cornelis, in 1784 Jacob Leurgans en Jacomina de Ridder, de man gestorven 20 Maart 1805, de weduwe hier gebleven tot 1812. Toen is de hofstede met het naastgelegen land verkocht aan Charel Cappon en het huis afgebroken geworden.

Bron:

De hofsteden van Nieuwvliet, J. de Hullu, 1928

St. JANSPOLDER

St. Jansdijk 5, hofstede St. Jan

Op 3 Aug. 1784 hertrouwde Jozina van Acker, weduwe van Isaac de Maillie met Pieter Beelaart. De man gestorven in 1787 en de hofstede in 1788 verkocht aan Izaak van Melle en Sara Lijbaart. De vrouw overleden 30 December 1794, de man hertrouwd in 1802 met Marie Janssen. Van Melle overleed 8 Maart 1814 en in 1815 is de hofstede verkocht aan Jacob Claerbaut Abrahamszoon en Maria de Hullu. De man overleden 3 October 1854, en in 1855 zijn hier als pachters gekomen Pieter Luteijn en Janneke de Hullu, die het hof in 1873 hebben gekocht. In November 1889 is de schuur afgebrand door het onweder. In 1892 is de hofstede verkocht aan Johannes Risseeuw en Elizabeth Kotvis. In 1893 zijn Pieter Luteijn en zijn vrouw vertrokken en vervolgens is de hofstede bewoond geworden door een arbeider tot in 1901, toen er op zijn gekomen de dochter van den eigenaar Elizabeth Risseeuw en Abraham Cornelis Cijssouw Hendrikszoon, voor wie een nieuw woonhuis is gebouwd en die in 1905 zijn opgevolgd door Jozias David de Hullu en Maria Christina Masclee. De man gestorven 24 Febr. 1920, de weduwe in hetzelfde jaar opgevolgd door Willem Marinus Jansen van Rosendaal en Jelientje de Feijter, beiden afkomstig uit het Land van Axel. De hofstede werd in 1930 overgenomen door hun zoon Leendert Jansen van Rosendaal, gehuwd met Suzanne Anna van de Plassche. In 1934 verkochten zij de hofstede aan Jan Lucieer, weduwnaar van Suzanne Colijn. Deze werd opgevolgd door zoon Jacobus Lucieer, gehuwd met Marie de Kraker. In 1976 opgevolgd door Jan en Marian Lucieer. Het landbouwbedrijf is uitgebreid met een pension, bed & breakfast, mini-camping.

Bron:

De hofsteden van Nieuwvliet, J. de Hullu, 1928

A.J. de Bruijne, Knokkertweg

cadxzandgeschiedenis.nl

St. JANSPOLDER

St. Jansdijk 1, Hofstede De Boerenhoeve

--De hofstede kwam rond 1686 in het bezit van Pierre Bocquet en Marie Madeleine du Flo, ouders van Marie Madeleine Boquet, hierna genoemd.

Omstreeks 1669 woonde hier waarschijnlijk Maatje Wijte, weduwe van Pieter Erasmus. Omtrent 1713 kwam hier uit den Tienhonderdpolder (hofstede Vervate) wonen Jacob van Houte Jacobszoon, die gehuwd is geweest met Marie Madeleine Bocquet en den timmer op 25 Febr. 1723 verkocht aan Jean Albert, die in 1732 als weduwnaar van Jeanne Bocquet hertrouwde met Levina Thiers. Albert gestorven 19 Juni 1755, de weduwe hertrouwd 12 Dec. 1756 met Isaac den Dekker.

In 1759 is op deze hofstede blijkens de jaarankers een nieuw woonhuis gebouwd. Naderhand is hier gekomen de zoon Jacob Albert, die op 11 Aug. 1771 trouwde met Maria Albert. Na het overlijden van Jacob Albert hertrouwde zijn weduwe met Charel Cappon. Maria Albert overleed 27 Maart 1803, Cappon hertrouwde in 1805 met Tanneke van Houte. De man overleden 17 Januari 1817, de weduwe hertrouwd 3 Juni 1818 met Jozias Lucieer. Tanneke van Houte gestorven 12 Mei 1819, de man hertrouwd 23 Juni 1820 met Johanna Faro. Deze vrouw overleden 30 Maart 1840. De man hertrouwde later met Levina Leenhouts en overleed 4 December 1847.

In 1848 gekomen Zeger Cornelis Salomé en Tanneke Cornelis. Salomé overleden 19 Januari 1870 en gekomen zijn stiefzoon Zeger Cornelis Risseeuw en Maria Elizabeth Meulendijk. De vrouw overleden 26 Mei 1876, de man 2 Maart 1902.

Daarna is hier gebleven zijne dochter Sara Risseeuw, die op 10 October 1895 huwde met Pieter Provoost. In 1921 heeft Provoost den timmer met omtrent 120 gemeten land gekocht van de familie Snouck Hurgronje.

Thans Landschapscamping De Boerenhoeve, bewoond door Piet en Jetty Provoost-van Hoeve.

Bron:

De hofsteden van Nieuwvliet, J. de Hullu, 1928

A.J. de Bruijne, Knokkertweg

Het Vrije van Sluis, door Marc de Vleeschauwer, 2013, p.14

Lex van Houte

St. JANSPOLDER

St. Jansdijk 7, hofstede Het Koekoeksnest

In 1894 en 1895 hebben Jacobus de Hullu en Magdalena Francina Scheele op de weide hunner hofstede een huis laten bouwen en een schuur van hun hof overgebracht voor hun zoon Jacobus de Hullu en Maria Luteijn, die hier vervolgens hebben geboerd en in 1922 opgevolgd zijn door hun zoon Abraham Jacobus de Hullu en Suzanna Elizabeth de Hullu Jozias Davidsdochter. Later bewoond door achterkleinzoon Ronald Spiessens van de stichter Jacobus de Hullu.

Bron:

De hofsteden van Nieuwvliet, J. de Hullu, 1928

A.J. de Bruijne, Knokkertweg

cadzandgeschiedenis.nl

St. JANSPOLDER

St. Jansdijk 9, hofstede Vrede en Rust

Omstreeks 1669 woonde hier waarschijnlijk Pieter Slock, omstreeks 1700 waarschijnlijk Jan Poley, omstreeks 1738 waarschijnlijk Antheunis Vermeulen, die gehuwd is geweest met Suzanna du Rie. In 1773 woonde hier Jannes Vermeulen, zoon van Antheunis Vermeulen en Suzanna du Rie voornoemd, die overleden is 29 Maart 1782. De weduwe Janneke Schoonaart hertrouwde 6 April 1783 met Adriaan Colpaart. Colpaart overleed 8 Juli 1806. In 1808 gekomen Isaac Schoonaart, die stierf 26 April 1809. Zijn weduwe Maria Goedgeluk hertrouwde 7 Maart 1810 met Isaac Haartsen. In 1833 is deze hofstede verkocht aan Maria Luteijn, weduwe van Jacob de Hullu Pieterszoon te Cadzand. Haartsen overleed 1 December 1847, de weduwe 20 Juni 1855. Daarna is het hof voor den eigenaar Izaak de Hullu bekasteleind tot in 1863, toen alhier gekomen zijn diens zoon Jacobus de Hullu en Magdalena Francina Scheele. In 1867 is hier een nieuw woonhuis gebouwd. De man overleden 26 Februari 1896. De hofstede is daarop van landerijen verkleind, en in 1897 metterwoon betrokken door des overledenen zoon Izaak de Hullu en Suzanna Provoost, die in 1913 vertrokken en opgevolgd zijn door hun dochter Magdalena Suzanna de Hullu en Jacob Herweijer. Thans in beheer van Maatschap J./E.J. Herweijer en M. Herweijer Meesen.

Bron:

De hofsteden van Nieuwvliet, J. de Hullu, 1928

A.J. de Bruijne, Knokkertweg

cadzandgeschiedenis.nl

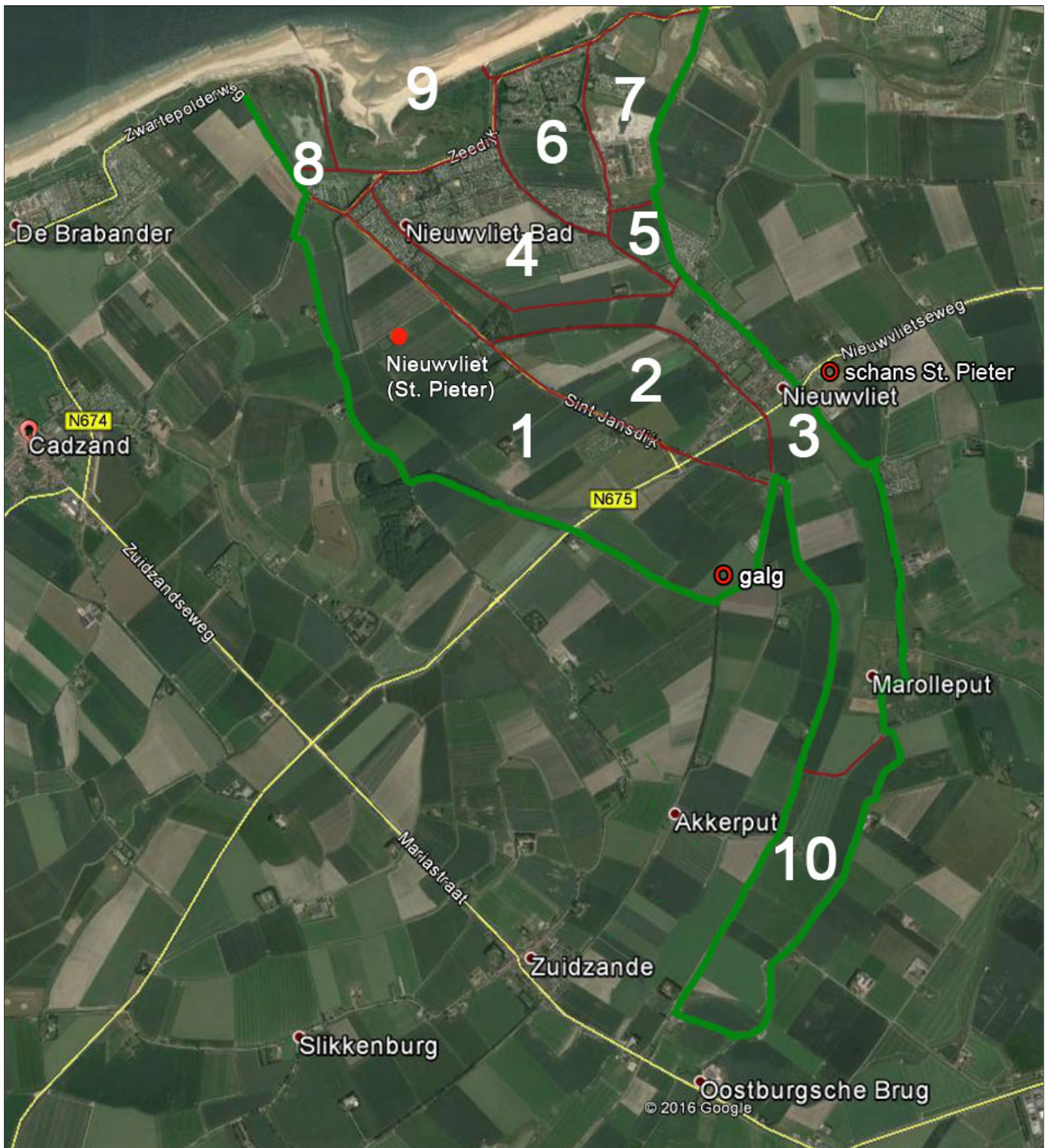
DE HEERLYKHEIT VAN NIEUWVLIELT

Een koopman uit Brugge, Jan Adornis, krijgt een octrooi (*vergunning*) uit 1505 in zijn bezit, waarmee hij gedeelten van de zeearm het Zwarte Gat mag droogleggen. In 1528 wordt het gedeelte genaamd de Tuinkensschorre ingedijkt en krijgt de naam St. Janspolder. Adornis is verplicht een kerk te bouwen. Het kerkgebouw krijgt in 1528 de naam St. Pieter. In 1529 wordt de stichting van de Heerlykheit van Nieuwvliet (*Nieuwvliet = nieuw ingepolderd land aan een zeearm*) goedgekeurd door keizer Karel V.

Een Heerlykheit is een uitvloeisel van het leenstelsel, met name het in leen geven van de rechtsmacht door de vorst. Deze gaf zijn bestuurlijk en juridisch recht in leen aan een leenman. De centrale persoon van de Heerlykheit was de eigenaar van die rechten: de Heer. De Heer behoorde veelal tot de adel of tot de ridderschap (*Jan Adornis behoorde niet tot de adel, maar kreeg in Brugge*

kringen enig aanzien met de titel 'Heer' over enkele geërfde heerlijkheden). De Heer hoefde niet de eigenaar van de grond te zijn.

De rechtspraak gaf de bevoegdheid tot het uitoefenen van notariële taken zoals opmaken van testamenten, verdeling van erfenissen, en opstellen van verkoopaktes, ook het recht op uitvoering van gewone criminele en civiele rechtspraak en het recht op het veroordelen tot en doen voltrekken van de doodstraf. Boetes en voor de rechtskundige handelingen vereiste bedragen kwamen aan de heer. Van ter dood veroordeelden kon het bezit in beslag worden genomen. De galg stond in de St. Janspolder aan de splitsing Ter Moere/Akkerweg.

Grondgebied

De Heerlykheit van Nieuwvliet bestond uit ingedijkte schorren van de zeearm het Zwarte Gat:

1. St. Janspolder (245ha) bedijkt in 1527 door Jan Adornis/overstroomd in 1530/herdijkt in 1533.
2. Metteneijepolder (78ha) bedijkt in 1543 door Catharina Metteneije, weduwe van Jan Adornis/overstroomd in 1583/herdijkt in 1607.
3. Grote St. Anna Polder bedijkt in 1602 door Anselmus Adornis/in 1653-1656 overstroomd, maar bruikbaar/overstroomd in 1682/herdijkt --in 1690 door nieuwe eigenaar Jacob Danekins.
4. Nieuwenhovenspolder (88ha) bedijkt in 1554 door Jacob Adornis, zoon van Jan Adornis/herdijkt in 1597/herdijkt in 1691.
5. Lampsins Polder (12ha) bedijkt in 1530 door Huuge de Grammez.
6. Adornis- of Adorens polder (194 gemet) bedijkt in 1536 door Jan Adornis/overstroomd in 1570/herdijkt in 1619.
7. Baenstpolder (59ha) bedijkt in 1448 door Guy de Baenst/overstroomd in 1590/herdijkt in 1611.
8. Zwarte Polder (8ha) bedijkt in 1422 als onderdeel van de geïnundeerde Zwarte Polder/ overstroomd in 1473/herdijkt in 1623.
9. Geïnundeerde Zwarte Polder (24ha) bedijkt in 1422/ overstroomd in 1473/herdijkt in 1623/ overstroomd in 1682/herdijkt in 1720.
10. Kleine St. Anna Polder (32ha) bedijkt in 1639/overstroomd in 1653/herdijkt in 1656 door Jan Pieterszoon Puijs (wordt daarna ---- Puijzpolder genoemd)/overstroomd in 1682/ herdijkt in 1698 door Jacob Danekins.

Eigenaren

Jan Adornis sticht in 1529 de Heerlykheit van Nieuwvliet. Hij wordt in 1550 opgevolgd door Jeronimus Adornis. Deze wordt in 1558 door Jacob Adornis opgevolgd.

In 1604 komt de Heerlykheit in Staatse handen en wordt uiteindelijk gekocht door Marcellus van der Goes. Diens dochter huwt met een telg uit de familie Borsssele van der Hooge, zodat de Heerlykheit in het bezit van deze familie komt.

Uiteindelijk wordt het door deze familie verkocht aan Pieter de Vos, die bewindhebber is van de kamer Zeeland van de Vereenigde Oostindische Compagnie. Deze laat in 1733 de Heerlykheit na aan zijn neef, Pieter Scheyteruyt de Vos, Schepen en Raad van Vlissingen. Hij is gehuwd met Elisabet Cornelia van den Brande.

Na diens overlijden in 1769 is de Heerlykheit verkocht aan Jacobus Mersen, die baljuw van de wateren is te Middelburg.

Tenslotte wordt de Heerlykheit in 1790 gekocht door Johannes Faro, bierbrouwer en notaris te Groede.

In 1794 is deze streek door Frankrijk ingenomen en is de Heerlykheit met al zijn rechten en plichten afgeschaft.

Nieuwvliet en St. Pier

Rond de R.K. kerk aan de huidige Kapelleweg ontstond een woongemeenschap van landarbeiders van de St. Janspolder. De naam was Nieuwvliet, genoemd naar de heerlijkheid/parochie met deze naam.

Toen de heerlijkheid in 1602 werd uitgebreid met de Grote St. Annapolder ontstond op een opwas een buurtschap van dijkwerkers/ landarbeiders naast de St. Pietersschans (foto links: een schans of verschaning is een militair verdedigingswerk, gemaakt van afgegraven aarde). De St. Pietersschans is door de Spanjaarden midden 1599 gebouwd voor 40 Waalse soldaten, en stond bij de huidige kruising Nieuwvlietseweg St. Bavodijk/ Noorddijk in de Isenpolder. Cadsand kreeg de opdracht om per wagen munitie en voorraad uit

het Fort ter Hofstede naar het in opbouw zijnde „tfort van Ste Pieters“ te voeren. De buurtschap naast de schans St. Pieters kreeg de naam St. Pier. Het was gebruikelijk om een dorp naar de naastgelegen schans te noemen: Waterlandkerkje, Marolleput, Pyramide, Turkeije, Scherpbier, Retranchement, etc. Rond 1615 zijn veel inwoners naar St. Pier/Nieuwvliet vertrokken.

Landkaarten (foto rechts) geven tot midden 18e eeuw 'Nieuwvliet' (St. Janspolder) en 'St. Pier' (Grote St. Annapolder) aan.

Foto links: landkaart uit 1768 van Blaukamer met de beide woonplaatsen.

Daarna wordt op landkaarten het inmiddels verlaten dorp Nieuwvliet de 'Cappelle', en vanaf de 19e eeuw 'Kapel van St. Pieter' genoemd. Het dorp St. Pier, inmiddels de "hoofdstad" met zijn bestuur en zijn kerk, heet 'Nieuwvliet', vanaf de 19e eeuw 'Nieuwvliet'.

Vanaf 1626 vestigden zich veel doopsgezinden uit de Zuidelijke Nederlanden in deze streek. Een tiental kwam naar oud-Nieuwvliet. Omstreeks 1650 was het dorp Nieuwvliet verdeeld in twee gehuchten: oud-Nieuwvliet/Sint Pieter met 13 huizen en St. Pier/ nieuw-Nieuwvliet met 9 huizen. In oud-Nieuwvliet/Cappelle woonden doopsgezinden en in St. Pier/ nieuw-Nieuwvliet woonden Nederduits hervormden.

Kerken

In 1529 bouwt Jan Adornis de St. Pieterkerk in de St. Janspolder aan de huidige Kapelleweg. In de volksmond wordt de kerk 'de kapelle van St. Pieter' genoemd. Zie voor details St. Janspolder. De kerk blijft in bezit van de Rooms-Katholieken tot 1604, wanneer Prins Maurits van Oranje namens de Republiek der Verenigde Nederlanden Het Eiland van Cadzand inneemt. Met de wet in de hand nemen de hervormden in 1609 de St. Pieterkerk in gebruik. In de loop der jaren vertrekken de inwoners naar (nieuw-)Nieuwvliet en in 1650 is de kerk een bouwval. Het kerkhof blijft tot 1708 in gebruik.

Vanaf 1626 vestigen zich Doopsgezinden in (oud-)Nieuwvliet en stichten in 1656 een vermaling (gebedshuis) in de Grote St. Annapolder. Vanaf 1753 vertrekken de Doopsgezinden naar Aardenburg. De vermaning is tot 1777 in gebruik geweest.

De hervormden uit (nieuw-)Nieuwvliet kerkten in Groede. In 1657 wordt Wilhelmus Anslaer/Hansselaar als tijdelijk prediker in Nieuw-Nieuwvliet aangesteld.

Uit het doopboek van Nieuwvliet blijkt dat de openbare prediking voor de Hervormden op 17 maart 1658 is aangevangen, alwaar het eerste kind is gedoopt door ds. Nicolaus Leydecker, predikant te Retranchement.

De toenmalige Heer van de Heerlykheit van Nieuwvliet, Pieter de Vos, is Rooms-Katholiek. Toch ijvert hij voor de bouw van een Hervormde kerk, omdat dan de Heerlykheit, die al dikwijls te koop gestaan heeft, voor een hogere prijs verkocht kan worden.

De (katholieke) St. Baafsabdij te Gent draagt 800 pond bij aan de bouw van de kerk. Dat is zij verplicht omdat zij nog steeds tienden ontvangt van gronden rond Nieuwvliet. Eenzelfde kerk wordt, onder dezelfde voorwaarden, gebouwd in Zuidzande.

Het kerkgebouw is in 1659 gereed en wordt op 12 oktober 1659 ingewijd. Pieter de Vos schenkt een klok aan de N.H. kerk (deze is in de Tweede Wereldoorlog gevorderd door de Duitsers). De eerste predikant is ds. Jacobus Eduardi. Hij vertrekt in 1672 naar Cadzand.

Windkorenmolens

-Tot 1619 is de Heerlykheit bediend door de Oostmolen aan de Strijdersdijk.

-In 1619 wordt aan Jonker Joris Lambrecht Adournis octrooi (vergunning) verleend tot het bouwen van een windkorenmolen aan de Kapelleweg in de St. Janspolder. De eigenaar is Lieve Stevens, landbouwer op de Berghofstede uit Cadzand. De windrechten (belasting) zijn bepaald op 8 Carolus gulden, ingaande 7 december 1620. In 1663 waait de molen om.

-Genevva Adournis, Vrouwe van Nieuwvliet vraagt daarna onmiddellijk octrooi aan tot het bouwen van een windkorenmolen bij het nieuwe Nieuwvliet in de Grote St. Annapolder. Dit Nieuwvliet was inmiddels de "hoofdstad" van de Heerlykheit van Nieuwvliet geworden. De inwoners lieten tot dan toe hun graan malen bij de molen te Groede. De aanvraag wordt gedaan omdat eigenaresse Catharina van Orliens van de Groedse molen omzetverlies vreest. Zij beroept zich op een voorschrift uit 1657 van de Raad van State, de molendwang, waarin bepaald wordt dat de inwoners van het district waar een molen staat, daar hun graan moeten laten malen. De aanvraag wordt afgewezen. Na grote vertraging in de procedure wordt in 1664 aan Lieve Stevens, de eigenaar van de omgewaaide molen, en mede-eigenaar Jan van Varnewijck toegestaan zijn molen te herbouwen bij het nieuwe Nieuwvliet aan de St. Bavodijk. De eerste molenaar was Joris Haack. De molen is tot uiterlijk 1850 in bedrijf geweest.

Opheffing Heerlykheit

De heerlykheden zijn in de Nederlanden opgeheven na de Franse inval van 1795. De Heerlykheit van Nieuwvliet wordt het zelfstandig bestuur ontnomen en behoort in het vervolg tot het 43e kanton van Oostburg. Er zijn geen baljuw en schepenen meer. Het plaatselijk bestuur bestaat vanaf dan uit een 'agent municipal' (*ambtenaar*) en een 'adjoint' (*medewerker*). Voormalig schepen Charel Cappon wordt benoemd tot 'agent municipal'. Ook de eigen rechtspraak wordt opgeheven en valt onder het kanton Oostburg.

In 1800 worden de kantonnale administraties opgeheven en krijgt Nieuwvliet weer een eigen bestuur, bestaande uit een 'maire' (*burgemeester*), 'adjoint au maire' (*loco-burgemeester*) en 'conseil municipal' (*gemeenteraad*). Voornoemde Charel Cappon wordt 'maire', in 1808 opgevolgd door Johannes Faro, notaris en voormalig eigenaar van de Heerlykheit van Nieuwvliet.

Enkele heerlijke rechten als het jachtrecht en visrecht worden na de Franse tijd in Nederland hersteld als zakelijk recht.

In 1814 behoort Nieuwvliet weer tot Nederlands grondgebied. Het overgrote deel van de rechten, met name de bevoegdheid om plaatselijke bestuurders mee aan te stellen, verdwijnt met de Belgische Grondwet van 1830 en met de herziene Nederlandse Grondwet van 1848. De meeste bestuurlijke functies gaan over op de gemeente en worden geregeld in de nieuwe gemeentewet. De rechterlijke macht wordt voortaan door de landelijke overheid geregeld. Met de afschaffing van de heerlijke rechten van voordracht en aanstelling tot openbare betrekkingen is ook het laatste restje van de Heerlykheit van Nieuwvliet afgeschaft.

Foto: Gemeentehuis Nieuwvliet

Bron:

Historische Geografie van Westelijk Zeeuws-Vlaanderen, deel II, M.K.E. Gottschalk, 1958.

De kapelle St. Pieter onder Nieuwvliet, J. de Hullu, 1904.

Geschiedkundige aantekeningen betreffende de Watering van Cadzand en hare polders, J. de Hullu, 1910

Bijdragen tot de oudheidkunde en geschiedenis van Zeeuwsch-Vlaanderen, deel 3 en 4, J. van Dale, 1858

Archief voor Kerkelijke en Wereldsche Geschiedenissen, deel 7; Dodt, J.J., 1848

Kaart van het Brugse Vrije, Pieter Pourbus, 1578

De hofsteden van Nieuwvliet, J. de Hullu, 1928

Forten en schansen, H+N+S, 2003

publicatie F. der Doe/ W. de Vries, 1995

Coornaert, Maurits; Knokke en het Zwin; 1974; p236

Google Earth, 2016

De molens van de heerlijkheid Nieuwvliet, J.J. Lambert, 2016

Wikipedia.org, Nieuwvliet, 2016

Hoe we vroeger dijken bouwden

Ver voor het jaar 1000 zijn we in het huidige Nederland gekomen als immigranten. Om te voorkomen dat we natte voeten kregen, deden we wat kinderen op het strand nu ook nog doen: een heuvel bouwen.

Stel je het landschap rond het jaar 1000 voor. In de vlakke wildernis van slikken, schorren, kreken en moerassen staat alleen hier en daar een woonterp. Daar trokken de mensen, de koeien, de schapen en de andere have zich terug als het water kwam. Midden op de heuvel was een put uitgegraven waar zich regenwater verzamelde: het drinkwater voor mens en vee. Iemand heeft op een dag de dijk 'uitgevonden'. Op aanslibbende schorren wierpen ze dijken op die het water zeewaarts moesten dwingen. Het land achter de dijken noemden ze een polder. Dijken? De dijk rond het eiland Cadzand was niet veel hoger dan 2.50 meter. Hoe de mensen in die tijd de grond voor en dijk bij elkaar kregen? Graven met schoppen, de aarde in manden vervoeren of op draagberries: een man voor, een man achter. En tussen hen in gedragen een houten bak met aarde. Later deden de kruiwagens en door paarden getrokken karren hun intrede. Al snel ontwikkelde de dijkbouw zich tot een vak, waarbij de kennis van vader op zoon werd overgedragen. Met de dijk deden begrippen als dijk- en oeverval hun intrede, in de Middeleeuwen met een mooi woord ook 'grondbraak' genoemd. Immers bij laagwater, als er geen druk op de dijkvoet stond, gebeurde het dat het onderlichaam van de dijk spontaan wegblubberde in de geul. Vaak ging dat met een donderend lawaai, een soort onweer, gepaard. Verdween de dijk helemaal in het diepe dan zat er niets anders op dan het gat 'buiten te dijken'. Landinwaarts werd dan in een halve ring een nieuwe dijk aangelegd, een vingerling.

De man die als eerste de kennis over de bouw van dijken verzamelde en op papier zette was dijkgraaf Andries Vierlingh uit het West-Brabantse Steenberg. Hij schreef rond 1570 het Tractaet van Dijkkagie. Dat is het eerste standaardwerk van de Nederlandse waterbouwkunde geworden.

In de tijd van Vierlingh had de bouw van een dijk zich ontwikkeld tot een gecompliceerde technische operatie, waarbij honderden en soms duizenden arbeiders werden ingeschakeld. Veel van die dijkwerkers kwamen, ook in Vierlinghs' tijd, uit de regio die nog altijd als een bakermat van de Nederlandse waterbouw geldt: de Alblasserwaard met als kernen Sliedrecht, Hardinxveld en Kinderdijk. Hadden de landmeters het te bedijken schor verlaten, dan arriveerde het dijkleger. Aannemers die elk over een ploeg werkvolk beschikten, kregen een dijkvak van tachtig meter toegewezen. Eerst werd er aan de zeezijde een dammetje opgeworpen. Dat heette de achterkade. Het moest de 'bouwput' beschermen tegen instromend water. Haaks op de achterkade werden om de 240 meter ook dijken gebouwd: de haagkaden. Die moesten voorkomen dat bij een onverhoopte doorbraak van de achterkade de bouwput vol zou lopen.

De bouwput werd weer onderverdeeld in schaapstallen. Spekgladde dammetjes waarop twee kruiwagenvoerders elkaar net konden passeren scheidden die schaapstallen van elkaar. De aannemers die elk over een eigen ploeg dijkwerkers beschikten, kregen elk een aanbesteding van 80 meter toegewezen. Het werk begon langs de hele dijkring gelijktijdig zodat men op hetzelfde moment op hoogte was. Waarom kregen de aannemers niet meer dan 80 meter? Simpel omdat aannemers en hun werkvolk niet tot de braafste lieden behoorden. Ze durfden rustig een dood paard of een uit elkaar gevallen wagen in de dijk te begraven. Hadden ze wat geld gekregen, dan gingen ze er dikwijls vandoor, vooral in de zomermaanden als het oogsttijd was. Het boerenwerk betaalde immers beter.

Ging een aannemer er vandoor dan kon het werk makkelijk door anderen opgevangen worden. Zo voltrok zich in de zestiende en zeventiende eeuw de bouw van Nederlandse dijken.

HET EILAND KADZAND OMSTREEKS 1560 (met de tegenwoordige kustlijn en hoofden)

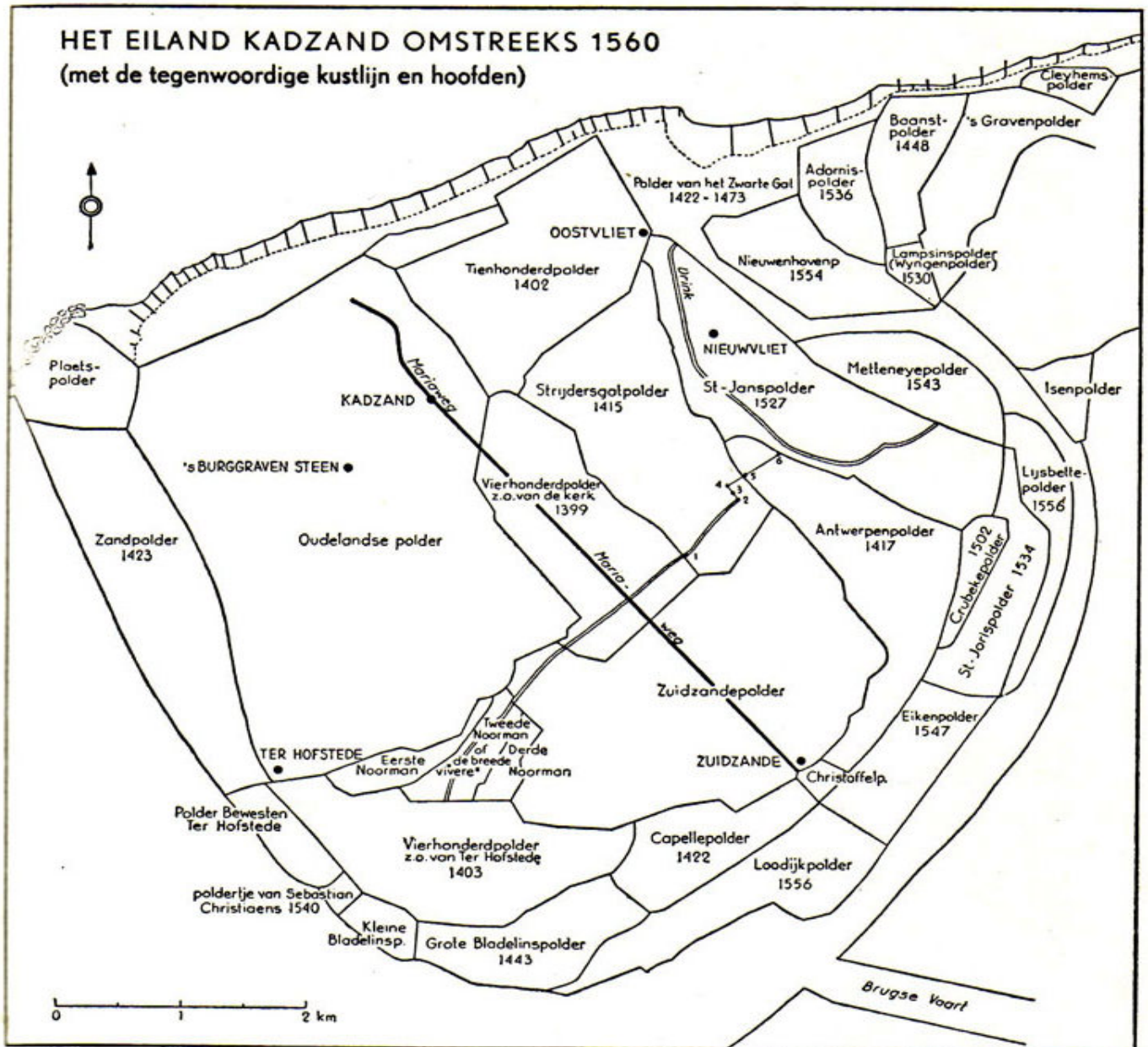

FIG. 1

Tekening P. L. Scholten

HET EILAND VAN CADZAND IN 1578

De eerste topografisch correcte kaart van het eiland van Cadzand, gemaakt door Pieter Pourbus in 1578.

Voor het eerst is Cadzand-dorp gedetailleerd ingetekend. Duidelijk zijn de Mariastraat, het Keuvelstraatje en de Prinsestraat te herkennen. Dikke witte lijnen stellen dijken voor.

Er staan drie molens op het eiland: de Westmolen, de Oostmolen en de molen van Zuidzande.

In het westen wordt het eiland begrensd door de lange Zanddijk, met daarbuiten het Sluise Gat (aangeduid als 'Tzwin') en de zandbank Paardenmarkt met duinen. Aan de samenloop van enkele dijken ligt Terhofstede, een kleine landbouwnederzetting, oorspronkelijk gesticht vanuit een Vlaamse abdij.

Buiten de dijken aan de oostzijde van het eiland kronkelt het Zwarte Gat. Het haventje Oostvliet wordt door drie getekende scheepjes gelokaliseerd. In de Sint-Janspolder ligt de kleine kern van Nieuwvliet (niet de plaats van het huidige Nieuwvliet). Op de dijk van dezelfde polder is de galg getekend.

Op het zuidelijk deel van het eiland staat het dorp Zuidzande op de rand van de oude polder met dezelfde naam. Aan de kust duiden twee kleine bootjes de overzetplaats naar het land van Oostburg aan.

De noordelijke rand van het eiland werd blijkbaar erg door de zee geteisterd. Er zijn bijna geen duinen meer. Wel zijn de sporen zichtbaar van dijkdoorbraken en landverlies, waarbij een grote inlaagdijk werd gelegd om het oude land te beschermen.

De complexe aaneenschakeling van dijken en polders wijst erop dat het eiland Cadzand zijn omvang van 1578 niet op

een geheel natuurlijke manier heeft verkregen. Landwinning door de mens heeft daarin een grote rol gespeeld. Blijkbaar konden regelmatig nieuwe aanwassen ingedijkt worden. Overblijfselen van afgedamde getijdengeulen (kreken) in de oostelijke polders wijzen op overstromingen bij stormvloed en vanuit het Zwarte Gat. Herhaaldelijk moest het land door nieuwe bedijkingen teruggewonnen worden.

KERKHERVORMING IN (ZEEUWS-)VLAANDEREN

De Zeventien Provinciën is een term waarmee de Habsburgse Nederlanden van 1543 tot 1585 worden aangeduid.

Nadat keizer Karel V in 1543 het hertogdom Gelre had ingelijfd was een min of meer aaneengesloten en afgerond geheel van landsheerlijkheden ontstaan. Alleen in het zuidelijke deel vormde het prinsbisdom Luik nog een grote enclave. Het geheel van Nederlandse gewesten werd sindsdien ook wel aangeduid als de Zeventien Provinciën.

Midden 16e eeuw breidde de Hervormde godsdienst zich vanuit Amsterdam uit over de Nederlanden. In 1577 waren Vlaanderen en het latere Zeeuws-Vlaanderen op Spanje veroverd en kon de Hervorming zich naar dit gebied uitbreiden.

Artikel 'De kerkhervorming in Vlaanderen' van H.Q. Janssen uit 1866:

"Nauwelijks was de Hervormde kerk ontkomen aan de vervolging, waaraan zij vele jaren ten prooi was geweest; nauwelijks begon zij 't hoofd vrij en vrolijk op te heffen; nauwelijks verkreeg zij overwicht in Vlaanderen, of zij maakte zich, helaas schuldig aan dezelfde onverdraagzaamheid, waarvan zij zo lange tijd de smartvolle, ondragelijke last getorst had. 't Was of zij vergeten was, hoe zwaar het valt verdrukt te worden en hoe zij aanvankelijk niet méér gevraagd, niet méér verlangd had dan een plaats, een bescheiden plaats naast het Rooms-Katholicisme. Wel ontstak zij geen brandstapels, wel richtte zij geen galgen en schavotten op, wel opende zij geen gevangnissen voor andersdenkenden; maar zij verjoeg ze, zij duldde ze niet in hare tegenwoordigheid: 't was haar te doen om van de alleenheerschappij meester te worden.

Om dit te begrijpen moeten wij ons weliswaar verplaatsen in de tijden van hartstocht, die de gemoederen opwond, en ons voorstellen, dat de Hervormden, vervuld met heiligen afschuw voor wat zij noemden de afgoderij en het bijgeloof van 't Pausdom, geloofden te moeten ijveren voor hetgeen zij beschouwden als de enige, zuivere waarheid, uit Gods woord geput; ook moeten wij vooral onder 't oog houden, dat de roomsgezinder doorgaans met Spanje (Rooms-Katholiek) heulden en Oranje (Hervormd) tegenwerkten, waarom hun verwijdering veelal een voorwaarde was voor het bestaan der Hervormden; doch wij, van óns standpunt, kunnen niet anders dan een onverdraagzaamheid veroordelen, die zich openbaart in liefdeloosheid en vervolgzucht.

't Is ook van elders bekend, welk een vijandige houding de Hervormde kerk aannam tegen die met haar in gevoelen verschilden en wat pogingen zij aanwendde om hen te onderdrukken. Ook de bescheiden, die ons ten dienste staan, leveren ons er menig blijk van op. Wij willen daarop acht geven.

Reeds op de classis van Gent, gehouden op 3 november 1578, brachten die van Gent de vraag ter tafel, hoe men best de Roomse godsdienst overal op de omliggende dorpen zou kunnen verhinderen. Er werd op geantwoord, dat men uit naam der klasse de notabelen der stad verzoeken zou om met open brieven aan alle priesters de oefening der Roomse godsdienst te verbieden, en dat voorts alle predikanten zorg zouden dragen voor de dienst op hun naburige plaatsen en dorpen en liever maar ééns zouden prediken op één plaats ten einde de prediking ook op de andere plaats greep. Evenzo was 't onder het Vrije van Brugge.

"Omdat het geschiedt", zo luiden de acten der Oostburgse klasse van 12 september 1581, "tot groot nadeel van Christus' kerk, dat men zo lang de priesters in hun dienst laat voortgaan, zo is het raadzaam bevonden, dat men zich, namens de classis, bij verzoekschrift tot de commissarissen wenden zal, opdat zij aan de vier leden des lands verzoeken, dat de priesterdienst geheel verboden worde." Op diezelfde vergadering werd nog besloten, tot hetzelfde einde ook aan de vier leden van Vlaanderen een verzoekschrift te richten en daarenboven ook de invloed der Brugse consistorie hierbij in te roepen.

Nog krachtiger besluit nam de classis van Brugge van 13 februari 1582. Wij lezen: "Om de dienst der priesters in zijn geheel uit te roeien is raadzaam bevonden, dewijl er generlei bijstand van de overheid geschiedt, dat men aan alle klassikale vergaderingen schrijven zal, dat ze met ons zich daartoe aan Zijne Excellentie vervoegen, opdat het worde als in Holland en Zeeland." In dezelfde geest bepaalde men ook, op de volgende vergadering, zich tot de heren van het Vrije te zullen wenden, en bijzonder hard en scherp luidt de taal, die wij daar horen (*classis Ramskapelle, 31 juli 1582, art. 7*). De 12e oktober 1582 zou de Sluise predikant Gilles van den Houte zich met de burgemeester van Breskens naar Brugge begeven om aan de heren van het Vrije een request te presenteren teneinde te verkrijgen "uitroeiing van de priesters" ten plattenlande (*classis Breskens, 2 oktober 1582, art. 14*).

't Schijnt echter, dat al deze stappen onvoldoende waren om tot het doel te leiden. Nog sterkere maatregelen waren nodig. Men besloot de 18e december daarna, op de classis te Sluis, op algemene kosten der gemeenten een procureur aan te stellen, om bij die van 't Vrije aan te houden ter uitroeiing der priesters ten plattenlande; de burgemeester van Breskens Joos Clays zou met Cornelis Heine, voorzien van een credentiebrief der classis, die procureur bezoeken. De 12e april 1583 beraamde nogmaals de klasse, te Sluis vergaderd, aan de heren van 't Vrije een verzoekschrift tot wering der priesters in te dienen. De Roomse godsdienst schijnt dus nooit geheel in Vlaanderen te hebben opgehouden. Altijd waren er nog hier of daar priesters, die haar in 't geheim bleven oefenen, 't Zal ook wel aan de overheid zijn toe te schrijven geweest, die misschien hier minder krachtig medewerkte dan in Holland en Zeeland, schoon ook daar het Katholicisme niet geheel heeft kunnen verdelgd worden.

Doch niet alleen tegen de Rooms en ijverde de Hervormde kerk, zij streed ook niet minder tegen de Doopsgezinden, ook wel genoemd de Wederdopers. Men stelde zich toen grote gevolgen voor van de openbare twistgesprekken met andersdenkenden, gelijk er met de Roomsgezinder en Dopers vele, ofschoon doorgaans met weinig vrucht, gehouden zijn.

Toen er dus op de Gentse synode van 8 maart 1581 gevraagd werd, hoe de Dopers en "dergelijke kettters" mochten geweerd worden, werd geantwoord, dat de dienaar niet beter doen kon dan door de Dordtse synode was voorgeschreven, en zo dit niet helpen mocht, dat dan de

overheid aangaande haar ambt en plicht zou vermaand worden, met het voorstel om een openbare disputatie te houden, gelijk te Frankenthal en Emden geschied was. Zodanige disputatie werd echter schoorvoetend door de overheid toegestaan. Vandaar dat de Brugse synode van 8 mei 1582 op de vraag, of een openbaar dispuut tegen de Wederdopers bevorderd zou worden, besloot, dewijl men vooralsnog zulks niet bekwamelijk zou mogen bekomen, het uit te stellen tot geschikter gelegenheid.

De vraag hoe men de Wederdopers weren zou, was op de classis van Westkapelle van 9 mei 1581 reeds beantwoord met een besluit tot raadpleging der naaste synode. Overigens vernamen wij boven, dat vooral te Groede, oud-Nieuwvliet en te Sluis de Doopsgezinden zich gevestigd hadden en ijverig werkten.

Van het bestaan der Lutherse in Vlaanderen is ons, behalve te Gent en te Hondshoote en, buiten Vlaanderen, te Antwerpen, te Bernhem en te Brussel, slechts een enkel blijk voorgekomen. 't Was te Lissewege en omstreken dat zij in 1581 hun vergaderingen begonnen te houden. Men besloot daarop, dat de leraren pogingen zouden aanwenden om met hen in aanraking te komen en, zo er op deze wijze niet in voorzien kon worden, dat men naar andere middelen tot wering van hen zou uitzien."

Hervormden te Cadzand

Bij de scheiding der Brugse classis in die van Brugge en die van Sluis op de klassikale vergadering te Oostburg van 12 sept 1581 werd Cadzand onder de classis van Sluis gerangschikt.

De frequente plunderingen van de geuzen op Cadzand uit naam van de protestante godsdienst gaven de inwoners absoluut geen reden om tot het protestantse geloof over te gaan.

Eerst op 2 okt 1582 op de classis te Breskens verschijnt een nauwelijks georganiseerde groep protestanten uit Cadzand voor de vergadering met het verzoek om een leraar, waarop hun geantwoord werd, dat zij op de volgende vrijdag zich naar Sluis begeven zouden, alwaar, zo mogelijk aan hun verlangen zou voldaan worden.

Intussen werd besloten dat de omliggende predikanten om beurten de dienst te Cadzand zouden waarnemen; eerst Jan van Diest, voorts Daniël Wante, Thomas Brusculus, Johannes Maijus, Gilles vanden Houde en Jacobus Noortman. Slechte weersomstandigheden verhinderden dikwijls de oversteek naar Cadzand, waardoor van een geregelde dienst geen sprake kon zijn.

Ter volgende bijeenkomst te Sluis, 18 december 1582 werden nog eens de beurten geregeld voor elf omliggende predikanten, mits dat die van Cadzand alle pogingen zouden in het werk stellen om een eigen leraar te erlangen, zullende anders de predikanten niet meer herwaarts gaan. In de laatste handelingen, die ons gekomen zijn, die der classis van Middelburg in Vlaanderen te Sluis gehouden op 12 april 1583 lezen we dat die van Cadzand weder voor de vergadering verschenen, begerende van een leraar voorzien te worden, waarop men besloot te beroepen de predikant van Blankenberge, denklijk Cornelis Reyniers/Rengerus, zullende Gilles vanden Houde, predikant te Sluis, den beroepsbrief schrijven. Of dit geschiedt is en of Reyniers nog te Cadzand is predikant geweest, is ons onbekend gebleven. Uit voornoemde klas blijkt wel dat Joos van den Rosiere, voordien predikant te Schoondijke, te Catsand predikte.

Op dezelfde bijeenkomst werd besloten, dat Johannes IJserman, die te St. Kruis predikant geweest was, maar zijn standplaats onordelijk had verlaten, ook voor die van Cadzand, waarmede hij onbehoorlijk gehandeld had, misschien wel in zeker gesprek getreden was nopens de vervulling der predikdienst, zou schuld belijden.

De laatste der klassen, in dit gedeelte van Vlaanderen gehouden, vergaderde op 6 september 1583 te Cadzand. De handelingen dier bijeenkomst zijn echter verloren gegaan.

Toen de Hertog van Parma in 1583 en 1584 Vlaanderen grotendeels weer innam, weken de meeste Vlaamse predikanten uit naar Zeeland en Holland. Joh. IJserman, de beoogde predikant voor Cadzand, begaf zich toen naar Gouda. Gillis vanden Haute werd te 's-Gravenpolder beroepen. Het Eiland van Catsand kwam weer onder bewind van Spanje. Alle door de Verenigde Nederlanden afgekondigde maatregelen werden teruggedraaid.

Toen de Nederlandse Gewesten in 1604 Cadzand inlijfden en zeggenschap over het eiland kregen, kon vanaf dan het openbaar belijden van de katholieke godsdienst verboden worden. Ook werden katholieken uitgesloten van werk bij de overheid en protestantse werkgevers. Armeenzorg was alleen voor protestanten. De kerk werd de protestanten ter beschikking gesteld. Het bijna geheel verlaten eiland werd opnieuw bevolkt met protestanten uit Vlaanderen, Wallonië en Frankrijk.

In 1954, 350 jaar later is voor het eerst weer een openbare eucharistieviering gehouden op Cadzand. Dit gebeurde in een schuur in de Tienhonderdpolder.

Bron:

De kerkhervorming in Vlaanderen, H.Q. Janssen, 1866.

Coornaert, Maurits; Knokke en het Zwin; 1974; p296

Bauwens, A. en Bauwhede, D. van der; Acta van de kerkeraad te Sluis, 1578-1587; 1986; p38, p78

Tijdslijst van 1600 tot 1900

1604	Op 25 april landt Maurits van Nassau op Catsandt. Jan Allenseune is de eerste protestantse schoolmeester, tevens voorzanger en koster in Cadzand.
1606	Heel het Westelijke gedeelte van Zeeuws-Vlaanderen vertoont de trieste aanblik van een eindeloos moeras, waar hier en daar een bebouwde kom uit opstak. Om hun nieuwe aanwinst te verdedigen hebben de Hollanders het merendeel van hun dijken doorgestoken, aldus talrijke plaatsjes voor immer opofferend. Achter de enkele gespaard gebleven dijk steken slechts de steden Sluis, Mude, Oostburg, Aardenburg, Groede, Catsandt en IJzendijk boven de onmetelijke watervlakte uit. Er is geen enkele Roomsgezinde in de streek gebleven en het merendeel der Protestanten heeft een onderkomen gezocht achter de wallen van Sluis. De leegloop van Catsandt de afgelopen jaren, blijkt onder meer uit het in 1606 uitgevaardigde verbod om zink, dijkstenen en andere bouwmaterialen te ontvreemden van het eiland, op straffe van 50 Carolusgulden. De verwilderde wolven zijn talrijker dan mensen. Op 27 oktober geven burgemeester en schepenen van het Land van den Vrije de opdracht aan alle inwoners van het land van Catsandt om komende zondag op de wolven te jagen, omdat ze grote schade aanrichten. Op het niet deelnemen aan de jacht staat een boete van vijf schellingen. Diegene die een wolf vangt krijgt een beloning van negen gulden.
1608	Op 12 november vragen Jan Alenzoene en Lieven de Clerck, ouderlingen van de kerk van Catsandt, toestemming aan het College van Sluis om een predikant aan te stellen. Het College stemt toe en verwijst hen naar Franchois de Jonge in 's Gravenhage.
1609	Twaalfjarig Bestand (1609-1621). Het Vrije van Sluis geeft nogmaals toestemming om 'den wolff te iagen' in het Vrije van Sluis. Toen Prins Maurits in 1604 West Zeeuws Vlaanderen, dus ook Catsandt, op de Spanjaarden had veroverd, was de Protestantse kerk (de voormalige Onze Vrouwekerk/ Mariakerk) een bouwval geworden door een overstroming en het weghalen van lood uit dakgoten en sponningen voor het gieten van kogels. Toestemming wordt gegeven de zuidelijke beuk weer op te bouwen voor de Hervormde Eredienst. De oost- en de westgevel worden tot de grond toe afgebroken en nieuw opgetrokken van gele handvormsteen; de andere gevels, waar het nodig blijkt, worden met oude gele moppen hersteld. Om onduidelijke redenen zijn alle muren 1 meter verlaagd. De consistoriekamer rust waarschijnlijk op de fundamenten van de vroegere sacristie. Door gebrek aan middelen zal het tot 1641 duren, voordat de noordbeuk hersteld kan worden.
1611	Klokkengieter Jan Burgerhuys uit Middelburg plaatst een nieuwe klok in de Lamberttoren van de protestante kerk te Catsandt. De oorspronkelijke klok was in 1579 door Philips opgeëist en omgesmolten voor de productie van kanonnen.
1613	Er wordt een nieuwe, bijgewerkte, ommelooper met kaarten van het gehele lande van de Groude en de polders gelegen tussen Catsandt/Breskens en de Nieuwerhaven gemaakt door Cornelis Jansz. d'oude, Jacob Jan Symonsz. en Steven Jan Symonsz. Bij een ommelooper is het gebruikelijk wijzigingen aan te brengen (te verhevenen), nadat het geheel door aantekeningen onoverzichtelijk is geworden. De ommelooper van 1613 wordt verhevend in 1616 en 1617 door Andries van Dijn. In 1618 wordt de ommelooper inclusief kaarten gekopieerd door Abraham Nieuwerf. De ommelooper van 1621 is geschreven door Philip de Vlamingh, landmeter van het Vrije. Zijn opgaven zijn dermate betrouwbaar, dat tot ver in de 18de eeuw aan zijn werk wordt gerefereerd. Doopsgezinden uit Belgisch Vlaanderen strijken rond 1613 neer in de omgeving van Aardenburg en in het stadje zelf, van 1626 af in de buurt van Nieuwvliet. Behalve de Doopsgezinden komen terzelfder tijd een aantal Hugenoten uit het Walenland naar Aardenburg. Van 1617 af begint een stroom van Hugenoten uit het Rijsselsche en van bij Calais zich naar het nieuwbedijkte land van Groede te richten. Anderen, uit Marck bij Calais, vestigen zich in de jaren 1637 en 1638 onder St. Anna ter Muiden.
1619	Het Schuttersgilde Sint Sebastiaan wordt door de nieuwe bewoners heropgericht.
1620	Op verzoek van de hoofdmannen van Casant wordt de Oostmolen van de Strijdersdijk verplaatst naar de Marien Weegh, 200 roeden van de kerktoren van Casant. Dat is op de plaats van de huidige molen Nooitgedacht.
1621	Na afloop van het 12-jarig Bestand 1609-1621 worden bij de vroegere schans Terhofstede op Catsandt de forten Oranje (1621) en Nassau (1622) gebouwd. Deze versterking heette eerst Cassandria. Na het bouwen van de 2e wal wordt de naam Retranchement. De Spaanse veldheer Don Inigo de Borgia, gouverneur van het Casteel van Antwerpen, trekt met 9000 manschappen op via Yzendijcke en Oostburg naar het eiland van Cadzandt, teneinde Sluis te veroveren. Hun voornemen wordt ontdekt door de gouverneur van Sluis. Deze landt met zijn soldaten op Cadsandt. Ook zakken enkele oorlogsschepen uit Zeeland af naar het eiland. Bij het zien van deze overmacht keert Borgius terug. De legerleiding besluit een regiment Duitse artillerie in te kwartieren bij de inwoners van Cadzand. Zij zouden daarvoor een vergoeding krijgen. In 1626 klaagt de bevolking bij het Vrije. De inwoners hebben nog steeds geen betaling gezien voor het inkwartieren van soldaten en velen kunnen de last niet langer dragen, ook omdat de soldaten zich van alles permitteren. Zij eisen veevoeder en stro op en ontteden de paarden van hun hoefijzers. Indien de toestand nog lang zou blijven duren, zouden velen hun huizen moeten verlaten. Het Vrije stelt voor om de soldaten in Retranchement onder te brengen omdat daar stallingen en huizen leeg staan.
1634	Een Frans leger van 8.000 manschappen onder leiding van een zekere La Fontaine wil 's nachts Catsandt op de Staatsen veroveren. Op dat moment zeilt er een kaper met grote buit voorbij op weg naar Walcheren, onderwijl

	enkele vreugdeschoten lossend. La Fontaine denkt dat het oorlogsschepen van de Staatsen zijn, die Catsandt komen ontzetten, waarop hij zijn aanval staakt.	
1636	10 januari 1636. Octrooi van H.M. Staten Generaal tot bedijking van 2 schorren te Catsandt.	
1639	10 februari 1639. Octrooi van H.M. Staten Generaal tot bedijking van schorren en slikken te Catsandt. (Kleine St. Annapolder)	
1641	-Omdat de Kerk de afgelopen jaren geen geld en bouw materiaal had, kon de noordelijke beuk van de protestante kerk pas 30 jaar na de zuidelijke beuk worden hersteld. De kerkvoogdij heeft daarvoor kapitaal moeten lenen. -In april probeert het Spaanse leger met 8.000 manschappen met ponten Catsandt aan te vallen. Door het slechte weer wordt de aanval gestaakt met achterlating van enkele boten, die vastzitten op het strand. Een tweede aanval stuit op een te sterke verdediging. Bij de derde poging komt bij het oversteken vanaf de haven van Sluis een storm opzetten en moeten ze onverrichterzake terugkeren.	
1643	Op het retrenchement Cassandria worden een staakmolen geplaatst en een stenen kerk gebouwd.	
1648	Op 30 januari wordt Zeeuwsch Vlaanderen bij de Vrede van Munster aan de Vereenigde Nederlanden afgestaan.	
1660	Grootgrondbezitters in west Zeeuws-Vlaanderen zijn Hendrick Thibaut (1604-1667), lid van de Stedelijke Raad en burgemeester van Middelburg (foto) en Adriaan van Hecke (1648-1661), burgemeester van Vlissingen. Thibaut heeft 1010ha landbouwgrond (12,5% van alle grond). Bijna alle landbouwgrond is in bezit van Zeeuwse en Hollandse grondbezitters.	
1662	De molen aan de Marien Weegh waait om. Hij wordt vervangen door de Westmolen uit de Molenpolder.	
1665	De smid in Cadzand is Jan Troij (1624-1665), afkomstig uit Nieuwvliet.	
1666	Voor de kust van Sluis/Catsandt vindt de Vierdaagse Strijd (11, 12, 13 en 14 juni 1666) plaats tussen de Engelse schepen en de Hollandse en Zeeuwse.	
1668	In de zomer van 1668 tot en met 1669 verspreidt de pest zich over Vlaanderen.	
1670	De aardappel, in 1492 door Columbus meegenomen uit Zuid-Amerika, is naar Nieuwpoort gebracht door een Engels garnizoen. Van daaruit verspreidt de teelt van de aardappel zich over Vlaanderen.	
1672	De berenning van Aardenburg. Het zwak verdedigde stadje (74 manschappen met 4 stuks licht geschut en 140 weerbare burgers) wordt aangevallen door meer dan 4000 Franse soldaten, anderen melden 8000 manschappen. Er schieten onder andere 40 soldaten uit het retrenchement op het eiland van Catsandt en 125 man uit Sluis te hulp.	
1673	Prins Willem III bezoekt op 18 april, vanuit Vlissingen, Zeeuws-Vlaanderen.	
1676	Op 27 februari schrijven de H. Mog. een extra oorlogsbelasting uit voor het ressort Zeeuws-Vlaanderen. Het dorp Catsandt telt 41 woningen, Retrenchement 25 en Terhofstede 29.	
1677	De kerkvoogdij verkoopt bijna al haar grondbezittingen om de geldlening en bijbehorende rente voor het herstellen van de kerk in 1641, te kunnen aflossen. Wegens instortingsgevaar wordt de Lamberttoren afgebroken. met de stenen worden de kerk en de consistorie gerepareerd en een knekelhuisje gebouwd	
1679	Een grote brand verwoest bijna het hele dorp Catsandt. (Roos, G.P.; Beknopt Geschied- en Aardrijkskundig Woordenboek van Zeeuwsch-Vlaanderens Westelijk deel; 1874, p79)	
1682	Een grote overstromingramp op 26 januari 1682. 't Land van Catsandt loopt onder, onder andere de Elizabetpolder, Barbera-polder, Tienhonderd-polder, de Sticke-polder, de Zwarte Polder, de grote en kleine St. Anna-polder, groot en klein Wulpen en de Sand-polder. Naderhand heeft Catsandt nog meer geleden. "Polder bij polder werd door een geweldigen stormvloed overstroomd. Sommige om weken- en maandenlang bedolven te blijven onder het zoute zeewater, dat het te veld staande winterkoren volslagen bedierf, groote schade toebracht aan het in de schuren opgestapelde graan, het gedorschene uit de dorschvloeren zeewaarts deed wegspoelen en de akkers voor korter of langer reeks van jaren met onvruchtbaarheid sloeg."	
1685	In grote getale vluchten protestanten (hugenoten) uit Guînes onder Calais naar westelijk Zeeuws-Vlaanderen, nu ook naar Catsandt, alwaar ze asiel krijgen. Hugonoten waren de Franse aanhangers van de Franse-Zwitserse theoloog en kerkhervormer Johannes Calvijn. Hun kapitaal en kennis van de landbouw zijn meer dan welkom. De bevolking bestaat nu uit Vlamingen en Fransen volgens de volkstelling in 1685. Vanaf 1713 tot 1771 volgen nog groepen hugenoten.	
1706	De koudste novembermaand sinds tijden. West-Zeeuws-Vlaanderen is in deze tijd doorsneden met stroomgeulen of zeegaten waarover vervoer van have en goed plaats vindt per schuit, per zeilboot en met roeiboortjes. De landwegen zijn een groot deel van het jaar onbegaanbare slijkpaden.	
1709	De winter van 1709 is een zeer strenge, de prijs van levensmiddelen en graan schiet omhoog, wat hongersnood betekent voor de minder gesitueerden. De bewoners van Catsandt zijn relatief ongevoelig hiervoor. Het uitbaten van hun moestuintjes vormt een nevenactiviteit naast het hoofdberoep van landarbeider. Ze zijn niet afhankelijk van de prijzen op de markt, omdat ze de opbrengst van hun tuintje niet verkopen. Akkerland met graan, de moestuin en zuivel van de bescheiden veestapel voorzien een gezin in de eerste levensbehoeften.	
1713	Bijna 30 jaar na de eerste groep hugenoten vestigt zich een groep uit Rijsel (Fr) in Cadzand. Ruim 50 jaar lang komen nog groepjes hugenoten uit Picardië en Saint Quentin (n-Fr), Champagné (m-Fr) bij Le Mans en het gebied van Orléan naar Cadzand. Ook hun kapitaal en kennis van de landbouw zijn welkom.	

1715	21 okt. Aan de gevluchte Hugenoten uit Frankrijk wordt in Zeeuws-Vlaanderen het Burgerrecht aangeboden. Na een tijdperk van anderhalve eeuw oorlogen heerst er weer vrede over de Zwinstreek. Het Vrije behoudt echter de kustwacht omdat een nieuw soort gevaar opduikt. Af en toe verschijnt een handelsschip uit tropische landen, waarvan de bemanning aan een besmettelijke ziekte lijdt. Het Vrije roept de "sovereinsgasten" op om te verhinderen dat besmette vaartuigen aanlanden. Ondertussen wordt de veestapel getroffen door een of andere ziekte. De vermelde feiten beletten niet dat de landbouw en de handel vanaf 1715 goed op dreef komen. Het aantal neringdoenden en ambachtlieden neemt toe; in een kleinere parochie werkt een molenaar, een smid, een wagenmaker, in grotere parochies twee of drie molens (molenwerkers), smissen (hoefsmeden), wagenmakerijen. Daarnaast vindt men overal gareelmakers, timmerlieden, kleermakers, schoenmakers, metsers, strodekkers, kuipers, glazenmakers, brouwers, winkeliers, herbergiers. Sommige dorpen beschikken over een chirurgien-barbier (geneesheer); enkele personen leggen zich toe op vlas roten en (thuis) zwingelen. Toch tellen de meeste parochies ca. 10 % "aerme dischghenooten".	
1715	Vrijdag 7 november 1715. Helvetius, rentmeester te Sluis, huurt in Catsandt een boot met bemanning om naar een verongelukt Engels schip in 't Zwin te varen. Veel goederen van het schip duiken op in het Land van Catsandt, maar worden teruggevorderd. De overheid heeft het recht om die goederen te verkopen. Jacob Eman uit Catsandt is met een wagen vol goederen naar Biervliet gereden. Hij is onvindbaar gebleven.	
1719	Vanaf hun komst in 1685 houden de Waalsch Hervormden hun dienst in de kerk van de Hervormde gemeente. In 1719 bouwen zij hun eigen kerk op de plaats van het huidige Zwingebouw. In 1817 gaat de gemeente op in de Hervormde gemeente en wordt het kerkgebouw afgebroken.	
1721	Aan de kruising Mariaweg/Ringdijk-Noord wordt in 1721 door Chr. Huygens en Jul. van den Berge de staakmolen/ standertmolen De Kat gebouwd.	
1730	De kindersterfte in West-Zeeuws-Vlaanderen is hoog. In de periode 1730-1820 bereikt slechts 49% van de kinderen hun twintigste levensjaar, De sterfte onder zuigelingen is eveneens hoog in vergelijking met gebieden buiten Zeeland en het landelijk gemiddelde. Mogelijke oorzaken zijn de slechte kwaliteit van (verzilt) drinkwater en voeding met koemelk, dat met dat water aangelengd is. De sterfte onder jongens ligt wat hoger dan onder meisjes. De gemiddelde leeftijd van West-Zeeuws-Vlaamse boerinnen, die trouwen tussen 1700 en 1760, bij de geboorte van hun laatste kind is 42 jaar.	
1733	Enkele vaartuigen met Salzburgse emigranten (vanwege de slechte arbeidsomstandigheden) landen bij Breskens om zich in het Land van Catsandt te vestigen. Het grootste deel komt naar Groede en Nieuwvliet. De overigen worden ondergebracht in Aardenburg. Vanwege een tekort aan landarbeiders zijn deze boeren zeer welkom. Aangezien de arbeidsomstandigheden in Zeeuwsch-Vlaanderen ook niet rooskleurig blijken te zijn, gaat een grote groep weer terug naar Salzburg.	
1735	De schuur van hofstede Albert-Van Houte aan de Lange Strinkweg brandt af.	
1740	Cornelis Lievensz., geboren te Zuidzande rond 1697, is verdronken te Catsandt op 24 december 1740, begraven aldaar op 24 maart 1741. In het begraafboek van Catsandt 1702-1786 staat onder 24 maart 1741 als toevoeging: Deze Versprille is verdronken op kosnagt 1740 (kerstnacht).	
1741	Meesterschilder Tack begint een schildersbedrijf.	
1742	Met het indammen van Brugges kanaal wordt het Land van Cadzand aan Oostburg gehecht.	
1747	17 apr. Tijdens de oorlog tussen de Republiek der Verenigde Nederlanden en Frankrijk vallen de Franses Zeeuws-Vlaanderen binnen. Ze veroveren en brandschatten Catsandt.	
1756	18 febr. In Zeeuws-Vlaanderen wordt een lichte aardstok gevoeld.	
1760	20 jan. In Zeeuws-Vlaanderen en een groot gedeelte van Nederland worden aardstokken gevoeld.	
1771	Rundveepest breekt uit. Ruim de helft van de veestapel is geïnfecteerd.	
1775	1 januari Invoering van de N. Psalmbundel bij de Ned. Herv. Gemeenten in Zeeuws-Vlaanderen bij resolutie van de H. Mogenden van 20 Sept. 1774.	
1780	Pieter Perduin en Pieter Callewaard verongelukken.	
1781	25 augustus. Het fregat Frederiks Nago, onder gezag van kapitein Piter Jurgeson, strandt op de platen van het Sluise Gat en gaat verloren. Het schip was met een lading specerijen op weg van Kopenhagen naar Sainte Grois.	
1783	De predikanten Didericus Cornelis van Voorst van de 'Nederduitsch Gereformeerde gemeente' te Catzandt en Jean André Anosi van de Waalse gemeente van Cadzand richten het leesgezelschap 'Ik lees met lust en met verstand tot eer van God en van Catsandt' op. Het tweede leesgezelschap in Catzandt wordt opgericht in 1785 door predikant Jean André Anosi en zijn collega Jan van Dasselaar van de Nederduitsch Gereformeerde gemeente.	
1789	Jan Bik en Jeannette Butin zijn op 3 Mei 1789 in protestante kerk gehuwd. Hun nazaten zullen in 1929-1931 de restauratie van het kerkgebouw medebekostigen.	
1794	27 juli. Frankrijk herovert west Zeeuws-Vlaanderen op de Noord-Nederlandse gewesten. Het valt in twee stukken uiteen: het "Département de l'Escaut" (Oost-Vlaanderen) en het "département de la Lys" (West-Vlaanderen) Bij dit laatste behoort een groot deel van de Zwinstreek. Het gebied staat sindsdien bekend als het Vrije van Sluis.	
1795	De gemeente Cadzand wordt gesticht. Aantal inwoners van Cadzand is 609.	

1796	Op 6 oktober brandt de landbouwschuur van de hofstede van Jacob de Hullu Pieterszoon af.
1800	Rond 1800 is dichtkunst populair. Gedichten worden voorgedragen en gedichtenbundels worden gelezen. Men zou denken dat de dichtkunst in de eerste plaats door schoolmeesters wordt beoefend, maar het blijkt dat zich ook boeren daarmee graag inlaten. Men zou dat niet verwachten in een streek als West Zeeuws-Vlaanderen, waarin het alleen maar mogelijk is lager onderwijs te genieten en er geen verdere mogelijkheden tot ontplooiing zijn. Men moet dus nadere kennis verwerven door zelfstudie (leesgezelschap) ofwel doordat schoolhouders, zo worden ze in de eerste helft der 19de eeuw genoemd, bijlessen geven. Een bekende landbouwer-dichter is Abraham Vermeulen (1765-1844) te Cadzand.
1800	Vanaf 1800 ontstaan regionale verschillen in de kleding van de Zeeuwse protestantse plattelandsbevolking. In west Zeeuws-Vlaanderen ontstaat een streekdracht die aanzienlijk afwijkt van hetgeen elders in Zeeland wordt gedragen.
1802	21 januari. De extreem hoge waterstand in de Westerschelde ontstaat door een riviervloed en een zeevloed, vergezeld van een zwaar onweer. Oostvliet en de Zwarte Polder worden door de zee overstroomd.
1803	De laatste 'Ommelooper van de Wateringe van Cadzand'.
1806	Aantal inwoners van Cadzand: 706.
1808	Op 19 januari brandt de schuur van hofstede Schuttershof aan de Mariastraat af. Hetzelfde jaar wordt een andere schuur uit Hoofdplaat overgebracht.
1811	Aan boord van een hoogaars vaart Napoleon Bonaparte, die uit Hazegras (ten Oosten van Knokke) gekomen is, 't Zwin over, om op het eiland Cadzand in Ter Hofstede te landen.
1813	Izaak de Hullu, leeftijd 13 jaar, zoon van Jannis Nicolaaszoon de Hullu en Esther van Houte, verdrinkt in de welput van hofstede De Hoogte.
1814	Staats-Vlaanderen wordt heroverd op de Fransen. Om een krachtig bolwerk tegen Frankrijk te vormen worden de noordelijke en de zuidelijke Nederlanden verenigd tot één staat: het Koninkrijk der Nederlanden onder koning Willem I. Staats-Vlaanderen wordt vanaf nu Zeeuws-Vlaanderen genoemd, deel van de provincie Zeeland.
1815	In 1815 wordt de onderwijswet van 1806 in Zeeuws-Vlaanderen van kracht. Onderwijzers moeten bij de schoolopziener een "bewijs van algemeene toelating" ophalen.
1818	J.B. Kalschuer jr. wordt arts in Cadzand. Hij is 22 jaar en is de zoon van dr. Kalschuer, arts te Groede. Hij is een zakelijk ingestelde geneesheer: eerst geld, dan behandeling. Dat is een groot probleem voor de vele arme landarbeiders. Aan menig behandeling gaat een fikse ruzie vooraf.
1820	Bij een zware storm waait de staakmolen 'De Kat' van Arie Zeegers om. De molenaar besluit de molen onmiddellijk te herbouwen.
1821	Door brandstichting brandt de schuur van de hofstede van Abraham Steijaard aan de Zwartepolderweg 14 af.
1824	Het kerkgebouw is in slechte staat. Met een subsidie van fl. 1.000, verleend door koning Willem I in 1821, kan in 1824 het dak van de N.H. kerk worden hersteld.
1825	29 oktober 1825. In de vroege morgen is, op de zandbank de Paardenmarkt, vastgeraakt en in de namiddag gezonken, de Nederlandse schoenerbrik HARLINGEN, gevoerd door kapt. J. Meijer, komende van Suriname en gedestineerd naar Amsterdam met een lading koffie, suiker en rum; de equipage is door enige zich op die hoogte bevindende Blankenbergse vissers gered, en van daar te Vlissingen aan wal gebracht.
1828	Omstreeks 1824 gaan de staten van de provincie Zeeland zich bemoeien met de veerdiensten over de verschillende wateren van de provincie. In 1828 wordt de Provinciale Stoomboot Dienst opgericht en nog datzelfde jaar komt er de geregelde veerdienst Vlissingen - Breskens. Gestart wordt met het stoomschip De Schelde, een houten raderboot die een stoominstallatie aan boord heeft van de firma Cocquerill & Co. uit Seraing nabij Luik. De eerste vaart van de stoombootdienst is op 3 mei 1828 over de Schelde tussen Vlissingen, Neuzen en Breskens.
1830	Op 28 juni wordt de Openbare School aan de Prinsestraat (rechts van de kerk) in gebruik genomen. In 1830 ontvangt meer dan de helft van de leerplichtige kinderen in Cadzand onderwijs. Aantal inwoners van Cadzand: 491 mannen en 483 vrouwen, totaal 974 personen. Heel West Zeeuws-Vlaanderen heeft 20.000 inwoners, oplopend naar 28.000 in 1930, gelijk blijvend tot 1970.
1831	Vrijdag 25 maart 1831 is een Engels schip door een Vlaamse loods op de Cadzandse Dam gezet.
1833	Het is een matige zomer, graan en vee zijn goedkoop. Jozias de Bruijne, geboren in Cadzand 1833, overleden in 1913 te Groede heeft veel aantekeningen over Kadzand gemaakt. Deze zijn onder andere gebruikt in de uitgave 'De Hofsteden van Cadzand' van dr. J. de Hullu.
1834	Het Amerikaanse barkschip AMELIA gevoerd door kapt. L. van Reinegum/Rynegon, van Newcastle naar Philadelphia bestemd en op de Noorderrassen gestrand en waarvan 10 man der equipage door de loodsboot No. 4 van Vlissingen zijn gered, is voor de Cadzandse wal op de paalhoofden verbrijzeld. Volgens de kisten en voorwerpen die aan de wal zijn gedreven, heeft de lading uit een opmerkelijke hoeveelheid glas bestaan.
1836	Op 29 november stort de schuur van de Berghofstede uit de Zuidzandepolder in door een storm.
1838	Een zeer strenge winter met temperaturen van 10 tot 20 graden onder nul, met een soms snijgend koude

	oostenwind. Door de strenge winter stijgen de prijzen van graan en vee.	
1839	De Scheldetol wordt (weer) ingesteld bij het traktaat van 19 april 1839.	
1844	Abraham Vermeulen, geboren omstreeks 1765 te Oostburg, overleden te Cadzand in 1844 heeft veel aantekeningen over Cadzand gemaakt. Hij schreef onder andere in 1828 het Kadzandsche Liedboek. De uitgave De Hofsteden van Cadzand, Retranchement, Zuidzande en Nieuwvliet van dr. J. de Hullu is mede gebaseerd op zijn aantekeningen. Door armoede gedwongen emigreren ruim 1100 Cadzantenen naar Noord-Amerika.	
1845	De koudste maand maart sinds ruim 3 eeuwen. Alle rivieren en binnenwateren zijn bevroren. Drie jaar achter elkaar laat een schimmelziekte de aardappeloogst mislukken. Ook de roggeogst mislukt. Onder de schapen in Vlaanderen heerst de but- of hoornziekte. Er heerst hongersnood, mede door de snelle bevolkingsgroei. Noodgedwongen overvallen groepen werkeloze Zeeuws-Vlaamse landarbeiders de boerderijen om aan voedsel voor hun gezinnen te komen. Onbevestigde berichten melden dat in die periode in heel Zeeland 3000 mensen de hongerdood sterven. In deze periode is Jannes Cappon (geb.1816), hoefsmid in Cadzand. Hij is gehuwd met Maria Misille.	
1848	Aan het noordelijk gedeelte van de Mariaweg, later genoemd Badhuisweg, wordt de grondmolen van Aalbregtse gebouwd. Op 11 februari overlijdt in het Armenhuis te Kadzand de Fransman Jean Dommengie, oud 102 jaar.	
1850	In West Zeeuws-Vlaanderen is de toestand tegen het midden van de 19de eeuw wel erg slecht. Het is een probleemgebied met veel seizoenwerkloosheid, een toenemend aantal bedeelden en sociale onrust. De levensboom, een symbool uit de Germaanse Tijd, is in de 16 eeuw een gevelteken, dat het boerengezin en de 'boerenvoortvaring' beschermde tegen onheil.	
1852	Pieter Christiaan Jacob Hennequin, geboren in 1852, heeft veel voor het toerisme in Kadzand gedaan. Hij is een telg uit een Hugenenfamilie die in 1698 naar Nederland was uitgeweken, gedurende twee eeuwen in Sluis woonde en daar een voornamelijk positie innam. In 1878 werd Hennequin burgemeester van St. Kruis, in 1888 burgemeester van Aardenburg, sinds 1879 lid van de Provinciale Staten van Zeeland en in 1891 lid van de Tweede Kamer. Hij had na 1866 een zomerhuisje (het eerste) naast het Badhotel. Naar hem is een straat in Cadzand-Bad vernoemd. Pieter Christiaan Jacob Hennequin is in 1912 overleden.	
1854	De eeuwenoude Sinte Marien Weche, die eigenlijk niet meer dan een slikweg is, wordt verhard. Het wordt een grindweg. Het hele dorp viert feest. Ter gelegenheid van de opening van de nieuwe weg heeft de onderwijzer van de Openbare School, meester H. Meskes, enkele feestliederen gemaakt.	
1858	Het is uitzonderlijk droog, weinig neerslag. Er is een groot gebrek aan (drink-)water. Dit wordt van elders met tonnen op wagens aangevoerd. Oogsten mislukken. De werkloosheid is hoog. 500 Cadzandse inwoners emigreren naar Brazilië.	
1864	Het Zwin wordt voor een groot gedeelte afgesloten. De vissershaven van Retranchement blijft bereikbaar.	
1866	Het is een nat jaar. De tarwe heeft veel geleden. De Strijdersgatpolder stond onder water. Het hof De Knockaert kon alleen met een 'komp' bereikt worden. (komp= drinkbak, hier als bootje gebruikt) Volgens een volkstelling wonen er in de gemeente Kadzand 1175 mensen.	
1869	Eind 18e eeuw kwam het gebruik van het begraven in woonkernen onder vuur te liggen. Artsen lieten steeds meer hun ongenoegen horen betreffende de ziekmakende uitwasemingen die op en rond de kerkhoven vielen waar te nemen. In de Nederlanden vaardigde koning Willem II in 1829 een algemeen verbod op het begraven in woonkernen uit. Het kerkhof van Kadzand, dat rond de kerk ligt, wordt in 1869 verplaatst naar een nieuw kerkhof aan de Erasmusweg. Daartoe was een stuk grond van 46 roeden en 80 ellen aangekocht van Susanna Sara Blondeel en Jacob Pleyte. Het oude kerkhof wordt als tuin ingericht. Tientallen jaren lang worden nog beenderen van voorouders omhoog gespuit. Rond 1900 zijn op het oostelijke gedeelte panden gebouwd. Bij de bevrijding in 1944 worden die verwoest en niet meer herbouwd.	
1869	Regelmatig lopen schepen op de zandbanken in de Westerschelde. Aangespoelde goederen worden per opbod verkocht. "Verkoop van strandgoederen te Kadzand."	
1870	De schuur van de hofstede van H. de Milliano brandt af.	
1871	Het Canadese schip NEARCHUS met een lading krenten, komende uit Griekenland en op weg naar Antwerpen, loopt bij Het Sluische Gat aan de grond. De 11-koppige bemanning wordt gered. Het houten wrak wordt verkocht voor f270. Het Britse schip TEMPERENCE STAR, met een lading tarwe, komende van Ipswich op weg naar Antwerpen, strandt in De Wielingen en wordt afgeschreven.	
1872	Het afwateringskanaal, dat de afvoer van overtollig water naar zee moet verzorgen wordt gegraven. Aan het eind van het kanaal zijn een suatiesluis en een wachtsluis gebouwd.	

1876	Wouter de Smidt is in Groede en Nieuwvliet de evangelist-prediker van de Vrije Evangelische Gemeente aldaar. Hij verhuist naar Kadzand om daar zijn werk voort te zetten. Hij zal ook een aantal verenigingen opzetten.	
1877	Het Britse schip ELIZA McLAUGHLAN loopt vast op het strand van Cadzand. Het wordt later geborgen, gerepareerd en hernoemd als het Noorse schip CATHERINA. Het vergaat in 1886.	
1883	De schuur van de hofstede van Jacob Cappon (aan de huidige Provinciale weg) brandt af door blikseminslag.	
1888	Door een hevig onweer brandt de schuur van de hofstede van C. Jaques, gelegen aan de Wachtsluis, af.	
1889	In de nacht van 9 op 10 februari wordt de Noorse driemaster Columbus door een stevige noordwester storm in de branding aan de grond gezet. Opzichter Willem Marinus Barvoets met zijn twee zoons Willem Marinus en Marinus Willem en sluiswachter Joost Kornelis van den Broeke brengen acht opvarenden met behulp van een lijn en een bootje aan land.	
1891	Naar aanleiding van de schipbreuk van de driemaster Columbus worden reddingsmiddelen in de schuur van het Waterschap aan de kust gelegd, uitgroeïend tot KNRM-reddingstation Cadzand.	
1894	De dorpspomp in de Mariastraat wordt tussen 1890 en 1894 geplaatst en is na 1962 verwijderd.	
1894	De Christelijke Muziekvereniging Excelsior wordt opgestart op 4 maart 1894 onder leiding van Wouter de Smidt. De dirigent is Jacob Hubrecht de Blik. De oefenruimte is de woonkamer van De Smidt in de Prinsestraat.	
1894	Het Christelijke Gemengd Zangkoor Looft den Heer wordt opgericht door Wouter de Smidt. De dirigent is Jannis Cappon.	
1897	Muziekgezelschap 'Geduld Overwint' wordt opgericht.	
1897	Bij een storm waait de schuur van hofstede 'Leenhouts in het bos' om en is in 1898 weer opgebouwd.	
1898	Molenaar Abr. de Hullu besluit een stenen bovenkruier te laten bouwen als vervanger van afgebrande staakmolen de Kat. De molen wordt gebouwd door de Kadzandse metselaar Adriaan van Dale en de Belgische molenmaker Rombouts.	
1899	Volkstelling: In de gemeente Kadzandt wonen 559 mannen en 571 vrouwen, totaal 1130. Daarvan zijn 1038 Nederduitsch Hervormd, 20 Rooms Katholiek en 72 van overige gezindten (o.a. Vrije Evangelische gemeente)/ niet gelovig.	

1604. Maurits op Catsandt

Het beleg van Sluis in 1587. (Uit Strada, Roma)

1587. Richting Zuid-Noord. Links ligt Sluis. In het midden ligt het eiland van Catsandt. Let op de brug in de monding van 't Zwin. Dat was een uitvinding van de Hertog van Parma en de vestingbouwkundigen Barrocci, Plato en Louis Cambien. Een dergelijke brug hadden zij in 1585 gebouwd in de Westerschelde om de haven van Antwerpen af te sluiten. Onderaan ligt de brug, ter hoogte van Terhofstede.

Al enkele jaren is Maurits van Oranje (1567-1625) met zijn leger in de omgeving aanwezig. In 1587 begint de Hertog van Parma, Alexander Farnese, met de afgrenzing van Sluis. Om de bevoorrading vanuit Zeeland te beletten, moest ook het Zwin worden afgesloten. Daartoe greep hij terug naar de tactiek die hij reeds bij Antwerpen had toegepast, nl. een schipbrug leggen over het vaarwater. Deze versperring werd te Brugge in 30 losse stukken vervaardigd en over de Ieperleet, de Blankenbergse Vaart en de zee, naar het Zwin overgebracht. De brug bestaat uit een op de zandbank De Grote Plaat gebouwde 1800 meter lange houten vloer op palen en deels uit aan elkaar geketende platte schuiten met een door zijwanden beschutte loopgang over de 300 meter brede vaargeul tussen de Grote Plaat en de oostoever.

Aan beide bruggehoofden staat een fort: op de oostoever 'De sterckte van Cadsant', vanaf 1594 'fort ter Hofstee' genoemd, en op de westoever het 'fort St. Theresia'.

Op 26 juli 1587 verschijnen Engelse en Zeeuwse oorlogsschepen voor het Zwin. De twee leiders kunnen het niet eens worden aangaande hun aanvalstactiek. Tenslotte stuurt men, zoals te Antwerpen, een brandboot naar de Zwinbrug. Onder de invloed van de noordwestenwind en van het wassende tij komt de brander snel aanvaren. Maar bevelhebber Markies de Renty had zo iets voorzien. Hij maakt enkele schuiten van de brug los en trekt deze terzijde. Het brandende schip vaart door de opening zonder enige schade te kunnen aanrichten. De brug wordt weer gesloten.

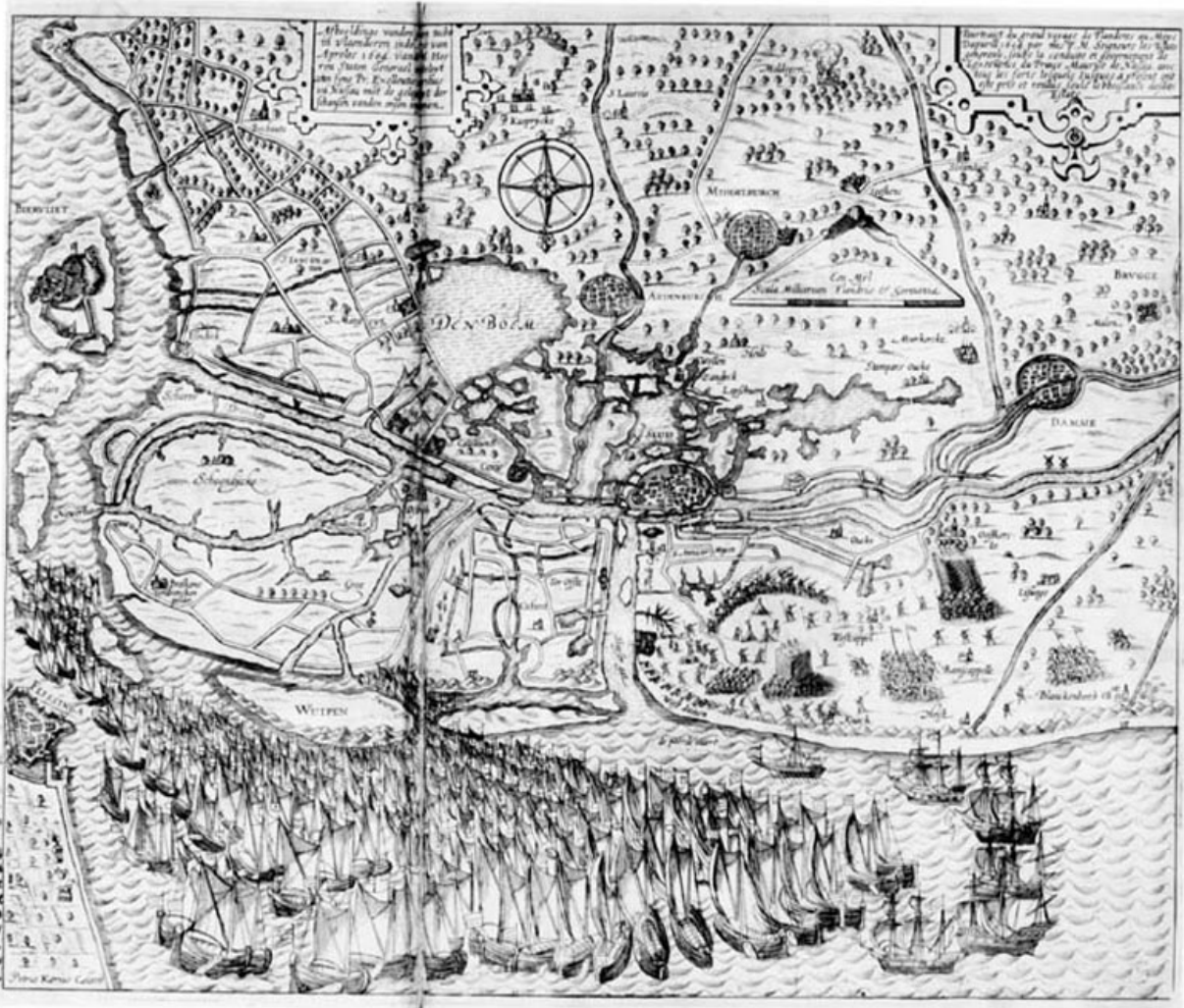
Spinola is ook de uitvinder van de mobiele graanmaalderij. Hiermee is hij niet afhankelijk van de plaatselijke windkorenmolens. De molens van Cadzand zijn vernield.

De overstromingen en inundaties hebben het eiland van Catsandt zwaar beschadigd. Geregelde overvallen van de geuzen vanuit Vlissingen en plunderingen door Duitse, Spaanse, Franse en Engelse legers maken het bestaan voor de bewoners onmogelijk.

Rond 1600 heeft het grootste deel van de bevolking het eiland van Catsandt verlaten en is naar Vlaanderen getrokken.

Detail van een kaart van Catsandt uit 1609, gemaakt door Gioseppeo Giustiniano, kapitein in het leger van Spinola.

Kaart van Pieter van den Keere. Landing van Maurits van Nassau. Het eiland van Catzandt ligt midden-onder.

Op 25 april 1604 landt Maurits van Nassau (foto links. In 1618 erfde Maurits de titel Prins van Oranje van zijn halfbroer Filips Willem) vanuit Arnemuiden en Vlissingen met een vloot van 800 schepen en een leger van 12.000 manschappen te voet en 2000 te paard via het Zwarte Gat op Catsandt. Onder zijn bevel valt ook een compagnie Engelse soldaten onder leiding van Horace Vere. Zijn broer Hendrik en zijn neven Willem Lodewijk, Lodewijk Gunther en Ernst Casimir zijn ook bij hem, evenals de Vorst van Anhalt en andere hoge personages.

Binnen 2 dagen na aankomst maakt Maurits zich meester van de sterkten op Catsandt (fort Ter Hofstee bij de ingang van 't Zwin, het redout St. Jan bij Oostvliet en St. Pieters bij Sinte Pier, het huidige Nieuwvliet). De manschappen mochten met hun wapens en hun bagage vertrekken. De derde dag veroverft Maurits het fort van Coxyde (In 1600 gebouwd door de Spanjaarden waar het Coxys Gat een aftakking van het Zwin vormt).

Zijn opdracht is, om vanuit Catsandt, de stad Sluis te veroveren, als compensatie van het verlies van het

protestante Oostende, dat al 3 jaar in handen van de Spanjaarden is. Waren zij stoutweg aanstonds het Zwin of kanaal van Sluis opgevaren, dan hadden zij waarschijnlijk rechtstreeks tot Sluis kunnen doordringen en die stad bij verrassing kunnun nemen. Maurits was te voorzichtig.

De opperbevelhebber Ambrogio de Spinola (*foto rechts*) maakt van de afwezigheid van Maurits en zijn leger gebruik om op 6 mei met 2000 manschappen het eiland van Catsandt te heroveren. Er zijn al 600 soldaten aan land, voordat de wacht de invasie opmerkt. Twee vaandels Schotten drijven Spinola terug naar zijn schepen, waarvan er enkele zonken en enkele in beslag werden genomen.

De stad Sluys wordt op 19 mei 1604 veroverd. De overgave wordt medegedeeld door een “bode die uit het leger is gekomen en die bij monde verklaart zulks waarachtig te wezen”. De Staatsen hebben, om Sluys in te kunnen nemen, de dijken doorgestoken. Aardenburg, Oostburg, Catsandt, Groede en Yzendyke staan onder water. Het kerkgebouw van Catsandt is mede daardoor een bouwval geworden.

Na de verovering van het westelijk deel van Vlaanderen tot aan Brugge en Gent maken de Staatsen aanspraak op het gebied. Als Generaliteitsland wordt het rechtstreeks door de Staten-Generaal bestuurd en vooral in economisch opzicht als buitenland beschouwd. Voor bijna alle beslissingen is toestemming uit Den Haag nodig. De naam van het gebied wordt gewijzigd in Staats-Vlaanderen. Pas in 1814, na herovering van het gebied op de Fransen, is sprake van Zeeuws-Vlaanderen als het gebied bij het Koninkrijk der Nederlanden wordt gevoegd.

Catsandt hoort nu bij de Noord-Nederlandse gewesten. Het bestuur van Staats-Vlaanderen wordt in Sluys gevestigd onder de naam ‘Het Vrije van Sluys’.

Op 25 april in 1605 worden door het bestuur in Catsandt Jan Lambrecht en Claes de Meulenare tot hoofdman benoemd. Deze behartigen onder andere de dorpsadministratie en leggen straffen op voor kleine overtredingen. Ze worden bijgestaan door de schutters Jan van Lanschoot en Adriaan Hazaert. Schutter Willem Huwijn wordt op Ter Hofstede gestationeerd, schutter Adriaan Tiers op Sint Jan (Oostvliet, zie Tienhonderdpolder) en schutter Charles Adriaans op Sinte Pier (nieuw-Nieuwvliet). Op 4 juli wordt een verplichte wapenschouw gehouden op het Eiland van Catsandt, te voet en te paard van alle mannen tussen 20 en 60 jaar.

De notabelen van het Land van Catsandt, dat gedeeltelijk vanaf 1582 tot het protestantisme begon over te gaan, haasten zich te verklaren dat de inkomsten van de tienden, die de Mariakerk ontvangt (*in werkelijkheid de St. Baafsabdij te Gent*), voldoende zijn zowel voor het onderhoud van een predikant als tot restauratie van het vervallen kerkgebouw.

Het aantal katholieken bleef groot genoeg om door een pastoor bediend worden. Zowel in 1597 (pastoor Sijmoen Vermeulen) als in 1603 is hier nog een pastoor werkzaam geweest.

Het zal nog tot 1609 duren voor tot herbouw van de zuidbeuk kan worden overgegaan.

Kort na de verovering emigreren vanuit Walcheren en Zuid-Beveland landarbeiders naar het Eiland van Catsandt om de braakliggende akkerlanden te bewerken. Een groot deel bestaat uit protestantse Vlamingen, die vanwege hun geloof in 1570 naar Zuid-Beveland gevlucht waren. Ook protestanten uit Vlaanderen vestigen zich op Catsandt. Op deze wijze wordt Catsandt automatisch protestant. De leegstaande Mariakerk wordt in beslag genomen en men laat het gebouw eerst ‘reinigen’, dat wil zeggen, ontdoen van alle beelden en overbodige versiersels.

In september 1621 doen in opdracht van Spinola 5.000 soldaten met 4 cornetten paarden (*ruitercompagnie*) onder leiding van Inigo Brogado, gouverneur van Antwerpen, een aanval op het Eiland van Catsandt. Zij komen in alle stilte bij Watervliet en denken via de St. Catalijneschans en Oostburg op het eiland te komen. Maar Haultijn, gouverneur van Sluis, is op zijn hoede en de troepen moeten zich terugtrekken. Met de eerstevolgende springvloed worden de dijken terplaatse doorgestoken en overstroomt het land, tot groot verdriet van de bewoners.

In 1628 proberen de Spanjaarden nog een aanval op het Eiland van Catsandt. Zij hebben daartoe veel volk en boten bijeengebracht. De aanval wordt afgeslagen en met verlies van 400 manschappen moeten zij zich terugtrekken. Daarna volgen nog enkele vruchteloze pogingen en worden de aanvallen gestaakt.

Bron:

Goesin, Petrus de; Jaerboecken der stad Brugge, tweede deel (periode 1477-1700); 1738.

Swalue, E.B.; De daden der Zeeuwen gedurende den opstand tegen Spanje; 1846.

Vynckt, L.J.J. van der; Nederlandsche beroerten onder Filips II, 3e deel; 1825

Coornaert, Maurits; Knokke en het Zwin; 1974; p240

Bossu, Jozef; Fortificaties in de Zwinstreek en het Brugse Vrije tussen 1579 en 1839 in de klassieke cartografie; 1979

Huizinga F.; Van Heemskerck vs. d'Avilla; 2009.

Kaart, Pieter van den Keere (Petrus Kaerius), 1604.

Kaart, Pompeo Giustiniano, 1609.

Onderwijs in Cadzand 1604-1945

Zoals op het platteland gebruikelijk, is er in het dorp geen echt schoolgebouw. De schoolmeester houdt school aan huis. In 1604 neemt prins Maurits het eiland van Cadzand in.

De eerste protestantse schoolmeester in Cadzand is:

JAN ALLENSEUNE (Allensuene/Alensone), geb. Lampernisse (Veurneambacht), schoolmeester, voorzanger en koster te Cadzand, 1604-1611; ouderling te Cadzand, (1608-1609); landbouwer, 1611-1640; hoofdman van Cadzand, 1618-1623, 1626-1627, 1629-1632; ontvanger van de kerk van Cadzand, 1619-1620; kapitein van de Ruitery te Cadzand, 1626-1634; Gehuwd (1) met Mayken Spychings; Gehuwd (2) te Cadzand 12.10.1608 met Adriaantje de Ruddere, geb. Cadzand, weduwe van Adriaen Haessaert; Gehuwd (3) te Cadzand 3.6.1629 met Catalyne Rycx, geb. Blankenberge, weduwe van Rycquaert Mels.

In 1640 werd toestemming gegeven om hem te opereren aan zijn nierstenen. Jan Allenseune is overleden in, of na 1640.

De opvolgers zijn:

JAN VAN DE PUTTE, schoolmeester, voorzanger en koster te Cadzand, 1611-1614; Gehuwd met Marijgen Cornelis, uit Hillegom.

-

BARTHOLOMEUS STREMMIUS, Schoolmeester, voorzanger en koster te Cadzand, 1614-1624; Ontvanger van de kerk en van de armen van Cadzand, -1625; ontvanger van de parochie van Cadzand, (1621-1622); diaken te Cadzand, (1622); warandeerder aldaar, 1625-; beheerste Latijn. Gehuwd met Tanneken Valcke.

-

JOHANNES (Jan) ENGELAER (Ingelaar), schoolmeester, voorzanger en koster te Cadzand, 1630-1636; Gehuwd met Neesken van de Putte.

-

JAN (Hans) DE WEERT, schoolmeester, voorzanger en koster te Cadzand, 1624-1630; Gehuwd (1) met N.N.; Gehuwd (2) te Middelburg 9.12.1630 met Jacomijntjen Bartholomeus, weduwe van Jan Janssen Robbe; Gehuwd (3) te Cadzand 19.6.1633 met Maeyken Adriaens Vermeere, weduwe van Wouter Jordaens.

-

CORNELIS JANSEN BARBIER, schoolmeester, voorzanger en koster te Cadzand, 1636-1637; Gehuwd met N.N.

-

SEGER MOIJAERT, schoolmeester, voorzanger en koster te Cadzand, 1637-1642; Gehuwd met Magdaleentje Jans van den Helaert.

-

PAULUS VAN DE WALLE, schoolmeester, voorzanger en koster te Cadzand, 1642-1646.

-

JACOB DE BEER, schoolmeester, voorzanger en koster te Cadzand, 1646-1648; Gehuwd te Sint Laurens 18.3.1644 met Clara Lanceel.

-

JACOB WILSENS, schoolmeester, voorzanger en koster te Cadzand, 1648-1652; Gehuwd met Maijken Dorsman (Dortmans).

-

JOHANNES BRACKMAN, schoolmeester, voorzanger en koster te Cadzand, 1652-1676; Gehuwd (1) te Middelburg (Waals) 3.2.1630 met Jozijnken Deens; Gehuwd (2) te Middelburg (Waals) 31.5.1632 met Sara Broers; Gehuwd (3) te Middelburg 28.10.1640 met Helena Martruijt, weduwe van Laureijs Laureijssen; Gehuwd (4) te Middelburg (Waals) 8.3.1648 met Maijken Crijns, weduwe van Joannes Petrij.

-

PIETER VAN DER MUSSELE, schoolmeester, voorzanger en koster te Cadzand, 1666-1667; Gehuwd met Barbara van Rhenen (van Rijn).

-

THEODORUS VAN DER MUSSELE, (zoon van bovengenoemde Pieter van der Mussele), schoolmeester, voorzanger en koster te Cadzand, 1667-1669; Gehuwd te Kattendijke 29.5.1667 met Willemeijntje Philips.

-

JOHANNIS LEUNISSEN TRUIJE, schoolmeester, voorzanger en koster te Cadzand, 1669-1676; Gehuwd met Cornelia Joossen Verhage.

-
CORIJN LEIJNS (Leijsen), ; schoolmeester, paardenknecht, voorzanger en koster te Cadzand, 1676-1725; Ontvanger van de kerkrechten, bochten- en stoelengelden enz. te Cadzand, (1682)-1722; Gehuwd te Groede 10.5.1676 met Grietje Paulus.

-
CORNELIS WILLEMSSEN OLIJVIER (1702-1769), benoemd te Cadzand, doch vanwege zijn te jonge leeftijd (23 jr) niet goedgekeurd, 1725.

-
LAURENS (Laurus) SCHIETTEKATTE, schoolmeester, voorzanger en koster te Cadzand, 1725-1730; Gehuwd (1) te Aagtekerke 22.10.1726 met Leuntje Ingels. Gehuwd (2) te Cadzand 17.10.1728 met Janna de Meulenaar (Molenaars).

-
GERARD DE VOS (1700-1730), schoolmeester, voorzanger en koster te Cadzand, 1730, na zijn benoeming overleden en daardoor niet in functie getreden.

-
PIETER VAN DEN AMEELE, schoolmeester, voorzanger en koster te Cadzand, 1730-1732.

-
WILLEM PLEYTE sr. (1707-1783), Schoolmeester, voorzanger en koster te Cadzand, 1732-1775; Gehuwd (1) te Cadzand 12.10.1738 met Willemina van der Schilde; Gehuwd (2) te Cadzand 4.10.1744 met Tanneke Verdouw; Gehuwd (3) te Cadzand 6.5.1764 met Elizabeth Morel, weduwe van Jacob van Houwe. Uit de eerste twee huwelijken kinderen, onder anderen Willem Pleyte jr. (1750-1796), schoolmeester (onderstaand).

-
WILLEM PLEYTE jr. (1750-1796), schoolmeester, voorzanger en koster te Cadzand, 1775-1784; ouderling te Cadzand, 1784-1786; een van de zes geconstitueerden aangesteld om namens de gemeente met de kerkenraad te vergaderen over buitengewone kerkelijke zaken, 1796; secretaris van de krijgsraad van de drie parochies van Cadzand, (1789-1794); hoofdman van de parochie Cadzand, 1787-????, 1789-1791; ontvanger van de Roomse armen, (1787)-1791; secretaris van het leesgezelschap te Cadzand, (1793); amman/ ambtman en kloksteller aldaar, ????-1795. Gehuwd te Cadzand 12.5.1776 met Maria Guequierre.

-
WILLEM (Jacobsz.)PERDUIN (-1784), benoemd tot schoolmeester, voorzanger en koster te Cadzand, 1784, maar vanwege zijn overlijden is hij niet in functie getreden.

-
CORNELIS SENY, schoolmeester, voorzanger en koster te Cadzand, 1785-1790.

-
ABRAHAM TIMMERMAN, schoolmeester, voorzanger en koster te Cadzand, 1790-1796, tevens grafdelver; Tweede secretaris van de krijgsraad van de drie parochies van Cadzand, (1794); Gehuwd te Cadzand 18.3.1792 met Maria van Houten.

-
MATTHEUS VERSTELLE (1768-1837), ondermeester te Cadzand, 1796-1797; schoolmeester, voorzanger en koster te Cadzand, 1797-1837; Boekhouder van het 'Fonds van den godsdienst' van de Hervormde gemeente te Cadzand, (1813); Gehuwd te Cadzand 5.5.1798 met Francina Vergouwe.

==

In 1815 wordt de onderwijswet van 1806 in Zeeuws-Vlaanderen van kracht. Schoolmeesters moeten bij de schoolopziener een "bewijs van algemeene toelating" ophalen. Als noodmaatregel worden deze bewijzen zonder meer verstrekt. Er bestaan 4 rangen:

- Vierde rang - Lesgeven in lezen, schrijven en de beginselen van het rekenen.
- Derde rang - De bevoegdheid voor meer uitgebreid rekenonderwijs en voor het onderwijs in de taalkunde.
- Tweede rang - uitgebreid rekenonderwijs, onderwijs in de taalkunde, aardrijkskunde en geschiedenis.
- Eerste rang - Toegekend aan onderwijzers die zich ook in de wis- en natuurkunde hebben bekwaamd.

Bovendien moeten ze "uitmunten in beschaafdheid des verstands". Het zijn maar enkele schoolmeesters die zover komen.

De schoolmeesters ontvangen van de gemeente een vaste vergoeding. De meesten verdienen er als voorlezer, voorzanger, klokkensteller en grafdelver nog wat bij. Het belangrijkste deel van hun inkomen komt van de ouders, die de schoolmeester betalen voor het onderwijs aan hun kinderen. Het is de gewoonte dat voor de "aan te leren wetenschappen" aparte tarieven gelden. Voor het leren van de letters en het spellen wordt het minst

gevraagd, wat meer voor het leren lezen, nog iets meer als er ook schrijfonderwijs bijkomt, terwijl de rekenlessen het duurst zijn. Veel ouders halen hun kinderen van school, zodra ze kunnen lezen en schrijven. Er zijn zelfs scholen waar kinderen per dag verschijnen, "voor een oortje of een duit". Van regelmatig schoolbezoek is geen sprake. Tussen april en november helpen de meeste kinderen hun ouders op het veld.

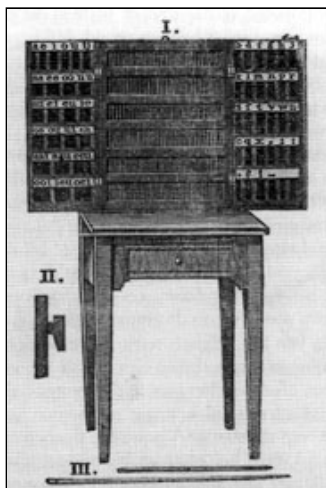

foto: De leesmachine ontworpen door P.J. Prinsen

Vanaf 1820 heeft vooral schoolopziener, burgemeester van Oostburg (1821-1846) en geneesheer Hendrik Antoni Callenfels (1791-1860) (*rechts*) uit Oostburg zich ingezet voor degelijk onderwijs in zijn district. Het feit dat in Zeeland de 'H' óf niet wordt uitgesproken óf wordt verwisseld met de 'G', is voor het leesonderwijs een probleem. "Niemand dan die in Zeeland onderwijs gegeven heeft, kan zich een denkbeeld vormen aan hoeveel moeyelijkheden het onderhevig is, de jeugd aldaar de uitspraak der H te leren". Callenfels is voorstander van de leesboekjes van P. Meesters uit Sluis, waarin "niet dieper in de taal wordt gedrongen dan om vrij zuiver te schrijven noodig is, terwijl alle onnoodige taalgeleerdheid is vermeden".

Schoolopziener Callenfels was deftig en hij sprak ook deftig, dus niet Zeeuws. Hij was tevens arts en werd in 1821 burgemeester van Oostburg. Dr. Callenfels was beminnelijk, bekeek het werk van de leerlingen met aandacht en stelde ze vragen, waarop ze zo goed mogelijk trachtten te antwoorden. Meester en kinderen zetten hun beste beentje voor. Geen wonder dat ze om de schoolopziener gunstig te stemmen, hem graag met een welkomstlied begroetten. Callenfels waardeerde dit ten zeerste.

WELKOMSTGROET aan den schoolopziener bij het gewone schoolbezoek

Zijt welkom brave kindervriend,
Zijt welkom in dit uur
Elks hart smacht naar het onderzoek
En wacht u reeds met vuur.

Niet slechts als leeraar, lieve vriend,
Zijt gij der kind'ren vreugd
Maar ook als trouw bewonderaar
Van 't heil van Neêrlands jeugd.

Heil 't onderwijs waaraan g' als steun
Reeds lang zoo nuttig waart,
Dat onder heel zijn vriendenrij
Met wellust op u staart.

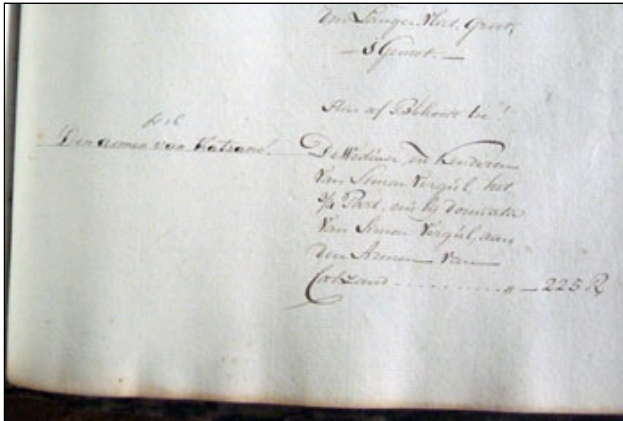
Versmaad dus onze hulde niet,
Hoe zwak en koel die zij;
Wat onze zwakke taal ontbreekt,
Dat voeg' uw hart erbij.

Leef lang nog voor het onderwijs,
Smaak altijd 't edelst lot,
En wat gij deed voor kerk en jeugd,
Zij eens uw kroon bij God.

Na de verwelkoming volgt een toespraak van de schoolopziener. Daarna volgen enige "voorlezingen" door verdienstelijke onderwijzers. Tussen de bedrijven door wordt er gegeten en roken de meesters een pijpje, en nooit ontbreekt de samenzang. De teksten van de meestal driestemmig gezongen liederen zijn vervuld van ernst, plichtsbef en broederliefde:

"Wie strikt hier onze vriendschapsband
Tot nut der lieve jeugd,
Wie toont ons wand'lend hand aan hand
Op 't pad van eer en deugd
Het heilrijk uitzigt in 't ver verschiet?
O, vrienden! Is het de eendragt niet?"

"De teed're plant die welig groeit
In spijt van storm en vlagen,
Zal wel gekweekt, geënt, besnoeid,
Eens beter vruchten dragen.
Zoo wordt de jeugd door wijs beleid
Veredeld voor d'onsterfelijkeid".

De onderwijswet van 1806 verplichtte het bevoegd schoolbestuur voor deugdelijk en geregeld onderwijs voor de armen te zorgen. In de ommeloper van 1803 staat een perceel van 225 roeden beschreven, waarvan de opbrengst bestemd was voor de armen van Cadzand. De schenker was Simon Vergul.

Rond 1820 kon worden geconstateerd dat het Zeeuwse armenonderwijs voor het grootste deel in handen van de overheid was gekomen. Op de dorpscholen op het platteland zaten de kinderen van armen en beter gesitueerden door en naast elkaar in de klaslokalen. Er werd

wel een apart schoolreglement voor de kinderen van minvermogenen opgesteld. In West Zeeuws-Vlaanderen kon de arbeidende klasse door het kwijnende bestaan van de landbouw, waardoor zij werkloos en minvermogenend werd, haar kinderen geen genoegzaam onderwijs laten volgen.

In Cadzand neemt in 1822 de nieuwe predikant Lammers van Toorenborg het initiatief om in deze lacune te voorzien. Een commissie uit het plaatselijk bestuur werkt met de districtscommissaris en de schoolopziener Hendrik Callenfels een plan uit, waarbij de kerkenraad en het armbestuur een overeenkomst met de onderwijzer sluiten voor de inrichting van het onderwijs aan kinderen van minvermogenen. Er gaan in Cadzand de laatste jaren slechts 30 kinderen naar school. Na de aansporing en voorlichting werden door "schout, kerkeraad en armbestuur aangenomen 26 kinderen en personen, om, voor een geheel, of voor de helft van het jaar ter school te gaan." De leeftijd varieert van 7 tot 19 jaar. De oudsten van hen komen in aanmerking voor de avondschool, de anderen voor de dagschool.

Op 3 januari 1823 vindt door dominee Lammers en meester Verstelle een feestelijke verwelkoming van de leerlingen met hun ouders plaats.

In het "Reglement voor den onderwijzer der jeugd in de gemeente van Kadzand ter zake van het onderwijs aan kinderen van minvermogenen" lezen wij dat de onderwijzer jaarlijks uit het diaconiefonds een beloning van f 30, — boven het gebruikelijke salaris zal genieten. Hij zal daarvoor gratis onderwijs geven aan acht leerlingen die door de kerkenraad zullen worden aangewezen. Voor elk kind boven het getal van acht zal de onderwijzer maandelijks f 0,25 genieten. Drie kinderen op de avondschool zullen tellen voor twee scholieren.

Schoolbenodigdheden zoals boeken, papier, leien, griffels, vuur, licht zullen gratis zijn. Aan al deze leerlingen zal hetzelfde onderwezen worden als aan de andere scholieren. Behalve de schoolopziener zullen ook de predikant en de kerkenraad toezicht houden op de vorderingen van de leerlingen.

In 1829 zijn de in Cadzand geldende schoolgelden voor het onderwijs in de laagste, middelste en hoogste schoolklas f 0,37, f 0,59 en f 1,- per maand.

Op 28 juni 1830 wordt de Openbare School aan de Prinsestraat (rechts van de kerk) in gebruik genomen. In 1830 ontvangt meer dan de helft van de leerplichtige kinderen in Cadzand onderwijs.

==

SAMUAL DE BACK, ondermeester in 1837 bij zijn schoonvader Mattheus Verstelle, boven genoemd; Schoolmeester Adam Meskes werd de opvolger van Mattheus Verstelle. Ondermeester, schoonzoon, Samuel de Back dacht de opvolger te worden. Als (onder-)meester 3e rang had hij daarvoor te weinig kwaliteiten. Hij werd

schoolmeester te Sasput.

-

ADAM MESKES (1811-1882), hoofd der school 1837-1880; Gehuwd met Jacoba Johanna Cars.

In 1838 worden de scholen in Zeeuwsch-Vlaanderen bezocht door de landelijk inspecteur, H. Wijnbeek. Zijn rapport over de lagere school in Cadzand, met schoolmeester A. Meskes, luidt:

"Hier werd het meest werk gemaakt van het schrijven en het rekenen, vooral uit het hoofd. Het overige was middelmatig. Het zingen verdiende dien naam niet, maar dien van schreeuwen."

ANTOINIE FRANCOIS WITTE, schoolmeester.

-

WILLEM ALEXANDER PAUL FREDERIK JACOBS, schoolmeester.

-

ABRAHAM IZAAK TAVENIER, onderwijzer 1869-1909. 40 jaar op de Openbare school Cadzand. Gehuwd met Johanna de Potter.

-

A. P. J. NOEST, schoolmeester.

-

LEONARD DE KLERCK (1865-1939), schoolmeester 1884-1930ev; Gehuwd met Catholijntje van Dale. (zie klassefoto 1899, klassefoto 1930)

-

JOHANNES DE MEIJER (1863-1921), hoofd der school in 1906-1907. Gehuwd te Aardenburg 29-3-1888 met Neeltje van de Plassche (1863-).

-

Mej. J.G. BROEKE, onderwijzeres tijdelijk benoemd aug 1907.

-

CORNELIS JOHANNIS. NEETESON (1877-1957), hoofd der school 1907-1935. Gehuwd met Françoise Neeltje Geelhoedt.

(zie Klassefoto 1910;klassefoto 1915; klassefoto 1920; klassefoto 1925; Klassefoto 1927)

-

mej. WESTDORP, onderwijzeres rond 1910-1920

-

MAELSAECKE, onderwijzer rond 1910-1920

-

Jan J. DE KEUNINCK, onderwijzer van 1933-1939 (i.v.m. de mobilisatie) en vanaf 1940-tot??. In de onderbreking verving juf A.L.N. Bareman (zie klassefoto 1933).

-

JACOBUS DANIËL BAREMAN (1888-1948). hoofd der school vanaf 1935-1948. Gehuwd met Magdalena Jozina van de Sande.

(zie klassefoto 1939)

Onderwijs tijdens de oorlogsjaren:

Ook tijdens de oorlogsjaren werd er onderwijsgegeven, zij het met onderbrekingen en aanpassingen. Vanaf het uitbreken van de oorlog op 10 mei 1940 werd tot 6 juni 1940 geen onderwijs gegeven. Daarna is met een gewijzigd leerplan weer les gegeven. Verschillende leer- en bibliotheekboeken waren verboden bij het geven van onderwijs. De meeste schoolboeken konden, met verbeterbladen, weer gebruikt worden.

Meester De Keuninck, die in 1939 vanwege de mobilisatie in het leger moest, keerde eind mei 1940 terug.

Het schooljaar 1942 was niet zonder problemen. Begin van het jaar is het onderwijs onderbroken vanwege hevige kou en gebrek aan brandstof (kolen). Op 1 mei werd het schoolgebouw gevorderd door de bezetter. De lessen zijn voortgezet in de kerk onder de preekstoel en in de consistorie van de Ned. Herv. Gemeente. In 1946 was alles weer bij het oude (zie klassefoto 1946).

ONDERWIJZERS WAALSE HERVORMDE GEMEENTE

In 1685 kwam vrijwel de gehele protestante bevolking van het plaatsje Guînes (Fr), onder aanvoering van hun predikant Pierre Trouillard, naar Cadzand. Zie ook Immigranten 1685 en Onse Vrouwe Kercke op Cassant. Zij brachten hun eigen predikanten en schoolmeesters mee:

JACOB COCHEFER, Frans schoolmeester en voorzanger van de Gereformeerde gemeente te Guînes; Frans

schoolmeester te Cadzand, tevens voorzanger en koster van de Waalse gemeente aldaar, 1685-1689.

-

DAVID MANESCAU, Frans schoolmeester te Cadzand, tevens voorzanger en koster van de Waalse gemeente aldaar, 1689-1690.

-

NOÉ ALLART, Frans schoolmeester te Cadzand, tevens voorzanger en koster van de Waalse gemeente aldaar, 1690-1700; Gehuwd met Joanne de Meer.

-

MATTHIEU DE SUPERVILLE, Frans schoolmeester te Cadzand, tevens voorzanger en koster van de Waalse gemeente aldaar, 1701-1712.

-

ABRAHAM MOREL, Frans schoolmeester te Cadzand, tevens voorzanger en koster van de Waalse gemeente aldaar, 1712-1713.

-

NICOLAS MARTIN, Frans schoolmeester te Cadzand, tevens voorzanger en koster van de Waalse gemeente aldaar, 1713-1721; Gehuwd met Marie Catherine Verron(t).

-

IZAAK CLARISSE, Zoon van Isaac Clarisse, schipper, en Tanneke Andriessen uit Groede; Frans schoolmeester te Cadzand, 1722-1732, tevens voorzanger en koster van de Waalse gemeente aldaar; Gehuwd met Tanneke Mallefas.

-

BARTHÉLÉMY (Bartholomeus) LE GRAND, ged. (Rooms-Katholiek) Frelinghien bij Lille (Fr); Frans schoolmeester te Cadzand, tevens voorzanger en koster van de Waalse gemeente aldaar, 1733-1775; Diaken van de Waalse gemeente te Cadzand, (1733); Gehuwd (1) te Cadzand 11.6.1730 (Waalse kerk) met Marie Anne Joseph Bonnier, weduwe van Jan Bleuset; Gehuwd (2) te Cadzand 17.6.1753 (Waalse kerk) met Marie Barbe Madou; Gehuwd (3) te Cadzand 21.7.1754 (Waalse kerk) met Jeanne le Grand; Gehuwd met Sara Crince.

-

JEAN JAQUES BIELLER (Bieler), Frans schoolmeester en voorzanger van de Waalse gemeente te Cadzand, 1775-1802; Gehuwd met Pieternella van Alteren (Halte(re)n).

Bron:

Uil, Huib; De scholen syn planthoven van de gemeente, 1578-1801; 2015

Verzameling van stukken van de commissie van onderwijs, 1830.

Dr. J. de Hullu

Drs. H.J. Plankeel

Reunie Openbare Lager School Cadzand, 1998

Vergunning molen Cadzand

Vergunningaanvraag uit 1619 om de Oostmolen aan de Strijdersdijk te verplaatsen naar de huidige Zuidzandseweg/Ringdijk-Noord.

De aanvraag is ingediend door de hoofdmannen van Cadzand, de voorgangers van het gemeentebestuur. Gesproken wordt over 3 korenwindmolens, waaronder die van Luitzande (= Zuidzande). (Heerlykheit van Nyeuvelt = Nieuwvliet).

De 3 molens (Westmolen, Oostmolen en de Zuidzandemolen) blijken in de voorgaande oorlogsjaren vernield te zijn.

De West- en de Oostmolen lagen een mijl van Cadzand. 's Winters is dat een probleem vanwege de onbegaanbare wegen. Bovendien moet men bij wisselend weer vaak meermalen tevergeefs naar de molen. De aanvrager wil daarom de Oostmolen (van de Strijdersdijk) herbouwen dichterbij Cadzand, en wel 200 roeden (=3.84 m) van de kerktoren, de huidige plaats van de molen Nootgedacht.

Cadzand zal de windbelasting van 6 gulden per jaar betalen ingaande 29 oktober 1620. De Hoogmogenden (regering) gaan akkoord.

Coorenwintmolen. Die staten generael der Vereenichde Nederlanden, gehoort hebbende de lecture van de requeste, aen haere Ho. Mo. gepresenteert van wegen de hooftmannen van den eylande van Cadsandt, vuyten naem van de gemeene ingesetenen aldaer, daerby verthoont werdt, hoedat van allen ouden tyden in den voorn. eylande altyts geweest waren drie corenwintmolens, tot gerieff van de gemeente aldaer, waervan den eenen genaempt was de westmeulen, welckers plaetse met verloop van tyde eenen gestelt is ter hoffsteede; den tweeden moelen op Luytzande, ende de derde genaempt d'oostmoelen, by denwelcken die voors. heerlickheit van Nyeuvelt, van ouden tyden gedient zyn geweest; ende dat het nu sulcx was dat de voorn. oostmoelen, overmits d'oorloge tot ruine waere gecommen, gelyck oock de twee voorn. andere moelens, by welck verlies van de voors. oostmoelen de supplianten ten hoogsten waeren gediscommodeert, eerstelyck doordien de twee andere moelens wel een cleyn mylken van de kercke van Cadzant gelegen waren ende by winterdage nyet mogelyck de wegen te gebruycken; ten andere door groote stormwinden ende stilte dickwils te vergeefs twee, driemalen op eenen dach moesten gaen. Versoekende ten selven regarde, dat haere Ho. Mo. souden gelieven, hun supplianten te accordeeren octroy in gewoonlycke manieren, om den voors. derden molen, genaempt den oostmolen, te mogen stellen ende oprichten; welcken aengemerct, soe ist, dat haere Ho. Mo. de redenen voors. overgemerct, ende hun ter beede van de voors. supplianten genegen vindende, met voorgaende advis van den raedt van state van de voors. Vereenichde Nederlanden geleth zynde opte voorschriften van Borgermeesteren ende

schepenen 's lants van de Vryen, mitsgaders d'attestatie ende advis van van d' Borch, ontfanger van de oude domeynint quartier van Sluys in Vlaenderen, ende verclaringe van diversche nabueren in voors. eylant, molens hebbende, de voors. hooftmannen van den eylande van Cadsandt, supplianten vuyten naem ende van wegen de gemeene ingesetenen aldaer geconsenteert, geaccordeert ende geoctroyeert hebben, consenteeeren, accorderen ende octroyeren mits desen, dat den voors. versochten derden molen stellen mogen ende doen rechten tweehondert roeden na den kerckenthoove van Cadsant, op soodanige zyde of streecke, als de voors. hooftmannen tselvullen goetvinden, ten meesten gerieve van de prochianen, wonende omtrent deselkercke, mits dat deselve hooftmannen schiedich ende gehouden zullen zyn, tot eenerecognitie voor den wint, jaerlicx aen den generaliteyt te betalen sess carolus guldens, daervooren dat den voors. molen eeuwelyck ende erfelyck sal blyven verbonden, ingaende op heden date dese daervan d'eerste jaer sall verschynen den 29. Octobris 1620, ende alsoo voertaevan jaere tot jaere; ordonnerende dat dien eynde dese jegenwoordige acte van octroy in de camer van de Tresorie van de generaliteyt sal werden geregistreeert ende van de voors. recognitie nota gehouden. Ontbieden ende bevelen daerom alende een eygelyck officieren van den eylande van Cadzandt, ende voorts alle anderen, die dit aengaen sal, dat zy van voors. hooftmannen requiranten van den jegenwoordige octroy, rustelyck ende vredelyck doen ende laten genieten ende gebruycken, diewyle wy dat alsoo voor dien dienst ende welvaren van den eylande van Cadzandt hebben bevonden te behoore

Vergunning molen Nieuwvliet

Vergunningaanvraag uit 1619 om een nieuwe staakmolen te stellen aan de Kapelleweg in (oud-)Nieuwvliet. Na de afgewezen aanvraag door molenaar Philips Schabaeiller dient Joncker Joris Adourne, nazaat van de stichter van de Heerlykheit van Nieuwvliet, Jehan Adourne/Jan Adornis, zelf de aanvraag in. Uit de aanvraag van Cadzand blijkt dat de Oostmolen aan de Strijdersdijk door oorlogsgeweld vernield is en daardoor Cadzand en (oud-)Nieuwvliet zonder maalcapaciteit zitten. De Hoogmogenden (regering) gaan akkoord met de bouw. Nieuwvliet zal de windbelasting van 8 gulden per jaar betalen ingaande 7 december 1620.

van den Over des H. Nieuwvliet, Joncker Joris Adourne, nazaat van de stichter van de Heerlykheit van Nieuwvliet, Jehan Adourne/Jan Adornis, zelf de aanvraag in. Uit de aanvraag van Cadzand blijkt dat de Oostmolen aan de Strijdersdijk door oorlogsgeweld vernield is en daardoor Cadzand en (oud-)Nieuwvliet zonder maalcapaciteit zitten. De Hoogmogenden (regering) gaan akkoord met de bouw. Nieuwvliet zal de windbelasting van 8 gulden per jaar betalen ingaande 7 december 1620.

Wintcoornmolen te Nyeuvliet. Die staten-generael der Vereenichde Nederlanden, gehoort ende geëxamineert hebbende de requeste, aen haere Ho. Mo. gepresenteert by Joncker Jooris Lambrecht Adourne, soone van wylen Jo. Ancelmus Opitius, heere van Nyeuwenhoven, Marquillier, Rousele, Nyeuvliet, etc., versoeckende om redenen ende consideratien daerinne int lange verhaelt, onder de voors. heerlicheyt van Nyeuvliet te mogen doen rechten, cenen vryen wintmolen, ten dienste van de gemeente aldaer; ende daerop verstaen het advis van den raedt van state der voors. Vereenichde Nederlanden, naedat haer E. ierst opt voors. versoeck gehoort hadden het advis van borgermyn. ende schepenen 'slants van de Vryen, mitsgaders van den ontfanger van de domeynen tot Sluys, ende gesien de verclaringe van de inwoonderen ende parochiaenen van den dorpe van Cadsant; verclarende ende attererende, alsdat den moelen die Philips Schabaeiller vuyten naem ende van wegen den voors. heeren van Nyeuvliet op zyne heerlycheyt by de kercke van Nyeuvliet soude oprechten, geensints den dorpe ende parochie van Cadsant, hinderlyck ofte schadellyck, maer veel meer dienstelyck is, ende dat zy derhalven wel te vreden zyn ende hadden geerne, dat deselve moelen tot dienste van de gemeente haest ende sonder beleth mochte opgerecht worden. Op alles naer behooren geleth zynde, ende haer mette voors. advysen conformerende, hebben haere Ho. Mo. geconsenteert, geaccordeert ende geoctroyeert, consenteren, accorderen ende octroyeren mits desen, dat den voors. Joncker Jooris Lambrecht Adourne in zyne voors. heerlicheyt van Nyeu-

vliet eenen wintcoornmolen sal mogen doen oprechten ende stellen, mits dat deselve Joncker Jooris schuldich ende gehouden sal syn, tot eene recognitie voor den wint, jaerlycx aen de generaliteyt te betaelen acht carolus gulden, daervoor dat den voors. molen eeuwichlyck ende erfelyck sal blyven verbonden, innegaende op heden date deses, daervan d'eerste jaer sal verschynen den 7. Decembris 1620, ende alsoo voortane van jaer tot jaer. Ordonnerende dat tot dien eynde dese jegenwoordige acte van octroy in de camer van de tresorye van de generaliteyt sal werden geregistreert, ende van de voors. recognitie notitie gehouden. Ontbieden ende bevelen daerom allen ende een yegelyck officieren van den eylande van Cadsant, ende voorts alle andere dien dit aengaen sal, dat zy den voors. heere van Nyeuvliet, remonstrant, van het jegenwoordich octroy, rustelyck ende vredelyck doen ende laten genieten ende gebruycken, cesserende alle inpeschementen ter contrarien, die wyle wy dat alsoo voor den dienst ende welvaren van den eylande van Cadsant hebben bevonden te behooren. Gegeven, etc. (Dec. 7.)

Van den Over des H. Nieuwvliet, Joncker Joris Adourne, nazaat van de stichter van de Heerlykheit van Nieuwvliet, Jehan Adourne/Jan Adornis, zelf de aanvraag in. Uit de aanvraag van Cadzand blijkt dat de Oostmolen aan de Strijdersdijk door oorlogsgeweld vernield is en daardoor Cadzand en (oud-)Nieuwvliet zonder maalcapaciteit zitten. De Hoogmogenden (regering) gaan akkoord met de bouw. Nieuwvliet zal de windbelasting van 8 gulden per jaar betalen ingaande 7 december 1620.

SINT SEBASTIAANS Gilde van Cadzant

Bij de opkomst van de steden vanaf de twaalfde eeuw, ontwikkelde zich het gildewezen. Om de steden te beschermen organiseerden zich de kruisboog- of voetboogschutters vanaf de 13de eeuw in de Sint-Jorisgilden. De kruisboog is een krachtiger wapen dan de handboog. Vanaf de 15de eeuw treft men de Sint Sebastiaan (feestdag 20 januari) handbooggilden aan in de plattelandsparochies. De militaire taak viel vrijwel geheel weg ten voordele van het tijdverdrijf in een sportvereniging. Vanaf de 15e eeuw verdwenen de handbogen als oorlogswapen. Op het platteland bleven ze wel behouden als bescherming tegen roversbenden. Omwille van de oorlogsomstandigheden in de 16e, 17e en 18e eeuw lag de werking van veel gilden stil. Vanaf de tweede helft van de 18e eeuw komt er een nieuwe bloei, waarbij de schuttersgilden een belangrijke sociale functie in de dorpsgemeenschappen hadden. De Eerste Wereldoorlog remde de opgang van de gilden en bracht sommige de doodsteek toe.

Het bestuur van een gilde bestaat uit een hoofdman (= voorzitter die de boetes kan opleggen), dekens (penningmeester, kerkmeester, secretaris), oudermans (=wijzen), koning en eventueel een lid. Aan de breuk/halsbant (= ketting) hangen de 'gay/gaeij' (onderaan) en de 'schakels' (= zilveren plaatjes met naam en datum). De 'koning' (= sire) kreeg een gratis maaltijd, mocht het 'koningszilver' (= de breuk) dragen maar moest wel een eigen zilveren schakel betalen om toe te voegen aan de breuk. De Koningsschieting werd voor het eerst vermeld in 1332. De dag begon met een vroegmis waarna men vertrok naar het schuttersplein om er te pogen de koningsvogel (gayschieten) af te schieten. Indien een persoon driemaal na elkaar koning kon worden dan werd hij keizer. Bij het niet nakomen van zijn verplichting werd een gildenbroeder door de hoofdman verplicht een geldelijke boete in de eikenhouten busse te stoppen. Dit kon opgelegd worden omdat men de boog op de grond had gesmeten, iets thuis vergeten was, maar ook omdat men vloekte, loog, vals speelde, een wind liet, etc.

Uit een akte van 1597 in het archief van Sluis, blijkt het bestaan van het Schuttersgilde van St. Sebastiaan te Cadzant:

Den Heer Sijmoen Vermeulen, pastoor van Cadzant, Bartholomeüs Jansens, deken van het Schuttersgilde 'de gemeene gildebroeders van den Eylande ende Prochie van Cadzant' aldaar en zekere Nikolas Dort, aldaar woonachtig, verklaren gelicht te hebben op de griffie van de stad Sluis een zilveren halsband met tien zilveren vergulde schilden en een klein zilver shildeken met vijf zilveren gaaien, te weten een grooten gaai, een middelbaren en drie kleine, hangende aan een zilveren ketentje, alles toekomende het voorzeide gilde en indertijd op die griffie in bewaring gegeven.

Het gilde 'de gemeene gildebroeders van den Eylande ende Prochie van Cadzant.' moet tot 25 april 1605 bestaan hebben. Aan het hoofd stonden tot die tijd de hoofdmannen Jan Lambrecht en Claes de Meulenare.

In 1619 is de schuttersvereniging heropgericht onder de naam 'Het Gilde van Sint Sebastiaan'. Opvallend is dat de naam van de katholieke heilige weer door de protestantse bevolking gebruikt wordt.

Het gilde is hoogstwaarschijnlijk eind 18e eeuw opgeheven, want op 3 Juni 1769 gaf het Vrije van Sluis aan de kerkeraad van het dorp verlof om "eenige zilveren schilden komende uit hoofde van een oud schuttersgilde ten voordeele der armen te verkoopen".

STATUTEN VAN HET SINT SEBASTIAANS Gilde van Cadzant

goedgekeurd door burgemeester en schepenen 's Lands van den Vrije, den 18 Junij 1619.

Allen dengenen, die dese lettren sullen sien of te hooren lesen, Burghmeestren ende Schepenen 's landts van den Vrijen, doen cond ende kennelick, dat wij, opt versouck aen ons gedaen vanwegen onsen welbeminden den hooftman, deken ende beleeders van 't Gilde van Sinte Sebastiaen, vervangende de gemeene gildebroeders van den Eylande ende Prochie van Cadzant, ende thaerlieder ernstiger begeert ende bede, overzien hebbende zeecker pointen ende articulen, bij hem lieden ons verthoont ende overgegeven, streckende tot onderhoud van goede politie ende ordonnantie van deselve schutterije, die zij begeert hebben over hem lieden gestatueert ende geconsenteert te worden, daeroff tinhouden hiernaer volght van woorde te woorde.

I.

Eerst, dat de voorseyde gildebroeders mogen kiesenen hooftman, ende dien hooftman sal eed doen burghmeesteren ende scepene 's landts van den Vrijen ofte hunne gecommiteerde, ende dan sal den voornoemden hooftman eed doen doen allen de gildebroeders in sulcker manieren als hier verclaerst staet; ende alle jare te maecten eenen nieuwe deken ende vier nieuwe beleeders, tenzij dat zijt blijven wilden ter belijfte van den hooftman, keyser, coninck, deken ende beleeders voorseit, denwelcken men den eed sal staven wel ende deugdelick t'gilde te regieren, alsoot behoort, welcken eed niemand wederseggen en magh, op de boete van xx schellinghen parisis, telckerwerff als hij vermaent zijn sal, om zijnen eed te doen; welcken eed elck accepteren moet binnen veerthien daegen naerdad hij gemaent is, op de boete van drij pont parisis, ende daerenboven den eed te accepteren op onverhoorthede jegens den hooftman, keyser, cueninck, deken ende beleeders, daeraff staende theurlieder correctie ende dit al op heerlicke inninge, ten prouffyte ende reparatie van den halseband vant voorseyde gilde.

II.

Item, soowie in den voorseyden gilde commen wilde, die sal daeromme bidden ende doen bidden bij eenen gesworen gildebroeder.

III.

Item, soowie in den voorseyden gilde commen sal ende ontfangen werd bij den eed vanden voors. gilde, die wert gehouden te geven den gilde drie ponden parisis, ende den clerq zes schellinghen parisis, ende voort te onderhouden de ceurenende statuyten vanden gilde, gelijk andere gildebroeders, ende wert gehouden te hebben eenen redelicken boghe van spaensch hout oft beter, met een dozijne schichten

ofte meer, op heerlicke inninge, als vooren.

IV.

Item, de voors. gildebroeders sullen alle jare eens opwaert naer den gayschieten, talsulcker plaetse ende daeghe, alst den hooftman, keyser ende coninck gelieven sal, ende den deken ende beleeders sullen mogen nieuwe gildebroeders ontfangen, als zij vergadert zijn ter cause vanden gilde, hoe ende waer dattet zij, ende soowie dat in den gilde compt voor den gaeydagh die sal den voor leden jaerschare volle kosten gelden, ende wie op den gaeydagh compt, halve kosten.

V.

Item, soo wie vande gildebroeders voors. den gaey sal afschieten, die sal quyt zijn van alle kosten dat jaer gedeurende, mits een schilden aenden halsbant te geven ende hanghen, naer zijn macht.

VI.

Item, soo wat gildebroeder het zij, die thoeyken hebben sal, die wert sondaeghs daernaer gehouden te geven een hamme, ofte drije pont parisis daervooren; ende die ter contrarie dede, men sal op hem verteiren gelijcke drije pont parisis, te betaelen binnen xiiij dagen, op de boete van xx schellinghen parisis, al op heerlicke inninge.

VII.

Item, dat geen gildebroeder, wie hij zij, hem en vervoordere te clossen op closbaenen, op bolbaenen, op kegelbaenen oft op de bonte koe, om gelt ofte bier, met zijn livreye aen van de schutterije, oft oock metten schietlap, hantschoe ofte trensgaren, ofte ijert, den boge aengaende, over hem hebbende, elcke reijse op de boete van xx schellinghen parisis op heerlicke inninge.

VIII.

Item, soo wanneer een gildebroeder overleden is, men sal de gildebroeders doen dagen, bij den bode vant gilde, aldaer te commen ter begraeffnisse ofte lijcke, ende wat gildebroeder, soo gedaeght zijnde, niet en quame, die sal verbeuren xx schellingen parisis, ten ware dat hij [yet] nootsaekelick te doen hadde, den coninck ofte anderen van den eed te kennen gevende, op de boete als vooren.

IX.

Item, soo wat gildebroeder naer den gaeij schieten sal, die en sal hem niet vervoorderen te schieten met ijemants boutten (*van zeer dichtbij*), dan met de zijne, op de boete van vi schellingen parisis, heerlick te innen.

X.

Item, dat den deken ende beleeders, elck jaer naer den gaeijdaghe rekeninge doen sullen vanden voorleden jare ofte emmers binnen xiiij dagen daernaer onbegrepen, van alle de kosten, binnen dien jare gedaen, den voornoemden gilde aengaende, ende oock insgelijcx rekeninge te doen van alle de boeten, gevallen binnen den selven jare op de boete van drije pont parisis, heerlick te innen.

XI.

Item, als de voorseide rekeninge gedaen is, soo wert elck gildebroeder gehouden te betaelen van dien voorleden jare, binnen thien dagen daernaer, ten ware datter den deken mede tevreden ware, elck op de boete van xxiiij schellingen parisis, ten prouffijte van den gilde, op heerlicke inninge ende executie.

XII.

Item, soo wanneer men deken ende beleeders vermaken sal, soo zal den hooftman metten nieuwen coninck, deken ende beleeders vragen off zij willen blijven dienen, ende sullen zeggen ja ofte neen; soo sullen degene die affgaen elck notable mannen kiezen in heurlieder stede, alsoowel deken als beleeders, alsooverre als zij afgaen willen, ende alle degene, die gecoren werden van den ouden eed, sullen terstont gehouden zijn nieuwen eed te doen, sonder jegens te seggen, op de boete van xx schellingen parisis.

XIII.

Item, soo wanneer dat een gildebroeder compt te sterven, het gilde sal hebben zijn beste boge ende schichten, bij hem achtergelaten, ofte daervooren vier ponden parisis, ten prouffijte vant gilde, ende zal daerenboven cost ende last moeten helpen draegen inde schulden ofte lasten, daerin dattet gilde, int jaer van zijn overlijden gevallen is.

XIV.

Item, soowie opwaerts schieten sal ende den gaeij afschiet, die sal coninck zijn, ende die de vleugels afschieten sullen, die sullen ridders zijn; ende waert bij al dien dat den coninck ofte ijemant afschote, dan sal men gaen tusschen de doelen naer ouder costume om ridders ende baillu, alsoot behoort.

XV.

Item, soowie coninck sal zijn, van wat qualiteit ofte conditie hij oock ware, die sal gehouden wesen sdaeghs naer de gaeijfeeste, den halseband vant gilde te brengen in handen van den hooftman ofte deken van den voornoemden gilde, op de boete van drije ponden parisis.

XVI.

Item, dat ge viele, dat den coninck drije jaren achtereen volghende den gaeij afschote, soo sal hij keyser zijn ende sal tvoorseide gilde niet gehouden zijn, hem te geven den gaeij met den halsbant, maer tvoorseide gilde sal gehouden zijn, hem te doen maecken eenen silveren vergulden keten, met drije gaeijkens silver vergult daeraen hangende, wegende alsoo vele als de gemeene gildebroeders ende den eed van tvoorseide gilde goet duncken sal, ende niet meer, behoudens dat oock den voornoemden keyser, zijn leven lanck, quytte sal gaen van kosten, den voorseiden gilde aengaende; dies wert den voorseiden keyser gehouden met de gildebroeders te trecken t'allen schietspelen ende plaetsen, daer de voornoemde gildebroeders eere beschieten mogen, ende oock believen zal.

XVII.

Item, soo wanneer eenige schutters eenige schietspelen houden van prijzen te winnen, ofte trecken in andere plaetsen om prijzen te winnen, dat sal wesen ten coste, bate ende schade van degene die deselve opset, ende van degene, die schieten sullen ofte consenteren mette contrubieren, ende tot niemants anders kosten; ende die ter contrarie dede, dat waer elck opde boete van thien pont parisis, tot prouffijte

van den heere, zoo dicwils alst gevalt; welverstaende nochtans, dat die van den voornoemden gilde niet en sullen mogen trecken om schieten uyttende lande ende appendantse van den Vrijen, sonder expres consent van der weth, op daeraf gecorrigeert te zijn met er discretie van derselver weth, volgende het 143ste article van de ceuren van den voorseiden lande.

XVIII.

Item, soowie ende wat gilde, dat van buyten commen sal om te schieten om den wijn, dat men niet hooger schieten en sal dan xxiiij schellingen parisis, voor elcken wijn off deselve te betaelen die ter contrarie dede.

XIX.

Item, soo wanneer dat gildebroeders van advijse werden ergens te trecken, ofte vergaren ten prouffijte, oorboor ende eere vanden selven gilde, ende die daer niet en quame, die sal verbeuren xxiiij schellingen parisis, ten ware dat hijt te kennen gawe, dat hij belet hadde, twelcke hij te kennen geven moet den coninck ofte deken op de boete als vooren.

XX.

Item, soo wanneer dat de gildebroeders eenigh geschil hebben, spruyt ende ter cause vanden gilde off anders, dat deken ende beleeders sullen opnemen dat geschil aff te leggen ende te peyse te bringen, ende soo wie dat wederzeyde, dat te laten peysen, dat ware op de boete van xx schellingen parisis, alsoo menichwerffven als hijt wederzeyde, de boete te innen bij den deken, ter wat plaetse dat gevele, ten prouffijte vanden voornoemden gilde, ende noch voort te staen ter correctie van den hooftman, keyser, coninck, deken ende beleeders, alop heerlicke inninge ende executie. Ende indien eenigh gildebroeder soo rebel ware, dat men dien royeren sal ende doen betalen zijn uytscheaden ende jaercosten van dien jare, op heerlicke inninghe binnen zijnen leven, tot den daege dat men hem royeren sal.

XXI.

Item, soo wat gildebroeder, die scheyden wilde uyt den gilde, die wert gehouden te toogen de oorsaecke, waerom hij uijt den gilde scheijden wilt, ende is de cause redelicken, soo sal hij geven den gilde, eer hij uijtscheijden sal, drie ponden parisis in gelde, ende contribueren in alle costen van dien jare.

XXII.

Item, dat men alle jare schieten sal om den wijn, te weten: den eersten sondagh van meije, ende sal gedeuren tot den laesten sondagh van september, ende men sal alle sondage hebben van den gilde xij schellingen parisis. Dies soo wert 'teerste spel van elcken sondage der gilde, ende men sal dat in de busse steecken, ten prouffijte van den voorzeyden gilde.

XXIII.

Voorts, soo wie binnen den hove eenige vileinie ofte lachter spraecke vanden boghe, zij waren gildebroeders ofte geen, sal verbeuren de boete van thien schellingen parisis.

XXIV.

Item, dat niemand van de gildebroeders ofte anderen, de boge hanterende, en sal den anderen injurieren ofte fortselicken binnen den hove toesprecken, op pene (*straffe*) van datelick gecorrigeert te worden, naer merite vander saecke, ter discretie van de gildebroeders, daer present zijnde ende twee schellingen parisis.

XXV.

Item, soowie den boosen vijand noempt, daer van vermaend, binnen den hove oneerlick spreekt ofte swoer, zijn vuijlicheit maeckte achter den doelen, zijn water maeckt, ofte eenigen wint van hem laet gaen, den boge ofte pijl in de hand hebbende, sal telker reijse gehouden wesen zijnen hoed, mutse ofte bonnette, eenen doorganck voor aan het witte hangen, twelck hij sal mogen aflossen, mits terstonts betalende de boete van twee schellingen parisis.

XXVI.

Item, dat men alle pijlen zal meten voor de prange (*slagboom*), sonder aen de stake ofte pijlen metter hand te commen; oock aen den doel niet snijden douwen ofte aerde affnemen, al op de boete van eenen schelling parisis.

XXVII.

Item, den eersten schietende van den heule (*bruggetje*) sal gehouden zijn elcken deurganck den gecostumeerden roup met luijder stemme te roupen, opdat eenen ijegelijk gewaerschouwt mach wesen hem te wachten, ende dat, alsoo geroepen zijnde, het geschiede dat ijemand hem bloot gaeve ende gequetst wierde binnen den hove, sullen de schutters daeraff ontlast zijn.

XXVIII.

Item, naerdan den eersten schietende geroepen sal hebben als vooren, soo en sal hem niemand vervoorderen, overluid te clappen, couppen ofte eenige beroerte te maecken, maer die tspel aensien, silencie ende gehoor te geven, op de verbeurte van twee schellingen parisis.

XXIX.

Item, soo en sal den eersten schietende hem niet vervoorderen te schieten vóór ende aleer dat alle de schutters, alsdan schietende, geaccordeert zijn ende alle pijlen getrocken, op gelijcke pene.

XXX.

Item, den eersten geschoten hebbende werd gehouden zijn schot te volgen, ende overgecommen zijnde, te vertouwen, tot alle de schutters, alsdan schietende, over zijn, en alsdan de pijlen gelijk trecken, op gelijcke pene.

XXXI.

Item, den heul uijtgeschoten zijnde, sal den naesten moeten heulen, ende de naeste pijlen tsamen in heule gevallen zijnde, op te raepen ende die voor den doel stellen, ofte ijemand van de partije in de hand geven, ende d'andere pijl en van het contraheul sullen t'samen mogen bij een ander schutter opgeraept worden, op de verbeurte van eenen schelling parisis.

XXXII.

Item, dat niemand, geschoten hebbende, wegh gaen en sal ofte van tusschen doelen scheijden, eer hij zijn gereetschap bewaert, gerekent ofte het geselschap tevreden gestelt sal hebben, op de verbeurte van twee schellingen parisis.

XXXIII.

Item, terwijl dat men ten doele schieten sal, sullen degene die tspel aensien, gehouden zijn, ten vermaene vanden knape, bode vanden gilde, openbaerlick seggende: laet gildebreders sitten, op te staen, ende de gildebreders ofte schutters plaetse geven, hij en zij coninck, hooftman, deken van andere schutterijen ofte van den collegie van desen lande vanden Vrije, op de boete van twee schellingen parisis, te verbeuren bij elcken, die ter contrarie dede; ofte, bij gebreecke van dien, zijn hoed ofte bonnette eenen doorganck voor het witte hangen.

XXXIV.

Item, geene schutters ofte beminnaers vanden boghe en sullen hem vervoorderen eenige overtreders van boeten te heulen in eenige heulen, voor ende aeler zij, overtreders, sullen betaelt ende volcommen hebbende boeten ende peijnen, bij hem verbeurt, ter oorboore vande gildebreders, op de boete van drie ponden parisis.

XXXV.

Item, indien eenige prijzen te winnen waren binnen den selven hove, en sal den prijsmeester van dien niet gehengen ofte toelaten eenighe overtreders naer eenighe prijzen te schieten, aeler zij betaelt ende volcommen hebben als vooren, op pene, bij den prijsmeester ete verbeuren xxiiij schellingen parisis.

XXXVI.

Item, dat nu voortsien hem niemanden vervoorderen, hij zij gildebreders ofte niet, gedeurende de convive ofte maeltijt, elcanderen eenige gesette maete van bier ofte wijn toe te brijngen, opde verbeurte, soo dicwils alst geschied, van eenen schelling parisis.

XXXVII.

Item, en sal niemand hem vervoorderen te schieten naer het hoeijken, hij en zij gildebreders, ten ware met consent van de gildebreders; ende indien sulck schutter, geen gildebreders zijnde, het hoeijken schutterlick wonne, wert gehouden de schichten, vóór zijn vertreck, te laten in handen van den deken, ofte in zijne absentie, in handen van iemand van den eed.

XXXVIII.

Item, wie dat int hoff van de schutterije compt, daer eenige gildebreders vergadert zijn, sonder te doen reverentie aen deselve, sal verbeuren telcker reijse eenen schelling parisis.

XXXIX.

Item, soo wie int hoff compt, daer eenighe van de gildebreders schieten, ende zijnen hoet aen de pinne ofte wit hanght, sal verbeuren zijnen hoet, die hij sal mogen lossen met zes schellingen parisis.

XL.

Item, soo wie staet om te schieten, ende den pijl laet uijt den boghe vallen, sal verbeuren elcke reijse eenen schelling parisis.

XLI.

Item, wie dat met den pijl in den boghe staet, dewijle dat een ander schiet, sal verbeuren elcke reijse eenen schelling parisis.

XLII.

Item, soo den eenen gildebreders met den anderen spot in schieten, sal verbeuren elcke reijse twee schellingen parisis.

XLIII.

Item, wie schiet met den boghe, ende hout het ondersteboven, sal verbeuren eenen schelling parisis.

XLIV.

Item, wie int schieten den pijl contrarie houd, sal verbeuren elcke reijse eenen schelling parisis.

XLV.

Item, soo wie dat schietende roupt: jou, ofte iemand van zijn maets, ende is geen jou, sal verbeuren elcke reijse twee schellingen parisis, ofte zijn hoed, bonnet ofte mutse eenen doorganck voor het witte ofte doel hangen.

XLVI.

Item, oft gevele, datter eenig gildebreders ware, die hemselven te buijten ginge int verbeuren van eenige van deselve boeten, sal gehouden zijn terstont zijn verbeurte boeten te betaelen, ten ware dat den deken met hem tevreden ware; ende indient gevele, dat den deken wat bijsonders hadde te doen, dat hij niet en conde comment en hove, soo sal hij vermogen te stellen een ander in zijn plaetse, daer den hooftman mede tevreden sal zijn, als naer costuijme.

XLVII.

Item, de overtreders van dese ordonnantie sal men corrigen: te weten, de gildebreders bij de gemeene schutterije ende d'ander, met verbieden van den hove ende de doelen, tot alderstont zij de boeten ende trecht van deselve doelen sullen betaelt hebben.

XLVIII.

Alle welcke boeten datelick sullen opgeleijdt ende versamelt worden inde busse, om alsoo geapliceert te worden tot recreatie van den geselschappe. Alle welcke voorseide poincten ende articulen wij, burghemeesteren ende schepenen voorseit, den voornoemden hooftman, deken ende gemeene gildebreders, geconsenteert ende toegelaten hebben in forme ende teneure voornoemt, tot decoratie ende goede politie van denselven hove, voor hemlieden ende heurlieder naercommers, ordonnerende deselve bij hem lieden ende elck in zijn regard, t'onderhouden, opte penen ende verbeurten, daerinne vermeldt; reserverende aen ons ofte onse naercommers, naermaels, indient ons goetdunckt, die te mogen veranderen, vermeerderen ofte verminderen.

Aldus gearresteert in den collegies lants voornoemt, ende, in kennisse der waerheit, den contrezegel hier onderaen doen hangen ende laten bevestigen mette signature van onsen greffier, desen achtiensten der maend Junij x v j ° negenthene.
[Is geteekend:] P. S. Poelveld.

Bron:

Dale, J.H.; Bijdragen tot de oudheidkunde en geschiedenis inzonderheid van Zeeuwsch-Vlaanderen, deel 4 blz.243

De Biekorf, heemkundig tijdschrift, vol.43, 1937

Dr. Jan de Hullu

RETRANCHEMENT

In 1604 neemt Maurits van Nassau het eiland van Cadsand in. De soldaten in de redouten St. Jan, St. Pieter Terhofstede geven zich zonder slag of stoot over en mogen zonder incidenten vertrekken. De redouten worden geslecht en er worden nieuwe forten gebouwd in de polder het Kwade Schelland.

'Caerte van T'VRYE synde een Gedeelte en Lidt van VLAENDEREN Waer in verthoont wert de tegenwoordige ghelegentheit van de Stadt Sluys Cadsand ende doorgesteken Polders.'

4. 'Een vierbaken om in tijt va(n) noot te gebruiken'

5. 'Een nieu Fort aen de Duijnen geleyt' (later genaamd fort Oranje)

6. 't Fort ter Hofste'. (Dit moet zijn Fort Nassau. Fort Ter Hofstede was in 1604 nog maar een ruïne. Prins Maurits laat daarom honderd meter verderop een nieuw fort bouwen: fort Nassau.)

7. Een nieuw gemaecte wech deur t' verdro(n)cken landt.

Het gehele bouwwerk heet retranchement Cadsandria. Linksboven: het legerkamp van Prins Maurits.

Het retranchement Cadsandria, gebouwd vanaf 1621, is vermoedelijk een ontwerp van David van Orliens of van Philips Vlaming. In eerste instantie had het een onregelmatige vorm, maar kreeg daarna zijn vorm met drie bastions aan de landzijde.

Er zijn permanent soldaten met hun gezin binnen de wallen van retranchement Cadsandria gelegerd. Vanaf 1621 verrichten de predikanten van Sluis, Cadzand en Sint Anna ter Muide de diensten het retranchement (zie lijst predikanten). In 1623 is de eerste schoolmeester, Jan de Weertz, in dienst genomen (zie lijst schoolmeesters).

In 1625 heeft het garnizoen te lijden van de pest, een besmettelijke ziekte waarbij vaak een kwart van de bevolking overlijdt. Om de ziekte te bestrijden is in 1631 een pesthuis gebouwd, gescheiden van het Retranchement.

Predikant J. Rutingerus wordt aangesteld voor het zielenheil van de manschappen. Hij is in 1635 afgezet toen bleek dat hij geen predikant was (zie lijst predikanten). De diensten worden gehouden in een houten noodkerk aan de huidige Markt.

†1647, Cadzand) voor het bouwen van een stenen huis binnen de wallen en krijgt Bartholomeus de Vos van de Raad van State toestemming een staakmolen te bouwen met de functie van korenmolen.

In 1643 wordt besloten om het fort Terhofstede weer op te bouwen. (op de tekening rechtsboven). Het fort wordt Fort Berchem genoemd, naar de eigenaars van de polder. Het moet een sluis in het 'Canal naer Sluys' bewaken. Een betere benaming is 'Redoute van Berchem'. Het is namelijk een klein fort, geheel omsloten door aarden wallen. Als zo'n schans alleen uitspringende hoeken heeft, en dus geen terug naar binnen springende hoeken, dan wordt zo'n schans een redoute genoemd. Ook dit fort verdwijnt in de loop der tijden door verwaarlozing en overstromingen.

Bij de Vrede van Münster in 1648 is bepaald dat het retranchement als vestingwerk ontmanteld dient te worden. Pas in 1680 wordt met deze werkzaamheden begonnen. In 1654 zijn een kerk en een aantal huizen bijgeplaatst: het dorp Retranchement.

In 1666 wordt Retranchement nogmaals geteisterd door de pest. Commandeur J.T. Bauman krijgt de opdracht het fort Berchem voor de zieken in te richten.

In 1676 telt het dorp binnen de omwalling van Retranchement 25 huizen.

In 1681 komt het retranchement onder het rechtsgebied van Het Vrije van Sluis. De militaire gebouwen worden gesloopt en verkocht. De omwalling blijft echter uit oogpunt van beveiliging tegen de zee liggen. De troepen worden op het wachtschip overgebracht, dat op het Zwin bij Retranchement voor anker ligt. Tot grote ontsteltenis van de burgerij breekt op dit schip eveneens de pest uit. Men wist maar al te goed; dat pest krijgen betekent: aan pest sterven. Om nu zelf van de gevreesde ziekte verschoond te blijven steekt de burgerij op zekere nacht, na rijp beraad, het wachtschip in brand. Zo zeker is men er van, dat de bemanning toch ten dode opgeschreven is. Of dit voorval historisch juist is, is niet met zekerheid te zeggen. Een feit is evenwel, dat de Retranchementenaren momenteel nog de scheldnaam 'Mensenbranders' dragen.

Het fort Oranje wordt in 1682 ten gevolge van een geweldige stormvloed weggespoeld. Onder leiding van Carl Diederik du Moulin brengt men in 1784 bij de

resterende vesting verbeteringen aan.

Als in 1688 de Zandpolder overstroomd (de sant polder ligt met de zee gemeen), vertrekken de bewoners naar Retranchement.

GEMEENTE RETRANCHEMENT 1796-1970

Bij wet van 13 februari 1796 heffen de Fransen Staat-Vlaanderen op als zelfstandig departement. Het wordt gevoegd bij het 'departement de l'Escaut', met Gent als hoofdplaats. Dat departement is verdeeld in 44 kantons. Alle plaatsen met minder dan 5000 inwoners wordt het zelfstandig bestuur ontnomen. De enige zelfstandigheid die dergelijke plaatsen behouden, is de keuze van een eigen 'agent municipal' en diens plaatsvervanger. De eerste in Retranchement is de voormalige hoofdman Joost du Bois, die in 1797 wordt opgevolgd door Levinis Basting. Deze kantonale administratie wordt weer opgeheven bij wet van 17 februari 1800. De plaatsen met minder dan 5000 inwoners krijgen hun zelfstandigheid weer terug. Er wordt nu een 'maire' aangesteld, met onder hem een 'adjoint-maire' en daarnaast een uit tien personen bestaande 'conseil municipal', een voorloper van de latere gemeenteraad. Basting blijft in functie, nu als maire. Op 16 augustus 1802 wordt hij van zijn ambt ontheven nadat hij is beschuldigd van fraude. Pieter van Gilst, zijn adjoint, volgt hem op, in 1817 opgevolgd door Jozias Basting. Onderstaand de lijst burgemeesters.

Napoleon Bonaparte heeft soldaten nodig om zijn vele oorlogen te voeren. In zijn hele keizerrijk voert hij daarom de dienstplicht in. Vijf personen uit Retranchement (500 inwoners) moeten in 1811 onder de wapenen. De mannen sneuvelen op het slagveld.

In 1814 komt er een eind aan twintig jaar Frans bestuur. Op 11 december 1819 verkrijgt Retranchement het recht, verleend door de Hoge Raad van Adel, tot het voeren van een wapen, dat bestaat uit het wapen van Het Vrije van Sluis, met in de rechterbovenhoek de letter 'R'.

BURGEMEESTERS VAN RETRANCHEMENT

1817-1840 Jozias Basting, Schout/ 1840-1853 Isaac Risseeuw Jz (1793-1884)/ 1853-1856 Mattheus (M.) Scheele (1792-1870), tevens burgemeester van Cadzand (1843-1856)/ 1856-1870 H.S. de Smidt, tevens burgemeester van Cadzand en Zuidzande (beide 1856-1870)/ 1870-1906 I. Risseeuw Jz (1822-1907)/ 1906-1932 W.J. Almekinders (1857-1932)/ 1932-1946 A.I. Leenhouts (1877-), voorheen 9 jaar wethouder/ 1946-1970 J.A. Leenhouts, tevens burgemeester van Cadzand (1946-1970) en waarnemend burgemeester van Nieuwvliet (1967-1970).

In 1848 is een nieuwe gemeenteschool gebouwd aan de Markt door L. Kuiler. De school wordt in 1885 ingericht als gemeentehuis.

De plaatselijke vissers maakten gebruik van een natuurlijke inham bij fort Oranje als haven. Na de inpoldering van 't Zwin met de aanleg van de Internationale Dijk, is de haven drooggefallen. Men meert af tegen deze dijk. Het laatste schip is van beurtschipper Johannes Wale, die het beurtvervoer tussen Breskens en Rotterdam onderhield. Na zijn dood in 1871 is het schip in 1873 bij opbod verkocht door zijn weduwe Pieterella Hennefreund/ Hennefrunt. Eerst in 1902 wordt in Cadzand een haven gegraven, bereikbaar via de ingang van het uitwateringskanaal. Het wordt de thuishaven van onder andere de hoogaarsen RTM1 en RTM2 van de gebr. De Voldere, alsmede het beurtschip van Jac.de Voldere, varende tussen Cadzand en Rotterdam.

Burgemeester Risseeuw laat in 1880 straatverlichting aanbrengen, bestaande uit 3 petroleumlantaarns op een eikenhouten paal. Ze worden geplaatst op Terhofstede in de moestuin van Jozias Porreij, in Retranchement bij de schuur van Willem Calland en op de Markt. A. Gillischen-Verschage wordt de laantaarnaansteker, levert de petroleum en onderhoudt de lantaarns. De straatverlichting zal branden van november t/m februari.

Op 31 juli 1914 besluit de Nederlandse regering, gezien de ernstige aard van de ontwikkelingen op het Europese politieke toneel, tot een algemene mobilisatie van land- en zee strijdkrachten. De eerste mobilisatiedag is 1 augustus. Nederland stelt zich neutraal op in de Eerste Wereldoorlog. Ook Retranchement krijgt honderden militairen, die ondergebracht worden in barakken aan de rand van het dorp. Het Christelijk Militair Tehuis is gevestigd aan de Noordstraat 10. De schuur van Abraham de Ridder, Noordstraat 11, is ingericht als noodkerk.

Café (Het oude) Zeezicht van herbergierster Louise Kippens (Louise van Groll-de Kuber), café Le Hollandais van David Luteyn en café De Zon van Ko de Voldere genieten enorme belangstelling van de soldaten. (in 1841 wordt de herberg aan de markt al genoemd, bewoond door J. de Kok)

Een Belgische dame laat een huisje bouwen aan de Nederlandse kant van de Internationale Dijk door het Zwin, die in 1870 werd aangelegd. Louise van Grol-De Kudder huurt het huisje. Ze staat bekend als Louise Kippes. Zij drijft in het huisje een café, genaamd Het Oude Zeezicht, voor de honderden dijkwerkers en kanaalgravers. Haar man verzorgt de akker, de schorren en de schapen. Bij het uitbreken van de oorlog in 1914 komen Belgische vluchtelingen uit Knokke via de Internationale Dijk bij het eerste Nederlandse huis aan, het café van Louise. Zij mogen allemaal blijven, ze krijgen allemaal te eten, maar ze moeten ook allen aan de slag, ieder naar zijn vermogen. Louise Kippes (1838-1928) is opgevolgd door haar dochter Sanna, die werd opgevolgd door haar dochter Jannetje.

In okt. 1925 kan de S.B.M.-tramlijn van Cadzand naar Retranchement in gebruik genomen worden. De route loopt vanaf het kruispunt bij de molen via de Ringdijk-Zuid en de polders naar Retranchement. De lijn wordt in eerste instantie gebruikt voor het vervoer van suikerbieten. Door tekort aan salonrijtuigen is het personenvervoer eerst op 2 apr. 1926 op gang gekomen. De aansluiting Retranchement-Knokke laat nog enkele jaren op zich wachten.

Foto: 19 juli 1929, Markt Retranchement

Op 19 juli 1929 is de geëlectriceerde tramlijn Knokke-Retranchement officieel in gebruik genomen. De markt is de overstapplaats naar de S.B.M.-tram naar Cadzand. In 1936-'37 komen 's zondags veel Belgische toeristen met de tram uit Maldeghem-Knokke naar Cadzand voor een dagje strand. Het zijn trams met soms 12 rijtuigen! Op 30 aug 1939 is de lijn Knokke-Retranchement opgeheven.

In 1939 wordt het Nederlandse leger gemobiliseerd. In Retranchement worden (dienstplichtige) militairen gestationeerd. Op 19 mei 1940 krijgen ze het bevel zich bij het Belgische leger te voegen. Franse en Belgische (Waalse) troepen nemen de verdediging over. Enkele dagen later vertrekken ook die.

Op 27 mei 1940 arriveren de eerste Duitse troepen. Officieren nemen de grotere woningen in bezit, de manschappen worden bij burgers ingekwartierd. Het is een vervelende situatie, maar bevolking en Duitsers kunnen met elkaar overweg. Ze gedragen zich netter dan de Walen!

De Queen's Own Rifles of Canada veroveren op 29 oktober

1944 Retranchement. De bezetter blijft de dag ervoor vertrokken te zijn naar Terhofstede. De in enkele kelders achtergebleven "Jerry's" worden krijgsgevangen gemaakt. Aansluitend wordt Terhofstede schoongeveegd.

Foto links: 1 nov. Duitse krijgsgevangenen bij de kerk in Retranchement, wachtend op transport naar Belgische krijgsgevangenkampen.

Sergant John Lockhart Hickman is daarbij dodelijk getroffen door mortiervuur. Hij was getrouwd met Angelia Hutchings. Sgt. J.L. Hickman ligt begraven in graf 10B9 op het Canadian War Cemetery te Adegem, België. De huidige brug is naar hem vernoemd. Elk jaar vind er bij de brug een herdenking plaats. (foto rechts: sgt. J.L. Hickman).

Op 31 oktober krijgt het 6th Field Company, Royal Canadian Engineers de opdracht een noodbrug (Bailey-brug) over het afwateringskanaal te bouwen.

Op dinsdag 4 juni 1946 wordt de heer J.A. Leenhouts geïnstalleerd als burgemeester van Retranchement/ Terhofstede. De heer Leenhouts is geen vreemde voor de inwoners. Hij heeft het lager onderwijs in Retranchement genoten en was vanaf 1937 gemeentesecretaris van de gemeenten Retranchement en Cadzand. De inhuldiging in Retranchement is indrukwekkend. Het hele dorp is feestelijk versierd. Er zijn erepoorten opgericht, waarvan de monumentale erepoort in de Dorpsstraat de meeste indruk maakt. Om 10 uur wordt de heer Leenhouts aan de gemeentegrens door alle inwoners afgehaald. In optocht, met muziekvereniging Ons Genoegen voorop, gaat het naar het gemeentehuis waar hij wordt ontvangen door loco-burgemeester J.A. Pattist. Na de plechtige installatie maakt een historische stoet van 20 pronkwagens, bevolkt met passagiers in klederdracht een rondgang door de gemeente. De volksdansen van een groep van 15 paren klompdansers vallen zeer in de smaak. Verder is er een zanghulde van de schoolkinderen, met een lied gecomponeerd door meester Van Houte, en zijn er volksspelen. 's Avonds wordt het feest voortgezet op de Markt met muziek en dans tot in de kleine uurtjes. Hij krijgt allereerst de zware taak om Retranchement en Cadzand weer op te bouwen.

Op 1 april 1970 vindt een gemeentelijke herindeling plaats. Retranchement wordt toegevoegd aan de gemeente Sluis. In 2003 zijn de gemeenten Sluis en Oostburg samengevoegd onder de naam 'gemeente Sluis'.

Bron:
 Kaart, Jacob Mogge, 1648.
 Kaart, drukker Blaeu, 1643.
 Haverkamp, Okke; Vergeten hoek, 1947
 Biekorf; Zeeuwsch-Vlaanderen en zijn molenbezit; 1975

gemeentearchief Sluis
Hoogstraten, M. van; De Molens van Zeeland; 1964
servicehistorique.sga.defense.gouv.fr
ethesis.net
isgeschiedenis.nl/nieuws/geschiedenis-van-de-dienstplicht
Nationaal Militair Museum
H+N+S; Forten en Schansen, 2003
Landolt, H.M.F.; Militair woordenboek; 1861
The Queen's Own Rifles of Canada, war diary
Roches, J. des; Dictionnaire Francois-Flamand, deel 2; 1805
J.A. Hennekey
Zeeuws Tijdschrift; M.P. de Bruin
Krantenbank Zeeland
museum Breskens
Wilderom, M.H.; Tussen afsluitdammen en deltawerken IV Zeeuws Vlaanderen, 1973.

N.H. KERK van RETRANCHEMENT

Vanaf 1621 wordt een verdedigingswerk langs 't Zwin aangelegd. De huursoldaten met hun gezinnen vestigen zich binnen de wallen van dit retranchement. Rondom het exercitieterrein (de huidige Markt) worden woningen en een houten kerk gebouwd. Hoogstwaarschijnlijk is de kerk een bestaande schuur.

Vanaf 1621 tot 1632 verrichten de predikanten van Sluis, Cadzand en Sint Anna ter Muiden diensten in het retranchement Cadsandria. In 1632 krijgt Retranchement een eigen predikant Joachim Rüttinger, en een kerkeraad. Rüttinger wordt in 1635 afgezet omdat blijkt dat hij geen predikant is.

Om de bouw van een nieuwe, stenen, kerk te kunnen betalen houdt de gemeente een collecte, die tussen de f 4800 en f 5400 gulden opbrengt. Daarnaast verlenen de Raad van State en het Vrije van Sluis een subsidie van 1200 gulden. De bouw wordt aanbesteed voor f 6270,-

Op 18 oktober 1653 zijn voor het eerst kinderen in de nieuwe kerk gedoopt en op 17 februari 1654 is de kerk officieel in gebruik genomen, een van de eerste kerken die door de gereformeerden zelf zijn gebouwd. Tot de inventaris behoort een preekstoel uit circa 1630. Er blijkt geen geld meer voor een dakruiter.

Ook met predikant Adriaan Exters zijn er problemen. Al snel na zijn benoeming in 1745 ontstaan er geschillen met koster, voorlezer, voorzanger en schoolmeester Jan de Knegt. Exters laat herhaaldelijk diensten vervallen en houdt geen avonddiensten en catechesaties. Bij de inval van de Fransen in 1747 vertrekt hij zonder aantoonbare reden naar Holland om pas in 1749 terug te keren. Na opnieuw problemen met de gemeente, wordt hij in 1750 voor zijn leven uitgesloten van dienst in Retranchement.

Ondanks de regels het Calvinistisch bewind wonen er midden 18e eeuw ± 30 katholieken in Retranchement en Terhofstede. Ze kunnen in Sluis te kerke gaan.

In 1827 is er geld beschikbaar voor een dakruiter, waarin een door Johannes la Fort gegoten klok (± 1756-1793) hangt.

Het mechanisch uurwerk van de firma B. Eijsbouts uit 1924 is een kunstwerk van vernuft. Vanaf de toren loopt over de zolder een kabel. Het ene eind van de kabel is bevestigd aan het uurwerk, aan het andere eind hangt een grote steen. Door het gewicht van deze steen wordt het uurwerk in werking gesteld. Het duurt ruim 24 uur voordat deze steen zover is gezakt dat hij op de vloer van de kerk rust. Elke morgens om 8 uur ziet men de verzorger van het uurwerk de kerk binnengaan om door middel van een lier de steen weer omhoog te takelen opdat het uurwerk blijft lopen. Later is het uurwerk van een elektrische aandrijving voorzien. In 1871 werd een woonhuis uit 1796 aangekocht voor gebruik als pastorie. Toen is ook schade aan de kerk hersteld.

Het interieur krijgt rond 1900 een vlakke zoldering.

In 1930 is de dakruiter door de bliksem getroffen, waardoor drie van de stijlen vernieuwd moeten worden.

Op 30 oktober 1944, tijdens de bevrijding van Retranchement, is (onder andere) het kerkgebouw zwaar beschadigd. De Evangelische Gemeente stelt zolang haar kapel ter beschikking. Na voorlopige restauratie door plaatsgenoot de heer H. Zwier kan de kerk in 1946 weer in gebruik genomen worden.

De kerkvoogdij laat in 1954 de pastorie restaureren. In 1955 zijn het kerkgebouw en het interieur in opdracht van de Rijksdienst voor Monumentenzorg gerestaureerd. Daarbij bleek dat er een groot aantal overledenen in de kerk begraven liggen (13 personen alleen al in 1647). Het door het Vrije van Sluis in 1654 geschonken glasvenster, waarin zijn wapen is geschilderd, is helaas verdwenen. Ook het orgel is in 1955 grondig vernieuwd.

Het bouwjaar en de orgelbouwer zijn voornamelijk niet bekend. Als hersteller van het orgel worden uit verschillende bronnen de firma's Vermeulen en Koch genoemd, maar beide hebben geen gegevens. Het orgel is voorzien van de volgende klavieren: één manuaal, geen pedaal.

De dispositie is als volgt: Manuaal: Holpijp 8', Viola 8', Prestant 4', Quint 2 2/3', Octaaf 2';

Werktuiglijke registers: Superkoppe Manuaal, Tremolo;

Plaats klaviatuur/ speeltafel: rechterzijde kas;

Manuaalomvang: C-f''';

Windladensysteem: pneumatische kegellade;

Toetstractuur: pneumatisch;

Registertractuur: pneumatisch;

Stemtoonhoogte: a1 = 440 Hz;

Stemningsysteem (Temperatuur): Evenredig zwevend.

Nadat in 1959 in het torentje weer de bliksem insloeg wordt een bliksemafleider geplaatst. Het werk is gegund aan H. Zwier voor f 1953. De klokkenist krijgt een salarisverhoging van f 50 per jaar.

PREDIKANTEN

1621-1632: predikanten van Sluis, Cadzand en Sint Anna ter Muiden
1632-1635: Joachim Rüttinger (Ruetingerus)
1636-1640: Christoffel Aleman
1640-1641: Laurentius Persant (Petrus Persijn/ Persin)
1642-1646: Nicolaas van Hoorn
1646-1656?: Thomas Craye (Kraaye)
1654-1671?: Nicolaas Leydekker
1673-1674: Henricus Berdenius
1675-1680: Abraham Loosveldt
1680-1681: Jacobus Meerman
1681-1686: Hugo Frits (Fitts)
1686-1688: Cornelis Verlucht
1689-1693: Petrus Tratsaert (Trassaert)
1694-1725: Petrus van den Berge
1726-1729: Gerlach van Haeft
1730-1732: Johannes Regius (de Coninck)
1733-1742: Jacobus Cunel
1742-1745: vacant
1745-1750: Adrianus Exters
1751-1757: Petrus van Fikkens
1757-1764: Jacobus Drubbels
1764-1788: Adrianus van Well
1788-1797: Jacobus Hoogklimmer van Heulen
1797-1815: vacant; de predikanten uit Cadzand, Jacobus de Rochefort en Henri Louis de Jonge vielen in.
1815-1821: Johan Pieter Jongeneel
1822-1826: Frans Canter Alta
1827-1833: Theodorus Reinier Huysers
1834-1846: Wilhelmus Gouda Quint
1847-1864: Willem Cornelis Meijer (van de predikdienst ontzet)
1865-1871: Hermanus Gerhardus Wittebol
1872-1875: Cornelis Rogge
1875-1909: Hendrik Cornelis van Riet
1911-1912: Christiaan Boerendonk
1915-1929: Herman Ludo Kniphuisen
1933-1937: Willem van der Ven
1938-1943: Okko Johannes Staal
1943-1944: vacant
1944-1945: F. Oort (hulppredikant)
1945-1946: Pieter Jacobus Barnouw (hulppredikant)
1947-1950: Pieter Jacobus Barnouw
Met ingang van 22 juni 1952 is een samenwerking aangegaan met de Hervormde Gemeenten te Sluis en Sint Anna ter Muiden ten behoeve van de vervulling van twee predikantsplaatsen: één in Sluis en Sint Anna Ter Muiden en één in Retranchement.
1952-1957: Jan Bart van Bork
1957-1962: S. Tijmstra
1962-1965: Gustaaf Michael C. de Vries (hulppredikant)
In april 1967 volgt een combinatie met de Hervormde Gemeente te Cadzand voor de beroeping van één gezamenlijke predikant.
1967-1972: W. C. Luuring (ook Cadzand)
1972-1992: C. Balk
1992-2000: A. J. Houwaart

Zondag 9 maart 2014 heeft de laatste eredienst van de Protestantse Gemeente Zuidwesthoek in de kerk plaats gevonden. Stichting d'Ouwe Kerke heeft in 2015 het kerkgebouw aangekocht om het voor de gemeenschap te behouden en er een sociaal-maatschappelijke en culturele functie aan te geven.

Bron:

archief gemeente Sluis
Beeldbank Zeeuws Archief
Beeldbank Cultureel Erfgoed
Krantenbank Zeeland
L. Fremouw
Oosterzee, H.M.C.; De Nederlands Hervormde Kerk, deel 1; 1865
orgelsinzeeland.nl
Nieuw Kerkelijk handboek; 1909
douwekerke.nl

Molen van Retranchement

In 1643 krijgt Bartholomeus de Vos van de Raad van State toestemming een staakmolen te bouwen met de functie van korenmolen. De molen wordt geplaatst op de oostelijke wal van het retranchement Cadsandria, zuid-oost van de huidige plek (*Raad van State: om te zetten tot zijne kost en tot ieder grief een windkorenmolen op het middelste bolwerk of elders waar hij bekwaam zal staan*). Het windrecht (belasting) wordt bepaald op *f* 15,- per jaar. De molen is geheel van hout, gebouwd op vier teerlingen van gele baksteen.

De staakmolen waait om in de storm van 1717 en wordt 70 meter noordwestelijker (de huidige plek) op een molenberg van 2.50m, met onderdelen van de omgewaaide molen, herbouwd. Het materiaal aan de voorzijde is gepotdekseld hout, geheel steenrood geschilderd en op de hoeken wit afgebiesd. Aan de achterzijde zijn het vensterluik en de deur groen

gekleurd. De kap is van hout met dakleer en de windpeluw is ook van hout. De roeden zijn van ijzer van de gebroeders Pot uit Kinderdijk. De as is ook van ijzer van de firma Boddaert & Co. te Middelburg. De molen heeft een vlucht van 20,64 meter. De hoogte van de galerij bedraagt 4,70 meter.

In 1818 zijn met gebruikmaking van oude onderdelen herstellingen uitgevoerd.

Molenaars:

1643 Bartholomeus de Vos

???? J. de Haas

1861 J. Adriaanse

1837 A. A. Brevet

1891 P. de Bruyne Jzn.

1909 W. J. Visser sr.

1931 W. J. Visser jr (*foto rechts*); voor 2/3 deel, P. van Grol en I. Voogdt voor 1/3 deel

foto links) Door oorlogsgeweld raakt de molen op 11 oktober 1944 zwaar beschadigd, (*foto midden*) wordt in 1948 geheel hersteld en (*foto rechts*) op 23 oktober 1948 door de Commissaris der Koningin in de provincie Zeeland weer in gebruik gesteld. De herstellkosten bedroegen *f* 13.500.

Molendeskundige M. van Hoogstraten tekent: 'Jammer dat bij de restauratie in 1948 het karakter van deze Vlaamse molen is bedorven door het aanbrengen van een bordes, en dat de 'rok' van de bebording te kort is afgezaagd'.

In 1948 zijn fokwieken met remkleppen van het systeem-Fauël op de buitenroede aangebracht naar het idee van plaatsgenoot/ molenkenner I. J. de Kramer. Er is veel mee geëxperimenteerd. Nadat in 1963 de molen buiten gebruik is gesteld zijn in 1965 de fokwieken verwijderd.

De gemeenteraad van Sluis heeft in 1977 deze molen overgenomen van mevrouw M.S. Voogdt-Visser (familie Visser), voor wie het niet mogelijk was deze open standerdmolen zelf te onderhouden. De molen is dan ook aan een flinke opknapbeurt toe.

"Een molen is een onvervangbaar monument", aldus mevrouw Voogdt, die de molen verkocht, met dien verstande dat zij zelf bij de molen een woning zou mogen bouwen!

Ingevolge een besluit, genomen door de Provinciale Staten, is een subsidie verleend in de geraamde kosten van herstel (f 3.412,-) tot een maximum van f 340,-. In 1982 is de molen grondig opgeknapt. Het bordes is verwijderd en de rok is weer recht.

In 2002 volgt een ingrijpende reparatie.

Bron:

Hoogstraten, M. van; De Molens van Zeeland; 1964

Wisse, A.J.; publicatie in De Windmolen nr.159, 2016

Bom, Gerrit; Naauwkeurige beschrijving der twee voornaamste watervloeden van de 18e eeuw in 1717 en 1775; 1776

digitaal.dezb.nl/

Google Earth Pro

krantenbank Zeeland

archief gemeente Sluis

molendatabase.nl

ONDERWIJS in RETRANCHEMENT

Vanaf 1621 wordt een verdedigingswerk langs 't Zwin aangelegd. Nadat de wallen zijn opgeworpen, vestigen zich de huursoldaten met hun gezinnen binnen de wallen van dit retranchement. Rondom het exercitieterrein (de huidige Markt) worden woningen en een houten kerk gebouwd, waaronder in 1623 de woning van de eerste schoolmeester Jan de Weert.

Zoals op het platteland gebruikelijk, is er in het dorp geen echt schoolgebouw. De schoolmeester houdt school aan huis. Het is vooralsnog niet bekend wanneer een schoollokaal in gebruik is genomen. In elk geval is in 1839 nieuw schoolmeubilair aangekocht. In 1844 worden venieuwingen en herstellingen gedaan aan het schoollokaal en de onderwijzerswoning.

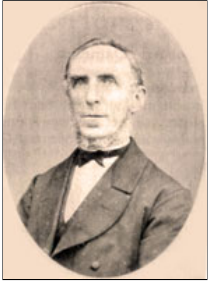
SCHOOLMEESTERS 1623-1811

- JAN (Hans) DE WEERT, schoolmeester, voorzanger en koster te Retranchement, 1623-1624;
- CORNELIS REMEEUSZ., schoolmeester en voorzanger te Retranchement, 1627- ;
- HERMANNUS (Janssen) (de)HAEN, schoolmeester en voorzanger te Retranchement, 1632-1634;
- JAN (van der)VERMEERE (Meer) (-1635), schoolmeester en voorzanger te Retranchement, 1635;
- ARENT PIETERSZ. RUBBENS (-1673), schoolmeester, voorzanger en koster te Retranchement, 1635-1641;
- CORNELIS DEN HERDER, schoolmeester, voorzanger en koster te Retranchement, 1641-1646;
- JACOB WILSENS (1613-1674), schoolmeester te Retranchement, 1646-1648;
- PAULUS DE PUYT, schoolmeester te Retranchement, 1648-1650;
- JACOB LORMIE (de l'Orme, Lorene), schoolmeester, voorzanger en koster te Retranchement, 1650-1665;
- PIETER VAN NUFFELEN (-1667), schoolmeester en voorzanger te Retranchement, 1666-1667;
- VAN NUFFELEN, zoon van Pieter van Nuffelen, schoolmeester en voorzanger te Retranchement, 1667- ;
- JACOBUS LACODREIJE (-1705), schoolmeester, voorzanger en koster te Retranchement, 1666?-1669;
- JOHANNIS LEUNISSEN TRUIJE (-1690), schoolmeester, voorzanger en koster te Retranchement, (1682)-1690;
- ADRIAEN PIETERSEN WIJNANT (1676-1697), schoolmeester, voorzanger en koster te Retranchement, 1689-1697;
- JOHANNES PROEVESTEIJN (-1705), schoolmeester, voorzanger en koster te Retranchement, 1697-1705;
- BENJAMIN ALLAART (Allard), schoolmeester, voorzanger en koster te Retranchement, 1705-1706;
- JOHANNIS (Johan) OPDEBEECK (Op de Beek) (1679-), schoolmeester, voorzanger en koster te Retranchement, 1706- ;
- JAN MISSA (Misse) (-1709), schoolmeester, voorzanger en koster te Retranchement, 1707-1709;
- MATTHIJS HERBOUT (-1713), schoolmeester, voorzanger en koster te Retranchement, 1709-1713;
- ANTHONIUS VAN SOEST (-1740), schoolmeester, voorzanger en koster te Retranchement, 1713-1740;
- JOHANNES DE KNEGT (1705-1771), schoolmeester, voorzanger en koster te Retranchement, 1744-1771;
- HENDRIK JAN VELDWIJK, schoolmeester, voorzanger en koster te Retranchement, 1771-1772;
- JOHAN DE GROOTEN HECKRAATS (-1781), schoolmeester, voorzanger en koster te Retranchement, 1772-1781;
- MARTINUS HOGENSTRIJT (1745-1796), schoolmeester, voorzanger en koster te Retranchement, 1781-1782;
- JACOB HENDRIK JOOSTEN (-1782), schoolmeester, voorzanger en koster te Retranchement, 1783-1785;
- JACOB SENIJ (-1785), schoolmeester, voorzanger en koster te Retranchement, 1785;
- LEONARD ERASMUS DUIJTZ (1745-1791), schoolmeester, voorzanger en koster te Retranchement, 1785-1789;
- JOHANNES DE GRAAF (-1794), schoolmeester, voorzanger en koster te Retranchement, 1789-1794;
- PAULUS DE MEULEMEESTER (1767-), schoolmeester, voorzanger en koster te Retranchement, 1795-1811;

Foto uit 1905. In 1884 is een vierklassige middengangschool met geaccentueerde ingangspartij gebouwd door de gebr. Dekkers uit Westkapelle (B) naar ontwerp van bouwkundige L. Kuiler. De bouwkosten zijn f 16.940. Boven de ingang bevindt zich een cartouchein neorenaissance-stijl met als opschrift

'Gemeenteschool'. Boven de ingang is een vrouwenkopje ingemetseld. Volgens de overlevering stelt dit Janna Plattenberg voor, die de school schoonmaakt. Daarboven staat een klokkenstoel met klok. Deze is ± 1930 verwijderd. Er is ruimte voor 70 leerlingen.

Hoofd der school Adriaan Hubregtse begint zijn loopbaan in 1843 te Biervliet en is sinds 1863 werkzaam op de eenklassige school te Retranchement. In 1883 viert hij zijn 40-jarig jubileum (1843-1883) als hoofdonderwijzer, in de nieuwe school in 1885 het 50-jarig onderwijsjubileum (1835-1885) en in 1888 zijn 25-jarig jubileum (1863-1888) als hoofdonderwijzer te Retranchement. De nestor van het Cadzandsche onderwijs, getrouwd met Maria Verdouw en vader van 8 kinderen, staat graag in de schijnwerpers. Adriaan Hubregtse vraagt zijn ontslag per 1 juni 1895 aan. Op die datum zal hij 60 jaar in het onderwijs zijn. Echter na een kortstondige ziekte overlijdt hij op 29 november 1894 op 75-jarige leeftijd.

Foto: Adriaan Hebregtse (1819-1894)

Foto 1913, lagere school: v.l.n.r. Jan van Houte, hoofd der school, Cornelia Risseeuw, onderwijzeres, David de Hullu, onderwijzer. De twee lokalen rechts zijn in 1913 de klassen 1 en 2 van juf Risseeuw en het gymlokaal (meester D. de Hullu slaagde in 1898 voor de akte vrije- en ordeoefeningen der Gymnastiek), links de klassen 5, 6 en 7 van bovenmeester Van Houte en de klassen 3 en 4 van meester De Hullu. De leskosten voor voor een kind zijn 25 cent, voor het 2e kind 40 cent en het 3e kind 50 cent.

Schooljaar 1890.....

Schooljaar 1891

Schooljaar 1895.....

Schooljaar 1900, groep 2

Schooljaar 1913, groep 3

Schooljaar 1922

Schooljaar 1929, groep 3

Schooljaar 1930, groep 1

Foto schooljaar 1922, v.l.n.r.:

achterste rij: bovenmeester J. van Houte, Izaak en Daan van Hanegem, Ko de Koene, Jaap van Hee, Ko Leenhouts (later burgemeester van Retranchement en Cadzand 1946-1970), Izaak van Houte, Ko Goossen, Piet Leenhouts, Toon Lergner, Izaak Lucieer, Bram van Hanegem, Ko van Hoorn en meester D. de Hullu.
 middelste rij: Lena van Hoorn, Marie Leenhouts, Keetje de Keuninck, Piet van Hee, Bram Leenhouts, David Luteyn, Jan en Janneke Kense, Vina Goossen, Marie van Hanegem en juf C. Risseeuw.
 voorste rij: Liesbeth en Janneke Goossen, Liesbeth van Hanegem, Catharina de Koene, Jaantje van Hoorn, Santje Koole, San Goossen, Adrie Leenhouts, Jozias Lucieer, Izaak Leenhouts, Janneke Lergner, Sanne van Hee, Liesje van Hanegem en Siene van Hoorn.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog wordt het schoolgebouw in beslag genomen door de bezetter. De schoolkinderen kunnen terecht in de kerk van de Evangelische Gemeente. Dikwijls moeten ze tijdens de les de kerk verlaten voor een eredienst van de bezetter.

Burgemeester Leenhouts doet in 1947 een verwoede poging bij de Stichting Herstel Zeeland 1945 om een bijdrage van f 1500 te krijgen voor het invoeren van bewaarschoolonderwijs.

Het schoolgebouw wordt gesloten in 1976. Sinds 1981 is het oude schoolgebouw in gebruik als dorps huis D'ouwe schoolle. Hoofdonderwijzer J. Hennekey neemt in 1976 de gelegenheid te baat om tegelijkertijd met pensioen te gaan. Hij heeft een aantal zeer gedetailleerde artikelen over de geschiedenis van Retranchement geschreven.

De nieuwe school heet openbare basisschool Oranje Naussau. In 2013 wordt de school gesloten en gaan de kinderen naar de openbare basisschool 't Tij in Cadzand.

Bron:

Uil, Huib; De scholen syn planthoven van de gemeente, 1578-1801; 2015

Cruyningen, Piet van; Monumenten in Nederland. Zeeland; 2003

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Beeldbank Zeeuws Archief

J. Hennekey

Noman en zoon, Joh.; Handboek voor schoolopzieners en onderwijzers, deel1; 1838

HUWELIJKEN 1607-1810 (Aartzen - Coppin)

otr/getr. 13.05/ 28.05.1756 Cadzand

Cornelis Aartzen, wed. van Elisabeth Barens (Beerens), met Maria van Overbeke, j.d. van Cadzand
T. Abraham Brevet, Maria Erasmus.

otr/getr. 20.10/ 21.11.1663 Cadzand

Mattheus Van den Abeele, j.m. van Boeschepe in Vlaanderen, won. in Zuidzande met Printje Ronse, j.d. van Asperen, won. Cadzand.

otr/getr. 07.05/ 28.05.1678 Retranchement (uit Cadzand)

Mattheus van den Abeele, wed. van Prijntje Ronse, won. Cadzand, met Janneke Jacobs, j.d. van Middelburg in Vlaanderen.

otr/getr. 30.06/ 05.08.1685 Cadzand

Mattheus van den Abeele, wed. van Janneken Jacobs, met Josijntje Daelmans, j.d. van Eede
T. Cornelis de Meulenaer, Prijntje Daelmans.

otr/getr. 21.02/ 15.03.1711 Cadzand

Pieter van den Abeele, j.m. van Sluis, won. Zuidzande, met Janneken Egge, van Zuidzande, wed. van Lieven den Dekker,
T. Joos Michiels, Tanneken Egge, Pieter den Dekker, Pieternella Valkenaers.

otr/getr. 02.05/ 23.05.1621 Cadzand

Michiel Abrahams, j.g. van Godsvelde bij Boeschepe, won. Groede, met Driesijne Jansen, j.d. van Amervelde (W.V1) won. Cadzand.

otr/getr. 08.06/ 30.06.1715 Cadzand/ Nieuwvliet

Abraham Abrahamsen, j.m. van Zuidzande, met Marijtte van Peenen, j.d. van Nieuwvliet
T. Hubregt van Peenen, Suzanna van Hoeve, Pieter van Peenen, Jacqemijntje Frans.

otr.getr. 11.12.1697/ 05.01.1698 Cadzand (herv. Waals)

David d'Accorrat j.m. van Chervet in Champagne, met Elisabeth Cappon van Vlake, wed. van Jacob van Houte, beide won. Cadzand
T. Jean d'Accorrat, Maria Cleenwerck, Isaac van Houte, Hester van Route.

otr/getr. 30.07/ 11.10.1623 Cadzand

Andries van Achten, j.g. van Oostakkeren, met Martijntje Arents, j.d. van Nieuwvliet
T. (zijn) Adriaen de Vos, Andries Joossen, (haar) Lieven de Clerck cum uxere, ouders, Pieter Arents, broer verv. voogd.

otr/getr. 06.08.1644/ 26.02.1645 Cadzand

Pieter van Achten, sold. onder Capt. Loneque, met Mayken van Hasebroek, van Kortrijk, wed. van Cornelis Jacobsen.

getr. 22.06.1655 Cadzand

Jan Ack, wed. van Aeltje Hendrix, sold. onder Capt. Reijngolt Huninga, met Pesken Arents, uit het land van Cleve, wed. van Hendrick
Jansen.

otr/getr. 11.03/ 26.03.1752 Cadzand

Adriaan Adriaansen, j.m. Van Retranchement, met Suzanna de Bourgonje, j.d. van Cadzand
T. Clement Masclee, Maatje Coppens, Hendrik de Bourghoje, Suzanna Mallefas.

otr/getr. 26.08/ 17.09.1607 Cadzand

Christoffel Adriaens, j.g. van Zierikzee, met Elisabeth Solle, j.d. van Oud Vlissingen.

otr/getr. 17.04/ 29.05.1616 Cadzand

Cornelis Adriaenssen, van Hannickhuijsen, wed. van Lijsbeth Fredericx, met Tanneken Arents, van Sluis, wed. van Jan Lauwers
T. (zijn) Cornelis Allaerts, (haar) Mayken Smits.

otr/getr. 27.03/ 23.05.1627 Groede (uit trouwboek Cadzand)

Cornelis Adriaenssen, j.g. van West-Souburg, met Aertje Janssen, wed. van Abraham Bouwens.

otr/getr. 23.08/ 26.12.1647 Cadzand

Cornelis Adriaens, j.g. van Cadzand, met Prijntje Pieters, j.d. van Cadzand
T. (zijn) Prijntje Michiels, moeder, (haar) Adriaantje Willems, moeder.

otr/getr. 28.04/ 13.05.1708 Cadzand

Cornelis Adriaenssen, j.m. van Groede, met Pieternelleken Wouters, j.d. Van Retranchement, beide won. Cadzand
T. Cornelis Adriaenssen, Mayken Goethals, Ignatius Craymerp, Tanneken Wouters.

otr/getr. 31.01/ 15.02.1615 Cadzand

Dirk Adriaens, van Cadzand, wed. van Tanneken Charles, met Mayken Mols, j.d. van Sluis, beide Won. Cadzand
T. (zijn) Rijcquaert Mels en vrouw, (haar) Jacob de Mol, vader.

getr. 18.11.1696 Cadzand

Jan Adriaenssen, j.m. van Calishouck met attest. van Schoondijke met Marij de Klerck, j.d. van Sluis.

getr. 24.04.1796 Cadzand
Joos Adriaansen, met Adriana Klaassen.

otr/getr. 10.05 / 03.06.1614 Cadzand
Luijck Adriaens, j.g. van Nieuwtonge, met Janneken Moerdijk, van Appelteern, wed. van Bastiaen Moerdijk, won. Cadzand
T. (zijn) de ouders, (haar) Mayken Lievens, Lieven Haertman.

otr/getr. 09.05/ 31.05.1643 Cadzand
Maerten Adriaens, wed., sold. onder Capt. Meuregnault, met Paulijntje Jansen, wed. van Pieter Cornelissen.

otr/getr. 29.07.1618/ 20.01.1619 Cadzand
Pieter Adriaens, Van Teechem bij Bergen St. Wijnex, Wed. van Mayken Blaenvoet, met Catelijne Bogaerts, j.d. van Ramscappelle, beide van Cadzand
T. een notarieele attestatie van Honscote ende een verklaring van Nicolaes Bouters, bode, won. tot Oostburg.

otr/getr. 24.04/ 16.06.1660 Cadzand (met attest van Zuidzande)
Willem Adriaenssen, j.g. van Koudekerke, met Janneke de Meij, wed. van Pieter Vervate.
T. Adriaen Cornelissen, zijn vader.

getr. 11.12.1650 Cadzand
Lieven Aelbregts (Hebberecht), met Grietje Beunegems.
"na voorlesinge van de sententie van de Heeren van de Vrije in dato 22.10.1650, waarbij de bruid van haren vorigen man ontslagen ende vrijgesteld wiert sonder voorgaende ondertrouwe nadat sij lange onwettelijk tsamen gewoon hadden".

otr.getr. ??04/ 11.05.1630 Cadzand
Rijcke Aelbregts, j.g. van Bommel, sold. onder Capt. Porquin op St. Catelijne Schans, met Martijne Vermaas, j.d. van Ter Neuzen, won. Oostburg
T. (zijn) Aelbregt Claessen, vader onder den hr. Capt. Jhr. van Dorpe, (haar) Belken Vermaas, moeder, Willem Troij, zwager.

otr/getr. 2e Pinksterdag te Cadzand
Jan Aertsen, van Bossu in Henegouwen, wed. van Vermijne Hugot, sold. onder Capt. Potteij, met Jaquemijne Barbier, j.d. van Griggis in Frankrijk
T. (zijn) Jan Grohij, (haar) Antonette Labroijt, Francois Barbier.

otr/getr. 20.03/ 11.04.1683 Cadzand
Marinus van Aken, wed. Van Prijntje Rents, met Pieternelle de Pré, j.d. van Wingen
T. Cornelis van Aken Jolijntje Vas, Lowijs Verstrate, Grietje Antheunis.

otr/getr. 15.06 / 21.07.1652 Cadzand
Pieter van Aken, j.g. van Thielt, met Cleertje Coppijns, j.d. van Cadzand
T. Melchior Coppijn, haar broer, Jozijntje van Aken, zijn zuster.

otr/getr. 27.08/ 11.10.1718 Cadzand (met attestatie van Retranchement)
Bastiaen van Aken, j.m. van Retranchement, won. aldaar, met Mayken van Hee, geb. Terhofstede, wed. van Francijs de Visscher
T. Joos van Akkeren, Sara van Akker, Pieter de Grave, Rosiana Dobbelaers.

otr/getr. 13.06/ 28.07.1654 Retranchement/ Cadzand
Guillaume van Akkeren, wed. van Catelijntje Van Coprike, sold. onder Capt. Zedelits, met Tanneke Engels, j.d. van Moerkerke.

otr. 02.10.1658 Caperijke (uit Cadzand)
Guilliaume van Akkeren, met Adriane de Lange.

otr/getr. 27.04/ 12.05.1630 Cadzand
Jan van Akkeren, van Warregem, wed. van Mayken Mispelaers, sold. onder Capt. van der Muijden, met Dina Meijnaerts, j.d. van Strijen, beide won. Cadzand
T. (zijn) Capt. per attest, (haar) Cornelis Meijnaerts, broer.

getr. 01.05.1672 Cadzand
jan,van Akkeren., j.m. met Suzanna Libbers, j.d.

otr/getr . 02.07 / 24.07.1689 Cadzand
Jan van Akkeren, wed. van Suzanna Libbers, met Sara Paulussen, wed. van Arnout Marote
T. Bastiaen de Bare, Mayken Isembaerts, Wijnent Pieters, Jelma Tange.

Otr, 27.09.1721 Cadzand
Jan Van Akker, j.m. met Josijntje de Klerk, wed. van Marcus Goijens
T. Lieven Van Akker, Catelijntje van den Broeke, Arnoud Rubbens, Sara Pauwels.

otr/getr. 18.06/ 02.07.1690 Cadzand
Joos Van Akkeren, j.m. van Oostakker, won. Retranchement, met Lowijse Monrij, geb. St Laurens, wed. van Jacob Govaerts, won. Cadzand
T. jan van Akkeren, Sara Lauwaerts, Pieter van Dalen, Grietje Monrij.

otr. 17.09.1729.Cadzand (ook gehuwd Cadzand)

Lieven van Akker, van Retranchement, wed. van Elisabeth van Aersen, met Catharina de Hase, wed. van Michiel Arminet van Cadzand
T. Jan van Akker, Maatje van Ee, Abraham Isaacs, Pieterella Tack.

otr/getr. 18.04/ 10.05.1648 Cadzand

Nicasen van Akkeren, j.g. van St. Anna ter Muiden, met Janneken Claessen, wed. van Dirck Brasschaert
T. Cornelis de Meulenaer, zijn oom, Jaquemijntje Kerckaerts, haar moeder.

getr. 21.06.1744 Cadzand (otr. Cadzand Waals)

Pieter Albert, wed. van Elizabeth van Houthe, met Elisabeth Goseling, j.d. van Retranchement.

otr. 09.02.1613 Cadzand

Adriaen Alderssen, j.g. van Cadzand, met Martijntje Cornelissen, j.d. van Vlissingen, beide won. Cadzand
T. (zijn) Wisse Cornelis, zwager, (haar) Joos Garnoet, Jacob Maillaert, zwagers per missive.

otr/getr. 13.08/ 04.09.1650 Cadzand

(Alders) Boudewijn Jansen, j.g. van Cadzand, met Suzanne Dekkers, wed. van Claes Paulussen
T. Jan Alders, zijn vader, haar ouders, Joos Potteldoorn, Lijsbeth Rentegems.

otr/getr. 26.06/ 12.10.1608 Cadzand

Jan Alenzoone, van Lampernisse in Veurne ambacht, wed. van Mayken Spijckings, met Adriaantje de Ruddere, van Cadzand, wed. van
Adriaen Haesnert.

otr/getr. 13.05 / 03.06.1629 Cadzand

Jan Alenzone, van Lampernisse, wed. van Adriaantje de Ridder, met Catelijne Rijcx, van Blankenberge, wed. van Rijequeert Mels, beide
won. Cadzand
T. (zijn) zijn cousijn en nichte, (haar) Adriaen Thiers en Catelijne Uxer.

getr. 24.11.1748 Cadzand (otr. Zuidzande)

David Aljie, j.m. geb. Cadzand, won. Zuidzande, met Sara Albertus, j.d. geb. Groede, won. Zuidzande.

otr/getr. 29.07/ 20.08.1713 Cadzand/ Nieuwvliet

Isaac Allie, j.m. van Nieuwvliet, met Elisabeth de Vos, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand
T. Arnoud Sonnevillie, Marie van Dalen, Dina van Hoekke.

otr/getr. 08.10/ 25.10.1693 Cadzand (met attest. van Sluis, Zuidzande en Oostburg Waals)

Benjamin Allaert, j.m. van Nieuwvliet, met Sara Gipson, j.d. van Sluis
T. (zijn) Jacob Wattse, vader, Maria le Febre, moeie, (haar) Maarten Mattheus, haar voogd, alles per missive.

otr. 04.09.1610 Cadzand (ook geh. zonder datum)

Cornelis Allaerts, j.g. van Hekelingen in Holland, met Adriaentje Cornelis, j.d. van Baarland, beide won. Cadzand
T. (zijn) Mayken Michiels, moeder, Adriaen Allaerts, broer, (haar) Betje Fredericx, moeder, Nieltje Adrianus Bliet.

otr. 28.06.1631 Groede (uit Cadzand)

Jacob Allerts, j.g. van Mark, met Mayken Dirckx, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand.

otr/getr. 10.09 / 01.10.1617 Cadzand

Jan Alaert, j.g. van Peteghem, met Petronelleken Leijnsz, j.d. van Westcapelle, beide won. Cadzand
T. (zijn) Jan Alaert, vader, (haar) de vrouw van Claes Claessen.

otr/getr. 26.03 / 26.06.1644 Cadzand

Jan Allaerts, j.g. van Sluis, met Mayken Vervate, j.d. van Cadzand
T, (zijn) Thomas Allaerts en Tanneken Uxor, ouders, (haar) Cornelis de Meulenaer, Pleuntje Daniels, moeder.

otr/getr. 11.10/ 09.11.1642 Cadzand

Jaques Allaert, j.g. van Brugge, sold. onder Capt. van Egmond van de Nieburg, met Tanneken Valkenaers, j.d. van Brugge
T. Janneken Verremans, haar moeder.

getr. 23.12.1693 Cadzand (met attest. van Sluis en Cadzand Waa1s)

Noë Allaert, j.m. Van Nieuwvliet, met Johanna Meijers, j.d. van Sluis.

getr. 26.08.1648 .Cadzand (otr, Middelburg)

Thomas Allaert, met Trijntje Wijgaerts, van Amsterdam.

otr/getr. 17.03/ 29.04.1646 Cadzand

Hendrik Pieter Amaker, j.g. van Cadzand, met Mayken Willems, j.d. van Cadzand.

otr. 20.04.1669 Cadzand (getr. Nieuwvliet)

Heinderijck Amaker, j.m. van Nieuwvliet, met Tanneken Bruneels, j.d. van Nieuwvliet.

otr/getr. 13.01/ 28.02.1646 Cadzand

Joris Pieters Amaker (zn van Pieter Hendricks en Mayken Nomhost) ged. 12.04.1620 Cadzand, j.g. van Cadzand, met (Dekker) Sara Arents,
j.d. van Cadzand
T. (zijn) Cornelis Laurens, voogd en zwager, (haar) Jaquemijntje Pins, moeder.

otr/ getr. 17.04/ 02.05.1649 Cadzand
Joris Amaker, wed. van Sara Arents, met Mayken van de Fonteijne, wed. van Joris op de Camp.

otr/ getr. 21.06/ 08.07.1670 Cadzand
Joris Amaker, wed. van Maiken van de Fontaine, van Nieuwvliet, met Janneken Stevens, j.d. van den Bos.

otr/ getr. 04.08/ 22.08.1674 Cadzand
Pieter Amaker, j.m. van Nieuwvliet, met Elisabeth Jans, j.d. van Groede
T. (zijn) Hendrik Amaker, broer, Margariete Thomas, (haar) Marinus Daansen, vader, Janneken Melssen, moeder.

otr/ getr. 15.04/ 07.05.1679 Cadzand
Pieter Amaker, j.m. van Cadzand, met Jozijntje Koppens, j.d. van Nieuwvliet
T. Joris Amaker, Toussein Laval, Jannetje Stevens, Jannetje Heusex.

otr/ getr. 09.07/ 31.07.1701 Cadzand
Paulus Amanders, j.m. van Lokeren, met Pieternelleken Cuvelier, j.d. van Palinkhoven
T. Cornelis Wayaerts, Nicolaes Davids, Tonijntje Luijcx, Anna Smijters.

otr/ getr. 18.04/ 03.05.1778 Cadzand
Jacob van den Ameele, j.m., geb. Zuidzande, won. Retranchement, met Suzanna de Geijter, j.d., geb. en won. Cadzand.

getr. 11.11.1787 Cadzand
Jacob van den Ameele, wed. van Suzanna de Geijter, met Janneke du Son.

otr/ getr. 21.10/ 05.11.1780 Cadzand
Pieter van den Ameele, j.m., geb. Zuidzande, won. Retranchement, met Tannetje Verdouw, j.d., geb. en won. Cadzand.

getr. 02.24.1709 Cadzand
Jan van Anckum, j.m., geb. en won. Retranchement, met Paulina Olfert, j.d. van Breskens, won. Cadzand
T. Arneud van Anckum, Jan de Vloo, Elisabeth van de Kote, Janneke Janszen.

otr. 29.03.1614 Cadzand (ook geh.)
Andries Andriessen, j.g. van Sluis, met Betken Joris, j.d. van Antwerpen, beide won. Cadzand
T. (zijn) Maetten Cornelis, schoonvader, (haar) Mayken Joris, moeder.

otr/ getr. 18.10/ 30.11.1642 Cadzand
Andries Andriessen, j.g. van Cadzand, met Catelijntje Uijttensbogaert, j.d. van Cadzand
T. (zijn) ouders, (haar) Jacob Uijttensbogaert, broer.

otr/ getr. 12.02 / 13.03.1656 Cadzand
Andries Andriessen, wed. van Catelijne Uijttensbogaert, met Pleuntje Cornelissen (Geerts), j.d. van Cadzand
T. (zijn) Jacob Uijttensbogaert, (haar) Cornelis Geerts en Mayken Doye, ouders.

otr/ getr. 27.08/ 16.10.1650 Cadzand
Jacob Andriessen, j.g. van Cadzand, met Grietje Colpaerts, j.d. van IJzendijke
T. Clement Andriessen, verm. zijn moeder, Cornelis Colpaert, haar oom.

getr. 28.09.1024 Cadzand
Jan Andriessen, van Willemskerke in 't land van Terneuzen, wed. van Neeltje Roels, met Catelijne Linse, van Brugge, wed. van Isaac Verlinde, beide won. Cadzand
T. (zijn) Claes Cornelissen, Om incor, de schatter van Terhofstede, (haar) Mayken Linse, zuster.

otr. 27.06.1626 Cadzand
Jan Andriessen, van de Loopolder in 't land van Terneuzen, wed. van Catelijne Leijnsen, ruiter onder ritm. van Haften, met Geerdijne Blomme, van Moselee bij Roeselare, wed. van Marin, beide won. Cadzand
T. Barbel Vervate, haar moeie.
N.B. Alsoo bevonden is gedurende de proclamatie dat Geerdijne Blomme nog een man hadde ende daarom bij den krijgsraet gestraft is, tersijn deselte niet getrouwt.

otr/ getr. 02.11/ 24.11.1625 Cadzand
Jan Andriessen, j.g. van Flensburg, sold. onder Capt van der Muijden, met Janneken Wouters, van Awijck, wed. van Hendrick Jongbloet, beide won. Cadzand
T. Jan Dizit, corp., David Hendrick, Trijntje Gerrits, Brisier du Bols.

otr/ getr. 25.09/ 17.11.1627 Cadzand
Jan Andriessen, j.g. van Rijssel, sold. onder Capt. La Busier, met Alijson Poije, wed. van Jaques Boreije, beide won. Retranchement
T. (zijn) Cornelis Francke, onder dezelfde comp., (haar) Mayken Pieters, haar eigen dochter.

otr/ getr. 06.09/ 05.10.1608 Cadzand/ Sluis
Jansen Stoffel (Andriessen), j.g. van Breskens, met Mayken Cornelissen, j.d. van Cadzand
T. (zijn) Jan Andriessen, vader, (haar) Herman Janss, Betken Laurents.

otr. 16.04.1622 Cadzand (geh. Breskens)

Jansen Stoffel (Andriessen), van Oud Vlissingen, wed. van Mayken Cornelissen, met Blasijntje Cerijs, van Recoutre in Vlaanderen, wed. van Job Pieters.

otr/ getr. 04.08/ 21.09.1631 Sommelsdijk (uit Cadzand)

Cornelis Antheunissen, wed. van Pietertje Janssen, van Schoonhoven, sold. onder Comm. Van der Muijden, met Bayken Hendricx, van Embden, wed. van Willem Lijster, won. Sommelsdijk.

otr/ getr. 24.04 / 06.06.1632 Cadzand / Groede

Jan Antheunissen, j.g. van Strijen, won. Groede, met Elisabeth Rocquenij, wed. van Jan Uijttentogaert, beide won. Cadzand
T. (zijn) Theunis Jansen, vader, (haar) Pieter Lems, Janneken Roquenij, Jacob Uijttentogaert.

otr/ getr. 11.04 / 06.05.1626 Cadzand

Maerten Antheunissen, j.g. van Soukerke, bij Brugge, met Sara Rens, j.d. van Ouderkerke in de Calishoek, beide won. Cadzand
T. Antheunis Jacobsen en Adriaen Rens, de vaders van wederzijdse.

otr/ getr. 01.04/ 20.05.1617 Cadzand

Jan Antheunissen, j.g. uit 't land van Aalst, met Magdaleentje Rijcx, j.d. van Knocken, beide won. Cadzand
T. (zijn) Pieter Antheunissen, broer, (haar) Rijcquaert Mels, vader, Catelijne Rijcx, moeder, Meis Rijcquaert, broer.

otr/ getr. 11.03/ 26.04.1645 Cadzand

Abraham Arents, j.g. met Martijne de Rat, wed. van Adriaen Cornelissen.

otr. 01.03.1642 Cadzand (getr. Oostburg)

Arnout Arents, wed. Van Mayken Verplancke, van Nieuwvliet, met Mayken Jacobs, j.d. van Moerkerke, beide won. Nieuwvliet.

getr. 18.06.1645 Cadzand (met attest. van Retranchement)

Arnout Arents, met Mayken van der Velde, wed. van Marc de Wale.

otr/ getr. 13.08/ 01.10.1623 Cadzand/ Groede

Pieter Arents, j.g. van Nieuwvliet, met Janneken Jacobs de Vos, j.d. van Nieuwvliet
T. (zijn) Lieven de Clerq en Arnoudijntje Uxor, zijn ouders, (haar) Jacob de Vos en Tanneke Geeraerts, ouders.

otr. 23.03.1624 Cadzand

Roffert Armer, uit Schotland, wed. Neeltje Jacobs, Corp. onder Capt. Kinneman, met Elisabeth Meffen, uit Schotland, wed. van Jacob Wolsen, beide won. Cadzand
T. Thomas Brun, Marguite Sturnert.

otr/ getr. 21.09/ 23.10.1030 Cadzand

Arnout Arnouts, j.g. van Nieuwvliet, met Mayken Verplancke, j.d. van Hulst, beide won. Cadzand
T. (zijn) Aernoudijntje Braems, moeder, (haar) Tanneke Verplancke.

otr/ getr. 15.02/ 01.03.1716 Cadzand

Pieter Arnout, j.m. van Ertvelde, met Catelljntje Pleviers, van Nieuwvliet, wed. van Jan de Vos, beide won. Cadzand
T. Johannes de Pape, Gerard Ecberts, Pieternelle Dierik, Josijntje du Gardin.

otr/ getr. 27.11 / 12.12.1717 Cadzand

Jacob Asseel, j.m. van St. Anna ter Muiden, won. Groede, met Mayken Paulussen, j.d. van Zuidzande, won. Cadzand
T. Frederik Carlier, Maria Verhulst, Abraham Paulussen, Tanneke den Beer.

otr/ getr. 07.12 / 22.12.1652 Cadzand

Guilliaume Avegeer, j.g. van Wulvergem, met Tanneken de Hont, wed. van Sander Thorris
T. Pieter Kerfijser.

otr/ getr. 14.04/ 03.05.1657 Cadzand

Jan Ayijn, j.g. van Heijle, met Prijntje Blomme, j.d. van Swevezeele.

otr/ getr. 08.08/ 07.09.1682 Retranchement (uit Cadzand)

Jan Avijn, j.m. van Cadzand, met Pieternelle Welvaerts, wed. van Nijs de Vriese.

otr. 05.12.1733 Cadzand (ook getr. te Cadzand)

Abraham Baas, won. Cadzand, met Suzanne van Uxem (Exegem), j.d. won. Cadzand
T. Pieter Baas, Sara Boussemaar, Maatje van Ee.

otr/ getr. 17.11/ 11.12.1731 Cadzand

Isaac Baas, van Cadzand, wed. van Suzanna Bartholf, met Catharina Isaacs, van Cadzand, laatst wed. van Lieven van Akker
T. Pieter Baas, Abraham Isaacs, Sara Buisman, Robijntje Carpentier.

otr/ getr. 13.08/ 25.10.1633 Cadzand

Jan Baers, j.g. van Lootenhulle, met Janneken Bernaerts, wed. van Pieter Huddens, beide won. Cadzand.

otr. 07.10.1634 Cadzand (getr. Retranchement)

Cabriel Baert, j.g. van Sluis, sold. onder Capt. Casembroot, met Josina Patijns, van Thielt, wed. van Andries de Coning

T. Francois Patijn, Lisbeth Patijn.

otr. 08.02.1710 Cadzand (getr. elders)

Martinus Baart, j.m. geb en won. Schoondijke, met Catelijntje Bleusei, j.d. van Schoondijke, won. Cadzand
T. Jannis Baert, Abraham van Houte, Sara de Kan, Esther van Houte.

otr/ getr. 12.05/ 29.05.1629 Cadzand

Pieter Baert, j.g. van Gavers, stad. onder Capt. Tengnagel, met Laurensje Roose, j.d. van Hautrive in Vlaanderen
T. Jan Baart, cousijn, Martijntje Roose, zuster.

otr/ getr. 18.08/ 02.09.1764 Cadzand

Jan Baas, j.m. geb. Groede, met Maria Galander, j.d. geb. Cadzand
T. (zijn) Abraham Baas, Elisabeth Morel, (haar) Izaak Galander, Janna Geering (haar moeder).

otr/ getr. 02.09/ 17.09.1752 Cadzand

Johannes Baas, j.m. van Oostburg, met Catharina Bokelaar, j.d. van Groede
T. (zijn) Izaak Baas, Catharina Abraham Izaaks, (haar) Joost Bokelaar, Sara Prent.

getr. 14.11.1784 Cadzand

Pieter Babelis j.m., met Sare le Grand, j.d. geb. Cadzand.

otr. april 1778 Cadzand

Jacobus de Ba(c)k; laatst wed. van Matie (Marie?) Adrieansen, won. Zuidzande, met Maria Verdouw, j.d. geb. en won. Cadzand.

otr/ getr. 17.07/ 01.08.1790 Cadzand

Paulus de Back, j.m. geb. Breskens, won, Zuidzande, met Janneke Callewaart, j.d. geb. en won. Cadzand.

otr. 07.12.1793 Cadzand

Samuel de Ba(c)k, fs Jacob, j.m. geb. en won. Zuidzande, met Suzanna de Smit, j.d. geb. Oostburg, won. Cadzand.

otr/ getr. 13.09/ 05.10.1631 Sluis (uit Cadzand)

Francois Backard, j.g. van IJperen, met Janneken Lambregts, j.d. van Wichle.

getr. 07.06.1739 Cadzand

Lieven de Bakker, j.m.. van Nieuwvliet, met Maria de Kock, j.d. van Zuidzande.

otr. september 1629 Cadzand (getr. 14.11.1629 Groede)

Maerten de Bakker, j.g. van Asten, sold. onder Comm. Casembroot, met Leijntje Pieters (Daens), j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand
T. (zijn) Lieven de Bakker, vader per attest, (haar) Pieter Pieterse Daens, vader.

otr/ getr. 17.04/ 17.05.1655 Cadzand (met attest van St. Anna ter Muiden)

Joos Balberge, j.g. van Isegem, met Catelijne Claessens, wed. van Joos Verheecke.

otr. 31.12.1701 Cadzand (getr. Middelburg)

Pieter Bale, j.m. van Cadzand, met Josijntje Kramers, van St.Laurens, wed. van Jan Huijssen, won. Middelburg
T. Charles van Damme, Jan Adriaensen, Elisabeth Maertens, Marij de Klerk.

otr/ getr. 16.11/ 07.12.1715 Cadzand/ Nieuwvliet

Pieter Bale, j.m. van Nieuwvliet, won. Zuidzande, met Francijntje de Jonge, j.d. van Nieuwvliet, won. Cadzand
T. Jannes Brakman, Jacobus Duijk, Pieterneels Erasmus, Marij de Jonge.

otr. 06.06.1778 Cadzand

Pieter van Bale, j.m. geb. Nieuwvliet, won. Groede, met Jozina Blankaar, j.d. geb. Nieuwvliet, won. Cadzand
T. Jacob Goetgeluk, Elisabeth van Bale, Osaac Blankaar, Sara Bailie.

otr/ getr. 09.06/ 31.07.1633 Groede (uit Cadzand)

Michiel Balle, j.g. van Schellebelle, met Jaquemijntje Herinex, j.d. van Arsel, beide won. Groede.

otr/ getr. 22.01/ 13.02.1628 Cadzand/ Groede

Balthazar Barbier, van Rijsselambacht, wed. van Margriete Carveijn, met Josine de Vriend, j.d. van Gesto in Casselambacht
T. (zijn) Boudewijn de Heijmeijer, (haar) Balthazar du Pouhaen, zwager.

Otr/ getr. 03.07/ 18.07.1649 Cadzand

Marinus Barbier, sold. onder Capt. Pithan, met Prijntje de Vriese, j.d. van Alderheijligen Swalm.

otr/ getr. 24.11.1619/ 12.01.1620 Cadzand

Bastiaen de Bare, j.g. van Sluis, met Adriaentje Thiels, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand
T. (zijn) zijn broer, (haar) haar moeder, vervangende haar vader.

otr. 28.02.1662 Cadzand (getr. Retranchement)

Bastiaen de Bare, j.m. van Cadzand, met Mariken Isembaerts, van Cadzand, wed. van Maerten Pauwels.

otr/ getr. 14.03 26.04.1648 Cadzand

Heijndrick de Bare, j.g. van Cadzand, met Cornelia Danekaerts, j.d. van Cadzand
T. (zijn) Hendrick Denijssen, vervangende zijn moeder, (haar) Hubregt Danekaert, vader.

otr/getr. 10.10/ 22.11.1654 Cadzand
Hendrick de Bare, van Cadzand, wed. van Neeltje Danekaerts, met Tanneken Andriessen, j.d. van Cadzand
T. Stoffel Danekaert, Jacob Andriessen.

otr/getr. 15.05/ 30.05.1723 Cadzand
Hendrik de Bare, j.m. van Biervliet, met Pieterella Lievens de Vrije, wed. van Isaac Carpentrij, van Westcappel
T. Hendrik de Bare, Thomas Andriessen, Pieterella Dengels, Barter de Neef.

otr. 12.07.1659 Cadzand
Pieter de Bare, wed. van Josijntje Backers, met Tanneke van Hoorn, wed. van Cornelis Charels, beide van Retranchement.

otr/getr. 25.11/ 17.12.1741 Cadzand
Pieter van Barel, wed. van Jenne Maria Geret, met Lijsebeth Meijers, j.d. van Sas van Gent
T. (zijn) Izaak Baas, (haar) Catharina Izacks.

otr/getr. 11.07/ 26.07.1654 Cadzand
Anthonis Barents, wed., ruiter onder Ritm. Buat, met Catelijne Hendrix, wed. van Philips Verbrugge.

otr. 04.03.1665 Cadzand (getr. Nieuwvliet)
Barent Barentsen, j.m. van Nieuwvliet, won. Cadzand, met Adriaenken Erasmus, j.d., geb. en won. Nieuwvliet.

otr/getr. 12.09/ 10.10.1675 Cadzand
Barent Barentsen, wed. van Adriaantje Erasmus, met Eva Thomassen, j.d. van Cadzand.

otr/getr. 19.06 / 11.08.1624 Cadzand
Jan Barents, j.g. van de Finaert(sie) van Willemstad, met Janneke van Schabaille, van Zoutelande, wed. van Joris Fillon, beide won. Cadzand
T. (zijn) ouders per attest, (haar) uxor Dirck Jans, haar zuster.

otr/getr. 26.10/ 17.12.1680 Nieuwvliet (uit Cadzand)
Philippus Barents, j.m. van Cadzand, met Janneke de Foort, wed. van Maerten van Speuijbroek
T. Jan Barents, Johannes Slock, Elisabeth Ora, Sara Sitters.

otr/getr. 30.06/ 29.07.1610 Cadzand
Cornelis Bartels, wed. van Mayken Luycx, uit het land van Hulst, sold. onder Capt. Crom, met Janneken Jacobs, j.d. van Koudekerke, beide won. Cadzand
T. (zijn) zijn leutenant per attest, (haar) Jacob Joris of Joris Jacob, vader en Pieter van de Walle.

otr/getr. 28.04/ 13.05.1731 Cadzand/ Retranchement
Cornelis Bartels, j.m. van Goes, met Maria Erasmus, j.d. van Nieuwvliet, beide won. Cadzand
T. Charel Morel, Pieter Erasmus, Pieterella Erasmus, Janneke Albert

otr/getr. 30.03/ 17.04.1652 Cadzand
David Adriaenssen Bartholf, j.g. van Groede, met Mayken Maertens, wed. van Jan de Wielmaker, beide won. Cadzand.

otr. 20.06.1626 Cadzand (ook getr.)
Cornelis Bartholomeussen, j.g. van Zierikzee, met Prijntje Meijers, j.d. van Duinkerke, beide won. Cadzand
T. Francois Lievens, Pleuntje Huijge, haar Moeije.

otr/getr. 20.06/ 16.07.1625 Cadzand
Sander Bartholomeussen, van Poppendamme, wed. van Judith Philips, won. Arnemuiden, met Neeltje Segers Jans, j.d. van Cadzand, won. aldaar
T. (zijn) Simon Pietersen, (haar) Seger Jans, vader en haar zuster.

otr/getr. 06.12.1631/ 21.01.1632 Cadzand
Nicolaes Basien, j.g. sold. onder Capt. Jacob van Egmont van der Nieborg op het Grote Pas, met Mayken Daens, wed. van Joos de Pikker, won. Middelburg
T. (zijn) Gilles Dau, (haar) Levijne van Eekhout.

otr/getr. 13.05/ 21.10.1612 Cadzand/ Breskens
Jan Bastiaens, j.g. van Sluis, met Mayken Antheunis, j.d. van St. Catelijnecapelle, beide won. Cadzand
T. (zijn) Anthonis Willems, zwager, (haar) Rijckaert Mels.

otr/getr. 16.03/ 12.05.1641 Retranchement (uit Cadzand)
Jan Bastiaenssen, j.g. van Cadzand, met Jacquemijntje Jans, j.d. van Vlissingen.

otr. 06.09.1631 Cadzand
Pieter Bastiaenssen, j.g. van Liere, sold. onder Capt. La Busiere, met Tanneken Adriaenssen, uit het land van Goes, won. Cadzand.

otr/getr. 24.06/ 26.07.1634 Cadzand
Daniel Bastijn, j.g. van Zoutelande, sold. onder Capt. van der Muijden, met Tanneken Everhards, van Oeland, wed. van Geert Janssen

T. (zijn) Neeltje Hubregts, moeder, Jan Meussen, stiefvader, (haar) Mayken Jacobs.

otr/ getr. 20.11/ 12.12.1655 Cadzand

Daniel Bastijn, wed. van Jaquemijntje Verstrate, met Helena Cambiers, wed. van Jan Cornelissen Hoijmaijer.

otr/ getr. 15.11/ 07.12.1732 Cadzand/ elders

Jan Battista, j.m. van Cadzand, met Anna Geerings, j.d. van Retranchement.

otr/ getr. 26.06/ 15.08.1621 Cadzand

Hans Bau, j.g. van Morfontaine in Frankrijk, met Margariete Hume, j.d. van Marchienne.

otr/ getr. 21.05/ 08.06.1667 Cadzand

Jacob Roker, j.m. van Terhofstede, met Jacobminje Bollaerts, j.m. van Cadzand, beide van Cadzand.

otr. 23.03.1624 Cadzand

Jan Jansen Beek, j.g. van Wolfertsdijk, sold. onder Capt. Potteij, met Francijntje van Ee, j.d. uit Vlaanderen, beide won. Cadzand

T. (zijn) Pieter Dekeijn, (haar) Mayken Wijngaert.

otr/ getr. 03.05/ 18.05.1749 Cadzand

Pieter Begorn, van Vromerevijl in Frankrijk, met Anna Diehoffli, van Verdun in Frankrijk.

otr/ getr. 29.06/ 24.07.1680 Cadzand/ Groede

Abraham van den Beken, j.m. van Groede, met Leijntje de Vriese, j.d. van Nieuwvliet

T. Samuel de Back, Roeland de Vriese, Josijntje de Vriese, Pieternelle Jans.

otr/ getr. 30.11.1613/ 19.01.1614 Cadzand

Joos van der Beke, j.g. uit het land van Aalst, met Mayken Jans, j.d. van St. Anna ter Muiden, beide won. Cadzand

T. (zijn) Jan de Rockenij, Adriaen Vermeene, (haar) Catelijne Tiels, moeder.

otr/ getr. 03.11/ 22.11.1679 Cadzand

Joos van der Beke, wed. van Elisabeth Pieters, met Maria van Isackers, j.d. van Lichtvelde

T. Cornelis Troij, Abraham Stoppels, Prijntje de Luzijt, Pieternelletje Hoste.

otr/ getr. 21.05/ 05.06.1746 Cadzand

Joost Dokus den Beleeder, j.m. van Biervliet, met Isabella (de) Gardeijn, j.d. van Eernegem

T. Pieter Rose, Janneke Ladoe.

otr/ getr. 03.02/ 19.02.1720 St. Anna ter Muiden (uit Cadzand)

Pieter Bellinck, j.m. van St. Anna ter Muiden, met Pieterrella Adams, j.d. van Terhofstede.

otr/ getr. 12.12/ 27.12.1722 Cadzand

Jan van Bené, j.m. van Scheldirum, met Magdalena van Parijs, j.d. van Cadzand

T. Jan van Wenem, Jan Glaude, Maria Goedgeluk, Janneken Laurens.

otr/ getr. 17.04/ 02.05.1745 Cadzand

Philip van Beneen, j.m. van Groede, met Sara (van den) Broeke, j.d. van Groede

T. (zijn) Abraham Lourens, Maria de Masier, Guilhaem van den Broeke, Janneke Baars.

otr/ getr. 29.01/ 24.02.1678 Cadzand

Tanneken van Sweden, wed. van Maarten Benau, met Rokus Rokussen, wed. van Barbel Franke.

otr/ getr. 30.01/ 21.03.1706 Cadzand/ Zuidzande

Arnoud van den Berge, van St. Cruijs, wed. van Anna Meulenaers, won. Zuidzande, met Marij de Zoete, van Oostburg, wed. van Joos

Merrison, won. Zuidzande

T. Nicolaes Parmentier, Marinus Daenssen, Mayken van der Leije, Francijntje Lombaerts.

otrigetr. 26.09/ 18.11.1654 Cadzand

Michiel van den Berg, j.g. ven Denderhoutem in 't land van Aalst, met Mayken Noppeneij, wed. van Claes Kensse

T. Jan de Pikker.

otr. 16.07.1623 Cadzand

Noë Berlike, van Hesdin in Artois, wed. van Mayken Jobsen, sold. onder Capt. Potteij, met Tanneken Pieters, wed. van Immer Borle, geboortig van Cruijningen.

otr. 06.12.1615 Cadzand

Hans Bernage, j.g. van Marialatem, won. Cadzand, met Catelijne Smits, van Zwijndrecht, wed. van Pieter Bavens, won. omtrent Bassevelde

T. (zijn) Jan Bernage, (haar) Lijsbeth Hermans, moeder van de overleden man.

otr/ getr. 26.10/ 10.11.1754 Cadzand

Jacob de Bert, j.m. van St. Janscapelle (bij Belle), met Judith du Bois, geb. Retranchement

T. (zijn) Jacob Bril, Marianne de Bert, (haar) Claas du Bols, Janneke du Pon.

getr. 04.05.1777 Cadzand (otr. Schoondijke)

Jacob de Bert, j.m., geb. Breskens, won. Cadzand, met Magdalena Duisson, j.d. geb. Groede, won. Schoondijke, behorende Waalse gemeente.

otr. 08.04.1752 Cadzand (getr. Zuidzande)

Mattheus de Bert, j.m. van St. Janscapelle onder het district van Belle, won. Zuidzande, met Johanna Bril, j.d. van Boeschepe, won. Cadzand
T. (zijn) Pieter de Bert, Jan Bril, (haar) Marianne de Bert, Jacomijntje van den Ameele.

getr. 02.11.1783 Cadzand (otr. Waals)

Mattheus de Bert met Elisabeth Desson.

otr/getr. 20.01/ 04.02.1776 Cadzand

Abraham Bertou, geb. Cadzand, won. Cadzand, met Janneken de Bert, j.d., geb. Breskens, won. Cadzand.

otr/getr. 21.04/ 13.05.1629 Cadzand

Jan Bertram, j.g. van Valenciennes, sold. onder Capt. La Busiere, met Anneken Claessen, j.d. van Dokkum in Friesland
T. (zijn) de Capt. per attest, (haar) Janneken Bedu.

otr. 14.05.1625 Cadzand (getr. Groede)

Louis Bescu, j.g. met Francijntje Boulij, beide won. Cadzand.

getr. 07.08.1746 Cadzand (otr. Zuidzande)

Jan Baptiste Beseijn, j.m. Van Boeschepe, met Frantina van den Broeke, j.d. van Zuidzande,

otr. 25.01.1614 Oostburg (ook getr.), uit Cadzand

Gerard Janssen van Besten, wed., met Pierijntje Cant, wed. van Paulus Centsen.

otr/getr. 29.10/ 19.11.1707 Retranchement (uit Cadzand)

Daniel Betaj, wed. van Adriaentje Verplanke, met Magdalena van den Berge, j.d. van Hantsame.

otr/getr. 18.04/ 04.05.1681 Cadzand

Lieven Beukels, j.m. van St. Kruis, met Passchijntje Vermeulen, j.d. van Damme
T. Pieter Kerfijser, Pieter Malefas (Mallefas?), Jaquemijntje Carels, Berbel Beukels.

otr/getr. 31.08/ 22.09.1709 Cadzand

Joris Beun, van Groede, wed. van Josijntje Janssen, won. Zuidzande, met Grietje Monrij, van Retranchement, wed. van Louijs Moens, won.
Cadzand

T. Jan van Assel, Janneken Standaert, Jacob Bijn, Tanneken Brouwers.

getr. 05.08.1708 Cadzand (otr. Groede)

Pieter Beun wed van Elisabeth Slok, met Elisabeth de Vos, j.d. van Groede.

getr. 29.07.17.5 Cadzand (otr. Cadzand Waals)

Johan Michael Beuthler, geb. van Hombourg in Hessen, met Maria Bustin, j.d. van Cadzand.

otr/getr. 08.02/ 23.02.1783 Cadzand

Johan Michael Beuthler, wed. van Maria Catharina Bustin, met Maria Kroegers, wed. van Jacob Cornelis.

otr/getr. 13.08/ 20.11.1611 Cadzand

Cornelis Janssen Bevelander, van ter Vere, wed. van Adriaentje Meijnaerts, won. Breskens, met Grietje Schepens, fs Joos, uit het land van
Gaveren, wed. van Marc van Noorden

T. (zijn) Adriaen Carels, (haar) Catelijne Springers.

otr. 08.04.1775 Retranchement (uit Cadzand)

Cornelis de Bever, met Leentje de Smit.

getr. 07.05.1679 Cadzand (met attest van Breskens)

Maarten van Beveren, wed. van Cornelia van Steenlanden, met Nieltje van de Woestijne, j.d. van Groede.

otr/getr. 03.08/ 01.09.1647 Cadzand

Jacob van Bevernaillie, j.g. van Oostcappel, met Sara Turcx, j.d. van Aardenburg.

otr/getr. 17.05/ 30.09.1615 Cadzand/ Sluis

Jacob van Beijsselare, van Gernielem, wed. van Mayken Kempinck, met Mayken Quaklaijs, van Westouter, wed. van Pieter Lippens, beide
won. Cadzand

T. (zijn) Jasper Thibout, Abraham Wage, beide van Cadzand, (haar) Jacques de Hoorne, zwager, Suzanne Quaklaijs, zuster.

otr/getr. 19.06 / 10.07.1622 Cadzand

Maerten Beijtzelate, j.g. van omtrent Dixmuidje, met Mayken Meijers, d.v. Klaas, j.d. van Koudekerke, beide won. Cadzand.

otr/getr. 10.04/ 28.04.1666 Cadzand

Joos Beijts, wed. van Josijntje de Wilde, "hij is van Slipe en woont onder ons", met Janneken Bollaerts, j.d. van Cadzand, won. Schoondijke.

otr/getr. 06.04/ 03.05.1789 Cadzand

Jan Bick, wed. van Anna van Lek, won. Cadzand, met Janna Butin, j.d. geb. Groede, won. Cadzand.

otr/ getr. 03.08/ 18.08.1715 Retranchement (uit Cadzand)
Adriaen Bierlé, j.m. Van Cadzand, met Jilleijntje Vereeke, j.d. geb. in de Kivijt polder.

otr/ getr. 19.12.1682/ 10.01.1683 Cadzand
Adriaen Bierlé, j.m. van Zuidzande, met Janneken de Brouwer, j.d. van Cadzand
T. Noë Bierlé, Pieter den Dekker, Suzanna van Buren, Janneken van den Berge.

otr/ getr. 13.08/ 28.09.1650 Retranchement (uit Cadzand)
Christoffel Bierloke (ook Bierlé) j.g., Sold. onder de comp. van de overleden Capt. Loncque, met Tanneken Timmermans.

otr/ getr. 17.08/ 22.09.1641 Cadzand
Jacob de Blaker, j.g. van Gotthem bij Mechelen, met Martijntje Pieters, wed. van Bartholomeus de Vuijst
T. Joos van Hove.

getr. 10.09.1747 Cadzand (otr. Cadzand Waals)
Isaac Blankaar (Blankhardt, sic), j.m., met Berbel de Vuijst, j.d.

otr/ getr. 07.11/ 28.11.1693 Cadzand (met attest Retranchement)
Pieter Blanckaert, j.m. van Canegem, won. Nieuwvliet, met Jannetje de Wincke, j.d. van Wervick, won. Terhofstede
T. Philippe Blanckaert, Thomas de Wincke, Janneken de Smet, Jaquemijntje Vereeke.

otr/ getr. 19.05/ 09.06.1629 Cadzand
Vincent Blandeel, j.g. van Borborg, met Josijntje de Roo j.d. van Oostvleeteen, beide won. Cadzand
T. (zijn) mr. Jan de Weert, schoolmeester alhier, (haar) Jan de Roo, broer, vervangende ook de vader.

otr/ getr. 11.10/ 12.11.1631 Cadzand
Cornelis Blicck, j.g. van Vlissingen, met Mayken Jansen, wed. van Denijs de Wachter, beide won. Cadzand
T. (zijn) Cornelis Adrianus Crabbe, (haar) Jan Casteleijn, Mayken Cornelissen.

otr/ getr. 27.04/ 15.05.1641 Retranchement/ Cadzand
Cornelis Blicck, van Vlissingen, wed. van Mayken Janssen, met Catelijntje Casteleijn, j.d. van Cadzand.

otr/ getr. 13.06/ 01.07.1654 Groede/ Cadzand
Jan Blicck, j.g. van Reijnigen, met Huijgje Adriaens, j.d. van Groede.

otr/ getr. 17.06/ 08.07.1607 I 's-Heerarendskerke/ Hoedekenskerke (uit Cadzand)
Pieter Adriaenssen Blicck, j.g. van Groede, won. Cadzand, met Pieternelleken Cornelissen, j.d. van St. Heijnskerke, won. Versdorp.

otr. 03.10.1779 Cadzand
Pieter Blindenbach, j.m., geb. Sluis, met Sara Jansen, geb. Klomdijke, laatst wed. van Pieter Neufeglise, beide won. Cadzand.

getr, 27,10.1694 Cadzand (met attest van Sluis en Retranchement)
Daniel Blommaard, j.m. van St. Nicolaas, sold. onder de compagnie van heer Luit.-Col. Viri, onder ' t regiment van heer Baron Swanschbel,
met Willemina Laa, wed. van Erasmus van der Meere.

otr/ getr. 13.02/ 28.02.1626 Cadzand
Passchier Blom(me), j.g. van Sluis, met Jaquemijntje Carels, j.d. van Cadzand, beide won. Terhofstede
T. (zijn) Geleijn Caluwaert, zwager, Jan Troij, Cornelis de Smidt, (haar) Claes Cornelis, vervangende haar moeder Mayke Bliex, Janneken
Claessen, Tanneken Carels, Janneken Cents.

otr/ getr. 08.11/ 23.11.1760 Cadzand
Adriaan Bocque, j.m. van Nieuwvliet, met Christina Claessen, j.d. van Groede
T. (zijn) Isaak Boukee, Neeltje Adriaansen, (haar) Jacob Claessen, Catelijntje Wijnant.

otr/ getr. 02.11/ 20.11.1697 Cadzand
Isaac Bocque, j.m., geb. en won. Groede, met Tanneken Blicck, van Groede, wed. van Abraham Stoppels, Won. Cadzand
T. Joannes Bocque, Jacobus la Ros, Francijntje van de Woestijne, Maria Hoste.

otr/ getr. 17.06/ 02.07.1702 Retranchement (uit Cadzand)
Mattheus Boedelet, wed. van Marij Rijckewaerts, met Sara Verstrate, j.d. van Cadzand.

otr/ getr. 18.05/ 02.06.1743 Cadzand
Johannes den Boer, j.m. van Aardenburg, met Maria Martijn, wed. van David Korte nbos, won. Biervliet
T. (zijn) Johannes van Waerts, Jacobus van Oost, (haar) Martha Martijn, Christina den Boer.

getr. 23.09.1781 Cadzand (otr. Zuidzande)
Jannis den Boer, wed. van Maria Martijn, won. Cadzand, met Anna van Liere, wed. van Jannis de Maker, won. Zuidzande.

otr/ getr. 06.01/ 22.01.1646 Cadzand/ Oostburg
Cornelis Boerman, Sold. onder Cgpt. Robbert van Giffen, met Josijntje Boone, j.d. van Ardoije bij Roeselaere.

otr/ getr. 24.11/ 15.12.1613 Cadzand

Adriaen Bogaert, wed. van Leijntje Coninx, met Grietje Evaerts, j.d. van Sluis, beide won. Cadzand
T. (zijn) Nicolaes Guillaume, (haar) Jaques de Vos.

getr. 15.08.1723 Cadzand (otr. Nieuwvliet)
Cornelis Bogaart, wed. met Maria Dekkers, wed.

otr/ getr. 15.04/ 18.06..1634 Cadzand
Jan Bogaert, j.g. van Assenede, sold. onder Capt. Tengnagel, met Mayken Verheecke, van Oostakkere, wed. van Adriaen de Vos
T. Pieter Daens, Tannkken Everhoudts.

getr. 25.07.1723 Cadzand (otr. Zuidzande)
Adriaan du Bois, wed., met Matie (Marie?) van de Vijver, j.d.

otr/ getr. 06.05/ 21.05.1752 Cadzand
Izaak du Bois, j.m. van Cadzand, met Adriana Kreijnse, j.d. van West Souburg
T. (zijn) Souvereijn Looijse, Janneke Moermans, (haar) Geleijn van den Broeke, Janneke Baas.

getr. 25.05.1727 Cadzand (met attest Cadzand Waals)
Jan du Bois (Boij), wed. van Janna Planté, met Janna Eland, j.d. van Cadzand.

otr/ getr. 26.09/ 11.10.1716 Cadzand
Jan Baptist du Bois (Bo), j.m. van Selle onder de casselrei van Doornik, met Magdalena Vergote, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand
T. Nicolas du Bo, Anthonij Vergote, Magdalena de Meijer, Elisabeth Lausens.

otr. 10.07.1779 Cadzand
Joos du Bois, wed. van Adriaantje van Hecke, geb. Zuidzande, won. Retranchement, met Sara van Houwe, j.d. van Cadzand.

getr. 26.11.1719 Cadzand (met attest Zuidzande/ Groede)
Michiel du Bois (Boo), met Tanneken Elanth.

otr/ getr. 05.12/ 20.12.1716 Cadzand/ Zuidzande
Nicolaes du Bois (Bo), j.m. van Selle in de casselrei van Doornik, met Janneken de Vos, j.d. van Cadzand
T. Hendrik van Cruijningen, Jacobus Mantepou, Jaquemijntje Cools, Josijntje Jagers.

getr. 25.10.1716 Cadzand (met attest van Oostburg en Cadzand Waals)
Pieter du Bols, j.m., met Marie Clerbaut, j.d.

otr. 30.07.1644 Cadzand (getr. Retranchement)
Noel (Noël?) de Boise, wed. van omtrent Rochelle, met Louijse Reijnout, wed. van Jan Verbeke
T. Philips Durije.

otr/ getr. 07.06/ 29.06.1704 Nieuwvliet (uit Cadzand)
Jacob Bokkellioen, j.m. van Breskens, met Maria Bossant, j.d. van Nieuwvliet.

otr/ getr. 14.08/ 12.09.1706 Cadzand
Jan Bolberge, van Cadzand, wed. van Tanneken Thomassen, sold. in comp. dhr Capt. en Commandeur Le Lion, garnizoen houdende in 't
fort St. Anna of polder van Namen, met Anna Marij Somers, van Westkerke, wed. van Pieter Casteleijn
T. Joost Lippens, Abraham Pauluszen, Marij Verdonk, Jozijntje Lippens.

otr/ getr. 06.09/ 05.10.1653 Cadzand
Jan Bolier, j.g., ruiter onder Ritm. Buat, met Janneken Bastiaenssen, wed. van Jacob van Thielt.

otr/ getr. 10.05/ 28.05.1625 Cadzand
Jan Jacobsen Bollaert, j.g. van Reijningen in Vlaanderen, met Neeltje Pierhuijgen, wed. van Pieter Janssen de Vos, beide won. Cadzand
T. (zijn) Jaques.de Vos, zijn ouders per attest, (haar) Jan de Weert, haar zusters man, de huisvrouw van Joos Raes.

otr. 23.02.1641 Groede (uit Cadzand)
Jan Bollaert, wed. van Neeltje Pieters, met Mayken Andriessen, j.d. van Cadzand.

getr. 31.03.1647 St. Anna ter Muiden (otr. Sluis) (uit Cadzand)
Jan Bollaert, wed. van Mayken Andriessen, met Elisabeth Imans, j.d. van St. Anna ter Muiden.

otr. 16.04.1616 Vlissingen (getr. Koudekerke) (uit trouwboek Cadzand)
Jacob Laurensen Bolle, j.g., met Tanneken Jens, j.d. van Westcappelle.

Willem Bon, wed. (uit trouwboek Cadzand)
vertrokken 05.11.1730 na 3 procl. met attest om in St. Anna ter Muiden te trouwen, met Johanna Beek, j.d.

otr/ getr. 17.02/ 10.03.1680 Greede (Waals) (uit Cadzand)
Francoijs Bonnel, j.m. van Herlie, met Maria Masure wed. van Abraham Bonnel.

otr. 07.10.1634 Cadzand (getr. Retranchement)
Jaques Bonnet, j.g. van Poitou, sold. onder Capt. La Busiere, met Margarita Lambert, van Calis, wed. van Jan Sante

T. Anthonij Portaet, Anneken Viollette.

otr/getr. 30.01/ 21.02.1768 Cadzand

Claes du Boo, wed. van Leyina Callart, won. Cadzand, met Berberina Notebaart, wed ven Jacob Carleij (Carlier), won. Cadzand.

otr. 08.12.1619 Cadzand

Andries de Boodt, j.g. van Hulst, met Catelijne van Meese, j.d. Van Antwerpen, beide won, Cadzand

T. zijn oom.

otr/getr. 27.11/ 15.12.1700 Cadzand

Wilhelmus Boone, j.m. van Wolphertsdijk, met Mayken Doenssens, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand

T. Arnout Steenaert, Isaac Huijge, Catelijntje Boone, Tonijntje Dankaerts.

otr/getr. 13.09/ 04.10.1609 Cadzand

Cornelis de Boot, j.g. van Zaamslag, sold. onder Capt. Baillart in garnizoen binnen Sluis, met Leuntje Geertz, j.d. van Oost Souburg, won. Groede

T. (zijn) Antheunis Schuijf, oom, per attest, (haar) Catelijne Michiel uxor Jan de Letter, die haar als moeder heeft opgevoed.

getr. 14.06.1654 Cadzand (met attest van Retranchement)

Jan Boot, wed., met Mayken Vergote, j.d.

otr/getr. 17.12/ 31.12.1617 Cadzand

Jaques Boreije, wed. van Gooltje van Damme, met Tanneken Gillissen, j.d. van Leffinge, beide won. Cadzand

T. Jan Evertsen, naaste bloedverwant van de bruid.

otr/getr. 17.03/ 07.04.1619 Cadzand

Jaques Borraije, wed. van Gooltje van Damme, won. Cadzand, met Lijdia Beijzelaers, j.d. van Goes, won. Sluis

T. haar vader.

otr/getr. 18.07/ 16.08.1609 Cadzand

Immer Borle, j.g. van Zwitserland, sold. onder Capt. Paulus Reijnier, met Tanneken Pieters, van Cruijningen, wed. van Cornelis Gorissen, beide won. Cadzand

T. (zijn) zijn Capt. per attesten Hendrik de Meijer, Corporaal van dezelfde comp., (haar) Leuntje Jans, moeder, Jasper Pieters, broer.

otr. 29.05.1770 Cadzand

Abraham Borrens, j.m., geb. Zuidzande, met Maria den Dekker, j.d., geb. Cadzand, beide won. Cadzand.

otr/getr. 11.06/ 26.06.1796 Cadzand

Abraham Borrens, wed. van Maria den Dekker, met Janna Paulus, j.d., geb. Biervliet, beide won. Cadzand.

otr/getr. 31.12.1756/ 27.03.1757 Cadzand

Jodocus Jacobus Borrens, j.m. van Ramscapelle (van de Roomse religie), met Janna de Maree, j.d. van Retranchement

T. (haar) Philip Verhoeven, Catelijntje Eland.

getr. december 1777 Cadzand (otr. Retranchement)

Abraham van Bortel, met Maatje Hennekeij.

otr/getr. 13.04/ 28.04.1743 Cadzand

Jacobus van Bortel, j.m. van Wilrijk, met Sara Mantepauw, j.d. van Cadzand

T. (zijn) Jan de Witte, Maria Schippers, (haar) Suzanna Verdouw, Izaak Mallefas.

otr/getr. 14.10/ 05.11.1747 Cadzand

Jacob van Bortel, wed. van Sara Mantelpauw (Mantepauw), met Magdaleentje den Dekker, j.d. van Cadzand

T. (zijn) Abraham Morel, Janneke de Pree, (haar) Abraham den Dekker, Maria Loo.

getr. 15.05.1768 Cadzand (otr. Nieuwvliet)

Jacob van Bortel, wed. van Magdalena den Dekker, met Sara Hennekeij, j.d., geb. Cadzand, won. Nieuwvliet.

getr. 29.10.1780 Cadzand

Jannis van Bortel j.m., geb. en won. Cadzand, met Pieterella van Ouwerkerk, j.d., geb. en won. Zuidzande.

otr/getr. 11.03/ 09.04.1623 Breskens (uit Cadzand)

Geerard van Bossche, j.g. van Waldamme in de Calishoek, won. Cadzand, met Grietje Jorissen, j.d. van Nieuwerkerke in de Calishoek, won. Breskens.

otr. 29.03.1642 Cadzand

Anthonij Bost, j.g. van Hondscote, sold. onder Capt. de Ram, op het Pas, met Marij Jordaens, j.d. van Breda, won. Nieuwvliet

T. (zijn) Mayken Calwaerts, moeder, Jan Landuc, stiefouder, (haar) Mayken Adriaens, moeder, de schoolmeester van Nieuwvliet, stiefvader.

otr/getr. 16.11/ 21.12.1086 Cadzand Schoondijke

Anthonij Boudens, j.m. van Dekele, won. Groede, met Magdalena de Roeck, j.d. van Zuidzande, won. Groede

T. Maerten Versmisse, Gilles Walrave, Mayken Moens, Josijntje de Roeck.

otr. 27.07.1622 Oostburg (uit Cadzand)

Jan Boudewijns, j.g. uit het land van Luik, sold. onder Capt. de Buvrij, met Jeanne Poteau, j.d. uit Walsland, won Cadzand.

otr. 20.09.1720 Cadzand (getr. elders)

Hendrik de Bourgonje (Borgoenje), wed. van Sara Smitsmans, geb. Goes, won. Middelburg, met Cornelia Nicoletta van Groenberg, j.d., geb. en won. Cadzand

T. Mattheus de Borgoenje, Willem Kok, Suzanna Christina der Buvrij, wed. Groenberg, Francoise Maria van Oldenburg.

otr. 16.12.1730 Cadzand (ook getr.. Cadzand)

Hendrik Bourgonje, Wed. Van Cornelia Nicoletta van Groenberg, met Suzanna Mallefas

T. Maatje. Mallefas, Tannetje Meulenaer, Pieter Mallefas, Jannes Cappon.

otr/getr. 25.06/ 16.07.1634 Cadzand

Glaude Bourlois, wed. van Anthonette Quillotte, met Elisabeth Hendricx, wed. van Marcus Dirksen.

otr/getr. 06.08/ 21.09.1611 Cadzand

Jacob Bouwens, j.g. van West Souburg, met Adriaentje Lems, van Sluis, beide won. Cadzand

T. (zijn) Paulus Stoff, oom, (haar) Catelijne Tiels, moeie, getuigende voor 't consent van haar moeder.

otr/getr. 21.01/ 05.02.1769 Cadzand

Jacob Bouwens, j.m., geb. Cadzand, met Sara del Voij, j.d., geb. Oostburg

T. (zijn) Adriaen Bouwens en Magdalena Baas, (haar) Isack van Waijenberg.

otr/getr. 25.04/ 13.05.1626 Cadzand

Jan Bouwens, van Cadzand, wed. van Catelijntje Cornelissen, met Mayken Charles, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand

T. (zijn) Claes Cornelissen, (haar) Jan Casteleijn en Adriaen Gillissen, haar voogden.

otr. 22.06.1628 Sluis (Uit Cadzand)

Jan Bouwens, j.g., met Godelieve Milberegts, j.d. van Sluis.

otr/getr. 30.12.1607/ 03.02.1608 Cadzand

Jaques Bouwens, van Hulst, wed. Van Neeltje Willaerts, met Tanneken Blicck, j.d. van Zierikzee

T. (zijn) Charles Cornelis, (haar) haar vader (Adriaen Blicck).

otr. tussen 15.02 en 25.04.1609 Cadzand

Jaques Bouwens, Van Hulst, wed. van Janneken Bliex, met Tanneken van Heure, j.d. van Sluis, beide won. Cadzand.

otr/getr. 21.02/ 20.03.1611 Sluis/ Cadzand

Jaques Bouwens, van Hulst, wed. van Tanneken van Beuren, met Ceeltje van Rentergem, j.d. Van Sluis, d.v. Joos en Barbara de Munck.

getr. 14.0.1758 Cadzand (otr. Cadzand Waals)

Pieter Bouwens, j.m., geb. Retranchement, met Maria Bresoux, Wed. ven Jaques Sergant.

otr/getr. 27.09/ 14.10.1631 Cadzand/ Sluis

Francois Braban, van St. Omar in Artois, sold. onder Capt. La Busiere, met Magdaleen du Lieu, j.d. van Semoi

T. (zijn) Jan Casie, Pierre Trouker, (haar) Jan du Lieu, vader.

otr/getr. 06.05/ 11.06.1618 Cadzand

Claes Claessen Brabander, j.g. van Aardenburg, met Prijntje Michiels, j.d. van Grijskerke, beide won. Cadzand (dr. van Michiel Coolens en Janneke Adriaens)

T. (zijn) Dionijs de Brabander, (haar) moeder.

otr. 05.04.1614 Cadzand

Dionijs Claessen de (Brabander), j.g. van Middelburg, met Neelken Thiels, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand

T. (zijn) de ouders (haar) moeder.

otr/getr. 11.06/ 17.07.1667 Cadzand

Denijs de Brabander, j.m. van Cadzand, met Willemintje Doensens, j.d. van Meliskerke.

otr. 02.08.1642 Cadzand (getr. Cadzand)

Hendrik Denijssen de (Brabander), j.g. van Cadzand, met Grietje Danckaerts, j.d. van Cadzand

T. (zijn) Cornelis Kense, oom, (haar) Hubrecht Danckaert.

otr. 14.09.1624.Cadzand

Marinus Janssen Brabers, j.g. van Oosterland, sold. onder Capt. Potteij, met Prijntje Marinussen, j.d. van Torhout, beide won. Cadzand.

otr/getr. 12.07/ 04.10.1620 Cadzand

Andries Brael, j.g. van Cadzand, met Mayken Noenbroodt, wed. van Pieter Hendricx, won. Cadzand

T. (zijn) Bartholomeus Bijn, (haar) Janneke, dochter van Aegje Hendricx.

otr/getr. 25.06/ 27.07.1633 Cadzand

Andries Brael, wed. van Mayken Noenbroots (Noenbroodt), met Laurijntje Thiers, wed. van Jacob Jacobs Wielmaker

T. (zijn) Joris Hendricx, (haar) Adriaen Thiers en Centijntje Thiers, ouders.

otr/ getr. 07.02/ 08.03.1643 Cadzand

Arnout Braem, j.g. van Nieuwvliet, met Adriaantje Kense, j.d. van Cadzand
T. Cornelis Kense, haar vader, Philips Danekens.

otr/ getr. 21.04 / 06.05.1012 Middelburg (uit Cadzand)

Cornelis Dommissie Braem, Van Cadzand, wed. van Tanneke van Errewegen, met Janneke van de Roele, j.d. van Aagtekerke.

otr/ getr. 10.02/ 02.03.1646 Cadzand (of 30.03 getrouwd)

Jacon Braem, j.g. van Nieuwvliet, met Jozijntje Wielmaker, j.d. van Nieuwvliet
T. de beide ouders.

otr/ getr. 08.05/ 30.05.1610 Cadzand

Laurens Thomassen Braem, j.g. van Cadzand, met Mayken Jooss, j.d. van Vlissingen, beide won. Cadzand
T. (zijn) Joos Arents, Philips van Dijke, (haar) Arnoudijne Braems, Neeltje Braems.

otr/ getr. 31.05/ 28.06.1620 Cadzand

Laurens Braem, van Cadzand, wed. van Adriaentje Jans, met Prijntje de Vos, j.d. van Nieuwvliet, beide won. Nieuwvliet
T. (zijn) Maerten Braem, (haar) Jaques de Vos cume uxor ouders.

otr/ getr. 14.07/ 03.08.1658 Sluis (uit Cadzand)

Pieter Braem, j.g. van Belle, sold. onder dhr Gouverneur van Sluis, met Centijne de Verwer, j.d. van Cadzand.

otr/ getr. 11.11/ 02.12.1618 Cadzand

Joos van Brakel, j.g. uit 't land van Aalst, met Prijntje Logiers, j.d. van Clevenskerke, beide won. Cadzand
T. Jan Troije ende Wijting.

otr/ getr. 16.02/ 17.03.1675 Cadzand

Adriaan Brakemans, j.m. van Middelburg (Z), met Neeltjen Mattheus, j.d. van Koudekerke
T. (zijn) Joh. Brakemans en uxer, ouders, (haar) Mattheus Cornelis, vader, Maatje Mattheus, moeder.

otr/ getr. 10.05/ 25.05.1710 Cadzand/ Nieuwvliet

Hendrik Bra(a)kman, van Nieuwvliet, wed. van Adriaantje van Lare, won. Nieuwvliet, met Pieternelle Gijssels, j.d., geb. en won. Cadzand
T. Johannes Brakman, Andries Carpentrij, Mayken de Wolf, Tanneken Mallefas.

otr/ getr. 17.04/ 02.05.1666 Cadzand

Jannes Braeckman, j.m. van Middelburg, met Janneken Geersens, j.d. van Cadzand, won. Cadzand.

otr. 06.04.16,28 Cadzand

Eduard Branle, j.g. van Londen, sold. onder Capt van der Muijden, met Jagelijne de Latere, j.d. van Axel, beide won. Cadzand
T. (zijn) Capt. van der Muijden, per attest, (haar) Charlotte.

otr/ getr. 22.09/ 14.10.1629 Cadzand

Alexander Brant, j.g. van Schotland, sold. onder Commandant Kinneman, met Louijschen Janssen, j.d. van Heusden, won. Dordrecht
T. (zijn) Pieter Rijnckelo zijn Corporaal, (haar) haar stiefvader.

otr. 12.08.1634 Cadzand

Jan Brant, j.g. van Halberstat, sold. onder Capt. Pierre de Greme, met Marij van der Meulen, j.d. van Mechelen, won. Cadzand
T. Jan van Bommel, Janneken Allaerts.

otr/ getr. 03.09/ 04.10.1644 Cadsand

Dick Brasschaert, j.g. van Evelgem, met janneke Claese, j.g. van Lovendegem
T. Jacquemijntje Clerkaert, haar moeder.

otr/ getr. 04.09/ 26.09.1717 St. Kruis/ elders (uit trouwboek Cadzand)

Jacobus de Bree, j.m. van Sluis, met Prijntje van de Woestijne, j.d. van St. Kruis.

otr. 26.01.1628 Cadzand (getr. Groede)

Marcus de Bree, j.g. van Hazebroek, met Dingtje Wachtters, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand
T. (zijn) Marcus de Bree, vader, (haar) haar stiefmoeder Mayken vervangt haar vader Dionijs de Wachter.

otr. 15.07.1634 Sluis (uit Cadzand)

Pieter de Bree, j.g. van Moerkerke, met Claertje Jacobsen, j.d. van Oelem.

otr/ getr. 17.04/ 02.05.1706 Cadzand

Carel Breiniger, j.m. uit 't Brandenburgerland, dragonder lijfcompagnie dhr Brigadier Schleppebach, met Pieternelle de Vos, j.d. van Groede
T. Gilles Lignet, Francois Marsille, Cornelia Tanto, Janneken Ravebooms.

getr. 12.03.1719 Cadzand (otr. Cadzand Waals)

Paul du Breuil, wed. van Jeanne Fermain (of Fesmou), met Marie Anthoinette Mahieu, j.d.

otr/ getr. 09.01/ 24.01.1712 Cadzand

Abraham Brevet (er staat Brevée), j.m. van Marck bij Calais, met Aeltje de Vriese, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand ,
T. Isaac Brevée, Pieter de Vriese sr., Mayken van Pamel, Leunje de Vriese.

otr. 18.07.1778 Cadzand

Abraham Brevet, j.m. van Cadzand, met Maria de Soute, j.d. van Breskens, beide won. Cadzand
T. Isaac Brevet, voorgd, Elisabeth Brevet, Pieter de Dekker en Elisabeth Strubbe, echtbaar.

getr. 17.05.1744 Cadzand (otr. Groede)

Abraham Brevet, j.m. van Retranchement, met Maria Erasmus, j.d. van Cadzand, won. Groede.

getr. februari 1778 Cadzand (otr. Retranchement)

Abraham Brevet, Isaac zn, met Johanna de Grootte.

otr/getr. 03.04/ 21.04.1660 Cadzand

Claes Breijels, j.g. van Knocke, met Godelieve Rispens, j.d. ven Santvoorde bij Oostende
T. Jaquemijne Corents, haar moeder.

getr. 27.06.1648 Retranchement (uit Cadzand)

Christiaan de Brievers, met Janneken Leijser, j.d. van IJzendijke.

otr/getr. 08.07 / 30.07.1679 Cadzand

Christiaan de Brievers, j.m. van Cadzand, met Janneken Maertens de Cock, j.d. van Westcappel
T. Wilhelmus Maertens de Cock, Pieter de Voogt, Neeltje Engels, Pieternelle Franssen.

otr/getr. 28.06/ 11.07.1784 Cadzand

Abraham Bril, fs Jacob, j.m., geb. en won. Cadzand, met Sara Caignet, j.d. van Groede.

otr/getr. 02.06/ 17.06.1759 Cadzand

Jacob Bril, wed. van Marie Anna de Bert, won. Cadzand, met Maria Neerinks, j.d. van Breskens, won. Cadzand.

otr/getr. 06.02 / 21.02.1773 Cadzand

Jacob Bril, fs Jacob, j.m., geb. en won. Cadzand, met Janneken de Merseman, j.d., geb. Sluis, won. Cadzand.

otr/getr., 31.10/ 15.11.1733 Cadzand

Jan Bril, j.m. van Cadzand, met Iacomijntje van den Ameele, van St. Anna ter Muiden
T. Pieter le Roy, Catelijne Buijk.

otr/getr. 02.11/ 17.11.1776 Cadzand

Pieter Bril, j.m., geb. Cadzand, met Catharina van der Genst, j.d., geb. Retranchement, won. Cadzand.

otr/getr. 14.11.1649 Retranchement (uit trouwboek Cadzand)

Lieven van den Broeke, met Tonijntje Massengarve (masin garbe).

otr/getr. 17.05 / 24.09.1631 Cadzand

joos Broukaert, j.g. van Brugge, sold. onder Capt La Busiere, met Catelijne Lambregts, van Attenhove, wed. van Abraham de Boyde, beide
won. Oranjeschans
T. echtbaar Cornelis Francke.

otr. 07.05.1768 Cadzand

Abraham de Brouwer, wed. van Maria Bulkert, won. Retranchement, met Janna Couterioue, j.d., geb. en won. Cadzand
T. (zijn) Claas Schotte, Adriaantje van Maaien, (haar) Claas de Geijter, Maria Brevet.

otr/getr. 25.02/ 10.04.1651 Cadzand

Andries den Brouwer, j.g. van Isegem, met Susanneken de Glorie, j.d. van Rosebeke.

otr/getr. 12.04 / 04.05.1653 Cadzand

Adries den Brouwer, wed. van Susanneken Glorie, met Vijntje Veerdegem, j.d. van Mullebeke.

otr/getr. 18.12.1610/ 09.01.1611 Oostburg (uit Cadzand)

Christiaan den Brouwer, wed. van Sluis, won. Cadzand, met Mayken Paulus, van Oostende, wed. van Gillis Rufos, won. Oostburg.

otr/getr. 23.11/ 18.12.1680 Cadzand

Francoijs den Brouwer, j.m. van Brugge, met Levijntje van Hecke, j.d. van Liswege bij Brugge
T. Carel Goijens, Janneken van den Berge.

otr/getr. 10.05/ 28.05.1681 Cadzand

Guillaume den Brouwer, j.m. van Schoondijke, met Susanne van Buren, wed. van Leijn Bogaert
T. Pieter den Decker, Jacob van Buren, Janneke van den Berge, Sara van Buren.

otr. 26.07.1687 Cadzand

Jan den Brouwer, j.m. van Melden, won. Zuidzande, met Marij Wagenaers, j.d. vanThielt, won. Groede
T. Guilliame de Wante, Jan de Cant, Marij van Meeschen, Catelijntje Bugt.

otr/getr. 23.01/ 07.02.1655 Groede (uit Cadzand)

Pieter den Brouwer, wed. van Mayken Wielmakers, met Leijntje Adriaens, wed. van Adriaen Gelthof, won. Groede.

otr/getr. 05.03/ 03.04.1689 Cadzand

Pieter den Brouwer, j.m. van Cadzand, met Janneken de Roo, j.d. van Oostburg

T. Guilliame den Brouwer, Janneken van den Berge, Pieter den Decker, Susanna van Buren.

:otr/getr. 13.01/ 28.01.1691 Cadzand

Pieter den Brouwer, van Cadzand, wed. van Janneken de Roo, met Josijntje Verhelst, j.d. van Breskens, won. Nieuwvliet

T. Pieter den Decker, Marinus Verhelst, Janneken van den Berge, Lijsbeth Sonnevijl.

otr/getr. 22.06/ 07.07.1697 Cadzand

Pieter den Brouwer, van Cadzand, wed. van Josijntje Verhelst, met Josijntje Tjampens, j.d. van Huijssen, beide won. Cadzand

T. Pieter den Decker, Joannes Vermeulen, Janneken van den Berge, Pieterella Heijpe.

otr/getr. 14.08/ 29.08.1700 Cadzand

Pieter den Brouwer, van Cadzand, wed. van Josijntje Tjampens, met Janneken Grij, j.d. van Breskens, beide won. Cadzand

T. Pieter den Dekker, Adriaen Bierlé, Janneken van den Berge, Janneken den Brouwer.

otr/getr. 07.07 / 01.08.1646 Cadzand

Cornelis Cents Bruggevate, wed. van Mayken Kensse, won. Breskens, met Tanneken Cents, j.d. van Cadzand

T. haar ouders.

otr. 14.11.1630 Gouda (uit Cadzand)

Thomas Brum, Sergeant onder Commandeur Kinneman, met Marijtte Willems, j.d. van Rotterdam, won. Gouda.

otr/getr. 03.11/ 21.11.1646 Cadzand

Jacob Bruneel, j.g. van Kokelare, met Gooltje Bliccx, wed. van Abraham Verstrate

T. Jan Bruneel, regtsweer des bruidegom.

otr/getr. 16.07 / 23.10.1633 Cadzand

Jan Bruneel, j.g. van Grammont bij Geeraardsbergen, sold. onder Capt. Orliens, met Janneken Merode, wed. van Jan Marinussen, won. Cadzand

T. (zijn) Geleijn Taffin, sold. zelfde comp., (haar) Joris de Merode, vader.

otr/getr. 03.08/ 15.09.1647 Cadzand

Jan Bruneel, wed. van Grammont, sold. onder Comm Nicolai met Mayken Tielman, van Moerbeke, wed. van Joos de Mulder

T. Joos Tielman, haar broer.

otr/getr. 25.09/ 01.11.1649 Cadzand

Jan Bruneel, j.m. van Ruijssele, met Josijntje van Dale, wed. van Jan de Foort

T. Mayken Ellinx, zijn moeder.

getr. 18,03.1648 Cadzand (met attest Sluis)

Joos Bruneel, j.g. van Urssel, met Mayke de Pree, j.d. van Wijngen.

otr/getr. 31.03/ 25.04.1657 Cadzand

Michiel Bruneel j.g. van Rijssel, met Prijntje Stoppels, j.d. van Nieuwvliet

T. Jacob Geertsen, Janneken Pieters.

otr/getr. 30.08/ 26.10.1625 Cadzand

Vincent Bruneel, j.g. van Grammont, met Mayken Adams, van Roeselare, wed. van Abraham Matthijssen, beide won. Cadzand

T. (zijn) Jan Uijttendogaert, (haar) Marc Pieters, Passchier Sanders, Pleuntje Cornelissen.

otr/getr. 18.04/ 03.05.1789 Cadzand

Adriaan de Bruijne, j.m., geb. Cadzand, met Josina de Zoute, j.d., geb. Cadzand, beide won. Cadzand.

otr. 23.03.1776 Zuidzande (uit Cadzand)

Charel de Bruine, met Jacoba Aarsen.

otr. 30.03.1793 Cadzand

Jacobus de Bruijne, fs Johannes, geb. en won. Cadzand, met Cathalijntje le Mahieu, j.d., geb. en won. Cadzand.

getr. 29.11.1795 Cadzand (Waals)

Pieter de Bruijne, met Sara Cappon.

getr. 31.03.1663 .

David Bruijs, Luitenant, met Suzanna van Wichelen (Voichelen).

otr. 09.01.1666 Cadzand

Francois Buenijnck, j.m. van Etlegem, sold. onder Gouverneur van Sluis, met Catelijne Bossant, j.d. van Wulpen, beide won. Cadzand.

otr/getr. 27.04/ 12.05.1748 Cadzand/ Zuidzande

Jan Buick, j.m. van St. Anna ter Muiden, met Tannetje Bouwens, j.d. van Retranchement
T. (zijn) Jacobus Buick, Susanne Obijn, (haar) Adriaan Bouwens, Magdalena Baas.

otr/getr. 05.05/ 20.05.1753 Cadzand

Pieter Buick, j.m. van St. Anna ter Muiden, won. Retranchement, met Catharina van de Reviere (Veere) j.d. van Zuidzande, won. Cadzand
T. (zijn) Johannes van den Ameele, Jacoba Sohier, (haar) Johannes Verdouw, Catelijntje Marote.

getr. 13.12.1739 Cadzand (attest Cadzand Waals)

Pierre du Buis (du Bus), met Marie Blankart.

getr. 28.07.1743 Cadzand (otr. Groede)

.... de Bukoo, j.m. van Groede, met Magdalena Ekkebus, j.d. van Breskens.

otr/getr. 17.10/ 01.11.1716 Cadzand/ Retranchement

Jacobus Bulkaert, j.m, geb en won. Zuidzande, met Francijntje van Houwe, j.d., geb. en won. Cadzand
T. Jan Cocheteut, Jan van Houwe, Marij Bulkaerts, Judith Pinchon.

otr/getr. 03.11/ 18.11.1731 Cadzand

Jacob Bulekart, wed. van Francijntje van Houwe, met Janneke de Vriese, j.d. van Cadzand
T. Bastiaan van Akker, Jacob van Houwe, Maatje van Ee, Maatje Clicquennoi.

otr/getr. 30.11/ 15.12.1664 Cadzand

Joos Bunninck, j.m. van Hettelgem, met Lisabeth van Loecken, j.d. van Koecken, beide won. Cadzand.

otr/getr. 02. ? / 17.? .1746 Cadzand (Herv. Waals)

Jan du Burck, j.m. van Cadzand, met Johanna Naaije, j.d. van Berthen onder Wals Vlaanderen
T. (zijn) Izaak Bieloo, Martijn Olivier, (haar) Joseph Olivier, Marie Bickkar (Biekkar).

getr. 11.11.1685 Cadzand (met attest van St. Anna ter Muiden)

Pieter van Burggrave, j.m. van St. Anna ter Muiden, met Anna Avijns, j.d. van Cadzand.

otr/getr. 02.08/ 17.08.1681 Cadzand

Jacobus Bussant, j.m., met Anna Loudenberg, beide van Cadzand
T. Francois Levin, Matthijs Maertens, Anthonette Wijmers, Mayken de Clerck.

getr. 23.12.1781 Cadzand (otr. Oostburg)

Jannes Butin, wed. van Magdalena Albert, won. Cadzand, met Johanna Hernij, geb. en won. Oostburg.

otr/getr. 25.11/ 10.12.1774 Cadzand

Jonas Butin, j.m., met Janna Pleijte, wed. van Abraham Morel, beide geb. en won. Cadzand.

otr/getr. 28.04/ 13.05.1731 Cadzand (Herv. Waals)

Pieter Butin, wed. van Maria Poissonnier, met Janna Basting, j.d. van Biervliet, beide won. Cadzand
T. Christiaan Kruik, Pieter Ense, Maria Masure, Magdalena Basting.

otr/getr. 25.06/ 24.07.1611 Cadzand

Bartholomeus Bijm, j.g. van Koudekerke, met Catelijne Jacobs de Swaef, wed. van Joris Hendricx, van Aigem, beide won. Cadzand
T. (zijn) Job Pieters, (haar) Pieter Hendricx.

otr. 04.06.1626 West Souburg (uit Cadzand)

Bartholomeus Bijm, wed. van Catelijne de Swaef, won. Cadzand, met Adriaentje Lems, wed. van Jacob Bouwens.

otr/getr. 22.06/ 17.07.1652 Cadzand

Bartholomeus Bijm, j.g. van Nieuwvliet, met Dina Dobbelaers, j.d. van Cadzand
T. Adriaentje Lems, zijn moeder, Francijntje, haar moeder.

otr/getr. 05.02/ 12.03.1656 Cadzand

Bartholomeus Bijm, wed. van Dina Dobbelaers, met Mayken Michiels, wed. van Stoffel Danckaert.

otr/getr. 18.01/ 09.02.1676 Zuidzande (uit Cadzand)

Bartholomeus Bijm, Hoofdman, wed. van Maatje de Meulenaar, met Janneken Verbeke, wed. van Adriaen Durij.
N.B. Geboden ook gegaan in Cadzand, daar hij daar woonde.

otr/getr. 14.02/ 01.03.1693 Cadzand (met attest van Nieuwvliet)

Jacob Bijns, j.m. van Cadzand, met Anna de Groote, wed. van Jacob Provoost
T. Isaac Huijge, Michiel Goethert, Tonijntje Danckaerts, Mayken van Dale.

otr/getr. 14.02/ 08.03.1705 Cadzand (met attest van de weeskamer in Zuidzande)

Jan Bijm, van Cadzand, wed. van Anna de Groote, met Tanneken den Brouwer, van Schoondijke, wed. van Joos Tjampens
T. Jan de Pauw, Isaac Huijge, Josijntje Janssen, Tonijntje Danckaerts.

otr/getr. 24.03/ 03.05.1649 Cadzand (ondertrouwt om gewigtige redenen op haer versoeck ten hare huijse, gehuwt alhier int heijmelijck de 3
meij 1649)

Simon Bijn, wed. van Sara van Overbeke, met Mayken de Lange, van Gernegem.

otr/ getr. 24.06/ 08.07.1629 Cadzand

Joos Bijseijn, j.m. van Turcogne in Walsland, met Neeltje Cornelissen, j.d. van Tholen, beide won. Cadzand
T. Jan de La Busiere, vaandrig in zijn vaders compagnie ook van de bruid, als haar suster getrouwt hebbende.

otr/ getr. 13.01/ 31.01.1629 Sluis/ Cadzand

Christoffel Caff, Wed. van Bergen in Henegouwen, sold. onder Capt. Kinneman, met Josijne Swanckaerts, j.d. van Cadzand.

otr/ getr. 23.06/ 23.07.1041 Cadzand

Abraham Abrahams Calemborg, j.g. van Breskens, won. Zuidzande, met Adriaentje Jans, j.d. van Benijenskerke
T. (zijn) Pieter de Meij, stiefvader, vervangende de moeder Catelijntje Hendrix, (haar) Janneken Jans, zuster, vervangende de moeder.

otr/ getr. 08.02/ 02.03.1794 Cadzand

Jannes Callaert, j.m., geb. Zuidzande, won. Cadzand, met Sara de Roo, j.d., geb. Breskens, won. Cadzand.

otr. 28.05.1611 Cadzand

Geleijn Calewaert, j.g. van Sluis, met Tanneken Blomme, j.d. van Sluis.

otr. 04.07.1650 Cadzand (met attest van St. Anna ter Muiden en Retranchement)

Geleijn Caluaert, met Pleuntje Bouwens.

otr/ getr. 15.07/ 09.08.1673 Cadzand

Leijn Caluaerts, j.M. van Nieuwvliet, met Jaquemijntje Huijbreghts, j.d. van Cadzand.

getr. 04.10.1679 Cadzand (met attest Retranchement en St. Anna ter Muiden)

Geleijn Callewaert, d'oude, wed. van Jacomijntje Hubregts, met Francijntje Rose, j.d. van Oostburg.

otr/ getr. 02.10/ 24.10.1655 Cadzand/ Retranchement

Guilliam Caluaert, sold. onder commando van Capt. Pithan, met Tanneken Valkenaers, wed. van Jacob Allaerts.

otr. 09.02.1757 Cadzand

Pieter Callewaert, j.m., geb. en won. Retranchement, met Maria Erasmus, wed. van Abraham Brevet, won. Cadzand
T. (zijn) Jan de Nijs, Janneke den Brouwer, (haar) Izaak Brevet, Anna Delsaal.

otr/ getr. 01.09/ 16.09.1759 Cadzand

Pieter Callewaert, wed. van Maria Erasmus, met Tannetje Mallefas, j.d. geb. Cadzand
T (zijn) Jan de Nijs, Janneken den Brouwer, (haar) Isaac Mallefas, Susanna Verdouw.

otr/ getr. 13.05 / 15.06.1749 Cadzand

Michael Calon, ex electione Rouan, met Elisabeth Marten, ex Boudet Normandie.

otr. 23.09.1620 Cadzand

Jacob de Cammer, j.g. van Biervliet, met Lijdia Polet, wed. van Michiel Franssen, van Calais beide won. Cadzand
T. beide broers.

otr/ getr. 01.05 / 26.05.1660 Cadzand

Cornelis op de Camp, j.g. van Cadzand, met Adriaentje Jacobsen, j.d. van Cadzand
T. Mayken van de Fonteijne, zijn moeder, Mayken Wijnants, haar moeder.

otr/ getr. 27.04/ 19.05.1669 Cadzand

Evert op de Camp, j.m. van Cadzand, met Tanneken Mallefas, j.d. van Cadzand.

otr/ getr. 04.05/ 12.06.1630 Cadzand

Jacob Campion, j.g. van Rouen, ruiter onder Ritmeester van Haften, met Pieterken Osewolt, j.d. van Nieuwerkerke in 't land van Gulick, beide won. Retranchement
T. (zijn) Jan van Lange, Hendrik Helijs, ruiters zelfde comp., (haar) Dirck Korsse, stiefvader, vervangende haar moeder.

otr. 09.05.1643 Cadzand

Louis Canaer, j.g., sold. onder Capt. Mauregnault, met Catelijne van Herpe, wed. van Salomon d'Huijvetter.

getr. 07.09.1664 Cadzand

Jasper Cant, j.m. van Lapschuere, met Josintje de Hase, j.d. van Assene, beide won. Zuidzande.

otr/ getr. 04.04/ 03.05.1615 Cadzand

Geerard Cappael, j.g. van Zierikzee, met Tanneken Jans, j.d. van Vlissingen
T. (zijn) Arnout Hector, oom, (haar) Mayken Loijs, moeder.

getr. 09.09.1764 Cadzand (otr. Cadzand Waals)

Abraham Cappon, j.m., geb. Cadzand, met Hester Albert, laatst wed. van Reijnier van de Luijster.

otr. 07.10.1778 Cadzand

Abraham Cappon, j.m. van Cadzand, won. Nieuwvliet, met Elisabeth Brevet, geb. en won. Cadzand, wed. van Isaac Dosselaar.

getr. 22.06.1783 Cadzand (otr. Zuidzande)
Adriaan Cappon, j.m., geb. en won. Cadzand, met Laurina Obijn, j.d., geb. en won. Zuidzande.

getr. 13.06.1734 Cadzand (met attest Cadzand Waals)
Jannis Cappon, wed. Van Johanna van Eijck, met Sara du Bois, j.d.

getr. 11.11.1742 Cadzand (otr. Cadzand Waals)
Jan Cappon, j.m. van Cadzand, met Susanna Schoonaart, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand.

getr. 05.03.1752 Cadzand (otr. Cadzand Waals)
Jannis Cappon, wed. Van Susanna Schoonaart, geb. Cadzand, met Sara Porreij, j.d., geb. Cadzand.

getr. 11.08.1771 Cadzand (otr. Waalse kerk)
Jan Cappon, j.m., geb. Cadzand, met Maria Blusee, wed. van Jacob Albert, won. Cadzand.

otr/getr. 26.10/ 10.11.1776 Cadzand
Jannes Cappon, wed. van Maria Blusee, met Adriaantje, Adriaans dr. j.d., geb. Retranchement, beide won. Cadzand.

otr/getr. 04.05/ 19.05.1697 Cadzand
Andries Careel, wed. van Lisbeth Pompels (Pompes), met Mayken de Vriese, van Cadzand.

otr/getr. 06.06/ 18.07.1654 Retranchement (uit Cadzand)
Cent Carels, j.g. van Terhofstede, met Catelijne Lambregts, j.d. van Cadzand.

otr/getr. 10.04/ 19.05.1627 Cadzand
Jan Carels, j.g. van Cadzand, met Mayken Verbeke, j.d. van Heijst, beide won. Cadzand
T. (zijn) Jan Casteleijn, Jan Bouwens, zwagers, (haar) Mayken Versmisse, moeder.

otr. 30.11.1776 Cadzand
Abraham Carlier, j.m., geb. Cadzand, won. Zuidzande, met Maria Morel, j.d., geb. Groede, won. Cadzand.

otr/getr. 13.03/ 28.03.1717 Groede (uit trouwboek Cadzand)
Frederik Carlier, wed. van Anna Hubregts, met Maria Verhulst, j.d.

otr/getr. 24.0 / 09.05.1745 Cadzand/ Zuidzande
Jacob Carlier, j.m. van Nieuwvliet, met Maria Lijbaart, j.d. Van Terhofstede
T. (zijn) Gilles Robijn, Gaatje Robijn, (haar) Cornelis Lijbaart, Maria Neering.

otr/getr. 24.03/ 08.04.1696 Cadzand (met attest Duitse en Waalse gemeente van Groede en Schoondijke)
Pieter Carlier, van Prumeck, wed. van Susanne le Cocq, won. Schoondijke, met Maria Pleijers, j.d. van Sluis, won. Cadzand
T. Frederick Carlier, Noe Allard, Marie Carlier, Johanna Meijers.

getr. 09.11.1755 Cadzand (otr. Retranchement)
Jacob Carlier, wed. van Maria Lijbaart, met Berberina Notebaart, j.d. van Groede, won. Cadzand.

otr/getr. 16.04/ 08.05.1689 Cadzand (met attest van Groede)
Abraham Carpentrij, j.m. van Zuidzande, won. Groede, met Catelijntje de Bare, j.d. van Retranchement, won. Cadzand
T. Jacob Gijsbrechts, Bastiaan de Bare, Adriaentje de Bare.

getr. 14.02.1706 Cadzand (met attest van Groede en Retranchement)
Adriaen Carpentrij, j.m. van Cadzand, met Janneken Lauwers, wed. van Cornelis Daenssen.

otr/getr. 01.08 / 19.08.1693 Cadzand
Andries Carpentrij, van Rosebeke, wed. van Neeltje van der Maes, met Tanneken Mallefas, van Cadzand, wed. van Jan Gijssels, beide won. Cadzand
T. Jacob Mallefas, Pieter Mállefas, Elisabeth Crippeele, Anna de Vriese.

otr/getr. 07.09/ 16 .10.1658 Cadzand
Jacob de Carpentrij, j.g. van Cadzand, met Prijntje Hubregts, j .d. van St. Cruijs
T. Francijntje Bamé, vervangende zijn ouders, Abraham Aertsen, haar oom en voogd.

otr/getr. 01.05/ 19.05.1649 Groede (uit trouwboek Cadzand)
Jehan de Carpentrij, j.g. van Cadzand, met Francijntje Stundert, wed. van Jan de Schieter.

otr/getr. 27.12.1692/ 11.01.1693 Cadzand (met attest van Retranchement)
Adriaen Carsouw, j.m. van Retranchement, met Pieternelle Verheecke, j.d. van Retranchement.

otr. 27.03.1723 Cadzand (getr. Retranchement)
Adriaen Carsouw, van Retranchement, wed. van Pieternelle Freke (Verheecke), met Jacomijntje Kools, van Cadzand, wed. van Lowijs de Vos
T. Isaac Verhage, Claas du Bois, Grietje de Visscher, Jacoba de Vos.

otr/getr. 06.06/ 21.06.1711 Cadzand

Joannes Cassel, j.m. van Nieuwvliet, met Janneken Steenaert, j.d. van Cadzand
T. Matthijs Cassel, Jan van Houwe, Lodina IJvein, Judith Pinchon.

otr/getr. 08.07/ 23.07.1719 Cadzand (met attest van Groede Waals en Nieuwvliet)

Matthijs Cassel, wed. van Levina Maartensen, met Susanna Catteau, j.d. van Cadzand
T. Jan van Houwe, Jacob Huijs, Judith Pinchon, Maria Goetgeluck.

otr/getr. 24.03/ 23.04.1659 Cadzand

Arnout Casteleijn, j.g. van Cadzand, met Pieternelle Huijge, j.d. van Cadzand
T. Leijntie Casteleijns, zijn moeder.

otr/getr. 15.04 / 30.04.1769 Cadzand

Jacob Casteleijn, j.m., geb. Cadzand, met Maria Cappon, j.d., geb. Cadzand
T. (zijn) Jannis Casteleijn, vader, Wilhelmina van de Luijster, (haar) Jannis Cappon en Sara Porreij, echtbaar.

otr/getr. 02.04/ 16.04.1617 Cadzand

Jan Casteleijn, j.g. van St. Omer in Artois, met Leijntje Arents, j.d. van Elfsdijk, beide won. Cadzand
T. (zijn) Jan de Rocqueni, (haar) Martine, haar moeder, Adriaentje Denijssen.

otr/getr. 10.11/ 26.12.1650 Cadzand

Jan Casteleijn, j.g. van Cadzand, met Josijntje Dathijn, van Heersene, wed. Van Pieter de Puijdt, won. Groede.

otr/getr. 01.05/ 22.05.1677 Cadzand/ Zuidzande

Jan Casteleijn, j.m. van Groede, won. Zuidzande, met Janneken Vereeke, j.d. van Cadzand, won. Cadzand
T. Adriaen Vereeke, Josijntje Dattin.

otr/getr. 16.08/ 03.09.1681 Cadzand/ Zuidzande

Jan Casteleijn, Hoofdman, wed. van Janneken Vereecke, met Tonijntje Danckaerts, wed. van Jacob Doenssen
T. Antheunis Verheecke, Pieter de Puijt, Josijntje Dathijn, Sara Bijns.

getr. 23.05.1768 Cadzand (otr. Oostburg)

Jannis Casteleijn wed. van Marie Rose Mullie, won. Cadzand, met Wilhelmina van de Luijster, j.d., geb. en won. Oostburg.

otr. 01.09.1721 Cadzand (ook getr. Cadzand)

Abraham Catteau, j.m. van Cadzand, met Catelijntje de Meulenaar, j.d. van Cadzand
T. Jacob Catteau, Cornelis de Meulenaar, Janna Jansen, Marike de Jong.

otr/getr. 21.04/ 13.05.1708 Cadzand/ Nieuwvliet

Jacobus Catteau, j.m. van Cadzand, met Marij Durie, j.d. van Cadzand, won. Cadzand
T. Lowijs van Belsbrugge, Isaac Clerbaut, Marij Catteau, Anna Massengarbe.

otr/getr. 27.01/ 11.02.1714 Cadzand

Jacobus Catteau, van Cadzand, wed. van Marie Durie, met Marij de Jonge, van Schoondijke, wed. van Pieter van Parijs
T. Isaac Clerbaut, Cornelis van der Leije, Marie la Bitte, Neeltje van Overbeke.

otr/getr. 07.09/ 22.09.1697 Cadzand

Jan Catteau, van Wijdschate, wed. van Adriaentje Cartain, met Maria Goetgeluck, van Thielt, won. Zuidzande
T. Pieter Goetgeluck, Berbel Messchaers.

otr/getr. 28.04/ 13.05 1708 Nieuwvliet (uit Cadzand)

Jan Catteau, j.m. van IJperen, met Sara Plevier, j.d. van Nieuwvliet.

otr/getr. 10.05/ 28.05.1721 Cadzand

Jan Catteau(w), geb. Sel onder Casselerei van Doornik, wed. van Marij du Croo, met Janneken Verdouw, j.d., geb. Zuidzande
T. Cornelis Vereeke en vrouw, Elias van de Riviere, Cornelis Uitenbogaert.

otr/getr. 25.07/ 16.08.1643 Cadzand/ Koudekerke

Andries Centsen, wed. van Koudekerke, met Adriaentje Denijssen (Brabander) de, j.d. van Cadzand
T. Abraham Rigot, Hendrick Denijssen, haar broer.

otr. 05.03.1622 Oostburg (uit trouwboek Cadzand)

Jean du Chateau, wed. van Paulijne van Moerbeke, sold. onder Capt. Nicolai, met Willemijntje Pieters, j.d. van Deijnsse.

otr/getr. 12.07/ 23.08.1620 Cadzand

Adriaen Christiaensen (Adriaen Christiaensen Dam), j.g. van Cadzand, met Adriaentje de Wachter, wed. van Adriaen Huijge, won. Cadzand
T. (zijn) Jan Alenzone, (haar) Dionijs de Wachter, vader.

otr/getr. 16.08/ 09.09.1626 Cadzand

Adriaen Christaensen, van Vlissingen, wed. van Susanneken Adriaens, met Monijntje van Mossevelde, van Overmeijre, wed. van Adriaen Hubregts, beide won. Cadzand
T. Abraham Jorissen, Joris Fasselaar.

otr/ getr. 13.04/ 28.04.1630 Cadzand

Carel Christiaensen, j.g. van Bergen op Zoom, met Jaquemijne Janssen, j.d. van Zierikzee,. beide won. Cadzand
T. (zijn) Simon Pietersen, (haar) Neesken Jansen, haar moeie.

otr. 01.05.1621 Cadzand

Carel Christoffels, j.g. van Belle, sold. onder Capt. Houdrij, met Margriete Moermeijer, j.d. van Maldegem, won. Cadzand.

getr. 09.10.1689 Cadzand (met attest van Sluis)

Jan Citteroen, j.m., sold. onder Capt. Cabeljauw, met Susanna Rentje, j.d. van Sluis.

otr/ getr. 29.05/ 20.06.1694 Cadzand - (Herv. Waals)

Isaac Claerbaut, fs Isaac, j.m.. Van Hofkerke (Fr.), met Marie La Bitte, j.d. van Marck (Fr.).

getr. 24.04.1796 Cadzand

Isaac Claerbaut, wed. van Maria de Hullu, met Johanna Risseeuw, wed. van Jannis Bodin.

otr/ getr. 23.01 / 07.02.1762 Cadzand

Jacob Claerbout, wed. van Sara van Houte, met Susanna Verdouw, wed. van Isaak Mallefas
T. (zijn) Pieter de Hullu, Pieter Callewaart, (haar) Anna Claerbout, Tannetje Mallefas.

getr. tussen 22.07/ 09.09.1620 Cadzand

Adriaen Claessen, j.g. van St. Maartensdijk, (ruiter Ritm. van Hasten), met Tanneken Dirx, wed. van Gillis van der Vonden.

otr/ getr. 14.04/ 29.04. 1753 Cadzand

Francois Claassen, wed. van Dina Lotens, met Maria le Mahieu, wed. van Lieven Perseijn
T. (zijn) Jannis Claasen, Maria le Maja, (haar) Jannis Casteleijn, Susanna du Rie.

otr/ getr. 19.09.1625/ 11.02.1626 Cadzand/ Sluis

Jan Claessen, van Dortmonde, sold. onder Capt. Eck tot Sluis, met Mayken Crijnssen, j.d. van Vlaanderen, won. Oranjerfort
T. (zijn) zijn Capt per attest, Jacob Bijster, sold deselve comp., (haar) Crijn Frans, vader per attest, Margriete Thomass.

otr/ getr. 20.05/ 04.06.1747 Cadzand

Lodewijk Claas, j.m. van Gissel, met Berbel.van Dale, j.d. van Retranchement
T. (zijn) Pieter de Kielder, Marie Katjeuw,(haar) Jan Galander, Janna Geerings.

otr/ getr. 07.10/ 29.10.1713 Zuidzande/ Cadzand

Abraham Clarissen, j.m. van Groede, met Janneken van de Kote, j.d. van Groede.

getr. 15.08.1723 Cadzand (otr. Cadzand Waals)

Isaac Clarisse, j.m., met Tannetje Mallefas, j.d.

getr. 17.07.1718 Cadzand (met attest van Oostburg en Zuidzande)

Jan Clement, j.m. van IJzendijke, met Anna Tromp, wed. van Jan Abrahamsen, fs Jan.

otr/ getr. 19.07/ 17.08.1614 Cadzand

Daniel Clercq, j.g. van Hoboken, met Tonijntje Pieters, j.d. van IJperen, beide won. Cadzand
T. (zijn) Lieven de Clercq, voor 't consent der ouders, (haar) Leijntje Jans.

otr/ getr. 05.01/ 23.01.1695 Cadzand

Francois le Clercq, j.m. van Warneton, met Maria Johanna Rottredam (Nottredam), j.d. van Warneton (Nottredam)
T. Pierre le Vieil, Gille Dunibe, Chretien le Vieil.

otr. voor 18.02.1626 Dreischor (uit Cadzand)

Guilliaem de Clercq, j.g. van Casselambacht, met Grietje Dirx, j.d. van Emmerick, won. Zierikzee.

otr/ getr. 11.08/ 09.09.1646 Cadzand

Jacob de Clerck, j.g. van Nieuwvliet, met Mayken Dirx, wed. van Harman Casies, won. Nieuwvliet.

otr/ getr. 13.09/ 28.09.1653 Cadzand.

Joos de Clercq, sold. onder Capt. Zedelits, met Janneken Cools, j.d. van Loo.

otr/ getr. 23.04/ 11.05.1661 Cadzand

Joos de Clerck, wed. van Prijntje Pieters, met Francijntje Janssen, wed. van Charel Jolijt
T. Joos Goethals, Adriaen van den Masse, Janneke Mels.

otr/ getr. 20.12.1631/ 21.01.1632 Cadzand

Laurens de Clercq, j.g., met Sijtje Cents, wed. van Cornelis Wisse, beide won. Cadzand
T. (zijn) Joos Andriessen, (haar) Lijsbeth Cents.

otr/ getr. 03.03/ 18.03 1646 Cadzand

Laurens de Clercq, wed. van Sijtje Cents, met Mayken Blake, j.d. uit Vlaanderen.

otr. 11.06.1617 Cadzand

Lieven de Clercq, van Terneuzen, wed. van Martijntje Mebaerts, met Arnoudijne Braems, van Oostburg, wed. van Joos Arents, beide won. Cadzand.

otr/getr. 06.08/ 20.08.1633 Groede (uit Cadzand)

Lieven de Clerk, wed. van Dina Braems, won. Nieuwvliet, met Marijtte Cornelissen de Bruijne, wed. van Meis Willems.

otr/getr. 01.09 / 02.01.1646 / 1647 Cadzand

Reijnier de Clerck, j.g. van Groede, met Catelijntje Kensse, j.d. van Cadzand
T. Daniel de Clerck, zijn vader, Prijntje de Vos.

otr/getr. 08.06/ 09.08.1628 Sluis (uit Cadzand)

Roeland de Clerq, j.g. van Bouchoute, sold. onder Capt. Orliens, met Elisabeth Cauwels, van Lemberge, wed. van Adriaen van de Velde.

getr. 04.09.1746 Cadzand (otr. Schoondijke)

Isaak Clicquennoi, j.m. van Cadzand, met Janneke Allaart, j.d. van Nieuwvliet.

getr. 08.06.1777 Cadzand (otr. Groede)

Isaack Clicquennoi, wed. van Janneken Ellaard (Allaart), met Sara Cornelissen, wed. van Isaack Jansen, won. Groede.

otr/getr. 30.07/ 14.08.1707 Cadzand

Jacob Clicanoi (Clicquenoi), j.m. van Herlie inde casselrije van Rijssel, met Stoffelijntje Boone, van Vlissingen, wed. van Andries van de Kote, beide won. Cadzand

T. Philips du Bois, Arnoud van Anckum, Marie Anne Dumé, Elisabeth van de Kote.

otr/getr. 11.04/ 26.04.1711 Cadzand

Jacob Clicquennoi (Clicanois), van Herlie bij Rijssel, wed. van Stoffelijntje Boone, met Anna Mallefas, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand

T. Philips du Bois, Jacob Mallefas, Marie Anne Dumeé, Mayken van Pamel.

otr/getr. 17.11 / 02.12.1781 Cadzand

Jacob Clicquennoi, j.m., geb. Cadzand, met Maria Mallefas, j.d., geb. Groede, beide won. Cadzand.

otr/getr. 03.07/ 18.07.1784 Cadzand

Jacob Clicquennoi, wed. van Maria Mallefas, won. Cadzand, met Adriane Hollebrand, j.d., geb. Groede, won. Cadzand.

getr. 17.10.1784 Cadzand

Jannis Clicquennoi, j.m., geb. Cadzand, met Anna Notebaatt, j.d., geb. Groede, beide won. Groede.

getr. 02.03.1778 Cadzand (otr. Oostburg)

Marinus Clicquennoi, met Susanne Mattheeussen.

otr/getr. 19.07/ 27.09.1609 Cadzand/ Oostburg

Marc Pieters Van de (Clooster), j.g. van Antwerpen, met Prijntje Jans, j.d. beide won. Cadzand

T. (zijn) Pieter van de Clooster, vader, (haar) Jan Lambregts.

otr/getr. 06.06/ 20.06.1621 Cadzand

Marcus Pieters(Clooster), wed. van Prijntje Jansen, met Mayken Van de Neste, j.d. van Beveren

T. Catelijne Stoffels.

otr/getr. 21.11/ 12.12.1708 Cadzand

Jan Cocheteur, van Marck bij Calais, met Sara Verdouw, van Cadzand.

N.B. Laten hierbij een kind echten en dopen, zie blz 77 Retro acte Cadzand, no. 9.

otr/getr. 13.03 09.04.1694 Groede (uit Cadzand)

Charel de Cock, j.m. van St. Laurens in Vlaanderen, met Prijntje Willems, j.d. van Groede.

otr/getr. 20.11/ 05.12.1655 Cadzand

Jan de Cock, j.g. van Kokelare, met Leijntje Janssen, j.d. van Cadzand

T. Jan de Cock, zijn vader, Mayken van Hucke, haar moeder,

otr/getr. 06.07/ 27.07.1680 Cadzand/ Nieuwvliet

Olivier Coes, wed. van Janneken Nutens, met Josijntje Bruwane, j.d. van Thielt

T. Simin Leijs, Jan van der Linde, Sara Setters, Maria Barents.

otr. 10.02.1029 Cadzand (ook getr.)

Maerten Janssen Coes, j.g. van Oostende, met Barbel van Bremen, van Antwerpen, wed. van . Gerrit van Ophove, beide won. Cadzand

T. Thomas de Wachter, Adriaen Thiers.

otr/getr. 17.09/ 04.12.1633 Cadzand/ Groede

Cornelis Colpert, j.g. van Cadzand (zn van Adriaen en Prijntje Adriaens), met Mayken Arents, j.d. van Nieuwvliet

T. (zijn) Prijntje Colperets, moeder, (haar) Pieter en Catelijne Arents, broer en zuster.

otr. 29.10.1622 Cadzand (getr. Breskens)

Jan, Colpaert, j.g- van Cadzand, met Mayken Pieters, j.d. van Cadzand, won, Breskens.

otr/ getr. 20.09/ 08.10.1628 Cadzand/ Retranchement

Andries de Coning, van Watervliet, wed. van Janneke Vertrigt, sold. onder Capt. La Busiere, met Elisabeth Batens, j.d. van Verdegem, beide won. Cadzand

T. (zijn) Pieter Mark, broer, sold. onder Capt. Tengnagel, (haar) Janneken Bate, zuster.

otr/ getr. 27.04/ 16.05.1631 Cadzand/ Sluis

Andries de Coning, wed. van Lijsbeth Baltens, sold. onder Capt. La Busiere, met Jaquemijntje Mennouts, j.d. van Brugge, beide won. Cadzand

T. (zijn) de Capt. per attest, (haar) Janneken Francoisen.

otr. 09.08.1641 Cadzand (ook getr.)

Joos de Coning, j.g. van IJzendijke, sold. onder Capt. Loncque, met Isabeau Rose, j.d. van Gotthem bij Deinsse.

otr/ getr. 04.01/ 20.01.1665 Cadzand

Francoois de Consedt (Cnoedt), j.m. van Dendergem, met Jacobmijne de Decker, wed. van Jacob van Viane, geb. Flasjelo.

otr/ getr. 05.05 / 03.06.1629 Cadzand

Pierre Consin, j.g. van Tangrijn in Walschland, sold. onder Capt. La Busiere, met Hester Franke, j.d. van Terneuzen

T. (zijn) ouders wonende te Leiden, per attest, (haar) Geertruijt Franke, moeder.

otr/ getr. 02.06/ 16.06.1792 Cadzand

Jacob Contant, j.m., geb. en woh. Retranchement, met Janneke le Mahieu, j.d., geb. en won. Cadzand.

getr. 30.01.1774 Cadzand (otr. Retranchement)

Jannis Contant, j.m. geb. Aardenburg, won. Cadzand, met Anna Manhave, j.d., geb. Cadzand, won. Retranchement.

otr/ getr. 07.11/ 29.11.1048 Cadzand

Jan Cool, j.g. van Slijppe, met Mayken de Vos, j.d. van Vinet

T. Rijcke de Vos, cum uxore, haar ouders.

otr/ getr. 17.05/ 09.06.1042 Cadzand

Jan Cool, wed. van Honschote, met Mayken Verheecke, j.d. van Sluis.

otr/ getr. 11.05/ 02.06.1647 Cadzand

Jan Cool, wed. van Honskoten, met Tanneken Vlees, wed. van Jacob Cornelissen, van Vlissingen.

otr/ getr. 28.06/ 16.07.1702 Cadzand (met attest Zuidzande)

Michiel Coolman, van Ham, wed. van Paulijntje van de Plassche, met Adriaentje Bijl, j.d. van Cadzand

T. Isaac Huijge, Joan de Pauw, Neeltje van Overbeke, Tonijntje Dankaerts.

otr/ getr. 20.09/ 05.10.1704 Retranchement/ Cadzand

Michiel Coolman, wed. van Adriaentje Bijns, met Anna Geerinx, j.d. van Retranchement.

otr/ getr. 04.07/ 19.07.1705 Nieuwvliet/ Cadzand

Michiel Coolman, wed. van Anna Geerinx, met Catharina van Lumig, j.d. van Nieuwvliet.

otr/ getr. 29.11/ 04.12.1633 Cadzand

Jan Coolen, van Hondschote, wed. van Larijse Marleij, met Janneken Verbeke, van Stienvoorde, wed. van Charel Cappe

T. (zijn) Mr. Michiel Carette, zwager, (haar) uxore Jan Alensone et uxore Iudima gistri husus parocci.

otr. 12.07.1620 Heijst, "bij den pastor Pr. de Smit", (uit Cadzand)

Michiel Cools, j.g. van Oostcappel, won. Cadzand, met Adriaentje de Moor, j.d. vaw.Domburg, won. Heijst.

otr/ getr. 29.09/ 14.10.1696 Cadzand/ Zuidzande

Abraham Coppernol, j.m. van Retranchement, met Neeltje Godius, wed. van Cornelis Dobbelaer

T. Jan Schiddeijn, Adriaan Plasschaert, Catelijntje Meussen, Marij Coppernol.

otr/ getr. 16.12.1673/ 02.01.1674 Cadzand

Jacob van Coppernol, wed. van Maria van Leeuw, met Maatje Kaastekkers, wed. van Gilles Versmisse.

otr/ getr. 23.12.1673/ 08.01.1674 Cadzand

Jacob van Coppernol, jon. van Thielt, met Berbel Beukels, j.d. van Breskens

T. (zijn) Jacob van Coppernol, vader, Jan van Coppernol, oom, (haar) Pieter Kerfijser, schoonvader, Maatje Kerfijser, moeder.

otr/ getr. 02.03/ 26.05.1647 Cadzand

Melchior Coppin, j.g. van Cadzand, met Adriaantje Jans, j.d. van Thielt

T. Jacob Coppin, zijn vader, Marinus Jans, haar broer.

Bron:

Genealogische Werkgroep West Zeeuws-Vlaanderen; J. Luteyn en A. Bekkens

HUWELIJKEN 1607-1810 (Cornelissen - Isembaert)

getr. 26.07.1716 Cadzand (met attest van Groede en Breskens)
Abraham Cornelissen, j.m. van Cadzand, met Josina Reijlofs, j.d. van Groede.

otr/getr. 09.09/ 27.09.1662 Retranchement/ Cadzand
Charel Cornelis, van St. Margarite, wed. van Maechalina de Wint, met Susanna van Bueren, j.d. van Retranchement, beide won. Retranchement.

otr/getr. 02.06/ 23.06.1619 Cadzand
Claes Cornelissen, j.g. van Sluis, met Janneken Habacues, j.d. van Zierikzee, beide won. Cadzand
T. (zijn) Charles Cornelissen, (haar) Mayken Joriszen.

otr/getr. 25.02/ 01.04.1607 Cadzand
Christiaen Cornelissen, van Cadzand, wed. van Leuntje Adriaenssen, met Grietje Willems, van Cadzand, wed. van Dirck Janssen
T. (zijn) Jan de Rocquigni, (haar) Catelijne Tiels.

getr. 14.04.1619 Cadzand
Cornelis Cornelissen, j.g., met Mayken Jorissen, wed. van Jaques Vervate, beide won. Cadzand.

getr. 13.02.1689 Cadzand (met attest van IJzendijke)
Cornelis Cornelissen, j.m. van Cadzand, met Maria Marinussen, j.d. van de Mauritspolder.

otr. 24.06.1684 Hoek (ook getr.) (uit Cadzand)
David Cornelis, j.m. van Cadzand, met Elisabeth Staes, j.d. van Hoek.

otr. 16.12.1662 Groede (uit trouwboek Cadzand)
Francois Cornelissen, j.m. van Cadzand, met Janneken Thomas, j.d. van Groede, beide won. Groede.

otr/getr. 07.12/ 07.02.1613 / 1614 Cadzand
Guilliaem Cornelissen, van Thielt in Vlaanderen, wed. van Tanneken Vecuilje, met Monijntje Gillissen, van omtrent Dendermonde, wed. van, beide won. Cadzand

T. Charles Guilliaems, Jacob de Bersselaer (Beiselaar).

otr/getr. 25.01/ 02.03.1614 Cadzand
Habacue Cornelis, van St. Annaland, wed. van Laurijntje Jans, met Janneken Hubregts, wed. van Joos de Witte, beide won. Cadzand
T. Joris Jacobs, Joos Stoffels, Betje Stoffels, Celijs Bouwens.

otr/getr. 17.02/ 21.04.1619 Cadzand
Jan Cornelissen, (Jan Cornelis Govaerts) j.g. van Heinkenszand, met Mayken Doije, j.d. van Cadzand
T. Jaquemijntje Michiels.

otr/getr. 09.05/ 2e Pinksterdag 1626 Cadzand
Jan Cornelissen, j.g. van Wemeldinge, met Josijntje Laurensen, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand
T. (zijn) Pieter van de Castele, (haar) Betje Leurensen, moeder.

otr/getr. 13.02 / 05.03.1626 Cadzand
Jan Cornelissen, van 's-Gravenpolder, wed. van Mayken Pieters, met Tanneken van Vijanen, j.d. van Suijdcote, beide won. Terhofstede
T. (zijn) Antheunis Maertenssen, de smit van Terhofstede, (haar) Francois van Vijanen, Neeltje van Vijanen.

otr/getr. 06.08/ 24.08.1633 Cadzand
Jan Cornelissen, j.g. van Beverwijk, met Janneken Stunders, wed. van Jan de Vloo, beide won. Cadzand
T. (zijn) Adriaen Cornelissen, broer, (haar) haar beide dochters.

getr. 21.08.1678 Cadzand (met attest van Sluis)
Jan Cornelis, j.m., sold. onder Capt. Denell, met Christijntje Proot, wed. van Jacob van Wegen.

otr/getr. 19.07 / 11.09.1614 Cadzand
Job Cornelissen, met Tanneken Jans, beide van Cadzand
T. Herman Jans, vader, Mayken Laurens, moeder, Cornelis Laurens, oom.

otr/getr. 25.06/ 17.07.1611 Cadzand
Joos Cornelis, j.g. van Breskens, met Tonijntje Hubregts, j.d. van Grijskerke
T. (zijn) Wisse Cornelis, broer, (haar) janneke Michiels, moeder.

otr/getr. 05.03/ 23.04.1659 Cadzand
Laurens Cornelissen, j.g. van Coolkerke, met Dina Jacobs, j.d. van Groede.

otr/getr. 23.09/ 21.10.1618 Cadzand
Pieter Cornelissen, j.g. van Vlissingen, met Mayken Cornelis, j.d. van Vlissingen, beide won. Cadzand

T.(zijn) Jan Meulenaer, (haar) Mayken Dirx.

otr. 04.07.1620 Oostburg (uit trouwboek Cadzand)

Pieter Cornelissen, wed. van Mayken Cornelissen, sold. onder Capt. Reijniers, met Mayken Quaquet, j.d. van Weelverdingen.

otr/ getr. 15.08/ 30.08.1716 Groede/ Cadzand

Pieter Cornelissen, j.m. van Cadzand, met Jaquemijntje Wantele, wed. van Zeger Reijlof, won. Groede.

otr/ getr. 11.07/ 26.07.1682 Cadzand

Corijn Corijnsen, j.m. van Oudvosmeer, met Susanneken van Overbeke, j.d. van Nieuwvliet

T. Pieter Corijnsen, Abraham le Grand, Cornelia Corijns, Centijntje Bavens.

otr/ getr. 23.11/ 11.12.1630 Cadzand / Sluis

Jan Coucke, j.g. van Nieuburg in Zwitserland, sold. onder Capt. La Busiere, met Mayken Jorissen, j.d. van 's-Hertogenbosch, beide won. Oranjeschans

T. (zijn) Capt. per attest, (haar) Anneken Jorissen, zuster.

getr. 23.06.1658 Cadzand (met attest van 's-Gravenhage)

Evert Courts, j.g. van Groeningen, sold. onder Capt. Sixma, met Catharina van der Vaert, onlangs gewoond hebbende in 's-Gravenhage.

otr/ getr. 15.02/ 02.03.1687 Groede/ Cadzand

Jan la Court, wed. van Jaquemijntje Sittermans, met Josijntje Avijn, j.d. van Cadzand.

otr/ getr. 21.10/ 05.11.1684 Cadzand

Willem de Couter, j.m. van Sluis, met Josijntje Lippens, j.d. van Eede

T. Jacob de Meulenaer, Joost Lippens, Tanneken Troij, Marijtje Verdonck.

otr. 16.10.1622 Cadzand

Mels Crauwels, j.g. van Antwerpen, met Mayken Pieters, van Antwerpen, wed. van Pieter Baltens

T. (zijn) Jacob Luijcx, (haar) Mayke de Bare.

otr/ getr. 05.03/ 20.03.1707 Zuidzande (uit Cadzand)

Ignatius Craijemes, j.m. van Brugge, won. Zuidzande, met Tanneken Wouters, j.d. van Retranchement.

otr. 17.01.1643 Retranchement, getr. zomer 1643 Cadzand (met attest van Retranchement)

Hendrick van de Cruijce, j.g. van 's-Gravenhage, schrijver onder Capt. Boetselaer, met Catharina Lambregts.

Hierin attestatie verleend 05.04.1646 Cadzand.

otr/ getr. 12.02/ 27.02.1702 Cadzand

Jacob Cruijk, j.m. van Mouscheroen bij Cortrijk, met Adriaentje Verburgt, j.d. van Senijs, beide won, Cadzand

T. Isaac Coning, Matthijs Verburgt, Margriete Gonoree, Marij Bernaerds.

otr/ getr. 06.11/ 01.12.1700 Aardenburg/ Cadzand

Joannes van Cruijningen, j.m. van Cadzand, met Maria van Dale, j.d. van Aardenburg.

otr/ getr. 21.05/ 19.06.1718 Cadzand

Abraham Cullerie, j.m. van Groede, won. Groede, met Sara Leijs, j.d. van Cadzand, won. Cadzand

T. Alexander de Groote, Coreijn Leijs, Janneken Braems, Anna van Damme.

otr. 20.04.1726 Cadzand (getr. Retranchement)

Jan Cuvelier, j.m., geb. Sluis, won. Cadzand, met Geertruid Eggerds, j.d. van Bergen op Zoom, won. Cadzand

T. Francois Cuvelier, Marie de Soute, Leendert de Meijer, Susanna de Reij.

N.B. 4 juni 1718 de proclamaten opgeschort ter requisitie van Janneken Voet op ordre van de Ed. Magistraat, doch op 13 daeraenvolgende weer vrijgegeven door accoord tussen bruidegom en opposante (behoort bij Abraham Cullerie).

otr/ getr. 15.06/ 10.07.1669 Retranchement/ Cadzand

Abraham Cuijlenburgh, j.m. van Sluis, met Maria Barends, j.d. van Cadzand.

otr/ getr. 16.04/ 01.05.1718 Breskens/ Cadzand

Abraham van Dalen, j.m. van Aardenburg, won. Cadzand, met Elisabeth van de Kote, j.d. van Cadzand, won. Breskens.

otr/ getr. 11.04/ 10.05.1705 Nieuwvliet/ Cadzand

Hendrik van Dalen, j.m. van Retranchement, met Willemijntje Janssen Klinke, wed. van Guillaume Rosceau.

otr/ getr. 17.02/ 21.04.1619 Cadzand

Simon van Dale, j.g. van bij Oudenaarde, met Jaquemijntje Michiels, wed. van Lieven Daje, van Gijsegheem

T. Bartholomeus van Dale, zijn vader, Bartholomeus Bij.

getr. 1608 Cadzand

Cornelis Dam, j.g. van Oostburg, met Mayken Janssen, j.d. van Mechelen

(zie ook eens Adriaen Christiaenssen X Adriaentje de Wachter, anno 1620).

otr/ getr. 08.04/ 30.04.1662 Cadzand

Adriaan van Damme, j.m. van Dendermonde, met Catelinken Lucas, j.d. van Cassel.

otr. 21.06.1670 Cadzand (getr. Retranchement)

Adriaan van Damme, wed. van Maria van Sarels, van Heijgem, met Grietje de Pré, wed. van Abraham Jansen, van Hoelem.

otr/getr. 16.01/ 31.01.1077 Zuidzande/ Cadzand (met attest van Retranchement)

Adriaan van Damme, wed. van Margriete du Pré, met Barbel Beukels, wed. van Jacob Coppernol.

otr/getr. 13.07/ 04.08.1680 Cadzand

Charel van Damme, j.m. van Bassevelde, met Elisabeth Maertens, wed. van Pieter Bale
T. Isaac Maertens, Mattheijs Maertens, Maatje de Klerck, Elisabeth Ceeraerts.

otr/getr. 23.01/ 14.02.1706 Cadzand

Matthijs van Damme, j.m. van Cadzand, met Leintje de Vriese, j.d. van Cadzand
T. Charles van Damme, Pieter de Vriese, Elisabeth Maertens, Mayken van Pamel.

getr. 27.09.1750 Cadzand (otr. Cadzand Waals)

Pieter van Damme, wed. van Marie Livin, met Sara le Grand, j.d. van Cadzand.

otr/getr. 12.07 / 02.08.1609 Cadzand

Elias Danckaert, j.g. van Cadzand, met Margriet Verlaere, dochter van Jacob Verlaere van Vlissingen.

otr. 18.04.1621 Cadzand

Elias Danckaert, wed. van Grietje Verlaere (Verlaere), met Tanneken Arents (is Tanneken Punts, zie huw. Willem Janssen X Janneken Cents),
wed. van Cornelis Adriaensen, beide won. Cadzand.

otr/getr. 08.07/ 21.10.1618 Cadzand

Hubregt Danckaert, j.g. van Sluis, met Mayken Stoffels, van Vlissingen, wed. van Adriaen Vereijcke, beide won. Cadzand
T. (zijn) Claes Jans de Meulenaer oom, (haar) Elisabeth Stoffels, moeder.

otr/getr. 06.12/ 14.01.1645 /1646 Cadzand

Pieter Danckaert, sold. onder Capt. Longue, met Christijne Serteels, j.d. van Hoogeleen (Hooglede) in Vlaanderen.

otr/getr. 23.04/ 15.05.1650 Cadzand

Stoffel Danckaert, j.g. van Cadzand, met Janneken Uijttendogaert, j.d. van Cadzand
T. Hubregt Danckaert, Zijn vader, Jacob Uijttendogaert, haar voorgd.

otr/getr. 11.04/ 10.05.1654 Cadzand

Stoffel Danckaert, wed. van Janneken Uijttendogaert, met Mayken Meulenaers, j.d. van Cadzand
T. Matthijs Verbeke, Cornelis de Meulenaer.

otr/getr. 19.06/ 18.07.1745 Cadzand

Stephan Jansz. Dane, wed. van Arriaantje Cornelis ten Dane, won. Westcappel, met Christina Elisabeth Reijser, Laatst wed. van Joost de
Smit, won. Cadzand
T. (zijn) Adriaan Jan Hubregts, Janna Colphers, (haar) Isaac Boucque, Neeltje Adriaansen.

otr/getr. 25.05/ 09.06.1697 Cadzand/ Nieuwvliet

Philips Danekens, j.m., geb. en won. Nieuwvliet, met Dina Valckenaer, j.d., geb. en won. Cadzand
T. Thomas Jacobsen, Guilliame de Geijter, Mayken Rijckebus, Marij Valckenaer.

otr/getr. 05.09/ 07.10.1626 Cadzand

Charels Daniels, j.g. van Cadzand, met Amarentsje Cents, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand
T. Claes Cornelissen, zijn oom, Tanneken Arents, haar moeder.

otr. 21.08.1645 Cadzand (getr. Retranchement)

Charel Daniels, wed. van, met Berga Cools, wed. van Claas Cornelissen.

otr. 03.03.1629 Cadzand (ook getr.)

Claes Daniels, van St.Lievenshoutrick, wed. van Paschijntje van der Burgt, met Jaquimijntje Nisinex, j.d. van West Souburg, beide won.
Cadzand
T. Cornelis de Meuleman, zijn schoonzoon, Mr Jan de Weert, haar cousijn.

otr/getr. 15.01/ 02.02.1661 Cadzand

Claes Daniels, j.g. van Cadzand, met Tanneken Govaerts, wed. van Joos Potteldoorn
T. Gilles Daniels, zijn vader, haar ouders (Cornelis Geertsen).

otr/getr. 19.07/ 20.08.1631 Cadzand

Gilles Daniels, j.g. van St.Lievenshoutinck, met Neeltje Adriaens, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand
T. (zijn) Pieter Lems, Jacob Allerts, (haar) Hüge Hugenssen, haar voorgd.

otr/getr. 19.11/ 15.12.1652 Cadzand

Gillis Daniels, wed. van Neeltje Adriaensen, met Catelijntje Outerloots, j.d. van Kokelare.

otr. 16.03.1686 St. Kruis (ook getr.) (uit Cadzand)

Gillis Daniels, j.m. van Cadzand, met Maria Zegers, van IJzendijke, gewezen vrouw van Torbij Mahieu, van hem moedwillig verlaten en wettelijk gescheiden bij sententie van de Heren van de Vrije 09.03.1686.

otr/getr. 25.12/ 16.01.1655 / 1656 Cadzand (met attest van Groede)

Jan Daniels, wed. van Mayken Hoiel, met Catelijne Verstrate, j.d. van IJperen, beide won. op St. Pier
T. Gillis Verstrate, haar broer, item deselfs en de Moeije per attest.

otr/getr. 03.05/ 25.05.1642 Cadzand

Jochem Daniels, wed. van Cadzand, met Mayken van de Velde, wed. van Jan de Brabander.

otr/getr. 08.08/ 15.10.1651 Cadzand

Jochem Daniels, wed. van Mayken van de Velde, met Josine van Rosebeke, j.d. van Pitthem.

otr/getr. 10.08/ 01.09 .1652 Cadzand

Jochem Daniels, wed. van Josijntje van Rosebeke, met Janneken Tobiassen, j.d. van Thielt
T. Mayken Stalens, haar moeder.

getr. 03.08.1653 Retranchement (uit Cadzand) met permissie van 't College van den Vrije

Pieter Daveloose, wed. van Tanneken de Wagter, met Martijntje Verschore.

otr/getr. 03.02 / 18 .02.1703 Cadzand

Nicolaes Davids, van Comen, wed. van Anna de Smijter, met Françoise du Garain, van Waestene, wed. van Francois du Sou, beide van Cadzand

T. Jan Nicasen, Arij Lichtveld, Catelijne van de Walle, Pieterrella Kuvelier.

otr/getr. 24.05/ 08.06.1783 Cadzand

Pieter Degen, j.m., geb. Vlissingen, won. Nieuwvliet, met Maria Platteeuw, wed. van Pieter Perduijn, geb. Nieuwvliet, won. Cadzand.

otr/getr. 23.10/ 07.11.1756 Cadzand

Abraham den Dekker, wed. van Maria Verhoeven, won. Zuidzande, met Pieterrella Leijs, j.d., geb. en won. Cadzand.

otr/getr. 20.10/ 22.11.1626 Oostburg (uit trouwboek Cadzand)

Adriaén de Dekker, j.g. van Bossenaude, met Leijntje Adriaenssen, wed. Van Bartholomeus Goethals.

otr. 30.05.1615 Sluis (getr. in Sluis, zie trouwboek Cadzand)

Arent Lenaertsen Dekker, j.g. van Dirxland, met Jaquemijne Pin, j.d. van Sluis.

otr/getr. 17.03/ 08.04.1742 Cadzand

Jacob den Decker, j.m. van Schilde in Brabant, met Rosiana de Visser, van Cadzand, wed. van Jan van Ee
T. (zijn) Jacob Albert, Francois Galander, (haar) Jozina de Visser, Maria Anna du Haijon.

getr. 16.04.1752 Cadzand (otr. Cadzand Waals)

Jacob den Dekker, wed. van Rosiana de Visser, met Elisabeth le Grand, j.d. van Cadzand.

otr/getr. 09.06/ 24.06.1759 Cadzand

Jacob den Dekker, wed. van Elisabeth le Grand, met Janne de Bon, geb. Retranchement
T. (zijn) Jacob Vervate, Janneke le Grand, (haar) Jacob Buick, Susanne Obijn.

otr/getr. 02.12.1724/ 14.01.1725 Cadzand

Joannes de Dekker, j.m. van Zuidzande, met Jolijntje Wijnands, van Retranchement, wed. van Jacob de Klerk
T. Jan Wijnands, Pieter den Dekker, Pieternelle Wolters, Caatje de Kooker.

getr. 14.08.1650 Retranchement (ook otr.) (uit Cadzand)

Lieven den Dekker, j.g. van Cadzand, met Francijntje Janssen, wed. van Hans Strubbe.

otr/getr. 22.01/ 20.02.1678 Cadzand

Lieven den Dekker, j.m. van Cadzand, met Janneken Pauwels, j.d. van Cadzand
T. Jan Franken, Cornelis Vervalle, Tonijntje Meulenaars, Jaquemijntje Quakelaars.

otr/getr. 06.09/ 21.09.1692 Cadzand

Lieven den Decker, wed. van Janneke Paulussen, met Françoise van Ee, j.d. won. Retranchement
T. Jan Van de Voorde, Catelijntje N...., Janneken Maertens.

otr/getr. 18.09/ 10.10.1700 Retranchement/ Cadzand

Lieven den Dekker, wed. van Françoise van Ee, won. Cadzand, met Janneken Egge, wed. van Pieter Raphelsen, won. Terhofstede.

getr. 20.09.1648 Retranchement (ook otr.) (uit Cadzand)

Pieter den Dekker, j.g. van Cadzand, met Passchijntje Pieters, j.d. van Nieuwvliet, (dochter van Pieter Willemse en Tanneke Jans, ged. 17.11.16.9 Cadzand).

otr/getr. 24.08/ 05.10 .1652 Cadzand/ Retranchement

Pieter den Dekker, wed. van Passchijne Smits, met Janneke de Wale, j.d.

T. Mayken Verbeke, haar moeije.

otr/ getr. 21.02/ 12.03.1681 Cadzand

Pieter den Decker, j.m. van Groede, met Janneken van den Berge, wed. van Guillaume den Brouwer

T. Pieter Hoste, Tanneken Mestag.

otr. 25.05.1726 Cadzand

Pijter den Dekker, van Cadzand, wed. van Catelijntje de Kooker, met Jjannetje de Blake, j. d. van Nieuwvliet, won. Cadzand

T. Pijtter de Blake, Francijntje de Voogt, Joslia van Male, Elisabeth de Vos.

otr/ getr. 21.04 13.05.1646 Oostburg / Cadzand

Steven den Dekker, j.g. van Thielt, won. Cadzand, met Vijntje Hoste, j.d. van Mecchelen, won. Groede.

getr. 09.07.1684 Cadzand (met attest Nieuwvliet)

Jan Denijs, met Marij Heckebus, j.d.

otr/ getr. 14.11/ 13.12.1643 Cadzand

Reijnier Denijssen, sold. onder Capt. van Egmont van der Nieuburg, met Mayken Dingemans, wed. van Gillis Vereecke.

getr. 30.01.1718 Cadzand (met attest van Breskens)

Jacob Deunink, j.m. van St.Laurens in Vlaanderen, met Elisabeth Janssen, wed. van Matthijs Loentjes.

otr/ getr. 10.06/ 12.07.1628 Cadzand/ Sluis

Andries Dick, j.g. van Schotland, sold. onder Capt. Kinneman, met Trijntje Stoffels, j.d. van Osnabrugge, won. de Groede

T. (zijn) Thomas Brun, (haar) Agniete Blom.

otr/ getr. 22.09/ 07.10.1696 Cadzand

Pieter de Die, j.m. van Zuidzande, met Josijntje Maertens, j.d. van Cadzand

T. Pieter Goetgeluck, Jacobus Bassent, Bartel Messchaers, Anna van Loudenberg.

otr/ getr. 16.04/ 01.05.1791 Cadzand

Pieter Diering, j.m. geb. Groede, won. Cadzand, met Maria Kallier, j.d., geb. Middelburg, won. Cadzand.

otr/ getr. 19.07/ 24.09.1631 Sluis/ Cadzand

Jacob Dignet, j.g. van Cadzand, sold. onder Capt. Nieuburg, met Janneken Andriessen, j.d. uit het land van Terneuzen.

getr. 03.10.1660 Cadzand (met attest van Sluis)

Jacob Dignussen, j.g., met Janneken Eduards, wed.

otr/ getr. 27.10/ 21.11.1657 Cadzand

Adriaen Dirxsen, wed. van Mayken van de Voorde, van Breskens, met Janneken de Vos, j.d. van Vinet bij Deirse (dr van Rijcke de Vos en Catelijne Verdegem)

T. Dirck Arents, zijn vader, Catelijne van Veerdegem, haar moeder.

otr. 29.07,1756 Cadzand

Adriaan Dircks, wed. van Marie Jenne IJolent, van Breskens, met Susanna Mallefas, wed. van Hendrik de Bourgonje, won. Cadzand

T. Cornelis Meurice, Pieternelle van Oost, Joost de Soute, Maatje Bourgonje.

otr. 29.01.1628 Cadzand (getr. Groede)

Claes Dirx, j.g. van Hamburg, sold. onder Capt. Haersolte, met Jaquemijntje Ophove, j.d. . van Antwerpen, beide won. Cadzand

T. (zijn) Jan Brants, sold. zelfde Comp., (haar) Barbel van Bremen, haar moeder.

otr/ getr. 29.07/ 22.08.1683 Cadzand (met attest van Retranchement)

Cornelis Dirxsen, wed. van Berbel Rois, met Gooltje Meulenaers, wed. van Dirck Adriaensen de Poel

T. Jan Ketele, Jacoba van den Berge.

otr/ getr. 07.08/ 07.09.1614 Cadzand

Dames Dirxsen, j.g. van Haarlem, met Janneken Michielsen (Coolens), j.d. van Grijskerke, beide won. Cadzand

T. (zijn) Cornelis Allertsen, Hugo Dobbelaer, (haar) Michiel Coolens, vader, Janneken Adriaensen, moeder.

otr/ getr. 09.06/ 24.06.1753 Cadzand

Francois Dircks, wed. van Catelijntje Moermans, met Josina Lijbaart, j.d. van Retranchement.

getr. 27.11.1791 Cadzand (otr. IJzendijke)

Isack Dirks, wed. van Maria van Melle, met Helena de Kraker.

otr/ getr. 21.04/ 13.05.1657 Cadzand (met attest van Breskens)

Jacob Dirxsen, j.g. van Breskens, met Jaquemijntje van Hoeve, j.d. van Nieuwvliet

T. Dirck Arents, zijn vader, haar ouders.

otr/ getr. 21.02/ 08.04 .1615 Cadzand

Leunis Dirx, j.g. van Cadzand, met Tanneken Swanekaert, j.d. van Brugge, beide won. Cadzand

T. (zijn) Mels Rijquaerts, zwager, (haar) moeder.

otr. 09.08.1642 Cadzand

Marc Dirksen, j.g. van Cadzand, sold. onder Commandeur Joh, van Lauwick, met Grietje de Grave, j.d. van Geerberge.
N.B. De bruid is weggelopen.

otr/ getr. 05.12.1643/ 24.01.1644 Cadzand

Marc Dirksen, sold. onder Jonckhr. Lauwick, met Magdaleene le Feber, j.d. van Wingen.

otr/ getr. 12.04/ 04.05.1755 Cadzand/ Zuidzande

Marinus Dircks, j.m. van Breskens, won. Zuidzande, met Pieterella Buick, j.d. van Retranchement, won. Cadzand.

otr/ getr. 08.11/ 07.12.1659 Cadzand/ Retranchement

Michiel Dirijcks, j.g. van Emmerijk, sold. onder Comp. van Zedelits, met Marij Cornelissen (Jans), j.d. van Sluis
T. Jurrien Dirijcks, zijn vader, Cornelis Jans en Janneke Geeraerts, haar ouders.

otr/ getr. 06.06/ 21.06.1654 Cadzand

Anthonis van Dissen, ruiter onder Capt. Buat, met Catelijne van Dierdonck, j.d. van Thielt
T. Prijntje Imegers.

otr. 20.11.1779 Cadzand

Joannes Do, fs Matthijs, geb. St. Catharijne bij Brugge, wed. van Joanna Theresia Lassé, won. Cadzand, met Maria Vierholst, geb.
Herswijlder in Duitsland, laatst wed. van Nicolaas Bron.

otr/ getr. 17.02/ 17.03.1619 Cadzand

Lieven de Dobbelaer, j.g. van Axel, met Rosiane Verbeke, j.d. van Vladzeele
T. Michiel Verburgt, Mayken Raes, haar moeder, Catharina Schabaillie.

otr. 24.41.1640 Retranchement (uit Cadzand)

Louis de Dobbelaer j.g. met Adriaentje Bouwena, wed. van Jan Uijttendogaert.

otr/ getr. 31.10/ 16.11.1654 Cadzand

Pieter de Dobbelaer, j.g. van Cadzand, met Laurijntje de Moor, j.d. van Cadzand
T. Matthijs Verbeke, zijn voogd, Wouter de Moor, haar vader.

getr. 18.10.1744 Cadzand (otr. Zuidzande)

Cornelis de Doelder, j.m. geb. Axel, met Johanna den Dekker, wed. van Cornelis van der Veere, won. Zuidzande.

otr/ getr. 22.02/ 18.03.1676 Cadzand

Jacob Doenssen, j.m. van Meliskerke, met Tonijntje Danckers, j.d. van Cadzand
T. (zijn) Adriaan Doenssen, vader, Bartholomeus Bijns, (haar) Adriaen Vereecke, oom, Janneke Verbeke, schoonmoeder.

otr/ getr. 1608/ 21.01.1609 Sluis/ Cadzand

Jeremias Doenssen, j.g. van Middelburg, sold. onder Capt. Paulus Reijniers, met Catelijne Janssen, wed. van Jochem Jochems, won.
Terhofstede.

getr. 08.08.1651 Borssele (ook getr.) (uit Cadzand)

Guillaume Dooms, wed. van Laurijntje Vergote, met Trijntje Janssen, van 's-Gravenhage, wed. van Pieter Antheunissen.

otr/ getr. 67.02/ 01.03.1615 Cadzand

Jacob van Doorne, uit het land van Waes, wed. van Magdalena Willems, won. Terneuzen, met Mayken Boulois, van Brugge, wed. van
Laurens Olfaert, won. Cadzand
T. (zijn) Charles Adriaens, (haar) Jan Hendricxen haar dochter.

otr/ getr. 23.08/ 08.09.1647 Cadzand

Zeger van Doorn, j.g. van Postelle, met Tanneken Paulussen, van Lendelee, wed. van Charel Aelbregts.

otr. 05.03.1611 Cadzand

Claes Dortsen, van Cadzand, wed. van Prijntje Loijs, met Neeltje Adriaensen, wed. van Adriaen Lems, beide won. Cadzand
T. (zijn) Huijg Adriaens, (haar) Maertje Corthals.

otr/ getr. 05.04/ 02.05.1630 Cadzand/ Sluis

Pierre Dorville, j.g. van Rijssel, sold. onder Capt. La Busiere, met Christine Gilsjack, van Ornau in Qalsland, wed. van Gillis Ostin
T. Capt. per attest.

otr/ getr. 08.12/ 23.12.1703 Cadzand

Erasmus Dossche, jm. van Eeke bij Gent, met Elisabeth Vereeke, j.d. van Retranchement, beide won. Cadzand
T. Joos van Akkeren, Lowijse Montrij.

otr/ getr. 22.02/ 08.03.1772 Cadzand

Isaack Dosselaar, wed. van Catharina Albert, won. Cadzand, met Elisabeth Brevet, j.d., geb. en won. Cadzand.

otr/ getr. 19.10/ 17.11.1624 Cadzand

Jacob Dougel, j.g. van Bommel, tamboer onder Commandeur Kinneman, met MaykenLiefens, j.d. van Groede, beide won. Cadzand

T. (zijn) (Jan Dougel, vader, (haar) Commertje Laurensen.

otr. 19.07.1625 Cadzand (getr. Retranchement)

Jan Dougel, van Schotland, wed. van Trijntje Arents, Corp. onder Capt. Kinneman, met Claeskens Schrevels, j.d. van Delft, beide won. Cadzand

T. (zijn) zijn 2 zoons, (haar) Barbel Hinnekens, moeder, Frans Franssen, stiefvader.

otr/getr. 15.04/ 07.05.1628 Groede/ Cadzand

Clement Doule, j.g. van Dioij, sold. onder Capt. van Nassouw, met Neeltje Arnouts, j.d. van Maldegem, beide won. Cadzand.

otr/getr. 17.04/ 08.05.1616 Cadzand

Lieven Doije, van Teemsele in 't land van Waas, wed. van Janneken Spruijts, met Jaquemijne Michiels, j.d. van Gijseghem, beide won. Cadzand

T. (zijn) Lenaert Jacobs, (haar) Adriaen Doije en Berbel Smets, haar moeder en vrouw.

otr/getr. 13.06/ 20.07.1697 Cadzand Oostburg

Cornelis Druijsschert (de Ruijsser), j.m. van Oostburg, met Janneken Crijnssen, j.d. van Settac bij Calais, beide won. Cadzand

T. Pieter Druijsschert (de Ruijsser), Nicolaas de Roge, Catelijntje Gijssels, Lisbeth Crijnssen.

otr. tussen 11.06 en 17.09.1667 Cadzand

Karel Dugardijn, wed. van Josintje de Roo, sold. onder Capt. Aarts, met Lisabeth van Krombrugge, wed. van Willem de Vriese, geb. Knesselaer.

otr. 12.05.1669 Cadzand

Henderijck Duivekoje, van Hillegen, wed. van Neeltje Verplancke, met Adriaentje Michiels, van Cadzand, wed. van Joris de Vijnck.

otr/getr. 11.08/ 12.09.1657 Cadzand

Adriaen du Durie, j.g. van Comene, won. IJzendijke, met Janneken Verbeke, j.d. van Cadzand

T. (zijn) Nicolaes Durie, zijn vader, (haar) Mattheijs Verbeke, haar vader.

otr/getr. 15.04/ 30.04.1679 Cadzand

Jacob Durij, wed. van Adriaantje Jacobs, met Cornelia Jansen, j.d. van Schoondijke

T. Andries Carpentrij, Pieter van Kalemberg, Marijtje Barents, Jannetien Hendriks.

otr. 29.04.1780 Cadzand

Jacobus Duijk, j.m., geb. IJzendijke, won. Groede, met Maria le Grand, j.d., geb. Oostburg, won. Cadzand.

otr/getr. 11.12/ 29.12.1694 Cadzand

Johannes Duijck, j.m. van Nieuwvliet, met Mayken Moenens, van Marcke, wed. Maerten Versmisse, beide won. Cadzand

T. Joos van Hoeve, Louis Moenens, Grietje van Hoeve, Tanneken Troij.

otr. 14.10.1656 Cadzand

Levinus van Duijn, j.g. van Sluis, met Geertruijt Gijsberts van Zuijlen, j.d. van Retranchement, beide won. Retranchement

T. (zijn) Daniel van Duijn en Francijntje Claessen, ouders, (haar) Gerrit Leenderts, haar oom.

getr. 05.11.1642 Cadzand (met attest van Retranchement)

Pieter Duijn, j.g. van Bergsland, sold. onder Capt. Corn van Lennep, met Catelijntje Jansen, j.d. uit 't. land van Aalst.

otr/getr. 03.07/ 18.07.1649 Cadzand

Pieter van Duijn, wed. van Catelijntje Janssen, met Tanneken Tange, j.d. van Cadzand.

getr. 10.04.1680 Cadzand

Andries van Ee, wed. van, met Janneken Maertens, j.d.

getr. 08.05.1689 Cadzand (met attest van Nieuwvliet)

Johannes van Ee, j.m. van IJzendijke, met Pieterella Barents, j.d. van Cadzand.

otr/getr. 12.02/ 17.04.1633 Cadzand

Pieter van Eeckhoudt, j.g. van Brussel, sold. onder Capt. Ralslaen op d'Olieschans, met Passchijne de Meuleneers, j.d. van Cadzand

T. (zijn) zijn luit. per attest, (haar) Jan de Vos avus Cornelis de Meulenaer.

otr/getr. 15.10/ 12.11.1617 Cadzand

Jan van der Eeken, j.g. van Laegem in Brabant, met Louijschen Parent, j.d. van Cassel, beide won. Cadzand

T. Paulus Stoffels.

otr/getr. 02.04 / 23.04.1647 Sluis (uit Cadzand)

Paulus Eewouts, j.g. van Cadzand, met Pieternelle Calte, j.d.

otr. 07.10.1634 Cadzand (getr, Retranchement)

Jan Egbert (Ecbert) j.g. van Bolbeke, sold. onder Capt. La Busiere, met Susanna Darnijs, van Leezeele, wed. van Anthonij Max

T. Carel Feré, Jozina Feré.

getr. 2e Pinksterdag 1650 Cadzand (met attest van Groede)

Geerard Egberts, wed. van Adriane Sitters, met Thorijne Francissen (Francoissen), wed. van Arnout Crepeel.

getr. 04.05.1704 Cadzand (met attest van Nieuwvliet)

Geert Ekkebus (Hekkebus), j.m. van Nieuwvliet, met Judith Burbure, j.d. van St. Blair.

otr/getr. 15.08/ 05.09.1705 Breskens (uit Cadzand)

Gerard Ekkebus (Hekkebus), wed. van Judith Birbure (Burbure), met Josijntje du Gardin, j.d. van Oud Schoondijke.

otr/getr. 03.11/ 18.11.1691 Cadzand/ Retranchement

Hendrick Eland, j.m., geb. en won. Cadzand, met Catelijntje de Meulenaer, j.d. van Zuidzande, won. Cadzand

T. Daniel van Male, Daniel Olphert, Mayken Uijttendogaert, Tanneken de Meijer.

N.B. Gehuwd door de predikant van Cadzand, predikende te Retranchement.

otr/getr. 01.07/ 19.07.1651 Cadzand

Maerten Eland, van Vlissingen, wed. van Tanneken Mandemaker, met Gooltje Bliex, wed. van Jacob Bruneel

T. Adriaen Costenobel.

otr/getr. 30.06/ 18.07.1657 Cadzand (met attest van Groede)

Maerten Eelant, wed. van Gooltje Blicx, met Tanneken Mestag, j.d. van Thielt

T. Mayken van Deinsse.

otr/getr. 14.01/ 29.01.1792 Cadzand

Arnoud Elias, j.m., geb. Groede, won. Schoondijke, met Anna van Maele, wed. van Francois de Kan, won. Cadzand.

otr/getr. 19.04/ 21.05.1614 Cadzand/ Sluis

Gillis Elinx, j.g. van Antwerpen, won. Middelburg (Z), met Gooltje Andriessen, j.d. van Cadzand, won. Cadzand

T. (zijn) de vader per attest, (haar) moeder en stiefvader.

otr/getr. 23.12/ 07.01.1684/1685 Cadzand

Pieter Ellijnck, wed. van Marij de Rij, met Pieterella Westeling, j.d. van Aardenburg

T. Jacob de Rij, Cornelis Braakman, Grietje Antheunis, Adriaentje Jans.

otr/getr. 07.07/ 05.08.1696 Cadzand

Pieter Elling (Helling), wed. van Jaquemijntje Meliers, met Tanneken van de Bunder, wed. van Guillaume Verhulst, beide won. Cadzand

T. Cornelis Braakman, Adriaentje Janssen.

otr/getr. 18.04/ 20.05.1654 Cadzand

Marinus Elslant, j.g. van Lichtevelde, met Barbel Pieters, j.d. van Cadzand

T. Laurens Pieters, kuiper, haar broer.

otr/getr. 06.11/ 30.11.1633 Cadzand

Jan Janssen van den Engel, wed. van Marleentje Laurensen, met Mayken Claessen, j.d. van Waarde, beide won. Cadzand

T. (zijn) Pieter de Vriese, zwager, Hubregt Bogaert, (haar) Neeltje Claessen, zuster.

getr. 17.05.1758 Cadzand (otr. Breskens)

Leonardus Ens, predikant te Breskens, wed. van Everdina Fabricius, met Maria Elisabeth Elserin, j.d., geb. Kleijnbach in de Keurpaltz, beide won. Breskens.

otr/getr. 12.02/ 27.02.1774 Cadzand/ Retranchement

Adriaen Erasmus, j.m., geb. en won. Retranchement, met Wilhelmina van de Luijster, wed. van Jannis Casteleijn, won. Cadzand

T. (zijn) Jannis Erasmus, Pieterella Cappon, (haar) Willem van de Luijster, Josijntje Couw.

otr/getr. 11.05/ 09.06.1642 Cadzand

Cornelis Erasmus, wed. van Groede, met Pieterella de Vos, j. d. van Cadzand

T. Neeltje Bouwens, Jan Pieters de Vos, haar moeders broer.

getr. 13.09.1705 Cadzand (met attest van Groede)

Boudewijn Erasmus, j.m., met Sara Vermeere, j.d.

getr. 29.01.1764 Cadzand (otr. Zuidzande)

Cornelis Erasmus, j.m. van Groede, met Tannetje van Overbeke.

otr/getr. 06.05/ 28.05.1673 Cadzand

Pieter Erasmus, j.m. van Nieuwvliet, met Maatje Vereecke, j.d. van Cadzand

T. (zijn) Pieter van Hoeve, zwager, Anna Erasmus, zuster, (haar) Adriaen Vereecke, vader.

otr/getr. 07.11/ 29.11.1722 Cadzand

Pieter Erasmus, j.m. van Nieuwvliet, met Elisabeth de Vos, wed. van Isaac Aljie

T. Jannis Poleij, Jacob Labijt (La Bijte), Elisabeth van Boute, Maatje Godijn.

getr. 22.10.1730 Cadzand (met attest Cadzand Waals)

Pieter Erasmus, wed. van , met Maria Paccau, wed. van

otr. 07.08.1660 Cadzand (getr. Nieuwvliet)

Anthonis d' Espere, j.g. van Ijperen, met Catelijntje Jorissen Merskelon, wed. van Laurens de Foort, won. Nieuwvliet.

otr/getr. 07.06/ 05.07.1685 Cadzand (met attest van Sluis)

Charles d' Esperance, wed. van Susanna Claeijssen, met Constantia de la Palma, wed. van Maximiliaan Tant
T. Carel Goijens, Anna Braakmans.

otr/getr. 20.12.1686/ 05.01.1687 Cadzand

Charles d' Esperance, wed. van Constantia de la Palma, met Mayken de Klerck, wed. van Matthijs Maertens
T. Andries van de Cote, Jacobus Bussant, Leuntje Casens, Anna van Loudenberg.

otr/getr. 09.06/ 26.06.1688 Cadzand

Charles d' Esperance, wed. van Mayken de Clerck, met Marij l' Ecluse, j.d. van Guinne
T. Abraham Stoppels, Guillaume de Geijter.

otr. 07.09.1624 Cadzand (getr. Sluis)

Pieter l' Esquijer, wed. van Doornik, sold. onder Capt. van der Meijde, met Anna Caron, j.d. beide won. Cadzand.

otr/getr. 21.09/ 12.10.1625 Cadzand

Pieter Esquijer, van Doornik, wed. van Anna Caron, sold. onder Capt. v.d.Meijden, met Tanneken Verlinde, j.d. van Cadzand, won
Terhofstede
T. Jan Swanckaert, Anneken Wouters, Adriaantje Wouters.

getr. 03.11.1741 Cadzand

Jan van Esselen, j.m. van Cadzand, met Adriaentje Janszen, wed. van Pieter Baas, won. Zuidzande.

getr. 2604.1627 Cadzand

Frans Eijluwaert, van Cleijnmarck, sold. onder Commandeur Kinneman, met Maria Pos, wed. van Jan Janssen.

otr/getr. 19.02/ 03.04.1712 Cadzand 1 Zuidzande

Hendrick Faessen, j.m. van Heijthuijsen in 't graafschap Hoorne, met Marij Housee, j.d. van Reekem, (van Meenen)
T. Francois Bulkaert, Francois de Vincke, Mayken van Ee, Leintje de Vriese.

otr/getr. 07.03/ 20.03.1610 Cadzand

Joris Faesel, j.g. sold. onder Capt. Paulus Reijniers, in garnizoen in Cadzand, met Prijne Loijs, wed. van Jacob Hubregts, geb. en won.
Cadzand
T. Jan Alenzone, Pieter Hasaert, Mayken Lievens, Tanneken Willems.

otr/getr. 23.01 / 17.02.1627 Cadzand

Joris Fasseel (Faesel), wed. van Prijntje Loijs, met Tanneken Bouwens, wed. van Jaques de Mol, beide won. Cadzand
T. (zijn) Francois Lievens, Maerten Geleinsen, (haar) Jan Poot, man van haar eigen dochter.

otr/getr. 02.05/ 23.05.1778 Cadzand

Abraham Faro, j.m., geb. Groede, won. Groede, met Susanna Clicquennoi, j.d., geb. en won. Cadzand.

otr/getr. 07.03 / 22.03.1711 cadzand

Joannes Faro, j.m. van Groede, met Catharina Hoogmans, j.d. van Wissekerke, beide won. Cadzand
T. Corijn Leis, Paulus Leis, Sara Selover, Sara Hoogmans.

otr/getr. 12.06/ 07.07.1627 Cadzand

Jan Faron, j.g. van Tangrin in Artois, sold. onder Capt. La Busiere, met Francijntje Francke, geb. te Axel, beide won. Cadzand
T. (zijn) Jan Anthon, Pierre Gouge, sold. zelfde comp., (haar) Anthonij Francke, vader.

otr. 28.05.1661 Cadzand (getr. Retranchement)

Adriaan de Feber, j.g. van Cortemarck, met Janneken Coppernol, wed. van Carel Bouwens
T. Lijsbeth Cauwels.

getr. 14.11.1663 Cadzand

Adriaan le Feber, wed van Janneken van Coppernol, won. Cadzand, met Janneken Merbreest (Merkeest), j.d. van Leecken, beide won.
Cadzand.

getr. 29.03.1628 Cadzand

Claes de Feber, j.g. van Beveren in Veurneambacht, sold onder dhr Gouverneur, met Josijntje Vermonts, j.d. van Bornhem, beide won.
Cadzand
T. Andries van de Neste.

otr/getr. 26.03/ 30.07.1623 Cadzand

Joos de Fevre, j.g. van Halst, met Janneken Adriaens, van Cadzand, wed. van Daniel Jochemsen, won. Cadzand
T. (zijn) Cornelis Meeussen, (haar) Lucia Centsen.

otr/getr. 16.04/ 01.05.1695 Cadzand

Pieter le Feber, van Tasconje, wed. van Josijntie de Muiter, met Jaquemijntje de Grijsse, j.d. van Masle
T. Simon des Camp, Jan Joossen, Sara Linde, Jeanne Robert.

getr. 21.09.1692 Cadzand (met attest van Groede en Nieuwvliet)
Gillis Feilincx, j.m. uit 't land van Waes, met Jacomijntje Hoecke, wed. van Pieter Robijn.

otr/getr. 20.01/ 05.02.1792 Cadzand
Abraham Fenin, j.m., geb. Nieuwvliet, won. Cadzand, met Susanna van Melle, j.d., geb. en won. Cadzand.

otr/getr. 27.11/ 12.12.1790 Cadzand
Jannes Ferein, j.m., geb. Oostburg, won. Cadzand, met Maria van den Ameele, wed. van Pieter Bouwens, won. Cadzand.

otr. 29.05.1673 Cadzand (met attest van Rotterdam)
Jan Fikkessen, j.m. sold. onder Capt. Rappart, met Stijntje Pieters, j.d. van Stas.

otr/getr. 12.04/ 09.05.1621 - Cadzand
George Fillon, van Bergen in Henegouwen, Wed. van Catelijne Carpelle, won. Sluis, met Janneken Schabailie, j.d. van Soutelande, won. Cadzand
T. beide ouders.

getr. 19.07.1665 Cadzand (otr. Zuidzande)
Guiljame de Flau, j.m. van Sluis, met Maeiken Louwers, j.d. van Cadzand.

otr. 09.06.1646 Cadzand
Philips Flenoo, sold. onder de Commandeur van Retranchement, met Mayken Teijsebaert, j.d. van Sluis
T. Janneken Verstrate, haar moeder.

otr/getr. 21.10/ 20.11.1616 Cadzand/ Oostburg
Marcus Florentii, j.g. van Halle, dienaar des H.Woords in Cadzand, met Hester Reijniersz. j.d. wonende op Hans Vriese Schans.

otr/getr. 17.07 / 01.08.1784 Cadzand
Johannes Fokke de Goede, j.m., geb. Nieuwe Schans (Gr.), met Magdalena (de) Slock, wed. van David Porreij, beide won. Cadzand.

otr/getr. 10.06/ 01.07.1618 Cadzand
Jan Janssen de (Foort), wed. van Janneke Smits, van Vrouwelatum in 't land van Aalst, met Josijne van Dalen, wed. van Jan de Sittere van Bergen St. Winox
T. Josijne Elands, Jaques Simons.

otr/getr. 18.04/ 12.08.1643 Cadzand/ Groede
Laurens de Foort, j.g. van Eernegem, met Catelijntje Jorissen, j.d. van Nieuwvliet
T. Dirk Jansen, haar voogd.

otr. 11.05.1641 Sluis (uit Cadzand)
Daniel Forgezon, j.g. van Lautron, sold. onder Comp. van Capt. Morraij, met Mayken Helling, j.d. van Nieuwvliet.

otr. 22.07.1634 Cadzand
Mahieu de la Fossé, j.g. van Latrain, sold. onder Capt. Serooskerke, met Magdalena Segaeer, j.d. van Hesdin
T. (zijn) Jan Pruijs, (haar) Maria Viaer.

otr/getr. 15.05/ 30.05.1745 Cadzand
Jacob Fouke, j.m., geb. van Holland, met Janneke Baas, j.d., geb. Zuidzande
T. (zijn) Isaac Baas, Catharina Isaacs, (haar) Jan van Essel, Adriane Jansen.

otr. 16.03.1641 Retranchement (uit Cadzand)
Thours Fox, j.g. van Solredorp in Zwitserland, met Mayken van Houte, j.d. van Geersbergen uit 't land van Aalst.

otr/getr. 23.08/ 13.09.1687 Cadzand
Maerten Francke, wed. van Josijntje Hoiymajers, met Catelijntje van den Broeke, wed. van Carel Goijens, beide won. Cadzand
T. Wouter Francke, Rochus Rochussen, Pieternelleken Heijpe, Anna Braakmans.

otr/getr. 07.05/ 25.05.1629 Cadzand
Pieter Franke, van Biervliet, wed. van Janneken Cornelissen, sold. onder Capt. La Busiere, met Trijntje Gerrits, j.d. uit het land van Cleve, beide won. Cadzand
T. (zijn) Geertruijt Franke, moeder, (haar) Adriaen Damesz.

getr. 05.09.1680 Cadzand (met attest van Zuidzande en Retranchement)
Wouter Francke, j.m. van Cadzand, met Pieternelle Cautriers, j.d. van Zuidzande.

otr/getr. 01.11/ 23.11.1704 Cadzand
Jean Francois, j.m., geb. Tijmerij bij Rijssel, met Francoise du Garain, van Waestene, wed. van Nicolaes Davids
T. Jean Labitte, Pieter Schombaert, Stoffelijntje Boone, Pieternelle Kuveliers.

otr. 25.11.1628 Cadzand (getr, April 1630 Retranchement)
Cornelis Franssen, j.g. van Aardenburg, met Janneken Wijbout, j.d. van Murrebeke
T. (zijn) Tanneken Verstele, moeder, (haar) Carel Wijbout, vader.

otr/ getr. 06.04/ 24.04.1658 Cadzand/ Oost Souburg

Jacob Fransse, van Staven, wed. van Mayken Walfrans (Wulfrems), won. Oost Souburg, met Catelijne Maranis, j.d. van Groede
T. Lijsbeth Bernaerts, zijn stiefmoeder, vervangende de vader van de bruid.

otr/ getr. 03.04/ 30.11.1616 Cadzand/ Sluis

Michiel Franssen (Fransz), j.g. van Antwerpen, met Lijdia Polets, j.d. van Calais, beide won. Cadzand
T. (zijn) Andries Fredericx, (haar) Mayken Polets, moeder, Jaques Polet (Polets), broer.

otr/ getr. 28.11/ 20.12.1609 Cadzand

Dirk Frederickx, wed. van Sijtje, uit Bergsland, won. Cadzand, met Christiaantje Bastiaens, wed. van Francois Traen, uit Gelderland, won. Brugge

T. (zijn) Cornelis Adriaens, zwager, Theunis Willems, (haar) Mayken Jans.

otr/ getr. 12.12/ 26.12.1610 Cadzand

Gabriel Gabriels, van Lembeke, wed. van Beeltje Janss, won. Breskens, met Lijdia Christiaens, j.d. van Koudekerke, won. Groede
T. (zijn) Joris Vermeulen, (haar) Jasper Christiaens, broer.

otr/ getr. 02.08/ 14.09.1760 Cadzand

Abraham Gallander, j.m. van Cadzand, met Cornelia Leijs, j.d. van Cadzand

T. (zijn) Jan Gallander en vrouw Janna Geering, (haar) Pieter Leijs, sr, Fina Leis.

otr/ getr. 23.10/ 07.11 .1734 Cadzand

Francois de Galand(er), j.m. van Cadzand, met Josina Visser, j.d. van Cadzand

T. Jan Caland, Bastiaan van Akker, Marie van de Ee, Janna Geerings.

otr/ getr. 18.04 / 10.05.1654 Cadzand

Olivier Garmains, sold. onder Capt. Evertsen, met Jaquemijntje Janssen Bruggevate, j.d. van Cadzand

T. Jan Michiels Bruggevate, haar vader.

otr. 26.04.1766 Cadzand

Bastiaan Gernaat, wed. van Janneke Bierlé, won. Retranchement, met Elisabeth Keijser, laatst wed. van Steven Daenen, won. Cadzand

T. (zijn) Joost Adriaense, Isaack Klikkenoi, (haar) Janneke Gernaat, Janneke Allaard.

(waren beide 75 jaar oud en zijn nog getrouwd geweest tot 1779, med. Mei dan is hij gestorven te Retranchement)

otr/ getr. 29.06/ 14.07.1686 Cadzand/ Retranchement

Pieter Garnaet, wed. van Elisabeth Stevens, met Adriaentje de Bare, j.d. van Retranchement

T. Bastiaan de Bare, Mayken Isembaerts.

otr. 05.08.1634 Cadzand

Pieter Gastelaer, j.g. van Strijen, met Jaquemijntje Fins, van Sluis, wed. van Jan de Roo

T. Victor de Roo, Jaquemijntje Pins.

otr/ getr. 27.04/ 12.05.1647 Cadzand

Laurens van Gaveren, j.g. van Putten, met Catelijne Uijttenhove, j.d. van Wielsbeke

T. Victor Grammij, zijn zwager.

otr/ getr. 26.07/ 24.08.1659 Cadzand/ Zuidzande

Laurens van Gaveren, wed. van Catelijne Uijttenhove, met Mayken Leunissen, j.d. van Groede.

otr/ getr. 20.09/ 26.10.1625 Cadzand

Clement Geeraerds, j.g. van Aardenburg, met Janneken Rocquenij, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand

T. (zijn) Claes de Brabander de jonge, (haar) Isaac van Overbeke, Jan de Rocquenij, en Jan Uijttengebogaert en vrouw.

otr/ getr. 02.12 / 26.12.1618 Cadzand

Pieter Geeraerds, j.g. van Groeningen, met Mayken Ramburg, van Belle, wed. van Jan Court

T. (zijn) Claas Cornelissen, (haar) Vijntje Costers.

otr. 22.04.1617 (nazien) Cadzand

Reijnier Geeraerts, j.g. van omtrent Medemblik, met Catelijne Philips, j.g. van Geersbergen, beide won. Cadzand

T. Prijne Daens, Mayken Adriaens, Isaac van Overbeke.

otr/ getr. 25.01/ 09.02.1698 Retranchement (uit Cadzand)

Antheunis Geerinx, j.m. van Terhofstede, met Catelijntje Vermeere, j.d. van Arnemuiden, beide won. Cadzand.

otr/ getr. 31.08/ 21.09.1721 Cadzand

Anthonie Geerinx, wed. van Maria de Meester, van Retranchement, met Petronella de Voogt, wed. van Jacob Sonnevillie, van Cadzand

T. Cornelis Michielsens, Josua van Male, Francijntje de Voogt, Sara de Graaf.

otr/ getr. 20.05/ 11.06,1651 Cadzand

Jan Geerinck, j.g. van Overmeere in 't land van Dendermonde, met Adriaentje Dekkers, j.d. van Cadzand

T. Susanna Dekkers, haar zuster.

otr/getr. 21.08/ 05.09.1700 Retranchement (uit Cadzand)

Jan Geerinx, j.m. van Retranchement, won. Nieuwvliet, met Janneken Braakman, j.d. van Nieuwvliet, won. Cadzand.

otr/getr. 19.09/ 07.10.1705 Retranchement (uit trouwboek Cadzand)

Jan Geerinx, j.m. van Terhofstede, met Susanneken de Voogt, j.d. van Zuidzande.

otr. 28.01.1668 Cadzand

Maerten Geerincks, j.m. van Cadzand, met Maria Fierincks, wed. van Cornelis de Wale, won. Cadzand.

otr. 29.07.1634 Cadzand

Adriaen Geertsen, j.g. van Overmeer, ruiter onder Ritm. van Haften, met Tanneken Bliccx, j.d. van Cadzand

T. (zijn) Adriaen Christiaens, vader, (haar) Jaquemijntje Moerschalcx

otr/getr. 26.09/ 27.10.1664 Vlissingen/ Cadzand

Clement Geersen, j.m. van Nieuwvliet, won. Cadzand, met Maeiken Cornelis, j.d. van Vlissingen.

otr/getr. 12.04/ 11.05.1659 Cadzand (met attest van Waalse kerk van Groede)

Emert Geersen, j.g. van Nieuwvliet, met Marij Lava, j.d. van Frameel (Fromelles)

T. zijn vader.

otr/getr. 06.04/ 12.05.1641 Retranchement/ Cadzand

Jan Geertsen, j.g. van Cadzand, met Josijntje Pieters, j.d. van Eegem.

otr/getr.. 31.01/ 15.02.1654 Cadzand

Jan Geertsen, wed. van Josijntje Pieters, met Vijntje Geertsen, j.d. van Oostburg

T. Thonine Francoissen, haar moeder.

otr/getr. 17.07/ 01.08.1688 Cadzand

Jan Geersen, wed. van Amonia de Li, met Adriaentje Verstrate, wed. van Jan Vergote

T. Jan Verheecke, Clement Geersen, Janneken de Li, Prijntje Verstrate.

getr. 22.07.1657 Groede (otr. Cadzand)

Jonas Geertsen, j.g. van Eecken in Vlaanderen, met Catelijntje Hosijnck, j.d. van Breda.

getr. 16.07.1628 Cadzand

Michiel Geertsen, j.g. van Oudenburg, met Janneke Ophove, j.d. van Antwerpen

T. (zijn) Clement Geertsen, broer, (haar) moeder.

otr/getr. 13.03/ 28.04.1632 Cadzand

Michiel Geertsen, wed. van Janneken Ophoven, met Adriaentje Troij, j.d. van Terneuzen, beide won. Nieuwvliet

T. (zijn) Clement Geertsen, Prijntje de Coster, (haar) Willem Troij cum uxor, ouders.

otr/getr. 25.06/ 08.10.1633 Cadzand/ Groede

Nicolaes Geffroij, j.g. van Pont St. Naissance, sold. onder Comm. van der Muijden, met Janneken Quinterel, j.d. van Gorge in Waelstrand

T. (zijn) Capt. per attest, Jan Lefeber, (haar) Philips Grindels, Anthonette Quinterel.

otr. 30.11.1624 Cadzand

Cornelis Geertsen (van Usen), sold. onder Capt. van Borselle, geborene van

Nieuw-Beijerland, met Bartel Adriaenssen, van Dordrecht, wed. van Jan Hubregts, beide won. Cadzand

T. Hendrik de Sijllon, vader van de bruid.

N.B. "alsoo Cornelis Geertsen, soldaet onder de compagnie van Jonckhr. Rogier van Borssele, liggende met sijn compagnie in 't Retranchement, achtien jaren lang met een vrouwe is getrouwt geweest die nog leeft soo men meijnt, maer die den band des huwelijks door overspel heeft verbroken, ende eindelijk met een ander is deurgelopen, met haer nemende al dat er was aen geld ende meubels. Soo ons de officieren ende Heeren van den Crijgsrade in Cadsant betuijgen, ditzeive waerheijt te weten, ende navolgers dien ook, sooveel haer ampt aengaet, den predicent authoriseeren denselven persoon te ondertrouwen, soo den kerckenraad bevind, dat het geschiede mag."

otr/getr. 21.03/ 11.04.1711 Nieuwvliet (uit Cadzand)

Jan Gelaude, j.m. van Nieuwvliet, met Janneken Lauwers, wed. van Adriaen Carpentrij.

otr/getr. 30.08/ 01.11.1609 Cadzand

Pieter Geldens, j.g. sold. onder Capt. Cromme, met Tanneken Jans, j.d. beide won. Cadzand.

otr/getr. 14.04/ 29.04.1753 Cadzand

Adriaan van Gelder, j.m., geb. Wikkenvorst, met Pieternella Sommeijer, j.d. van Retranchement

T. (zijn) Pieter Anthonij du Bois, Marie Blankaar, (haar) Jan Semeijr, Susanna de Voogt.

getr. 08.04.1674 Cadzand (met attest van Retranchement)

Jan de Geneppe, met Marij Beutekens.

otr/getr. 29.06/ 21.07.1624 Cadzand

Antheunis Gentbrugge, van Disseldonk in Vlaanderen, wed. van Mayken Jans, sold. onder Capt. Orlens, met Martijntje Erckelbout, j.d. van Wulvergem

T. (zijn) Jan Andriessen, (haar) Adriaentje Hubregts, Wijntje Vereeke.

otr. 02.06.1633 Cadzand

Antheunis Genteburgh, wed. van Martijntje Erkebelck, met Josijntje van Wanseele, wed. van Jan Eelant, beide won. Nieuwvliet
T. (zijn) Jacob Pomfoort, (haar) Catelijne Thiers.

otr/getr. 28.02 / 19.04.1643 Cadzand

Jochem Gerrits, j.g. sold. onder dhr. Rijngraef, met Elisabeth de Kinder, j.d. van Bernem in Vlaanderen.

otr/getr. 08.05/ 23.05.1677 Cadzand/ Retranchement

Arnout van der Geugt, jm. van Exhem in 't land van Aalst, met Katelijntje Dankerts, j.d. van Cadzand
T. Pieter Dankert, Adriaen van de Geugt, Christijne Charteels, Tanneken Denijssen van den Berge.

otr/getr. 05.05/ 30.06.1714 Cadzand

Jan van der Geugt, j.m. van Cruijshoutem, met Pieterella Goetgeluk, van Zuidzande, wed. van Jacob Poleij, beide won. Cadzand
T. Pieter de Baers, Bartel van der Geugt, Pieterella Bosmans, Magdalena de Wale.

otr/getr. 18.10/ 09.11.1641 Cadzand

Jacob Geum, j.g. van Beest, met Susanneken Dekkers, j.d. van St. Anna
T. Elisabeth Rentergems, haar moeder.

otr/getr. 08.04/ 10.05.1673 Cadzand

Francois de Geus, wed. van Elisabeth Cornelis, met Martijntje de Foort, j.d. van Groeningen
T. (zijn) Elisabeth Lombaer, moeder, Jan de Geus, broer, (haar) Janneke de Foort, zuster, Maerten Spuijbroek, zwager.

otr/getr. 25.09/ 24.10.1655 Retranchement/ Cadzand

Jan de Geus, j.g. van Nieuwvliet, met Mayken van Langenhaerde, j.d. van Nieuwvliet.

otr/getr. 18.08/ 23.09.1657 Cadzand

Jan de Geus, wed. van Mayken Langeraers, met Jaquemijntje Kasebilck, j.d. van Dentergem
T. Jan de Geus, zijn vader.

otr/getr. 17.07/ 01.08.1683 Zuidzande/ Cadzand

Guilliaume de Geijter, j.m. uit Meesen in Vlaanderen, met Marij Valckenaer, j.d. van Cadzand.

otr/getr. 23.12.1699/ 10.01.1700 Cadzand

Guilliaume de Geijter, van Melsen, wed. van Marij Valkenaer, met Jaquemijntje Geersen, j.d. van Schoondijke, beide won. Cadzand
T. Philips Danekens, Cornelis Waijaert, Dina Valkenaer, Tonijntje Luijcx, Clement Geersen, oom en voogd van de bruid per missieve 22.02.

otr. 18.03.1730 Cadzand (getr. elders)

Jan de Geijter, j.m. van Cadzand, met Pieterella Wouters, laatst wed. van Jan Wijnands
T. Louis Saal, Jan van Akker, Anna Geersen, Monica de Geijter.

getr. 25.04.1734 Cadzand (met attest van Zuidzande)

Jan de Geijter, met Adriaantje Eland.

otr/getr. 02.06/ 16.07.1629 Sluis/ Cadzand

Jan Giffort, j.g. van Orkenesse, sold. onder Capt. Hamilton, met Janneken le Beston, j.d. van Aardenburg, wed. van Luit. Willem Bortwijk.

otr/getr. 02.08/ 04.09.1625 Cadzand

Adriaen Gillissen, j.g. van Velseke in 't land van Aalst, met Centijntje Carels, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand
T. (zijn) Passchier Gillissen, broer, Pieter Barbier en vrouw, (haar) Paulus Stof f, stiefvader en haar eigen moeder.

otr. 27.06.1789 Cadzand (getr. Nieuwvliet)

Pieter van der Ginst, j.m., geb. Nieuwvliet, met Janneke Garnaat, wed. van Abraham van Overbeke, geb. Terhof stede, won. Cadzand.

getr, 06.04.1628 Cadzand

Jan Gnouts, wed. van Anneken Hendricx, sold. onder Capt. van der Muijden, met Susanne de Hont, j.d. beide won. fort Nassouw.

otr/getr. 25.09/ 04.11.1688 Cadzand (met attest van Middelburg)

Nicolaes Gobert, j.m. van Gent, won. Middelburg (Z), met Elisabeth Diercx, van Groede, won. Cadzand
T. Pieter'Sale, Pieter Dircx, Mayken Moens, Elisabeth Diercx.

otr/getr. 12.04/ 26.05.1649 Cadzand

Johannes Goedertier, j.g. van Zierikzee, met Dirckje Gerrits, j.d. van Rotterdam
T. Jan Jans Goedertier, Grietje Dirx, haar moeder.

getr. 20.12.1767 Cadzand (otr. Retranchement)

Jacob Goedgeluk, wed. van Maria van Nieuwenhuijse, met Janna Joris, j.d., geb. Middelburg.

otr/getr. 28.02/ 04.03.1764 Cadzand

Jan Goedgeluk, j.m., geb. Aardenburg, met Janna Michielsens, j.d. van Cadzand
T. (haar) Thomas Michielsens en zijn vrouw Maria Plevier.
N.B. de bruid is hoogst zwanger.

otr. 08.05.1790 Cadzand

Pieter Goedgeluk, wed. van Janneke van Aalst, won. Retranchement, met Catharina Borgo, j.d., geb. St. Anna ter Muiden, won. Cadzand.

otr/getr. 17.09 / 09.10.1701 Cadzand

Pieter goetgeluk, van Wantergem, wed. van Barbel Messchaert, won. Zuidzande, met Levintje Verheule, uit het land van Neusen, wed, van Cornelis Vernacht, won. Cadzand

T. Jan Catteau, hooftman, Joos Rosceau, Marij Goetgeluk, Willemijntje Janszen Klinke.

otr/getr. 25.07/ 12.08. 1705 Cadzand (met attest van Zuidzande)

Pieter Goetgeluk, van Woutergem, wed. van Leuntje Verheule, met Mayken van Akkeren, van Zuidzande, wed. van Gilles Cardoens

T. Jacob Poleij, Jan Catteau, Magdaleentje Soijs, Elisabeth Vingers.

otr/getr. 02.09/ 15.10.1634 Cadzand

Maerten Goeman, j.g. van Axel, sold. onder Capt. La Busiere, met Janneken Algoets, j.d. van Nieuwegen in Vlaanderen

T. (zijn) Goossen Claessen, sold. zelfde comp., (haar) Mayken Leenaerts.

otr/getr. 27.03/ 15.05.1649 Cadzand/ Retranchement

Pieter l' Goense, sold. onder Capt. Buvrij, met Janneken Tijdehaerts, j.d. van Bulscamp.

otr/getr. 19.04/ 28.05.1625 Cadzand

Hausken Goerlant, j.g. van Reijningen in Vlaanderen, met Tanneken Wachters, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand

T. (zijn) Adriaens Jacobs, smid op suijtsande en Claertje Adriaens, uxor, (haar) Dionijs de Wachter en Mayke uxor, ouders.

otr/getr. 06.09/ 26.10.1653 Cadzand

Philip Goerlant, j.g. van Cadzand met Janneken Vervate, j.d. van Cadzand

T. Jan Goerlant, Vervangende de voogd Cornelis Bliet, Apollonia Daniels, haar moeder.

otr/getr. 04.02/ 05.03.1651 Cadzand

Jan Goerlon, j.g. van Cadzand, met Prijntje Claessen, j.d. van Lovendegem

T. Pieter Daveloose, cum uxore, moeder.

otr/getr. 04.05 / 19.05.1720 Cadzand (met attest Cadzand Waals)

Jan Goethals j.m. van Breskens, met Marij le Soir, j.d. van Commernort, casselerie van IJperen

T. Philip de Roi, Bastiaen van Akkeren, Elisabeth Lootens, Magdalena Behage.

getr. 11.12.1757 Cadzand (otr. Cadzand Waals)

Jannis Goethals, j.m. van Groede, met Janna van Woute, wed. van Lourens Michiels.

otr/getr. 11.05 / 23.06.1647 Cadzand

Joris Goethals, j.g. van Slenge, met Mayken van de Velde, wed. van Arnout Arents.

otr/getr. 29.09/ 24.10.1657 Cadzand

Joris Goethals, wed. van Mayken van de Velde, met Anna Nombaerts, j.d. van Cadzand

T. Abraham Aertsen, haar voogd.

otr/getr. 05.04/ 30.04.1651 Retranchement (uit Cadzand)

Lucas Goethals, j.g. van St. Laurens, met Elisabeth Pieters, wed, van Hendrik Hubregtsen.

otr/getr. 11.07/ 02.08.1711 Schoondijke (uit trouwboek Cadzand)

Egbert Gosseling, j.m. van Verdun (Verdun), met Johanna Huijge, fs Abraham, j.d van Cadzand.

otr/getr. 27.06.1626 / 01.12.1627 (sic) Cadzand/ Groede

Jan Goudron, j.g. van Artois, sold. onder Capt. La Busiete, met Philijspote Couchier, j.d. van Formailie in Artois, beide won. Oranjerfort

T. Capt. La Busiere.

otr/getr. 02.08/ 16.08.1648 Cadzand/ Retranchement

Lieven Jansen Goyaerts, j.g. van Cadzand, met Janneken Mailliaerts, j.d. van Knesselare

T. Mayken Doije, zijn moeder.

otr/getr. 1.06/ 30.06.1715 Retranchement (uit Cadzand)

Marcus Goijens, j.m. van Cadzand, met Josijntje de Klerk, j.d. van Retranchement.

otr/getr. 17.07/ 04.08.1649 Cadzand

Joris de Gra, j.g. uit 't land van Aalst, met Vijntje Aerssen, j.d. van St. Laurens

T. Pieter Aents, haar broer.

otr/getr. 19.08/ 27.09.1656 Cadzand

Joris de Gra, wed. van Vijntje Aertsens, met Trijntje Wijgerts, wed. van Thomas Allaert.

otr. 16.07.1678 Cadzand (getr. Groede)

Abraham le Grand, wed. van Anna du Mortier, won. Groede, met Francijntje van Overbeke, j.d. van Cadzand, won. Nieuwvliet

T. Adriaan Stoppels, Pieter le Grand, Centijntje Bavens, Jannetjen de Windel.

otr/ getr. 29.11/ 21.12.1687 Cadzand

Abraham le Grand, wed. van Francijntje van Overbeke, met Janneken Coppens, j.d. van St. Kruis
T. Mattheus le Grand, Goosen Janssen, steenbacker, Anna Hervaerts, Marij Mortie.

getr. 27.04.1760 Cadzand (otr. Cadzand Waals)

Abraham le Grand, j.m. van Cadzand, met Magdalena van Damme, j.d., geb. Groede, won. Cadzand.

getr. 28.02.1768 Cadzand (otr. Waalse kerk)

Bartholomeus le Grand, laatst wed. van Jeanne le Grand, met Tannetje Isacks, laatst wed. van Abraham Clouwers, won. Cadzand.

otr. 28.02.1767 Cadzand

Jacob le Grand, j.m., geb. en won. Cadzand, met Maria Verhage, j.d., geb. en won. Cadzand
T. (zijn) Tosseijn le Grand en Marie Jonque, echtpaar, (haar) Cornelis en Abigaël Verhage, broer en zuster.

otr/ getr. 16.07/ 07.08.1740 Cadzand

Pieter Grasdurp, wed. van Elisabeth Aljie, met Anna Ekkebus (Hekkebus), wed. van Jan Neering
T. Lieven de Reu, Janneke Garnaat.

otr/ getr. 31.01 15.02.1699 Cadzand

Pieter de Grave, van Breskens, wed. van Adriaentje Huijge, met Rosiane Dobbelaers, van Zuidzande, wed. van Jacob de Visscher
T. Philips Maes, Apollonij Hendricx, Martha Huijgens, Neeltje van Overbeke.

getr. 19.08.1685 Cadzand (met attest Philippine)

Leendert de Greijts, j.m. van Etteekhove, sold. onder Capt. Haumer, met Margriete van den Driessche, j.d. van Beveren.

otr/ getr. 30.10/ 14.11.1751 Cadzand

Adriaan de Groote, j.m. van Aardenburg, met Sara Maseijn, j.d. van Cadzand
T. (zijn) Abraham de Maree, Maria de Groote, (haar) Charel Maseijn, Judith van Houwe.

otr. 01.11.1777 Cadzand

Adriaan de Groote (Adriaan 2), j.m., geb. en won. Cadzand, met Neeltje Wens, j.d., geb. Sluis, won. Cadzand.

otr/ getr. 11.04/ 07.05.1669 Cadzand

Giljaem de Groote, j.m. van Leffinge, met Adriaentje Joris, j.d. van Cadzand.

getr. 29.01.1786 Cadzand (otr. Nieuwvliet)

Isaak de Groote, fs Adriaan, j.m., geb. Retranchement, won. Cadzand, met Johanna Hubregtse, j.d., geb. en won. Nieuwvliet.

otr/ getr. 09.11/25.11.1652 Cadzand/ Retranchement

Jan Willemsen de Groote, j.g. van Cadzand, met Magdaleentje Verbrugge, j.d. van Terneuzen
T. Janneken Cents, zijn moeder, Philips Verbrugge, haar vader.

otr/ getr. 12.07/ 19.08.1625 Cadzand

Joos de Groote, van Meijegem, wed. van Mayken IJde, met Catelijne Segers, uit het land van Aalst, wed. van Francois Hendricx, won. Cadzand
T. (zijn) Jan Cornelissen, (haar) ouders.

otr/ getr. 17.10/ 08.11.1699 Zuidzande/ Cadzand

Pieter de Groote, j.m. van Nieuwvliet, won. Cadzand, met Anna d' Uijsser, j.d. van Groede, won. Zuidzande.

otr/ getr. 04.12/ 19.12.1717 Cadzand/ Retranchement

Jan Baptiste Gruson, j.m. van Nutijn, casselerie IJperen, met Prijntje Boel, j.d. van Retranchement, won. Cadzand
T. Pieter Marguille, Neeltje Reijniers, Jan Francois Ballieu, Marijtje Coppemol.

otr/ getr. 15.10/ 30.10.1746 Cadzand

Jan Gruson, j.m. van Retranchement, met Lena de Bukoo, wed. van Rosier Blondeel
T. (zijn) Francois van Hekke, Prijntje Bocké, (haar) Daniel de Bukoo, Magdalena Ekkebus.

getr. 26.08.1691 Cadzand .

Christiaen jantsen de Grijs, wed. van Neeltje Janszen Klincke, met Barbel N , "wiens toenaam door seker toeval onbekent is".

otr. 07.10.1634 Cadzand (getr. Retranchement).

Cornelis Guilliaemsen, j.g. van Sluis, sold onder de comp van de overleden Capt. van der Muijden, met Jozijntje Willemijns, j.d. van Cadzand.

T. (zijn) Janneke Schutters, moeder, (haar) Pieter Willemijns, vader.

otr/ getr. 07.01 / 09.02.1610 Cadzand

Nicolaes Guilliaume, wed. uit Walschland, won. Cadzand, met Philippine Pacque, uit het land van Aalst, won. Cadzand
T. Claes Pacque, cum uxore Perijne, vader en moeder van de bruid.

otr/ getr. 10.08/ 15.09.1624 Cadzand

Joos Gijs, j.g. uit het land van Hulst, sold. onder Capt. Orliens, met Susanne Schoebeke, van Axel, wed. van Joris Clerq, beide won. Cadzand

T. Jan Christiaensen, Boudewijn Sons, Neeltje van der Pele, Celia Sons.

otr. tussen 13.04 en 22.06.1624 Cadzand

Michiel Gijs, j.g. van Hasebroek in Vlaanderen, met Magdaleentje Weijmaers, wed. van Jaques Weijmaers van Lefferinkhoek bij Duinkerke beide won. Cadzand

T. (zijn) Sander Gijsbregts, Leendert Antheunissen, (haar) Mayken Sanders.

N.B. "den bruidegom is weggelopen".

otr/getr. 28.04/ 24.05.1674 Cadzand

Gillis Gijsselingh, j.m. van Oostburg, met Adriaentje de Meulenaer, j.d. van Cadzand.

otr/getr. 02.02/ 26.04.1620 Cadzand

Andries Gijssels, j.g., met Sijlvester Revaerts, j.d., beide won, Cadzand

T. beide ouders.

otr/getr. 14.07/ 29.07.1696 Cadzand

Cornelis Gijssels, j.m. van Cadzand, met Maria Pinchon, j.d. van Gemps

T. Andries Carpentrij, Jean Cassel, Tanneken Mallefas, Claudine IJvin.

otr/getr. 30.09/ 18.10.1673 Cadzand

Geraart Gijssels, wed. van Pieternelle Mattheeuwsen, met Berbel Adriaanssen, wed. van Francois de Vin.

otr/getr. 04.02/ 26.02.1617 Cadzand

Jacob Cornelissen Gijssels, wed. van Janneken Jans, met Jozijntje van den Berge, wed. van Pieter Nimmegeer, beide won. Cadzand

T. (zijn) Jan Uijttendogaert, (haar) Jan Loijsen, meulenaar en uxor Mayken

otr. 05.12.1610 Cadzand (ook getr.)

Jacob Cornelissen Gijssels, van Cadzand, wed. van Mayken Janse, met Janneken Jans, j.d. van Oostcappelle, beide won. Cadzand

T. (zijn) Jan Uijttendogaert, schoonzoon, (haar) haar ouders.

otr/getr. 23.10/ 10.11.1649 Cadzand

Jan Gijssels, j.g. van Cadzand, met Catelijntje Jacobsen, wed. van Jan de Vloo

T. Silvester Revaerts, zijn moeder.

otr/getr. 12.10/ 10.11.1658 IJzendijke/ Cadzand

Jan Gijssels, wed. van Catelijntje Jacobsen, met Leijntje Oliebrants, j.d. van Oostcappelle, won. Vrije polder.

otr/getr. 31.05/ 12.06.1670 Cadzand

Jan Gijssels, wed. van Leuntje Oliebrant (Oliebrants), met Tanneken Mallefas, wed. van Evert op de Camp.

otr/getr. 23.05/ 12.06.1711 Groede (uit Cadzand)

Joos Gijssels, j.m. van Groede, met Anna Verschuijre, j.d. van de Pauli polder.

otr 27.04.1782 Cadzand

Isaac Haartsen, wed. van Maria de Rieu, van onder IJzendijke, met Elisabeth Cappon j.d., geb. en won. Cadzand.

getr, 04.05.1783 Cadzand

Jacob Haartsen, j.m., geb. IJzendijke, won. Cadzand, met Janneken Adriaansen j.d., geb. en won. Retranchement.

otr/getr. 07.10/ 08.11.1634 Cadzand

Abraham Jorissen Haeck, j.g. van West Souburg, met Leijntje Huijgens, van Oost Souburg, wed. van Huijge Huijgens

T. (zijn) Carel Jans, stiefvader, (haar) Jozijntje Cornelis, moeder.

otr/getr. 27.02 - 1 14.02.1751 Cadzand

Hendrik du Hamon (du Amon, sic), wed. van Tannetje Ancel, met Janna Ladoe, laatst wed. van Abraham Ramtoer

T. Jacob den Dekker, Maatje Paulus, Pieter Roose, Janneke Ladoe.

getr. 15.02.1784 Cadzand

Hendrik du Hamon(t), wed. van Johanna la Doe, met Sara de Hullu, wed. van Isaac de Kubber.

otr/getr. 27.04/ 14.05.1631 Cadzand

Gillis Harmanssen, j.g. van Axel, met Josijntje Laurensen, van Cadzand, wed. van Jan Cornelissen, beide won. Cadzand

T. (zijn) Cornelis de Meulenaer, zijn meester, (haar) Elisabeth Cents, moeder.

otr/getr. 24.09/ 16.10.1718 Nieuwvliet (uit Cadzand)

Pieter Harthoorn, j.m. van Wissekerke, won. Cadzand, met Sara Hillebrands, j.d. van Nieuwvliet, won. Zuidzande.

otr/getr. 15.03/ 12.04.1628 Cadzand

Mansart Hartichs, j.g. van de provincie Lincoln, sold. onder Capt. La Busiere, met Catelijne van den Broeke, j.d. van Dendermonde, beide won. Retranchement

T. (zijn) Mr. Jan de Weert, (haar) Tanneken Weseboer, moeder.

otr/getr. 14.04/ 13.05.1657 Cadzand (met attest van Aardenburg)

Pieter de Hase, van Polinckhove, wed. van Josijntje Andriessen, met Levine Duijmslagers, j.d. van Eegem.

getr. 22.04.1680 Cadzand met attest van Nieuwvliet)
Jan Hasebroek, met Anna Houdoovers.

getr. 05.05.1686 Cadzand
Jan Hasevel, fs Jacob, j.m. van Meursen uit 't land van Aalst, met Marij de Bare, j.d. van Retranchement.
N.B. aan huis wegens ziekte van hem.

otr/getr. 27.12.1625/ 11.01.1626 Cadzand
Dirck Haut, j.g. van Londen, sold. onder Capt. van der Muijden, met Anneke Wouters (Hellinex), j.d. van Londen, beide won. Cadzand
T. (zijn) Hijske Baerts, (haar) Jan Liset, stiefvader, Brisier du Bois, moeder, Geertje Nieskens.

otr/getr. 17.06/ 04.07.1717 Cadzand (Waals, uit Cadzand herv.)
Jaques Francois de la Haije, j.m. van Zante inde casselrie van Rijssel, met Janneken Lobel, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand.

otr/getr. 17.07/ 01.08.1751 Cadzand
Jan de la Haije, j.m. van onder Breskens, met Maatje Bouwens, j.d. van onder Retranchement
T. (zijn) Pieter Bonaventure Frelie, Elisabeth Horrent, (haar) Adriaan Bouwens, Magdaleentje Baas.

otr/getr. 07.08/ 22.08.1734 Cadzand
Francois van (H)ecke, j.m. van Oud Klomdijke, won. Cadzand, met Barbara Michielsen, wed. van Francois Praat
T. Francois van Hertzele, Janna van Ecke, Janneke de Pré, Thomas Michielsen.

otr/getr. 21.02/ 08.03.1739 Cadzand
Francois van Hecke, wed. van Barbel Michielsen, met Maatje Adriaansen, wed. van Jan Schram
T. Jan van Akker, Josina de Klerk, Isaac van Houte, Anna Ekkebus.

otr/getr. 05.07/ 10.08.1642 Cadzand
Laurens van Hecke, j.g. van Soukerke, sold. onder Capt. Inthuma, met Tanneken de Vrieze, j.d. uit Alderheiligen Swalm in 't land van Aalst.

otr. 06.04.1641 Groede (uit Cadzand)
Olivier van Hecke, j.g. van Vinct, met Christijntje de Laet, j.d. van Nieuwvliet.

otr. 16.02.1647 Cadzand (getr. Retranchement)
Pieter van Hecke, wed. van Axel, met Catelijne Vervake, j.d. van Hemelgem.

otr/getr. 14.09 / 30.09.1754 Cadzand
Francois van Hee, j.m. van Cadzand, met Elisabeth Lijbaart, j.d. van Retranchement
T. (zijn) Isaak Boukee, Neeltje Adriaansen, (haar) Cornelis Lijbaart sr en Marie Viering.

getr. 02.11.1760 Cadzand (otr. Zuidzande)
Francois van Hee, wed. van Elisabeth Lijbaart, met Janna Munsters, van Ahre, Won. Zuidzande.

otr/getr. 28.03/ 17.04.1693 Nieuwvliet (uit Cadzand)
Joannes van (H)Ee, van Schoondijke, wed. van Pieternelletje Barentz, met Elisabeth de Blake, j.d., geb. en won. Nieuwvliet.

otr. 15.11.1727 Cadzand
Jan van (d') (H)Ee, j.m. van Breskens, won. Cadzand, met Rose de Visser, j.d. van Cadzand
T. Bastiaan van Akker, Maatje van Ee, Pieter de Blake, Tannetje de Blake.

otr/getr. 18.04/ 24.05.1654 Cadzand / Retranchement
Jan Heecke,, sold. onder Capt. Zedelits, met Margriete Veermans, j.d. van Halteren
T. Charel Veerman, en de uxor Jan Olfaert.

otr/getr. 09.02/ 03 .03.1686 Cadzand
Jan Heecke, j.m. van Cadzand, met Helena Serteels, wed. van Andries de Vos, van Moerkerke
T. Pieter de Vriese, Lieven Beukels, Anna de Vriese, Mayken Serteels.

otr. 09.05.1726 Cadzand
Jan Heering, j.m. van Aardenburg, won. Cadzand, met Susanna Manhave, j.d. van Zuidzande, won. Cadzand
T. Andreas Manhave, Anna Geersen, bootsman Jacob Gijssels, Neeltje Bekkens.

getr. 18.07.1723 Cadzand (otr. Zuidzande)
Levinus de Held, j.m., met Elisabeth Pakken, j.d.

otr/getr. 15.05/ 13.06.1632 Cadzand
Jaques Helling, wed. van Neeltje Janssen, met Mayken Janssen (Broetshoof), wed. van Leendert Marinussen, won. Nieuwvliet
T. (zijn) Barent van Wenster, Hendrick Dusert, (haar) Tanneken Vermets, Mayken Dingemans.

otr/getr. 26.03/ 17.04.1633 Cadzand
Jaques Helling, wed. van Mayken Broetshoost (Broetshoof), met Janneken Jacobs, j.d. van West Souburg
T. (zijn) Jan Matthijsen, (haar) Neeltje Pierhuijgen, moeder.

otr/ getr. 10.11/ 25.11.1691 Cadzand
Pieter Hellinck, wed. van Pieternelle Westeling, met Jaquemijntje de Melier, j.d. van Cadzand
T. Cornelis Braakman, Jan Vergote fs Philips, Adriaantje Jans, Magdaleentje de Melier.

otr. 24.03.1668 Cadzand
Willem van de Hende, j.M. van Sluis, met Susanne Meulenaer, j.d. van Cadzand.

otr/ getr. 14.01/ 15.02.1651 Cadzand
Anthonij Hendricx, j.g. van Cadzand, met Rosiane Dobbelaers, j.d. van Cadzand
T. Cornelis Geertsen, zijn broer en voogd, en haar moeder.

getr. 04.11.1682 Cadzand
Anthonij Hendricks, wed. van, sold., met Catelijntje Verscholten, j.d. van Hulst.

otr/ getr. 07.07/ 25.07.1691 Cadzand/ Zuidzande
Apollonij Hendricx, j.m. van Biervliet, met Neeltje Dobbelaers, wed. van Marinus Zoute, geb. Cadzand, won. Zuidzande
T. Abraham Stoppels, Joos van Male, Pieternelletje Hoste, Janneken Verbeke.

otr/ getr. 15.05 / 03.06.1626 Cadzand
Barent Hendricx, j.g. van Munster, ruiter onder Ritm. Dirck van Haften, met Anneke Janss (Matthijssen) j.d. van Strijen, beide won. Cadzand
T. (zijn) zijn luitenant per attest, Maerten Jongbloet, Claes de Breuck, (haar) Jan Matthijssen, vader.

otr/ getr. 27.11/ 29.12.1632 Cadzand
Cornelis Hendricx, j.g. van Cadzand, met Mayken Doije, van Nieuwvliet, wed. van Jan Cornelissen, beide won. Cadzand
T. (zijn) Geertje Hendricx, Huijge Huijgens, (haar) Tanneken Troijs, Geeraert Hendricx.

otr/ getr, 10.05/ 01.08.1621 Cadzand
Cornelis Hendricx, j.g. van Holland, met Catelijne Marinussen, van Borborg, wed. van Hans Hertman, beide won. Cadzand.

otr/ getr. 02.05/ 13.06.1621 Cadzand
Francois Hendrex, j.g. van Cadzand, met Catelijne Segers, j.d. van het land van Aalst, beide won. Cadzand.

otr/ getr. 30.08/ 08.11.1615 Cadzand
Govert Hendricx, j.g. van Wijlicq, met Magdalena Simons, j.d. van Gent, beide won. Cadzand
T. (zijn) Mr. Jan de Vos, Anthonis Maertens, (haar) Passdajne Vos.

otr/ getr. 04.03/ 25.03.1612 Cadzand
Hubregt Hendricx, van IJperen, wed. van Jobje IJmants, met Francijntje Cornelis, j.d. van Wolfersdijk, beide won. Cadzand
T. (zijn) Pieter Bereck, (haar) Janneken Janss.

otr/ getr. 07.04/ 13.05.1612 Cadzand
Jan Hendricx, j.g. van Lijkercke, met Maria Michiels, j.d. van Brugge, beide won. Cadzand
T. Frans Hendricx, zijn vader en haar moeder.

otr/ getr; 30.03 / 24.04.1658 Cadzand
Jan Hendricx, sold. onder Capt. Sixma, met Mayken Jans, j.d. van Zoutelande.

getr. 03.12.1623 Cadzand (otr. Groede)
Joris Hendricx, j.g. van Aken, met Mayken Hollemans, j.d. van Cadzand.

otr/ getr. 23.08/ 26.10. 1608 Sluis/ Cadzand
Lenaert Hendrixs, j.g. van Goerle, luitenant onder Capt. Goesberge , met Tanneken Cornelis, j.d. van Sluis, won. Cadzand.

getr. 07.06.1632 Cadzand (met attest van Retranchement)
Lubbert Hendricx, met Mayken Stevens.

otr. ? .? .1609 Cadzand
Pieter Hendricx, j.g. van bij Aken, met Mayken Noenbroots, j.d. van Brugge
T. (zijn) Joris Hendricx, broer, (haar) Philips Noenbroot, vader.

otr/ getr. 24.05/ 11.06.1623 Cadzand
Pieter Hendricx, van bij Calais, wed. van Janneken Wijmert, met Francijntje van Vijande, j.d. van Dixmuiden.

otr. 31.10.1733 Cadzand
Jan Hennekeij, j.m. van Cadzand, met Aaltje van Damme.
T. Francois du Rie, Leuntje de Vriese.

otr/ getr. 10.02/ 25.02.1740 Cadzand
Jan Hennekeij, wed. van Aaltje van Damme, met Johanna le Doux, j.d. van Cadzand
T. Romanus van den Ameele, Maria Sengebaart, Janneke de Reu, Thomas Michiels.

otr/ getr. 28.10/ 12.11.1769 Cadzand

Jennes Hennekeij, j.m., geb. en won. Cadzand, met Maria de Bukoo, j.d., geb. en won. Cadzand
T. (zijn) Hendrik du Hamar, Janna Ladou, echtbaar, (haar) Willem Pleijte en Elisabeth Morel, echtbaar.

otr/getr. 11.04 / 26.04.1761 Cadzand
Pieter Hennekeij, j.m. van Cadzand, met Magdalena van Melle, j.d. van Cadzand
T. Jan Mille en zijn vrouw Maria van Melle.

otr/getr. 20.04/ 22.05.1658 Cadzand
Charel Herrebout, j.g. van Lovedegem, met Marij Pieters, j.d. uit de older van Namen
T. Vincent Lievens, vervangende haar vader, Pieter Dirksen, won. Philippine.

otr/getr. 08.03/ 28.03.1710 Cadzand/ elders getrouwd
Matthijs Herbout, j.m. van Sluis, schoolmeester in Retranchement, met Maria Waijaert, j.d., geb. en won. Cadzand
T. Wijnand Pieters, Jacob Huijge, Weijntje van Beussen, Tonijntje Luijcx.

otr/getr. 11.10/ 29.10.1659 Cadzand
Pieter Herrebout, j.g. van Dendermonde, sold. onder de Comp. van de overleden Capt. Zedelits, met Tonijntje van de Viver, j.d. van Eede
T. Albregt Welvaart, Prijntje van de Viver, haar zuster.

otr/getr. 09.04/ 15.05.1611 Cadzand
Adriaen Hermans, van bij 's-Hertogenbosch, wed. van Adriaentje Hendricx, met Adriaentje Adriaens, j.d. van Elfsdijk, beide won. Cadzand
T. (zijn) Lieven de Clercq, (haar) de huisvrouw van voornoemde.

otr/getr. 13.04/ 12.05.1658 Cadzand/ Nieuwvliet
Arnout Hermans, j.g. van Cadzand, met Proontje Backero, j.d. van Steenwerck
T. Pieter de Wale.
N.B. getrouwt door Ds de Dobbelaer, op Nieuwvliet sijnde het eerste paar dat op die plaats getrouwt is.

otr/getr. 21.01/ 26.02.1651 Cadzand
Herman Janssen (Hermansen), j.g. sold. onder de comp. van de overleden Capt. Loncque, met Grietje Brasselle, j.d. van St. Catelijne
T. Jan Hermansen, zijn vader, Prijntje, haar moeder.

otr/getr. 20.04/ 22.05.1658 Cadzand
Charel Herrebout, j.g. van Lovendegem, met Marij Pieters, j.d. uit de polder van Namen
T. Vincent Lievens, vervangende haar vader, Pieter Dirksen, won. Philippine.

otr. 26.09.1626 Oostburg (uit trouwboek Cadzand)
Joris van Hessen, sold. onder Capt. Lijseman, met Tanneken Laurents, j.d. van Oelem.

otr/getr. 10.08/ 15.09.1647 Cadzand
Jan van Hevel, j.g. van Drongel, met Tanneken de Vriese, wed. van Laurens Van Hecke
T. Jan Verbeke.

otr. 25.04.1609 Sluis (uit trouwboek Cadzand)
Paulus Hewits, j.g. van Bomerich in Duitsland, sold. onder comp. van Dhr. Gouverneur van der Noot, met Mayken Claessens, j.d. van Veurne ambacht.

otr/getr. 27.04/ 19.05.1647 Cadzand
Barent van der Heijden, met Sijntje van Belle, j.d. van Bassevelde.

otr/getr. 16.03/ 12.04.1647 Cadzand/ Oostburg
Michael Heijlville, stad. onder Capt. Loncque, met Marij Serteels, j.d. van Hoogeleen.

otr. 16.04.1610 Cadzand
Victor Heijns, j.g. van Toorhout, met Catelijne Ramont, van Axel, beide won. Cadzand
T. (zijn) Maerten Ramont, getuigend van 't consent van de naaste bloedverwanten, (haar) Tanneken Braems, Tanneken de Vos, zuster, alle won. Cadzand.

otr/getr. 13.06/ 15.07.1665 Zuidzande (uit Cadzand)
Willem Willemsen Heijpe, j.m. van Meliskerke, met Maria Utenbogaert, wed. van Baren Verdouw, van Cadzand.

otr/getr. 06.10/ 01.12.1629 Cadzand/ Retranchement
Jaques Hiftig, van Schotland, wed. van Christijne Maertens, sold. onder Commandeur Kinneman, met Barbel Francoissen, j.d. van Middelburg
T. (zijn) Thomas Brum, (haar) Tanneken uxor Bartholomeus Stremmius, vervangende haar moeder.

getr. 30.05.1677 Cadzand
Jan van Hill, j.m. van Sluis, met Margriete Dirksen, j.d.

otr/getr. 11.07/ 23.08.1615 Cadzand
Huijge Hobbelaer, j.g. van Brugge, met Mayken Laurents, van Kiel in Holsteijn, wed. van Lieven Janssen
T. (zijn) Rijcke Mels, Dames Dirksen, (haar) Janneke Leenaerts, Janneke Luijcx.

otr/getr. 19.12.1666/ 02.01.1667 Cadzand
Pieter van Hodigem, j.m. van Duduls, met Janneken Blassers., j.d. van Lotenelle.

getr. 05.02.1664 Retranchement (otr.. Cadzand)
Adriaen Jansen Hoeck, j.m. van Nimwege, sold. onder comp. van Prins Frederick van Nassou, met Elisabeth Cole, j.d. van Vlissingen, won. Cadzand.

otr/getr. 04.11/ 25.11.1713 Retranchement/ Zuidzande
Gelein van Hoekke, j.m., geb. en won. Cadzand, met Sara Scherdein, j.d. van Cadzand, won. Retranchement.

otr/getr. 03.08/ 10.09.1690 IJzendijke (uit Cadzand)
Jacobus van Hoecke, j.m. van Breskens, met Grietje Sonnevijlle, j.d. van de Oranjepolder.

otr/getr. 02.10/ 24.10.1627 Cadzand
Geerard van Hoemaker, j.g. van Thienen, sold. onder Capt. La Busiere, met Adriaentje Pietersen, j.d. van Brugge, beide won. Cadzand
T. (zijn) Pieter Pertonne, Mattheus Busschaert, sold. zelfde comp., (haar) uxor Vincent Lievens Pandelaer.

otr/getr. 18.08/ 23.09.1629 Cadzand
Geerard Hoemaker, van Thienen, wed. van Adriaentje Pieters, met Catelijntje Vermeulen, j.d. van Sluis, beide won. Cadzand
T. (zijn) Capt, per attest, (haar) Geertruijt Jans.

otr/getr. 17.03/ 13.04 1614 Cadzand
Willem Hoen, j.g. van Keulen, sold. onder Capt. Serooske(rke), met Janneke Charles, j.d. van Vlissingen, won. Cadzand
T. (zijn) Luitenant Steven Hoemaker, (haar) moeder en moeije.

otr. 05.06.1779 Cadzand
Nicolaes Hoent, j.m. van Middelburg (België), met Barbara de Chain, j.d. van Brugge, beide won. Cadzand.

otr/getr. 26.10/ 01.12.1658 Breskens/ Cadzand
Jacob van Hoeve, j.g. van Cadzand, won. Nieuwvliet, met Janneken Benet, j.d. van Breskens.

otr. 24.05.1681 Cadzand (getr. Retranchement)
Marinus van Hoeve, wed. van Janneken Alji, met Ida Jacobs, j.d. van Sluis.

otr/getr. 08.04/ 02.08.1634 Cadzand
Willem Holleman, j.g. van Norwits, sold. onder Capt. Morgan, met Prijntje van den Broeke, j.d. van Iperen
T. Thomas Allaert, Pleuntje Vervate.

getr. 28.05.1690 Cadzand (met attest van Sluis)
Marinus van Holmen, j.m. van Sluis, met Sara Harsing, j.d. van Schoondijke.

otr/getr. 20.01/ 04.03.1675 Cadzand
Gerrit Hopman, j.m. uit het land van Kleef, sold. onder Capt. Oldenburgh, met Tanneken Pieters, wed. van Gerrit Strate.

getr. 08.05.1665 Cadzand
Cornelis Hoppe, met Maria Jacobs

otr. 10.06.1644 Cadzand
Maerten Hoppe, j.g. van Coolslam, met Adriaentje Mitzorts, j.d. van St. Jan in Erenu
T. (zijn) Maerten Hoppe, vader, (haar) Janneken Cluppels, moeder Cluppels.

otr/getr. 03.07 / 18.07.1700 Cadzand
Bartholomeus (H)oste, j.m. van Zuidzande, met Helena Serteels, van Moerdijcke, wed. van Pieter de Vis
T. Hendrik Eelant, Cornelis Waijaert, Catelijntje de Meulenaer, Tonijntje Luijcx.

otr/getr. 07.06/ 09.07.1659 Cadzand
Jan Hoste, j.g. van Canegem, met Paulijntje Cools, j.d. van Cadzand
T. Hendrick van Calemborg, Gillis Cool, haar vader.

otr/getr. 23.10 21.11.1649 Cadzand
Pieter Hoste, j.g. van Halteren, met Prijntje Nimmegeer, wed. van Lourens Biscop.

otr/getr. 31.08/ 15.09.1715 Zuidzande (uit Cadzand)
Abraham van Houte, j.m. van Cadzand, met Magdalena Risseeuw (Rosceau), j.d. van Zuidzande, beide won. Zuidzande.

getr. 30,10.1763 Cadzand (otr. Nieuwvliet)
Abraham van Houte, j.m., geb. Cadzand, met Elisabeth Janssen, j.d. van Groede.

getr. 06.09.1772 Cadzand (otr. Zuidzande)
Abraham van Houte, wed. van Elisabeth Jansen, won. Cadzand, met Neeltje van de Woestijne, geb. Oostburg, won. Zuidzande.

otr/getr. 28.07/ 12.08.1764 Cadzand
Abraham van Houte, fs Pieter, j.m., geb. en won. Cadzand, met Sara van Overbeke, j.d., geb. Zuidzande, won. Cadzand

T. (zijn) Abraham de Pree en Elisabeth van Houte, echtpaar, (haar) Adriaan van Overbeke, Jacomijntje Parmentier, echtpaar.

otr/getr. 14.12.1709/ 04.01.1710 Zuidzande/ Cadzand

Daniel van Houte, j.m. van Mark in Frankrijk, met Sara de Clerk, j.d. van de Prins Willemspolder, won. Zuidzande.

otr/getr. 16.04/ 01.05.1791 Cadzand

Daniel van Houte, Abr.z., j.m. geb. en won. Cadzand, met Susanna van de Mart, j.d., geb. Waterland, won. Cadzand.

getr. 02.05.1762 Cadzand (otr. Cadzand Waals)

Isaak van Houte, j.m., geb. Cadzand, met Maria le Roi, j.d., geb. Groede.

otr/getr. 21.04/ 13.05.1731 Cadzand

Jacob van Houte, fs Jacob, j.m. van Cadzand, met Paulina Eland, j.d. van Cadzand

T. hoofdman Jacob Verdouw, Maria van Houte, Michiel du Bois, Tannetje Eland.

otr/getr. 05.01 / 20.01.1732 Cadzand

Jacobus van Houte, wed. van Janneke van Houte, met Janneke Garnaat, j.d.

T. Jacob van Houte, B. Garnaat, Paulina Eland.

otr/getr. 17.05/ 01.06.1760 Cadzand

Jannis van Houte, j.m. van Cadzand, met Janneke Verhage, j.d. van Zuidzande

T. (zijn) Joos Adriaansen, Janneke Garnaat, (haar) Pieter Albert, Elisabeth van Lumech.

otr/getr. 13.06/ 02.07.1772 Cadzand

Jannis van Houte, fs Jacob, wed. van Janneke Verhage, won. Cadzand, met Elisabeth Reijnders, j.d., geb. Breskens, won. Cadzand

T. (zijn) Isaak van Houte, Janneke Garnaat, (haar) Jannis Reijnders, Janna Buijck.

otr/getr. 15.05/ 02.06.1660 Cadzand

Christiaan Houthouwer, j.g. van Coolkerke, sold. onder Zedelits, met Tanneke Verstrate, j.d. van Cadzand.

otr/getr. 21.04/ 06.05.1787 Cadzand

Abraham van Houte, j.m., geb. en Won. Cadzand, met Sara van Ouwerkerke, j.d., geb. Zuidzande, won. Cadzand.

otr/getr. 18.11 / 03.12.1730 Cadzand

Jacobus van Houte (Ouwen), j.m. van Cadzand, met Maria Clicquennoi (Klikkeno), j.d. van Cadzand

T. Jacob Bulckert, Francijntje van Houwe, Jacob Clicquennoi, Anna Mallefas.

getr . 16.11,1739 Cadzand (otr. Cadzand Waals)

Jacob van Houwe (Ouwen), wed. van Maria Clicquennoi, met Elisabeth Morel, j.d., beide geb. en won. Cadzand.

otr/getr. 01.09/ 16.09.1696 Cadzand

Jan van Houwe, j.m. van Werveke, met Judith Pinchon, van Settoe, wed. van Philips Steenaert, beide won. Cadzand

T. Philijn van Houwe, Jean Cassel, Commertje Verburcht, Glaudine IJvin.

otr/getr. 19.07/ 03.08.1710 Cadzand (Hervormd Waals)

Philijn van Houwe, geb. van Werveke, wed. van Commenijntje Verburgt, met Susanne du Croix, geb. van Ramortier, wed. van Pierre du Ma, beide won. Cadzand

T. Isaac van Houte, Jacob du Bois, Marij Coppernol, Anne du Croix.

otr/getr. 24.04/ 09.05.1723 Cadzand/ Breskens

Philips van Houwe, j.m. van Breskens, met Grijtie de Groot, j.d. van Cadzand

T. Johannes van Houwe, Jan Beekman, Elisabeth van der Elst, Judith Pinson.

otr. 17.10,1626 Cadzand

Tindael Houweel, wed. van Haijmaij Baille, sold. onder Capt. Berrinter, met Susanne Beijntje, wed. van Dirk Axel

T. (zijn) de Capt, per attest, Thomas Weijt, sold. zelfde comp., (haar) Mayken Jaques.

otr/getr. 09.10/ 31.10.1745 Cadzand

otr/getr. 12.04 (04.12?)/ 23.01.1653/ 1654 Cadzand/ Breskens

Jan Cornelissen Hoijmajjer, j.g. van Cadzand, met Helena Cambiers, j.d. van Moerkerke

T. Adriaen Laurens, zijn oom en voogd.

otr/getr. 30.05/ 27.07.1621 Cadzand

Adriaen Hubregts, van Bergen op Zoom, sold. onder Capt. Piron, met Monijne van Móssevelde, Wed. van Guillaem Cornelissen.

ger. 14.02.1762 Cadzand (otr. Retranchement)

Gillis Hubregtse, j.m. van Westcapelle (Z), won. Cadzand, met Aaltje de Keesel, j.d. van Retranchement.

otr/getr. 15.03/ 30.03.1794 Cadzand

Jacob Hubregtsen, j.m., geb. Nieuwvliet, gewoond hebbende Zuidzande, met Janneke Elias, wed. van Jacob Heule, geb. Nieuwvliet, won. Cadzand.

otr/getr. 16.03/ 31.03.1686 Cadzand
Jan Hubregts, j.m. van Sluis, met Rrijnte Danckaerts, wed. van Pieter de Veau
T. Guilliame de Geijter, Mahieu Derramaut, Tanneken Durij, Mayken Serteels.

otr. 19.02.1614 Cadzand (getr. Sluis)
Leenaerd Hubregts, j.g. van Barendrecht, met Grietje Geerards, j.d. van Amsterdam, beide won. Cadzand
T. (zijn) Pietertje Gerards, moeder, (haar) haar zuster en zwager Dionijs de Wachter.

otr/getr. 19.04/ 04.05.1760 Cadzand
Pieter Hubregtse, j.m. van Westkapelle (Z), met Maria de Blik, j.d., geb. Groede
T. (zijn) Maarten Cornelis, Janna Kolfaart (haar) Joost de Blik, Catharina Robijn.

otr. 26.10.1675 Cadzand
Willem Huijbreghts, j.m. van Cadzand, met Caterijna van Spieren, j.d. van Middelburg
T. (zijn) Willemijntje de Keijser, moeder, Geleijn Calewaart, zwager, (haar) Pieter Rijbouw (Tijbou - Thibault), en Josijna van Spieren, zuster en zwager.
N.B. de bruid is op 08.11.1675 overleden, voor het trouwen.

otr. 01.05.1677 Groede (uit Cadzand)
Willem Hubrechts, j.m. van Cadzand, met Magdaleentje Simons, j.d van Groede.

otr-getr. 19.10 / 03.11.1782 Cadzand (getr. Waals)
Andries Huiser, j.m., geb. Zwitserland, won. Cadzand, met Judith Bustin, wed. van Pieter van den Acker, geb. en won. Cadzand.

getr. 07.05.1786 Cadzand (otr. Zuidzande)
Jacob de Hullu, fs Jan, j.m., geb. Groede, Won. Cadzand, met Sara de Hullu, j.d., geb. Schoondijke, won. Zuidzande.

getr. 10.08.1788 Cadzand (otr. Oostburg)
Jacob de Hullu, j.m., geb. en won. Cadzand, met Susanna Hernij, j.d., geb.en won. Oostburg.

getr. 24.04.1791 Cadzand (otr. Zuidzande)
Jannis de Hullu, j.m., geb. en won. Cadzand, met Esther van Houte, j.d., geb. en won. Zuidzande.

getr. 22.05.1763 Cadzand (otr. Cadzand Waals)
Nicolaas de Hullu, j.m., geb. Cadzand, met Christina de Reu, j.d., geb. Groede.

otr/getr. 22.93/ 00.04.10.98 Cadzand/ Nieuwvliet
Jan de Hulstet, j.m. van BreSkens,. won. Cadzand, met Marij Meeussen, van Schoondijke, wed. van Joos van Hoeve, won. Nieuwvliet
T. Jacob de Meulenaer, Adriaan Plasschaert, Tanneke Troij, Catelijntje Meeussen.

otr. 30.03.1608 Cadzand
Pieter Hurt, van Rodemackeren, wed. van Betje Engels, met Tanneken Revaerts, van Cadzand, wed. van Pieter Dierix
T. (zijn) Cornelis den Dekker, (haar) Jan Revaerts, broer.

otr/getr. 21.05/ 05.06.1689 Cadzand/ Nieuwvliet
Lowijs Hurtecant, wed. van Berbel Verruijst, won. Nieuwvliet, met Anna Houdoevers, wed. von Olivier Verstrate, won. Nieuwvliet
T. Pieter de Cock, Claeijs Verstrate, Clara Boudink, Tanneken Drecht.

otr/getr. 14.05/ 29.05.1695 Nieuwvliet/ Cadzand
Abraham Huijge, j.m. van Cadzand, met Elisabeth Janssen, wed. van Pieter van Houwe.

otr/getr. 29.09/ 14.11.1607 Middelburg (uit Cadzand)
Adriaen Huijge, j.g. van Domburg, met Trijntje Janss, j.d. van Middelburg.

otr. 06.05.1618 Cadzand
Adriaen Huijge, van Domburg, wed. van Trijntje Jans, met Adriaentje Wagters, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand
T. (zijn) Andries Huijge, broer, (haar) haar ouders.

otr/getr. 20.07/ 20.10.1613 Cadzand
Andries Huijge(ns), j.g. van Cadzand, met Janneken Jacobs (Luijcx), j.d. van Middelburg, beide won. Cadzand
T. (zijn) Huijg Adriaens, vader, (haar) Jacob Luijcx, vader.

otr/getr. 24.04/ 20.06.1655 Cadzand
Cornelis Huijgens, wed. van Barbel Dobbelaers, sold. onder Capt. Ditmar van Wijnbergen, met Mayken Loussen, wed. van Jasper Vermaes
T. de oude meulenarinne en de zoon van de bruid.

otr. 09.05.1761 Cadzand
Cornelis Hüge, j.m., geb. Groede, won. Cadzand, met Maria Braams, wed. van Cornelis Lijbaart.
N.B. Vernietigd door Vrije, daar bruid niet wel bij verstand was.

otr/getr. 09.09/ 20.10.1628 Cadzand
Huijge Adriaens Huijge, j.g. van Cadzand, met Leijntje Leijnssen, j.d. van Oost Souburg, beide won. Cadzand
T. (zijn) Pleuntje Huijge, moeder, (haar) Josijntje Cornelis, moeder.

otr/ getr. 08.04/ 07.05.1634 Cadzand
Huijge Adriaens (Antheunis) (Huijge), j.g. van Cadzand, met Neeltje Janssen j.d. van Gernegem
T. Antheunis Willemsen, Adriaentje Deerns.

otr/ getr. 15.03/ 30.03.1642 Cadzand-
Huijge Adriaensen (Huijge) j.g. van Cadzand, met Gooltje Jansen (Cornelissen), j.d. van Cadzand
T. (zijn) Louis Huijge en Thomas de Wachter, voogden, (haar) Cornelis Geertsen, stiefvader, Mayken Doije, moeder.

otr/ getr. 02.10/ 16.12.1682 Cadzand
Isaac Huijge, j.m. van Cadzand, met Tonijntje Danckaerts, wed. van Jan Casteleijn
T. Laurens Clauaart, Anthonij Vereecke, Jacomijntje Danekers, Josijntje Dathijn.

otr/ getr. 18.07/ 09.08.1716 Zuidzande/ Cadzand
Isaac Huijge, wed. van Tonijntje Danckaerts, won. Cadzand, met Catelijntje Vergouwe, wed. van Francois Bulkaert, won. Zuidzande.

otr/ getr. 29.12.1696/ 23.01.1697 Cadzand
Jacob Huijge, van Cadzand, wed. van Mayken Datthijn, met Janneken Koppens, van St. Kruis, wed. van Abraham le Grand, beide won.
Cadzand
T. Isaac Huijge, Jan_de Vos fs Gerards, Tonijntje Danckaerts, Anna Koppens.

otr/ getr. 02.09/ 07.10.1705 Cadzand (bij speciaal consent van haer Ed.waerde Magistrat)
Jacob Huijge, van Cadzand, wed. van Janneke Koppens, met Tonijntje Luijcx, van Nieuwvliet, wed. van Cornelis Waijaert
T. Joos Rosceau, Isaac Huijge, Josijntje Casteleijns, Tonijntje Dankaerts.

otr/ getr. 12.09/ 27.09.1716 Zuidzande/ Cadzand
Jacobus Huijge, j.m. van Cadzand, met Jacoba Marote, j.d. van Zuidzande.

otr/ getr. 25.06 / 24.07.1611 Cadzand
Jan Huijge(ns), j.g. van Walcheren, met Tonijne Claessen de (Brabander), j.d. van Aardenburg, beide won. Cadzand
T. (zijn) Huijge Adriaens zijn vader, (haar) Claes Dionijs de Brabander, vader, Tanneken Claessen, moeder.

otr/ getr. 02.02/ 15.05.1630 Cadzand
Jan Huijge, j.g. van Wagenburg in 't land van Breeder, met Catelijntje Karels, j.d. van Cadzand
T. (zijn) Jan Bollaert, zijn meester, (haar) Jan Casteleijn, haar voorgd.

otr/ getr. 06.12/ 31.12.1631 Cadzand
Louis Huijge, j.g., met Pieternelleken Pieters, wed. van Mels Rijcquaert, beide won. Cadzand
T. (zijn) Franke Lievensen, stiefvader, Huijge Huijgens, broer, (haar) Catelijne Rijcx, Magdalena Rijcx.

otr. 08.06.1628 Sluis (uit Cadzand)
Maerten Huijsman, j.g. van Nieukerke, sold. onder Capt. Maurignault, met Janneken Huplé, j.d. van Somergem.

otr/ getr. 21.11 / 09.12.1699 Cadzand
Jacob Huijssen, j.m. van St. Andries, won. Zuidzande, met Claijssijntje Rose, van Sisseele, wed. van Jan Potteldoorn, won. Cadzand
T. Jan Bekker, Joos Tjampens, Elisabeth Bollaerts.

otr/ getr. 31.03/ 22.04.1714 Cadzand
Jacob Huijssen, van St. Andries, wed. van Claijssijne Rose, won. Terhofstede, met Maria Goetgeluk, van Thielt, wed. van Jacob de Jonge,
won. Cadzand
T. Egbert Gosseling, Johanna Huijge.

otr/ getr. 18.03/ 07.05.1645 Cadzand
Jan Huijssen, sold. onder Capt. Mogge, met Laurijntje Isembaerts, j.d. van Aardenburg
T. Jaquemijntej Verkraije.

otr/ getr. 11.01 26.01.1648 Cadzand
Jan Huijssen, van Wingen, met Janneken Matthijssen, wed. van Pieter Latton.

otr. 03.09.1617 Cadzand
Lieven Adriaens de Hijet, j.g. van Nieuwcapele, met Jaquemijntje Thomas, j.d. van Avecappelle
T. (zijn) Rijvquaert Mels en vrouw, (haar) Vincent Thomas en vrouw, haar broer.

otr. 19.07.1620 Oostburg (uit trouwboek Cadzand)
Claes Imans, wed. van Huijge Jobsen, met Mechelijntje van de Poele, beide won. Cadzand.

getr. 11.07.1741 Cadzand
Fredericus van Inchum, j.m., predikant te Cadzand, met Anna Ens, j.d. Van Breskens.

otr/ getr. 19.07/ 07.09.1766 Cadzand/ Delden
Fredericus van Inchem, predikant te Cadzand, wd. van Anna Ens, met Anna van der Meulen, j.d., geb. Benlaken, won. Delden.

otr/ getr. 16.11/ 04.12.1686 Cadzand (met attest van Groede en Breskens)

Adriaen Isebouts, j.m. van Poppekerke, won. Zoutelande, met Margarita Cappons, j.d. van Houtthem, won. Cadzand
T. Guillame Sonnevijl, Jan Cappon, Anna Haddemans, Neeltje van Overbeke.

otr/getr. 23.04.1633/ 11.05.1633 Cadzand/ Aardenburg

Guiliame Isembaert, wed. van Tonijntje Bertholff, met Jaquemijntje Vercraijen, j.d. van Brugge.

Bron:

Genealogische Werkgroep West Zeeuws-Vlaanderen; J. Luteyn en A. Bekkens

HUWELIJKEN 1607-1810 (Jacobsen - de Meijere)

otr/getr. 12.03/ 08.05.1622 Cadzand

Adriaen Jacobsen, j.g. van Reijningen, met Clara de Meulenaer, j.d. van Brugge.

otr/getr. 17.09/ 07.11.1633 Cadzand

Arnout Jacobs, j.g. van Cleverskerke, met Josijntje Arents, j.d. van Nieuwvliet, beide won. Cadzand

T. (zijn) Jacob Arnouts, vader, (haar) Pieter en Catelijne Arents, broer en zuster.

otr/getr. 14.02/ 24.05.1626 Oostburg (uit Cadzand)

Dirk Jacobsen, wed. van Grietje Gillissen, sold. onder Commandeur Calkar, met Mayken Hendricx, j.d. van Roije.

otr/getr. 28.11.1648/ 17.01.1649 Cadzand

Jacob Jacobsen, wed. van Anna Dobbelaers, met Mayken Uijttendogaert, j.d. van Cadzand.

T. Mayken Goethals, zijn moeder, Adriaen Laurensen, haar voorgd.

otr/getr. 31.05/ 27.06.1621 Cadzand

Jan Jacobsen, j.g. van Brussel met Catelijne Swanckaert, j.d. van Brugge, beide won. Cadzand

T. (zijn) Rijquaert Mels, (haar) haar moeder.

otr. 18.10.1614 Oostburg (ook aldaar getr.)

Jan Jorissen (Jacobs), j.g. van Koudekerke, met Janneken Maertens, j.d. uit het land van Goes, won. Cadzand.

otr/getr. 28.03/ 01.05.1616 Cadzand

Jan Jorissen (Jacobs), van Koudekerke, wed. van Janneken Maertens, met Barbel Joossen, j.d. van Tholen, beide won. Cadzand.

T. (zijn) Joris Jacobs, vader, Cornelis Bartels, zwager (haar) Pieter Barbier, Bartel Janssen, Andriesje Leuniss.

otr/getr. 15.06/ 13.07.1625 Cadzand

Laurens Jacobsen, j.g. van Arnemuïden, won. Nieuwvliet, met Barbel Stoffels, j.d. van Kleverskerke, won. Biervliet.

otr/getr. 28.11.1648/ 13.01.1649 Cadzand

Laurens Jacobsen, wed. van Barbel Stoffels, van Arnemuïden, met Janneken Pieters, j.d. van Sluis

T. Mayken Dingmans, haar moeder.

otr/getr. 05.04/ 03.05.1659 Cadzand

Laurens Jacobsen, wed. van Janneken Pieters, met Barbel van Hoecke, wed. van Jan Robijn.

otr/getr. 24.05/ 21.06.1620 Cadzand arinus Jacobsen, j.g. van Goes, met Anthonette Meijnaerts, j.d. van Steenvoorde, beide won. Cadzand

T. (zijn) zijn moeder Tanneken Cornelissen, (haar) haar moeder en stiefvader Adam von Vlaanderen.

otr. 07.10.1628 Oostburg (uit Cadzand)

Matthijs Jacobs, j.g. van Heile, sold. onder Capt. Haersolte, met Dina, j.d. van Heijn, won. Cadzand.

getr. 09.06.1631 Cadzand (met attest van Sluis)

Matthijs Jacobsen, wed. van Heille, sold. onder Tengnagel, met Janneken Bens, wed. van

getr. 14.10.1700 Cadzand (otr. Zuidzande)

Paulus Jacobsen, met Janneken Vermaas, beide van Zuidzande.

otr/getr. 03.04/ 19.04.1666 Cadzand

Pieter Jacobsen, j.m. van Cadzand, won. Cadzand, met Catelintje de Bate, wed. van Jan Kerpentrij, won. Groede.

otr/getr. 03.08/ 30.08.1688 Cadzand (met attest van Vlissingen)

Samuel Jacobs, j.m. van Abkeijs in Zwitserland, met Janneken Willema, wed. van Cornelis Jaspersen

T. Jan Nicassen, Tanneke Tijssen.

getr. 22.06.1613 Cadzand (met attest van Breskens)

Adriaen Jans, met Jacquemijntje Christiaens.

otr. 12.03.1661 Nieuwvliet (uit Cadzand)

Adriaen Janssen, j.g. van Zwevezele, met Elisabeth de Clercq, j.d. van Cadzand

N.B. De bruidegom overleden maandags na de proclamatie.

otr. 12.12.1610 Cadzand

Allert Janss, j.g. van Bambeke, met Barbeltje Paulus, j.d. van Vlissingen, won. Cadzand

T. (zijn) Mareus van Nonders, (haar) Sijtje Andriess.

otr/getr. 05.06/ 03.07.1611 Sluis/ Cadzand.

Antheunis Janss, j.g. van Capellebrink, sold. onder Capt. Crom, met Catelijne Janss, van Asselaere in Brabant, wed. van Gerard van den Bossche.

otr/getr. 10.10/ 04.11.1629 Cadzand/ Sluis

Antheunis Janssen, j.g. van Heusden, sold. onder Capt. Welderen, met Willemijntje Jans, j.d. van Cadzand
T. (zijn) Steven Hendricx, Barent Jansen, soldaten zelfde comp., (haar) Faeske Revaerts.

otr/getr. 04.02/ 25.02.1607 Cadzand
Commer Janss, wed. van Waarde uit 't land van Goes, met Adriaentje Arnouts, j.d. van Koudekerke
T. Pieter Spildoorn, Louis Dobbelaer.

otr/getr. 03.10/ 25.10.1626 Cadzand/ Retranchement
Cornelis Janssen, j.g. sold. onder Capt. La Busiere ind'Oranjeschans, met Prijntej Hellinex, wed. van Jan Janssen.

otr/getr. 28.06/ 26.07.1609 Cadzand
Daniel Janssen, van St.Laurens, wed. van Jaquemijntje de Clercq, met Mayken Ricx, j.d. van Cadzand.

getr. 04.05.1664 Cadzand Evert Jansen, j.m. van Utrecht, met Lisabeth Lowisen de Munck, j.d. van West Souburg.

otr. 07.09.1627 Cadzand (getr, Oostburg)
Geerard Janssen, wed. van Mayken van Dale, dienende onder Capt. Haersolte, met Janneken Knijsschierta j.d. van St.Laurens in
Vlaanderen.

getr, 13.05.1646 Cadzand (getr. Oostburg)
Govert Janssen, j.g. van Diest, met Aeltje Gelaude, j.d. van Cadzand.

otr/getr. 10.09/ 01.10.1617 Cadzand
Hendrick Janssen, j.g. van Vlissingen, met Mayken Janssen, j.d. van Bouchoute, beide won. Cadzand
T. (zijn) Jan Loijssen, vader, (haar) Jaques de Vos, Tanneken de Vos.

otr/getr. 05.04/ 23.05.1620 Cadzand/ Oostburg
Hendrik Janssen, j.g. van Pepingen in Brabant, sold. onder Capt. Reijniers, met Janneken Thibault, j.d. van Nieuwerkerke, won. Cadzand
T. (zijn) zijn Capt. per attest, Nicolaes Janssen, broer.

otr/getr. 22.04/ 14.05.1634 Cadzand
Hendrick Janssen, j.g. van Vianen, met Barbeltje Adriaenssen, j.d. van Lijkerke
T. Louis Provoost, Olivier van Drijconingen.

otr/getr. 22.01/ 20.02.1678 Cadzand
Hendrik Jansen, j.m. van Cadzand, won. Zuidzande, met Dina Pauwels, j.d. van Cadzand, won. Cadzand
T. Francois Standaart, Mattheus van den Abeele, Marij Pauwels, Tonijntje Roelants.

otr/getr. 05.06/ 12.09.1610 Cadzand
Herman Janss, j.g. van Deventer, sold. onder Capt. Colve op St. Catelijne, met Mayken Laurents, wed. van Boudewijn de Graef, won.
Cadzand.

otr/getr. 24.06/ 08.07.1629 Cadzand
Hubregt Janssen, j.g. van Vladzeele, met Elisabeth Verket, j.d. van Steken, beide won. Cadzand
T. (zijn) Sijntje Jansen, moeder, (haar) Michiel haar voogd.

otr/getr. 23.03/ 23.04.1631 Cadzand
Hubregt Janssen, van Vladzeele, wed. van Elisabeth Verket, met Janneken Claessen, j.d. van Sluis, beide won. Cadzand.
T. (zijn) moeder, (haar) Tanneken Puntts.

otr/getr. 09.03/ 21.04.1613 Cadzand
Jacob Jans, j.g. van IJerseke, met Mayken Pieters Verdouw, j.d. van Oostcapelle, beide won, Cadzand.
T. (zijn) Jan Jacobs, vader, (haar) Baven Pieters Verdouw, broer.

otr/getr. 28.04/ 16.05.1629 Cadzand
Jacob Janssen, j.g. van Meijrebeke in het land van Aalst, met Mayken Gillissen, j.d. van Hofkerke in de Calishoek, beide won. Cadzand
T. (zijn) Gerrit Jansen, broer, Magdaleentje Jans, moeder (haar) Francois Paulussen, haar meester.

otr/getr. 07.07/ 12.08.1646 Cadzand
Jacob Jansen, j.g. van Cadzand, met Anneken Dobbelaers, j.d. van Cadzand
T. (zijn) Mayken Goethals, zijn moeder (haar) Rosiane Verbeke, moeder.

otr/getr. 14.05/ 15.06.1650 Cadzand
Jacob Janssen, j.g. van Cadzand, met Geertruijt Jordaens, j.d. van Cadzand
T. Anneken Janssen, Jan Geertsen.

otr/getr. 20.09/ 12.10.1653 Cadzand
Jacob Janssen, wed. van Geertruijt Jordaens, met Tanneken Bruijneels, j.d. van Ruijssele
T. Mayken Herrinx, haar moeder.

otr/getr. 06.08/ 28.08.1611 Cadzand
Jan Janssen, j.g. van Oudenburg, met Soetje Philips (Cornelis), j.d. beide won. Cadzand
T. (zijn) Jan Elant, (haar) Philips Cornelis, vader.

otr. 19.07.1626 Cadzand

Jan Jansen, j.g. van Sommelsdijk, sold. onder Capt. Buvrij, met Mayken Scarms, j.d. van Zuidschote bij Ieper
T. (zijn) Capt. Buvrij per attest, Jan Sanders (haar) Prijntje Michiels, Mayken Mules.

otr. 10.04.1627 Cadzand

Jan Janssen, j.g. van Cadzand, met Mayken Gillissen, j.d. uit het land van Aalst, beide won. Cadzand
T. (zijn) Denijs 4e Brabander, Verbeke, (haar) Neeltje Adriaens de Hazaert.

getr. 01.05.1622 Cadzand (otr, Nisse)

Jan Janssen, smit van Antwerpen, wed. van Catelijne Jansen, met Digne Michiels, j.d. van Nisse.

otr/getr. 26.10/ 24.11.1625 Cadzand

Jan Janssen, j.g. van Delft, sold. onder Capt. van der Muijden, met Josijntje Pieters, van Vlake, wed. van Jan Lievens, beide won, Cadzand
T. (zijn) Pieter Nour, van Gent, (haar) Tanneken Isaacs, Belken Barentz.

otr/getr. 08.08/ 02.09.1654 Cadzand

Jan Janssen, wed. van Mayken Horties, met Francijntje van Versole, wed. van Lieven Benthein.

otr/getr. 10.05/ 01.06.1698 Cadzand/ Groede

Jan Janssen, j.m., geb. en won. Groede, met Marijtje Koppens van St.Kruis, won. Cadzand
T. Jacob Huijge, Joos Willemijn, Janneken Koppens, Jacomijntje Jacobs.

otr/getr. 17.10/ 01.11.1789 Cadzand

Jan Jansen, geb. Sluis, won. Cadzand, wed. van Susanna van Houte, met Adriana Katharina van de Kerkhove, geb. Sluis, won. Cadzand,
wed. van Johan Christiaan Sadjer.

otr/getr. 31.01/ 22.02.1654 Cadzand

Joos Janssen, wed. van Janneken Pereits, met Pieternella Daniels, j.d. van Lapschuijre
T. Maerten Daniels, haar vader.

otr/getr. 23.04/ 22.05.1678 Zuidzande/ Nieuwvliet (uit Cadzand)

Joos Jansen, j.m. van Zuidzande, met Lijsbeth Taats, j.d. van Slenge in Vlaanderen
T. Cornelis Troij, Tonijntje Melsen.

otr/getr. 07.08/ 29.08.1683 Breskens/ Cadzand

Joos Jans, j.m. van Cadzand, met Apollonia Daniels, wed. van Joos Garbe (Garte).

otr. 05.01.1620 Cadzand

Joris Janssen, van Bremen, wed. van Janneken Pieters, sold. onder Capt. Crom, met Regtje Hendricx, wed. van Philips Noenbroodt, won.
Cadzand

T. Capt. Crom, per attest.

N.B. Dat dezen Joris Janssen bevonden is nog een echte vrouw in leven te hebben.

getr. 18.12.1642 Cadzand (met attest van Sluis)

Joris Jansen, gold onder de vieroers van Sijne Exc., met Maria Keerstekers.

getr. 24.05.1617 Cadzand (met attest van Breskens)

Lambregt Janssen, j.g. van Vissenaken in Brabant, met Leenken Cornelissen, j.d. van Bommenee, beide won. Breskens.

otr/getr. 15.03/ 29.04.1628 Cadzand

Leenaert Janssen, j.g. van Diest, sold. onder Capt. van Eck, met Tanneken Leijzers, j.d. van Kortrijk

T. (zijn) Capt. van Eck per attest, (haar) wed. Andries Gijsels.

otr. 29.12.1612 Cadzand

Lieven Jans, uit het land van Aalst, wed. van Janneken Pous, met Mayken Laurents, van Holtein, wed. van Claes Hendricx, beide won.
Cadzand

T. (zijn) Adriaen Luijcx, (haar) Lenaert Willeboorts.

otr. 03.07.1633 Cadzand (getr. Sluis)

Lieven Janssen, j.g. van Oosterhout, sold. onder Capt. Teijlingen, met Mayken Meulemans, j.d. van Oelem.

otr/getr. 07.03/ 24.03.1648 Sluis (uit Cadzand)

Lieven Jansen, wed. van Oosterland, met Adriana Pieters, j.d. van Moerkerke.

otr/getr. 12.10/ 03.11.1641 Cadzand

Marinus Janssen, wed. van, won. Cadzand, met Elisabeth Rens, j.d. van Cadzand

T. Vijntje Andriessen, get. voor 't consent van haar vader.

otr/getr. 27.12.1625/ 21.01.1626 Cadzand

Melssaert Janssen, van Nieuwerhaven, wed. van Leijntje Janssen, met Lijdia van Beijzelaer, van ter Nisse, wed. van Jaques Boraije, beide
won. Cadzand

T. (zijn) Cornelis Kense, (haar) Maerten van Beijzelaer en vrouw, Antheunis Maertenssen.

otr/ getr. 11.07.1615 Cadzand

Pieter Janssen, j.g. van Arnemuïden, met Mayken Loofs, j.d. van Ansegem, beide won. Cadzand
T. (zijn) Mels Adriaenssen, (haar) Jan Loof, vader, Joris Loof, broer, Anna IJsembaert.

otr/ getr. 13.09/ 28.09.1631 Cadzand

Pieter Janssen, uit het land van Luik, wed. van Grietje Windels, sold. onder Capt. Nicecs, met Mayken Vermoeden, j.d. van Isegem, won. Cadzand

T. (zijn) Steven Becourt, (haar) Vijne Janssen.

otr/ getr. 13.08/ 28.08.1633 Cadzand

Pieter Janssen, j.g. van Haamstede, met Catelijntje Merode, j.d. van St. Omar

T. (zijn) Pieter de Meij, (haar) Jan Merode, vader, Janneke Merode, zuster.

otr. 04.10.1777 Groede (ook getr.) (uit Cadzand)

Pieter Jansen, met Sara Obijn, j.d.

otr. 03.05.1783 Cadzand (getr. Oostburg)

Pieter Jansen, wed. van Sara Obijn, won. Oostburg, met Francina Vergouwe, wed. van Isaac Cornelis, won. Cadzand.

otr/ getr. 29.05/ 22.06.1632 Oostburg (uit Cadzand)

Rutger Jansen, van Coesvelt, sold. onder Commandeur Tengnagel, met Morrijntje de Pikker, j.d. van Vinet in Vlaanderen, won. op Nieuwvliet.

otr/ getr. 26.07/ 31.08.1625 Cadzand/ Retranchement

Salomon Janssen, j.g. van Hoedekenskerke, sold. onder Capt. van Borssele, met Catelijne Melsen, j.d. van Nieuwvliet, beide won. Cadzand

T. (zijn) Pieter Panneel, Maerten Janszen, (haar) haar vader Mels de Schipper uit Retranchement.

otr/ getr. 30.11/ 31.12.1658 Breskens (uit Cadzand)

Steven Janssen, j.g. van Gits, met Anna Dorseri, j.d. van Tourhoudt.

otr/ getr. 20.05/ 04.07.1617 Cadzand

Theunis Janssen, j.g. van Nieuwkerke, met Adriaentje Meijers, j.d. Van Oostende, beide won. Cadzand

T. (zijn) Philips de Stellenaer, (haar) Susanna Meijers, zuster.

otr/ getr. 25.09/ 17.11.1627 Cadzand

Willem Janssen (Willem Janssen de Groot), j.g. van Eeklo, met Janneken Cents, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand

T. (zijn) Jacob Jacobsen, zwager, (haar) Elias Danckaerts, stiefvader vervangende haar moeder Tanneke Punts.

otr/ getr. 16.10/ 27.11.1622 Cadzand

Stoffel Jaspers, j.g. uit het land van Waes, met Magdaleene Janssen Vos, j.d. van Eouchaute, beide won. Cadzand

T. (zijn) Joos Raes, (haar) Adriaen de Vos, oom.

otr/ getr. 15 .05/ 07.06.1626 Cadzand

Stoffel Jaspers, van Maria Oudehoven in het land van Aalst, wed. van Magdaleentje Jans, met Mayken Gorissen, j.d. van Nieuwvliet, beide won. Cadzand

T. (zijn) Jaques de Vos, (haar) Joris Hendricx, voogd.

otr/ getr. 18.12.1681/ 04.01.1682 Cadzand/ Retranchement

Joos Jillo, j.m. van Groede, met Janneken Marinus, wed. van Christiaan Mattam

T. Adriaen Hamere, Jacobus Maertens, Menijntje Ramons, Tanneken Kesselaers.

otr/ getr. 13.03/ 21.07.1624 Oostburg (uit trouwboek Cadzand)

Jacob Jobsen, j.g. van Waarde uit 't land van Goes, sold. onder Capt. Orliens, met Mayken Alewijns, j.d. van Calis.

otr/ getr. 05.04/ 27.04.1614 Cadzand

Daniel Jochems, van Breskens, wed. van Mayken Cornelis, met Janneken Adriaens, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand

T. (zijn) Jan Adriaens, broer, Pieter Willemijns, (haar) Gesken Lambregts.

otr/ getr. 23.04/ 18.05.1650 Cadzand

Charel Jolijt, wed. van Vijntje Pietersen, met Francijntje Janssen, j.d. van Cadzand

T. uxor Vincent Lievens.

otr/ getr. 19.04/ 04.05.1760 Cadzand

Dignus de Jonge, j.m. van Wolfaartsdijk, won. Retranchement, met Elisabeth van Houwe, j.d., geb. Cadzand

T. (zijn) Dauker Brouwer, Pieterrella Cappon, (haar) Jacob van Houwe, Elisabeth Morel.

otr/ getr. 29.09/ 24.10.1706 Cadzand

Jacob de Jonge, van Schoondijke, wed. van Susanna Duijk, won. Nieuwvliet, met Maria Goetgeluk, van Thielt, wed. van Jan Catteau, won. Cadzand

T. Johannes Duijk, Pieter Goetgeluk, Mayken Moenens, Pieterrella Goetgeluk.

otr. 08.11.1755 Cadzand

Jan de Jonge, j.m. van Sijraat in Gaskonje, met Maria de Groote, j.d. van Zuidzande
T. (zijn) Paulus de Smid, Maria Blankaar, (haar) Pieter vande Gengste, Maria la Maijre.

otr/ getr. 31.05/ 28.06.1653 Retranchement (uit Cadzand)
Pieter de Jonge, j.g., sold. onder Capt. Zedelits, met Mayken de Bare.

otr. 19.06.1655 Cadzand
Pieter de Jonge, van Kokelare, wed. van Mayken de Bare, met Josijntje Duijvers, j.d. van Hofleen, beide won. Retranchement
T. Pieter de Bare, Prijntje van Overbeke, haar moeder.

otr/ getr. 29.09/ 28.10.1708 Cadzand (met attest van Retranchement)
Paulus Jonkheere, j.m., van Rousselaere, met Mayken Potteldoorn, j.d. van Cadzand
T. Pietre Verburgt, Abraham Huijge, Johanna Verbrugge, Claijssijntje Rose.

otr/ getr. 05.05/ 18.05.1770 Cadzand/ Aardenburg
Adriaan Jonkman, j.m., geb. en won. Cadzand, met Sara Olivier, j.d., geb. Oostburg, won. Cadzand
T. (zijn) Joost Don Adriaensen, Anna Brevet, (haar) Isaak Blankaar, Sara Balje.

otr/ getr. 08.03/ 26.03.1628 Cadzand/ Retranchement
Adriaen Joossen, j.g. van Oolem in de Kempen, sold. onder Capt. van der Muijden, met Mayken Robberts, wed. van Jan van Uijtrecht, beide won. fort Nassou
T. Luit. Hieronimurs de Hubert, per attest.

otr/ getr. 06.03/ 11.04.1649 Cadzand (met attest van Liefkenshoek)
Adriaen Joossen, j.g. sold. onder Capt. Cabelpauw, met Laurijntje Wielmakers, j.d. van Lapschuijre
T. Pieter Joossen, zijn vader.

otr. 30.03.1608 Cadzand
Andries Joossen, j.g. uit het eiland van Cadzand, met Sijntje Paulussen, j.d. uit Cadzand
T. (zijn) Jan Adriaensen (haar) Prijntje Cornelissen, stiefmoeder.

otr/ getr. 12.05/ 27.05.1708 Cadzand/ Nieuwvliet
Jan Joossens, van Eekloo, wed. van Janneken Robbert, won. Nieuwvliet, met Janneken Vereeke, van Retranchement, wed. van Jacob Quakkelbeen, won. Cadzand
T. Jan Standert, Joos van Akkeren, Mayken Janssen, Louise Monrij.

otr/ getr. 03.07/ 18.12.1616 Cadzand
Pieter Joossen, j.g. van Aardenburg, met Elisabeth Adriaens, uit het land van Aalst, wed. van Antheunis de Meulenaer, beide won. Cadzand
T. zuster en zwagers bruidegom.

otr/ getr. 30.07/ 30.10.1633 Cadzand
Pieter Joosten, wed. van Lijsbeth Adriaens, sold. onder Capt. Tengnagel, met Prijntje van Socchem, wed. van Lieven de Bij, beide won. op Nieuwvliet
T. (zijn) Capt. per attest, Rutger Janssen, (haar) Tanneken Vereraije.

otr/ getr. 27.09/ 22.10.1031 Cadzand
Pieter Jordaens, Wed. van Adriaentje Marinussen, met Francijntje Ovaerts, j.d. van Mullebeke, beide won. Cadzand
T. (zijn) Maerten de Backere, (haar) Susanne de Geusere.

otr/ getr. 24.04/ 26.05.1627 Cadzand
Abraham Jorissen, van Ouderkercke in de Calishoek, wed. van Vijntje Costers, met Macchelijntje Smulders, van Brugge, wed. van Abraham Wege, won. Vlissingen
T. (zijn) Antheunis Maertens, (haar) Sijntje Swanckaert, zuster.

otr/ getr. 10.08/ 08.09.1641 Cadzand/ Oostburg
Isaac Jorissen, j.g. van Cadzand, met Grietje Segers (Zegers) van Cadzand, Wed. van Joos van de Velde.

otr/ getr. 01.02/ 02.03. 1659 Cadzand
Isaac Jorissen, wed. van Grietje Zegers, met Tanneke Mels (Tanneken Melsens), j.d. van Cadzand
T. Abraham Arents, vervangende haar moeder.

otr. 17.07.1666 Cadzand (ook getr.)
Isaac Jorissen, wed. van Tanneken Melsens, met Janneken Thomas, wed. Van Francois Cornelissen, won. Groede.

otr/ getr. 14.07/ 30.07.1679 Cadzand
Isaac Jorissen, wed. van Janneken Thomas, van Cadzand, met Maria Barentz, van Cadzand, wed. van Abraham Cuijlenburg
T. Gillis de Visscher, Jan Barentz, Adriaantje Jorissen, Maria Michiels.

otr/ getr. 21.06/ 04.10.1620 Cadzand
Jan Jorissen, van Koudekerke, wed. van Barbel Maertens, met Prijntje Jacobs, van bij Nieuwpoort, wed. van Cornelis Adriaensen, won. Groede.

otr. 19.06.1616 Cadzand

Pieter Jorissen, j.g. van Middelburg, met Mayken Adriaens, van Elfsdijk. wed. van Lieven Geertsen, beide won. Cadzand
T. (zijn) zijn ouders per missieve van 30 mei, (haar) Lieven de Clercq, haar nicht's man.

otr/getr. 07.07/ 28.07.1619 Cadzand

Jan Joue, wed. van Jelijne Elschau (Eeschau), met Jaquemijntje Schoenmakers, j.d. van Hardoijen, beide won. Cadzand
T. Simon Vergult.

otr. 20.12.1625 Cadzand

Jan Adriaenssen Kaerlers, j.g. van Domburg, met Louijsschen Reijnouds, j.d. van Sluis, beide won. Cadzand
T. (zijn) Willem Adriaenssen Kaerlers, (haar) haar voorgden Adriaen Thiers en Herman Oostwalt.

otr/getr. 15.11.1625 Cadzand

Willem Adriaenssen Kaerlers, j.g. van Domburg, met Dingtje Jansen, van Cadzand, wed. van Simon Vergult, beide won. Cadzand
T. Jan Willemsen Kaerlers, Jacob Gijssels, uxor Adriaen Thiers en uxor Jan de Vloo.

otr/getr. 02.03/ 30.03.1670 Cadzand

Pieter Kaesbel (misschien Kasebilck), j.m. van St. Lauwerens, sold. onder Capt. Cop, met Josintje Pieters, j.d. van Moerkerke, won. Cadzand.

otr/getr. 28.03/ 19.04.1654 Cadzand / Retranchement

Bartholomeus Kant, sold. onder Capt. Lauwijck, met Catelijntje Bagrs, j.d. van Gistel.

otr/getr 10.01/ 25.01.1784 Cadzand

Machiel Karels, j.m., geb. Oostburg, met Susanna van Gelderen, j.d., geb. en won. Cadzand.

otr. 12.05.1629 Cadzand

Gerrit Karenblit, j.g. van Gassel in 't graafschap Zutphen, ruiter onder Ritmeester Dirk Van Haften, met Elisabeth Nat, wed. van Gijsbrecht
Fohmen, beide won. Retranchement

T. Barent Hostijnx, Gerrit van Buren, ruiters zelfde comp.

N.B. Bruidegom is te Middelburg korts daarvan gestorven.

otr. 31.03.1657 Cadzand (getr. Groede)

Andries Keelskote, j.g. van Oomkerke in 't land van Aalst, met Tanneken de Been, j.d. van Nieuwvliet, won. Baenstpolder.

otr/getr. 09.08/ 01.09.1625 Cadzand

Lieven van de Keere, van Oordegem, wed. van Catelijne Cleijnput, sold. onder Capt. Dorp, met Janneke Bacx, j.d. van Nieukerke in de
Calishoek, beide won. Cadzand

T. Jan Barents van Lit, sold. onder deselve compagnie, Sijntje Costers, vrouw van oom der bruid.

otr. 19.07.1670 Cadzand (getr. Breakens)

Jacob Kekelaere, wed.: van Maria Palleis, van Breskens, met Susanna Ramonts uit Schoondijke, won. Cadzand.

otr/getr. 17.05/ 29.07.1608 Cadzand / Oostburg

Adriaen Kense, j.g. van Cadzand, met Josijntje Joossen (Raes), j.d. Van Michielbeke in 't land van Hulst, won. Cadzand.

otr/getr. 08.10/ 23.11.1644 Cadzand

Claes Kense, wed. van Cadzand, met Prijntje Andriessen (Huijge), j.d. van Cadzand

T. (zijn) Steven van Rentergem, (haar) Huijge Andriesseri, broer.

otr/getr. 05.09/ 27.09.1648 Cadzand

Claes Kense, wed. van Pr4jntje Adriaenssen, met Mayken Noppeneij, j.d. van Knesselaere.

otr/getr. 25.04/ 20.06.1609 Sluis/ Cadzand

Cornelis Janssen Kense, j.g. van Cadzand, met Mayken Claessena de Brabander, j.d. van Aardenburg.

otr/getr. 02.07/ 06.08.1623 Cadzand

Jan Kense, j.g. van Cadzand, met Janneke Gillissen, j.d. uit het land van Aalst

T. Lijsbeth Cauwels.

otr/getr. 09.03/ 17.04.1652 Cadzand

Jan Kense, j.g. van Cadzand, met Janneken Danekens, j.d. van Nieuwvliet.

otr/getr. 15.07/ 02.08.1673 Zeeland/ Cadzand

Johannes Kerfijser, met Jaquemijntje Peene, van Middelburg.

otr/getr. 09.06/ 28.06.1691 Cadzand (met attest van Nieuwvliet)

Joannes van de Kerckhove, j.m. van Moerspeuij, met Catelina de Croo, j.d. van Belle

T. Pieter Coppeleij, Jacob de Veij, Marij Timmermans, Magdalene Bistoens.

otr/getr. 05.09/ 04.10.1648 Cadzand

Pieter Kerfijser, j.g. van Stavele, met Mayken Lootens, j.d. van Houtare.

otr/getr. 29.11/ half Dec.1659 Cadzand

Pieter Kerfijser, wed. van Mayken Lootens, met Janneke van der Plaetse, wed. van Christiaan de Clerck.

otr/ getr. 09.12/ 23.12.1663 Cadzand
Pieter Kerfijser, van Stavel, wed. van Janneken van der Plaetse, met Maeiken Karels, wed. van Lauwerens Lievens, van Breskens.

otr/ getr. 02.03/ 12.04.1670 Cadzand (nazien)
Andries Kerpenteer, j.m. van Oostbeecke, met Janneke Moliere, j.d. van Cadzand
N.B. de 12e mei is de bruid overleden.

otr/ getr. 22.12.1629/ 16.01.1630 Cadzand
Andries Kerssou (zeer vermoedelijk zn van Pieter Carsnu en Tanneke Gillissen) j.g. van Cadzand, ruiter onder Ritmeester Dirk van Haften, met Mayken Mels, j.d. van Cadzand
T. (zijn) Tanneken Kerssou, moeder, (haar) Lijsbeth Beijsselaers, moeder.

otr/ getr. 05.07/ 10.08.1642 Cadzand
Claes Ketelaer, j.g. van Ramscapelle, sold. onder Capt. Geleijn Loncque, met Janneken Verremans, j.d. van Bornhem
T. Claes Valkenaer.

otr/ getr. 16.01/ 14.02.1655 Cadzand
Jan Lambregts Ketelaer j.g. van Vlissingen, met Godelieve Minson, j.d. van Werken
T. Lambregt Ketelaer en Josijntje Maters, zijn ouders

otr/ getr. 22.04/ 24.05.1656 Cadzand
Pieter Lambregts Ketelaer, j.g. van Sluis, met Jelijntje Janssen Denijssen, j.d. van Cadzand
T. zijn vader; Jochem Daniels, haar stiefvader.

otr. 03.06.1780 Cadzand
Matthijs Ke(ij)mel, j.m., geb. Groede, won. Zuidzande, met Pieterella van Gelder, j.d., geb. en won. Cadzand.

otr. 16.09.1607 Cadzand
Dingman Cornelissen de Keijzer, wed. van Saeftingen, won. St. Pierre, met Tanneken Pees, wed. van Adriaen Cornelissen Domans van Groede, won. St. Pierre.

otr. 18.09.1641 Cadzand (getr. Oostburg)
Michiel de Keijser, j.g. sold. onder Capt. Jan de La Busiere, met Jaquemijntje Pieters, van Goes, wed. van Adriaen Hubregts, won. Goes
T. (zijn) Luitenant Borrendam per attest, (haar) Pieter Bastiaanssen, Elisabeth Florissen.

otr. 12.05.1629 Cadzand
Pieter de Keijzer, van Matre in 't land van Aalst, wed. van Catelijntje Pete, sold. onder dhr. Gouverneur, met Francijntje (Huijcke) Gillissen, j.d. van Hofkerke in de Calishoek
T. (zijn) Laurens de Reus, sold. zelfde comp., Jan Leunis, sold., (haar) Magdaleentje Janssen, haar moeder.

otr/ getr. 11.09/ 21.10.1627 Cadzand
Ralf Kindal, j.g. van Londen, korporaal onder Capt van der Muijden, met Gooltje Raes, j.d. van Sluis beide won. Retranchement
T. (zijn) Willem van Hattum, onder dezelfde comp., (haar) Jacob Raes, vader.

otr. 14.07.1731 Cadzand (getr. Retranchement)
Jan Klaasen, wed. van Elisabeth van de Kote, met Maria Magdalena Loston, j.d. van Lillo.

otr/ getr. 20.05/ 09.06.1673 Cadzand/ Retranchement
Jan de Klerck, wed. van Maria Pieters, sold. onder Capt Rappard, met Maria Joossen, wed. van Dirk Janssen.

otr/ getr. 11.04/ 30.04.1681 Cadzand (met attest van Retranchement)
Jan de Klerck, wed. van Janneken Dirx, met Mecchelijntje Metmans, van Tiel
T. Willem Hares, Govert van Putte, Willemijntje Metmans, Leuntje den Decker.

otr/ getr. 10.09/ 29.09.1683 Cadzand (met attest van Retranchement)
Jan de Klerck, wed. van Mecchelijntje Metmans, met Josijntje de Wale, j.d. van Terhofstede
T. Arnout Heimans, Willem Hares, Proontje Backero, Jaquemijntje Quaklajis.

otr/ getr. 26.04/ 25.05.1654 Retranchement/ Cadzand
Joos de Klerck, j.g. van Cadzand, met Prijntje Pieters, wed. van Cornelis Adriaenssen.

otr/ getr. 29.05/ 03.07.1622 Cadzand
Jan Lievensen Kleijn, j.g. van Baarland, sold. onder Capt. Potteij, met Josijntje Pieters, j.d. van Vlakte, won. Cadzand.

otr/ getr. 02.03/ 17.03.1765 Cadzand
David Kleijnswager, wed. van Maria Messielje, met Anna van Donge, j.d., geb. Zevenbergen
T. (zijn) Bouman Kleijnswager, Jacob Carli, (haar) Catharina Hille, Berberina Notebaart.

otr/ getr. 16.11/ 02.12.1696 Nieuwvliet/ Cadzand
Pieter Janssen Klincke, j.m. van Nieuwvliet, met Robijntje Huijge, j.d. van Zuidzande.

otr/ getr. 17.10/ 16.11.1665 Cadzand

Jan de Kock, wed. van Leijnje Jans, geb. Kooke1aer, sold. onder Capt, Rollant, met Leuntje de Vrieze j.d. van Cadzand, won., Cadzand.

getr. 14.01.1691 Cadzand (met attest van Nieuwvliet en Oostburg)
Francois Paulussen Koevoet, j.m., met Mayken van den Berge, wed. van Johannes van der Linde.

otr/getr. 26.10/ 04.01.1647/ 1648 Cadzand/ Oost Souburg
Jobs de Koker, j.g. van Aertrijke, met Monijntje Pieters, van Vinct, wed. van Pieter de Witte.

otr/getr. 18.03/ 03.04.1741 Cadzand
Andries Kolle, j.m. van Moerbeke, met Lena Direks, laatst wed. van Abraham van Overbeke
T. Willem Pleijte, Jan van Akker, Jozina de Klerck, Willemina van der Schelde.

otr/getr. 09.04/ 24.04.1667 Nieuwvliet/ Cadzand
Adriaen de Koninck, j.m. van Cadzand, sold. onder Prins Frits van Nassou, met Adriaentje Gillis (van Wale), wed. van Evert Pietersen de Vriese, van Cadzand.

otr/getr. 09.08/ 31.08.1681 Cadzand
Adriaen de Koning, wed. van Adriaantje Gillis de Wale, met Mayken van Male, wed. van Jan van Male
T. Andries Carpentrij, Joos van Male, Jaquemijntje Carels, Woutrijntje de Moor.

otr/getr. 16.01/ 31.01.1773 Cadzand
Adruaan de Koning, j.m., geb. Schoondijke, won. Oostburg, met Magdaleentje Meulemeester, j.d., geb. Oostburg, won. Cadzand.

getr. 23.06.1754 Cadzand (otr. Zuidzande)
Jan Kools, j.m., geb. en won. Cadzand, met Josina Behage, j.d., geb. Zuidzande, won. Groede.

otr/getr. 15.06/ 30.06.1709 Cadzand
Jacob Cools (Kools), j.m. van Oelem, won. Retranchement, met Mayken Doenssen, van Cadzand, wed. van Wilhelmus Boone
T. Louijs de Vos, Isaac Huijge, Jaquemijntje Cools, Tonijntje Dankaerts.

otr/getr. 21.03/ 05.04.1722 Cadzand
Jacob Kools, wed. van Maria Doenssens, met Jacomijntje Schardein, j.d. van Cadzand
T. Jacobus Huijge, Jan Schram, Maria Coppernol, Jacoba Marote.

otr/getr. 14.04/05.05.1696 Cadzand/ elders
Jacobus Koppens, j.m. van Retranchement, met Janneken Wachters, j.d. van Zuidzande, beide won. Cadzand
T. zijn moeder Anna Hervaerts, consenteert.

getr. 06.10.1663 Cadzand
Jan van Koppernol, van Tijgem, wed. van Catelijne Les.... (Lef....), met Lisabeth Stevens, j.d. van Wabeke, won. Retranchement.

otr. 17.04.1666 Retranchement (ook getr.) (uit Cadzand)
Karel Koppernol, wed. van Catalina Smits, sold. onder de comp. Frits van Nassou, met Pieternella Passchiers, wed. van Jan Nachtegael.

otr/getr. 02.07/ 24.07.1796 Cadzand
Jacob Korteville, j.m., geb. Schoondijke, won. Breskens, met Janneke Adriaansen, wed. van Jannis Brill, won. Cadzand.

otr/getr. 13.12/ 31.12.1690 Cadzand
Andries van de Kote (Cote), van Terhofstede, wed. van Leuntje Clasens, met Stoffelijntje Boone, van Vlissingen, samen met haar kind.

otr/getr. 09.06/ 24.06.1685 Vlissingen
Andries van de Kote, wed. van Marij Hendricksen Amaker, met Leuntje Clasens, j.d. van Vlissingen.

otr/getr. 13.05/ 11.06.1673 Cadzand/ Retranchement
Andries van de Kote, j.m. van Terhofstede, met Maria Amaker, j.d. van Nieuwvliet
T. (zijn) Andries van de Kote en Janneken Claijs, ouders (haar) Hendrick Amaker, broer, Mecchelijntje van de Kote, zuster.

otr/getr. 22.12.1703/ 13.01.1704 St.Anna ter Muiden/ Cadzand
Andries van de Kote, j.m. van Cadzand, met Mayken Kouwe, j.d. van St.Anna ter Muiden.

otr. 25.08.1619 Cadzand
Pieter Kotenier, van Biesbeke, wed. van Adriaentje Rutse, met Grietje Burseels, j.d. van Geijstele, beide won. Cadzand
T. Geleijn Laurensen, Neeltje Wijtings.

otr. 10.08.1782 Cadzand
Johannis Kotvis, j.m., geb. Aardenburg, won. Schoondijke, met Sara Adriane Steijaart, j.d., geb. Oostburg, won. Cadzand
N.B. 28.08 met attest vertrokken naar Schoondijke.

getr. 22.03.1767 Cadzand (otr. Retranchement)
David Kraaijmes, j.m., geb. Groede, met Catharina de Blicck, j.d., geb. Groede.

getr. 31.10.1773 Cadzand (otr. Groede Waals)
Willem de Kraker, wed. van Janna Ferniow, met Susanna le Brin, j.d. van Nieuwvliet.

otr/ getr. 14.04/ 30.04.1719 Arnemuïden (uit Cadzand)
Cornelis Kroeg (Krucq), j.m. van Schoondijke, met Maria Waijaert, wed. van Matthijs Herbout.

getr. 07.05.1786 Cadzand (otr. Retranchement)
Jannis van Krombrugge, j.m., geb. Zuidzande, won. Cadzand, met Elisabeth van Houte, j.d. geb. Cadzand, won. Retranchement.

otr/ getr. 30.06/ 15.07.1792 Cadzand (Waals Herv)
Abraham Kruk, j.m., geb. en won. Cadzand, met Sara Masijn, wed. van Adriaan de Groote, won. Cadzand.

getr. 14.08.1796 Cadzand
Isaac Labijt, j.m., geb. Groede, won. Cadzand, met Maria Waaijhaard, j.d., geb. en won. Breskens
N.B. Het laatste paar gehuwd voor de komst van de Franschen.

otr/ getr. 29.04/ 14.05.1713 Cadzand
Abraham le Doux (Ladoe), van Marck, wed. van Catelijne Binnet, met Prijntje Michiels, j.d. van Cadzand
T. Jacob Collje, Jacob Mallefas, Janneken de Pré, Elisabeth van Houte.

otr/ getr. 28.02/ 04.09.1626/ 1629 (sic) Cadzand/ Sluis
Robbert Lam, van Schotland, wed. van Agnietje Fredericx, adelborst onder Commandeur Kinneman, met Apollonia Claessens, van Maastricht, wed. van Hendrik Adriaens
T. (zijn) Thomas Brun, Jaques Hesten, sold. zelfde comp., (haar) Teuntje Maertens.

getr. 15.11.1705 Cadzand (met attest van Sluis en Sas van Gent)
Pieter Lammij, j.m., met Isabella van Ek, j.d.

otr/ getr. 26.10/ 24.11.1619 Cadzand
Rogier Lambregts, crickhouder van de Vrije, wed. van Catharina Vlaminx, met Agniete Gijsbregts, van Groede, wed. van Victor van Biertshoek.

otr/ getr. 11.01/ 05.02.1623 Vlissingen (uit Cadzand)
Rogier Lambregts, van Genth, crickhouder van 'sLand van den Vrijen, wed. van Agniete Gijsbregts, met Janneken Everts, van Vlissingen, wed. van Gillis Cornelis.

otr. 31.05.1625 Cadzand
Joachim Lammekens, j.g. uit Meckelenburg, sold. onder Capt. Eck, met Adriaentje Laurents, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand
T. de vaders.

otr/ getr. 06.06/ 21.06.1654 Cadzand
Lieven van Landschoot, j.g. van Oelem, met Anna Janssen, wed. van Barent IJpermans.

otr/ getr. 19.09/ 09.10.1667 Cadzand
Lieven Landschoot, van Knetselaer, wed. van Leuntje Davits, met Marie Vermeesche, j.d. van Reijnseten.

otr/ getr. 30.03/ 22.04.1680 Cadzand
Lieven van Landschoot, wed. van Marij Vermees, met Marij van den Berge, j.d. van Cortrijcke
T. Francois Knockaert, Jan Hasebroek, Tanneken Verstrate, Francois Beltings.

otr/ getr. 08.09/ 07.10.1619 Cadzand/ Vlissingen
Jan Langbeen, j.g. van Vesting uit 't land van Gavre, won. Cadzand, met Leijntje Hermans, j.d. van Swol, won. Vlissingen
T. (zijn) Jan de Vos, cum uxor moeie en hem, (haar) Laurijne Jacobsen, won. Vlissingen.

otr. 31.07.1660 Cadzand (getr. St. Anna ter Muïden)
Jan. de Lange, sold. onder de Gouverneur van Sluis, met Janneken Melander, j.d. van Ottegem, won. Zuidzande.

otr/ getr.
Adriaen Cornelissen Langendamme, Mr., met Mayken Adriaens de Hazaert, j.d. van Cadzand
T. Adriaentje de Ruddere.

otr. 09.08.1628 Middelburg (ook getr.) (uit Cadzand)
Adriaen Cornelissen Langendam, Mr., wed. van Mayken Adriaensen de Hazaert, met Petronella van der Burgt, wed. van Dr. Leonardus Piersant, won. Middelburg.

otr/ getr. 02.09/ 01.10.1662 Cadzand
Passchier Langeret, j.m. van St.Lauwerens in Vlaanderen, met Catalinken Lernuijens (Lermijens), j.d. van Passchendale, beide won. Cadzand.

otr/ getr. 17.06/ 27.08.1645 Cadzand
Pierre Lanoij, sold. onder dhr Rijngrove, met Janneken Mesmakers, wed. van Maerten Steijaert.

otrigetr. 10.05/ 01.06.1766 Cadzand
Jannis Landse (Lanssen), j.m., geb. IJzendijke, met Maria Leijs, j.d., geb. Cadzand.

Otr/getr. 27.10/ 11.11.1781 Cadzand
Jannis Lanssen, wed. van Maria Leijs, met Maria Couterjou, Wed. van Pieter Roozendaal.

otr/getr. 22.02/ 09.03.1755 Cadzand/ Zuidzande
Cornelis van Lare, wed. van Maatje de Meij, won. Schoondijke, met Cornelia vanden Broeke, wed. van Jannis Meliere, won. Cadzand.

otr/getr. 30.01/ 14.02.1751 Cadzand
Jacob van Lare, j.m. van Groede, met Janneke de Praat, j.d. van Cadzand
T. (zijn) Jacob van Lare, Cornelia Brulé, (haar) Thomas Michielsen, Maria Plevier.

otr. 23.04.1791 Cadzand
Jannes van Lare, j.m., geb. en won, Zuidzande, met Adriana Perduijn, j.d., geb. en won. Cadzand.

otr. 05.04.1642 Cadzand
Pieter Latuncq, j.g. van Houththem, met Janneken Matthijsen, wed. uit het land van Terneuzen.

otr. 15.11.1620 Cadzand
Cornelis Laurensen, wed. van Logierken Maertens, met Aegtjen Hendricx, beide won. Cadzand.

otr/getr. 04.09/ 15.11.1627 Oostburg (uit Cadzand)
Cornelis Laurentssen, j.g. van Tholen, sold. onder Capt. van Nassou, met Barbel Valeije, j.d. uit het land van Aalst.

otr/getr. 07.05/ 08.06.1633 Cadzand
Cornelis Laurensen, j.g. van Cadzand, met Mayken Pieters (Hendricx), j.d. van Nieuwvliet
T. Lijsbeth Sants, moeder, Andries Brael, stiefvader, Mayken Michiels, moeije.

otr/getr. 21.04 / 03.06.1612 Cadzand
Corijn Laurens, j.m. van Biervliet, met Adriaentje Braem, van Cadzand, wed. van Michiel Oleman, beide won. Cadzand
T. (zijn) Lieven de Clercq, (haar) Mayken Braem, zuster.

otr/getr, 30.05/ 24.06.1626 Cadzand
Geleijn Laurensen, j.g. van Cadzand, met Adriaentje Thiers, j.d. van Cadzand, beide Won. Cadzand
T. (zijn) Jacob Laurensen, vader, (haar) Adriaen Thiers en Centijntje zijn vrouw, haar ouders.

otr/getr. 13.04 / 20.05.1630 Cadzand
Geleijn Laurensen, van Cadzand, wed. van Adriaentje Thiers, met Gooltje Bliccx, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand
T. (zijn) Jan Cornelissen, zwager, (haar) Lijsbeth Rocquenij, uver Jan Uijttenbogaert, haar vrouwe.

getr. 18.04.1717 Cadzand (met attest van Groede, Nieuwvliet en IJzendijke)
Hubregt Laurensen, j.m. van Oosterhout, met Johanna Allaert, j.d. van Cadzand.

otr/getr. 20.11/ 05.01.1649/ 1650 Cadzand
Jan Lauwaert, Wed. van Elisabeth Arents, met Catelijntje Baers, wed. van Adriaen de Weert
T. Martijntje Rose.

getr. 08.03.1665 Cadzand
Marcus Lauwaert, j.m. van Terhofstede, won. Oudeman, met Josintje Rispe, j.d. van Cadzand, won. Cadzand.

otr/getr. 20.06/ 22.07.1654 Cadzand
Adriaen Lauwers, j.g. van Nieuwvliet, met Willemijntje Pickers, wed. van Joos Baert, beide won. Nieuwvliet
T. Mayken Cambiers.

otr/getr. 20.06/ 22.07.1654 Cadzand
Jacob Lauwers j.g. van Nieuwvliet, met Elisabeth van Langeraert, j.d. van Vincet
T. Laurens Jacobsen, zijn vader, Mayken Koninx, haar moeder.

otr/getr. 12.04/ 11.05.1653 Cadzand
Jacob Lauwers of Laurensen, j.g. van Cadzand, met Francijntje van Gistel, j.d. van Dudzele
T. Susanne Bijns.

otr. 12.02.1678 Schoondijke (ook getr.) (uit Cadzand)
Jacob Laurens, j.m. van Cadzand, won. Cadzand, met Catelijntje Kivits, wed. van Adriaen Carteijt.

otr/getr. 25.01/ 23.02.1614 Cadzand
Jan Laurens, j.g. van Wemeldinge, met Tanneken Cornelis, wed. van Cent Jans, beide won. Cadzand
T. (zijn) Herman Jans, broer en vrouw, (haar) Mayken Reijnouts.

otr/getr. 27.09/ 11.01.1625/ 1626 Cadzand/ Retranchement
Jan Laurensen, j.g. van Utrecht, sold. onder Capt. van der Muijden, met Mayken Robberts, j.d. van Gram, beide won. Cadzand
T. (zijn) Jan Andriessen, Jan Liset, sold. onder zelfde comp., (haar) Brisier du Bois, haar zuster, Anneke Wouters.

otr/getr. 08.04/ 10.05.1656 Cadzand
Jan Lauwers, j.g. van Nieuwvliet, met Mayken Pieters, j.d. van St. Jan.

getr. 03.05.1676 Cadzand (met attest van Nieuwvliet)
Touseijn Lava met Janneken Coppens.

otr. 02.05.1682 Cadzand
Toussain Lava, wed. van Janneken Coppens, met Prijntje Duvericks, wed. van Pieter Daenssen
T. Emert Heckebus, Marinus Daenssen, Narij Lava, Esther Coije.

otr/getr. 19.05/ 09.06.1686 Cadzand/ Zuidzande
Anthonij de Lecluse, j.m. van Turcognen in Frankrijk, met Philippijntje de Pré, j.d. van Cadzand
T. Jan van de Riviere, Simon Verdouw, Tanneken van de Vivere, Prijntje Constantinopolis.

otr. 24.10.1621 Cadzand
Jan Leeman, Mr. van Roesselate, wed. van Tanneke Weijns, met Tanneken Cornelissen, wed. van Leunis Stoffels, beide won. Cadzand.

otr/getr. 25.07/ 23.08.1615 Cadzand
Jasper Lenaerts, j.g. van Tholen, met Magdalena de Grootte, j.d. van Wouwe, beide won. Cadzand
T. (zijn) Adriaen Luijcx, Jan Davids, (haar) Jaquemijntje van Esse, Josijntje Vereeke, de dochter van Meulenaar.

otr/getr. 20.10/ 17.11.1613 Cadzand
Leenard Leenardsen, j.g. van (St.) Aagtekerke, met Janneke de Brune, wed. van Corijn Janss, beide won. Cadzand
T. (zijn) Adriaentje Pieters, moeder, per attest, (haar) Pieter Willemijns.

otr/getr. 27.01/ 19.03.1628 Cadzand/ Oostburg
Marinus Leenardsen, j.g. van St.Maartensdijk, sold. onder Capt. van Nassou, met Mecchelijntje Gillissen, j.d. van Dixmuiden.

otr/getr. 14.04/ 03.05.1657 Cadzand
Apleunis van Leersbergen, j.g. van Ingelmunster, met Prijntje de Knuijt, j.d. van Dudzeele
T. Jan Janssen, zijn oom en voogd, haar moeder.

otr/getr. 10.05/ 26.05.1659 Groede (uit Cadzand)
Pieter Leeuwaert, j.g. van Brugge, won. Groede, met Marij Swanepoel, j. d. van Hooglee, won. Zuidzande.

getr. 05.07.1648 Cadzand (otr. Retranchement)
Jan Leger, j.g. van Tourhout, sold. onder Capt. Zedelits, met Jaquemijntje de Vriend, j.d. van Peland.

otr. 25.09.1627 Cadzand
Jaques Legier, j.g. van Diepen (Dieppe) in Frankrijk, met Janneken Jacobs, van St Nicolaas in 't land van Waes, wed. van Aert Rijntjes, beide won. op Oranje
T. Nicolaas Mansen, Rijkens Boucke, Jean Kalcaijt.
N.B. Met het tweede gebod tijdinge inkomende dat de voorgaende man van de bruijt nog leefde, heeft den kleinraad geresolveert deselve op te houden totdat het contrarie van haar sal bewesen sijn.

otr. tussen 19.04 en 10.05.1614 Groede (uit trouwboek Cadzand)
Maerten Adriaensen Lems, j. g. Van Aardenburg, won. Cadzand, met Neeltje Nombroodt, j.d. van Middelburg (Z), won. Groede.

otr/getr. 21.05/ 25.06.1623 Cadzand
Pieter Lems j.g. van Cadzand, met Mayken Thiers, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand.

otr/getr. 12.06/ 14.07.1627 Cadzand
Pieter Lems, van Cadzand, wed. van Mayken Thiers, met Mayken Bosschagie, van Biezehuge, wed. van Joos Broeiend, beide won. Cadzand
absque testibus quoniam noti crant.

otr/getr. 12.04/ 05.07.1628 Cadzand
Pieter Lems, van Cadzand, wed. van Mayken Bosschagie, met Neeltje Leijns de Bruijne, wed. van Jan de Rocquenij, beide won. Cadzand
T. (zijn) Adriaen Thiers en uxor, (haar) Jan Uijttentogaert, Janneke en Lijsbeth de Rockeng, dochters.

otr/getr. 06.07/ 28.07.1641 Cadzand
Pieter Lems, wed. van Neeltje Leijns de Bruijne, met Tanneken Adriaens, wed. van Jan Jorissen.

otr/getr. 22.09/ 13.10.1619 Cadzand
Jan Lenssen, van Straesburg, wed. van Betken Mason, met Mayken Gillissen, j.d. van Vlissingen, beide won. Cadzand.

otr/getr. 08.08/ 20.08.1762 Cadzand
Lodewijk Lens, j.m., geb. Steenberg, met Abigael Verhage, wed. van Jacob Vervate
T. Izaak Boukee en zijn vrouw Neeltje Adriaansen, Jan de Bruijne, Janneken Colfaart wed. van Adriaen Hubregtsen.

otr. 05.10.1720 Cadzand (ook getr. Cadzand)
Michiel Lermineet, wed. van Jannek Carpentrij, met Catharina Isaacs, j.d. van Oud Schoondijke
T. Abraham Isaacs, Lieven de Meere, Pieternella Isaacs, Janneken Lermineet.

otr/getr. 10.05/ 26.05.1659 Groede/ Cadzand
Pieter Leuwaert (Lellaert), j.g. van Brugge, won. Groede, met Marij Swanepoel, j.d. van Hooglee, won. Zuidzande.

otr/ getr. 21.11/ 09.12.1705 Cadzand (met attest van Groede)

Jacob Leunissen, j.m. van Middelburg, met Catelijntje Cornelissen, j.d. van IJzendijke
T. Antheunis Vergote, Abraham Paulussen, Judith Molle, Tanneken de Beer.

otr. 01.11.1625 Cadzand

Laurens Leunissen, wed. van Mayken Olfaerts, won. Cadzand, met Catelijne Geeraerts, wed. van Cornelis Andriessen, won. Groede.
N.B. De bruidegom is op 06.11.1625 overleden, zes dagen na de ondertrouw

otr/ getr. 11.09/ 26.09.1694 Cadzand

Francois Levin, van Arim, wed. van Catelijntje Bussant, met Anna de Vriese, van Cadzand, wed. van Pieter Mallefas
T. Jacobus Bussant, Jacob Mallefas, Anna van Loudenberg, Mayken van Pamel.

otr/ getr. 12.10/ 17.11.1624 Cadzand

Bussaert Leij, van Steenen in Vlaanderen, wed. van Mayken Neute, sold. onder Capt. van der Muijden, met Neeltje Janssen, van Tholen,
wed. van Jan Logier, beide won. Cadzand
T. (zijn) de berijder van Cadzand Jacob Sijsselaar, zijn sergeant, (haar) de vrouw van Paulus, wed. van Isaac van de Linde.

otr/ getr. 26.01/ 10.05.1628 Cadzand

Passchier Leijaert, j.g. uit het land van Aalst, met Anneken Janssen van Deijnsse, j.d. van Nimmegen, beide won. Cadzand
T. (zijn) Hans Burggraef, sold. onder Capt. Orliens, (haar) Dingtje uxor Willem Carels uxor Claes Daniels.

otr/ getr. 16.03/ 10.04.1658 Cadzand

Cornelis van der Leije, j.g. van Arnemuiden, met Barbel Allaerts, wed. van Jan Merlein.

getr. 01.05.1655 Retranchement (uit Cadzand)

Jan Leijnaert, j.g. van Cadzand, met Mayken Louijssen, j.d. van Leffingen.

otr/ getr. 20.03/ 05.02.1616/ 1617 Cadzand

Arnout Leijnssen, j.g. van St.Geertruijde Mecchelen in Brabant, met Catelijne Lagase, van Rijssel, wed. van Melchior Coppin, beide won.
Cadzand
T. (zijn) Jacob Beijsselare, (haar) Selia, uxor Jacob Bouwens.

otr/ getr. 19.04/ 05.05.1630 Cadzand

Leijn Leijnssen, j.g. van Cadzand, sold. onder Capt. Piron, met Vijne de Snijer, j.d. van Dentergem, beide won. Cadzand
T. (zijn) Capt. per attest, (haar) Barbel, uxor Jan Vervate.

otr. 17.02.1776 Cadzand

Abraham Leijs, wed. van Christina Francois, met Janneken de Paauw, beide geb. en won. Cadzand.

otr/ getr. 09.08/ 24.08.1783 Cadzand

Abraham Leijs, laatst wed. van Janneke de Paauw, won. Cadzand, met Dina de Bert, j.d., geb. en won. Cadzand.

getr. 26.04.1786 Cadzand (otr. Nieuwvliet)

Abraham Leijs, laatst wed. van Dina de Bert, won. Cadzand, met Susanna Pens, wed. van Jannis van de Walle, won. Nieuwvliet.

otr/ getr. 19.04/ 04.05.1710 Cadzand

Paulus Leijs (er staat Paus Leis), j.m. van Cadzand, met Sara Hoogmans, j.d. van Wissekerke, beide won. Cadzand
T. Corijn Leijs, Francois Paulussen Koevoet, Grietje Paulussen Koevoet, Tanneken Troij.

otr/ getr. 21.01/ 07.02.1717 Cadzand

Paulus Leijs, van Cadzand, wed. van Sara Hoogmans, met Anna van Dame, van Waterland, wed. van Francois de Veij
T. Corijn Leijs, Bartholomeus Meussen, Sara Paulusz, Janneken van Hoekke.

otr. 31.05.1721 Cadzand

Pieter Leijs, j.m. van Nieuwvliet, met Jacoba de Vos, j.d. van Cadzand
T. Jan Fenijn, Claas du Booi, Jaermijntje Kools, Sara Leijs.

getr. 08.05.1729 Cadzand

Pieter Leijs, wed. van Jacoba de Vos, met Levina Caron, j.d. van Groede.

getr. 06.05.1770 Cadzand (otr. Groede)

Pieter Leijs, wed. van Levina Caron, won. Cadzand, met Elisabeth Dankins, wed. van Pieter Willart, won. Groede.

otr/ getr. 27.03/ 11.04.1706 Cadzand

Jacobus Leijssener, j.m. van Breda, dragonder onder dhr Capt. du Mont, in 't regiment van Brigadier Slippenbach, met Margarite Glaude, j.d.
van Nieuwvliet
T. Casimir Leijssener, Johan Souval, Jaquemijntje van Wicchem, Catelijne van de Walle.

getr. 12.12.1654 Groede (uit Cadzand)

Adriaen Libberhout, j.g. van Beveren, met Tanneken van Gistel j.d. van Dudzeele.

otr/ getr. 30.06/ 15.07,1781 Cadzand

Abraham Libert, j.m. van Schoondijke, met Adriana Magdalena Labijt, j.d., geb. Oud Schoondijke.

otr/getr. 20.03/ 07.04.1666 Cadzand/ Zuidzande

Philip Libert, j.m. van Steene, met Maria Gemijns, j.d. van Cadzand, beide won. Zuidzande.

otr. 07.10.1656 Cadzand

Jan Lico, j.g. van Adegem, won. Terhofstede, met Marij Fannet, j.d. van Steemoercke, won. Groede.

otr/getr. 24.11/ 03.02.1612/ 1613 Cadzand

Abraham Lievens, j.g. van Soetelande, met Niesken Janssen (Lambregts), van der Goude, wed. van Maerten de Wilde, beide won. Cadzand
T. (zijn) Joris Dirx, oom, per attest notariael, (haar) Gesker, uxer Jan Lambregts, moeder, Cornelis Jans, broer.

otr/getr. 07.09/ 03.11.1614 Cadzand

Abraham Lievens, van Zoutelande, wed. van Nijsken Lambregts, met Tanneken Gillissen, van Cadzand, wed. van Pieter Karsou
T. (zijn) Leijn Caluwaert, (haar) de wed. van de overleden majoor.

otr/getr. 08.02/ 01.03.1648 Cadzand/ Retranchement

Adriaen Franke (Lievens), wed. van Cadzand, met Janneke de Moor, wed. van Jan Laurensen
T. (zijn) Franke Lievens, zijn vader, (haar) Wouter de Moor, haar vader.

otr/getr. 03.07/ 24.07.1616 Cadzand

Francois Lievens, j.g. van Domburg, met Pleuntje Arnouts, van Lissewege, wed. van Huijge Adriaens, beide won. Cadzand
T. Pieter Lievens, broer, get. van 't consent van zijn ouders.

otr. 01.10.1623 Oostburg (uit Cadzand)

Jan Lievens, j.g. van Domburg, met Isabeau de Fretijn, wed. van Daniel du Rieu.

otr/getr. 30.01/ 17.02.1627 Cadzand

Lan Lievens, wed. van Isabeau de Fretijn, van Domburg, met Vijntje Pieters, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand
T. (zijn) Cornelis de Meulenaer, (haar) Michiel Cools, voorgd.

otr/getr. 31.08/ 13.10.1613 Cadzand

Pieter Lievens, j.g. van Domburg, met Leuntje Hazaerts, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand
T. (zijn) Lieven Pandelaer, stiefvader, Mayken Lievens, moeder, (haar) Jan Alenzone, stiefvader, Adriaentje de Ruddere, moeder.

otr/getr. 19.07/ 18.08.1620 Cadzand

Vincent Lievens, j.g. van Domburg, met Magdaleen Rijcx, van Knocke, wed. van Jan Antheunissen
T. ouders van beide zijden.

otr/getr. 06.05/ 22.05.1673 Cadzand

Francois Lievin, j.m. van Arien, sold. onder Capt. Rappart in Retranchement, met Catelijntje Bossant, wed. van Francois Bruneel (Beunink)
T. (zijn) Anthonij Lievin, broer, Jaquemijntje Watte, zuster, (haar) Johannes Bossant, broer, Anthonette Veugelaars, moeder.

otr/getr. 24.04/ 11.05.1704 Cadzand (Waals) (uit Cadzand Herv.)

Jacob de Lignie, van St.Pierre, met Esther Labitte, j.d. van Basmarck, beide won. Calais.

getr. 01.05.1690 Cadzand (met attest van Wesel en Sluis)

Philippus de Lilij, j.m. van Zutfen, serg. onder Capt. van Hattem, met Margareta Michiels, j.d. van Wesel.

otr/getr. 28.08/ 12.09.1706 Cadzand/ Zuidzande

Pieter Lion, j.m. van Zuidzande, met Elisabeth Vereeke, van Retranchement, wed. van Erasmus Dossche
T. Arnout Verstel, Lieven Vereeke, Mayken Vergouwe, Louise Monrij.

otr/getr. 31.08/ 15.09.1680 Zuidzande (uit Cadzand)

Gerrit Lippens, j.m. van Lovendegem, met Pieterrella de Smit, j.d. van IJzendijke.

otr/getr. 23.04/ 08.05.1678 Cadzand/ Zuidzande

Joost Lippens, j.m. van Sas van Gent, met Marij Verdonk, j.d. van Cadzand
T. Pieter Vereeke, Joost Verdonk, Annetje Cassels, Pieternelle Claijsen.

otr. 16.03.1641 Retranchement (uit Cadzand)

Laurens Lippens, van Swijnaerde, wed. van Tanneken van den Berge, met Jaquemijntje Barents, wed. van Jan Cornelissen.

otr. 01.02.197 Cadzand

Laurens Lippens, j.m. van Oelem, won. Zuidzande, met Marij van den Bussche, j.d. van Beveren, won. Zuidzande
T. Laurens Bel, Jacob Vercruyce, Cornelia Ouwerugge, Levine Huijs.

otr/getr. 03.02/ 18.02.1714 Nieuwvliet/ Cadzand

Martinus Lippens, j.m., geb. en won. Cadzand, met Janneken Steenaert, wed. van Jean Cassel, won. Nieuwvliet.

getr. 18.03.1698 Cadzand

Joban Lips (Dhr. Mr.), j.m. van Sluis, bedienaer des Goddelijcken woords op Suidsande, met Dana de Jonge, j.d. van Zierikzee.

otr/getr. 31.05/ 14.06.1711 Cadzand (Herv. Waals)

Johannes Liser, j.m. van Bern in Zwitserland, met Anna Aelwijk, wed. van Anthonij Fre, beide won. Cadzand
T. Abraham le Doux, Jacob Coullie, Susanne le Doux, Susanna Alwijk.

otr/getr. 24.01/ 25.02.1626 Cadzand

Jan Liset, j.g. van Bordeaux, Corp. onder Capt. van der Muijden, met Brisier (Brijnier) du Bois, van Londen, wed. van Wouter Hellinx, beide won. Cadzand
T. (zijn) Dirck Haut, (haar) Geertje Niskens.

otr/getr. 09.01/ 30.03.1649/ 1652 (sic) Cadzand/ elders

Guilliaeme Logiers, j.g. van Cadzand, met Catelijne Hoste, j.d. van Sluis
T. Jan Merlein, zijn broer vervangende de haar beide moeders.

otr. 11.10.1620 Cadzand

Jan Logier, j.g. uit het land van Alen, sold. onder Capt. Appel te Aardenburg, met Neeltje Jans, wed. van Pieter Wijting, won. Cadzand
T. (zijn) zijn Capt. per attest, (haar) de geburen.

otr/getr. 04.03/ 27.04.1730 Cadzand

Jan Lok, j.m. van Gent, won. Sluis, met Maria Verburg, j.d. van Cadzand
T. Jannis Schram, Bastiaan van Akker, Maria Coppernol, Maatje van Ee.

otr/getr. 04.01/ 19.01.1727 Cadzand

Pieter Lombaart, j.m. van Nieuwvliet, won. Cadzand, met Janna Verbrugge, wed. van Jan de Visscher
T. Jan Lombaart, Isaac Verbrugge, Sara Geersen, Elisabeth de Ruiser.

otr. 17.11.1776 Cadzand

Pieter Lombaard, j.m., geb. en won. Groede, met Maria Mille, j.d., geb. Retranchement, won. Cadzand.

otr/getr. 18.10/ 16.11.1642 Cadzand

Jan Lomeijer, wed., sold. onder Capt. de Viri, met Josijntje Lunckuijt, j.d. van Eekloo
T. Mayken Krugt.

otr/getr. 06.09/ 20.09.1615 Cadzand

Leunis van Loo, j.g. van Wabbeke, met Janneken Theuniss, van Wabbeke, wed. van Laurens Bouwens, beide won. Cadzand
T. (zijn) Andries Lammens, (haar) Moenijne Lammens, nicht.

otr/getr. 11.07/ 26.07.1615 Cadzand

Joris Loof, j.g. van Ansegem, met Prijntje Janssen, j.d. van Sluis, beide won. Sluis
T. (zijn) Jan Loof, vader, (haar) Christina Dircx, Mayken Theuniss, Anna IJsembaert.

otr. 26.08.1634 Cadzand (getr. Arnemuiden)

Joos van Lookren, j.g. van Hooglij (Hooglede), met Jaquemijntje Snaet, j.d. van Roesiage (Roeselaere)
T. (zijn) Guilliaeme Van Lokren; vader, (haar) Louijse Snaet, moeder.

otr/getr. 09.01/ 24.01.1666 Cadzand

Pieter Loselle, j.m. van Heesnij, sold. onder Capt. Heest, won. Retranchement, met Magdaleena Salens, Van Nieuwkerke, wed. van Rochus Rammelaer, won. Retranchement.

otr/getr. 05.05/ 23.05.1663 Cadzand

Sander van Loudenberg, j.m. van Amsterdam en chirurgijn onder de comp. van Prins Frederyck van Nassau, met Maeiken de Klerck, j.d. van Cadzand, beiden won. Cadzand.

otr/getr. 25.10/ 09.11.1755 Cadzand

Abraham Lourus, wed. van Maria de Maziere, met Maria van Houte, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand
T. (zijn) Jacobus Lourus en vrouw Maria de Maziere, (haar) Philip Verhoeve en vrouw Catelijntje Eland.

getr. 07.05.1747 Cadzand (otr. Retranchement)

Jacob Louwers, j.m. van Groede, won. Retranchement, met Maria de Masier, j.d., geb. Groede, won. Retranchement.

getr. 21.10.1753 Cadzand (otr. Retranchement)

Souverejn Looijse, wed. van Janneken Moerman, won. Cadzand, met Catharina de Couter, j.d. van Retranchement.

getr. 02.04.1675 Cadzand (met attest van Breskens en Retranchement)

Souverejn Loijse, met Rosiana van Anckum

N.B. otr. 02.03.1675 Retranchement, hij als j.m. op 't Vlissingse Veer in Breskens, zij als j.d. op het Sluisse Veer.

otr/getr. 31.01/ 15.02.1750 Cadzand

Souverejn Looijse, j.m. van Nieuwvliet, met Janneke Moerman, j.d. van Cadzand
T. (zijn) Cornelis Verhage, Janna Maria Bellot, (haar) Pieter Moerman, Janneke Eland.

otr/getr. 09.04/ 08.05.1622 Cadzand/ in 't leger

Jacob Lucassen, van St Gillis uit het land van Waes, wed. van Catelijne Hermans, sold. onder Capt. Bruxsault, met Catelijne Pieters, van Biervliet, wed. van Thomas Charels

T. de Capt. per attest en de sergeant van dezelfde comp.

getr. 03.01.1706 Cadzand (otr. Zuidzande)

Joos Lucieer, van Aardenburg, wed. van Catelijntje Wijnands, met Catelijntje Goijens, j.d. van Cadzand.

otr/getr. 02.07/ 17.07.1712 Nieuwvliet (uit trouwboek Cadzand)

Jan Luteijn, j.m. van Cadzand, met Marij Tack, j.d. van Breskens, beide won, Nieuwvliet.

getr. 19.05.1619 Cadzand

Adriaen Luijcx, wed. van Betken Adriaens, met Josijntje Ceerts, wed. van Adriaen Adriaens, won. Rosendaal (Rondael).

otr/getr. 28.02/ 21.03.1621 Cadzand

Adriaen Luijcx, wed. van Betje Adriaens, met Marie de Verle, wed. van Michiel Houseij, won. Cadzand.

otr. 19.07.1628 Cadzand

Corijn Luijcx, j.m. van West Souburg, met Grietje Nobels, j.d. van Ijperen, beide won. Cadzand

T. (zijn) Pieter Lems, (haar) Catelijne Rijcx, vervangende haar moeder.

otr/getr. 06.01/ 01.02.1624 Cadzand

Jacob Jacobseb Luijcx, wed. van Mayken Revaerts, van Breskens, won. Cadzand, met Neeltje Hubregts, van Biggekerke, wed. van Johannes Daniels Bastijn, won. Vlissingen

T. (zijn) Robbert Verburgt, (haar) Paulus Antheunissen Stof en zijn vrouw Martijntje Hagmans.

otr/getr. 30.04/ 10.06.1655 Cadzand/ Retranchement

Jacob Luijcx, j.g. van Cadzand, met Christijntje Rochussen, j.d. van Groede

T. Cornelis Erasmus, haar voogd.

otr/getr. 15.02/ 28.03.1659 Cadzand

Johannes Luijcx, j.g. van Cadzand, met Janneken Taijs, j.d. van Cadzand

T. Abraham Aertsen, Jacob Luijcx, haar moeder.

otr/getr. 17.05/ 05.06.1653 Retranchement (uit Cadzand)

Pieter Luijcx, van Liswege, wed. van Josijntje de Weert, sold. onder Capt. Zedelits, met Catelijne van de Neste, wed. van Joris Rosceau.

getr. 19.11.1758 Cadzand (otr. Cadzand Waals)

Reijnier van de Luijster, j.m., geb. Schoondijke, met Hester Albert, wed. van Izaak Schoonaart.

getr. 01.11.1789 Cadzand (otr. Oostburg)

Willem van de Luijster, fs Abraham, wed. van Elisabeth Gijsbrecht, won. Cadzand, met Josina den Dekker, wed. van Jacobus van Overbeke, won. Oostburg.

otr/getr. 16.05/ 21.05.1747 Cadzand

Cornelis Lijbaart, j.m. van Retranchement, met Maria Braams, j.d., geb. Schoondijke

T. Cornelis Lijbaart de oude, Jacob Karlie.

otr/getr. 27.06/ 19.07.1744 Cadzand/ Retranchement

Pieter Lijbaart, j.m. van Retranchement, met Susanna Cappon, j.d. van Cadzand

T. (zijn) Jan van Nieuwenhuijsen, Maatje Garnaat, (haar) Jannis Cappon, Neeltje Cappon.

otr/getr. 26.09/ 11.10.1733 Cadzand

Servaa de le Lijs, j.m. van Cadzand, met Dina Danekens, j.d. van Cadzand.

otr/getr. 22.08/ 13.09.1739 Cadzand

Abraham Maarse, geb. Aardenburg, won. Cadzand, met Maria Ekkebus, geb. Breskens, won. Cadzand

T. (zijn) Elias en Rendrick Maatse, (haar) Jan Neering en Hanna Ekkebus.

otr/getr. 23.02/ 03.05.1628 Cadzand

Jan de Maerschallck, j.g. van Oostakkere, met Jaquemijntje Charles, wed. van Passchier Blomme, beide won. Cadzand.

otr/getr. 21.02/ 26.03.1623 Cadzand/ Vlissingen

Anthonis Maertens, van Bommel, wed. van Mayken Huijge, met Christina Verbrugge, wed. van Daniel Rochusz.

otr. 20.11.1625 Cadzand (getr. Retranchement)

Daniel Maertens, j.g. van Zierikzee, sold. onder Capt. van der Muijden, met Mayken Boreije, j.d. van Vossemaer, beide won. Cadzand

T. (zijn) de Capt. major Anthonij de Latre, (haar) haar voogden Jan Hendricx, uxor Antheunis Maertens, haar stiefmoeder. de vrouw van Jaques Boreije.

otr. 14.11.1627 Cadzand

Daniel Maereenssen, wed. van Mayken Boreije, met Wouterijntje Wouters, j.d. van Vlissingen, beide won. Retranchement

T. (zijn) Guilliaem Everwijn, sold. onder Capt van der Muijden, (haar) Cornelis Remeus.

otr. tussen 17.09/ 31.12.1667 Cadzand (getr. Retranchement)

Mattheus Maertens, van Odense, wed. van Theuntje Jans, met Maeiken de Klerck, van Cadzand, wed. van Sander van Loudenberg.

otr. 16.03.1624 Cadzand (huwelijk niet doorgestaan)

Rijcquaert Maertens, j.g. van Biggekerke, sold. onder Capt. van Dame, met Mayken Rijcquaerts, uit Cadzand, wed. van Jan Michielsen T. (zijn) Jan van Ee, zwager, (haar) Mels Rijcquaert, Catelijne Rijcx, Nelleken Pieters.

otr/ getr. 12.05/ 03.06.1674 Cadzand/ Oostburg

Berent Maas, Wed, van Tonijntje Rammelaars, met Marij Gijsels, j.d. van Cadzand T. (zijn) Jacob Becour, bekende, (haar) Jan Gijsels, vader, Susanna Dekkers, moeije.

otr/ getr. 12.09/ 04.10.1722 Cadzand.

Pieter Maas, j.m. van Belle, met Marij de Jong, wed. van Jacob Catteau, van Cadzand T. Jacobus Casteleijn, Jannis Casteleijn, Anna Benteijn, Janna van Eijk.

otr. 24.04.1762 Cadzand

Isaack le Mahieu, hoofdman der Parochie van Cadzand, laatst wed. van Magdalena Maria Becu, won. Zuidzande, met Anna Casteleijn, j.d., geb Westereede, won. Cadzand.

getr. 17.06.1764 Cadzand (otr. Nieuwvliet)

Martinus le Mahieu, j.m., geb. Nieuwvliet, met Maria Ekkebus, j.d., geb. Nieuwvliet.

otr/ getr. 12.08/ 27.08.1713 Cadzand/ Nieuwvliet

Jan Mahieussen, van Groede, wed. van Mayken Clauaerts, met Anna Cornelia Clauaert, j.d. van Waerschote, beide won. Nieuwvliet T. Abraham Mahieussen, Cornelis den Dekker, Esther Turbie, Pieterella Tavernij.

otr. 29.09.1793 Cadzand

Izaak de Maillie, j.m., geb. Groede, won. IJzendijke, met Madalena van Petegem, j.d., geb. Breskens, won. Cadzand.

otr. 28.10.1786 Cadzand

Jannes de Maillie, j.m., geb. Nieuwvliet, won. Zuidzande, met Maria de Kubber, j.d., geb. Groede, won. Cadzand.

otr/ getr. 30.06/ 22.07.1759 Cadzand

Jan van Makelenberg, wed. van Pieterella Morbiers, met Maria Anna Gelthof, j.d. van Meerkerke T. (zijn) Pieter van Bale, Francois Brisack, (haar) Marie Angnoi Milluis.

otr/ getr. 05.08/ 10.09.1662 Cadzand

Abraham van Male, j.m. van Watervliet, met Willeminken Rouse (Ronse of Kouse), j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand.

otr/ getr. 28.02/ 22.03.1671 Cadzand

Abraham van Male, wed. van Willemijntje Rouse (Ronse of Kouse), van Watervliet, met Adriaentje Joris, wed. van Guiljaem de Groote, won. Cadzand.

otr/ getr. 04.05/ 22.05.1680 Cadzand

Daniel van Male, j.m. van Cadzand, met Catelijntje Bliex, wed. van Adriaan Vervate T. Daniel van Male, Jacomijntje Karels, Joos van Male en Janneke Verbeke, echtpaar.

otr/ getr. 30.12/ 04.02.1690/ 1691 Cadzand

Daniel van Male, van Cadzand, wed. van Catelijntje Bliex, met Aegtje Goijens, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand T. Joos van Male, Maerten Francke, Jaquemijntje Carels, Catelijntje van de Broecke.

otr. 15.11.1777 Cadzand

Jacob van Male (Maalen), j.m., geb. Zuidzande, won. Oostburg, met Susanna Verdouw, wed. van Joris Jorissen, geb. Retranchement, won. Cadzand.

otr/ getr. 12.10/ 23.11.1664 Cadzand

Jan van Male, j.m. van Thielt, met Maeiken van Male, j.d. van Watervliet, beide won. Cadzand.

otr/ getr. 06.08/ 21.08.1678 Zuidzande (uit Cadzand)

Joos van Male, j.m., geb. Cadzand, met Janneken Verbeke, wed. van Bartholomeus Bijn, won. Zuidzande.

otr/ getr. 23.02/ 09.03.1664 Cadzand

Loenus (Louis of Lennis) van Male, j.m. van Heegem, met Jacominje van Heecke, j.d. van Gessel.

otr/ getr. 03.03/ 25.03.1731 Cadzand

Isaac Mallefas, j.m. van Cadzand, met Susanna Verdouw, j.d. van Cadzand T. Maatje van Pamele, Tanneken Troij, Jacob Verdouw.

otr/ getr. 03.01/ 25.01.1643 Cadzand

Jacob Mallefas, j.g. van Belle, met Tanneken Verplancke, wed. Van Joris Robijn.

otr/ getr. 27.01/ 11.02.1691 Cadzand

Jacob Mallefas, j.m. van Cadzand, met Mayken van Pamel, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand T. Pieter Mallefas, Adriaan van der Masse, Anna de Vriese, Anna Braakmans.

otr/getr. 18.12/ 02.01.1723/ 1724 Cadzand

Jacobus Mallefas, j.m, geb en won. Cadzand, met Maria Montenak, geb. in Friesland, won. Cadzand
T. Jacob Mallefas, Maatje van Pamele, Pieterella Buma.

otr/getr. 24.01/ 17.02.1671 Cadzand

Pieter Mallefas, j.m. van Cadzand, met Anna de Vrijese, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand.

otr/getr. 23.12/ 10.01.1719/ 1720 Cadzand (met attest van Groede)

Pieter Mallefas, j.m., geb en won. Cadzand, met Johanna van Cruijningen, j.d., geb.en won. Cadzand
T. Jacob Mallefas, hoofdman Hendrik van Cruijningen, Mayken van Pamel, Elisabeth van de Kote.

otr/getr. 04.11/ 19.11.1713 Cadzand

Andries Manhave, van IJsegem, wed. van Godelieve Wouters, met Anna Geersen, van Zuidzande, wed. van Louijs Verstrate
T. Cornelis Adriaenssen, Paulus Leis, Pieterella Wouters, Sara Hoogmans.

otr/getr. 29.06/ 21.07/ 1743 Cadzand

Andries Manhave, j.m. van Cadzand, met Leentje de Smit, j.d. van Nieuwvliet
T. (zijn) David Brevet, Maria Fremouw, (haar) Jan de Smit, Pieterella Gijsels.

otr/getr. 23.04/ 08.05.1746 Cadzand

Johannes Manhave, j.m. van Cadzand, met Pieterella Bale, j.d. van Zuidzande
T. (zijn) Andries Manhave, Magdeleentje de Smit, (haar) Gelein van den Broeke, Janneke Baas.

otr/getr. 16.11 / 01.12.1771 Cadzand

Jannis Manhave, j.m., geb. en won. Cadzand, met Elisabeth van Houte, j.d., geb. en won. Cadzand.

getr. 20.08.1651 Oostburg (ook otr.) (uit Cadzand)

Jacob Maranis, van IJzendijke, wed. van Janneke de Vrieze, met Clortje de Best, j.d. van Houthave.

otr/getr. 24.09/ 26.10.1633 Cadzand

Denijs Marcussen, j.g.van Brussel, met Centijne Lems, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand
T. (zijn) Guillaume de Meulenaer, (haar) Adriaentje Lems uxor Barthoimeus Bijn, zuster.

otr/getr. 17.05/ 02.06.1686 Cadzand/ IJzendijke

Jacob Marinisse, wed. van Perijntje Braems, met Sara Cornelissen, j.d. van Cadzand
T. Guillaume de Geijter, Jacoba van Hoecke, Susanna van Buren.

otr/getr. 26.01/ 03.03.1613 Cadzand

Maerten Marinissen, van Dreischor in Schouwen, med. van Tanneken Cornelis, met Catelijne Hubregts, van Schoondijke, wed. van Aernout Stoppels, beide won. Cadzand
T. (zijn) Joos de Witte, (haar) Gooltje Aernouts.

otr/getr. 10.10/ 26.10.1625 Cadzand

Marinus Marinussen, j.g. van.Tholen, tamboer onder Capt. van der Muijden, met Willemijntje Gijskens, j.d. van Durne in Vlaanderen, beide won. Cadzand
T. (zijn) Jan Eeuwouts, (haar) Gesken Baijs, Anneken Eijnouts, Margriete Raes.

otr/getr. 18.05/ 07.07.1630 Cadzand

Michiel Marinussen, j.g. van Vlissegem bij Oostende, met Adriaentje Adriaenssen, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand
T. (zijn) Pieter Joossen, oom, (haar) Adriaentje, uxor Joos Raes, moeije.

otr. 24.06.1651 Cadzand

Jan Marison, j.g. van Cadzand, met Josijntje Fevers, j.d. van Cadzand
T. de beide vaders.

otr/getr. 28.01/12.03.1645 Cadzand/ Retranchement

Jaques Marote, j.g uit Vlaanderen, met Jaquemijntje Verkraije, wed. van Guillaem Isembaert.

otr/getr. 15.06/ 06.07.1652 Cadzand

Jaques Marote, wed. van Jaquemijntje Verkraije, met Jelijntje Tange, j.d. van Cadzand
T. Catelijne Tange, haar moeder.

otr/getr. 20.08.1651 Oostburg (uit Cadzand)

Jacob Maranis, van IJzendijke, wed. van Janneke de Vrieze, met Clortje de Best, j.d. van Houthave.

otr/getr. 24.09/ 26.10.1633 Cadzand

Denijs Marcussen, j.g.van Brussel, met Centijne Lems, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand
T. (zijn) Guillaume de Meulenaer, (haar) Adriaentje Lems uxor Bartholomeus Bijn, zuster.

otr/getr. 17.05/ 02.06.1686 Cadzand/ IJzendijke

Jacob Marinisse, wed. van Perijntje Braems, met Sara Cornelissen, j.d. van Cadzand
T. Guillaume de Geijter, Jacoba van Hoecke, Susanna van Buren.

otr/ getr. 26.01/ 03.03.1613 Cadzand

Maerten Marinussen, van Dreischor in Schouwen, wed. van Tanneken Cornelis, met Catelijne Hubregts, van Schoondijke, wed. van Aernout Stoppels, beide won. Cadzand

T. (zijn) Joos de Witte, (haar) Gooltje Aernouts.

otr/ getr. 10.10/ 26.10.1625 Cadzand

Marinus Marinussen, j.g. van Tholen, tamboer onder Capt. van der Muijden, met Willemijntje Gijskens, j.d. van Durne in Vlaanderen, beide won. Cadzand

T. (zijn) Jan Eeuwouts, (haar) Gesken Baijs, Anneken Eijnouts, Margriete Raes.

otr/ getr. 18.05/ 07.07.1630 Cadzand

Michiel Marinussen, j.g. van Vlissegem bij Oostende, met Adriaentje Adriaenssen, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand

T. (zijn) Pieter Joossen, oom, (haar) Adriaentje, uxor Joos Raes, moeije.

otr. 24.06.1651 Cadzand

Jan Marison, j.g. van Cadzand, met Josijntje Fevers, j.d. van Cadzand

T. de beide vaders.

otr/ getr. 28.01/ 12.03.1645 Cadzand/ Retranchement

Jaques Marote, j.g. uit Vlaanderen, met Jaquemijntje Verkraije, wed. van Guillaem Isembaert.

otr/ getr. 15.06/ 06.07.1652 Cadzand

Jaques Marote, wed. van Jaquemijntje Verkraije, met Jelijntje Tange, j.d. van Cadzand

T. Catelijne Tange, haar moeder.

otr/ getr. 03.01/ 23.01.1686 Retranchement (uit Cadzand)

Jacobus Marote, j.m. van Retranchement, met Janneken Segers, j.d. van de Clara polder.

otr/ getr. 22.01/ 27.02.1633 Cadzand

Joris Marote, van St. Andries in Vlaanderen, wed. van Janneken Sinneke, sold. onder Capt. van den Broeke, met Jaquemijntje Schots, van Beveren, wed. van Michiel, beide won. Cadzand

T. (zijn) de Capt., (haar) uxor Antheunis van Nassou.

otr/ getr. 24.04/ 16.05.1632 Cadzand

Jan de Marrij, wed. van Dina Theunissen, sold. onder Capt. Piron te IJzendijke, met Janneken Joossen, j.d. van Reck in Artois, won. Cadzand

T. (zijn) Capt. per attest, (haar) Jan Casteleijn, Centijntje Carels.

getr. 08.09.1762 Cadzand (otr, Cadzand Waals)

Joseph Marbeijn, j.m., geb. Maastricht, won. Cadzand, met Susanna Lamprei, j.d., geb. Cadzand.

getr. 29.07.1691 Cadzand (met attest van Retranchement)

Cornelis Marijssen, j.m. van Groede, met Tanneken de Bon (Bou), j.d. van Retranchement.

getr. 04.12.1658 Cadzand (met attest van Retranchement en Sluis)

Bernhard Mascle, met Maria Janssen.

otr/ getr. 05.06/ 20.06.1717 Retranchement (uit Cadzand)

Joannes Masclee, wed. van Susanna Meijers, won. Terhofstede, met Cornelia Vermeere, geb. en won. Cadzand.

getr. 07.02.1644 Cadzand

Adriaen van der Masse, met Catelijntje Pieters

N.B. otr. 23.01.1644 Retranchement, hij als j.g. van Middelburg, zij als j.d. uit het land van Schouwen.

getr. 07.02.1644 Cadzand

Adriaen van de Masse, met Catelijntje Pieters.

otr/ getr. 07.07/ 23.07.1679 Cadzand

Adriaen van der Masse, wed. van Marij van Anckum, met Anna Braackmans, wed. van Jan van Pamele

T. Adriaen Braackmans, Abraham Stoppels, Neeltje van der Masse, Catelijntje van den Broecke.

otr/ getr. 27.03/ 18.04.1728 Cadzand

Charles Massijn, j.m. van Chalon in Champagne, won. Cadzand, met Judith van Houwe, (Ouwe), j.d. van Cadzand

T. Jacob Bulchart, Pieter Pinson, Maria Pinson, Elisabeth van Houte.

otr/ getr. 19.04/ 04.05.1681 Cadzand

Abraham Mattheussen, j.m. van St. Anna ter Muiden, met Berbel Beukels, wed. van Adriaen van Damme

T. Abraham Stoppels, Pieter Kerfijser, Pieternelletje Hoste, Jaquemijntje Carels.

otr/ getr. 19.07/ 03.08.1659 Sluis/ St.Kruis (uit Cadzand)

Joos Mattheussen, met Catelijne Heininx.

getr. 25.11.1764 Cadzand (otr. Retranchement)

Philippus Mattheuwsen, j.m., geb. Retranchement, met Janneke Jansen, wed. van Jacob Bliet, won. Retranchement.

otr. 05.04.1614 Cadzand

Adriaen Max, j.g. van Arnemuiden, met Grietje Rijcquaerts, j.d. van Vlissingen, won. Cadzand
T. (zijn) Jacob Jans, (haar) Grietje Dircx.

otr. 12.07.1659 Cadzand

Jan Meder, wed. van Janneke Vetstrate, met Mayken Mels, wed. van Fibel Jillemans, beide won. Retranchement.

otr/getr. 14.09/ 02.10.1675 Cadzand

Jacob van Meenen, j.m. van Cadzand, met Martijntje Lauwes, j.d. van Lauwe
T. (zijn) Jacob van Meenen, vader, Pieter Biebuijk, oom, (haar) Grietje van Meenen, Tanneken Gijsels, goede bekenden.

otr/getr. 24.09/ 18.12.1763 Cadzand

Jan van Meenen, j.m., geb. Meenen, won. Cadzand.(van de Roomse Religie) met Janneke van Praat, wed. van Jacob van Lare, won. Cadzand (Gereformeerd).

getr: 07.07.1674 Cadzand (met attest van Retranchement)

Isaak Meertens, met Elisabeth Geraarts.

otr/getr. 24.04/ 19.05.1649 Cadzand

Bartholomeus Meeussen, j.m. van Nieuwvliet, met Janneken Mels, j.d. van Pietershoeck
T. Pieter Rijcx, zijn zwager, Tonijntje Mels, haar zuster.

otr/getr. 02.11/ 17.11.1709 Cadzand

Bartholomeus Meussen, j.m. van Groede, met Tonijntje du Gardin, j.d. van Oud Schoondijke, beide won. Cadzand
T. Gillis du Gardin, Gerard Ekkebus, Josijntje Daenssen, Josijntje du Gardin.

otr/getr. 12.05/ 27.05.1714 Cadzand

Bartholomeus Meussen, van Groede, wed. van Tonijntje du Gardein, won. Groede, met Janneken van Hoekke, van Borszele, wed. van Paulus Schink, won. Cadzand
T. Gerard Egberts, Francois de Veij, Josijntje du Gardein, Anna van Damme.

otr/getr. 28.10/ 10.02.1618 / 1619 Cadzand.

Cornelis Meeussen, j.g. van Oostende, met Lucia Centsen, wed. van Andries Joossen, beide won. Cadzand
T. Hubregt Danckaert.

otr. 06.04.1628 Cadzand

Jan Meeussen, j.g. van Sluis, sold. onder Capt. van Eck, met Sara Cornelissen, j.d. van Axel
T. (zijn) Tanneken Baillaert, moeder, (haar) Betje Barents, moeije.

otr. 16.02.1783 Cadzand

Johannes Meuwsen, j.m., geb., Groede, met Elisabeth le Roi, wed. van Abraham de Kubber, beide won. Cadzand.

getr. 11.07.1773 Cadzand (otr. IJzendijke)

Abraham van Melle, geb. en won. Cadzand, met Janna Catharina du Bois, j.d., geb. Zuidzande, won. IJzendijke.

otr. 27.02.1779 Cadzand

Abraham van Melle, wed. van Janna Catharina du Bois, met Sara Brevet, j.d., geb. en won. Cadzand.

getr. 18.04.1723 Cadzand (met attest van Cadzand Waals)

Cornelis van Melle, j.m., met Elisabeth Morel, j.d.

otr/getr. 10.01/ 25.01.1767 Cadzand

Cornelis van Melle, j.m., geb. en won. Cadzand, met Susanna Hennekeij, j.d., geb. Cadzand
T. (zijn) Jan Baptiste Mille en Maria van Melle, echtpaar, (haar) Hendrik du Hamon, Janna Ladou.

otr/getr. 12.11/ 29.11.1716 Zuidzande/ Cadzand

Gideon van Melle, j.m. van Zuidzande, met Margarita Maranis, j.d. van Oostburg.

otr/getr. 03.07/ 18.07.1677 Cadzand/ Breskens

Jan Mellekam, wed. van Maxij Ames, won. Breskens, met Marij Daalmans, j.d. van Eede, won. Cadzand
T. Joos Gijsels, Jan Salomons, Francijntje Standaard, Adriaentje de Krekel.

getr. 10.11.1646 Breskens (otr. Breskens, uit trouwboek Cadzand)

Rijke Mels, j.g. van Cadzand, met Mayken Vermeulen, wed. van Carel Amioens.

getr. 26.07.1648 Cadzand (otr. Cadzand)

Jaques Mennichil, wed. van Vincet, met Mayken Stalens, j.d. van Thielt.

otr/getr. 18.04/ 01.06.1648 Cadzand

Jan Merlein, j.g. van Cadzand, met Barbel Allaerts, j.d. van Sluis
T. Neeltje Jans, zijn moeder, Thomas Allaert.

otr/getr. 24.03/ 25.04.1657 Cadzand
Pieter Merrison, j.g. van Lovendegem, met Heijltje Pieters, j.d. van Cadzand
T. Joos Merrison, zijn vader, Adriaentje Pieters, haar moeder, Lieven Stevens.

otr/getr. 15.04/ 30.04.1752 Cadzand
Mattheus de Mersseman, wed. van Maria Theresia Bril, won. Sluis, met Sara Bouwens, j.d. van Retranchement, won. Nieuwvliet
T. (zijn) Maarten Bril, Francoise de Bert, (haar) Adriaan Bouwens, Magdalena Baas.

otr/getr. 04.06/ 05.07.1644 Cadzand / Retranchement
Jasper Messu, j.g. sold. onder Capt. Boetselaer, met Mayken Willemijns, j.d. van Cadzand
T. Pieter Willemijns, vader.

getr. 10.05.1676 Cadzand (met attest van Sluis)
Pieter Messu, j.m., met Tanneken Parasijns
N.B. "die van haar man moetwillijk was verlaten en verlof hadde om met een ander in het houwelijk te treden".

otr/getr. 22.04/ 02.12.1618 Cadzand
Jacob Meuleman, j.g. van Leuven, met Mayken Pieters, van Wijnoxbergen, wed. van Pieter Janssen, beide won. Cadzand
T. (zijn) Jan van der Eijcke, (haar) Grietje Gelaude, Barbara Jans.

otr/getr. 30.05/ 14.06.1682 Cadzand
Alexander de Meulenaer, wed. van Josijntje Schouwvliege, met Jacoba van den Berge, j.d. van Retranchement
T. Gillis Schouwvliege, Johannes Berselius, Tonijntje de Meulenaer, Sophia van den Berge.

otr/getr. 23.04/ 29.07.1612 Cadzand
Antheunes Claessen de meulenaer, j.g. van Artois, met Elisabeth Adriaens, j.d. uit het land van Gaveren, beide won. Cadzand
T. (zijn) Nicolaes de Meulenaer, vader, (haar) Passajine Vos.

otr/getr. 26.06/ 21.07.1649 Cadzand
Anthonij de Meulenaer, j.g. van Cadzand met Sara Bijns, j.d. van Nieuwvliet
T. (zijn) Cornelis de Meulenaer, Mayken Verbeken, (haar) Adriaentje Lems.

otr/getr. 25.09./ 12.10.1683 Cadzand/ Nieuwvliet
Bartholomeus de Meulenaer, wed van Magdaleentje Aertsen, met Adriaentje Lauwers, j.d. van Groede
T. Cornelis de Meulenaer, Barent Wigmans, Tonijntje de Meulenaer, Marij Beets.

otr/getr. 04.05/ 19.05.1697 Cadzand
Bartholomeus de Meulenaer, j.m. van Cadzand, met Marij de Jonge, j.d. van Schoondijke
T. Eduard de Meulenaer, Francijntje Leune.

otr/getr. 13,08/ 14.09.1650 Cadzand
Claes de Meulenaer, j.g. van Cadzand, met Janneken Stoppels, j.d. van Cadzand
T. Cornelis de Meulenaer, zijn vader, Janneke Cools, haar moeije, Joris Wisse, haar Voogd.

otr/getr. 20.05/ 17.07.1619 Cadzand
Cornelis de Meulenaer, j.g. van Brugge, met Elisabeth Hazaerts, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand
T. Jan Alenzone, Adriaentje de Ruddere, haar moeder.

otr/getr. 11.09/ 08.10.1627 Cadzand
Cornelis de Meulenaer, van Brugge, wed. van Elisabeth Adriaensen de Hazaert, met Pleuntje Daniels, j.d. van St.Lievenhoutinck, beide won. Cadzand
T. (zijn) Guilliaem de Meulenaer, broer, (haar) de ouders.

otr/getr. 24.03/ 25.04.1657 Cadzand
Cornelis de Meulenaer, j.g. van Cadzand, met Elisabeth van Bueren, j.d. van Groede.

otr/getr. 30.05/ 14.06.1682 Cadzand
Alexander de Meulenaer, wed. van Josijntje Schouwvliege, met Jacoba van den Berge, j.d. van Retranchement
T. Gillis Schouwvliege, Johannes Berselius, Tonijntje de Meulenaer, Sophia van den Berge.

otr/getr. 23.04/ 29.07.1612 Cadzand
Antheunes Claessen de meulenaer, j.g. van Artois, met Elisabeth Adriaens, j.d. uit het land van Gaveren, beide won. Cadzand
T. (zijn) Nicolaes de Meulenaer, vader, (haar) Passajine Vos.

otr/getr. 26.06/ 21.07.1649 Cadzand
Anthonij de Meulenaer, j.g. van Cadzand met Sara Bijns, j.d. van Nieuwvliet
T. (zijn) Cornelis de Meulenaer, Mayken Verbeken, (haar) Adriaentje Lems.

otr/getr. 25.09/ 12.10.1683 Cadzand/ Nieuwvliet
Bartholomeus de Meulenaer, wed van Magdaleentje Aertsen, met Adriaentje Lauwers, j.d. van Groede
T. Cornelis de Meulenaer, Barent Wigmans, Tonijntje de Meulenaer, Marij Beets.

otr/getr. 04.05/ 19.05.1697 Cadzand

Bartholomeus de Meulenaer, j.m. van Cadzand, met Marij de Jonge, j.d. van Schoondijke
T. Eduard de Meulenaer, Francijntje Leune.

otr/getr. 13.08/ 14.09.1650 Cadzand
Claes de Meulenaer, j.g. van Cadzand, met Janneken Stoppels, j.d. van Cadzand
T. Cornelis de Meulenaer, zijn vader, Janneke Cools, haar moeije, Joris Wisse, haar voorgd.

otr/getr. 20.05/ 17.07.1619 Cadzand
Cornelis de Meulenaer, j.g. van Brugge, met Elisabeth Hazaerts, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand
T. Jan Alenzone, Adriaentje de Ruddere, haar moeder.

otr/getr. 11.09/ 08.10.1627 Cadzand
Cornelis de Meulenaer, van Brugge, wed. van Elisabeth Adriaensen de Hazaert, met Pleuntje Daniels, j.d. van St. Lievenhoutinck, beide won. Cadzand
T. (zijn) Guilliaem de Meulenaer, broer, (haar) de ouders.

otr/getr. 24.03/ 25.04.1657 Cadzand
Cornelis de Meulenaer, j.g. van Cadzand, met Elisabeth van Bueren, j.d. van Groede.

otr/getr. 19.12/ 13.01.1665/ 1666 Zuidzande (uit trouwboek Cadzand)
Cornelis de Meulenaer, wed. van Elisabeth van Bueren, met Catelintje Blicckx, wed. van Jacob Utenbogaert.

getr, 13.07.1690 Cadzand (met attest van Oostburg)
Cornelis de Meulenaer, j.m. van Cadzand, met Marij Lava, wed, van

otr/getr. 08.04/ 29.04.1702 Oostburg (uit Cadzand)
Cornelis de Meulenaer, fs Cornelis, j.m. van Cadzand, met Cornelia Janssen, j.d. uit de Henrix polder.

otr. 28.06.1619 Cadzand
Eduard CLaessen de Meulenaer, j.g., met Tonijntje Jacobs, j.d. van Middelburg, beide won. Cadzand
T. (zijn) Guilliame en Cornelis de Meulenaer, broers, (haar) de ouders.

otr/getr. 29.10/ 13.11.1689 Retranchement (uit Cadzand)
Eduard de Meulenaer, j.m. van Cadzand, met Catelijntje Salens, wed. van Pieter Valckenaer, van Watou in Vlaanderen.

otr/getr. 22.08/ 06.09.1705 Cadzand
Eduard Meulenaer, j.m., geb. Cadzand, met Mayken Bijns, j.d., geb. Cadzand, beide won. Cadzand
T. Jan de Pauw, Eduard de Meulenaer de Oude, Tonijntjer Danckaerts, Tanneken Brouwers.

otr. 10 of 18.05.1727 Cadzand (ook getr. Cadzand)
Eduard de Meulenaer, van Cadzand, Wed. van Maatje Bijm, met Susanna Schardein, j.d. van Cadzand
T. Gelein van Hoeke, Joannes Schram, Sara Meulenaar, Maria Coppernol.

otr/getr. 15.05/ 25.07.1610 Cadzand
Guilliame de Meulenaer, j.g. van Artois, met Gooltje Aernouts Stoppels, j.d. van Ritthem uit Walcheren
T. (zijn) Nicolaes de Meulenaer, vader, (haar) Aernout Stoppels, vader.

otr/getr. 07.11/ 13.12.1615 Cadzand
Guilliaeme de Meulenaer, uit Artois, wed. van Gooltje Arnouds, met Adriaentje Andriessen Lems, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand
T. (zijn) Cornelis en Eduard de Meulenaer, broers, (haar) Jaques Bouwens, zwager, Adriaentje Lems, zuster.

otr/getr. 02.07/ 27.07.1633 Cadzand
Guilliame de Meulenaere, hoofdman van Cadzand, wed. van Adriaentje Lems, met Willemijntje de Vloo, j.d. van Sluis (dr. van Jan en Janneke St...)
T. Cornelis en Eduard de Meulenaer, wed. de Vloo, moeder.

otr/getr. 08.04/ 12.10.1644 Cadzand
Guilliame de Meulenaer, wed. van Adriaentje Andriessen Lems, met Gooltje Hobbelaers, j.d. van Cadzand
T. Mayken Claessen, haar moeder.

otr/getr. 28.03/ 19.04.1676 Cadzand/ Zuidzande
Jacob de Meulenaer, j.m. van Cadzand, met Tanneken Troijs, j.d. van Cadzand
T. (zijn) Abraham Stoppels, Josijntje Isakkers, oom en moeije, (haar) Cornelis Troijs, Willemijntje de Roo.

otr/getr. 13.05/ 28.05.1741 Cadzand
Jacob de Meulenaar, j.m. van Cadzand, met Susanna Geerings, j.d. van Retranchement
T. (zijn) Jan geerings, Jan Semeijer, (haar) Susanna du Bois, Pieterella la Zwijnter (Cluoijntre).

otr/getr. 15.06/ 13.07.1608 Cadzand
Michiel de Meij, j.g. van Sluis, tamboer onder Capt. Baillart, met Ivan(a) van Sweden, van Haarlem, gewesen huisvrouw van Gillis van Culenbroek, en bij sententie des krijgsraads te Sluis ontslagen
T. voor beide Capt. Baillart.

otr/getr. 23.02/ 09.03.1760 Cadzand

Pieter le Meij, j.m. van Zuidzande, met Marie Bocque (Boukee), j.d., geb. Nieuwvliet, won. Cadzand
T. (zijn) Jan Pieter le Meij, Pieternella Behage, (haar) Izaak Boukee, Neeltje Adriaansen.

otr/getr. 16.01/ 31.01.1773 Cadzand

Pieter le Meij, wed. van Maria Boeckkee, met Tannetje Mallefas, wed. van Pieter Callewaart, beide won. Cadzand.

otr. 17.05.1631 Cadzand

Harman Meijers, j.g. van Onna uit het land van Marck, sold. onder Capt. van Welderen, met Laurensken van Vijanen, j.d. van Keijem
T. Jan Maets, Trancois van Vijanen.

otr.getr. 29.04 / 21.05.1645 Cadzand

Jacob de Meijer, j.g. van Bornhem, met Mayken Plets, j.d. van Oostburg.

otrigetr. 17.01/ 01.02.1795 Cadzand

Jacobus de Meijer, wed. van Adriana Wage, won. Zuidzande, met Sara de Die, j.d., geb. Oostburg, won. Cadzand.

otr/getr. 22.06/ 07.07.1624 Oostburg (met attest van Cadzand) (uit trouwboek Cadzand)

Jan de (la) Meijere, j.g. van Clermont, sold. onder Capt. van Borssele, met Mayken Joossen, j.d. van Coolkerke.

Bron:

Genealogische Werkgroep West Zeeuws-Vlaanderen; J. Luteyn en A. Bekkens

HUWELIJKEN 1607-1810 (de Meijer - Tange)

otr. 07.06.1626 Cadzand (getr. Retranchement)

Jan de Meijer, j.g. van Meijenrenter, won. St.Kruis, met Monijne Lammens, wed. van Maerten Ramont, won. Nieuwvliet
T. (zijn) Francois de Meijer, vader, (haar) Jaques de Vos.

getr. 20.03.1796 Cadzand

Lambrecht Cornelis Meijer, wed. van Anna Margaretha Barbara Schutser (Schutster), van Middelburg, met Maria Ludwig, wed. van
Zacharias Visch, (Risch) van Groede.

otr. 10.03.1646 Cadzand

Marcus de Meijer, sold. onder Capt. Heere, met Grietje Vernieuwe, j.d. van Genth.

otr/ getr. 28.04/ 22.05.1703 Cadzand

Adriaen Meijs, j.m. van Mous bij Dendermonde, sold. onder comp. dhr. Luitenant-Colonel de Brunques in het reg. van dhr. Brigadier Barm
van PLettenburg, in garnizoen te Sluis, met Sara de Meulenaer, j.d. van Cadzand
T. Joseph Snelders, David Flaman, Engeltje Jans, Tonijntje de Meulenaer.

otr/ getr. 21.02/ 17.04.1616 Cadzand

Adriaen Michiels, j.g. van Domburg, met Prijne Jans, j.d. van Veurne ambacht
T. (zijn) Anthonis Maertens, (haar) Mayken Michiels, moeder.

Otrigetr. 18.12/ 02.02.1655/ 1656 Cadzand

Adriaen Michiels, j.g. van Cadzand, met Mayken Ooge, j.d. van Adegem.

otr/ getr. 14.04/ 08.05.1629 Cadzand

Coenraet Michiels, j.g. van Rijp in Denemarken, sold. onder Capt. Gonnert, met Janneken Denijssen, j.d. uit het land van Waes, beide won.
Cadzand
T. Francois Segers, Joos Tielman, Mayken Jansen.

otr/ getr. 24.12/ 17.03.1611 / 1612 Cadzand

Jan Michiels, j.g. van Domburg, sold. onder Capt. Paulus Reijnier, met Mayken Rijcquaerts, wed. van Daniel Janss, won. Cadzand
T. (zijn) Adriaen Carels, (haar) Janneke de Bruijne, Mels Rijcquaerts, broer.

otr/ getr. 09.10/ 03.11.1627 Cadzand

Jan Michiels, j.g. van Oost Duijinkerken, met Neeltje van Vijanen, j.d. van Keijem, beide won. Cadzand
T. (zijn) Mayken Cornelis, moeder, Cornelis Cratte, stiefvader, (haar) Francois van Vljanen, broer.

otr/ getr. 06.09/ 25.09.1710 Retranchement (uit Cadzand)

Joos Michiels, wed. van Cornelia van Beveren, won. Terhofstede, met Tanneken Egge, van Zuidzande, won. Cadzand.

otr/ getr. 21.05/ 05.06.1689 Cadzand

Laurens Michiels, j.m. van Mettickhoven, met Janneken de Pré, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand
T. Jan de Vos fs Adriaen, Anthonij de Lecluse, Tanneken van Ee, Prijntje Constantinopels.

getr. 14.06.1750 Cadzand (Waalse otr.)

Lourens Michiels, j.m., met Janneke van Boute, j.d., beide van Cadzand.

otr/ getr. 13.05/ 28.05.1741 Cadzand

Thomas Michiels (Manhielsen), j.m. van Cadzand, met Marie Plevier, van Nieuwvliet, laatst wed. van Louis Steenkart (Steenhart)
T. Pieter Roose, Jacob van Houwe, Elisabeth Morel, Janneke le Doux.

otr/ getr. 19.04/ 04.05.1783 Cadzand

Cornelis Mille, j.m., geb. Cadzand, met Susanna van Ouwerkerk, j.d., geb. Zuidzande, beide won. Cadzand.

otr/ getr. 19.09/ 25.10.1654 Cadzand

Jan Minnebo j.g. sold. onder Capt. Zedelits, met Margriete Vranke, j.d. van Ceulen.

otr. 30.11.1776 Cadzand

Gijsbrecht Moelaard (Mollaard), j.m., geb. Breskens, won. Cadzand, met Maria Verhagé, wed. van Jacob le Grand, geb. en won. Cadzand.

otr/ getr. 02.12/ 31.12.1690 Cadzand (met attest van Nieuwvliet)

Lowijs Moenens, van Gullegem, wed. van Janneken Jans, met Janneke Sonnevijl, j.d. van Oostburg
T. Maerten Versmisse, Jacob Sonnevijl, Mayken Moenens, Marij Govers.

otr/ getr. 16.11/ 14.12.1695 Cadzand

Louis Moenens, van Gullegem, wed. van Janneken Sonnevijl, met Grietje Montrij, van Retranchement, wed. van Cornelis Pieters.

otr/ getr. 17.05/ 02.06.1732 Cadzand

Jan Moens, j.m. van Maldegem, met Anna Geersen, laatst wed. van Lowijs Zaal (Saai)
T. Marinus de Soute, Jannis Casteleijn, Josijntje Risseeuw, Maritie Risseeuw.

getr. 17.07.1712 Aardenburg (uit Cadzand)

Adriaen Moerman, j.m. van Klemskerke, met Marij Neerink, wed. van Francois de Graef, beide won. Aardenburg.

otr/getr. 22.127 13.01.1714 / 1715 Cadzand

Pieter Moerman, j.m. van IJzendijke, met Johanna Verbrugge, van Nieuwvliet, wed. van Pieter Verburgt, beide won. Cadzand
T. Cornelis Arnoudsen, Matthijs van Damme, Mayken van Pamel, Anna Mallefas.

otr/getr. 23.02/ 09.03.1732 Cadzand/ Retranchement

Pieter Moerman, wed. van Janna Verbrugge, met Janneke Eland, wed. van Jan du Bois
T. J. Verdouw, Jacob van Houte, Marie Albert Dankein, Tannetje Eland.

getr. 10.03.1680 Cadzand (met attest van Sluis eh Retranchement)

Jan Baptista Mag, j.m. met Pieternella Strubbe, wed. van.....

otr/getr. 06.05/ 27.05.1792 Cadzand

Pieter Mogré, j.m., geb. en won. Cadzand, met Maria Lanjé, j.d., geb. Nieuwvliet, won. Cadzand.

otr/getr. 19.02/ 23.04.1612 Sluis/ Cadand

Jacob de Mol, van Sluis, wed. van Margrietje Corijnsen, met Tanneken Bouwens, van Arnemuïden, Wed. van Laurens Bastiaens, beide won. Cadzand

T. (zijn) Joos de Witte, Joos Stoffels, (haar) Betken Stoffels.

otr. 12.05.1618 Cadzand (getr. Oostburg)

Jan Molliere, wed. van Christijne Robbregt, sold. onder Capt. Paul Reijnier, met Adriaene_Lams, j.d., won. Cadzand.

otr/getr. 22.05/ 18.07.1649 Cadzand

Jan de Molier, j.g. van Geteke, met Magdaleentje Verschengel, j.d. van Vlatzeele
T. Jan de Molier, zijn vader, Mayken Noppenij.

otr/getr. 18.01/ 05.02.1676 Cadzand

Pieter du Mollier, j.m. van Belle, met Grietje de Monterijs, wed. van Johannes Passant
T. (zijn) Pieter Malefas, Tanneke Malefas, (haar) Lieven Vereecke en Louwije de Monterijs.

getr. 04.02.1731 Cadzand (met attest van Cadzand Waals)

Valerien du Mont, j.m., met Janna Francoise Matagnon, wed. van Planque.

getr. 16.08.1772 Cadzand (otr. Waalse kerk)

Abraham Morel, wed. van Janneken du Pree, won. Cadzand, met Johanna Pleijte, j.d., geb. en won. Cadzand.

getr. 28.04.1743 Cadzand (otr. Cadzand Waals)

Daniel Morel, j.m. van Cadzand, met Jozina van Akker, j.d. van Cadzand.

otr/getr. 06.06/ 28.06.1715 Cadzand (Waals Herv.)

Jacob Morel(le), j.m. van Cadzand, met Marij Avijn, j.d. van Retranchement, beide won. Cadzand.

otr/getr. 11.09/ 26.10.1633 Cadzand

Laurens Moubert, j.g. van Colonne in de Calishoek, met Anne le Pla, j.d. van Bossenaerde
T. (zijn) Jaques Beku. Pieter Hollert, (haar) Jaques le Pla, oom.

otr/getr. 04.11/ 22.11.1656 Cadzand

Jan de Mouw, wed. van Paulijntje Vooge, met Mayken van Deijrisse, j.d. van, Wijngen.

otr/getr. 28.11/ 20.02.1621/ 1622 Cadzand

Pieter Mouw, j.g. van Waesten, met Catelijne Huijge, van Cadzand, wed. van Jan Bliet
T. (zijn) Jaques Borraije, (haar) Mayken Huijge, moeder.

otr/getr. 31.07/28.08.1622 Cadzand

Pieter Mouw, wed. van Catelijne Huijge, met Neeltje Joossen, wed. van Jasper Reijnouts
T. Jan Reijnouts.

otr/getr. 11.02/ 05.03.1651 Cadzand

Jan Mouwens, j.g. van Canigem, met Paulijne Vooge, j.d. van Aertrijke
T. Catelijne Admiraal, Adriaentje Stoffels.

otr/getr. 23.11/ 08.12.1715 Cadzand

Isaac Mul, j.m. van Schoondijke, met Maria Allaert, j.d., geb. en won. Cadzand
T. David le Quoj, Jacobus de Meijer, Neeltje van Overbeke, Marij Looman.

otr. 01.06.1641 Cadzand (getr. Groede)

Hans Mulder, wed. van Catelijntje Cramers, van Witterich, sold. onder Capt. ... , met Jaquemijntje Simpnaers, j.d. van Beveren
T. Leendert Christiaenssen.

otr/getr. 25.07/ 31.08.1794 Cadzand

Abraham Mullie, fs Jan Baptiste, j.m., geb. Sluis, won, Cadzand, daarvoor Aardenburg, met Catelijntje van Melle, j.d., geb. en won. Cadzand.

getr. 10.06.1781 Cadzand

Philippus Mullier, j.m., geb. St. Anna ter Muiden, met Elisabeth Fourdrain, j.d., geb. Lisoine (Fr.) (Waals).

otr/getr. 14.04/ 06.05.1764 Cadzand

Abraham Naalde, j.m. geb. Biervliet, met Janneke Claassen, j.d., geb. Groede
T. (zijn) Johannes Naalde, Jacob Claassen, (haar) Catelijntje Wijnands, Christina Claaszen.

otr/getr. 20.01/ 11.02.1685 Cadzand

Gilles van Naborst, wed. van Cornelia Jacobse de ..., met Matijtje van de Plassche, wed. van Gillis Paes
T. Mattheus van Naborst, Michiel Collman, mej. Joh van de Plasse, Maria Segers.

otr/getr. 29.09/ 14.10.1629 Cadzand

Jan AntheunisSen van (Nassou), j.g. van Cadzand, met Mayken Janssen, j.d. van den Oudeman, beide won. Cadzand
T. (zijn) Antheunis van Nassou, vader, (haar) Sijntje Janssen, moeder.

otr/getr. 19.10/ 03.11.1736 Cadzand/ Groede

Jannis Neering, van Cadzand, wed. van Susanna Manhave, met Anna Ekkebus, j.d. van Groede
T. Isaac van Houte, Jan Ekkebus, Maatje Adriaansen, Elisabeth Blake.

otr/getr. 14.07/ 29.07.1764 Cadzand

Jannis Neerink, j.m., geb. Cadzand, met Dina de Reu, j.d., geb. Cadzand
T. (zijn) Pieter Grasdorp en Janna Ekkebus, (haar) Jan de Reu en Dina Reijnouts.

otr. 17.10.1778 Cadzand

Jan Nerings, wed. van Dina de Reu, met Berberina Notebaart, wed. van Nicolaas de Boo, geb. Groede, beide won. Cadzand.

otr/getr. 22.06/ 24.11.1624 Cadzand

Andries van de Neste, j.g. van Beveren, sold. onder Gouverneur Haultain, met Celia Rentergem van, wed. van Jacob Bouwens, van Sluis, beide won. Cadzand
T. (zijn) Marcus Pieters, Lieven Dekker, Claes de Vere, (haar) Christijne Verbrugge, Mayken Charles (ene Marcus Pieters van de Clooster was zijn zwager).

otr/getr. 17.04/ 02.05.1649 Cadzand

Joos van de Neste, j.g. van Cadzand, met Catelijne Vervate, wed. van Jan Leunissen
T. Pieter Vervate, Anneken Bijl.

otr/getr. 15.01/ 02.02.1656 Cadzand

Joos van de Neste, wed. van Catelijntje Vervate, met Francijntje van Gistel, wed. van Jacob Lauwers
T. Maerten Eelant.

getr. 12.04.1778 Cadzand (otr. Waals)

Pieter Neuféglise, j.m., met Sara Janssen, wed. van Gerrit Abraham Sass.

otr/getr. 28.03/ 17.04.1693 Nieuwvliet (uit Cadzand)

Nicolaus Neut, j.m. van Hulst, met Marij van Ee, j.d. van Schoondijke, beide won. Cadzand.

otr/getr. 31.05/ 05.06.1681 Cadzand

Jan Nicasen, wed. van Janneken Keesbilck, met Prijntje Blomme, wed. van Pieter Vereecke
T. Lowijs Verstrate, Adriaen de Coning, Tonijntje Danckers, Magdalena Verschengel.

otr/getr. 10.08/ 25.08.1647 Cadzand/ Retranchement

Willem van Nieuwenhove, sold. onder Capt. Cruijf, met Catelijne Beijens, van Slijpe, wed. van Michiel Ronssael
T. Jaquemijntje Barluijts.

getr. 11.03.1657 Cadzand (met attest van Eede)

Jan Robbertsen de Niel, van Oostburg, wed. van Aeltje Paulussen, met Catelijne Thais, j.d. van Eede.

otr/getr. 19.08/ 05.10.1633 Cadzand

Daniel Niesinck, j.g. van Oost Souburg, met Vijntje Pieters, Wed. van Jan Lievens
T. (zijn) Jacob Coppin, (haar) Aarnoud en Dingtje Vergult.

otr/getr. 18.02/ 25.03.1612 Cadzand

Pieter Nimmegeer, j.g. van Landegem, met Jorintje van de Berge, van Oostacker, wed. van Jacob Wielmaker, beide won. Cadzand
T. Jan Loijss, Mayken Corthals.

otr/getr. 08.12/ 02.01.1629/ 1630 Cadzand

Jan Janssen Nirrinck, van Hulsterland, wed. van Christijntje Adriaens, sold. onder Capt. en Ridder van der Muijden, met Francijne Belkaert, j.d. van Wulserghem in IJperen ambacht
T. (zijn) Adriaen Cornelissen, schoonvader won. Terhofstede, (haar) Jan Pietersen, haar vader, schutter alhier.

otr/ getr. 08.09/ 30.09.1657 Cadzand
David Nis, j.g. van Cadzand, met Jaquemijntje de Foort, j.d. van Kokelare
T. Thomas Nis, zijn vader, Catelijntje de Foort.

otr. 17.06.1673 Cadzand
Christoffel de ..., j.m. sold. onder Capt. Oldenburgh, met Johanna Buffels, j.d. van Oudenburg.

otr/ getr. 28.03/ 17.04.1633 Oostburg/ Cadzand
Pieter Nobeneij, sold. onder Commandeur Tegnagel, met Anneken Janssen, wed. van Hendrick Jansen.

otr/ getr. 08.05 / 22.05.1779 Cadzand
Charle Joseph Noisé, j.m., geb. Chambre in Frankrijk, met Mari Joseohe Dunjee, van Nouverne, wed. van Jean Barra.

otr/ getr. 27.06/ 26.07.1654 Cadzand
Jochem Nollens, j.g. van Tholen, met Janneken Olfaerts, j.d. van Cadzand
T. zijn moeder per attest, Jan Olfaert cum uxore, haar ouders.

otr/ getr. 09.06/ 05.08.1607 Cadzand
Marcus van Noorden, wed. van Caleken, won. Cadzand van Groede, met Grietje Schepens, van Baijegem, wed. van Jan van Roo.

otr/ getr. 13.01/27.01.1608 Cadzand
Jan van Noordenbroek, van Delmerhorst, wed. van Frijntje Hendrix, met Tanneken Gillissen, j.d. van Heinkenszand
T. (zijn) Louis de Dobbelaer, (haar) Gillis Matthijssen, vader.

otr. 13.04.1615 Cadzand (getr. Sluis)
Philips Nombroodt, van Maldegem, wed. van Matijntje de Swaef, met Aegtje Hendricx, van Zierikzee, wed. van Jan Blocq, beide won.
Cadzand
T. (zijn) Mr. Daniel Rochuss, (haar) Willem Hoen en Jan Gorissen, zwagers.

otr/ getr. 27.09/ 29.12.1642 Cadzand/ Oostburg
Pieter Noppeneij, wed. van Valckenburg, won. Nieuwvliet, met Claertje Schuijfs, j.d. van Caprijcke, won. Cadzand.

getr. 10.05.1727 Cadzand (met attest van Cadzand Waals)
Francois Normand, wed. van Rachel Petel, met Judicq de Roubaij, wed. van, Pieter Chauvain.

otr. 18.08.1629 Cadzand
Frans Nulles, van Luik, wed. van Mayke Menne, sold. onder Capt. la Busiere, met Mayken Arnouts, j.d. van Vlissingen, beide won.
Retranchement
T. (zijn) Capt. la Busiere per attest, (haar) Soom Jansse, vader.

otr/ getr. 20.08/ 17.09.1695 Oostburg (uit trouwboek Cadzand)
Joannes Nuijtinck, j.m. van Groede, met Margarita Kempe, j.d. van Retranchement.

getr. 11.07.1762 Cadzand (otr. Retranchement)
Jacobus van Older, j.m., geb. Huijs in Vlaanderen, won. Retranchement, met Cornelia Blondeel, j.d., geb. Groede, won. Cadzand.

otr/ getr. 23.05/ 18.07.1621 Cadzand
Adriaen Olfaert, j.g. van Cadzand, sold. onder Capt. Piron, met Neeltje Pieters, j.d. van Cruijningen. won. Cadzand
T. (zijn) zijn Capt. per attest, (haar) haar zuster.

otr/ getr. 09.04/ 12.06.1622 Cadzand/ Oostburg
Adriaen Olfaert, van Cadzand, wed. van Neeltje Pieters, sold. onder Capt. Piron, met Grietje Stevens, j.d. van Sluis, won. Cadzand
T. (zijn) zijn Cape. per attest, (haar) Magdaleena Olfaert.

otr/ getr. 12.06/ 04.07.1627 Cadzand
Adriaen Olfaert, de jonge, j.g. van Cadzand, met Mayken Laurensen, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand
T. (zijn) Pieter Barbier, (haar) Betken Laurensen, moeder.

otr/ getr. 10.05/ 01.06.1631 Cadzand
Adriaen Olfaert, van Cadzand, wed. van Mayken Laurensen, met Francijntje van Ophove, j.d. van Sluis, beide won. Cadzand
T. Maerten Janssen Coets.

otr/ getr. 10.12/ 29.12.1688 Breskens/ Cadzand
Adriaen Olphert, j.m. van Oostburg, met Janneken Jans, j.d. van Breskens.

otr/ getr. 05.09/ 20.09.1716 Retranchement (uit Cadzand)
Adriaen Olfert, j.m. van Zuidzande, met Jaquemijntje Leemans, wed. van Jan Karsau.

otr/ getr. 17.10/ 01.11.1716 Breskens (uit Cadzand)
Adriaen Olphert, j.m. van Cadzand, met Caatje Thomassen, j.d. van Breskens, won. Breskens.

otr/ getr. 20.07/ 24.08.1680 Cadzand/ Zuidzande

Daniel Olphert, j.m. van Oostburg, met Mayken Uijttenbogaert, wed. van Jan de Vloo
T. Daniel van Male, Claeijs de Vlieger, Catelijntje Bliex, Maetjen Heijndricks Roose.

getr. 01.05.1658 Cadzand (otr. Schoondijke)
Jan Olfaert, j.g. van Cadzand, met Tanneken Jacobsen.

otr/ getr. 10.08/ 01.09.1686 Zuidzande (uit Cadzand)
Jan Olfert, wed. van Janneken de Wint, won. Zuidzande, met Jaquemijntje Mels, j.d. van St.Kruis, won. Cadzand.

getr. 05.06.1746 Cadzand (otr. Cadzand Waals)
Jacob Olivier, j.m. van Cadzand, met Catharina van Houte, wed. van David van Houte.

otr/ getr. 07.10/ 28.11.1629 Cadzand
Pieter Ollert, j.g. van Genth, sold. onder Capt. Appelboom op de Juffr. Schans, met Prijntje de Radt, van Suijdtbeene, wed. van Pieter Arnouts, won. Oostburg
T. (zijn) Capt. Appelboom per attest, (haar) Jaques le Pla, zwager.

otr/ getr. 15.04/ 30.04.1769 Cadzand
Jan Ongena, wed. van Maria Hebbelink, met Cornelia Roelse, j.d.
T. (zijn) Willem Pleijte en Lijsbeth Morel, echtbaar, (haar) Adriaan van Gelderen, Pieterella Sommeijer, echtbaar.

otr/ getr. 03.08/ 18.08.1748 Cadzand
Lourens Ongena, j.m. van onder Axel, met Maria Hebbelink, j.d. van onder Knokke
T. (zijn) Jannis Verbrugge, Dina Eduard, (haar) Francois Dirks, Catelijntje Moermans.

getr. 02.07.1741 Cadzand
Jan Francois van Otten, wed. van Veere, met Anthonetta van Hanswijk, j.d., geb. Gorinchem.

otr/ getr. 30.10/ 17.11.1613 Vlissingen (uit trouwboek Cadzand)
Anthonis Jacobsen Oudemans, van Iersekedam, wed. van Sandrijne Joris Verburgt, met Mayken Kien, van Vlissingen, wed. van Pieter Manouelt.

otr/ getr. 08.04/ 12.05.1647 Cadzand
Gillis Outerloot, j.g. van Kokelare, met Vijntje Blocx, j.d. van Drongel
T. (zijn) Jacob Pomfoort, cousins, (haar) Pieter Robijn, oom.

getr. 09.09.1714 Cadzand (met attest van Waterland en Schoondijke)
Jan Ova, wed. van Janneken Gijseling met Dina van Hoeve, wed. van Pieter Gruson (Cruson).

otr/ getr. 26.05/ 23.06.1619 Cadzand
Abraham van Overbeke, j.g. van Wester Souburg, met Janneken Arnouts, wed. Van Jan Ingerman, won. Nieuwvliet
T. (zijn) zijn vader, (haar) Janneken, uxor Willem Hoen.

getr. 07.05.1786 Cadzand.
Abraham van Overbeke, geb. en won. Cadzand, met Janneke Garnaat, geb. Terhofstede, won. Cadzand.

otr/ getr. 04.06/ 19.06.1763 Cadzand
Adriaan van Overbeke, wed. van Wilhelmina van der Walle, won. Zuidzande, met Jacomijntje Parmentier, wed. van Izaak Neuféglise, won. Cadzand
T. (zijn) Jacobus van Overbeke, Pieter Parmentier, (haar) Josina Parmentier, Elisabeth van Overbeke.

otr/ getr. 29.07/ 16.09.1618 Cadzand
Isaac van Overbeke, j.g. van Wester Souburg, won. Cadzand, met Anthonijne Nicolaessen (Brabander), wed. van Jan Huijge, won. op Nieuwvliet
T. (zijn) Marinus van Overbeke, (haar) moeder.

otr/ getr. 27.09/ 29.10.1631 Cadzand
Isaac van Overbeke, wed. van Tonijntje Brabanders, met Francijntje Bijns, j.d. van Nieuwvliet
T. (zijn) Denijs de Brabander, (haar) Bertholomeus Bijn en Adriaentje Lems, ouders.

getr. 10.10.1717 Cadzand (met attest van Retranchement en Nieuwvliet)
Jacobus van Overbeke, wed. van Marij Anna Alo, met Susanna Bruneel, wed. Van Eduard de Meulenaer.

otr/ getr. 31.07/ 01.09.1660 Cadzand
Johannes van Overbeke, j.g. van Nieuwvliet, met Barbel Stevens, j.d. van Cadzand
T. Marinus van Overbeke, zijn broer en voorgd, haar ouders.

otr/ getr. 11.04/ 17.05.1648 Cadzand
Marinus van Overbeke, j.g. van Nieuwvliet, met Adriaantje de Vos, j.d. van Cadzand
T. Abraham van Overbeke, oom en voorgd.

otr/ getr. 01.08/ 18.08.1654 Groede (uit Cadzand)
Marinus van Overbeke, wed. van Nieuwvliet, met Adriaentje Dircx, wed. van Jacob Samuels, van Barendrecht.

otr/ getr. 08.05/ 30.05.1610 Cadzand
Gillis Pacque, j.g. uit het land van Waes, met Anne Guillaume, j.d. uit het Walschland, beide won. Cadzand
T. Ouders, (zijn) Nicolaes Guillaume.

getr. 04.08.1641 Cadzand met attest van Sluis)
Jacob Palet met Prijntje Geertsen.

otr/ getr. 03.09/ 18.09.1661 Cadzand
Matthijs Pallet, wed. van Mayken Engels, met Dina Dooms, wed. van Stoffel Ronse
T. Charel Mortier.

otr. 27.01.1628 Cadzand (getr. Oostburg)
Gijsbert Palick, j.g. van Greveraet, sold. onder Capt. Haersolte, met Mayken Paulussen, j.d. van Cadzand.

otr/ getr. 01.10/ 22.12.1689 Cadzand/ Zuidzande
Johah Palma, j.m. van Dorth, onder luitenant van zijn ge... dhr. Graaf ..., met Helena Clara Lips, j.d. van Sluis.

otr/ getr. 16.04 / 03.05.1672 Cadzand
Jan van Pamelen j.m. van St.Anna ter Muiden, met Anna Brakemans, j.d. van Middelburg (Z)
T. (zijn) Catelijne van den Broeke, zuster, Lieven Stevens, goede bekende, (haar) Johannes Brakemans en Maatje Brakman, ouders.

otr/ getr. 19.08/ 09.09.1673 Cadzand
Jan van Pamel, wed. van Elisabeth Jacobs, met Sara Bijns, wed. van Anthonij de Meulenaar
T. (zijn) Jan Abrahamson, zwager, Catelijne van Pamel, (haar) Cornelis en Tonijntje de Meulenaar.

otr. 23.07.1623 Cadzand
Jaques van Pamelen, wed. van St. Anna, met Mayken Daniels, j.d. van Lievenshoutem in 't land van Aalst
T. (zijn) Marc Bouwens, (haar) Claes Daniels en vrouw, ouders

otr. 23.06.1663 Cadzand (getr. Retranchement) (met attest van weeskamer)
Jan Sensen Pandelaer, j.m. van Cadzand, met Maeiken Messie, wed. van Guillaume Gallant, geb. St. Jan in Vlaanderen.

otr/ getr. 13.10/ 31.10.1629 Cadzand
Lieven Pandelaer, van Eekloo, wed. van Mayken Bouwens, met prijntje Meijers, van Soukerke, wed. van Cornelis Bartholomeus, beide won.
Cadzand
T. Claes Daniels, Mayken Meijers, haar zuster.

otr/ getr. 12.06/ 07.07.1627 Cadzand
Pieter Lievens Pandelaer, van Domburg, wed. van Leuntje Adriaensen de Hazaert, met Centijne Verdouw, j.d. van Cadzand, beide won.
Cadzand
T. Lieven Pandelaer, Baven Verdouw, Leuntje Hazaerts.

otr/ getr. 26.06/ 11.07.1706 Cadzand
Nicolaes Parmentier, van Reningelst, wed. van Catharina Quetstroo, met Maria Cappon, j.d. van Cadzand
T. Francois de Meersman, David le Quoi, Marijtje van de Strate, Neeltje van Overbeke.

otr. 07.06.1721 Cadzand
Joost van Parijs, j.m. van Koolkerke in 't Noorden, met Maria Goethals, j.d. van St. Kruis bij Brugge, won. Zuidzande
T. Jannis Cappon, Jacobus Catteauw, Johanna van Eik, Maria de Jonge.

otr/ getr. 26.03/ 17.04.1707 Cadzand
Pieter van Parijs, j.m. van St. Andries, won. Retranchement, met Marij de Jonge, van Schoondijke, wed. van Bartholomeus de Meulenaar,
won. Cadzand
T. Hendrik Elanth, Jacobus de Jonge, Catelijntje de Meulenaar, Cornelia Janssen.

otr/ getr. 22.02/ 10.03.1671 Cadzand
Johannes Passant, j.m. van Cadzand, sold. onder Capt. de Meijer, met Gritje Monrij, j.d. van Retranchement, beide won. Cadzand.

otr/ getr. 31.07/ 12.09.1632 Oosterland (uit Cadzand)
Mahieu Passchiers, j.g. van Koukerke in Vlaanderen, Onlangs alhier gewoond, met Mayken Hendricx, j.d. Van Oosterland, beide won.
Oosterland.

otr/ getr. 03.05/ 25.05.1653 Cadzand
Abraham Paulussen, j.g. sold. onder de comp. van Grave Frids Van Nassouw, met Mayken Ronse, j.d.
T. Jan Michiels Bruggevate, zijn oom, Dina Dooms, haar moeder.

getr. 09.09.1646 Cadzand (otr. Retranchement)
Claes Paulussen, j.g. van Cadzand, met Susanna Jacobsen Dekkers, wed. van Jacob Genin.

otr/ getr. 10.04/ 16.05.1622 Cadzand
Cornelis Paulussen, j.g. van Westcappel, met Catelijne Drijniers, j.d. van Laerne, beide won. Cadzand
T. (zijn) Jasper Thibault, (haar) Monijne van Mersevelde.

otr/ getr. 05.03/ 23.04.1623 Cadzand
Cornelis Paulussen, wed. van Cathelijne Dreijniers, met Mayken Elgoot, j.d. van Loo
T. Abraham Jorissen, Pieter Mouwe, Neeltje Joossen, Prijne Marinussen.

otr/ getr. 21.06/ 11.07.1627 Groede (uit Cadzand, met attest van Cadzand)
Hubregt Paulussen, van de Plaet, wed. van Tanneken Pieters, sold. onder Capt. Buvrij, met Elisabeth Warnier, van Maastricht, wed. van
Marin Cornelissen.

otr. 09.09.1620 Cadzand
Maerten Paulussen, wed. van Grietje Ariens, met Bastiaentje Cornelissen, j.d. van 's-Gravendeel, beide van Cadzand.

otr/ getr. 22.01/ 08.02.1693 Cadzand (met attest van Sluis)
Jan de Pauw, de jonge, j.m. van Groede, met Leijntje Cornelisse, wed. van Pieter van Gelder, won. Sluis.

otr. tussen 02.08/ 29.08.1648 Retranchement (ook getr.) (uit Cadzand)
Hans Peck, van Ravensburg, sold. onder Capt. Pethan, met Jaquemijntje Pieters, j.d. van Polinxhoven
N.B. attest g. om in Retranchement te trouwen op 02.08.1648 (datum v. af g. attest).

otr/ getr. 21.04/ 06.05.1770 Cadzand/ Groede
Pieter van Peenen, wed. van Elisabeth Schippers, won. Groede, met Magdalena Casteleijn, j.d., geb. en won. Cadzand.

otr/ getr. 25.04/ 17.05.1739 Cadzand
Laurens Pens, j.m. van St. Pieter nevens Gent, won. Cadzand, met Tanneke Munnings; wed. van Jan Saal (Zaal), won. Groede
T. Guiljame Lenard, Marike Carelein, Masu Joseps, Maria Verdouw.

otr/ getr. 20.01/ 05.02.1792 Cadzand
Jarmes Perduijn, j.m., geb. en won. Cadzand, met Leena Overbeke, j.d., geb. Zuidzande.

otr/ getr. 14.10/ 03.11.1656 Cadzand (met attest van Groede)
Philippus Perkman, sold. onder Capt. Hechil, met Jaquemijntje van de Voorde, wed. van Jan Bastraet
T. Willemijntje Pickers, Josijne van Achten.

otr/ getr. 20.09/ 11.10.1628 Cadzand/ Sluis
Charles Petit, van Sedan, wed. van Jeanette Coltrem, sold. onder Capt. la Busiere, met Janneken Chrissin, van Mousal, wed. van Pierre
Caijon
T. voor beiden, Guillaem Jasein, serg. zelfde comp.

otr. 11.10.1620 Cadzand (getr. Sluis)
Jan Pieteret, j.g. van 's-Hertogenbosch, sold. onder Capt. Crom, met Adriaentje Adriaens, j.d. van Westkappel, won. Cadzand
T. (zijn) zijn Capt. per attest, (haar) Adriaen Cornelissen en vrouw, haar ouders.

getr. 1649 Groede (met attest van Cadzand van 22.04.1649 om in Groede te trouwen)
Adriaen Pieters, j.g. van Cadzand, met Janneken Jacobs, j.d. van Groede.

otr/ getr. 15.05/ 06.06.1621 Cadzand
Claes Pieters, van Dietmarsch, won. Cadzand, met Martijne Geelvoets, j.d. van Loo, won. Sluis.

otr/ getr. 03.09/ 01.01.1633/ 1634 Cadzand
Claes Pieters, wed. van Martijntje Elvoets, sold. onder Capt. van den Broeke, met Tanneken Janssen, wed. van Pieter Willems, won.
Cadzand
T. (zijn) zijn Luitenant en Lenaert Pieters, (haar) Jan de Roo en Neeltje Lems.

otr/ getr. 19.05/ 12.06.1629 Cadzand
Cornelis Pieters, j.g. van Sluis, met Tanneken Blom, wed. van Geleijn Caluwaert, beide won. Cadzand
T. (zijn) Carel Dirx, Jan BouwensVer. zijn moeder, (haar) Jan Troij.

otr/ getr. 21.10/ 07.11.1628 Vlissingen (uit Cadzand)
Cornelis Pieters, j.g. van Biggekerke met Sara Stevens, j.d. van Oostburg.

otr/ getr. 09.12/ 26.12.1684 Cadzand
Cornelis Pieters, wed. van Catelijntje de Reijter, met Grietje Montrij, wed. van Pieter de Muller
T. Francois de Reijter, Emert Heckebus, Marij Lava, Lonijseken Montrij.

otr. tussen 15.03 en 25.04.1609 Cadzand
Dirk Pieters, j.g. van Cadzand, met Francijne Pieters, j.d. van Veurne ambacht, beide won. Cadzand.

otr/ getr. 10.09/ 14.10.1617 Cadzand
Geerard Pietersen, j.g. van Cadzand, met Mayken Amijs (dewijn), j.d. van Hoostae (Hoogstade) in Veurne ambacht, beide won. Cadzan
T. (zijn) Marius Pietersen en Catelijinken, zijn moeder, (haar) Pieter Dewijn, broer, Cateline Dewijns, zuster.

otr/ getr. 15.02/ 10.05.1615 Cadzand
Jan Pietersen, j.g. van Haamstede, met Nelleken Pieters, j.d. uit het land van Goes, beide won. Cadzand

T. (zijn) Dames Dirx, Bartholomeus Janssen, (haar) Magdalene Jansz.

otr/ getr. 03.01/ 14.02.1621 Cadzand

Jan Pieterssen, van Haamstede, wed. van Pieterella Pieters, met Neeltje Allaerts, van Hekeling, wed. van Wisse Cornelissen, won. Cadzand.

otr/ getr. 13.11/ 30.01.1621/ 1622 Cadzand

Jan Pietersen, wed. van Neeltje Allaerts, met Adriaentje Bouwens, j.d., beide won. Cadzand.

otr/ getr. 26.06/ 17.07.1622 Cadzand

Jan Pieterssen, j.g. van Cappelle, sold. onder Capt. Lijseman, met Leuntje Bavens Verdouw, j.d. van Cadzand
T. (zijn) zijn Capt. luitenant per attest, (haar) moeder.

otr/ getr. 14.01/ 18.02.1607 Cadzand

Job Pieters, j.g. van Driewegen in 't land van Goes, met Mayken Adriaens Braem, van Cadzand
T. (zijn) Charles Adriaens, (haar) Adriaentje Ollemans, zuster.

otr/ getr. 22.12/ 10.01.1615/ 1616 Vlissingen (uit Cadzand)

Job Pietersen, van Driewegen in 't land van Goes, wed. van Mayken Adriaense, met Blasijntje Cerijs, van Recoutre in Vlaanderen, wed. van Michiel Pietersen.

otr/ getr. 06.08/ 20.08.1633 Bteskens_(uit Cadzand)

Joos Pieters (later van Hoeve), j.g. van Nieuwvliet, met Mayken Brouwers, wed. van Maerten van Gervelde, won. Breskens.

otr/ getr. 18.09/ 31.10.1655 Retranchement/ Cadzand

Laurens Pietersen, j.g. van Cadzand, met Laurijntje Janssen, j.d. van Ramscapelle.

otr. 07.03.1626 Cadzand

Lenaert Pietersen, van Cadzand, wed. van Josijntje Geerards, met Mayken Eelegoets, van Loo, wed. van Cornelis Pauluss, beide won. Cadzand

T. (zijn) Marcus Pietersen, broer, Wouter van Mol, (haar) Christijne Verbrugge, vrouw, van Ant. Maertens, Neeltje Cornelis, vrouw van D. Lambregts.

otr/ getr. 11.04/ 10.05.1643 Cadzand/ Oostburg

Lieven Pieters, j.g. uit het land van Waas, met Leuntje Mattheussen, wed. van Matthijs Verleije
T. Laurens Baltens.

otr/ getr. 16.04/ 04.06.1617 Cadzand (1618 nazien)

Matthijs Pieters, j.g. van Cadzand, won. Aardenburg, met Adriaentje Willemsz, j.d., geb. en won. Cadzand
T. (zijn) Dirck Jans, Leenard Pieters, broer, (haar) Catelijne, uxor Meersman, moeder.

otr/ getr. 27.12/ 08.03.1608/ 1609 Oostburg (uit Cadzand)

Willem Pietersen, j.g. uit de Meijerij van 's Hertogenbosch, won. St.Pierre, met Adriaentje Jans, van Middelburg (Z), wed. van Joris Rijckaert.

otr/ getr. 10.04/ 08.05.1622 Cadzand

Willem Pieters, j.g. van Cruijningen, met Elisabeth Bernaerts, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand
T. Cornelis Adriaens en de zusters van weerszijden.

otr/ getr. 09.07/ 10.08.1661 Cadzand

Willem Pietersen, j.g. van Cadzand, met Josijntje le Feber, wed. van Jan Merrison.

otr/ getr. 25.06/ 30.07.1651 Cadzand

Jan Pin, j.g. van Cadzand, met Tanneken Moisis, j.d. van Stalhille.

otr/ getr. 07.04/06.05.1612 Cadzand

Jan Jansen Pina, j.g. van IJperen, met Mayken de Groote, van IJperen, wed. van Paulus Faes, beide won. Cadzand
T. (zijn) Anthonis Maertens, Jan Joue, (haar) Joris Vermeulen, oom.

otr/ getr. 15.11/25.01.1614/ 1615 Cadzand

Jan Pina, van IJperen, wed. van Mayken de Groote, met Catelijne Hubregts, van Schoondijke, wed. van Maerten Marinissen
T. (zijn) Adriaen Huijge, (haar) Philips Snhoobaert en uxor Guillaem de Meulenaer.

otr. 30.10.1733 Cadzand

Pieter PinSon, j.m. van Cadzand, met Grietje de Groote, wed. van Philips van Houwe
T. Jacob van Houwe, de Pauw.

otr. 28.06.1631 Groede (uit Cadzand)

Jacob Plankaert, j.g. van Oijgem, met Aegtje Janssen, wed. van Cornelis Adriaenssen.

otr. 08.01.1642 Cadzand (getr. Oostburg)

Simon Planckaert, j.g. van Hulste, met Aeltje Janssen, j.d. van omtrent Maastricht
T. (Zijn) Jan Planckaert, broer, Pieter de Vos, griffier van Hulste per attest, (haar) Adam de Pauw en Arnout van Couwenburg, per attest.

getr. 22.10.1780 Cadzand

Pieter Planke, j.m., geb. Schoondijke, met Elisabeth Lagasse, j.d. van de froid De trait Entracke(lees Froidestrées en Thiérache) niet behoorlijk bewijs van de Waalse kerk alhier.

otr. 16.10.1779 Cadzand

Johannes Platschaart, geb. en won. St. Anna ter Muiden, met Johanna de Witte, geb. en won. Cadzand.

otr/ getr. 09.04/ 24.04.1768 Cadzand

Cornelis Pleijte, j.m., geb. en won. Cadzand, met Judith van Houwe, j.d., geb. en won. Cadzand
T. (zijn) Willem Pleijte, Elisabeth Morel, (haar) Abraham van Houwe, Janneke du Pree.

otr/ getr. 31.07/ 15.08.1790 Cadzand

Cornelis Pleijte, wed. van Judith van Houwe, met Sara van Ouwwerkerke, wed. van Abraham van Houwe, beide won. Cadzand.

otr/ getr. 22.03/ 13.04.1794 Cadzand

Florus Pleijte, wed. van Johanna van den Ameele, met Elisabeth Aljie, j.d., geb. Retranchement, won. Cadzand.

otr/ getr. 12.12/ 27.12.1795 Cadzand

Florus Pleijte, wed. van Elisabeth Alje, won. Cadzand, met Johanna Visser, j.d., geb. Retranchement, won. Cadzand.

otr/ getr. 19.04/ 04.05.1783 Cadzand

Jacob Pleijte j.m., geb. Cadzand, met Anneken van Houte, fs Isaac, fs Jacob j.d., geb. Cadzand, beide won. Cadzand.

otr/ getr. 01.09/ 16.09.1792 Cadzand

Jacob Pleijte, wed. van Janneke van Houte, won. Cadzand, met Maria Hennekeij, j.d., geb. Nieuwvliet, won. Cadzand, daarvoor won. Zuidzande.

otr/ getr. 27.09/ 12.10.1738 Cadzand

Willem Pleijte, kerk- en schooldienaar van Cadzand, met Willemina van der Schelde, won. Cadzand

T. Cornelis Pleijte, Maatje Matheusen, Willemina Hubregts, Adriaen Michiels

kinderen:..... getuigen:

Cornelis 14/25.12.1738..... Cadzand Cornelis Pleijte, Willemina Hubregts

Willemina 24/04.01/05.1740..... " Corn. Willemse, Magd. van de Schilt

Pieter 01/08 oct. 1741 Frederik Carrelier, Rachel Ubrechts

Johanna 26/05-03.06.1743 Louis Giesels, Magd, Karlier

otr/ getr. 19.09/ 04.10.1744 Cadzand

Willem Pleijte, wed. van Willemina van der Schelde, met Tannetje Verdouw, j.d. van Cadzand

T. (zijn) Louis Gijssels, Magdalena van der Schelde, (haar) Jacobus Verdouw, Maria Albert Dankein

kinderen:..... getuigen:

Maria 23/30-05.1745 Jacobus Verdouw, Maria de Ankeijn

Willem 26.11/04.12.1746 Florus Pleijte, Susanna Verdouw

Johanna 15/24-03.1748 Isaac Mallefas, Dina Pleijte

Willem 17/22-11.1750 Corn. van Melle, Lijsbeth van Houte

Jacob 14/19-11.1752 Florus Pleijte, Sus. Verdouw

Pieter 08/15-12.1754 Jacob Verdouw, Maria Albert Dankein

getr. 06.05.1764 Cadzand (otr. Cadzand Waals)

Willem Pleijte, wed. van Tanneke Verdouw, met Elisabeth Morel, wed. van Jacob van Houwe.

getr. 12.05.1776 Cadzand (otr. Oostburg Waals)

Willem Pleijte, Wz. j.m. schoolmeester en voorzanger Cadzand, met Marie Guequierè, j.d. van de Franse gemeente.

otr/ getr. 28.01/ 15.03.1634 Cadzand

Joos van de Poele, j.g. van Thielt, met Tanneken Adriaenssen j d van Watervliet, beide won. Cadzand

T. (zijn) Francois Segers, Jan Gijssbrechts, (haar) Mayken Dingethans, Mayken Jorissen.

otr/ getr. 02.04/ 23.04.1634 Cadzand

Jaques Poilaen, van Thielt, wed. van Neeltje van der Wielick, met Mayken van Pandre, wed van Gillis Dauwe.

otr. 25.06.1650 Cadzahd (getr. Cadzand)

Allaert Polet, j.g. van Uijtkerke, met Adriaentje Troij, wed. van Michiel Geertsen

T. Guilliame van de Bussche, zijn zwager, vervangende zijn vader.

otr/ getr. 11.07/ 05.08.1615 Cadzand/ Sluis

Jaques Polet, j.g. van Middelburg (Z), met

Barbel Janssen, j.d. van Ereskenszand, beide won. Cadzand

T. (zijn) Mayken de Roo, moeder, (haar) Leendert Leenderts, zwager, Janneke de Bruijne, zuster.

otr. 24.09.1617 Cadzand

Jaques Polet, wed. van Barbel Janssen, met Janneke de Bruijne, wed, van Lenaert Leenderts, beide won. Cadzand.

otr. 15.11.1625 Cadzand

Jaques Poets, van Middelburg, wed. van Janneken de Bruijne, met Hilleken Pieters, j.d. van Hamburg, beide won. Cadzand
T. Robbert Verburgt, Louis Dierick, Adriaantje Willems, Levijntje Costers
N.B. De bruid is onder haar proclamatie zijnde, gestorven.

otr/getr. 09.06/ 09.07.1628 Cadzand

Jaques Polet, van Middelburg, wed. van Hilleken Pieters, met Tanneken Joossen, van Sluis, wed. van Willem Nijnsincx, beide won. Cadzand
T. (zijn) Jan Pieters alias Jan Tré, (haar) Robbert Verburg.

otr/getr. 19.04/ 01.06.1631 Cadzand

Matthijs Pollet, j.g. van Monslie, sold. onder Capt. van der Muijden, met Mayken Hendricx, uit het land van Gulick, wed. van Hendrick
Hendricks
T. Capt. per attest.

otr/getr. 12.12 / 24.01.1699/ 1700 Cadzand (met attest van Nieuwvliet en Cadzand Waals)

Jacob Poleij, j.m. van Boesingen, gewoonde hebbende Nieuwvliet, met Rhoda Clerbaut, van Leijden, wed. van Jacob Outerbost, won.
Cadzand
T. Isaac Clerbaut jr, Gillis van Hasebroek, Elisabeth Clerbaut, Magdalene Charles.

otr/getr. 03.11/ 18.11.1703 Zuidzande/ Retranchement (uit Cadzand)

Jacob Poleij, wed. van Rhoda Clerbaut, met Pieternelle Goetgeluk, j.d. van Zuidzande.

getr. 26.11.1741 Cadzand

Jannis Marcus Poleij, wed. van Marie de la Haije, met Elisabeth la Doux, j.d. van Cadzand.

otr. 22.02.1721 Cadzand (ook getr. Cadzand)

Jan du Pon, wed. van Marij Catleyn Vieu, geb. Vellegem, casselrie van Rijssel, met Pieterrella de-Bruijne, j.d., geb. Zuidzande, won. Cadzand
T. Jan de Vloot, Jan du Booij, Marij Goetgeluk, Magdalena Vergoten.

otr/getr. 30.01/ 24.02.1718 Hoek (uit Cadzand)

Francois de Poorter, j.m., geb. onder Neusen, met Petronella Franke, j.d., geb. Cadzand, beide won. Cadzand.

otr/getr. 18.04/ 03.05.1789 Cadzand

Thomas de Poorter, wed. van Cathalijntje Boccké, won. Zuidzande, met Maria van Melle, j.d., geb en won. Cadzand.

otr. 04.09.1720 Cadzand

Valerius de Poorter, j.m., geb parochie van Rochten, won. Cadzand, met Anna Marij Ketkhove, j.d. van St.Donaas te Brugge, won. Cadzand
T. Jacob Casteleijn, Jacob de Meijer en vrouw Marij de Jonge.

otr/getr. 17.05/ 21.06.1620 Cadzand

Jaques Poortier, j.g. van Watouwe, met Janneken van den Broeke, j.d. van Gessene beide won. Cadzand
T. Jaques de Pla, en zijn vrouw.

otr/getr. 30.05/ 24.06.1626 Cadzand

Jan Poot, van Nieuwcapelle, wed. van Mayken van Pamele, won. St.Anna ter Muiden, met Christijntje Laurensen, j.d. van Sluis, won.
Cadzand (dr. van Laurens Bastiaans en Tanneken Broumans)
T. (zijn) Francois van Vijanen, Stoffel Caf, (haar) Tanneken Broumans, moeder.

otr/getr. 20.12/ 12.01.1714 / 1715 Cadzand

Abraham Porreij, j.m. van Gemp, gouv. Calais, met Sara van Cruijningen, j.d. van Zuidzande
T. Abraham van Houte, Jan van Cruijningen, Esther van Houte, Sara Bonné.

otr/getr. 07.22/ 22 .10.1769 Cadzand

David Porreij, j.m., geb. Retranchement, won. Cadzand, met Magdalena Slock, j.d geb Schoondijke, won. Cadzand.

otr/getr. 12.03/ 04.05.1661 Retranchement (uit Cadzand)

Frans Pot, j.g. van Marck, met Anna Knockaerts, j.d. van Wester Eede.

otr/getr: 20.05/ 11.06.1651 Cadzand

Joos Potteldoorn, wed. van Elisabeth Rentergems, met Tanneken Govaerts, j.d. van Cadzand
T. haar moeder.

getr. 01.06.1755 Cadzand (otr. Oostburg)

Pieter de Potter, wed. van Janneke Meersman, won. Zuidzande, met Fina Leijs, j.d., geb. Cadzand, won. Oostburg.

otr/getr. 28.09/ 13.10.1715 Cadzand

Jan de Poutter, geb. Wamberg, wed. van Maria Carlij, met Magdalena Meliers, van Cadzand, wed. van Jan de Witte, beide won. Cadzand
T. Anthonij Vergote, Jean Francois de Poutter, Elisabeth Sdriaens Lausers, Maria de Poutter.

getr. 07.11.1666 Cadzand (otr Sluis)

Elias Praat, j.m. sold. onder Prins Frits van Nassou, met Gilbertje Willems, Olfart (Oldgast), j.d. van Maastricht.

otr/getr. 03.06/ 25.06.1724 Cadzand

Francois van Praat, j.m. van Cadzand, met Barbara Michielsen, j.d. van Cadzand

T. Jacobus Mallefas, Pieter Leijs, Janneke de Pré, Jacoba de Vos.

otr/ getr. 13.02/28.02.1745 Cadzand
Guiljame de Prater, j.m. van Ruenmet, met Johanna Cocquijt, j.d. van Drogenen.

getr. 06.08.1747 Cadzand (otr. Cadzand Waals)
Abraham de Pree, j.m., met Elisabeth van Houte, wed. van Pieter van Houte.

otr/ getr. 24.06/ 09.07.1662 Cadzand
Gilles de Pré, j.m. van Steene in Vlaanderen, met Prijnken Constantinopel(en), j.d. van Cadzand.

otr. 23.11.1686 Cadzand
Jan de Pré, wed. van Catelijne Duijsschaert, geb. van Avelgem, won. Zuidzande, met Janneken Vercruijce, wed. van Jan Vingers, geb. van Ijperen, won. Zuidzande
T. Pieter Gravelein, Geeraert Claeijssen, Cornelia Faelse, Janneken Vettens.

otr/ getr. 31.01/ 22.02.1654 Cadzand
Erick Prins, sold. onder Capt. Lauwijck, wed. van Catelijne de Hase, met Adriaentje Vesaert, wed. van Jan Cant.

otr/ getr. 17.08/ 08.09.1680 Cadzand (met attest van Nieuwvliet)
Jacob Provoost, wed. van Francijntje Treevaerts, met Jacomijntje de Wagter, j.d. van Iperen
T. Francoijs de Wagter, Claeijs Verstrate, Francijntje Lauwers.

otr/ getr. 05.10/ 20.10.1686 Cadzand (met attest van Nieuwvliet)
Jacob Provoost, j.m. van Meesen, met Anna de Grootte, j.d. van Loppeth
T. Claes Verstrate, Pieter Cruijernaer, Tanneken Verstrate, Jaquemijntje Eloots.

otr/ getr. 09.04/ 01.05.1633 Cadzand
Louis Provoost, j.g. van Brugge, met Mayken Palaert, wed. van Gijsbregt Palaert
T. (zijn) zijn meester Jan Bollaert, (haar) Adriaentje, uxor Joos Raes, moeije.

otr/ getr. 24.11/ 09.12.1753 Cadzand
Izaak van de Putten, wed. van Adriaentje Michielsen, won. Zuidzande, met Anna Mallefas, j.d. van Nieuwvliet, won. Cadzand
T. (zijn) Jacob de Rooij, Catelijne Marote, (haar) Jacobus Mallefas en zijn vrouw Maria Montenack.

otr. 24.02.1616 Middelburg (ook getr.) (uit Cadzand)
Lambregt van de Putte, wed. van St. Catelijne, met Neeltje Franszen, j.d. van Vlissingen.

otr/ getr. 20.06/ 12.07.1767 Cadzand
Emanuel du Puij (Pui), wed. van Maatje van den Broeke, won. Zuidzande, met Maria Braam, Wed. van Cornelis Lijbaart, won. Cadzand.

otr/ getr. 26.04/ 17.05.1620 Cadzand
Geerard de Puijt, van Schoondijke, wed. Van Barbel Pieters, won. Koudekerke (W), met Janneken Joossen, j.d. van Reijningen
T. (zijn) Mels Rijcquaert, zwager, (haar) haar moeder Catelijne

otr. 06.01.1624 Cadzand
Geerard de Puijdt, van Schoondijke, wed. van Janneken Joossen, won. Koudekerke (Z), met Janneke Koevoets, j.d. van Oudekerke in de Calishoek, won. Middelburg
T. (zijn) Mels Rijcquaert, (haar) Prijntje Koevoets, zuster, Jan Alensoon, haar beider voogd.

otr/ getr. 22.11/ 23.12.1681 Cadzand/ Groede
Pieter de Puijdt, wed. van Janneken Deester, met Centijntje van Overbeke, j.d. van Nieuwvliet
T. Anthoenis Verheecke, Abraham le Grand, Josijntje Dathijn, Centijntje Bavens.

otr/ getr. 29.07/ 13.08.1702 Cadzand
Jacob Quakkelbeen, j.m. van Morsseele, met Janneken Vereeke, j.d. van Retranchement
T. Jan Nicasen, Joos van Akkeren, Louise Montrij, Grietje Montrij.

otr/ getr. 06.041 12.05.1652 Cadzand
Jacob Quarts, j.g. van Weelvergem, met Catelijne de Geus, j.d. van Nieuwvliet
T. Pieter Kerfijser, Susanna Nulens, haar moeder.

otr/ getr. 30.12/ 14.01.1702/ 1703 Cadzand (met attest van Groede Waals)
Daniel (David) le Quoij, wed. van Grietje Vermeulen, met Neeltje van Overbeke, wed. van Jan Cappon
T. Thomas Person de jonge, Jan Step, Marie Cappon, Sara le Quoij.

Pieter Raamsdonk, j.m., geb. Schoondijke, won. Cadzand, met Magdalena Mille, j.d., geb. en won. Cadzand.

Cornelis Theunissen Raep, wed. van Aegte Lubberts, ruiters onder Ritmeester van Stockem, met Tanneken Pieters, van Vlissingen, wed. van Jan Jansen Colve (Coloe).

Fredrik Raalenbeek, j.m., geb. Zille in Keurvorstendom Hannover, met Anna Francijna Duijtz, j.d., geb. Nieuwkuik in Meiere van de Bosch.

otr/getr. 07.06/ 22.07.1614 Cadzand

Maerten Ramont, j.g. van omtrent Axel, met Moenijne Lammens, van Wabeke, wed. van Corijn Stevens, beide won. Cadzand
T. (zijn) Stoffel Arnouts, (haar) Bette Lippins.

otr/getr. 03.11/ 21.11.1657 Cadzand

Carel Rebouw, j.g. van Merckhem, met Mayken de Reu, j.d. van Lovendegem
T. Vijntje Clercx, haar moeije.

otr/getr. 27.04 (2e Pinksterdag)/ 1652 Cadzand

Jacob Pietersen Rebouw, j.g. van Colchester, met Francijntje Bamé, wed. van Augustijn Tag.

otr. 22.05.1779 Cadzand

Francois Renaud, geb. van Valence, wed. van Marie Josephe de Filieu, met Levina Sevier, geb. Moerkerke, wed. van Jan Dont, beide won.
Cadzand

otr/getr. 12.05/ 26.05.1619 Cadzand

Adriaen Rens (Reijns), wed. van Neeltje Hubregts, met Prijntje Verbeke, j.d. van Vladzeele, beide won. Cadzand
T. Lieven de Dobbelaer.

otr/getr. 04.04/ 10.05.1643 Cadzand/ Retranchement

Isaac Rens, j.g. van Cadzand, met Prijntje Bijns, j.d. van St.Joris in Vlaanderen
T. (zijn) Adriaen Rens, zijn vader, (haar) Lijsbeth Bijns, zuster.

otr/getr. 30.08/ 20.10.1624 Cadzand

Jacob Rens, j.g. van Moerbeke, met Elisabeth Verbeke, j.d. van Eessen bij Diksmade, beide won. Cadzand
T. (zijn) Adriaen Rens, vader, (haar) Grietje Versmisse, moeder.

otr. 26.08.1634 Cadzand

Simon Rensaen, j.g. van Maintenon, sold. onder Capt. La Busiere, met Josina Adams, j.d. van Nazareth in Vlaanderen
T. (zijn) Pieter Cogne, (haar) Cornelis Clocquet.

otr/getr. 28.06/ 13.07.1659 Cadzand/ Retranchement

Jan de Reu, j.g. van Lovendegem, met Sara Meulenaers, j.d. van Cadzand.

otr/getr. 26.06/ 11.07.1762 Cadzand

Jan de Reu, j.m., geb. Schoondijke, won. Cadzand, met Judith du Bois, wed. van Jacob de Bert, won. Cadzand.

otr/getr. 23.05/ 15.06.1653 Cadzand

Lieven de Reu, j.g. van Lovendegem, met Vijntje Vermaes, j.d. van Dussel
T. Joos van de Neste.

getr. 10.03.1765 Cadzand (otr. Waalse kerk)

Marinus de Reu, j.m., geb. Cadzand, met Magdalena le Feber, j.d., geb. Cadzand.

getr. 17.11.1774 Cadzand

Marinus de Reu, wed. van Magdalena le Feber, won. Cadzand, met Pieterrella Jansen, j.d., geb. en won. Nieuwvliet.

otr/getr. 31.12/ 15.01.1785/ 1786 Cadzand

Marinus de Reu, wed. van Pieterrella Jansen, met Josina Morel, wed. van Willem Merk, beide won. Cadzand.

otr/getr. 12.08/ 02.09.1786 Cadzand

Pieter de Reu, geb. en won. Cadzand, met Adriaantje Brouwer, j.d., geb. Retranchement.

otr. 10.12.1735 Cadzand (ook getr. Cadzand)

Abraham Revier, j.m. van Groede, met Maatje Goedgeluk
T. Pieter Goedgeluk, Maria Waijaards, Pieterrella Tack, Abraham Isaacs.

otr/getr. 23.04/ 08.05.1774 Cadzand/ Zuidzande

Adriaen Reijnders, j.m. geb. Schoondijke, won. Zuidzande, met Maria van den Ameele, j.d., geb. Ronent, won. Cadzand
T. (zijn) Claas Schotte, Adriaentje van Male, (haar) Johannes van den Ameele, Catharina de Marie, echtbaar.

otr/getr. 19.06/ 31.03.1629/ 1630 Cadzand

Claes Reijngout, van Sijlbeke bij IJperen, wed. van Josijntje Jacobs, met Josijne Willemets, van OUDenaarde, wed. van Willem Moreels, beide won. Cadzand (absque testibus).

otr/getr. 11.06/12.10.1644 Cadzand

Michiel Reijnierssen, j.g. van Middelburg in Vlaanderen, met Adriaentje Pieters, j.d. van Cadzand
T. Adriaentje Willems, haar moeder.

otr. tussen 0.2 en 29.08.1648 Retranchement (uit Cadzand)

Michiel Reijniers, wed. van Adriaentje Pieters, met Elisabeth Cauwels, wed. van Roeland de Clerck.

otr. 09.02.1620 Cadzand

Jasper Reijnouts, j.g. van St. Anna, met Neeltje Jooss, j.d. van Middelburg, beide won. Cadzand
T. de beide ouders.

getr. 10.05.1727 Cadzand (met attest van Cadzand Waals)
Gillis Ricket, j.m., met Elisabeth Morillon, j.d.

otr/ getr. 27.12/ 18.01.1631/ 1632 Cadzand
Harrij Ridle, j.g. won. op Nieuwvliet, sold. onder Capt. Willem Duijts, met Neeltje Adriaenssen, j.d. won. Cadzand
T. de Capt. Gerard Hendrix, Christiaan de Clercq, Neeltje Hendricx.

getr. 20.12.1789 Cadzand (otr. Zuidzande)
Abraham Rinders, j.m., geb. en won. Cadzand, met Aaltje Callewaard, j.d., geb. Groede, won. Zuidzande.

otr/ getr. 05.05/ 10.01.1646 Cadzand
Claes Rips, j.g. van Maldegem, met Jorijntje van Vooren, j.d. van St. Laurents
T. haar ouders per attest.

otr/ getr. 12.067 02.08.1648 Cadzand
Claes Rips, wed. van Maldegem, met Mayken Wijnants, wed. van Marinus Jacobsen
T. Willem Carels, haar oom.

otr/ getr. 14.04/ 02.05.1685 Cadzand
Michiel Rispe, j.m. van Cadzand, met Marijtte Hermans, j.d. van Cadzand
T. Jannis van de Woestijne, Aernout Hermans, Janneke Rispe, Proontje Backero.

otr/ getr. 17.07/ 08.08.1700 Cadzand/ Zuidzande
Francois Risseeuw, j.m. van Cadzand, met Johanna Casteleijn, j.d. van Cadzand, beide won. Zuidzande
T. Joos Rosceau, Isaac Huijge, Josijntje Casteleijn, Tonijntje Dankaerts.

otr. 17.04.1784 Cadzand
Isaac Risseeuw fs Jennes, j.m., geb. en won. Schoondijke, met Janneke van Houte, fa Isaac fs Isaac, geb. en won. Cadzand.

otr. 27.04.1681 Zuidzande (ook getr.) (uit Cadzand)
Joos Rosceeuw (Risseeuw), j.m. van Cadzand, met Tanneken Reijniers, wed. van Paulus van Hecke.

otr/ getr. 22.04/ 07.05.1741 Cadzand
Joost Risseeuw, j.m. van Zuidzande, met Neeltje Cappon, j.d. van Cadzand
T. (zijn) Johannes Risseeuw, Anthonette van der Strate, (haar) Abraham Wage, Adriana Fretin.

otr/ getr. 04 of 09.11/ 22.11.1673 Cadzand
Pieter Rocheuw (Risseeuw), wed. van Josijntje Baroens, met Francijntje Garemeijns, wed. van Adriaan Pieters
T. (zijn) Philip Vergote, Leijn Calewaart, bekende, (haar) Jaquemijntje Huijbreghts, Maatje Duijvekoije (moeder ?).

otr/ getr. 08.04/ 30.04.1679 Zuidzande/ Cadzand
Pieter Rosseau (Risseeuw), wed. van Francijntje Germeins, met Leuntje Verheule, j.d. uit het land van Neuzen.

otr/ getr. 23.07/ 06.08.1623 Cadzand
Jan Evertsen van de Riviere, j.m. van Urssele, in 't land van Waes, sold. onder Capt. Potteij, met Rachel Beijsselaers, j.d. van St. Heijnskinderen
T. Capt. Potteij, per attest, Pieter Matthijssen en Pieter van de Voorde, soldaten van deselve compagnie.
N.B. Waarbij naderhand gekomen is consent van de vader des bruidegoms Everard van de Riviere, pr. missive in dat. 30 juli 1623, als ook op des 6 aug daeraenvolgende desselfs personele comparitie en de mondeling consent haar get. Lijdia Beijsselaers zuster, dewijl zij geen ouders nog voogden heeft.

otr. 20.05.1628 Cadzand (getr. Retranchement)
Willem Robbert, j.g. uit Schotland, sold. onder Capt. Kinneman, met Mayken Vos, van Lemberge, wed. van Jaques Duggen
T. (zijn) Joris Oort, sergeant zelfde comp., (haar) Francijntje Carette, uxor Mr. Michiel Carette.

otr/ getr. 29.02/ 13.04.1648 Cadzand
Jan Robijn, j.g. van Nieuwvliet, met Barbel Van Hoecke, j.d. van Meigem
T. zijn vader, haar oom Meeus Pieters.

otr/ getr. 10.03/ 25.03.1708 Cadzand (met attest van Oostburg en Zuidzande)
Jan Robijn, wed. van Josiintie van Dale, won. Zuidzande, met Marij Serdijn, vah Bezelare, won. Cadzand
T. Abraham van Dale, Jaquemijntje van Hekke, Jaquemijntje Daniels.

getr. 20.08.1645 Cadzand
Pieter Robijn, wed. van Prijntje, van Nevel, met Mayken de Foort, wed van Jan de Lange.

Otr. 03.02.1614 Cruijningen (ook getr.) (uit Cadzand)
Daniel Rochuss(en), wed. van Vlissingen, won. Cadzand, met Christijntje Verbrugge, j.d. van Serooskerke, won. Cruijningen.

otr/ getr. 22.11/ 14.01.1631/ 1632 Cadzand

Laurens Rochussen, wed. van Leijntje Cornelissen, won. Breskens, met Neeltje Hazaerts, wed. van Pieter Rijcx, won. Cadzand
T. (zijn) Willem Jansen, Jacob Janszen, (haar) Jan Alensone, Jan Rijcx.

otr/getr. 24.03/ 23.05.1663 Meliskerke/ Cadzand
Pieter Rochussen, j.m. van Cadzand, met Leijntje Willeboorts, j.d. van Meliskerke.

otr/getr. 13.09 / 09.10.1653 Cadzand
Rochus Rochussen, j.g. van Cadzand, met Mayken de Lange, van Heernegem, wed. van Simon Bijl
T. Jan Bartels, Pieter de Vriese.

otr/getr. 31.12/ 25.01.1661/ 1662 Cadzand
Rochus Rochussen, wed. Van Mayken de Lange, geb. Meliskerke, met Adriaenken Heijpe, j.d. van Meliskerke (getr. met attest Weeskamer).

otr/getr. 19.01/ 24.02.1678-Cadzand (met attest Weeskamer)
Rokus Rokussen, wed. van Barbel Franken, met Tanneken van Sweden, wed. van Maarten Benau
T. Pieter Rokussen, Leuntje Willeboorts.
N.B. volgens Retranchement getr. 29.01/ 22.02.1678 Cadzand, hij won. Retranchement, wed. van Maarten Benni, won. Cadzand.

otr/getr. 03.05/ 28.05.1642 Cadzand
Simon Rochussen, wed van Heer Jansdam, met Mayken Pieters, j.d. van Cadzand
T. Pieter de Vriese, haar voogd.

otr/getr. 07.10/ 08.11.1656 Cadzand/ Retranchement
Joos de Roeck, j.g. van Eeckeloo, berijder van Cadzand, met Janneke de Boijse, j.d. van Biervliet
T. haar vader.

otr/getr. 03.09/ 05.11.1679 Westcappel/ Cadzand
Gillis Roeland, wed. van Pauline van Swaervelde, met Pieterella van de Velde.

otr/getr. 14.04/ 03.06.1663 Cadzand
Jan van de Roestijne, wed. Van Maeiken Pijs, geb. Caprijck, met Lisabeth Benoot, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand.

otr/getr. 20.04/ 12.05.1680 Cadzand
Andries Roetaert, wed. van Pieterella Calwaerts, met Catelijntje Ketels, j.d. van Sroevezele
T. Claes de Soete, Francois Knockaert, Anneken Verstrate, Marij van den Berge.

otr/getr. 26.09/ 08.11.1643 Cadzand
Jan Rogiersen, j.g. van Assche, met Mayken Jansen, j.d. van Eernem
T. Hubregt Danckaert.

otr/getr. 23.12/ 11.02.1628/ 1629 Cadzand/ Retranchement
Jonckhr Americus de Rolle, j.g. van Bergen op Zoom, vaandrig onder Capt. Juffr. Marie La Busiere, j.d. van Axel
T. (zijn) zijn cousijn de Bert, luit. van Capt. Casembroot, (haar) Patrick Hamilton, zwager, vervangende haar moeder.

otr/getr. 07.09/ 06.10.1624 Cadzand
Bartholomeus Janssen de Roo, van Koudekerke, wed. van Magdaleentje Jans (Verstelse) met Janneken Pieters, j.d. van Oostkapelle, beide won. Cadzand
T. (zijn) Bartel Bartholomeussen, moeder, (haar) Pieternelleken Pieters, zuster, Rijcquaert Mels.

otr. 24.04.1612 Cadzand
Gilles de Roo, van Langemark, wed. van Neeltje Jans, won. Cadzand, met Jaquemijntje Tijtgaet, van Mallebeke, wed. van Pieter de Wale, won. bij Reijgersvliet.

otr/getr. 23.10/ 10.11.1627 Cadzand
Jan de Roo, j.g. van Westvliet in Vlaanderen, met Jaquemijntje Pins, wed. van Arent Leenderts, beide won. Cadzand
T. Jacob de Roo, broer.

otr/getr. 10.11/ 28.11.1629 Cadzand
Pieter de Roo, van Reijningen, wed. van Mayken van den Berge, met Mayken Truijs, J.d. van Bambeke, beide won. Cadzand
T. (zijn) Jan de Roo, zoon, (haar) haar ouders per attest.

otr/getr. 07.01/ 12.03.1634 Cadzand
Pieter de Roo, j.g. van West Vleteren, met Grietje Segers (Jans(en)), j.d. van Cadzand
T. (zijn) Pieter de Roo, vader, Victor de Roo, broer, (haar) Seger Jansen en Adriaentje Segers, ouders.

otr/getr: 06.09/ 05.11.1631 Cadzand
Victor de Roo, j.g. van Oost Vleteren, met Sijtje Laurensen, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand
T. (zijn) Pieter de Roo, vader, (haar) Lijsbeth Cents, moeder.

otr/ger. 24.07/ 14.09.1616 Cadzand
Lucas van Roode, j.g. uit 't land van Brunswijk, won. Cadzand, met Susanneken Pagtenbeek, j.d. van Bergen op Zoom, won. Middelburg
T. Marinus van Overbeke.

otr/getr. 26.07/ 02.08.1611 Cadzand

Pieter van Roon, j.g. Van Baijegem, met Leijntje Davids, j.d. van Westcappelle, beide won. Cadzand
T. (zijn) Pieter van de Casteel, (haar) Catelijntje Lenaerts, moeder.

otr/getr. 23.09/ 17.10.1685 St. Kruis/ Retranchement uit Cadzand)

Jacobus de la Ros, j.m. van Somergem, met Marij Hoste, j.d. van Zuidzande.

getr. 27.04.1629 Groede (otr. tussen 21.10 en 18.11 Cadzand)

Jan Roose, j.g. van Beveren, sold. onder Capt. Buvrij, met Thomasijne Charle, j.d. van Lootenshulle, won. Nieuwvliet
T. (zijn) Capt. per attest, Jacob Barents corporaal, (haar) Andries en Mayken Charle, ouders, Lijsbeth Adriaens.

otr/getr. 15.01/ 30.01.1656 Cadzand

Jacob Rosceau, wed. van Vicentia Doue, met Tanneken Vivile, van Cassel, wed. van Pieter de Gerdere
T. Gooltje Bliex.

otr. 07.06.1659 Groede (ook getr.) (uit Cadzand)

Jacques Rosceau, wed. van Tanneken Viville, met Margriete de Reume, wed. van Jean de la Haije.

otr/getr. 17.06/ 01.07.1668 Cadzand

Jan Roose, j.m. van Heijst, sold. onder Prins Frijts van Nassou, met Maeiken Nissen, j.d. van Cadzand.

otr/getr. 16.04.1735 Cadzand

Pieter de Roose, j.m. van Lierne, met Janneke le Doux, j.d. van Cadzand
T. Prijntje Michielsens, Thomas Michielsens, Cornelis Bartels, Maria Erasmus.

otr/getr. 16.06/ 07.07.1692 Cadzand

Pieter Rosendaal, j.m., geb. Groede, won. Zuidzande, met Tanneke Contant, geb. Retranchement, won. Cadzand.

getr. 06.05.1676 Cadzand (met attest van Zuidzande)

Jacob Ronssen met Prijntje Daalmans.

getr. 13.05.1646 Cadzand (met attest van Sluis)

Pieter Rotiers met Elisabeth van Ophove.

otr/getr. 31.07/ 15.08.1649 Cadzand

Pieter Rotiers, wed. van Elisabeth van Ophove, met Marij Verbeke, j.d. van Cadzand
T. Matthijs Verbeke en Rosiane, uxora.

getr. 08.01.1764 Cadzand (otr. Cadzand Waals)

Anthonie le Roi, geb. Groede, met Josina Parmentier, wed. van Izaak van Houte.

otr/getr. 20.02/ 18.04.1610 Cadzand

Cornelis Rubbens, j.g. van Schoondijke, met Josijne van Lare, j.d. van Vlissingen.

getr. 25.07.1728 Cadzand (met attest van Cadzand Waals)

Matthij de Rui, j.m., met Sara de Smit.

otr/getr. 01.02/ 16.02.1620 Cadzand/ Calais

Leenard Rulloff, j.g. van Oessen bij Bergen St. Wijn, met Adriaentje Coole, j.d. van Rilhene in Vlaanderen, won. bij Calais.

otr. 22.04.1786 Cadzand

Jannes de Ruijsscher, geb. Groede, won. Zuidzande, met Catharina de Bruijne j.d., geb. IJzendijke, won. Cadzand.

otr/getr. 01.05/ 29.05.1641 Oostburg/ Cadzand

Ubbo van Ruijtenburg, van Callepande, wed. van Tanneken van Warnewijle, ruiter in de compagnie van Zijne Excellentie, met Neeltje
Andriessen, van Cadzand, wed. van Anthonij van Beddelem.

otr/getr. 31.12/ 15.01.1667/ 1668 Cadzand

Jacob de Rij, j.m. van Cadzand, met Adriaentje Jacobs, van Cadzand, Wed. van Cornelis op de Camp.

otr/getr. 10.02/ 11.03.1663 Cadzand

Samuel Rijckaer, j.m. van Vijnct in Vlaanderen, met Maeiken Welvaerts, j.d. van St. Jan in Vlaanderen.

otr. 27.04.1630 Cadzand

Jan Rijckdom, j.g. uit West Vlaanderen, sold. onder Capt. Orliens, met Elisabeth de Clercq, wed. van Joos Boeije, van Hasselt, uit 't land van
Luik
T. (zijn) Capt. per attest, (haar) Swarten Hendrick cum uxore.

otr/getr. 29.06/ 17.07.1630 Groede (met attest uit Cadzand)

Jan Rijcke, j.g. van Cadzand, won. Cadzand, met Mayken Marinussen, Wed. van Cornelis Cornelissen, won. Groede.

otr/getr. 20.07/ 24.08.1608 Cadzand

Melchior Rijckers, j.g. uit Cadzand, met Grietje Dirx, j.d. uit St. Annaland

T. zijn vader, haar moeder.

otr/ getr. 17.05.1615 Cadzand (getr. Schoondijke)
Mels Rijcquaerts, van Cadzand, wed. van Grietje Dijrix, met Adriaentje Blaesens, j.d. van Schoondijke.

otr/ getr. 18.02/ 19.03.1623 Cadzand
Mels Rijcquaerts, van Cadzand, wed. van Adriaentje Bles, met Pieternelleken Pietersen, j.d. van Oostcappel.

otr/ getr. 28.04/ 03.06.1629 Cadzand (nazien)
Pieter Rijcx, j.g. van Cadzand, met Neeltje Adriaens de Hazaert, wed. van Pieter Wijnants, brouwer Terhofstede
T. (zijn) Catelijne Rijcx, zuster, (haar) Jan Alenzone, stiefvader.

otr/ getr. 06.05/ 24.06.1607 Cadzand
Jacob Rijkaert, wed. van Urssel, met Adriaentje Janssen, wed. van Pieter Daenssen, van ter Bottinge.

otr/ getr. 28.06/ 16.07.1659 Cadzand
Adriaen Rijs, j.g. van Helsegem, met Josijntje Cornelissen, j.d. van Keuren.

otr/ getr. 12.06/ 02.08.1648 Cadzand
Claes Rijss, wed. van Maldegem, met Mayken Wijnants, wed. van Marinus Jacobsen
T. Willem Carels, haar oom.

otr/ getr. 15.04/ 01.05.1796 Cadzand
Abraham Sammon, j.g., geb. Groede, won. Cadzand, met Janna Hendriks, j.d., geb. Nieuwvliet, won. Cadzand.

otr. 09.03.1641 Oostburg (getr 01.12.1641 ?) (uit Cadzand)
Jan van de Sande, van Otegem, wed. van Prijne Temme, met Josijne van Locene, van Grammont, wed. van Jan Houde.

otr/ getr. 21.04.1658 Retranchement (uit Cadzand)
Olof Sas, uit het Sticht Osnabrugge, wed. van Lijsbeth Hamels, sold. onder Capt. Sixma, met Francisca Cales, van Meliskerke, wed. van Joris Poot.

otr/ getr. 06.08/ 01.09.1618 Cadzand
Jan Savage, van omtrent Kortrijk, wed. van Janneken Voorsugt, met Elisabeth Verlonge, - j.d. van Steenvoorde, beide won. Cadzand.

otr/ getr. 30.12/ 21.01.1690/ 1691 Cadzand
Jan Schardeijn, van Retranchement, wed. van Jaquemijntje Marote, met Marij Coppernol, j.d. van Retranchement, won. Retranchement
T. Wijnant Pieters, Lambrecht Elewout, Jobijn Tange, Sara Louwers.

otr. 04.07.1654 Cadzand
Matthijs Schever, sold. onder Capt. Horatius Aijtsma, met Janneken van den Abeele, j.d. van Noordskote.

T. Mayken Smal
otr/ getr. 26.11/ 14.12.1707 Cadzand
Paulus Schink, j.m. van Diest, met Janneken van Hoeke, van Borssele, wed. van Philip van de Viver
T. Jan de Vriese, Guilliame de Geijter, Mayken van Ee, Anna van Damme.

otr/ getr. 10.04/ 03.05.1711 Zuidzande (uit Cadzand)
Laurens Schombaert, wed. van Johanna van Lumig, met Anna Parmentier, j.d. van Ruijmbeke, won. Cadzand.

otr/ getr. 26.01/ 10.02.1704 Cadzand
Pieter Schombaert, van Ardoijen, wed. van Janneken Verbuijre, met Pieternelle Kuveliers, van Palinkhoven, wed. van Paulus Amanders
T. Willem Christijn, Jacob Quakkelbeen, Anna Pietersen, Janneke Vereeke.

otr/ getr. 12.09/ 04.10.1711 Zuidzande (uit Cadzand)
Pieter Schombaert, wed. van Pieterrella Kuvelier, met Johanna Lein, wed. van Joos van de Putte.

getr. 14.08.1779 Cadzand (otr. Groede)
Isaack Schonaart, j.m., geb. en won. Cadzand, met Janneke du Mee, Wed. van Jan Cornelis, won. Groede.

otr/ getr. 23.08/ 27.09.1608 Sluis/ Oostburg
Guilliame Cornelissen de Schot, j.g. van Oostburg, met Martintje Pelsmakers, j.d. van Middelburg in Vlaanderen.

otr/ getr. 27.12/ 19.01.1670/ 1671 Cadzand
Gillejaem Schotte, van Wielsbeke, wed. van Jorintje Goejens, met Magdaleentje Verschengele, van Betzeel, wed. van Jan de Molier.

otr/ getr. 30.11 / 15.12.1715 Cadzand
Jan Schram, j.m. van Linhouthausen in 't land van Trier, met Maria Coppernol, wed. van Matthijs Verburgt, beide won. Cadzand
T. Jan Beekman, Jacob Schardein, Elisabeth van der Helst, Elisabeth Denijs.

otr/ getr. 28.07 / 19.08.1731 Cadzand
Jan Schram, van Cadzand, wed. van Maria Coppernol, met Maatje Adriaansen, j.d. van Cadzand
T. Eduard de Meulenaar, Jan de Geijter, Pieterrella Wouters, Maria Verburg.

otr, 29.10.1785 Cadzand

Cornelis Schrasdorp, j.m., geb. en won. St. Anna ter Muiden, met Sara van Houte, geb. en won. Cadzand.

otr/ getr. 24.01/ 13.03.1616 Cadzand

Govert van der Schuijre, van Leerem, wed. van Mayken Amelinx, met Tanneken Antheunissen, j.d. van Meessen, beide won. Cadzand
T. (zijn) Ernest Borlé, (haar) Josijne Sitters.

otr/ getr. 26.03/ 16.05.1644 Cadzand

Michiel van der Schuijre, j.g. van Vlissingen, met Anneken Gerrits, j.d. van Rotterdam
T. (zijn) Pieter van der Schuijre, vader, (haar) ouders.

otr/ getr. 20.12] 04.01.1766/ 1767 Cadzand/ Nieuwvliet

Adriaan Schijve (Schieve), j.m., geb. Nieuwvliet, met Hester Schonaart, j.d., geb. Cadzand
T. (zijn) Adriaen Schieve, Johanna du Buson, (haar) Abraham Cappon, Hester Albert.

otr. 02.04.1796 Cadzand

Isaac Schijve, j.m., geb. Nieuwvliet, won. Groede, met Sara Dosselaar, j.d., geb. en won. Cadzand.

otr/ getr. 17.05/ 02.06.1653 Retranchement uit Cadzand

Andries Segelaer, j.g. van Nimwegen, ruiter onder Rotm. Buat, met Belia Willems, j.d.

otr. 11.07.1621 Cadzand

Francois Segers, j.g. van Liswegen, met Willemijne Marinussen, van Meijegem, wed. van Laurens Bastiaens, beide won. Cadzand.
N.B. Attestatie gegeven om te mogen trouwen op 2 febr. 1623 (sic).

getr. 07.07.1782 Cadzand (otr. Schoondijke)

Isaak Senij, wed. van Joanna van Melle, geb. Zuidzande, won. Cadzand, met Susanna Willemsen, wed. van Jannis Meulendijk, won. Schoondijke.

otr/ getr. 10.05/ 27.05.1708 Cadzand (Waals Herv.)

Louijs Senaude, j.m. van St. Piere bij Calais, met Magdalena (H)Ekkebus, wed. van Abraham Deij, beide won. Cadzand.

otr/ getr. 05.03/ 26.03.1644 Cadzand/ Retranchement

Matthijs Seru, wed. sold, onder Capt. Mogge, met Catelijntje van de Castele, j.d. van Wachene.

otr/ getr. 20.05/ 11.06.1673 Cadzand/ Retranchement

Hans Heijndrik Sibarts, j.m., sold, onder Capt. Oldenburgh, met Anna Meertens, wed. van Samuel de Priester.

otr/ getr. 06.06/ 12.07.1654 Cadzand/ Koudekerke

Adriaen Simonsen, j.g. van Oostwijinkel, met Janneken Loijssen de Pourcq, j.d. van Koudekerke
T. Pieter Daveloose, vervangende zijn ouders, haar vader, per attest.

otr/ getr. 10.06/ 29.07.1618 Cadzand

Jaques Simons, van Eggem bij Kortrijk, Wed. van Levijne Cools, met Tanneken Antheunissen, van Melsen, wed. van Govert van der Schuijre
T. Elisabeth van Errewegen, uxor Thibault, Jan Jans.

otr/ getr. 22.04/ 24.05.1615 Cadzand/ Oostburg

Joos Simons, j.g. van Somergem, met Catelijne Marlingh, j.d. van Oostende.

otr/ getr. 06.06/ 29.06.1653 Cadzand

Paulus Simonsen, j.g. van Maldegem, met Tanneken Hendricx, j.d. van Cadzand
T. haar ouders.

otr/ getr. 10.04/ 25.04.1706 Cadzand

Cornelis de Sitter, j.m. van Breskens, dragonder in de comp. van Capt. du Mont, in 't regiment van Brigadier Slippenbach, met Maria Vervake, j.d. van Nieuwvliet
T. Johan Souval, Francois de Veij, Anna Marije Ribbekens, Anna Van Damme.

getr. 06.06.1648 Middelburg (uit Cadzand)

Gillis de Sitter, j.g. van Soukerke, met Neeltje van de Steene, van Sieselee, wed. van Lieven Gorissen.

otr/ getr. 27.07/ 24.03.1630/ 1631 Cadzand

Jan de Sitter, uit het land van Aalst, wed. van Mayken Verheije, met Mayken de Wilde, j.d. van Nazareth, beide won. Cadzand
T. (zijn) Joos van de Poele, Cornelis Braem, (haar) Heijndrijntje Jans, janneken van Wesel.

otr/ getr. 17.05/ 09.06.1642 Cadzand

Jan de Sitter, wed. uit het land van Aalst, met Marij Provoost, uit Artois, wed. van Jan Menckele.

otr/ getr. 31.05/ 19.06.1676 Cadzand

Jan de Sitter, j.g. van Cadzand, met Maatje Potteldoren, j.d. van Cadzand.

otr. 13.08.1633 Cadzand

Joos de Sitter, j.g. van Maldegem, met Mayken Hasebroeks, j.d. van Kortrijk, beide won. Cadzand
T. (zijn) Passchier Boone, Berbel Stoffels, (haar) Seger Hasebroekan Francijne Celijns, oom en moeije.

getr. 27.12.1701 Cadzand

Jacob Sluijmer, j.m. van Swolle, ruiter onder de comp van dhr. Johan Hendrik de Kiswetter, majoor in 't regiment van de hr, Colonel Paul van Rammingen, met Helena Faasse, van 's Hertogenbosch, wed. van Jacob Roothausen.
N.B. met permissie van de heer major d.d. 20.11.1701 en attest van 's Hertogenbosch van 08.11.1701.

otr. 04.06.1644 Cadzand (getr. Retranchement)

Jan Smael, sold. onder Capt. Thomas Pithan, met Jaquemijntje Pieters, j.d. van Cadzand
T. Francijne Pieters, haar moeder, vervangende de vader.

otr/getr. 12.04/ 27.04.1659 Cadzand (met attest van Oostburg)

Adriaen Smalleganck, wed. van Janneken Pieters, met Adriaentje Kense, wed. van Arnout Braem.

otr/getr. 13.08/ 11.09.1661 Cadzand

Adriaen Smalleganck, wed. van Adriaentje Kense, met Janneken Rispe, j.d. van Cadzand
T. Josijntje Laurens, haar moeder.

otr/getr. 09.04/ 24.04.1712 Cadzand

Pieter Smalleganck, j.m. van Borssele, met Robijntje Huijge, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand
T. Jacob Huijge, Isaac Huijge, Mayken Doenssen, Helena Huijge.

getr. 22.09.1658 Cadzand (met attest van Retranchement)

Gijsel de Smit, j.g. van Adegem, met Janneken Wierijnx, j.d. van Overmeen
T. Adriaen Wierijnx, haar broer, vervangende de ouders.

otr/getr. 06.04/ 24.04.1658 Cadzand

Gijsel de Smit, j.g. van Calkar, met Jaquemijntje Pins, j.d. van Cadzand
T. haar moeder.

getr. 31.05.1716 Cadzand (met attest van Groede, Breskens en Cadzand Waals)

Hubregt de Smith, j.m. van Breskens, met Esther Durie, j.d. van Cadzand.

getr. 04.09.1707 Cadzand (otr. Oostburg)

Isaac de Smidt, wed. van Cornelia Steenhouders, met Marij Maranis, wed. van Pieter Goethals.

otr. 10.09.1735 Cadzand (ook getr.)

Joost de Smit, wed. van Janna Serlippens, met Christina Elisabeth, wed. van Rochus van der Maas
T. Jacob Verdouw jr, Maria van Houte, Cornelis van Melle, Elisabeth Morel.

getr. 04.10.1711 Cadzand (met attest van Groede en Nieuwvliet)

Laurens de Smidt, wed. van Tanneken Simons, met Pieternelle van Laren, j.d. van Groede.

otr/getr. 05.04/ 14.06.1620 Cadzand

Pieter de Smit, j.g. van Oudeghem, met Mayken Antheunissen, van Langemark, wed. van Maerten Masier, beide won. Cadzand
T. Pieter de Wint, Andries Gijsels.

otr. 31.05.1698 Zuidzande (uit trouwboek Cadzand)

Joannes de Soete, j.m. van Oostburg, met Adriaentje van Overbeke, j.d. van Vlissingen.

otr/getr. 22.04/ 10.05.1656 Cadzand

Arnout Soets, j.g. van Wilsbeke, met Francijntje Costers, j.d. van Hoecke.

getr. 22.11.1705 Cadzand (met attest van Groede)

Francois Sohier, j.m., met Susanna de Wachter, j.d.

otr/getr. 06.05/ 21.05.1713 Cadzand/ Retranchement

Jacob Sonnevijle, van Groede, wed. van Janneken van Rimst, met Pieternelle de Voogt, van Zuidzande, wed. van Philips le Cointre
T. Cornelis Sonnevijle, Josua van Male, Tanneken Sonnevijle, Francijntje de Voogt.

otr/getr. 26.08/ 10.09.1719 Cadzand

Laurens Sonnevijle, j.m. van Terhofstede, won. Cadzand, met Jacoba Huijge, j.d. van Cadzand, won. Retranchement
T. Jacob Sonnevijle, Abraham Huijge, Pieternelle de Voogt, Helena Huijge.

getr. 07.05.1741 Cadzand (otr. Cadzand Waals)

Joost de Soute, j.m. van Cadzand, met Sara du Bois, wed. van Jannis Cappon

otr/getr. 17.08/ 12.09.1694 Cadzand

Jan de Sou, van Chalons, wed. van Pieternelle Wispeliets, sold. onder de comp. van dhr Baron-Swanschbel, Colonel ten dienste deser Landen, met Barbel Klunders, van Poperinge, wed. van Charel de Va
T. Capt. Luit. Blaack, permissie 15.08.1694, Pieter Millij.

otr. 24.04.1745 Cadzand (verm. getr. 09.05 Zuidzande)

Jacobus de Soute, j.m. van Cadzand, met Adriane van Nieuwenhuijse, j.d. van Retranchement
T. (zijn) Marinus de Soute, Josina Risseeuw, (haar) Jan van Nieuwenhuijse, Maatje Garnaat.

otr/ getr. 17.07/ 01.08.1756 Cadzand

Joost de Soute, wed. van Sara du Bois, won. Cadzand, met Maatje Bourgonje, j.d. van Cadzand
T. (zijn) Marinus de Soute, Maria van Ankum, (haar) Adriaan Adriaansen, Susanna Mallefas.

otr/ getr. 20.12/ 04.01.1710/ 1711 Zuidzande (uit Cadzand)

Louis de Soute, j.m. van Zuidzande, met Paulina Olphert, wed. van Jan van Anckum.

otr/ getr. 23.03/ 21.04.1652 Retranchement/ Cadzand

Jan Spoor, j.g. van Rentergem, met Janneken Wielmakers, j.d. van Cadzand.

otr/ getr. 12.06/ 10.07.1622 Cadzand

Bernard de Springe, van Stegers, wed. van Jeanne Maille, sold. onder Capt. Potteij, met Neeltje Pieters, van Arnemuiden, wed. van Paulis
Janssen, "haer houdende onder de selve compagnie".

otr. 10.11.1671 Cadzand

Maerten van Spuijbroek, j.m. van Lovendegem, met Janneken de Foort, j.d. van Nieuwvliet
T. Gillis Slok, zijn oom, Maria Beerents, Elisabeth van Dale, haar moeije.

getr. 17.06.1663 Cadzand (otr. Retranchement)

Jan Standaert, met Berbel van Staen.

otr/ getr. 27.07/ 11.08.1697 Cadzand

Gillis Steeland, van Swevezele, wed. van Francijntje de Grave, laatst gewoond hebbende tot Riddervoorde, met Francijntje Leune, van
Mullebeke, wed. van Pieter de Jonge, won. Cadzand
T. Louis Moenens, Bartholomeus de meulenaer, Adriaentje Francke, Grietje Monrij.

otr/ getr. 15.05/ 30.05.1706 Cadzand

Gillis van Steeland, van Swevezele, wed. van Francijntje Leune, met Janneken Geldhof, van Isegem, wed. van Adriaen de Veau
T. Andries Carpentrij, Louijs de Vos, Marij de Jonge, Tanneken Mallefas.

otr. 21.11.1722 Cadzand (ook getr. Cadzand)

Louis Steenaart, j.m. van Cadzand, met Sara du Vinage, j.d. van Cadzand
Joannes van Houwe (Ouwe, sic), Jacobus de Meijer, Judith Pinson, Maria Allard.

otr. 21.09.1726 Cadzand

Lowijs Steenhart, wed. van Sara du Vinage, met Maria Plevier, j.d. van Groede, won. Cadzand
T. Jacobus de Meijer, Jannes de Lut, Judith Pinson, Jacomijntje de Vos.

otr/ getr. 12.05/ 28.05.1691 Cadzand (met attest van de Fransche gem. van Cadzand en Oostburg)

Philips Steenaert, j.m. van Waterland, met Judith Pinson, j.d. van Settec, beide won. Cadzand
T. Jacob Danekens, Jean Cassel, Mayken Rijkebus, Marij van Houthe.

otr. 12.04.1670 Zuidzande (uit Cadzand)

Dirck Steger, j.m. van Cadzand, met Catelintje Bockees, j.d. van St. Anna ter Muiden.

otr/ getr. 06.05/ 14.06.1628 Cadzand

Jaques Sterck, van Schotland, wed. van Margriete Stijvaert, sold. onder Capt. Kinneman, met Mayken Portaels, j.d. van Axel, beide won.
Retranchement
T. (zijn) Maerten Drommert, mede soldaat, (haar) Emmerens Hermans.

otr/ getr. 21.04/ 16.05.1634 Vlissingen (uit Cadzand)

Mr. Johannes Sterthemius, j.g. van Axel, dienaar des H. Evangeliums in Cadzand, met Anna de Hane, j.d. van Vlissingen.

getr. 07.06.1648 Cadzand (met attest van Groede en Sluis)

Arnoud Stevens, wed., met Catharina Hasenburg, wed. van Frans de Weert.

otr/ getr. 13.06/ 15.07.1665 Cadzand

Krin Stevensen, j.m. van Cadzand, met Sara Vermeere, j.d. Van Cadzand, beide won. Cadzand.

otr/ getr. 26.02/ 14.03.1695 Breskens (uit trouwboek Cadzand)

Jan de Steijger, met Elisabeth Gijsbregts, beide Van Retranchement.

otrigetr. 12.07/ 10.08.1614 Cadzand

Paulis Anthonissen Stoff, van Breskens, wed. van Margriete Danckaerts, met Martijntje Aijemans, van Groede wed. van Carel Jans, beide
won. Cadzand.

otr/ getr. 12.06/ 07.08.1622 Cadzand

Adriaen Stoffels, j.g. van Cadzand, met Vijntje Marschalx, j.d. van Oostakkere, beide won. Cadzand.

otr. 06.06.1653 Cadzand (getr. Retranchement)

Adriaen Stoffels, wed. van Neeltje Cornelissen, met Janneken van de Neve, j.d. van Bornhem.

otr/getr. 15.02/ 15.09.1609 Cadzand/ Sluis

Leunis Stoffels, wed. van Jobje Gijsbrechts, uit het land van Tholen, met Tanneken Cornelis, wed. uit Cadzand.

otr/getr. 02.12/ 21.04.1618/ 1619 Cadzand

Logier Stoffels, j.g. van Vlissingen, met Josijne Vereecke, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand
T. (zijn) Joos Stoffels, vader, (haar) Mayken Clements, moeije.

otr/getr. 26.11/ 19.12.1661 Zuidzande/ Cadzand

Abraham Stoppels, j.m. van Cadzand, met Josintje van Isackers, wed. van Adriaen Costenobel.

otr/getr. 25.08/ 13.09.1679 Cadzand/ Retranchement

Abraham Stoppels, wed. van Josijntje Isackers, met Pieterella Boste, j.d. van Zuidzande
T. Jan Hoste, Jacob de Meulenaer, Paulijntje Cools, Tanneken Durij.

otr/getr. 25.06/ 12.07.1695 Cadzand

Abraham Stoppels, van Cadzand, wed. van Pieternelletje Hoste, met Tanneken Bliecks, j.d. van Groede
T. Jacob de Meulenaer, Jan van de Reviere, Tanneken Troij, Susanna Maranis.

otr/getr. 25.02/ 15.03.1679 Retranchement/ Cadzand

Adriaan Stoppels, wed. van Barbel Stevens, met Mayken van Male, j.d. van Cadzand.

otr/getr. 12.04/ 03.05.1620 Cadzand

David Stoppels, j.g. van Ritthem, met Elisabeth Marizone, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand
T. (zijn) zijn moeder en stiefvader, (haar) haar moeder Stoffelijne

otr/getr. 09.05/ 09.12.1626 Cadzand/ Sluis

Jacob Aernouts Stoppels, van Oostburg, wed. van Mayken Theunissen, met Mayken Rijcquaerts (Rijcx), wed. van Jan Michiels, beide won. Cadzand

T. (zijn) Stoffel Caf, (haar) de vrouw van Mels Rijcquaert.

N.B. sijnde de bruid bij de Ed. Magistraet ontslagen van haren voorgaenden ende weggehoopen bruidegom.

otr/getr. 29.08/ 24.11.1627 Cadzand

Jacob Stoppels, j.g. van Oud Vlissingen, met Tanneken Geerts, van Damme, wed. van Jaques de Vos, beide won. Nieuwvliet
T. (zijn) Jacob Stoppels, cousijn, (haar) uxor Joos Raes.

otr/getr. 20.05/ 21.06.1628 Cadzand

Jacob Stoppels, j.g. van Ritthem, met Prijntje Michiels, j.d. van Grijpskerke, wed. van Nicolaes de Brabander, won. Cadzand
T. (zijn) Jacob Stoppels, cousijn, (haar) Janneke Michiels, zuster.

otr/getr. 09.09/ 05.11.1679 Cadzand

Jacob Stoppels, j.m. van Zuidzande, met Maatje Datijn, wed. van Adriaen Vereecke
T. Jan Huijge, Anthonij Vereecke, Josijntje Datijn, Prijntje Wagters.

otr/getr. 11.07/ 27.07.1681 Cadzand

Stoffel Stoppels, j.m. van Nieuwvliet, met Jaquemijntje Carels, wed. van Daniel van Male
T. Jacob of Jan Stoppels, Joos van Male, Mayken van Male, Anna Rabouts.

otr/getr. 04.07/ 10.08.1682 Retranchement (uit Cadzand)

Jan Stortewagen, wed. van Catelijntje Beuns, met Helena Cambiers, wed. van Jan de Wagemaker.

getr. 08.09.1709 Cadzand (otr. Ijzendijke)

Jacob Stouthamer, j.m., met Levina Verdouw, j.d. van Cadzand.

otr/getr. 10.02 / 03.03.1652 Cadzand

Gerrit Strate, sold. onder de Capt. van Col. Wijnsbergen, met Passchijne Meulenaers, wed. van Hendrick Dirksen.

otr/getr. 08.08/ 06.09.1654 Cadzand/ Oostburg

Gerrit Strate, wed. van Papeijne Meulenaers, met Tanneken Pietersen, j.d. van Haren.

getr. 22.07.1682 Cadzand (met attest van Sluis)

Johannis van Streefskerke, j.m., met Amarentia Kempe, wed. van Jan Stampaert.

otr/getr. 23.03/ 08.04.1658 Cadzand/ Retranchement

Pieter Strubbe, wed. van Mayken Mittons, met Elisabeth Verwands, wed. van Joos Verbeke.

otr. 02.04.1667 Cadzand

Pieter Strubbe, wed. van Lisabeth Verwannels, geb. Moerkerke, sold. onder Capt. Muijs, met Susannetje Meulenaers, j.d. van Cadzand.

getr. 19.09.1663 Cadzand

Francois Strul, j.m. van Thielt, met Sintje Anderies, j.d. van Terhofstede, beide won. Cadzand.

otr/ getr. 19.11/ 26.12.1628 Cadzand/ Sluis

Jacob Strijt, j.g. van Sleijn, sold. onder Capt. van der Muijden, met Charlotte Godebegge, van Cambrits, wed. van Anthonij de Latte
T. voor beide: Luitenant de Hubert, per attest.

getr. 19.04.1656 Cadzand (met attest van Sluis)

Daniel Stuart, sold. onder Capt. Douglas, met Josijntje Moisis, j.d. van Cadzand.

otr. ???.1607 St.Maartensdijk (uit Cadzand)

Jeremias Surghe, j.g. van Merekerke in Loraine, sold. onder Capt. Reijniers, met Mayken Antheunissen, j.d. van St. Annaland.

otr. 07.04.1608 Cadzand

Adriaen Sutinck, van Beoostenblij in Vlaanderen, wed. van Mayken Verhage, met Tonijntje Janss, j.d. van Elewaertskerke in Walcheren
T. (zijn) Antheunis Maertens, (haar) Mayken Maertens.

otr/ getr. 02.04/ 17.04.1796 Cadzand

Abraham 't Swijn (Suwijn), j.m., met Catrina Dij, j.d., beide geb. en won. Cadzand.

otr/ getr. 22.06/ 11.07.1652 Cadzand

Maerten van Sweden, wed. van Grietje Mels, won Breskens, met Mayken Pieters, j.d. van Sandijcke, won. Breskens
T. Michiel Vermeulen, Elisabeth Everts, haar moeder.

otr/ getr. 13.04/ 07.05.1713 Zuidzande/ Cadzand

Abraham Tack, j.m. van Groede, met Josijntje Casteleijn, j.d. van Zuidzande.

otr/ getr. 11.04/ 03.05.1744 Cadzand

Abraham Tack, j.m. van Nieuwvliet, met Grietje Haversaet j.d. van Retranchement
T. (zijn) Jan Tack, Izaak Boucque, (haar) Janna van Ee, Jacoba Marote.

otr/ getr. 18.06/ 03.07.1785 Cadzand

Jacob Ta(c)k, wed. van Maria Smon, met Sara Boudens, j.d., geb. Nieuwvliet.

otr/ getr. 01.02/ 16.02.1772 Cadzand

Jan Tack, j.m., geb. Nieuwvliet, met Maria Olivier, wed. van Abraham le Feber, won. Cadzand
T. (zijn) Adriaan de Groote, Sara Masijn, echtbaar, (haar) Isaac Blankaar, Sara Baljé, ouders.

otr/ getr. 29.11/ 22.12.1654 Groede (uit Cadzand)

Michiel Tale, j.g. van Poperinge, won. Nieuwvliet, met Marij Claessen, wed. van Pieter Goetheil (Goethert), won. Groede.

otr/ getr. 15.06/ 30.06.1782 Cadzand

Isaac Talje, j.m., geb. Retranchement, won. Cadzand, met Magdalena de Bert, geb. en won. Cadzand.

otr/ getr. 25.10/ 09.11.1783 Cadzand

Isaac Talje, wed. van Magdalena de Bert, met Janneke Zegers, j.d., geb. Zuidzande, beide won. Cadzand.

getr. 03.05.1767 Cadzand (otr. Fransche kerk)

Jacob Talleijn, j.m., geb. Aardenburg, met Lana le Febre, j.d., geb. Cadzand.

otr/ getr. 11.06/ 27.06.1683 Cadzand (met attest van Groede en Retranchement)

Carel Tange j.m. van Retranchement, met Tanneken Masclé, j.d. Van Retranchement
T. Wijnant Pieters, Jolijntje Tange, Pleuntje Bouwens.

otr/ getr: 11.07/ 29.07.1685 Cadzand (met attest van Retranchement)

Carel Tange, wed. van Tanneken Masclé, met Anna Maertens, wed. van Jan Daniels
T. Wijnant Pieters, Gillis Outerlost, Jolijntje Tange, Stoffelijntje Feres.

otr/ getr. 28.04 I 03.06.1646 Cadzand

Claes Tanto, j.g. van Tiresche, met Neeltje Vervate, j.d. van Cadzand
T. haar ouders.

otr/ getr. 17.02/ 19.03.1617 Cadzand/ Sluis

Alexander Tares, j.g. van Brussel, sold. onder Capt. de Pottere, met Elisabeth Marinussen, j.d. van Grijskerke, won. Cadzand.

otr/ getr. 29.03/ 17.04.1659 Cadzand/ Eede

Lucas Tais, wed. van Catelijntje Jansen, won. Eede, met Janneken Tais, wed. van Jasper Danckert
T. Jan de Niël

otr/ getr, 16.09/ 11.10.1656 Cadzand

Joris Teerlijnc, j.g. van Waerschot, met Catelijne van Maldegem, wed. van Daniel Plaetsaerts
T. Mayken Denijssen.

otr/ getr. 28.07/ 25.08.1668 Cadzand

Jacob Teneus, j.m. van Heigem, met Cornelia Stasens, wed. van Joos Gijssels.

otr/getr. 01.02/ 26.02.1648 Cadzand

Sander Tharris, sold. onder Commandeur Jeremias Nicolai, met Tanneken de Hont, wed. van Pieter Hollaert.

otr. 12.05.1641 Cadzand

Albert Theunissen, j.g., met Tanneken Willems, j.d.

otr/getr. 25.10/ 09.11.1783 Cadzand

Isaac Talje, wed. van Magdalena de Bert, met Janneke Zegers, j.d., geb. Zuidzande, beide won. Cadzand.

getr. 03.05.1767 Cadzand (otr. Fransche kerk)

Jacob Talleijn, j.m., geb. Aardenburg, met Lana le Febre, j.d., geb. Cadzand.

otr/getr. 11.06/ 27.06.1683 Cadzand (Met attest van Groede en Retranchement)

Carel Tange j.m. van Retranchement, met Tanneken Masclé, j.d. van Retranchement

T. Wijnant Pieters, Jolijntje Tange, Pleuntje Bouwens.

otr/getr. 11.07/ 29.07.1685 Cadzand (met attest van Retranchement) Carel Tange, wed. van Tanneken Masclé, met Anna Maertens, wed. van

Jan Daniels T. Wijnant Pieters, Gillis Outerlost, Jolijntje Tange, Stoffelijntje Feres.

Bron:

Genealogische Werkgroep West Zeeuws-Vlaanderen; J. Luteyn en A. Bekkens

HUWELIJKEN 1607-1810 (Tanto - Zuijlen)

otr/getr. 28.04/ 03.06.1646 Cadzand

Claes Tanto, j.g. Van Tiresche, met Neeltje Vervate, j.d. van Cadzand
T. haar ouders.

otr/getr. 17.02/ 19.03.1617 Cadzand/ Sluis

Alexander Tares, j.g. van Brussel, sold. onder Capt. de Pottere, met Elisabeth Marinussen, j.d. van Grijskerke, won. Cadzand.

otr/getr. 29.03/ 17.04.1659 Cadzand Eede

Lucas Tais, wed. van Catelijntje Jansen, won. Eede, met Janneken Tais, wed. van Jasper Danckert
T. Jan de Niël.

otr/getr. 16.09/ 11.10.1656 Cadzand

Joris Teerlijnc, j.g. van Waerschot, met Catelijne van Maldegem, wed. van Daniel Plaetsaerts
T. Mayken Denijssen.

otr/getr. 28.07/ 25.08.1668 Cadzand

Jacob Teneus, j.m. van Heigem, met Cornelia Stasens, wed. van Joos Gijssels.

otr/getr. 01.02 / 26.02.1648 Cadzand Sander Tharris, sold. onder Commandeur Jeremias Nicolai, met Tanneken de Hont, wed. van Pieter Hollaert.

otr. 12.05.1641 Cadzand

Albert Theunissen, j.g., met Tanneken Willems, j.d.

otr/getr. 08.05/ 26.06.1616 Cadzand

Pieter Theuniss, j.g. van Urssel in Brabant, met Janneken Foes, j.d. van Wemeldingen, beide won. Cadzand
T. (zijn) Job Pietersen, (haar) Neeltje uxor Jaques Hellijnck, Anthonis Maertens

otr/getr. 17.06 01.10.1617 Cadzand

Jasper Thibault, van Uijtkerke, wed. van Janneken Hoeckaert, met Elisabeth van Etrewegen, wed. van Jan van Damme, beide won. Cadzand.

getr. 07.04.1608 Cadzand

Cornelis Thomas, j.g. van Cadzand, won. bij St.Pierre, met Tanneken Horenweghe, van Assenede, wed. van Cornelis Diercx.

otr. 09.02.1771 .Cadzand

Jacob Thomas, j.m., geb. en won. Cadzand, met Susanna Verdouw, j.d., geb. en won. Cadzand.

otr. 12.05.1641 Cadzand

Jan Thomassen, j.g. van Etegem, sold. onder Commandeur Nicolai, met Adriaentje Marcussen, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand
T. Mayken Matcussen, haar moeder.

otr. 22.01.1614 Aardenburg (uit Cadzand)

Vincent Thomas, j.g. van Nieuwpoort (teste; Joh. Santbergio), met Mayken Hubregts, j.d. van: Dedighem in Bergen ambacht, won. St.Kruis.

otr/getr. 22.04/ 14.05.1623 Ellewoutsdijk (uit Cadzand)

Vincent Thomassen, van Nieuwpoort, wed. van Mayken Hubregts, met Mayken Jansen, j.d. van Ellwoutsdijk.

otr/getr. 03.06/ 21.06.1662 Cadzand

Machiel van Thome, van Moerkerke, wed. van Maeiken van der Veere, met Elisabeth de Klerck, j.d. van Cadzand, won. Cadzand.

getr. 13.05.1708 Cadzand (otr. Sluis)

Jacobus Thoost, j.m., met Leuntje Cornelissen, j.d.

otr/getr. 05.04/ 24.04.1624 Vlissingen/ Cadzand

Hans Thorens, van Axel, wed. van Josijntje Swemer, adelborst onder Capt. Orliens, met Josintje Makers.

otr/getr. 13.03/ 28.03.1784 Cadzand

Gerrit Jacob Tielman, wed. van Anna Catharina Mannes, overleden 11.10.1783 Breskens, met Maria Winsen, j.d., geb. Bergen in Henegouwen, won. Cadzand.

otr/getr. 05.05/ 20.05.1646 Cadzand

Joos Tielman, wed. van Moerbeke, met Josijntje Notens, j.d. van Soukerke.

otr/getr. 19.03/ 30.05.1649 Cadzand

Joos Tielman, wed. van Josijntje Noters, met Louijse du Pré, wed. van Adriaen Olfaert.

otr. 29.01.1701 Cadzand (getr. Zuidzande)

Cornelis Tienpond, wed. van Marijtje de Brule, geb en won. Zuidzande, met Janneken Sonnevijle, j.d. van Oostburg
T. Jacob Festie, Joan de Pauw, Josijntje de Hase, Catelijntje de Pauw.

otr/ getr. 12.02/ 27.02.1707 Zuidzande (uit Cadzand)
Cornelis Thienpond, wed. van Janneken Sonnevill, met Sara Oosterling, j.- d. van Zuidzande.

otr/ getr. 03.03/ 18.03.1792 Cadzand
Abraham Timmerman, j.m., geb. Aardenburg, won. Cadzand, met Maria van Houthe, j.d., geb. en won. Cadzand.

otr/ getr. 02.05/ 26.05.1627 Cadzand
Joos Timmerman, j.g. van Axel, sold. onder Gapt. van Eek, met Proontje de Cock, j.d. van Avergem, beide won. Cadzand
T. Jacob Coppin, Josijntje Jansen uxor Pieter van de Castele.

otr/ getr. 19.07/ 09.08.1648 Cadzand
Joos Timmerman, wed. van Axel, met Tanneken de Bruijne, j.d. van Thielt.

otr/ getr. 05.05/ 17.05.1731 Cadzand
Cornelis Tobij, j.m. van Knesselare, met Susanna Reijniets, wed. van Francois de Bruijne
T. Joannes van Nieuwenhuijse, Joannis Masclee, Maria van Ankum, Apollonia Masclee.

otr/ getr. 15.12.1657/ 06.01.1658 Cadzand
Michiel van Tomme, j.g. van Beveren, sold. onder de Comp. van Graaf Frids van Nassou, met Mayken van der Vere, j.d. van Lovendegem.

otr. 17.08.1613 Cadzand
Gillis Toorens, j.g. van Koudekerke, won. Groede, met Tanneken Bliccx, j.d. van Vlissingen, won. Cadzand
T. (zijn) Leijn Evers, zwager, (haar) Stoffel Bliccx, vader, Claes Jans Meulenaer, oom.

otr/ getr. 07.09/17.11.1613 Cadzand
Louis Tourlon, j.g. uit Artois, met Simone de Lavale, wed. van Diminice Mais, van Hazebroek in Vlaanderen, beide won. Cadzand
T. Anthonis de Meulenaer, Jan Parmentier.

otr/ getr. a 26.04/ 14.05.1659 Cadzand
Gillis Tros, j.g. van Droungen, met Claessijritje van Langeraert, j.d. van Vinct
T. Cornelis de Smit, vervangende zijn moeder, Lijsbeth Langeraerts, vervangende haar moeder.

otr/ getr. 11.03/ 07.04.1656 Cadzand/ Retranchement
Cornelis Troij, wed. van Tanneken Merijs, met Willemijntje Pieters de Roo, j.d. van Cadzand
T. Mayken Treus, haar moeder.

otr/ getr. 11.11/ 22.12.1647 Cadzand
Jan Troij, j.g. van Nieuwvliet, met Mayken Lambregts de (Wint), J.d. van Cadzand
T. (zijn) broer en zuster, vervangende de moeder, (haar) Pieter de Wint, oom.

otr/ getr. 07.09/ 23.10.1641 Cadzand
Levinus Troij, j.g. van Axel, won Terhofstede, met Tanneken Denijssen de Brabander, j.d. van Cadzand.
T. Adriaentje Thiels, haar moeije.

otr/ getr. 21.11.1648/ 31.01.1649 Cadzand
Maerten Troij, j.g. van Nieuwvliet, met Leuntje Geertsen, j.d.
T. Adriaentje Troij, vervangende de moeder, Jan Geertsen, haar broer.

otr/ getr. 30.01/ 07.03.1655 Cadzand
Maerten Troij, wed. van leuntje Janssen, met Marij Marelaers, j.d. van Cadzand.

otr/ getr. 19.03/ 13.04.1650 Cadzand
Willem Troij, j.g. van Nieuwvliet, met Janneken Wagemakers, j.d. van Groede
T. Jacob de Wagemaker, haar vader, Adriaentje Troij, zijn zuster.

otrigetr. 03.01/ 19.01.1687 Zuidzande (uit Cadzand)
Marinus van Uffelen, j.m. van Eesten in de Casselrije van Cortrijcke, met Anna Messu, wed. van Michiel Vergouwe, won. Zuidzande.

otr/ getr. 23.08/ 11.09.1692 Cadzand (met attest van Groede)
Cornelis Uijttbogaert, wed. van Maria Seinders, met Neeltje van Berghhuijsen, j.d. van Sluis.

otr/ getr. 24.06/ 12.07.1656 Cadzand
Erasmus Uijttbogaert, j.g. van Cadzand, met Catelijntje Casteleijn, wed. van Cornelis Bliccx
T. Jacob Uijttbogaert zijn voogd en haar ouders.

otr. 03.04.1627 Middelburg (uit Cadzand)
Guilliaeme Uijttbogaert, j.g. van Gent, met Mayken Godschalcx, j.d. van Wuloelijhem.

otr/ getr. 25.08/ 08.09.1641 Cadzand/ Oostburg
Guilliaeme Uijttbogaert, van Genth, wed. van, met Elisabeth Joris, van Antwerpen, wed. van Andries Andriessen.

otr/ getr. 25.12.1632/ 02.02.1633 Cadzand

Jacob Uijtenbogaert, j.g. van Cadzand, met Mayken Jacobs Bouwens (er staat Mayken Jacobs alias Bouwens), j.d. beide van Cadzand
T. (zijn) Guilliame Uijtenbogaert, voorgd, (haar) Bartholomeus Bijm, stiefvader, Adriaentje Lems, moeder.

otr/getr. 07.04/ 22.04.1646 Cadzand

Jacob Uijtenbogaert, wed. van Cadzand, met Anthonette de Meulenaer, j.d. van Cadzand.

otr/getr. 25.02/ 22.04.1607 Cadzand

Jan Uijtenbogaert, j.m. van Sluis, met Adriaentje Gijsels, j.d. van Poppendamme (W)

T. (zijn) Imen Imens, (haar) Jacob Gijsels, vader.

otr/getr. 23.08/ 14.09.1625 Cadzand.

Jan Uijtenbogaert, van Sluis, wed. van Adriaentje Gijsels, met Elisabeth Rocquenij, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand

T. (zijn) Tuien Tmens, zwager, Jacob Gijsels, schoonvader, (haar) Jan de Rocquenij en Neeltje Leijnssen, ouders.

otr. 18.04.1610 Cadzand

Hans Uijterhelst, j.g. van Duffel (Dussel), met Janne Vergrave, j.d. van Oudenaarde, beide won. Cadzand.

otr. 04.06.1617 Cadzand

Hans Uijterhelst, j.g. van Duffele, met Tanneken Everwijn, j.d. van Avezande, beide won. Cadzand.

N.B. Deze proclamatie is opgeschort door Lieven de Clercq.

otr/getr. 04.05/ 19.05.1743 Cadzand

Philippes Uijterhoosen, j.m. van Ruijsbroek, met Cateleijntje Eland, wed. van Gillis de Marce (Maree), won. Cadzand

T. (zijn) Pieter Buteijn, Cornelis Tobij, (haar) Janna Basting, Susanna Reijniersen.

otr/getr. 09.06/ 12.07.1651 Cadzand Claes Valkenaer, wed. van Janneken Beeremans, met Tanneken Vincke, wed. van Jan de Knuijt.

otr/getr. 17.10/ 18.11.1654 Cadzand

Claes Valkenaer, j.g. van Soukerke, met Dina de Knuijt, j.d. van St. Pieters bij Brugge

T. Janneken de Knuijt, haar moeder.

otr/getr. 26.02.1684 Retranchement (uit Cadzand)

Pieter Valckenaer, j.m. van Cadzand, met Catelina Salens, wed. van Antonij Poest, van Watou in Vlaanderen.

otr/getr. 08.04/ 28.04.1656 Cadzand

Carel Valle, j.g. van Aessel, met Martijntje Mestdag, j.d. van Cadzand.

otr/getr. 16.10/ 31.10.1694 Cadzand

Adriaen de Veau, van Eernegem, met Maria Chertele, van Santvoords, laatst wed. van Joos Blanckaert

T. Andries Carpentrij, Pieter de Vis, Tanneken Mallefas, Helena Charteels.

N.B. Ondertrouwt op speciaal ordre van 't Ed. Collegie 'slands van den Vrijen, waervan de bescheijden onder de consistonale papieren bewaert worden, 't welck hier om reden gevoteerd wort.

otr/getr. 28.11/ 13.12.1699 Cadzand

Adriaen de Veau, van Eernegem, wed. van Marij Charteels, met Janneken Geldhof, van Isegem, wed. van Jan Kuvelier

T. Andries Carpentrij, Rutger Evens, Prijntje Dankaerts, Tanneken Mallefas.

otr. 15.05.1641 Cadzand

Adriaen Veerman, met Elisabeth Barbiers.

otr/getr. 18.03/ 13.04.1656 Cadzand

Charel Veerman, wed. van Mayken Dominicussen, met Janneken Arents, j.d. van Philippijne

T. Geleijn Caluaert.

otr/getr. 12.07/ 30.07.1659 Cadzand

Charel Veerman, wed. van Janneken Adams, met Prijntje Daniels, wed. van Cornelis de Meulenaer.

otr/getr. 31.08/ 15.09.1680 Cadzand (Zuidzande)

Adriaen de Veeuw, j.m. van Gernegem, met Josijntje Bierle, j.d. van Sluis.

otr/getr. 26.07/ 17.08.1681 Cadzand

Adriaen de Veeuw, wed. van Josijntje Bierlé, met Catelijntje Blanckaert, j.d. van Cadzand

T. Pieter de Veeuw, Jan Gijsels, Tanneken Mallefas, Prijntje Dankers

otrigetr. 05.03/ 03.04.1644 Cadzand

Jan van de Velde, j.g., sold. onder Capt. Mogge, met Janneken Dirrix, j.d. van Oost Vleteren.

otr/getr. 23.09/ 15.10.1634 Cadzand

Joos van der Velde, j.g. van Lamshoute, met Janneken Couvré, j.d. van Geine

T. (zijn) Mayken van der Velde, zuster, (haar) Cornelis Couvré, broer.

getr. 07.05.1664 Cadzand (otr. Nieuwvliet)

Segher van de Velde, j.m. van Terhofstede, met Maria van Hoeve.

otr/ getr. 05.02/ 05.03.1633 Cadzand/ Retranchement
Jaques de Venijn, van Vinct, wed. van Vijntje Denijssen, sold. onder Capt. Marodes, met Geertruijt Willems (Wouters), j.d. van Cadzand
T. (zijn) zijn Capt. en Thomas de Wagter, (haar) Willem Wouters, vader.

getr. 23.08.1722 Cadzand (met attest van Retranchement)
Jan Verbak, j.m., met Marij Magdalene de la Haije (Heij).

getr. 11.10.1628 Cadzand
Jan Verbeke, j.g. van Kesem, met Tanneken Charels, j.d. van Cadzand.

otr. 12.05.1641 Cadzand (met attest van Sluis en Retranchement)
Jan Verbeke, met Jaquemijntje Kerckhove.

otr/ getr. 27.06/ 18.07.1654 Cadzand/ Retranchement
Jan Verbeke, wed. van Jaquemijntje van Kerckhove, met Sijntje van Belle, wed. van Barent van der Heijden
T. Joos Verbeke alias Joos van den Bossche, zijn vader.

otr. 18.06.1661 Cadzand
Joos Verbeke, j.g. van Cortemarck, met Mayken Simons, j.d. van Cadzand
T. haar ouders.

otr/ getr. 08.07/ 26.07.1673 Retranchement
Joos Verbeke, wed. van Maatje Huijbreghts, met Centina Caluaarts, j.d. van Terhofstede.

otr/ getr. 03.11/ 12.12.1629 Cadzand
Matthijs Verbeke, j.g. van Sarren, met Catelijne Pieters Wijnants, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand
T. (zijn) Mayken Verbeke, moeder, (haar) Willem (Carels ?), voogd.

otr/ getr. 10.12.1633/ 01.01.1634 Cadzand
Matthijs Verbeke, wed. van Harnen, met Vijntje Andriessen Huijge, van Cadzand, wed. van Antheunis Vereecke
T. (zijn) Jan Vereecke, (haar) Adriaen Verdouw.

otr/ getr. 18.04/ 07.05.1654 Cadzand
Matthijs Verbeke, wed. van Levijntje Andriessen, met Tanneken Danekins, j.d. van Nieuwvliet.

otr. 16.07.1633 Cadzand
Stofel Verbiest, j.g. van Brussel, sold. onder Capt. Casembroot te Sluis, met Anneken Pieters, wed. van Jan Roose, beide won. op Nieuwvliet
T. Michiel van Wesel, Adriaentje van Wesel, Leijntje Pieters.

otr/ getr. 16.04/ 01.05.1757 Cadzand
Jannis Verbrugge, wed. van Dina Eduard, won. Cadzand, met Grietje de Heuvel, j.d., geb. IJzendijke, won. Retranchement.

otr. 15.01.1642 Cadzand (getr. Retranchement)
Philips Verbrugge, wed. van Poots, met Catelijne Hendricx, j.d. van Zwolle.

otr/ getr. 29.06/ 27.07.1614 Cadzand
Jan Verburgh, j.g. van Oostende, won. Breskens, met Gooltje Jansz, j.d. van Vlissingen, won. Middelburg
T. (zijn) Jan Verburgh, vader, Vincent Lievens, oom, (haar) haar ouders.

otr/ getr. 28.04/ 27.05.1703 Cadzand
Matthijs Verburgt, van den Oudeman, wed. van Marij Berhards, met Marij Coppernol, van Retranchement, wed. van Jan Schiddein
T. Jacob Cruijk, Abraham Coppernol, Commertje Verburgt, Neeltje Godijns.

otr/ getr. 02.07/ 17.07.1707 Cadzand
Pieter Verburgt, j.m. van Breskens, met Johanna Verbrugge, j.d. van Nieuwvliet
T. Matthijs Verburgt, Jan Standaert, Marij Coppernolle, Marij Janssen.

otr/ getr. 07.02/ 01.03.1615 Cadzand
Robbert Vetburgh, j.g. van Brugge, met Jaquemijne Tijtgaet, van Mullebeke, wed. van Gillis de Roo, beide won. Cadzand
T. (zijn) Rijcquaert Mals, (haar) Jaques Fiets, cousijn van haar overleden man.

otr. 10.09.1633 Cadzand
Hendrick Verdonck, j.g. van Selem in 't land van Waes, met Josijntje van Hoecke, j.d. van Hoboke, beide won. Nieuwvliet
T. (zijn) zijn meester Isaac van Overbeke, Govert Claessen, (haar) Isaac van Overbeke en Josijntje Bijna.

otr/ getr. 18.04/ 07.05.1654 Cadzand
Joos Verdonck, sold onder de Comp. van dhr Grave Frids, met Pieternelleken Claessen, j.d. van Halteren
T. Jan Claessen, haar broer.

otr/ getr. 07.01/ 22.01.1764 Cadzand
Abraham Verdouw, j.m., geb. Cadzand, met Dina Vervate, j. d., geb. Cadzand, beide won. Cadzand
T. (zijn) Jacob Verdouw fs Jacob, Maria van Houte, (haar) Jacob Verdouw fs Simon en Aaltje Beun, echtbaar.

otr/ getr. 06,05/ 27.05.1628 Cadzand

Adriaan Verdouw, j.g. van Cadzand, met Janneken Jacobs Luijcx, wed. van Andries Huijge, beide Won. Cadzand
T. (zijn) Baven Verdouw, vader, (haar) Eduard de Meulenaer, zwager.

otr/ getr. 09.10/ 01,11.1643 Cadzand

Adriaan Havens (Verdouw), wed. met Tanneken Jacobsen (Jans), j.d. van Cadzand
T. Jacob Jans, haar vader.

otr/ getr. 29.06/ 24.07.1658 Cadzand

Baven Verdouw, j.g. van Cadzand, met Marij Uijttenbogaert, j.d. van Cadzand
T. haar vader.

otr/ getr. 16.05/ 01.06.1705 Cadzand

Jacob Verdouw, j.m. van Cadzand, met Susanna Van Houte, van Marck, wed. van Simon Albert
T. Jacob de Meulenaer, Abraham van Houte, Tanneken Durij, Esther van Houte.

otr/ getr. 26.09/ 25.10.1717 Bergen op Zoom (uit trouwboek Cadzand)

Jacob Verdouw, van Cadzand, wed. van Susanna van Houte, met Catharina Ketel, j.d. van Sluis.

otr/ getr. 18.04/ 07.05.1724 Cadzand

Jacob Verdouw, laatst wed. van Judith van Weenen, met Marie Albert Dankein, j.d. van ' t land van Artois
T. Jacob Mallefas, Jacob van Houte, Tannetje Troij, Elisabeth Morel.

otr/ getr. 28.02/ 15.03.1739 Cadzand

Jacob Verdouw, de jonge, wed. van Maria van Houte, met Paulina Eland, wed. van Jacob van Houte
T. Jacob Verdouw, de oude.

otr/ getr. 16.12/ 31.12.1747 Cadzand

Jacob Verdouw, j.m. van IJzendijke, met Aaltje Beun, laatst wed. van Lucas Vervate, won. Cadzand
T. Abraham de Maillie, Neeltje Bekkens.

getr. 22.10.1769 Cadzand (otr. Biervliet)

Jacobus Verdouw, wed. van Aaltje Beun, won. Cadzand, met Susanna Pajeel, j.d., geb. Groede, won. Biervliet.

otr/ getr. 05.08/ 31.08.1656 Cadzand

Simon Verdouw, j.g. van Cadzand, met Elisabeth Barents, j.d. van Nieuwvliet
T. zijn vader, haar moeder, vervangende haar vader.

otr/ getr. 28.06/ 16.07.1659 Cadzand

Simon Verdouw, wed. van Elisabeth Barents, met Janneken Stoppels, wed. van Nicolaes de Meulenaer.

otr/ getr. 12.03/ 10.04.1661 Nieuwvliet/ Cadzand

Simon Verdouw, wed. van Janneken Stoppels, met Helena Braels, j.d. van Nieuwvliet.

otr/ getr. 26,03/ 01.04.1678 Cadzand

Simon Verdouw, j.m., met Tanneken Durij j.d. beide van Cadzand
T. Abraham Stoppels, Daniel Durij, Janneken Verbeke, Josijntje van Izakkers.

otr/ getr. 26.12.1648/ 17.01.1649 Cadzand

Andries van der Vere, j.g. van Cadzand, met Josijntje Kuijpers, j.d. van Thielt.

otr/ getr. 25.09/ 27.10.1660 Cadzand

Andries van der Vere, wed. van Josijntje Cuijpers, met Adriaentje Pieters, wed. van Pieter de Vriese.

otr/ getr. 21.10/ 12.11.1684 Nieuwvliet (uit Cadzand)

Andries van der Vere, j.m. van Cadzand, met Pieterella van Aken, j.d. van Groede.

otr. 25.05.1726 Cadzand (getr. Nieuwvliet)

Isaac van de Veere, j.m. van Nieuwvliet, won. Cadzand, met Susanna du Vinage, j.d. van Cadzand
T. Pijtter van de Veere, Jacobus de Meijer, Maria Allard, Louise van Leerbergen.

otr/ getr. 13.04/ 05.05.1675 Cadzand

Jan van der Vere, j.m. van Cadzand, met Tanneken Caluaarts, j.d. van Terhofstede
T. (zijn) Andries van der Vere en Elisabeth Dekkers, ouders, (haar) Claijs Valcke, oom, Tanneken Valke, moeder.

otr/ getr. 06.03/ 28.03.1649 Cadzand

Adriaen Verheecke, j.g. van Cadzand, met Grietje Danckaerts, wed. van Hendrick Denijssen
T. (zijn) Cornelis Colpaert, zijn oom en voogd, (haar) dijkgraaf Hubregt Danckaert.

otr/ getr. 25.01/15.02.1609 Cadzand

Adriaen Adriaens Vereecke, j.g. van Cadzand, met Mayken Stoffels, j.d. van Vlissingen.

otr/getr. 22.05/ 06.06.1677 Zuidzande (uit Cadzand)

Adriaan Anthonissen Vereecke, wed. van Grietje Dankerts, won. Cadzand, met Mayken Dattin (Datthijn), wed. van Joos d'Hond, won. Heile.

otr/getr. 19.05/ 13.06.1668 Retranchement/ Cadzand

Adriaen Verheecke, j.m. van Cadzand, met Adriaentje Huge, j.d. van Cadzand, heeft een broer Jacob Huijge gehuwd met Neeltje Erasmus.

otr/getr. 24.09/ 12.11.1617 Cadzand

Antheunis Adriaens Vereecke, j.g. van Cadzand, met Josijntje Colpaerts, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand.

otr/getr. 18.12/ 12.01.1632/ 1633 Cadzand

Anthelins Christiaens Verheecke (Vereecke), van Cadzand, wed. van Josijntje Colpaerts, Vijntje Andriessen Huijge, j.d. van Cadzand T. (zijn) zijn zuster, (haar) Adriaen Baven (Verdouw) stiefvader, moeder.

otr/getr. 15.05.1677 Zuidzande (uit Cadzand)

Antonij Vereeke, j.m. van Cadzand, met Josijntje Datthijn, wed. van Jan Kastelein, onder Zuidzande.

otr/getr. 13.09/ 08.10.1659 Cadzand

Francois Verheecke, j.g. van Cadzand, met Mayken Elsland, j.d. van Lichtevelde T. Marinus Elsland, haar broer.

otr/getr. 20.10/ 17.11.1680 Cadzand/ Zuidzande

Jan Verheecke, j.m. van Cadzand, met Pieternelle Haesbroek, wed. van Joos Verhust T. Pieter Haesbroek, Jan Haesbroek, Lowijse Monrij, Anna Houdoevers.

otr. tussen 21.05 en 11.06.1667 Nieuwvliet (uit Cadzand)

Johan Verheecke, j.m. van Nieuwvliet, met Printje Verstrate, j.d. van Terhofstede, won. Cadzand.

otr/getr. 09.10/ 03.11.1655 Cadzand

Lieven Verheecke, j.g. van Eeckelo, met Catelijntje Rouvlees, j.d. van Terneuzen T. Prijntje de Meij, zijn moeder, Sijntje Stiltaerts, haar moeder.

getr. 05.06.1689 Cadzand (met attest van Breekens)

Lieven Vereecke, j.m. met Susanna Lenaers, j.d.

otr/getr. 08.09/ 10.10.1657 Cadzand

Maerten Verheecke, j.g. van Cadzand, met Tanneken Robijns, j.d. van Lootenhulle T. Janneken Leenderts, zijn zuster, Mayken de Foort, haar moeder.

otr/getr. 01.01/ 16.01.1667 Cadzand

Pieter Verheecke, j.m. van Cadzand, met Stevemijntje de Wael, j.d. Van Cadzand, won. Retranchement.

otr/getr. 28.03/ 26.04.1671 Cadzand

Pieter Verheecke, wed. van Stevemijntje de Wale, met Printje de Bloeme, van Zwevezale, wed. van Jan Avijn.

otr/getr. 06.05/ 22.05.1684 Cadzand

Antheunis Vergote, j.m. van Cadzand, met Elisabeth Adriaensen, j.d. van Borsele T. Jan Vergote, Pieternelle Hoste.

otr/getr. 19.05/ 07.06.1691 Cadzand

Antheunis Vergote, fs Philips, j.m. van Cadzand, met Pieternelle Francke, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand T. Jan Vergote fs Philips, Jan Francke, Mayken de Pré, Marij Paulussen.

otr/getr. 15.04/ 03.05.1656 Cadzand

Jan Vergote, j.g. van Moen, met Adriaentje Verstrate, j.d. van Ovesande.

otr/getr. 28.10/ 12.11.1690 Cadzand

Jan Vergote, fs Philips, j.m. van Cadzand, met Magdaleentje de Melier, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand T. Philips Vergote, Adriaan van der Masse, Mayken de Pré, Anna Braeckmans.

otr/getr. 13.04/ 29.04.1691 Oostburg/ Cadzand

Jan Vergote, j.m. van Cadzand, met Pieternelle Sonnevijl, j.d. van Oostburg.

otr/getr. 13.03/ 29.03.1660 Cadzand

Philips Vergote, j.g. van Moen, sold. onder Capt. Sixma, met Mayken de Pré, j.d. van Ichtergem T. Jan Vergote, broer.

otr/getr. 03.05125.05.1692 Cadzand

Philips Vergote fs Philips, j.m. van Cadzand, met Tonijntje de Meulenaer, van Cadzand, wed. van Cornelis de Meulenaer T. Philips Vergote, Eduard de Meulenaer, Mayken de Pré, Sara Bijns.

otr/getr. 29.09/ 14.10.1764 Cadzand

Joost Vergouwe, laatst wed. van Sara Kleer, met Lena Reijnhout, wed. van Lieven de Reu.

otr/ getr. 17.10/ 26.12.1654 Cadzand
Michiel Vergouwe, j.m. van Caporijcke, met Catelijne de Wint, wed. van Wouter Willemsen
T. Catelijne de Wint, haar moeder.

otr/ getr. 02.05/ 17.06.1725 Cadzand
Cornelis Verhage, j.m. van Groede, won. Cadzand, met Janna Marie Bellot, j.d. van Vlissingen, won. Cadzand
T. Arnoud Sonnevillie, Andries van Ankum, Abigael Lezion, Elisabeth van Houte.

otr/ getr. 20.04/ 17.05.1720 Cadzand
Jan Verhage, j.m. van Breskens, won. Cadzand, met Maria van Peenen, van Nieuwvliet, wed. van Abraham Abrahams, won. Cadzand
T. Jan Verhage, pater, Pieter Hubregts van Peenen, Janneken Verhage, Jaquemijntje Franssen.

otr/ getr. 18.11/ 03.12.1724 Cadzand
Jan Verhage (Vrage), wed. van Maria van Peenen, met Sara de Meulenaar, j.d. van Cadzand
T. Jan Verhage, Pieter Maas, Maria de Jonge, Janneke Verhage.

otr/ getr. 29.09/ 14.10.1646 Cadzand/ Breskens
Paulus Verhage, wed. van Catelijne van Massenove, met Jozijntje Cornelissen, j.d. van Aardenburg.

otr/ getr. 13.09/ 29.09.1782 Cadzand
Petrus Joseph Verhage, j.m., geb. Meenen, met Maria Godlieve Vianen, geb. Kokelaar, beide won. Cadzand.

otr. 28.04.1674 Cadzand
Lieven Verhelst, wed. van Janneken Gijsels, met Tanneken de Wolf, wed. van Jan

otr/ getr. 04.?./ 19.?.1692 Retranchement (uit Cadzand)
Nicolaes Verheije, j.m. van Terhofstede, met Marij Dirx, van Sluis, wed. van Passchier van de Velde.

otr/ getr. 16.04/ 08.05.1695 Cadzand (met attest van Waterland)
Jacob Verhoeve, j.m. van Meisen, met Tanneken Noppe, j.d. van Gullegem
T. Guilliame de Geiter, Hendrick Noppe, Anna Ewouts, Mayken de Pree.

otr/ getr. 24.11/ 09.12.1759 Cadzand
Rombout Verhuist, j.m. won. Cadzand, met Johanna Arends, j.d. van 's-Heer Arendskerke, won. Cadzand
T. (zijn) Isaak Meuwe, Marie la Maijre, (haar) Adriaan van Gelder, Pieterella Sommeijer.

otr/ getr. 06.06/ 04.07.1621 Cadzand
Marcus Verlake, j.g. van Caprijcke, sold. onder Capt. Brederode, met Neeltje Claessen, j.d. van Cadzand
T. Passchier de Wale, Jan Claessen, Jan Pieters, Mayken Adriaens, Janneken Cornelissen, Barbel Vercruijce.

otr/ getr. 28.08/ 19.09.1649 Retranchement (uit Cadzand)
Claes Verlinde, met Catelijntje Willemijns

otr/ getr. 21.11/ 06.12.1648 Cadzand
Jan Verlinde, met Mayken Struijs, j.d. van Ardoijen
T. Tanneken Paulussen uxor Zeger van Doorn.

otr/ getr. 22.09/ 19.10.1657 Cadzand/ Retranchement
Charel Vermael, wed. van Mayken Willems, sold. onder Capt. Zedelits, met Margriete Hendricx, wed. van Pieter Lijm.

otr/ getr. 05.10/ 23.10.1641 Cadzand
Jasper Vermaes, wed. sold. onder Capt. Viri, met Mayken Loos, j.d. van Hasebroek, won. Nieuwvliet
T. de smit van Nieuwvliet.

otr/ getr. 08.10/ 26.10.1644 Cadzand
Leunis Vermande, j.g. van Tourhout, met Tanneken Pieters (Daenssen), j.d. van Nieuwvliet
T. (zijn) moeder en stiefvader per attest, (haar) Pieter Daenssen, vader.

otr/ getr. 07.01/ 15.10.1623 Sluis/ Cadzand
Gillis Janssen Vermeere, j.g. van Middelburg, sold. onder Capt. Potteij, met Cathelijne Gillissen, j.d. van Goes.

otr/ getr. 03.06/ 18.06.1679 Cadzand
Jan Vermeere, wed. van Vijnkje de Vos, met Marij Boone, j.d. van Brugge
T. Pieter de Vos, Elisabeth Valcke.

otr/ getr. 06.05/ 20.05.1792 Cadzand
Abraham Vermeulen, j.m., geb. Oostburg, won. Cadzand, met Anna Callwaard, j.d., geb. en won. Cadzand.

otr/ getr. 19.12.1722/ 10.01.172 Cadzand
Antonuss (Vermeulen, toegenaamd), j.m. van Cadzand, met Maria Morel, j.d. van Cadzand
T. Joannes Nuijting, Abraham Morel, Margarita Kempe, Maria Boeké.

otr. tussen 11.06 en 17.09.1667 Cadzand

Jan Vermeulen, j.m. van Aardenburg, sold. onder Capt. de Meijer, met Tanneken (Janneken) Bruineels, wed. van Seger van der Kerckhove, geb. Mallegem, won. Terhofstede.

otr. 25.08.1764 Cadzand (getr. Nieuwvliet)

Jan Vermeulen, j.m., geb. en won. Nieuwvliet, met Janneke Schoonaart, j.d., geb. Cadzand
T. (zijn) Cornelis Goedhard (Goethert), Susanna du Rie, (haar) Pieter Moggré en vrouw Maria Schoonaart.

otr/getr. 15.06/ 14.07.1641 Cadzand/ Retranchement

Jan Vermout, j.g. van Tourhout, met Tanneken Marx, j.d. van Cadzand.

otr/getr. 08.01/ 26.01.1695 Cadzand

Cornelis Vernacht, j.m. van St. Kruis, met Leuntje Verheule, wed. van Pieter Rosceau
T. Michiel N...., Jan Cappon, Paulijntje van de Plassche, Marij Elslant.

otr. 22.04.1690 Cadzand

Andries Verplancke, j.m. van Retranchement, won. Terhofstede, met Janneken Maertens, van Terhofstede, wed. van Andries van Ee
T. Joris Verplancke, Charles van Damme, Elisabeth Maertens, Anna van Loudenberg.

getr. 05.05.1650 Colijnsplaat (ook getr.) (uit Cadzand)

Joos Verplancke, j.g. van Wijngen, met Sijtje Jansen, j.d. van Colijnsplaat.

otr/getr. 18.12.1694/ 07.01.1695 Cadzand

Abraham Verpoorte, j.m. van Nieuwvliet, met Mayken Vermees, van Groede, wed. van Michiel N....
T. Jan Heckens, Aernout Stoppels, Pieternelletje de Vriese, Josijntje Daenssen.

otr/getr. 10.04/ 02.05.1666 Cadzand

Adriaen Verschelde, j.m. van Cadzand, sold. onder Prins Frits van Nassou, met Lijsabeth de Vos, j.d. van Vinct, beide won. Cadzand.

otr/getr. 16.05/ 03.06.1665 Cadzand

Francois Verschelde, j.m. van Cadzand, sold. onder Comp. van Frijts van Nassou, met Janneken Vermouijts, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand.

otr. 25.06.1650 Cadzand

Joos Versichele, j.g. sold. onder Capt. Pithan, met Louijse Verstrate, j.d. van Staen, won. Terhofstede
T. Jaquemijntje Wielemans, haar moeder.

otr/getr. 20.10/ 14.11.1629 Cadzand

Gillis Vetsmisse, j.g. van Cadzand, met Elisabeth gentergens, van Sluis, wed. van Lieven den Dekker, beide won. Cadzand
T. (zijn) Adriaen Thiers, (haar) Celia Rentergems.

otr/getr. 01.12/ 30.12.1657 Cadzand

Gillis Versmisse, wed. van Janneken Barthels, met Janneken Michielsen, j.d. van Cadzand.

otr/getr. 27.12/ 14.01.1631/ 1632 Cadzand

Abraham Verstrate, j.g. van Vosmaer, met Gooltje Bliccx, wed. van Leendert Laurensen, beide won. Cadzand
T. (zijn) Cornelis Laurensen, (haar) Lijsbeth Cents, Mayken Bliccx.

otr/getr. 06.06/ 20.06.1693 Cadzand/ Zuidzande

Barent Verstrate, van Terhofstede, wed. van Mayken D'Hooge, won. Zuidzande, met Janneken Brakemans, j.d. van Cadzand, won. Cadzand
T. Jacob Paulussen, Cornelis Brakemans, Jaquemijntje de Vries, Adriaentje Jans.

otr/getr. 04.09/ 27.11.1622 Cadzand

Claes Verstrate, j.g. van Sluis, met Elisabeth Marizoons, van Assenede, wed. van David Stoppels, won. Cadzand
T. Matthijs Marizoon, Abraham Verstrate.

otr/getr. 20.12/ 14.04.1612/ 1613 Cadzand

Gijsbrecht Verstrate, j.g. van Sluis, met Neeltje Jans, j.d. van Goes, beide won. Cadzand
T. (zijn) Jaques Verstrate, vader, (haar) haar bekende vader Herman Jans en haar moeder.

otr/getr. 29.03/ 04.05.1664 Cadzand

Jan Verstrate, j.m. van Terhofstede, met Susanna Jans, j.d. van Groede.

otr/getr. 12.03/ 27.03.1689 Schoondijke/ Groede (uit Cadzand)

Jan Verstrate, wed. van Janneken Kuijpers, met Elisabeth Deckkers, wed. van Andries van der Vere.

otr/getr. 23.05/ 26.07.1615 Cadzand

Jaques Verstraten, van Frijtubern in Artois, met Mayken Manuels, van Wijndingen, wed. van Joris Jacobs, beide won. Cadzand.

otr/getr. 07.06/ 22.06.1681 Cadzand

Lowijs Verstrate, wed. van Janneken Bruneels, met Grietje Antheunis, j.d. van Elfsdijk
T. Jan Vergote, Jacob Poittse, Adriaentje Verstrate, Tonijntje Danckers.

otr/getr. 10.09/ 25.09.1695 Cadzand
Verstrate, wed. van Grietje Antheunissen, met Marij Paulussen, wed. van Jan Francke
T. Jan Verheecke, Guillaume van den Bussche, Prijntje Verstrate, Janneken Francke.

otr/getr. 27.06/ 12.07.1705 Cadzand (met attest van Zuidzande)
Lowijs Verstrate, j.m. van Cadzand, met Anna Geersen, j.d. van Zuidzande
T. Jan Vereeke, Jan Olphert, Catelijntje de Hase, Sara Verstrate.

otr/getr. 28.06/ 21.07.1625 Cadzand
Pieter Verstrate, j.g. van Helmond in Brabant, met Janneken Bedu, j.d. van Grevelingen, beide won. Cadzand
T. (zijn) Wouter Mhertenssen de Moor, (haar) uxor Rijcquaert Mels, uxor Cent nevens.

otr/getr. 22.09/ 04.11.1657 Cadzand/ Retranchement
Pieter Verstrate, j.g. van Biervliet, met Janneken Genus, j.d. van Wilskerke
T. zijn moeder, Robbert Genus, haar vader.

otr/getr. 16.09/ 08.11.1628 Cadzand
Guillaume Vervake, j.g. van Putten, met Silvester Revaerts, van Cadzand, wed. van Andries Gijsels, beide won. Cadzand
T. Jaques de Horn, Jan Revaert, haar vader.

otr/getr. 07.05 / 09.07.1617 Cadzand
Adriaen Vervate, j.g. van Sluis, met Tanneken Jans, j.d. van Sluis, beide won. Cadzand
T. (zijn) Antheunis Vervate, vader, (haar) Jacob Jans, broer.

otr/getr. 04.05/ 07.06.1625 Cadzand
Antheunis Vervate, wed. van Tanneken Goethals, met Pleuntje Daniels, j.d., beide van Cadzand
T. (zijn) Pieter Vervate, broer, Pieter Barbier, (haar) de vrouw van Hendrick Geertsens, haar moeije.

getr. 29.09.1708 Cadzand (otr. Groede)
Cornelis Vervate, j.m. van Cadzand, met Adriaentje de Vos, j.d. van Groede.

otr/getr. 03.05/ 18.05.1692 Cadzand (met attest van Zuidzande)
Daniel Vervate, j.m. van Breskens, met Neeltje Abrahams, j.d. van Schoondijke.

otr/getr. 28.11/ 13.12.1716 Cadzand
Jacobus Vervate, j.m. van Overmere, met Dina de Geijter, j.d. van Cadzand
T. Joris de Munck, Claes de Geijter, Cornelia de Munck, Marijtje Minnes.

otr/getr. 27.06/ 19.07.1744 Cadzand / Retranchement
Jacob Vervate, j.m. van Nieuwvliet, won. Cadzand, met Abigaël Verhage, j.d. van Retranchement, won. Cadzand
T. (zijn) Lucas Vervate, Aaltje Beun, (haar) Adriaan Slabber, Grietje de Visser.

otr/getr. 13.07/ 29.09.1613 Cadzand
Jan Vervate, j.g. van Sluis, met Barbeltje Andriessen Lems, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand
T. (zijn) Anthonis Vervate, vader, (haar) Catelijne Tiels, moeije, getuigende van 't consent van haar moeder.

otr. 30.07.1633 Cadzand (getr. St. Anna ter Muiden)
Jan Vervate, wed. van Barbel Lems, met Maria Fleurs, j.d. van Clemskerke in Vlaanderen.

otr/getr. 03.03/ 18.03.1742 Cadzand
Lucas Vervate, j.m. van Nieuwvliet, met Aaltje Beun, van Groede, wed. van Cornelis Versprille
T. (zijn) Lieven Versprille, Pieter Hendriks, (haar) Jelijntje Beun, Maria de Geijter.

otr/getr. 04.02 / 29.05.1641 Cadzand
Pieter Vervate, j.g. met Elisabeth Rocquenij, wed. van Jan Antheunissen.

otr/getr. 29.08/ 27.09.1648 Cadzand
Pieter Vervate, wed. van Cadzand, met Janneken de Meij, j.d. van Cadzand
T. Catelijne Hendrix, haar moeder.

otr. 03.02.1652 Oostburg (ook getr.) (uit Cadzand)
Gillis Verwee, met Jaquemijntje Bruijninx.

otr. tussen 21.10 en 18.11.1628, getr. 03.01.1629 Cadzand
Jaques de Verwer, j.g. van Munxwallin, sold. onder Capt. Herman Duijn, met Jenneken Adriaensen Goerlen, wed. van Joos Lefebvre, won. op Zuidzande
T. (zijn) Jan Picard, zijn luitenant per attest, (haar) Tanneken Wagters, zwagerinne.

otr/getr. 29.03/ 14.04.1653 Cadzand
Jacob de Verwer, wed. van Janneken Goerlons, met Grietje Beunegems, wed. van Lieven Albrechts.

otr/getr. 07.08/ 24.10.1655 Cadzand
Jacob de Verwer, wed. van Grietje Beunegems, met Tanneken Marcussen, wed. van Jan Vermout.

otr. 17.09.1626 Groede (uit Cadzand)
Hans Verwerre, j.g. van Swijnaerden, won. Nieuwvliet, met Jaquemijntje Bles, j.d. van Oostende.

otr. 03.11.1612 Cadzand
Cornelis Janssen Lambregtsen (Verwint), van der Gouda, wed. van Stevenijntje Jans, met Francine Polet, j.d. van Middelburg, beide won. Cadzand
T. (zijn) Jan Lambregts, vader, (haar) Mayken de Vroo, moeder.

otr/getr. 04.06/ 18.06.1617 Cadzand
Cornelis Janssen (Lambregtsen) (Verwint), wed. van Francijne Polet, van der Goude, met Machelijne de Wint, j.d. van Reijningen, beide won. Cadzand.

otr/getr. 26.08/ 09.10.1610 Cadzand
Dirk Jan (Lambregtsen) Verwint, j.g. vander Goude, met Jaquemijntje Jorissen Jacobs, j.d. van Antwerpen, beide won. Cadzand
T. (zijn) Jan Lambregts, vader, (haar) Joris Jacobs, vader.

otr/getr. 05.12/ 27.12.1615 Cadzand
Dirk Janssen (Lambregtsen) (Verwint), vander Goude, wed. van Jaquemijntje Jorissen, met Neeltje Cornelissen, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand
T. (zijn) Gesse, wed. van Jan Lambregts, moeder, (haar) Stoffel Cornelis, broer, Jan Pina, haar meester.

otr/getr. 14.11/ 29.11.1705 Cadzand
Francois de Veij, van Belle, wed. van Tanneken Vleeshouwers, met Anna van Damme, van Waterland
T. Pieter de Bleke, Philips van de Viver, Cornelia Barentz, Catharina de Croo.

otr/getr. 30.01/ 13.02.1622 Cadzand
Balthazar van Vianen, wed. van Magdalena van Overvelt, sold. onder Capt. La Barbe, met Mayken Pijls, j.d. van Genth
T. (zijn) zijn Corporaal per attest uit naam van de Capt., (haar) moeder.

otr/getr. 10.01/ 31.01.1621 Cadzand
Francois van Vianen, j.g. van Nieuwpoort, met Thomasijntje Jorissen, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand
T. zijn vader Cornelis, haar moeder.

otr/getr. 28.05/ 11.06.1623 Cadzand
Francois van Vianen, wed. van Thomasijntje Jorissen, met Grietje Adriaenssen Rens, j.d., beide won. Cadzand
T. (zijn) Tanneken van Vianen, (haar) Adraien Rens, vader.

getr. 15.04.1646 Cadzand (met attest van Aardenburg)
Joris van Vianen, j.g. van Cadzand, met Paulijntje Baijsack, j.d. van Eeklo.

otr/getr. 05.06/ 04.07.1660 Cadzand
Michiel van Vianen, j.g. sold. onder de Gouverneur van Sluis, met Stoffelijntje van Akkeren, j.d. van Genth
T. zijn vader.

otr/getr. 13.05/ 11.06.1673 Cadzand/ Retranchement
Hijronimus de la Vie, j.m. van Dunmonde, sold. onder Capt. Vrijberge, te Retranchement, met Anneken Timmermans, wed. van Jan van de Voorde.

otr/getr. 08.09/ 23.09.1696 Schoondijke (uit Cadand)
Pieter Vilein, j.m. van Groede, met Marij Rogiers, wed. van Lieven de Smidt.

otr/getr. 03.08/ 18.08.1701 Cadzand
Abraham du Vinage, j.m. van Haem bij Calais, met Johanna de Meijer, van Sluis, wed. van Noe Allart
T. Pieter de Meij, Benjamin Allard, Marijtje de Coene, Margriete de Meijer.

otr/getr. 07.03/ 22.03.1722 Cadzand
Abraham du Vinage, wed. van Cadzand, met Susanna Barbara van Groenenberg, j.d. van Cadzand.
T. Jan de Vlo, Jacobus de Meijer, Susanna Christiana du Buvrij, Maria Allard.

otr/getr. 23.05/ 28.06.1654 Cadzand
Joris de Vinck, j.g. van Biscote, won. Hans Vriese Schans, met Mayken Marinussen, j.d. van Cadzand
T. Macchelijne Ridders, zijn stiefmoeder, Vijntje Marinussen, haar stiefmoeder.

otr/getr. 23.02/ 17.03.1680 Cadzand
Pieter de Vis, wed. van Mayken Cardoens, met Mayken Stoppels, j.d. van Nieuwvliet
T. Adriaen Stoppels, Jen Francke, Prijntje de Knuijt, Mayken van Male.

otr/getr. 21.01/ 15.02.1690 Cadzand (met attest van Breskens)
Pieter de Vis (Vos), geb. Poperinge, wed. van Mayken Stoppels, met Helena Serteels, geb. Moerdijcke, wed. van Jan Heecken
T. Stoffel Stoppels, Guilliame de Geijter, Jaquemijntje Carels, Prijntje Danckaerts.

otr/getr. 31.03/ 15.04.1742 Cadzand

Jacob de Visser, j.m. van Cadzand, met Sara Smon, j.d. van Breskens
T. (zijn) Francois Smon, Francois Galander, (haar) janna Adriaansen, Rosiana de Visser.

otr/getr. 14.10/ 04.11.1646 Cadzand/ Oostburg
Adriaen de Visscher, j.g. van Ursele, met Anna de Vriese, j.d. van Brugge
T. Josijntje de Neve, zijn moeder.

otr/getr. 26.10 10.11.1709 Cadzand
Francois de Visscher, j.m., geb. Zuidzande, won. Cadzand, met Mayken van Ee, van Terhofstede, wed. van Jan de Vriese, won. Cadzand
T. Jeos Baert, Anthonij Haselaer, Rosiana Dobbelaer, Mayken van Pamel.

getr. 02.05.1762 Cadzand (otr. Cadzand Waals)
Isaak Visser, j.m., geb. Vlissingen, met Maria le Mahieu, j.d., geb. Nieuwvliet.

otr/getr. 30.05/ 14.06.1761 Cadzand
Jan Visser, j.m., geb. Vlissingen, met Susanna Bourgonje, wed. van Adriaen Adriaensen, won. Cadzand
T. (zijn) Isaak Visser, Adriaantje Uijtenschout, (haar) Adriaen Dircks, schepen der heerlijkheid Breskens en zijn vrouw Susanna Mallefas.

getr. 03.05.1750 Cadzand (otr. Cadzand Waals)
Jan de Visser, j.m. van Retranchement, met Elisabeth Behague, j.d. van Nieuwvliet.

otr/getr. 12.03/ 09.04.1678 Cadzand/ Retranchement
Jillis de Visscher, j.m. van Dikleveen in Vlaanderen, met Adriaantje Joris, wed. van Abraham van Male
T. Isaac Joris, Andries van de Kote, Janneken Claijssen.

otr/getr. 15.06/ 30.06.1782 Cadzand
Pieter de Visser, j.m., geb. Retranchement, won. Cadzand, met Susanna Bril, geb. en won. Cadzand.

otr/getr. 08.07/ 23.07.1786 Cadzand
Pieter de Visscher, wed. van Susanna Bril, won. Cadzand, met Maatje Adriaansen, j.d., geb. Retranchement, won. Cadzand.

otr. 12.08.1646 Cadzand
Jan de Vlieger, wed. van Grietje Jacobsen, met Philippine Verbeke, j.d. van Wulvergem.

otr/getr. 28.11.1643/ 10.01.1644 Cadzand/ Retranchement
Jan de Vloo, j.g. van Cadzand, met Catelijntje Jacobsen, j.d. van Groede
T. (zijn) Janneken Stunders, moeder, (haar) Mayken Goethals, moeder.

otr/getr. 18.07/ 02.08.1699 Cadzand
Jan de Vloo, j.m. van ZuidZande, met Janneke Janssen, van Breskens, wed. van Adriaan Olphert
T. Daniel Olphert, Jacob de Meulenaer, Mayken Ujittenbogaert, Tanneken Troij.

otr/getr. 21.04/ 20.05.1714 Cadzand (Herv. Waals)
Jan de Vloo, van Zuidzande, wed. van Janneken Janssen, met Louisa Cleenwerck, j.d. van Calais.

otr. 13.07.1721 Cadzand
Johannes de Vloo, wed. van Louisa Cleenwetck, met Anna van Groenenberg, j.d., geb. van Cadzand
T. Abraham van Houte, Hendrik de Bourgonje, Tanneken Troij.

otr/getr. 13.02/ 12.04.1632 Cadzand
Joos de Vloo (z.v. Jan en Janneke Stunders), j.g. van Segerscapelle, met Mayken Huijge, j.d. van Cadzand
T. (zijn) Janneken Stunders, moeder, Jacob Jacobse, voogd, Jaques le Pla, (haar) Francois Lievens, stiefvader, Huijge Huijgen, broer.

otr. 14.05.1768 Cadzand
Jan Willem Voer, wed. van Commerina de Swarte, won. Retranchement, met Janna Munsters, wed. van Francois van Hee, won. Cadzand.

otr/getr. 11.02/ 27.02.1724 Cadzand
Jacobus de Vogelaar, j.m. van Cadzand, met Josina Leijs, j.d. van Cadzand
T. Corijn Leijs, Anna van Damme, Marietje Lievens Vet.

otr/getr. 23.04/ 08.05.1667 Cadzand
Jan de Vogelaar, wed. van Marie Bidders, sold. onder Capt. Roelant, geb. Moerkerke, met Antenette Wijme, van Ouderwijck, wed. van Pieter Passant.

otr/getr. 28.10/ 03.12.1656 Cadzand (met attest van Neusen)
Pieter de Voogt, j.g. van Vinc, met Elisabeth Rens, wed. van Marinus Janssen
T. Janneken van Aelst, zijn moeder.

otr/getr. 01.09/ 22.09.1646 Cadzand/ Oostburg
Gijsbrecht van de Voorde, sold. onder Capt. Robbert van Giffen, met Tanneken Diets, j.d. Van St. Laurens.

otr/getr. 26.02/ 17.04.1633 Cadzand
Adriaen de Vos, j.g. van Lee in 't land van Aalst, met Mayken van de Heure, j.d. van St. Andries in Vlaanderen

T. (zijn) Pieter Jacobsen, Hendrick Verdonk, (haar) moeder.

getr. 07.04.1647 Vere (ook otr.) (uit Cadzand)
Adriaen de Vos, j.g. van Breskens, met Maria Priniers, j.d. van Vere.

otr/getr. 11.07 06.08.1654 Groede (uit Cadzand)
Adriaen de Vos, j.g. van Vinct, met Francijntje Mortiers, j.d. van Nevel.

getr. 05.12.1668 Cadzand
Andries de Vos, j.m. van Moerkerke, met Elena Stertelis,

otr/getr. 24.09/ 09.11.1625 Cadzand
Boudewijn Adriaensen de Vos, j.g. van Bouschote, met Martijntje Jorissen (d.v..Joris Hendrikx.en Catelijne de Swaef) j.d. van Nieuwvliet, beide won. Cadzand.
T. (zijn) Catelijne van Dale, moeder, Jaques de Vos, oom, (haar) Joris Hendricx, voorgd, Bartholomeus Bijn, stiefvader.

otr/getr. 01.05 16.05.1700 Retranchement/ Cadzand
Boudewijn de Vos, j.m. van Nieuwvliet, won. Cadzand, met Pieternelle Heijpe, wed. Van Jan Vermeulen, won. Retranchement.

otr/getr. 01.11/ 15.11.1665 Cadzand
Christiaan de Vos, j.m. van Brugge, won. Bostel, met Maeiken Lambrechts, van Cadzand, wed. van Jan Troij, won. Cadzand.

otr/getr. 23.07/ 13.08.1650 Groede (uit Cadzand)
Geerard de Vos, j.g. van Nieuwvliet, met Elisabeth Allaerts, j.d. van Breskens.

otr/getr. 19.07/ 17.12.1614 Cadzand
Jacob Jansen de Vos, van Groede, wed. van Tanneken Ramans (is Geraerts ?) , met Tanneken Geerards, j.d. van Damme, beide won. Cadzand
T. (zijn) Andries en Pieter de Vos, broers, (haar) Adriaentje Jans.

otr/getr. 07.02/ 28.03.1643 Cadzand
Jacob de Vos, j.g.. van St. Anne, met Grietje Rens, wed. van Adriaen Verheeke
T. Levinus Troij.

otr/getr. 04.01/ 25.02.1690 Cadzand
Jacob de Vos, van Colijrisplaat, wed. van Adriaentje Jans, won. Cadzand, met Sara van Hoecke, j.d. van Waterland, won. Cadzand
T. Arnoud Sonnevijlle, Jan de Vos fs Gerard, Dina van Hoecke, Helena van Hoecke.

otr/getr. 28.11.1641/ 10.01.1642 Cadzand/ Retranchement
Jan de Vos, j.g. van Cadzand, met Catelijntje Jacobsen, j.d. van Groede
T. Janneke Stunders, zijn moeder, Mayken Goethals, haar moeder.

otr/getr. 17.10/ 15.11.1615 Groede/ Cadzand
Jan Adriaensen Vos, j.g. van Oostackere in Vlaanderen, met Lawijntje Guillaems, j.d. van Sain in Henegouwen, beide won. Cadzand.

otr/getr. 15.06/ 24.07.1629 Cadzand
Jan Pieters de Vos, j.g. van Cadzand, met Janneken Charles, van Vlissingen, wed. van Willem Hoen, beide won. Cadzand
T. Dames Dirksen.

otr. 04.08.1646 Cadzand
Jan Cornelissen Vos, wed. van Passchijne Brukels, met Catelijne Barvoets, van Wackene, wed. van Joos Verhagen.
N.B. De bruid is weggelopen in 't laatst van October 1646.

getr. 01.05.1695 Cadzand (otr. Nieuwvliet)
Jan de Vos, j.m. van Nieuwvliet, met Wijnande Luijcx, j.d. van Terneuzen.

otr/getr. 30.0 / 15.06.1695 Retranchement/ Cadzand
Jan de Vos, fs Adriaen, wed. van Tanneken van Hee, won. Cadzand, met Marij de Graaf, wed. van Jan Geering, won. Terhofstede.

otr/getr. 31.03/ 15.05.1696 Cadzand
Jan de Vos, fs Gerard, van Nieuwvliet, wed. van Jacoba van Hoecke, met Neeltje Rochussen, j.d. van Retranchement.

otr/getr. 29.03 / 16.04.1653 Cadzand
Lieven de Vos, van Vinct, wed. van Frencijntje de Bel, met Catelijntje Bruneels, j.d. van Ruselee
T. Mayken Hellinx, haar moeder.

otr/getr. 05.09/ 20.09.1665 Cadzand/ Nieuwvliet
Lieven de Vos, j.m. van Vinct, won. Nieuwvliet, met Jelinje Claeis, j.d. van Droengen, won. Cadzand.

otr/getr. 06.04/ 28.04.1686 Cadzand
Lowijs de Vos, j.m. van Vinct, met Jaquemijntje Cools, j.d. van Cadzand
T. Pieter de Vos, Joos de Vos, Lowijseken Strabbe, Marijtje Heimans.

getr. 23.12.1653 Colijnsplaat (uit Cadzand)
Marcus Jacobs de Vos, j.g., met Leijntje Pieters Vaselaer, j.d.

otr. 05.05.1618 Oost Souburg (ook getr.) (uit Cadzand)
Pieter Janssen de Vos, wed. van Christijntje Reijgers, won. Cadzand, met Neeltje Pierhuijgen, j.d. van Oost Souburg en daar wonende.

otr/ getr. 27.04/ 04.06.1058 Cadzand/ Breskens
Pieter de Vos, j.g. van Vinc, met Leuntje Pieters, j.d. van Cadzand.

otr/ getr.. 29.09/ 21.10.1674 Cadzand
Pieter de Vos, wed. van Leuntje Pieters, met Jaquemijntje Cambiers, j.d. van Steenwerke in Vlaanderen
T. (zijn) Jan de Vos, broer, Anna Rips (Rijs), (haar) Jacob Cambier, broer, Lowijsa Menterij (Monterij).

otr/ getr. 05.04/ 30.04.1659 Cadzand
Rijcke de Vos, wed. van Catelijne van Veerdegem, met Josijntje Hosties, wed. van Jaques Ketels.

otr/ getr. 23.03/ 19.05.1624 Cadzand
Thomas Adriaensen de Vos, j.g. van Bouchoute, met Passchijntje du Floo, j.d. van Marcilie in Vlaanderen, beide won. Cadzand
T. (zijn) Adriaen de Vos, vader, (haar) Simon Vergult en vrouw, uxor Joos Raes, haar vrouwe.

otr. 15.01.1642 Cadzand (getr. Retranchement)
Jan Vossaert, j.g. sold. onder Capt. de Mauregnault, met Magdaleentje Timmermans, j.d. van Oostcamp, won. Terhofstede.

otr/ getr. 04.06/ 22.06.1661 Nieuwvliet/ Cadzand
Francois la Voije, j.g. van Wijngen, met Mayken Carre, j.d. van Moere.

otr/ getr. 25.09/ 10.10.1649 Cadzand/ Retranchement
Willem Vries, sold. onder Capt. Zedelits, met Tonijne Engels, j.d. van Moerbeke
T. haar oom.

otr/ getr. 21.01/ 12.02.1662 Zuidzande/ Cadzand
Evert de Vrieze, j.m. van Cadzand, met Adriaenken Gillis de Maele, j.d. van Cadzand.

otr/ getr. 11.06/ 02.07.1701 Cadzand
Jan de Vriese, j.m. van Cadzand, met Janneken van Male, j.d. van Nieuwvliet
T. Pieter de Vriese, Joannes Kersouw, Anna de Vriese, Josijntje van Male.

otr/ getr. 06.03/ 21.03.1706 Cadzand
Jan de Vriese, van Cadzand, wed. van Janneken van Male, met Mayken van Ee, j.d. van Retranchement
T. Pieter de Vriese, Andries Verplanke, Leuntje de Vriese, Elisabeth Maertens.

otr/ getr. 16.04/ 07.05.1623 Cadzand
Pieter Pietersen de Vrieze, j.g. van Breedste in Oostland, sold. onder Capt. van Eck met Leuntje Laurens, van Aagtekerke, wed. van Gerard Willems
T. (zijn) Dirk Pieters, broer, Capt. van Eck per attest, (haar) Laurens Leunissen, vader.

otr/ getr. 28.06/ 20.07.1631 Cadzand
Pieter Pieterse de Vrieze, wed. van Dielken Crijnsen, met Jaquemijntje Niesincx, wed. Van Claes Daniels, beide won. Cadzand.

otr. 01.07.1662 Cadzand (ook getr. Cadzand)
Pieter de Vrieze, j.m. van Cadzand, met Josintje de Klerck, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand.

otr/ getr. 01.11/ 16.11.1670 Cadzand
Pieter de Vrieze, wed. van Josintje de Klerck, met Tanneken de Wachter, j.d. , beide won. Cadzand.

otr/ getr. 20.01/ 09.03.1675 Cadzand
Pieter de Vriese, wed. van Tanneken Waghters, met Adriana van der Maas, j.d. van Brouwershaven
T. (zijn) Pieter Malefas, zwager, Abraham Stoppels, (haar) Anna de Vriese, Judith van der Maas.

otr/ getr. 26.12.1682/20.01.1683 Cadzand
Pieter de Vriese, wed. van Adriaentje van der Maas, met Johanna Margarita Adams, j.d. van Oostburg
T. Pieter Mallefas, Joris Amaker, Anna de Vriese, Janneken Stevens.

otr/ getr. 24.02/ 11.03.1691 Oostburg/ Cadzand
Pieter de Vriese, j.m. van Cadzand, met Maria Zegers, wed. van Gilles Daniels.

getr. 15.06.1678 Cadzand (met attest van Nieuwvliet en Waterland)
Roeland Vriese, j.m. van Nieuwvliet, met Pieternelle de Bruine, j.d. van Steenwerk.

getr. 15.05.1707 Cadzand (met attest van Sluis)
David Vuijss, wed. van, met Margareta Jansz, j.d.

otr/ getr. 03.03/ 25.03.1714 Cadzand

Abraham de Vuijst, j.m. van Nieuwvliet, met Jaquemijntje Geersen, van Schoondijke, wed. van Guillaume de Geijter, won. Schoondijke
T. Pieter de Vuijst, Cornelis van der Leije, Anne. Messu, Cornelia de Munck.

otr/getr. 24.12.1720/ 26.01.1721 Cadzand/ Nieuwvliet
Abraham de Vuijst, j.m. van Nieuwvliet, met Anna Cornelia Valke, van Groede, won. Cadzand.

otr..04.09.1723,Cadzand
Abraham de Vuijst, van Cadzand, wed. van Cornelia Valke, met Janneke de Munck, j.d. van Cadzand
T. Joris de Munck, Claes de Geijter, Marietje Minnen, Cornelia de Munck.

otr. 01.10.1633 Groede (uit Cadzand)
Bartel de Vuijst, j.g. van Somergem, met Martijntje Pieters, j.d. van Nieuwvliet.

otr/getr. 10.04/ 15.05.1660 Cadzand
Jan de Vuijst, j.g. van Nieuwvliet, met Barbel Leunissen, j.d. van Cadzand
T. Martijntje, zijn moeder, Sara Bijns haar nicht.

otr. 09.02.1669 Cadzand (getr. Groede)
Jan Vijcke, wed. van Janneken Backers, met Lisebeth Mattheusen, j.d. van Koudekerke.

otr/getr. 03.06/ 10.07.1664 Cadzand (juli/ 10.08.1664 nazien)
Pieter de Vijs, j.m. van Popelinge, met Maeiken Cardoens, j.d. van Slippe, won. Cadzand.

otr/getr. 10.10/ 10.11.1649 Cadzand
Pieter van de Vijvere, wed. van Mayken Hoste, met Pieternelle Glories, j.d. van Rosebeke.

otr/getr. 26.03/ 17.04.1644 Cadzand
Adriaen de Wachter, j.g. van Cadzand, met Tonijntje Andriessen, j.d. van Cadzand
T. Matthijs Verbeke, cum uxore.

otr/getr. 01.11/ 29.11.1648 Cadzand
Claes de Wachter, j.g. van Cadzand, met Elisabeth Adriaenssen Daems, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand.

otr/getr. 05.03/ 30.03.1659 Cadzand
Claes de Wachter, wed. van Lijsbeth Adriaenssen Daems, met Catelijntje Houters, j.d. van Wielvergem.

otr/getr. 13.02/ 16.03.1611 Cadzand/ Sluis
Dionijs de Wachter, van Cadzand, wed. van Dingje Wouters, met Mayken Geraerts (d.v. Jan), j.d. van Grijskerke, beide won. Cadzand
T. (zijn) Cornelis Adriaens, (haar) Mayken Cornelis.

otr/getr. 13.07/ 14.08.1641 Cadzand
Elling de Wachter, j.g. van Cadzand, met Mayken Andriessen, j.d. van Cadzand
T. naaste vrienden van beide zijden.

otr/getr. 20.10/ 11.11.1646 Cadzand
Helling de Wachter, wed. van, met Pleuntje Pieters, j.d. van Cadzand
T. haar moeder.

otr/getr. 27.05/ 25.05.1666 Breskens/ Cadzand
Halingh de Wachter, van Cadzand, wed. van Pleuntje Pieters Pandelaer, won. Cadzand, met Janneken van Rentergem, van St. Anna ter
Muiden, wed. van Jan Jansen, won. Breskens.

otr. 22.09.1668 Cadzand
Eelijck de Wachter, van Cadzand, wed. van Janneken van Rentergem, met Tanneken Valcke, van Cadzand, wed. van Giljam Calvaers.

otr/getr. 19.07/ 09.08.1648 Cadzand
Jacob de Wachter, j.g. van Cadzand, met Susanna Bijns, j.d. van Nieuwvliet
T. haar moeder.

otr/getr. 05.09/ 20.09.1699 Nieuwvliet (uit Cadzand)
Marcus de Wachter, j.m. van Nieuwvliet, met Josijntje Bocque, j.d. van Groede.

otr. 06.09.1642 Cadzand
Pieter de Wachter, j.g. van Cadzand, met Janneken Cools, wed. van Jan Marschalx, won. Terhofstede.

otr. 17.03.1706 Cadzand (getr. Middelburg)
Marcus de Wachter, van Nieuwvliet, wed. van Josijntje Boucque, won. Nieuwvliet, met Sara Luijte, van Sandijk, wed. van Hendrik Heere,
won. Schellacht
T. Jacob Huijge, Louijs Moenens, Jozijntje Luijcx, Tonijntje Dankaerts.

otr/getr. 24.05/05.07.1620 Cadzand
Thomas de Wachter, j.g. van Cadzand, met Lucia Claessen de (Brabander), j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand
T. (zijn) Dionijs de Wachter, vader, (haar) Tonneken Brabander, moeder.

otr. 02.07.1628 Groede (ook getr.) (uit Cadzand)

Thomas de Wachter, wed. van Sijtje Brabanders, met Catelijne Callewaerts, wed. van Pieter Barbier, beide won. Cadzand.

otr/getr. 20.11/ 18.12.1611 Cadzand

Pieter Wage, j.g. van Brugge, met Cornelia Cornelis, j.d. van Meliskerke, beide won. Cadzand

T. (zijn) Marijn Wage, broer, (haar) Arnout Bastiaens, haar stiefvader.

otr. 04.02.1668 Cadzand

Jan de Wagemaker, j.m. van Groede, won. Cadzand, met Maeiken Tobias Verwee, med. van Francois Mandé, van Pestsons, won. Vlissingen.

otr/getr. 16.05/ 17.06.1671 Cadzand

Jan Jansen (de) Wagemaker, van Nieuwvliet, wed. van Maeiken Tobias, met Lena Cambijers, van Koudtkerke, wed. van Daniel Bastijn.

otr/getr. 27.04/ 11.05.1631 Cadzand

David Wagge, j.g. van Schotland, sold. onder Capt. Ballantijn, met Elisabeth van Sonst, uit Kerssenland, wed. van Andries Lam, won. Retranchement

T. Thomas Brum, sergeant zelfde comp.

otr/getr. 18.04/ 13.05.1626 Cadzand

Marcus Pietersen de Wale, j.g. van Tichem in Vlaanderen, met Prijntje van Loo, j.d. van Nieuwerkerke, beide won. Cadzand

T. (zijn) Robbert Verburgt, (haar) Jan Uijttendogaert en vrouw, cum exore.

otr/getr. 13.08/ 05.10.1633 Cadzand

Marcus de Wale, wed. van Prijntje Loo, met Neeltje Cornelissen (Lambregts), j.d. van Cadzand

T. (zijn) Rubbens, schoonvader, Pieter de Wale, broer, (haar) Cornelis Lambregts, vader, Macchelijntje de Wint.

otr/getr. 05.10/ 20.10.1641 Cadzand/ Oostburg

Marcus de Wale, wed. van Neeltje Cornelissen, met Mayken van de Velde, j.d. van Cadzand

T. Elisabeth Cauwels, haar moeder.

otr/getr. 02.05/ 17.06.1626 Cadzand

Pieter Pietersen de Wale, j.g. van Tichem, met Janneken Cornelissen (Lambregts), j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand

T. (zijn) Jaquemijntje Tijtgaet, moeder (zie Gilles de Roo), (haar) Cornelis Lambregts, vader.

otr/getr. 09.05 09.06.1654 Retranchement/ Cadzand

Pieter de Wale, j.g., sold. onder Capt. Zedelits, met Magdaleentje Verhooge, wed. van Francois Benoot.

otr/getr. 09.05/ 31.05.1654 Retranchement/ Cadzand

Pieter de Wale, j.g. van Terhofstede, won. in de Santpolder, met Elisabeth Versmisse, j.d. van Cadzand.

otr/getr. 20.11/ 12.12.1655 Cadzand

Pieter de Wale, wed. van Elisabeth Versmisse, met Elisabeth Harmansen, j.d. van Cadzand.

otr/getr. 27.10 / 18.01.(11)1673 Zuidzande / Cadzand

Pieter de Wale, met Berbel Meesschaars.

otr/getr. 30.06/ 25.07.1657 Cadzand

Cornelis van Walle, j.g. van Ingelmunster, met Tanneken Marcussen, wed., van Jacob de Verwer

T. Jan Janssen, Apleunis van Leerbergen.

otr/getr. 10.02/ 10.06.1619 Cadzand

Jan van de Walle, j.g. van Langemark, met Janneken Alanders, j.d. van Vladzeele

T. (zijn) Adriaen Vervate, Marinus Meeussen, (haar) Macchelijne Hollanders

otr/getr. 31.07/ 15.08.1762 Cadzand

Jan van de Walle, j.m., geb. Groede, won. Cadzand, met Susanna Pense, j.d., geb. Groede, won. Zuidzande.

otr. 05.08.1630 Cadzand

Hendrick van Waltrat, j.g. van Waltrat in 't land van der Marck, ruiter onder Ritmeester van Haften, met Christijne van der Kemme, j.d. geb. bij het huis van Lingen

T. (zijn) Ritmeester per attest, (haar) Willem Kemmen, broer, corp. zelfde comp.

N.B. Tenselve dagen sijn de voore personen op haer versoeck om hooge redenen van nootsakelijckheit alhier getrouwt.

otr/getr. 08.10/ 19.11.1617 Cadzand

Cornelis Wandelaer, j.g. van Veurne, sold., onder Capt. carel Boudrij, met Elisabeth Leenaerts, j.d. van Dirksland

T. (zijn) zijn Capt. en Luit. per attest, (haar) haar broer en zuster.

otr/getr. 10.11/ 30.11.1646 Cadzand/ Oostburg

Andries van Warbeke, j.g. van Oostburg, met Francijntje de Vriese, j.d. van Brugge

T. Margriete Claes, zijn moeder.

getr. 22.06.1749 Cadzand (otr. Cadzand Waals)

Abraham Warembourg, j.m. van Cadzand, met Janna Ladoe, wed. van Jan Hennekeij (Le Doux).

otr/ getr. 12.05/ 30.06.1609 Cadzand

Pieter Warens, j.g. van Koudekerke, met Tonijntje Joos, j.d. van Vlissingen, beide won. Cadzand
T. (zijn) zijn moeder Mayken, (haar) Adriaentje Alenzone.

otr/ getr. 23.10/ 11.11.1706 Cadzand/ Zuidzande

Joos Warrhe, van Groede, wed. van Jaquemijntje de Feber, met Anna Luteijn, j.d. van Retranchement (Lutein)
T. Apollong Hendricx, Jan van Houwe, Janneken Tersteijn, Judith Molle.

getr. 20.06.1683 Cadzand (met attest van Breskens)

Laurens Warre, wed. van Sara de Groote, met Barbel Steenkens, wed. van Jan Heijme.

otr/ getr. 16.12/ 31.12.1690 Nieuwvliet Cadzand

Cornelis Waijaert, j.m. van Flosseloij (Vlasselo), met Tonijntje Luijcx, j.d. van Nieuwvliet.

otr/ getr. 26.08/ 17.09.1702 Nieuwvliet/ Cadzand

Pieter Waijaert, j.m. van Vlaerselo. met Robijntje Huijge, van Zuidzande, wed. van Pieter Klinke.

otr/ getr. 21.12.1715/ 05.01.1716 Cadzand

Jan Weene, j.m. van Beek in Gelderland, met Maria Pieters, wed. van Hendrik Prijs, beide won. Cadzand.

otr/ getr. 22.07/ 20.08.1634 Cadzand

Carel de Weert, j.g., met Mayken Osten, j.d., beide van Lotenhulle.

otr. 23.11.1609 Cadzand

Hans de Weert, j.g. van Liere, sold. onder Capt. Paulus Reijniers, met Lijsken Claessen, van Bergen op Zoom, wed. van Velten Centsen uit Duitsland

T. voor beide de Capt. voorn. per attest.

otr/ getr. 16.11/ 09.12.1630 Middelburg (uit Cadzand)

Jan de Weert, wed. van Genth, met Jacomijntje Bartholomeusen, van Zierikzee, wed. van Jan Janszen, beide won. Middelburg.

otr/ getr. 14.04/ 19.06.1633 Retranchement/ Cadzand

Jan de Weert, van Genth, wed. van Jaquemijntje Barthels, met Mayken Adriaens, van Breda, wed. van Wouter Jordaens.

otr/ getr. 24.11/ 21.12.1614 Cadzand

Abraham Wege, van Santwits, wed. van Elisabeth de Fornoij, met Macchelijntje Smulders, van Brugge, wed. van Jan Jans, beide won. Cadzand

T. Jan Swanekaert, Grietje, moeder van des bruids overleden man.

otr/ getr. 29.04/ 17.05.1651 Cadzand

Jacob van de Wege, j.g. van Zwevezele, met Christijntje de Rijke, j.d. van Werken.

otr/ getr. 13.08/ 21.08.1774 Cadzand

Hendrick Wensch, j.m., geb. Sluis, won. Cadzand, met Judith de Groote, j.d., geb. en won. Cadzand

T. (zijn) Daniel de le Leijs, voogd paternel, (haar) Adriaen de Groote en Sara Maseijn, ouders.

otr/ getr. 25.06/ 06.09.1628 Cadzand

Michiel Wesel, j.g. van Wesel, sold. onder Capt. Haersolte op Hans Vrieseschans, met Adriaentje Sitters, j.d. van Vladzeele uit 't land van Aalst, beide won. Cadzand

T. (zijn) Claes Claessen, (haar) Jan de Sitter, vader, Margriete van der Heijde, moeder.

otr/ getr. 18.06/ 17.07.1644 Cadzand

Adriaen de Weijer, wed. van Breda, met Marij de Vroede, j.d. van Tholen

T. Harmen van Golfden, Jaques de Vroede, haar vader.

otr/ getr. 05.01/ 01.03.1620 Cadzand/ Oostburg

Hendrik Wichman, j.g. uit 't land van Nevel, met Teuntje Joossen, wed. van Pieter Warre, beide won. Cadzand.

otr/ getr. 14.03/ 07.05.1626 Cadzand

Jacob Wielmaker, j.g. van Westcapelle in Vlaanderen, met Laurijntje Thiers, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand

T. (zijn) Jan Wielmaker, broer, (haar) Adriaen Thiers en Centijntje (Lodewegen), ouders.

otr/ getr. 15.03/ 16.04.1653 Cadzand

Jacob Wielmaker, j.g. van Cadzand, met Elisabeth Cents, j.d. van Cadzand

T. Marinus Jacobsen Wielmaker, zijn oom en voogd, Vincent Lievensen, haar vader.

otr/ getr. 22.10/ 20.11.1622 Cadzand

Jan Wielmaker, j.g. uit Westcappel, met Mayken Maertens, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand

T. Voor hem Jacob Gijssels, haar, moeder.

otr/ getr. 10.02/ 10.03.1632 Cadzand

Marinus Jacobsen Wielmaker, van Westcapelle, wed. van Martijntje Pieters, met Catelijntje Thiers, j.d. van Cadzand
T. (zijn) Jan Jacobsen Wielmaker en Mayken Geleijnse, zijn broer en vrouw, (haar) Adriaen Thiers en Centijne Lodowijcs, ouders.

otr/getr. 13.09/ 28.09.1704 Waterland/ Cadzand
Jacob de Wilde, j.m. van Oostburg, met Sara Maertens, j.d. van Cadzand.

otr/getr. 09.09/ 15.10.1628 Cadzand
Gillis Willeboords, j.g. van Oordegem, in 't land van Aalst, met Sara Rens, van Ouderkerke in de Calishoek, wed. van Maerten Antheunis, beide won. Cadzand
T. (zijn) Geert Janssen, oom, (haar) Adriaen Rens, vader.

otr/getr. 20.08/ 02.10.1611 Cadzand
Claes Willems, wed. van Philippijne Pacque, van Bergen in Henegouwen, met Sara de Brune, j.d. van Middelburg, beide won. Cadzand
T. (zijn) Claes Packe, Adriaen Bogaert, (haar) haar vader.

otr/getr. 14.12.1613/ 07.02.1614 Cadzand
Gerard Willemsen, van bij Gent, wed. van Tanneken Dobbelaers, won. Caprijke, met Mayken Reijgers, van Aardenburg, wed. van Andries Lems, beide won. Cadzand
T. (zijn) Jan de Vos, (haar) Catelijne Thiels, zwagerinne.

otr/getr. 23.10 / 27.11.1616 Cadzand
Geerard Willemsen, j.g. van Caprijke, met Leuntje Laurens, j.d. van Aagtekerke
T. (zijn) Geerard Willemsen, vader, (haar) Laurens Leunis, vader, Mayken Adriaens, moeder.

otr. 19.0.1669 Cadzand
Isack Willemsen, van Oudvosmeer, wed. van Grietje Menders, met Judijck Vermaes, j.d. van ('t zelfde, nazien Zuidzande).

otr. 13.11.1633 Sluis (uit Cadzand)
Maerten Willems, wed. van Venlo, met Mayken Nijs, van Ter Vere, wed. van Dirk Dirksen.

otr. 12.12.1683 Schoondijke (uit Cadzand)
Willem Willemsen, wed. van Tanneken Stevens, met Mayken van der Vere, j.d. van Cadzand.

otr/getr. 06.03 1-21.03.1677 Cadzand
Jan Willemijns, j.m. van Thielt, won. Zuidzande, met Maatje Kerfijser, j.d. van Cadzand
T. Pieter Kerfijser, Paulus van Ekke, Adriaentje van der Maas, Barbel Beukels.

otr/getr. 19.12.1687/ 11.01.1688 Cadzand
Jan Willemijns, van Thielt, wed. van Mayken Kerfijser, met Mayken Jacobs, j.d. van St. Anna ter Muiden
T. Michiel Coolman, Andries Carpentrij, Paulijntje van der Plasee, Juffr Susanna Christina de Buvrij.

otr/getr. 04.12.1689/22.01.1690 Cadzand
Jan Willemijns, wed. van Mayken Jacobs, van Thielt, met Catelijntje de Geus, van Nieuwvliet
T Michiel Coolman, Andries Carpentrij, Neeltje van der Maase.

otr/getr. 27.08/ 20.11.1763 Cadzand
Josephus Winne, geb. Middelburg in Vlaanderen, van de Roomse Religie, met Maria de Blicck, wed. van Pieter Hubregtse.

otr/getr. 18.04/ 03.05.1772 Cadzand
Joos de Winne, wed. van Maria de Blicck, met Cornelia van Ackker, j.d., geb. IJzendijke, won. Cadzand.

getr. 18.07.1683 Cadzand (met attest van Zuidzande en St. Anna ter Muiden)
Carel de Wint, j.m., van St. Anna ter Muiden, met Josijna Plevier, j.d. van Nieuwvliet.

otr/getr. 20.02/ 18.04.1644 Cadzand/ Retranchement
Jan de Wint, j.g. van Cadzand, met Anneken van Vijanen, j.d. van Cadzand
T. (zijn) Pieter de Wint, vader, (haar) Grietje Rens, moeder.

otr. 23.06.1618 Cadzand
Octaviaen de Wint, j.g. van Reijningen ?, met Martijntje Baes, j.d. van Loo, beide won. Cadzand
T. (zijn) Cornelis Lambregts (Verwint), zwager, (haar) Celij Rentergem.

otr/getr. 12.07/ 27.07.1749 Cadzand
Francois de Winter, wed. van Nanette Poet, met Anthonette Warmoes, j.d. van Eernegem.

otr/getr. 17.04/ 07.06.1626 Cadzand
Cornelis Wisse, j.g. van Cadzand, met Sijtje Centsen, van Genth, wed. van Cornelis Meussen, beide won. Cadzand
T. (zijn) Cornelis Allarts, oom, (haar) Jan Pieterssen.

otr/getr. 08.07/ 02.08.1656 Cadzand
Cornelis Wisse, j.g. van Cadzand, met Grietje de Bare, j.d. van Cadzand
T. Adriaentje Thiels, haar moeder.

otr/getr. 08.06/ 23.06.1754 Cadzand

Cornelis Wisse, j.m., geb. Zuidzande, won. Cadzand, met Magdalena Ekkebus, wed. van Daniel Bukoo, won. Cadzand
T. (zijn) Claes de Geijter, Catharina Schuimers, (haar) Willem Pleijte en vrouw Tannetje Verdouw.

getr. 19.03.1758 Cadzand (otr. Retranchement)

Cornelis Wisse, wed. van Magdalena Ekkebus, geb. Zuidzande, won. Cadzand, met Catharina Keesel, won. Retranchement.

otr/getr. 02.04 / 31.05.1633 . Cadzand

Joris Wisse, j.g. van Cadzand, met Janneken Michiels, wed. van Dames Dirksen
T. (zijn) Jan Pieters, Michiel Cool, (haar) zuster en Jacob Stoppels.

otr/getr. 13.10.1629/ 20.05.1630 Cadzand/ Retranchement

Thomas de Wisse, j.g. van Marconel, sold. onder Capt. La Busiere, met Mayken Rijcx van Cadzand, wed. van Jacob Arnouts Stoppels
T. (zijn) Cornelis Franck, corp. zelfde comp., (haar) Pieternelleken Pieters, haar broeders huisvrouw.

getr. 14.06.1711 Cadzand

Cornelis de Wit (Dhr), vendrig in 't regiment van dhr Overste Caris, met Anna Treutelaer (Juffr.), j.d. van Sluis.

otr/getr. 06.05/ 20.05.1792 Cadzand

Adriaen de Witte, j.m, met Sara de Bruijne, j.d., beide geb. en won. Cadzand.

otr/getr. 18.04/ 03.05.1761 Cadzand

Jacob de Witte, j.m., geb. Cadzand, met Janne de Witte, j.d., geb. Retranchement.

otr/getr. 26.09/ 11.10.1648 Cadzand

Jan de Witte, j.g. van Beveren, met Elisabeth Aerssens, j.d. van Thielt.

getr. mei 1653 Groede (ook otr.) (uit Cadzand)

Jan de Witte, van Beveren, met Janneken Bakkers, j.d. van Nieuwvliet.

otr/getr. 22.08/ 20.09.1682 Groede/ Cadzand

Jan de Witte, wed. van Marij Lumoles (Lamoles of Lamote), met Susanna Scherdeijn, j.d. van Groede.

otr/getr. 10.11/ 01.12.1683 Cadzand

Jan de Witte, wed. van Susanna Schardeijn, met Tanneken Geersen, j.d. van Cadzand
T. Pieter de Vriese, Lieven Beukels, Johanna Margarita Adams, Passchijntje Vermeulen.

otr/getr. 10.08/ 01.09.1697 Cadzand

Jan de Witte, van Maastricht, wed. van Tanneken Geersen, met Magdaleentje Meliers, van Cadzand, wed. van Jan Vergote
T. Joannes Duijck, Philips Vergote, Marie de Pree, Tonijntje Meulenaer.

getr. 16.09.1736. Cadzand

Jan de Witte (er staat De Wit), j.m, met Maria Schippers, wed. van Jan Albert.

otr/getr. 09.05/ 25.05.1755 Cadzand

Jan de Witte, wed. van Maria Schippers, met Abigaël Verhage, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand
T. Cornelis Verhage, Janna Maria Bellot, haar ouders.

otr/getr. 05.03/ 20.03.1796 Cadzand

Jannis de Witte, fs Jannis, j.m., met Magdalena Kallaart, j.d., beide geb. en won. Cadzand,

otr/getr. 21.05/ 05.06.1774 Cadzand

Pieter de Witte, wed. van Maria Neuféglise, met Janna Boeckee, j.d., geb. en won. Cadzand.

otr. 06.03.1779 Cadzand

Huibregt Wittevrongel, j.m. van Westkapelle, met Francina Vergouwe, j.d. van Oostburg, beide won. Cadzand.

otr. 11.04.1795 Cadzand

Hubregt Wittevrongel, wed. van Francina Vergouwe, met Susanna Firein, j.d., geb. Oostburg, beide won. Cadzand.

otr/getr. 04.04/ 03.05.1615 Cadzand

Pieter Witzen, j.g. van St. Buijdenskerke, met Josijntje Joossen (Raes), wed. van Adriaen Kense, beide won. Cadzand
T. (zijn) Witze Pieters, vader, (haar) Joos Pieters Raes, vader.

ongeveer maart/ april 1627 Cadzand

Pieter Witzen is getrouwt met attestatie van Biggekerke in Zeeland.

otr/getr. 26.04/ 18.05.1653 Cadzand

Jan van de Woestijne, j.g. van Caperick met Mayken Pins, j.d. van Cadzand
T. Catelijne van de Knocke, haar moeder.

otr. 13.04.1652 Cadzand (getr. na vele weken)

Pieter de Wolf, j.g. van Eeckloo, met Janneken Jacobsen, wed. van Adriaen Pieters

T. Albrecht Welvaert, zijn cousijn.

getr. 23.01.1785 Cadzand (otr. Waals)

Pieter de Wolff, j.m., geb. IJzendijke, met Catharina Brecon, j.d. van en geb. Douaij, beide won. Cadzand.

otr/getr. 21.04/ 16.05.1631 Cadzand/ Groede

Jan Wolsen, j.g. uit Schotland, sold. onder Capt. Ballentijn, met Geertje Hendricx, j.d. van Susteren in Gelderland, beide won. Retranchement

T. (zijn) Alexander Murray, Luitenant van Capt. Ballentijn, (haar) Apollonia Claessen, moeder.

otr/getr. 19.03/ 02.04.1617 Cadzand

Joris Wouters, j.g. van omtrent Oostburg, met Catelijne van Akkere, j.d. van de Kousepolder, beide won. Cadzand

T. Lieven de Clercq.

otr/getr. 03.05/ 01.06.1732 Cadzand

Pieter Wijkman, j.m. van onder de 7 kwartieren van Antwerpen, met Prijne Michielsens, wed. van Abraham le Doux

T. Jille Rijcke, Thomas Michielsens, Janneke de Pré, Lijsbeth Morillon.

otr/getr. 15.01/ 06.02.1724 Cadzand

Jan Wijnand, wed. van Anna van Amele, onder Retranchement, met Pieterella Wouters, van Cadzand, wed. van Cornelis Adriaens

T. Pieter Taillie, Jan Wouters, Tannetje Meulenaar, Anna Gersen.

otr/getr. 22.10/ 20.11.1611 Cadzand

Pieter Wijnants, j.g. van Koudekerke, met Adriaentje Adriaens (Carels), j.d. van Domburg

T. (zijn) Jan Wijnants, broer, (haar) Adriaen Carels, vader.

otr. 30.11.1624 Cadzand

Pieter Wijnant, van Koudekerke (W), wed. van Adriaentje Willems, met Neeltje Haeraerts, j.d. van Cadzand, beide won. Cadzand

T. Seger Wijnants, broer, Jan Alenzone en Adriaentje de Ruddere, haar stiefvader en eigen moeder.

otr. 17.05.1615 Cadzand (getr. Koudekerke)

Tobias Wijnants, j.g. won. Cadzand, met Susanneken van den Broeke, wed. van Herman Janssen, won. Koudekerke.

otr/getr. 31.07/ 19.08.1622 Cadzand/ Sluis

Willem Wijnants, j.g. van Buren, paardeknecht onder Capt. Grenu, met Mayken Willems, j.d. van Canegem, won. Cadzand

T. Rijcquaert Mels.

otr. 01.03.1653 Cadzand

Adriaen IJmunster, j.g. van IJmunster, met Grietje Bultijnck, van Somergem, wed. van Jan van Akkeren.

N.B. De bruid is overleden op Zuidzande.

otr/getr. tussen 21.10 - 10.11/ 14.11.1628 Cadzand/ Oostburg

Jacob de Zeelander, j.g. van Heijst, met Pieterella Domissen, j.d. van Meliskerke, beide won. Cadzand

T. (zijn) Jan de Zeelander, broer, (haar) Mr. Jan de Weert, vervangende haar moeder.

otr/getr. 31.08/ 17.10.1630 Cadzand

Jan de Zeelander, j.g. van Dudzeele, met Mayken Lochems, j.d. van Sluis, beide won. Cadzand

T. (zijn) Jacob de Zeelander, broer, (haar) Barbel Jans de Roo, oom en voogd.

otr/getr. 23.07/ 25.09.1644 Cadzand

Mattheus Zegers, j.g., sold. onder Capt. David van Orliens, met Elisabeth Mulders, j.d. van Maerbeke

T. Tanneken Amelinx, zijn moeder, haar oom.

otr/getr. 30.04/ 15.05.1796 Cadzand

Josias de Zoute, j.m., met Magdalena van Melle, j.d., beide geb. en won. Cadzand.

otr. 24.03.1668 Cadzand

Marinus Cornelissen Zoute, j.m. van Hierse, met Maeiken Anderies, van Middelburg, wed. van Adriaen Cornelissen.

otr/getr. 30.09 / 17.10.1713 Nieuwvliet (uit Cadzand)

David dela Zu, j.m., geb. onder Calais, met Adriaentje de Meulenaar, j.d. van Nieuwvliet, beide won. Nieuwvliet.

otr. 07.08.1627 Cadzand (getr. Retranchement)

Gijsbrecht van Zuijlen, j.g. van Strijen, met Catelijne Jansen Stroosen, j.d. van Nimmegen

T. Geertruijt Geerards, zijn moeder, Catelijne Breijnauts, haar moeder.

Bron:

Genealogische Werkgroep West Zeeuws-Vlaanderen; J. Luteyn en A. Bekkens

DOOPBOEK HERVORMDE KERK CADZAND 1610-1620

Datum	Dopeling	Vader	Moeder	Getuigen
1610				
29.07.1610	Vincent	Laurens van der Smisse	Elisabeth Smits	Cornelis de Decker, Vincent Jans, Jaques Bouw Catelyne Meersmans, Tanneken Reeveaerts
05.09.1610	Leijn	Cornelis Casen	? Adriaenssen	Antheunis Maertens, Gerrit Backhuijs, Leijn A Adriaentje Jans, Dina Joos, Maijken Antheuni
12.09.1610	Christoffel	Elias Danckaert	Margarite (Margariete) Verlare	Dionijs de Wachter, Cornelis Rubens, Neeltje Meulenaers, Jaquemijntje Milano
19.09.1610	Lijsbeth	Jan de Jonge	Maria Marinussen	Joos Allaerts, Job Pieters, Maijken Carels
26.09.1610	Janneken	Daniel Janssen	Maijken Rijex	vrouw van Rijcquaert Mels, zoon van Rijcqua
26.09.1610	Laurents	Isaac van der Linden	Catelyne Michielsd. Leyns	Laurens Olfaert, Clays Cornelissen Meuleheer Boullois, Catelyna Lambrechts
03.10.1610	Anthenis	Pieter van Kets	?	Lieven de Clercq, Pieter de Vos, Dionijs de Wa Adriaenssen, vrouw van Andries Lems, vrou jonge Huijge
21.11.1610	Daniel	Lowya Ruest	?	Jaques Denoes, Jan de Jonge, Cornelis Adriaer Comaen, Mayken, vr. van Herman van den D Martyntje, vr. van Lieven de Clercq
28.11.1610	Tereseken	Jacob de Bock		Jan Wiensijn, Gijsbrecht ?, Barbara Christiaens Adriaentje Lems
28.11.1610	Andries	Jan de Rockeny	Neeltje Leynssen de Bruyne	Jan de Prince, Jan van Crony, Pieter Lievens, J Leuntje Hasaerts, Janneken Luycx
05.12.1610	Elisabeth	Jan Gorissen (Jorissen)	Barbel Maertens	Jan Pina, Betken Hasaerts
1611				
??.01.1611	Maijken	Joris Faeseel	Prijne Loijssen	Adriaen Ven, France Lievens, Pieter van Gelde Stelnaer, Joanna Alenzoons, Pleune Huijgens, l Rockenij, Maijken Daus
??.01.1611	Claijs	Claijs Guilliaem	Philippijne Pacque	Claijs Packe, Lieven Doije, Josijne van de Corn Christine Pierpeut, Maijken Charles
30.01.1611	Jan	Adriaen Huijge	Trijntje Jans(sen)	Anthonis Maertens, Dries Huijgens, Adriaentje Alenzoon, Catelijne Tiels, Maijken Paulussen, l Mels
13.02.1611	Joos	Philips van Dijke	?	Jan de Vos, Guilliaem Pieters, Adriaen Logiers van Jaques de Vos, vrouw van Job Pieters, vrou Lieven de Clercq
20.02.1611	Jorijne	Joris Heijnderijx	Catelijne de Swaeff	Leenaert Leendertssen, Andries de Witte, Nell Philips
20.02.1611	Arnoud	David van der Kerckhove	?	Jan Alenzoon, Jacob Luijcx, Pleune Huijgens, M Carels
13.03.1611	?	Pieter Ryx	Neeltje Hasaert	Cornelis Adriaenssen, Paulus Ewit, Jan Swand Jorissen, Mayken Clays, Pryne Michiels, Mayk
20.03.1611	Catelijne	Jan Hermanssen	?	Adriaen Logier, Tanneken Priaels, Maijken Jan Adriaen Daniels, Tanneken, vrouw van Lieven Mecchelijntje Lenaerts
27.03.1611	Aeghtje	Philips Cornelissen	?	
04.04.1611	Passchijntje	Cornelis Janssen	Cornelia van Roesselaer	Joris Loof, Maijken Kens
04.04.1611	Jaquemijntje	Daniel Jochems(sen)	Maijken Cornelis(sen)	Adriaen Kense, Joos Arens, Maijken Willems, vrouw van Dionijs de Wachter
24.04.1611	?	Carel de Wagenmaker	?	Anthonis Jacobssen, Herman Jans, Catelyna V Janyne Jacobssen
01.05.1611	Joryntje	Guilliaem Pieters	?	Jacob de Vos, Joos Heurens, Job Pieters, de vr. Meussen
08.05.1611	Anna	Jan Blicck	Catelijne Huijge	Jan Lambrechts, Catelijne Thiels, Pleuntje Cloe
15.05.1611	Adriaentje	Charel Janssen	Martijntje Aijemans	Jan de Vos, Pieter Gerrits, Jan de Jonge
15.05.1611	Mayken	Adriaen Meersman	?	Antheunis Verstrate, Vincent Jans, Carel Jans,] Revaerts, Pryne Colpaerts, Mayken Paulussen
22.05.1611	Logier	Adriaen de Vos	Catelyne Uyttendaele	Jacob Janssen, Michiel Ollemen, Maerten Lems Adriaentje Coomans, Mayken Adriaensen
26.06.1611	Aeltje	Pieter van Ghellins (Geleens)	Tanneken Janssen	Willem van Brunswijk, Hendrick Joncbloet, Pr. Jorissen, Pleune Huijge, Neeltje Rockenij
03.07.1611	Maijken	Pieter Hendricx	Maijken Noembroot(a)	Meus Meussen, Bartel Meussen, Maijken Char Neelken Noembroots
03.07.1611	Grietje	Mels Ryckaert	Grietjen Diericx	Lowys Dirix, Jan Pina, Leuntje Ruys, Mecchely
14.08.1611	Lambrecht	Antheunis Gertbrugge	Maijken Janssen	Jacob Simons, Jan Sanders, Janneken Francons, Jans
28.08.1611	Barbel	Dammert Geertssen	Fromken Telemans	Jan van Damme, Lieven van den Ende, Franco Lantsheerey Barbel Josephs

28.08.1611	Catelyne	Pieter Post	Josyntje van Roo	Lieven de Clercq, Jan de Vos, Guillaume de Me Catelyne Rogiers, Lyntje Adriaens
04.09.1611	Pieter	Pieter Dante	Adriaentje Marinussen	Adriaen Colpaert, Adriaen de Vos, Rogier Lan Maijken Hendricx, Josijne Joos
02.10.1611	Jaquemyntje	Blaes Mathyssen	?	Pieter Franssen, Andries Laurents, Jaques Pitay Janneken Vermeulen, Adriaentje Andriessen
02.10.1611	?	Pieter Blicck	?	Charel Cornelissen, Jacob Laurens, Catelijne Bl Francijne Cornelis
02.10.1611	?	Bernaert de Coster	?	Corijn Panten, Anthonis Bult, Guillaume de Me Sijtje Adriaens, Jorijne Wullemakers
30.10.1611	Matthys	Gillis Paque	Anna Guillaume	
06.11.1611	Paulus	Theunis Janssen	Catelijne Janssen	Laurens Hoffaert, Abraham Jooge, Margriete E Adriaentje Lems, Margriete van Roon
06.11.1611	Adriaentje	Jan Meussen	Mayken Janssen	Charles Adriaenssen, Marten Lems, Tanneken Adriaentje Daems
20.11.1611	Lowijse	Jan de Coutsier	Tanneken Gillissen	Lowijse van der Noot, Johan Terij
04.12.1611	Cornelis	Cent Janssen	Tanneken Cornelissen	Claijs de Brabander, Jan Huijge, Claijs Dort, Ce Tiers, Prijntje Michiels
26.12.1611	Adriaen	Pieter de Vos	Christine Reyers	Lieven de Clercq, Neeltje Sitters en Catelyne L
1612				
22.01.1612	Tanneken	Daniel Rochussen	Willemyntje Leyns	Adriaen Anthonissen, Leuntje Leyns, Lyntje G
29.01.1612	Claes	Elias Danckaert	Margarite (Margariete) Verlare	Claijs Janssen Meulenaer, Pieter Vervate, Jan v vrouw van Dionijs de Wachter
05.02.1612	Willem	Cornelis Pieters	Mecchelyne Leenaerts	Jan van Damme, Jan Janssen, Neeltje Frans, Di Willems, Tonyntje Blaes
04.03.1612	Cornelis	Hendrick Geertssen	Josijntje Cornelissen	Jacob Bouwens, Lieven Doije en Elisabeth Jans, van Joos Arents
04.03.1612	Sara	Jacob Willems	Francyntje Aerts	Jan Alenzoon, Baven Bavens Mayken Daus, Su Aerts
04.03.1612	Truyken	Willem Willems	Tanneken Jans(sen)	Antheunis de Gyn, Anthonis Paulussen, Mayk Michiels, Tanneken Jans
11.03.1612	Cornelis	Jan Cornelissen	Janneken Jacobs	Jan Alenzoon, Anthonis Pauli, Jan Dircx, Maijk Neeltje Frans, Barbeltje Michiels
08.04.1612	Francijntje	Geleijn Calewaert (Caluwart)	Tanneken Blomme	Jan Geraerts, Geraert Elias, Maijken Blomme, v Francoijs Calewaert
08.04.1612	Catelijntje	Dirck Janssen	Tanneken Charles	Dionijs de Wachter, Claes Janssen, Catharine, v Rijcquaert Nels, Grietje Dirx
15.04.1612	Pieternelleken	Maerten de Wilde	Niesken Jans	Gerard Pieters, Jacquemyntje Jacobs, Janyntje A
29.04.1612	Vijntje	Adriaen Huijge	Trijntje Jans(sen)	Hendrick Thiels, Meis Rijcquaert, Jan Pina en I Hasaert
29.04.1612	?	Guilliaeme de Meulenaer	Gooltje Arnoutssen	Antheunis Maertens, Maertjen Jans
29.04.1612	Lambrecht	Marcus Pieters	Pryntje Janssen Lambrechts	Cornelis Lambrechts, Anthonis Jacobssen, Ouc Niesken Lambrechts, Jacquemyne Joris
20.05.1612	Vijntje	Jan Huijgens	Trijntje Claijs	Cornelis Kense, Pieter de Vos, Catelijne Heijn Huijgens, Tanneken Cent Jans
27.05.1612	Jan	Jan Blicck	Catelijne Huijge	Jan Cornelissen Vos, Pieter Priaes de Vos, Rogi Lambrechts, Margriete Danckaerts, Maijken Lc Sitters
27.05.1612	Cent	Cornelis Kens(s)e	Maijken (Claesse (de) Brabander(s))	Francoijs Hendricx, Jan Huijge, Maijken Bouloi
27.05.1612	Jan	Pieter Janssen van Roo	Leyntje Davidssen	Cornelis Jans Bevelender, Pieter Post, Betken Adriaenssen, Adriaentje Adriaenssen, Martynt
27.05.1612	Elizabeth	Denys de Wachter	Mayken Geeraertssen	Hansken Vervate, Paulus Stoff, Cornelis Adria Neeltje Sitters, Tanneken Magger
03.06.1612	Daniel	Melchior Coppin	Catharine la Grace	Jan van der Eecke, Maijken de Groote
11.06.1612	Catelijne	Cornelis Lambrechts	Jaquemijne Jans	? Alteras (kapitein), Adriaen Colpaert, Joris Jac Jaquemijne Joris, Barbel Lems
24.06.1612	Maria	Joris Jacobs	Narijtte Jorissen	Jan Alenzoone, Herman Janssen, Tanneken Ce Elsken Lambregts
01.07.1612	Jan	Jan de Jonge	Maria Marinussen	Jan Hermanssen, Jan Bernaerts, Adriaentje Gui Margrietje Leenders
08.07.1612	Jan	Adriaen Kense	Josijntje Raes	Pieter de Vos, Jaques de Vos, Catelijne, vrouw Adriaen de Vos en Marijtte Jans
22.07.1612	Josyntje	Pieter Willemyns	Mayken Jossen	Gerrit Jans, Joos de Visscher, Elisabeth Joris, C vr.van Godefroy Willems
05.08.1612	Neeltje	Pieter Blicck	Pieternelle ?	Jaques Verstrate, Daniel Schetter, Celie van Re Jaquemijntje Gumaers
05.08.1612	?	Jan Swancke	?	Maerten Marinussen, Jacob Verstrate, Mayken, Anthonis Maertens

09.09.1612	Pieter	Lowijs Bourlois	Anthonette ?	Charles Adriaenssen, Joos Claeijssen, Jorijne Cl Bois, Anna Gillis
09.09.1612	Maijken	Jacob Bouwers	Adriaentje Lems	
09.09.1612	Jaquemijne	Paulus Ewijts	Maertje Claes	Jan Geeraertssen, Cornelis den Decker, Catelijr Catelijne Meersman
09.09.1612	Jacob	Joris Vermeulen	Tanneken Vermeulen	Carel Vermeulen, Jacob Geersen, Catelyne Seli Block
30.09.1612	Jacob	Jan Uyttenbogaert	Adriaentje Gysels	Jan Mulders, Antheunes de Coning, Arien de M Janneken Gysels, Margriette Evaerts
07.10.1612	Joos	Pieter Joosten	Pieternelle ?	Arnout Bastiaens, Gillis Thorens, Maertje Stoff Tanneken Carels
21.10.1612	Catelyna	Jan de Rockeny	Neeltje Leynssen de Bruyne	de Lt. van kapt. Colve, Leenaert Weyts, Pieter 'l Lysbeth Hazaert, Adriaen Carels, Catelyne Da Jacob van Beijsselaer, Adriaen Allaerts, Martijr Cornelissen, Tanneken Casschau
27.10.1612	Maria	Cornelis Allaerts	Adriaentje Cornelissen	Jan Uijttentbogaert, Jan Persoons, Jaquemijntje l en Janneken Gijssels
27.10.1612	Pieter	Jan Evaerts	Margrietje Cornelis	Adriaen de Vos, Tanneken Broeders
04.11.1612	Maria	Jan Hermans	Maria ?	Meus Meussen, Coryn Caurensen, Catelyne A Maertje Cornelis
04.11.1612	Pieter	Job Pieters(sen)	Mayken Adriaens(sen)	Lieven Doije Jacob Beesselaer, Pieter de Bruijck Hendricx, de vrouw van Leenaert Jacobssen, N Cornelissen
18.11.1612	Jacob	Jacob Ellinck	Cornelia Jans	Cornelis Cornelissen, Mayken Michiels
18.11.1612	Tryntje	Thomas Roelant	Tryntje ?	Adriaen de Wilt, Jorijne Pachet
25.11.1612	Matthijs	Claijs (Nicolas) Guillaume	Sara de Brune	Dries Joosten, Grietje Danckaerts
25.11.1612	Grietje	Dirck de Hase	Marijtte Joosten	
09.12.1612	Maria	Laurens Braem	Marijtte Joossens	Philippus van Dijcke, Dina Braems
21.12.1612	Jan	Meus Meussen	Lyntje Pieters	Jaques de Vos, Adriaen de Vos, Dina Braems, C Reyers, Lyntje Adriaens Colpaerts
1613				
20.01.1613	Mayken	Dirck Janssen Verwint	Jaquemyne Jorissen	Abraham Lievens, Daniel Jochems, Cornelis Ev Francyne Pieters, Betje Jorissen
27.01.1613	Francijntje	Bartholomes Bijn	Catelijne (Jacobssen) de Swaef	Hacor Bijn, Joris Arents, Philippus Cornelissen Huijge, Pieter Hendricx, Leijntje Pieter Daens, Laurens
27.01.1613	Lowijs	Joris Faeseel	Prijne Loijssen (Lowijssen)	Anthonis Maertens, Adriaentje Dierssen, Andr Huijgens, Janneken Rockenij, Maijken Lievens
27.01.1613	Elisabeth	Jan Try	?	Anthonis Jacobssen, Maerten Marinus, Catelyr Vyntje Cornel
02.02.1613	Abraham	Abraham Lievens	Niesken Lambregtsen	
02.02.1613	Barbel	Jaques Baudewijns	Celia Baudewijns	Pieter van Rentergem, ? du Bois (kapitein), Ma Henrij en Betje van Rentergem
10.02.1613	Janneken	Pieter Jans Boos	Christijne Reijgers	Cornelis Kenssen, Jan Huijge, Janneken Coolae Daems
31.03.1613	Adriaentje	Wisse Cornelissen	Neeltje Allaerts	Antheunis Vereecke, Jan Vervate, Adriaentje C Tonijntje Hubrechts
31.03.1613	Jan	Jan Frens	Tanneken Vermeulen	Pieter van de Casteel, Charel Adriaenssen, Jor Vermeulen, Judith Pieters, Dina van Munter
31.03.1613	Adriaentje	Laurens Versmisse	Elisabeth Smits	Antheunis Maertens, Joos Fremyn, Catelyne, v Maerten Marinussen, Maayken, vr. van Jacob v Beyselaer
08.04.1613	?	Jacob Gijssels	Janneken Jans	Adriaen Carels, Pieter Wijnants, vrouw van Ge Bacchuijs
14.04.1613	Catelijne	Pieter Jans	Maijken Pieterssen	Jacob Ghijsels, Jan Janssen, Maijken Arnouts, N vrouw van Jan de Rockenij
21.04.1613	?	Olivier Anthonissen	?	
21.04.1613	Maijken	Emmer Borle	Tanneken Pieterssen	Leijn Calwaert, Gijssbrecht Jacobssen, Neeltje M Jan Leenaerts, Rijckquaert Mels, Prijntje Colpa Catelijne Marinussen
21.04.1613	Maerten	Adriaen Cornelis	Maijken Corijnssen	Jan Lambrechts, Claijs Cornelissen, Catelijne M Jaquemijne Prets
28.04.1613	Neeltje	Charles Cornelissen	Maijken ?	Laurens Olfaert, Pieter Post, Maijken Kien, Josi en Willemijntje Bollaerts
28.04.1613	Maijken	Jan Hendricx	Maijken Lenssen	Abraham Weghe, Daniel Rochus, Adriaen Luij Jans, Claes Willems, Maijken Alforts, Catharin Lambrechts, Tanneken Stoffels en Passchijne V Anthonis Jacobs, Adriaen Sollens, Pieter Pieter Mechelyne Lucas Grietje Mels, Barbeltje Jans
11.05.1613	Abraham	Hans Hoens	?	Anthonis Jacobs, Adriaen Sollens, Pieter Pieter Mechelyne Lucas Grietje Mels, Barbeltje Jans
11.05.1613	Thonyntje	Jan Michiels	Mayken Ryckaerts (Rycx.)	
11.05.1613	Anthonis	Jan Michiels	Mayken Ryckaerts (Rycx.)	

19.05.1613	Neeltje	Adriaen Huijge	Trijntje Jans(sen)	Jan Blicck, Joris Faes, Catelijne van den Ende, M Huijge en Lijsbet Hazaerts
02.06.1613	Lydia	Bernhard Michiels	?	Maerten Marinussen, Pierre Casschau, Pieter V Barbel Hoepsnyders, Lydia Jacobsd. van Beisse
09.06.1613	Daniel	Cornelis van Lare	Pryntje Daniels	Cornelis Adams Vesman, Jaques Cely, Catelyn Jaques de Letters
06.07.1613	?	Mels Adriaenssen	Leijntje Jans	Joos Raes, Anthonis Claijssen, Jacob Laurens, C Rogiers, Christine Pieters
06.07.1613	?	Jan Joue	Jelijne Ceschau	Adriaen Vaen, Jacob Luijcx, Adriaentje Alenzo Pleuntje Huijgens
22.09.1613	Huijge	Jan Huijge	Tonijne Claeijs	Jaques de Vos, Dirck Adriaenssen, Joos Cornel Huijge, Janneken Luijcx
22.09.1613	Jelijne	Pieter Casschau	Tanneken Gillissen	Jan Gevert, Herman Janssen, Jacob Luijcx, Maij Huijgens, Neeltje Rockenij
22.09.1613	Jochem	Daniel Jochems(sen)	Maijken Cornelis(sen)	Anthonis Jacobs, Passchijne de Vos
22.09.1613	Abraham	Gillis van Roo	Jaquemyntje Tytgaet	Jan Alenzone, Pieter Lievens, Neeltje Rockeny, Joos
22.09.1613	?	Pieter Janssen van Roo	Leyntje Davidssen	Rogier Lambrechts, Joos de Visscher, Pryne Jar
27.10.1613	?	Charel Adriaenssen	Maijken Charels	Guilliaem de Meulenaer, Mels Adriaenssen, D Rochussen, Maijken Hendricx, Maijken Woute
27.10.1613	?	Seger Jans	Adriaentje Hermans(sen)	Lieven Doije, Pieter Jacobssen, Adriaentje Raes
27.10.1613	Lena	Jan van Ierse	Catelijne Gerards	Lowijs Bramert, Hans Britses, Jaquemijne Woe Adriaentje Pieters
27.10.1613	?	Abraham Lievens	Niesken Lambregtsen	Adriaen Willemsen Carels, Leenaert Braems, F Cornelis, Joryne Jans
22.12.1613	Abraham	Cornelis Braem	Janneken van de Poele	Jacob Jans, Maijken Jans jr.
24.12.1613	Mayken	Maerten Masiere	Mayken Antheunissen	Maerten Marinussen, Pieter Casschou, Mayker Beysseelaers, Catelyne Meersman
29.12.1613	Janneken	Lieven Jans	Maertje Hendricx	Anthonis ?, Lucas Adriaenssen, Jelijne Willem Dienders en Marijtte Jans
1614				
12.01.1614	Marcus	Jan Comijn	Margriete Backers	Marcus Inbona, Joos Meussen, Margriete Corn
12.01.1614	Tanneken	Jan Meussen	Mayken Janssen	Jaques de Vos, Maerten Ramen, Mayken Koor Mayken Cornelissen
12.01.1614	Rycke	Ryckaert Mels	Catelyne Rycx.	Jacob van Beysseelaer, Marcus Inbona, Centyne
19.01.1614	Tanneken	Jacob Bauwens	Adriaentje Lems	
19.01.1614	Rycke	Mels Ryckaert	Grietjen Diericx.	Adriaen Daems, Adriaentje Huyge, Pieter de M Lysbeth Dirix, Dina Dirix, Mayken Jans
19.01.1614	Dirck	Mels Ryckaert	Grietjen Diericx.	Adriaen Daems, Adriaentje Huyge, Pieter de M Lysbeth Dirix, Dina Dirix, Mayken Jans
26.01.1614	Claes	Cornelis Kens(s)e	Maijken (Claesse (de) Brabander(s))	Leijn Brassart, Lieven Dobbelaer, Maijken Bot
02.02.1614	Barbel	Adriaen Meersman	?	Paulus Ewyts, Mayken Aernouts
02.02.1614	Marcus	Simon Vergult	Dina Jans	Dronys de Wachter, Adriaen Vervate, Leuntje Barbara, vr. van Hans Vervate
09.02.1614	Adriaentje	Adriaen Kensse	Sijntje Raes	Pieter Hendricx, Prijntje Vos
16.02.1614	Lieven	Joos van der Beke	Maertje Jans	Hendrick Thiels, Dronijs de Brabander, Neeltje Centijne Lems
23.02.1614	Neeltje	Charles de Gareelmaker	?	Mahieu Carels, Neeltje Sitters
19.03.1614	Magdalene	Jan Eelant	?	Lowijs Bramaert, Cornelis Stevens, Magdalene Catelijne Verlinde
28.03.1614	Tonyntje	Marcus Pieters	Pryntje Janssen Lambrechts	Dirck Lambrechts, Abraham Lievens, Francyne Janyntje Ariens
31.03.1614	Petronelle	Pieter Blicck	?	Jacob van Beijsselaer, Joos Stoffels, Maerten Le Maijken van Gaver
31.03.1614	Dina	Pieter Willems	Tanneken Janssen	Jan Lambrechts, Jan de Hoepsnyder, Jacob Per Passchyne Vos, Janneken Daniels
06.04.1614	Jan	Geleijn Calewaert	Tanneken Blomme	Jacob Luijcx, Pieter Noppe, Catelijne, vrouw van Marinussen en Maijken, vrouw van Herman Ja
06.04.1614	Tanneken	Hendrick Geertssen	Josijntje Cornelissen	Jan de Vos, Maijken Kensse
06.04.1614	Jan	Pieter Willems	?	Jan Rockeny, Lieven Janssen, Pieter Janssen, M Huyge, Adriaentje Jans
20.04.1614	Prijntje	Huig Adriaensen	Pleuntje Arnoutssen	Jacob Luijx, Nijs de Brabander, Neeltje Tiels, Ja Michiels
11.05.1614	Pieter	Jacob Jans(sen)	Maijken Pieterssen Verdouw	Jan Alenzoon, Dries Huijgen, Leuntje Hazaert, Rockenij
01.06.1614	Grietje	Seger Jans	Adriaentje Hermans(sen)	Jacob Lauwerts, Hans de Vlaming, Elskan Hen Neeltje Adriaens
08.06.1614	Jan	Gijsbrecht Jacobssen	?	Herman Janssen Smit, Francoijs de Vos, Jannek van Jan Lauwers, Janneken, vrouw van Leijn C

08.06.1614	Nicolaes	Guilliams de Meulenaer	Gooltje Stoppels	Cornelis de Meulenaer, Mattheus de Zorger, M Marinussen, Willemyne Bollaert, Janneken Cla
22.06.1614	Anna	Jan Vervate	Barbel Andriessen Lems	Hendrick Thiels, Jaques Boudens, Tanneken V Catelyntje Vervate
17.08.1614	Hugo	Andries Huijgens	Jannetje Jacobssen	Michiel Doels, Jan Loijssen, Pieter Piraes, Adria Michielsens, Joos Cornelissen, Leun Huijgens, J Revaerts, Trijn Huijgens, Tonijne Hugens, Toni Jacobs
13.09.1614	Michiel	Adriaen Allerts	Martijntje Cornelissen	Jacob Mailliaerts, Leunis Dierix, Wisse Cornelie Mahieu ?, Jan de Vos, Catelyne Rijcx, Adriaent Cornelissen, Maijken Jacobs, Teuntje Hubrecht
21.09.1614	Pieter	Adriaen Tiers	Centyne Lodewycx	Gerard Eliassen, Jacob Luycx, Abraham Lieyer Cornelissen, Aplonia Cloets, Margriete Melis, I Flurmans, Janneken Lenaert, Janneken Rocken Magdalena Rycx
24.09.1614	Christiaen	Jan Pina	Mayken de Grootte	Joris Vermeulen, Jan Joue, Margriete Dierix, Tr Jan Baptiste, Henry de Munck, Pieter Nimmeg Bartholomeus Byn, Janneken Melsens, Janneke Janneken Segers
28.09.1614	Adriaen	Jacob Lauwers	Elisabeth Matthyssen	Antheunis Jacobssen Oudemans, Jan Alenzone, Tryn Adriaens, Tanneken Swancaerts, Neeltje
28.09.1614	Janneken	Laurens Smisse	Elisabeth Smits	Louis de Dobbelaer, Charlotte Bruckeij
05.10.1614	Louis	Claijs (Nicolas) Guilliams	Sara de Brune	Jan Reijnout, Jan Michielsens, Maijken Paes, Jan Wins, Janneken Wachters
05.10.1614	Adriaen	Paulus Everts	?	Maerten Geleijns, Betje Jorissen
19.10.1614	Maijken	Andries Andriessen	Betje Jorissen	Jacob Jorissen, Vincent Thomas, Tanneken Cos Janneken Persoons
19.10.1614	Grietje	Jan Evertsen	Grietje ?	Jan van Zanten, Pieter de Brouwer, Pieter Cass Elsken Lambrechts, Josyne Ruddere, Tanneker Noorwegen, Tanneken Pietersen, Mayken Tier
19.10.1614	Mary	Jan de Rockeny	Neeltje Leynssen	Jan Alenzoone, Lenaert Jacobssen, Jan de Rock Vincent Lievens Pandelaer, Simon Vergult, Gri Bavens, Tryn Huyge, Grietje Hants, Janneken I
26.10.1614	Adriaentje	Pieter Lievens Pandelaer	Leuntje (Pleuntje) Hazaerts (Haesaerts)	Pieter Vinder, Guilliams de Meulenaer, Christi Dueldel, Martijne vrouw van Paulus Stoff
16.11.1614	Cornelis	Jan Blicck	Catelyne Huijge	Pieter Piraes, Michiel Coels, Lieven Doije, Clae Dames Dirixsen, Adriaen Joris, Tonijne Jans, Ja Andriessen, Apollonia Huijge, Trijn Huijge
16.11.1614	?	Joos Cornelissen	Tonijntje Hubrechtssen	Carel Janssen, Jan Matthijssen, Meus Bijm, Phili Cornelissen, Maijken Pieters, Catelyne Arents, Tiers, Noentje Adriaens
16.11.1614	Grietje	Jaques Hellinck	Neeltje Janssen	Rogier Lambregts, Jan de Vos, Jan Hendricx, M Hansken van Ghent, Claes Cornelissen, Guillia Cornelis de Meulenaer, Josyne Gelant, Neeltje Lysbeth Meulenaers, Janneken Willemsen, Ma
16.11.1614	?	Isaac Verlinde	Catelyne Linse	Jan Geverti, Adriaen Allaert, Jan Loyssen, Miel Mayken Janssen, Grietjen Danckaert, Vyntje C Martyntje Leyns, Janneken Pieters
23.11.1614	Maria	Willem Wouters	Tanneken Janssen	Jan de Rockeny, Gerard Bacchuys, Leyn Carels Cassoo, Mayken Janssen
07.12.1614	Joannes	Pieter Wynants	Adriaentje Adriaenssen	Cornelis Lauwers, Joos Fermijn, Habacucq Cor Catelyne, vrouw van Rijcquaert Meis, Catelyne Hubrechts, Trijntje, vrouw van Adriaen Huijge Tanneken Janssen Zwanckaert
21.12.1614	Joos	Jan Bauwens	Catelyntje Cornelissen	Abraham Lievens, Jaques Pleest, Catelyne Thie
21.12.1614	Francijntje	Cornelis Lambrechts	Francijntje Pleest	
1615				
01.02.1615	Judith	Jaspar Thybault	Janneken Hoekaerts	Antheunis Maertens, Lowys de Dobbelaer (ma Antheunis Jacobs, Jan Pina, Catelyne Messema Coors, Tanneken Zwanckaerts
01.03.1615	Elisabeth	Pieter Arens	Prijne de Radt	Marinus Michiels, Jaques le Pis, Dignus Michie Nijs, Isabeau Jacobs
08.03.1615	Bastiaen	Stoffel Arnouts	Maijken Hendricx	Corijn Laurens, Pieter Joossen, Gillis ?, Pieter I Neeltje Jacobs, Maijken Stoffels
08.03.1615	Jan	Stoffel Arnouts	Maijken Hendricx	Corijn Laurens, Pieter Joossen, Gillis ?, Pieter I Neeltje Jacobs, Maijken Stoffels
08.03.1615	Adriaen	Job Pietersen	Mayken Adriaens(sen)	Cornelis Coning, Neeltje ?
08.03.1615	Mayken	Job Pietersen	Mayken Adriaens(sen)	Cornelis Coning, Neeltje ?
05.04.1615	Mayken	Lambrecht van de Putte	Neeltje Franssen	Pierre de Casschau, Mayken?
20.04.1615	Grietje	Jan Janssen	Soetje Philips(sen)	Bartholomeus Buijm, Laurens Braem, Tonijne Janneken Doije
20.04.1615	Catelyne	Jan Uyttenbogaert	Adriaentje Gysels	Ferdinande Bacx, Pieter Vervate, Andries Gysc Elisabeth Guyninck, Babel Lems

20.04.1615	Pieter	Pieter de Vos	Christine Reyers	Dames Diericx, Pieter Nimmegeer, Jan Hendri Janssen Meulenaery Pryne Michiels, Janneken Laurens Braem, Jan Janssen, Lieven Doije, Tan Vos, Maijken Marinussen
26.04.1615	Simon	Bartholomeus Buijm	Catelijne Jacobssen de Swaef	Jan Gevaert, Joos Stoffels, Adriaen Huijge, Mij Jorissen, Josijne Cornelissen
26.04.1615	Jaquemijntje	Daniel Jochems	Janneken Adriaens(sen)	Cornelis Vlijsseels, Jan Alenzoon, Adriaen Tier Rockenij, Maijken Luijcx, Maijken Daus, Maijken Marcus van Halle (predikant), Lowys de Dobb (majoor), Jan Revaert, Adriaen Huyge, Janneke Betje van de Wege en Neeltje Sitters
10.05.1615	Paulus	Luijck Adriaensen	Janneken Moerdijk	Hendrick Tiels, Jacob Lauwers, Jan Willemsen, Claessen, Martijntje Stoffels, Centijntje Lems
31.05.1615	Jacob	Bartholomeus Stremmen	Tanneken Valcke	Adriaen Leynssen, Pieter Alvares, genaemd H Isaac Verlinde, Tanneken Isenbaerts, NT. van ' Biershoeck, Catelyne Gerardsd. Bachuys
08.06.1615	Tanneken	Jacob Bauwens	Adriaentje Lems	Jan Pina, Jan den Hoepsnijder, Dirck Fredericx Pietersen, Adriaentje Meis, Janneken Polets, B Janssen
08.06.1615	Passchyntje	Anthony de Meulenaer	Elisabeth Adriaenssen	Pieter de Vos, genaemd Piraes, Jan Janssen, Jo Cornelissen, Janneken Jacobsd. Luijcx, Prijne M Cools, Pleuntje Huijge, Trijn Janssen, Thonijne
14.06.1615	Francijntje	Cornelis Allaerts	Adriaentje Cornelissen	
14.06.1615	Maijken	Dames Dirixssen	Janneken Michiels	
1616				
13.11.1616	Francyntje	Lambrecht van de Putte	Neeltje Franssen	Jasper Aernouts, Maerten de Krieckele, Lieven Dobbelaer, Jaentje Franssen, Pryne, dienstmeid Lowys de Dobbelaer, Mayken Willems
18.12.1616	Nicolaes	Guilliaeme de Meulenaer	Adriaentje Lems	Lieven Dobbelaer, Guilliaeme Inbona, Gerard V Caperick, Neeltje Claeysen, Magdalene, vr. van Bartholomeus du Corne, Neeltje Wittinck
25.12.1616	Neeltje	Pieter Wynants	Adriaentje Adriaenssen	Neeltje vr. van Adriaen Willemsen Carels
1617				
29.01.1617	Paulus	Paulus Antheunissen Stoff	Martyne Agemans	Jacob Luycx, Antheunis Maertens, Neeltje Sitt Martyne Voorn
12.02.1617	Adriaentje	Daniel Jochems	Janneken Adriaens(sen)	Jan Adriaenssen, Andries Joossen, Pieter Wille Niesken Lambrechts, Maijken Joris
05.03.1617	Isaac	Adriaen Reyns	Neeltje Hubregts	Vincent Thomas, Grietje Everts
27.03.1617	Adriaen	Francois Lievens	Pleuntje Arnoutssen	Jan Alensoon, Adriaen Huyge, Bartholomeus Jan Persoons, Grietje Nouts, Leuntje Hazaerts, Minne
27.03.1617	Barbelken	Vincent Thomassen	Mayken Hubregtssen	Adriaen Reyns, Lenaert Reyloff, Tanneken Ho Everts
02.04.1617	Jan	Jacob Auwers	Elisabeth Matthyssen	Jacob Gyzels, Goris Nimmegeer, Geert van Be Mayken Loyssen, Pryne, vrouw van Jan van C
02.04.1617	Jan	Willem Hoen	Janneken Charlessen	Claes Dirixssen, Paulus ?, Claes Minne, Aert van Bonchoven, Jacob Luijcx, Grietje, vrouw van Ja Anthonij, Janneken Timmermans, Susanneken
23.04.1617	Maijken	Dirck Adriaenssen	Maijken Mols	Joos Stoffels, Magdaleente Rijcx, Dina, vrouw Dobbelaer
23.04.1617	Andries	Lieven Doije	Jaquemijntje Michels	Philips Cornelissen, Charel Adriaenssen, Jan I Barbel Smits, Celie van Rentergem, Adriaentje Catelijne Bijl
23.04.1617	Adriaentje	Lenaert Leenderts	Janneken de Bruyne	
23.04.1617	Andries	Joos Verbeke	Mayken Jans(sen)	Gerard Bachuys, Jan Vervate, Jasper Reynouts Diryxssen, Mayken, vr. van Jaques de Bare, M Maertensd. Geleyssen, Janneken Cornelisd. I
04.06.1617	?	Willem Willems	Tanneken Jans(sen)	Anthonette Cornelissen
09.07.1617	Grietje	Leunis (Lowijs) Dirxsen	Tanneken Swanckaerts	Pieter Swanckaert, Cornelis Dirxsen, Geraert C Abraham Weghe, Jacob de Mol, Celije van Rer Tonijntje Joos, Tanneken ?
30.07.1617	Elisabeth	Anthonij Fesar	Margriete ?	Jacob Luijcx, Franchoijs Lievens, Neeltje Rocke Hasaerts
30.07.1617	Jan	Jan Uyttenbogaert	Adriaentje Gysels	Coryn Wadde, Jan Bogaert, Joryntje, vr. van Ja Mayken Loyssen
20.08.1617	?	Adriaen Michielsen	Pryne Janssen	Paulus Eeuwouts, Hubrecht Lauwers, Jan Mic Pieter Piraes, Neeltje Bramaerts, Mayken Puls, Jacobssen
27.08.1617	Catelyne	Aert Leynssen	Catelyne Lagase	Coryn Clincke, Jaques ?, Matthys Pieters, May Cornelis Adriaenssen, Lysbeth, vr. van Jasper
17.09.1617	?	Cornelis Allaerts	Adriaentje Cornelissen	Tanneken Cornelissen
17.09.1617	?	Paulus Eeuwouts (Eeuwits)	Maijken Claessen	Adriaen Michielsen, Anna Pietersen

17.09.1617	Pieter	Pieter Janssen van Roo	Leyntje Davidssen	Pieter Witsen, Willem Davidssen, Jeryntje van vr. van Jacob Gysels
01.10.1617	Pieter	Luijc Adriaenssen	Janneken Moordijk	Francoijs Lievens Pandelaer, Pieter Pietersen \ Susanneke Meijers
05.11.1617	Trijntje	Jan Everts	Grietje ?	Maijken Hubrechtssen
05.11.1617	Helena	Jacob Jans(sen)	Maijken Pieterssen Verdouw	Simon Havens Verdouw, Jaques Mus, Lijsbeth
05.11.1617	Hellinck	Denys de Wachter	Mayken Geeraertssen	Pieter Vervate, Leuntje Janssen
05.11.1617	Josyntje	Pieter Witsen	Josyntje Joossen	Mayken Jacobssen
03.12.1617	Denijs	Claes (Claeijs) Denijssen	Maijken ?	Lenaert Jacobssen Timmerman, Pieter Lievens Jan Kijns, Vincent Lievens Pandelaer, Maijken Maijken Lievens, Jorijntje van den Berge, Neel Joossens, Lijsbeth Jansd. de Rockenij
24.12.1617	Sara	Dames Janssen	Susanneken Meijers	Francoijs ?, Jacob Dous, Jan Rijzartsz. Herrij, I Janssen, Cornelia Cauwe, Adriaentje Meijers, I Hazaerts
24.12.1617	Adriaentje	Jacob Bauwens Smit	Adriaentje Lems	Leuntje Joosens
24.12.1617	Pieter	Jan Vervate	Barbel Andriessen Lems	Pieter Vervate, Jan Cooreman, Steven Vervate, Lemt, Adriaentje Gysels, Mayken Wachters
1618				
14.01.1618	Anna	Daniel Rochussen	Christyntje Verbrugge	Marcus ab Halle (predikant), Rogier Lambrech Antheunis Maertens, Claes Janssen de Meulen Gillis, Mayken Loyssen, Catelyne Bliex, Neeltj Sander Hendricx
28.01.1618	Jan	Jan Huijge	Tonijne Claeijs (Claessen)	Andries Huijge, Francoijs Lievens Pandelaerp, Denijssen, Claes Claessen de Brabander
28.01.1618	Tanneken	Cornelis Kens(s)e	Maijken (Claesse (de) Brabander(s))	Jaques de Vos, Francoijs Hendricx, Josijne van Josijntje Adriaensdochter Colpaert
04.02.1618	Isaac	Jan Jorissen	Barbel Joosten	Pieter Barbier, Hendrick Geertsen, Neeltje Zitt
11.02.1618	Maijken	Andries Andriessen	Elisabeth (Betje, Betjen) Jacobssen (Jorissen)	Joris Jorisz. Jacobssen, Maijken Adriaens Ver Damesijntje Jorisdr. Jacobssen
04.03.1618	Maijken	Wisse Cornelissen	Neeltje Allaerts	Tonijntje Lievens
04.03.1618	?	Jan Janssen	Soetje Philips(sen)	Adriaen Janssen, Adriaentje Philips
04.03.1618	Jan	Pieter de Wint	Catelyne Amys	Cornelis Lambrechts, Pieter Adriaenssen (lant Gerart Jans, Jaquemyntje Pins, Mayken Pieters Maertens
18.03.1618	Joos	Nicolaes Joossen	Maijken Adriaenssen	Adriaen Reijns, Claes Cornelissen, Anthonijntj
01.04.1618	Cornelia	Antheunis Willemsen	Mayken Jans(sen)	Jan Casteleyn, Thomas Denytsen, Janneken, v1 Uyttenbogaert
16.04.1618	Tonyntje	Govaert Verschure	Tanneken Antheunissen	Petronelleken Pieters
06.05.1618	Pieter	Aert van Capelle	Geertje Bruijns	Simon Vergult, Jacob Meulemans, Dirck de H Sonnevijle, Daniel Rochussen, Adriaentje Zeg Janssen, Mecchelijne Smulders, Tanneken Wil
06.05.1618	Elisabeth	Aert van Capelle	Geertje Bruijns	Simon Vergult, Jacob Meulemans, Dirck de H Sonnevijle, Daniel Rochussen, Adriaentje Zeg Janssen, Mecchelijne Smulders, Tanneken Wil
17.06.1618	Jaquemyntje	Abraham Lievens	Niesken Lambregtsen	Cornelis Lambrechts, Neeltje, vr. van Dirck La
17.06.1618	Nicolaes	Jan Troye	Pryntje Lievenssen. Smid	Willem de Pau, Jan Sielaert, Nicolaes de Coste Adriaentje Wynants
24.06.1618	Philips	Reijnier Geerits	Catelijne Philips	Jan Everts, Antheunis Vereecke, Maijken Vere Maijken Everts
24.06.1618	Johannes	Arent Leenderts	Jaquemyne Pyns (Pins)	Geleyn Hauweel, Francoys Pyn, Pieter Babier, Janssen, Grietje Jans, Janneken Geerits, Mayke
22.07.1618	Adriaen	Lieven de Joodt	Jaquemijne Thomas	Paulus van Aldenburg, Martijne Gerrits, Jann vrouw van Jan Uijtenbogaert
29.07.1618	Prijntje	Bartholomes Bijn	Catelijne (Jacobssen) de Swaef	Jaques de Vos, Jacob Bernaerts, Joris Hendricx Stoffels, Tanneken Willemsen
05.08.1618	Claes	Denijs Claessen (Claeijsen)	Neeltje Thiels (Hendricxs)	Cornelis Kensse, Isaac Marinussen, Petronelle Zijtje Claessen, Adriaentje Thiels, Apollonia F
26.08.1618	Neeltje	Jan Blicck	Catelijne Huijge	Daniel Rochussen, Marinus Melssen, Janneker Maijken Leunissen
26.08.1618	Johannes	Jan van der Eijcken	Lowijse Poreng	Jan Bauwens, Annas Janssen, Martijntje Hubre Maijken van Meerlem
26.08.1618	Jacob	Andries Huijge	Janneken Luijcx	Francois Lievens Pandelaer, Corijn Luijcx (z. J. Luijcx), Isaac van Overbeke, Neeltje Pierhuijge Adriaentje Wachters, Tanneken Valcke (d. Chu Valcke)
16.09.1618	Thomas	Huijge Hobbelaer	Maijken Lauren(t)ssen	Adriaentje, vrouw van Nels Rijcquaert
16.09.1618	Abraham	Jaques Polets	Janneken de Bruyne	Pieter Leenderts, Bastiaen Janssen, Paulus Gill Lowys Bramaert, Lydia Polets, Mayken Joosse

16.09.1618	Isaac	Jaques Polets	Janneken de Bruyne	Willemyns zn Thonyntje de Witte Pieter Leenderts, Bastiaen Janssen, Paulus Gill Lowys Bramaert, Lydia Polets, Mayken Joosse Willemyns zn Thonyntje de Witte
16.09.1618	Catelyne	Joos Verbeke	Mayken Jans(sen)	Joos Stoffels, Marcus van Moerkerke, Tanneke Wouter Maertens, Gillis van Waerde, Michiel Claes Claessen den Brabander, Neeltje Pierhui Tonijntje Hubrechts
23.09.1618	Dirck	Dames Dirxsen	Janneken Michiels	Aernout Jaspert, Adriaen Jaspaert, Adriaen Pa Martijntje Hubrechts, Geertje Wouters
23.09.1618	Tanneken	Annas Janssen	Barbel Stoffs	Arent Leendertsen Decker, Laurens Jacobssen, Hermans, Pieter Lievens, Neeltje Sitters, Marti Catelijne Barbiers, Maijken Cornelissen
30.09.1618	Cornelia	Marcus Dirixsen	Elisabeth Hendricx	Jacob Janssen, Bartholomeus Byn, Laurens Bra Adriaens, Leentje Mels, Janneken Pieters, Jaqu Jacobs, Tanneken Jacobssen
30.09.1618	Jacob	Job Pietersen	Claessyntje Corys	Jacob Janssen, Bartholomeus Byn, Laurens Bra Adriaens, Leentje Mels, Janneken Pieters, Jaqu Jacobs, Tanneken Jacobssen
30.09.1618	Job	Job Pietersen	Claessyntje Corys	Pieter Rycx, Coryn Clingers, Abraham Lievens Kins, Magdaleentje Rycx
07.10.1618	Pryntje	Jan Michiels	Mayken Ryckaerts (Rycx)	Pieter Rycx, Coryn Clingers, Abraham Lievens Kins, Magdaleentje Rycx
07.10.1618	Michiel	Jan Michiels	Mayken Ryckaerts (Rycx)	Marinus de Kouck, Pieter Poorter (sergeant), I Stoffels, Leijntje Hendricx, Geertje Wouters, A Lems
11.11.1618	Jaquemijntje	Hendrick Gelaudes	Margriete de Cock	Hubrecht Danckaert, Lijsbeth Adriaenssen
11.11.1618	Josijntje	Andries Joossen	Zijntje Paulussen	Jan Alenzoon, Jan Gevaert, Pieter Willemijns, . Colpaert, Mecchelijne, vrouw van Cornelis La Adriaentje Willems, Catelijne Thiels, Adriaent Pieter Lievens Pandelaer, Andries Huyge, Lau Neeltje Pierhuyge, Adriaentje Hasaerts, Tanne Adriaentje, dr. van Denys de Wachter
18.11.1618	Neeltje	Dirck (Janssen) Lambrecht	Neeltje Cornelissen	Thijbault Coet, Claes Cornelis, Jan Bauwens, J Reijnouts, Catelijne van Huijllée, Elisabeth Ge Lijsbeth, vrouw van Jasper Thijbault, Maijken Gavers, Betje, vr. van Joos Stoffels, vrouw van Mol
18.11.1618	Vincent	Francois Lievens Pandelaer	Pleuntje Arnoutssen	Jan Cauwels, Jacob Luycx, Jan van de Velde, J Hendricx, Neeltje Rockeny, Janneken van de V get. Hendrick Gelaude, Jan Wielmaker, Tanne van Francoijs de Vos, Maijken de Bije
02.12.1618	Tanneken	Leunis (Lowijs) Dirxsen	Tanneken Swackaerts	Hendrick Thiels, Jacob Luijcx, Elias Danckaert Cornelissen, Prijntje Colpaerts, Tanneken Piet
02.12.1618	Johannes	Adriaen van de Velde	Lysbeth Cauwels	1619
02.12.1618	Tanneken	Hendrick Geertssen	Josijntje de Vos (Cornelissen)	Eduard de Meulenaer, Bartholomeus du Corn Bouwens Smit, Maria van Belle, Agniete Gysb Mayken Huyge
17.12.1618	Janneken	Daniel Jochems	Janneken Adriaens(sen)	Lieven de Hiet, Jaques Boreye, Jacob Reyens, Fr Vlaminck, Catelyne Mersman, Jolyne Bockaert Claes Denyssen, Jacob Gysels, Christiaan Vere Colpaert, Centyne Thiers, Mayken Maertens
06.01.1619	Pieter	Guilliam de Meulenaer	Adriaentje Lems	Claes de Mersman, Catelyne Beliaerts, vr. van Fermoult
06.01.1619	Neeltje	Vincent Thomassen	Mayken Hubregtssen	Francoys Lievens Pandelaer, Jacob Luycx, Sim Verdou, Joos Persoons, Neeltje Rockeny, Lysb Grietje Nouts, Neeltje, wed. van Jan Emmeker Hasaerts, Dina, vr. van Simon Vergult
20.01.1619	Goeltje	Antheunis Vereecke	Josyntje Colpaerts	Paulus Stoff, Jan de Vos, Josijntje, vrouw van I Witsen
20.01.1619	Jan	Jan de Vloo	Janneken Stunders	Michiel Michiels Cools, Lucia Claessen Job Cornelissen, Jacob Stoppels, Pieter Werre, Roelofssen, Jochem ? sold., Leuntje Pieters, Ca Meersman, Anthonette Joyes, Mayken Geuren won. bij Guilliam Inbona
17.02.1619	Mayken	Pieter Lievens Pandelaer	Leuntje (Pleuntje) Hazaerts (Haesaerts)	Joos Verbeke, Francoys van Ywade, Pieter Bar Mayken Huyge, Pryntje Colpaerts, Neeltje Co Catelyne Pieters, Adriaentje Thiels
20.02.1619	Robijne	Jan Casteleijn	Leijntje Aren(t)s(sen)	Joos Raes, Tanneken, vr. van Jaques de Vos
14.04.1619	Tanneken	Claes Claessen de Brabander jr.	Prijntje Michielspouders	Jan Joije, Haven Verdou, Lijsbeth Rockenije, Ja
14.04.1619	Tanneken	Willem Willems	Tanneken Jans(sen)	
28.04.1619	Jan	Cornelis Janssen Lambrechts	Macenelyne de Wint (Verwint)	
28.04.1619	Christyntje	Pieter Janssen de Vos (genaamd Piraes)	Neeltje Pier-huyge	
05.05.1619	Elisabeth	Luij Adriaenssen	Janneken Moerdijk	

				Timmerman, Maijken Hasaerts, Lacob Luijcx, vrouw van Adriaen Thiers
05.05.1619	Janneken	Cornelis de Hollander	?	Jacob Gijssels, Jan Swanckaert, Jasper Thijboud Mol, Maijken Maertens, Lijsbeth Andriessen, \ Abrahams, Janneken Segers
05.05.1619	Maijken	Cornelis de Hollander	?	Jacob Gijssels, Jan Swanckaert, Jasper Thijboud Mol, Maijken Maertens, Lijsbeth Andriessen, \ Abrahams, Janneken Segers
26.05.1619	?	Job Cornelissen	Tanneken Jans(sen)	Jan Troij, Claes Cornelissen, Cornelis Lauwers Lauwers, Maijken Cornelissen, Maijken Joosse
26.05.1619	Adriaentje	Jacob Bauwens Smit	Adriaentje Lems	Geraert Willemsen, Mayken Loyssen
02.06.1619	Jaquemijntje	Geraert Janssen	Tanneken Everaer(t)s	Jacob Janssen, Abraham Weghe, Arent Leende
30.06.1619	Neeltje	Pieter Wynants	Adriaentje Adriaenssen	Maijken de Hase, Neeltje Maerlijns, Jaquemijn Seger Wynants, Jan Troy, Lieven de Dobbelaer van den Broecke, Anna vr. van Claes (majoor)
28.07.1619	Huge	Adriaen Huijge	Adriaentje Wachters	Francois Lievens, Charel Cornelissen, Jaques v Eijnde, Catelijne Vervate, Dina Vergult, Maijke van Francois de Vos
08.09.1619	Pieter	Adriaen Vervate	Tanneken Jans	Jacob Janssen, Stoffel Cornelissen, Jan Vervate Gerard Bachuus, Lysbeth Jans, Pryntje Colpae Catelyne Vervate
17.10.1619	Elisabeth	Willem Hoen	Janneken Blocq	Jacob Lauwers, Willem Troij, Pieter Hendricx, Charels, Adriaentje Braems, Tanneken de Vos, Jans
17.10.1619	Jacob	Bartholomeus Stremmen	Tanneken Valcke	Willem Teerling, Francoys Lievens, Adriaen T Hester ab Halle, Passchyntje Outermaans, May
17.10.1619	Isaac	Isaac Verlinde	Catelyne Linse	Adriaentje Hasaerts
17.11.1619	Catelyne	Charel Marleyn	?	Jan Hendricx van Uffel, Mayken Charels
17.11.1619	Patschyntje	Pieter Willems	Tanneken Janssen	Hans Wielmaker, Jan de Brabander, Marinus \
24.11.1619	Martijntje	Pieter Carssou	Tanneken Gillissen	Jan Cornelissen, Jaquemyne Fins, Passchyne d
24.11.1619	Marinus	Pieter Joossens	Petronelleken ?	Anthouette Ancilla, Rogier Lambrechts
24.11.1619	Catelyne	Matthys Pieters	Adriaentje Willems(sen)	Daniel Jochems, Jan Colpaert, Stoffel Corniliss Cornelissen, Janneken Coryns, Nysken Lambr
23.12.1619	Sara	Isaac van Overbeke	Anthonyne Claessen de Brabander	Gieleijn Caluwaert, Jaquemijne, vrouw van Ja Jaques Hellinck, Bastiaen Arnouts, Maijken M
23.12.1619	Zusanna	Abraham Weghe	Mecchelyne Smulders	Lenaert Pieters, Tanneken Revaerts
			1620	Denys Claessen Brabander, Bartholomeus Byr Arnouts, Cathelyne Cornelissen
12.01.1620	Maijken	Pieter Barbier	Catelijne Calwaerts	Seger Verteghans, Rogier Lambrechts, Matthys Antheunis Maertens, Marcus ab Halle (predik Raes, Passchyntje, vr. van Jan de Vos
12.01.1620	Jan	Paulus Eeuwits	Maijken Claessen	Rogier Lambrechts, Bouwen Bouwens, Pieter c Adriaentje Wijnants, Jaquemijne Buson, Jaque
12.01.1620	Barbel	Jan Jorissen	Barbel Joosten	Joris Faseel, Pieter van Lutzemburg, Maijken M Adriaentje Pieters
12.01.1620	Pryntje	Pieter Witsen	Josyntje Joossen	Hans Weerschijn, Geert Hendricx, Marinus Jar Catelijne Bliccx
19.01.1620	Margrietje	Bastiaen de Bare	Adriaentje Thiels	Hans Casteleyn, Jan de Vos, Hendrick Geertse Barbier, Mels Adriaenssen, Magdaleentje de V de Vos, Tanneken Geeraerts
26.01.1620	Maijken	Huijge Hobbelaer	Maijken Lauren(t)ssen	Jacob Gijssels, Jasper Janssen Reijnouts, Neeltje Mecchelijne, vrouw van Cornelis Lambrechts, vrouw van Jaques de Bare
26.01.1620	Tanneken	Huijge Hobbelaer	Maijken Lauren(t)ssen	Jan Swanckaert, Abraham Jorissen, Jan Alenzo Luijcx, Lenaert Jacobssen, Jan Eevaert, Francoi
26.01.1620	Mayken	Octaviaen de Wint	Martyntje Baes	Catelijne Rijcx, Maijken Adriaens, Magdaleent Antheunissen, Magdaleente Janssen, Maijken l
06.02.1620	Jacob	Jacob Lauwers	Elisabeth Matthyssen	Jan Swanckaert, Abraham Jorissen, Jan Alenzo Luijcx, Lenaert Jacobssen, Jan Eevaert, Francoi
09.02.1620	Clement	Andries Andriessen	Betje Jorissen	Catelijne Rijcx, Maijken Adriaens, Magdaleent Antheunissen, Magdaleente Janssen, Maijken l
09.02.1620	Pieter	Arnout (Aert) van Capelle	Geertje Bruijns	Jan Swanckaert, Abraham Jorissen, Jan Alenzo Luijcx, Lenaert Jacobssen, Jan Eevaert, Francoi
23.02.1620	Elisabeth	Bartholomeus Janssen de Roo	Magdalene Janssen Verstelse	Catelijne Rijcx, Maijken Adriaens, Magdaleent Antheunissen, Magdaleente Janssen, Maijken l
				Cornelis Lambrechts, Jaques de Spaet, Geleyn Michiel Cools, Lydia Jacobs, Damesyne Jorisse
				Jacob Luycx, Cornelis Meeussen, Adriaen Mat Agniete Gysbrechts, Neeltje Wittincx, Mayken Janneken Vergouwe, Passchyne de Vos
				Maijken Geertsen
				Pieter Wijnants, Cornelis Meeussen, Vincentijr Dina Vergult, Rosiane Verbeke, Martijn Stoffs, Kase
				Adriaentje Bauwens, Leentje Rycx

23.02.1620	Francyntje	Jan van de Walle	Janneken Alanaers	Charel Cornelissen, Pieter Geeraerts, Claeys G Loyssen, Syntje Swanckaerts, Centyne Thiers, Jorissen, Lysbeth Gaverts, Clye van Rentergen
23.02.1620	?	Denys de Wachter	Mayken Geeraertssen	Matthys de Vos, Pieter Vervate, Gillis Vergouv Janssen, Mayken Charels, Dina Vergult, Teunt Marinyssen
15.03.1620	Adriaentje	Denijs Claeijssen	Neeltje Hendricxs	Maerten Geleijnssen, Daniel Dirxsen, Clement Seger Janssen, Tanneken Gerards, Teunijne Claes, Janneken Adriaens, Prijntje Michiels
15.03.1620	Pieter	Jan Mullier	Adriane Lams	Absalom de Buf, Hansken de Wagemaker, Ma Joos Timmerman, Charel Marleyn, Antheunis Neeltje Wittinx, Christyntje Daniels, Susanne F Mayken Peurs, Lysbeth Tolens
22.03.1620	Adriaentje	Cornelis Cornelissen	Sara Adriaenssen	Claeijs Janssen de Meulenaer, Joos le Brune, Le Mombaert, Andries Willaert, Christijntje Daniël Anthonette Meijnaerts
12.04.1620	Neeltje	Cornelis Allaerts	Adriaentje Cornelissen	Neeltje Pieters
12.04.1620	Lowijs	Lieven (de) Dobbelaer	Rosiane Verbeke	Antheunis Maertens, Hans Weerschijn, Maijke Agniete Gijbsrechts
12.04.1620	Joris	Pieter Hendricx	Maijken Noembroot(a)	Willem Troij, Joris Hendricx, Janneken, vrouw Hoen, Catelijne, vrouw van Meus Bijl
12.04.1620	Hendrick	Jan Uyttenbogaert	Adriaentje Gysel	Charles Romeyn, Jan Wielmaker, Silvestrix, vr Eevaerts, Catelyne Thiels
26.04.1620	Andries	Pieter Willemyns	Mayken Joossen	Antheunis Jacobs Oudeman, Joos Hoose, Jan B Pryntje, vr. van Adriaen Reyns, Mayken, vr. van Thomassen, Meus Meussen, Rosiane, vr. van L Dobbelaer
10.05.1620	Marie	Jan Locquet	Adriaentje ?	Claeys Janssen de Meulenaer, Jan Alenzoon, R Lambrechts, Lysbeth Caveye, Tanneken Strem
24.05.1620	Francoijs	Jan Cavaeij	Elisabeth Verlange	Jan Loquet, Marcus Claeijs, Neeltje Sitters, Maï vrouw van Paulus Stoff, Maijken Loijssen
31.05.1620	Messhelyntje	Jaques Poelier	Mecctielyne Cornelissen	Adriaen Reyns, Mayken Adriaenssen
14.06.1620	Gooltje	Jan Cornelissen	Maijken Doije	Maerten Cornelissen, Guilliame Doije, Simon v Laurens Braem, Bette van Dale, Tanneken de V Adriaentje Segers
14.06.1620	Elisabeth	Arent Leenderts Decker	Jaquemijne Pins	Claeijs Janssen de Meulenaer, Jan Swanckaert, Cornelissen, Christijntje, wed. Daniel Rochus, vrouw van Hans Christiaenssen, Janneken, vr Charels
20.09.1620	Neeltje	Cornelis Kens(s)e	Maijken (Claesse (de) Brabander(s))	Francoijs Hendricx, Jan Huijge, Maijken Boulo Overbeke, Thomas de Wachter, Joos Raes, Nee Catelijne, dochter van Jan de Vos
20.09.1620	Tanneken	Lenaert Marinussen	Mayken Jans	Gerard Keuleman, Joos Janssen, Mecchelyntje, Clays Imants
20.09.1620	Jan	Jan Troye	Pryntje Lievenssen. Smid	Pieter Vervate, Mayken Kins, Mayken Huyge, Charels, Catelyntje Maertens
27.09.1620	Catelijne	Jan Casteleijn	Leijntje Aren(t)s(sen)	Hendrick de Backer, Maijken Adriaenssen
27.09.1620	Arnoudine	Jan Elant	Josijne ?	Jacob Gijssels, Charel Cornelissen, Cornelis Lau Neeltje Joossen, Levijne Meeschalck
04.10.1620	Claeijs	Claes Claessen de Brabander jr.	Prijntje Michielspouders	Tanneken Geerards, vrouw van Claeijs Denijs Brabander
18.10.1620	Marinus	Pieter Daens	Adriaentje ?	Pieter van de Castele, Boudewijn de Vos, Mai Neeltje Pierhuijge
25.10.1620	Anthonette	Eduard de Meulenaer	Thonyntje Jacobssen Luycx	Andries Huyge, Coryn Luycx, Claertje, vr. van Meynaerts, Agniete, vr. van Rogier Lambrecht
25.10.1620	Francyntje	Laurens Versmisse	Elisabeth de Munck	Pieter Vervate, Jan Uyttenbogaert, Jan de Mun Adriaentje de Wachter, Centyne Thier
01.11.1620	Bartholomeus	Simon van Dale	Jaquemijntje Michielssen	Bartholomeus Bijl, Jan Hendricx, Bette van Da Tanneken de Vos
08.11.1620	Bastiaen	Lieven de Hijt	Jaquemijne Thomassen	Jan Sanders, Abraham Jorissen, Maijken Thom
08.11.1620	Centijne	Jan Jonge	Jaquemijne Schoenmakers	Francoijs Lievens, Hubrecht, zn. van Jacob Lui Centijne, vrouw van Adriaen Thiers
08.11.1620	Maijken	Claeijs Joossen	Maijken Adriaens(sen)	Willem Pieters, Macchelijntje Jacobs
29.11.1620	Bastiaen	Antheunis Willemsen	Mayken Jans(sen)	Jan Uyttenbogaert, Pieter Vervate, Jacob luycx, Hasapts, Mayken Jobs, Silvestrix Revaerts
13.12.1620	Cornelis	Claes Cornelissen	Janneken Habaducx	Jacob Cornelissen, Jan Bauwens, Jacob Stoppel Charels, Prijntje Cornelissen
20.12.1620	?	(Ge)Leijn Caluwaert	Tanneken Blomme	Jan Alenzoon, Antheunis Jacobssen Oudeman, Vervate, Maijken Jans
20.12.1620	Martyntje	Jan de Rockeny	Neeltje Leynssen de Bruyne	Rogier Lambrechts, Antheunis Maertens, Jacol Langestrade, Francoys Lievens Pandelaer, Tam

24.05.1620	Neeltje	Marcus Pieters	Pryntje Janssen Lambrechts	Valcke, Susanneken, vr. van Lenaert Weyts, Lu Meget, Neeltje Hasaerts Bartholomeus Stremmen, Lenaert Jacobssen Ti Jan Swanckaert, Mayken, vr. van Cornelis Lan Neeltje Cornelissen, Catelyntje Thiels
12.01.1620	Mayken	Pieter de Wint	Catelyne Amys	Gerard Pieters, Jan Ghevaert, Mecchelyne, vr. · Cornelis Lambredhts, Mayken Cornelissen

Bron:

A.A. Risseeuw, publicatie nov.1989

DOOPBOEK HERVORMDE KERK CADZAND 1621-1630

Datum	Dopeling	Vader	Moeder	Getuigen
1621				
17.01.1621	Neeltje	Jaques Hellinck	Neeltje Janssen	Pieter Janssen Vos, Jan Neus, Jan van Dale, Ne Thiels, Neeltje Segers, Janneken Schabaellie
17.01.1621	Jan	Pieter Joossen(s)	Petronelle(ken) ?	Cornelis Meijnaerts, Maijken Pieters
31.01.1621	Mayken	Jasper Reynouts	Neeltje Joossen	Jacob Bauwens Smit, Bastiaen de Bare, Adriae van Jan Uyttenbogaerd, Catelyne Thiels
21.02.1621	Adriaen	Antheunis Adriaenssen (ook genaamd Vereecke)	Josijne (Josijntje) Colpaerts	Adriaen Thiers Hubrecht Danckaert, Logier S Maijken Adriaens, Francijne Colpaerts
07.03.1621	Barbel	Claeijs Denijssen	Maijken ?	Francoijs Lievens Pandelaer, Hubrecht Luijcx, Thiers, Janneken Rockenij
07.03.1621	Andries	Jan Vervate	Barbel Andriessen Lems	Catelyne Adriaens, Mayken Merelaers
14.03.1621	Geraert	Reijnier Geeraerts	Calleken Philips	Marcus Pieters, Cornelis Geerts en Janneken, van Daniel Jochems
14.03.1621	Gooltje	David Stoppels	Lysbeth Marizone	Pieter Vervate, Jacob Stoppels, Commer Janss Janneken Clayssen, Mayken Charels
21.03.1621	Tanneken	Jacob Janssen	Maijken Dams	Simon Vergult, Jacob Luijcx, Meeus Pieters, T Valcke, Clare Claeijssen, Maijken Hasaerts
28.03.1621	Joos	Jaques Bauwens ter Hofstee	Celie Rentergem	Paulus Stoff, Adriaen Cornelissen, Maijken Ja Teunijntje Hendricx
28.03.1621	Maijken	Hendrick Janssen	Janneken Thibaults	Claijs Janssen, Dirck de Valck, Levijne Maersc Maijken van Gavere
28.03.1621	Adriaentje	Pieter Wynants	Adriaentje Adriaenssen	Jan Alensoon, Claeys Reynouts Major, Centy Adriaentje Gysels
07.04.1621	Mayken	Adriaen Luycx	Mary du Verlee	Jacob Luycx, Adriaen Van de Velde, Jan Mich Claertje Clayssen, Neeltje Hasaerts, Leuntje D
11.04.1621	Janneken	Matthys Marysone	Mayken van den Berge	Joris Faseel, David Stoppels, Betken Stoffels, J van Jacob Lauwers
30.05.1621	Marcus	Marcus Dir(i)xsen	Elisabeth Hendricx	Claijs Janssen de Meulenaer, Jacob Bauwens S Lowijse Jans
04.07.1621	Grietje	Pieter Janssen van Roo	Leyntje Davidssen	Pieter Barbier, Pieter Piraes, Mayken Leender Jans
04.07.1621	Tanneken	Adriaen Vervate	Tanneken Jans	Pieter Vervate, Christoffel Bertolf, Mayken M Pleuntje Huyge
18.07.1621	Aeltje	Hendrick Glaude	Grietje de Cock	Jacob Bauwens Smit, Jacob Coppin, Neeltje Cl Proone Cock
25.07.1621	Mayken	Cornelis de Meulenaer	Elisabeth Haezarts	Guilliaem de Meulenaer, Jan de Rockeny, Ton Meulenaers, Mayken Prince
08.08.1621	Tanneken	Hendrick Wekeman	Anthonyne Joossen	Jan Sanders, Francoys van Vianen, Barbel, vr. Gevaert, Neeltje Joossen
15.08.1621	Leuntje	Adriaen Christiaenssen Dams	Adriaentje de Wachter	Adriaentje Bouwens
15.08.1621	Maijken	Job Cornelissen	Tanneken Jans(sen)	Jacob Stoppels, Charel Cornelissen, Adriaentje Prijntje Smits
03.10.1621	Catelyne	Vincent Lievens	Magdaleentje Rycx	Pieter Rycx, Pleuntje, vr. van Francois Lievens
14.11.1621	Margriete	Hubrecht Danckaert(s)	Maijken Stoffelssen	Elias Danckaert, Josijntje Vereecke
14.11.1621	Jan	Pieter Wint	Catelyne Amys	Bartholomeus Byn, Jan Bollaert, Martyntje, vr Octaviaen de Wint, Janneken, d.v. Cornelis Le
21.11.1621	Adriaen	Adriaen Michielsens	Pryne Janssen	Bartholomeus Stremmen, Francoys Lievens, M Cornelis, Mayken Huyge
28.11.1621	Catelijne	Bartholomes Bijm	Catelijne (Jacobssen) de Swaef	Isaac van Overbeke, Jaquemijntje, vrouw van Dale
28.11.1621	Michiel	Claes Claessen de Brabander jr.	Prijntje Michielspouders	Thomas de Wachter, Isaac van Overbeke, Mai Maertens, Neeltje, vrouw van Pieter Piraes
1622				
30.01.1622	Joris	Andries Andriessen	Betje (Betken) Jorissen	Pieter Cornelissen, Josijntje Vereecke
06.02.1622	Mattheus	Dirck Andries	Elisabeth ?	Margriete van Wachtendonck, Elisabeth Balte
06.02.1622	Heijlken	Dirck Andries	Elisabeth ?	Margriete van Wachtendonck, Elisabeth Balte
13.03.1622	Laurens	Paschier de Keuldere	?	Lodowijck de Confet, Nelleken ?
20.02.1622	Adriaen	Willeboort Adriaensen	?	Dirck Janssen
27.02.1622	Guilliaem	Jan Logiers	Neeltje Janssen	Rogier Lambrechts, Guilliaem Mallepart, Mag van Carel Boudry (kapt.)
13.03.1622	Jan	Geraert Janssen	Tanneken Everaer(t)s	Jan Cornelissen
13.03.1622	Antheunis	Eduard de Meulenaer	Thonyntje Jacobssen Luycx	Hubrecht Luycx, Clara de Meulenaer
13.03.1622	Francyne	Mahieu de Planck	?	Anthony Cammiel, Gillis Simoens
20.03.1622	Catelijne	George (Joris) Fillon	Janneken Schabaillie	Philips Schabaillie jr., Catelijne Schabaillie

20.03.1622	Grietje	Huijge Hobbelaer	Maijken Lauren(t)ssen	Robbert Verburcht, Pleuntje, vrouw van Fran Lievens
13.03.1622	Adriaen	Antheunis Adriaenssen (ook genaamd Vereecke)	Josijne (Josijntje) Colpaerts	Cornelis Colpaert, Maijken Pieters
28.03.1622	Herman	Hendrick Bolt	Grietje Loomans	Jan Ernst, Hendrick Heijsterman, Hendrick A Itgen, vrouw van Steven Wijntgens
28.03.1622	Anneken	Hendrick Bolt	Grietje Loomans	Jan Ernst, Hendrick Heijsterman, Hendrick A Itgen, vrouw van Steven Wijntgens
28.03.1622	Elias	Elias Danckaert	Tanneke Arentsd. Smits	Logier Stoffels, Maijken Stoffels, Maijken Inbc
03.04.1622	Jan	Jan Cosset	?	Frederick Fredericxsen, Adriane Mulaen
03.04.1622	Johannes	Jan Janssen	Josijne van Dalen	Adriaen Aertsen, Adriaen Olfaerts, Maijken L Catelijne Barbiere
17.04.1622	Hendrick	Bastiaen de Bare	Adriaentje Thiels	Marc Roebens en Janneken, d. van Cornelis L
24.04.1622	Hendrick	Denijs Claeijssen de Brabander	Neeltje Hendricx	
24.04.1622	Abraham	Claes Cornelissen	Janneken Habaducx	Jan Kins, Jaquemijntje Charels
01.05.1622	Johannes	Adolf Pieters	?	Lowys Coyncquet, Bastiaen ?, sergt. Pottey, Jc Vereecke
15.05.1622	Lieven	Jan Cornelissen	Maijken Doije	Francoijs Hendricx, Jaques Hellinck, Prijne Vc
15.05.1622	Iman	Claeijs Imans	Mecchelijne van de Poele	Joos van de Poele, Cornelis Pieters, Josijne van
22.05.1622	Lieven	Lieven (de) Dobbelaer	Rosiane Verbeke	
22.05.1622	Adriaen	Jan Michiels	Mayken Ryckaerts	
29.05.1622	Anna	Jan Vervate	Barbel Andriessen Lems	Christyne Verbrugge, wed. Daniel Rochus
05.06.1622	Marij	Anthonij Cornelis	Janneken ?	Bauwen Maertens, Hans Swadel, Josijne Corn Lijsbeth Plancke
17.07.1622	Mayken	Isaac van Overbeke	Anthonyne Claessen de Brabander	Mayken, vr. van Cornelis Kensse
24.07.1622	Francijntje	Hendrick Geertsen	Josijne de Vos	Lieven Dobbelaer, Pieter Witsen, Adriaentje, v Joos Raes, Maijken de Bije, d. van Philppote v
24.07.1622	Maijken	Andries Gijssels	Sijlvester Revaerts	Adriaentje Gijssels, vrouw van Jan Uijttensboga
07.08.1622	Barbel	Bartholomeus Janssen de Roo	Magdalene Janssen Verstelse	
21.08.1622	Tanneken	? Hauweel		Geleijn Hauweel
21.08.1622	?	Geleijn		
21.08.1622	Abraham	Arent Leenderts Decker	Jaquemijne Pins	Laurens Pin, Hans Wielmaker, Gerard van Be Josijntje, vrouw van Hendrick Geerts, Maijker van Jan Loijssen Meulenaer, Tanneken, d. van Hauweel
21.08.1622	Sara	Arent Leenderts Decker	Jaquemijne Pins	Laurens Pin, Hans Wielmaker, Gerard van Be Josijntje, vrouw van Hendrick Geerts, Maijker van Jan Loijssen Meulenaer, Tanneken, d. van Hauweel
20.10.1622	Elsken	Cornelis Janssen Lambrechts	Macelyne de Wint (Verwint)	Pieter de Wint, Martyne, vr. van Octaviaen de
30.10.1622	Michiel	Dames Dirksen	Janneken Michiels	Cornelis Dirksen, Josijntje, vrouw van Wouter
30.10.1622	Mayken	Jaques Lanckere	Janneken Roobroecx	Pieter Adriaens Lantmeter, Pieter de Braband Adriaentje Hasaerts, Catelyne Rycx
30.10.1622	Cornelis	Lenaert Marinussen	Mayken Jans	Willem Hoens, Jacob Domessen, Claessyne, v Stoffel Brootshoof
13.11.1622	Adriaentje	Cornelis Kens(s)e	Maijken (Claesse (de) Brabander(s))	Adriaentje, vrouw van Joos Raes
13.11.1622	Martyne	Octaviaen de Wint	Martyntje Baes	Cornelis Paulussen, Jan Bollaert, Adriaentje F
27.11.1622	Antheunis	Jan Troye	Pryntje Lievenssen Smid	Antheunis Troye, Hendrick Gillis, Pieter Vinck Verbeke, Catelyne Rycx
11.12.1622	Francijntje	Willem Willems	Tanneken Jans(sen)	Mayken Jans, vr. van Jan de Corporael
15.01.1623	Cornelis	Jaques Hellinck	1623 Neeltje Janssen	Claes Imans, Jan Bollaert, Neeltje Joos, Maijke
15.01.1623	Claes	Thomas de Wachter	Lucia Claeysen	Mayken Jans, vr. van Denys de Wachter
29.01.1623	Pryntje	Pieter Wiilems	Tanneken Janssen	Jan Alensoon, Adriaentje ?, van Adriaen Thie. Janneken, ? van Jan de Rockeny
12.03.1623		Jolijntje	Jan Joije	Jaquemijne Schoenmakers, Claeijs Daniels, A de Velde, Tanneken Valcke, Lijsbeth, d. van Jc Rockenij
02.04.1623	Adriaen	Claeijs Joossen	Maijken Adriaens(sen)	Andries Huijge, Grietje, d. van Adriaen Reijns
17.04.1623	Pieter	Adriaen Vervate	Tanneken Jans	Neeltje Cornelissen
30.04.1623	Jacob	Maerten van Beijsselaer	Maijken Meijers	Jaques Boreije, Francoijs Lievens, Prijntje Meij van Beijsselaer
30.04.1623	Lowijseken	Joris Fillon	Janneken Schabaillie	Antheunis Carels Schabaillie, Catelijne Bijna
30.04.1623	Pieternelletje	Huijge Hobbelaer	Maijken Lauren(t)ssen	Maijken Pieters, Pieternelleken, de vrouw van Rijcquaerts
30.04.1623	Frangijntje	Jan Michiels	Mayken Ryckaerts (Rycx)	Mayken vr. van Dirck Adriaenssen
07.05.1623	Catelyne	Jan Uyttenbogaert	Adriaentje Gysels	Silvestrix, vr. van Andries Gysels

08.05.1623	Lieven	Jan Lievens	Commeryntje Jans	Anthony Camiel, Abraham van Nuffele, Neel Maertens, Helena Stalinx
14.05.1623	Cent	Cornelis Meussen	Lucia Centssen	Mayken, vr. van Hubrecht Danckaert
14.05.1623	Paulus	Pauklus Eeuwits	Maijken Michiels	Maijken Michiels de vrouw van Cornelis Adr. Crabbe
28.05.1623	Hendrick	Anthony Rebut	?	? Verheyden serg., Jan Smedaut, Barbel Hube
28.05.1623	Jan	Adriaen van de Velde	Lysbeth Cauwels	Janneken van de Velde
11.06.1623	Maerten	Wouter Maertens	Josyntje van den Broecke	Jan Michiels, Willem Adriaens, Lysbeth, d.v. J Rockeny, Neeltje Hasaert
25.06.1623	Pieter	Dirck de Hase	Maijken Andriessen	Pieter Barbier, Arent Leenderts Decker, Maijk
25.06.1623	Adriaentje	Claes Verstrate	Lysbeth Marizoons	Claes Janssen de Meulenaer, Pieter Vervate, C Stoppels, Vyntje, vr. van Adriaen Stoffels
02.07.1623	Prijntje	Andries Huijge	Janneken Luijcx	Lijsbeth Hasaerts, de vrouw van Cornelis de l
02.07.1623	Janneken	Pieter Wynants	Adriaentje Adriaenssen	Adriaen Thiers, Jan Uyttenbogaert, Christina Pryntje, vr. van Jan Troy
09.07.1623	Jan	Jan Poet	Mayken van Pamelen	Jacob van Pamelen, Jan Paulussen, Janneken v Pamelen, Mayken Daniels
06.08.1623	Christiaen	Bartholomeus Stremmen	Tanneken Valcke	Jan Peurs, Sara van der Burgt, Catharina van l Lysbeth van Poecke
10.09.1623	Pryntje	Pieter de Wint	Catelyne Amys	Joos de Hane, Abraham Lievens, Pryntje vr. v Francoys van der Sluysse, Mayken de Weert
19.11.1623	Jasper	Stoffel Jaspersen	Magdaleentje Janssen Vos	Joos Raes, Pieter Witsen, Catelijne, de vrouw v Adriaen de Vos, Prijntje de vrouw van Laurer
17.12.1623	Adriaen	Pieter Lievens Pandelaer	Leuntje (Pleuntje) Hazaerts (Haesaerts)	Eduard de Meulenaer, Pieter Vervate, Pieter v Leuntje Rynquaerts
24.12.1623	Tanneken	Claes Cornelissen	Janneken Habadoucx	Francoijs van Vianen, Lijsbeth Marizone, de v Claijs Verstrate
26.12.1623	Adriaentje	Pieter Janssen de Vos (genaamd Piraes)	Neeltje Pier-huyge	Adriaen de Vos, Jacob de Vos, Adriaentje de v Mayken de Brabander
1624				
07.01.1624	Jaquemijntje	Joos de Fevere	Janneken Adriaens	Dirck Lambrechts, Mecchelijne de Wint
07.01.1624	Laurens	Pieter Pieters Vriese	Pleuntje Laurens	Jan Laurensen, Jan Olfaerts, Adriaentje Laur
11.02.1624	Maijken	Claes Claessen	Prijntje Michiels	Cornelis Kense, Neeltje Hendricx
11.02.1624	Pieter	Willem Pietersen	Elisabeth Bernaertssen	Jacob Lievenssen, Mayken Claessen, Francynt
14.02.1624	Geerard	Geerard van den Bosche	Grietje Jorissen	Nijs de Wachter, Sijtje Brabanders, Adriaentje
14.02.1624	Claes	Eduard de Meulenaer	Thonyntje Jacobssen Luycx	Adriaen Vermeersche, Janneken Luycx
21.02.1624	?	Antheunis Adriaenssen (ook genaamd Vereecke)	Josijne (Josijntje) Colpaerts	Francijntje Colpaerts
28.02.1624	Jacob	Andries Gijssels	Sijlvester Revaerts	Jan Uijtenbogaert, Janneken Gillissen
28.02.1624	Maerten	Jan Pieters(sen)	Adriaentje Bouwens	Pieter Adriaenssen, Maerten ?, Janneken Piet Janneken Daems
06.03.1624	Catelijntje	Bastiaen de Bare	Adriaentje Thiels	Nijs de Brabander, Neeltje Cornelis, Barbel ?
06.03.1624	Christiaentje	Adriaen Christiaens(s)cen	Adriaentje (de) Wachter(s)	Jan Alenzoon, Sijtje Claes
13.03.1624	Cornelia	Hubrecht Danckaert	Maijken Stoffels	Rogier Stoffels, Neeltje Claessen
13.03.1624	Seger	Francois Hendrickx	Catelijne Segers	Adriaentje Willems
13.03.1624	Mayken	Vincent Lievens	Magdaleentje Rycx	Jan Rycx, Janneken Pieters
13.03.1624	Nicolaes	Pieter Meus	Mary Barbier	
24.03.1624	Joannes	Andries Andriessen	Betke (Betjen) Jorissen	Pieter Clement, Maijken Jorissen
24.03.1624	Matthys	Pieter Thyssen	Josyne van Nuffel	Lieven van der Plasse, Jacob Borren, Mayken Catelyne Melsen
27.03.1624	Catelijntje	Bartholomes Bij	Catelijne (Jacobssen) de Swaef	Tonijntje ?
27.03.1624	Elsken	Dirck (Janssen) Lambrechts	Neeltje Cornellissen	Matthijs Pieters, Joos de Feber, Janneken Cor
27.03.1624	Laurens	Cryn Melssen	?	Jan Valentyn, Pieter Antheunissen, Betje Mah Lysbeth Mels
27.03.1624	Adolf	Adolf Pieters	?	Michiel Rose, Grietje Pieters, Pryntje Marinus Josyntje van Caster
27.03.1624	Mayken	Francois Segers	Willemijntje Marinussen	Joos van Poelle, Mayken Pieters, Mayken Mai
27.03.1624	Mayken	Pieter Witsen	Josyntje Joossen	Jaquemijntje Pins
21.04.1624	Maerten	Michiel Cools	Adriaentje de Moor	Joos Cornelissen, Jan Michiels, Elisabeth Roel Janneken Jacobssen
21.04.1624	Jaquemijntje	Pieter Hendrickx	Francijntje van Viane	Maerten Ottens, Bartholomeus Honne, Grietje Adriaenssen, Tanneken van Viane
21.04.1624	Adriaentje	Adriaen Rens	Pryntje Verbeke	
05.05.1624	Janneken	Albrecht Hubregtsen	Marie Magon	Jan Magon, Catelina Magon
05.05.1624	Anna	Francoys van Viane	Margarite Adriaens	Pieter Hendricx, Sara Adriaens
23.05.1624	Teunijntje	Pieter Lems	Mayken Thiers	Daniel Bosberge, Janneken Lems, Adriaentje v Mayken Somermans

24.07.1624	Joannes	Jaques Dimbajr	Elisabeth ?	
08.09.1624	Catelyne	Pieter Willemyns	mayken Volkaert	Jan Jorissen, Tanneken, vr. van Elias Danckae Elisabeth Provoost
22.09.1624	Janneken	Jan Krins	Janneken Gillissen	Lijsbeth de vrouw van Adriaen van Velde, M Gillissen
22.09.1624	Anthonette	Cornelis de Meulenaer	Elisabeth Hazaerts	Mayken Hazaerts, Leuntje Hazaerts
22.09.1624	Adriaen	Cornelis de Meulenaer	Elisabeth Hazaerts	Mayken Hazaerts, Leuntje Hazaerts
06.10.1624	Anthonij	Pieter Barbier	Catelijne Calwaerts	Lieven Dobbelaer, Christina Lambrechts
06.10.1624	Andries	Marcus Pieters	Mayken van (de) Neste(n)	Claes Claessen, Tonyntje Isaacx, Celie van Re
29.12.1624	Guilliaem	Marinus Jacobs	Anthonette Manaes	Sara Meijers
29.12.1624	Claes	Adriaen Jacobs(sen)	Clara (de) Meulenaer(s)	Nicolaes de Vos, Tonijne de Meulenaer
29.12.1624	Mary	Bartholomeus Stremmen	Tanneken Valcke	Antheunis Maertens, Centyne, vr. van Adriae Mayken, vr. van Charel Corns

1625

08.01.1625	Joannes Cappoen	?	?	? Poeivelt (griffier te Sluijs), zwager
12.01.1625	Adriaentje	Jan Troye	Pryntje Lievenssen. Smid	Dirck Adriaenssen, Janneken Clayssen
12.01.1625	Jacob	Claes Verstrate	Lysbeth Marizoons	Matthys Marizon, Mayken Marizons
23.01.1625	Jacob	Thomas de Wachter	Lucia Claeysen	Isaac van Overbeke, Pryntje Cools
29.01.1625	Adriaentje	Matthys Pieters	Adriaentje Willems(sen)	Adriaen Daems, Neeltje Cornelissen
02.04.1625	Josijntje	Francoijs Francoijssen	Grietje Allaerts	Jan Allaerts, Neeltje Claeijs
02.04.1625	Janneken	Huijge Hobbelaer	Maijken Lauren(t)ssen	Jan de Brabander, Janneken Pieters
09.02.1625	Jan	Lieven Poperinge	Jaquemyntje Thomassen	Pieter Lems, Pleuntje Huyge
02.03.1625	Cornelia	Claes Reyngoet	Josyne Jacobs	Jan Alenzoon, Francoys Lievens, Neeltje Jans
20.04.1625	Anthonij	Jan Heijman	?	Antheunis Heijman, Martha Clercx
27.04.1625	Johannes	Arent Leenderts	Jaquemyne Pyns (Pins)	Hendrick Geerts, Catelyne Houweel, Pieter Swyngerdou, Josyntje Joos
14.05.1625	Aert	Cornelis Aertsen	Margriete Segers	Aert van Boeckhove, Bastiaen de Boever, Prij Prijne Casselaers
25.05.1625	Pieter	Mels Rycquaert	Piernelle Piercas	Janneken Piercas
29.06.1625	Joos	Andries van de Neste(n)	Celie van Rentergem	Jan Pietersen, Grietje van Vianen
10.08.1625	Susanne	Hendrick Glaude	Grietje de Cock	Gerard Geertsen, Jaquemijne Dircx
17.08.1625	Lucas	Maerten van Beijsselaer	Maijken Claessen	Lijdia van Beijsselaer
31.08.1625	Elisabeth	Antheunis Willemsen	Mayken Jans(sen)	Elsken Hendricx
21.09.1625	Leuntje	Pieter Joosen	Adriaentje Maertens	Joris de Vos, Maijken Pieters
13.10.1625	Anneken	Jan Janssen	Magdaleene Laurensen	Antheunis Claessen, Clementje Jans
16.11.1625	Jolijntje	Adriaen Gillissen	Centijntje Caerlers	Neeltje de vrouw van Jacob Luijcx
23.11.1625	Jacob	Eduard de Meulenaer	Thonyntje Jacobssen Luycx	Cornelis de Meulenaer, Adriaentje Lems, vr. Guilliaem de Meulenaer

1626

11.02.1626	Pieter	Gerard Pieter(sen)	Mayken Amys	Catelyne Amys
19.02.1626	Cornelis	Cornelis Kens(s)e	Maijken (Claesse (de) Brabander(s))	Jan Jacobssen Bollaert, Bartholomeus Bijn, Gr vrouw van Francoijs Paulussen
22.03.1626	Pieter	Jan de Vloo	Janneken Stunders	Bartholomeus Stremmen, Dina, vr. van Wille
13.04.1626	Lieven	Lieven den Decker	Elisabeth van Rentergem	Jan Bouwens, Janneken, de vrouw van Claeijs Cornelissen
13.04.1626	Francyntje	Pieter Verstrate	Janneken Putu (Bedu, Bodude)	Jan de Vloo, Jan Alenzoon, Simon Stelle, Adr. Piers
20.04.1626	Sander	Pieter Barbier	Catelijne Calwaerts	Jan Castelij, Josijne Post, Pleuntje Vervate
20.04.1626	Jan	Claes Claessen de Brabander jr.	Prijntje Michielspouders	Antheunis de Bree, Jan de Vloo, Bartholomeu Thonijne Claessen
03.05.1626	Pieter	Geraert Janssen	Tanneken Everaer(t)s	Willem Carels, Pleuntje Huijge
10.05.1626	Tanneken	Vincent Lievens	Magdaleentje Rycx	Pieter Lems, Pieter Lievens Pandelaer, Cately Pieternelle, vr. van Mels Ryckaert
24.05.1626	Anthonis	Willem Anthonissen	?	Hiesken Barents, Margriete Races
03.05.1626	Francois	Pieter Lievens	Pleuntje Adriaens	Adriaen Cornelissen Langendam (predikant) Carels, Adriaentje de Ridder
30.05.1626	Josyntje	Claes Verstrate	Lysbeth Marizoons	Adriaen Stoffels, Joos Baert
13.06.1626	Cornelia	Jan Uyttengogaert	Elisabeth Rockeny	Jan Alenzoon, Anna Romeyns, Elisabeth Frar
27.06.1626	Adriaentje	Claeijs Joossen	Maijken Adriaens(sen)	Jan de Brabander, Maijken Rens
11.07.1626	Pieter	Willem Dirksen	?	Jan Burggraef, Adriaentje Dirx
25.07.1626	Hendrick	Barent van Munster	Anneken Jans	Jacob Hellick, Catelyne Schabailie
27.09.1626	Pieter	Adriaen Vervate	Tanneken Jans	Pieter Maertens, Mayken Bigge

25.10.1626	Jan	Andries Gijssels	Sijlvester Revaerts	Adriaen Vervate, Elisabeth Uijtenbogaert
01.11.1626	Mayken	Claes Reyngoet	Josyne Jacobs	Abraham Stul, Janneken Jacobssen Luycx
20.12.1626	Jacob	Jacob Jacobsen	Maijken Lowijssen	Willem Janssen, Rosiane Verbeke
26.12.1626	Joannes	Adriaen Cornelissen Langendam	Mayken Hazaerts	Jan Alenzoon, Neeltje Hazaert
27.12.1626	Maerten	Wouter de Moor	Josyntje van den Broecke	Pieter Lems, Coryn Jacobssen
1627				
11.01.1627	Elisabeth	Cornelis Meussen	Sytje Paulussen	Cornelis Wisse, Betje Laurensen
24.01.1627	Michiel	Michiel Cools	Adriaentje Maertens	Francois Lievens, Adriaen Havens, Neeltje H
24.01.1627	Cornelis	Cornelis Jorissen	Margriete Cornelissen	
24.01.1627	Adriaen	Willem Pieters	Lysbeth Oevaerts	Adriaen Vervate, Marten Geleynsen
07.02.1627	Abraham	Paulus Ewers	Maijken Claessen	Willem Willemsen, Wouter van Mallee, Jann
07.02.1627	Cornelis	Jan Troy	Pryntje Costers	Joris Verstrate, Lieven Dobbelaer, Lowysken
14.03.1627	Joannes	Pieter Janssen	Maijken Loofs	Jacob Strijt Lambregt Janssen, Goeltje Raes
14.03.1627	Bussaert	Bussaert Ley(n)	Neeltje Jans(sen)	Pieter Barbier, Wouter Dirksen, Janneken Pie
14.03.1627	Willem	Pieter Rynckeloo	Barbel Pieters	Jan Colier It., Thomas Bruyn sergt., Gryselle I
03.04.1627	Jasper	? Jaspers		
03.04.1627	Jacobus	Andries Andriessen	Lijsbeth (Elisabeth) Jorissen	Jan de Wielmaker, Maijken Maertens
11.04.1627	Jan	Octaviaen de Wint	Martyntje Albrechts	Jan Leene, Janneken Willems
18.04.1627	Abraham	Thomas de Wachter	Lucia Claeysen	
18.04.1627	Isaac	Thomas de Wachter	Lucia Claeysen	
25.04.1627	Anthonis	Hendrick Geertsen	Josijne de Vos	Jan de Vos, Antheunis Vervate, Janneken Arr
25.04.1627	Johannes	Jan de Smit	Tanneken de Wachter	Willem Carels, Mayken, vr. van Nys de Wac
25.04.1627	Pieter	Joos Verbeke	Mayken Jans(sen)	Pieter Pietersen, Jaquemyntje Dammis
25.04.1627	Abraham	Barent Wiltschut	Nelleken Jans	
15.05.1627	Maerten	Willem Troy	Tanneken Vermarts	Isaac van Overbeke, Jan de Meyer, Adriaentje Sara Luly
29.05.1627	Isaac	Jacob Arnouts	Maijken Rijcx	Adriaen de Schipper, Adriaentje Daems, Lee Hermans, Pieternelle ?
16.06.1627	Mayken	Antheunis Vervate	Pleuntje Daniels	Andries Huyge, Pieter Barbier, Aeltje Stuytel Tanneken Vervate
11.07.1627	Jacob	Mels Adriaensen	Lijdia ?	Antheunis Maertens, Tanneken de Vos, Jann Maijken Cornelis
25.07.1627	Daniel	Cornelis Daniels	Amarentia Cents	Adriaen Geerincx, Janneken Cents
01.08.1627	Adriaentje	Lieven den Decker	Lijsbeth Rentergems	Hubrecht Danckaert, Sijtje, de vrouw van Ae Meussen
05.09.1627	Antheunis	Pieter Verstrate	Janneken Putu (Bedu, Bodude)	Jan de Vloo, Jan Alenzoon, Simon Stelle, Adr Piers
20.09.1627	Jan	Andries de Pin	Catelyne Verknocke	Maerten Janssen, Sytje Brabanders, Catelyne
03.10.1627	Catelyne	Arent Leenaerts	Jaquemyntje Pins	Pieter van de Castele, Catelyne Barbiers
17.10.1627	Catelijne	Clement Geertsen	Janneken Rockenij	Jan Uijtenbogaert, Antheunis Vereecke, Prijr Sijtje Brabanders
24.10.1627	Elisabeth	Adriaen Daens	Adriantje de Wachter	Willem Carels, Nelleken Lenaerts, Adriaentje
01.11.1627	Josyntje	Claes Verstrate	Lysbeth Marizoons	Adriaen Stoffels, Joos Baert
19.12.1627	Adriaen	Wouter Jordaens	Maijken Adriaens(sen)	Cornelis Crabbe, Melchior Poetsert, Lowijske Reijnholts, Janneken Cents
26.12.1627	Anneken	Jan Janssen	Magdalena Bouwens	Joachim Lamkens, Catelijne Thiers, Magdalei
1628				
05.01.1628	Zusahna	Isaac van Overbeke	Anthonyne Claessen de Brabander	Francoys Paulussen, Jan Jacobssen Bollaert, A Lems, Sytje Brabanders
16.01.1628	Jan	Daems Dircx	Janneken Cools	Jan Jacobssen Bollaert, Catelijne Rijcx
16.01.1628	Michiel	Jan Lievens	Vyntje Pieters	Stoffel Jaspers, Huyge Adriaens, Janneken Lu Pryntje Cools
09.02.1628	Jacob	Adriaen Olfaert	Mayken Laurens	Leyn Laurensen, Sytje Wisse, Mayken Braba
20.02.1628	Paulus	Francois Paulussen	Grietje Allaerts	Bartholomeus Byn, Mayken Blaumeulens
20.02.1628	Michiel	Antheunis Vereecke	Josyntje Colpaerts	Michiel Vereecke, Josyntje van Damme, Nelle Claessen
27.02.1628	Johannes	Marinus Marinussen	Willemyntje Eyskens	Raeph Kindal (korp.), Jan Heinou (tamboer), van Hattem, Rycxken Barents
08.03.1628	Willem	Lieven Dirksen	Tanneken Swanckaerts	Abraham Jorissen, Melchior Rijcqaert, Jannek
08.03.1628	Johannes	Jan Weemaer	?	Matthys Jacobs, Claes Jobssen, Janneken Piet Tanneken Leyns
15.03.1628	Martijntje	Adriaen Gillis	Centijntje Carels	Stoffel Jaspers, Jan Janssen, Catelijne Barbiers Swankaerts
22.03.1628	Anthony	Pieter Outoen	?	Cornelis Francke, Nicolaes Planck, Hester Fra Tanneken Outoen
22.03.1628	Mayken	Marcus Pieters	Mayken van (de) Neste(n)	Mayken Geerarts, Mayken Francoysen de V
22.03.1628	Pieter	Willem Pieterssen	Elisabeth Bernaertssen	Jan Jacobssen, Mayken ?
29.03.1628	Andries	Andries van de Neste(n)	Celie van Rentergem	Adriaen Vervate, Janneken Andriessen, Mayl

02.04.1628	Maijken	Huijge Hobbelaer	Maijken Lauren(t)ssen	Mecchelyntje Wege Pieter Rijcx, Matthijs Verbeke, Jacob Stoppels van Adriaen Rens
05.04.1628	Abraham	Lieven (de) Dobbelaer	Rosiane Verbeke	Prijntje Verbeke, de vrouw van Jacob Jacobse
05.04.1628	Isaac	Lieven (de) Dobbelaer	Rosiane Verbeke	Prijntje Verbeke, de vrouw van Jacob Jacobse
09.04.1628	Barbel	Matthijs Bisschop	Catelijne Janssen	Mans Sugaerdus, Cornelis Janssen, Barbel Ve Tanneken van de Broecke
09.04.1628	Apollonia	Pieter Lievens	Centyntje Verdouw	Jacob Stoppels, Pieternelle Jans en Pryntje Cl
12.04.1628	Sara	Bartholomeus Bijm	Adriaentje Lems	Lieven de Clercq, vrouw van Francoijs Paulu vrouw van Jan Bollaert
19.04.1628	Joannes	Andries Arentsen	Magdalene Olfaert	Jan de Bie, Joachim Lamkens, Nelleken Hend Janneken Ophove
30.04.1628	?	Maerten Hofmeijer	Barentje Reijnesen (Renssen)	Bernaert Wiltschut, Bernaert van Linde, Gerr Roessinck, Grietje van Waldorp
30.04.1628	Jorintje	Lieven Poperinge	Jaquemyntje Thomassen	Pieter Verstrate, Janneken Pieters
24.05.1628	Johannes	Jan Casteleijn	Leijntje Aren(t)s(en)	Cornelis de Meulenaer, Jan Bauwena, Adriae van Joos Raes
24.05.1628	Tanneken	Joos Timmerman	Proontje (Pryntje) de Cock	Cornelis Timmerman, Thomas de Wachter, C Cock
25.06.1628	Antheunis	Antheunis Willemsen	Mayken Jans(sen)	Willem Carels, Tanneken Blommaerts
09.07.1628	Geertruijt	Hendrick Hendricx	Maijken Engels	Michiel Gerrits, Hans Burggrave, Passchier L Prijntje Cools
30.07.1628	Johannes	Cent Bruneel	Maijken Adams	Jan Uijttengaert, Fesken Revaerts, Catelijne van Pieter Adriaens Berijder
13.08.1628	Geertruijt	Rom Janssen	?	Michiel van den Broeke, Absalom Dirx, Maij Leuntje Corij
05.09.1628	Anthonis	Joos van der Bossche	Maijken Prest	Jan Troij, Lowijs Dirx, Catelijne Rijcx, Josijne
01.10.1628	Nicolaes	Cornelis de Meulenaer	Pryntje Claessen	Claes Daniels
15.10.1628	Cornelia	Cornelis Remeussen	Lysbeth Harmans	Daniel Maertens, Jacob Cornelis, Cruysken C Leyntje Cornelissen
15.10.1628	Jacob	Francoys van Viane	Grietje Reyns	Magdaleene ?
15.10.1628	Joannes	Pieter Wollecooper	Mayken ?	Jan Verraes
05.11.1628	Heyltje	Pieter de Vriese	Dieltje Coryns	Cornelis de Meulenaer, Stoffel Verkerke, Ton Jacobssen, Aegtje van Besten
05.11.1628	?	Cornelis Wisse	Lysbeth Cents	Jacob Louwers, Cornelis Allaertsen, Elisabeth Lieven de Meulenaer
19.11.1628	Pieter	Vincent Lievens	Magdaleentje Rycx	Mels Ryckaert, Francoys Lievens, Centyntje V
17.12.1628	Joannes	Jan Janssen Brabander	Maijken van de Velde	Roelant de Clercq, Betje Jorissen
1629				
03.01.1629	Johannes	Clement Geertsen	Janneken Rockenij	Maijken Adriaens
10.01.1629	Jacob	Jan Cornelissen	Josijntje Laurensen	Leijn Laurensen, Adriaen Olfaert, Maijken D
19.01.1629	Joannes	Willem Janssen	Janneken Bruggevate	Jacob Jacobs, Leunis Pieterssen, Marensken B
19.01.1629	Jaquemyntje	Pieter Pieters de Wale	Janneken Cornelissen	Joos Verbeke, Mecchelyne de Wint, Aeltje Co Pryntje Marcussen
31.01.1629	Catelijne	Bastiaen de Bare	Adriaentje Thiels	Bartholomeus Bijm, Pieter de Bare
31.01.1629	Elisabeth	Marcus de Bree	Dingtje Wachters	Francoijs Segers, Willem Carels, Catelijne de l Janneken de Bree
31.01.1629	Soos	Roelant de Clerck	Betje (Lijsbeth) Cauwels	Lambrecht Claessen, Cornelis Lambrechts, W Cornelissen, Barbel Goossen
11.02.1629	Neeltje	Claes de Feber	Josijntje Vermouts	Marcus Pieters, Adriaen Geerts, Jan Verlinde, Magdalene Jacobs
11.02.1629	Joannes	Jan Olfaert	Neeltje Hendricx	Huyge Huygens, Adriaen Aertsen, Passchyn Josyntje Geraerts
12.03.1629	Pieter	Andries Janssen	?	Philips Danekijns, Maijken van Dijke, Maijke
12.03.1629	Joannes	Claijs Joossen	Maijken Adriaens(sen)	Gomaert Veulman, Janneken Claessen
12.03.1629	Joannee	Cornelis Kens(s)e	Maijken (Claesse (de) Brabander(s))	Francoijs Francoissen, Maijken Pieters Huijge
19.03.1629	Francyntje	Francois Segers	Willemyntje Marinussen	Marcus de Bree, Jan de Vos, Janneken Willem
19.03.1629	Iman	Willem Wouters	Tanneken Janssen	Adriaen Vervate Wouter Janssen, Tanneken I
16.04.1629	Baven	Adriaen Bavens Verdou	Janneken Jacobssen Luycx	Pieter Lievens, Grietje Bestenobels en Pieter
09.05.1629	Thomas	Claes Valentyn	?	Thomas de Wachter, Gillis Versmisse, Cately
23.05.1629	Adriaen	Jan Carels	Lowijseken Reijnouts	Adriaen Thiers, Paulus de Wolf, Dina Wachte Susanna de Gaeij
05.08.1629	Mayken	Coryn Luycx	Grietje Costenobel (Nobels)	Eduard de Meulenaer, Janneken Jacobssen Lu Martyntje de Voocht
19.08.1629	Tanneken	Carel Daniels	Marensken Cents	Guillame Vervate, Jan Verstrate, Cornelis Co Janneken Claes
19.08.1629	Joannes	Francoys Nulle	Mayken Arnouts	Pieter Bastiaens, Joseph Beginne, Tanneken Wespoele, Janneken Roms

19.08.1629	?	Jan de Roose	Masyme Schocke	Geert Coppens, Jan Baert, Mayken Pieters
19.08.1629	Pieter	Adriaen Smit	?	Jan Groothuysen Jan Feron, Hester Francke
26.08.1629	Huijge	Huijge Huijgens	Leijntje Leijns(sen)	Francois Lievens, Hendrick Geertsen, Jan Olfa Maijken Huijge
09.10.1629	Anneken	Passchier Leyaerts	Anneken Janssen van Deinsse	Adriaen Aertsen, Arnoudyntie Vergun
21.10.1629	Joannes	Pieter Dirx	?	Jan Andriessen, Hans Kogelaer, Tanneken Fr Maijken Jobssen
21.10.1629	Corijn	Wouter Jordaens	Maijken Adriaens(sen)	Jan Sanders, Jan Carels, Willem Wouters, Mai Cornelissen
21.10.1629	Johannes	Marinus Marinussen	Willemyntje Eyskens	Cornelis Wilsoet, Nelleken Marinussen
21.10.1629	Joannes	Pieter Verstrate	Janneken Putu (Bedu, Bodude)	Jan de Vloo, Jan Alenzoon, Simon Stelle, Adri
26.12.1629	Willem	Raeph Kindael	Gooltje Raes	Guilliaem van der Muijder, Guilliaem Everwi (sergeant), Elisabeth de Huijbert, Grietje Raes
1630				
02.01.1630	Tanneken	Philips Danekin (Danekins)	Prijntje de Vos	Jan de Vos, Andries Brael Adriaentje de Vos, Bouwens
02.01.1630	Isaac	Isaac van Overbeke	Anthonyne Claessen de Brabander	Michiel Tayspil, Claes Claessen, Mayken Goe Francyntje Jans
06.01.1630	Pieter	Pieter Vertonner	?	Pieter Francke, Jan Pieters Tanneken Pieters, ' Everts
13.01.1630	Anna	Adriaen Cornelissen Langendam	Petronella van der Burcht	Jacob van der Burgt
28.02.1630	Jan	Anthonij Janssen	Willemijntje Janssen	Logier Stoffels, Neeltje Jans
12.03.1630	Simon	Jan Pieters Coning		Cornelis Francke, Lowijs Francke, Francijne F
02.04.1630	Boulij	Claes de Feber	Josijntje Vermouts	Mels Adriaensse, Jan Malsol, Tanne Verbare
16.04.1630	Jan	Gillis Augustijn	?	Cornelis Francke Pieter Daniels, Tanneken Ve
06.05.1630	Maerten	Daniel Maertens	Wouteryntje Wouters	Gillis Tayspil, Pieter Constabel, Leyntje Corn
20.05.1630	Tanneken	Jacob Polets	Tanneken Polets	Rom. Janssen, Joos de Fever, Neeltje Bollaerts
11.06.1630	Laurens	Gillis Versmisse	Lysbeth Rentergems	Adriaen Thiers, Thomas Allaerts, Tanneken C
06.07.1630	Janneken	Cornelis Pieterssen	Tanneken Blomme	Jan Leynse, Charel Dirx, Lysbeth Verpoecke
22.07.1630	Janneken	Andries de Pin	Catelyne Verknocke	Ananias Lootens, Jan Cornelissen
11.08.1630	Mecchelijne	Jan Goerlant	Tanneken Wachters	
25.08.1630	Tanneken	Francoijs Francoijssen	Grietje Allaerts (Allarts)	Paulus Francoijssen, Josijne van Damme
06.09.1630	Isaac	Gommert Seulenaer	?	
13.09.1630	Catelijne	Cornelis Kens(s)e	Maijken (Claesse (de) Brabander(s))	Jacob Stoppels, Jacob de Bree, Catelijne Wach
17.10.1630	Centijne	Willem Janssen	Janneken Centssen	Cornelis Centsen, Janneken Jans
07.11.1630	Tanneken	Jan Olfaert	Neeltje Hendricx	Cornelis Hendricx, Adriaen Olfaert, Leyntje I
28.11.1630	Janneken	Jan Nereus	Francyntje de Backer	Jan Cornelissen, Francoys de Backer, Rosiane Janneken Cornelissen
29.12.1630	Jaquemyntje	Adriaen Vervate	Tanneken Notters	Willem Carels, Christiaan Heylaers, Elisabeth Uyittenbogaert, Mayken Goverts
29.12.1630	Anthonyne	Joos Tielman	Tanneken Schockaerts	Jan Leynissen, Mayken Lenaerts

Bron:

A.A. Risseeuw, publicatie nov.1989

DOOPBOEK HERVORMDE KERK CADZAND 1631-1640

Datum	Dopeling	Vader	Moeder	Getuigen
1631				
12.01.1631	Adriaen	Laurens ter Weduwen	Grietje Marteels	Adriaen Marteels, Jan de Groot
21.01.1631	Marcus	Marcus Pieters	Mayken van (de) Neste(n)	Paulus van Deventer, Cornelis Colpaert, Nee Cornelissen
04.02.1631	Willemijntje	Pieter de Roo	Mayken Treurs	Jan Goerlant, Willemijntje de Vloo
30.03.1631	Johanna	Antheunis Huxtier	Anna Jorissen	Jan de Crisiere, Franane Franc, Catelina Reno
13.04.1631	Cornelis	Pieter Pieters de Wale	Janneken Cornelissen	Dirck Lambrechts, Bastiaan de Bare, Mayken
13.04.1631	Mayken	Antheunis Willemsen	Mayken Jans(sen)	Janneken Jacobssen
20.04.1631	Maijken	Adriaen Christiaens(s)en	Adriaentje (de) Wachter(s)	Jan Janssen, Arnout Crijnsen, Pieter Vergult, Thomassen
20.04.1631	Willemijntje	Matthys Pieters	Adriaentje Willems(sen)	Cent Lievens Pandeiaer, Mayken Adriaensse
20.04.1631	Paulus	Cornelis Wisse	Lucia Cents	Joris Wisse, Jan de Wielmaker, Adriaentje Wi Mayken Laurensen
27.04.1631	Maerten	Maerten van Beijsselaer	Maijken Meijers	Claes Cornelissen, Francoijs van Viane, Lowij Leuntje Huijge
27.04.1631	Maijken	Maerten van Beijsselaer	Maijken Meijers	Claes Cornelissen, Francoijs van Viane, Lowij Leuntje Huijge
27.04.1631	Jacob	Geraert Janssen	Tanneken Everaer(t)s	Maijken Jacobssen
27.04.1631	Jacob	Lieven Poperinge	Jaquemijntje Thomassen	Adriaen Daens, Clement Geertssen, Neeltje Jans Luyx
12.05.1631	Pryntje	Antheunis Vereecke	Josyntje Colpaerts	Allaert Pieters, Gillis Versmisse, Matensken C
25.05.1631	Nicolaes	Cornelis Meulenaer	Pryntje Daniels	
06.07.1631	Tanneken	Joos Tielman	Tanneken Schockaerts	Cornelia Meeusen, Tanneken van Beylare
03.08.1631	Neeltje	Vincent Lievens	Magdaleentje Rycx	Jan Alenzoon, Pieter Lievens, Mayken, vr. van Neeltje Hasaerts, wed. van Pieter Rycx
17.08.1631	Bastiaen	Bastiaen de Bare	Adriaentje Thiels	Dirck Lambrechts, Janneken de Bare
17.09.1631	Hendrick	Herman Moisis	Janneken Dysselinx	Michiel Maertens, Mayken Maertens
17.09.1631	Adriaentje	Adriaen Stoffels	Levyhe Maerschalcx	De hele gemeente vanwege de zwakheid des
21.09.1631	Mayken	Jan de Zeelander	Mayken Jochems	Jacob de Zeelander, Janneken de Roo
28.09.1631	Janneken	Andries van de Neste(n)	Celie van Rentergem	Belle de Fever, vr. van Jan de Smit
04.10.1631	Zusanna	Claes Cornelissen	Janneken Habaducx	Adriaen Casson, Maijken Bauwens
30.10.1631	Elisabeth	Jan Bouwers	Godelieve Milberechts	Willem Jans, Lijsbeth van Doeren, Josijne Mel Catelijne van Doeren
05.11.1631	Tanneken	Jan Vervate	Barbel Andriessen Lems	Maerten Jans Coers
19.11.1631	Simon	Adriaen Bavens Verdou	Janneken Jacobssen Luycx	Neese Verdou
23.11.1631	Maijken	Jacob Coppin	Margarite (Grietje) Co(c)xsius	Jan de Wielmaker, Maijken van Vijcke
23.11.1631	Zusanna	Andries Jans	Catelina Arents	Jan de Meijer, Willem Troij, Josijne Arents, Ja
23.11.1631	Janneken	Bartel Jans de Roos	Janneken Pieters	De gantsche gemeynte.
23.11.1631	Marin	Joos Timmerman	Proontje (Pryntje) de Cock	Jan Wolferts, Christyntje de Clerck, Mayken I Neeltje Peens
23.11.1631	Cornelis	Francoys van Viane	Grietje Reyns	Job Cornelissen, Mayken Jacobssen
30.11.1631	Joos	Pie Aevens (Arens)	Janneken de Vos	Jacob Stoppels, Jan de Meijer, Jan de Vries, M Vos, Neeltje Bollaerts, Maijken van Dijke
30.11.1631	Tanneken	Jan Corieksten	?	Tonljne Meulenaets, Mevr. Kecket
07.12.1631	Jaquemijntje	Job Cornelissen	Tanneken van Vianen	Hubrecht Danckaert, Cornelis Crabbe, Jan Ve Christijntje Poets
14.12.1631	Jan	Barent Hendricx	Anneken Janssen (Jans)	Gommaer ?, Jan ?, Janneken Schabaille
14.12.1631	Catelyne	Adriaen Wils	Catelyne Wals	Jacob Spel, Christyntje Bockx, Lysbeth Reynh
21.12.1631	Joos	Joos Brouchaerts	Catelijne Lambregtssen	Tanneken Adriaenssen, Maget van den Berch
21.12.1631	Janneken	Maerten Hofmeijer	Barentje Reijnesen (Renssen)	Bartholomeus Stremmen, Jan Lamberts, Jann Jan van Eerden (korporaal), Christijntje echtg Lame (korporaal)
25.12.1631	Joannes	Pieter Teerlinck	Catelyntje Jeynson	Joris Bachus, Huyge Huygens, Francyne Becu Lauinne
28.12.1631	Geertruijt	Wouter Jordaens	Maijken Adriaens(sen)	Jan Troij, Elias Danckaert, Saertje Gommers, C Willems, Godelieve ?
1632				
01.02.1632	Jacob	Laurens ter Weduwen	Grietje Marteels	Jacob Segers, Adriaen Costenobels, Magdaler Adriaens, Janneken Jans
08.02.1632	Tanneken	Andries Andriessen	Lijsbeth (Elisabeth) Jorissen	Maijken Loijssen
18.02.1632	Marytje	Pieter Leenous	?	Christiaan de Clerck, Jan van de Poele, Josyn Ferdinandussen, Centyne Gillissen

21.03.1632	Anneken	Jan Carels	Lowijseken Reijnouts	Willem Carels, Jan Alenzoon, Herman Oostw Centijne Thiers, Adriaentje Bijna, Zusanneke
21.03.1632	Francyntje	Antheunis Vervate	Pleuntje Daniels	Guilliams de Meulenaer, Cornelis Geerts en Jaquemyntje van Ophove
28.03.1632	Josintje	Joos de Fevere	Janneken Adriaens	Adriaen Daems, Pieter Willemijns, Maijken F. Monijne, echtg. van Adriaen Clets
28.03.1632	Jan	Marinus Jacob(sen)	Anthonette Meijnaert(s)	Antheunis Jacobssen, Janneken Sare, Catelijne
??07.1632	Tanneken	Francoijs Francoijssen	Grietje Allaerts (Allarts)	Paulus Francoijssen, Isaac van Overbeke, Josi Damme, Tanneken Allaerts
01.08.1632	Anthonette	Lowijs Beku	Francijntje Bourlois (Boulij)	Jaques Beku, Michiel Carpentier, Willemijntje
19.09.1632	Mayken	Marinus Simons	Lysbeth Spiliers	Barent Leendertsen, Mayken Spiliers
26.09.1632	Jacob	Jan Jans van den Engel	Magdaleentje Laurentssen	Jan Jorissen, Prijntje Bogaerts, Jaquemijntje de
10.10.1632	Cornelis	Michiel Cools	Adriaentje (Maertens) de Moor	Vincent Lievens, Jan Bellaert, Tanneken Maer Pieternelle Pieters
31.10.1632	Catelijntje	Jan de Geusere	Susanneken Jans	Barent van Munster, Maijken Leenderts
31.10.1632	Jacob	Coryn Luycx	Grietje Costenobel (Nobels)	Adriaen Bavens, Stoffel Costenobel, Theunyn Eduaerts
07.11.1632	Janneken	Maerten de Backer	Leijntje Jordaens	Maijken Kense, Prijne Vos, Francoijs Segers, J
07.11.1632	Jan	Jan de Roo	Jaquemyntje Pyns	Guilliams de Meulenaer, Jan Engelaer, Leynt Casteleyns, Martyntje Seyla
14.11.1632	Joos	Seger van Haesbroeck	Francijne de Kleene	Guilliams de Meulenaer, Matthijs Pieters, Lie Dobbelaer, Dina Vergul, Cathelijntje de Wac
14.11.1632	Bartholomeus	Isaac van Overbeke	Francyntje Byns	Gillis Clyncke, Appolonia van Roo, Josyntje J
21.11.1632	?	Anries Kersooi	Maijken Meis	Jan Roon, Magdalena Mels, Lucia Claessen
28.11.1632	Claes	Gillis Daniels	Neeltje Adriaenssen (Adriaens)	Cornelis de Meulenaer, Joos de Vloot, Leijntje
28.11.1632	Sara	Eduard de Meulenaer	Thonyntje Jacobssen Luycx	
28.11.1632	Abraham	Eduard de Meulenaer	Thonyntje Jacobssen Luycx	
05.12.1632	Josijntje	Arnout Aerssens	Maijken Verplancke	Jacob Lauwers, Andries van Achten, Maijken Tanneken Planckers
12.12.1632	Soos	Roelant de Clerck	Betje (Lijsbeth) Cauwels	Dirck Lambrechts, Cateline Barents
12.12.1632	Andries	Guilliams de Meulenaer	Adriaentje Lems (Leins)	Goris Anemer, Joris de Vos, Clara de Meulen
12.12.1632	Adriaentje	Matthys Pieters	Mayken Godschalckx	Jacob Allaert, Christaen van de Steene, Adria Adriaentje Tiels
12.12.1632	Janneken	Jacob Arnouts Stoppels	Mayken Rycx	Michiel Tayspil, Jacob Jacobssen Stoppels, Ne Tiers, Janneken de Vos
22.12.1632	Willem	Pieter Lievens Pandelaer	Centyntje Bavens Verdouw	Willem Teerlinck, Adriaen Adriaens, Janneke Adriaens, Catelyne Janssen
22.12.1632	Mary	Jacob de Verwer	Janneken Adriaenssen Goerlon	Nicolaes de Verwer, Mary Jans, Janneken Jan
26.12.1632	Clement	Michiel Geerts	Adriaentje Troij	Boone Cornelissen, Neeltje Nijss
1633				
09.01.1633	Rochus	Laurens Rochussen	Neeltje Hasaerts	Catelyne Rycx
16.01.1633	Elisabeth	Gillis Hemans	Josijne Laurensen	Lijsbeth Lauwers
23.01.1633	Jan	Jan Olfaert	Neeltje Hendricx	Jan Meeussen, Geert Hensricx, Mayken Doye
23.01.1633	Jan	Joos de Vloot	Mayken Huygens	Francoijs Lievens, Janneken Stunders
23.01.1633	Martyntje	Octaviaen de Wint	Martyntje van Outdorp	Antheunis Vereecke, Mecchelyntje de Wint
27.02.1633	Tanneken	Antheunis de Crekele	Maijken Antheunissen	Gillis de Krekele, Hubrecht Hoogaert, Jan de Maijken Pieters
20.03.1633	Jacob Prys	?	?	
21.03.1633	Catelijne	Claes Dircx	Jaquemijne van Ophove	Francoijs Paulussen, Thomas Allaerts, Catelijne
27.03.1633	Joannis	Jan de Wielmaker	Mayken Geleyns	Jacob Coppin, Mayken Andriessen
03.04.1633	Johannes	Clement Geertsen	Janneken Rockenij	Jan Antheunissen, Jan Geertssen, Catelijntje F
03.04.1633	Adriaen	Pieter de Roo	Mayken Treurs	Adriaen Jacobs, Janneken de Vloot
24.04.1633	Lieven	Lieven Adriaens	Prijntje de Meijer	Willem Carels, Pleuntje Arnouts
24.04.1633	Geleijn	Huijge Huijgens	Leijntje Leijns(sen)	Cornelis Hendricx, Neeltje Hendricx, Willem Jochumssen
24.04.1633	Abraham	Passchier Leyaerts	Anneken Janssen van Deinsse	
01.05.1633	David	Jan Marinussen	Janneken Marinussen	Laurens Rochussen, Adriaen Costenobel, Cor Willemijntje de Roo, Vyntje Pieters
08.05.1633	Willem	Herry Riddele (Reddle)	Neeltje Adriaens(sen)	Jan Matthyssen, Bartholomeus de Riest, Mart Baerts, Mayken Pieters
16.05.1633	Francoijs	Pieter de Mey	Catelyne Hendricx	Adriaen Jacobs, Mayken Maertens
29.05.1633	Mayken	Abraham Verstrate	Gooltja Bliccx(s)	Guilliams de Meulenaer, Mayken Joos, Lysbe Meulenaer
12.06.1633	Antonette	Adriaen Jacobs(sen)	Clara (de) Meulenaer(s)	Pieter de Meij, Maijken Goerlant
19.06.1633	Bartholomeus	Bartholomeus Bijn	Adriaentje Lems	

19.06.1633	Cornelis	Bussaert Ley(n)	Neeltje Jans(sen)	Eduaert de Meulenaer, Tanneken Tiers
26.06.1633	?	Laurens de Clerck	Sijtje Paulussen	Adriaen Vereecke, Vijne Benauts
26.06.1633	Maijken	Joos Cornelissen	Tanneken van Viane	Maerten de Graeve, Logier Stoffels, Laurensk Viane, Saertje Gommer
02.07.1633	Catelyne	Andries de Pin	Catelyne Verknocke	Jan de Roo, Grietje Francoysen, Tanneken Ti
17.07.1633	Mayken	Lenaert Pieters	Mayken Leenderts	Adriaen Cornelissen, Jan Pieters, Neeltje Coe Catelyntje Pieters
28.08.1633	Hendrick	Lubbert Hendricx	Maijken Jeronimussen	
28.08.1633	Geerard	Gerard Pieter(sen)	Mayken Amys	Hendrick Mortier, Jaquemyntje Pins, Mayken
18.09.1633	Catelijntje	Jan Gijsbrechts	Theuntje Jacobssen	Seger van de Vare, Catelijntje van Orliens, M Leenderts
06.11.1633	Elisabeth	Vincent Lievens	Magdaleentje Rycx	Willem Teerlinck, Willem Carels, Magdalena Mary Swissers
27.11.1633	Tanneken	Pieter Arents	Janneken de Vos	Bartholomeus Bijn, Jan Bollaert, Cornelis Colj de Bruine, Maijken Meijers
27.11.1633	Maijken	Marinus Jacob(sen)	Anthonette Meijnaert(s)	Jan de Wielmaker, Maijken, vrouw van Jan V
11.12.1633	Adriaentje	Adriaen Gillissen	Centijntje Carelssen	Robijntje Casteleijns
11.12.1633	Mayken	Jan Leynsen	?	Gillis den Decker, Pieter van Ecke, Mayken C
25.12.1633	Francijntje	Francoijs Francoijssen	Grietje Allaerts (Allarts)	Paulus Francoijssen, Josijntje van Damme
26.12.1633	Denijs	Adriaen Daems	Adriaentje de Wachter	Cornelis Blicck, Laurens Rochussen, Bastiaan Dina Vergult, Janneken Wijns
26.12.1633	Neeltje	Pieter Leenaerts	?	Jan de Geus Jan Gysbregts, Adriaentje Troys
1634				
15.01.1634	Maijken	Jacob Alderssen	Maijken Dirxc	Pieter Lievens, Susanna Claeijssen
15.01.1634	Maijken	Gillis Daniels	Neeltje Adriaenssen (Adriaens)	Dina Vergult
15.01.1634	Elsken	Barent Hendricx	Anneken Janssen (Jans)	Francoijs Segers, Willem van Sande, Janneke
15.01.1634	Isaac	Cornelis Kens(s)e	Maijken (Claesse (de) Brabander(s))	Maijken Vereecke, Francijntje Bijns
15.01.1634	Mayken	Joos Marote	Jaquemyntje Jorissen	Hans Bruneel, Leyntje Casteleyns
15.01.1634	Jacob	Isaac van Overbeke	Francyntje Byns	Guilliaem de Meulenaer, Leyntje Byns
15.01.1634	Maria	Pieter Teerlinck	Catelyntje Jeynson	Dan Casteleyn, Adriaen Jacobssen
26.02.1634	Dina	Arnout Harrens	Maijken Verplancke	Andries Langens, Tanneken Tiers
05.03.1634	Tanneken	Andries Andriessen	Lijsbeth (Elisabeth) Jorissen	Tanneken Geleijnsen
12.03.1634	Catelyne	Carel Vermeere	Francyntje ?	Jan Alenzoon, Mayken de Roo
19.03.1634	Adriaen	Joos Timmerman	Proontje (Pryntje) de Cock	Jacob Coppin, Jaquemyntje Gelaude
19.03.1634	Cornelis	Joris Wisse	Janneken Michiels	Jacob Stoppels, Jan Troy
26.03.1634	Jan	Jan van der Wege	?	Jan Carels, vr. van Jan Cornelissen
30.04.1634	Pieter	Bastiaen de Bare	Adriaentje Thiels	Cornelis Colpaert, Geertruijt Francke
30.04.1634	Gooltje	Jan de Brabander	Maijken van de Velde	Joos van de Velde, Passchijntje van de Velde
30.04.1634	Centyntje	Jacob de Verwer	Janneken Adriaenssen Goerlon	Pieter Marinussen, Centyntje Adriaenssen
05.05.1634	Catelyne	Cornelis Janssen Lambrechts	Macenelyne de Wint (Verwint)	Neeltje Dirxc, Catelyne Lambrechts
07.05.1634	Apollonia	Lowijs Huijgens	Piternella Pieters	Frans Lievens, Wouter de Moor
14.05.1634	Mayken	Willem Wouters	Tanneken Willems	Jan Bouwens, Lysbeth Reynouts
21.05.1634	Neeltje	Jan Janssen van den Engel	Maijken Claeijssen	Hubregt Bogaert, Neeltje Janssen
21.05.1634	Michiel	Jan Michiels	Neeltje van Vianen	Michiel Adriaensen, Susanna Wale
28.05.1634	Pleuntje	Cornelis Hendricx	Maijken Hendricx	Geert Hendricx, Pleuntje Vervate
05.06.1634	Elisabeth	Gillis de Sunt	?	Laurens de Clerck, Laurens van de Neste
18.06.1634	Jacquelijntje	Seger van ?	Francijntje Segers	Vincent Lievensen, Jaques Haeck
18.06.1634	Adriaentje	Joos van de Poele	Tanneken Adriaens	Jan Wiedee, Mayken Jorissen
18.06.1634	Janneken	Jan Vervate	Maria Fleurs	Bartholomeus Byn, Pleuntje Franssen
25.06.1634	Clement	Michiel Geertsen	Adriaentje Twist	Jan Troij, Barbel van Bramen
25.06.1634	Janneken	Jan de Wielmaker	Mayken Geleyns	Mayken Jans, Barbel Pieters
23.07.1634	Josyntje	Victor de Roo	Sytje Lauwerts	Pieter de Roo, Josyntje Lauwerts
06.08.1634	Laurijntje	Michiel Cools	Adriaentje (Maertens) de Moor	Joris Wisse, Janneken Bliccx
06.08.1634	Pieter	Lieven de Dobbelaer	Rosiane Verbeke	Jan Verbeke, Jan Troij
06.08.1634	Catelyntje	Daniel Niesinck	Vyntje Pietersen	Pieter de Vriese, Dina Vergult
13.08.1634	Nicola	Poenselis Lieverny	?	Pieter Panen, Gerard Visscher
13.08.1634	Johannes	Jan de Weert	Mayken Adriaens	Jan Bollaert, Ybe Barents
03.09.1634	Pieter	Jan Casteleijn	Leijntje Casteleijns	Jan Stevens, Thomas de Wachter
24.09.1634	Johannes	Hendrick Ruyter	Geertruyt la Prus	Jan Casteleyn, Mayken Crabbe
24.09.1634	Jan	Bartholomeus de Vuyst	Martyntje (de Vuytssen) Pieters	Cornelis Laurens, Janneken Algoet
24.09.1634	Catelyntje	Joos de Wolf	Catelyne ?	Jan de Pauw, Pieter de Pauw
30.09.1634	Mayken	Cornelis Meulenaer	Pryntje Daniels	Willemyntje de Meulenaer

01.10.1634	Martijntje	Maerten de Backer	Leijntje de Backerssen	Andries Lambrechts, Jan de Vos
15.10.1634	Antheunis	Jan Antheunissen	Maijken Janssen	Huge Antheunissen, Cornelis Crabbe
15.10.1634	Dina	Mattheus Dobbelaer	Francijntje Taijerspils	Pieter Dobbelaer, Francijntje Godschalck
15.10.1634	Catygje	Thomas Linse	?	David Waecker, Janneken Dame
22.10.1634	Anneken	Lowijs Beku	Francijntje Bourlois (Boulij)	Jan Gijsbrechts, Jaques la Pla
22.10.1634	Adriaen	Cornelis Colpaert	Maijken Arents(sen)	Bastiaen de Bare, Francijne Colpaerts
22.10.1634	Janneken	Jaques Hellinck	Janneken Jacobs	Jan de Weert, Francoijs Segers
05.11.1634	Jan	Lieven Janssen	Maijken Janssen	Claeijs Nimmegeer, Steven Hoeneniers
05.11.1634	Anneken	Passchier Leyaerts	Anneken Janssen van Deinsse	Joos Verbeke
12.11.1634	Maijken	Arnout Jacobs	Josijntje Arents	Jacob Jacobssen, Maijken Cornelissen
19.11.1634	Joris	Robyn Verplancke	Tanneken ?	Aernout Arents, Neeltje Bollaerts
03.12.1634	Simon	Pieter Lievens Pandelaer	Centyntje Bavens Verdouw	Laurens Rochussen, Grietje Bavens
03.12.1634	Joos	Joos van de Velde	Janneken Couveree	Claes Couveree, Mayken Loyssen
17.12.1634	Jaquemyntje	Marcus de Wale	Neeltje Cornelissen	Dirck Lambrechts, Bastiaen de Bare
25.12.1634	Catelyne	Guilliaeme Uyttengogaert	Mayken Godschalck	Proontje Godschalck
26.12.1634	Anna	Jan Engelaer	Neesken ?	Guilliaeme de Meulenaer, Jacob Stoppels
26.12.1634	Jacob	Cornelis Laurensen (Lauwers, Louwers)	Mayken Pieters	Hubrecht Laurensen, Martyntje Pieters
1635				
21.01.1635	Maijken	Huge Antheunissen	Neeltje Janssen (Jansten)	Jan Antheunissen, Leuntje Casteleijns
21.01.1635	Cornelis	Herry Riddele (Reddle)	Neeltje Adriaens(sen)	Barent van Munster, Cornelis Centssen
21.01.1635	Theuntje	Joos Tielman	Tanneken Schockaerts	Denys den Brabander, Theuntje Janssen
25.01.1635	Mayken	Andries de Pin	Catelyne Verknocke	Joris de Smit, Pryntje Daniels
04.02.1635	Jacob	Jacob Coppin	Margarite (Grietje) Co(c)xsius	Adriaen Bavens, Tanneken Goerlans
04.02.1635	Abraham	Jacob Stoppels	Pryntje Cools	Guilliaeme de Meulenaer, Joris Wisse
11.02.1635	Jacob	Laurens Mombaer(t)	Anna la Pla	Jaques la Pla
11.02.1635	Adriaentje	Laurens Rochussen	Neeltje Hasaerts	Jan Alenzoon, Theuntje Pieters
11.02.1635	Martyntje	Hamman de Rycke	Pryntje Lauwerts	Jan Roose, Martyntje Moysse
18.02.1635	Johannes	Matthys Verbeke	Levyntje Andriessen	Eduard de Meulenaer
18.03.1635	Lucia	Laurens de Clerck	Sijtje Cents	Catelijntje Thomassen
18.03.1635	Isaac	Pieter de Roo	Mayken Treurs	Janneken de Vloot
18.03.1635	Enoch	Joannes Sterthenius	Anna de Hane	Jasper de Maecht, Anna Lambrechts
25.03.1635	Geertruyt	Passchier van der Veecke	Aeltje Hermans	Jacob Hellinck, Michiel Geertsen
25.03.1635	Evert	Pieter de Vriese	Jaquemyntje Niesincx	Jaques Hellinck, Hubrecht Boogaert
01.04.1635	Marij	Marinus Jacob(sen)	Anthonette Meijnaert(s)	Jan Allaert, Maijken van de Velde
15.04.1635	Jan	Jan Bruneel	Janneken Marote (Merode)	Cent Bruneel, Lieven van der Plaetse
15.04.1635	Willemijntje	Matthys Pieters	Adriaentje Willems(sen)	Michiel Adriaens, Catelyntje Jans
15.04.1635	Tanneken	Abraham Verstrate	Gooltja Blicx(s)	Thomas de Wachter, Adriaen Vereecke
28.05.1635	Hieronimus	Hubrecht Hendricx	Maijken ?	Adriaen Dams, Janneken Spliers
30.06.1635	Christijntje	Carel Geus	Susanneken Vendeveugels	Maijken Hendrickx
30.06.1635	Jan	Joos Jans	Janneken Dals	Jan Bollaert, Nijs Rampelburg
30.06.1635	Jacob	Pieter Meere	Barbel ?	Jan de Wielmaker, Jacob Coppin
01.07.1635	Sijgel	Antheunis van Beddelem	Neeltje Andries(sen)	Laurens de Clerck, Maijken Carels
01.07.1635	Joannes	Guilliaem Wittevrongel	Janneken Stayaerts	Stoffel Wittevrongel, Mayken Wittevrongel
15.07.1635	Maijken	Pieter de Bree	Claertje Pieters	Claeijs Fredericx, Maijken de Bree
15.07.1635	Josijntje	Laurens van Damme	Janneken Laurensen	Cornelis Charels, Guilliaeme van Damme
15.07.1635	Maijken	Guilliaeme Isebaert	Jaquemijntje Vercairje	Jan de Bree, Francijntje Vercairj
26.08.1635	Passchijne	Gillis Daniels	Neeltje Adriaenssen (Adriaens)	Willem Carels, Prijne Daniels
26.08.1635	Maijken	Abraham Jorissen Haeck	Leijntje Huijgens	Carel Jans, Jorijntje Jorissen
21.10.1635	Adriaentje	Adriaen Costenobel	Jaquemijntje Pins	Lieven Cornelissen, Neeltje Pins
04.11.1635	Mayken	Eduard de Meulenaer	Thonyntje Jacobssen Luycx	Catelyne Nimmegeers
11.11.1635	Claeijs	Jan Baes	Janneken Janssen	Victor de Roo, Grietje Corijnssen
11.11.1635	Neesken	Marinus Mahieussen	Mayken Marinussen	Adriaen Daems, Neesken Arents
18.11.1635	Jan	Jaques Ellijnck	Janneken Jacobssen	Adriaen van Hille, Jan Barents
18.11.1635	Abraham	Nicolaes de Fever	Josijne Veermans	Claes Valckenaer, Maijken Jans
18.11.1635	Joos	Gillis Versluyse	Lysbeth Rentergems	Pieter Tiers, Gillis Decker
02.12.1635	Adriaen	Adriaen Jacobs(sen)	Clara (de) Meulenaer(s)	Victor de Roo, Arnout de Meulenaer
02.12.1635	Maerten	Gillis Vereecke	Mayken Dingemanssen	Bartel ?, Charel ?
1636				
06.01.1636	Joos	Christiaen de Clerck	Janneken Christiaens	Willem Carels, Lieven van der Plaetse
06.01.1636	Octaviaen	Octaviaen de Wint	Martyntje van Outdorp	Catelyne Pieters, Tanneken Jans
06.01.1636	Catelyntje	Octaviaen de Wint	Martyntje van Outdorp	Catelyne Pieters, Tanneken Jans
13.01.1636	Saertje	Matthys Pollet	Mayken Rentergem	Adriaen Cornelissen, Catelyntje Pieters

13.01.1636	Claertje	Herry Riddele (Reddle)	Neeltje Adriaens(sen)	Laurens Rochussen, Tanneken Janssen
13.01.1636	Mary	Jacob Uyttenbogaert	Mayken Jacobssen gen. Bouwens(sen)	?, echtgen. Guilliame Uyttenbogaert
17.02.1636	Huijge	Pieter Adriaens	?	
17.02.1636	Engel	Andries Brael	Laurijntje Tiers	
24.02.1636	Joos	Cornelis Colpaert	Maijken Arents(sen)	Pieter Arents, Lieven de Clercq
24.02.1636	Pieter	Cornelis Laurensen (Lauwers, Louwers)	Mayken Pieters	Adriaen Lauwers, Victor de Roo
02.03.1636	Adriaen	Maerten Hendricx	Leijntje Pieterssen	Geleijn Hendricx, Pieter Daens
09.03.1636	Carel	Jacob Allaert(s)	Maijken Dir(c)x	Marcus de Wale, Neeltje Cornelissen
09.03.1636	Dina	Pieter Arents	Janneken de Vos	Cornelis Kensse, Laurens de Vos
09.03.1636	Clement	Clement Geerts	Tanneken Rockenij	Abraham Jorissen, Barbel Rockenij
09.03.1636	Joannes	Vincent Lievens Pandelaer	Magdalena Rycx	Lowys Huygens, Matthys Pieters
16.03.1636	Jan	Simon Antheunissen (Anthonissen)	Rosiana Verbeke	Hubrecht Danckaert, Maijken Anthonissen
16.03.1636	Leendert	Marinus Leenderts	Mecchelyntje Gillissen	Pieter Vervate, Tanneken Geertssen
23.03.1636	Barent	Jan Barents	Maria (Marijtje) Michiels	Lieven Janssen, Maerten Leijnssen
23.03.1636	Frans	Cornelis Hendricx	Maijken Doije	Anthonij Jans, Tanneken Claeijssen
06.04.1636	Elisabeth	Andries Andriessen	Lijsbeth (Elisabeth) Jorissen	Maijken van de Velde
06.04.1636	Andries	Matthys Verbeke	Levyntje Andriessen	Adriaen Bavens, Tonyntje Luycx
06.04.1636	Catelyne	Carel Vermeere	Francyntje ?	Jan Cornelis, Janneken de Roo
06.04.1636	Pieter	Bartholomeus de Vuyst	Martyntje (de Vuytssen) Pieters	Mayken Hendricx
13.04.1636	Catelijntje	Adriaen Gillissen	Centijntje Carelssen	Catelijntje Jans
13.04.1636	Catelijne	Jan de Kinder	?	Hendrick Abrahams, Andries Andriessen
13.04.1636	Pryntje	Joos Timmerman	Proontje (Pryntje) de Cock	Pieter de Mey, Jan Praet
13.04.1636	Adriaentje	Jan Vervate	Maria Fleurs	Willem Carels, Janneken del Corne
27.04.1636	Neeltje	Jan van den Engel	Maijken Janssen	David Geleijns, Neeltje Jans
27.04.1636	Jan	Cornelis van de Schelde	Claertje Snyvers	Jan Barents, Gillis Vereecke
04.05.1636	Pieter	Jan Cools	Janneken Verbeke	Pieter Lievens, Prijntje Stoppels
04.05.1636	Marcus	Gerard Pieter(sen)	Mayken Amys	Govert Claeysen, Tanneken Marcussen
18.05.1636	Adriaen	Jan Casteleijn	Leijntje Atrents	Isaac van Overbeke, Eduard de Meulenaer
01.06.1636	Johannes	Isaac van Overbeke	Francyntje Byns	Johannes van der Lingen, Jacob Stoppels
01.06.1636	Elisabeth	Carel de Weert	Mayken Hoste	Hamman de Rycke, Claysyne Hoste
08.06.1636	Johannes	David Niel	Mayken de Vos	Jan Broei, Mary Robberts
15.06.1636	Maijken	Philips Danekin (Danekins)	Prijntje de Vos	Jacob Bliex, Boudewijn Steenaert
06.07.1636	Jan	Jan Louwers	Lysbeth Arentssen (Arents)	Cornelis Louwers, Mayken Imbona
06.07.1636	Catelyntje	Michiel Marinussen	Adriaentje Kensse	Philips Danekyn, Lowys Janssen
20.07.1636	Andries	Roelant de Clerck	Lijsabeth Couwels	Andries van Peele, Jan Janssen
20.07.1636	Tanneken	Joris Robyn	Tanneken Verplancke	Jan Bollaert, Catelyntje van den Bossche
03.08.1636	Jacob	Jacob de Verwer	Janneken Adriaenssen Goerlon	Jacob Poelaen, Claes Minne
20.08.1636	Anna	Joannes Sterthenius	Anna de Hane	Geleyn Geus, Mayken Sterthenius
24.08.1636	Sara	Pieter Charels	Catelijne de Vos	Rogier de Vos, Arnout Braem
24.08.1636	Barent	Barent Hendricx	Anneken Janssen (Jans)	Gillis Besius, Jan de Weert
24.08.1636	Antheunis	Cornelis de Meulenaer jr.	Pleuntje Daniel(se)	Noel van den Broecke, Goris Nimmegeer
07.09.1636	Jolijnje	Jan de Brabander	Maijken van de Velde	Maijken Jacobs
07.09.1636	Carel	Jan Bruneel	Janneken Marote (Merode)	Marinus de Ruijter, Janneken de Roo
14.09.1636	Maijken	Pieter Daens	Francijntje Goverts (Govaerts)	Cornelis Cents, Philips Danekens
12.10.1636	Janneken	Huge Antheunissen	Neeltje Janssen (Jansten)	Eduard de Meulenaer, Jan Casteleijns
12.10.1636	Catelijne	Gillis Daniels	Neeltje Adriaenssen (Adriaens)	Barbel Rockenij
12.10.1636	Claes	Abraham Verstrate	Gooltja Blicx(s)	Jacob Coppin, Nys de Brabander
09.11.1636	Arnout	Gillis Hermans	Josijntje Laurensen	Maijken Cornelissen
07.12.1636	Willem	Michiel Geertssen	Adriaentje Troij	Cornelis Kensse, Francijntje Bijna
07.12.1636	Catelyntje	Jan de Wielmaker	Mayken Geleys	Adriaen Bavens, Mayken Meulenaers
1637				
04.01.1637	Adriaen	Adriaen Christiaens(s)cen	Adriaentje (de) Wachter(s)	Jan Goetlant, Sara Gommers
25.01.1637	Francoijs	Carel de Geurs	Susanneken ?	Francons Geus, Claeijsijntje Wagemakers
25.01.1637	Christiaan	Joos de Wolf	Catelyne ?	Jaquemyntje Lievens
22.02.1637	Pieter	Jaques Hellijnck	Janneken Willems	Willem Troij, Pieter de Vriese
25.02.1637	Margriete	Antheunis van Beddelem	Neeltje Andries(sen)	Bartholomeus van Beddelem, Martijne la Pla
08.03.1637	Mecchelijne	Charel Gurelai	Vijntje Pieters	Jan de Vos, Jasper Verstrate
08.03.1637	Jasper	Lubbert Hendricx	Maijken Spilliers	Huge Adriaens, Janneken Maertens
08.03.1637	Adriaen	Antheunis Vervate	Pleuntje Daniels	Adriaen del Corne, Thomas Allaerts
15.03.1637	Neeltje	Jacob Janssen	Elisabeth (Lijsbeth) Roelands	Arnout de Meulenaer, Laurens Rochussen
15.03.1637	Jan	Jacob Janssen	Elisabeth (Lijsbeth) Roelands	Arnout de Meulenaer, Laurens Rochussen
15.03.1637	?	Marinus Jacob(sen)	Anthonette Meijnaert(s)	Jacob Pieters

29.03.1637	Catelijntje	Jan Carels	Lijsabeth Straetsheer	Lowijs Dobbelaer, Robijntje Casteleijns
29.03.1637	Mattheus	Mattheus Dobbelaer	Francijntje Taijerspils	Jaques Taijerspils
29.03.1637	Gooitje	Arnout Meulenaer	Adriaentje de Meulenaer	Eduard de Meulenaer, Willemyne de Meuler
13.04.1637	Sara	Jacob Stoppels	Pryntje Cools	Cornelis de Meulenaer, Janneken Cools
13.04.1637	Margarita	Guilliaeme Uyttenbogaert	Mayken Godschalcx	Simon Uyttenbogaert, Antheunis de Coning
02.05.1637	Johannes	Laurens Rochussen	Neeltje Hasaerts	Jan Dircx, Dina Vergult
03.05.1637	Mayken	Jan Leunissen	Catelyne Vervate	Antheunis Vervate, Pieter Vervate
17.05.1637	Margriete	Simon Antheunissen (Anthonissen)	Rosiana Verbeke	Francoijs Roschel, Susanna Pante
31.05.1637	Johannes	Jan Antheunissen	Maijken Janssen	Adriaen Cornelissen, Janneken Pieters
31.05.1637	Elisabeth	Christiaen de Clercq (Clerck, Klerck)	Janneken van der Plaetse (Plassen, Plaetse)	Adriaen Francke, Dina Vergult
28.06.1637	Simon	Gillis de Vriese	Josyntje Pieters	Arnout Braem, Adriaen Baert
02.08.1637	Jacob	Guilliaeme (Guilliaem) Duijck	Maijken van de Vivre (Viver(e))	Jacob van de Vivre
09.09.1637	Marij	Jan Goerlant	Tanneken Wachters	Pieter de Wachter, Maijken Loijs
16.09.1637	Tanneken	Jan Vervate	Maria Fleurs	Maerten Jans Coers, Mayken Lievens
23.09.1637	Mayken	Bartholomeus de Vuyst	Martyntje (de Vuytssen) Pieters	Hendrick Hendricx, Janneken Maertens
18.10.1637	Cornelis	Charel Cornelissen	Mecchelijntje de Wint	Jacob Allaerts, Jacob Marote
18.10.1637	Joris	Abraham Jorissen	Leijntje Leijns(aen)	Clement Geertssen, Maijken Jorissen
15.11.1637	Janneken	Lubbert Hanselaers	Anneken Jans	
15.11.1637	Anneken	Dirck Theunissen	Margarita Janssen	
26.12.1637	Nys	Pieter Lievens	Centyntje Verdouw	Wouter de Moor, Janneken Geerlinck

1638

07.02.1638	Janneken	Joannes Sterthenius	Anna de Hane	Claeys Cornelissen Broucker, Sara Stertheniu
14.02.1638	Zusanneken	Andries Andriessen	Lijsbeth (Elisabeth) Jorissen	Jan de Wielmaker, Maijken Joossen
14.02.1638	Aeltje	Pieter de Vriese	Adriaentje Lievenssen (Pieterssen)	Jan Alenson, Laurens Rochussen
28.02.1638	Adriaen	Cornelis Laurensen (Lauwers, Louwers)	Mayken Pieters	Eduard de Meulenaer, Willem Troy
28.02.1638	Johannes	Coryn Luycx	Neeltje Pyns	Mayken Eecke
28.02.1638	Catelyntje	Jan de Wielmaker	Mayken Geleyns	Andries Andriessen, Catelyntje Tiers
07.03.1638	Abraham	Jan Reyniers	?	Josyne van de Schelde, ?
14.03.1638	Johannes	Daniel Bastijn	Tanneken Everhards	Jan Meussen, Jan Casteleijn
14.03.1638	Marcus	Jan Louwers	Lysbeth Arentssen (Arents)	Marcus Imbona, Jan Louwerts
14.03.1638	Anna	Laurens Mombaer(t)	Anna la Pla	Guilliaeme de Meulenaer, Martyne la Pla
14.03.1638	Mayken	Matthys Verbeke	Levyntje Andriessen	Huge Andriessen, Dia Vergult
28.03.1638	Tanneken	Passchier van der Veecke	Aeltje Hermans	Jan de Weert, Adriaentje Troy
28.03.1638	Pieter	Robbert Verburcht	Catelyntje ?	Adriaen Gillissen, Adriaentje Pieters
06.04.1638	Mayken	Vincent Lievens Pandelaer	Magdalena Rycx	Jan Vermout, Dina Vergult
18.04.1638	Jacob	Joos van Ho(e)ve	Maijken Gillissen	Pieter de Keijser, Joos van de Walle
09.05.1638	Neeltje	Jan Michiels	Neeltje van Vianen	Adriaen Vereecke, Jan Michielssen
25.05.1638	Robyn	Joris Robyn	Tanneken Verplancke	Simon Verplancke, Adriaen Lauwers
20.06.1638	?	Gillis Vereecke	Mayken Dingemanssen	Gemert Claeysen, Mayken Jacobssen
03.07.1638	Leijntje	Andries Brael	Laurijntje Tiers	
01.08.1638	?	Victor de Roo	Mayken Wynants	Matthys Verbeke, Dina Vergult
08.08.1638	Elisabeth	Clement Geertssen	Janneken Rockenij	Pieter Lems, Laurens Rochussen, Martijne Rc Elisabeth Jans
08.08.1638	Catelina	Clement Geertssen	Janneken Rockenij	Pieter Lems, Laurens Rochussen, Martijne Rc Elisabeth Jans
29.08.1638	Pieter	Jan Goerlant	Tanneken Wachters	Pieter de Wachter, Maijken Wielmakers
12.09.1638	Janneken	Hendrick Dircx	Maijken ?	Jasper Boutaers, Gerard Hendricx
16.10.1638	Adriaentje	Frans Benoot	Magdaleentje Verhooge	Jan Vermout, Neeltje Lubbens
16.10.1638	?	Antheunis Coopman	Claijsken Cornelissen	Jan de Smit, Jacob Jans
23.10.1638	Abraham	Carel Vermeere	Mayken ?	Janneken Cornelissen
14.11.1638	Crijntje	Jan de Kinderen	Tanneken ?	Jan Verbekel, Claes Nimmegeer
14.11.1638	Jaquemyne	Andries de Pin	Catelyne Verknoeke	Leendert Arentsen, Jan Leunissen
21.11.1638	?	Pieter Keurs	Catelijntje Eijlants	Jan Bijsom, Andries van Achten
28.11.1638	Jan	Antheunis van Boddelen	Neeltje Andriessen	Andries Cornelissen, Sijtje Andriessen
12.12.1638	Denijs	Jan de Brabander	Maijken van de Velde	Tanneken Pieters
12.12.1638	Isaac	Zeger Moyaert	Magdaleentje Jans	Cornelis de Meulenaer, Dina Vergult, Vyntte
12.12.1638	Joannes	Philips Verbrugge	Tryntje Bont	Jan Verbrugge, Magdalena Reyneken
19.12.1638	Lowijs	Lowijs Derleins	Centijne Carels	Jan Casteleijn, Jan Neussen
25.12.1638	Janneke	Jasper Vermaes	Catelyne Verwilt	Vyntje Clercx

1639

01.01.1639	Maijken	Michiel Adriaens(sen)	Catelijne Pieters	Arnout de Meulenaer, Dirck Lambrechts
02.01.1639	Joannes	Francois (Francoys) Lievens	Janneken de Roo	Carel Vermeere, Mayken Pieters
09.01.1639	Joannes	Pieter Arents	Magdaleene (Magdaleentje) Eijlants (Eelant(s))	Jan Driehouck, Pieter Blicck
09.01.1639	Jacob	Jan Mortelle	Grietje Gravers	Jaquemyne Luycx
06.02.1639	Joannes	Daniel Bastijn	Tanneken Everhards	Cornelis de Wendel, Jacob Meljnger
06.02.1639	Willem	Michiel Geertssen	Adriaentje Troij	Isaac van Overbeke, Jan Troij
20.02.1639	Janneken	Antheunis Michiels	Josyne Louwers	Lucia Andriessen
06.03.1639	Janneken	Joos Timmerman	Proontje (Pryntje) de Cock	Gillis Verwee, Aeltje Gelaude
06.03.1639	Grietje	Pieter de Wale	Grietje Mels	Lowys Huyge, Rycke Mels
13.03.1639	Adriaentje	Jacob Uyttenbogaert	Mayken Jacobssen gen. Bouwens(sen)	
10.04.1639	Willem	Arnout Meulenaer	Adriaentje de Meulenaer	Cothelis de Meulenaer, Anthonette de Meule
17.04.1639	Cornelis	Andries Andriessen	Lijsbeth (Elisabeth) Jorissen	Hubrecht Dankkaart, Neeltje Adriaens
17.04.1639	Adriaen	Adriaen Vereecke	Margariete Rens	Logier Stoffels, Tanneken Dancherts
15.05.1639	Abraham	Isaac van Overbeke	Francyntje Byns	
29.05.1639	Andries	Huijge Andriessen	Tanneken Bauwens (Bouwens)	Adriaen Bavens, Maijken Bauwens
29.05.1639	Zusanneken	Carel de Geurs	Susanneken ?	Adriaen Gilljet, Laurijntje Braels
05.06.1639	Cornelis	Joos Tielman	Tanneken Schockaerts	Jan Gysbrechts, Gooltje Jans
19.06.1639	Willem	Jan Bruneel	Janneken Marote (Merode)	Willem Carels, Jan de Vos
26.06.1639	Eduard	Cornelis Meulenaer	Pryntje Daniels	Tonyntje Luycx
??.07.1639	Pieter	Laurens Rochussen	Neeltje Hasaerts	Jan Meeussen, Mayken Maertens
??.07.1639	Catelyntje	Jacob Stoppels	Thonyntje Luycx	Adriaen Bavens, Adriaentje Meulenaers
??.08.1639	Pieter	Laurens Mombaer(t)	Anna la Pla	Jan Cornelis, Mayken Pieters
??.08.1639	Pieter	Pieter de Vriese	Adriaentje Lievenssen (Pieterssen)	Lieven Stevens, Mayken Pieters
??.09.1639	Sara	Joannes Sterthenius	Anna de Hane	Hendrick Neesens, Mayken Colperts
??.10.1639	Geleijn	Geleijn Caluwaert	?	Arent Rubbens, Joos Ketelaar
??.10.1639	Jacob	Jacob de Verwer	Janneken Adriaenssen Goerlon	Jacob Allaert, Jan Goerlant
??.11.1639	Huijge	Huge Antheunissen	Neeltje Janssen (Jansten)	Jan Alenson, Laurens Rochussen
??.11.1639	Adriaentje	Marinus Jacobssen	Maijken Wielants (Wijnants)	Laurens Rochussen, Vijntje Andriessen
??.11.1639	Adriaen	Jan Louwers	Lysbeth Arentssen (Arents)	Adriaen Arents, Mayken Hensricx
??.12.1639	Adriaen	Andries Brael	Laurijntje Tiers	
??.12.1639	Sara	Lieven Stevens	Centyne Bavens Verdouw	Jan de Meyer, Jan Alenson
??.12.1639	Antheunis	Jan Willems	Neeltje ?	Barent van der Heyde, Gillis Goetelynck
			1640	
???.?.1640	Janneken	Huijge Andriessen	Tanneken Bauwens (Bouwens)	Prijntje Andriessen
???.?.1640	Jacob	Daniel Bastiaenssen	?	Joos van Hoeve, Jan Bastiaens, Jaquemijntje C Susanna Tobiassen
???.?.1640	Passchijntje	Gillis Daniels	Neeltje Adriaenssen (Adriaens)	Prijntje Daniels
???.?.1640	Josijntje	Pieter Daveloose	Tanneken de Wachter	Jan Wielmaker, Jan Bateman, Sara Gommers
???.?.1640	Dirck	Hendrick Dirx (Dircx, Dirxsen)	Pas(s)chijntje Meulenaers	Marinus Janssen, Adriaen Jeossen, Maijken V Janneken Mijnheer
???.?.1640	Janneken	Clement Geerts (Geersen)	Janneken Rockenij	Willem Carels, Hendrik Denijs, Neeltje Rocht Maijken Jacobs
???.?.1640	Clement	Michiel Geertssen	Adriaentje Troij	Jan Volckaerts, Catelijne Troij
???.?.1640	Elisabeth	Cornelis Laurensen (Lauwers, Louwers)	Mayken Pieters	Guilliams de Meulenaer, Hendrick Denys, A Meulenaer, Sara Byns
???.?.1640	Pieter	Francoys Lievens	Janneken Francke	Pieter de Vriese, Catelyne Sents
???.?.1640	Abraham	Michiel Marinussen	Adriaentje Kense	Cornelis Pieterse Wage, Lauryntje Adriaenss Pryntje Adriaens
???.?.1640	Jan	Jan Michiels	Neeltje van Vianen	Isaac Jorissen, Tanneken Troy, Frangyntje Jar
???.?.1640	Isaac	Gillis Verheecke	Mayken Dingemanssen	Joos van Hoeve, Pieter van de Saelde, Jacob d Tanneken van de Walle, Adriaentje Pieters, T Sents, Mayken Packu
???.?.1640	?	Joos van de Walle	Geertje van de Walle	
???.?.1640	Rosiane	Jacob Rens	Lysbeth Verbeke	Rosiane Verbeke
???.01.1640	?	Jacob Rens	Lysbeth Verbeke	Matthys Verbeke, Mayken Lauwers
???.01.1640	Maijken	Jan Huijssen	Janneken ?	Joos Goostens, Daniel de Rose
???.02.1640	Leyntje	Guilliams Uyttenbogaert	Janneken ?	Guilliams Stayaert, Geert Callaert
???.03.1640	?	Guilliams (Guilliam) Duick	Maijken van de Vivre (Viver(e))	Jan Verhest, Margriete van de Viver
???.04.1640	Janneken	Hubrecht de Lepelaer	Margriete ?	Pieter van de Viver, Mayken Oste
03.04.1640	Jan	Octaviaen de Wint	Catelyne ?	Jacob Marote, Jan Vermout
???.05.1640	Francijntje	Abraham Jorissen Haeck	Leijntje Huijgens	Jan van de Woestijne, Maijken Geertssen
???.06.1640	Jan	Jan Leunissen	Catelyne Vervate	Tanneken Pieters
05.06.1640	Prijntje	Simon Antheunissen	Rosiana Verbeke	Matthijs Verbeke, Johannes de Meijer

24.12.1640 Jan

(Anthonissen)
Gerrit Emmert

Adriaentje Setters

Maerten Boegstaeg, Betken Tooms

Bron:

A.A. Risseuw, publicatie nov.1989

Erik de Smidt 2018

DOOPBOEK HERVORMDE KERK CADZAND 1641-1650

Datum	Dopeling	Vader	Moeder	Getuigen
1641				
10.02.1641	Adriaen	Cornelis Erasmussen	Francijntje Bijns	Pieter Erasmussen, Adriaen Cornelissen, Sara Overbeke, Adriaen Arents, Adriaen Swartoog Maijken Bouwens
10.02.1641	Erasmus	Cornelis Erasmussen	Francijntje Bijns	Pieter Erasmussen, Adriaen Cornelissen, Sara Overbeke, Adriaen Arents, Adriaen Swartoog Maijken Bouwens
10.02.1641	Hendrick	Joris Hendricx	Claijsijntje (Claijssijne) Wagemakers	Mahieu Wagemaker, Maijken Loijssen
24.03.1641	Sara	Carel Vermeere	Mayken ?	Neeltje Liemans
24.03.1641	Tanneken	Abraham Verstrate	Gooltja Bliccx(s)	Neeltje Andriessen
20.05.1641	Vijntje	Charel Jolijt	Vijntje Pieterssen	
26.05.1641	Maria	Lieven Jans	Maijken Meulemans	Carel Claeijssen, Claes de Wachter, Tanneken
26.05.1641	Jan	Jacob Vosscei	Adriane Volly	Abraham Janssen, Catelyne de Wint
09.06.1641	Tanneken	Pieter Allaert	Tanneken de Hont	Hendrick Hubrechts, Martijntje Rats, Gooltje
09.06.1641	Tanneken	Guilliamme IJsebaert	Jaquemijntje Verkraije	Francoijs Lievens, Catelijntje Pins
06.07.1641	Pieter	Bartholomeus de Vuyst	Martyntje (de Vuyttsen) Pieters	
14.07.1641	Simon	Pieter van de Viver	Mayken Oste (Hoste)	Frandoys Oste, Willemijntje van de Viver
14.07.1641	Dirck	Pieter de Vriese	Adriaentje Lievenssen (Pieterssen)	Francois Lievens, Cornelis Troy, Neeltje Rock Magdaleentje Cents
28.07.1641	Adriaentje	Michiel Adriaenssen	Catelijntje Michiels	Jan Michiels, Adriaen Pieters
04.08.1641	Josyntje	Jan Antheunissen van Nassouwen	Mayken Jans	Jan Casteleyn, Cornelis Blicck, Jacob Andriess ?, ten huize van ? Casteleyn, Francijntje Dobb
01.09.1641	Sara	Arnout Meulenaer	Adriaentje de Meulenaer	Michiel Adriaens, Pleuntje Meulenaers
15.09.1641	Jan	Jan Heckebus	Tanneken Carles	Guilliamme Kenwers, Jacob de Meijer, Grietje R Maijken Willems
22.09.1641	Pieter	Adriaen Walrave	Mayken Walrave	Matthys de Meer, Adriaen Cornelissen, Elisat Geertsen
29.09.1641	Francijntje	Frans Benoot	Magdaleentje Verhooge	Marcus Vergult, Pieter de Cock, Leijntje Abra Neeltje Meeussen
29.09.1641	Tanneken	Pieter de Clerck	Josijne Gijssels	Willemijne Pijckers
29.09.1641	Catelijntje	Jan Joossen	Barbel ?	Anthonid Best, Lucas Hendricx, Maijken Lau Tanneken Cente
13.10.1641	Josyntje	Joos Tielman	Tanneken Schockaerts	Joos Tielman, Tanneken Schockaerts Retrmt.
20.10.1641	Magdalena	Zeger Moyaert	Magdalena van den Evaert	Jan Casteleyn, Willem Carels, Marytje Barents Persant
27.10.1641	Johannes	Jan de Kinderen	Tanneken ?	Marinus Janssen, Hendrick Dircx, Lijsbeth de Maijken Lievens
17.11.1641	Adriaen	Pieter van de Schelde	Mayken Marinussen	Lieven Stevens, Marytje Barents
24.11.1641	?	Christiaan de Clercq (Clerck, Klerck)	Janneken van der Plaatse (Plassen, Plaetse)	Roelant de Clerck, Marcus de Wale, Catelijne Tanneken Guldens
24.11.1641	Elisabeth	Matthijs Joungers	Lijsbeth ?	Jan Leunissen, Jan Leenaert, Lijsbeth Rockenij Passchijne Hendricx
24.11.1641	Jan	Barent van Reede	Neeltje Jans	Laurens ?, Barent Beucker, Mayken Jans, Jaqu Pieters, Tanneken de Vriese
01.12.1641	Levyntje	Jacob de Verwer	Janneken Adriaenssen Goerlon	
26.12.1641	Maijken	Christiaan de Geus	Adriaentje Meeus	Philips Danekens, Jan Cornelissen de Vos, Catelijne_Abrahams, Bartel Laurensen
1642				
05.01.1642	Catelijne	Jan Cools	Janneken Verbeke	Clement Geersen, Passchijne Daens
05.01.1642	Abraham	Maerten Hendricx	Leijntje Pier Daens	Jan Meussen, Hendrick Pieters, Neeltje Piete Pier Daens, Sijntje Adriaens
05.01.1642	Isaac	Maerten Hendricx	Leijntje Pier Daens	Jan Meussen, Hendrick Pieters, Neeltje Piete Pier Daens, Sijntje Adriaens
19.01.1642	Maijken	Jacob Allaert(s)	Maijken Dir(c)x	Adriaen Stoffels, Lijsbeth Paulussen, Elsje Di
19.01.1642	Barent	Barent van Munster	Anneken Jans	Cornelis Erasmus, Jan Troye, Maria Wouters
26.01.1642	Pieter	Marinus Jacobssen	Maijken Wielants (Wijnants)	Carel Vermeere, Dina Vergult
02.02.1642	Andries	Jacob Andriessen	Robijntje Andriessen	Cornelis Blicck, Prijntje Andriessen
02.02.1642	Jan	Adriaen Lauwers	Barbel Rockeny	Lowys Huyge, Leuntje Jans, Janneken Rocke Clements
02.02.1642	Eduard	Cornelis de Meulenaer jr.	Pleuntje Daniel(se)	Adriaen Bavens, Matthys du Corne, Anthon Meulenaer
09.02.1642	Cornelis	Jacob Janssen	Elisabeth (Lijsbeth) Roelands	Carel Vermeere, Passchier Leijaert, Janneken

23.02.1642	Zusanna	Simon Bijn	Sara van Overbeke	Jaquemijntje Michiels, Prijntje Pieters
23.02.1642	Neeltje	Laurens Rochussen	Neeltje Hasaerts	Huijge Jans, Adriaentje Lems
16.03.1642	Sara	Charel Cornelissen	Mecchelijntje de Wint	Cent Lievens, Lieven Stevens, Maria Michiel
16.03.1642	Pryntje	Jaques Palet	Pryntje Geertssen	Cornelis Colpaert, Jan Peel, Betje Roel
23.03.1642	Prijntje	Guilliaeme Doorn	?	Claes Valckenaer, Adriaen Veerman, Pryntje Janneken Veermans
23.03.1642	Catelijntje	Carel de Geurs	Susanneken ?	Pieter van der Dounck, Willemijntje de Nive Gillene, Passchijntje Nieuwenhuisje
30.03.1642	Johannes	Jan Bollaert	Maijken Andriessen	Joos van Hove, Jan Joossen, Tanneken Lems, de Geus
30.03.1642	Jacob	Jan Geertsen (Geerts, Gerritsen)	Josijntje Pieters(sen)	Johan van der Linge, Thomas de Wachter, Li Jorissen, Maijken Vereecke
06.04.1642	Pieter	Andries Brael	Laurijntje Tiers	Joos van Hoeve, Pieter de Vriese, Jaquemijnt
06.04.1642	Abraham	Guilliaeme (Guilliaem) Duick	Maijken van de Vivre (Viver(e))	Teunis van de Viver, Jan de Vlo, Catelijntje F Janneken de Rose
04.05.1642	Philips	Philips Verbrugge	Jaquemyntje van Ophove	
04.05.1642	Pieter	Jan Verstrate	Lowyse Verbeke	Lieven Dobbelaer, Adriaentje Bauwens
11.05.1642	Abraham	Abraham van Calemborg (Abrahams)	Adriaentje Jans	Jaques Leion, Andries Andriessen, Janneken
18.05.1642	Catelijntje	Cornelis Blicck	Catelijntje Casteleijns	Jan Casteleijn, Jan Meeussen, Jacob Andriess Bliex, Maijken Canbiers
25.05.1642	Jan	Marcus de Bree	Maijken Willems	Samuel de Lecluse, Pieter de Wachter, Dina ' Catelijntje Wielmakers, Neeltje Meeus
09.06.1642	Mayken	Cornelis Laurensen (Lauwers, Louwers)	Mayken Pieters	Adriaen de Coren, Mayken van Emmenes
06.07.1642	Vincent	Vincent Lievens	Magdaleentje Rycx	Laurens Rochussen, Pieter Pieters Tanneken Vergult
10.08.1642	Grietje	Joos van Ho(e)ve	Maijken Gillissen	Augustijn Taij, Guilliaeme Duijck, Catelijntje ' Prijntje de Vos
10.08.1642	Jasper	Jasper Vermaes	Mayken Loos (Lowysen, Loysen)	Simon Leys, Joris Hendricx, Adriaentje Boga Louncq
31.08.1642	Barbel	Lieven Stevens	Centyne Bavens Verdouw	Laurens Rochussen, Jacob Ramont, Magdale Mary Teerlincx
31.08.1642	Adriaentje	Jan de Wielmaker	Mayken Geleyns	Jan Bollaert, Jan Olfaert, Adriaentje Byn
08.09.1642	Adriaentje	Jan Cant	Adriaentje Visaerts	Jan Casteleijn, Adriaentje Lems, Janneken W
28.09.1642	Francijntje	Pieter Daens	Francijntje Goverts (Govaerts)	Jan Bollaert, Willem Hose, Jan Cornelis de V Braem, Adriaentje Claeijssen
28.09.1642	Mayken	Helling de Wachter	Mayken Andriessen	Thomas de Wachter, Pieter Daveloose, Vyntj
05.10.1642	Elisabeth	Cornelis de Herder	Maria de Soete	Paulus de Herder, Melchior Ronchuijse, Jaq Crijns, Neeltje Cornelis
02.11.1642	Hans Jurrien	Jan Cortalof	?	Jurrien Schoute, Jan Cloots, Anneken Groen
02.11.1642	Janneken	Pieter Goethals	Jaquemijntje ?	Jaques Allaert, Adriaen van Houcke, Janneke Valckenaers
02.11.1642	Barbel	Jan Leunissen	Catelyne Vervate	Jan Olfaert, Andries Vervate, Adriaentje Byn Vervate
09.11.1642	Janneken	Pieter Boone	Elisabet Wittevrongel	Guilliaeme Wittevrongel, Janneken Bonne
16.11.1642	Apollonia	Adriaen Francke	Neeltje van Ophove	Joris Wisse, Lisabeth van Ophove, Pieternelle
16.11.1642	Jacob	Abraham Jorissen	Leijntje Leijns(aen)	Job Pieters, Guilliaem Allaerts, Tanneken He
23.11.1642	Pieternelle	Pieter Arents	Magdaleene (Magdaleentje) Eijlants (Eelant(s))	Jan de Vos, Jacob Bretons, Jan Troije, Jan de I Willemijntje de Picker, Menijntje de Packer
23.11.1642	Jan	Marinus Janssen	Lijsbeth (Elisabeth) Rens	Jan de Wielmaker, Lowijs de Dobbelaer, Sae Gommers, Lijsbeth Rockenij
23.11.1642	Michiel	Anthony Rispe	Josyntje Laurensen	Claessyntje Pieters, Mayken Pieters
23.11.1642	Mary	Matthys Verbeke	Levyntje Andriessen	Lowys Dobbelaer, Anneken Dobbelaers
30.11.1642	Tanneken	Adriaen Veerman	Lysbeth Barbiers	Charel Veerman, Lieven de Vos, Tanneken A Neeltje Barbiers
21.12.1642	Elisabeth	Marijn Baucleus	?	Michiel Pluijm, Jan Leijn, Janneken Wachters Welius, Lijsbeth Hendricx
21.12.1642	Cornelis	Jan Michiels	Neeltje van Vianen	Adriaen Adriaenssen, Leyntje Adriaens, May
21.12.1642	Hendrick	Hendrick Pieters	Elisabeth Byns	Jacob de Blake, Susanna de Geus
21.12.1642	Mayken	Jan Thomassen	Adriaentje Pieters	Jan Peel, Jan Calouw, Frans Thomassen, Mar Mayken Lambrechts, Mayken van de Vede

1643

11.01.1643	?	Daniel Bastiaenssen	?	Jaquemijne Bastiaenssen
11.01.1643	Janneken	Michiel Cools	Adriaentje (Maertens) de Moor	Wouter de moor, Adriaen-Geussen, Michiel Claijssen, F Adriaens
18.01.1643	Centijntje	Jan Huijge	Catelijntje Carels	Jan Meeuws, Lowijs Huijge, Maijken Carels, Jolijntje Ac

01.02.1643	Maria	Jochem Daniels	Maijken van de Velde	Cornelis de Meulenaer, Philips Danekens Jan Olphert, M Denijs, Maijken Marcx, Maijken Doije
08.03.1643	Maijken	Arnout Arens	Maijken Jacobs	Maijken Bouwens
08.03.1643	Abraham	Christiaen de Clercq (Clerck, Klerck)	Janneken van der Plaatsse (Plassen, Plaetse)	Cornelis Tuijm, Miechiel Adriaens, Neeltje Dircx
08.03.1643	Joos	Jan Cornelis(sen)	Adriane (Adriaentje) Walrave(n)	Marijn Warrens, Martijne de Raet
08.03.1643	Pieter	Pieter Laton	Janneken Matteysen	Michiel Geertsen, Susanna de Geus
08.03.1643	Josyntje	Michiel Wage	Adriaentje Kentse	Joos Wage, Adriaentje Wisse, Mayken Pieters
20.03.1643	Neeltje	Cornelis Erasmus(sen)	Pieternelle(ken) de Vos	Jan Bollaert, Boudewijn Erasmus, Christina de Vos, Mai
06.04.1643	Pieter	Joris Hendricx	Claijsijntje (Claijssijne) Wagemakers	Pieter Pieters, Jacob ?, echtg. van Martijntje Pieters, Elis
06.04.1643	Guilliaem	Guilliaem Wittevrongel	Janneken Stayaerts	Adriaen Duyn, Maryn Pope, Simon Pope, Mayken Popo
12.04.1643	Anthonij	Hendrick Dirx (Dircx, Dirxsen)	Pas(s)chijntje Meulenaers	Jan Cornelissen de Vos, Arnout de Meulenaer, Prijntje I Lisbeth Jaspers
03.05.1643	Philips	Jan Barents	Maria (Marijtje) Michiels	Nicolaes Barents, Neeltje Hazaerts
03.05.1643	Prijntje	Guilliaem Doorn	?	Pieter van der Dounck, Willemijntje van Vianen
25.05.1643	Maijken	Jacob Allaert(s)	Maijken Dir(c)x	Guilliaem Uijttensbogaert, Maijken Arens
25.05.1643	Joannes	Abraham van Calemberg (Abrahams)	Adriaentje Jans	Pieter de Meij, Willem Carels, Tanneken Jans, Aeltje Ge
25.05.1643	Evert	Joris op de Camp	Maijken van de Fonteijne	Frans Voorne, Catelijntje Jorissen
25.05.1643	Catelijne	Michiel Geertsen	Adriaentje Troije	Pieter Vermerck, Laurens de Foort, Magdalenntje Rijcx
25.05.1643	Apollonia	Jan Louwers	Lysbeth Arentssen (Arents)	Mayken Rycx
25.05.1643	Mayken	Francoys Lievens Pandelaer	Janneken de Roo	Cornelis Troy, Mayken de Roo
25.05.1643	Claes	Jacob Allaert	Tanneken Valckena(e)r(e)s)	Claes Vaickenaer, Claes Ketelaer, Elisabeth Veermans, J van de Viver
31.05.1643	Pieternelle	Jan Strubbe	Josyntje Jans	Joos Strubbe, Janneken Jans, Mecchelyntje de Wint, Gri
31.05.1643	Tanneken	Joos Tielman	Tanneken Schockaerts	Lieven Jans, Lauryntje Pieters, Mayken Tielmans, Tann
05.06.1643	Prijntje	Gillis Bale	?	Simon Verplancke, Jan van de Wijle, Janneken van Bek
05.06.1643	Adriaen	Bastiaen de Bare	Adriaentje Thiels	Jubona
05.06.1643	Sara	Paulus van de Walle	Magdaleentje de Jonge	Roelant de Clerck, Jan Michiels, Grijtje Danckers, Maijk Hendrick van Gevecht (of Genecht), Hester van de Nob
28.06.1643	Matthijs	Barent (Hendricx) Ipermans	Anneken (Anna) Jans	Jan Matthijssen, Pieter Arents, Michiel Eertsen, Elsje W
19.07.1643	Eduart	Cornelis de Meulenaer jr.	Pleuntje Daniel(se)	Catelijntje Joris
??.08.1643	Marytje	Marinus Leenderts	Mayken Pieters	Jan Olphert, Adriaentje de Meulenaer
30.08.1643	Jacob	Huijge Andriessen	Tanneken Bauwens (Bouwens)	Pryntje Pieters
30.08.1643	Pryntje	Cornelis Meulenaer	Pryntje Daniels	Jacob Uijttensbogaert, Mattijs Verbeke, Susanna Bijns
13.09.1643	Denijs	Hendrick de Brabander	Grietje Danckers	Pleuntje Meulenaers
13.09.1643	Jacob	Joos Jansen	Janneken Joossen	Janneken Ketelaers
20.09.1643	Joannes	Matthijs Jaspers	Lijsbeth Jucx	Jacob Coppijn, Jacob de Vloo, Lijsbeth Rents, Jorijntje W
03.10.1643	Dina	Pieter Daveloose	Tanneken de Wachter	Jan Goelant, Andries van de Kote, Pieter de Nut, Maijke Uijttensbogaert
03.10.1643	Matthys	Marinus Simons	Vyntje de Clerck	Catelijntje Pieters
11.10.1643	Frans	Pieter van de Schelde	Mayken Marinussen	Matthys Verbeke, Gillis Verwee, Janneken Muclis, Pryn
11.10.1643	Adriaen	Guilliaem Vergruyse	Pryntje Verheecke	Cornelis van de Schelde, Cent Lievens, Pieter Ketelaer, . Bernaerts, Josyntje van de Walle
25.10.1643	Joannes	Meeuws Cornelissen	Lijsbeth Christiaenssen	Hendrick de Beer, Jan Core, Lysbeth Werremans, Passel Vyver
25.10.1643	Constant	Pieter Dobbelaer	Francijnte Constant	Lijsbeth Huijbrechts
25.10.1643	Leuntje	Pieter de Vriese	Adriaentje Lievenssen (Pieterssen)	Mattheus Dobbelaer, Constantia Constant
01.11.1643	Adriaen	Adriaen Bavens	Tanneken Jacobs	Simon Rochussen, Adriaen Pieters Pandelaer, Tanneker Pleuntje Pieters
08.11.1643	Jan	Mattheus Dobbelaer	Francijntje Taijspils	Jan Jacobs, Lijsbeth Jacobs
08.11.1643	Geert	Jochem (Jochens) Geerts(en)	Lijsbeth (Elisabeth) de Kinder(en)	Christiaen Teerlinck, Francijntje Constant
08.11.1643	Magdaleentje	Jan Huijssens	?	Andries Vervate, Guilliaem Wittevrongel, Susanneken l
16.11.1643	Prijntje	Michiel Adriaens(sen)	Catelijne Pieters	Joos de Knecht, Maijken Goessens
16.11.1643	Adriaentje	Andries Andriessen	Catelijntje Uijttensbogaert	Adriaen Adriaenssen, Prijntje Pieters
16.11.1643	Jan	Cornelis Blicck	Catelijntje Casteleijns	Jacob Uijttensbogaert, Guilliaem Uijttensbogaert
16.11.1643	Janneken	Gillis Verwee	Jaquemyntje Gelaude	Thomas de Wachter, Tanneken Wachters, Leijntje Caste
29.11.1643	Jan	Adriaen Olfaert	Lowyse du Pré	Clays Verwee, Melscon Coppens, Vyntje Simons
				Jan Casteleyn, Cornelis Centsen, Andries van Achten, A Pieters, Tanneken Cents

06.12.1643	Abraham	Clement Geerts (Geersen)	Janneken Rockenij	Adriaen Michiels, Adriaen Lauwers Pieter Vervate, ? U
06.12.1643	Isaac	Clement Geerts (Geersen)	Janneken Rockenij	Adriaen Michiels, Adriaen Lauwers Pieter Vervate, ? U
20.12.1643	Maijken	Jan Janssen	Barbel Cornelissen	Aert Adriaens, Adriaen Cornelis, Maijken Willems, Jan
20.12.1643	Narij	Charel Jolijt	Vijntje Pieterssen	Jan Vermout, Janneken de Beer
1644				
03.01.1644	Susanna	Arnout Meulenaer	Adriaentje de Meulenaer	Pieter de Meulenaer, Leyntje Casteleyns
03.01.1644	Pieter	Jacob de Vos	Margriete Rens	Pieter de Wint, Pieter de Smit, ? Meeus, Catelyne Jacobs Dhoucke
10.01.1644	Pieter	Jacob Mallefas	Tanneken Verplancke	Pieter Beverlee, Mayken Bollaert
10.01.1644	Janneken	Jan Vermout	Tanneken Marx	Carel Cornelis, Jacob Marote, Dina Jans, Mayken Corne Merx
24.01.1644	Francijntje	Maerten Hendricx	Leijntje Pier Daens	Libbe Reijmers
07.02.1644	Mayken	Matthys Polet	Mary Engels	
07.02.1644	Adriaen	Jacob Reyns	Elisabeth Verbeke	Marinus Janssen, Pieter Meulenaer, Teuntje Andriessen
07.02.1644	Elisabeth	Vraems Vemy	?	Cathelyntje van Kerckhove
14.02.1644	Leijntje	Andries Brael	Laurijntje Tiers	
21.02.1644	Elisabeth	Laurens van Hecke	Tanneken de Vriese	Claes Risper, Sara Arx
21.02.1644	Prijntje	Guilliams Kient	?	Pieter Verhagen, Willem Stoel, Jaques Leppes, Maijken
28.02.1644	Francois	Jan de Geus	Susanna	Cornelis Erasmus, Tanneken Troij
06.03.1644	Jan	Huijge Adriaens(sen)	Gooitje Jans	Cornelis Hendricx, Dina Vergult, Maijken Pieters
13.03.1644	Willemyntje	Stoffel Rins	?	Guilliams Duyck, Willemyntje van de Vivere
13.03.1644	Pieter	Jasper Vermaes	Mayken Loos (Lowyssen, Loysen)	Aert Adriaens, Adriaen de Visscher, Sara Fredericx, Ne
10.04.1644	Elisabeth	Adriaen Lauwers	Barbel Rockeny	Clement Geertsen, Adriaen Francke, Elisabeth Rockeny
08.05.1644	Maijken	Christiaan de Clercq (Clerck, Klerck)	Janneken van der Plaetse (Plassen, Plaetse)	Maijken van de Velde
08.05.1644	Mayken	Pieter van de Viver	Mayken Oste (Hoste)	Adriaen Gelle, Mayken van de Vivere, Pryntje Robyn
22.05.1644	Janneken	Philips Verbrugge	Catelyntje Hendricx	Hendrick van Lenge, Paulus van de Walle
05.06.1644	?	Joos van Hove	Maijken van Huijcke	Thomas de Wachter, Cornelis Erasmus, Maijken van de Lijntje Gersens
05.06.1644	Francijntje	Anthonis van de Linde	Mayken Franssen	Jaques Brethon, Adriaen Abrahamssen Dag, Clara Olyp
10.07.1644	Alexander	Guilliams de Meulenaer	Gooltje Obbelaers	Augustyn Taes, Adriaentje de Meulenaer, Pleuntje de M
10.07.1644	Jan	Thomas Seru	Catelyntje van de Castele	Laurens Jacobs, Jan Dryhoeck, Tanneken Lieyens, Wille Peckers
17.07.1644	Maijken	Cornelis Erasmus(sen)	Pieternelle(ken) de Vos	Pieter de Later, Jan Dirckx, Maijken Erasmussen, Maijker
17.07.1644	Pieter	Jan Geertsen (Geerts, Gerritsen)	Josijntje Pieters(sen)	Matthijs Bisschop, Jan Franssen, Leijntje Geertsen
17.07.1644	Laurens	Laurens Rochussen	Neeltje Hasaerts	Lowys Dobbelaer, Mayken Pieters
07.08.1644	Jan	Jacob Andriessen Huijge	Robijntje Andriessen	Matthijs Verbeke, Neeltje Meeuws
07.08.1644	Laurens	Laurens de Poort (Foort)	Catelijntje Jorissen (Filou)	Dirck Janssen Koevoet, Maijken de Lange
07.08.1644	Joannes	Jan Verheecke	Pryntje de Mey	Joos de Mey, Tanneken Verheecke
20.08.1644	Cornelia	Pieter Rycx	Betje Meeussen	Daniel Verlare, Job Mels, Abraham de Wachter, Pryntje Grietje Niesens, Janneken Mels
08.09.1644	Janneken	Jan Pieters(sen)	Neeltje Claessen	Jan de Vloo, Janneken Budoos
11.09.1644	Marijtte	Jan Barents	Maria (Marijtte) Michiels	Marij de Hardewijn, Janneken de Hardewijn, echtgenot de Hardewijn
18.09.1644	Jaquemijntje	Jan Bruneel	Janneken Marote (Merode)	Jaques Marote, Michiel Kraij, Stoffel Ronsse, Prijntje Ad Catelijntje Pieters
18.09.1644	Prijntje	Marinus Janssen	Lijsbeth (Elisabeth) Rens	Laurens de Clerck, Pieter de Meulenaer, Prijntje Andrie Adriaentje Rens
21.09.1644	Bartholomeus	Simon Bijl	Sara van Overbeke	Jan Huijge, Cornelis Erasmussen, Susanna Bijna, Neeltje
25.09.1644	Elisabeth	Cornelis Laurensen (Lauwers, Louwers)	Mayken Pieters	Claes de Wachter, Joris Pieters, Janneken de Moor
16.10.1644	Adam	Daniel Bastijn	Jaquemijntje Verstrate	Laurens Rochussen, Lowijs Huijge, Maijken Verstrate, J
23.10.1644	Catelina	Pieter Daveloose	Tanneken de Wachter	Aschianas Perijsol, Nicolaes de Wachter, Catelijntje Cas
23.10.1644	Adriaen	Adriaen van der Masse	Catelyntje Pieterssen	Clement Geertssen, Godschalck van Exter, Catelyntje T Byns
23.10.1644	Adriaen	Steven Savate	Thonyntje Keyman	Jacob de Clerck, Jacob Braem, Janneken Keyman, Engel Antheunissen
23.10.1644	Bartholomeus	Cornelis de Meulenaer jr.	Pleuntje Daniel(se)	Thomas Allaert, Pieter Vervate, Pryne Meulenaers
13.11.1644	Centijntje	Boudewijn Flouw	Marij Deamij	Jacob Andriessen, Martin de Carpentrij, Passchijne Me Centijntje Verwers

27.11.1644	Zusanna	Jochem Daniels	Maijken van de Velde	Adriaen ?, Pleuntje Cornelissen
27.11.1644	Lieven	Mattheus Dobbelaer	Francijntje Taijispils	Carel Taijspel, Dina Dobbelaers, Cornelia Taijspel
1645				
??.01.1645	Jan	Jan de Wielmaker	Mayken Geleyns	Clement Andriessen, Catelyntje Uyttenbogaert
15.01.1645	Christoffel	Pieter Bon(e)	Elisabet(h) Wittevrongel	Jan Merlein, Maria Bogaert
15.01.1645	Lowyseken	Jan Verstrate	Lowyse Verbeke	Roelant de Clerck, Mayken Allaert
05.02.1645	Janneken	Guilliaeme Obre	?	Laurens Lippens, Janneken van den Ende
12.02.1645	Janneken	Jan Vloo	Catelyntje Jacobs(sen)	
19.02.1645	Janneken	Cornelis Blicck	Catelijntje Casteleijns	Jan Casteleijn jr., Robijntje Casteleijns
19.02.1645	Adriaentje	Isaac Jorissen	Grietje Zegers	Catelijntje Jorissen
19.02.1645	Catelyntje	Matthys Verbeke	Levyntje Andriessen	Cornelis de Meulenaer, Pryntje Andriessen
19.02.1645	Jan	Michiel Verhooge	Adriaentje Kentse	Francois Cornelissen, Mayken Joossen
19.02.1645	Mary	Adriaen de Wachter	Tonyntje Andriessen	Helling de Wachter, Pieter Daveloose, Sara Quyntensse de Wachter
26.02.1645	Anthonyntje	Pieter Lems	Tanneken Adriaens	Willem Paulussen, Jan Gysbrechts, Adriaentje Blox, Cat
19.03.1645	Adriaentje	Simon Hubrechts	Willemijntje (de) Keijser(s)	Willem Carels, Jan Cools, Janneken Claessen, Tanneken
26.03.1645	Isaac	Gerrit Exbes	Adriaentje Sitters	Leijntje Pierdaens
26.03.1645	Catelijntje	Lieven Jans	Maijken Lievens	Jacob de Wachter, Jochim Janssen, Susanna Bijns, Marij
16.04.1645	Matthijs	Barent (Hendricx) Ipermans	Anneken (Anna) Jans	Adriaen Vlaes, Laurens de Poort, Pieternelle de Vos, Ac Willemssen Troij
23.04.1645	Steven	Steven ?	Mayken Verhanne	Janneken Veermans
23.04.1645	Maijken	Andries Andriessen	Catelijntje Uijttentbogaert	Clement Andriessen , Maijken Andriesser
07.05.1645	Lowijs	Jacob Allaert	Tanneken Valckena(e)r(e)(s)	Cornelis Troij, Charel Veerman, Janneken Valckenare, C Pieters
14.05.1645	Tanneken	Jacob Mallefas	Tanneken Verplancke	Claes Paulussen, Tanneken Bouwens, Tanneken Planck
14.05.1645	Josyntje	Anthony Rispe	Josyntje Laurensen	Barbel Laurensen
14.05.1645	Tanneken	Mattheus Zegers	Elisabeth Mulers	Jaques Heyman, Lieven Jans, Francyntje Jans, Tanneker
28.05.1645	Cornelis	Abraham Jorissen	Leijntje Geleijns	Philips Verbrugge, Anthonij Hendricx, Neeltje Hendric
05.06.1645	Joannes	Joris Hendricx	Claijsijntje (Claijssijne) Wagemakers	Martijne Pieters
06.06.1645	Maijken	Jochem (Jochens) Geerts(en)	Lijsbeth (Elisabeth) de Kinder(en)	Pieter de Meulenaer, Matthijs de Jonge, Sara Bijna, Cate
14.06.1645	Wouter	Anthony de Werst	Mary Jordaens	Jan Landuyt, Adriaen Wouters Jordaens, Mayken Adria
23.07.1645	Paulus	Paulus van de Walle	Magdaleentje de Jonge	Tanneken, wed. Willem Troy
06.08.1645	Marcus	Marc(us) Dircx (Dirrix, Dirxsen)	Magdalene (Magdaleentje) Febres (le Feber)	Jacob van Mens, Heert Kapitein, Willem Carels, Ester W
06.08.1645	Marij	Jaques Gober(t)	Janneken (Jeane) Simon	Hendrick Dircx, Passchier de Witte, Pieter Pieters, Lisb
10.09.1645	Adriaen	Gillis Daniels	Neeltje Adriaenssen (Adriaens)	Janneken Verwerths, Martijne Asperspaen
10.09.1645	Narij	Barent van der Heijden	Maijken Jans	Jaques de Croo, ? Simon
13.09.1645	Pieter	Pieter Dobbelaer	Francijnte Constant	Christiaen de Briefer, Francoise Benoot, Maria Barents,
29.10.1645	Maijken	Joos de Koning	Isabeau Rose	Pieter Lems, Pieter de Vrient, Maijken de Koning, Chris Carteeuws
19.11.1645	Abraham	Jan Cornelissen	Janneken Strunders	Abraham Arents den Decker, Maijken van de Velde, M
19.11.1645	Janneken	Laurens de Poort (Foort)	Catelijntje Jorissen (Filou)	Pieter Robijn, Maijken Maertens, echtg. van Dirck Janss
19.11.1645	Tanneken	Michiel Reyniers	Adriaentje Pieters	Arnout de Meulenaer, Lieven Stevens, Catelyntje Pieter
19.11.1645	Sara	Carel Vermeere	Mayken ?	
26.11.1645	Elisabeth	Jan Arents	Elisabeth Arents	Pieter Arents, Adriaen Pintel, Janneken Compeers
03.12.1645	Adriaen	Hendrick Dirx (Dircx, Dirxsen)	Pas(s)chijntje Meulenaers	Anthonij de Meulenaer, Jan Merlein, Prijntje Verheecke
03.12.1645	Tanneken	Michiel Geertsen	Adriaentje (Willemssen) Troij	Cornelis Erasmussen, Tanneken Vermaerts, wed. van V Sara van Overbeke
10.12.1645	Mary	Arnout Meulenaer	Adriaentje de Meulenaer	Cornelis Hendricx, Pryntje Meulenaers
10.12.1645	Adriaen	Adriaen Olivier	?	Adriaen Vereecke, Cornelis Colpaert, Hubbrechtje, Oliv
10.12.1645	Aeltje	Philips Verbrugge	Catelyntje Hendricx	Olivier, Leuntje de Vriese
				Anthony Geertsen, Michiel Claessen, Neeltje Coppeluy.

26.12.1645	Adriaentje	Cornelis Erasmus(sen)	Pieternelle(ken) de Vos	Troy Geert Samuels, Francoijs Stamper, Adriaentje de Vos, A Stoffels
1646				
21.01.1646	Adriaen	Bastiaen de Bare	Adriaentje Thiels	Helling de Wachter, Adriaentje Bijna
28.01.1646	Joannes	Huijge Andriessen	Tanneken Bauwens (Bouwens)	Jacob Andriessen Huijge, Adriaentje Lems
28.01.1646	Pieter	Jacob de Meyer	Mayken Plats	Pieter Latou, Lieven Jans, Dina Jans, Mayken de Munck Baes
04.02.1646	Jan	Francoys Lievens Pandelaer	Janneken de Roo	Willem Carels, Cent Blandeel, Pieternelle Pieters, Tanne
11.02.1646	Tanneken	Jan Bruneel	Janneken Marote (Merode)	Jan Cool, Jaquemijntje Marote, Catelijntje Troijs
11.02.1646	Anna	Pieter de Vriese	Adriaentje Lievenssen (Pieterssen)	Cornelis Erasmussen, Pieter Centsen, Adriaentje Willen
18.02.1646	Tanneken	Adriaen Zachariassen	Pryntje Aert Huygens	Hendrick Pieters, Jan Troy, Adriaen de Vos, Seger Henc Tanneken Aerts, Francyntje Jans, Janneken Leenderts
25.02.1646	Centijntje	Andries Brael	Laurijntje Tiers	
04.03.1646	Jacob	Jan Geertsen (Geerts, Gerritsen)	Josijntje Pieters(sen)	Daniel Bastijn, Adriaen Adriaenssen, Maijken van Ecke, Vriese
04.03.1646	Abraham	Jasper Vermaes	Mayken Loos (Lowyssen, Loyssen)	Abraham Aerts, Pieter Bogaert, Catelyne Hendricx
18.03.1646	Pieter	Maerten Hendricx	Leijntje Daensen	Joos van Hoeve, Vijntje Hendricx, Janneken Danekens
25.03.1646	Neeltje	Hendrick Denijs	Grietje Danckerts	Andries Centsen, Catelijntje Calewaerts
25.03.1646	Cornelis	Laurens van Hecke	Tanneken de Vriese	Adriaen Francke, Matthijs Merison, Janneken de Vriese Vriese, Tanneken Pallet
31.03.1646	Sara	Jacob Rens	Lysbeth Verbeke	Simon Antheunissen, Anna Dobbelaers
08.04.1646	Tanneken	Pieter Arents	Magdaleene (Magdaleentje) Eijlants (Eelant(s))	Adriaen Bastiaenssen, Maerten Eelant, Maijken Adriaer
29.04.1646	Tanneken	Matthijs Jaspers	Lijsbeth Joossen	Tanneken Wachters, Marinus Janssen, Jochem Geersen
06.05.1646	Janneken	Jan Vloo	Catelyntje Jacobs(sen)	Jacob de Vloo, Jacob Jacobsen, Mayken Kiens, Anna Do
27.05.1646	Janneken	Michiel van Wesel	Adriaentje Sitters	Pieter de Vriese, Mayken van Hoeve
17.06.1646	Mary	Matthys Servise	Tanneken van Gistel	Janneken Matthyssen
24.06.1646	Andries	Clement Geerts (Geersen)	Janneken Rockenij	Jan Cool, Adriaentje Geersen
04.07.1646	Willem	Cornelis Troy	Catelyntje ?	Cent Lievens, Willem Carels Tanneken Troy, Pryntje M
08.07.1646	Pieter	Hendrick Pieters	Mayken Willems	Laurens de Vriese, Mayken Pieters
29.07.1646	Mary	Guilliaeme de Meulenaer	Gooltje (Lievens) Obbelaers	Jan Casteleyn, Laurens de Klerck, Mary Barens, vr. van Taes Brouwer
05.08.1646	Elisabeth	Adriaen Lauwers	Barbel Rockeny	Elisabeth Vervate
19.08.1646	Mayken	Maryn Romers	Catelyntje van de Velde	Josyntje van Achten
16.09.1646	Paulijntje	Cornelis Diemer	Maijken Vogghe	Michiel Vogge, Barbel ?, echtg. van Laurens Jacobssen E
30.09.1646	Huijge	Jacob Andriessen Huijge	Robijntje Casteleijn	Elling de Wachter, Catelijntje Blicck
30.09.1646	Pieternelle	Lieven Bentein (Benteijn)	Francijntje Versooi (Versole)	Joos van Hove, Adriaentje Pieters
30.09.1646	Joannes	Hans Verback	Neeltje Verback	Bartel Meussen, Jan Vermout, Janneken Swarthaver, Ac Thomassen, Cornelia Sunfido
07.10.1646	Joos	Joos van Hove	Maijken van Huijcke	Lieven Bentein, Leuntje Pierdaens
28.10.1646	Sara	Anthonij (Antheunis) de Krekel	Maijken Verhuist	Maijken Vermesch
04.11.1646	Pryntje	Jan Vermout	Janneken Pieters	Willem Carels, Adriaen Veerman, Mecchelyntje de Win Pieters
18.11.1646	Jan	Pieter Rycx	Betje Meeussen	Michiel Brabanders, Antheunis Gerritsen, Hendrick Jan Danekens, Lisbeth Stoffels, Neeltje Danckerts
25.11.1646	Joannes	Daniel Bastijn	Jaquemijntje Verstrate	Jan Geertsen, Hubrecht Bastijn, Adriaentje Pieters
25.11.1646	Pieter	Pieter Rotier	Elisabeth van (H)Ophove	Cornelis van Ouwegem, Pieter Vervate, Willem van Ho Anthonette Meulenaers, Mayken Lambrechts
02.12.1646	Marinus	Simon Hubrechts	Willemijntje (de) Keijser(s)	Jaques van Peene, Jacob Janssen van Hessen, Laurens R Catelijntje Jacobs
02.12.1646	Jacob	Michiel Wage	Adriaentje Kentse	Andries Cornelissen, Janneken Pale
09.12.1646	Adriaen	Michiel Adriaens(sen)	Cateljine Pieters	Cornelis Adriaenssen, Pieternella Lowijssen
16.12.1646	Adriaentje	Isaac Jorissen	Grietje Zegers	Maijken van de Velde
23.12.1646	Anna	Dirck Brascha(e)rt	Janneken Claessen	Prijntje Claessen
23.12.1646	Willem	Marinus Jacobssen	Maijken Wielants (Wijnants)	Willem Carels, Noël de Boise, Maijken Vermeere
23.12.1646	Michiel	Passchier de Wilte	Grietje Michiels	Pieter Lamey, Adriaentje Cents
29.12.1646	Jacob	Jacob Allaert(s)	Maijken Dir(c)x	Jacob Ujittenbogaert, Mechelijntje de Wint
29.12.1646	Joannes	Jan Huijssen	Laurijntje Isebaerts	Jaques Marote, Neeltje Verheije, Maijken Jans
29.12.1646	Catelyntjntje	Gillis de Vriese	Josyntje Pieters	Joos van Hove, Catelyntje Abrahams en Janneken Leen
1647				
06.01.1647	Mayken	Mattheus Zegers	Elisabeth Mulser	Jan Mulders, Joos Tielmans, Adriaen Zegers, Tanneken Catelyntje Zegers, Tanneken Jans

27.01.1647	Pieternelle	Arnout Sonnevyl	Elisabeth Carels	Leyntje Casteleyn
03.02.1647	Adriaen	Marinus Janssen	Lijsbeth (Elisabeth) Rens	Augustijn Thijs, Joos Potteldoorn, Neeltje Olpherts, Ros
10.02.1647	Sara	Carel Lauwers	Mayken Pieters	Thomas de Wachter, Hendrick Pieters, Saerken Arents
17.02.1647	Adriaen	Gillis Daniels	Neeltje Adriaenssen (Adriaens)	Tanneken de Houdt
17.02.1647	Guilliamie	Laurens de Klerck	Maijken Blake	Jaquemijntje de Klerck
24.02.1647	Hendrick	Geert Jans	Aeltje Jans	Abraham Arents, Adriaen Adriaens, Neeltje Olfaerts, Ja Meij
24.02.1647	Pieter	Matthys Verbeke	Levyntje Andriessen	Anthony de Meulenaer, Rosiane Dobbelaers
17.03.1647	Jan	Jan Rosenie	Catelyne Strubbe	Cent Lievens Pandelaer, Adriaentje Troye
17.03.1647	Jan	Jacob Uyttenbogaert	Anthonette de Meulenaer	Jan Gysels, Pieter de Meulenaer, Mayken Uyttenbogaer
17.03.1647	Judith	Jasper Vermaes	Mayken Loos (Lowyssen, Loysen)	
07.04.1647	Adriaentje	Pieter Daveloose	Tanneken de Wachter	Jacob de Wachter, Anthonis Gerrits, Adriaentje Kens, T Andriessen
22.04.1647	Cornelis	Cornelis de Meulenaer jr.	Pleuntje Daniel(se)	Jan Allaert, Adriaentje Lems
22.04.1647	Martijntje	Jacob de Poort	Josijne van Dale	Pieter Robijn, Catelijntje Jorissen
05.05.1647	Joannes	Nicolaes Tanto	Cornelia Vervate	Cornelis de Meulenaer, Mayken Vervate
05.05.1647	Joannes	Nicolaes Tanto	Neeltje Vervate	Cornelis de Meulenaer, Mayken Vervate
08.05.1647	Elisabeth	Jan Claessen	Neeltje Verwee	Jacob de Meijer, Adriaentje Troij
12.05.1647	Apollonia	Jochem Daniels	Maijken van de Velde	Gillis van de Velde, Joris Goethals, Grietje Zegers, Lijsb
02.06.1647	Cornelis	Reijnier de Clerck	Catelijne Kensen	Claes Kensen, Arnout Braem, Adriaentje de Vos, Josijne
02.06.1647	Catharina	Charel Veerman	Maria (Brasseele, van den Broecke) Dominicussen	Steven Veerman, Cornelis Waytack, Catharina Veerman Uyttenbogaert
16.06.1647	Philips	Jan Barents	Maria (Marijtte) Michiels	Sebastiaen Oosterman sr., Quirijntje Barents
28.07.1647	Catelyntje	Adriaen Olfaert	Lowyse du Pré	Pieter de Vriese, Jan Olfaert, Adriaen Francke, Magdale
04.08.1647	Michiel	Claes Rips (Rispe)	Joryntje van Voorn	Josyntje Lauwers
04.08.1647	Marytje	Jan de Wielmaker	Mayken Geleyens	Pieter Daveloese, Susahneken Byns
25.08.1647	Boudewijn	Boudewijn de Flou	?	Michiel Vermets, Charel Veerman, Catelijne Vervate, Fr Bommel
01.09.1647	Pieter	Pieter Tay	?	Pieter Bouts, Pryntje Pennemans, Grietje Veermans
01.09.1647	Pieter	Pieter van de Viver	Mayken Oste (Hoste)	Pieter Verdonck, Mayken Struyve
22.09.1647	Adriaentje	Jan Cornelis(sen)	Adriane (Adriaentje) Walrave(n)	Paulus Verhooge, Janneken Walraven
22.09.1647	Maerten	Maerten Hendricx	Leijntje Pieters	Jacob Stoppels, Esther Jacobs, Maijken van Hoeve
13.10.1647	Andries	Andries Andriessen	Catelijntje Uijttentbogaert	Jan de Wielmaker, Elisabeth Jorissen
13.10.1647	Zusanneken	Cornelis Erasmus(sen)	Pieternelle(ken) de Vos	Lowijs de Dobbelaer, Jan Olfaert, Susanneken Bijns, Elis
03.11.1647	Tanneken	Jacob de Clerck	Maijken Dirx	Abraham van Overbeke, Jacob de Wachter, Jacob Stopp de Bruijne, Adriaentje de Vos, Janneken Philipssen
10.11.1647	Neeltje	Adriaen van der Masse	Catelyntje Pieterssen	Claes Valckenaer, Bastiaen Pieters, Tanneken de Hont, l
24.11.1647	Nicolaes	Hendrick Denijssen Brabander	Grietje Danckerts	Neeltje Dankers
24.11.1647	Pieter	Matthijs Jaspersen	?	Pieter Daveloose, Joris Billiard, Jan Marleu, Lijsbeth Ren Claessen
24.11.1647	Erasmus	Noé Poulet (Pollet)	Thonyntje Habyns (Abe)	Erasmus Kalthier, Margriete Pense
01.12.1647	Maijken	Paulus Eewouts	Prijntje Katte	Adriaen Adriaenssen, Stoffel Schutters, Janneken de Wc Zusanneken Decliers
08.12.1647	Tanneken	Jan Geertsen (Geerts, Gerritsen)	Josijntje Pieters(sen)	Barent van der Heijden, Jan de Wetten, Maijken Pieters
26.12.1647	Jan	Mattheus Dobbelaer	Francijntje Taijspils	Jacob Uijttentbogaert, Jaquemijntje Taijspels
1648				
05.01.1648	Janneken	Jacob Allaart	Tanneken Valckena(e)r(e)(s)	Pieter Verla, Janneken Valckenaer, Jorijntje Diets
05.01.1648	Janneken	Jan Bollaert	Elisabeth (Lijsbeth) Imans (Ijmans)	Johan van der Lingen, ontvanger, Cornelis Erasmussen, Pante, Adriaentje de Vos, Josijntje Verbuckel
19.01.1648	Janneken	Joos Janssen	Janneken Pereits	Pieter Lanoij, Janneken Goerlant
19.01.1648	Janneken	Laurens de Poort (Foort)	Catelijntje Jorissen (Filou)	Jan Barents, Maijken de Lange, Anneken Dirx
02.02.1648	Jaquemijntje	Simon Hubrechts	Willemijntje (de) Keijser(s)	Jan de Vloo, Jaques van Peen, Neeltje Hascerte, Anneke
09.02.1648	Janneken	Gillis Verwee	Jaquemijntje Gelaude	Pieter Daveloose, Sara Byns
16.02.1648	Rosiane	Jacob Jacobssen	Anna Dobbelaers	Jan de Vloo, Lowijs Dobbelaer, Rosiane Verbeke, Vijntje
16.02.1648	Vyntje	Rycke de Vos	Catelyntje de Vos	Vyntje van Veerdegem
23.02.1648	Janneken	Pieter van Achten	Maijken van Haesbroeck	Pieter van Haesbroeck, Carel Jans, Janneken Danekens, Robijne, Passchijne Bats

23.02.1648	Anna	Dirck Brascha(e)rt	Janneken Claessen	Cornelis Erasmussen, Janneken Olfaerts
23.02.1648	Pieternelleken	Pieter van Haesbroeck	Vijntje Kreesoe (Creeue)	Pieter Rijcx, Maijken van Haesbroeck
15.03.1648	Leijntje	Cornelis Blicck	Catelijntje Casteleijns	Pieter Daveloose, Willem Carels, Neeltje Hubrechts
15.03.1648	Maijken	Barent van der Heijden	Sijntje van Belle	Cornelis Erasmussen, Adriaentje de Vos, Vijntje van Bel
22.03.1648	Maria	Jacob de Beer	Clara Lanseel	Pieter van Campen, Jan de Weert, Maria Verbeke
22.03.1648	Pryntje	Jan Verstrate	Lowyse Verbeke	Joos Potteldoorn, Lucas Goethals, Mayken Erasmussen, Jacobsen
29.03.1648	Jeane	Jaques Gober(t)	Janneken (Jeane) Simon	Anthonette ?
13.04.1648	Pryntje	Michiel Kraye	Mayken Pieters	Mayken Marcussen, grootmoeder van Mayken Pieters
25.04.1648	Lucia	Nicolaes de Wachter	Elisabeth Adriaenssen Daens	Anthony Barbier, Susanna Byns
26.04.1648	Joos	Zeger van Doorn	Tanneke Paulussen	Lieven van Doorn, Josijne van Maldegem
26.04.1648	Adriaentje	Pieter de Vriese	Adriaentje Lievenssen (Pieterssen)	Elling de Wachter, Joos van Hove, Christiaan Lutssen, C Elisabeth Cents
10.05.1648	Sara	Joris Hendricx	Claijsijntje (Claijssijne) Wagemakers	Lieven Jans, Philips Danekens, Maijken Pieters
07.06.1648	Philips	Michiel Geertsen	Adriaentje (Willemssen) Troij	Philips Geersen, Maerten Troij, Maijken Cornelissen, Jan Stoppels
28.06.1648	Francijntje	Frans Alsberg	Tanneke Tresars	Reijnier ?, Francijntje ?
28.06.1648	Abraham	Marinus Janssen	Lijsbeth (Elisabeth) Rens	Abraham Aertsen, Pieter Certifer, Vijntje Andriessen, M Erasmussen
26.07.1648	Pieter	Matthys Verbeke	Levyntje Andriessen	Jacob Andriessen, Rosiane Verbeke
05.09.1648	Jan	Joos Tielman	Josyntje Noters	Jan Bruyneel, Jan de Mulder, Catelyne Welvaerts, Anth
06.09.1648	Adriaen	Andries Brael	Laurijntje Tiers	
06.09.1648	Jan	Jan Claessen	Neeltje Verwee	Jan Verwint, Jaquemijntje Pins
27.09.1648	Janneken	Jan van Hevel	Tanneken van Hevel	Jacob Jans, Janneken Herodes, Lisbeth Verbeeck
27.09.1648	Jacob	Jacob Uyttenbogaert	Anthonette de Meulenaer	Andries Andriessen, Francijntje Dobbelaers
25.10.1648	Daniel	Daniel Bastijn	Jaquemijntje Verstrate	Jan Meussen, Neeltje Rokens
25.10.1648	Tonyntje	Nicolaes Tanto	Cornelia Vervate	Jan Allaerts, Jan Olfaert, Janneken de Mey
25.10.1648	Tonyntje	Nicolaes Tanto	Neeltje Vervate	Jan Allaerts, Jan Olfaert, Janneke de Mey
22.11.1648	?	Pieter Rotier	Elisabeth van (H)Ophove	
29.11.1648	Jacob	Jacob Andriessen Huijge	Robijntje Casteleijn	Anthonij de Meulenaer, Jan Casteleijn, Sijntje Verbeke
06.12.1648	Elisabeth	Guilliaeme de Meulenaer	Gooltje (Lievens) Obbelaers	Adriaentje Meulenaers
06.12.1648	Mels	Steven Savate	Tonyntje Melssen	Jan de Lant, Janneken Melssen
09.02.1648	Maijken	Arnout Braem	Adriaentje Kens(s)e(n)	Simon Bijn, Jan Dircx, Leijntje Kopalssen, Adriaentje Stc Janneken Danekens
13.12.1648	Elisabeth	Marc(us) Dircx (Dirrix, Dirxsen)	Magdalene (Magdaleentje) Febres (le Feber)	Abraham Arens, Anthonij de Meulenaer, Margriete Dai
26.12.1648	Pieter	Joris Billiaert	?	Jan de Wielmaker, Catelijntje echtgenote van Laurens d
26.12.1648	Jacob	Francoys Lievens Pandelaer	Janneken de Roo	Lowys Huyge, Elling de Wachter, Betje Cents, Willemy:
1649				
02.01.1649	Ascanias	Charel Veerman	Maria (Brasseele, van den Broecke) Dominicussen	Gommert Jans, Ascanias Perisel, Dirrickje Gerrits, Griet
10.01.1649	Elisabeth	Isaac Rens	Pryntje Byns	Jan Versttate, Marinus Janssen Vyntje Verbeke, Adriaer
17.01.1649	Pieter	Lieven Binteijn	Francijntje Versole	Francois Verhuist, Susanna Glorij
17.01.1649	Joos	Jacob Marote	Jaquemijntje Verkraye	Jan Vermout, Cornelis de Boot, Dyntje Vergult, Pryntje
21.02.1649	Adriaen	Cornelis Adriaenssen	Prijntje Pieters(sen)	Arnout de Meulenaer, Michiel Messeman, Prijntje Mich
21.02.1649	Maijken	Govert Janssen	Aeltje Gelaude	Catelijntje Michiels, Pieternelle Huijge
21.02.1649	Jan	Jan Vermout	Tanneken Marx	Gillis Verbeke, Jacob Haesbroeck, Vijntje Verbeke
21.02.1649	Jan	Jan Vermout	Tanneken Marx	Charel Jolyt, Paulus Franssen, Mayken Vermeere, Elsje
07.03.1649	Leijntje	Maerten Hendricx	Leijntje Pieters	Magdaleentje de Bruyne Margriete Colpaerts

07.03.1649	Sara	Elling de Wachter	Pleuntje Pieters	Lieven Stevens, Teuntje Andriessen
21.03.1649	Adriaentje	Huijge Andriessen	Tanneken Bauwens (Bouwens)	Sara Bijna
21.03.1649	Pieter	Jan Merleyn	Barbel Allaerts	Cornelis de Meulenaer, Boudewyn Erasmussen, Adriae Neeltje Wytinx, Tryntje Allaerts
28.03.1649	Janneken	Adriaen de Wachter	Tonyntje Andriessen	Pieter Tiers, Vyntje Andriessen
04.04.1649	Tanneken	Joos Bruneel	Maijken du Pre (de Pre)	Antheunis du Pre, Tanneken Bruneels
04.04.1649	Cornelia	Jan Troy	Mayken Lambrechts(sen)	Pieter Vermart, Cornelis Troy, Willem Troy, Adriaentje Neeltje Rochussen, Leyntje Troy
04.04.1649	Pieternelle	Pieter Vaselaer	Mayken Jans	
02.05.1649	Elisabeth	Jochem (Jochens) Geerts(en)	Lijsbeth (Elisabeth) de Kinder(en)	Passchijntje Claessen
09.05.1649	?	Christiaen de Clercq (Clerck, Klerck)	Janneken van der Plaetse (Plassen, Plaetse)	Adriaen Costenobel, Catelijntje Pieters, Margriete Reijn
09.05.1649	Jaquemijntje	Jan Cornelis(sen)	Adriane (Adriaentje) Walrave(n)	Joris Goethals, Jaquemijntje van Rijs
16.05.1649	Zusanna	Anthonij (Antheunis) de Krekel	Maijken Verhuist	Jacob Pomvoort, Tanneken Beeren
16.05.1649	Thomas	Jacob de Wachter	Susanna Byns	Symon Byn, Sara Byns, Elisabeth Adriaenssen
23.05.1649	Jan	Gijsel Jans	Elisabeth Aertssen	Maijken de Vos
24.05.1649	Catelyntje	Joos Timmerman	Tanneken de Bruyne	Jasper Danckert, Michiel Vermeesch, Martyne de Pla, C
13.06.1649	Joannes	Jan Vloot	Catelyntje Jacobs(sen)	Lowys Huyge, Willem Carels, Susanna Gosens, Mayker Uytenbogaert
20.06.1649	Jaquemijntje	Jan Bollaert	Elisabeth (Lijsbeth) Imans (Ijmans)	Jonkhr. Mattheus van der Linge, Maerten van Emmene Jurau, Paulina Françoise
20.06.1649	Rosiana	Jacob Rens	Lysbeth Verbeke	Matthys Verbeke, Jan Gysels, Rosiana de Jonge
20.06.1649	Janneken	Claes Rispe	Mayken Wynhants	Adriaen Costenobel, Neeltje Hasaerts, Willemyntje de F
04.07.1649	Maria	Pieter den Brouwer	Maijken Wielmakers	Jan Robijn, Maijken Brouwers
04.07.1649	Janneken	Andries Jans van der Vere	Josyntje Cuypers	Jan van der Vere, Claes de Kuyper, Tanneken de Hont, Allaerts
11.07.1649	Hendrick	Philips Verbrugge	Catelyntje Hendricx	Jan Meeuwssen, Mayken Wilsens
25.07.1649	Joannes	Pieter Kerfijser	Maijken Lootens	Abraham Aertsen, Jacob Wielmaker, Laurijntje Lotens, J Olfaerts
??.08.1649	Maria	Pieter Bon(e)	Elisabet(h) Wittevrongel	Jacob de Verwer, Jan ?, Prijntje Claessen, Catelijntje Uijt
??.08.1649	Jacob	Melchior Coppijn	Adriaentje Jans(sen)	Jacob Coppijn, Claertje Coppijn
??.08.1649	Marinus	Joos van Hove	Maijken van Huijcke	Maerten Troij, Guilliame de Vane, Pieternelle Glorie, Fr Binteijn
08.08.1649	Jacob	?	Tanneken van Gestel	
12.09.1649	Janneken	Jan Cools	Janneken Vlees	Pieter Rijcke de Vos, Pieter Bruneel, Janneken de Vos, E
19.09.1649	Cornelis	Cornelis Laurensen (Lauwers, Louwers)	Mayken Pieters	Elisabeth Veermans
19.09.1649	Jan	Mattheus Zegers	Elisabeth Mulsers	Jan Bruneel, Tonyne Engels
26.09.1649	Joannes	Hendrick Pieters	Mayken Willems	Gooltje Tyssen, Leuntje Pieters
10.10.1649	Pieter	Cornelis Erasmus(sen)	Pieternelle(ken) de Vos	Marinus van Overbeke, Abraham van Overbeke, Corne Erasmussen
10.10.1649	Isaac	Laurens Jacobs(sen)	Janneken Pieters(sen)	Maijken Stoffels, Barbel ?, Pieter ?, Adriaen ?
17.10.1649	Zusanneken	Pieter Daveloose	Tanneken de Wachter	Jan Meeussen, Zusanna Bijns
17.10.1649	Jacoba	Jacob Wilsen	Mayken Dorsman	Abraham Wilsen, Bastiaen Dorsman, Jaquemijntje van c

01.11.1649	?	Jan Langens	Martyntje Cleenwerck	Hendrick Pieters Cleenwerck, Mayken Palinck
01.11.1649	Janneken	Steven Savate	Tonyntje Melssen	Jacob Heillinck, Meus Meussen, Tanneken Bruneels
07.11.1649	?	Joos Tielman	Lowyse du Pré	Willem de Vriese, Tanneken Engels
28.11.1649	Frans	Frans Bijnoot	Magdaleentje Verhooge	Claes Bijnoot, Sijntje Maertens
28.11.1649	Joannes	Cornelis de Meulenaer jr.	Pleuntje Daniel(se)	Pieter de Meulenaer, Anthony Hendricx, Mayken Meul
28.11.1649	Janneken	Dirck de Smit	Janneken ?	Christiaen Cotrie, Arnout Soet, Mayken Vermeere
12.12.1649	Janneken	Nicasen van Ackkeren	Janneken Claeijssen	Claes de Meulenaer, Prijntje Claessen
12.12.1649	Catelyntje	Gillis Outerloot	Vyntje Blox	Joris Amaker, Catelyntje Outerloot
19.12.1649	Maijken	Pieter van Achten	Maijken van Haesbroeck	Pieter Robijn, Philips Danekens, Janneken Wagemakers Daniels
25.12.1649	Michiel	Jacob Uyttenbogaert	Anthonette de Meulenaer	Janneken Uyttenbogart
1650				
09.01.1650	Maijken	Lieven Govers (Govert)	Janneken (Tanneken) Maljaerts	Cornelis Geertsen, Josijne Maljaerts
09.01.1650	Jan	Pieter Vervate	Janneken de Mey	Joos van de Neste , Hendrick Calenberg, Janneken Olfaert
16.01.1650	Pieter	Joris Amaker	Maijken van de Fonteijne	Willem Carels, Abraham Arena, Jacob Melsen, Maijken Vijntje Blox
30.01.1650	Bastiaen	Hendrick de Bare	Neeltje Danckerts	Stoffel Danckert, Catelijne de Bare
06.03.1650	Mayken	Bartholomeus Meussen	Janneken Mels	Job Mels, Lysbeth Meussen
06.03.1650	Pryntje	Jan Robyn	Barbel van Hoecke	Geert Jans, Charel Pennemos, Lysbeth Robyn, Syntje van
13.03.1650	Janneken	Marinus Janssen	Lijsbeth (Elisabeth) Rens	Andries Andriessen, Joris Goethals, Adriaentje Coppijn Boone
13.03.1650	Cornelis	Claes Kense	Maijken Noppenei	Laurens Jacobs, Jacob de Clerck, Janneken Baerts, Maijk Maijken Jans Bartholfs
20.03.1650	Josyntje	Francois Saffre	Syntje Bercmoes	Joris Billiaert, Willemyntje Welsaers
27.03.1650	Geerard	Laurens van Gavere(n)	Catelijntje Uijttenhove	Charel Veerman, Jan Goerlon, Neeltje Olfaerts
27.03.1650	Elisabeth	Jacob Jacobs(sen)	Maijken Uijttengebogaert	Jacob Uijttengebogaert, Catelijne Jacobsen
18.04.1650	Pieter	Jan Verstrate	Lowyse Verbeke	Pieter de Dobbelaer, Mary Verbeke
24.04.1650	Cornelis	Nicolaes Tanto	Cornelia Vervate	Abraham Arensen, Pleuntje Daniels
24.04.1650	Cornelis	Nicolaes Tanto	Neeltje Vervate	Abraham Arensen, Pleuntje Daniels
22.05.1650	Catharina	Jacob Allaart	Tanneken Valckena(e)r(e)(s)	Andries van der Vore, Neeltje Melsens, Catelijne Allaert Veermans
29.05.1650	Pieter	Mattheus Dobbelaer	Francijntje Taijspel(s)	Francois Florizon, Abraham Missu, Francijntje Constant Taijspel, echtg. van Christiaen Teerling
05.06.1650	Jan	Jan Barents	Maria (Marijtte) Michiels	Jan Philips la Sage, Catelijntje Six
06.06.1650	Narij	Simon Bijn	Maijken de Lange	Jacob de Wachter, Bartholomeus Bijn, Suza Bijns, Dina I
04.07.1650	Aeltje	Christoffel Gestes	Christina Toubus	Cornelis Janssen, Jillis de Groote, Lijsbeth van Cromrug Engels
14.08.1650	Adriaen	Andries Brael	Laurijntje Tiers	Jan Gijsels, Centijntje Pieterssen Tiers
14.08.1650	Pieter	Claes Verlinde	Catelyne Willemyns	Pieter Provoost, Adriaen Colperts, Abraham Eeuwouts, Huyge, Jaquemyntje Michiels, Catelyntje Lambrechts
21.08.1650	?	Gillis Daniels	?	
28.08.1650	Catalina	Pieter Duijne	Tanneken Tango	Gillis de Groote, Joos ?, Maijken Goethals, Jolijne Tange
28.08.1650	Jochem	Jochem (Jochens) Geerts(en)	Lijsbeth (Elisabeth) de Kinder(en)	Lieven Hebberech
04.09.1650	Neeltje	Daniel Bastijn	Jaquemijntje Verstrate	Susanna Glarie
04.09.1650	Joannes	Jan Lauwaert	Catelyntje Baert	Janneken Baert
04.09.1650	Anthonis	Adriaen Vereecke	Grietje Danck(a)erts	Willem Carels, Abraham Aertsen, Janneke Bogaerts
25.09.1650	Andries	Joos van de Neste	Catelyntje Vervate	Joos Potteldoorn, Adriaen Willeboort Janneken de Mey, Olfaerts
25.09.1650	Bartholomeus	Jacob de Wachter	Susanna Byns	Huyge Andriessen, Bartholomeus Byn, Dina Jans, Tann Wachter
02.10.1650	Jacob	Andries Andriessen	Catelijntje Uijttengebogaert	Joos Parent, Jan Gijsels, Maijken Maertens
23.10.1650	Francois	? de Mol	?	Pieter Daveloose, ?, wed. van Francoys Engels, griffier
06.11.1650	Laurens	Arnout Braem	Adriaentje Kens(s)e(n)	Martinus van Emmenes, Cornelis Erasmussen, Laurens Lijsbeth Bollaerta, Adriaentje van Overbeke
06.11.1650	Elisabeth	Jan Cool(s)	Maijken de Vos	Jan de Vos, Andies de Vos, Lijsbeth Cents, Tanneken W.
06.11.1650	Maria	Jacob Wilsen	Mayken Dorsman	Isaac Wilsen, Joos de Cock, Lucretia Adriaens, Sara van
13.11.1650	Johannes	Pieter Bussant	Anthonette Wijmers	Jan Barents, Jan Rever (sergeant), Pleune de Vriese, Mai Meerelaers

20.11.1650	Jan	Joos Bruneel	Maijken du Pre (de Pre)	Jan Bruneel, Vijntje van Veerdegem, Catelijntje Bruneel
27.11.1650	Janneken	Jan Bruneel	Josijntje van Dale	Joos Bruneel, Elsje Bernes
27.11.1650	Joannes	Pieter Dobbelaer	Francijnte Constant	Nicolaes Wijnhout, Gilbert Constant, Johanna Constant, Taljspels
27.11.1650	Catelyntje	Andries Jans van der Vere	Josyntje Cuypers	Jan de Kuyper, Catelyntje Outerloots, Mayken van der V
04.12.1650	Thonyntje	Anthony de Meulenaer	Sara Byns	Cornelis de Meulenaer, Bartholomeus Byn, Zusanna By: Verbeke
18.12.1650	Simon	Simon Hubrechts	Willemijntje (de) Keijser(s)	Jan Gijsels, Pieternelletje de Bie, Elisabeth Cents

Bron:

A.A. Risseeuw, publicatie nov.1989

Erik de Smidt 2018

DOOPBOEK HERVORMDE KERK CADZAND 1651-1661

Datum	Dopeling	Vader	Moeder	Getuigen
1651				
15.01.1651	Vyntje	Jan van Lanschot	Passchynkje de Baets	Christiaan de Clerck, Vyntje Verlet
05.02.1651	Pieter	Claes Paschier	Neeltje Visschers	Jacob Lauwers, Lambrecht Merbonnie, Lysbe Hermans, Francyne van Gistel
05.02.1651	Jan	Pieter Vervate	Janneken de Mey	Pieter de Meulenaer, Anthony de Meulenaer, Daniels, Adriaentje Jans
12.02.1651	?	Zeger van Doorn	Tanneke Paulussen	Lieven de Vos, Jan de Coster, Janneken Mest, Robijns
26.02.1651	Tanneken	Jan Merleyn	Barbel Allaerts	Thomas Allaert, Paulus Francoissen, Mayker Mayken Vervate
??.03.1651	Zusanneken	Jan Bollaert	Elisabeth (Lijsbeth) Imans (Ijmans)	Marinus van Overbeke, Laurens Imans, Pieter Vos, Catelijntje Uijttengogaert
??.03.1651	Jacob	Melchior Coppijn	Adriaentje Jans(sen)	Gillis Vervee, Elisabeth Rens
05.03.1651	Jacobus	Pieter Daveloose	Tanneken de Wachter	Willem Carels, Jacob Jacobssen, Prijntje Claes Bijna
05.03.1651	Neeltje	Boudewijn de Flou	Maria ?	Joos van de Neste, Jan Kant, Neeltje Geersen
26.03.1651	Joannes	Pieter van Haesbroeck	Vijntje Kreesoe (Creeue)	Cornelis Erasmussen, Maijken Wijte, Janneke Pieter Tiers, Jacob Wijttengogaert, Catelijne I Elisabeth Pieters
10.04.1651	Maijken	Jan Gijsels	Catelijntje Jacobssen	Betje Wevers
16.04.1651	Tanneken	Lieven Hebberecht (of Aelbregts)	Grietje Beunegems	Abraham van Overbeke, Claes Claessen
29.05.1651	Narij	Simon Bijn	Maijken de Lange	Jan Geersen, Marij Verbeke, Vijntje van Belle
04.06.1651	Barent	Barent van der Heijden	Sijntje van Belle	Lieven de Vos, Francyne Mastek
04.06.1651	Joannes	Noé Poulet (Pollet)	Thonyntje Habyns (Abe)	Willem Wouters, Michiel Vermees, Govert Ja Tanneken de Bruijne, Tanneken Danckerts
11.06.1651	Noe	Christoffel Bierle(e)	Tanneken Timmermans	Pieter Daniels, Maijken ?, echtgen. van Joos v Baven Verdouw jr., Abraham Aertsen, Tanne Verdouw
11.06.1651	Abraham	Joris Billiaert	?	Jan Casteleyn, Augustyn Tays, Dina Dobbela
16.07.1651	Abraham	Jacob Andriessen Huijge	Robijntje Casteleijn	Simon Verdouw, Pieter de Dobbelaer, Dirckj Mayken de Meulenaer
23.07.1651	Boudewyn	Charel Veerman	Maria (Brasseele, van den Broecke) Dominicussen	Carel Vermeere, Maria Barents
30.07.1651	Matthys	Matthys Verbeke	Levyntje Andriessen	Willem Carels, Gooltje Doye
30.07.1651	Catelyntje	Philips Verbrugge	Catelyntje Hendricx	Cornelis van Ouwegem, Jacob Uyttenbogaert Verbeke, Mayken Colpaerts
30.07.1651	Adriaen	Nicolaes de Wachter	Elisabeth Adriaenssen Daens	Vincent Lievens, Adriaen Verbrugge, Tannek Janneken Wagemakers
06.08.1651	Cornelis	Cornelis Erasmus(sen)	Pieternelle(ken) de Vos	Maijken Jans
06.08.1651	Tanneken	Pieter Rotiers	Mary Verbeke	Andries Andriessen, Adriaen Colpaert, Lijsb Maijken Colpaerts
27.08.1651	Adriaentje	Allaert Poulet (Pollet)	Adriaentje Troy	Jan Paulijn, Maijken van Hoecke
03.09.1651	Marij	Marc(us) Dirx (Dirrix, Dirxsen)	Magdalene (Magdaleentje) Febres (le Feber)	Lieven den Decker, Lijsbeth Versmisse, Neeltje
10.09.1651	Andries	Jacob Andriessen	Grietje Colpaert(s)	Cornelis de Meulenaer, Catelyntje Uyttenbogaert
??.10.1651	Jan	Lieven Bentein (Benteijn)	Francijntje Versooi (Versole)	Jan Nieuwater, Tonijntje Francoissen
??.10.1651	Adriaentje	Bouwen Janssen	Zusanna de Decker	Stoffel Danckert, Cateline Uijttengogaert, Jan Pieter Daveloose, Elisabeth Aertsen
??.10.1651	Cornelis	Jacob Uyttenbogaert	Anthonette de Meulenaer	Stoffel Danckert, Cateline Uijttengogaert, Jan Pieter Daveloose, Elisabeth Aertsen
15.10.1651	Marij	Francois Halsberg	Tanneken Saers	Michiel Reyniers, Hendrick de Bare, Tanneke Mayken Colpaert
29.10.1651	Marij	Jacob Jacobs(sen)	Maijken Uijttengogaert	Andries den Brouwer, Josijntje van Belle, ech Barent van der Heijden
29.10.1651	Jacob	Jacob Jacobs(sen)	Maijken Uijttengogaert	Joos van Hoeve, Maerten Troije, Tanneken V Elsje Ipermans
29.10.1651	Lowys	Jan Verstrate	Lowyse Verbeke	Jan Troije, Maijken Doije
05.11.1651	Josijntje	Pieter den Brouwer	Maijken Wielmakers	Michiel Adriaenssen, Michiel Reijniers, Janne Magdeleente Verbrugge, Willemijntje Louwe
05.11.1651	Janneken	Jacob Jans	Geertruijt Janssen	Oscanias Perisol, Charel Veerman, Janneken Prijne Claessen
15.11.1651	Janneken	Pieter Kerfijser	Maijken Lootens	
26.11.1651	Matthijs	Cornelis Adriaenssen	Prijntje Pieters(sen)	
26.11.1651	Neseken	Herman Jans	Margriete Brasseele (Brieseel)	

26.12.1651	Elisabeth	Andries Andriessen	Cateljntje Uijtt en bogaert 1652	Tanneken Andriessen
07.01.1652	Eduard	Anthony de Meulenaer	Sara Byns	Huyge Andriessen, Mayken de Lange
14.01.1652	Gooltje	Guilliams de Meulenaer	Gooltje (Lievens) Obbelaers	Cornelis de Meulenaer jr., Anthonette de Meulenaer, Pieter Daveloose, Nicasen van Ackkeren, Jaq Claessen
28.01.1652	Jaquemijntje	Jan Gorlant	Prijntje Claessen	Jan Paldinck, Jan Langens, Adriaentje Cleenv
21.01.1652	Jaquemyntje	Jan Langens	Martyntje Cleenwerck	Pieter Vervate, Bartholomeus Dijn, Maijken M
04.02.1652	Adriaentje	Marinus Janssen	Lijsbeth (Elisabeth) Rens	Abraham Rubbens, Maria de Blouers, Adriaentje
04.02.1652	Jasper	Jasper Verduyst	Maria Rubbens	Cornelis de Meulenaer, Jaquemijntje Claessen
18.02.1652	Jaquemijntje	Nicasen van Ackkeren	Janneken Claeijssen	driaen Costenobel, Jan Roke, Janneken Verpl
03.03.1652	Mary	Jacob van der Wege	Christyntje de Rycke (de Proot)	Godelieve Minjons
17.03.1652	Joris	Hendrick Amaker (Pieters)	Maijken Willems(sen)	Joris Pieters Amaker, Maijken Jorissen
17.03.1652	Barbel	Isaac Jorissen de Lamme	Grietje Segers	Joris Goethals, Grietje Danckers
07.04.1652	Prijntje	Arnout Braem	Adriaentje Kens(s)e(n)	Cornelis Jordaens, Jacob de Wachter, Pieterne
??.05.1652	Janneken	Melchior Coppijn	Adriaentje Jans(sen)	Vos
16.06.1652	Neeltje	Pieter de Vriese	Adriaentje Lievenssen (Pieterssen)	David Adriaenssen Bartholf, Maijken Coppijn
30.06.1652	Josyntje	Andries Jans van der Vere	Josyntje Cuypers	Willem Pieters Pandelaer, Rochus Rochussen
18.08.1652	Janneken	Jan Marison	Josyntje de Feber	Hendricx, Catelyntje Guillaems
18.08.1652	Jan	Joos Potteldoorn	Tanneken Govaerts (Doye)	Dirck Melsen, Stevenyntje Cuypers, Janneke
08.09.1652	Jan	Lieven Govers (Govert)	Janneken (Tanneken) Maljaerts	Adriaen Marison, Elisabeth Stoffels
08.09.1652	Charel	Adriaen de Poest	Jelyntje Gillissen	Cornelis Hendricx, Carel de Mol, Neeltje Olf
18.09.1652	Joos	Joos Timmerman	Tanneken de Bruyne	Mayken Hubrechts Danekers
22.09.1652	Marijtte	Laurens Jacobs(sen)	Janneken Pieters(sen)	Joos Potteldoorn, Josijntje Huijge, Jelijntje Co
13.10.1652	Janneken	Jan Melier	Magdaleentje Verschengel	Charel Verbeke, Johanna van de Velde
13.10.1652	Tanneken	Nicolaes de Wachter	Elisabeth Adriaenssen Daens	Geerard Step, Mayken Coppyn, Neeltje de Br
??.11.1652	Abraham	Jacob Andriessen Huijge	Robijntje Casteleijn	Abraham Baptiste, Abraham Arena Decker, I
??.11.1652	Pieter	Jacob Roseceau	Vincentia Douwe	Overbeke, Pieternelle de Vos, Neeltje Pieters
??.11.1652	Joannes	Geerard Straete	Passchyntje Meulenaers	Abraham Arens, Mayken Meliers, Mayken Ja
10.11.1652	Anna Margriete	Arent van Oldenzeel	Fyntyne de Lange	Jacob de Wachter, Adriaentje de Vos
18.11.1652	Anna	Charel Jolijt	Francijntje Jans(sen)	Huijge Andriessen Huijge, Leijntje Casteleijn
01.12.1652	Pieter	Pieter Kerfijser	Maijken Lootens	Jan Olfaert, Leyntje Casteleyns
15.12.1652	Willem	Simon Hubrechts	Willemijntje (de) Keijser(s)	Jacob Uyttenbogaert, Cornelis de Meulenaer,
22.12.1652	Laurens	Laurens de Poort (Foort)	Cateljntje Jorissen (Filou)	Stoppels, Mayken Meulenaers
26.12.1652	Simon	Simon Bijn	Maijken de Lange	
29.12.1652	Sara	Charel Veerman	Maria (Brasseele, van den Broecke) Dominicussen 1653	Steven Veerman Elisabeth Barbiers, Grietje V
19.01.1653	Maijken	Joos Bruneel	Maijken du Pre (de Pre)	Lieven de Vos, Cateljntje Bruneel
26.01.1653	Joannes	Laurens van Gavere(n)	Cateljntje Uijtt en hove	Jacob de Weert, Victor Formacijt, Tanneken d
26.01.1653	Joannes	Guilliams Logiers	Catelyntje Hoste	Rosiane Verbeke
09.02.1653	Jan	Andries Andriessen	Catelyntje Uijtt en bogaert	Pieter Daveloose, Cornelis de Worm Schellen
09.02.1653	Andries	Andries dem Brouwer	Zusanneken de Glorie	Neeltje Jans, Barbel Allaert
16.02.1653	Simon	Jan Biebouw	Maijken van Male	Elisabeth Uijtt en bogaert
16.02.1653	Cornelia	Jan Marleyn	Barbel Allaert	Pieter den Brouwer, Joos van Bolberge, Pieter
23.02.1653	Grietje	Abraham Francoissen	Janneken Hubrechts	Glorie
??.03.1653	Sara	Matthys Verbeke	Levyntje Andriessen	Pieter Daveloose, Jan Olfaert jr. en Zusanna E
??.03.1653	Pieter	Pieter Vervate	Janneken de Mey	Thomas Allart sr., Guilliams Masier, Neeltje v
02.03.1653	Adriaen	Steven Savate	Tonyntje Melssen	Neste, Janneken Francoissen
16.03.1653	Joannes	Jan Cornelis(sen)	Adriane (Adriaentje) Walrave(n)	Hendrick Loijssen, Paulus Francoissen, Sara C
19.04.1653	Zusanna	Jacob Guars	Cateljntje de Geus	Maijken Joossen
20.04.1653	Jacob	Jacob Marote	Maijken Janssen	Claes Tanto, Francois de Mey, Janneken Olf
				Job Melssen, Catelyntje Janssen
				Jan Maertens, Jaquemijntje Walrave
				Guilliams Avegeer, Cateljntje Andriessen
				Jelijntje Tange

30.04.1653	Jan	Jan Ryck	Pieternelleken Ryck	Willem Carels, Jan Gysels, Christyne de Ryck
27.07.1653	Pieter	Claes de Meulenaer	Janneke Stoppels	Casen van Akkeren, Anthony de Meulenaer, Meulenaer
03.08.1653	Daniel	Daniel Bastijn	Jaquemijntje Verstrate	Jan Meeussen, Prijntje Adriaenssen
07.09.1653	Josijntje	Thomas Allaert	Trijntje Wijgerts	Cornelis de Meulenaer sr., Marinus Mestdag, van der Hove, Neeltje Allaert, Dina Dirx Koe
07.09.1653	Jaquemyntje	Jacob Marote	Jelyntje Tange	Claes Rispe, Jan van Hecke, Janneke Margrie
07.09.1653	Bartholomeus	Anthony de Meulenaer	Sara Byns	Cornelis de Meulenaer, Dina Dobbelaer, May Meulenaer
14.09.1653	Janneken	Jan Cool(s)	Maijken de Vos	Jan de Vos, Pieter Merrizee, Janneken Basthie Catelijntje de Vos
21.09.1653	Dina	Bartholomeus Bijn	Dina Dobbelaers	Jacob de Wachter, Francijntje Taijspel
21.09.1653	Pieter	Jacob Uyttenbogaert	Antholette de Meulenaer	Guilliamme de Meulenaer, Catelyntje Jacobsser
21.09.1653	Catelyntje	Philips Verbrugge	Catelyntje Hendricx	Jan Barents, Tanneken Troy, Vader overl.
28.09.1653	Joannes	Cornelis Erasmus(sen)	Pieternelle(ken) de Vos	Jan Boudewijns, Isaac van der Vinne, Christia Maijken de Lange
28.09.1653	Mayken	Jan Spoor	Janneken Wielmakers	Jacob Wielmaker, Mayken Maertens
??.10.1653	Joannes	Nicolaes Tanto	Neeltje Vervate	Anthony Geersen, Philips Geerlant, Mayken
05.10.1653	Daniel	Gerrit (Gerard) Tange	Grietje Donckeurs	Joos Vermeulen, Jan Vermeulen, Tanneken de Josyntje Vierincx
02.11.1653	Maijken	Hendrick Amaker (Pieters)	Maijken Willems(sen)	Joris Amaker, Leuntje Pieters
02.11.1653	Cornelis	Adriaen Cornelissen	Maijken Andriessen	
09.11.1653	Christiaan	Christiaan de Brierer	Janneken Leiser	Jan Centsen, Jacob Lens, Willemijntje Pieters
09.11.1653	Jan	Gillis Daniels	Catelijntje Outerloot	Janne Pauwerts
30.11.1653	Mattheus	Nicasen van Ackkeren	Janneken van Laten	Joos Goerlant, Prijntje Meulenaers
30.11.1653	Adriaentje	Jan Bollaert	Elisabeth (Lijsbeth) Imans (Ijmans)	Jacob de Wachter, Cornelis Jordaens, Adriaer Kenssen, Maria Uijttentbogaert
30.11.1653	Maria	Herman Jans	Grietje Brieseel	Jan Harmans, Grietje Vermees
07.12.1653	Jan	Harman Hoosingen	Grietje Harmans	Matthijs Verbeke, Dirck Geertsen, Neeltje Jan
28.12.1653	Jaquemyntje	Jacob van der Wege	Christyntje de Rycke (de Proot)	Jan Verstrate, Pieter de Wale, Catharina, vr. v Albrecht Welvaren
1654				
03.01.1654	Jan	Jan Bruneel	Josijntje van Dale	Laurens de Foort, Michiel Bruneel, Catelijntje
03.01.1654	Dina	Jan de Hoiijmaijer	Helena Cambiers	Elisabeth Hermans
04.01.1654	Bartholomeus	Jan Vermers	Catelyntje Leutens	Charel du Pré, Jan Janssen, Charel Herbout, I Cornelissen, Jaquemyntje Leutens
11.01.1654	Janneken	Pieter Deese	Josijntje Hend(e)rijckx	Jan Hendricx, Grietje Janssen
11.01.1654	Laurens	Cornelis Laurensen	Zusanneken Samuels	Jan Laurensen, Jan Barents, Vyntje van Mull Carels
11.01.1654	Jaquemyntjen	Willem Troy	Janneken Jacobssen Wagemakers	Maerten Troy, Laurens de Foort, Jacob de W Mayken Lambrechts, Elsjje Barents Wilmans
15.02.1654	Willem	Jan Troy	Mayken Lambrechts(sen)	Maerten Troy, Abraham Frangoissen, Cately Jacobssen, Catelyntje Lambrechts
15.02.1654	Andries	Jan van de Woestyne	Mayken Pins	Claes van de Woestyne, Jan Pin, Sara Byns, N Wisse
22.02.1654	Michiel	Claes Rispe	Mayken Wynhants	Mayken Vermeere
01.03.1654	Maria	Jan Barents	Maria (Marijtje) Michiels	Marijtje Lievens
01.03.1654	Jacob	Jan Lauwaert	Catelyntje Baert	Elisabeth Meyers
29.03.1654	Marij	Francois Alerts	Tanneken Kersais	Joos van Hoeve, Vijntje Heckebus
29.03.1654	Cornelis	Boudewyn Cornelissen Palinck	Dirckje Gerrits	Anthony Gerrits, Wyte Cornelissen, Matthys Mayken Gerrits, Tryntje Piers, Tryntje Weige
29.03.1654	Mayken	Adriaen Vereecke	Grietje Danck(a)erts	Stoffel Danckert, Gooltje Vereecke
12.04.1654	Laurens	Laurens de Poort (Foort)	Catelijntje Jorissen (Filou)	Rochus Rochussen, Maijken de Foort
17.05.1654	Janneken	Jacob Jacobs(sen)	Maijken Uijttentbogaert	Lucas Goethals, Pieter Vervate, Janneken de l
17.05.1654	Marinus	Marinus Janssen	Lijsbeth (Elisabeth) Rens	Jan Olfaert, Cornelis de Meulenaer sr., Andri Tanneken Danekens
25.05.1654	Maria	Jan Gijssels	Catelijntje Jacobssen	Abraham Arens, Cornelis Vervalle, Catelijntje Marij Uijttentbogaert
03.06.1654	Marytje	Melchior Scholtes	Willemijntje Seises	Jan Abrahams Syck, Robbert Seisses, Aeltje J
14.06.1654	Elsje	Jan Hendricx van Mettingen	Tryntje Jans	Matthys Schever, Hans Weber, Geertruyt Jac

21.06.1654	Anthonij	Pieter Davelose	Martijntje Verschore	Jacob Wielmaker, Elisabeth Kauwels
19.07.1654	Janneken	Huijge Andriessen	Tanneken Bauwens (Bouwens)	Bartholomeus Bijna, Baven Adriaens Verdou Anthonethe Meulenaers
19.07.1654	Josyntje	Jan Merleyn	Barbel Allaerts	Thomas Allaert, Martyntje Verschore
26.07.1654	Joannes	Bouwen Jans	Zusanneken Deckers	Pieter de Wale, Adriaentje Deckers, Sara Dec
16.08.1654	Leijn	Lieven Govers (Govert)	Janneken (Tanneken) Maljaerts	Pieter de Wale, Tanneken Jans
16.08.1654	?	Pieter Vervate	Janneken de Mey	Bartholomeus Byn Abraham Arents, Mayken Meulenaers
30.08.1654	Jan	Andries Jans van der Vere	Josyntje Cuypers	Rochus Rochussen, Neeltje Dircx
06.09.1654	Joannes	Pieter Rotiers	Mary Verbeke	Lowys de Dobbelaer, Mayken Meulenaers
13.09.1654	Cornelis	Joos Potteldoorn	Tanneken Govaerts (Doye)	Stoffel Danckert, Lysbeth Rens, Janneken var
03.10.1654	Michiel	Joos Bruneel	Maijken du Pre (de Pre)	Michiel Bruneel, Catelijntje van Veerdegem
04.10.1654	Apollonia	Jochem Daniels	Janneken Tobiassen (Dabiessen)	Jacob Mennichel, Joris Goethals, Apollonia St
04.10.1654	Joannes	Jacob Wielmaker	Elisabeth Cents	Vincent Lievens Pandelaer, Jan Spoor, Neeltje Elisabeth Andriessen
11.10.1654	Jan	Jacob Jans	Tanneken Bruneels	Daniel Bastijn, Vijntje Geersen
18.10.1654	Adriaentje	Anthony de Meulenaar	Sara Byns	Stoffel Danckart, Lowys Dobbelaer, Pieternel Erasmussen
15.11.1654	Pieter	Joannes Braakman	Maijken ?	Adriaen Braackman, Francijne Dobbelaers
15.11.1654	Neeltje	Rochus Rochussen	Mayken de Lange	Cornelia Erasmussen, Jan Barents, Adriaentje Catelyntje Janssen
25.11.1654	Jaquemijntje	Jan Kiels	Josijntje Ossches	Jan Jans, Gillis Pieters, Josijntje van Rospain, Daniels
13.12.1654	Anthonyne	Joos Tielman	Lowyse du Pré	Christaen de Briefer, Margriete du Pré
20.12.1654	Jacob	Soos de Clerck	Janneken Cools	Pieter Luijcx, Anthonijne van Nooten, echtg. Jacqnessen
26.12.1654	Cornelis	Arnout Braem	Adriaentje Kens(s)e(n)	Matthijs Verheke, Adriaentje Direx
26.12.1654	Jacob	Jan Spoor	Janneken Wielmakers	Jacob Rebouw, Elisabeth Cents
1655				
02.01.1655	Willem	Jan Willems de Groote	Magdalena Verbrugge	Ismael Verbrugge, Cornelis Centsen Bruggev Guilliams Willems de Groot, Dirrickje Gerri Janneken de Meij
03.01.1655	Hubrecht	Christoffel Danckert	Maijken de Meulenaar	Anthonij de Meulenaar, Prijntje de Meulenaar Danckerts
10.01.1655	Anna	Geerard (Gerrit) Strate	Tanneken Pieters	Abraham Aertsen, Wineken Allaerts
10.01.1655	Jan	Jan Cool(s)	Maijken de Vos	Pieter de Vos, Jan Lagare, Catelijntje de Vos
30.01.1655	Adriaentje	Allaert Poulet (Pollet)	Adriaentje Troy	Claes de Meulenaar, Catelyntje de Foort, Ma Merelaers
24.01.1655	Jacob	Adriaen Simons	Janneken Pourck	Marinus Simons, Lowys du Pre, Janneken Ve
07.02.1655	Joannes	Andries Andriessen	Catelijntje Ujittenbogaert	Maijken Wielmakers
07.02.1655	Josijntje	Jan den Hoijsmaijer	Helena Cambiers	Josijntje Laussen
14.02.1655	Elisabeth	Jan Gulden	Francijntje Burchgrave (Burggrave)	Willem Paulussen, Pieterella Burchgrave, G Charel Veerman, Anneken de Bruijne, Magda Clarisse
21.02.1655	Elisabeth	Antheunis Antheunissen	Catelijntje ?	
21.02.1655	Hubrecht	Simon Hubrechts	Willemijntje (de) Keijser(s)	Rochus Rochussen, Maijken Hendricx
21.02.1655	Joos	Joos Verdonck	Pieterelle Claessen	Joos Bolberge, Catelyna Claessen
07.03.1655	Adriaen	Charel Veerman	Maria (Brasseele, van den Broecke) Dominicussen	Adriaen Veerman Jan Reke, Janneken Adams
07.03.1655	Jan	Jacob van Viane	Jaquemyntje Deckers	Jan Pin, Francyna Polyt
07.03.1655	Janneken	Pieter de Wale	Elisabeth Versmisse	Joos van de Neste, Cornelis de Wale, Bartel A Martytja Hendrycx
14.03.1655	Catelina	Adriaen Adriaenssen	Maijken Doije	
14.03.1655	Paulus	Abraham Paulussen	Mayken Ronse	Isaac Paulussen, Philips van de Viver, Pryntje Mayken Jans
21.03.1655	Adriaentje	Joris de Vinck	Mary Simons	Matthys Verbeke, Janneken Guns
??04.1655	Joannes	Jacob van der Wege	Christyntje de Rycke (de Proot)	Rochus Rochussen, Jan Pieters, Cateryne, vr. Albrecht Welvaren, Neeltje Wisse
03.04.1655	Cornelis Huygens	Mayken Loyssen		Cornelis onechte. Mayken Loyssen, wed. Jasq Vermaes. Als vader aangewezen Cornelis Ht
??05.1655	Jotyntje	Joos Timmerman	Tanneken de Bruyne	Melchior Coppyn, Catelyntje van Dierdonck
09.05.1655	Isaac	Jacob Andriessen Huijge	Robijntje Casteleijn	Simon Verdouw, Joris de Grate en Christijne
09.05.1655	Jacob	Jacob van Meenen	Lysbeth Jans	Jan van de Woestyne, Jaquemyntje van Meen
17.05.1655	Andries	Adriaen Cornelissen	Maijken Andriessen	Pieterelle Cleijns
??06.1655	Tanneken	Matthys Verbeke	Tanneken Danekens	Mary Verbeke
06.06.1655	Maijken	Pieter Kerfijser	Maijken Lootens	Stoffel Ronse, Maijken Troij
20.06.1655	Joos	Jan Verbeke	Syntje van Belle	Maryn Barbier, Magdaleentje de Wale
20.06.1655	Jan	Michiel Vergouwe	Catelyntje de Wint	Joos Vergouwe, Vyntje Blocx

20.06.1655	Jan	Jan van de Woestyne	Mayken Pins	Cornelis Wisse, Charel Herbout, Neeltje Wiss Jaquemyntje Pins
11.07.1655	Rosiaentje	Lowijs de Dobbelaer	Maijken Erasmussen	Jacob Maenhout, Maerten van Emmenes, Ros Verbeke, Maijken Rens
18.08.1655	Arnout	Jacob Marote	Jelyntje Tange	Carel Tange, Geert Lange, Arnout Casteleyn, Isenbaerts, Mayken Landuys
18.08.1655	Claes	Nicolaes Tanto	Neeltje Vervate	Pleuntje Daniels
29.08.1655	Jacob	Claes de Meulenaer	Janneke Stoppels	Cornelis de Meulenaer, Grietje Danckerts
??.09.1655	Jacobus	Pieter Bussant	Anthonette Wijmers	Matthijs Palet, Haven Adriaens Verdouw, Ce Verdouw, Elisabeth Barents
05.09.1655	Jacob	Jacob Andriessen	Grietje Colpaert(s)	Jacob de Wielmaker, Joos Colpaert, Gooltje C Elisabeth Andriessen
05.09.1655	Jan	Jan Geersen	Vijntje Geertsen	Geert Hechtbaert, Aeltje Pieters, Tanneken B Abraham Aertsen, Hendrick Lamote, Woutri Moor, Maijken Meulenaers
05.09.1655	Janneken	Jacob Jacobs(sen)	Maijken Uijttensbogaert	
05.09.1655	Catelyne	Lieven de Weert	?	Jaques Rosceau, Janneken Adams
19.09.1655	Elisabeth	Hendrick de Bare	Tanneken Andriessen	Bastiaen de Bare, Grietje Danckerts, Elisabett Andriessen
19.09.1655	Jacobus	Melchior Coppijn	Adriaentje Jans(sen)	Francois de Meij, Janneken de Bruijne
19.09.1655	Cornelis	Pieter de Wale	Magdaleentje Verhooge	Cornelis de Wale, Mary Verbeke
19.09.1655	Adriaentje	Hendrick Warreman	Ursel Grohier	Antheynis den Degen, Pieter Warreman, Lys Heckeen Jaquemyne Sempelaar
26.09.1655	Marij	Charel Jolijt	Francijntje Jans(sen)	Pieter Melssen, Cornelis Wisse, Janneken Da Jaquemijntje Mars
10.10.1655	Francoise	Jacob Roseceau	Vincentia Douwe	Anthony Grave, Magdalena Willemsen
10.10.1655	Levyntje	Lieven de Vos	Catelyntje Bruneel	Leendert Christiaens, Catelyntje Bruneels
17.10.1655	Jan	Nicolaes Valckenaer	Dina de Knuyt	Charel Veerman, Cornelis de Knuyt, Tannek Valckenaers, Leuntje Cornelissen
24.10.1655	Adriaentje	Jacob Uyttenbogaert	Anthonette de Meulenaer	Andries de Meulenaer, Tanneken Bouwens
31.10.1655	Joannes	Jan Bollaert	Elisabeth (Lijsbeth) Imans (Ijmans)	Abraham Arents, Jan Olfaert, Francijne Bame Plancke
31.10.1655	Joos	Gerrit (Gerard) Tange	Grietje Donckeurs	Jasper Messu, Joos Bolberge, Catelyntje Gyse Catelyntje Vermeulens
21.11.1655	?	Willem Troy	Janneken Jacobssen Wagemakers	Cornelis Troy, Joos Bruneel, Tanneken Verm Cathelyntje de Vos
21.11.1655	Adriaentje	Nicolaes de Wachter	Elisabeth Adriaenssen Daens	Nys Adriaenssen Daens, Isaac van Overbeke, Lanoy
28.11.1655	Elisabeth	Laurens van Gavere(n)	Catelijntje Uijttenhove	Joris Goethals, Gillis Huijsman, Clara de Poe Pieternelle Daniels
05.12.1655	Eduard	Anthony de Meulenaer	Sara Byns	Nicolaes de Meulenaer, Janneken de Mey
05.12.1655	Jacob	Jan Spoor	Janneken Wielmakers	Anthony Hendrick, Elisabeth Andriessen
26.12.1655	Maijken	Jacob Geersen	Tanneken Bruneel	Michiel Bruneel, Maijken Adriaenssen, Leijnt Jan de Vos, Lieven van Lanschot, Pryntje Go
26.12.1655	Mayken	Steven Savate	Tonyntje Melssen	Cornelis Troy, Allart Pollet, Pieter Vermaert, Troy, Willemyntje de Roo, Elisabeth Barents, Boone
26.12.1655	Claertje	Maerten Troy	Mary Marelaers	
1656				
16.01.1656	Thonijntje	Stoffel Danckerts	Maijken Meulenaers	Cornelis de Meulenaer, Adriaan Vereecke, Sa
16.01.1656	Andries	Andries Jans van der Vere	Josyntje Cuypers	Nicasen van Akkeren, Josyntje Isackers, Elisa Clerck
23.01.1656	Joris	Hendrick Amaker (Pieters)	Maijken Willems(sen)	Joos van Hoeve, Martijntje Amaker
30.01.1656	Martijntje	Pieter Deese	Josijntje Hend(e)rijkx	Jan Merleun, Martijntje Verschoore
30.01.1656	Joannes	Cornelis Erasmus(sen)	Pieternelle(ken) de Vos	Jacob Goes, Cornelis Caen, Hendrick Janssen, Dircx
30.01.1656	Joos	Daniel van Male	Jaquemyntje Carels	Rycke Mels, Nicolaes Caulier, Mayken Carels Dircx
20.02.1656	Pryntje	Lieven Verheecke	Catelyntje Rouwvlees	Gillis Versmisse, Mayken van der Vere
05.03.1656	Joos	Joos Bolberge	Catelijntje Claeijssen	Jan Claessen, Christijntje Rochussen
05.03.1656	Josijntje	Jan Lambrechts	Godelieve Minjans	Lambrecht Ketelaer, Josijntje Maertens
19.03.1656	Cornelia	Joris de Groote	Vijntje Aertssen	Jacob Andriessen, Pieter de Wijle, Adriaentje Gooltje Pieters
26.03.1656	Catelijntje	Cornelis Huijge	Maijken Loijsen	Aeltje Pollus
09.04.1656	Marinus	Jan Janssen	Francijntje Versille	Pleun van Leerberge, Jan Vergote, Jan Avijn, Jaquemijnte van Hove, Josijntje Plevier
17.04.1656	Tonyntje	Jacob Luycx	Christyntje Rochussen	Adriaen Costenobel, Pieternelle de Vos
23.04.1656	Maerten	Joos Janssen	Pieternelle Daniels	Abraham Arens, Paulus Geersen, Laurens va Francijntje de Mee, Magdalena Willemsen, C

23.04.1656	Janneken	Joos Mattheussen	Dina de Bree	
30.04.1656	Magdaleentje	Jacob Wielmaker	Elisabeth Cents	Andries Andriessen, Jan Centsen, Mayken M Matyntje Verschore
07.05.1656	Laurens	Rochus Rochussen	Mayken de Lange	Laurens de Foort, Cornelis Geersen, Mayken Pandelaer
14.05.1656	Esther	Jan Daniels	Catelijne Verstrate	Joris Billiaert, Willemijntje Jans, echtgen. van Verbrugge
14.05.1656	Steven	Charel Veerman	Janneken Adams	Arnout Casteleyn, Mayken Jacobssen
21.05.1656	Elisabeth	Guilliam van Ackkeren	Tanneken Engels	Willem de Vriese, Maijken Welvaerts
21.05.1656	Mayken	Adriaen Michielsens	Mayken Ooge	Jan Troy, Pryntje Pieters, Leyntje Koes
04.06.1656	Levyntje	Adriaen Simons	Janneken Pourck	Joris de Vinckt, Vyntje Simons
05.06.1656	Pieter	Laurens Pieters	Lauryntje Janssen	Hendrick Pieters, Rochus Rochussen, Adriaen Pandelaer, Mayken Janssen, Mayken Lambre
05.06.1656	Leyntje	Laurens Pieters	Lauryntje Janssen	Hendrick Pieters, Rochus Rochussen, Adriaen Pandelaer, Mayken Janssen, Mayken Lambre
02.07.1656	Catelyntje	Arnout Soets	Francyntje Costers	Nys Daems, Sara Byns, Catelyntje Soets, wed Arnouts
09.07.1656	Janneken	Bartholomeus Cant (Kant)	Catelijne (Catelijntje) Baers	Jasper Kant, Jan Willems, Catelijntje Boone, J Kant
16.07.1656	Janneken	Nicasen van A(c)kkeren	Janneken Claeijssen	Gillis Daniels, Maijken Rochussen
06.08.1656	Bernhard	Pieter Rotiers	Mary Verbeke	Jan Verbeke, Mayken Erasmussen, Janneken Bernhard Rotiers
06.08.1656	Proontje	Jan Vergrote	Adriaentje Verstrate	Jan Avyn, Pleuntje Hendrickx
27.08.1656	Josyntje	Jan Melier	Magdaleentje Verschengel	Jan Meijer sr., Maerten Paulussen, Catelyntje Pryntje Hendricx
10.09.1656	Jacob	Jan de Cocq	Leijntje Janssen	Joos van Hoeve, Denijs Adriaens, Jaquemijntj Jaquemijntje van Hoeve
17.09.1656	Neeltje	Daniel Bastin	Helena Cambiers	Adriaen Adriaenssen, Josijntje van Isackers
17.09.1656	Joannes	Pieter Davelose	Martijntje Verschore	Abraham Arents, Nicolaes Tanto, Magdalena Barbel Albert
17.09.1656	Philippus	Jan Willemsen de Groote	Magdalena Verbrugge	Philippus Pieter Daveloose, ? Danckert, Johar Verbrugge, Prijntje Fockno, Janneken Wielen
17.09.1656	Vyntje	Pieter de Venyn	Mayken Antheunissen	Rosiane Verbeke, Adriaentje Gillissen
17.09.1656	Rosiane	Pieter de Venyn	Mayken Antheunissen	Rosiane Verbeke, Adriaentje Gillissen
17.09.1656	Syntje	Pieter de Venyn	Mayken Antheunissen	Rosiane Verbeke, Adriaentje Gillissen
24.09.1656	Jaquemyntje	Frans Visscher	Jaquemyntje Verbits	Paulus Box, Joris de Bare, Martyntje Guilliaer
01.10.1656	Marye	Jan Minnelco	Margriete Francke	Dirck Jans, Robbert Doens, Mayken van der Vuyttenbogaert
08.10.1656	Marij	Jan Heecke	Margriete Veermans	Tanneken Calwaerts
08.10.1656	Aeltje	Jan de Nihel	Aeltje Pieters	Paulus Pieters, Adriaen Cornelis, Elisabeth R Elisabeth Pieters
15.10.1656	Pieter	Pieter Vervate	Janneken de Mey	Abraham Calenberg, Francois de Mey, Jannel
05.11.1656	Corneis	Jan de Vos	Tanneken Bieseman	Pieter Denyssen, Cornelis Vermees, Martyntje Verschore, Adriaentje Claessen
19.11.1656	Catelyntje	Matthys Verbeke	Tanneken Danekens	Mayken de Meulenaer
26.11.1656	Catelijntje	Jaques Carpentrij	Elisabeth Crippee	David Knockaert, Saertje ?, vrouw van van de Meulenaer
03.12.1656	Pieter	Adriaen de Vos	Francyntje Mortiers	Pieter de Vos, Pryntje Mortiers, Lauryntje Mc
17.12.1656	Pieter	Pieter Naveun	Janneken Paulussen	Claes Tanto, Charel Veerman, Catelyntje Hor Allaert
17.12.1656	Joris	Laurens de Poort (Foort)	Catelijntje Jorissen (Filou)	Joannes Braakman, Simon Verdouw, Maria d Hardewijn, Pieternelle de Vos
24.12.1656	Jacobus	Simon Hubrechts	Willemijntje (de) Keijser(s)	Jan Hoogevijne, Joris Amaker, Josijne van Is
24.12.1656	?	Willem Troy	Janneken Jacobssen Wagemakers	Hendrick Pieters, Michiel Bruneel, Engel Bra Troy, Mayken Bruneel, Lowyse Trouw
26.12.1656	Mayken	Erasmus Uyttenbogaert	Catelyntje Casteleyns	Jacob Uyttenbogaert, Josyntje Dathin
31.12.1656	Andries	Joos van de Neste	Francyntje van Gistel	Dirck Hemmerus, Barbel Allaerts
1657				
07.01.1657	Cornelia	Nicolaes Tanto	Neeltje Vervate	Adriaen Vervate, Martyntje Verschore
14.01.1657	Joannes	Jan Bollaert	Elisabeth (Lijsbeth) Imans (Ijmans)	Arnout Bram, Sara Blanckaert, Martijne de R
14.01.1657	Jacob	Joos Verdonck	Pieternelle Claessen	Stoffel Ronse, Neeltje Claessen
21.01.1657	Zusanna	Anthony de Meulenaer	Sara Byns	Pieter Vervate, Mayken Andriessen

21.01.1657	?	Joos Potteldoorn	Tanneken Govaerts (Doye)	Andries Andriessen, Janneken Maljaert, Griet
21.01.1657	Simon	Geerard (Gerrit) Strate	Tanneken Pieters	Simon Hubrechts, Mayken de Fontaine
28.01.1657	Elias	Jacob Rosceau	Tanneken Vyvyke	Jan Willemsen de Groote, Adriaentje Malbrar
28.01.1657	Janneken	Adriaen Vereecke	Grietje Danck(a)erts	Bartholomeus Byn, Janneken Stoppels
04.02.1657	Gillis	Gillis Daniels	Catelijnfje Outerloot	Janneken Stoppels
04.02.1657	Lieven	Carel Galle	Martijntje Mestdag	Mattheus Galle, Carel Rebouw, Tanneken Jar
11.02.1657	Jacob	Carel Coppernol	Catelijntje Smits	Guilliaem Coppernol Lijsbeth Cauwels, Jaqu
11.02.1657	Catharine	Pieter van Hecke	Catelijntje Vervaecke	Metans
11.02.1657	Jaquemyntje	Jan Mariase	Jaquemyntje Caters	Michiel Buns, Janneken Gevens
18.02.1657	Janneken	Adriaen Cornelissen	Maijken Andriessen	Matthys Maertens, Janneken Schoumes
18.02.1657	Maria	Lowijs de Dobbelaer	Maijken Erasmussen	Claes de Meulenaer, Abraham Arents Adriae
25.02.1657	Lamberecht	Pieter Lambrechts	Jelyntje Janssen	Cornelissen, Maijken de Meulenaer
25.02.1657	Joos	Daniel van Male	Jaquemyntje Carels	Huijge Andriessen Huijge, Bartholomeus Bijr
11.03.1657	Adriaen	Simon Verdouw	Elisabeth Barents	Bijns, Paulijntje Francoijssen
25.03.1657	Cornelia	Jochem Daniels	Janneken Tobiassen (Dabiessen)	Isaac Janssen, Cornelis van Burg, Maria Laml
02.04.1657	Sara	Jacob van der Wege	Christyntje de Rycke (de Proot)	Godelieve Minjons
08.04.1657	Janneken	Joos Bruneel	Maijken du Pre (de Pre)	Adriaen van der Masse, Simon Hubrechts, Jo
29.04.1657	Catelyne	Jacob Uyttenbogaert	Anthonette de Meulenaer	Caulier, Pieternelle Doenssen
06.05.1657	Prijntje	Christoffel Bierle(e)	Tanneken Timmermans	? Verdouw, Elisabeth Hoorn
06.05.1657	Joseine	Francois Matie	Pryne van Orcher	Joris Goethals, Neeltje Vervate, Maijken Stael
06.05.1657	Anthony	Arnout Schotte	Polleine de Gaved	Charel Herbout, Josyne Costenobel
13.05.1657	?	Laurens Pieters	Lauryntje Janssen	Jacob Janssen, Janneke Wagemakers
13.05.1657	Joannes	Jan Troy	Mayken Lambrechts(sen)	Apollonia Daniels
21.05.1657	?	Claes Rispe	Mayken Wynhants	Daniel Lagasie, Pieter Pieters, Grietje Papegai
27.05.1657	Elisabeth	Joris de Grave	Trijntje Wijgerts	de Reu
10.06.1657	Frans	Lieven Govers (Govert)	Janneken (Tanneken) Maljaerts	Anthony Simons, Janneken Jans, Josyntje Ver
08.07.1657	Maijken	Pieter Kerfijser	Maijken Lootens	Francois Chevallier, Catelyntje Sergiant
08.07.1657	Dina	Abraham Paulussen	Mayken Ronse	Pieter Kerfysen, Willem Pieters, Leuntje Pieter
15.07.1657	Cornelis	Jan van de Woestyne	Mayken Pins	Jan Gysels, Jacob Luycx, Janneken Casens, Jo
22.07.1657	Janneken	Guilliaem Coppernol	Martijntje Ruijstintvelt	Isacker
22.07.1657	Willem	Maerten Troy	Mary Marelaers	Adriaen Doens, Janneken Rispe
29.07.1657	Narij	Jan Avijn	Prijntje Blomme	Abraham van der Hoeve, Jacob Rebour, Adr
12.08.1657	Cornelis	Andries Andriessen	Pleuntje Cornelissen	Maijken Vervate
26.08.1657	Anthony	Jan Vergrote	Adriaentje Verstrate	Frans Cornelissen, Josijne Maljaerts
02.09.1657	Jaquemijntje	Jan Heecke	Margriete Veermans	Laurens Pieters, Janneke de Clerck
02.09.1657	Janneken	Nicolaes Valckenaer	Dina de Knuyt	Dina Dooms
09.09.1657	Pieter	Bouwen Jans	Zusanneken Deckers	Adriaen van der Masse, Cornelis Wisse, May
30.09.1657	Maijken	Michiel Bruneel	Prijntje Stoppels	Meulenaers, Tanneken Moysis
30.09.1657	Roeland	Soos de Clerck	Prijntje Pieters	Jan Coppernol, Theunis Dies, Janneken Copp
14.10.1657	Catelyntje	Michiel Vergouwe	Catelyntje de Wint	Pieternelle Ruijstintvelt
28.10.1657	Zusanneken	Jacob Marinussen	Claertje de Poets	Joos van Hoeve, Willem Troy, Tanneken Veri
04.11.1657	Marij	Jan Geersen	Vijntje Geertsen	Anthonette Meerelaerts
25.11.1657	Tanneken	Joris de Vinck	Mary Simons	Jan Janssen, Maijken Hendricx
02.12.1657	Stoffel	Lieven Verheecke	Catelyntje Rouwvlees	Abraham Aertsen, Maijken Doije
09.12.1657	Mayken	Andries Jans van der Vere	Josyntje Cuypers	Pleunis van Leerbergen, Mayken Verstrate
16.12.1657	Rochus	Rochus Rochussen	Mayken de Lange	Alexander de Groote, Maijken Isenbaerts
26.12.1657	Narij	Joos Bolberge	Catelijntje Claeijssen	Guilliaem Calwaert, Pleunis van Leerbergen,
26.12.1657	Zusanneken	Nicolaes de Wachter	Elisabeth Adriaenssen Daens	de Vynck, Mayken de Lange
13.01.1658	Joannes	Jan Spoor	Janneken Wielmakers	Adriaen Adriaenssen, Jaquemijntje de Wale

20.01.1658	Joos	Jan Janssen	Francijntje Versille	Wielmaker, Arnoudyne Schinckels Ismael Verbrugge, Josijntje Ketels Catelijne W Claes Verheecke, Hendrick Duyvekoye, Anna Mombaers
27.01.1658	Nicolaes	Joos Verheecke	Maria Dobbels	Charel Mortier, Vijntje Vermaes, Arnoudijne Claes Valckenaer, Francyntje Janssen
03.02.1658	Joannes	Cornelis Huijge	Maijken Joos	Cornelis Geersen, Jan Francke, Anna Momba Janneken de Voocht
03.02.1658	Joos	Apleunis van Leerbergen	Pryntje de Knuyt	Lieven de Meyer, Janneken de Vos, Mayken c Elisabeth Lauwers
03.02.1658	Tanneken	Pieter de Voocht	Elisabeth Rens	Jan de Vinck, Mary Pieters Adriaen Doenssen, Sander de Groote, Willed Keysers
03.02.1658	Lieven	Lieven de Vos	Catelyntje Bruneel	Jacob Andriessen, Grietje de Bare Adriaen Costenobel, Bernaert Masele, Elisabe Janneken Adams
17.02.1658	Barbel	Adriaen Lauwers	Barbel Rockeny	Philips de Groote, Joos Merrens, Pieternelle D Janneken de Vos
17.02.1658	Pieter	Jacob van Viane	Jaquemyntje Deckers	Maerten Paulussen, Pieterrella Huijge Jan Bout, Maijken Meulenaers
03.03.1658	Gerrit	Geerard (Gerrit) Strate	Tanneken Pieters	Cornelis de Meulenaer, Mayken Andriessen Roelof Janssen, Janneken Adams
10.03.1658	Catelina	Hendrick de Bare	Tanneken Andriessen	Dirck Adriaenssen, Lowijscken Blicck Jacob Carpentry, Anna Knockaerts
10.03.1658	Elisabeth	Daniel Bastin	Helena Cambiers	Anthony de Meulenaer, Janneken Danekens Franciscus Stul, Cornelis de Meulenaer, Lijsb Deckers, Maijken ?
10.03.1658	Maijken	Jan Cool(s)	Maijken de Vos	Maria de Vynckt Adriaen Braakman, Gommer Vermijlen, Piet Cornelissen
10.03.1658	?	Stoffel Gijselinck	Zusanneken Dooge	Matthys Verbeke, Adriaentje Otto Charel Veerman, Janneken Wisse
10.03.1658	Lambrecht	Jan Ketelaer	Godelieve Minjon	Maijken Troij Cornelis Erasmussen, ? Luycx, Josyne van Isa Catelyne de Voocht
17.03.1658	Pryntje	Claes de Meulenaer	Janneke Stoppels	Jacob Danekens, Claesijntje van Langeracet Jan Minnebouts, Catelyntje Maranis
17.03.1658	Syntje	Jan Verbeke	Syntje van Belle	Joos Merrison, Pieter Pieters, Centyne Steven Abraham Aertsen, Pieter de P?, Lijsbeth Cau
07.04.1658	Bastiaen	Jan Blicck	Huijgje Adriaenssen	Cornelis Erasmussen, Prijntje Stoppels Claes Ryckeman, Mayken Boone
07.04.1658	Joos	Joos de Sot	Francyntje Carpentry	Hendrick Duyvekoye, Mayken ? Joos Burggrave, Maijken Jacobs
14.04.1658	Adriaentje	Matthys Verbeke	Tanneken Danekens	Mahieu Vraemhout, Tanneken Silvermyn Cornelis Cornelissen, Cornelis de Meulenaer Maijken Rijcquaerts
12.05.1658	Franciscus	Joris de Grave	Trijntje Wijgerts	Guillame de Wulf, Jacquemyntje Byls Jan Mortier, Mayken de Vos, Catelyntje de V Erasmus Uijttensbogaert, Arnout Casteleijn, M Uijttensbogaert, Josijntje Dathin
12.05.1658	Joannes	Adriaen Simons	Janneken Pourck	Pieter Costers, JakSoets, Janneken Costers, M Jacob Maranis, Adriaen Simons, Rosiane Verl Catelyne Tays
19.05.1658	Wibrant	Joannes Braakman	Maijken ?	Pieter Daveloose, Bernaert Mascle, Mayken M Pleuntje Hendrix Geersen
26.05.1658	Zusanna	Anthony de Meulenaer	Sara Byns	Jan Ruyter, Sander van Londenber, Janneke Charel Veerman, Janneken Bonnet
23.06.1658	?	Adriaen Michielsen	Mayken Ooge	Nicolaes Caulier, Laurens Lievens, Paulyntje Plassche, Mayken van Male
14.07.1658	?	Christiaan de Brierer	Janneken Lensens	Isaac Post, Stoffel de Greve, Margriete Papeg Catelyntje Herbouts
21.07.1658	?	Jacob Luycx	Christyntje Rochussen	Adriaen Doenssen, Elisabeth Verleure Joos de Rouck, Stoffelijntje Janssen, Janneken
28.07.1658	Zusanneken	Jan de Geus	Jaquemyntje Kasebil	Adriaen van der Leye, Steven Geertsen, Mayl Vervate, Paulyntje Geersen
28.07.1658	Catelyntje	Jan Melier	Magdaleentje Verschengel	Franciscoys Matthyssen, Janneken Verheecke
28.07.1658	Janneken	Pieter Merrison	Neeltje Pietersen	
18.08.1658	Joris	Joris Goethals	Anna Mombaerts	
25.08.1658	Jaquemyntje	Jacob Jans	Tanneken Bruneels	
25.08.1658	Mayken	Joos Timmerman	Tanneken de Bruyne	
25.08.1658	Hendrick	Pieter van de Velde	?	
01.09.1658	Pieterrella	Jan Gulden	Francijntje Burchgrave (Burggrave)	
15.09.1658	Mayken	Jan Vraemhout	Pryntje la Condee	
22.09.1658	Adriaen	Adriaen Cornelissen	Maijken Andriessen	
29.09.1658	Jan	Pieter Vervate	Janneken de Mey	
29.09.1658	Jan	Adriaen de Vos	Francyntje Mortiers	
13.10.1658	Helena	Jacob Andriessen Huijge	Robijntje Casteleijn	
13.10.1658	Joannes	Arnout Soets	Francyntje Costers	
13.10.1658	Jacob	Pieter de Venyn	Mayken Antheunissen	
20.10.1658	Appolonia	Joos Potteldoorn	Tanneken Govaerts (Doye)	
03.11.1658	Joannes	Dirck Teeuwe	Mary Dirx	
10.11.1658	Jaquemyntje	Jan de Cocq	Leijntje Janssen	
10.11.1658	Daniel	Daniel van Male	Jaquemyntje Carels	
10.11.1658	Jacob	Pieter Verstrate	Janneken Geuns	
01.12.1658	Elisabeth	Nicasen van A(c)kkeren	Janneken Claeijssen	
01.12.1658	Elias	Elias Danckert	Anna Massaris	
08.12.1658	Cornelis	Cornelis van der Leye	Barbel Allaerts	
15.12.1658	Joannes	Jan Leco	Mayken Fannet	

15.12.1658	Bartholomeus	Pieter Rotiers	Mary Verbeke	Abraham Aertsen Bartholomeus Byn, Janeker Jan Verbeke, Cornelis Wisse, Janneken Wisse Bastyn
25.12.1658	Jan	Roelof Verbeke	?	
1659				
05.01.1659	Jan	Jan van Meerhoge	Arnoudyntje ?	Adriaen Andriessen, Pieter de Meuselaer, Jar Verheecke, Josyne Schapers
05.01.1659	Janneken	Jan van Meerhoge	Arnoudyntje ?	Adriaen Andriessen, Pieter de Meuselaer, Jar Verheecke, Josyne Schapers
12.01.1659	Abraham	Jacob Carpentrij	Prijntje Huijge	Abraham Aertsen, Jan Hoste, Narij Carpentri Brouwows
19.01.1659	Tanneken	Nicolaes Valckenaer	Dina de Knuyt	Guilliams Caluaert, Rochus Rochussen
19.01.1659	Mary	Joos Verdonck	Pieternelle Claessen	Pieter Verdonck, Dina Doorns
26.01.1659	Anna	Lowijs de Dobbelaer	Maijken ?	Joannes Biebouw, Tanneken Verbeke en Maij
26.01.1659	Josyntje	Philips Plavier	Josyntje Vermeere	Hendrick Pieterssen Amaker, Pieter Mestdael Catelyntje Jorissen, Janneken Vermeere
??.02.1659	Crijntje	Jacob Geertsens van der Hove	Cornelia	Adriaen Jans, Maijken van der ?
??.02.1659	Leuntje	Laurens Pieters	Lauryntje Janssen	Evert Pieters, Mayken Kerfysier
02.02.1659	Jacob	Jacob Uyttenbogaert	Antholette de Meulenaer	Catelyntje Casteleyns, vr. van Erasmus Uytte
16.02.1659	Jan	Jan Avijn	Prijntje Blomme	Prijntje de Knuijt
??.03.1659	Joannes	Adriaen Simons	Janneken Pourck	? de Pourck, Mayken Antheussissen
09.03.1659	Josyne	Joos de Rouck	Anneken de Boyse	Anna Massaris
16.03.1659	Pieter	Joos Dircx	Jaquemijntje Schouts	
23.03.1659	Maria	Joos Verheecke	Maria Dobbels	
30.03.1659	Zusanna	Erasmus Uyttenbogaert	Catelyntje Casteleyns	
??.04.1659	?	Maerten Troy	Mary Marelaers	? Verheecke, Adriaentje Troy
??.04.1659	Gillis	Gillis Versmisse	Janneken Michielsens	Adriaentje Deckers, Mayken ?
29.04.1659	Adriaen	Adriaen de Poort	Janneken Moermans	Steven Zapsi, Catelijntje Jorissen
29.04.1659	Janneken	Baven Verdouw	Mary Uyttenbogaert	Jacob Uyttenbogaert, Centyne Verdouw
04.05.1659	Zusanna	Pieter Erasmussen	Maijken Wijtte	Pieter van Brienen, Marinus van Overbeke, P Francoijssen, Neeltje Erasmussen
04.05.1659	Mayken	Abraham Paulussen	Mayken Ronse	Stoffel Ronse, Jaquemyntje Bruggevate
04.05.1659	Joannis	Lieven de Vos	Catelyntje Bruneel	Jan de Vos, Gillis Bruneel, Pieternelle Glege
04.05.1659	Marinus	Jacob Wielmaker	Elisabeth Pandelaers	Lowys de Dobbelaer, Abraham Aertsen, Adr Wielmaker, Elisabeth Wielmaker
11.05.1659	Cornelia	Steven Savate	Tonyntje Melssen	Cornelis Marinussen, Elisabeth Mattheussen
25.05.1659	Elisabeth	Pieter de Hase	Levijne Duijnslogers	Lowijs de Blare, Pieter Roste, Lijsbeth Decker
02.06.1659	Adriaentje	Bartholomeus Cant (Kant)	Cateljne (Catelijntje) Baers	Robbert Guns, Jan Hoste, Dina Jacobssen, Cla Piete de Pla, Adriaen Denyssen, Anna Momb Mayken Romanis
02.06.1659	Pieter	Thomas de Valckenaer	Mayken ?	Arnout Dirxsen, Francois Geersen, Susannek Hendricx, Barbel Stevens
15.06.1659	Joannes	Jan Olfaert	Janneken Janssen	Cornelis Geertssen, Magdaleentje Verhooge
29.06.1659	Maijken	Lieven Govers (Govert)	Janneken (Tanneken) Maljaerts	Hendrick Amaker, Jan Cools, Janneken de Vc Lauryntje Jans
06.07.1659	Pieter	Pieter de Vos	Leuntje Pieters	Lowys de Dobbelaer, Jacob Danekens, Mayke Meulenaer
13.07.1659	Matthys	Matthys Verbeke	Tanneken Danekens	Appolonia Daniels
20.07.1659	Appolonia	Nicolaes Tanto	Neeltje Vervate	Guilliams van Tomme, Andries van der Vere Isackers
20.07.1659	Catelyne	Michiel van Tomme	Mayken van der Vere	
10.08.1659	?	Simon Hubrechts	Willemijntje (de) Keijser(s)	Cornelis Geertsens, ? van Malen
17.08.1659	?	Guilliams van Ackkeren	Adriaantje de Lange	Elbrecht Welvaert
17.08.1659	?	Arnout Hermans	Proontje Bakers	Pieter de Wale, Josijntje ?
24.08.1659	?	Marin van Likerke	Janneken de Cuyper	Andries van der Vere, Pryntje Avyn
??.09.1659	?	Gysel de Smit	Jaquemyntje Fin(s)	Jan de ?, ? Meulenaers, Catelyntje Welvaert
??.09.1659	?	Jan Vergrote	Adriaentje Verstrate	Philips Vergote, Lowyse Verstrate
07.09.1659	?	Cornelis van der Walle	Tanneken Pieters	Adriaen Doenssen, Jan Troy, Mecchelyntje de Pryntje Pieters
14.09.1659	?	? Schilder	Elisabeth de Winter	David Knockaert, Rosiane Verbeke
21.09.1659	?	? Decker	Lijsbeth de Blare	Lowijs ?, Vijntje Dase, Lijsbeth de Vos
21.09.1659	?	Lieven de Reu	Vyntje Vermaes	Frans Matthyssen, Saertje Meulenaers
12.10.1659	Daniel	Daniel Bastin	Helena Cambiers	Dirck Hillebrants, Joannes Braakman, Maria Broeckenaert, Tanneken Melst
12.10.1659	Pieter	Charel Herbout	Marijtte Pieters	Pieter Dircx, Vincent Lievens Pandelaer, Mar Herbouts

09.11.1659	Laurens	Jacob van Viane	Jaquemyntje Deckers	Tanneken Pins
16.11.1659	Joannes	Jan Heecke	Margriete Veermans	Tanneken Mesdag
1660				
04.01.1660	Eduard	Anthony de Meulenaer	Sara Byns	Jacob Luycx, Cornelis de Meulenaer, Neeltje
25.01.1660	Andries	Jan Gijssels	Leijntje Ollebrants	Philips Blanckaert, Catelina Geeraerts
15.02.1660	Joannes	Roelof Janssen	Marij Verbeke	Adriaen Francke, Jan de Cock, Woutrijntje de Helena Cambiers
22.02.1660	Pieter	Maerten Heelant	Tanneken Mesdag	Jasper Mesdag, Cornelis de Meulenaer, Maijk
07.03.1660	Jacob	Gillis Daniels	Catelijnfje Outerloot	Catelijne Pieters
14.03.1660	Joos	Lieven ? Weert	?	Pryntje de Meulenaer
21.03.1660	Jan	Lieven Verheecke	Catelyntje Rouwvlees	Gillis Cootey Jan Hoste, Pryntje de Mey
29.03.1660	Francois	Jan Janssen	Francijntje Versille	Francois Chevallier, Prijntje de Cleene
04.04.1660	Matthijs	Soos de Clerck	Prijntje Pieters	Joris Goethals, Jan van Coppernol, Gooitje de Meulenaer, Josijntje de Clerck
04.04.1660	Cornelis	Jan Troy	Mayken Lambrechts(sen)	Allaert Pollet, Abraham Stoppels, Mary Bare
11.04.1660	Josyntje	Adriaen Vereecke	Grietje Danck(a)erts	Cornelis de Meulenaer, Mayken de Meulenaer
11.04.1660	Jan	Jan van de Woestyne	Mayken Pins	Jan Pin, Cornelis op de Camp, Jaquemyntje P Elisabet de Clerck
02.05.1660	Josyntje	Joos Potteldoorn	Tanneken Govaerts (Doye)	Bartholomeus Byn, Adriaentje Casteleyn, Ma Verschore, Gooltje Doye
17.05.1660	Simon	Simon Verdouw	Janneken Stoppels	Abraham Stoppels, Mary Uyttenbogaert
13.06.1660	Tanneken	Gillis Versmisse	Janneken Michielsens	Bartholomeus Byn, Jan Aertsen, Susanna Dec Saartje Deckers
27.06.1660	Carel	Laurens Lievens	?	Daniel van Male, Simon Hubrechts, Mary Ba Paulyntje Rycx
01.08.1660	Tanneken	Joos Bolberge	Catelijntje Claeijssen	Jacob van Meenen, Catelijne Rouwvlees
01.08.1660	Marij	Arnout Hermans	Proontje Bakers	Elisabeth Hermans
15.08.1660	Josijntje	Nicasen van A(c)kkeren	Janneken Claeijssen	Cornelis de Meulenaer jr., Josijne Costenobel
15.08.1660	Tanneken	Bernhard Mascle	Maria Jansen	Levyn Nimmegeer, griffier, Jacob Coop, Josir Lucia Treutelaer
29.08.1660	Tanneken	Jan Geersen	Vijntje Geertsen	Jacob Geertsen, Pieter de Vriese, Tanneken D Cambiers
12.09.1660	Maijken	Hendrick de Bare	Tanneken Andriessen	Cornelis Wisse sr., Geleijn Maertens, Maijken Meulenaers
17.10.1660	Antheunis	Jan Vergrote	Adriaentje Verstrate	Jan Verstrate Jr., Mayken de Pré
07.11.1660	Mayken	Daniel van Male	Jaquemyntje Carels	Abraham van Male, Josyne van Isackers
07.11.1660	Jan	Philips Vergrote	Mayken de Pré	Jan Vergote, Proontje Bakero, vr. van Arnout
26.12.1660	Catelijntje	Guilliam van Ackkeren	Adriaantje de Lange	Daniel Bastijn, Catelijntje Welvaert
26.12.1660	Marytje	Nicolaes Valckenaer	Dina de Knuyt	Pieter Rochussen, Claes Allaerts, Marytje Joo Janneken Caluaerts
1661				
30.01.1661	Marij	Jan Heecke	Margriete Veermans	Jaquemyntje Heecke
06.02.1661	Jacob	Jaques Carpentrij	Elisabeth Crippeele	Charel Martier, Jacob van Ouwegem, Maijker Francijntje Becker
20.02.1661	Janneken	Maerten Eelant	Tanneken Mestdag	Adriaen Vereecke, Elisabeth van Buren
13.03.1661	Cornelis	Anthony de Meulenaer	Sara Byns	Adriaen Cornelissen, Jan Olfaert, Mayken Do
20.03.1661	Francyntje	Arnout Soets	Francyntje Costers	Dirck Costers, Rosiane Verbeke, Leyntje Jacol Boudewijn de Kousseemaker (beh. tot de kerk Schoondijke), Anthonij de Meulenaer, Francij Locque, Maijken Joos, wed. van Hubrecht Da
06.04.1661	Bartholomeus	Bartholomeus Bijl	Maijken Meulenaers	Laurens van de Clooster, Adriaen Vereecke, I Portiers
15.05.1661	Elisabeth	Pieter Rotiers	Mary Verbeke	Jan de Rycke, Jan de Rostyne, Willemyntje R Tanneken Mosis
24.07.1661	Andries	Gysel de Smit	Jaquemyntje Fin(s)	Joris Amaker, Vijntje Plox
28.08.1661	Joris	Cornelis op de Camp	Adriaentje Jacobssen	Arnout Hermans, Elisabeth Benoot
16.10.1661	Josijntje	Jan Avijn	Prijntje Blomme	

Bron:

A.A. Risseuw, publicatie nov.1989

Erik de Smidt 2018

Begraafboek Cadzand 1648-1652

Jacob Wilsens heeft inden naem onses Heeren ende salighmaker Iesum Christum iouirnael begonnen te houden over de dooden die begraven sijn inde kercke ende opt' kerckhof van de prochie van Cadsant den XVIII Iunij anno 1648.

(De parochie Cadzand omvatte tot 1659 ook Zuidzande en een deel van Nieuwvoliet)

- 19.06.1648 Adriaeniken Klaereboudts, huijsvrouw
22.06.1648 Johannis Tanto het kindt van Claes Tanto (kercke)
06.07.1648 Anna de Dobbelaers, huijsvrouw van Jacob Jacobsen (kercke)
19.08.1648 Catalijnna de Mooi het kint van (n.i.)
25.08.1648 Charel Jolijt sijn kint genaemt Maeijken Jolijt
01.09.1648 Fieter Verbeke het kint van Matthijs Verbeke hooftman en kerckmr. (kercke)
10.09.1648 Willem Trooij de soon van Cornelis Trooij (kercke)
12.09.1648 Jan Callewaert
12.10.1648 Apaloneke Braems
21.10.1648 Jan Iwaerden
18.11.1648 Lijsabedt van Ophove
18.11.1648 Johannis Jansen
19.11.1648 Adriaen de Groos
24.11.1648 Sara Rens kint
25.11.1648 Janneken Poots
20.12.1648 Lieven Janssens kindt
28.12.1648 Maeijken Meulenaers het kindt van Gullijame de Meulenaer (kercke)
31.12.1648 Janneken Roo, huijsvrouw van Franschoijs Lievens Pandelaer
04.01.1649 Pieter Rens
07.01.1649 Jacob Uttenboogaert, kint
14.01.1649 Janneken Noutte, een vrouwe
18.01.1649 Anthonis de (Zee?)
22.01.1649 Jacob Jacobssen Meerlevre, jonghman (kercke)
25.01.1649 Jeremias Nicollai, Commandeur van het Retrenchement (kercke)
04.02.1649 Catalijntien Veermans, huijsvrouw van (n.i.)
12.02.1649 Heijndrick den Boer
12.02.1649 Maeijken Hoste, huijsvrouw
20.02.1649 Cornelis (n.i.)
20.02.1649 Christijaen Adriaenssen
07.03.1649 Maeijken Leenders, vrouwe
10.03.1649 het kint van (n.i.) Waverij
10.03.1649 Pauwels Pauwels Seuwoudt (?)
15.03.1649 Rosijaneken Rens een kindt
17.03.1649 Catalijntien Jansen
37.03.1649 Adrijantien 't kindt van Heijn. den Boer
29.03.1649 Jan de Wielemaecker ouderlijnck
03.04.1649 Tanneken Jans de Groote
05.04.1649 Jacob de Hooijmaeijer
12.04.1649 Heijndrick Huijbreghsen een kint
12.04.1649 Lowijseken de Bovijse een kindt (kercke)
22.04.1649 Neelken van Overbeke het kint van Marinnis van Overbeke, noch ongedoopt (kercke)
05.05.1649 Baudewijn de Flou
06.05.1649 Adriaen de Decker
17.05.1649 Jan de Vloo
16.05.1649 Jan Roehoer was prochiaen der prochie Adijnkercke gestorven int arm-huijs
20.05.1649 Adriaenneken de Klerck een kint
20.05.1649 Anneken Karels jonghedochter (kercke)
30.05.1649 Cornelis Charelssen
07.06.1649 Susanna (n.i.) Philips Jo: berijdder (kercke) N.B. huw. contr. 10.08.1649 Philips Joossen Bitter, wedr. v.

Susanna Quaclays, berijder v. Cadzand (Z.VI. 1834).

29.06.1649 Elijsabdt Jochums een kint
08.07.1649 Marijtien Pledts een kint
19.07.1649 Pauwels Franssen van den armen
10.08.1649 Jan Vermauw een man
21.08.1649 Abraham Bromle een kindt
04.09.1649 Michiel Heijndricx een man
22.09.1649 Janneken Janssen een kindt
28.09.1649 Tonijneken Anderijsen een vrouw (kerck)
29.09.1649 Josijnken Pieters een vrouwe
05.10.1649 Andries de Brouwer een kindt
17.10.1649 Jacob Comijn een kindt
17.10.1649 Aerrenoudt Vermaes jonghman
28.10.1649 Janneken Veloo een vrouwe
29.10.1649 Josijnneken de Wolff een dochter
18.11.1649 Sara de Wachter een kint
22.11.1649 Joos de Wolff jonghman
27.11.1649 Elijsaedt Janssen
01.12.1649 Pauwels Wisse jonghman
08.12.1649 Vijntien Pieters een vrouw
08.12.1649 Gillis Verbeke een kint
09.12.1649 Johannis vander Weghe een kindt
29.12.1649 Aernoudt Jacobs een man
20.12.1649 Susanna de Aveloose een kint
22.12.1649 Maeijken Goutiers de huijsvrouwe van Heijndrick de Meul
25.12.1649 Jacob Raes een kint
07.01.1650 Jan Strubbe
11.01.1650 Elisabedt de Meulenaers het kindt van Gullujame de Meullenare (kercke)
15.01.1650 Mattheus Dobbelaer een man (kercke)
23.01.1650 Adrijaneken de Decker, jonghedochter
01.02.1650 Jan Tieleman een kindt
01.02.1650 Jan Vervate 't kindt van Pr. Vervate (kercke)
25.03.1650 Joos Pauwelssen jonghman int arm huijs overleden
13.04.1650 Janneken Veermans een vrouw
17.04.1650 Claes Pauwelsen Eewits een man
20.04.1650 Tanneken Tijlemans een kindt
23.04.1650 Jacob Widts, timmerman
28.04.1650 Maeijken Willemijns een vrouwe
02.05.1650 Janneken Sthoijaerts een vrouw
17.05.1650 Jan Willemijnsen een jonghman
30.05.1650 Sara de Later een kint
12.06.1650 Jacob Ploquet, Comijs (kercke)
28.06.1650 Lauweris Cornelissen een man
06.07.1650 Jan Verheecke een man
06.07.1650 Heijndrick Huijbregghsen een man
30.07.1650 Catalijntien Pieters een vrouwe
31.07.1650 Isaac Reijniers een knecht
21.08.1650 Pauwels Pauwelssen Eeuwouts een kint
27.08.1650 Elijsabedt Pauwelssen Eeuwouts een kint
31.08.1650 Anthonis de Steegher een kint
02.09.1650 Anna Tanghe een vrouwe
06.09.1650 Cent Callewaert een man
14.09.1650 Maeijken Oste een vrouwe
17.09.1650 Neelken Hasaerts huijsvrouwe van L. Roqussen (kercke)
19.09.1650 Pieter Verstraete een kindt
23.09.1650 Jan Allaerts een jonghman
10.10.1650 Boudewijn de Flouw schutter
15.10.1650 Cornelis Lauwerissen een kint

18.10.1650 Janneken Rebijns jonghe do.
30.10.1650 Catalijntien van Duijne een kint
31.10.1650 Lowijs Bequij jo:man
17.11.1650 Jacob Andriessen een kint
19.11.1650 Pieternelleken van Nieuwater een kindt
01.12.1650 Jacomijntien du Flouw een kindt (armen)
15.12.1650 Adriaen Marijnnissen Quoet een kint
04.01.1651 Peter Vertomme Constabel
10.01.1651 Jacob Paschiers Leijaertsen een kindt
10.01.1651 Bartholomeus de Wachter een kint van Jacob de Wachter (kercke)
12.01.1651 Lauweris Roquessen een man (kercke)
12.01.1651 Philips Jooses berijder van Cadsant (kercke)
03.02.1651 Jan Kallewaert een kint
13.02.1651 Elijsabedt van Rentregemts fa. Joos een vrouwe (kercke)
12.02.1651 Jan den Burger een jonghman
24.02.1651 Abraham Deckers een jonghman
25.02.1651 Josijneken Vereecke een vrouwe
27.02.1651 Frans Benoo een man (armen)
28.02.1651 Claes van Buijren een kint van Abraham van Buijren
03.03.1651 Janneken Uitenboogaert een vrouwe
04.03.1651 Josijneken Callewaerts een jon. dochter
10.03.1651 Lauweris Braems een kint (kercke)
13.03.1651 Pieter Willemijns Wollecooper een man
16.03.1651 Maeijken vande Velde een vrouwe
18.03.1651 Heijndrick Huijbrechsen een kint
25.03.1651 ongedoopt kint van Marijnnis van Overbeke (kercke)
25.03.1651 Daniel Bastijn een kindt
30.03.1651 Eduwaerdt Brommele een man schrijver de compagnie van den wijllent Cap. Lonck
01.04.1651 Jacob Koppijn een kindt
13.04.1651 Pieter de Meulenare jongm. (kercke)
12.04.1651 Lieven Dobbelare een kindt (kercke)
29.04.1651 Neeltien Trooijs een dochter
13.05.1651 Luquas de Bare een jonghman
15.05.1651 Guillijame de Meulenare een man (kercke)
16.05.1651 Lieven den Decker een kindt
22.05.1651 Dijna Verguldt een vrouwe (kercke)
04.06.1651 Mattheus Dobbelare een kint (kercke)
04.06.1651 Maeijken Bieboudts kindt
11.06.1651 onghedoopt kint van Pieter de Vrijse de meijninghe was te laten dopen Neeltien
29.06.1651 Pieter Dobbelare het kint van Mattheus Dobb. (kercke)
05.07.1651 Lowijs Huijghe een man
17.07.1651 een ongedoopt kindt (tweelijnck) van Jacob Andriessen Huighe
23.07.1651 Abraham Andriessen Huighe een kindt (tweelijnck)
03.08.1651 ongedoopt kindt van Claes de Meulenare (kercke)
04.08.1651 Jacomijntien Geloude (?) een vrouwe
04.09.1651 een ongedoopt kindt van Jacob de Wachter (kercke)
10.09.1651 Johannis (n.i.) een kindt
31.09.1651 Boudewijn Veerman een kint
18.09.1651 Maeijken Ghijssels een kindt
18.09.1651 Maeijken Adriaensen Huijghe een kint
21.09.1651 Mariten Verdoeck een kindt
26.10.1651 Catalina Verbrugghe een kind
04.11.1651 Sander Taris Chirijvent (?) een man
10.11.1651 Arenodt Stoppels een jonghman
13.11.1651 Janneken Allaerts een kindt
03.12.1651 Isaac Rens Clock luijer en graefmaecker
04.12.1651 Neelken Adriaensen een vrouwe hujsvrouwe van Gilles Daniels
09.02.1652 Matthijs Verbeke een kindt vanden kerckmeester ouderlijnck en gesworen van Cadsant (kercke)

14.01.1652 ongedoopt kint van Jacob Ketelare
15.01.1652 Cornelis Daems een man
15.01.1652 Elisabeth Andriessen een kindt
23.01.1652 Neelken Huijbreghsen een vrouwe
04.02.1652 Neelken Lambrechtsen een vrouwe
10.02.1652 Adriaenken Ruijbrechsen een kint
12.02.1652 (n i.) moeder van Bartholomeus Blancker
17.02.1652 Paschijne Smits een vrouwe
23.02.1652 Sander Leeijaert een jonghman
28.02.1652 Jacobmijntien Vercraeije een vrouwe
20.03.1652 Neelken Bastijn een kindt
23.03.1652 twee ongedoopte kinderen van Marinis van Overbeke (kercke)
06.04.1652 Tonijneken Tanto een kindt
20.04.1652 Josijneken van Rosebeke een vrouwe
13.05.1652 Willem Carels een man (kerck)
16.05.1652 Lauweris Versmisse een jonghman
25.05.1652 een ongedoopt kindt van Paschier Leijaerts
21.06.1652 Rosijaneken de Dobbelare een kint van Louwijs de Dobbe1are (kercke)
25.06.1652 Tanneken Jans een kindt van Jan Geertsen
07.06.1652 een ongedoopt kint van Joos Tielemans
29.06.1652 Jochem Jochemsen een kindt
11.07.1652 Cent Verbeke geseght vanden Bossche een man
27.07.1652 Adriaeneken Marijnissen Malbrancke het kint van Marin: de Smit
28.07.1652 Neelken Flau een kindt
30.07.1652 Davidt Adriaenssen Bartol een man
09.08.1652 Ghijbrecht van Zuijlen een jonghman was verdroncken int zoutwater
17.08.1652 Hendricktien Lambers huijsvrouwe van Ghisbert Lojen
21.08.1652 Neeltien Pieters een kint
31.08.1652 Janneken van Driel het kint van Jan Driel (kercke)
02.09.1652 Anneken Dillecams een dochter 12 jaren
03.09.1652 Joos Verbeke een kindt
07.09.1652 Jan Kandt een man
09.09.1652 Jasper Verduist een kindt
15.09.1652 Joris Vermaes een jonghman

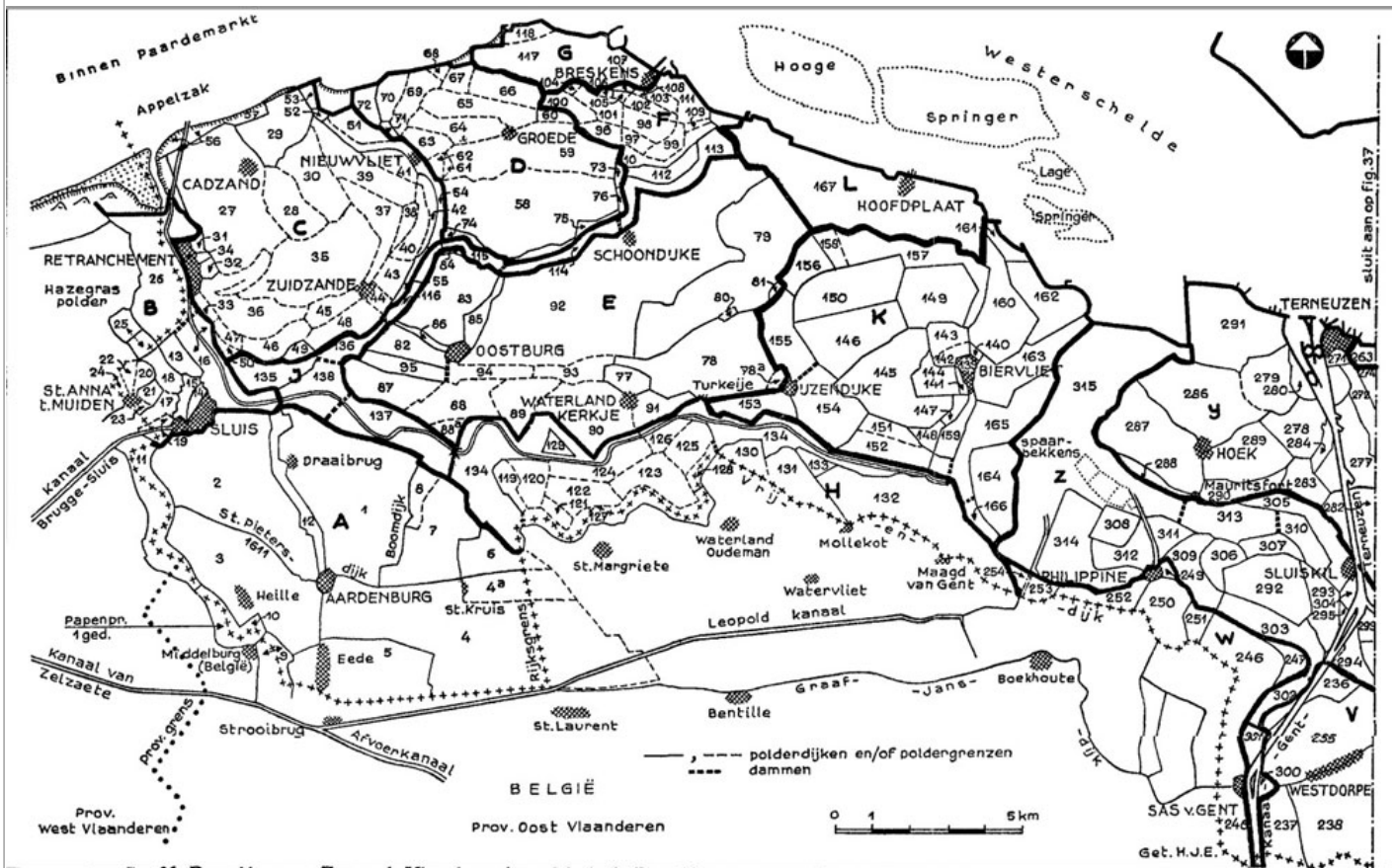
Bron:

Jacob Wilsens

P.J. van Cruyningen, publicatie 1981

Erik de Smidt 2018

DE POLDERS IN ZEEUWS-VLAANDEREN IN 1660

DE POLDERS VAN WEST ZEEUWSCH VLAANDEREN GROEPSGEWIJS VERMELD (met jaartal van bedijking):

§ 2. DE POLDERS ROND AARDENBURG

— A —	
1 Isabellapr. ben. Aardenburg	1649
2 Bew. Eede ben. St Pietersdijk	1650
3 Bew. Eede bez. St Pietersdijk	1650
4 Beoost. Eede en	
4a Hoogland v. St Kruis	1651/1687
5 Biezen	1608
6 Kleine Boom	1672
7 Grote Boom	1698
8 Goodsvliet	1698
9 Middelburgsche	1700
10 Papen 2e ged.	1700
11 Lapschuursche Gat	1739
12 Aardenburgsche haven	1813

§ 3. DE SLUISSCHE- EN ZWINPRS.

— B —	
13 Kleine Pas	1795
14 Maria (Sluis)	1773?
15 Sluissche Haven	1861
16 Zwin	1864
17 Robbemoreel	1375?
18 Gouverneur	1716
19 Kraeyens	1747
20 Maneschijn	ca 1282
21 Brugsche	?
22 Brixus	?
23 Zoutepanne	?
24 Greveninge	?
25 Godefroi en Burcel	?
28 Willem Leopold	1873

§ 4. DE PRS. v. CADZAND, ZUIDZANDE EN NIEUWVLIET

— C —	
27 Oudelandse (Cadzand)	1112?
28 Vierhonderd	1399
29 Tienhonderd	1623
30 Strijdersgat	1415
31 Versche	?
32 Zand	?
33 Bew. Terhofstede	1498
34 Retranchement	?
35 Zuidzande	1112?
36 Vierhonderd Beoost. Terhofstede	1403
37 Antwerper	1417
38 Gars en Grubeke	1502
39 St Jans	1527
40 St Joris	1534

§ 5. DE „CATSPOLDERS“ c.a.

— D —	
58 Nw. Groedsche	1613
59 Oude Groedsche	1613
60 Bloks	1613
61 Tuin	1613
62 Isen	1613
63 Oude	1613
64 Stoute of Zoute	1613
65 Proost	1613
66 Gerard de Moors	1613
67 Kleine	1613
68 Cleyhems of Cletems	1613
69 's Graven	1613
70 Baanst	1448/1611
71 Lampins	1530
72 Adorns	1536/1615
73 Parochie	1635
74 v. de Lingsen	1636
75 Grootte Cornelia	1649
76 Kleine Cornelia	1650

§ 6. DE ORANJEPOLDERS c.a.

— E —	
77 Gouden	1539
78 Maurits	1614
78a Retranchement (IJzendijke)	1604
79 Oranje	1618
80 Dierentijd	1618
81 Manteau	?
82 Veerhoek	?
83 Grootte Henricus	1615/1637
84 Kleine Henricus	1649/1660

§ 7. DE BAARZANDEPRS. c.a.

— F —	
96 Zuidwesthoek	1610
97 Noordwesthoek	1610
98 Bulzen	1610
99 Zuidoosthoek	1610
100 Heeren	1610
101 Stenen	1610
102 Gistelare	1610
103 Golen	1610
104 Schallengalle	1610
105 Roode	1610
106 Parasyts	1610
107 H. Veerse of Verse	1610
108 Zuidkerke	1610
109 Voise	1639
110 Klein Baarzande	1639
111 Elisabeth	1639
112 Jong Baarzande	1663
113 Nieuwerhaven	1744
114 Magdalena	1775
115 Snouck Hurgronje	1794
116 Crane	1799

§ 8. PRS. OP BRESKENSZAND

— G —	
117 Oud Breskens	1610
118 Jong Breskens	1610

§ 9. EILAND- EN BRANDKR. PRS.

— H —	
119 Marguërite	1429
120 St Joris	1450
121 Kruis	1462
122 St Lievens	1481
123 Jeronimus	1501
124 Oude Passageule (zuid. dl)	1711

§ 10. DE „OTTEVAERE EN VAN DAMME“ PRS.

— J —	
135 Olieslagers	1803
136 Austerlitz	1805
137 Sophia	1807
138 Diomedè	1827

§ 11. DE PRS. ROND BIERVLIET

— K —	
139 Oude Stads	?
140 Kom	1869?
141 Brils	?
142 Kleine Zoute	1619
143 Grote Zoute	1619
144 Geertruida	1619
145 Oranje (Biervliet)	1619
146 Amalia	1638
147 Maria (Biervliet)	1666
148 St Anna	1669?
149 Helena	1691
150 St Pieters	1699
151 Kleine Zuiddiepe	1660/1670
152 Grote Zuiddiepe	1658
153 Kl. Jkvr. Benoorden	1653
154 Gr. Jkvr. Benoorden	1702
155 Zacharias 1e d.	1740
156 Zacharias 2e d.	1774
157 Wilhelmina	1776
158 Zacharias 3e d.	1776
159 Magdalena	1780
160 Beukels	1804
161 Thomaes	1845
162 Paulina	1845
163 Elisabeth	1866
164 Angelina	1847
165 Koninginne	1893
166 Van Dunnè	1907

§ 12. DE HOOFDPLAATPR.

— L —	
167 Hoofdplaat	1778

CADZAND, IMMIGRANTEN, 1685

Begin 17e was al een grote groep gevluchte protestantse Vlamingen via De Bevelanden/Walcheren naar 't Land van Cadzand gekomen. Een groep immigranten uit Salzburg en groepen protestantse Franse vluchtelingen volgden.

Aanleiding voor de migratiegolf was het besluit van Lodewijk XIV op 17 oktober 1685 om het Edict van Nantes te herroepen. Dat was in 1598 uitgevaardigd door de Franse koning Hendrik IV om een einde te maken aan godsdienstige twisten in Frankrijk. De hugenoten (protestanten) kregen onder meer rechten op uitoefening van hun geloof. Maar nu werd het Edict door de Zonnekoning herroepen met het Edict van Fontainebleau, dat een eind moest maken aan de invloed van de door Franse katholieken intussen gehate hugenoten.

Zo kwam in 1685, nadat eerst eind juni 1685 de kerk te Guînes was gesloten, en daarna op 18 oktober 1685 het Edict van Nantes was herroepen, vrijwel de gehele protestante bevolking, onder aanvoering van hun predikant Pierre Trouillard, naar het gebied van Groede en Cadzand. De keuze voor dat gebied was niet zo toevallig.

Het land van Cadzand was verarmd. De afgelopen jaren zorgden grote droogte en langdurige regen voor slechte oogsten in 1679, 1680 en 1681. De boeren moesten vee en land verkopen om aan hun verplichtingen te voldoen. In 1682 werd een groot aantal polders door een geweldige stormvloed overspoeld. Hofsteden werden verlaten, het land werd voor een vijfde van de waarde verkocht of onbebouwd gelaten.

Voor de Franse edelen, gefortuneerde zakenlieden, maar vooral boeren en ambachtslieden, was dit de gelegenheid om naar het protestantgezinde Cadzand te emigreren. Niet alleen lag het tamelijk dichtbij, zo'n 125 km, maar er waren ook al decennia lang vele relaties tussen beide gebieden. Bovendien bestond er in Groede al sinds 1618 een Waalse kerk, om de vele gevluchte Fransen (met name aanvankelijk uit de gebieden rond Lille) te bedienen.

De namen van Franse vluchtelingen die in 1685 naar Cadzand kwamen (soo is 't, dat wij overbringen de Fransen onder ons district zijn komen wonen, ende zijn alsvolcht):

Marij Batton, weduwe van Piere Latur, drie kinderen,
Isaack Kerpentije, zijn vrouw, vier kinderen,
Jan Saeijse, zijn vrouw, twee kinderen,
Isaack Crens, vrouw, vijf kinderen,
Merck Dure, vrouw, twee kinderen,
Daniel de Noel, vrouw, drie kinderen,
Isaack Teveleijn, vrouw, drie kinderen,
een weduwe Ester Duru, met drie kinderen,
een dochter, met name Ester Errijba,
een jonkman, met name Jacob Lekort,
Jan Labijck, vrouw, drie kinderen,
Pieter Konte, vrouw, een kind,
Isaack van Houte, vrouw, drie kinderen,
Jan Albert, vrouw, een kind,
Abraam Poreij, vrouw, twee kinderen,
Jacob van Houte, vrouw, vier kinderen,
Isaac Clerbaut, vrouw, twee kinderen,
Jean Cappon, vrouw,
Marie Mangné, twee kinderen.

Mede door de vestiging van hugenoten groeide de bevolking in West Zeeuws-Vlaanderen van 12.769 in 1698 naar 24.307 in 1849. Midden 19e eeuw gaf dit problemen met de werkgelegenheid, wat een emigratiegolf naar Zuid Amerika en Noord-Amerika op gang bracht.

Bron:

Rechterlijk archief Vrije van Sluis 384, nr. 63, bewerkt door dr. J. de Hullu en drs. Huib J. Plankeel.

Dr. J. de Hullu; Nota betreffende de geschiedenis van de Nederlandsch-Hervormde Kerk te Cadzand; 1925

INWONERS VAN CADZAND-DORP IN 1688

De lijst is opgesteld door de hoofdmannen Jan de Pauw en Jacobus Casteleijn. Genoemd zijn alleen de gezinshoofden, de knechten en de meiden. Een hoofdman is de voorloper van de veldwachter/politieman.

<p><u>A</u> Abeele, Mattheus van Albert, Jan</p> <p><u>B</u> Bakeroet, Marij Bare, Catelijntje de Barel, Jean Batton, Marij, wed van Piere Latur Belle, Sara van Berse, Barbel de Beuckels, Lieven Bijn, Bartholomeus Bijns, Adriaentje Bluse, Pieter Boetselaer, Steven Bondewel, Isaack Braackman, Adriaen/ Brackman Braackman, Cornelis/ Brackman Brouwer, Guilliame den Brouwers, Tanneken Bruijne, Marij de</p> <p><u>C</u> Caneel, Jacob Capon, Jan Carpentrij, Andries Carpentrij, Isaack/ Carpentier Carpentry, Abraham Cattjeuw, Jan Clarebouw, Isaack/ Clerbout/ Clerbaut Clauaert, Laurens Constantinopolis, Prijntie/ Constant Coppeleij, Pieter Couchefer, Jacob/ Jacob Koster (meester) Courman, Michiel Couter, Willem de Craince, Isaac/ Isaack Krijns/ Crengs/Crens Craince, Suzanne/ Krijns/ Crengs/Crens Cruijernaer, Jacob Cruijernaer, Pieter</p> <p><u>D</u> Damme, Sarel van Danckerts, Prijntje Daniels, Neeltje Diercx, Pieter Doensen, Adriaen Drubij, Jaquemijne/ Draby Dure, Merck/Durpe, Marc Duru, Ester, wed.</p> <p><u>E</u> Elant, Hendrick Ellijnck, Pieter Errijba, Ester Errevaers, Anna</p> <p><u>F</u> Francke, Jan Francke, Maarten</p> <p><u>G</u> Geersen, Jan Geijter, Guilliame de Gijssels, Jan Gijstele, Jasper van/ van Gistele</p>	<p><u>H</u> Heecke, Jan Hende, Pieter van Hermans, Laurens Hoecke, Sara van Hoet, Karel Houte, Isaack van Houte, Jacob van Hubrechtsen, Jan Huge, Isaack Huijge, Jacob</p> <p><u>J</u> Jacobs, Samuel Janssen, Anthonij Jonge, Pieter de Jorissen, Isaac</p> <p><u>K</u> Kerpentje, Isaack Kleenweck, Jan/ Claywerck Knocke, Gillis Konte, Pieter Koote, Andries van de</p> <p><u>L</u> Jan Labijck, Jan Lalijs, Daniel/ L'alye Lalijs, David/ L'alye Lamate, Jaquemijntje Laroe, Jacob Lekort, Jacob Leijs, Corijn (meester) Lescluse, Jan/ Acluse Lievens, Franse Lijnge, Abraham Lippens, Joos Luns, Francina Lute, Pieter Lutein, Fransois/ Lation/ Francois Lutain</p> <p><u>M</u> Mangné,, Marie Maire, Jacob de Male, Daniel van Male, wed. Joos van Mallefaas, Pieter/ Mallefas Mare, Pieter de Masse, Adriaen van der Maton, Marij/ Matan Maton, Matthijs// Matan Meulenaer, Bartholomeus de Meulenaer, Cornelis de Meulenaer, Jacob de (hoofdman) Moens, Louijs Moens, Maijken Molaer, Magdalena de Monsore, Adriaen Mont, Jaques du</p> <p><u>N</u> Nicasen, Jan Nieuwkercke, Guilliame van Noel, Daniel de</p> <p><u>P</u> Pamel, Maijken van</p>	<p><u>R</u> Rij, Jacob de Rijcke, Anthonij de Roestijne, Jan van de Roo, Cornelis de Roo, Jacob de Roo, Janneken de Roseauw/ Rosceau, Pieter Rouse, Jacob Ruba, Esther</p> <p><u>S</u> Saijse, Jan/ Jan Sage/ Jan Saeijse Saine, Catherine de Scherdeijn, Jan/ Schardeyn Schotte, Guilliame Senaude, André/ Andries Snoude Serteels, Helena Sieux, Catelijntje Smijter, Marij de Soen, Jan Spranse, Sarel de/ Charles Desperange Stevens, Lieven Stoppels, Abraham Stoppels, Stoffel</p> <p><u>T</u> Taily, Anne Taily, Marie Taily, Pieter Teveleyn, Isaack/ Tivileijn Tombe, Gillis de Trij, Jean de</p> <p><u>V</u> Veeuw, Adriaen de/ Adriaen Veau Verdonck, Joos Verdouw, Sijmon Vereeke, Jan Vergote, Adriaentje Vergote, Anthonis Vergote, Philip Verhelst, Josijntje Verheust, Guilliame/ Verhuest Verhulst, Josijntje Vermeere, Adriaentje Vermeulen, Jan Verschelde, France Versmisse, Maerten Verstrate, Lowijs Vijver, Philips de Vos, Guilliame de Vos, Jan de Vos, Lowijs de Vriese, Jan de Vriese, Maijken de Vriese, Pieter de</p> <p><u>W</u> Waterloo, Jacob/ Jaques Waterlot Waterloo, Pieter/Waterlot Wets, Jacob Willemijs, Jan</p>
---	---	--

Goebare, Pieter	Patin, Esther/ Oster Patijn/ Patthyn
Goijens, Aegtje	Paulussen, Abraham
Govers, Jacob	Pauw, Jan de (hoofdman)
Grave, Pieter de	Pieters, Cornelis
Groenenbergh, Martinus van (predikant)	Plancke, Adriaenken
Grusey, Jan Anthon de	Porij, Abraham
Guffroj, Pierre	Pré, Pieter de
	Pufferman, Abraham/ Pifferman

Bron:

grijsbaard.nl (drs. Huib J. Plankeel)

Rechterlijk archief Vrije van Sluis 384, nr. 63, bewerkt door dr. J. de Hullu en drs. Huib J. Plankeel.

BEGRAAFBOEK CADZAND 1702-1712

15.03.1702 Abraham Schoonaart, een slecht jongman
21.03.1702 Pieter de Veeu, een kint
04.04.1702 Maria Cleenwerck, een vrouw
10.04.1702 Maria Mailot, een vrouw
04.05.1702 Antheunis Vermeulen, een man
09.05.1702 Pieter Nijkasen, een oud man
25.05.1702 Jan Bleuzet, een man
02.06.1702 Elizabeth Slock, een oude meid
09.06.1702 Jannis Brakman, een knecht
26.06.1702 Janneke van den Berge, een vrouw
08.07.1702 Maria Bernaarts een vrouw
27.07.1702 Suzanna Backers, een vrouw
12.08.1702 een ongedoopt kint van Charel Verlinge
25.08.1702 Maria Verlinge een klein kint
09.09.1702 Jan Cleenwerck, een oud jongman
28.09.1702 Gillijntje Marote, een dochter
10.10.1702 Catholijne Maeu, een vrouw
14.10.1702 Pieter Henderijck, een knecht
16.10.1702 Jannis den Brouwer, een kint
01.11.1702 Elizabeth Cerpeels, een oude vrouw
02.11.1702 Francijntje van Houwe, een kint
12.12.1702 Marie Anne Hennequin, een jongedochter
15.12.1702 Hendrik Vijt, een dragonder
19.12.1702 Adriaan de Veeu
29.12.1702 Wilhelmus Boone, een man
12.01.1703 Roda Clerbauw, een vrouw
20.01.1703 Pauwel Amandels, een man
24.01.1703 Tanneke van Male, een vrouw, met haar kindeken, hetwelck genaamt was Wouterijntje
27.01.1703 Maria Suaude, een meyt
30.01.1703 Sara de Meulenaer, een kindt
13.02.1703 Cornelia Pauwels een kindt
17.02.1703 Maria Dosselaar, een kindt
28.02.1703 Isaac Huygens een kindt
02.03.1703 Samuel Durjie, een kindt
09.03.1703 Phylips Stenaar, een man
13.03.1703 Soys Burbuur, een man
21.03.1703 Jan Dutry, een oud jongman
21.03.1703 Jan van Overbeeke, een jongman
26.03.1703 Isaac Morel, een jongman
29.03.1703 Pieter Coolmans, een kindt
07.04.1703 Anna Aervaarts, een vrouwe
27.04.1703 Marie Scherdeyn, een kindt
07.05.1703 Maria Albert, een kint
07.05.1703 Esther Bocke, een kindt
08.05.1703 Janneken van Houwe, een kindt
11.05.1703 Anthoni Gerrets, een knecht van dheer vendrig Cheffenaar
15.05.1703 Janneke Pattuer, een oude dochter
28.05.1703 Symon Albert, een man
29.05.1703 Markus Massengarbe een man
29.05.1703 Suzanna Bocke, een kindt
30.05.1703 Jan Nijkasen, een man
31.05.1703 Pieter Dirx, een jongman
24.07.1703 Jacob Huygens, een kind
01.08.1703 Pieter van de Castele, een knecht

03.08.1703 Abraham Pauwels, een kindt
17.08.1703 Abraham Kruyck, een kind
28.08.1703 Pieter Senje, een jongman
21.09.1703 Cornelis de Vos, een kindt
24.09.1703 Rosyaantje de Witte, een kindt
24.09.1703 een dragonder onder de compagnie van capteijn Wijnbrander
24.09.1703 Abraham Verleynghe, een kindt
25.09.1703 in de kerk Isaac van Houte, een man
08.10.1703 Wouterijntje de Moor, een vrouwe
20.10.1703 Henderick Hindeman, een dragonder
20.10.1703 Tanneke Verbuere, een vrouwe
25.10.1703 Augustus Bourhert, een dragonder
31.10.1703 Marijtje Cornelis, een kindt
02.11.1703 Amonika de Geyter, een kindt
08.11.1703 Jan de Vloo, een kind
22.11.1703 Elisabeth van Houte, een kind
07.12.1703 in de kerk Anna de Dobbelaer, een oude dochter
14.12.1703 Anna Evers, een kindt van een dragonder
23.12.1703 Elysabeth Vos, een vrouwe van een dragonder
26.12.1703 Barbara Jansen van Hof, een vrouwe van een corporaal
17.01.1704 Johannis van de Kote, een jongman
21.01.1704 Elysabeth Ledo, een oude vrouwe die weduwe was van Isaac Clerbau de oude
25.01.1704 Erasmus Dosch, een man
25.01.1704 in de kerk juffr. ...Huys (?) huisvrouw van vaandrig Hellendaal
04.02.1704 Steven Bordeyn, een oud jongman
11.02.1704 Pieternella Schombaart, een kindt
11.02.1704 een ongedoopt kind van Jan Albert
05.03.1704 Phylips de Gran, een oud jongman
12.03.1704 Isaac Serpentjie, een man
20.03.1704 Francois Verschelde, een jongman
28.03.1704 Jurge Chalo, een kindt
09.04.1704 Antoon Gerretsen, een kindt
10.04.1704 Nicolaus Evers, een dragonder
10.04.1704 Adriaentje Bijns, een vrouwe
17.04.1704 Marijtje Vermeulen, een kindt
22.04.1704 Janneke Verbeeke, een vrouwe
24.04.1704 Lowijsseken Verstrate, een dochter van Lowijs Verstrate
06.05.1704 Diederick Kock, een wachtmeester
07.05.1704 Bastyaan van de Vijver, een kindt
10.05.1704 Lauwereijns Michielsen, een kindt
13.05.1704 Nycolaus Davids een man
20.05.1704 Phylips la Roy, een man
29.05.1704 Lowijs Verstrate, grafmaker in Cadzand
11.06.1704 Jacob Cleenwerck een kindt
23.06.1704 Isaac Steenaart, een jongman
21.07.1704 Jacobus van de Kote, een kindt
06.08.1704 Prijntje Dooms, een oude vrouwe
11.08.1704 Cornelis Brackmans, een man
11.08.1704 Anna Marij de Kan, een kindt
26.08.1704 Pieter de Vos, een kindt
27.08.1704 Claas Davids, een kindt
29.08.1704 Isaac Cappon, een kindt
03.09.1704 Janneke.Dosch, een kindt
15.09.1704 Thomas Delbeeck, een oudt man
22.09.1704 Maria Jacoba Bossant, een kindt
03.10.1704 Maria Dosselaar, een kindt
04.10.1704 Jaquemijntje Verhoeve, een kindt
04.10.1704 Anna Matthieu, een kind

08.10.1704 Anna Maria Verhoeve, een kindt
20.10.1704 Willefrij de Buij een dragonder
03.11.1704 Marcus Gobaart, een man
04.11.1704 Isaac Verleije, een kind
07.11.1704 Adriaan de Veeu, een kindt
07.11.1704 Leuntje Verheule, een vrouwe
14.11.1704 Joos Tjampijns, een man
15.11.1704 Abraham, een bastaartkindt van Maatje Bijns
29.11.1704 Eduwaart Bijns, een oud jongman
02.12.1704 Cornelis Pieters, een jongman
06.12.1704 Michil de Couveij een oud man
06.12.1704 Pieter Waterloo, een man
13.12.1704 Jan Ooter, een knecht
16.12.1704 Jan de Vos, een man
26.12.1704 Adriaantje Jansen, een vrouwe
31.12.1704 Abraham Conijnck, een kindt
05.01.1705 Janneke Michielsens, een kindt
10.01.1705 Elisabeth van Dame, een jongedochter
22.01.1705 Antoon la Ba, een dragonder
31.01.1705 Judick Burbure, een vrouwe
11.02.1705 Andries den Brouvver, een jongman
16.02.1705 Pieter den Brouwer, een man
17.02.1705 Anna du Boo, een kindt
26.02.1705 Anna Geerijnx, een vrouwe
03.03.1705 Janneken Wachters, een vrouwe
04.03.1705 Pieternelleken Kuijvelier, een vrouwe
07.03.1705 Prijntje Danckers, een vrouwe
07.03.1705 Maria Gemaar, een jongedochter
16.03.1705 Janneke Zegers, een vrouwe
24.03.1705 Elijsabeth de Fever, een oude dochter
28.03.1705 Tonijntje Marote, een dochter
01.04.1705 Matje Marote, een dochter
07.04.1705 Jan Keesmaker, een dragonder
08.04.1705 Isaac Hendrick, een man
24.04.1705 onged. kindt van Gulijaam de Geijter
19.05.1705 Madeleena Henderijck, een dochter
13.06.1705 Cornelis Waaijaert, een man
09.07.1705 onged. kindt van Jannis Gillissen van Cruijningen (in de kerk)
15.07.1705 Anna Brabander, een meidt
15.07.1705 Phijlips du Maseere, een jonghman
18.07.1705 Pieter Lourens, een man
18.08.1705 Jan de Duck, een man
19.08.1705 Maria Albert, een dochter
05.09.1705 Jacob la Leijn, een jongman
10.09.1705 onged. kindt van Jan Albert
26.09.1705 Willem de Kouter
26.09.1705 Isaac Cattjeuw, een kindt
13.10.1705 Anna Verkeff, een kindt
26.10.1705 Ester de Doer, een kindt
02.11.1705 Nijcolaas Schipper, een man
12.12.1705 Marij Lenore, een vrouwe
17.12.1705 Mari Lobbeke, een dochter
28.12.1705 Anna Leijnde, een vrouwe
28.12.1705 Susana Creijns, een dochter
01.01.1706 Janneke de Brulje, een kindt
04.01.1706 Antonij Bocke, een man
05.01.1706 Roelandt Chevaal, een kindt van een dragonder
13.01.1706 Pieter le Kojj, een kindt

22.01.1706 Anna du Gardeijn, een vrouwe
23.01.1706 Marckus Massengarbe, een kindt
10.02.1706 Janneke Talje een dochter
12.02.1706 Jacob de Wilde en Sara Maartens, man en vrouw
15.02.1706 Tanneke Drowelj, een dragondersvrouw
22.02.1706 Henderick Koster, een dragonder
25.02.1706 Philips Calloon, een jongh man
01.03.1706 Judith Vijdoor, een vrouwe
04.03.1706 Margrieta Vuijst, vrouw van Gulijaam van Kadttewijck, een dragondersvrou
04.03.1706 Cornelis de Vos, een kindt
10.03.1706 Jannis Vereecke, een kindt van Lieven Vereeke
12.03.1706 Janneke Defroij, een oude vrouwe
15.03.1706 Jan Luijte, een jongh man
16.03.1706 Elijsabeth Maartens, een vrouwe
22.03.1706 Jan Cattjeu, een man
23.03.1706 Francijntje Leunis een vrouwe
27.03.1706 Hester Morel een kindt
30.03.1706 Bartholomeils de Meulenaar, een man
30.03.1706 Pieter Lobbel, een man
31.03.1706 Abraham Clerbauw, een kindt
01.04.1706 Trese Margrieta Vaeijhaart, een kindt
08.04.1706 een onged. kindt van Boudewijn de Vos
24.04.1706 Andries van de Kote, een man
05.05.1706 Tonijntje de Meulenaar, een kindt
25.05.1706 Susanne Muijsson, een vrouwe
25.05.1706 Pieter Vijdoor, een jongh man
26.05.1706 Wouter Pouche, een vremde keerl
02.06.1706 Johannis van Houwe, een kindt
24.06.1706 Magriet Leroij, een vrou
20.07.1706 Susanna Verdauw
25.07.1706 Pieter, een vremd keerel
30.07.1706 in de kerk Jan de Pauw, een man, ritmeester en oud-hoofdman van Cadzand
18.08.1706 Jaquemijntje Mantepauw, een kindt
31.08.1706 Susanna Waeijhaart, een kindt
02.09.1706 Cornelis de Meulenaar, een kindt
10.09.1706 Louija Moenens, een man
11.09.1706 Lievijna Vereeke, een kindt
28.09.1706 Abraham van Route, een kindt
02.10.1706 Jan Battiste Schombaart een kindt
04.10.1706 Josijntje Schippens, een vrouwe
19.10.1706 Marijtje Egbers, een kindt
23.10.1706 Ysaac du Maseere, een jongman
06.11.1706 Phijlips van de Vijver, een man
08.11.1706 Abraham de Lijme een man
12.11.1706 Abraham de Buijs, een man
20.11.1706 Jan Francoo Lampe, een vremdelijng gevende hem uijt voor jongman
20.11.1706 Jacob Quackelbeen, een man
08.01.1707 Michiel Deij, een kindt
???.??.??? ongedat. een bastaartkint van Johanna de Witte, vader is volgens haar een knecht van kapitein Jacobus du Mond
26.01.1707 Adriaan Doensen, een jongman, oud 27 jaar
05.02.1707 Pieter de Meulenaar, een vremd jongman
17.02.1707 Charel van Damme, een man
11.04.1707 in de kerk Catolijntje van Kruijningen, een kindt
22.04.1707 Benjamijn de Witte, een kindt
22.04.1707 Prancijntje Neerman, een kind
04.06.1707 Jacobus de Roeck, een jongman
07.06.1707 Pieter den Decker, een knecht

26.07.1707 Josijna Verburgt, een kind
06.08.1707 Jacobus, bastaartkind van Willemijntje, een vremde meijt, vader is volgens haar Pieter Waijhaart
07.09.1707 Willem de Vos, een kind
18.09.1707 Maritje Leunis, een kind
22.09.1707 Abraham van Belsbrugge, een kindt
26.09.1707 Sara Kleenwerck een kindt
15.10.1707 een onged. kind van Paulis de Bruijlje
19.10.1707 Boudewijn de Meijer, van Somergem
24.10.1707 Mari Ledo, een oude vrouwe
26.10.1707 Abraham Deij, een man
11.11.1707 Markus du Rie, een man
22.11.1707 Sara Verburgt, een kind
26.11.1707 Mattijs Roubaij, een man
01.12.1707 Sara de Visser, een dochter
16.12.1707 Lowijseken Quackelbeen, een kindt
24.12.1707 Hendrick Noppe, een man
24.12.1707 Jacob du Boo, een kindt
08.02.1708 Marijnis Jansen Klijncke, een kindt
08.03.1708 Susana Vereecke, een slechte dochter
09.03.1708 Jacob Brevo, een kindt
26.03.1708 Janneke Alberth, een vrouwe
16.04.1708 Maria van foute, kind van Janneke Albert
20.04.1708 Jan Bossant
29.05.1708 Jan Waterloo, een jongman
06.06.1708 Marijnus van Parijs, een jonghman
08.06.1708 Abraham Mortreu, een man
12.06.1708 Pieter Tjampins een jonghman
18.06.1708 Mattijs Verburgt, een man
23.06.1708 een onged. kind van Pauwels de
09.07.1708 Marijtje Verburgt, een kindt
09.07.1708 Marij Schoonaar, een vrouwe
09.08.1708 Jacob Rouseij, een man die geschoten was van den viand aan de linie
21.08.1708 Abraham de Lans, een kindt
06.09.1708 Catoliintje van foute, een kind
20.09.1708 Charel Verleijngge, een man
10.10.1708 Abraham Hegbers, een kindt
24.10.1708 Jan le Saesje, een man
24.10.1708 Pieternelleken Eijpe, een vrou
31.10.1708 Jacob Dosselaar, een kind
06.11.1708 Maarten Verhoeve, een kindt
02.01.1709 Jacobus Marote, een man
04.01.1709 een onged kind van Jacobus
09.01.1709 Abraham Lenoij, een man
17.01.1709 Abraham Morel, een kindt
30.01.1709 Mari Verdonck, een vrouwe
06.02.1709 Jan de Vriese, een man
15.02.1709 Liemaven Vereeke, een man
19.02.1709 een onged. kind van Jacob Morel
27.03.1709 Pieter Lekoiijnter, kind van Phijlips Lekoiijnter
23.04.1709 Janneke Albert, kindt van Jan Albert
30.04.1709 Jacob Marote, een jonghman
16.05.1709 Pieter van Damme, kindt van Mattijs van Damme
17.05.1709 Lieven de Iouf, kindt van Jan de Louf
20.05.1709 Matje Cornelis Wouters, een kindt
27.05.1709 Lieven den Decker, een man
11.06.1709 Pieter de Mas, een man
14.06.1709 Pieter Morel, een kindt
02.08.1709 Arenaut Mallefas, een kindt

09.09.1709 Janneke Savat, een vrouwe
18.09.1709 Abraham Kruick, een kindt
24.09.1709 Ysaac van Houte, een kindt
25.09.1709 Ysaac de Konijnk, een man
07.10.1709 Pauwels de Brulje, een kint
16.10.1709 Jacob Kools, een kindt
15.11.1709 Janneken Hendrijk, een meijt die doot geschoten was van Phijlips de Kroo
23.11.1709 Abraam Morel, een kindt
23.12.1709 Jacob Morge, een manspersoon
11.01.1710 Janneke de Brulje, een kindt
17.01.1710 Mari Lenart, een oude vrouwe
15.03.1710 Stoffelijntje Boone, een vrouwe
19.03.1710 Comerijntje VerBurght, een vrouwe
07.05.1710 Tonijntje Danckers, een vrouwe
31.05.1710 Charel De Sal, een man
16.06.1710 Dirck Taljie, een kindt
21.07.1710 Antoni Freri, een man
02.08.1710 in de kerk Catolijntje van Cruningen, een kindt
02.08.1710 Catolijntje VerEeke, een schamel kindt
04.08.1710 Marij Francoo Sweijn,
04.08.1710 Jaquemijntje Deij, een meijdt
19.08.1710 Willemijntje, een bedraagde meijdt geboortigh van Bergen op Zoom
15.09.1710 Janneke van Dale, een kind van
25.09.1710 Karel Droele, een vremdt keerel
07.10.1710 Anna De Vriese, een vrouwe
30.10.1710 een ongedoopt kindt van Paulus de
03.11.1710 Elisabeth Du Vijnage, een kindt
17.12.1710 Phijlips Kruijson, een schamel jongen die
22.12.1710 Pieter van Parijs, kint van Pieter
28.01.1711 David Palje kindt van Jan Palje
03.03.1711 Tanneke van de Vijver, een kindt
24.03.1711 Phijlips van Houwe, een man
24.03.1711 Susanna De Soete, vrouwe van Abraham Dosselaar
31.03.1711 Josijna Manhave, een kint
11.05.1711 Jacobus Manhave, een kindt van Andries Manhave
05.06.1711 Mari Morel, een kindt van een schooijster
05.06.1711 Pieternelleke de Vos, een kint van Jan de Vos
06.06.1711 Henderick Prijs, een man
21.07.1711 Pieternelleke de Jonge, een kindt van Jacob de Jonge
16.08.1711 Annetje Capmaker, jongedochter geboortigh van Langemarck
03.09.1711 Joosijna Verbrugge een kint van Ysaac Verbrugge
30.09.1711 Ysaac de Meulenaar, een kint van Cornelis de Meulenaar
13.10.1711 Mani de Gardeijn, een dochter
28.10.1711 Sara Van Damme, een kindt van Mattijs Van Damme
31.10.1711 Maria Kruijck, huijsvrouwe van Mattijs Pene
02.11.1711 Abraham Clerbouw, een kindt van Ysaac Clerbouw
24.11.1711 Pieternelleken Claas, een oude vrouwe die lange armen is onderhouden
02.12.1711 Maria Le Koijnter, een kint van Phijlips Le Coijnter
10.12.1711 Beerentje Mennijngen, een oude dochter dienende voor dienstmeit bij Do. Johan Bonijol franse
Predikant alhier
16.12.1711 een ongedoopt kindt daar vader af was Pieter Porreij

Bron:

P.J. van Cruyningen, publikatie 1981

Erik de Smidt 2018

Lijst van Waalse vluchtelingen in Cadzand, 1713

Liste des Wallons qui depuis la reddition de Lille sont sortie de la Chatellenie de Lille et autres lieux et se sont refugiez au village de Cadsant.

Lijst van Walen die sinds de overgave van Lille de kasselrij van Lille en andere plaatsen hebben verlaten en hun toevlucht hebben genomen in het dorp Cadsant.

-Antoine Lotigie, Catherine le Mahieu sa femme, Marie, Guillaume, Marie Jeanne, Marie Joseph, Marie Barbe, Jean Antoine, Paul, Jean Batiste.

-Pierre Caget, Marie Francoise Roussel sa femme, Marie Franççoise, Marie Cathérine, Jean de la Haye, Jaques, Mathieu, Marriane.

-Jean Poissonnier, Marie Jeanne, Marie Aldegonde, Noé, Jean François.

-Nicolas Butin, Marie Joseph Roussée sa femme, Jean Philippe, Pierre, Anthoine François, Jean Heremy, Jean Philippe, Chrestien François, Marguérite Aldegonde.

-Pierre le Fève, Madeleine Carron sa femme, Madeleine du Riez, François du Riez, Marie, Joseph, Marie, Jean Batiste, Pierre Mille, Michel.

-Michel Suin, Cathérine Mortassin sa femme, Marie, Jean, Marie Jeannne, Abraham, Jacob.

-Jaques le Boucq, Marie Waquier sa femme, Martin le Boucq, Jacob le Boucq, Elie Morillon, Marie Rimmery, Annote du Jardin.

-Pasquier Livin, Marie Cathérine Hoche pied sa femme, Marie Jeanne, Philippe, André.

-Thomas Lempire, Marie Anne le Mettre sa femme, Pitronelle, Jean, Louis.

-Michel Mailly, Antoinette le Mahieu sa femme, Susanne, Jean Batiste, Pierre, Antoine, André.

-Gratien du Hamel, Marguérite Jeanne du Pré sa femme, Marguérite, Isaac, Jacob, Catherine, Jean, Pierre.

-Mathias d'Assonville, Jaques Philippe, Thomas, Isaac, Marie, Jean Batiste.

-Jean de Hullu et sa femme, Marie, Pierre, Antoine, Jean Batiste.

-Michelle Mahieu, Antoinette Lagase sa femme, Jean Michel, Marie Cathérine, Jaques, Nicolas François, Philippe.

-Jean du Mée, Jean Batiste, Marie.

-Germain Mareschaux, Marie Jeanne Hoevelacq sa femme, Anne Jeanne, Jean Batiste, Pierre, Jean, Jaques.

-Jean Beghin, Marie Strein sa femme, Jean, Jean Batiste, Marie.

-Jean Derry, Marie Penet sa femme, Michel, Marie, Pierre, Jean, Mathieu.

-Marie Jeanne Messian v(euve) de J. le Gr(and), Ambroise, Barthélémy, Jean Antoine, Jean Batiste, Jaques.

-Philippe Marquillier, Marie Anne Marquillier sa femme, Pierre, Pierre Philippe, Jean Francois, Elizabeth, Marie Joseph.

-Louise du Hamel v(euve) de du Pré, Jaques, Jean Antoine, Noé, Cathérine, Jeanne, Marie, Pierre le Meer, Marie Angelique.

-Joseph Olivier, Martine, Louis, Marie Madelaine.

-Pierre Antoine Busine, Marie Blancar sa femme, Marie Marguérite, Marie Anne.

Totaal 154 personen.

Bron:

Erik Schmidt

STANDAARDMOLEN DE KAT

Aan aan de kruising Mariaweg/Ringdijk-Noord stond vanaf 1620 de oude oostmolen van de Strijdersdijk. Deze werd in 1662 vervangen door de westmolen, welke aanvankelijk in de Molenpolder (no.39) bij Retranchement stond.

In 1721 wordt op die plaats een staakmolen met grotere capaciteit gebouwd door Christiaan Huygens en Julianus van den Berge en wordt De Kat genoemd.

Het grootste deel van de bevolking is analfabeet. Om een molen aan te duiden wordt daarom vaak een afbeelding gebruikt, meestal van een dier. De naam kan ingegeven zijn door het verhaal dat katten de eerste bewoners op het eiland van Cadzand waren.

De Kat heeft in de loop der jaren verschillende molenaars gekend:

In 1747 Jacob van Houwe

In 1803 Pieter de Vlieger

Van 1803 tot 1807 Izaak de Bruijne

Van 1807 tot 1815 Jozua van de Veere

Van 1815 tot 1840 Arie Zegers

Door een zware storm waait de staakmolen in 1820 om. Eigenaar Arie Zeegers bouwt de molen weer op met gebruikmaking van onbeschadigde onderdelen van de oude molen, waaronder de as.

Van 1840 tot 1847 Adriaan Risseeuw

Van 1847 tot 1864 Leendert van Houte

Van 1864 tot 1879 J. de Bruijne Sr.

Van 1879 tot 1880 J. de Bruijne Jr.

Van 1880 tot 1897 Abr. de Hullu

Op 27 september 1897 brandt molen De Kat volledig uit en is onherstelbaar vernield. Alleen de bovenas blijft onbeschadigd. Op dezelfde plek laat Abr. de Hullu in 1898 een stenen bovenkruier bouwen met gebruikmaking van de bovenas van molen De Kat.

De foto van na 1898 is genomen vanaf de richting Vierhonderdpolderdijk. Links staat de stenen bovenkruier (nog zonder naam!) en rechts het eerste huis aan de Molendijk. In het midden staat een staakmolen. Hij kan gesitueerd worden richting de oude Retranchementseweg, in het poldertje 'de hoek, daer Com. f. Andr. Anths. te wuenen plach' (Oudelandsepolder, polder nr.18).

De Cadzandsche boerenkeuken omstreeks 200 jaar geleden

Bij het binnentreden trok allereerst de aandacht de wijde langwerpige vierkante open haard. Een liggende ijzeren voetplaat, blank geschuurd, rustte los op een gemetselde fundeering. Zij werd tegen den achterwand van den haard aangeschoven en bevatte van achter een vierkante opening, waaronder een kuil was gelaten, die dienen moest om de asch op te vangen, den zoogenaamden asch- of haardput. Deze voetplaat was somtijds zoo reusachtig groot dat er aan weerskanten in het hoekje van den haard een stoel kon worden gezet, waarop de heer des huizes en een gast plaats konden nemen.

Tegen den achterwand van den haard zag men een rechtop staande ijzeren plaat, het haardijzer geheeten, dat insgelijks netjes blank was geschuurd en met bijbelsche en andere voorstellingen was versierd, of ook wel effen blank was gelaten. Hier en daar in oude boerenwoningen treft men er thans nog bijzonder fraaie exemplaren van aan. De zijwanden van den haard waren bezet met tegeltjes, leitjes gelijk men ze noemde, van effenbruine of bruingemarmerde of andere kleur, of ook wel met paarsche bijbelsche voorstellingen beschilderd.

Boven den aschput stond bij velen een zoogenaamde brander, waarschijnlijk een toestel van ijzer, waarop de turf en het brandhout werd gelegd. Aan een ijzeren bout, boven den haardput loopende en in de zijmuren van den haard ingemetseld, hing midden voor het haardijzer een ijzeren schakelketting of een ijzeren hangel, aan welken men den waterketel of den kookpot kon ophangen. Zij zijn nog heden ten dage in vele bakkeeten te vinden, doch de hangels beginnen zeldzaam te worden. Meestal ziet men er een jaartal op ingegroefd en de beginletters van de namen van den baas en de vrouw, in de hangels wel te verstaan. Men zegt dat zij veeltijds huwelijksgeschenken zijn geweest. Omdat de gaten, waarin men den ketelhaak aanbracht, gewoonlijk den vorm hadden van een sleutelgat heetten zij ook wel sleutelhangels.

In verscheidene boerenkeukens van die dagen was aan een van de zijwanden van den haard een ronde staaf van ijzer te zien, stevig door houvasten in den muur bevestigd, waaraan een treeft vast was gemaakt, die op en neer kon worden geschoven en van een scharnier was voorzien zoodanig dat men de treeft naar believen over het vuur heen of van het vuur afdraaien kon. Op de treeft kon men een stoofpan of ander kook- en braadgerei plaatsen. Rondom den haard stond veelal een ijzeren tuintje, ommeloop genoemd. Terzijde van den haard hingen, aan spijkers de koperen, ijzeren of blikken sulferbak, ter bewaring dienende van de van hennep-stroo vervaardigde sulfers of zwavelstokken, welke door Belgische leurders op de hofsteden in groote ronde schijven werden rondgevent, gelijk de ouderen onder ons, een vijftig a veertig jaar geleden (1880 *bv*), nog hebben bijgewoond. Naast den óf rechtopstaanden óf liggenden sulferbak, hing een geelkoperen of blikken tuitlamp, en aan een paar halfcirkelvormige ijzeren boutjes de vuurtang, de asch- of vuurlepel en de blaaspijp om het smeulende haardvuur in lichte laaie te blazen, alle drie almede van helder blank geschuurd ijzer. In plaats van de blaaspijp zag men daar bij sommigen een met leder overtrokken houten blaasbalgje hangen, met geel-koperen sierplaatjes getooid en langs den rand met koperen nageltjes beslagen. Verder hing daar ook wel een koperen schuimspantje en dergelijke.

Boven den haard bevond zich de kolossale schoorsteen of schouwe. Hij liep aan de vóorzijde schuins op, ofschoon deze soms ook wel loodrecht was opgetrokken, evenals de zijkanten. Het geheel rustte op den zwaren schouw balk. Onder aan den schoorsteen was de schouwmantel aangebracht, met een boord beneden: de zoogenaamde schouwvooie.

Op de schouwvooie stonden groote schotels opgeschikt, van aardewerk of geleierd, en tusschen deze vooischotels in zag men kommen staan en trekpotten, theekopjes met theeschotelletjes van porcelein, geleierd of aardewerk. Onder de vooie hing een smal gordijntje van katoen, lijnwaad of saai. Dit noemde men het schouwkleed of schouwrabat.

De in den regel op het zuiden uitziende voorgevel bevatte twee vensters of ramen, in den zijgevel bevonden zich (doch niet overal) een paar hoekramen. Vóór de ramen hingen alleen ondergordijntjes van wit neteldoek, soms van gebloemd katoen, dat insgelijks wit zal zijn geweest. Bovengordijnen waren niet in gebruik. In enkele boerenkeukens kon alleen het onderste gedeelte van het raam met luiken of blinden worden afgesloten. Oudtijds toen men nog overal kruiskozijnen in de ramen plaatste, was deze laatste wijze van afsluiting, gelijk bekend is, de algemeene regel, wij kunnen het nog zien op de stukken van onze oude binnenhuisschilders.

De lange achtermuur van de keuken was betimmerd met een houten schutsel, zooals wij dat heden ten dage nog overal kunnen aanschouwen (1935 *bv*). In het schutsel bevonden zich, gelijk nog, twee bedsteden en tusschen die beide in trof men de spinde aan, een met een blinde deur van boven tot beneden dichtgesloten kast. De glazen kastjes van tegenwoordig kwamen niet voor. Vóór de bedsteden waren geen deuren te zien maar gordijnen van groen of blauw saai, of wel van wit, bont of gebloemd katoen. Boven het groote gordijn hing een kleiner of zoogenaamd rabat. Hier en daar, doch zelden, liepen boven de bedsteden boorden, waarop schotels en borden te pronk stonden.

De wandversiering was evenals tegenwoordig zeer sober. Vóór de schouw zag men bij sommigen schilderijen hangen, bijbelsche en andere voorstellingen vertoonende, en zulke schilderijen hingen hier en daar ook aan het schutsel of tegen de muren. Bij anderen hing vóór de schouw een rekje, dat schotels en borden bevatte, elders waren het schutsel

of de muren met zulke schotels opgetooid.

Van het huisraad noem ik in de eerste plaatst de tafels. Niet zelden stonden er in de reusachtige keukens twee stuks. Zij waren gewoonlijk van grenen of vurenhout – en vierkant, zeldzamer rond – in een paar inventarissen van onder Cadzand nagelaten boeren-boedels van 1670 en 1682 worden ook achtkantige vermeld. Het waren uittrektafels, „toeslaande tafels" of „hangootafels." Omtrent de twee laatstgenoemde weet ik geen nader bescheid te geven. Van katoenen tafelkleeden wordt een enkele maal gesproken, van een tafelkleed van toile cirée of „zeiltje" vond ik gewag gemaakt in een Schoondijkschen inventaris van 1809, in de achttiende eeuwsche inventarissen, die mij onder de oogen kwamen, heb ik van „zeiltjes" geen spoor ontdekt. Behalve de gewone tafels kwamen in de keukens ook aparte „theetafeltjes" voor.

De stoelen, tot acht a dertien stuks in de keukens aanwezig, zullen denkelijk den vorm hebben gehad van de tegenwoordig vrijwel overal afgeschafte kopstoelen.

Kasten ontbraken natuurlijk nergens. Men zag er van allerlei soort. Hier een boenhouten kasse, daar een blauwgeverfde grenenhouten kasse, daar een bruine kasse met vier deuren, daar een „pijzel" of kasse met vier deuren, elders een eikenhouten kasse met twee deuren. Kabinetten trof men wel aan maar niet zoo veelvuldig als kassen. Nog zeldzamer waren „spiegelkassen" met vier deuren, en eveneens waren uiterst zeldzaam „schappraatjes" d.i. kleine kastjes, waarin brood en andere eetwaren werden opgeborgen. Daarentegen bezaten de meesten een tafelkastje, van laden voorzien, gewoonlijk „cammandetje" genoemd, een verbastering van het Fransche woord commode.

Linnenpersen waren almede zelden in de keukens aanwezig. Binnen in bewaarde men „rommeling." Soms stonden er in de gang of in de „kamer".

De lessenaars hadden dezelfde bestemming als in onzen tijd de bureau's. De baas bewaarde er zijn administratieve papieren in, zijn aantekenboek van loonen, geleverde granen, betaalde pachten enz., zijn huwelijkscontract, beter gezegd zijn huwelijkscontracten in het meervoud, want de boerenlieden trouwden en hertrouwden tot de dood er een einde aan maakte, zijn boedelpapieren enz.

Over het algemeen ontvangt men, om dit in het voorbijgaan op te merken, bij de lezing van achttiende eeuwsche inventarissen den indruk, dat het voorgeslacht op het stuk van boekhouding de nakomelingschap aanmerkelijk te boven ging. En het zou mij niet moeilijk vallen met voldingende bewijzen aan te toonen, dat menig landman uit de achttiende eeuw of zelfs nog uit de eerste helft van de negentiende eeuw in algemeene geestesontwikkeling de nazaten verre overtrof. Wat te opmerkelijker is omdat in de jaren 1700 het onderwijs (en welk een gebrekkig onderwijs bij het hedendaagsche vergeleken! (1935)) alleen gedurende de wintermaanden werd gegeven op onze dorpen.

Doch ik keer terug tot de lessenaars. Zij kwamen veelvuldig voor, gelijk ik reeds zeide, maar in de keuken ontmoette men ze slechts bij uitzondering. Hun gewone plaats was in de kamer.

De klok heette in de boedelbeschrijvingen gemeenlijk het „horloge", de naam, die men er thans nog in Belgisch Vlaanderen voor pleegt te gebruiken. Een „slaghorloge", of „huisslaghorloge" bezat nagenoeg elke keuken. Zij hing aan den muur, een „staand horloge" was een groote zeldzaamheid.

Spiegels, allerwege in de keukens voorhanden, zullen tusschen de voorramen tegen de penanten hebben gehangen. Wanneer er van hun lijsten wordt gesproken, is het altoos een zwarte lijst.

Ledikanten waren weinig in gebruik en die er waren stonden in de kamers. Hier en daar trof men in de keuken een kinderledikantje aan.

Even weinig wordt er van barometers gerept. In 1767 hing er een in de keuken van een boerenhofstede onder Cadzand, in 1756 een in de kamer van een Zuidzandsche hofstede. Van weerglazen vond ik nergens melding gemaakt, hoewel er zelfs in onzen tijd nog exemplaren bij onze landlieden van zijn te vinden.

Doofpotten, in de keukens veelal aanwezig, waren van koper, ijzer of steen. Zij zullen naar alle gedachten hun plaats hebben gehad op de voetplaat van den haard of dichtbij den haard hebben gestaan. De steenen doofpotten, nu zeer zeldzaam maar niettemin in eenige weinige oude huishoudens tot op heden toe bewaard gebleven, werden van boven toegedekt met een „plovieze."

Aan het schutsel hing schier overal een houten lepelrek of lepelbord, soms zelfs twee ja drie stuks. Elk kon twaalf tinnen lepels bevatten, lange of ronde. Vorken waren omstreeks 1730–1770 nog bijna niet in gebruik, de boedelbeschrijvingen van die jaren maken er althans zoo goed als geen gewag van. Bij Robert Boidin onder Breskens hingen bij de 35 tinnen lepels van de drie lepelborden nog drie tinnen vorken, bij Pieter Herny onder St Anna ter Muiden waren in 1726 zes stalen, bij Johannes Sohier op de Torenhofstede onder Groede in 1733 een half dozijn ijzeren vorken – alle ongetwijfeld zeldzaamheden in hun tijd. Bij Herny hing toen ook in de keuken een borden- of schotelrek.

Hier en daar trof men in de keuken nog een koperen beddepan aan. Deze zullen wel tegen het schutsel naast de bedstede hebben gehangen.

Boven schreef ik dat de wandversiering uitermate sober was. Merkwaardig was het dat aan het schutsel zooveel wapentuig ophing, niet zoozeer tot wandversiering als wel om zich bij nachtelijke roofpartijen te kunnen verweren. Men vindt genoemd pistolen, snaphanen (*geweren*), karabijnen, houwdegens, degens, hartsvangers, pieken.

Niet minder opmerkelijk was het aanzienlijk aantal boeken, destijds in de keuken van menige hofstede aanwezig. Naast het Boek der Boeken ontmoette men er verscheidene geschriften van godsdienstig-stichtelijken inhoud, Brakel's Redelijke Godsdienst, Smytegelt's preeken over den Catechismus enz., maar tevens geschiedkundige werken. Op een hofstede onder Cadzand stonden in 1733 op twee boorden nevens de keukendeur een Fransche foliantbijbel, Emmanuel van Meteren's Nederlandsche Historiën, het Martelaarsboek en nog vijf-en-veertig „andere diverse groote en kleine boeken”; bij Jean Francois Yolent op de hofstede, thans bewoond door zijn nazaat Johannes Risseeuw-Provoost aan den Kruisweg onder Schoondijke, vond men omstreeks 1730 een Franschen foliantbijbel, drie boeken in folio en nog omtrent dertig boeken zoo in het Hollandsen als Franschen; bij Johannes Sohier op de Torenhofstede onder Groede in 1733 een kwarto bijbel in de keuken en bovendien nog in de kamer een foliobijbel, twee foliodeelen van Willem Perkins Vermaarde Godgeleerdheid, twaalf boeken in kwarto, vijftig boeken in octavo, met nog eenige kleinere vlugschriften.

Wendden zich de blikken van den bezoeker van den met steenen ploviezen gedekten vloer omhoog naar den zolder, dan zag hij daar op de latten het stoffelijk voedsel liggen, de hammen en bakens van de varkensslacht, terwijl een ander deel daarvan in den wijden schoorsteen hing te rooken.

Wie de gordijnen wegschoof van de bedsteden ontwaarde er hetzelfde beddegoed als heden ten dage: pluimbedden, kussens, hoofdeluwen, lakens en dekens.

Op de kasten echter en de kabinetten aanschouwde hij een bont allerlei. Hier stonden op het kabinet een of meer strijkijzers met hun bijbehoorende rekjes, elders op een kast of kastje: geleierde schotels, een paar kommen of een geleierd stel van vijven, weer elders op de etensspinde een koffiemolen en een lantaren, of een braadpan.

In de kassen en kabinetten lagen opgeborgen: tafeldoeken en servetten (deze laatste in grooten getale), fluwijnen (d.i. kussensloopen), handdoeken, lijnwaden schorten, mans- en vrouwenkleeren, ellegoed, zaaikleeden, goud- en zilverwerk enz.

De inhoud van de spinde's gaf een bont allegaartje te zien. Zij bevatten, om maar het meest voorkomende te noemen, tinnen trekpotten, papkommen en kroezen van tin, koperen vijzels om de notemuskaten en kruidnagels fijn te stampen, tinnen lepels, kommen, slaschotels, koperen koffieketels, ijzeren en aarden potten, teelen, koekijzers, schotels en tafelborden van tin, kandelaars en tabakscomfoortjes van koper, broederpannen, koffiemolens, tinnen zoutvaten, theebussen en worsthoorns, theeketeltjes en koffiedoosjes van blik, trachters, broodschotels, lantarens, mosterdpotten en inktpotten van tin, strijkijzers, peperbussen, geleierde of tinnen bierkannen, koperen raspen en stoofpannen, wijnroemers enz.

De lezer zal moeten bekennen dat het er in de keukens of wintervertrekken van den toenmaligen boerenstand hier te lande eenvoudig, uitermate eenvoudig uitzag. Hij verlieze echter niet uit het oog dat de „kamer" het pronkvertrek was. Daar stond het fraaiste meubilair opgesteld, daar was in de kasten en kabinetten een 'Schat opgeborgen' van kanten mutsen, van gouden en zilveren sieraden, van fijn tafellinnen, dat menigeen van ons lateren, op dit stuk althans aan minder weelde gewend, een uitroep van verwondering zou hebben ontlokt telkens wanneer men voor onze oningewijde blikken die heiligdommen ontsloten had.

Bron: Dr J. de Hullu.

Cadsandsche dorp in 1750

Detail van de kaart uit 1768 van Blaukamer. De Erasmusweg, de Badhuisweg, de Koolsweg, de Prinsestraat en de Mariastraat zijn al enkele eeuwen onveranderd. Deze straatnamen werden pas in de 20e eeuw gegeven. Alleen de Mariastraat en de Badhuisweg samen heette in de volksmond de Marieen Weegh.

Staaqmolen 'De Kat', onder bij de kruising, staat niet op de kaart. Omdat dit type molen eenvoudig te verplaatsen was, werden ze vaak niet op kaarten aangegeven.

De inwoners van Cadsant-dorp volgens de lijst uit 1747:

A: Abraham Aarssen, Erven Bastiaan van Acker

B: Matthieu Bastin (eigenaar woning:), wed. Isaak Billian, Jan den Boey, Jacob van Boreel (eigenaar woning: Erven Mallefas), Hendrik Bourgonje, Abraham Brevet (eigenaar woning: Jacob Albert), Isaak Brevet, Gelijk van den Broeke (eigenaar Woning: C. Beijnesteyn), Jan Buis/Buijx (eigenaar woning: Jacob Albert)

C: Daniel Caquooi, Joseph Calon, Isaak Calon, Pieter Cigonne (eigenaar woning Jan Cuvelier), Lodewijk Claassen (eigenaar woning: Andries Kool), Isaak Clicquenois, Jacob van Cruijnigen

D: Pieter van Damme

E: wed. Eelcoma (eigenaar woning: L. de Bourgonje)

G: Jan Galander

H: Steven d'Hane (eigenaar woning: Isaak Mallefas), Frans van Hecke (eigenaar woning: wed. Laurent Machielsen), Jacob van Houwe (molenaar De Kat)

K: Pieter de Kelder (eigenaar woning: Erven Jan van Cruijnigen)

L: Joseph Lefeber (eigenaar woning: Jacob Claerbout), Barthelomeus Legrand, Theresia Lijsen, Jan de Lom/Lorn/Horn

M: Izaak Mallefas, Matthieu le Malo (eigenaar woning: Isaak Brevet), Cornelis Van Melle, Thomas Michielsen, wed. Laurent Michielse

N: Isaak Neufeglise

O: Joseph Olivier

P: Willem Pleijte (schoolmeester), Ferdinand de Prinse

R: Lieven de Reu

S: Jacque Sergeant

L: Abraham Tacx (eigenaar woning: Barthelomij Legrand)

V: Jan Verbrugge (eigenaar woning: wed. Casteele), Cornelis Verhage, Joost Vergouwe

W: Louis Willem (eigenaar woning: Anthonij de Reu)

Bekende namen van Hugenoten vind u niet op deze lijst, zoals Cappon, De Bruijne en Lutein. Het zijn de gefortuneerde immigranten, die een hofstede met landbouwgrond kochten en in het buitengebied woonden.

Bron:

Landkaart van Blaukamer, 1768

Lijst huizenbelasting Zuidzande, Cadsand, Terhofstede, 1747

cadzandgeschiedenis.nl

Rundveepest op het eiland van Cadzand in 1771

In de 18de eeuw moesten boeren in bepaalde delen van West-Europa tot drie keer toe afrekenen met de verwoestende uitwerking van de rundveepest onder hun hoornvee. De enorme sterfte onder het vee had niet alleen grote financiële consequenties voor de betrokken boeren zelf, maar had ook een stijging van de kosten voor het levensonderhoud tot gevolg. Rundvlees en boter waren schaars geworden.

Vanzelfsprekend probeerden zakenlui de ontstane situatie uit te buiten. Het bestuur van het Vrije van Sluis (het platte-landsbestuur van West-Zeeuws-Vlaanderen) moest dan ook in juli 1771 constateren dat "niet jegenstaande de aanhoudende contagieuze ziekte onder het rundvee en de meenigvuldige klagten der goede ingezetenen wegens de schaarsheid en de excessive duurte der boter ten dezen lande, nogtans dezelve op veele plaatsen word opgekogt en naar elders verzonden", waardoor het college zich genoodzaakt zag een verbod op de uitvoer van boter af te kondigen.

De uitbreiding van de rundveepest in de 18de eeuw hield nauw verband met het rondtrekken van legerkorpsen. Met het leger trokken grote kudde vee mee voor de bevoorrading. Vaak was dit vee afkomstig van de Hongaarse poesta. De runderen, afgemat door de lange tochten onder soms barre weersomstandigheden en onvoldoende gevoederd, waren een gemakkelijke prooi voor allerlei ziektes. Onder andere voor de rundveepest. Deze kuddes besmetten op hun beurt het hoornvee in die landen waar het leger doorheen trok. In 1740 verspreidde de rundveepest zich ten gevolge van de Oostenrijkse Successieoorlog vanuit Hongarije over Zuid-Duitsland en Italië. Ook de veldtochten van de Franse republikeinse legers op het einde van de 18de eeuw werden gevolgd door de uitbraak van rundveepestepidemieën.

In 1769 steekt in Vlaanderen de kop op door de verkoop van geïnfecteerde dieren op de markt van Dendermonde. De rundveepest zou er verscheidene jaren blijven woeden. Ook de rundveestapel op het eiland van Cadzand raakte besmet. De toenmalige schoolmeester van Zuidzande, Isaac Senij, die de hieronder gepresenteerde cijfers noteerde, noemde de rundveepest "fleauw". Fléau is het Franse woord voor gesel. Een ware plaag dus.

Voor het uitbreken van de rundveepest telde het eiland van Cadzand 1097 stuks rundvee. In de parochie Cadzand waren dat er 456, in Retranchement 179 en in Zuidzande 462. In de periode juli 1771 - december 1771 werden 838 dieren ziek, 306 in Cadzand, 99 in Retranchement en 433 in Zuidzande. Daarvan stierven er 473. Dit is ruim de helft van de ziek geworden runderen. In Cadzand stierven 147 dieren en krabbelden er 159 terug op. In Retranchement stierven 44 dieren en werden er 55 weer beter. In Zuidzande stierven maar liefst 282 runderen, 151 dieren overleefden de besmetting.

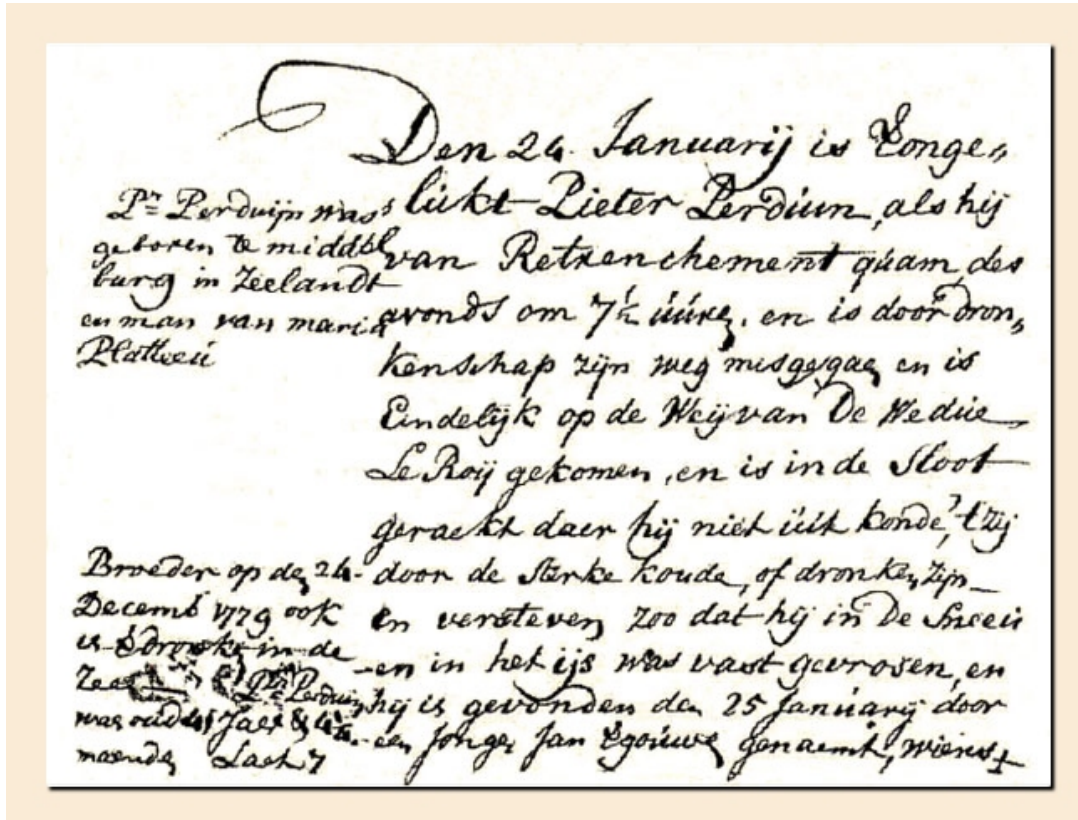
Het moge duidelijk zijn dat de rundveepest vooral in Zuidzande heeft huisgehouden. Vrijwel alle rundvee raakte er besmet (433 van de 462 dieren). Ruim 60% van alle dieren overleed er. In Cadzand werd ruim 67% van de rundveestapel geïnfecteerd. In december 1771 was eenderde van de oorspronkelijke rundveestapel overleden. In Retranchement raakte nog niet de helft van alle dieren besmet. Ongeveer 25% van het rundvee stierf er.

Ruim tien jaar later zat de schrik er bij de boeren nog goed in. Dit blijkt onder meer uit een passage in een brief van een landbouwer in het gewest. Hoewel hij aanvankelijk een en ander relativeert en zelfs weerlegt, valt er daarna ook een zekere mate van onzekerheid en angst in zijn betoog te bespeuren.

"Zijnde op een plaats onder Cadzand bij eenen Jan Duisch 9 beesten genoegzaam tegelijk gestorven, draagende, zooveel men meende, de kenmerken van de gevreesde veepest. Op andere stallen zou het zig ook reeds geopenbaart hebben, maar dit laaste is vrij onseker. Bestaande, zooveel ik bespeur, nog maar in voorbarige gerugten. Ook kan ik voor mijselven op het eerste nog niet volkomen af. Wel is het waar dat er 9 beesten daar ter plaatse dood zijn, maar bij uitstek slegt voeder en water kon daarvan wel eens de reden zijn. Hoewel het waar zij (immers zoo men berigten daarvan gelooven mag) dat uit hetzelfde gebrek veepest zou kunnen geboren worden. Het is ook geen sinecure om de helft of meer van je veestapel in enkele weken tijd te zien sterven."

Bron: Met dank aan A.R. Bauwens

Twee tragische ongelukken

"Den 24 Januarij is verongelukt Pieter Perduin om 7 1/2 uure en is door dronkenschap zijn weg misgegaan en is eindelijk op de weij van de wedue LeRoij gekomen en is in de sloot geraakt, daar hij niet uit konde, 't zij door de sterke koude of dronken zijnde, en versteven, zo dat hij in de sneeu en in het ijs was vastgevrozen, en hij is gevonden den 25 Januarij door een jongen, Jan Vergouwe genaamt, wiens broeder op den 24 December 1779 ook is verdronken in de zee."

In de marge staat:

- 1) Pieter Perduin was geboren te Middelburg in Zeelandt en man van Maria Platteeu
- 2) Pieter Perduin was oud 41 jaar en 4 1/2 maanden. Laat 7 onmondige kindren na.
- 3) Gebruikt het kleed van £ 2:1 4:2 4

Hiermee lijkt de zaak afgedaan, maar 19 dagen later werd in hetzelfde boek genoteerd:

1780. transp. 12:1A:2

Den 12 Febr. is aen Plekje van
Jacob Claarbuit Senior Verongelukt
Pieter Callewaard, op dese wijs. hij

Desen Pr. Perduin
was ongelukkig
op de andere zijde
dezer bladz. te sien
is. het eerste werk
der knecht was een
doodskist te maken
voor den Callewaard
dat aanmerkelijk is.

was met een wagen nae Cadzand gekome
om het Gereedschap Inc. te brengen,
van de knecht die bij de Wed. Pr. Perduin
kwam woonen, als meester knecht. En
in het nae huis rijden, 's avonds tusse
5 & 6 uure is ter plaatse voornaemt
den opperhel afgereden en zoo in de
gragt zoo dat de kast van de wagen
of de Ronde hem in 't vallen geraekt
hebben op de Borst (mogelyk het hart
ingeslagen) en met het hoofd onder
water en de Beene, na om hoog is hij
zoo gestorven. Deze man was wedu
maer van Dina Mallefas Laet nae
4 onmondige kinderen, hij was oud
omtrent 40 jaer. en geboren te
Groede. — het Lighaem is
geschout sijnde nae de Groede ge
transporteerd, dog volgens de
gewoonte betalen zij het kerkrecht
voor half — — — — — 12:1A:2

daer hij vragten
was

“Den 12 Febr, Is aan het plekje van Jacob Claarbout Senior verongelukt Pieter Callewaard, op deze wijs. Hij was met de wagen naar Cadzand gekomen het gereedschap te brengen van de knecht die bij Wed: Pr. Perduin kwam woonen als meesterknecht, en in het nae huis rijden, 's avonds tussen 5 & 6 uure, is ter plaatse voornaemt den opperhel[ling] afgereden en zoo in de gragt, zoo dat de kast van de wagen of de ronde hem in 't vallen geraekt hebben op de borst (mogelijk het hart ingeslagen) en met het hoofd onder water en de beenen nae omhoog is hij zo gestorven. Deze man was wedunaar van Dina Mallefas. Laat nae 4 onmondige kinderen, hij was oud omtrent 40 jaar en geboren te Groede. Het lighaem geschout sijnde nae de Groede getransporteerd, dog volgens de gewoonte betalen zij het kerkrecht voor half £, :4:2”.

Ook hier werd in de zijlijn enige informatie toegevoegd:

“Desen Pr. Perduin was verongelukt zooals op de andere zijde dezer bladz. te sien is. Het eerste werk der knecht was een doodskist te maken voor deze Callewaard dat aanmerkelijk is.”

Bronnen: Jacques Dirx/ Leendert Becu

'Door vlijtig lezen wordt m'onderwezen'

Rond 1750 konden vrijwel alle grotere boeren en een ruime meerderheid van hun echtgenotes lezen en schrijven. Sommige rijke boeren begonnen een bibliotheek op te bouwen waarvan de omvang kon uiteenlopen van een twintigtal tot een paar honderd banden. Voor wie niet zo veel geld had of er niet te veel aan wilde besteden, was er sinds het eind van de achttiende eeuw een oplossing: het leesgezelschap.

Leesgezelschappen bestonden meestal uit een tiental personen die samen boeken kochten. Deze boeken werden dan bij toerbeurt gelezen en men kwam periodiek bij elkaar om de gelezen boeken te bespreken, nieuwe boeken te bestellen en soms naar een lezing te luisteren. Onder de leden van deze leesgezelschappen bevonden zich naast predikanten veel landbouwers. Het betrof slechts een half procent van de plattelandsbevolking dat regelmatig boeken aanschafte en onderwijs genoot. Cadzand was in die periode een dorpje met vele, voornamelijk grote, hofsteden in de omliggende polders met ongeveer 600 inwoners.

In deze leesgezelschappen speelde de predikant een belangrijke rol: hij was meestal de oprichter en tevens de voorzitter van het leesgezelschap. Predikanten functioneerden min of meer als tussenpersoon tussen het dorp en de wijde wereld – zij introduceerden nieuwe ideeën en nieuwe culturele activiteiten in het dorpsleven.

Vanaf omstreeks 1780 werden in West-Zeeuws-Vlaanderen leesgezelschappen opgericht in Breskens, Sluis, Schoondijke, IJzendijke, Zuidzande en ook in Cadzand. Cadzand telde er zelfs twee.

Het oudste leesgezelschap werd opgericht op 1 januari 1783 door de predikanten Didericus Cornelis van Voorst van de 'Nederduitsch Gereformeerde gemeente' te Cadzand en Jean André Anosi van de Waalse gemeente van Cadzand. De leden kozen Van Voorst tot voorzitter en Anosi tot secretaris.

Naast de twee predikanten waren de eerste leden schoolmeester Willem Pleijte Wzn., chirurgijn Bartholomeus Cornelis Weijgandt, paardemeester (veearts) Cornelis de Bever en de landbouwers Isaac Brevet, Isaac Claerbaut, Jacob van Houte, Abraham van Houwe, Cornelis Pleijte en timmerman Pieter Degen. Zoals bijna elk leesgezelschap kreeg ook dit genootschap een zinspreuk, zij het pas naar aanleiding van het tienjarig bestaan toen in de vergadering van 6 februari 1793 als devies werd gekozen: 'Ik lees met lust en met verstand tot eer van God en van Cadzand', welk devies in 1796 gewijzigd werd in 'Men leest tot vorming

van het verstand tot eer van God en van Cadzand'.

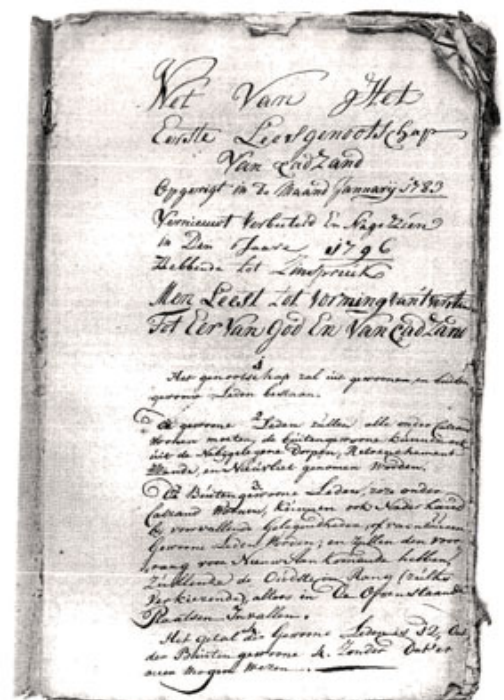
(portret: Ds. Dirk Cornelis van Voorst)

Het gezelschap bestond uit maximaal twaalf gewone leden die afkomstig moesten zijn uit Cadzand en maximaal vier buitengewone leden die zowel in Cadzand als Retranchement, Zuidzande en Nieuwvliet mochten wonen. De buitengewone leden zijn Isaac Porrey en Pieter van der Ginst uit Retranchement. De meeste leden van het gezelschap zijn 20-30 jaar.

Het tweede leesgezelschap in Cadzand werd opgericht in juli 1785 door, alweer, de Waalse predikant Jean André Anosi, zijn collega Jan van Dasselaar van de Nederduits gereformeerde gemeente, wagenmaker Isaac Dirks, smid Jacob Clicquennoi, molenaar Abraham Brevet fs. Isaac, schoolmeester/landbouwer Willem Pleijte jr., de landbouwers Abraham Brevet fs. Abr., Abraham Cappon, Jannis Cappon jr., Jannis Butin, winkelier Abraham van Melle uit Cadzand en Josias Cornelis Moens chirurgijn uit Zuidzande. De zinspreuk van het tweede genootschap luidde: 'Door vlijtig lezen wordt m'onderwezen'.

Dit genootschap noemde een maximum van twee buitengewone

leden, waarvan alleen vermeld werd dat ze niet in Cadzand woonachtig mochten zijn. Het gezelschap telde

twee buitengewone leden uit Retranchement, n.1. Levinus Basting en Martin Benjamin Roder en vijf uit Zuidzande: Abraham de Hullu fil. Nic, voornoemde Josias Cornelis Moens, Willem van de Riviere, Jannes Weijkman en Jurriaan van Luinen Hubert.

De leden van dit gezelschap zijn tussen 31 en 40 jaar. Voor beide leesgezelschappen geldt dat de meerderheid van de leden jonger is dan 50 jaar.

Dit tweede leesgezelschap is waarschijnlijk puur opgericht omdat het eerste zijn maximum aantal leden had bereikt en er genoeg belangstelling bestond om er nog één in het leven te roepen.

Bijeenkomsten van de leden vonden maandelijks plaats van twee tot vijf uur 's middags, in de zomer bij de buitengewone leden en in de winter bij de gewone uit Cadzand. De klok van de kerktoeren van Cadzand was maatgevend bij de bepaling van de boete (2 of 3 stuivers) voor laatkomers, „maar indien de klok niet slaat, sal men zoo naauw op de tijd niet letten”.

Het was gebruikelijk dat het lid bij wie de vergadering bijeenkwam een voorstel deed voor de aanschaf van boeken, tot een maximum bedrag. Dit was volgens het reglement uit 1796 vier gulden voor het oudste gezelschap. In het jongste mocht in 1785 voor twee gulden per bijeenkomst besteed worden. Het was mogelijk dat twee of meer personen hun beurten combineerden om op deze manier duurdere boeken te kunnen aanschaffen.

Om de keuze van de leden uit het boekenaanbod te

vergemakkelijken waren beide leesgezelschappen geabonneerd op het tijdschrift 'Algemene Vaderlandsche Letteroefeningen'. In dit blad, werden boeken gerecenseerd en prijzen en uitgevers van publikaties vermeld. Er mochten alleen nieuwe 'Nederduitse' boeken opgegeven worden, die uitsluitend bij Blussé in Dordrecht besteld werden.

Er was een duidelijke voorkeur voor godgeleerde en historische werken. Reisbeschrijvingen, romans en verhalen en boeken over natuurwetenschappen, waartoe ook werken over landbouw en biologie gerekend werden, waren eveneens in trek. Opvallend is verder de belangstelling voor kinderboeken. De minste belangstelling ging uit naar rechtsgeleerdheid en geneeskunde.

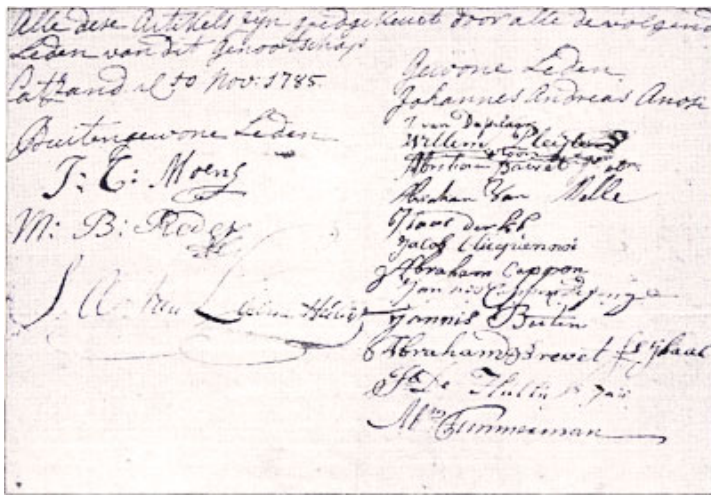
Elk voorjaar werden de gelezen boeken ter verkoop aan de leden aangeboden. Nadat alle boeken waren verkocht volgde nog een gezellig samenzijn, waarbij volgens het reglement maximaal zes flessen wijn genuttigd mochten worden.

Vanaf 1795 waren er contacten tussen de beide Cadzandse leesgezelschappen. In dat jaar nam het jongste gezelschap enige boeken over van het andere voor de helft van de prijs. In de jaren 1798-1800 vond een gezamenlijke boekenverkoop plaats. Geleidelijk aan groeiden beide genootschappen steeds meer naar elkaar toe. Na het overlijden van de tweede praeses van het leesgezelschap opgericht in 1785, Jacob de Hullu fs. Nic, op 1 december 1804 besloot dit gezelschap geen opvolger te benoemen en ook geen secretaris, maar de praeses te verzoeken om met de praeses van het oudste gezelschap te gaan overleggen over gezamenlijke problemen.

Nadat een eerste poging tot fusie in januari 1805 mislukte, werden een maand later beide gezelschappen op 4 april 1805 verenigd tot het leesgezelschap 'Door vlijtig lezen wordt m'onderwezen'. Het devies van dit nieuwe gezelschap luidde 'Daar vrede bloeid ook vriendschap groeit'. De doelstelling was „het genootschap alleenlijk ingerigt zijnde ter aankweeking van vriendschap, kunde en beschaafdheid”.

Dat motto geeft duidelijk aan dat de leden tot doel hadden zich te ontwikkelen door het lezen van boeken en tijdschriften. Uit de titels van de boeken die tussen 1783 en 1805 werden aangeschaft, blijkt dat werken over theologie (40%), geschiedenis (20%) en reisbeschrijvingen (7%) het meest in trek waren.

Het leesgezelschap was ook een soort sociëteit. Men kwam een tiental keer per jaar bijeen om over de gelezen boeken te praten en ook voor de gezelligheid. Lezingen werden niet gehouden. Het ledenbestand bestond in Cadzand voor zowat de helft uit grote boeren, aangevuld met notabelen als de dominee, de chirurgijn, de belastingontvanger en een aantal gegoede ambachtslieden.

Iemand die lid wilde worden, diende zich mondeling of schriftelijk tot de praeses/thesaurier te wenden, de enige die nieuwe leden kon voordragen. Nieuwe leden moesten via stemming door een meerderheid van minimaal tweederde van de ter vergadering aanwezige leden gekozen worden.

Natuurlijk sloten ook leden van de familie Erasmus zich bij het leesgezelschap aan. Jannis Erasmus werd kort na 1805 lid. Zijn zoon Adriaan Erasmus werd op 9 februari 1833 voorgedragen door smid Marinus Clicquennoi en na ballotage met algemene stemmen aanvaard als lid. Op dezelfde vergadering nam ook zoon Jannis jr. zitting als lid. Een erg actief lid lijkt

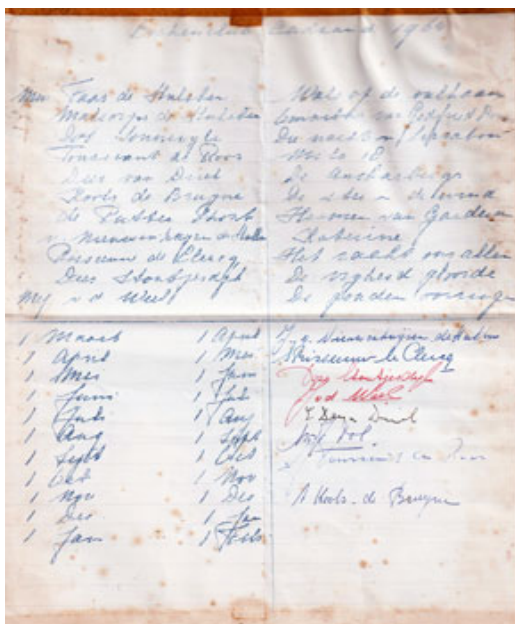
Adriaan Erasmus niet te zijn geweest en in 1852 zegde hij op. In zijn kantoor bevonden zich in 1843 twee bijbels en 26 boeken. Tussen 1835 en 1852 kocht hij een boek over De heldenmoed van Michiel Adriaansz. de Ruyter, een beschrijving van een reis om de wereld door P. Troost, De God des Hemels door J.P. Hazebroek en Samenspraken van Desiderius Erasmus. Theologie, geschiedenis en reisbeschrijvingen; Adriaan Erasmus voldeed perfect aan het profiel van het gemiddelde lid van het leesgezelschap.

Jacob de Hullu Nicolaasz (1764-1804), die op een boerderij bij Cadzand woonde, niet ver van die van de familie Erasmus, liet bij zijn overlijden een bibliotheek van 240 banden na.

Voor predikanten waren de bijeenkomsten van zo'n genootschap een ideale manier om goede relaties op te bouwen met de dorpselite en de burgerij. De opkomst van de burgerij is in de leesgezelschappen duidelijk waarneembaar door de lidmaatschappen van allerlei ambachtlieden zoals de metselaar, de timmerman, de smid, de wagenmaker, de kleermaker en de slager.

De meeste leden waren lidmaat van de Nederduits gereformeerde of de Waalse gemeente. Een uitzondering vormden een tweetal Lutheranen en mogelijk waren één of twee leden afkomstig uit een Joodse gemeente. Kennelijk was een andere geloofsovertuiging geen belemmering om lid te worden van één van de leesgezelschappen

Protestantse kinderen konden overigens meestal vroeg lezen en schrijven. Enerzijds door de bemoeienissen van de schoolmeester, maar ook door de ouders die de kinderen zo snel mogelijk uit de bijbel wilden leren lezen in verband met de in die dagen veel beoefende bijbelstudie.

Het is niet bekend wanneer het leesgezelschap uiteindelijk is opgeheven. De meest recente notulen dateren uit 1927.

(foto links) Twee handgeschreven lijstjes uit 1964/67 met 11 deelnemers van een naamloze boekenclub geven echter niet aan, dat dit het voornoemde leesgezelschap is:

- Mw. Faas-de Hulster (hotel Noordzee)
- Mw. Malcorps-de Hulster (pension aan de Boulevard)
- Mw. Toussaint-de Roos (Erasmusweg)
- Mw. Dees-van Driel (Camping Hoogduin)
- Mw. Kools-de Bruijne (Knokkertweg?)
- Mw. de Putter-Dhont (Erasmusweg)
- Mw. Risseeuw-le Clercq (Bosweg)
- Mw. Dees-Stoutjesdijk, (Camping de Noordman)
- Mw. Doll-Sonnevillle (Cadzand-Bad)
- Mw. Wille-la Gass (fietsenmaker Cadzand-Bad)
- Mej. van de Weel (schooljuffouw)

Het initiatief kan uitgegaan zijn van de Plattelandsvrouwen of de Kerk. Meer informatie is niet voorhanden.

Bron:
A.F. Franken, Middelburg
Suzan de Putter-Korsman

STAATS-VLAANDEREN en de gemeente CADZAND

27 juli 1794. Frankrijk herovert Staats-Vlaanderen op de Noord-Nederlandse gewesten. Het valt in twee stukken uiteen: het "Département de l'Escaut" (Oost-Vlaanderen) en het "département de la Lys" (West-Vlaanderen) Bij dit laatste behoorde een groot deel van de Zwinstreek. Dit gebied staat sindsdien bekend als het Vrije van Sluis.

Binnen het Vrije van Sluis is het schepencollege te Sluis het enige gerecht. Op bestuurlijk gebied echter beschikken sommige onderdelen over een beperkte vorm van autonomie. Dit zijn de parochies Cadzand (bestaande uit de dorpen Cadzand, Zuidzande en Retranchement), Groede, Schoondijke, Sint-Kruis, Sint-Baafs, Onze-Vrouw-Bezuiden en Oud-Heille. Deze parochies hebben een eigen budget waarvoor ze belastingen (de parochielasten) kunnen heffen. Hun belangrijkste taken zijn de handhaving van de openbare orde en het onderhoud van wegen en gebouwen. De polders in het Vrije van Sluis die niet tot een parochie behoren, worden rechtstreeks vanuit Sluis bestuurd.

In West-Zeeuws-Vlaanderen liggen behalve het Vrije van Sluis ook nog twee ambachtsheerlijkheden, Nieuwvliet en Breskens. Daarnaast strekt het grondgebied van de in de Zuidelijke Nederlanden gelegen heerlijkheden Watervliet, Waterland en Middelburg zich voor een deel uit over Staats gebied. Hoewel al deze heerlijkheden formeel niet tot het Vrije van Sluis behoren, zijn ze er toch op verschillende manieren mee verbonden.

De Fransen schaffen de middeleeuwse wetten en voorrechten af, o.m. het tienderecht. De kasselerijen en ambachten worden vervangen door arrondissementen en kantons, die een eigen administratie krijgen. De parochies worden omgevormd tot "communes" met een gekozen bestuur: een "maire", twee assessoren en enkele raadsleden. Het gemeentebestuur moet een sekretaris, een ontvanger en een veldwachter aanstellen en zelf de bevolkingsregisters bijhouden (niet meer de Kerk).

De bevolking is uitgeput door de vele oorlogen tussen de Republiek en Frankrijk (1672-1678, 1689-1698, 1702-1713, 1747-1748, 1793-1795), waarbij Westelijk Zeeuws-Vlaanderen nagenoeg altijd het kind van de rekening werd. Deze oorlogen werden en worden niet uitgevochten op het eiland van Catzandt, maar de bevolking is wel verplicht de op het eiland gelegerde militairen te onderhouden. Daarnaast word door de soldaten geplunderd.

Nu Catzandt tot Frankrijk behoort is er ook geen verkoop van graan meer op de markt in Middelburg. Andersom is er geen levering meer van goederen aan Catzandt. De handel, de verdiensten en het bijbehorende vertier liggen stil.

Het Zeeuws Patriottisch weekblaadje 'De Vriend des Volks', dat tijdens de jaren 1795 en 1796 is verschenen, schreef in nr. 14: "De afstand van Staatsvlaanderen is, wij bekennen het, voor Zeeland een gewigtig verlies, van meer dan twee tonnen gouds aan jaarlijkse inkomsten."

STICHTING GEMEENTE CATSANDT

Vanaf 1795 is de Franse wetgeving van kracht en wordt in 1795 de gemeente Catsandt gesticht. Aantal inwoners van Catzandt: 609. Na de eerste jaren onder Frans bestuur is de eerste burgemeester vanaf 1805 Adrien-Barthélémi Weygand. Burgemeesters moeten financieel onafhankelijk zijn, tot dezelfde kerk behoren als de meerderheid van de bevolking en over administratieve vaardigheden beschikken.

De eerste veldwachter is Isaac Claerbaut Jansz. De gemeenteveldwachter is in de eerste plaats verantwoordelijk voor de handhaving van de openbare orde op het platteland, maar daarnaast is hij ook met andere taken belast. Zo is het in veel dorpen gebruikelijk dat de veldwachter de plaatselijke belastingen int en dat hij de aalmoezen van het armbestuur aan de bedeeden uitreikt. Verder wordt hij ingeschakeld bij de bezorging van de post en het verspreiden van het dagelijkse nieuws.

De verslagen van de kantons en de gemeenten van de kantons en de gemeenten, en de briefwisseling met de prefekt van het arrondissement, worden in het Frans gesteld.

Napoleon heeft soldaten nodig om zijn vele oorlogen te voeren. In zijn hele keizerrijk voert hij daarom de dienstplicht in. Nederland krijgt vanaf 1810 ook te maken met deze dienstplicht. Dertien Cadzantenen, vijf uit Retranchement en zes uit Zuidzande moeten onder de wapenen.

In 1811 arriveert Napoleon op Cadzand op doortocht naar Breskens.

In 1813 vraagt de gemeente Catsandt een eigen gemeentewapen aan. Catsandt heeft nooit een wapen gehad en vroeg daarom het gehele oude wapen van het Vrije van Sluis aan.

(Het Vrije van Sluis was een bestuurlijk orgaan dat is ontstaan tijdens de Opstand tegen het Spaanse bewind. In 1580 trad een deel van de schepenen van het Brugse Vrije toe tot de Unie van Utrecht. In 1584 werd Brugge weer heroverd door Parma en aan de Unie van Utrecht onttrokken. Het Oost Vrije echter bleef trouw aan deze Unie en werd in 1586 ontheven van onderhorigheid aan Brugge. De schepenen van deze gebieden, overeenkomend met het huidige West-Zeeuws-Vlaanderen werden door de Staten-Generaal beëdigd tot het College 's Lands van de Vrijen te Sluis, hetgeen kortweg het Vrije van Sluis werd genoemd.

Alleen de letters SPQV onder dat wapen, zouden vervangen moeten worden door de tekst 'Gemeente Kadzand', en met een K in de hoek, was op de bijgevoegde tekening geschreven. Het wapen van Cadzand werd op 8 december 1819 bevestigd door de Hoge Raad van Adel aan de Zeeuwse gemeente Cadzand. Uiteindelijk is alleen de afbeelding van het schild zelf verleend. De blazoenering van het wapen luidde als

volgt:

"In zilver een blauwe schuinbalk, in de linkerbovenhoek vergezeld van een zwarte kapitale K."
De blauwe schuinbalk is afkomstig uit het wapen van het Vrije van Sluis. Catsandt behoorde tot het Vrije van Sluis en heeft dus net als andere gemeenten het wapen overgenomen met een onderscheidend beginletter. In dit geval de K van Kadzand of (West-Vlaams) Kezand.

Hoewel de gemeente dus aangaf nooit een eigen wapen te hebben gehad, werd er toch al een wapen vermeld voor het dorp in 1571. Het staat vermeld op de landkaart uit 1571 van het Brugse Vrije vervaardigd door Pieter Pourbus.

Er is nog geen informatie over de achtergrond en betekenis van dit wapen.

In 1814 wordt Staats-Vlaanderen heroverd op de Fransen. Om een krachtig bolwerk tegen Frankrijk te vormen worden de noordelijke en de zuidelijke Nederlanden verenigd tot één staat: het Koninkrijk der Nederlanden onder koning Willem I. Staats-Vlaanderen wordt vanaf nu Zeeuws-Vlaanderen genoemd, deel van de provincie Zeeland.

Per 1 april 1970 ging Cadzand op in de gemeente Oostburg, sinds 2003 onderdeel van gemeente Sluis. Het wapen van Cadzand is daardoor definitief komen te vervallen als gemeentewapen.

Bron:

Groeningemuseum Brugge

Boekhout, 1972

Wikipedia.org

ngw.nl

DE BURGEMEESTERS VAN CADZAND 1795-1970

Na de inname door de Fransen werd Staats-Vlaanderen op 22 november 1794 voorlopig ingedeeld bij het departement Oost-Vlaanderen, welke indeling op 10 december 1794 definitief werd. Nadat de Republiek op 16 mei 1795 in het Haags Verdrag de Zuidelijke Nederlanden definitief aan Frankrijk moest afstaan, werd op 31 augustus daaropvolgend de eerste Franse bestuurlijke indeling van kracht. Staats-Vlaanderen werd een zelfstandig departement met als hoofdplaats Sas van Gent. Het departement werd verdeeld in vijf kantons: Axel, Hulst, IJzendijke, Oostburg en Sluis. Op 1 oktober 1795 werd Staats-Vlaanderen officieel ingelijfd bij het Franse keizerrijk. Bij wet van 13 februari 1796 werd Staats-Vlaanderen als apart departement opgeheven en gevoegd bij het departement de l'Escaut met als hoofdplaats Gent. Dit departement werd verdeeld in 44 kantons. Staats-Vlaanderen bleef verdeeld in de reeds genoemde vijf kantons. Burgemeesters moeten financieel onafhankelijk zijn, tot dezelfde kerk behoren als de meerderheid van de bevolking en over administratieve vaardigheden beschikken.

--1795. Aan alle plaatsen met minder dan 5000 inwoners werd het zelfstandig bestuur ontnomen. De enige zelfstandigheid die deze plaatsen behielden was de keuze van een eigen agent municipal en zijn adjoint. Alle plaatsen werden kantonsgewijze onder een gemeenschappelijk bestuur geplaatst, de zogenaamde municipalité de canton (municipale administratie van het kanton). De agents municipaux van alle plaatsen gezamenlijk oefenden, onder het voorzitterschap van een president, het bestuur uit over het kanton. Deze kantonale administratie werd weer opgeheven bij wet van 17 februari 1800. De plaatsen met minder dan 5000 inwoners kregen hun zelfstandigheid terug.

- 1795-1800 De agents municipaux van alle plaatsen gezamenlijk oefenden, onder het voorzitterschap van een president, het bestuur uit over het kanton. Voor Cadzand was de vredesrechter Jacques Risseeuw.

Zijn plaatsvervanger in Cadzand was:

- 1795-1796 Jannis Cappon, suppléant du juge de paix

- 1796-1804 Jacob de Hullu, suppléant du juge de paix

Burgemeester:

- 1805-1811 Adrien-Barthélemy Weygand

- 1811-1812 Jacobus de Hullu

- 1812-1837 Adriaan de Bruijne (1764-1844)

- 1837-1843 Jannis Erasmus (1779-1866), eervol ontslag een jaar voor het aflopen van de ambtstermijn.

- 1843-1856 Mattheus Scheele (1792-1870). In 1853-1856 ook burgemeester van Retranchement.

- 1856-1870 H. S. de Smidt. In 1856-1870 hadden de gemeenten Cadzand, Zuidzande en Retranchement één burgemeester.

- 1870-1882 Adriaan Erasmus (1806-1893)

- 1882-1888 Jhr. Mr. Antonij Adriaan van Doorn (1854-1935), tevens burgemeester van Zuidzande in 1883-1888.

- 1888-1912 Jannis Erasmus (1838-1927)

- 1912-1936 Izaak Erasmus (1867-1938) volgde zijn vader op.

- 1936-1944 C. le Nobel (1908-1968).

- 1944-1946 Izak de Bruine van Melle, waarnemend burgemeester.

- 1946-1970 Jacobus Abraham Leenhouts. (1911-1981). Tevens burgemeester van Retranchement en waarnemend burgemeester van

..Nieuwvliet (1967-1970).

In 1970 gaat Cadzand op in de gemeente Oostburg en in 2003 gaat de gemeente Oostburg op in de gemeente Sluis.

Bron:

Diverse

S. Oudes

H. van Hanegem

Couvret, A; Almanach du Département de l'Escaut, 1812

Cadzandgeschiedenis.nl

DE CADZANDSE STREEKDRACHT

Vóór 1800 droeg men in Zeeland een bijna gelijke Zeeuwse dracht. Het vrouwenkostuum bestond meestal uit een aantal rokken, soms een onderbroek (het zgn. open gerei/gerief), een borstrok, een jakje, een beuk (een vierkant stuk stof dat op de rug en de borst gedragen werd), een doek, een ondermuts, een oorijzer en een bovenmuts.

De mannen hielden zich bij de combinatie van een klepbroek met pijpen tot net over de knie, boezeroen (een soort kiel), vest en rok (mannenjas). Op het hoofd ging een zwarte hoed van verschillend model.

Vanaf 1800 ontstonden regionale verschillen in de kleding van de Zeeuwse plattelandsbevolking. In het westen van Zeeuws-Vlaanderen ontstond een streekdracht die aanzienlijk afweek van hetgeen elders in Zeeland werd gedragen. De zwarte kornetmuts van de vrouwen was kenmerkend voor de Cadzandse dracht. Dit werd daarna een witte muts. Kenmerkend is ook de combinatie van een rok en een mantel met aan de onderzijde een lange schoot. Deze combinatie is afgeleid van de burgermode.

Foto: Irma de Krijger, Marie de Ligny, Marie Faas en Jannetje Jansen van Rosendaal uit Groede.

Die kornetmuts gaf veel werk als hij gewassen moest worden. Hij werd gesteven in suikerwater en gestreken met speciale ijzers, die op de kachel opgewarmd werden. Er werd daarna een speciaal draadwerk, karkas, tegen de binnenkant van de kornetmuts bevestigd om er model in te krijgen. Vandaar de Cadzandse naam 'karkasemutse'. Rond 1930 waren in Cadzand Kee Jansen en Jane Faro in dat werk gespecialiseerd en deden dat tegen een kleine vergoeding.

"Karrekasse".

Begin 1800 was de streekdracht van toen kleurig. Eerst nog erg fleurig en kleurig, maar in de loop van de jaren versoerberde de kleur en rond 1900 zag men voornamelijk een zwarte klederdracht, met hier en daar een donkerblauwe, groene of bruine mantel ertussen. De reden kan zijn dat er rond 1870 een zwarte verfstof is uitgevonden, waardoor het voor veel mensen binnen bereik kwam. Voordien was zwarte kleding alleen mogelijk voor de rijke mensen.

De Cadzandse dracht van na 1850 is een eenvoudige dracht met meerdere varianten. Er is middagdracht en zondagse kleding. Als er gewerkt moest worden, droegen mensen kleren van goedkope, maar sterke stof. Of zij droegen versleten kledingstukken verder af. Rijkere vrouwen hadden middagdracht. Dat was nette kleding die 's middags werd aangetrokken, als het werk voor die dag was gedaan. De mooiste kleding en sieraden werden bewaard voor de kerkgang op zondag. Deze kleding was bedoeld om mee te pronken. Het Cadzandse werkgoed aantrekken kostte een halfuurtje. Bij de zondagse dracht kon het makkelijk drie kwartier duren voordat alles aan was.

Kinderen gingen vanaf hun 4de of 5de jaar dezelfde soort kleding als volwassenen dragen. Alleen de mutsen van de meisjes waren aangepast. Het moment waarop de meisjes de volwassen muts met aanverwante sieraden mochten gaan dragen, markeerde de overgang van kindertijd naar volwassenheid. In de meeste drachten lag dat moment rond het 12de of 14de levensjaar.

In tegenstelling tot de moderne tijd mochten dames in Cadzandse streekdracht niet slank, maar stevig zijn. Iedereen kon dan zien dat je genoeg te eten had; je was niet arm! Toen vond men dat mooi! Door de vele rokken word je vanzelf ronder. Dat waren vier of soms wel vijf rokken!

foto's: Anna de Bruijne, ca. 1880, Sara Risseeuw, ca. 1870 en Sara Brevet, ca.1860.

Steeds meer mannen in West-Zeeuws-Vlaanderen legden na 1850 het streekdrachtkostuum af. Ze droegen na 1900 geen klederdracht meer. Enkelien liepen nog met hun Cadzandse pet op onder anderen de oude Steenhart, de oude van Houte, Adriaan de Bruijne, Bram Eversdijk (*foto: links, met Piet Vasseur*) en Keesje Blom.

Vanaf de Eerste Wereldoorlog verdween ook de Cadzandse vrouwendracht geleidelijk uit het straatbeeld. In 1965 droegen nog 85 (oudere) vrouwen de Cadzandse dracht. De meesten van hen woonden in Nieuwvliet, Cadzand, Schoondijke en Groede. De laatste draagster, mevr. Sanne Riemens-Provoost is in 1985 overleden.

De Cadzandse dracht zoals we die nu kennen, is de klederdracht van rond 1900.

Iz. Rosier en Joh. De Bruine Jac. Vasseur en M. Moelaart Joh. en Tannetje van Peenen.... Maria Cappon(Adr. Luteijn) Jozina Buurman

Bron:
Zeeuws Archief

Leendert Fremouw
Ria Francke-Pladdet
Jeanine Dekker; De Zeeuwse streekdrachten 1800-2000, 2005.
J.A.Frederiks, J.C. de Man; Zeeuwse klederdrachten, 1894.
Stichting tot Behoud van de Cadzandse Dracht, Marietje van Dale-Adriaansen
Th. Molkenboer; De Nederlandsche Nationale Kleederdrachten, 1917
cadzandgeschiedenis.nl, Bert Voets

OMMELOPER VAN DE WATERINGE VAN CADZAND

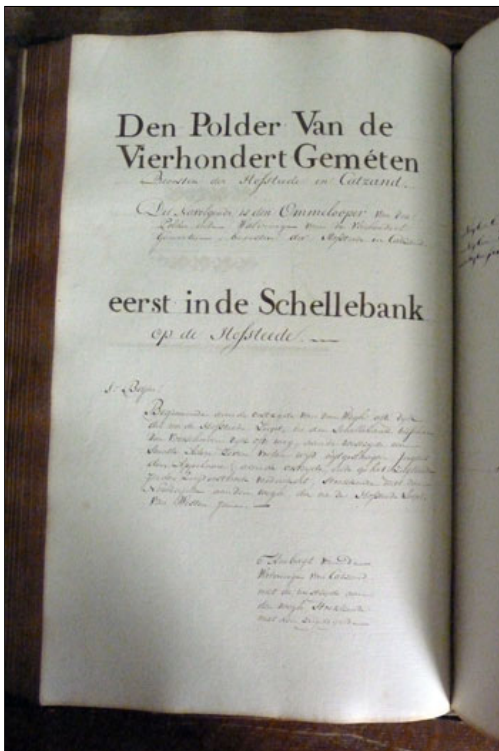
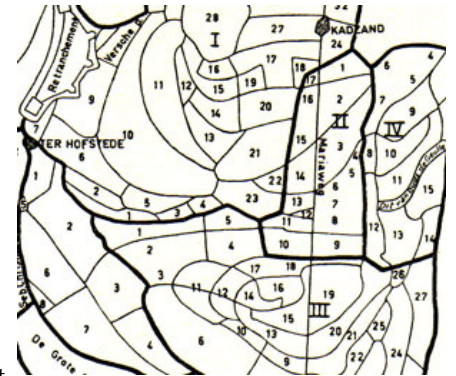

Een ommeloper is een register waarin alle poldertjes/ percelen in de grote polders op het Eiland van Cadzand omschreven staan. Het is de voorloper van het kadaster. Per perceel worden de eigenaar, de grootte en de ligging aangegeven. Op basis van de daarin vermelde gegevens worden de dijklasten, waterschapsbelasting of verponding over de eigenaren verdeeld.

De grenzen van een poldertje/ perceel, bestaande uit dijkjes, wegen en/of watergangen, worden telkens uitvoerig omschreven, waarbij de aanhef onveranderlijk luidt: „Dit beghint...". De poldertjes/ percelen hebben ook een nummer. Men spreekt dan van het zoveelste „begin", bijvoorbeeld: Het 6e begin, de Terhofstede polder in

de Oudelandsepolder. Met een pen zijn alle gegevens in de ommeloper genoteerd. Wijzigingen van percelen of eigenaren worden aan de zijkant van een bladzijde beschreven. Na verloop van tijd wordt de ommeloper door die aantekeningen dermate onoverzichtelijk, dat men genoodzaakt is een nieuwe ommeloper te schrijven. Dat heet 'verhevenen' of 'verhoofden'.

Van het Eiland van Cadzand zijn tien ommelopers bekend. De eerste ommeloper is geschreven in 1553 en beschrijft de Oudelandse polder, de Vierhonderdpolder Bezuiden De Kerk, de Strijdersgapolder, de Zuidzandepolder en de Vierhonderdpolder Bij Ter Hofstede.

De reeks ommelopers van de Watering van Cadzand die in verschillende archieven bewaard zijn gebleven, wordt afgesloten met die uit het Gemeentearchief Sluis. Deze is in 1803 geschreven door Isaac Claerbaut (1779-1824), geboren en getogen in Cadzand. In 1941 wordt de Watering Cadzand opgeheven.

Isaac Claerbaut heeft in 1803 een tweede exemplaar samengesteld. Dat boek werd in 1999 te koop aangeboden door antiquariaat De Boekenbeurs in Middelburg. De Stichting Behoud Dorpskerk Cadzand had veel interesse in deze ommeloper, omdat het veel bekende Cadzandse namen bevat en het nauw verbonden is met de geschiedenis van de kerk. Verder verkeert het boekwerk in een uitstekende conditie en is het verzorgder en fraaier uitgevoerd dan het exemplaar in het Gemeentearchief Sluis te Oostburg.

Het boek werd tijdens de Oudejaarsveiling van 1999 ter veiling aangeboden en de Stichting hoopte dat de toenmalige gemeente Oostburg de ommeloper voor Cadzand zou willen kopen. Er was voldoende belangstelling, maar omdat in het archief van de gemeente Oostburg zich reeds de eerste Ommeloper van 1803 bevond, achtte het gemeentebestuur het niet noodzakelijk dit boek aan te kopen.

De Stichting Behoud Dorpskerk Cadzand startte daarop in 2004 een actie om 24 personen en/of instanties elk € 50,00 te laten inbrengen om de aankoop van de ommeloper mogelijk te maken. Deze actie had onmiddellijk succes. Als dank zijn de namen van de gevers vermeld op een lijst in de vitrinekast, waar de 'Ommeloper van de Watering van Cadzand' wordt bewaard.

Bron:
Cadzandgeschiedenis.nl
N.H. gemeente Cadzand, Joop Basting

Het verplaatsen van schuren

Het verplaatsen van schuren kwam in de 19e en begin 20e eeuw geleden meermalen voor.

Oude landbouwschuren waren oorspronkelijk geheel van hout opgetrokken, staande op een stenen fundering welke tot 50 cm boven het maaiveld opgetrokken werden. Deze schuren werden gedekt met Hollands riet. Het geheel was 's winters warm en 's zomers koel.

De dragende constructie bestond uit zware gebinten, soms van vierkant, soms van rondhout. Om het geheel te verstevigen werden de nodige steekschoren naar trekbalken en gordingen aangebracht. Spijkers werden spaarzaam gebruikt, zo ja dan waren het taaie nagels, door de smid gesmeed in onrendabele winteruren. De houtverbindingen waren met hardhouten pennen, geslagen in voorgeboorde gaten.

Alle samenkomende balken van een gebint werden genummerd met ingehakte Romeinse cijfers. Dit had tot doel om de gebinten, welke meestal op de grond in elkaar gepend werden ook weer uit elkaar te kunnen nemen, alle soort bij soort, met het oog op een eventuele verbouwing.

De gebinten werden meestal met paardenkracht rechttop getrokken en daarna geschoord. De voet van een gebint kwam te staan op een gemetselde "teerling". Deze had een ruime aanzet en was taps toelopend, zodat men een kepering zag van het metselwerk. De "teerlingen" werden tot ongeveer 50 cm boven de vloer opgemetseld. Hierop kwam een hardhouten plaat te liggen, ook vierkant, ongeveer 10 cm dik. Deze heette "de mutse" waarop de gebintpoot kwam te staan.

Bron: J. Risseeuw

MILITAIRE DIENSTPLICHT ONDER NAPOLEON BONAPARTE

Napoleon Bonaparte (*links*), sinds 1804 keizer van Frankrijk, wil heel Europa en Rusland inlijven. Dat vereist een groot leger. Hij voert daarom de dienstplicht (conscriptie) in. Op last van keizer Napoleon wordt zijn broer Lodewijk Napoleon Bonaparte (*rechts*) in 1806 koning van Holland.

Koning Lodewijk vaart een eigen koers in het belang van Holland en weigert de dienstplicht in te voeren. Hij verklaart dat hij niet aan de wensen van Napoleon kan voldoen. Op een bevolking van twee miljoen mensen is het een onmogelijke opgave een militaire bijdrage van 40.000 soldaten te leveren. Als gevolg van de toenemende conflicten met de keizer moet koning Lodewijk Napoleon in 1810 aftreden, waarop het koninkrijk Holland wordt

geannexeerd door Frankrijk.

Keizer Napoleon Bonaparte voert in 1810 de dienstplicht in voor Holland. In 1811 worden 10.000 man opgeroepen. De welgestelden kunnen een vervanger voor hun zoon aanstellen. Ook de oudste zoon van een bejaarde landbouwer kan vrijstelling krijgen.

De dienstplicht geschiedt door middel van loting. De aspirant-soldaat moet een nummer trekken. De laagste nummers komen in het leger, de overige jongemannen worden toegevoegd aan de Nationale Garde. Altijd prijs.

Dertien jongemannen uit CADZAND worden ingeloot:

ISAAC VAN DEN AMEELE

geb. 10-01-1785 te Cadzand

overl. ????

eenheid: 7e Regiment Infanterie van Linie

stamboeknummer: 1707

vader: Pierre (Pieter) van den Ameele/ moeder: Anne Verdauwe (Tanneke Verdouw)

ISAAC BREVET

geb. 10-01-1793 te Cadzand

gehuwd. 18-09-1816 met Josina Adriana de Muijnck

overl. na 1818

eenheid: 55e Regiment Infanterie van Linie

stamboeknummer: 11820

vader: Abraham Brevet/ moeder: Maria de Zoute

JEAN DUBOIS

geb. 05-03-1794 te Cadzand

overl. ????

eenheid: 55e Regiment Infanterie van Linie

stamboeknummer: 11989

vader: Jean Dubois (Johannes du Bois)/ moeder: Suzanne Baes (Suzanna Baas)

JOSSE DUBOIS

geb. 24-11-1792 te Cadzand

overl. ????

eenheid: 55e Regiment Infanterie van Linie

stamboeknummer: 8231

vader: Jean Dubois (Johannes du Bois)/ moeder: Suzanne Baes (Suzanna Baas)

ABRAHAM GEERSEN

geb. 30-11-1794 te Cadzand

overl. ????

eenheid: 55e Regiment Infanterie van Linie

stamboeknummer: 11804

vader: Isaac Geersen/ moeder: Catharina Molders

ABRAHAM GILLISSEN VERSCHAAGE

geb. 27-11-1789 te Cadzand

overl. ????

eenheid: 26e Regiment Infanterie van Linie

stamboeknummer: 5381

vader: Abraham Gillissen Verschaage (Verschage)/ moeder: Sarra Mulendyk (Sara Meulendijk)

CHARLES JOSEPH LEEPONTERE

geb. 28-02-1788 te Cadzand

overl. ????

eenheid: 48e Regiment Infanterie van Linie

stamboeknummer: 14409

vader: Nieven Francois Leepontere/ moeder: Catharina Goere

CORNEILLE LEFEVRE (CORNELIS LE FEBER/LE FEVER)
geb. 15-12-1792 te Cadzand
overl. ????
eenheid: 54e Regiment Infanterie van Linie
stamboeknummer: 8227
vader: Guillaume Lefevre (Le Feber)/ moeder: Adrienne Cornelis

JACQUES LOOYSEN (JACOB LOOISEN)
geb. 11-01-1788 te Cadzand
overl. ????
eenheid: 48e Regiment Infanterie van Linie
stamboeknummer: 14410
vader: Abraham Looyzen (Looisen)/ moeder: Jeanne Herrekem (Janneke Herkens)

ISAAC (IZAAK) VAN MELLE
geb. 07-01-1787 te Cadzand
overl. 23-04-1849 te Cadzand
eenheid: 65e Regiment Infanterie van Linie
stamboeknummer: 9165
vader: Abraham van Melle/ moeder: Sara Brevet

ISAAC PLEYTE (PLEIJTE)
geb. 22-11-1787 te Cadzand
overl. ????
eenheid: 103e Regiment Infanterie van Linie
stamboeknummer: 3073
vader: Jacques Pleyte (Jacob Pleijte)/ moeder: Jeanne van Haut (Janneke van Houte)
(Isaac is de kleinzoon van onderwijzer Willem Pleijte sr.)

MARIN DE REU
geb. 08-03-1794 te Cadzand
overl. ????
eenheid: 55e Regiment Infanterie van Linie
stamboeknummer: 11987
vader: Pierre (Pieter) de Reu/ moeder: Adriana Bauwens

MARIN TAEK
geb. 21-07-1779 te Cadzand
overl. ????
eenheid: 82e Regiment Infanterie van Linie
daarna eenheid: 121e Regiment Infanterie van Linie
stamboeknummer: 2800
vader: Jacob Taek/ moeder: Marie Sinor (Sinoir/Sinoar)

Vijf jongemannen uit RETRANCHEMENT worden ingeloot:

PIERRE BAAS
geb. 07-02-1791 te Retranchement
overl. ???? (08-01-1865)
eenheid: Jagers te Paard van de Garde
stamboeknummer: 2392
vader: Isaac Baas/ moeder: Catherine Haeltsen (Catharina Aartsen)

JEAN FRANCOIS BUYCK
geb. 27-09-1785 te Retranchement
overl. ????
eenheid: 7e Regiment van Infanterie van Linie
stamboeknummer: 1741
vader: Villemus Buyck (Wilhelmus Buijck)/ moeder: Elisabeth Gernaerst (Elisabeth Gernaart)

JEAN CALLEWAERT
geb. 17-03-1789 te Retranchement
overl. ????
eenheid: 26e Regiment Infanterie van Linie
stamboeknummer: 5366
vader: Pierre Callewaert (Pieter Callewaert/Callewaardt)/ moeder: Jeanne van de Vere (Janneke van der Veere)

PIERRE SCHEELE
geb. 01-02-1790 te Retranchement
overl. ????
eenheid: 100e Regiment Infanterie van Linie

stamboeknummer: 1647
vader: Michel Scheele/ moeder: Adrienne Allaerd

CORNEILLE WEJKMAN
geb. 20-08-1792 te Retranchement
overl. ????
eenheid: 54e Regiment Infanterie van Linie
stamboeknummer: 8225
vader: Jannes Weijkman/ moeder: Elisabeth Pleijte

Zes jongemannen uit ZUIDZANDE worden ingeloot:

PIERRE CAULIER (PIETER)
geb. 14-06-1780 te Zuidzande
overl. ????
eenheid: 123e Regiment Infanterie van Linie
stamboeknummer: 895
vader: Pierre (Pieter) Caulier/ moeder: Lurdrina Verhagen (Lourina Verhage)

ABRAHAM DE GRAAF
geb. 03-10-1791 te Zuidzande
overl. ????
eenheid: 1e Regiment Jagers te Paard
stamboeknummer: 3316
vader: Jacques (Jacob) de Graaf/ moeder: Jannette Gebleck/Gebleek (Janneke de Bliëk)

JEAN KOOLS
geb. 07-10-1789 te Zuidzande
overl. ????
eenheid: 26e Infanterie van Linie
stamboeknummer: 5131
vader: Jean (Jannis) Kools/ moeder: Neelge Vergauve (Neeltje Vergouwe)

JEAN LAMBRECHT
geb. 23-12-1794 te Zuidzande
overl. ????
eenheid: 22e Regiment Infanterie van Linie
stamboeknummer: 12179
vader: Hubert Lambrecht/ moeder: Adrienne Groolenbaere

ABRAHAM VAN DE VELDE
geb. 19-12-1790 te Zuidzande
overl. ????
eenheid: 100e Regiment Infanterie van Linie
stamboeknummer: 5613
vader: Pierre (Pieter) van de Velde/ moeder: Cornelia de Muynck (Cornelia de Muijnck)

BAUDOUIJN VAN DE WOESTYNE (BOUDEWIJN VAN DE WOESTIJNE)
geb. 14-10-1783 te Zuidzande
overl. ????
eenheid: 7e Regiment Infanterie van Linie
stamboeknummer: 1267
vader: Jean van de Woestyne (Jannes/Jannis van de Woestijne)/ moeder: Elisabeth Danikens (Elisabet(h) Danikes/Danekes/Danekens)

De regimenten worden in heel Europa en Rusland ingezet. Ruim 70% van de mannen sneuvelt onder erbarmelijke omstandigheden. Daar is geen administratie van bijgehouden. Slechts van 2 Cadzandse jongens is vanaf 1814 informatie. Aangenomen moet worden dat de anderen niet zijn teruggekeerd.

In 1813 wordt Napoleon verslagen in de slag bij Waterloo en trekt zich terug uit de Nederlanden. Het Nederlandse leger onder Frankrijk wordt ontbonden. De dienstplicht blijft bestaan. In 1938 wordt het inloten van de dienstplichtigen afgeschaft. In 1997 is de dienstplicht opgeschort (let op: niet afgeschaft) en bestaat het leger uit beroepsmilitairen.

Bron:
servicehistorique.sga.defense.gouv.fr
archieven.nl
ethesis.net
isgeschiedenis.nl/nieuws/geschiedenis-van-de-dienstplicht
zebregs.com/ (van Melle)
Nationaal Militair Museum
zeeuwengezocht.nl
genealogieonline.nl

Napoleon's 'togt' over het Zwin.

Met betrekking tot de overtocht van Keizer Napoleon Bonaparte over het Zwin, in oktober 1811, heeft J.H. van Dale, archievaris te Sluis, het volgende opgetekend uit de mond van de 72 jarigen visser Johan Christiaan Hennefreund , de persoon, die met zijn hoogaars de Keizer over het Zwin gevoerd heeft, en daarin werd bijgestaan door zijn oom Jacobus Schellemak.

De zaak heeft zich toegedragen als volgt: Gemelde Hennefreund en enige andere vissers hadden, van de Commissaris der Marine te Sluis, Potier genaamd, bevel ontvangen zich op 1 oktober met hun hoogaarzen naar het Hazegras te begeven, om daar Z.M. op te wachten en hem met zijn gevolg over het Zwin te zetten. Nadat Hennefreund aldaar met 4 hoogaarzen omstreeks anderhalve dag gelegen en gewacht had, verscheen Z. M. in de namiddag van de 3e oktober, vergezeld van de heer Mamie, burgemeester van Blankenberghe, die Z. M. op diens tocht langs de duinen, de kust volgende, tot aan het Hazegras had moeten vergezellen, en toen hij hem verlaten wilde, door hem gedrongen werd, de overtocht over het Zwin mede te maken. Behalve door hem, was Z. M. vergezeld van zijn getrouwen Mameluk, de hertog van Vincenne, graaf Lobau, eenige generaals en ruiters. Desgevraagd verlangden de vissers 1 gulden per persoon voor de overtocht.

De waterstand was zo laag, dat de boot niet tot tegen de oever kon aanleggen. Veerman Hennefreund nam (de kleine) Napoleon op zijn rug en droeg hem, zo waardig mogelijk, door het kniehoge water naar zijn boot. Nadat de Keizer en de overigen in de hoogaars gestegen waren, begaven zich enkele ruiters in de schuit van Jannes Verhoeve , terwijl de overgeblevenen met de ledige paarden zich naar Sluis, en vervolgens naar Breskens begaven.

Daar het tij reeds enigzins verlopen was en het nog al tamelijk uit het westen woei, zoodat het water vrij moeilijk stond, vroeg de Keizer, door middel van de burgemeester van Blankenberghe, die als tolk diende, daar de schipper geen Frans kende, "of er geen gevaar was?", waarop de laatste ontkennend antwoordde. De overvaart had plaats van uit het Hazegras tot in het Dievegat. Dit Dievegat, een gedeelte van het Zwin, werd toen gevormd door een bank of plaat, welke zich in het Zwin gezet heeft, en is aldus genoemd, omdat men, zodra het eb werd, zich haasten moest het te verlaten, wijl men anders, even als een dief, in het gemelde gat gevangen bleef, daar aan zijn ingang een aanslijking plaats had vanwege een aldaar liggenden berm.

In het Dievegat gekomen, moest men het Zwin opzeilen naar Sluis, tot men de punt eener aldaar liggende plaat voorbij was, en dan weer het Zwin af, langs de andere zijde der plaat, het recht op de oude of vroegere kil van ter Hofstede aanzetten. Gedurende de overtocht vroeg Napoleon, onder andere minder belangrijke vragen, naar de diepte van het Zwin op de verschillende plaatsen, — of het diep genoeg zoud zijn om door lineschepen of brikken bevaren te worden enz.; — of er van het Hazegras op Ter Hofstede of Retranchement een veer bestond — of de schipper gedwongen was enz.

Op de hoek van de bedoelde plaat gekomen , vroeg hij den schipper of deze aan de overzijde reeds zijne garde zag, en in hoeveel minuten hij nu te Ter Hofstede aan wal zoude zijn? Op de eerste vraag antwoordde de schipper bevestigend, aan Z. M. de ruiters wijzende, welke reeds op den dijk geschaard stonden, en op de tweede vraag antwoordde hij: "Binnen vijf minuten." Napoleon nam zijn horologie in de hand en was uiterst te vreden, toen binnen die vijf minuten de hoogaars in de kil voor de wal draaide en hij aan land kon stappen.

De verkleumde Napoleon ging nergens in huis, maar liet terstond op de dijk een groot houtvuur aanleggen, terwijl Hennefreund , die de hoogaars bestuurd had, zich aan het vuur naast hem moest plaatsen. Hij kreeg de toezegging van een goede beloning en een levenslang pensioen. Z. M. betuigde hem nogmaals zijn tevredenheid over de afgelegde overtocht.

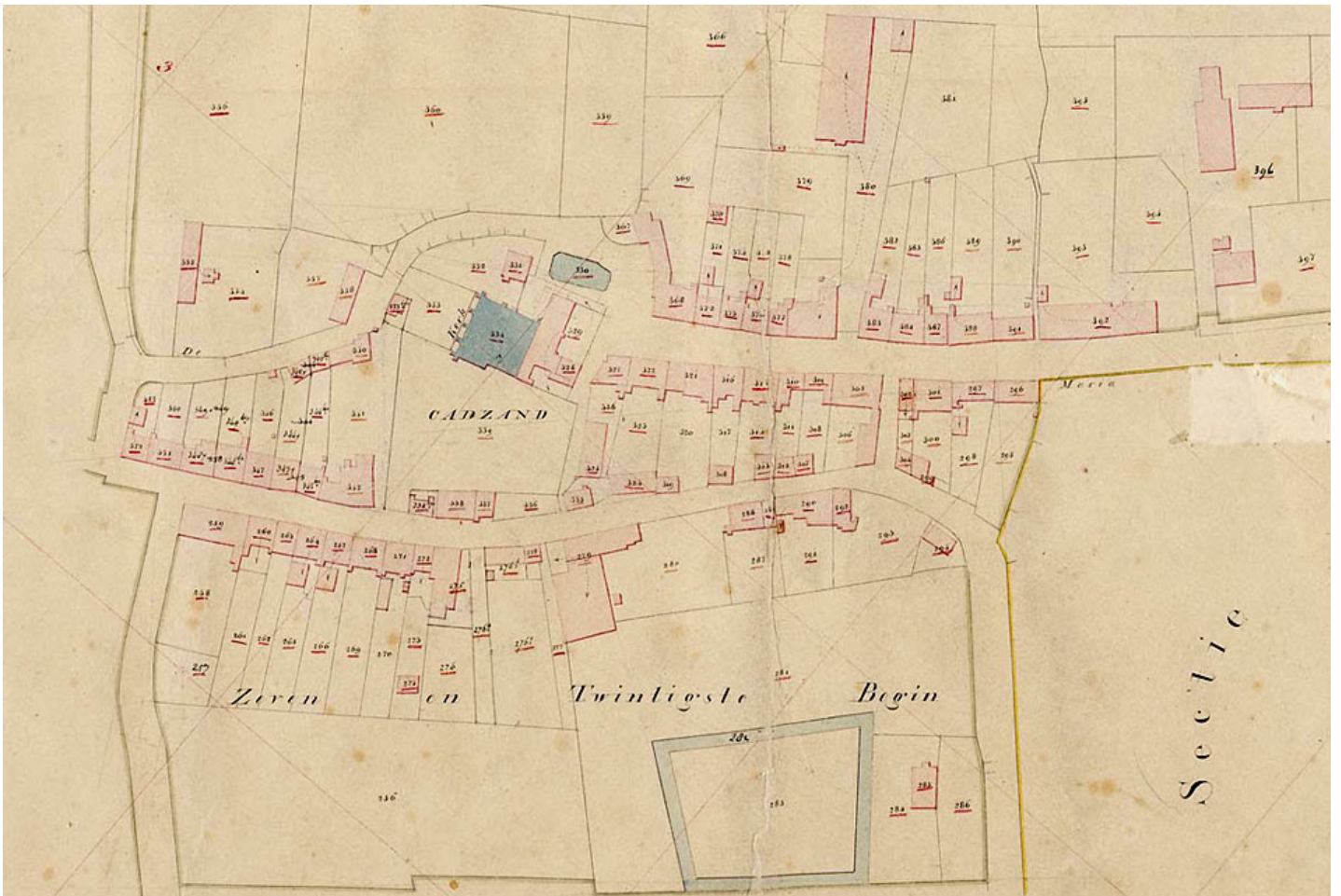
Na aldaar een kwartier vertoefd te hebben, steeg de Keizer te paard en reed met het grootste deel der ruiters naar Breskens. De burgemeester van Blankenberghe moest, met de drie schippers en enigen uit Z.M. gevolg, de Keizer in een wagen volgen, zodat hij pas in de nacht te Breskens aankwam. Den volgende morgen werden Hennefreund , Schilleman en Verhoeve op het bureau gebracht, alwaar de namen der twee eerstgemelden, die de Keizer hadden overgevoerd, werden opgenomen en hun een jaargeld van 300 francs werd toegezegd, dat beiden dan ook ontvangen hebben, en hetwelk tot heden toe (1853) nog door de enig overgeblevene Hennefreund genoten wordt. Daarenboven kregen de drie schippers 1000 francs, om die onderling te verdelen. In de namiddag van diezelfde dag keerden zij, met de burgemeester van Blankenberghe, naar Ter Hofstede en aldus naar Sluis terug.

Bron:

DE NAVORSCHER, Amsterdam, bij Frederik Muller, 1853, J.H. van Dale
zwinstreek.eu, J. Ballegeer en D.Shipley

Deuxième, Tome; Memoires de Constant 1 valet de chambre sur la vie Privée de Napoleon, blz.23

PLATTEGROND VAN CADZAND IN 1820

Engels schip strandt in Sluise Gat

Verhaal van het gebeurde aan de Cadzandse Dam, vrijdag den 25 maart 1831.

Een Engels schip, aldaar door een Vlaamse loods, naar alle schijn, opzettelijk vast gezet zijnde, zo werd hetzelfde door de commandant van Sluis onder surveillance genomen, hetwelk de Belgen eerst beweerden te moeten doen. Donderdag den 31 loste de 1 ste luitenant Strater, van de 5 de afdeling infanterie, in bezetting te Sluis, met 30 man, een dergelijk getal manschappen en twee officieren af, doch werd dit getal op hoger bevel, verminderd tot op 13 man en een sergeant. Twee wagens, begeleid door omtrent 30 Belgen, die op het gestrande schip afkwamen, onze troepen ziende, togen af, waaruit de commandant van Sluis besloot, dat de Belgen het schip op ons grondgebied achtende, hetzelfde verder eerbiedigen zouden en beval de luitenant Strater het schip te beklimmen met gemelde 13 man.

Een tijd lang op het schip post gevat hebbende, kwamen aldaar twee heren, beide uit Sluis, doch verzocht de luitenant Strater hen spoedig te vertrekken, aangezien het water wassende was en men, bij die omstandigheid, ingevolge bevel van de commandant, het schip te verlaten had. Dit werd dan ook met behulp van een plank ten uitvoer gebracht, keerde men te 9 uur en bij laag water tot het schip terug, welke manoeuvre alzo met af- en aantrekken voortduurde, alles ingevolge instructie welke luidde, dat men bij hoog water het schip ontruimen zou. In de nacht was het schip zeer gehavend geworden en was er veel touwwerk over boord geraakt, hetwelk de luitenant afgesneden wilde hebben, doch waarbij de matrozen zich niet zeer gewillig toonden, zo min als het ontladen van het schip.

Inmiddels kwamen de Belgen in vier hopen en ten getale van circa 400 gewapende mannen, waarbij 45 militairen. Het scheepsvolk bezig zijnde met het laden van een lichter en het water nu weer wassende, zo was de luitenant Strater genoodzaakt de beste partij van de omstandigheden te trekken en plaatste zich aan de overzijde, met intentie om de lichter te bevrijden, door bij hetzelfde post te vatten. De Belgen, zowel op het schip als op de lichter aanrukkende, plaatsten zich in bataille en toonden een wit vaandel, waarop de luitenant een sergeant zond, die terug kwam met de tijding dat iemand van de waterstaat de luitenant wenste te spreken. Met deze geëmployeerde zich nu geaboucheerd hebbende, zo beweerde hij, dat het schip op Belgische bodem lag, daarbij uit het oog verliezende, dat de Belgen op het Zwin geen gezag hoegenaamd hebben, daar hetzelfde, ingevolge de grensscheiding van voor 1790 moet gesloten zijn, en de surveillance van de schepen geheel aan ons toekomt; bijgevolg is er geen kwestie van grensscheiding op dat vaarwater. Deze geëmployeerde verzocht al verder uitstel tot de volgende dag, ten einde te kunnen rapporteren; doch juist kwam de luitenant Blom met een detachement, halt houdende tot omtrent 800 passen, komende hij met de luitenant Strater overeen, om, op de eerste wenk, gezamenlijk over te varen en het schip te redden. Onmiddellijk deelden de Belgen hun detachement in tweeën en besprongen de lichter, dezelve willende doen afvaren en voorzeker met intentie om zich van het goed meester te maken. Luitenant Strater beval het anker te werpen en het vaartuig te ontruimen, of dat hij vuur zou commanderen. Dit bevel tot driemaal herhaald zijnde, zonder dat daaraan gehoorzaamd werd, zo liet hij zijn detachement vuur geven, waarop de Belgen hals over kop in zee sprongen en zich al zwemmende redden, voor zover de bekomen blessuren hun zulks niet beletten. De lichter kwam alzo weer in onze handen, zowel als enige Belgische geweren en twee schakots, benevens een commies, die enigszins zwaarlijvig zijnde, de sprong in zee te lang in bedenking had genomen. De ooggetuigen verblijden zich allen over de stoute en tevens doelmatige maatregelen van de luitenant Strater, door wiens moed en beleid de lichter in onze handen is gebleven. Het getal doden dat de Belgen gehad hebben, zo aan gesneuvelden als verdronken, wordt op 7 begroot.

Zaterdagmorgen zijn er twee kanonneerboden op het gat gearriveerd, om het Zwin te surveilleren en alzo het gezag te handhaven, hetgeen ik hierboven gesteld heb de Noord Nederlanders, op dat vaarwater, toe te komen, namelijk het sluiten van hetzelfde, en waardoor dus alle kwestie over verdeling van genoemd water vervalt, tot dat deswege nader besloten zij, sprekende een der protocollen, voor het ogenblik, wel van het openen van de Schelde, doch geenszins van het Zwin. Tot voorkoming van alle verdraaide rapporten dienaangaande, strekt het bovenstaande tot inlichting.

Omtrent de bij het Retranchement gestrande Engelse brik wordt door de luitenant-kolonel J. Ledel nog nader gemeld, dan den 1 dezer, met het invallen van de vloed, de Belgische troepen van West-Kapelle, ten getale van 60 gewapende manschappen en drie tot vierhonderd plundersaars, zich naar het gestrande vaartuig hebben begeven, hetwelk door de kommandant van het aldaar gestelde detachement, wegens de invallende vloed was verlaten; waartoe hem de instructies waren gegeven, ten einde zijn detachement aan geen gevaar bloot te stellen. De Belgen occupeerden dadelijk het vaartuig, en begonnen hetzelfde te plunderen, terwijl een gedeelte zich op een daarbij liggende vaartuig begaven, hetwelk van Vlissingen was gekomen, en op rekvisitie van de kapitein van de gestrande bodem, een groot gedeelte der lading had ingescheept. De Belgen wilden vervolgens de Hollandse schipper noodzaken koers naar het Hazegras te zetten, om zo doende met een rijke buit te ontsnappen. Op dat ogenblik kwam de kapitein van Hopbergen, kommandant der stad Sluis, met een detachement, aan welks hoofd zich de 1 ste luitenant Blom, der 10 de afdeling, bevond, ter versterking van het zwakke detachement aan. Een wel aangebracht en onderhouden gelederen-vuur deed al spoedig zodanige uitwerking, dat de Belgen het vaartuig in allerijl verlieten, zich in zee wierpen, al zwemmend onder een hagelbui kogels de vlucht namen en gedeeltelijk hun wapens achterlieten, met dat gevolg, dat enig wapentuig in handen onzer braven is gevallen; terwijl drie Belgen, zich door de vlucht zoekende te redden, een prooi der golven zijn geworden, en een aantal hunner gekwetst zijn, zo dat zij hunne moord- en plunderzucht op Hollandse bodem niet straffeloos hebben gepleegd. Een Belgisch commies, met name Duthois (gewezen 1 ste luitenant), bevond zich bij het enteren onzer troepen nog aan boord, en is naar Middelburg opgezonden. De trage voortgang, welke de kapitein van de gestrande bodem in het ontschepen der lading heeft gemaakt, gevoegd bij het bericht, dat hij naar Brugge is vertrokken, dien vermoeden, dat het stranden van het schip niet aan een bijzonder toeval moet worden toegeschreven; het laat zich althans moeilijk verklaren, dat die kapitein, na bevorens de hulp en de bijstand van de Nederlandse autoriteiten ingeroepen te hebben, en na de militaire macht ter bewaking van de eigendommen zijner reders te hebben verkregen, zich althans aan de zijde van de plundersaars gaat begeven.

Bron:
Zeeuwsche Courant ((1831)

DE SCHELDETOL

De Scheldetol werd ingesteld bij het traktaat van 19 april 1839. Om de instelling hiervan te begrijpen, is het nodig terug te grijpen naar het internationaal statuut dat de Schelde verkreeg bij het genoemde traktaat.

“Dit statuut is een compromis tussen enerzijds de onbeperkte soevereiniteit van het doortrokken land – het stelsel dat praktisch overal in voege was tot aan de Franse revolutie – en anderzijds het condominium van de oeverstaten van een stroom met recht van doorvaart voor de onderhorigen van deze oeverstaten, zoals zulks o.m. voorzien werd door het Congres van Wenen in 1815”.

Nederland moest vrije toegang verlenen aan elk voor Belgische havens bestemd schip. Tegenover de Nederlandse verplichting zorg te dragen dat de Schelde goed bevaarbaar bleef, moest België aan Nederland een tol betalen van *f* 1,50 per ton, te weten *f* 1,12 per ton voor de schepen die van volle zee komend de Westerschelde opvoeren en *f* 0,38 per ton voor de schepen die de Westerschelde afvoeren naar zee. Hoewel Nederland meer had verlangd, betekende dit voor België toch een zware belasting. Het is er op neergekomen dat België die lasten heeft aanvaard zonder deze op de buitenlandse schepen te verhalen. Bij de snelle uitbreiding van het scheepvaartverkeer stegen de verschuldigde bedragen evenredig.

Het opkomen van de vrijhandelsgedachte deed dergelijke tolheffingen als zeer hinderlijk ondervinden. In 1857 werd de Sonttol afgekocht van Denemarken en 1861 de tol op de Elbe afgeschaft. Belgische afgevaardigden maakten hiervan gebruik om de aandacht te vestigen op de Scheldetol. Na inleidende besprekingen werd in 1863 contact met Nederland opgenomen om de Schelde vrij te maken.

Het afkoopbedrag op basis van het gekapitaliseerde gemiddelde bedrag der laatste vijf jaren werd op 36.278.560 frank bepaald. België verklaarde zich bereid ongeveer een derde van de som voor zijn rekening te nemen. Het resterende bedrag werd over de andere zeevarende mogelijkheden verdeeld naar rato van hun scheepvaartverkeer op de Schelde. België betaalde de gehele som aan Nederland, terwijl de andere landen aan België terugbetaalden.

Behalve de vrijkoping van de Scheldetol voorzag het verdrag van 12 mei 1863 ook nog in een vermindering van de loodsgelden met 20 tot 30 % en andere verzachtende maatregelen. Men ondervond bij de onderhandelingen van Nederlandse zijde geen al te grote weerstand. Had men in Nederland ook van de geschiedenis geleerd?

Bron:

M. P. de Bruin, Publicatie Zeeuwsch Tijdschrift 1963

EMIGRATIE NAAR NOORD AMERIKA

Midden 19e eeuw mislukten de oogsten in het landbouwgebied Zeeuws-Vlaanderen. Armoede was het gevolg. Duizenden Zeeuws-Vlamingen zochten een beter bestaan in Noord-Amerika en Brazilië. De eerste emigranten waren vooral boeren, ambachtslieden en dagloners. De reis werd ondernomen per boot vanuit de havens van Antwerpen, Rotterdam en Amsterdam. Meestal was de overtocht rechtstreeks, maar soms via Engeland.

In de periode 1844-1900 emigreerden vanuit Cadzand 1100 personen naar Noord-Amerika, met name naar de staten Iowa, Michigan, Wisconsin en Illinois. Zij stichtten woonplaatsen als Green Bay, Little Chute, Oostburg and Holland Town in Wisconsin.

Uitgebreide informatie over deze Cadzantenen, inclusief kwartierstaten vind u op ancestors.nl, met dank aan de makers.

A

-Johanna van Aalst: geboren Cadzand, 22 Aug 1844

-Petronella van Aalst: geboren Cadzand, 30 Sep 1842

Ouders, Vader: Willem van Aalst/Moeder: Pieterella Johanna Meulendijk

Bijzonderheden: Aankomst op bestemming van SARAH 03 Jul 1848

Magdalena van Aalst: geboren Cadzand, 29 Mar 1851/overleden Rochester, Monroe, NY, 12 May 1894

Ouders, Vader: Cornelis van Aalst/Moeder: Magdaleena van den Ameele

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 12 Oct 1883

Willem van Aalst: geboren Cadzand, 07 Apr 1844

Ouders, Vader: Cornelis van Aalst/Moeder: Magdaleena van den Ameele

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 13 Nov 1872/Aankomst op bestemming van IDAHO 05 Dec 1872

Magdalena Pieterella van Akker: geboren Cadzand, 09 Aug 1892/overleden Newark, Wayne, NY, 14 Dec 1960

Ouders, Vader: Pieter van Akker/Moeder: Adriana Tittman

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America East Palmyra, Wayne, NY 16 May 1920/Aankomst op bestemming van NOORDAM 16 May 1920

Janna Almekinders: geboren Cadzand, 26 Feb 1868

Ouders, Vader: Willem Almekinders/Moeder: Maria Magdalena Jacobs

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 17 Jun 1884

Kathalintje Almekinders: geboren Cadzand, 18 Aug 1870

Ouders, Vader: Johannes Almekinders/Moeder: Katharina Suwijn

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 05 Oct 1879

Pieter Almekinders: geboren Cadzand, 07 May 1866

Ouders, Vader: Johannes Almekinders/Moeder: Katharina Suwijn

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 28 Feb 1896

Suzanna Almekinders: geboren Cadzand, 12 Dec 1865/overleden Sodus, Wayne, NY, 05 Dec 1936

Ouders, Vader: Willem Almekinders/Moeder: Maria Magdalena Jacobs

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 17 Jun 1884/Aankomst op bestemming van ROTTERDAM 15 Apr 1887

Abraham van den Ameele: geboren Cadzand, 02 Apr 1898

Ouders, Vader: Pieter van den Ameele/Moeder: Johanna van Houte

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 18 Sep 1925/Aankomst op bestemming van NIEUW AMSTERDAM 03 Oct 1925

Adriana Louweret: geboren Cadzand, 28 Jun 1901/overleden Jun 1995

Ouders, Vader: Jacob Louweret/Moeder: Elisabeth Sara Jacomina Faas

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 18 Sep 1925/Aankomst op bestemming van NIEUW AMSTERDAM 03 Oct 1925

Adriana Johanna van den Ameele: geboren Cadzand, 20 Apr 1885

Ouders, Vader: Pieter van den Ameele/Moeder: Johanna van Houte

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 21 May 1910/Aankomst op bestemming van RIJNDAM 19 Apr 1910

Dina van den Ameele: geboren Cadzand, 22 Jul 1872

Ouders, Vader: Pieter van den Ameele/Moeder: Suzanna Faas

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 18 Jun 1884/Aankomst op bestemming van W A SCHOLTEN 05 Jul 1884

Elizabeth van den Ameele: geboren Cadzand, 27 Apr 1921

Ouders, Vader: Abraham van den Ameele/Moeder: Adriana Louweret

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 18 Sep 1925/Aankomst op bestemming van NIEUW AMSTERDAM 03 Oct 1925

Geert van den Ameele: geboren Cadzand, 24 Apr 1865/overleden Vancouver, Clark, WA, 06 Jun 1930

Ouders, Vader: Johannes van den Ameele/Moeder: Cornelia Koole

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 25 Jul 1883/Aankomst op bestemming van LEERDAM 22 Dec 1883

Izaak van den Aemele: geboren Cadzand, 09 Mar 1896/overleden Dec 1982
Ouders, Vader: Pieter van den Aemele/Moeder: Johanna van Houte
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 16 Apr 1921/Aankomst op bestemming van NOORDAM 01 May 1921

Jacob Pieter van den Aemele: geboren Cadzand, 14 Jun 1832
Ouders, Vader: Johannes van den Aemele/Moeder: Suzanna Messiele
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America Milwaukee, Milwaukee, WI 1844

Jacob van den Aemele: geboren Cadzand, 17 Aug 1792/overleden Williamson, Wayne, NY, rond 1873
Ouders, Vader: Johannis van den Aemele/Moeder: Magdalena Herkens
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 17 Apr 1863

Jacoba van den Aemele: geboren Cadzand, 09 Oct 1860/overleden Brighton, Monroe, NY, 07 Jan 1930
Ouders, Vader: Pieter van den Aemele/Moeder: Suzanna Faas
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 18 Jun 1884/Aankomst op bestemming van W A SCHOLTEN 05 Jul 1884

Janna van den Aemele: geboren Cadzand, 21 Mar 1846
Ouders, Vader: Johannes van den Aemele/Moeder: Adriana du Bois
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 10 Mar 1877

Janna van den Aemele: geboren Cadzand, 19 Nov 1864/overleden Schoondijke, 14 Aug 1925
Ouders, Vader: Izaak van den Aemele/Moeder: Maria Faro Margot
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America Rochester, Monroe, NY 11 Apr 1904/Aankomst op bestemming van AMSTERDAM 28 Apr 1904

Janneke van den Aemele: geboren Cadzand, 07 Apr 1825/
Ouders, Vader: Johannes van den Aemele/Moeder: Suzanna Messiele
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America Milwaukee, Milwaukee, WI 1844

-Jannis van den Aemele: geboren Cadzand, 26 Feb 1869
-Sara van den Aemele: geboren Cadzand, 23 Jul 1862/ 18 Jan 1948
-Suzanna van den Aemele: geboren Cadzand, 30 Jan 1864
Ouders, Vader: Pieter van den Aemele/Moeder: Suzanna Faas
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 18 Jun 1884/Aankomst op bestemming van W A SCHOLTEN 05 Jul 1884

Johannes van den Aemele: geboren Cadzand, 16 Jan 1795/
Ouders, Vader: Jakob van den Aemele/Moeder: Janneke Desson
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America Milwaukee, Milwaukee, WI 1844

Maria van den Aemele: geboren Cadzand, 30 Jan 1850/overleden Palmyra, Wayne, NY, 23 May 1936
Ouders, Vader: Jacobus van den Aemele/Moeder: Maria van der Geest
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 17 Jul 1868/Aankomst op bestemming van FREDERIKKE 25 Sep 1868

Maria van den Aemele: geboren Cadzand, 08 Oct 1876/overleden Fallassburg, Kent, MI, 07 Feb 1978
Ouders, Vader: /Moeder: Janna van den Aemele
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 08 Mar 1905/Aankomst op bestemming van STATENDAM 23 Mar 1905

Michiel van den Aemele: geboren Cadzand, 19 Feb 1863/overleden Sodus, Wayne, NY, 04 Aug 1946
Ouders, Vader: Johannes van den Aemele/Moeder: Cornelia Koole
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 25 Jul 1883/Aankomst op bestemming van SCHIEDAM 11 Aug 1883

Pieter van den Aemele: geboren Cadzand, 14 Oct 1847/overleden Williamson, Wayne, NY, 13 Mar 1931
Ouders, Vader: Pieter van den Aemele/Moeder: Pieterella Verkeij
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 17 May 1872/Aankomst op bestemming van DE RUIJTER 20 Jun 1872

Pieterella Elizabeth van den Aemele: geboren Cadzand, 20 Dec 1857/overleden Williamson, Wayne, NY, 15 Jan 1940
Ouders, Vader: Pieter van den Aemele/Moeder: Pieterella Verkeij
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 09 Dec 1872

Suzanna van den Aemele: geboren Cadzand, 28 Aug 1858/overleden Brighton, Monroe, NY, 04 Nov 1933
Ouders, Vader: Jacobus van den Aemele/Moeder: Maria van der Geest
Bijzonderheden: North America Aankomst op bestemming van NOORDLAND 28 May 1886

Suzanna van den Aemele: geboren Cadzand, 31 Jul 1867/overleden Palmyra, Wayne, NY, 25 Feb 1925
Ouders, Vader: Jannes van den Aemele/Moeder: Elizabeth Jansen
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 10 Sep 1867/Aankomst op bestemming van ERIN 09 Oct 1867

B

-Abraham Baas: geboren Cadzand, 17 Jan 1829
-Elisabeth Baas: geboren Cadzand, 28 Apr 1826
-Jannes Baas: geboren Cadzand, 06 Jul 1827
-Suzanna Baas: geboren Cadzand, 24 Feb 1837

Ouders, Vader: Jannis Baas/Moeder: Elizabeth Cappon
Bijzonderheden: Aankomst op bestemming van HENRY SHELTER 07 Jun 1845

Adriana Baas: geboren Cadzand, 20 Feb 1815
Ouders, Vader: Jannis Baas/Moeder: Elizabeth Cappon
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1844

Izaak Baas: geboren Cadzand, 30 Apr 1826
Ouders, Vader: Jacob Baas/Moeder: Maria Catharina de Bruine
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 22 May 1854/ Aankomst op bestemming van ARNOLD BONINGER 03 Aug 1854

Jannis Baas: geboren Cadzand, 06 Sep 1823
Ouders, Vader: Jacob Baas/Moeder: Maria Catharina de Bruine
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 14 Jul 1851

-Jannis Baas: geboren Cadzand, 17 Jul 1852/overleden At Sea, rond Aug 1854
-Petrus Jacob Baas: geboren Cadzand, 11 Apr 1850
Ouders, Vader: Izaak Baas/Moeder: Sara de Die
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 22 May 1854/ Aankomst op bestemming van ARNOLD BONINGER 03 Aug 1854

Katharina Maria Baas: geboren Cadzand, 10 Feb 1828
Ouders, Vader: Jacob Baas/Moeder: Maria Catharina de Bruine
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1861/ Aankomst op bestemming van ANTARCTIC 25 Sep 1861

Suzanna Baas: geboren Cadzand, 08 Jan 1843
Ouders, Vader: /Moeder: Sara Baas
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 23 Sep 1868

Abraham de Back: geboren Cadzand, 04 Nov 1821/overleden , WI, 10 Sep 1904
Ouders, Vader: Pieter de Back/Moeder: Pieternella Franke
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 27 Apr 1892

Adriana de Back: geboren Cadzand, 09 May 1838
Ouders, Vader: Jannis de Back/Moeder: Adriana Hermenet
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 22 May 1867/ Aankomst op bestemming van E C SCRANTON 13 Jul 1867

Cornelia Maria de Back: geboren Cadzand, 15 Sep 1804/overleden Rochester, Monroe, NY, 22 Feb 1892
Ouders, Vader: Josias de Back/Moeder: Maria Pleijte
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1845/ Aankomst op bestemming van HENRY SHELTER 07 Jun 1845

Izaak de Back: geboren Cadzand, 20 Oct 1828
Ouders, Vader: Pieter de Back/Moeder: Pieternella Franke
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 23 Nov 1881/ Aankomst op bestemming van MAAS 22 Dec 1881

Janneke Pieternella de Back: geboren Cadzand, 02 Sep 1860

Ouders, Vader: Abraham de Back/Moeder: Janna Bouwens
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 18 Sep 1911/Aankomst op bestemming van NOORDAM 03 Oct 1911

-Jannis de Back: geboren Cadzand, 17 Nov 1851
-Pieter Salomon de Back: geboren Cadzand, 06 Dec 1837
-Salomon de Back: geboren Cadzand, 19 Dec 1841/overleden, NY, rond 1926
Ouders, Vader: Jannis de Back/Moeder: Adriana Hermenet
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 22 May 1866/Aankomst op bestemming van LANCASTER 18 Jul 1866

Magdalena de Back: geboren Cadzand, 25 Nov 1799
Ouders, Vader: Paulus de Back/Moeder: Janneke Kallewaard
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 01 Apr 1856

Maria de Back: geboren Cadzand, 14 Apr 1810/overleden Orangeville, Barry, MI, rond 1883
Ouders, Vader: Josias de Back/Moeder: Maria Pleijte
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 15 Apr 1868

Pieter de Back: geboren Cadzand, 08 Dec 1864
Ouders, Vader: Samuel de Back/Moeder: Magdaleena Maria la Gasse
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America rond 1893

Pieterella de Back: geboren Cadzand, 05 May 1833
Ouders, Vader: Pieter de Back/Moeder: Pieterella Franke
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 03 Apr 1855

Tannetje de Back: geboren Cadzand, 02 Sep 1797/ 11 Sep 1880
Ouders, Vader: Paulus de Back/Moeder: Janneke Kallewaard
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 11 Jun 1855/Aankomst op bestemming van DELIA 03 Aug 1855

Abraham Basting: geboren Cadzand, 18 Jul 1850/overleden Brookfield, Waukesha, WI, 08 Oct 1910
Ouders, Vader: Abraham Basting/Moeder: Anna Vermeulen
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 25 Nov 1879/Aankomst op bestemming van MAAS 15 Dec 1879

-Abraham Pieter Basting: geboren Cadzand, 06 Aug 1876/overleden Brookfield, Waukesha, WI, 03 Aug 1952
-Jacob Basting: geboren Cadzand, 22 Jul 1877/overleden Brookfield, Waukesha, WI, 1885
-Pieter Basting: geboren Cadzand, 24 Sep 1878/overleden Brookfield, Waukesha, WI, 1880
Ouders, Vader: Abraham Basting/Moeder: Cornelia van Bortel
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 25 Nov 1879/Aankomst op bestemming van MAAS 15 Dec 1879

Jannis Jacobus Basting: geboren Cadzand, 09 Nov 1881/overleden USA,
Ouders, Vader: Pieter Basting/Moeder: Elizabeth Faro
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 18 Nov 1904/Aankomst op bestemming van AMSTERDAM 10 Dec 1904

Sara Beerens: geboren Cadzand, 21 Mar 1823
Ouders, Vader: Hendrik Beerens/Moeder: Maria Cappon
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 06 May 1868

Medard Frederik van den Berghe: geboren Cadzand, 18 Oct 1867
Ouders, Vader: Frederik van den Berge/Moeder: Martha Magdalena van Ballegem
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America

-Maria Magdalena de Bert: geboren Cadzand, 15 Nov 1814
-Mattheus de Bert: geboren Cadzand, 28 Sep 1812
Ouders, Vader: Mattheus de Bert/Moeder: Maria le Feber
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1844/Aankomst op bestemming van GULNARE 20 Aug 1844

Pieter Beun: geboren Cadzand, 05 Jul 1863
Ouders, Vader: Pieter Beun/Moeder: Cornelia Deuninck
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 11 Oct 1866

Jacob Blansaart: geboren Cadzand, rond 1802/overleden Cadzand, 20 Jun 1873
Ouders, Vader: Jacob Blansaart/Moeder: Maria de Bert
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1851/Aankomst op bestemming van AUSTRALIA 30 Apr 1851

Pieter Blik: geboren Cadzand, 02 Dec 1881/ Jul 1957
Ouders, Vader: Jacob Johannes Blik/Moeder: Johanna Ghijsels
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 18 Apr 1906/Emigratie naar: Williamson, Wayne, NY 01 Mar 1910/Aankomst op bestemming van RIJNDAM 15 Mar 1910

Willem Jacobus Blik: geboren Cadzand, 08 Mar 1900
Ouders, Vader: Adriaan Blik/Moeder: Suzanna Magdalena Oosterling
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 30 Apr 1905

-Janna van Bodegem: geboren Cadzand, 31 Aug 1834

-Maria van Bodegom: geboren Cadzand, 07 Dec 1839
-Pieter van Bodegem: geboren Cadzand, 28 Aug 1835
Ouders, Vader: Andreas van Bodegom/Moeder: Suzanna Mabelis
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 12 Dec 1866

-Abraham van Bodegom: geboren Cadzand, 18 Oct 1860
-Janna van Bodegom: geboren Cadzand, 19 Feb 1866
-Jannis van Bodegom: geboren Cadzand, 08 Jul 1864
Ouders, Vader: Pieter van Bodegem/Moeder: Pieternella de Vuijst
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 12 Dec 1866

-Abraham Boeckhout: geboren Cadzand, 17 Jul 1864
-Jannis Boeckhout: geboren Cadzand, 02 May 1863
-Magdalena Boeckhout: geboren Cadzand, 26 May 1861
Ouders, Vader: Abraham Boeckhout/Moeder: Cornelia Gilleman
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 19 Aug 1865/Aankomst op bestemming van SOLIA 25 Oct 1865

-Jacobus van der Boegh: geboren Cadzand, 02 Jan 1829/overleden Hudsonville, Ottawa, MI, rond 1898
-Katharina van der Boegh: geboren Cadzand, 07 Nov 1833/overleden Grand Rapids, Kent, MI, 09 May 1915
-Kornelis van der Boegh: geboren Cadzand, 24 Oct 1840/overleden Twin Lake, Muskegon, MI, 20 May 1921
-Maria van der Boegh: geboren Cadzand, 28 Apr 1838
-Mattheus van der Boegh: geboren Cadzand, 23 Sep 1830/overleden Grand Rapids, Kent, MI, 14 Oct 1877
Ouders, Vader: Mattheus van der Boegh/Moeder: Maria Zonneville
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 19 May 1849/Aankomst op bestemming van EDWINA 09 Jul 1849

Antheunis Bogaard: geboren Cadzand, 27 May 1821
Ouders, Vader: Antheunis Bogaard/Moeder: Sara de Jonckheere
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 10 Apr 1848

-Antheunis Bogaard: geboren Cadzand, 02 Feb 1841
-Maria Bogaard: geboren Cadzand, 25 Mar 1843
-Pieternella Bogaard: geboren Cadzand, 07 Apr 1854
-Sara Bogaard: geboren Cadzand, 07 Apr 1844
Ouders, Vader: Jannis Bogaard/Moeder: Maria Craaijmes
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 19 Aug 1854/Aankomst op bestemming van TEXAS 08 Nov 1854

-Jacobus Bogaard: geboren Cadzand, 01 Feb 1845
-Johannes Bogaard: geboren Cadzand, 26 Oct 1838
Ouders, Vader: Jakobus Bogaard/Moeder: Rachel Suzanna de Graaff
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 04 Oct 1865/Aankomst op bestemming van PRINCETON 19 Dec 1865

Jannis Bogaard: geboren Cadzand, 16 Jan 1816
Ouders, Vader: Antheunis Bogaard/Moeder: Sara de Jonckheere
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 19 Aug 1854/Aankomst op bestemming van TEXAS 08 Nov 1854

-Magdalena Bogaard: geboren Cadzand, 04 Apr 1842
-Maria Bogaard: geboren Cadzand, 23 Nov 1835
Ouders, Vader: Jakobus Bogaard/Moeder: Rachel Suzanna de Graaff
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 21 Sep 1868/Aankomst op bestemming van CHR H SOUTHARD 23 Nov 1868

Adriana du Bois: geboren Cadzand, 15 Dec 1839
Ouders, Vader: Jacob du Bois/Moeder: Suzanna Zwavels
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 25 Oct 1854/Aankomst op bestemming van HOLLAND 26 Dec 1854

Adriana du Bois: geboren Cadzand, 25 Dec 1839
Ouders, Vader: Izaak du Bois/Moeder: Maria Magdalena de Bert
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1844/Aankomst op bestemming van GULNARE 20 Aug 1844

-Adriana du Bois: geboren Cadzand, 27 Apr 1853
-Catharina Suzanna du Bois: geboren Cadzand, 23 Jun 1850
Ouders, Vader: Jannis du Bois/Moeder: Adriana de Reu
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 21 Nov 1853/Aankomst op bestemming van ARNOLD BONINGER 14 Jan 1854

Izaak du Bois: geboren Cadzand, 23 Sep 1809
Ouders, Vader: Johannes du Bois/Moeder: Susanna Baas
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 184400/Aankomst op bestemming van GULNARE 20 Aug 1844

Izaak Jacobus du Bois: geboren Cadzand, 23 Feb 1836
Ouders, Vader: /Moeder: Jacoba Adriana du Bois
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 23 Sep 1867

Jacob du Bois: geboren Cadzand, 29 Oct 1800
Ouders, Vader: Johannes du Bois/Moeder: Susanna Baas
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 25 Oct 1854/Aankomst op bestemming van HOLLAND 26 Dec 1854

Jan Joost du Bois: geboren Cadzand, 06 Mar 1807
Ouders, Vader: Pieter Joostzn du Bois/Moeder: Maria Brill
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 30 Mar 1867/Aankomst op bestemming van LIZZIE MORROW 12 Jun 1867

-Janneke du Bois: geboren Cadzand, 26 Apr 1841
-Jannes du Bois: geboren Cadzand, 12 Apr 1844
-Matteus du Bois: geboren Cadzand, 13 Sep 1842
-Suzanna du Bois: geboren Cadzand, 14 Jun 1837
Ouders, Vader: Izaak du Bois/Moeder: Maria Magdalena de Bert
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1844/Aankomst op bestemming van GULNARE 20 Aug 1844

Jannis du Bois: geboren Cadzand, 04 Apr 1828
Ouders, Vader: Jacob du Bois/Moeder: Suzanna Zwavels
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 21 Nov 1853/Aankomst op bestemming van ARNOLD BONINGER 14 Jan 1854

Jozina du Bois: geboren Cadzand, 25 Sep 1844
Ouders, Vader: Johannes Willem du Bois/Moeder: Sara de Witte
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 05 Sep 1881

-Maria du Bois: geboren Cadzand, 29 Jan 1833
-Pieter du Bois: geboren Cadzand, 03 Sep 1836
-Sara du Bois: geboren Cadzand, 05 Feb 1832
Ouders, Vader: Jacob du Bois/Moeder: Suzanna Zwavels
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 25 Oct 1854/Aankomst op bestemming van HOLLAND 26 Dec 1854

-Catharina Maria Boone: geboren Cadzand, 29 May 1864
-Izaak Jacob Boone: geboren Cadzand, 28 Jun 1865
-Suzanna Boone: geboren Cadzand, 27 Dec 1870
Ouders, Vader: Isaac Boone/Moeder: Anthonette de Witte
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1880

Cornelia van Bortel: geboren Cadzand, 21 Nov 1852
Ouders, Vader: Jacob van Bortel/Moeder: Catherina Marie Buijck
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 25 Nov 1879/Aankomst op bestemming van MAAS 15 Dec 1879

-Elisabeth van Bortel: geboren Cadzand, 12 Sep 1876
-Izaak van Bortel: geboren Cadzand, 08 Oct 1881
-Janna van Bortel: geboren Cadzand, 27 Feb 1879
-Jannis van Bortel: geboren Cadzand, 10 Apr 1880
Ouders, Vader: Jannis van Bortel/Moeder: Dina du Rie
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 31 May 1883/Aankomst op bestemming van WAESLAND 14 Jun 1883

Jacob van Bortel: geboren Cadzand, 08 Apr 1848
Ouders, Vader: Jacob van Bortel/Moeder: Catherina Marie Buijck
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 07 Aug 1879/Aankomst op bestemming van SWITZERLAND 25 Aug 1879

Jacob van Bortel: geboren Cadzand, 08 Aug 1871
Ouders, Vader: /Moeder: Katharina van Bortel
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 06 Sep 1881

Jakob van Bortel: geboren Cadzand, 03 Jun 1850
Ouders, Vader: Izaak van Bortel/Moeder: Elisabeth Baas
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 04 Aug 1879/Aankomst op bestemming van SCHIEDAM 22 Aug 1879

Jannis van Bortel: geboren Cadzand, 07 Aug 1853
Ouders, Vader: Izaak van Bortel/Moeder: Elisabeth Baas
Bijzonderheden: Emigratie naar: Palmyra, Wayne, NY 31 May 1883/Aankomst op bestemming van WAESLAND 14 Jun 1883

Katharina van Bortel: geboren Cadzand, 19 Mar 1842
Ouders, Vader: Jacob van Bortel/Moeder: Catherina Marie Buijck
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 06 Sep 1881

Maria Cornelia van Bortel: geboren Cadzand, 13 Jun 1848
Ouders, Vader: Izaak van Bortel/Moeder: Elisabeth Baas
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 26 Mar 1880/Aankomst op bestemming van AMSTERDAM 15 Apr 1880

Pieter Jan van Bortel: geboren Cadzand, 01 Aug 1858
Ouders, Vader: Izaak van Bortel/Moeder: Elisabeth Baas
Bijzonderheden: Emigratie naar: Palmyra, Wayne, NY 04 Jul 1883/Aankomst op bestemming van WAESLAND 26 Jul 1883

Pieter van Bortel: geboren Cadzand, 23 Dec 1846/ 13 Nov 1909
Ouders, Vader: Jacob van Bortel/Moeder: Catherina Marie Buijck
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 09 Aug 1879/Aankomst op bestemming van SWITZERLAND 25 Aug 1879

Pieter van Bortel: geboren Cadzand, 28 Mar 1883

Ouders, Vader: Jannis van Bortel/Moeder: Dina du Rie
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 31 May 1883/Aankomst op bestemming van WAESLAND 14 Jun 1883

Sara van Bortel: geboren Cadzand, 16 Nov 1796/overleden USA,
Ouders, Vader: Johannis van Bortel/Moeder: Magdaleena Pieterella Orlebeke
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 30 Apr 1851/Aankomst op bestemming van EENSGEZINDHEID 21 Jun 1851

Willem van Bortel: geboren Cadzand, 28 Jan 1845
Ouders, Vader: Jacob van Bortel/Moeder: Catherina Marie Buijck
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 25 Nov 1879/Aankomst op bestemming van MAAS 15 Dec 1879

Bernardus La Merre Bouckhaert: geboren Cadzand, 05 Apr 1813
Ouders, Vader: Karolus Bouchaert/Moeder: Sara Boderie
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 12 Nov 1872/Aankomst op bestemming van STEINMANN 04 Nov 1873

Adriaan Brevet: geboren Cadzand, 10 Jan 1855
Ouders, Vader: Abraham Isaac Brevet/Moeder: Maria Jacomina Clicquennoi
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 17 Jul 1882

Isaac Brevet: geboren Cadzand, 22 Feb 1813
Ouders, Vader: Isaac Brevet/Moeder: Maria van Melle
Bijzonderheden: Aankomst op bestemming van TEMPEST 18 Oct 1851

Johannes Abraham Brevet: geboren Cadzand, 18 Jan 1882
Ouders, Vader: Adriaan Brevet/Moeder: Maria Sara Cappon
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 17 Jul 1882

Jozina Brevet: geboren Cadzand, 07 Jan 1816
Ouders, Vader: Isaac Brevet/Moeder: Maria van Melle
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 21 Apr 1853

-Helena Bril: geboren Cadzand, 26 Sep 1838
-Maria Bril: geboren Cadzand, 14 Oct 1822
Ouders, Vader: Jacobus Bril/Moeder: Helena Zonnevillage
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America rond 1844/Aankomst op bestemming van EMMA 25 Sep 1844

-Abraham de Brock: geboren Cadzand, 22 Nov 1869
-Johanna Adriana de Brock: geboren Cadzand, 10 Feb 1871
Ouders, Vader: Johannes Jacobus de Brock/Moeder: Adriana Brulé
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 08 Jun 1874

Jan van den Broecke: geboren Cadzand, 14 Sep 1812
Ouders, Vader: Jannis van den Broecke/Moeder: Maria van den Ameele
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 12 May 1857/Aankomst op bestemming van AGUILA 02 Jul 1857

Johannes Jacobus van den Broecke: geboren Cadzand, 28 Nov 1884
Ouders, Vader: /Moeder: Maria van den Broecke
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 04 Mar 1904

Leijn van den Broecke: geboren Cadzand, 28 Jun 1839/overleden , NY, Jun 1920
Ouders, Vader: Johannes Jacobus van den Broecke/Moeder: Catharina de Bliet
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 12 Oct 1864

Levina van den Broecke: geboren Cadzand, 14 Jul 1886
Ouders, Vader: /Moeder: Maria van den Broecke
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 02 Mar 1908

Maria Catharina van den Broecke: geboren Cadzand, 10 Mar 1846
Ouders, Vader: Jan van den Broecke/Moeder: Maria Catharina Verschage
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 12 May 1857/Aankomst op bestemming van AGUILA 02 Jul 1857

Maria van den Broecke: geboren Cadzand, 23 Feb 1865/overleden Williamson, Wayne, NY, rond 1916
Ouders, Vader: Joost Kornelis van den Broecke/Moeder: Maria Datthijn
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 18 Mar 1914/Aankomst op bestemming van NOORDAM 01 Apr 1914

Pieter Jacobus van de Broecke: geboren Cadzand, 06 Jul 1867/overleden Barry, MI, 20 Mar 1945
Ouders, Vader: Jan van den Broecke/Moeder: Wilhelmina Adriaansen
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 15 Apr 1868

-Janna van den Broeke: geboren Cadzand, 22 Apr 1854
-Jannis van den Broeke: geboren Cadzand, 14 Dec 1852
Ouders, Vader: Jacob van den Broecke/Moeder: Janna Porreij
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 18 Sep 1854

Joost Kornelis van den Broeke: geboren Cadzand, rond 1878

Ouders, Vader: Joost Kornelis van den Broecke/Moeder: Maria Datthijn
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 04 Jan 1904

Jozias Jacobus de Bruijne: geboren Cadzand, 28 Nov 1798/overleden Sodus, Wayne, NY, 16 Apr 1848
Ouders, Vader: Jannis de Bruijne/Moeder: Johanna Butin
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America Sodus, Wayne, NY 1844

Katharina de Bruijne: geboren Cadzand, 14 Feb 1817
Ouders, Vader: Izaak de Bruijne/Moeder: Pieternella van Peenen
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 19 Aug 1854/Aankomst op bestemming van ELIZA CHALLORY 06 Oct 1854

Maria de Bruijne: geboren Cadzand, 29 Oct 1833
Ouders, Vader: /Moeder: Maria de Bruijne
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 31 Jul 1856/Aankomst op bestemming van STADLAND 07 Feb 1857

-Izaak Bruijnooge: geboren Cadzand, 18 Feb 1838/overleden Williamson, Wayne, NY, 13 Apr 1877
-Jozias Bruijnooge: geboren Cadzand, 17 Nov 1840/ rond 1915
-Pieter Bruijnooge: geboren Cadzand, 06 Jan 1834/ rond 1887
Ouders, Vader: Jozias Bruijnooge/Moeder: Elizabeth Risseeuw
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America East Williamson, Wayne, NY 12 Apr 1845/Aankomst op bestemming van HENRY SHELTER 07 Jun 1845

Maria Catharina de Bruine: geboren Cadzand, 28 Jun 1802
Ouders, Vader: Jannis de Bruijne/Moeder: Catharina de Ruijsscher
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 03 Nov 1856/Aankomst op bestemming van STADLAND 07 Feb 1857

-Abraham Brulé: geboren Cadzand, 23 Aug 1870
-Adriana Brulé: geboren Cadzand, 04 Apr 1867
-Jacoba Brulé: geboren Cadzand, 23 Aug 1870
Ouders, Vader: Johannes Brulé/Moeder: Adriana Goedhals
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 27 May 1872/Aankomst op bestemming van DE RUIJTER 20 Jun 1872

-Abraham Brulé: geboren Cadzand, 27 Dec 1870
-Adriana Brulé: geboren Cadzand, 17 Jan 1865
-Elizabeth Brulé: geboren Cadzand, 09 May 1868
-Janneke Brulé: geboren Cadzand, 23 Sep 1864
Ouders, Vader: Izaak Brulé/Moeder: Pieternella Maria Goossen
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 17 Apr 1873

Adriana Brulé: geboren Cadzand, 02 Jun 1845
Ouders, Vader: Abraham Brulé/Moeder: Adriana Cappon
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 08 Jun 1874

Catharina Brulé: geboren Cadzand, 26 Nov 1850/overleden Wallington, Wayne, NY, 08 Mar 1899
Ouders, Vader: Abraham Brulé/Moeder: Adriana Cappon
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 17 Apr 1873/Aankomst op bestemming van STEINMANN 17 May 1873

Elizabeth Brulé: geboren Cadzand, 13 Aug 1843
Ouders, Vader: Abraham Brulé/Moeder: Adriana Cappon
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 19 May 1874

-Izaak Brulé: geboren Cadzand, 30 Jun 1839
-Maria Brulé: geboren Cadzand, 30 Jun 1839
Ouders, Vader: Abraham Brulé/Moeder: Adriana Cappon
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 17 Apr 1873

Jakob Brulé: geboren Cadzand, 23 Dec 1840
Ouders, Vader: Abraham Brulé/Moeder: Adriana Cappon
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 25 Oct 1873

Johannes Brulé: geboren Cadzand, 11 Jun 1842
Ouders, Vader: Abraham Brulé/Moeder: Adriana Cappon
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 27 May 1872/Aankomst op bestemming van DE RUIJTER 20 Jun 1872

Samuel Brulé: geboren Cadzand, 27 Nov 1847/overleden New Haven, Oswego, NY, 13 Jun 1931
Ouders, Vader: Abraham Brulé/Moeder: Adriana Cappon
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 12 Nov 1872

-Cornelia Buijs: geboren Cadzand, 30 May 1870
-Jakobus Buijs: geboren Cadzand, 21 Sep 1868/overleden Marion, Wayne, NY, rond 1952
Ouders, Vader: Bartholomeus Buijs/Moeder: Anna de Kok
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 29 Sep 1887

-Abraham Bulting: geboren Cadzand, 14 Oct 1844
-Izaak Bulting: geboren Cadzand, 31 Jan 1854

-Jacob Bultink: geboren Cadzand, 26 Apr 1849
Ouders, Vader: Jannis Bultink/Moeder: Suzanna Tack
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 10 Mar 1877

-Abraham Bulting: geboren Cadzand, 25 May 1875
-Jannis Bulting: geboren Cadzand, 19 Mar 1874/overleden Milwaukee, Milwaukee, WI, 08 Feb 1878
Ouders, Vader: Jannis Bulting/Moeder: Janneke Lauret
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 20 Apr 1876

Jannis Bulting: geboren Cadzand, 19 Oct 1846
Ouders, Vader: Jannis Bultink/Moeder: Suzanna Tack
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 20 Apr 1876

-Jannis Bultink: geboren Cadzand, 24 Aug 1873
-Suzanna Cornelia Bultink: geboren Cadzand, 03 Nov 1874
Ouders, Vader: Jacob Bultink/Moeder: Janna van den Ameele
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 10 Mar 1877

Elizabeth Burgel: geboren Cadzand, 25 Jan 1848/overleden Sodus, Wayne, NY, 23 Dec 1936
Ouders, Vader: Pieter Burgel/Moeder: Sara Suzanna de Maillie
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 12 Nov 1872

Izaak Jannis Burgel: geboren Cadzand, 19 Jul 1844
Ouders, Vader: Izaak Burgel/Moeder: Suzanna van de Sande
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 10 Apr 1878/Aankomst op bestemming van ROTTERDAM 29 Apr 1878

Marie Josine Burgel: geboren Cadzand, 05 Sep 1809
Ouders, Vader: Izaak Burgel/Moeder: Johanna Perduin
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 15 Feb 1887

-Neeltje Burgel: geboren Cadzand, 07 Oct 1875
-Suzanna Pieterella Burgel: geboren Cadzand, 31 Aug 1873
Ouders, Vader: Izaak Jannis Burgel/Moeder: Cornelia Mabelis
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 10 Apr 1878/Aankomst op bestemming van ROTTERDAM 29 Apr 1878

Suzanna Janna Burgel: geboren Cadzand, 20 Apr 1843/overleden Milwaukee, Milwaukee, WI, 03 Jan 1916
Ouders, Vader: Izaak Burgel/Moeder: Suzanna van de Sande
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1887

-Adriana de Burgemeester: geboren Cadzand, 12 Jun 1852
-Maria de Burgemeester: geboren Cadzand, 10 Jul 1847
Ouders, Vader: Daniël de Burgemeester/Moeder: Elizabeth van Houte
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1854/Aankomst op bestemming van HOLLAND 26 Dec 1854

Daniël de Burgemeester: geboren Cadzand, 21 Apr 1816
Ouders, Vader: Jean de Burgemeester/Moeder: Maria Callewaard
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1854/Aankomst op bestemming van HOLLAND 26 Dec 1854

Elizabeth de Burgemeester: geboren Cadzand, 23 Nov 1819
Ouders, Vader: Jean de Burgemeester/Moeder: Maria Callewaard
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America Aug 1847/Aankomst op bestemming van ROBERT PARKER 27 Sep 1847

Johannes de Burgemeester: geboren Cadzand, 05 Aug 1827
Ouders, Vader: Jean de Burgemeester/Moeder: Maria Callewaard
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 22 Apr 1853

Pieterella de Burgemeester: geboren Cadzand, 1825/overleden 1905
Ouders, Vader: Jean de Burgemeester/Moeder: Maria Callewaard
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 13 May 1857/Aankomst op bestemming van AGUILA 02 Jul 1857

Tannetje de Burgemeester: geboren Cadzand, 25 Sep 1830
Ouders, Vader: Jean de Burgemeester/Moeder: Maria Callewaard
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 22 Apr 1852

Jean Butin: geboren Cadzand, 07 Feb 1745\overleden Cazenovia, Madison, NY, 14 Apr 1813
Ouders, Vader: Pierre Butin/Moeder: Johanna Magdalena Basting

Johanna Butin: geboren Cadzand, 19 Jun 1788/overleden , OH, 30 Aug 1842
Ouders, Vader: Jean Butin/Moeder: Johanna Hernij

-Jacobus Anthonie Buurman: geboren Cadzand, 06 Nov 1821/ overleden 1893
-Johannes Buurman: geboren Cadzand, 08 Feb 1829
-Levinus Johannes Buurman: geboren Cadzand, 13 Feb 1815
-Pieter Buurman: geboren Cadzand, 08 Feb 1829/overleden 1896
-Pieterella Buurman: geboren Cadzand, 05 Oct 1827

Ouders, Vader: Johannes Buurman/Moeder: Sara Petronella Mille
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 12 Apr 1845/Aankomst op bestemming van HENRY SHELTER 07 Jun 1845

Sara Buurman: geboren Cadzand, 27 Aug 1843
Ouders, Vader: Levinus Johannes Buurman/Moeder: Suzanna Kornelia van Bortel
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 12 Apr 1845/Aankomst op bestemming van HENRY SHELTER 07 Jun 1845

└

Johanna Pieterella Callaart: geboren Cadzand, 24 Oct 1813
Ouders, Vader: Pieter Callaard/Moeder: Magdaleena Contant
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 11 Apr 1844

-Abraham Cappon: geboren Cadzand, 08 Aug 1872
-Anthonij Johannes Cappon: geboren Cadzand, 12 Feb 1868
-Izaak Cappon: geboren Cadzand, 10 Jul 1877/overleden Paterson, Passaic, NJ, Jan 1967
-Magdalena Cappon: geboren Cadzand, 17 Mar 1866
Ouders, Vader: Jacob Izaak Cappon/Moeder: Janneke de le Lijs
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 11 Apr 1889/Aankomst op bestemming van ROTTERDAM 26 Apr 1889

-Abraham Johannis Cappon: geboren Cadzand, 28 Dec 1846
-Maria Cappon: geboren Cadzand, 15 Oct 1848
-Suzanna Cappon: geboren Cadzand, 12 Dec 1849
Ouders, Vader: Johannes Cappon/Moeder: Maria Missilje
Bijzonderheden: migratie naar: North America Rochester, Monroe, NY 15 Sep 1851/Aankomst op bestemming van Maria MAGDALENA 09 Dec 1851

-Adriaan Cappon: geboren Cadzand, 11 Jul 1881
-Pieter Cappon: geboren Cadzand, 22 Apr 1884/overleden Manhattan, New York, NY, 26 Nov 1905
Ouders, Vader: Jannes Cappon/Moeder: Anna Catharina de Bruijne
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America MI 07 Mar 1905/Aankomst op bestemming van STATENDAM 23 Mar 1905

Adriana Cappon: geboren Cadzand, 06 Jul 1814
Ouders, Vader: Isaac Cappon/Moeder: Rachel Vergouwe
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 28 Sep 1873

Elisabeth Cappon: geboren Cadzand, 24 May 1821
Ouders, Vader: Isaac Cappon/Moeder: Rachel Vergouwe
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 10 May 1855

Elizabeth Cappon: geboren Cadzand, 31 Jan 1793
Ouders, Vader: Jannis Cappon/Moeder: Adriana Adriaansen
Bijzonderheden: Aankomst op bestemming van HENRY SHELTER 07 Jun 1845

Izaak Cappon: geboren Cadzand, 11 Feb 1824
Ouders, Vader: Isaac Cappon/Moeder: Rachel Vergouwe
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America Rochester, Monroe, NY 16 Sep 1851/Aankomst op bestemming van MARIA MAGDALENA 09 Dec 1851

Jannis Cappon: geboren Cadzand, 03 Jun 1810
Ouders, Vader: Johannes Cappon/Moeder: Anna Clicquenoi
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 10 Apr 1848/Aankomst op bestemming van ANGELIQUE 29 May 1848

Johanna Cappon: geboren Cadzand, 08 Nov 1833
Ouders, Vader: /Moeder: Adriana Cappon
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 10 May 1855/Aankomst op bestemming van JANE E WILLIAMS 25 Jun 1855

Johannes Cappon: geboren Cadzand, 19 Dec 1778/overleden Rochester, Monroe, NY, 01 Jul 1848
Ouders, Vader: Jannis Cappon/Moeder: Adriana Adriaansen
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 10 Apr 1848/Aankomst op bestemming van ANGELIQUE 29 May 1848

Katharina Cappon: geboren Cadzand, 22 Sep 1825
Ouders, Vader: Isaac Cappon/Moeder: Rachel Vergouwe
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 30 Jun 1881/Aankomst op bestemming van P CALLAND 16 Jul 1881

Maria Sara Cappon: geboren Cadzand, 25 Jun 1856
Ouders, Vader: Jannis Cappon/Moeder: Maria Sara Risch
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 17 Jul 1882

Sara Cappon: geboren Cadzand, 20 Sep 1817/overleden Marion, Wayne, NY, 10 Sep 1900
Ouders, Vader: /Moeder: Sara Cappon
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 03 Jun 1862/Aankomst op bestemming van ARISTIDES 04 Aug 1862

Abraham Jakobszn Carlier: geboren Cadzand, 22 Dec 1795/overleden New York, vóór 1870
Ouders, Vader: Jakob Carlier/Moeder: Sara Scheerens

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 01 May 1852/Aankomst op bestemming van ALEXANDER 24 Jun 1852

-Jacobus Cattieeuw: geboren Cadzand, rond 1854

-Jannis Cattieeuw: geboren Cadzand, rond 1858:

Ouders, Vader: Adriaan Cattieeuw/Moeder: Katharina Maria Baas

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1861/Aankomst op bestemming van ANTARCTIC 25 Sep 1861

Pieterrella Crince: geboren Cadzand, 17 Mar 1849

Ouders, Vader: Pieter Crince/Moeder: Pieterrella le Feber

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 15 Feb 1861 East Palmyra, Wayne, NY 16 May 1920/Aankomst op bestemming van NOORDAM 16 May 1920

Cornelis Christiaansen: geboren Cadzand, 07 Dec 1801

Ouders, Vader: Jakob Christiaansen/Moeder: Elizabeth Wage

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 18 Jul 1851/Aankomst op bestemming van ROSE STANDISH 18 Sep 1851

Izaak Christiaansen: geboren Cadzand, 16 Dec 1830/overleden Rochester, Monroe, NY, 18 Apr 1926

Ouders, Vader: Jannis Christiaansen/Moeder: Sara van Houte

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America May 1845

Abraham Claerbout: geboren Cadzand, 13 Oct 1873/overleden Pultneyville, Wayne, NY, 26 Aug 1940

Ouders, Vader: Adriaanus Claerbout/Moeder: Maatje Deij

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 26 Feb 1894/Aankomst op bestemming van WERKENDAM 21 Mar 1894

Suzanna Claerbout: geboren Cadzand, 20 Jul 1843

Ouders, Vader: Abraham Claerbout/Moeder: Geertruijda Johanna Houtkamp

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 13 Jul 1907/Aankomst op bestemming van NIEUW AMSTERDAM 05 Aug 1907

Adrianus Claerbout: geboren Cadzand, 07 Feb 1846

Ouders, Vader: Abraham Claerbout/Moeder: Geertruijda Johanna Houtkamp

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 26 Feb 1894/Aankomst op bestemming van ZAANDAM 29 Oct 1894

Elizabeth Claerbout: geboren Cadzand, 05 Sep 1875/overleden Sodus, Wayne, NY, rond 1915

Ouders, Vader: Adriaanus Claerbout/Moeder: Maatje Deij

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 26 Feb 1894

Hendrika Claerbout: geboren Cadzand, 12 Nov 1844

Ouders, Vader: Abraham Claerbout/Moeder: Geertruijda Johanna Houtkamp

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 01 Aug 1867/Aankomst op bestemming van ERIN 09 Oct 1867

Izaak Claerbout: geboren Cadzand, 04 Mar 1827/overleden Sheboygan, Sheboygan, WI, 06 Mar 1892

Ouders, Vader: Jannes Claerbout/Moeder: Elizabeth Callewaart

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 12 Apr 1845

Jannes Claerbout: geboren Cadzand, 25 Jan 1803

Ouders, Vader: Isaac Claerbout/Moeder: Pieterrella Vergouwe

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 12 Apr 1845

Johanna Geertruida Claerbout: geboren Cadzand, 24 Feb 1872/overleden Williamson, Wayne, NY, 07 Jul 1940

Ouders, Vader: Adriaanus Claerbout/Moeder: Maatje Deij

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 26 Feb 1894/Aankomst op bestemming van ZAANDAM 29 Oct 1894

Sara Claerbout: geboren Cadzand, 16 Oct 1888/overleden Lyons, Wayne, NY, rond Mar 1987

Ouders, Vader: Adriaanus Claerbout/Moeder: Maatje Deij

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 09 Oct 1894

Adriaan Clicquennoi: geboren Cadzand, 05 Apr 1840/overleden Williamson, Wayne, NY, 05 Apr 1883

Ouders, Vader: Marinus Clicquennoi/Moeder: Johanna de Bruijne

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 12 Apr 1845/Aankomst op bestemming van HENRY SHELTER 07 Jun 1845

Adriana Clicquennoi: geboren Cadzand, 12 Jul 1792

Ouders, Vader: Jacob Clicquennoi/Moeder: Adriana Hollebrand

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America May 1849/Aankomst op bestemming van EDWINA 09 Jul 1849

-Adriana Magdalena Clicquennoi: geboren Cadzand, 09 Apr 1829

-Isaac Clicquennoi: geboren Cadzand, 03 Apr 1830/overleden East Williamson, Wayne, NY, rond 1920

-Jacob Clicquennoi: geboren Cadzand, 10 Jul 1831/overleden Sodus, Wayne, NY, 29 Mar 1899

-Jannis Clicquennoi: geboren Cadzand, 15 Jul 1835/overleden rond 1917

-Magdalena Adriana Clicquennoi: geboren Cadzand, 28 May 1833/overleden 07 Oct 1929

-Marinus J. Clicquennoi: geboren Cadzand, 29 Dec 1841/overleden 18 Apr 1926

Ouders, Vader: Marinus Clicquennoi/Moeder: Sara de Bruijne

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 12 Apr 1845/Aankomst op bestemming van HENRY SHELTER 07 Jun 1845

Izaak Clicquennoi: geboren Cadzand, 15 Jun 1841

Ouders, Vader: Jacob Clicquennoi/Moeder: Janna Magdalena van de Plassche

-Izaak Clicquennoi: geboren Cadzand, 29 Feb 1876
-Janna Magdalena Clicquennoi: geboren Cadzand, 22 Sep 1878
-Wouter Clicquennoi: geboren Cadzand, 20 Oct 1879
Ouders, Vader: Jacob Clicquennoi/Moeder: Pieterella Verhage
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 20 Jul 1880/Aankomst op bestemming van P CALLAND 07 Aug 1880

Jacob Clicquennoi: geboren Cadzand, 07 Jun 1846
Ouders, Vader: Jacob Clicquennoi/Moeder: Janna Magdalena van de Plassche
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 30 Sep 1869/Aankomst op bestemming van City of Dublin 19 Oct 1869/
Emigratie naar: North America 20 Jul 1880/Aankomst op bestemming van P CALLAND 07 Aug 1880

Jacoba Suzanna Clicquennoi: geboren Cadzand, 17 Apr 1808/overleden Oostburg, Sheboygan, WI, 1897
Ouders, Vader: /Moeder: Suzanna Clicquennoi
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 20 Aug 1854/Aankomst op bestemming van HOLLAND 26 Dec 1854

Jacobus Clicquennoi: geboren Cadzand, 15 Jan 1843/overleden 1921
Ouders, Vader: Marinus Clicquennoi/Moeder: Johanna de Bruijne
Bijzonderheden: Aankomst op bestemming van HENRY SHELTER 07 Jun 1845

Jannetje Clicquennoi: geboren Cadzand, 10 Jun 1876
Ouders, Vader: Izaak Clicquennoi/Moeder: Kathalijntje Pieterella Elias
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 11 Aug 1887

Marinus Clicquennoi: geboren Cadzand, 23 Jan 1802/overleden East Williamson, Wayne, NY, 16 Jun 1894
Ouders, Vader: Jacob Clicquennoi/Moeder: Adriana Hollebrand
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 12 Apr 1845/Aankomst op bestemming van HENRY SHELTER 07 Jun 1845

Suzanna Clicquennoi: geboren Cadzand, 07 Jan 1789/overleden Holland, Sheboygan, WI, 30 Aug 1880
Ouders, Vader: Jacob Clicquennoi/Moeder: Adriana Hollebrand
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 30 Jul 1844/Aankomst op bestemming van MARY 30 Jul 1844

Suzanna Janna Clicquennoi: geboren Cadzand, 03 Apr 1866/overleden Rochester, Monroe, NY, 31 May 1918
Ouders, Vader: Izaak Clicquennoi/Moeder: Kathalijntje Pieterella Elias

Sara Clicquennoij: geboren Cadzand, 17 Apr 1785
Ouders, Vader: Jacob Clicquennoi/Moeder: Adriana Hollebrand
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1844/Aankomst op bestemming van MARY 30 Jul 1844

Jacob de Cocq: geboren Cadzand, 15 Oct 1829
Ouders, Vader: Philippus de Kock/Moeder: Sara de Jonckheere
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 24 Apr 1889/Aankomst op bestemming van EDAM 13 May 1889

Jacob de Cocq: geboren Cadzand, 15 Jul 1862
Ouders, Vader: Jacob de Cocq/Moeder: Dina Vermeulen
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 21 Jun 1886

Johannis de Cocq: geboren Cadzand, 22 Nov 1873
Ouders, Vader: Jacob de Cocq/Moeder: Dina Vermeulen
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 24 Apr 1889/Aankomst op bestemming van EDAM 13 May 1889

Pieter de Cocq: geboren Cadzand, 11 Mar 1868
Ouders, Vader: Jacob de Cocq/Moeder: Dina Vermeulen
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 06 Jun 1880/Aankomst op bestemming van ZAANDAM 25 Jun 1888

Sara de Cocq: geboren Cadzand, 08 Jul 1857
Ouders, Vader: Jacob de Cocq/Moeder: Dina Vermeulen
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America Sodus, Wayne, NY 12 Mar 1910/Aankomst op bestemming van NIEUW AMSTERDAM 28 Mar 1910

-Adriaan Pieter Contant: geboren Cadzand, 27 Jul 1871/overleden rond 1965
-Janna Jozina Contant: geboren Cadzand, 22 Oct 1869
Ouders, Vader: Pieter Contant/Moeder: Maria Christina Hennefrund
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 30 Apr 1888

Isaäk Contant: geboren Cadzand, 05 Jan 1843/overleden Lodi, Bergen, NJ, 29 Jan 1929
Ouders, Vader: Jannis Contant/Moeder: Anna Lukresia Contant
Bijzonderheden: Emigratie naar: Lodi, Bergen, NJ 03 Feb 1896/Aankomst op bestemming van NOORDAM 27 Feb 1896

Jannes Contant: geboren Cadzand, 01 May 1866
Ouders, Vader: Pieter Contant/Moeder: Maria Christina Hennefrund
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 15 Nov 1882

Johanna Francina Contant: geboren Cadzand, 22 Dec 1835
Ouders, Vader: Marinus Contant/Moeder: Francina Suzanna de Back

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 01 Sep 1869

Johanna Lucretia Contant: geboren Cadzand, 02 Mar 1865
Ouders, Vader: Pieter Marinus Contant/Moeder: Jozina Johanna Brevet
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 25 Jun 1890

Johannis Contant: geboren Cadzand, 07 Jun 1869
Ouders, Vader: Adriaan Contant/Moeder: Janneke de Neef
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 20 Jul 1882

Martinus Contant: geboren Cadzand, 28 Jan 1801
Ouders, Vader: Jacob Contant/Moeder: Jannetje le Mahieu
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 04 Oct 1851/Aankomst op bestemming van ALKMAAR 26 Jan 1852

Petronella Contant: geboren Cadzand, 12 Jun 1831
Ouders, Vader: Pieter Contant/Moeder: Janna Gijsbregt
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 27 Feb 1883

Pieter Adriaan Contant: geboren Cadzand, 22 Feb 1861
Ouders, Vader: Pieter Contant/Moeder: Maria Christina Hennefrund
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 18 Oct 1881/Aankomst op bestemming van BELGENLAND 04 Nov 1881

Maria Craaijmes: geboren Cadzand, 01 Jul 1815
Ouders, Vader: David Kraaijmes/Moeder: Pieternella Verdouw
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 19 Aug 1854/Aankomst op bestemming van TEXAS 08 Nov 1854

Cornelia Suzanna Cuveljé: geboren Cadzand, 21 Jun 1877
Ouders, Vader: Adriaan Izaak Cuveljé/Moeder: Janneke Francina Kallewaard
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 09 Nov 1882

D

Abraham Datthijn: geboren Cadzand, 19 Jun 1867
Ouders, Vader: Jakob Datthijn/Moeder: Janneke de Maillie
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America Rochester, Monroe, NY 25 Apr 1911

-Daniël Datthijn: geboren Cadzand, 22 Mar 1877
-Elizabeth Datthijn: geboren Cadzand, 01 Mar 1875
-Maria Dina Datthijn: geboren Cadzand, 19 Oct 1873
Ouders, Vader: Izaak Datthijn/Moeder: Maria Johanna Verduijn
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 25 Nov 1879/Aankomst op bestemming van MAAS 15 Dec 1879

Izaak Datthijn: geboren Cadzand, 12 Jul 1851
Ouders, Vader: Daniël Datthijn/Moeder: Maria Brassier
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 25 Nov 1879/Aankomst op bestemming van MAAS 15 Dec 1879

Jacobus Datthijn: geboren Cadzand, 20 Aug 1849
Ouders, Vader: Daniël Datthijn/Moeder: Maria Brassier
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1881/Aankomst op bestemming van BELGENLAND 23 Sep 1881

Maria Datthijn: geboren Cadzand, 14 Oct 1818
Ouders, Vader: Jacobus Datthijn/Moeder: Maria Meulendijk
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 11 May 1875/Aankomst op bestemming van C F FRENCH 12 Jun 1875

Pieter Datthijn: geboren Cadzand, 01 Jan 1804
Ouders, Vader: Jacob Datthijn/Moeder: Maria Moerland
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 01 Apr 1853

Joos Dattijn: geboren Cadzand, 21 Oct 1836
Ouders, Vader: ,/Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 16 Nov 1871

Abraham den Dekker: geboren Cadzand, geboren 18 Mar 1860/ overleden 29 Apr 1943
Ouders, Vader: Jacobus Adriaan den Dekker/Moeder: Sara Suwijn
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 11 Mar 1901

-Cornelia den Dekker: geboren Cadzand, 27 Sep 1866
-Jacob den Dekker: geboren Cadzand, 12 Jun 1865
-Jannis den Dekker: geboren Cadzand, 05 Feb 1861
Ouders, Vader: Abraham den Dekker/Moeder: Kornelia Dierings
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1870

-Catholijntje den Dekker: geboren Cadzand, 24 May 1900
-Jacobus den Dekker: geboren Cadzand, 28 Aug 1892
Ouders, Vader: /Moeder: ,

Bijzonderheden: Emigratie naar: Emigratie naar: North America 21 Aug 1906/North America 03 Jan 1907

-Jacobus den Dekker: geboren Cadzand, 13 Mar 1895
-Johanna den Dekker: geboren Cadzand, 20 Sep 1888
-Sara den Dekker: geboren Cadzand, 26 Feb 1893
Ouders, Vader: Abraham den Dekker/Moeder: Suzanna Vasseur
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 11 Mar 1901

Sara den Dekker: geboren Cadzand, 04 Mar 1873/overleden Kalamazoo, MI, 26 Dec 1942
Ouders, Vader: Jacobus Adriaan den Dekker/Moeder: Sara Suwijn
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 21 Aug 1906/Aankomst op bestemming van NOORDAM 04 Sep 1906

Janneke Desson: geboren Cadzand, 15 Mar 1813
Ouders, Vader: Pieter Desson/Moeder: Cornelia Callewaard
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America Sep 1857/Aankomst op bestemming van DUISBURG 12 Nov 1857

Pieter Desson: geboren Cadzand, 16 Feb 1820
Ouders, Vader: Pieter Desson/Moeder: Sara Levina Braal
Bijzonderheden: Aankomst op bestemming van KATHERINE JACKSON 17 May 1848

-Abraham de Die: geboren Cadzand, 06 Oct 1871
-Adriana de Die: geboren Cadzand, 06 Sep 1872
-Jannis de Die: geboren Cadzand, 11 Oct 1870
Ouders, Vader: Petrus de Die/Moeder: Catharina Brulé
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 17 Apr 1873/Aankomst op bestemming van STEINMANN 17 May 1873

Adriaan de Die: geboren Cadzand, 15 Apr 1859
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 11 Dec 1880

-Cornelis de Die: geboren Cadzand, rond 1851
-Maria de Die: geboren Cadzand, 15 Oct 1841/ na 1919
-Sara de Die: geboren Cadzand, 16 Nov 1843/ rond 1914
-Suzanna de Die: geboren Cadzand, 12 Sep 1852/overleden Rochester, Monroe, NY, 05 Oct 1919
-Willem de Die: geboren Cadzand, 20 Sep 1849/overleden Newark, Wayne, NY, 24 Jun 1904
Ouders, Vader: Jannis de Die/Moeder: Jacomina Kraaijmes
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 11 Aug 1873/Aankomst op bestemming van STEINMANN 30 Sep 1873

Janneke Johanna de Die: geboren Cadzand, 24 Jan 1872
Ouders, Vader: Willem de Die/Moeder: Janna Pieternella van Schaffelen
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 11 Aug 1873/Aankomst op bestemming van STEINMANN 30 Sep 1873

Jannis de Die: geboren Cadzand, 10 Feb 1853
Ouders, Vader: Willem de Die/Moeder: Jacoba Neeltje de Groot
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 26 Apr 1889/Aankomst op bestemming van EDAM 13 May 1889

Jerintje de Die: geboren Cadzand, 09 Jan 1817
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 04 Nov 1861

Jerintje de Die: geboren Cadzand, 06 Aug 1840/overleden Newark, Wayne, NY, 22 Sep 1911
Ouders, Vader: Jannis de Die/Moeder: Jacomina Kraaijmes
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 18 Oct 1879

Petrus de Die: geboren Cadzand, 13 Feb 1846/overleden Wayne, NY, 19 Dec 1914
Ouders, Vader: Jannis de Die/Moeder: Jacomina Kraaijmes
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 17 Apr 1873/Aankomst op bestemming van STEINMANN 17 May 1873

Sara de Die: geboren Cadzand, 15 Mar 1825
Ouders, Vader: Petrus de Die/Moeder: Erina Tellier
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 22 May 1854/Aankomst op bestemming van ARNOLD BONINGER 03 Aug 1854

Sara de Die: geboren Cadzand, 28 Jul 1856
Ouders, Vader: Willem de Die/Moeder: Jacoba Neeltje de Groot
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1880

Suzanna de Die: geboren Cadzand, 22 Mar 1855
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 15 Nov 1880

Suzanna de Die: geboren Cadzand, 22 Mar 1855
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 11 Dec 1880

-Suzanna de Die: geboren Cadzand, 18 Dec 1886

-Willem de Die: geboren Cadzand, 22 Dec 1885/overleden Fallassburg, Kent, MI, 28 May 1973
Ouders, Vader: Jannis de Die/Moeder: Sara Faro
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 26 Apr 1889/Aankomst op bestemming van EDAM 13 May 1889

Jakob Dierings: geboren Cadzand, 01 Sep 1834
Ouders, Vader: Jannis Dierings/Moeder: Cornelia Neuféglise
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 09 Aug 1873/Aankomst op bestemming van STEINMANN 30 Sep 1873

E

-Abraham Eernisse: geboren Cadzand, 17 Feb 1825/overleden Rochester, Monroe, NY, 03 May 1899
-Jacob Eernisse: geboren Cadzand, 26 Jul 1818/overleden Helena, Phillips, AR, 17 Aug 1863
-Pieter Jacobus Eernisse: geboren Cadzand, 24 Jan 1823/overleden Greenbush, Sheboygan, WI, 27 Jun 1897
Ouders, Vader: Pieter Jacobus Eernisse/Moeder: Suzanna Clicquennoi
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1843/Aankomst op bestemming van LUCILLA 12 Aug 1843

Adriana Eernisse: geboren Cadzand, 13 May 1815/overleden Orange City, Sioux, IA, rond 1912
Ouders, Vader: Pieter Jacobus Eernisse/Moeder: Suzanna Clicquennoi
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1846/Aankomst op bestemming van HOLLANDER 14 Jul 1846

Hendrica Katharina Eernisse: geboren Cadzand, 24 Jul 1840
Ouders, Vader: /Moeder: Jannetje Eernisse
Bijzonderheden: Emigratie naar: 30 Jul 1844/Aankomst op bestemming van MARY 30 Jul 1844

-Jannetje Eernisse: geboren Cadzand, 27 Jul 1816
-Jannis Eernisse: geboren Cadzand, 16 Jun 1828/overleden Harrison, Douglas, SD, 15 Sep 1919
-Marinus Eernisse: geboren Cadzand, 13 Dec 1826/overleden Greenbush, Sheboygan, WI, 08 May 1912
-Mattheus Eernisse: geboren Cadzand, 19 Feb 1832/overleden Rock Valley, Sioux, IA, 1920
-Samuel Eernisse: geboren Cadzand, 06 Jan 1830/overleden Greenbush, Sheboygan, WI, 08 May 1912
-Sara Maria Eernisse: geboren Cadzand, 26 Sep 1819/overleden Lima, Sheboygan, WI, 21 Feb 1902
-Susanna Eernisse: geboren Cadzand, 31 Jul 1833/overleden Oostburg, Sheboygan, WI, 05 Jun 1896
Ouders, Vader: Pieter Jacobus Eernisse/Moeder: Suzanna Clicquennoi
Bijzonderheden: Aankomst op bestemming van MARY 30 Jul 1844

Pieter Jacobus Eernisse: geboren Cadzand, 12 Jul 1790/overleden Holland, Sheboygan, WI, 12 Nov 1880
Ouders, Vader: Izaak Eernisse/Moeder: Aaltje de Groote
Bijzonderheden: Emigratie naar: 30 Jul 1844/Aankomst op bestemming van MARY 30 Jul 1844

Adriana Elias: geboren Cadzand, 04 Sep 1822/overleden Cedar Grove, Sheboygan, WI, 05 Dec 1909
Ouders, Vader: Jacob Elias/Moeder: Anna de Reu
Bijzonderheden: Aankomst op bestemming van EENSGEZINDHEID 21 Jun 1851

Adriana Elias: geboren Cadzand, 1832
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 30 Apr 1851/Aankomst op bestemming van EENSGEZINDHEID 21 Jun 1851

-Anna Elias: geboren Cadzand, 02 Feb 1836
-Suzanna Elias: geboren Cadzand, 02 Feb 1836
Ouders, Vader: Jacob Elias/Moeder: Anna de Reu
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 19 Aug 1854/Aankomst op bestemming van ELIZA CHALLORY 06 Oct 1854

Hendrik Elias: geboren Cadzand, 25 Jul 1847/overleden Cadzand, 28 Oct 1874
Ouders, Vader: Andries Elias/Moeder: Suzanna Maria de Bruijne
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 19 Nov 1868

Kathalijntje Pieterella Elias: geboren Cadzand, 18 Dec 1843
Ouders, Vader: Andries Elias/Moeder: Suzanna Maria de Bruijne
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 11 Aug 1887

Tannetje Elve: geboren Cadzand, 22 Feb 1888
Ouders, Vader: Cornelis Johannes Elve/Moeder: Maria de Visser
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America Williamson, Wayne, NY 16 Jun 1923/Aankomst op bestemming van NIEUW AMSTERDAM 01 Jul 1923

Leendert Eversdijk: geboren Cadzand, 18 Oct 1891
Ouders, Vader: Hendrik Eversdijk/Moeder: Maria van Houte
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 07 May 1921/Aankomst op bestemming van ROTTERDAM 18 May 1914

-Leendert Eversdijk: geboren Cadzand, rond 1906
-Maria Eversdijk: geboren Cadzand, rond 1904
Ouders, Vader: Abraham Eversdijk/Moeder: Maria Elizabeth de Blik
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America Williamson, Wayne, NY 28 Jun 1921/Aankomst op bestemming van RIJNDAM 26 Jun 1921

E

Abraham Faas: geboren Cadzand, rond 1864
Ouders, Vader: Jacobus Faas/Moeder: Janneke Suwijn

-Andreas Faas: geboren Cadzand, 15 Oct 1865
-Jacobus Faas: geboren Cadzand, 04 Sep 1862
-Suzanna Faas: geboren Cadzand, 06 Dec 1863
Ouders, Vader: Izaak Faas/Moeder: Janna van Bodegem
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 12 Dec 1866

-Catharina Faas: geboren Cadzand, 09 Jul 1868
-Catlintje Faas: geboren Cadzand, rond 1869
-Jacob Faas: geboren Cadzand, rond 1870
-Jacoba Faas: geboren Cadzand, 09 Jul 1868
-Janneke Faas: geboren Cadzand, 03 Nov 1862
Ouders, Vader: Jacobus Faas/Moeder: Janneke Suwijn
Bijzonderheden: Aankomst op bestemming van MAAS 22 Oct 1879

-Cornelia Faas: geboren Cadzand, 14 Feb 1856
-Daniël Faas: geboren Cadzand, 24 Apr 1868
-Dina Faas: geboren Cadzand, 19 Mar 1870
-Izaak Faas: geboren Cadzand, 03 Apr 1866
-Johannis Faas: geboren Cadzand, 25 Feb 1860
-Tannetje Faas: geboren Cadzand, 12 Aug 1864 rond 1907
Ouders, Vader: Daniël Arij Faas/Moeder: Tannetje van den Ameele
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 29 Apr 1872

-Cornelia Maria Faas: geboren Cadzand, 05 Mar 1844
-François Faas: geboren Cadzand, 07 Oct 1841/overleden Washington, D.C., 02 Mar 1863
-Jakob Faas: geboren Cadzand, 08 Feb 1836/overleden Rapidan, Culpeper, VA, 06 Feb 1864
-Jannis Faas: geboren Cadzand, 14 May 1831
-Maria Faas: geboren Cadzand, 02 Jun 1834
Ouders, Vader: Jan Faas/Moeder: Cornelia Maria de Back
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1845/Aankomst op bestemming van HENRY SHELTER 07 Jun 1845

Jan Faas: geboren Cadzand, 14 Feb 1800/overleden Rochester, Monroe, NY, vóór 20 Jul 1860
Ouders, Vader: Franciscus Faas/Moeder: Maria Hendrina Daansen
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1845/Aankomst op bestemming van HENRY SHELTER 07 Jun 1845

Suzanna Faas: geboren Cadzand, 14 Apr 1826 na 1890
Ouders, Vader: Arij Daniël Faas/Moeder: Jacoba Jansen
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 18 Jun 1884/Aankomst op bestemming van W A SCHOLTEN 05 Jul 1884

-Abraham Farnieau: geboren Cadzand, 19 Apr 1869
-Elizabeth Farnieau: geboren Cadzand, 11 Apr 1866
-Suzanna Farnieau: geboren Cadzand, 12 Aug 1864
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America Apr 1869

Jannis Abraham Farnieau: geboren Cadzand, 20 Aug 1861
Ouders, Vader: Johannes Jacobus Farnieau/Moeder: Suzanna Prina de Groot
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 15 Apr 1865/Aankomst op bestemming van WILBERFORCE 05 Jun 1865

Johanna Jakoba Farnieau: geboren Cadzand, 04 Nov 1838
Ouders, Vader: Farnieau/Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1865/Aankomst op bestemming van SOLIA 25 Oct 1865

-Johannes Jacobus Farnieau: geboren Cadzand, 10 Oct 1836
-Sara Farnieau: geboren Cadzand, 24 Mar 1846
Ouders, Vader: Johannes Farnieau/Moeder: Janneke Hendriks
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 15 Apr 1865/Aankomst op bestemming van WILBERFORCE 05 Jun 1865

Katharina Magdalena Farnieau: geboren Cadzand, 06 Aug 1825
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 06 Mar 1863

Magdalena Catharina Farnieau: geboren Cadzand, 05 Jan 1829
Ouders, Vader: Johannes Farnieau/Moeder: Janneke Hendriks
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 28 Feb 1867/Aankomst op bestemming van MARIA S 10 May 1867

Sara Faro: geboren Cadzand, 20 May 1859
Ouders, Vader: Jannis Jacobus Faro/Moeder: Suzanna de Die
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 26 Apr 1889/Aankomst op bestemming van EDAM 13 May 1889

-Izaak le Feber: geboren Cadzand, 05 Jul 1843
-Jozias le Feber: geboren Cadzand, 16 Nov 1835

Ouders, Vader: Abraham le Feber/Moeder: Sara Neuféglise
Bijzonderheden: Emigratie naar: 30 Jul 1844/Aankomst op bestemming van MARY 30 Jul 1844

Jozina le Feber: geboren Cadzand, 26 May 1812
Ouders, Vader: /Moeder: Suzanna le Feber
Bijzonderheden: Aankomst op bestemming van HENRY SHELTER 07 Jun 1845

Jacobus Focke: geboren Cadzand, 04 Feb 1879
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 28 Feb 1896

Magdalena Focke: geboren Cadzand, 23 Sep 1872
Ouders, Vader: Abraham Focke/Moeder: Sara van Hanegem
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 02 Mar 1897

-Cornelia de Freijn: geboren Cadzand, 04 Nov 1869
-Maria Jozina de Freijn: geboren Cadzand, 20 Jun 1870
Ouders, Vader: Izaak de Freijn/Moeder: Josina de Neef
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 08 Jun 1873/Aankomst op bestemming van STEINMANN 07 Jul 1875

Izaak de Freijn: geboren Cadzand, 06 Nov 1838
Ouders, Vader: Isaac de Freijn/Moeder: Maria Godelieve Haentjes
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 12 Apr 1862/ Emigratie naar: North America 08 Jun 1873/Aankomst op bestemming van STEINMANN 07 Jul 1875

Jannis de Freijn: geboren Cadzand, 08 Sep 1844
Ouders, Vader: Isaac de Freijn/Moeder: Maria Godelieve Haentjes
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 12 Apr 1862/Aankomst op bestemming van LAURA 18 Jun 1862

-Jannis de Freijn: geboren Cadzand, 14 Oct 1856
-Jozina de Freijn: geboren Cadzand, 13 Oct 1847
-Maria de Freijn: geboren Cadzand, 07 Sep 1855
-Pieter de Freijn: geboren Cadzand, 18 Jan 1850
-Suzanna de Freijn: geboren Cadzand, 25 Aug 1839/overleden Manchester, Ontario, NY, 11 May 1919
Ouders, Vader: Albertus de Freijn/Moeder: Jozina de Blik
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 13 May 1869/Aankomst op bestemming van CITY OF LIMERICK 12 Jun 1869

Abraham Fremouw: geboren Cadzand, 07 Mar 1892/overleden San Bernardino, CA, 13 Oct 1977
Ouders, Vader: Abraham Fremouw/Moeder: Johanna Vasseur
Bijzonderheden: Emigratie naar: East Williamson, Wayne, NY 18 Mar 1922/Aankomst op bestemming van ROTTERDAM 01 Apr 1922

Izaak Fremouw: geboren Cadzand, 22 Jul 1893 rond Apr 1984
Ouders, Vader: Abraham Fremouw/Moeder: Johanna Vasseur
Bijzonderheden: Aankomst op bestemming van NOORDAM 16 May 1920

Jacob Abraham Fremouw: geboren Cadzand, 05 Sep 1907 01 May 1991
Ouders, Vader: Jakob Fremouw/Moeder: Suzanna Francina Vasseur

Maria Fremouw: geboren Cadzand, 19 Jul 1849
Ouders, Vader: Jannis Fremouw/Moeder: Maria de Visser
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America May 1882

G

-Levina Maria de Gardeijn: geboren Cadzand, 20 Nov 1914
-Maria Adriana de Gardeijn: geboren Cadzand, 22 May 1921
Ouders, Vader: Jacobus Jannis de Gardeijn/Moeder: Tannetje Elve
Bijzonderheden: Emigratie naar: Williamson, Wayne, NY 16 Jun 1923/Aankomst op bestemming van NIEUW AMSTERDAM 01 Jul 1923

-Abraham la Gasse: geboren Cadzand, 29 May 1876
-Cornelia la Gasse: geboren Cadzand, 18 Dec 1877
-Daniël la Gasse: geboren Cadzand, 09 Feb 1874
-Janna la Gasse: geboren Cadzand, 06 Jun 1872
-Johannes la Gasse: geboren Cadzand, 02 Oct 1882
-Maria la Gasse: geboren Cadzand, 05 Feb 1871
-Suzanna la Gasse: geboren Cadzand, 11 Jun 1881
Ouders, Vader: Johannes la Gasse/Moeder: Catharina Dathijn
Bijzonderheden: Emigratie naar: Sodus, Wayne, NY 13 Oct 1886

Cornelia la Gasse: geboren Cadzand, 13 Sep 1845/overleden Wayne, NY, vóór 1920
Ouders, Vader: Daniël la Gasse/Moeder: Catharina Jacomina Visser
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 02 May 1872/Aankomst op bestemming van DE RUIJTER 20 Jun 1872

Daniël la Gasse: geboren Cadzand, 18 Feb 1854/overleden Oklahoma City, Oklahoma, OK, 04 Aug 1933
Ouders, Vader: Jacob la Gasse/Moeder: Maria Jozina de Keunink

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 27 May 1872/Aankomst op bestemming van DE RUIJTER 20 Jun 1872

Daniël la Gasse: geboren Cadzand, 30 Oct 1869/overleden NY, 06 Jul 1935

Ouders, Vader: Jacob la Gasse/Moeder: Jozina Buurman

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 04 Apr 1891

Hubrecht Johannes la Gasse: geboren Cadzand, 14 Feb 1899

Ouders, Vader: Abraham la Gasse/Moeder: Janna Maria Plattenberg

Bijzonderheden: Emigratie naar: Canada 17 Apr 1924

Jacob la Gasse: geboren Cadzand, 21 Dec 1865

Ouders, Vader: Jacob la Gasse/Moeder: Jozina Buurman

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 27 Jul 1889

Jakob la Gasse: geboren Cadzand, 09 Jan 1869

Ouders, Vader: Johannes la Gasse/Moeder: Catharina Dathijn

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 13 Oct 1886/Aankomst op bestemming van P CALLAND 30 Oct 1886

Janneke la Gasse: geboren Cadzand, 29 May 1858

Ouders, Vader: Jacob la Gasse/Moeder: Maria Jozina de Keunink

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 09 Nov 1913/Emigratie naar: North America 16 Apr 1913/Aankomst op bestemming van POTSDAM 24 Apr 1913

Johannes la Gasse: geboren Cadzand, 05 Sep 1846

Ouders, Vader: Jacob la Gasse/Moeder: Maria Jozina de Keunink

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 13 Oct 1886

Jozina Sara la Gasse: geboren Cadzand, 08 Nov 1907

Ouders, Vader: Mattheus la Gasse/Moeder: Sara Elizabeth de Voldere

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1928

Mattheus la Gasse: geboren Cadzand, 08 Feb 1881

Ouders, Vader: Jacob la Gasse/Moeder: Jozina Buurman

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 20 Mar 1902

Pieter la Gasse

geboren Cadzand, 15 Jul 1872/overleden rond 1930

Ouders, Vader: Jacob la Gasse/Moeder: Jozina Buurman

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 16 May 1893

Catharina Geensen: geboren Cadzand, 02 Aug 1797

Ouders, Vader: Isaac Geensen/Moeder: Catharina Mulders

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 19 May 1869/Aankomst op bestemming van CITY OF LIMERICK 12 Jun 1869

-Janna Giermon: geboren Cadzand, 04 Mar 1837

-Paulus Giermon: geboren Cadzand, 20 Aug 1834

-Pieter Giermon: geboren Cadzand, 04 Oct 1839

Ouders, Vader: /Moeder: ,

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 15 May 1857/Aankomst op bestemming van AGUILA 02 Jul 1857

Cornelia Gilleman: geboren Cadzand, 06 Apr 1840

Ouders, Vader: Jannis Gilleman/Moeder: Marie Haartsen

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 19 Aug 1865/Aankomst op bestemming van SOLIA 25 Oct 1865

-Abraham Goedgeluk: geboren Cadzand, 07 Apr 1847

-Jacob Goedgeluk: geboren Cadzand, 03 Oct 1833

-Janneke Goedgeluk: geboren Cadzand, 02 Jul 1837

-Jannis Goedgeluk: geboren Cadzand, 18 Feb 1828

-Katharina Goedgeluk: geboren Cadzand, 04 Mar 1841

-Maria Goedgeluk: geboren Cadzand, 06 Sep 1844

-Sara Goedgeluk: geboren Cadzand, 18 Feb 1839

-Willem Goedgeluk: geboren Cadzand, 23 Dec 1842

Ouders, Vader: Abraham Goedgeluk/Moeder: Maria Pattist

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 10 May 1849/Aankomst op bestemming van EDWINA 09 Jul 1849

Abraham Goossen: geboren Cadzand, 13 Apr 1859.1/overleden Chili, Monroe, NY, 19 Jan 1925

-Izaak Goossen: geboren Cadzand, 16 May 1861/overleden Flint, Genesee, MI, 11 Feb 1950

Ouders, Vader: Abraham Goossen/Moeder: Katharina Magdaleena Farniau

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 06 Mar 1863/Aankomst op bestemming van GERMANIA 22 Apr 1863

-Levina Adriana Goossen: geboren Cadzand, 13 Apr 1841/overleden Rochester, Monroe, NY, 30 Jun 1929

-Pieter Goossen: geboren Cadzand, 03 Dec 1839/overleden 1887

Ouders, Vader: Jakobus Goossen/Moeder: Sara Cappon

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 03 Jun 1862/Aankomst op bestemming van ARISTIDES 04 Aug 1862

Maria van Grol: geboren Cadzand, 11 Apr 1896
Ouders, Vader: Izaak van Grol/Moeder: Dina de Grootte
Bijzonderheden: Emigratie naar: Rochester, Monroe, NY 11 Mar 1903/Aankomst op bestemming van NOORDAM 25 Mar 1903

Adriaan de Grootte: geboren Cadzand, 06 Mar 1837
Ouders, Vader: Adriaan de Grootte/Moeder: Elizabeth Pieters
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 16 Jun 1879

Adriana de Grootte: geboren Cadzand, 22 Dec 1853
Ouders, Vader: Pieter Johannis de Grootte/Moeder: Adriana van Hanegem
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 10 Apr 1878/Aankomst op bestemming van ROTTERDAM 29 Apr 1878

-Adriana de Grootte: geboren Cadzand, 28 Mar 1895
-Janna de Grootte: geboren Cadzand, 24 Nov 1896
-Maria de Grootte: geboren Cadzand, 08 Apr 1893
-Pieter de Grootte: geboren Cadzand, 08 Feb 1891
Ouders, Vader: Jannis de Grootte/Moeder: Johanna de Hullu
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 24 Feb 1900/Aankomst op bestemming van STATENDAM 11 Mar 1900

Dina de Grootte: geboren Cadzand, 05 Apr 1874/overleden Breskens, 06 Aug 1929
Ouders, Vader: /Moeder: Maria de Grootte
Bijzonderheden: Emigratie naar: Rochester, Monroe, NY 11 Mar 1903/Aankomst op bestemming van NOORDAM 25 Mar 1903

Elisabeth de Grootte: geboren Cadzand, 25 Aug 1880
Ouders, Vader: /Moeder: Maria de Grootte
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 14 Oct 1910

Elizabeth de Grootte: geboren Cadzand, 02 Oct 1857
Ouders, Vader: Pieter Johannis de Grootte/Moeder: Adriana van Hanegem
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 10 Mar 1887

Hendrik de Grootte: geboren Cadzand, 30 Sep 1866
Ouders, Vader: Pieter Johannis de Grootte/Moeder: Adriana van Hanegem
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 06 May 1892/Aankomst op bestemming van AMSTERDAM 18 Apr 1892

Jannis de Grootte: geboren Cadzand, 01 Jan 1869
Ouders, Vader: Pieter Johannis de Grootte/Moeder: Adriana van Hanegem
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 24 Feb 1900/Aankomst op bestemming van STATENDAM 11 Mar 1900

Pieter Johannis de Grootte: geboren Cadzand, 06 Oct 1859
Ouders, Vader: Pieter Johannis de Grootte/Moeder: Adriana van Hanegem
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 10 Mar 1891/Aankomst op bestemming van SPAARNEDAM 26 Mar 1891

H

Jacob van Hal: geboren Cadzand, 12 Jun 1866
Ouders, Vader: Jacob van Hal/Moeder: Janna du Bois
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1889

Jan van Hal: geboren Cadzand, 20 Nov 1860/overleden Marion, Wayne, NY, rond 1944
Ouders, Vader: Jacob van Hal/Moeder: Janna du Bois
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America Palmyra, Wayne, NY 20 Jun 1893/Aankomst op bestemming van DIDAM 20 Jun 1893

Pieter van Hal: geboren Cadzand, rond May 1864/overleden 1948
Ouders, Vader: Jacob van Hal/Moeder: Janna du Bois
Bijzonderheden: Aankomst op bestemming van NOORDLAND 27 Nov 1885

Sara van Hal: geboren Cadzand, 07 Feb 1857
Ouders, Vader: Jacob van Hal/Moeder: Janna du Bois
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 23 Sep 1886/Aankomst op bestemming van W A SCHOLTEN 18 Oct 1886

Janneke Hamers: geboren Cadzand, 28 Feb 1807
Ouders, Vader: Abraham Michiel Hamers/Moeder: Anna Herkens
Bijzonderheden: Aankomst op bestemming van Gerhard 29 Apr 1857/ Emigratie naar: North America 11 Aug 1873/Aankomst op bestemming van C F FRENCH 27 Sep 1873

Abraham van Hanegem: geboren Cadzand, 23 May 1887
Ouders, Vader: Johannes Pieter van Hanegem/Moeder: Janneke Pieterella de Back
Bijzonderheden: Emigratie naar: Sodus, Wayne, NY 12 Jan 1910/Aankomst op bestemming van NIEUW AMSTERDAM 28 Mar 1910

-Catharina van Hanegem: geboren Cadzand, 16 Aug 1881/overleden Williamson, Wayne, NY, Jun 1920
-Dina van Hanegem: geboren Cadzand, 13 Nov 1888/overleden Marion, Wayne, NY, rond Sep 1972
-Jozina van Hanegem: geboren Cadzand, 29 Mar 1899
-Pieter Johannes van Hanegem: geboren Cadzand, 17 Sep 1895/ rond Feb 1870
Ouders, Vader: Pieter Johannes van Hanegem/Moeder: Jozina de Winne

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 10 Mar 1902/Aankomst op bestemming van RIJNDAM 23 Mar 1902

Dina van Hanegem: geboren Cadzand, 15 May 1867

Ouders, Vader: Hendrik van Hanegem/Moeder: Dina van den Ameele

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 01 May 1892/Aankomst op bestemming van SPAARNEDAM 19 May 1892

Dina van Hanegem: geboren Cadzand, 17 Sep 1885

Ouders, Vader: Johannes Pieter van Hanegem/Moeder: Janneke Pieterella de Back

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 05 Mar 1913

-Hendrik van Hanegem: geboren Cadzand, 30 Jul 1858

-Pieter Johannes van Hanegem: geboren Cadzand, 22 May 1853

Ouders, Vader: Hendrik van Hanegem/Moeder: Dina van den Ameele

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 10 Mar 1902/Aankomst op bestemming van RIJNDAM 23 Mar 1902

Hendrik van Hanegem: geboren Cadzand, 11 Jun 1883

Ouders, Vader: Hendrik van Hanegem/Moeder: Louisa Koole

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 10 Mar 1902/Aankomst op bestemming van ROTTERDAM 04 Nov 1901

Hendrik van Hanegem: geboren Cadzand, 08 Oct 1892

Ouders, Vader: Johannes Pieter van Hanegem/Moeder: Janneke Pieterella de Back

Bijzonderheden: Emigratie naar: Williamson, Wayne, NY 15 Apr 1911/Aankomst op bestemming van RIJNDAM 15 Apr 1911

Janna van Hanegem: geboren Cadzand, 30 Apr 1889

Ouders, Vader: /Moeder: ,

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 12 Feb 1912

-Janneke Pieterella van Hanegem: geboren Cadzand, 03 Jan 1894

-Johannes Pieter van Hanegem: geboren Cadzand, 15 Jan 1902

Ouders, Vader: Johannes Pieter van Hanegem/Moeder: Janneke Pieterella de Back

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 18 Sep 1911

Johannes Pieter van Hanegem: geboren Cadzand, 01 May 1861

Ouders, Vader: Hendrik van Hanegem/Moeder: Dina van den Ameele

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 18 Sep 1911/Aankomst op bestemming van NOORDAM 03 Oct 1911

Katharina van Hanegem: geboren Cadzand, 16 Aug 1881

Ouders, Vader: /Moeder: ,

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 10 Mar 1902

Pieter van Hanegem: geboren Cadzand, 03 Sep 1878/overleden Marion, Wayne, NY, 29 Jan 1935

Ouders, Vader: Jeremias van Hanegem/Moeder: Janna van den Ameele

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 01 Mar 1905/Aankomst op bestemming van STATENDAM 23 Mar 1905

Sara van Hanegem: geboren Cadzand, 01 Apr 1850

Ouders, Vader: Hendrik van Hanegem/Moeder: Dina van den Ameele

Bijzonderheden: Emigratie naar: Rochester, Monroe, NY 02 Mar 1897/Aankomst op bestemming van VEENDAM 23 Mar 1897

Suzanna van Hanegem: geboren Cadzand, 06 Mar 1896

Ouders, Vader: Johannes Pieter van Hanegem/Moeder: Janneke Pieterella de Back

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 18 Sep 1911

Petronella Hartfeld: geboren Cadzand, 08 Sep 1858

Ouders, Vader: /Moeder: ,

Bijzonderheden: Emigratie naar: Rochester, Monroe, NY 07 Mar 1892

Pieterella Hartveld: geboren Cadzand, 09 Sep 1859

Ouders, Vader: Johannes Hartveld/Moeder: Maria Louisa Blik

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 29 Oct 1861/Aankomst op bestemming van THUSNELDA 31 Jan 1862

-Johannes Henderijks: geboren Cadzand, 13 Oct 1898

-Izaak Henderijks: geboren Cadzand, 05 Jan 1900

-Johannes Henderijks: geboren Cadzand, 13 Oct 1898

-Sara Adriana Henderijks: geboren Cadzand, 08 Aug 1897

Ouders, Vader: Abraham Johannes Henderijks/Moeder: Adriana Lauweret

Bijzonderheden: Emigratie naar: Rochester, Monroe, NY 08 Mar 1905/Aankomst op bestemming van STATENDAM 23 Mar 1905

-Izaak Jacobus Hendriks: geboren Cadzand, 13 Dec 1909

-Johannes Pieter Hendriks: geboren Cadzand, 23 Nov 1906

-Pieter Johannes Hendriks: geboren Cadzand, 06 Jul 1903

Ouders, Vader: Johannes Hendriks/Moeder: Elizabeth Quaars

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 25 Sep 1913

Cornelia Hennekeij: geboren Cadzand, 29 Apr 1822/overleden , NY, 29 Jul 1889
Ouders, Vader: Pieter Hennekeij/Moeder: Suzanna van Gilst
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 22 May 1866/Aankomst op bestemming van LANCASTER 18 Jul 1866

-Abraham Herman: geboren Cadzand, 24 Jan 1878
-Adriana Herman: geboren Cadzand, 24 Jan 1878/overleden At Sea, rond Apr 1878
Ouders, Vader: Abraham Herman/Moeder: Adriana de Die
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 10 Apr 1878/Aankomst op bestemming van ROTTERDAM 29 Apr 1878

Wilhelmina Janneke van den Heuvel: geboren Cadzand, 25 May 1906/overleden rond Feb 1970
Ouders, Vader: Willem Jacobus van den Heuvel/Moeder: Janneke Adriana van Putte
Bijzonderheden: Emigratie naar: Newark, Wayne, NY 26 Feb 1951

Adriana Hillebrand: geboren Cadzand, 25 Jan 1864
Ouders, Vader: Jacob Hillebrand/Moeder: Adriana Janneke Vermeulen
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 29 Jun 1885/Aankomst op bestemming van LEERDAM 18 Jul 1885 (foto)

-Abraham Hoevenaar: geboren Cadzand, 17 Apr 1881
-Janna Suzanna Hoevenaar: geboren Cadzand, 23 Mar 1879
-Maria Hoevenaar: geboren Cadzand, 03 Aug 1876
-Pieternella Hoevenaar: geboren Cadzand, 07 May 1871
Ouders, Vader: Abraham Hoevenaar/Moeder: Johanna Ketele
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 22 Sep 1881/Aankomst op bestemming van AMSTERDAM 11 Oct 1881

-Hendrik Hoevenaar: geboren Cadzand, 21 Sep 1864
-Suzanna Hoevenaar: geboren Cadzand, 16 Jul 1866
Ouders, Vader: Henderik Hoevenaar/Moeder: Katharina de Hullu
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 01 Aug 1879/Aankomst op bestemming van SCHIEDAM 22 Aug 1879

-Janneke Hoevenaar: geboren Cadzand, 08 Dec 1875
-Jannis Hoevenaar: geboren Cadzand, 16 Feb 1876
-Kathalijntje Hoevenaar: geboren Cadzand, 19 Mar 1873
-Maria Hoevenaar: geboren Cadzand, 01 Mar 1878
-Pieter Hoevenaar: geboren Cadzand, 11 Dec 1871
-Sara Hoevenaar: geboren Cadzand, 17 Sep 1874
Ouders, Vader: Henderik Hoevenaar/Moeder: Maria de Smidt
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 01 Aug 1879/Aankomst op bestemming van SCHIEDAM 22 Aug 1879

Johannes Jacobus Hoevenaar: geboren Cadzand, 13 Nov 1873
Ouders, Vader: Abraham Hoevenaar/Moeder: Johanna Ketele
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 22 Sep 1881

Sara Hoevenaar: geboren Cadzand, 15 Feb 1900
Ouders, Vader: Hendrik Hoevenaar/Moeder: Maria Paulina Heule
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 25 Sep 1925

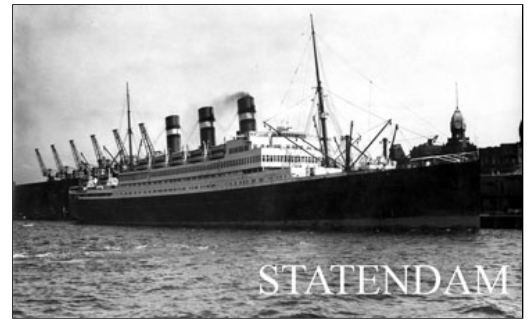
-Abraham Hoste: geboren Cadzand, 02 Apr 1861
-Anthonij Hoste: geboren Cadzand, 16 Jul 1863
-Elizabeth Hoste: geboren Cadzand, 03 Oct 1852
-Jacobus Hoste: geboren Cadzand, 31 Jan 1849
-Jannis Jacobus Hoste: geboren Cadzand, 16 Oct 1846
-Levina Magdalena Hoste: geboren Cadzand, 19 Nov 1847
-Maria Hoste: geboren Cadzand, 13 Apr 1858/overleden Sodus, Wayne, NY, 21 Sep 1948
Ouders, Vader: Jannis Hoste/Moeder: Catharina Adriana de Vlioger
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 13 May 1867

Catharina van Houte: geboren Cadzand, 1836
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 13 May 1855

David van Houte: geboren Cadzand, 05 Jun 1814
Ouders, Vader: Isaac van Houte/Moeder: Sara Lerchner
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1844

David van Houte: geboren Cadzand, 28 Aug 1860
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 02 Jun 1887

-Elizabeth van Houte: geboren Cadzand, 08 Nov 1837/ 12 Aug 1907
-Katharina van Houte: geboren Cadzand, 29 Nov 1841
-Sara van Houte: geboren Cadzand, 08 May 1840

Ouders, Vader: David van Houte/Moeder: Adriana Baas
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America rond 1844

Elizabeth van Houte: geboren Cadzand, 07 Aug 1856
Ouders, Vader: Daniël van Houte/Moeder: Johanna Catherina Hendriks
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 30 May 1882/Aankomst op bestemming van VADERLAND 19 Jun 1882

Isaac van Houte: geboren Cadzand, 08 May 1775/overleden Rochester, Monroe, NY, 29 Jul 1852
Ouders, Vader: Jannis van Houte/Moeder: Elisabeth Rijnders
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1845/Aankomst op bestemming van HENRY SHELTER 07 Jun 1845

Jakob van Houte: geboren Cadzand, 27 Apr 1842
Ouders, Vader: /Moeder: Elizabeth van Houte
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1854/Aankomst op bestemming van HOLLAND 26 Dec 1854

Jannes van Houte: geboren Cadzand, 19 Sep 1820
Ouders, Vader: Isaac van Houte/Moeder: Sara Lerchner
Bijzonderheden: Aankomst op bestemming van HENRY SHELTER 07 Jun 1845

-Kathalintje van Houte: geboren Cadzand, 26 Sep 1828
-Maria van Houte: geboren Cadzand, 18 Mar 1839
-Maatje van Houte: geboren Cadzand, 15 Oct 1857
Ouders, Vader: David van Houte/Moeder: Maria Moerman
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 12 Apr 1862/Aankomst op bestemming van RICHARD ALSOP 07 Jun 1862

Kornelia van Houte: geboren Cadzand, 28 Nov 1826
Ouders, Vader: Jannis van Houte/Moeder: Cornelia Wisse
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America Oct 1856

Maria van Houte: geboren Cadzand, 24 Aug 1809/overleden Williamson, Wayne, NY, 02 Feb 1868
Ouders, Vader: Izaak van Houte/Moeder: Cathalien van de Markt
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 29 Apr 1852/Aankomst op bestemming van ALEXANDER 24 Jun 1852

Sara van Houte: geboren Cadzand, 17 Aug 1806/overleden Rochester, Monroe, NY, 05 Jan 1893
Ouders, Vader: Isaac van Houte/Moeder: Sara Lerchner
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America May 1845

Cornelis Hubregtsen: geboren Cadzand, 14 Sep 1854
Ouders, Vader: Jacobus Hubregtsen/Moeder: Maria de Bruijne
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 03 Nov 1856/Aankomst op bestemming van STADLAND 07 Feb 1857

-Adriana de Hullu: geboren Cadzand, 10 May 1863
-Jannes de Hullu: geboren Cadzand, 11 Apr 1866
-Maria de Hullu: geboren Cadzand, 28 Aug 1864/overleden NY, rond 1920
Ouders, Vader: Jacobus de Hullu/Moeder: Adriana de Back
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 22 May 1867/Aankomst op bestemming van E C SCRANTON 13 Jul 1867

-Daniël Izaak de Hullu: geboren Cadzand, 11 Aug 1902
-Pieter de Hullu: geboren Cadzand, 08 Nov 1903
-Tannetje Jozina de Hullu: geboren Cadzand, 30 Nov 1904
Ouders, Vader: Izaak de Hullu/Moeder: Maria Brouwers
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 06 Mar 1906

Izaak Daniël de Hullu: geboren Cadzand, 03 Oct 1832
Ouders, Vader: Izaak de Hullu/Moeder: Suzanna la Gasse
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 20 Aug 1889

Izaak de Hullu: geboren Cadzand, 26 Dec 1864
Ouders, Vader: Daniël Izaak de Hullu/Moeder: Jozina Datthijn
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 06 Mar 1906

-Jacobus de Hullu: geboren Cadzand, 30 Jul 1836
-Magdalena de Hullu: geboren Cadzand, 29 Mar 1835
Ouders, Vader: Jannis de Hullu/Moeder: Suzanna du Bois
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 22 May 1867/Aankomst op bestemming van E C SCRANTON 13 Jul 1867

Jannis de Hullu: geboren Cadzand, 02 Jul 1879
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 24 Mar 1902

Johanna de Hullu: geboren Cadzand, 03 Sep 1864
Ouders, Vader: Abraham de Hullu/Moeder: Maria de Graaf
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 24 Feb 1900/Aankomst op bestemming van STATENDAM 11 Mar 1900

Jozina de Hullu: geboren Cadzand, 07 Jul 1822/overleden rond 1899

Ouders, Vader: Jannis de Hullu/Moeder: Suzanna du Bois
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 14 May 1862/Aankomst op bestemming van AUSTRALIA 19 Jul 1862

Maria de Hullu: geboren Cadzand, 18 Feb 1829
Ouders, Vader: Jannis de Hullu/Moeder: Suzanna du Bois
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 21 Sep 1857/Aankomst op bestemming van DUISBURG 12 Nov 1857

Maria de Hullu: geboren Cadzand, 27 Aug 1832
Ouders, Vader: Jakob de Hullu/Moeder: Sara Jacomijna Festu
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 07 Apr 1879/Aankomst op bestemming van VADERLAND 26 Apr 1879

Maria de Hullu: geboren Cadzand, 21 Oct 1856
Ouders, Vader: Abraham de Hullu/Moeder: Maria de Graaf
Bijzonderheden: Emigratie naar: Brighton, Monroe, NY 02 Mar 1912

Maria de Hullu: geboren Cadzand, 19 Dec 1877/overleden Breskens, 09 Jul 1931
Ouders, Vader: Daniël Izaak de Hullu/Moeder: Jozina Datthijn
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1906

Pieter de Hullu: geboren Cadzand, 02 Jun 1804
Ouders, Vader: Jan de Hullu/Moeder: Esther van Houte
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America Apr 1848/Aankomst op bestemming van SARAH 03 Jul 1848

Tannetje de Hullu: geboren Cadzand, 14 Jul 1834
Ouders, Vader: Jakob de Hullu/Moeder: Sara Jacomijna Festu
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 17 Oct 1871

I

Elizabeth Israël: geboren Cadzand, 18 Oct 1861
Ouders, Vader: Kobus Israël/Moeder: Magdalena Boekhout
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 05 Apr 1882

J

Sara de Jonckheere: geboren Cadzand, 20 Jan 1793
Ouders, Vader: Judocus Emanuel de Jonckheere/Moeder: Sara Geerings
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 28 Oct 1859/Aankomst op bestemming van WABAMO 03 Jan 1860

Johannes Jozephus Jonville: geboren Cadzand, 12 Feb 1892
Ouders, Vader: Adriaan Jonville/Moeder: Cathalijntje Perrels
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 30 Apr 1892/Aankomst op bestemming van MAASDAM 10 May 1892 (foto)

K

Abraham Kallewaard: geboren Cadzand, rond 1793
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1850/Aankomst op bestemming van LEILA 05 Jul 1850

Jannis Kallewaard: geboren Cadzand, 12 Jul 1823/overleden , WI, 22 Aug 1854
Ouders, Vader: /Moeder: Elizabeth Callewaard
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 12 Apr 1845

-Johannis Abraham Kalschuer: geboren Cadzand, 03 Jan 1873/overleden 30 May 1946
-Kathalijntje Jerintje Kalschuer: geboren Cadzand, 03 Jul 1876
-Suzanna Wilhelmina Kalschuer: geboren Cadzand, 28 Aug 1871/overleden 08 Oct 1956
Ouders, Vader: Willem Jacobus Kalschuer/Moeder: Catholina Jozina Beun
Bijzonderheden: Emigratie naar: 1890/Aankomst op bestemming van WERKENDAM 25 Apr 1890

Willem Jacobus Kalschuer: geboren Cadzand, 07 Jul 1833/overleden North America, 08 Jan 1920
Ouders, Vader: Johannes Baptiste Kalschuer/Moeder: Sara Maria le Clercq
Bijzonderheden: Emigratie naar: rond 1890/Aankomst op bestemming van WERKENDAM 25 Apr 1890

Elizabeth Karels: geboren Cadzand, 03 Jan 1815
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America Apr 1847

François van de Keere: geboren Cadzand, 07 Nov 1888
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 01 Jul 1926

Adriana Jerintje de Kielder: geboren Cadzand, 22 Sep 1863
Ouders, Vader: Pieter de Kielder/Moeder: Adriana Verbrugge
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 24 Jun 1880/Aankomst op bestemming van SCHIEDAM 12 Jul 1880 (foto)

Johanna de Kielder: geboren Cadzand, 09 Nov 1863
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 24 Jun 1880

Abraham Klaaijsen: geboren Cadzand, 03 Oct 1874
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 11 Oct 1883

Kornelis Klaaijsen: geboren Cadzand, 23 Sep 1874
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 11 Oct 1883

-Catharina van 't Klooster: geboren Cadzand, 24 Mar 1852
-Johannes van 't Klooster: geboren Cadzand, 15 Mar 1855
Ouders, Vader: Johannes van 't Klooster/Moeder: Pieterella de Burgemeester
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 13 Mar 1857/Aankomst op bestemming van AGUILA 02 Jul 1857

Adriaan de Koninck: geboren Cadzand, 23 Nov 1831
Ouders, Vader: Izaak de Koninck/Moeder: Francina le Mahieu
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 25 May 1864

-Francina Jacoba de Koninck: geboren Cadzand, 05 Nov 1833
-Magdalena de Koninck: geboren Cadzand, 08 Dec 1836
-Maria de Koninck: geboren Cadzand, 19 Mar 1843
Ouders, Vader: Izaak de Koninck/Moeder: Francina le Mahieu
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 23 Sep 1862/Aankomst op bestemming van BELLE WOOD 11 Nov 1862

Izaak de Koninck: geboren Cadzand, 24 Jul 1838
Ouders, Vader: Izaak de Koninck/Moeder: Francina le Mahieu
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 29 May 1863

-Izaak de Koninck: geboren Cadzand, 29 Apr 1859
-Jozina de Koninck: geboren Cadzand, 30 Aug 1860
Ouders, Vader: Jacob de Koninck/Moeder: Jozina Hollebrand
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 21 May 1864

Jacob de Koninck: geboren Cadzand, 12 Sep 1828
Ouders, Vader: Izaak de Koninck/Moeder: Francina le Mahieu
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 21 May 1864

Jacobus Koole: geboren Cadzand, 27 May 1837
Ouders, Vader: Andries Koole/Moeder: Johanna Leurgans
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 11 Apr 1881

Louisa Koole: geboren Cadzand, 14 Oct 1860
Ouders, Vader: Andries Koole/Moeder: Cornelia la Gasse
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 10 Mar 1902/Aankomst op bestemming van RIJNDAM 23 Mar 1902

Adriaan Jacobus Korteville: geboren Cadzand, 07 Aug 1797
Ouders, Vader: Jacob Korteville/Moeder: Janneke Adriaansen
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 22 Nov 1853/Aankomst op bestemming van ARNOLD BONINGER 14 Jan 1854

Abraham Kotvis: geboren Cadzand, rond 1868
Ouders, Vader: Abraham Kotvis/Moeder: Adriana Francina Beerens
Bijzonderheden: Emigratie naar: Furnaceville, Otsego, NY 18 May 1914/Aankomst op bestemming van ROTTERDAM 18 May 1914

Abraham Kotvis: geboren Cadzand, 21 Dec 1880/overleden, NY, Feb 1965
Ouders, Vader: Hendrik Kotvis/Moeder: Sara de Cocq
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 02 Mar 1905/Aankomst op bestemming van STATENDAM 23 Mar 1905

-Adriana Kotvis: geboren Cadzand, 28 Jan 1888
-Elizabeth Kotvis: geboren Cadzand, 13 Apr 1899
-Johannes Kotvis: geboren Cadzand, 24 Oct 1893/overleden Sodus, Wayne, NY, May 1981
-Maria Kotvis: geboren Cadzand, 25 May 1892
-Pieter Kotvis: geboren Cadzand, 26 Feb 1891/overleden rond Feb 1976
-Willem Kotvis: geboren Cadzand, 09 May 1901
Ouders, Vader: Hendrik Kotvis/Moeder: Sara de Cocq
Bijzonderheden: Emigratie naar: Sodus, Wayne, NY 12 Mar 1910/Aankomst op bestemming van NIEUW AMSTERDAM 28 Mar 1910

Dina Kotvis: geboren Cadzand, 17 Jul 1886
Ouders, Vader: Hendrik Kotvis/Moeder: Sara de Cocq
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 31 Mar 1909/Aankomst op bestemming van ROTTERDAM 12 Apr 1909

Hendrik Kotvis: geboren Cadzand, 29 Sep 1858

Ouders, Vader: Abraham Kotvis/Moeder: Adriana Francina Beerens
Bijzonderheden: Emigratie naar: Sodus, Wayne, NY 12 Mar 1910/Aankomst op bestemming van NIEUW AMSTERDAM 28 Mar 1910

Hendrik Kotvis: geboren Cadzand, 07 Jul 1883/overleden Rochester, Monroe, NY, 11 Mar 1964
Ouders, Vader: Hendrik Kotvis/Moeder: Sara de Cocq
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1905

-Izaak Kotvis: geboren Cadzand, 21 Apr 1895
-Sara Kotvis: geboren Cadzand, 17 Jul 1889
Ouders, Vader: Hendrik Kotvis/Moeder: Sara de Cocq
Bijzonderheden: Emigratie naar: Sodus, Wayne, NY 12 Mar 1910/Aankomst op bestemming van NIEUW AMSTERDAM 19 Mar 1910

Jacob Kotvis: geboren Cadzand, 09 Feb 1882/overleden Williamson, Wayne, NY, Apr 1970
Ouders, Vader: Hendrik Kotvis/Moeder: Sara de Cocq
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1904

-Elisabeth Kouwe: geboren Cadzand, 14 Jul 1866
-Maria Kouwe: geboren Cadzand, 24 Sep 1867
Ouders, Vader: Willem Johannes Kouwe/Moeder: Magdalena Bogaard
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 21 Sep 1868/Aankomst op bestemming van CHR H SOUTHARD 23 Nov 1868

-Jacob Kouwe: geboren Cadzand, 03 Aug 1875
-Janneke Kouwe: geboren Cadzand, 04 Mar 1870
-Pieter Kouwe: geboren Cadzand, 09 Mar 1872
-Sara Kouwe: geboren Cadzand, 19 Jul 1874
-Willem Kouwe: geboren Cadzand, 25 Oct 1880
Ouders, Vader: Jakob Elias Kouwe/Moeder: Maria de Witte
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 13 Sep 1883

David Kraaijmes: geboren Cadzand, 01 Aug 1854
Ouders, Vader: David Kraaijmes/Moeder: Suzanna Catharina Brackner
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 10 Apr 1878/Aankomst op bestemming van ROTTERDAM 29 Apr 1878

Jacomina Kraaijmes: geboren Cadzand, 31 Dec 1818/overleden Sodus, Wayne, NY, 1905
Ouders, Vader: David Kraaijmes/Moeder: Pieterrella Verdouw
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 11 Aug 1873/Aankomst op bestemming van STEINMANN 30 Sep 1873

Suzanna Kraaijmes: geboren Cadzand, 10 Oct 1830
Ouders, Vader: David Kraaijmes/Moeder: Pieterrella Verdouw
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 18 Jun 1884/ Aankomst op bestemming van W A SCHOLTEN 05 Jul 1884 (foto)

Jannis de Kraker: geboren Cadzand, 14 Aug 1850
Ouders, Vader: Jozias de Kraker/Moeder: Maria de Hullu
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 21 Sep 1857/Aankomst op bestemming van DUISBURG 12 Nov 1857

Elisabeth Krocké: geboren Cadzand, 18 Oct 1874/overleden, 25 Nov 1940
Ouders, Vader: Adriaan Krocké/Moeder: Cornelia Rachel Bliëk
Bijzonderheden: Emigratie naar: 1905

Levina Krocké: geboren Cadzand, 27 Sep 1873/overleden Marion, Wayne, NY, 22 Apr 1943
Ouders, Vader: Adriaan Krocké/Moeder: Cornelia Rachel Bliëk
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1901

L

-Abraham Langeraard: geboren Cadzand, 09 Jan 1846/overleden 1953
-Catharina Langeraard: geboren Cadzand, 14 Aug 1857/overleden East Williamson, Wayne, NY, 13 Jul 1950
-Janna Langeraard: geboren Cadzand, 30 Aug 1863/overleden Williamson, Wayne, NY, rond 1964
-Jacobus Langeraard: geboren Cadzand, 31 Aug 1855
-Jannis Langeraard: geboren Cadzand, 02 Jan 1852/overleden 1910
-Pieter Langeraard: geboren Cadzand, 21 Dec 1848
Ouders, Vader: Pieter Joseph Langeraard/Moeder: Katharina Plattenberg
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 23 Apr 1871/Aankomst op bestemming van WISCONSIN 03 Apr 1871

Maria Johanna Langeraard: geboren Cadzand, 22 Jul 1843
Ouders, Vader: Pieter Joseph Langeraard/Moeder: Katharina Plattenberg
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 04 Oct 1870

Pieter Joseph Langeraard: geboren Cadzand, 31 Jan 1821/overleden Wayne, NY, 27 Sep 1881
Ouders, Vader: Pieter Langheraadt/Moeder: Maria Anna Verhage
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 23 Apr 1871/Aankomst op bestemming van WISCONSIN 03 Apr 1871

Abraham Lanse: geboren Cadzand, 19 Jun 1826
Ouders, Vader: Abraham Lanse/Moeder: Adriana de Tailleux

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 12 Aug 1854

Abraham Lanse: geboren Cadzand, 19 Nov 1844

Ouders, Vader: Philippus Johannes Lanse/Moeder: Elisabet Martijn

Bijzonderheden: Aankomst op bestemming van HENRY SHELTER 07 Jun 1845

-Adriana Lanse: geboren Cadzand, 08 Jun 1823/overleden Cedar Grove, Sheboygan, WI, 17 Jun 1899

-Pieter Lanse: geboren Cadzand, 13 Dec 1828

Ouders, Vader: Abraham Lanse/Moeder: Adriana de Tailleur

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 20 Oct 1856/Aankomst op bestemming van ARNOLD BONINGER 08 Dec 1856

Jacoba Lanse: geboren Cadzand, geboren rond 1799

Ouders, Vader: Jannis Lansen/Moeder: Tona van den Nolle

Bijzonderheden: Emigratie naar: 1869/Aankomst op bestemming van CITY OF LIMERICK 12 Jun 1869

Jannis Lanse: geboren Cadzand, 28 Dec 1807

Ouders, Vader: /Moeder: ,

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 29 Mar 1887

Suzanna Lanse: geboren Cadzand, 29 Mar 1820

Ouders, Vader: Abraham Lanse/Moeder: Adriana de Tailleur

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 30 Sep 1851/Aankomst op bestemming van ALKMAAR 26 Jan 1852

-Cornelia van Lare: geboren Cadzand, 31 Mar 1882

-Elizabeth van Lare: geboren Cadzand, 01 Jul 1876

-Izaak van Lare: geboren Cadzand, 10 Nov 1870/overleden Rochester, Monroe, NY, 01 Feb 1963

-Jannis van Lare: geboren Cadzand, 31 Mar 1872

-Pieter van Lare: geboren Cadzand, 20 Nov 1873

-Suzanna van Lare: geboren Cadzand, 02 Oct 1869

Ouders, Vader: Jacob van Lare/Moeder: Maria van de Velde

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 22 Mar 1883

Jacob van Lare: geboren Cadzand, 13 Mar 1838

Ouders, Vader: Izaak van Lare/Moeder: Suzanna van Male

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 22 Mar 1883

Jacobus van Lare: geboren Cadzand, 21 Feb 1796/overleden Sodus, Wayne, NY, 25 Jul 1859

Ouders, Vader: Jannis van Lare/Moeder: Adriana Perduijn

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 26 Apr 1854

Janna van Lare: geboren Cadzand, 07 Dec 1842

Ouders, Vader: Izaak van Lare/Moeder: Suzanna van Male

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 05 Oct 1865

Jannis van Lare: geboren Cadzand, 10 Nov 1800

Ouders, Vader: Jannis van Lare/Moeder: Adriana Perduijn

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 26 Nov 1860

Jannis van Lare: geboren Cadzand, 12 Oct 1879

Ouders, Vader: Pieter van Lare/Moeder: Elizabeth van Houte

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 30 May 1882/Aankomst op bestemming van VADERLAND 19 Jun 1882

Pieter van Lare: geboren Cadzand, 17 Nov 1857

Ouders, Vader: Jannis van Lare/Moeder: Cornelia Koole

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 30 May 1882/Aankomst op bestemming van VADERLAND 19 Jun 1882

Sara van Lare: geboren Cadzand, 02 Jun 1812

Ouders, Vader: Pieter van Lare/Moeder: Maria Schransdorp

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 01 Apr 1856/Aankomst op bestemming van EPAMINONDAS 26 May 1856

Tanneke van Lare: geboren Cadzand, 26 Sep 1840/overleden Greece, Monroe, NY, 15 Apr 1911

Ouders, Vader: /Moeder: ,

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America Apr 1869

Tannetje van Lare: geboren Cadzand, 07 Aug 1852

Ouders, Vader: Pieter van Laare/Moeder: Maria Mabelis

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 01 Nov 1856

Catharina Leenaar: geboren Cadzand, 28 Nov 1846

Ouders, Vader: Jannis Leenaar/Moeder: Sara van Luijck

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 19 Sep 1853/Aankomst op bestemming van ALEXANDER 24 Jun 1852

Abraham Leenhouts: geboren Cadzand, 13 Feb 1872

Ouders, Vader: Abraham Leenhouts/Moeder: Jacomina de Cocq

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 08 Oct 1872/Aankomst op bestemming van STEINMANN 01 Nov 1872

-Jacobus Lijbaart: geboren Cadzand, 18 Aug 1866
-Jannis Lijbaart: geboren Cadzand, 12 Mar 1865
-Willem Lijbaart: geboren Cadzand, 15 Jul 1869
Ouders, Vader: Pieter Lijbaart/Moeder: Sara de Die
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 11 Aug 1873/Aankomst op bestemming van STEINMANN 30 Sep 1873

Johanna Levina Lijbaart: geboren Cadzand, 07 Apr 1835/overleden Wayne, NY, 03 Apr 1920
Ouders, Vader: Jannis Lijbaart/Moeder: Maria Hendriks
Bijzonderheden: Aankomst op bestemming van RIJNDAM 23 Mar 1902

Maria Lijbaart: geboren Cadzand, 07 Nov 1851
Ouders, Vader: Jannis Lijbaart/Moeder: Maria Hendriks
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 10 Feb 1871

Pieter Lijbaart: geboren Cadzand, 06 Sep 1842
Ouders, Vader: Jannis Lijbaart/Moeder: Maria Hendriks
Bijzonderheden: Emigratie naar: Arcadia, Wayne, NY 11 Aug 1873/Aankomst op bestemming van STEINMANN 30 Sep 1873

Willem Lijbaart: geboren Cadzand, 27 Aug 1839
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 19 May 1869/Aankomst op bestemming van CITY OF LIMERICK 12 Jun 1869

Abraham Pieter van de Lijcke: geboren Cadzand, 15 Dec 1889
Ouders, Vader: Hubrecht van der Lijcke/Moeder: Suzanna Dierx
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 21 Apr 1913

Hubrecht Johannes van der Lijcke: geboren Cadzand, 23 May 1909
Ouders, Vader: Pieter Abraham van der Lijcke/Moeder: Dina van Hanegem
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 05 Mar 1913

Maria Suzanna van de Lijcke: geboren Cadzand, 01 Feb 1913
Ouders, Vader: Abraham Pieter van de Lijcke/Moeder: Lena Maria Scheerens
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 21 Apr 1913

Pieter Abraham van der Lijcke: geboren Cadzand, 07 May 1887
Ouders, Vader: Hubrecht van der Lijcke/Moeder: Suzanna Dierx
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 05 Mar 1913/Aankomst op bestemming van POTSDAM 20 Mar 1913

-Abraham van der Lijcke: geboren Cadzand, 09 Feb 1863
-Hubregt van der Lijcke: geboren Cadzand, 17 Jan 1865
-Johannes van der Lijcke: geboren Cadzand, 06 May 1866
Ouders, Vader: Hubregt van der Lijcke/Moeder: Sara Martina Goethals
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 11 Oct 1873/Aankomst op bestemming van STEINMANN 04 Nov 1873

-Elizabeth van der Lijcke: geboren Cadzand, 24 Jun 1854
-Maria van de Lijcke: geboren Cadzand, 29 Nov 1853
Ouders, Vader: Isaac van der Lijcke/Moeder: Maria Datthijn
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 11 May 1875/Aankomst op bestemming van C F FRENCH 12 Jun 1875

Izaak de le Lijs: geboren Cadzand, 18 Jun 1814
Ouders, Vader: Izaak de le Lijs/Moeder: Catharina van Blankenberge
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1845/Aankomst op bestemming van HENRY SHELTER 07 Jun 1845

Jacob de le Lijs: geboren Cadzand, 18 Jul 1862
Ouders, Vader: Jakob de le Lijs/Moeder: Suzanna van Houte
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 25 Jun 1890

Janneke de le Lijs: geboren Cadzand, 31 Dec 1833
Ouders, Vader: Anthonie de le Lijs/Moeder: Magdalena den Dekker
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 11 Apr 1889/Aankomst op bestemming van ROTTERDAM 26 Apr 1889

-Isaac de Lijser: geboren Cadzand, 06 Nov 1829/overleden Sheboygan, WI, 07 May 1908
-Magdaleena Maria de Lijser: geboren Cadzand, 16 Jul 1839
-Maria Suzanna de Lijser: geboren Cadzand, 02 Nov 1835
-Pieternella de Lijser: geboren Cadzand, rond 1831
-Suzanna de Lijser: geboren Cadzand, 27 Apr 1842
Ouders, Vader: Josias de Lijser/Moeder: Tannetje de Back
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 11 Jun 1855/Aankomst op bestemming van DELIA 03 Aug 1855

-Jacob de Lijser: geboren Cadzand, 04 Jun 1827
-Jozias de Lijser: geboren Cadzand, 28 Oct 1832
Ouders, Vader: Josias de Lijser/Moeder: Tannetje de Back
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 11 Jun 1855/Aankomst op bestemming van JANE E WILLIAMS 25 Jun 1855

Janneke de Lijser: geboren Cadzand, 26 Sep 1824
Ouders, Vader: Josias de Lijser/Moeder: Tannetje de Back
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 12 Aug 1854/Aankomst op bestemming van ELIZA CHALLORY 06 Oct 1854

Jannes de Lijser: geboren Cadzand, 17 Aug 1821/overleden / 11 Mar 1883
Ouders, Vader: Josias de Lijser/Moeder: Tannetje de Back
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1845/Aankomst op bestemming van HENRY SHELTER 07 Jun 1845

Adriaan van der Linde: geboren Cadzand, 21 Mar 1879
Ouders, Vader: Isaac van der Linde/Moeder: Maria Catharina Bruisschart
Bijzonderheden: Emigratie naar: Williamson, Wayne, NY 23 Jan 1911/Aankomst op bestemming van NOORDAM 04 Apr 1911

Jannes van der Linde: geboren Cadzand, 12 Sep 1866/overleden tussen 1892-1900
Ouders, Vader: Adriaan van der Linde/Moeder: Suzanna Martha Faas
Bijzonderheden: Emigratie naar: 1888

Suzanna Adriana v.d. Linde: geboren Cadzand, 08 Feb 1870
Ouders, Vader: Abraham van der Linde/Moeder: Maatje Coessement
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 08 Nov 1886

-Abraham Louret: geboren Cadzand, 11 Nov 1822
-Izaak Louret: geboren Cadzand, 02 Jan 1813
Ouders, Vader: Abraham Louret/Moeder: Johanna van de Velde
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 01 Apr 1856/Aankomst op bestemming van EPAMINONDAS 26 May 1856

-Abraham Louret: geboren Cadzand, 18 Nov 1849
-Maria Louret: geboren Cadzand, 12 Mar 1843
-Pieter Louret: geboren Cadzand, 06 Dec 1854
-Sara Louret: geboren Cadzand, 13 Aug 1846
Ouders, Vader: Izaak Louret/Moeder: Sara van Lare
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 01 Apr 1856/Aankomst op bestemming van EPAMINONDAS 26 May 1856

Jacob Louret: geboren Cadzand, 03 Jul 1814
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 01 Apr 1856/Aankomst op bestemming van EPAMINONDAS 26 May 1856

Janna Louret: geboren Cadzand, 28 Nov 1819/overleden Sheboygan, WI, 15 Jul 1895
Ouders, Vader: Abraham Louret/Moeder: Johanna van de Velde
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 10 Apr 1878/Aankomst op bestemming van ROTTERDAM 29 Apr 1878

Suzanna Louret: geboren Cadzand, 14 Jan 1825/overleden 27 Feb 1907
Ouders, Vader: Abraham Louret/Moeder: Johanna van de Velde
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1845/Aankomst op bestemming van HENRY SHELTER 07 Jun 1845

Adriana Louweret: geboren Cadzand, 28 Jun 1901/overleden Jun 1995
Ouders, Vader: Jacob Louweret/Moeder: Elisabeth Sara Jacomina Faas
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 18 Sep 1925/Aankomst op bestemming van NIEUW AMSTERDAM 03 Oct 1925

Dina Louweret: geboren Cadzand, 03 Mar 1882/overleden Williamson, Wayne, NY, rond Aug 1969
Ouders, Vader: Izaak Louweret/Moeder: Adriana Boeckhout
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 13 Sep 1909

Janneke Louweret: geboren Cadzand, 03 Dec 1880
Ouders, Vader: Izaak Louweret/Moeder: Adriana Boeckhout
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 08 Mar 1905/Aankomst op bestemming van STATENDAM 23 Mar 1905

Suzanna Louweret: geboren Cadzand, 13 May 1887
Ouders, Vader: Izaak Louweret/Moeder: Adriana Boeckhout
Bijzonderheden: Emigratie naar: Rochester, Monroe, NY 07 Mar 1906/Aankomst op bestemming van STATENDAM 22 Mar 1906

-Abraham Jacobus Lucieer: geboren Cadzand, 26 Dec 1896/overleden Feb 1968
-Jacobus Abraham Lucieer: geboren Cadzand, 22 Sep 1894
-Sara Lucieer: geboren Cadzand, 22 Nov 1895/overleden Wayne, NY, rond 1936
Ouders, Vader: Jacobus Lucieer/Moeder: Magdalena Focke
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 02 Mar 1897

Janna van Luijck: geboren Cadzand, 03 Mar 1827/overleden Wayne, NY, 10 Nov 1909
Ouders, Vader: Jannis van Luijck/Moeder: Katharina de Witte

Pieter van Luijk: geboren Cadzand, 25 Apr 1831
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 09 May 1857/Aankomst op bestemming van AGUILA 02 Jul 1857

Abraham van de Luijster: geboren Cadzand, 16 Mar 1881
Ouders, Vader: Willem van de Luijster/Moeder: Maria de Hullu

Bijzonderheden: Emigratie naar: Brighton, Monroe, NY 02 Mar 1912/ Aankomst op bestemming van NIEUW AMSTERDAM 18 Apr 1906

Jacob van de Luijster: geboren Cadzand, 01 Apr 1856

Ouders, Vader: Reijnier van de Luijster/Moeder: Janna van Kerkfort

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 14 Sep 1901/ Aankomst op bestemming van ROTTERDAM 30 Sep 1901

-Abraham Johannes Luteijn: geboren Cadzand, 05 Feb 1906/overleden Marion, Wayne, NY, Mar 1972

-Adriaan Levinus Luteijn: geboren Cadzand, 16 Nov 1903

-Cornelia Jozina Luteijn: geboren Cadzand, 26 Jun 1896

-Jozias Luteijn: geboren Cadzand, 27 Jul 1897/overleden rond 1947

-Jozina Cornelia Luteijn: geboren Cadzand, 25 Mar 1895

-Maria Pieternella Luteijn: geboren Cadzand, 07 Jun 1899

-Pieternella Maria Luteijn: geboren Cadzand, 10 Apr 1899

Ouders, Vader: Adriaan Levinus Luteijn/Moeder: Cornelia Brouwers

Bijzonderheden: Emigratie naar: Marion, Wayne, NY 12 Feb 1912/ Aankomst op bestemming van NOORDAM 27 Feb 1912

-Johannes Abraham Luteijn: geboren Cadzand, 02 Sep 1902

-Jozias Izaak Luteijn: geboren Cadzand, 26 Jun 1897

-Maria Jozina Luteijn: geboren Cadzand, 02 Oct 1900

Ouders, Vader: Johannes Abraham Luteijn/Moeder: Janna van den Ameele

Bijzonderheden: Emigratie naar: Rochester, Monroe, NY 11 Apr 1904/ Aankomst op bestemming van AMSTERDAM 28 Apr 1904

M

-Janneke van der Maas: geboren Cadzand, 07 Sep 1840

-Sara van der Maas: geboren Cadzand, 06 Oct 1836

-Suzanna Jacoba van der Maas: geboren Cadzand, 28 Jul 1835

Ouders, Vader: Kornelis van der Maas/Moeder: Maria Catharina de Bruine

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 03 Nov 1856/ Aankomst op bestemming van STADLAND 07 Feb 1857

Abraham Mabelis: geboren Cadzand, 18 Nov 1830

Ouders, Vader: /Moeder: Janna Mabelis

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 13 Jun 1876/ Aankomst op bestemming van NEVADA 05 Jul 1870

Janna Mabelis: geboren Cadzand, 26 Aug 1862

Ouders, Vader: Abraham Mabelis/Moeder: Louisa Miens

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 13 Jun 1876

Jerijntje Mabelis: geboren Cadzand, 22 Oct 1860

Ouders, Vader: Abraham Mabelis/Moeder: Louisa Miens

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 13 Jun 1876/ Aankomst op bestemming van NEVADA 05 Jul 1870

Maatje Mabelis: geboren Cadzand, 18 Oct 1818/overleden Roseland, Cook, IL, 20 Mar 1896

Ouders, Vader: /Moeder: Maria Mabelis

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 21 Apr 1848/ Aankomst op bestemming van SARAH 03 Jul 1848

-Abraham le Mahieu: geboren Cadzand, 09 Jan 1844/overleden, 1866

-Izaak le Mahieu: geboren Cadzand, 13 Sep 1841/overleden, na 1920

-Jannis le Mahieu: geboren Cadzand, 09 Jan 1844/overleden Oostburg, Sheboygan, WI, 1928

-Martinus le Mahieu: geboren Cadzand, 11 Dec 1845/overleden At Sea, rond Jul 1847

-Wilhelmus le Mahieu: geboren Cadzand, 12 Jan 1840/overleden, 1916

Ouders, Vader: Isaac le Mahieu/Moeder: Elizabeth Buijk

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 24 Apr 1847/ Aankomst op bestemming van MARIA 14 Jul 1847

Adriana le Mahieu: geboren Cadzand, 24 May 1858

Ouders, Vader: /Moeder: Adriana Kornelia le Mahieu

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 22 May 1889

Isaac le Mahieu: geboren Cadzand, 18 Dec 1798/overleden Holland, Sheboygan, WI, 04 Jan 1868

Ouders, Vader: Jacob le Mahieu/Moeder: Magdaleena Pieternella Orlebeke

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 24 Apr 1847/ Aankomst op bestemming van MARIA 14 Jul 1847

Jacob le Mahieu: geboren Cadzand, 23 Nov 1815

Ouders, Vader: /Moeder: ,

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 24 Apr 1847

Jacob le Mahieu: geboren Cadzand, 13 Feb 1840

Ouders, Vader: Jannis le Mahieu/Moeder: Pieternella Elias

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 07 Dec 1872

Jacobus Maillie: geboren Cadzand, 03 Sep 1830

Ouders, Vader: /Moeder: ,

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 01 Aug 1854

-Katharina Maillie: geboren Cadzand, 04 Apr 1836

-Pieternella Maillie: geboren Cadzand, 27 Jul 1838
Ouders, Vader: Izaak de Maillie/Moeder: Maria Risseeuw
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 29 May 1863

Sara de Maillie: geboren Cadzand, 03 Apr 1863
Ouders, Vader: Jacob de Maillie/Moeder: Katharina de Wolf
Bijzonderheden: Emigratie naar: Arcadia, Wayne, NY 1883/Aankomst op bestemming van ZAANDAM 23 Jul 1883

Cornelis Jannis Manneke: geboren Cadzand, 22 Jan 1903
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: Canada 15 Apr 1926

Izaak Faro Margot: geboren Cadzand, 25 Jun 1860
Ouders, Vader: Willem Faro Margot/Moeder: Aaltje Fortrie
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 05 Oct 1865/Aankomst op bestemming van PRINCETON 19 Dec 1865

Jacomina Marsilje: geboren Cadzand, 06 Jun 1834
Ouders, Vader: Pieter Marsilje/Moeder: Maria Scheerens
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 20 Jun 1849/Aankomst op bestemming van Snow LEILA 15 Aug 1849

Willem Masclé: geboren Cadzand, 31 Dec 1871/overleden Sodus, Wayne, NY, 1911
Ouders, Vader: Willem Masclé/Moeder: Pieternella Verheule
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 27 May 1872/Aankomst op bestemming van DE RUIJTER 20 Jun 1872

-Adriaan Masclee: geboren Cadzand, 30 Sep 1883
-Clement Jacob Masclee: geboren Cadzand, 13 Jan 1880
-Johannis Masclee: geboren Cadzand, 03 Sep 1878
Sara Abigael Masclee: geboren Cadzand, 14 Oct 1873/overleden, rond 1955
Ouders, Vader: Pieter Masclee/Moeder: Johanna de Ruijsscher
Bijzonderheden: Emigratie naar: Furnaceville, Otsego, NY 05 Apr 1902/Aankomst op bestemming van POTSDAM 21 Apr 1902

François van de Meere: geboren Cadzand, 07 Nov 1888/overleden Newark, Wayne, NY, rond Oct 1976
Ouders, Vader: François van de Meere/Moeder: Jozina Adriana Deij
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 01 Jul 1926

Jacobus van de Meere: geboren Cadzand, 12 Feb 1887/overleden Williamson, Wayne, NY, rond Jul 1979
Ouders, Vader: François van de Meere/Moeder: Jozina Adriana Deij
Bijzonderheden: Emigratie naar: Newark, Wayne, NY rond 1908/Aankomst op bestemming van RIJNDAM 25 Mar 1908

-Abraham de Meij: geboren Cadzand, 02 Aug 1866
-Catharina de Meij: geboren Cadzand, 20 Nov 1855
-Cornelis de Meij: geboren Cadzand, 13 Apr 1868
-Jacob de Meij: geboren Cadzand, 29 Jan 1862
-Janneke de Meij: geboren Cadzand, 07 Mar 1860
-Magdalena de Meij: geboren Cadzand, 30 Aug 1870
-Pieter de Meij: geboren Cadzand, 24 Oct 1857
-Suzanna de Meij: geboren Cadzand, 01 Nov 1863
Ouders, Vader: Jacob de Meij/Moeder: Janneke van de Plassche
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 23 Mar 1871

Esther B. de Meijer: geboren Cadzand, 15 Oct 1818/overleden Holland, Sheboygan, WI, 03 Feb 1895
Ouders, Vader: Gillis de Meijer/Moeder: Sara Cappon
Bijzonderheden: Emigratie naar: Baltimore, Baltimore, MD rond May 1848

Mattheia Francina van Melle: geboren Cadzand, 02 Oct 1812
Ouders, Vader: /Moeder: Sara van Melle
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 22 Oct 1857/Aankomst op bestemming van ITYSTEIN EN WELCKER 26 Dec 1857

Jannis Meloen: geboren Cadzand, 29 Mar 1881
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 13 Oct 1881

Aarnout Mersen: geboren Cadzand, 31 Aug 1802/overleden Sodus, Wayne, NY, na 1875
Ouders, Vader: Marinus Meerssen/Moeder: Josina Stoppels
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 18 Aug 1854

-Jozina Mersen: geboren Cadzand, 03 Aug 1866
-Marinus Mersen: geboren Cadzand, 23 Sep 1864
Ouders, Vader: Jacob Mersen/Moeder: Janneke Esther van den Boogaardt
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 19 May 1869

Adriana Jakoba de Mersseman: geboren Cadzand, 13 Jan 1820/overleden Milwaukee, Milwaukee, WI, tussen 1849-1851
Ouders, Vader: Jacques de Mersseman/Moeder: Adriana Cappon

Josias Merssen: geboren Cadzand, 23 Jul 1806

Ouders, Vader: Marinus Meerssen/Moeder: Josina Stoppels
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 22 Oct 1861/Aankomst op bestemming van THUSNELDA 31 Jan 1862

Jannis du Mez: geboren Cadzand, 13 Aug 1836/overleden, 09 Jan 1899
Ouders, Vader: Andries du Mez/Moeder: Johanna Pieternella Callaart
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 01 Apr 1844

-Izaak Michielsen: geboren Cadzand, 11 Mar 1866
-Kathalijntje Michielsen: geboren Cadzand, 30 Apr 1867
Ouders, Vader: Jozias Michielsen/Moeder: Suzanna de Winne
Bijzonderheden: Aankomst op bestemming van SWITZERLAND 12 Sep 1878

-Adriana Miens: geboren Cadzand, 30 Jan 1900
-Izaak Miens: geboren Cadzand, 09 Oct 1904/overleden Marion, Wayne, NY, 17 Jan 1984
-Jannis Miens: geboren Cadzand, 26 Feb 1901/overleden Sodus, Wayne, NY, 25 Aug 1992
-Maria Miens: geboren Cadzand, 06 Aug 1906
Ouders, Vader: Pieter Miens/Moeder: Suzanna Visser
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 23 Apr 1908/Aankomst op bestemming van NOORDAM 12 May 1908

Louisa Miens: geboren Cadzand, 14 Jun 1834
Ouders, Vader: Pieter Miens/Moeder: Jerina Tellier
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 13 Jun 1876/Aankomst op bestemming van NEVADA 05 Jul 1870

Maria Miens: geboren Cadzand, 23 Jan 1875
Ouders, Vader: Jannes Miens/Moeder: Maria de Reu
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 27 Feb 1904/Aankomst op bestemming van NOORDAM 15 Mar 1904

Pieter Miens: geboren Cadzand, 05 Mar 1872
Ouders, Vader: Jannes Miens/Moeder: Maria de Reu
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 23 Apr 1908/Aankomst op bestemming van NOORDAM 12 May 1908

Sara Petronella Mille: geboren Cadzand, 31 Aug 1792/overleden, na 1860
Ouders, Vader: Cornelis Mille/Moeder: Suzanna Ouwerkerk
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 12 Apr 1845/Aankomst op bestemming van HENRY SHELTER 07 Jun 1845

Tannetje Mille: geboren Cadzand, 23 Aug 1785/overleden Williamson, Wayne, NY, 1871
Ouders, Vader: Cornelis Mille/Moeder: Suzanna Ouwerkerk
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 02 May 1846/Aankomst op bestemming van HARMONIE 29 Jun 1846

-Daniel Miloën: geboren Cadzand, 24 Jul 1868
-Hermanus Miloën: geboren Cadzand, 13 Nov 1873
-Jannes Miloën: geboren Cadzand, 20 Dec 1866
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 13 Oct 1881

Izaak Jacobus Misilje: geboren Cadzand, 27 Jul 1900
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 06 Mar 1924

Johanna Moerman: geboren Cadzand, 29 May 1874
Ouders, Vader: David Moerman/Moeder: Aaltje de Wagemaker
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 15 Oct 1879/Aankomst op bestemming van P CALLAND 05 Nov 1879

Abraham Mogr : geboren Cadzand, 02 Jul 1863
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 24 Apr 1889

Cornelia Mongré: geboren Cadzand, 09 Jun 1798/overleden, rond 1891
Ouders, Vader: Pieter Mongré/Moeder: Maria Lansen
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 20 Oct 1856/Aankomst op bestemming van DELIA 03 Aug 1855
Naam verbasterd.

Jakob Mongré: geboren Cadzand, 04 Jul 1828/overleden, rond 1892
Ouders, Vader: Pieter Mongré/Moeder: Kornelia van Bortel
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 27 Aug 1879/Aankomst op bestemming van BELGENLAND 11 Sep 1879
Naam verbasterd.

Catharina Morel: geboren Cadzand, 09 Jan 1872
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America Mar 1882

Catherina Cornelia Morel: geboren Cadzand, 08 Dec 1852/overleden, 17 Sep 1888
Ouders, Vader: Cornelis Morel/Moeder: Catharina Geersen
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 19 May 1869/Aankomst op bestemming van CITY OF LIMERICK 12 Jun 1869

Daniël Morel: geboren Cadzand, 03 May 1816
Ouders, Vader: Jakob Morel/Moeder: Francina Wittewrongel
Bijzonderheden: Emigratie naar: Milwaukee, Milwaukee, WI 06 Jul 1882/Aankomst op bestemming van P CALLAND 24 Jul 1882

-Daniël Morel: geboren Cadzand, 09 Mar 1869/overleden, rond 1948
-Jannis Morel: geboren Cadzand, 17 Jun 1871
-Katharina Morel: geboren Cadzand, 20 May 1875
-Maria Morel: geboren Cadzand, 15 Jan 1872
-Wilhelmina Francina Morel: geboren Cadzand, 04 Nov 1877/overleden Died At Sea, rond Apr 1878
Ouders, Vader: Jannis Morel/Moeder: Pieterella Vergouwe
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 10 Apr 1878/Aankomst op bestemming van ROTTERDAM 29 Apr 1878

Pieter Morel: geboren Cadzand, 25 Jul 1823
Ouders, Vader: Jakob Morel/Moeder: Francina Wittewrongel
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 05 Oct 1865/Aankomst op bestemming van PRINCETON 19 Dec 1865

Suzanna Morel: geboren Cadzand, 12 Aug 1817/overleden Holland, Sheboygan, WI, 18 Mar 1883
Ouders, Vader: Jakob Morel/Moeder: Francina Wittewrongel
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America Apr 1847/Aankomst op bestemming van MARIA 14 Jul 1847

N

Adriana de Neef: geboren Cadzand, 18 Jan 1876
Ouders, Vader: Pieter de Neef/Moeder: Kornelia de Winne
Bijzonderheden: Emigratie naar: Furnaceville, Otsego, NY 08 Apr 1902/Aankomst op bestemming van POTSDAM 21 Apr 1902

Francina Cornelia de Neef: geboren Cadzand, 08 Apr 1925
Ouders, Vader: Jacob de Neef/Moeder: Johanna Verbuijt
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 17 Sep 1928/Aankomst op bestemming van NIEUW AMSTERDAM 28 Sep 1928

Izaak de Neef: geboren Cadzand, rond 1897
Ouders, Vader: Jannis de Neef/Moeder: Cornelia Moggrée
Bijzonderheden: Emigratie naar: Macedon, Wayne, NY 30 Dec 1924/Aankomst op bestemming van RIJNDAM 30 Dec 1924

-Izaak de Neef: geboren Cadzand, 20 Sep 1897
-Jacob de Neef: geboren Cadzand, 01 Jul 1899
-Jannes de Neef: geboren Cadzand, 11 Jun 1895
-Pieter de Neef: geboren Cadzand, 07 Jul 1890
Ouders, Vader: Pieter de Neef/Moeder: Anna Francina Risseeuw
Bijzonderheden: Emigratie naar: Sodus, Wayne, NY 12 Apr 1904/Aankomst op bestemming van AMSTERDAM 28 Apr 1904

Jacob de Neef: geboren Cadzand, 19 Aug 1901
Ouders, Vader: Jannis de Neef/Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 17 Sep 1928/Aankomst op bestemming van NIEUW AMSTERDAM 28 Sep 1928

-Jacobus de Neef: geboren Cadzand, 09 Feb 1872
-Janneke de Neef: geboren Cadzand, 15 Jan 1875
-Pieter de Neef: geboren Cadzand, 01 Nov 1873
Ouders, Vader: Johannes de Neef/Moeder: Maria Pesteling
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 09 Jun 1875/Aankomst op bestemming van STEINMANN 07 Jul 1875

Jannis de Neef: geboren Cadzand, rond 1918
Ouders, Vader: Izaak de Neef/Moeder: Elizabeth Notebaart
Bijzonderheden: Emigratie naar: Macedon, Wayne, NY 30 Dec 1924/Aankomst op bestemming van RIJNDAM 30 Dec 1924

Pieter de Neef: geboren Cadzand, 25 Oct 1865
Ouders, Vader: Pieter de Neef/Moeder: Kornelia de Winne
Bijzonderheden: Emigratie naar: Sodus, Wayne, NY 02 Mar 1904/Aankomst op bestemming van NOORDAM 15 Mar 1904

Pieter de Neef: geboren Cadzand, 15 Jul 1897
Ouders, Vader: Adriaan de Neef/Moeder: Clara Guignot
Bijzonderheden: Aankomst op bestemming van LANCASTRIA 10 May 1925

Suzanna de Neef: geboren Cadzand, 11 Apr 1890
Ouders, Vader: Jannis de Neef/Moeder: Cornelia Moggrée
Bijzonderheden: Emigratie naar: Williamson, Wayne, NY 02 Mar 1912/Aankomst op bestemming van POTSDAM 20 Mar 1912

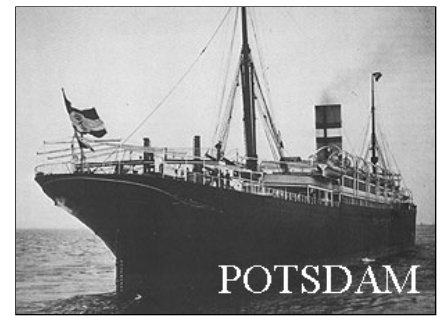
Jacobus de Nering: geboren Cadzand, 21 Nov 1878/overleden Marion, Wayne, NY, 12 May 1965
Ouders, Vader: Jacobus de Nering/Moeder: Neeltje Francina Thomas
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 12 Sep 1880

Abraham Neuféglise: geboren Cadzand, 18 Apr 1820
Ouders, Vader: Abraham Neuféglise/Moeder: Sara Suwijn
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1845

Abraham Neuféglise: geboren Cadzand, 05 Sep 1891/overleden Williamson, Wayne, NY, Jun 1979
Ouders, Vader: Abraham Neuféglise/Moeder: Maria Elizabeth de Blik
Bijzonderheden: Emigratie naar: Williamson, Wayne, NY 16 Apr 1913

-Adriana Neuféglise: geboren Cadzand, 15 Apr 1892
-Jacob Neuféglise: geboren Cadzand, 25 Feb 1890
Ouders, Vader: Jacob Neuféglise/Moeder: Cornelia Suzanna Jonville
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 04 Jul 1892

Daniel Jacob Neuféglise: geboren Cadzand, 06 Jan 1890/overleden Williamson, Wayne, NY, Jun 1970
Ouders, Vader: Abraham Neuféglise/Moeder: Maria Elizabeth de Blik
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 03 Mar 1910/Aankomst op bestemming van RIJNDAM 15 Mar 1910

-Elizabeth Neuféglise: geboren Cadzand, 05 Jun 1888
-Jacob Neuféglise: geboren Cadzand, 04 Mar 1886
Ouders, Vader: Abraham Neuféglise/Moeder: Maria Elizabeth de Blik
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 02 Apr 1908

Izaak Neuféglise: geboren Cadzand, 17 Feb 1826
Ouders, Vader: Abraham Neuféglise/Moeder: Sara Suwijn
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 16 Apr 1867/Aankomst op bestemming van CALEDONIA 13 May 1867

Izaak Neuféglise: geboren Cadzand, 21 Feb 1860
Ouders, Vader: Izaak Neuféglise/Moeder: Magdalena Steijaard
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 16 Apr 1867/Aankomst op bestemming van CALEDONIA 13 May 1867

Janna Neuféglise: geboren Cadzand, 05 Feb 1881
Ouders, Vader: Abraham Neuféglise/Moeder: Janna van Bodegem
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 23 Feb 1905/Aankomst op bestemming van STATENDAM 23 Mar 1905

Johannes Neuféglise: geboren Cadzand, 04 Oct 1837
Ouders, Vader: Abraham Neuféglise/Moeder: Sara Suwijn
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 21 May 1863

Johannes Neuféglise: geboren Cadzand, 24 Aug 1899
Ouders, Vader: Abraham Neuféglise/Moeder: Janna van Bodegem
Bijzonderheden: Emigratie naar: Canada 28 Apr 1924

Joseph Neuféglise: geboren Cadzand, 25 Nov 1833/overleden Marion, Wayne, NY, 13 Dec 1899
Ouders, Vader: Abraham Neuféglise/Moeder: Sara Suwijn
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America Feb 1881/Aankomst op bestemming van BELGENLAND 04 Nov 1881/Aankomst op bestemming van WERKENDAM 21 Mar 1894

Joseph Neuféglise: geboren Cadzand, 16 Jul 1859
Ouders, Vader: Joseph Neuféglise/Moeder: Magdaleena de Boo
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 15 Sep 1886

Katharina Neuféglise: geboren Cadzand, 03 May 1830/overleden Marion, Wayne, NY, 10 Apr 1898
Ouders, Vader: Abraham Neuféglise/Moeder: Sara Suwijn
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 23 Apr 1873/Aankomst op bestemming van STEINMANN 17 May 1873

-Maria Neuféglise: geboren Cadzand, 16 Nov 1869
-Sara Neuféglise: geboren Cadzand, 03 Jan 1865
Ouders, Vader: Joseph Neuféglise/Moeder: Jozina Louws
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America Feb 1881/Aankomst op bestemming van BELGENLAND 04 Nov 1881

Pieter Neuféglise: geboren Cadzand, rond 1896
Ouders, Vader: Abraham Neuféglise/Moeder: Janna van Bodegem
Bijzonderheden: Aankomst op bestemming van LANCASTRIA 10 May 1925

Sara Neuféglise: geboren Cadzand, 03 Dec 1803
Ouders, Vader: Abraham Neuféglise/Moeder: Caroline Cailleu
Bijzonderheden: Emigratie naar: 30 Jul 1844/Aankomst op bestemming van MARY 30 Jul 1844

Izaak Nortier: geboren Cadzand, 21 Nov 1856/overleden Wayne, NY, 30 Mar 1929
Ouders, Vader: Izaak Nortier/Moeder: Dina Tiersen
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 23 Mar 1883

Q

Jannis Obijn: geboren Cadzand, 28 Aug 1830/overleden Williamson, Wayne, NY, rond 1874
Ouders, Vader: Jannes Obijn/Moeder: Adriana van Hecke
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America Aug 1850

Jannis Oosterling: geboren Cadzand, 28 Jun 1877
Ouders, Vader: Michiel Oosterling/Moeder: Janna Cappon
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 08 Nov 1880/Aankomst op bestemming van P CALLAND 06 Dec 1880

Catharina Maria Oppeneer: geboren Cadzand, 03 May 1920
Ouders, Vader: Marinus Oppeneer/Moeder: Jozina de Veij
Bijzonderheden: Emigratie naar: Rochester, Monroe, NY 13 Dec 1924/Aankomst op bestemming van RIJNDAM 30 Dec 1924

P

Boudewijn Pape: geboren Cadzand, 07 Aug 1854
Ouders, Vader: Simon Pape/Moeder: Maria de Kand
Bijzonderheden: Aankomst op bestemming van VEENDAM 06 Jan 1893

Christiaan Pape: geboren Cadzand, 25 Sep 1867
Ouders, Vader: Simon Pape/Moeder: Maria de Kand
Bijzonderheden: Emigratie naar: Aankomst op bestemming van WAESLAND 23 Jan 1882/ North America 13 Dec 1892/Aankomst op bestemming van WERKENDAM 02 Jan 1893

Jozina Levina Pape: geboren Cadzand, 14 Jan 1835
Ouders, Vader: Boudewijn Pape/Moeder: Magdalena Bale
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 21 Mar 1860/Aankomst op bestemming van BARK SEVERLAM 09 May 1860

Simon Pape: geboren Cadzand, 01 Dec 1830
Ouders, Vader: Boudewijn Pape/Moeder: Magdalena Bale
Bijzonderheden: Emigratie naar: Aankomst op bestemming van WAESLAND 23 Jan 1882/ North America 14 Dec 1892/Aankomst op bestemming van WERKENDAM 02 Jan 1893

-Elizabeth Pattist: geboren Cadzand, 19 Apr 1841
-Izaak Pattist: geboren Cadzand, 05 Dec 1845
-Jacob Pattist: geboren Cadzand, 08 Sep 1842
-Pieternella Catharina Pattist: geboren Cadzand, 19 Jun 1844
Ouders, Vader: Willem Pattist/Moeder: Katharina de Bruijne
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 19 Aug 1854/Aankomst op bestemming van ELIZA CHALLORY 06 Oct 1854

Jannis Pattist: geboren Cadzand, 21 Apr 1813/overleden rond 1899
Ouders, Vader: Jacob Pattist/Moeder: Elisabeth Pleijte
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1843/Aankomst op bestemming van EMMA 25 Sep 1844

Abraham van de Plassche: geboren Cadzand, 03 Apr 1842/overleden Williamson, Wayne, NY, rond 1923
Ouders, Vader: Jannis van de Plassche/Moeder: Susanna Baart
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 05 Sep 1851

-Catharina van de Plassche: geboren Cadzand, 08 Mar 1835
-Maria Johanna van de Plassche: geboren Cadzand, 29 Oct 1838
Ouders, Vader: François van de Plassche/Moeder: Maria du Mez
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 03 Mar 1847/Aankomst op bestemming van IJSSEL 27 Apr 1847

-Helena van de Plassche: geboren Cadzand, 23 Feb 1852
-Johannes van de Plassche: geboren Cadzand, 15 Jan 1854/overleden Avon, Oakland, MI, 07 Sep 1899
-Maria Jozina van de Plassche: geboren Cadzand, 14 Aug 1850
Ouders, Vader: Cornelis van de Plassche/Moeder: Maria Cattieeuw
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 19 Aug 1854/Aankomst op bestemming van ELIZA CHALLORY 06 Oct 1854

-Adriaan Jannes Platschaert: geboren Cadzand, 29 Mar 1841/overleden NY, 05 Apr 1931
-Izaak Platschaert: geboren Cadzand, 12 Sep 1842
-Johannes Platschaert: geboren Cadzand, 25 Jun 1844
Ouders, Vader: Johannes Jakobus Platschaert/Moeder: Jozina le Feber
Bijzonderheden: Aankomst op bestemming van HENRY SHELTER 07 Jun 1845

-Cornelis Pleijte: geboren Cadzand, 27 Apr 1817/overleden tussen 1860-1870
-Izaak Pleijte: geboren Cadzand, 24 Apr 1823/overleden Wayland, Steuben, NY, 21 Apr 1895
-Willem Pleijte: geboren Cadzand, 24 Sep 1821/overleden Williamson, Wayne, NY, 04 Jun 1871
Ouders, Vader: Jannis Pleijte/Moeder: Tannetje Mille
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 02 May 1846/Aankomst op bestemming van HARMONIE 29 Jun 1846

Geeraard Jannis Pleijte: geboren Cadzand, 21 Apr 1880/overleden Texas, Kalamazoo, MI, 30 Sep 1960
Ouders, Vader: Jacob Pleijte/Moeder: Wilhelmina de Bruijne
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 08 Mar 1905/Aankomst op bestemming van STATENDAM 23 Mar 1905

-Jacob Pleijte: geboren Cadzand, 06 Dec 1901/overleden Fallassburg, Kent, MI, Aug 1967
-Wilhelmina Pleijte: geboren Cadzand, 19 Sep 1904/overleden Fallassburg, Kent, MI, 10 Oct 1905
Ouders, Vader: Geeraard Jannis Pleijte/Moeder: Maria van den Aemele
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 08 Mar 1905/Aankomst op bestemming van STATENDAM 23 Mar 1905

Jacobus Gerardus Pleijte: geboren Cadzand, 14 Jan 1911/overleden Mount Helena, , Western Australia, Australia, 23 May 1976
Ouders, Vader: Jannes Pleijte/Moeder: Suzanna Vasseur
Bijzonderheden: Emigratie naar: Australia 1955/Aankomst op bestemming van WATERMAN 18 Feb 1955

Jan Pleijte; geboren Cadzand, 11 Aug 1818/overleden Milwaukee, Milwaukee, WI, 20 May 1899
Ouders, Vader: Cornelis Pleijte/Moeder: Jacoba Sarels Van Rijn
Bijzonderheden: Emigratie naar: New York, NY 07 Jun 1845/Aankomst op bestemming van HENRY SHELTER 07 Jun 1845

Aarnout Porreij: geboren Cadzand, 04 Jul 1853
Ouders, Vader: Pieter Porreij/Moeder: Anna Mersen
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 06 Oct 1854/Aankomst op bestemming van MASONIC 22 Dec 1854

-Cornelia Jozina Porreij: geboren Cadzand, 20 Feb 1911/overleden Marion, Wayne, NY, 13 Nov 1930
-Jozias Porreij: geboren Cadzand, 02 Mar 1899
Ouders, Vader: Pieter Izaak Porreij/Moeder: Neeltje Luteijn
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 12 Feb 1912/Aankomst op bestemming van NOORDAM 27 Feb 1912

David Izaak Porreij: geboren Cadzand, 22 Mar 1867/overleden Oostburg, Zld, 18 Sep 1937
Ouders, Vader: Pieter Porreij/Moeder: Johanna Almekinders
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 06 Mar 1890

Janna Porreij: geboren Cadzand, 15 Sep 1825
Ouders, Vader: Pieter Porreij/Moeder: Cornelia Mongré
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 18 Sep 1854

Pieter Porreij: geboren Cadzand, 27 Dec 1820
Ouders, Vader: Pieter Porreij/Moeder: Cornelia Mongré
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 06 Oct 1854/Aankomst op bestemming van MASONIC 22 Dec 1854

Pieter Porreij: geboren Cadzand, 05 Jan 1851
Ouders, Vader: Pieter Porreij/Moeder: Anna Mersen
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 06 Oct 1854/Aankomst op bestemming van MASONIC 22 Dec 1854

Pieter Izaak Porreij: geboren Cadzand, 29 May 1885/overleden 26 Nov 1969
Ouders, Vader: Johannes Izaak Porreij/Moeder: Cornelia Brouwers
Bijzonderheden: Emigratie naar: Williamson, Wayne, NY 04 Apr 1907 /Aankomst op bestemming van NIEUW AMSTERDAM 17 Apr 1907
Emigratie naar: North America 12 Feb 1912/ Aankomst op bestemming van NOORDAM 27 Feb 1912

Jacob Jannes Provo: geboren Cadzand, 20 Sep 1896
Ouders, Vader: Jakob Provo/Moeder: Catharina Johanna Verherbrugge
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 18 Sep 1925/ Aankomst op bestemming van NIEUW AMSTERDAM 03 Oct 1925/ Aankomst op bestemming van VEENDAM 09 Mar 1939

-Abraham van de Putte: geboren Cadzand, 17 Jan 1852
-Jacob van de Putte: geboren Cadzand, 09 Oct 1853
-Katharina van de Putte: geboren Cadzand, 28 Nov 1861/overleden At Sea, 29 Oct 1863
-Maria Suzanna van de Putte: geboren Cadzand, 28 Apr 1858
-Willem van de Putte: geboren Cadzand, 23 Mar 1856
Ouders, Vader: Jannis van de Putte/Moeder: Suzanna Maillie
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 12 Sep 1863/Aankomst op bestemming van ADELE 03 Nov 1863

-Abraham van de Putte: geboren Cadzand, 17 Aug 1876
-Izaak van de Putte: geboren Cadzand, 15 Jan 1875
-Jacob Willem van de Putte: geboren Cadzand, 01 May 1879
Ouders, Vader: Abraham van de Putte/Moeder: Sara van Hal
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 23 Sep 1886/Aankomst op bestemming van W A SCHOLTEN 18 Oct 1886

Q

Aarnout Quaars: geboren Cadzand 28 Apr 1795
Ouders, Vader: Izaak Quaars/Moeder: Elizabeth de Ruijsscher
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 01 Jul 1854/Aankomst op bestemming van ISABELLA 01 Jul 1854

Elizabeth Quaars: geboren Cadzand 26 Jul 1881
Ouders, Vader: Pieter Quaars/Moeder: Jozina Suzanna de Hullu
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 25 Sep 1913

Jacob Izaak Quaars: geboren Cadzand 21 Aug 1878/overleden Rochester, Monroe, NY, 20 Oct 1920
Ouders, Vader: Pieter Quaars/Moeder: Jozina Suzanna de Hullu
Bijzonderheden: Emigratie naar: Aankomst op bestemming van Southwark 24 Jul 1901/ Ontario, Wayne, NY 20 Mar 1913/Aankomst op bestemming van POTSDAM 20 Mar 1913

R

Janneke Raamsdonck: geboren Cadzand 03 Nov 1824/overleden rond 1899

Ouders, Vader: Pieter Raamsdonk/Moeder: Jakomijna Herkens
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 27 Aug 1879/Aankomst op bestemming van BELGENLAND 11 Sep 1879

Jakomijna Raamsdonk: geboren Cadzand 19 Jan 1823
Ouders, Vader: Pieter Raamsdonk/Moeder: Jakomijna Herkens
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 08 Mar 1890/Aankomst op bestemming van MAASDAM 31 Mar 1890

Magdalena Raamsdonk: geboren Cadzand 07 Feb 1821/overleden Pultneyville, Wayne, NY, rond 1907
Ouders, Vader: Pieter Raamsdonk/Moeder: Jakomijna Herkens
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 04 Apr 1872

Abraham de Reu: geboren Cadzand 03 Nov 1798
Ouders, Vader: Pieter de Reu/Moeder: Adriana Brouwers
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 30 Oct 1861/Aankomst op bestemming van THUSNELDA 31 Jan 1862

Abraham de Reu: geboren Cadzand rond 1825
Ouders, Vader: Abraham de Reu/Moeder: Catharina Carlier
Bijzonderheden: Aankomst op bestemming van ARNOLD BONINGER 31 Dec 1855

Adriana de Reu: geboren Cadzand 29 Oct 1827
Ouders, Vader: Abraham de Reu/Moeder: Catharina Carlier
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 21 Nov 1853/Aankomst op bestemming van ARNOLD BONINGER 14 Jan 1854

Anna de Reu: geboren Cadzand 21 Aug 1796/overleden Milwaukee, WI, 15 Sep 1881
Ouders, Vader: Pieter de Reu/Moeder: Adriana Brouwers
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 19 Aug 1854/Aankomst op bestemming van ELIZA CHALLORY 06 Oct 1854

Jacob de Reu: geboren Cadzand 27 Mar 1842
Ouders, Vader: Abraham de Reu/Moeder: Catharina Carlier
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 30 Oct 1861/Aankomst op bestemming van THUSNELDA 31 Jan 1862

Jan Johannes de Reu: geboren Cadzand 06 Nov 1883
Ouders, Vader: Pieter de Reu/Moeder: Catharina Maria Herman
Bijzonderheden: Emigratie naar: Passaic City, Passaic, NJ 07 May 1906/Aankomst op bestemming van POTSDAM 07 May 1906

Jannis de Reu: geboren Cadzand 24 Dec 1832
Ouders, Vader: Abraham de Reu/Moeder: Catharina Carlier
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 24 Oct 1854/Aankomst op bestemming van HOLLAND 26 Dec 1854/ Aankomst op bestemming van THUSNELDA 31 Jan 1862

Johanna Levina de Reu: geboren Cadzand 21 Jun 1857
Ouders, Vader: Anthonij de Reu/Moeder: Wilhelmina Opperman
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 31 Jan 1882/Aankomst op bestemming van P CALLAND 21 Feb 1882

Maria de Reu: geboren Cadzand 10 Jun 1835
Ouders, Vader: Abraham de Reu/Moeder: Catharina Carlier
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 11 Mar 1892

Franciscus Rijkbost: geboren Cadzand 09 Sep 1881/overleden Watertown, Jefferson, WI, 28 Dec 1968
Ouders, Vader: Prudentius Rijkbost/Moeder: Elizabeth Kotvis
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America rond Jul 1906/Aankomst op bestemming van NOORDAM 31 Jul 1906

Jacob van Rijn: geboren Cadzand 06 Sep 1825
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 26 Mar 1853

Adriana Rijnders: geboren Cadzand 21 Mar 1790
Ouders, Vader: Abraham Rijnders/Moeder: Aaltje Callewaard
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 30 Apr 1852

Abraham Thomas Risseeuw: geboren Cadzand 11 Sep 1875
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 04 Mar 1895

Daniël Risseeuw: geboren Cadzand 13 Jul 1895
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: Canada 09 Jun 1923

Jacob Risseeuw: geboren Cadzand 02 Dec 1877
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 06 Apr 1901/Aankomst op bestemming van STATENDAM 22 Apr 1901

Jacobus Risseeuw: geboren Cadzand 13 Apr 1878
Ouders, Vader: Hubrecht Risseeuw/Moeder: Janneke la Gasse
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 05 Dec 1896

Jozias Cornelis Risseeuw: geboren Cadzand 23 Sep 1833
Ouders, Vader: Jacobus Risseeuw/Moeder: Maria Magdalena Moens
Bijzonderheden: Emigratie naar: Marion, WI 21 May 1891

Abraham le Roij: geboren Cadzand 04 Feb 1880
Ouders, Vader: Izaak le Roij/Moeder: Rachel Elizabeth de Wolf
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 13 Apr 1903

-Izaak le Roij: geboren Cadzand 24 Nov 1844/overleden 03 Aug 1910
-Johannes le Roij: geboren Cadzand 21 Dec 1849
-Pieter le Roij: geboren Cadzand 29 Nov 1847
-Sara le Roij: geboren Cadzand 05 Jul 1851/overleden 17 May 1933
Ouders, Vader: Pieter le Roij/Moeder: Maria Verbrugge
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 29 Apr 1852/Aankomst op bestemming van ALEXANDER 24 Jun 1852

Jacob le Roij: geboren Cadzand 30 Mar 1875
Ouders, Vader: Izaak le Roij/Moeder: Rachel Elizabeth de Wolf
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 10 Mar 1892/Aankomst op bestemming van RIJNDAM 23 Mar 1902/Aankomst op bestemming van STATENDAM 23 Mar 1905

Maria Catharina le Roij: geboren Cadzand 25 Aug 1883/overleden Penfield, Monroe, NY, 15 Mar 1964
Ouders, Vader: Izaak le Roij/Moeder: Rachel Elizabeth de Wolf
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 23 May 1910

Sara Johanna le Roij: geboren Cadzand 09 Jun 1895
Ouders, Vader: Abraham le Roij/Moeder: Suzanna de Vuijst
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 13 Apr 1903

Cathalijne de Roo: geboren Cadzand 21 Apr 1882
Ouders, Vader: Pieter van Roo/Moeder: Jacomina Perrels
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 10 Feb 1883

Jacob de Roo: geboren Cadzand 29 Jul 1851
Ouders, Vader: Izaak de Roo/Moeder: Pieterella Jannetje Vergouwe
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 29 Oct 1861/Aankomst op bestemming van THUSNELDA 31 Jan 1862

Machiel de Roo: geboren Cadzand 09 Dec 1836
Ouders, Vader: Izaak de Roo/Moeder: Pieterella Jannetje Vergouwe
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 29 Oct 1861

-Franz Johannes de Rooij: geboren Cadzand 15 Mar 1909
-Johannes Abraham de Rooij: geboren Cadzand 26 Jan 1906
Ouders, Vader: Jacob de Rooij/Moeder: Jozina Suzanna Quaars
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 11 Dec 1948/Aankomst op bestemming van NIEUW AMSTERDAM 19 Dec 1948

Wilhelmina Catharina Rooze: geboren Cadzand 09 Nov 1867
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 28 Apr 1883

Wilhelmina Rosier: geboren Cadzand 20 Mar 1874
Ouders, Vader: Izaak Rosier/Moeder: Johanna de Bruijne
Bijzonderheden: Emigratie naar: OH 28 Aug 1906

Janna de Ruijsscher: geboren Cadzand 02 Feb 1903
Ouders, Vader: Jacobus de Ruijsscher/Moeder: Janna Neuféglise
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 23 Feb 1905/Aankomst op bestemming van STATENDAM 23 Mar 1905

S

Jannes Samon: geboren Cadzand, rond 1806
Ouders, Vader: Abraham Samon/Moeder: Johanna Hendriks
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1855/Aankomst op bestemming van JANE E WILLIAMS 25 Jun 1855

-Adriaan Sarels Van Rijn: geboren Cadzand, 17 Aug 1827
-Izaak Sarels Van Rijn: geboren Cadzand, 27 Feb 1835
-Pieter Sarels Van Rijn: geboren Cadzand, 04 Oct 1839
Ouders, Vader: Adriaan Sarels Van Rijn/Moeder: Magdalena de Back
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 01 Apr 1856

Janna Sarels Van Rijn: geboren Cadzand, 27 Jan 1834
Ouders, Vader: Adriaan Sarels Van Rijn/Moeder: Magdalena de Back
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 13 Apr 1854

-Janneke Sarels Van Rijn: geboren Cadzand, 06 Jun 1821
-Maria Sarels Van Rijn: geboren Cadzand, 15 Jun 1832
Ouders, Vader: Adriaan Sarels Van Rijn/Moeder: Magdalena de Back
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 08 May 1855

Jannis Sarels Van Rijn: geboren Cadzand, 06 Dec 1823/overleden , NY, 24 May 1872
Ouders, Vader: Adriaan Sarels Van Rijn/Moeder: Magdalena de Back

Abraham van Schaffelen: geboren Cadzand, 28 Apr 1832
Ouders, Vader: Jacob van Schaffelen/Moeder: Janneke Hamers
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 09 Mar 1857/Aankomst op bestemming van Gerhard 29 Apr 1857

Janna Pieternella van Schaffelen: geboren Cadzand, 17 Jan 1849/overleden Arcadia, Wayne, NY, 29 Jan 1890
Ouders, Vader: Jacob van Schaffelen/Moeder: Janneke Hamers
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 11 Aug 1873/Aankomst op bestemming van STEINMANN 30 Sep 1873

Katharina van Schaffelen: geboren Cadzand, rond 1839
Ouders, Vader: Jacob van Schaffelen/Moeder: Janneke Hamers
Bijzonderheden: Emigratie naar: 1872/Aankomst op bestemming van DE RUIJTER 20 Jun 1872

-Cathalijntje Scheerens: geboren Cadzand, 11 Aug 1901
-Izaak Scheerens: geboren Cadzand, 01 Dec 1899/overleden Rochester, Monroe, NY, 07 Jan 1978
-Pieter Scheerens: geboren Cadzand, 05 May 1896
-Willem Scheerens: geboren Cadzand, 26 Nov 1898/overleden Newark, Wayne, NY, rond Mar 1961
Ouders, Vader: Pieter Scheerens/Moeder: Maria van den Broecke
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 18 Mar 1914/Aankomst op bestemming van NOORDAM 01 Apr 1914

Johannes Scheerens: geboren Cadzand, 21 Mar 1875
Ouders, Vader: Pieter Scheerens/Moeder: Catharina Magdaleena Verdouw
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 18 Mar 1914/Aankomst op bestemming van NOORDAM 01 Apr 1914

Lena Maria Scheerens: geboren Cadzand, 19 Feb 1894
Ouders, Vader: Pieter Scheerens/Moeder: Maria van den Broecke
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 21 Apr 1913

-Abraham Schout: geboren Cadzand, 29 Aug 1854
-Daniel Schout: geboren Cadzand, 06 Feb 1841
-Izaak Schout: geboren Cadzand, 21 Aug 1843
-Jacobus Schout: geboren Cadzand, 14 Sep 1834
-Levina Adriana Schout: geboren Cadzand, 23 Jan 1857
-Maria Catharina Schout: geboren Cadzand, 12 Nov 1845
-Pieter Johannes Schout: geboren Cadzand, 13 Dec 1836
-Suzanna Schout: geboren Cadzand, 21 Aug 1850
-Willem Schout: geboren Cadzand, 19 Feb 1848
Ouders, Vader: Willem Schout/Moeder: Maria Coppejan
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 13 May 1857/Aankomst op bestemming van AGUILA 02 Jul 1857

Willem Schout: geboren Cadzand, 24 Apr 1812
Ouders, Vader: Jacob Schout/Moeder: Maria Katharina Bomon
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 13 May 1857/Aankomst op bestemming van AGUILA 02 Jul 1857

-Adriana Catharina Septer: geboren Cadzand, 02 Nov 1861
-Johannes Jacob Septer: geboren Cadzand, 31 Oct 1863
-Maria Suzanna Septer: geboren Cadzand, 10 Jun 1865
Ouders, Vader: Jannis Septer/Moeder: Suzanna Verdouw
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1871

Abraham de Smidt: geboren Cadzand, 15 Sep 1837
Ouders, Vader: Izaak de Smidt/Moeder: Jerintje Koole
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1868

-Abraham de Smidt: geboren Cadzand, 24 Mar 1868
-Izaak de Smidt: geboren Cadzand, 12 Aug 1864
Ouders, Vader: Abraham de Smidt/Moeder: Willemina Vermeulen
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1868

Isaac de Smidt: geboren Cadzand, 21 Nov 1838
Ouders, Vader: Izaak de Smidt/Moeder: Jerintje Koole
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 11 Mar 1892/Aankomst op bestemming van OBDAM 28 Mar 1892

Izaak de Smidt: geboren Cadzand, 21 Nov 1838
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 11 Mar 1892

Jacob de Smidt: geboren Cadzand, 25 Mar 1841

Ouders, Vader: /Moeder: ,

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 17 May 1871/ Aankomst op bestemming van IDAHO 06 Jun 1871

Adriana Pieterrella Sonnevijlle: geboren Cadzand, 16 Oct 1904/overleden 26 Jun 1979

Ouders, Vader: Pieter Sonnevijlle/Moeder: Elizabeth Tiersen

Bijzonderheden: Emigratie naar: Williamson, Wayne, NY 02 Mar 1912/ Aankomst op bestemming van POTSDAM 20 Mar 1912

Cornelia Sonnevijlle: geboren Cadzand, 22 Jun 1910

Ouders, Vader: Adriaan Sonnevijlle/Moeder: Suzanna de Neef

Bijzonderheden: Emigratie naar: Williamson, Wayne, NY 02 Mar 1912/ Aankomst op bestemming van POTSDAM 20 Mar 1912

Elisabeth Steenhardt: geboren Cadzand, 17 Dec 1865

Ouders, Vader: Aarnout Steenhardt/Moeder: Janna Toussaint

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 12 Sep 1906/ Aankomst op bestemming van RIJNDAM 25 Sep 1906

Maria Steijaard: geboren Cadzand, 20 Apr 1784

Ouders, Vader: Abraham Steijaard/Moeder: Magdalena Libert

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1843

Abraham Suwijn: geboren Cadzand, 06 Jan 1807

Ouders, Vader: Abraham Suwijn/Moeder: Katharina de Die

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 19 Aug 1872/ Aankomst op bestemming van VESUVIUS 27 Sep 1872

Abraham Suwijn: geboren Cadzand, 20 Oct 1856

Ouders, Vader: Abraham Suwijn/Moeder: Sara Hoevenaar

Bijzonderheden: Emigratie naar: Milwaukee, Milwaukee, WI 18 May 1882/ Aankomst op bestemming van W A SCHOLTEN 03 Jun 1882

Abraham Suwijn: geboren Cadzand, 04 Jan 1864

Ouders, Vader: Izaak Suwijn/Moeder: Elizabeth de Bruijne

Bijzonderheden: Emigratie naar: Williamson, Wayne, NY 05 May 1892/ Aankomst op bestemming van SPAARNEDAM 19 May 1892/

Aankomst op bestemming van POTSDAM 21 Apr 1902

Izaak Suwijn: geboren Cadzand, 27 Mar 1866

Ouders, Vader: Izaak Suwijn/Moeder: Elizabeth de Bruijne

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1892/ Aankomst op bestemming van SPAARNEDAM 19 May 1892

Izaak Suwijn: geboren Cadzand, 27 Oct 1872

Ouders, Vader: Abraham Suwijn/Moeder: Sara Hoevenaar

Bijzonderheden: Emigratie naar: Williamson, Wayne, NY 27 Mar 1899/ Aankomst op bestemming van STATENDAM 10 Apr 1899

Janneke Suwijn: geboren Cadzand, 14 Apr 1831

Ouders, Vader: Abraham Suwijn/Moeder: Janneke le Mahieu

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 05 Oct 1879/ Aankomst op bestemming van MAAS 22 Oct 1879

Janneke Suwijn: geboren Cadzand, 28 Dec 1861

Ouders, Vader: /Moeder: Katharina Suwijn

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 05 May 1892

Janneke Suwijn: geboren Cadzand, rond 1862/overleden Groede, 22 Oct 1944

Ouders, Vader: /Moeder: Katharina Suwijn

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 05 May 1892/ Aankomst op bestemming van SPAARNEDAM 19 May 1892

Jannis Suwijn: geboren Cadzand, 22 Mar 1842

Ouders, Vader: Abraham Suwijn/Moeder: Janneke le Mahieu

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 04 Apr 1891

Kathalijntje Suwijn: geboren Cadzand, 24 Aug 1844

Ouders, Vader: Abraham Suwijn/Moeder: Janneke le Mahieu

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 22 May 1867

Pieter Suwijn: geboren Cadzand, 23 May 1867

Ouders, Vader: Abraham Suwijn/Moeder: Sara Hoevenaar

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 01 May 1892/ Aankomst op bestemming van SPAARNEDAM 19 May 1892

Sara Suwijn: geboren Cadzand, 29 May 1871

Ouders, Vader: Abraham Suwijn/Moeder: Sara Hoevenaar

Bijzonderheden: Emigratie naar: Brighton, Livingston, MI 08 Dec 1892/ Aankomst op bestemming van ROTTERDAM 26 Dec 1892

I

Abraham Tack: geboren Cadzand, 01 Aug 1839/overleden rond 1926

Ouders, Vader: /Moeder: Magdaleena Tack

Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 12 Jun 1878

-Abraham Tack: geboren Cadzand, 23 Oct 1847
-Pieternella Tack: geboren Cadzand, 04 Jun 1845/overleden Pultneyville, Wayne, NY, 1931
Ouders, Vader: Willem Jan Herman Tack/Moeder: Johanna Suzanna Meulendijk
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 22 Apr 1848/Aankomst op bestemming van SARAH 03 Jul 1848

-Abraham Tack: geboren Cadzand, 08 Jan 1849
-Cornelis Tack: geboren Cadzand, 01 Mar 1822
-Dina Catharina Tack: geboren Cadzand, 01 Dec 1855
-Kornelis Tack: geboren Cadzand, 1871
-Tannetje Tack: geboren Cadzand, 19 May 1867
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 20 Apr 1876

-Abraham Thomas Tack: geboren Cadzand, 19 May 1891
-Adriana Maria Tack: geboren Cadzand, 13 Sep 1898
-Willem Tack: geboren Cadzand, 03 Jun 1897/overleden Sodus, Wayne, NY, 17 Jul 1972
Ouders, Vader: Jacobus Willem Tack/Moeder: Levina Wilhelmina Lievens
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 18 Apr 1904/Aankomst op bestemming van POTSDAM 03 May 1904

Arij Tack: geboren Cadzand, 03 Jul 1868/overleden , NY, 01 Aug 1944
Ouders, Vader: Jacobus Tack/Moeder: Johanna Colijn
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 19 Nov 1869/Aankomst op bestemming van COLORADO 13 Dec 1869

-Elizabeth Tack: geboren Cadzand, 31 Oct 1872
-Jannis Tack: geboren Cadzand, 10 May 1878
-Magdalena Tack: geboren Cadzand, 03 Apr 1876
-Willem Jacob Tack: geboren Cadzand, 03 Nov 1874
Ouders, Vader: Abraham Tack/Moeder: Magdaleena de Wolf
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 12 Jun 1878

Jacobus Willem Tack: geboren Cadzand, 23 Jun 1868/overleden , NY, 27 Nov 1953
Ouders, Vader: Abraham Tack/Moeder: Adriana Maria le Roij
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 18 Apr 1904/Aankomst op bestemming van POTSDAM 03 May 1904

Jakob Tack: geboren Cadzand, 22 Feb 1813/overleden Milwaukee, Milwaukee, WI, 08 Sep 1891
Ouders, Vader: Abraham Tack/Moeder: Catrina Frederica Blansaart
Bijzonderheden: Emigratie naar North America rond 1844

Maria Tack: geboren Cadzand, 25 Jan 1870
Ouders, Vader: Abraham Tack/Moeder: Adriana Maria le Roij
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 12 Jun 1878

Mattheus Tack: geboren Cadzand, 11 Mar 1843
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 13 Sep 1862

Willem Jan Herman Tack: geboren Cadzand, 11 Oct 1815
Ouders, Vader: Abraham Tack/Moeder: Catrina Frederica Blansaart
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 22 Apr 1848/Aankomst op bestemming van SARAH 03 Jul 1848

Kornelis Teerlinck: geboren Cadzand, 31 May 1834
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 11 May 1880

Abraham Tellier: geboren Cadzand, 06 Oct 1860
Ouders, Vader: Jacobus Abraham Tellier/Moeder: Pieternella Katharina de Smidt
Bijzonderheden: Emigratie naar: Arcadia, Wayne, NY 1883/Aankomst op bestemming van ZAANDAM 23 Jul 1883

Jacob Abraham Tellier: geboren Cadzand, 27 Jul 1850/overleden Richmond, Chesterfield, VA, 02 May 1933
Ouders, Vader: Daniël Tellier/Moeder: Magdalena Pieternella Bril
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 22 Apr 1851/Aankomst op bestemming van EENSGEZINDHEID 21 Jun 1851

-Hendrika Tol: geboren Cadzand, 16 Nov 1897
-Jan Tol: geboren Cadzand, 24 Mar 1899
Ouders, Vader: Aalbert Tol/Moeder: Jannetje Molendijk
Bijzonderheden: Emigratie naar: Pultneyville, Wayne, NY 03 Mar 1914/Aankomst op bestemming van POTSDAM 19 Mar 1914

-Adriaan Toussaint: geboren Cadzand, 10 Oct 1853
-Jacob Toussaint: geboren Cadzand, 12 Jan 1849
-Jan Toussaint: geboren Cadzand, 19 Sep 1847
-Lourens Toussaint: geboren Cadzand, 21 Mar 1850
Ouders, Vader: Lourens Toussaint/Moeder: Francina Willemsen
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 19 Aug 1854/Aankomst op bestemming van ELIZA CHALLORY 06 Oct 1854

Hubregt Toussaint: geboren Cadzand, 10 Apr 1873/overleden 06 Sep 1961

Ouders, Vader: Simon Toussaint/Moeder: Maria de Roo
Bijzonderheden: Emigratie naar: Milwaukee, Milwaukee, WI 08 Sep 1879

Izaak Toussaint: geboren Cadzand, 23 Dec 1830
Ouders, Vader: Jan Toussaint/Moeder: Janna Wittevrongel
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 13 Apr 1854/Aankomst op bestemming van ISABELLA 01 Jul 1854

Izaak Jan Toussaint: geboren Cadzand, 14 Nov 1890
Ouders, Vader: Izaak Toussaint/Moeder: Maria van de Luijster
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 19 Apr 1911/Aankomst op bestemming van NIEUW AMSTERDAM 02 May 1911

Janneke Toussaint: geboren Cadzand, 23 Dec 1831
Ouders, Vader: Jan Toussaint/Moeder: Janna Wittevrongel
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 13 May 1857

-Lourens Toussaint: geboren Cadzand, 29 Jul 1821
-Simon Toussaint: geboren Cadzand, 04 Oct 1829
Ouders, Vader: Jan Toussaint/Moeder: Janna Wittevrongel
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 19 Aug 1854/Aankomst op bestemming van ELIZA CHALLORY 06 Oct 1854

Pieter Toussaint: geboren Cadzand, 25 Jun 1860
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 30 Apr 1887

Simon Toussaint: geboren Cadzand, 28 Jan 1852/overleden Milwaukee, Milwaukee, WI, 03 Aug 1927
Ouders, Vader: Hubregt Toussaint/Moeder: Maatje Cuveljé
Bijzonderheden: Emigratie naar: Milwaukee, Milwaukee, WI 08 Sep 1879

Anthonetta Triestram: geboren Cadzand, 15 Apr 1862
Ouders, Vader: Abraham Triestram/Moeder: Magdalena Catharina Farnieau
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 28 Feb 1867/Aankomst op bestemming van MARIA S 10 May 1867

V

Abraham Vasseur: geboren Cadzand, 13 Feb 1860
Ouders, Vader: Johannes Vasseur/Moeder: Maria Bouillouw
Bijzonderheden: Emigratie naar: Williamson, Wayne, NY 13 May 1914/Aankomst op bestemming van POTSDAM 27 May 1914

-Abraham Vasseur: geboren Cadzand, 15 Jun 1888
-Elizabeth Francisca Vasseur: geboren Cadzand, 31 Aug 1889
-Izaak Vasseur: geboren Cadzand, 08 Jul 1896
-Maria Vasseur: geboren Cadzand, 15 May 1892
-Pieter Vasseur: geboren Cadzand, 05 Nov 1897/overleden Williamson, Wayne, NY, Jul 1987
Ouders, Vader: Abraham Vasseur/Moeder: Elizabeth Vasseur
Bijzonderheden: Emigratie naar: Williamson, Wayne, NY 15 Jun 1908/Aankomst op bestemming van POTSDAM 27 May 1914

Abraham Jacobus Vasseur: geboren Cadzand, 01 Feb 1882
Ouders, Vader: Anthonij Jacobus Vasseur/Moeder: Francina Vasseur
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 29 Apr 1886/Aankomst op bestemming van P CALLAND 15 May 1886

Anthonij Vasseur: geboren Cadzand, 25 Apr 1876/overleden Lyons, Wayne, NY, 26 May 1967
Ouders, Vader: Izaak Vasseur/Moeder: Johanna Levina Lijbaart
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 16 Jun 1902/Aankomst op bestemming van RIJNDAM 23 Mar 1902

Anthonij Jacobus Vasseur: geboren Cadzand, 12 Jun 1853
Ouders, Vader: Abraham Vasseur/Moeder: Anna Maria de Rooij
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 29 Apr 1886/Aankomst op bestemming van P CALLAND 15 May 1886

Christina Maria Vasseur: geboren Cadzand, 11 Apr 1909
Ouders, Vader: Jacobus Vasseur/Moeder: Maria Christina Tas
Bijzonderheden: Emigratie naar: Rochester, Monroe, NY 10 Apr 1913/Aankomst op bestemming van NIEUW AMSTERDAM 28 Apr 1913

Elizabeth Vasseur: geboren Cadzand, 17 Nov 1818
Ouders, Vader: Antonie Baptiste Vasseur/Moeder: Elizabeth Christiaansen
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 07 Jun 1849/Aankomst op bestemming van Anstiss 30 Jul 1849

Elizabeth Vasseur: geboren Cadzand, 08 Jun 1854
Ouders, Vader: Jacobus Vasseur/Moeder: Elizabeth de Smidt
Bijzonderheden: Emigratie naar: Williamson, Wayne, NY 13 May 1914/Aankomst op bestemming van POTSDAM 27 May 1914

Francina Vasseur: geboren Cadzand, 10 Apr 1858
Ouders, Vader: Jacobus Vasseur/Moeder: Elizabeth de Smidt
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 29 Apr 1886/Aankomst op bestemming van P CALLAND 15 May 1886

Izaak Vasseur: geboren Cadzand, 23 Mar 1852/overleden Rochester, Monroe, NY, 29 Aug 1928

Ouders, Vader: Johannes Vasseur/Moeder: Maria Bouillouw
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 13 Oct 1891

-Izaak Vasseur: geboren Cadzand, 30 Nov 1867/overleden 23 Mar 1898
-Johannes Vasseur: geboren Cadzand, 08 Aug 1865/overleden vóór 1920
Ouders, Vader: Jacobus Vasseur/Moeder: Elizabeth de Smidt
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 21 Feb 1889/Aankomst op bestemming van P CALLAND 09 Mar 1889

-Izaak Vasseur: geboren Cadzand, 21 Sep 1879
-Jannis Vasseur: geboren Cadzand, 28 Nov 1883
-Jacobus Vasseur: geboren Cadzand, 24 Aug 1889
-Maria Vasseur: geboren Cadzand, 27 Apr 1886/overleden , PA, rond 1959
Ouders, Vader: Izaak Vasseur/Moeder: Francina Maria van Geijten
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 13 Oct 1891

Jacobus Vasseur: geboren Cadzand, 07 Oct 1822
Ouders, Vader: Antonie Baptiste Vasseur/Moeder: Elizabeth Christiaansen
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 21 Feb 1889/Aankomst op bestemming van P CALLAND 09 Mar 1889

Jacobus Vasseur: geboren Cadzand, 01 May 1887/overleden Shortsville, Ontario, NY, Dec 1976
Ouders, Vader: Abraham Vasseur/Moeder: Elizabeth Vasseur
Bijzonderheden: Emigratie naar: Rochester, Monroe, NY 10 Apr 1913/Aankomst op bestemming van NIEUW AMSTERDAM 28 Apr 1913

Jannis Jacobus Vasseur: geboren Cadzand, 05 Dec 1855
Ouders, Vader: Abraham Vasseur/Moeder: Anna Maria de Rooij
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 23 Jun 1886

Johannis Vasseur: geboren Cadzand, 12 Dec 1858
Ouders, Vader: Johannes Vasseur/Moeder: Maria Bouillouw
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 17 Aug 1886

Klazina Vasseur: geboren Cadzand, 30 Dec 1874
Ouders, Vader: Izaak Vasseur/Moeder: Johanna Levina Lijbaart
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 10 Jun 1903/Aankomst op bestemming van RIJNDAM 30 Jun 1903

Maria Vasseur: geboren Cadzand, 25 Jan 1857
Ouders, Vader: Izaak Vasseur/Moeder: Johanna Levina Lijbaart
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 28 Aug 1883

Maria Cornelia Elizabeth Vasseur: geboren Cadzand, 19 Mar 1912
Ouders, Vader: Jacobus Vasseur/Moeder: Maria Christina Tas
Bijzonderheden: Emigratie naar: Rochester, Monroe, NY 10 Apr 1913/Aankomst op bestemming van NIEUW AMSTERDAM 28 Apr 1913

Sara Vasseur: geboren Cadzand, 23 Feb 1878
Ouders, Vader: Izaak Vasseur/Moeder: Johanna Levina Lijbaart
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 08 Mar 1902/Aankomst op bestemming van RIJNDAM 23 Mar 1902

Suzanna Vasseur: geboren Cadzand, 30 Jan 1867/overleden 01 May 1931
Ouders, Vader: Izaak Vasseur/Moeder: Johanna Levina Lijbaart
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 11 Mar 1901/Aankomst op bestemming van MAASDAM 26 Mar 1901

Johanna van der Veere: geboren Cadzand, 28 Apr 1821
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America Mar 1849

Sara van der Veere: geboren Cadzand, 23 Apr 1811/overleden Holland, Sheboygan, WI, 29 Feb 1888
Ouders, Vader: Jozua de Veere/Moeder: Suzanna Faro
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1843/Aankomst op bestemming van EMMA 25 Sep 1844

-Cathalijntje Maria de Veij: geboren Cadzand, 08 Jun 1865
-Sara Wilhelmina de Veij: geboren Cadzand, 07 Apr 1870
-Wilhelmina Sara de Veij: geboren Cadzand, 07 Jan 1867
Ouders, Vader: François de Veij/Moeder: Catholina Maria le Clercq
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 12 Oct 1886

Izaak de Veij: geboren Cadzand, 07 Sep 1877
Ouders, Vader: David Kraaijmes/Moeder: Janna de Veij
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 10 Apr 1878/Aankomst op bestemming van ROTTERDAM 29 Apr 1878

Izaak de Veij: geboren Cadzand, 28 Apr 1903/overleden 1930
Ouders, Vader: Jannis de Veij/Moeder: Janneke Louweret
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 08 Mar 1905/Aankomst op bestemming van STATENDAM 23 Mar 1905

-Janna de Veij: geboren Cadzand, 04 Feb 1854
-Janneke de Veij: geboren Cadzand, 03 Nov 1862/overleden At Sea

-Maria de Veij: geboren Cadzand, 13 Sep 1858
-Pieter de Veij: geboren Cadzand, 27 Mar 1864/overleden Sheboygan, WI, 11 May 1956
Ouders, Vader: Izaak de Veij/Moeder: Janna Louret
Bijzonderheden: Emigratie naar: Holland, Sheboygan, WI 10 Apr 1878/Aankomst op bestemming van ROTTERDAM 29 Apr 1878

Janneke de Veij: geboren Cadzand, 30 May 1877
Ouders, Vader: Abraham de Veij/Moeder: Adriana de Groot
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 10 Apr 1878/Aankomst op bestemming van ROTTERDAM 29 Apr 1878

Maria Cathalijntje de Veij: geboren Cadzand, 30 Apr 1864
Ouders, Vader: François de Veij/Moeder: Catholina Maria le Clercq
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 12 Oct 1886

-Jannis Verbrugge: geboren Cadzand, 14 Jul 1854
-Maria Catharina Verbrugge: geboren Cadzand, 08 Jan 1849
-Pieter Verbrugge: geboren Cadzand, 02 Jan 1851/overleden rond 1942
Ouders, Vader: Jannis Verbrugge/Moeder: Katharina de Bruijne
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 19 Aug 1854/Aankomst op bestemming van ELIZA CHALLORY 06 Oct 1854

-Izaak Verdouw: geboren Cadzand, 18 Jun 1872
-Jacob Verdouw: geboren Cadzand, 06 Oct 1869/overleden tussen 1919-1925
-Katharina Verdouw: geboren Cadzand, 29 Aug 1862
Ouders, Vader: Jacob Verdouw/Moeder: Suzanna Kraaijmes
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 18 Jun 1884/Aankomst op bestemming van W A SCHOLTEN 05 Jul 1884

-Izaak Verdouw: geboren Cadzand, 01 May 1904/overleden Rochester, Monroe, NY, 31 Jan 1995
-Jannis Verdouw: geboren Cadzand, 27 May 1908/overleden Rochester, Monroe, NY, Mar 1977
-Pieter Verdouw: geboren Cadzand, 03 May 1906/overleden 1967
Ouders, Vader: Jannis Pieter Verdouw/Moeder: Maria Catharina le Roij
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 23 May 1910

Jacob Verdouw: geboren Cadzand, 13 Nov 1831/overleden vóór 1910
Ouders, Vader: Jakob Verdouw/Moeder: Katharina Geerssen
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 18 Jun 1884/Aankomst op bestemming van W A SCHOLTEN 05 Jul 1884

Suzanna Verdouw: geboren Cadzand, 13 Jan 1824
Ouders, Vader: Jakob Verdouw/Moeder: Katharina Geerssen
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1871

Suzanna Verdouw: geboren Cadzand, 06 May 1864/overleden 20 Dec 1939
Ouders, Vader: Jacob Verdouw/Moeder: Suzanna Kraaijmes
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 02 Jan 1884

Jan Jacob Verduijn: geboren Cadzand, 31 Jul 1901
Ouders, Vader: Jan Verduijn/Moeder: Anna Maria Bliet
Bijzonderheden: Emigratie naar: Canada 27 Mar 1930/Aankomst op bestemming van DORIC 13 Aug 1927

Neeltje Anna Verduijn: geboren Cadzand, 23 Apr 1921
Ouders, Vader: Jan Jacob Verduijn/Moeder: Catharina Johanna Visser
Bijzonderheden: Emigratie naar: Canada 23 Jun 1928/Aankomst op bestemming van AURANIA 23 Jun 1928

Suzanna Vergucht: geboren Cadzand, 02 Apr 1875/overleden Wayne, NY, rond 1956
Ouders, Vader: Pieter Vergucht/Moeder: Maria Elizabeth Israël
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 09 Jun 1875/Aankomst op bestemming van STEINMANN 07 Jul 1875

Adriana Janneke Vermeulen: geboren Cadzand, 08 Jun 1836
Ouders, Vader: Pieter Vermeulen/Moeder: Adriana Franke
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 29 Jun 1885/Aankomst op bestemming van LEERDAM 18 Jul 1885

Johannes Jacobus Verschage: geboren Cadzand, 24 Jul 1904
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 20 Jan 1926

-Arie Versprille: geboren Cadzand, 10 Mar 1861
-Jannis Versprille: geboren Cadzand, 01 Aug 1862
Ouders, Vader: Hendrik Taillie Versprille/Moeder: Maria Faas
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 23 Apr 1873/Aankomst op bestemming van C F FRENCH 03 Jun 1873

-Elizabeth Versprille: geboren Cadzand, 20 Sep 1865
-Pieter Versprille: geboren Cadzand, 26 Nov 1863
Ouders, Vader: Izaak Versprille/Moeder: Anna du Mez
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 10 Sep 1867/Aankomst op bestemming van ERIN 09 Oct 1867

-Abraham Viënne: geboren Cadzand, 03 Nov 1863/overleden rond 1930
-Albertus Viënne: geboren Cadzand, 19 Sep 1867/overleden Canandaigua, Ontario, NY, 16 Jan 1907

-Izaak Viënne: geboren Cadzand, 23 Sep 1866/overleden Palmyra, Wayne, NY, 29 Jan 1912
-Jozina Maria Viënne: geboren Cadzand, 17 Mar 1869
Ouders, Vader: Izaak Viënne/Moeder: Suzanna de Freijn
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 15 May 1869/Aankomst op bestemming van CITY OF LIMERICK 12 Jun 1869

Pieter de Vuijst: geboren Cadzand, 06 Mar 1891
Ouders, Vader: Abraham de Vuijst/Moeder: Maria la Gasse
Bijzonderheden: Emigratie naar: Rochester, Monroe, NY 15 Mar 1911/Aankomst op bestemming van NOORDAM 04 May 1916

W

Hendrik van de Walle: geboren Cadzand, 28 Jul 1890
Ouders, Vader: Hendrik van de Walle/Moeder: Janneke Vasseur
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 21 Mar 1912/Aankomst op bestemming van NOORDAM 03 Apr 1912

Sidonie van de Water: geboren Cadzand, rond 1876
Ouders, Vader:/Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: 1909/Aankomst op bestemming van NOORDAM 02 Mar 1909

-Abraham van de Wege: geboren Cadzand, 18 Dec 1888
-Johannes van de Wege: geboren Cadzand, 01 Jun 1885
-Pieter Cornelis v.d. Wege: geboren Cadzand, 10 Oct 1886
Ouders, Vader:/Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 07 Nov 1889

-Anna Magdalena Weijkman: geboren Cadzand, 25 Nov 1852
-Elisabeth Weijkman: geboren Cadzand, 14 Jun 1854
-Jannis Weijkman: geboren Cadzand, 22 Sep 1850
Ouders, Vader: Abraham Weijkman/Moeder: Elizabeth Dierckx
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 01 Aug 1854

Elizabeth Weijkman: geboren Cadzand, 22 Oct 1857/overleden 1946
Ouders, Vader: Jannis Weijkman/Moeder: Francina Joris
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 26 Nov 1881/Aankomst op bestemming van BELGENLAND 19 Dec 1881

Jannis Weijkman: geboren Cadzand, 05 Jun 1827
Ouders, Vader: Jannis Weijkman/Moeder: Suzanna den Decker
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 01 Apr 1880/Aankomst op bestemming van ZEELAND 21 Apr 1880

Louisa Sara Weijkman: geboren Cadzand, 14 Oct 1870
Ouders, Vader: Jannis Weijkman/Moeder: Elizabeth Chardin
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 01 Apr 1880

Magdaleena Suzanna Weijkman: geboren Cadzand, 01 Oct 1854/overleden Palmyra, Wayne, NY, 07 Jan 1928
Ouders, Vader: Jannis Weijkman/Moeder: Francina Joris
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 19 Mar 1906/Aankomst op bestemming van POTSDAM 04 Apr 1906

Sara Weijkman: geboren Cadzand, 10 Sep 1800
Ouders, Vader: Jannis Weijkman/Moeder: Elisabeth Pleijte
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 21 Apr 1852/Aankomst op bestemming van FARVLINTA 11 Jun 1855

Jacob de Winne: geboren Cadzand, 26 Mar 1810
Ouders, Vader: Abraham de Winne/Moeder: Marie Le Feber
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 22 Oct 1857/Aankomst op bestemming van Itystein en Welcker 26 Dec 1857

Jozina de Winne: geboren Cadzand, 17 Mar 1858
Ouders, Vader: Izaak de Winne/Moeder: Catharina Kraaijmes
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 10 Mar 1902/Aankomst op bestemming van RIJNDAM 23 Mar 1902

Petrus de Wispelaere: geboren Cadzand, 02 Feb 1874/overleden Newark, Wayne, NY, 01 Sep 1963
Ouders, Vader: Johannes Franciscus de Wispelaere/Moeder: Adriana le Roi
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 16 Jul 1914/Aankomst op bestemming van POTSDAM 03 Jul 1912

Abraham de Witte: geboren Cadzand, 29 Oct 1843
Ouders, Vader: Isaac de Witte/Moeder: Maria Brouwers
Bijzonderheden: Aankomst op bestemming van HENRY SHELTER 07 Jun 1845

Abraham de Witte: geboren Cadzand, 08 Feb 1872
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1880

-Adriaan de Witte: geboren Cadzand, 10 Jan 1879
-Jacobus de Witte: geboren Cadzand, 15 Mar 1875
Ouders, Vader: Abraham de Witte/Moeder: Pieternella Wisse
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 21 May 1883

Anthonette de Witte: geboren Cadzand, 24 Mar 1837
Ouders, Vader: Jacob de Witte/Moeder: Maria Pesteling
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1880

-Catharina de Witte: geboren Cadzand, 04 May 1851
-Pieter de Witte: geboren Cadzand, 29 Nov 1848
Ouders, Vader: Jacob de Witte/Moeder: Maria Pesteling
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 10 Jun 1870/Aankomst op bestemming van NEVADA 05 Jul 1870

Izaak de Witte: geboren Cadzand, 16 Apr 1839
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 12 Dec 1866

Jacob de Witte: geboren Cadzand, 25 Jun 1807
Ouders, Vader: Abraham de Witte/Moeder: Catharina Taillie
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 10 Jun 1870/Aankomst op bestemming van NEVADA 05 Jul 1870

Jakob de Witte: geboren Cadzand, 09 Jun 1841
Ouders, Vader: Jacob de Witte/Moeder: Maria Pesteling
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 04 Oct 1865/Aankomst op bestemming van PRINCETON 19 Dec 1865

Janna de Witte: geboren Cadzand, 11 Jul 1856
Ouders, Vader: Jacob de Witte/Moeder: Maria Pesteling
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 10 Jun 1870/Aankomst op bestemming van NEVADA 05 Jul 1870

Janna de Witte: geboren Cadzand, 10 Oct 1866
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 12 Dec 1866

Maria de Witte: geboren Cadzand, 01 Sep 1843
Ouders, Vader: Jacob de Witte/Moeder: Maria Pesteling
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 13 Sep 1883

Pieter de Witte: geboren Cadzand, 26 Sep 1840
Ouders, Vader: Isaac de Witte/Moeder: Maria Brouwers
Bijzonderheden: Aankomst op bestemming van HENRY SHELTER 07 Jun 1845

Sara de Witte: geboren Cadzand, 26 Jan 1807
Ouders, Vader: Adriaan de Witte/Moeder: Sara de Bruijne
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 05 Sep 1881

-Adriana de Wolf: geboren Cadzand, 11 Feb 1892/overleden Kalamazoo, MI, 06 Nov 1902
-Sara de Wolf: geboren Cadzand, 21 Feb 1893/overleden Kalamazoo, MI, rond 28 Feb 1990
Ouders, Vader: Pieter de Wolf/Moeder: Sara Tiersen
Bijzonderheden: Emigratie naar: Calmero 07 Mar 1902/Aankomst op bestemming van RIJNDAM 23 Mar 1902

-Adriana de Wolf: geboren Cadzand, 27 Jun 1901/overleden Kalamazoo, MI, 05 Aug 1902
-Jacobus de Wolf: geboren Cadzand, 16 Mar 1900/overleden Kalamazoo, MI, 15 Nov 1984
-Maria Adriana de Wolf: geboren Cadzand, 25 Jun 1896/overleden Pompano Beach, Broward, FL, 02 May 1992
Ouders, Vader: Jannis de Wolf/Moeder: Sara Jansen
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 10 Mar 1902/Aankomst op bestemming van RIJNDAM 23 Mar 1902

Elizabeth de Wolf: geboren Cadzand, rond 1882
Ouders, Vader: Izaak de Wolf/Moeder: Maria Wittewrongel
Bijzonderheden: Emigratie naar: Brighton, Monroe, NY 17 Apr 1902/Aankomst op bestemming van POTSDAM 21 Apr 1902

Izaak de Wolf: geboren Cadzand, 09 Feb 1842
Ouders, Vader: Pieter de Wolf/Moeder: Elizabeth Suwijn
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 28 Feb 1896/Emigratie naar: Brighton, Monroe, NY 28 Feb 1896

Izaak de Wolf: geboren Cadzand, 07 Mar 1883/overleden Fallassburg, Kent, MI, 14 Jul 1968
Ouders, Vader: Jakobus de Wolf/Moeder: Adriana van Hanegem
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 10 Apr 1903/Aankomst op bestemming van NOORDAM 18 Apr 1903

-Jacob de Wolf: geboren Cadzand, 19 Feb 1880
-Abraham de Wolf(f): geboren Cadzand, 27 Feb 1882
-Adriana Maria de Wolf(f): geboren Cadzand, 11 Mar 1889
Ouders, Vader: Izaak de Wolf/Moeder: Maria Wittewrongel
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 28 Feb 1896/Emigratie naar: Brighton, Monroe, NY 28 Feb 1896

Jannis de Wolf: geboren Cadzand, 15 Mar 1875/overleden Fallassburg, Kent, MI, 13 Dec 1964
Ouders, Vader: Jakobus de Wolf/Moeder: Adriana van Hanegem
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 10 Mar 1902/Aankomst op bestemming van RIJNDAM 23 Mar 1902

Johanna de Wolf: geboren Cadzand, 04 Dec 1886
Ouders, Vader: /Moeder: Maria de Wolf
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 16 Apr 1892/Aankomst op bestemming van MAASDAM 10 May 1892

Magdaleena de Wolf: geboren Cadzand, 12 Jan 1846
Ouders, Vader: Pieter de Wolf/Moeder: Elizabeth Suwijn
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 12 Jun 1878

Maria de Wolf: geboren Cadzand, 29 Feb 1836
Ouders, Vader: Pieter de Wolf/Moeder: Elizabeth Suwijn
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 17 Jul 1868/Aankomst op bestemming van FREDERIKKE 25 Sep 1868

Pieter de Wolf: geboren Cadzand, 25 Sep 1824
Ouders, Vader: Pieter de Wolf/Moeder: Elizabeth Suwijn
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 30 Jun 1881/Aankomst op bestemming van P CALLAND 16 Jul 1881

Anna de Wolff: geboren Cadzand, 28 Feb 1875
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 28 Feb 1896

-Izaak Pieter de Wolf(f): geboren Cadzand, 19 Oct 1857
-Jacob de Wolf(f): geboren Cadzand, 19 Sep 1865
-Johannes Jacobus de Wolf(f): geboren Cadzand, 15 Oct 1861
Ouders, Vader: Pieter de Wolf/Moeder: Katharina Cappon
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 30 Jun 1881/Aankomst op bestemming van P CALLAND 16 Jul 1881

Jannis de Wolff: geboren Cadzand, 15 Nov 1870
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 28 Feb 1896/Emigratie naar: North America 23 Apr 1892

Jannis de Wolff: geboren Cadzand, 15 Nov 1886
Ouders, Vader: Jannis de Wolff/Moeder: Suzanna Burgel

Pieter de Wolff: geboren Cadzand, 02 Jun 1880
Ouders, Vader: /Moeder: ,
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1880

Pieter Izaak de Wolf(f): geboren Cadzand, 13 Nov 1853
Ouders, Vader: Pieter de Wolf/Moeder: Katharina Cappon
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 1880

Z

Adriaan Zonnevjlle: geboren Cadzand, 29 Nov 1845/overleden 29 Mar 1912
Ouders, Vader: Jannis Zonneville/Moeder: Jannetje de Badts
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 07 Apr 1886

-Adriaan Michiel Zonnevjlle: geboren Cadzand, 12 Jul 1853
-Cathalijntje Zonnevjlle: geboren Cadzand, 16 Feb 1848/overleden Yerseke, 12 Oct 1917
Ouders, Vader: Adriaan Zonnevjlle/Moeder: Johanna Risseeuw
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 10 Jul 1871

Helena Zonnevjlle: geboren Cadzand, 03 Aug 1798
Ouders, Vader: Jacob Zonnevjlle/Moeder: Maria Datthijn
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America rond 1844/Aankomst op bestemming van EMMA 25 Sep 1844

Izaak Zonnevjlle: geboren Cadzand, 08 Nov 1850/overleden 05 Nov 1925
Ouders, Vader: Jannis Zonneville/Moeder: Jannetje de Badts
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 04 Apr 1887

-Izaak Zonnevjlle: geboren Cadzand, 30 Jul 1882/overleden 1939
-Jannetje Pieter Zonnevjlle: geboren Cadzand, 27 Mar 1880
-Johanna Zonnevjlle: geboren Cadzand, 26 Jul 1884/overleden 11 Dec 1944
-Suzanna Dina Zonnevjlle: geboren Cadzand, 18 May 1881
Ouders, Vader: Izaak Zonnevjlle/Moeder: Tannetje Hollebrand
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 04 Apr 1887

Jannetje Pieterella Zonnevjlle: geboren Cadzand, 30 Mar 1849
Ouders, Vader: Jannis Zonneville/Moeder: Jannetje de Badts
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 12 Mar 1874

Jannis Zonnevjlle: geboren Cadzand, 07 Aug 1859/overleden 08 Jul 1929
Ouders, Vader: Jannis Zonneville/Moeder: Jannetje de Badts
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 07 Apr 1886

Pieterella Jannetje Zonnevillje: geboren Cadzand, 08 Mar 1857/overleden Brighton, Monroe, NY, 13 Dec 1935
Ouders, Vader: Jannis Zonneville/Moeder: Jannetje de Badts
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 02 Apr 1877

Adriaan de Zoute: geboren Cadzand, 19 May 1818
Ouders, Vader: Jozias de Zoute/Moeder: Magdalena van Melle
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 05 Apr 1847/Aankomst op bestemming van LOUISA 02 Aug 1847

Isac de Zoute: geboren Cadzand, 14 Aug 1809
Ouders, Vader: Jozias de Zoute/Moeder: Magdalena van Melle
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 05 Apr 1845/Aankomst op bestemming van HENRY SHELTER 07 Jun 1845

Jacobus de Zoute: geboren Cadzand, 18 Jun 1841
Ouders, Vader: Jacobus de Zoute/Moeder: Suzanna de Bruijne
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 10 Apr 1878/Aankomst op bestemming van ROTTERDAM 29 Apr 1878

-Jacobus de Zoute: geboren Cadzand, 19 Jul 1872
-Jannis de Zoute: geboren Cadzand, 07 Nov 1874
-Jozias de Zoute: geboren Cadzand, 16 Nov 1877/overleden At Sea, rond Apr 1878
-Pieter de Zoute: geboren Cadzand, 07 Nov 1873
-Suzanna de Zoute: geboren Cadzand, 12 Feb 1871
-Willem Izaak de Zoute: geboren Cadzand, 29 Nov 1875
Ouders, Vader: Jacobus de Zoute/Moeder: Elizabeth du Bois
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 10 Apr 1878/Aankomst op bestemming van ROTTERDAM 29 Apr 1878

Johanna de Zoute: geboren Cadzand, 15 Nov 1826/overleden Gibbsville, Sheboygan, WI, 1865
Ouders, Vader: Jozias de Zoute/Moeder: Catharina de Bruijne
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America Apr 1847

Jozias de Zoute: geboren Cadzand, 16 Mar 1799
Ouders, Vader: Jozias de Zoute/Moeder: Magdalena van Melle
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 24 Jul 1854/Emigratie naar: Holland, Sheboygan, WI 1854/ Aankomst op bestemming van EDWARD EVERETT 19 Sep 1854

Magdalena de Zoute: geboren Cadzand, 17 Feb 1828
Ouders, Vader: Jozias de Zoute/Moeder: Catharina de Bruijne
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 05 Jun 1852/Aankomst op bestemming van ROSE STANDISH 16 Aug 1852

Suzanna de Zoute: geboren Cadzand, 01 Jul 1839
Ouders, Vader: Jacobus de Zoute/Moeder: Suzanna de Bruijne
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 11 May 1880/Aankomst op bestemming van AMSTERDAM 31 May 1880

Suzanna de Zoute: geboren Cadzand, 21 Apr 1845/overleden a/b Prinses Sophia, 19 May 1847
Ouders, Vader: Adriaan de Zoute/Moeder: Adriana van de Walle
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 05 Apr 1847

Sara Zwavels: geboren Cadzand, 14 Feb 1859
Ouders, Vader: Pieter Zwavels/Moeder: Francina Boekhout
Bijzonderheden: Emigratie naar: North America 15 Jul 1885/Aankomst op bestemming van LEERDAM 18 Jul 1885

Bron:
ancestors.nl
geheugenvannederland.nl
verenigingdelijn.nl
www.zeeuwseankers.nl
historiek.net
familysearch.org
olivetreenealogy.com/ passagierslijsten

ARMOEDE

Als gevolg van de aardappelmisogsten, vooral in 1846-1848 wordt er honger geleden. Bedelend en soms ook stelend vormen de getroffenen met name voor de rijkere boeren een ware plaag.

In 1842 zijn er 16 diefstallen geregistreerd van granen, paardebonen, aardappelen, hoenders en hout. De diefstallen namen af met de stationering van een brigade Marechaussee te voet van 5 man in Kadzand in 1843.

Ook hebben verschillende landbouwers wakers in hun schuren aangesteld om diefstallen te voorkomen, terwijl de gemeenteraad op 15 oktober 1842 een reglement van de Nachtwacht heeft vastgesteld:

-Iedere ingezetene van 21 tot 50 jaar is verplicht de dienst der Nachtwacht uit te oefenen gedurende de wintermaanden, doch alleen wanneer de omstandigheden zulks vorderen tengevolge van een door de gemeenteraad te nemen besluit, waarvan door Burgemeester en Assessoren bij publicatie aan de ingezetenen zal worden kennis gegeven.-

Gemeentearchief:

In de nacht van 31 januari op 1 februari 1843 ontwaarde de waker Jakob van den Broeke in de schuur van landman Adriaan de Bruijne de Jonge enige personen, die daar inbraken. Hierop gingen de Bruijne en 3 knechts met geweren naar buiten en hebben 3 maal geschoten. Door de duisternis zijn de dieven in alle richtingen gevluht met achterlating van 2 dijkhaken en ongeveer 4 mudden tarwe, die zij in de dorsvloer van een hoop hadden afgenomen.

Volgens getuigenis van veldwachter Izaak Clicquennoi en boswachter Pieter Contant kwamen begin februari 1944 Johannes Du Bois en Albert de Freijn ieder met een bos hout uit het bos van de heer Bekaar. Genoemde personen zeiden, dat het hout aan de kant van de weg lag, doch de veldwachter betuigt dat het aan het hout te zien was, dat het vers gekapt was. Bovendien heeft Jannes de Wolf, koewachter bij Contant, du Bois in dit bos hout zien kappen. Bedoelde personen zijn vervolgens voor het gerecht gedaagd.

In de nacht van 4 op 5 november 1945 hebben enige personen beproefd de deur van het huis op het arbeidersplekje van Pieter Contant, bewoond door Pieter de Wolf, open te lopen. Omdat dit niet gelukte hebben zij de Wolf onder bedreiging van ernstige gevolgen, gelast de deur te openen, waaraan hij uit vrees heeft voldaan. Zij hebben daarop 16 of 17 zakken, met zijn naam getekend, gevuld met 6 mudden tarwe en kaf, die Pieter Contant daar had laten dorsen.

In 1846 is de diefstal genoteerd van 1/2 mudda tarwe in de nacht van 23 op 24 januari 1846 bij de molenaar Leendert van Houte van [molen De Kat](#). De daders Jan Francois Dalschaert, oud 18 jaar en zijn zuster Anna, oud 16 jaar, zijn aangehouden.

Citaat uit de Zierikzeesche Courant van 5 juli 1847:

“Als een bewijs der verregaande armoede, welke hier tegenwoordig, midden in den zomer - anders het beste jaargetijde voor de arbeidende klasse - nog heerscht, kan dienen, dat te Sluis, des nachts, buiten de stad, eene wacht gaan moet, ten einde te verhinderen, dat de nog nauwelijks gerijpte aardappelen door de hongerige menigte uit het veld gehaald worden. Hoe verschrikkelijk moeten niet die ongelukkigen lijden; een kille huivering bevangt, wanneer wij daar aan denken.”

De autoriteiten reageren zoals ze ook in vroegere tijd deden: enerzijds door het instellen van burgerwachten die samen met de veldwachters en de marechaussee een oogje in het zeil moesten houden, anderzijds door het verstrekken van extra bedeling. De armoede zelf wordt er uiteraard niet door vermindert. De bedeling was al geregeld in de armenwet van 1818, maar door ingewikkelde procedures, gebaseerd op een nog onvolledige bevolkingsadministratie, komt daar weinig van terecht. Bovendien houdt de gemeente in eerste instantie de Kerk voor verantwoordelijk. In de meeste gevallen is de plaatselijke Kerk zelf armlastig.

In 1854 en 1912 zal een meer gedetailleerde armenwet worden aangenomen. Bedeling in goederen gaf de voorkeur boven bedeling in geld. Uit het onderzoek in 1851 van historicus J. de Bos Kemper blijkt namelijk dat “vroegge huwelijken zonder middel van bestaan, onzedelijkheid en misbruik van sterken drank, gebrek aan lichaamskrachten, gebrek aan spaarzaamheid en gebrek aan opvoeding” de belangrijkste oorzaken van armoede zijn.

Hoe de armen leefden beschrijft dokter J.A. Geill, geneesheer en armdokter, die een treffende beschrijving gaf van het interieur van een arbeiderswoning: “Gij treedt eene ruimte binnen, welke ternauwernood groot genoeg is voor één persoon. Gij ziet daar twee bedsteden of slaaphokken, waarin zeven personen eenen verkwikkenden slaap moeten ontvangen. Er is eene spinde tot berging van het tafelgereedschap, brood, aardappelen en water. Op den steenen of leijnen vloer vindt gij ook eene wieg. Een soort tafel, wat stoelen of banken, soms nog eene kast of kist, voor het niet alledaagsche, een klokje aan de muur, de geschiedenis van Jozef of den verlorene zoon in vier gedrochtelijke taferelen, eenige kommetjes op den schoorsteen: ziedaar het ameublement dier woning.”

Ook de voeding kon de arts maar weinig bekoren: “Op een grooten aarden schotel ligt een berg aardappelen uitgestort, die u soms vrij brutaal met zwarte oogen liggen aantekijken. Gij vindt daarbij ook de dito sauspan, welks inhoud een mengsel is van bierzijn en kattenburger sop, soms met enkele koraaltjes vet daarop drijvende. Daarnaast nog een kommetje met zout, om die flauwe spijs wat hartelijker te doen smaken.”

Bron:

archief gemeent Cadzand, Wim Robijn
Leendert Fremouw
Zierikzeesche Courant

De molen van Aalbrechtse

1900.

Rondom een grondzeiler is eigenlijk altijd een afrastering nodig, want de draaiende wieken zijn een groot gevaar voor mens en dier. Door de gedrongen bouw scheren de draaiende wieken over het erf rondom de molen.

De molen kreeg een kettingkruiwerk, wat een zeldzaam mechanisme is dat enkel in Zeeuws-Vlaanderen en aangrenzend Oost-Vlaanderen te vinden is. Omstreeks 1920 werd het vervangen door een staartkruiwerk.

De vloerbalken zijn op het strand aangespoelde scheepsmasten.

In 1852 wordt de molen eigendom van *Abraham Aalbrechtse* (1826-1903) en *Maria Risseeuw* (1823-1903). Hij is de zoon van *Johannes Aalbrechtse* (1765-1831), molenaar te Zuidzande.

Foto links: het echtpaar met dochter Magdalena. Het geslacht Aalbrechtse in Zeeuws-Vlaanderen is vanouds een molenaarsfamilie. Er bestaat zelfs een familiewapen.

Foto rechts: De schuur rechts is afgebroken. Het pand links is verbouwd tot recreatiewoning. De hoek is afgeschuind om ruimte te maken voor paard en wagen.

De molen heeft geen naam, maar staat bekend als 'De molen van Aalbrechtse'.

Na zijn dood nemen zoon Willem (1858-1926) met echtgenote Elisabeth van Houte (1866-1933) en daarna hun zonen Bram (1895-1945) en Willem (1904-1986) de molen over.

Omdat er vanaf 1927 steeds meer bebouwing, zoals huizen en schuren, aan de Badhuisweg verschijnt, waardoor de molen te weinig wind vangt, wordt het aandrijfwerk geschikt gemaakt voor motoraandrijving. In 1930 is een vergunning aangevraagd voor plaatsing van een 25 pk elektromotor. Uiteindelijk wordt besloten voor aandrijving met een stationair draaiende tractor achter de molen. Omdat het oude systeem geen nut meer heeft, laat de weduwe van de in 1926 gestorven Willem in 1931 de molen van kap en wieken ontdoen. De molen is tot kort na 1940 in gebruik geweest.

Tijdens de bezetting is op het dak een mitrailleur geplaatst met als schootsveld de akkers langs de Ringdijk-Noord, een potentiële landingsbaan. Bij de bevrijding in oktober 1944 is de kelder een schuilplaats voor de bevolking. Omdat die schuilplaats slechts 1.50 hoog is, kan het verblijf niet geriefelijk genoemd worden.

Na de oorlog neemt *Jozias de Hullu*, de vroegere molenaar van de molen aan de Molendijk, het perceel over. Gemaald wordt er niet meer. Enkele jaren later wordt de molen overgenomen door dr. *Timmer*, die tegenover de molen aan de Badhuisweg woonde.

In de jaren '60 doet de molenromp dienst als woning voor wijkzuster *De Jong* van het Groene Kruis. Het consultatiebureau was het pand rechts naast de molen.

Uiteindelijk wordt het grondstuk met de molenromp verkocht aan dhr. *Oostvogel* uit

Rotterdam en door de nieuwe eigenaar in gebruik genomen als recreatiewoning.

Enkele jaren later wordt de molen doorverkocht. De aanvraag van de huidige eigenaar om de molen restaureren met steun van de overheid is door de gemeente Sluis afgewezen. Het welgemeende advies in de kantlijn (letterlijk) was de molenromp af te breken en de ijsselsteentjes te verkopen. Die brengen nog geld op.

Uit 1900 dateren de oudste echte gedrukte prentbriefkaarten of zoals ze populair met een germanisme werden genoemd: aanzichtkaarten.
De eerste bekende commerciële foto's van Cadzand zijn beschikbaar vanaf 1893 (Mariakerk).
De fotograaf voor Zeeuws-Vlaanderen was toen vooral A. van Overbeeke uit Terneuzen.
Het is daarom zeer onwaarschijnlijk dat deze foto van Cadzand uit 1850 is.

De 'levensboom' in het bovenlicht

Een 'levensboom' in het glas van het bovenlicht boven de deur is een gestileerd symbool, dat ook voorkomt als gevelteken op de nok van boerderijen in Oost-Nederland. In bovenlichten (waardoor licht binnenkwam op de gang boven de dichte voordeuren) komen ook andere gietijzeren versieringen voor, als ruitvorm, ovalen en figuren van paarden tot eenhoorns aan toe. Het werd toegepast in het bovenlicht, toen men nog geen grote ruiten aan een stuk kon maken. Omstreeks midden 19de eeuw lukte dit wel. Vanaf die tijd worden zulke gietijzeren ornamenten ook vóór het glas geplaatst.

De levensboom (wereldes Yggdrasil) komen we voor het eerst tegen in de Germaanse religie. De wereldes Yggdrasil is het allesomvattende levenssymbool in de Germaanse mythologie. De Germaan zag zijn eigen wezen weerspiegeld in de gedaante van de es, de boom die hemel en aarde verbindt. Hij draagt de negen werelden, die bewoond worden door goden, mensen, reuzen, trollen, elfen, enz. Zijn kruin reikt tot ver in de hemel waar de beide godenfamilies wonen, de Asen en de Wanen. De stam is de as waaromheen de wereld zich bevindt.

Drie wortels bevestigen hem op zijn plaats en zijn takken vormen het gewelf van de hemel. Uit zijn drie wortels vloeien de wereldstromen waaruit de aarde is ontstaan. Deze es is het middelpunt van het kosmische leven en zoals deze boom het godenheilighdom beschermde, zo stond er vroeger bij elke boerenhoeve een schutsboom.

De indianen kennen de totempaal als beeld voor contact met de onzichtbare wereld. Bij de Egyptenaren is het de obelisk die naar de hemel wijst. Boeddha bereikt verlichting onder een boom. Het Jodendom kent de menora of zevenarmige kandelaar. In de bijbel vinden we de boom van goed en kwaad enerzijds en de boom van het leven anderszijds.

De 'Boom des Levens' als christelijk symbool (arbor vitae) komt in de 16de eeuw op en werd toegepast als gevelteken. Daarbij gold al een voorchristelijke traditie met afweersymbolen als paardenkoppen en donderbezem. Nu kwam er een christelijk teken bij, dat het boerengezin en de 'boerenvoortvaring' beschermde tegen onheil.

De levensboom heeft iets van de paradijsboom uit het bijbelverhaal, maar ook het oude meiboomelement speelt mee. Vooral in protestante kringen is de levensboom toegepast ter versiering van

boerderijen en voorname burgerpanden. Vanuit die traditie kwam in de 19de eeuw de levensboom in het bovenlicht terecht.

De Grindweg naar Zuidzande

In de XIIIde eeuw vormt zich een pad vanaf het veer bij Zuidzande naar de Mariakerk in Cadzand. Deze weg heet in de volksmond (Sinte) Marien Weghe.

Het zijn zandwegen, en 's winters onbegaanbare modderwegen. Wat een vooruitgang is dan het verharden van een weg met grind!

Uit het Verslag aan de Koning van Openbare Werken, 1853:

<p>Grindweg van Cadzand naar Zuidzande genaamd de Maria weg, ter lengte van 4091 el.</p>	<p>Van de gemeenten Cadzand en Zuidzande en de watering van Cadzand, onder genot van ongeveer f 10,000 uit de beschikbaar gebleven gelden van het voormalig fonds tot verbetering der wegen in het 4de district van Zeeland en van f 7250 als renteloos voorschot van de provincie.</p>	<p>Als boven.</p>	<p>f 17,650.</p>	<p>De gemeente Cadzand en het noord-westelijk deel van Staats-Vlaanderen zullen, na de voltooiing van dit werk, verbonden zijn met den provincialen straatweg van Zuidzande naar Oostburg, en alzoo met den door Oostburg loopenden straatweg van Breekens naar de grenzen van Oost-Vlaanderen en West-Vlaanderen (grootte weg der 1ste en 2de klasse).</p>
--	---	-------------------	------------------	---

Al enkele jaren klaagden de inwoners van Cadzand en Zuidzande over de slechte staat waarin de modderweg verkeerde. Hoe verheugd men in 1854 was bij de opening van een grindweg van Cadzand naar Zuidzande leren ons onderstaande liederen. De van 1837 tot 1880 aangestelde openbaar onderwijzer van Cadzand, Adam Meskes (1810-1882), klom in de pen en dichtte verschillende feestliederen, die door de jongens en meisjes werden gezongen toen deze weg officieel werd geopend. Eerst een lied toen de jeugd opmarcheerde naar de nieuwe grindweg. Bij de aankomst aan de nieuwe grindweg volgde een tweede lied, onmiddellijk na de eerste toespraak weer een lied, eveneens na de tweede toespraak. Na de inwijding werd weer gezongen. Uit deze liederen bleek hoe slecht de toestand voorheen was en hoe blij men was met de nieuwe weg.

De twee meest treffende liederen willen wij hier laten volgen.

Vierde zang, om te zingen na de tweede toespraak.

Wijze: Van het Oogstlied: Ziet hoe de zon reeds opwaarts snelt.

Wat heil! de nieuwe weg is klaar,
Ook is het wijdings-feestuur daar;
Komt vieren wij deez' blijden stond,
als 't meisjes (jongens) past met hart en mond.

Ziet, ziet, hoe elk is op de been,
Elk spoedt zich naar den Grindweg heen,
Den weg, weleer zoo bijster slecht
En thans zoo heerlijk aangelegd.

Wij juichen in dien gunst'gen keer,
Hier toch, hier wacht geen slijk ons meer;
Wie thans eens naar Zuidzande wil,
Wordt niet meer vuil tot aan de bil;

Thans wordt geen klagt hier meer gehoord,
Geen reiz'ger in zijn plan gestoord,
Verdwenen is het naar moeras
Dat elk een doorn in d'oogen was.

Kom vrij nu, Herfst en Wintertijd,
Voor ons ook werd de kring verwijd!
De kring die ons als gansch omsloot
En ons slechts lust tot sluim'ren bood.

Heil hun! die ons dit voorregt boon,
De dank des harten zij hun loon;
Wie voor elk goed erkent'lijk is
Kweekt aller gunst, dit is gewis.

Na de inwijding van de Grindweg werd door de jongens en meisjes het navolgende lied gezongen op de wijze van 10 VIVAT! 10 VIVAT!

Er lag voorheen, aan 't dorp Kadzand
Een bijster slechte weg.
Een weg dien elk met zorg vermeed
Als men door 't land een toertje deed;
Zodat dit Dorp slechts werd bezocht
Als men daar wezen moest.

Want in den Herfst en Wintertijd
Ja, zelfs in 't Voorjaar nog,
Was deze weg een lange waterplas,
Had hij zeer veel van een moeras;
Waardoor hij, negen maanden lang
Schier gansch onreisbaar bleef!

En was de lieve zomer daar,
Dat ieder wand'len wil
Dan bood hij stof en kluiten aan
Zoodat men, telkens onder 't gaan
Op 't jammerlijkst den voet zich stiet
Of gansch bestoven werd!

En koos de Wandelaar het pad
Ver zijde vam dien weg.
Dan ja, had hij de kluiten niet,
Noch van het stof vermeld verdriet.
Maar werd hij, als er regen viel Te halven lijve nat.

Dit kwaad, dit schroom'lijk ongerief
Kon langer niet bestaan.
En deed het Plaatselijk Bestuur
Met frissche'kracht en jeugdig vuur
Naar midd'len van herstelling zien.
Tot ieders deugd'lijk heil!

Na rijp, maar tevens kloek beraad
Kwam men tot een besluit.
Men wilde dien begrinden doen
Maar eerst voor overvloeiing hoen,
Waartoe men dien verhoogen moest
Tot boven 't waterpeil.

Dit gansch niet onbelangrijk werk
Werd weldra aanbesteed.
Men groef, men krooi en repte de hand.
En spoedig kwam de weg tot stand.
Zoo flink, en tot het doel geschikt

Als zich die thans vertoont!

Komt, Vreemdelingen! Komt en ziet
Of 't niet de waarheid is.
Komt, komt vooral op deze dag,
Den schoonsten dien ons oog ooit zag
Waarop die – heerlijk uitgedoscht,
Op 't schoonst wordt ingewijd.

EMIGRATIE NAAR BRAZILIË

Zeeuwen hebben al in de zeventiende en achttiende eeuw een belangrijke rol gespeeld in de geschiedenis van de gebieden aan de noordoostkust van Zuid-Amerika, de zogenaamde Wilde Kust, en in het Caribische gebied. Het eiland Tobago stond bekend als Nieuw Walcheren, en aan de rivieren Demerary, Essequibo, Pomeroon en Berbice, in het tegenwoordige Frans en Brits Guyana, lagen ooit nederzettingen en plantages met namen als Vlissingen en Nieuw Middelburgh. Deze moesten worden prijsgegeven, omdat dat gebied in de Portugese kolonie Brazilië lag.

Armoede in West-Zeeuws-Vlaanderen.

De snelle bevolkingsgroei vanaf 1830 ging gepaard met een toename van het aantal arbeiders. De economische, sociale en religieuze omstandigheden in Nederland na 1845 waren voor de landarbeiders allesbehalve rooskleurig: aardappelziektes, lage lonen, hoge kindersterfte, slechte hygiënische omstandigheden, hoge belastingen en weinig hoop op een betere levensstandaard. Er heerst een omvangrijke werkeloosheid. Het Kerkelijke armenbestuur (waar de boeren zitting in hebben) is onvoldoende in staat de nood van hun arme geloofsgenoten te lenigen. Door honger en armoede gedreven ontstaan bendes die op hongertocht gaan. Ze dreigen de schuur in de brand te steken als de boer niet over de brug komt met voedsel of geld. Door de sociale onrust die ontstaat wordt West Zeeuws-Vlaanderen door de overheid als

probleemgebied aangewezen.

Emigratie naar Brazilië, Espírito Santo.

In die crisisperiode werft Brazilië actief families voor haar landbouwkolonies. De Antwerpse scheepvaartmaatschappij Steinmann en Co. te Antwerpen laat ronselaars (agenten/tussenpersonen) rondgaan met een uitgebreide wervingsfolder voor de particuliere landbouwkolonie Rio Novo in Espírito Santo, een deelstaat tussen Rio de Janeiro en Bahia. Een van deze ronselaars was molenmaker Abraham de Groot uit Nieuwvliet.

In de meest kleurige omschrijvingen worden in die folder de grote voordelen uiteengezet om zich in de kolonie Rio Novo te komen vestigen:

De emigranten krijgen in erfpacht een stuk ontgonnen grond van 30 ha, waar ze zich als zelfstandige boeren kunnen vestigen. Zij krijgen tot hun beschikking een comfortabel huis, een kleine koffieplantage, maïs, maniok en bonen geplant, kippen en varkens om een veehouderij te beginnen, en alle andere producten die nodig zijn tot de eerste eigen productie waarvan het noodzakelijke wordt afgenomen voor de betaling van de verstrekte voorschotten. Volgens een berekening in de folder zal de landarbeider binnen een jaar een onafhankelijk mens zijn en kan hij met zijn familie zonder schulden en in welstand leven. "De kosten van de bootreis kunt u later rustig terugbetalen met de vrucht van uw arbeid."

Er komt een emigrantenstroom uit West Zeeuws-Vlaanderen op gang. Tussen 1847 en 1895 emigreren 504 West Zeeuws-Vlamingen naar de Braziliaanse deelstaat Espírito Santo. Drie dagen lopen naar Antwerpen hebben de emigranten uit het Land van Cadzand voor de boeg. Paard en wagen gaan mee voor de kleine kinderen en de bagage. Overnachten doen ze in boerenschuren.

De reis per zeilschip duurt 84 dagen. De maatschappij zorgt voor zoet water en ruime slaapplekken. De passagiers moeten zelf voor beddegoed en proviand zorgdragen. Sommigen nemen ook zaai- en plantgoed mee.

De overtochten waren allerminst plezierreisjes. Opeengepakt in het ruim en slechte hygiënische omstandigheden veroorzaakten ziektes en sterfgevallen. Bij zware storm dreven de schepen van de route af en moet de reis veel langer geduurd hebben dan gepland. Bij windstille moest geroeid worden. Achterstand op het reisschema hield bijna altijd gebrek aan voedsel, water en kolen in.

vertrokken op ca. april 1858:

Dierings Jannis 22-04-1806
Neufeglese Cornelia 18-06-1806
Dierings Abraham 12-03-1836
Dierings Machiel 20-05-1840
Dierings Pieter 24-07-1844
Dierings Adriaan 26-03-1846
Dierings Izaak 15-05-1848
Dierings Suzanna 17-04-1854
Dierings Carolina 10-07-1829

Bogaard Pieter 23-01-1813
de Wagemaker Tannetje 14-06-1820
Bogaard Sara Magdalena 21-12-1842
Bogaard Maria 13-11-1847
Bogaard Magdalena 02-08-1849
Bogaard Tannetje 23-04-1824
Bogaard Pieter Johannes 12-09-1855
Bogaard Anthonetta 13-04-1858

van den Broecke Adriaan 10-01-1815
deVeij Pieterella 02-04-1815
van den Broecke Jacob 09-11-1840
van den Broecke Adriaan 02-07-1844
van den Broecke Leenden 02-09-1846
van den Broecke Comelia 20-02-1842

van den Broecke Pieter 02-04-1850
van den Broecke Jannis 02-04-1850
van den Broecke Marinus 04-10-1851
van den Broecke Daniel 13-07-1854
van den Broecke Izaak 08-10-1857

Wensch Jacob 18-01-1815
de Rooij Janneke Maria 30-03-1831
Wensch Abraham 06-09-1850
Wensch Maria 04-05-1857

vertrokken op 19 februari 1859 uit Cadzand:

Jacobs Jannis 26-05-1822
la Gasse Cornelia 21-10-1844
Jacobs Adriana 9-02-1847
Jacobs Johannes 30-09-1853
Jacobs Izaak 18-03-1855
Jacobs Jannis 17-06-1857

vertrokken op 25 februari 1859 uit Zuidzande:

Mabelus Jacob 19-6-1813
Porreij Maria 21-08-1823
Mabelus Maria 4-04-1854
de Visser Janneke 15-03-1819

vertrokken op 10 februari 1860 uit Cadzand:

Louwers Pieter 15-02-1831
de Buijne Janneke 16-10-1830
Louwers Maria 22-10-1853
Louwers Pieter 4-10-1858
(Pieter Louwers is in Rio de Janeiro overleden en Janneke de Bruyne is opnieuw getrouwd met Bram Hese uit Santa Maria.)

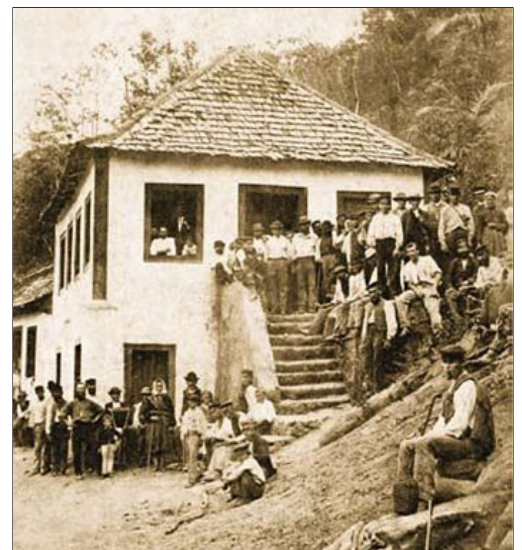
Hoevenaar Abraham 03-10-1818
Baas Catharina 01-04-1821
Hoevenaar Janna Catharina 01-04-1847
Hoevenaar Adriana 27-12-1850
Hoevenaar Katholijntje 16-09-1852

le Mahieu Abraham 13-11-1826
la Gasse Katharina 28-06-1815
le Mahieu Izaak 16-01-1854
Israël Katharina 09-08-1835
Israël Jacob 27-05-1837
le Mahieu Maria 15-10-1852
le Mahieu Abraham Louis 07-09-1854
le Mahieu Elizabeth 30-01-1856
Israël Johannes 18-03-1856
de Maker Izaak 06-04-1795

de Ruijsscher Magdalena Joh. 25-05-1812
Neuféglise Joseph 25-11-1833
de Boo Magdalena 06-11-1822
Neuféglise Abraham 16-11-1856
Neuféglise Joseph 19-07-1859

Op 16 juni 1859 vaart de kustboot Mucury de baai van Vitória binnen met aan boord tientallen families voor Espírito Santo. Onder hen zijn 12 families uit het Land van Cadzand. Er zullen in 1860 en 1861 nog 2 groepen volgen. Na 3 weken vertrekken de pioniers via de rivier Santa Maria naar de Kolonie Santa Leopoldina met een totale oppervlakte van 567 km². Het gebied is verdeeld in stukken van 25-30ha. Het gebied van de Hollanders heet Holanda. Elk gezin komt in aanmerking voor een colônias (perceel).

De riante woningen blijken hutten, bestaande uit 4 palen en een dak van palmladeren. De colônias zijn oerwoud en bestaan voor een deel uit rotsen en stenen. De grond is van slechte kwaliteit. Door de slordige landmeting ontstaat tot op de dag van vandaag veel verwarring. Er woonden nog Indianen in Holanda. Die zijn in opdracht van de regering doodgeschoten. Dat mocht volgens een grondwet uit 1850. Het waren Tapuïnen, een wild volk. Tienduizenden Indianen hebben zo het leven gelaten.

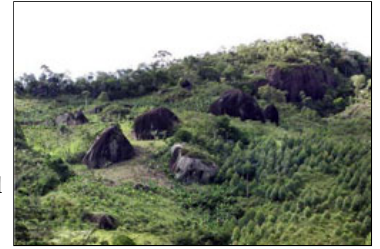
De financiële zaken worden geregeld. De nieuwe bezitters moeten voor het einde van het tweede jaar beginnen met de afbetaling van de grond, dat in drie gelijke termijnen en binnen zes jaar afbetaald moet zijn. De hut moet vervangen worden door een woning en binnen zes maanden moet een stuk grond in cultuur gebracht worden. Na betaling krijgen ze de eigendomspapieren. Er is geen koffieplantage, geen maïs en geen moniak geplant, er zijn geen kippen en varkens. Er zijn geen artsen en medicijnen en er is geen school. De eerste twee maanden wordt volgens contract voedsel verstrekt. De financiële ondersteuning daarvoor is veel te laag en wordt vaak niet uitbetaald. Kortom, niets te zien van de schone beloften in de folder.

Na vier jaar kunnen veel kolonisten nog niet leven van hun perceel. Door honger en geldgebrek gedreven verkopen

sommigen hun grond en vertrekken. Anderen zoeken werk op de omliggende fazendas (boerderijen) van de Brazilianen.

De Zwitserse Baron Johan von Tschudi, op bezoek in de kolonie, ontdekt dat er veel geld verdwijnt in de zakken van corrupte ambtenaren en schrijft een brief naar de regering over de erbarmelijke toestand waarin de pioniers, maar vooral de Hollanders verkeren. Daarop schrijft een regeringsambtenaar in zijn verslag aan de keizer: "De Hollanders zijn indolent en onvoorzichtig. Zij hebben gebrek aan ondernemingsgeest en dat stagneert hun vooruitgang. Ze kunnen als de meest ongelukkigste van de hele kolonie Santa Leopoldina worden beschouwd."

Het resultaat is, dat grond niet meer wordt toegewezen, steun in de vorm van onderwijs, gezondheidszorg en landbouwvoorlichting niet meer wordt gegeven. Ze hebben geen kiesrecht meer en geen dienstplicht. De Hollanders zijn geïsoleerd, maar gaan zelfstandig verder.

Dank zij de koffieteelt maakt de Comunidade Holanda rond de eeuwwisseling een relatief welvarende tijd door. In de jaren erna raakte de grond uitgeput en vertrokken veel Hollanders naar onontgonnen gronden in de omgeving. Onontgonnen grond in cultuur brengen, er op wonen en produceren geeft recht op eigendom.

Geleidelijk aan hebben de verschillende nationaliteiten immigranten zich vermengt. Het aantal Hollands/ Braziliaanse gezinnen is in 1980 gestegen tot 50%. Er wordt nog door een enkeling Zeeuws gesproken, door de jongeren al helemaal niet, foto's zijn verdwenen, in het graf van de overledene meegegeven of vergaan. (foto uit 1996)

Emigratie naar Brazilië, Santa Catarina.

Een groep die in 1861 naar Brazilië emigreerde, kwam uit Cadzand. Zij voegden zich bij een Duitse kolonie in Santa Catarina, 1000 km zuidelijk van Espirito Santo. Het was de familie Abraham Louret/Lauret met zijn vrouw Sara Morel en hun 7 kinderen Isaac (in Nieuwvliet geboren), Daniel, Jacob, Suzanna, Abraham, Pieter en Jannis. De overige families uit Cadzand waren Le Mahieu, Israel, Louret/Lauret, De Freijn, Dumes (uit Nieuwvliet), de Roo, van Roo, Vermoelen, Crinice en Borgo.

vertrokken op 15 februari 1861 uit Zuidzande:

Crinice Pieternella 17-03-1849

vertrokken op 22 maart 1861 uit Cadzand:

Lauret/Louret Abraham 26-10-1817

Morel Sara 06-12-1823

Lauret/Louret Daniël 23-08-1847

Lauret/Louret Jacob 30-11-1849

Lauret/Louret Abraham 9-01-1853

Lauret/Louret Pieter 28-05-1856

Lauret/Louret Suzanna 30-04-1858

Lauret/Louret Jannis 26-06-1860

de Freijn Pieter 12-05-1825

Burgel Adriana 20-08-1822

Burgel Jacob 29-11-1849

de Freijn Elizabeth Cath. 22-05-1852

de Freijn Izaak 26-07-1854

de Freijn Catharina 14-11-1856

de Freijn Maria 30-06-1860

de Reu Abraham 03-11-1798

Callaert Catharina 13-01-1800

de Reu Anna 22-06-1839

de Reu Jacob 27-03-1842

(Volgens bevolkingsregister Cadzand zijn Abraham de Reu en Catharina Callaert naar Noord-Amerika geëmigreerd. Daar ging hun zoon Jannis de Reu heen op 24 oktober 1854)

Foto v.l.n.r. Jacob Lauret/Louret, zijn vrouw Emilie Berger (Duitse), Abraham Lauret/Louret, zijn vrouw Elisabeth le Mahieu

Foto rechter persoon: Jacob Dumes sr. en naast hem zijn vrouw Ida van Freijn, dochter van Adriana Burgel en Pieter de Freijn geb in Brazilië

Foto links: Catharina de Freijn, geboren in Cadzand.

Foto midden: Daniel Lauret, geboren in Cadzand, stierf ongetrouwd.

Foto rechts: Isaac Defrey, zoon van Jacob Defrey (Burgel).

In deze Duitse kolonie bleven de Hollanders op zichzelf, enkele generaties lang trouwden ze

onderling. De kolonie was niet rijk, maar had een beter bestaan dan de families in Espérito Santo. De voertaal werd al snel Duits en uiteindelijk vermengden de Zeeuwen zich met de overigen. De families Lauret, Le Mahieu en Israël zijn onderling verweven, zozeer zelfs dat er tegenwoordig mensen zijn die alleen uit deze drie families nakomelingen hebben. De families Van Roo, De Roo, Vermoelen, Crince en Borgo kwamen ook naar Santa Catarina, maar ze waren verder weg van de Duitse kolonie. Heden ten dage spreken nog 1 of 2 mensen (oud-)Zeeuws.

Bron:

Dr. J. de Hullu; naamlijst van enige personen, ongepubliceerd; Zeeuws Archief.

G.A.C. van Vooren; Emigranten uit West Zeeuws-Vlaanderen naar Brazilië 1858-1862.

Ton Roos en Margje Eshuis; Op een dag zullen ze ons vinden, 2008.

Google Earth 2005.

Zierikzeese Courant van 5 juli 1847.

P.Z.C. van 16 aug. 2008.

Gottschalk, M.K.E.; Historische Geografie van Westelijk Zeeuws-Vlaanderen, deel II, 1958.

Lucas Laureth, Santa Catarina (BR)

Cadzandgeschiedenis.nl

HET DORPSLEVEN IN CADZAND (periode 1865-1923)

Dit verslag is in 1965 opgetekend uit de mond van Abraham/Bram de Smidt jr. (1881-1952), zoon van prediker-evangelist Wouter de Smidt sr. (1838-1920) en Katholijntje Clicquennoie (1840-1923) uit Cadzand.

De beschrijving bestaat uit drie hoofdstukken:

- De voorvallen bij de grootvader van zijn aanstaande vrouw in de periode 1865 tot 1870 op hofstede De Vijverhoeve,
- Het huwelijk en de vestiging van de ouders van zijn aanstaande vrouw in de periode 1870 tot 1910 op de hofstede aan de Mariaweg,
- Het huwelijk en de vestiging van Bram de Smidt jr. en zijn vrouw in de periode 1910 tot 1923 in de Prinsestraat..

INLEIDING

Ik (*Bram de Smidt jr.*) wil je iets vertellen over het leven van mama sinds haar jeugd. Om te beginnen wil ik een beetje verder teruggaan, tot de maand december 1865, dat is dus precies honderd jaar geleden. Wij, de kinderen, weten nog zo'n beetje hoe het leven in die tijd was, maar onze kinderen weten er minder over. Daarom ga ik zo ver terug in de tijd.

Als we ergens naar toe wilden, had je als landbouwer keuze uit twee mogelijkheden, je ging te voet of met de kar (paardenwagen). De wegen waren in slechte staat en alleen de grootste waren verhard, alle andere wegen waren karresporen en daardoor onbegaanbaar in de winter. 's Zondags, als we te voet naar de kerkdienst gingen, droegen we laarzen om niet met natte voeten aan te komen.

Bijna alle boerderijen lagen in het buitengebied, soms heel ver van het dorp. Gaande van Breskens naar Cadzand, was het de laatste boerderij 3 kilometer voor aankomst in het dorp, en bijna alle velden in de omtrek van 2 kilometer behoorden daarbij. Naar deze boerderij (nu Vijverhoeve, Provincialeweg 1) wil ik je meenemen. Hij behoorde toe aan Izaak Cappon en Janneke Frelie, de grootouders van mijn moeder.

Periode 1865-1870, HOFSTEDE DE VIJVERHOEVE

Foto links: In 1835 is de hofstede eigendom geworden van Izaak Cappon (1805-1870), getrouwd met Janneke Frelie (1802-1882).

Het is 16 december 1865, 8 uur 's avonds. De landbouwers met grote zonen en dochters hebben 's winters geen ander personeel op de boerderij. De familie Cappon zit aan tafel om de laatste maaltijd van de dag te beginnen voordat ze naar bed gaan. Dus vader en moeder en hun 6 kinderen. Wat zeg ik? Zes?! Er zijn er slechts vijf, omdat een plek leeg is. Zoon Jannes is niet thuisgekomen. Papa kijkt al op zijn horloge, mama zwijgt, niemand zegt een woord, maar het is tijd om te beginnen met eten. Zoals gewoonlijk, is de maaltijd een bord karnemelkse pap. Ze zijn nauwelijks begonnen als de deur open gaat en Jannes verschijnt, buiten adem en bezweet, omdat hij hard had gelopen. "Goedenavond iedereen!" zegt hij, werpt een blik op de grote klok en op het gezicht van papa. Hij wil aan tafel gaan zitten, maar de strenge stem van papa belet hem dat: "Jannes, ga onmiddellijk naar bed!" "Ja, maar vader luister..." "Geen "Ja, maar", ga heen, zeg ik je! Een kind dat nog geen 22 jaar oud is moet om 8 uur thuis zijn. Dat weet je, en omdat je 3 minuten te laat bent, ben je ongehoorzaam! Morgen praten we erover!" Jannes durft daar niets op te zeggen en gaat naar bed.

Eenmaal in bed, valt hij niet meteen in slaap. Hij vreest voor de volgende dag en ziet nog steeds het strenge en boze gezicht van zijn vader, maar hij heeft ook een warm gevoel in zijn hart, want hij ziet ook een ander gezicht. Het gezicht van een mooi jong meisje, dat vandaag haar 20ste verjaardag heeft gevierd, en heeft daar met andere jongeren aan deelgenomen zonder dat zijn ouders dat wisten. De volgende dag, na het ontbijt, als alle kinderen aan het werk zijn, moet Jannes voor de ouderlijke rechtbank verschijnen: "Leg nu uit waarom je gisteravond te laat was!" "Welnu, vader, in het dorp ontmoette ik de kinderen van Izaak de Bruyne van de boerderij bij de duinen (Lange Strinkweg 1), en ze nodigden me uit om met hen mee te gaan omdat ze een verjaardag thuis vierden, dus ging ik mee. Ik kon niet weggaan voordat de maaltijd voorbij was, en met deze slechte wegen, duurt het een uur om hier te komen." "Welke van de 8 jongens vierde zijn verjaardag?" Jannes heeft deze vraag niet verwacht, hij bloost en zegt: "Geen enkele!" "En je vertelde me...? Ah ah, nu begrijp ik het, het was natuurlijk één van de vijf dochters! Welke?" Jannes ziet dat hij niets kan verbergen en antwoordt: "Het was Anne-Catherine die haar 20ste verjaardag vierde", en met verzameling van al zijn moed, voegt hij eraan toe: "En Vader, wij houden van elkaar!" Het hoge woord is eruit en hij slaakt een zucht van verlichting. Hij kijkt naar het gezicht van zijn vader die nadenkt. Hij ziet geen boosheid meer. Na een moment spreekt papa opnieuw: "Jannes, ik begrijp goed dat je op een dag zult willen trouwen. Over twee maanden, als je 22 jaar bent, wil ik je niet verbieden dit jonge meisje te bezoeken. Het is een eerlijke familie, en door de vroegtijdige dood..."

(Helaas ontbreekt er een pagina in het originele document. Echter, uit de informatie die we hebben gekregen, is de moeder van deze familie te vroeg overleden (Elizabeth Claerbaut, overleden op 27 juli 1851))

Periode 1870-1910, HOFSTEDE MARIAWEG

Lente 1870. Wanneer we het pad dat ons leidt naar de boerderij van Izaak Cappon te Cadzand volgen, zien we rechts van ons, in een veld, een grote drukte. Metselaars en timmerlieden bouwen aan een nieuwe boerderij (Mariaweg, nu Zuidzandseweg 22). De weg is inmiddels verhard (grintweg in 1854) en je kunt er vrij gemakkelijk overheen, dus is het een goede plek om een boerderij te bouwen op 2 km. afstand van het dorp, en je hebt geen hinder van de burens.

In deze boerderij zullen zich in de herfst vestigen, Jannes Cappon (1844-1907) en Anna Catharina de Bruyne (1846-1896). Hun huwelijk wordt voltrokken op 6 oktober 1870.

Uit dit huwelijk worden 12 kinderen geboren, Izaak, Jannes, een doodgeboren en Jacob. Het vijfde is een klein meisje, Janneke, dat op de leeftijd van 6 jaar overlijdt, de 6e Abraham, de 7e, een jongen, Adriaan, heeft slechts 5 weken geleefd, nog een Adriaan, Jozias en Pieter.

Nummer 11 is weer een meisje, Elisabeth, geboren op 31 december 1885. De 12e was nog een zoon, Mattheus.

Dus kort samengevat, Mama (Elisabeth, mijn toekomstige vrouw) is het enige meisje tussen de acht broers. Geen wonder dat ze de voorkeur geeft aan buiten spelen met haar broers, dan alleen maar met een pop. De eerste jaren verstrijken kalm en zonder veel problemen, maar een kind dat 6 jaar wordt moet naar school, en daar beginnen de eerste problemen. Een school op 2 km van huis is geen probleem, maar die school in Cadzand is een openbare school en geen Christelijke, en haar vader wil dat zijn kinderen naar een Christelijke school gaan, die 6 km van huis in Groede staat. Dus op een mooie ochtend zien we van de boerderij van Cappon een klein meisje van 6 jaar tussen haar grote broers te voet naar school vertrekken. Als we heden ten dage 2 km moeten lopen lijkt dat ver, en 6 km is enorm. Maar in die tijd hebben de kinderen geen andere keuze dan te voet gaan, en een erg strenge vader heb je maar te gehoorzamen.

Hun vader (Jannes Cappon, mijn toekomstige schoonvader) heeft ook gezegd dat de jongsten niet elke avond naar huis zouden komen, want om elke dag 12 km. te lopen is te veel. Dus gaan ze op maandagochtend van huis en komen terug op vrijdagavond. De jongsten keren elke avond tot halverwege terug, waar ze blijven slapen in een huisje bij een oudere vrouw. Men kan zich eenvoudig voorstellen dat het voor de kleine kinderen treurig is om hun broers naar huis te zien gaan en zij gedwongen worden om daar te blijven, in een kleine kamer, slecht verlicht door een olielamp; de hele avond zittend rond de tafel, niet in staat om buiten te spelen. Vooral 's winters, is het zeer pijnlijk, in die lange donkere avonden met als enige metgezel, een oude vrouw van 70 jaar. Ik vond het niet verwonderlijk toen mama (mijn toekomstige vrouw) me vertelde, dat het passeren van deze plek haar en haar enige nog in leven zijnde broer een gevoel van walging gaf. Hoe graag zouden ze niet met de anderen naar huis zijn gegaan, waar hun ouders wachten, maar vader Jannes wil dat niet en zijn wil is wet. Elke zaterdag is een feestdag, de hele dag bij mama blijven. Helaas, het duurt niet lang, want het grootste ongeluk dat een man of kind kan overkomen is met hen gebeurd. Op 11 maart 1896, dus op de leeftijd van slechts 50 jaar, sterft moeder (mijn schoonmoeder). Wat een groot verlies! De enige vreugde en steun die mama voor haar was, is voor altijd verloren. Haar vader bekommert zich niet veel om haar, omdat ze maar een meisje is en in die tijd telden meisjes niet mee. Geen wonder dat mama (mijn toekomstige vrouw) zich in toenemende mate hecht aan haar broers, vooral degenen van ongeveer haar leeftijd.

Vanaf hun 10e jaar, zijn de kinderen oud genoeg om elke avond naar huis te komen en dus moeten ze elke dag 12 km lopen, 's zomers is dat nog te doen, maar ze lopen in elk weer: warm of koud, regen, mist, sneeuw, onweer, niets belet hen de tocht te maken. Je begrijpt dat ze het in hun jeugd niet gemakkelijk hadden.

In haar jeugd, had mama een heleboel grote wratten op haar handen. Ze heeft alles geprobeerd om ze weg te krijgen, maar niets hielp. Maar op een dag kwam één van de handelaren die regelmatig langs kwamen en vaak in de schuur sliepen, met een goede remedie: je moet het warme bloed van een muis op de wratten smeren. Zoals alle meisjes, had mama een grote angst voor muizen, maar de grote wratten waren haar een doorn in het oog, dus nam ze het vaste voornemen om het te proberen. Op een dag, hadden haar broers een levende muis gevangen en brachten die naar hun zus. Ze gaven haar hun zakmes om de muis te doden, en dan haar handen in te wrijven met het bloedende dier. Ze deed het met luid gegil en kloppend hart. U begrijpt dat het beangstigend klonk en dat ze overstuur was. Gelukkig is de remedie effectief gebleken en zijn alle wratten verdwenen.

Een meisje tussen zoveel broers wordt dikwijls geplaagd en natuurlijk vindt ze dat niet leuk. Als zoiets gebeurt, loopt ze snel naar huis en als ze bij de voordeur is, roept ze woedend allerlei verwensingen. Maar vreemd genoeg, als ze boos is, roept ze alles wat ze te zeggen heeft in rijm. Je zou zeggen dat ze in het Nederlands roept, maar helaas, je kunt het niet vertalen, maar het klinkt vermakelijk: "Ayaem-Kaan, Jas-Kas, Pieter-Schieter, Feelm-Spreemd" Ah ja, het is niet altijd vrede!

Elke zaterdag in de zomer en in de herfst en tijdens de drie weken lange zomervakantie hielp mama haar broers als koeienwachter. Ze lieten de koeien in de bermen langs de weg grazen. De weg was ongeveer twee en een halve meter breed met aan weerskanten een rand van een meter, en over de gehele lengte begrensd door een greppel. Dus alles wat er over de weg kwam, ging heel dicht langs koeien, maar de dieren waren eraan gewend om paarden, karren en voetgangers te zien passeren, en reageerden niet. Maar op een goede dag, toen de koeien genoeg gegeten hadden, gingen ze rustig op het gras liggen. De koeienwachters kregen dus alle tijd om te spelen en om rond te kijken. Plotseling, kijkend in de richting van het dorp, zagen zij een man zeer snel naderen, zonder dat hij leek te lopen. Hij zat ergens op en bewoog alleen langzaam zijn benen. Wat kan dat zijn? Ze liepen er dicht naar toe om het beter te zien. Toen hij naderbij kwam zagen ze een man, zittend op een groot wiel van 1,50 meter doorsnede met 2 pedalen en een klein achterwiel. "Dit moet een vélôcipède zijn, heb ik horen vertellen.", zei de oudste. "Wat een geluk dat we dat nu ook hebben gezien!" Maar de vreugde was van korte duur. De koeien, die nooit een dergelijk apparaat hadden gezien, dat als een raceauto met een snelheid van 10 tot 12 km per uur op hen af kwam, waren zeer angstig. Ze vluchtten in paniek weg. Ze sprongen over sloten en renden door de velden. De kinderen hadden de grootste moeite om de dieren weer terug langs de berm van de weg te krijgen. De dagen erna, als ze de vélôcipède zagen aankomen, zeiden zij tot elkander: "Oh, dat is de vélôcipède, kijk uit!" Ze stelden zich op aan weerszijden van de weg om te proberen de koeien tegen te houden, maar ze waren niet altijd succesvol.

Het woord 'vélôcipède' was een beetje te lang en moeilijk uit te spreken, in het bijzonder voor de jongsten en het veranderde al snel in 'filcipé' en daarna in 'fiets'. Op die manier hadden mama (mijn toekomstige vrouw) en haar broers een nieuw woord bedacht, en omdat ze een grote familie waren, verspreidde het zich snel overal, en nu kun je het in alle Nederlandse woordenboeken vinden als een ander woord voor 'rijwiel'. Ik ben van mening dat hun uitvinding nooit aan hen is toegeschreven, maar ze verdienen het wel, want het was een opluchting voor fietsmakers, die problemen met de taal hadden.

Periode 1910-1923, CADZAND, PRINSESTRAAT (verteld door de kinderen van Bram de Smidt jr.)

Toen Mama dertien of veertien jaar was, had ze een neef, Jannis Cappon, die in Cadzand was begonnen met het geven van zangles aan enkele jongeren. Deze zanglessen, of repetities vonden op zondagavond plaats (zangvereniging Looft den Heer) achter de winkel van Wouter de Smidt sr. in de Prinsestraat. Moeder zong graag, dus kreeg ze toestemming om er ook naar toe te gaan.

.....Foto uit 1920: Zangvereniging Looft den Heer. Voorste rij 2e van links, Elisabeth de Smidt-Cappon.

Het was heel leuk om in het gezelschap van andere jonge mensen te zijn. Maar op deze repetities kwamen niet alleen meisjes, er waren ook jongemannen. Eén van deze jongemannen zong niet alleen, maar begeleidde de gezangen met een viool. Dit trok de aandacht van de meisjes en ze keken met bewondering naar hem. Deze jongeman, op zijn beurt, was niet ongevoelig voor deze vrouwelijke belangstelling en wierp af en toe een blik op Mama, dat werd beloond met een verlegen glimlach. Zo groeide de liefde in beider harten.

Mama leerde dat deze jongeman goed kennen (het was Papa, Bram de Smidt, zoals u al begrepen hebt). Het was de oudste zoon van Wouter de Smidt sr., die was getrouwd met Katholijntje Clicquennoi (1840-1923), de weduwe van Abraham Cappon (1839-1870), een broer van mama's vader, Izaak Cappon (1805-1870); dus deze weduwe was de (aangetroowde) tante van Mama. Zij dreef de winkel in de Prinsestraat.

Foto: Wouter de Smidt sr. en Katholijntje Clicquennoi.

Toen Papa 20 jaar oud werd, vroeg hij de hand van Mama, wat ze niet weigerde. Bij haar thuis, kreeg ze niet veel liefde. Haar vader was in 1898 hertrouwd met Suzanna van der Meulen (1869-1907), een jonge vrouw die de kinderen niet begreep en die alle herinneringen aan hun eigen moeder uit huis weghaalde. Het was dan ook niet verwonderlijk dat Mama deze nieuwe liefde, die haar aangeboden werd, graag aanvaardde. Ze was heel blij toen Papa haar 's avonds naar de boerderij begeleidde. In die tijd, wandelde een verloofd paar, afzonderlijk van elkaar, elk aan een kant van de weg. Een broer van Mama heeft nooit de kans gehad om zijn verloofde vóór het huwelijk te omarmen, omdat er constant op hen gelet werd. Maar omdat Papa een beetje opstandig was, hield hij zich niet bezig met al deze gebruiken, tradities en gewoonten, en wanneer hij met mama wandelde, liepen ze arm in arm. U weet zonder twijfel dat ze vijf jaar later trouwden, precies op de 25ste verjaardag van Papa (1910). Zij namen de winkel van grootvader/grootmoeder in de Prinsestraat over en bewerkten ook een paar hectare grond; dus een dubbele baan.

Dertien maanden na hun huwelijk, kregen ze hun eerste zoon, die de namen van beide grootvaders droeg. 15 maanden later kondigde het eerste meisje zich aan, een tweede dochter na 2 jaar en 3 maanden; maar helaas, ze werd slechts 13 maanden oud. Het was het eerste grote verdriet in hun huwelijk, maar Mama en Papa hadden van de Heer geleerd om zowel het kwade als het goede te accepteren. Daarna kwamen nog twee jongere broers, niet tegelijk, maar later waren ze altijd samen om zo veel mogelijk kattenkwaad uit te halen. Het is niet aan mij om dit u te vertellen, maar het was geweldig en de ouders hadden de grootste moeite om ze op het rechte pad te houden. Er kwam daarna een derde dochter, maar zij bezweek ook aan een longontsteking op de leeftijd van 15 maanden.

Een paar weken na de geboorte van Abraham, brak de oorlog 1914-1918 uit en moest Papa ook onder de wapenen, ondanks dat ons land neutraal bleef. Dus Mama had haar 4 kinderen, een winkel, de dieren en het huis was vol met Belgische vluchtelingen die op de vlucht voor de Duitse troepen hun toevlucht in Nederland zochten. U begrijpt dat het een moeilijke en pijnlijke situatie was. Kort na de oorlog, waren we allemaal ziek, met uitzondering van Jannes. Het was roodvonk, en aangezien het een zeer besmettelijke ziekte is, zette mama Jannes bij de anderen zodat ook hij besmet zou worden, zodat ze allemaal tegelijk en zo snel mogelijk zouden genezen, want tijdens de duur van de ziekte durfde bijna niemand naar de winkel te komen om boodschappen te doen. Maar Jannes bleef gezond en werd niet aangestoken.

Zodra de oorlog voorbij was, zag Papa geen werk voor alle kinderen in Nederland en besloot om een boerderij in Frankrijk te zoeken. Na veel objecten bezocht te hebben, slaagde hij er in 1923 uiteindelijk in een boerderij in de Haute-Marne (Frankrijk) te huren. Het was een vrij grote onderneming om zijn vaderland te verlaten en te emigreren naar een vreemd land waar ze noch de taal, noch mensen kenden. De winkel wordt overgedaan aan zwager Adriaan Verduin, die er een autogarage in begint.

Bron:

Abraham de Smidt,

Elisabeth Helene de Bruijne-Oesch,

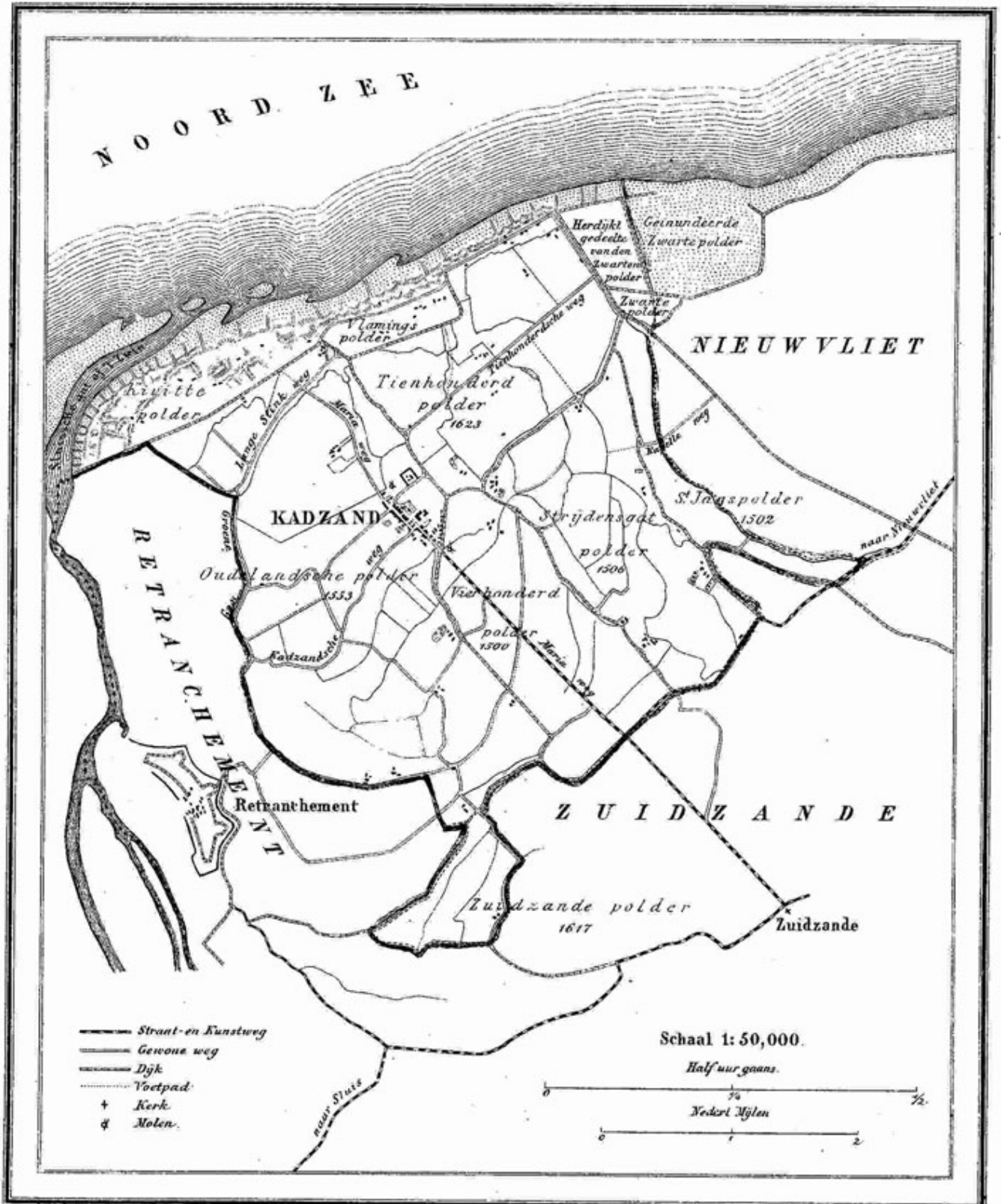
zeeuwengezocht.nl

cadzandgeschiedenis.nl, nabewerking Bert Voets.

POLDERS VAN CADZAND IN 1866

PROVINCIE ZEELAND.

GEMEENTE KADZAND.

1866.

1466 Bunders, 1175 Inwoners.

Uitgave van Hugo Springar te Leeuwarden.

VERKOOPING VAN STRANDGOEDEREN TE KADZAND

Op Maandag den 29 November 1869, des namiddags te één uur, zal aan het Strand der gemeente Kadzand in het openbaar, om complant geld, worden te koop geveild:

EENE GROOTE PARTIJ AANGESPOELDE GOEDEREN,

als.: een groot, zoo goed als nieuw Gaffelzeil, een Giek, lang 14 meters, twee einden Mast, lang 5 en 13 meters, een Balk, lang 9,5 en breed 0,3 meters, eene goede Vierbankssloep of Barkas, eene Rol, 2 Scheepsgangen, lang 8 en 11 Meters, eene groote hoeveelheid eiken, vuren en andere Balken, Dekplaten, Planken en Ribben van onderscheidene lengten en zwaarten, eenig IJzer- en Touwwerk, Katrollen, een Laddertje, een Scheepstrap, een Luik en hetgeen verder voorhanden is.

Deze goederen zijn ten deele bij het Bad-hotel van A. B. Albregts en ten deele op het Materialen plein van den Tienhonderd-polder gelegen.

Vergaderplaats aan genoemd Badhotel.

HET UITWATERINGSKANAAL

Op 16 september 1861 richtte volksvertegenwoordiger August Lippens een schrijven aan het Ministerie van Openbare Werken met een vraag voor steun van het plan voor een dijk in het sterk verzandde Zwin tussen de NO-hoek van de Hazegraspolder en ZW-hoek van de Zandpolder, teneinde het achterliggend gebied in te polderen. De lengte van die dijk was 1600m. Het alternatief was een dijk met een lengte van 760 m tussen de Kleine Paspolder en Polder van Bewesterhofstede. Om financiële redenen werd in 1864 dit plan uitgevoerd.

Na een aantal verdere voorstellen werd in 1870 een akkoord bereikt met Nederland om het Zwin verder in te dammen. Dat zou gebeuren met de Internationale Dijk, lengte 2462m, gelegen ten noorden van Retranchement. De aanleg van de dijk startte in 1872.

De afwatering van het Belgische gebied kon via de Hazegraspolder. Voor het Nederlandse deel moest een nieuw afwateringskanaal aangelegd worden door de Zwinpolder, de nieuwe polder, de Zandpolder en de Oudelandse polder. Om dit kanaal te realiseren, dienden de betrokken polders tot één waterschap te worden verenigd. In 1870 werd daartoe het Uitwateringswaterschap der Sluis aan de Wielingen opgericht. In 1872 voltooidde men de spuisluis aan de zeezijde en een wachtsluis die meer landinwaarts was gelegen. Het overige deel kwam gereed in 1874.

De 350 meter landinwaarts gelegen wachtsluis (foto rechts) zorgt voor het op diepte houden van de stroomgeul aan de zeezijde van de zeesluis. De wachtsluis heeft 4 eikenhouten deuren die automatisch dichtgaan bij opkomend water. Als het tij op zijn hoogst is worden de sluisdeuren gesloten. Hierdoor staat er tussen de wachtsluis en de sluis een enorme hoeveelheid water. Als het tij op zijn laagst is worden de sluisdeuren geopend. De

opgespaarde watermassa kolkt met donderend geweld zeewaarts, massa's zand met zich meesleurend, waardoor de stroomgeul wordt schoongespoeld.

De bedijking van het Zwin wordt door een Belgisch bedrijf uitgevoerd voor 224.400 Belgische francs. De eerste keer, 15 Augustus 1872, mislukt de afsluiting, doordat het sluitgat wordt opgehouden door de vloedstroom. Bij de tweede poging op 9 november lukt het.

Hiermee ontstaat de Willem Leopoldpolder, vernoemd naar de toenmalige Belgische en Nederlandse koningen. De nieuwe polder heeft een oppervlakte van 629 hectaren, waarvan 124 hectaren tot Nederlandsch en 505 hectaren tot Belgisch grondgebied behoren.

(foto rechts) Het natuurlijke haventje van Retranchement, bij fort Oranje, dat tot die tijd in gebruik was bij de plaatselijke vissers, is door de drooglegging onbruikbaar geworden. Het laatste schip was van beurtschipper Hennenfreund, die het beurtvervoer tussen Sluis/Retranchement en Holland onderhield.

De uitwateringsluis, de wachtsluis en het afwateringskanaal met bijbehorende werken worden in 1876 overgedragen aan het in 1870 opgerichte waterschap van de Sluis aan de Wielingen.

In 1940, bij het begin van de Tweede Wereldoorlog, wordt de wachtsluis door de Belgische (Waalse) militairen, bij hun vertrek, om onduidelijke strategische redenen opgeblazen.

Op 1 januari 1942 worden bovengenoemde werken met directiegebouw overgedragen aan het in 1941 opgerichte waterschap 'Het Vrije van Sluis', waarin zesenzeventig polders zijn verenigd.

In 1944, na beëindiging van de oorlog, blijken de zeesluis en de wachtsluis door de oorlogshandelingen onherstelbaar beschadigd.

Op 1 maart 1954 wordt begonnen met de bouw van de nieuwe zeesluis. Hiervoor moeten onder meer 300 betonnen funderingspalen worden geheid. In hetzelfde jaar is 't haventje naast het afwateringskanaal, in het kader van de deltawerken, gedempt.

Op 16 juni 1955 wordt het gemaal officieel in gebruik genomen. Het is eigenlijk al een half jaar eerder in gebruik genomen. In januari moest namelijk het gemaal in werking gesteld worden, omdat de waterstand in het afwateringskanaal zo hoog stond, dat spuien noodzakelijk was.

De wachtsluis (ter hoogte van de huidige loopbrug) wordt niet hersteld, hoewel deze oorspronkelijk toch een zeer belangrijke functie vervulde voor het op diepte houden van de stroomgeul aan de zeezijde van de zeesluis. De ingang verzandt en de handmatig bediende sluis kan slechts met moeite geopend en gesloten worden. Om dit euvel te

verhelpen wordt in 1958 de sluisdeur voorzien van een elektrische aandrijving. Het blijkt niet afdoende.

Het bestaande systeem met sluisdeuren wordt daarom vervangen door een systeem met pompen. In 1964 wordt achter de bestaande sluis een uitwateringsgemaal gebouwd.

De functie van sluiswachter is hiermee overbodig geworden. De eerste sluiswachters waren J. van de Broeke (zie 1889 schipbreuk Columbus) en C. van den Heuvel 1908 ZHMR). De laatste sluiswachter, Piet de Lijser, neemt in 1963 afscheid van 'zijn' sluis. Het beeld bij het gemaal is een herinnering aan die tijd en is door zijn familie aangeboden aan de gemeenschap.

Oktober 1964 kan het gemaal officieel in gebruik genomen worden. De pompinstallatie bestaat uit 2 dieselmotoren van elk 500 m³ waterverzet per minuut. Deze capaciteit blijkt op den duur niet voldoende, zodat in 1973 een pompinstallatie wordt bijgeplaatst.

In 1983 wordt het ruim 100 jaar oude afwateringskanaal aan inmiddels hogere eisen aangepast. In totaal moet er 218.000 m³ grond worden ontgraven en verwerkt, waarvan 140.000 m³ moet worden afgevoerd. De kleigrond kan in het uit te voeren werk worden verwerkt of op het aangrenzende bouwland worden gespreid. De zanderige grond zal naar het duingebied vervoerd worden, ter versteviging van de duinen. De hiervoor benodigde 14.000 vrachtauritten veroorzaken bij bewoners en vakantiegangers 5 jaar lang veel overlast. Na de oplevering eind 1988 wordt er dan ook een diepe zucht geslaakt door alle partijen.

In 2011 wordt besloten bovengenoemde polders weer terug te geven aan de natuur. Dit als gedeeltelijke compensatie voor het verdiepen van de Schelde. In 2018 is de Internationale dijk afgegraven en 't Zwin uitgebaggerd. Hiermee wordt de natuurlijke afvoer van grondwater weer gedeeltelijk hersteld. De gevolgen voor het grondwaterpeil en het waterpeil in het kanaal zijn in rapport van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat echter niet genoemd.

TECHNISCHE INFORMATIE

“Dit kanaal loopt van 100 m beoosten den Bakkersdam door den Nieuwe Passegeulepolder, den Sophiapolder, den Diomedepolder en den Zwinpolder; vervolgens door den Willem – Leopoldpolder, doorsnijdt den Oudelandsche- en den Kievitenpolder en mondt met een uitwateringssluis in zee uit. Het kanaal doet uitsluitend dienst als uitwateringskanaal. De totale lengte van het kanaal bedraagt 14,7 km. De bodem-breedte is 5 m bij Bakkersdam en 12 m bij de uitwateringssluis aan de Wielingen. De bodem ligt bij Bakkersdam op 1,40 m – N. A. P. en bij de uitwateringssluis op 2,50 m – N. A. P. De linie of Passageule, welke van den Kapitalen dam tot de aansluiting aan het Uitwateringskanaal een lengte heeft van 15,5 km, vormt hiermede één uitwatering. De afstroming door de sluis aan de Wielingen geschiedt tot een peil van ongeveer 1,25 m – N. A. P. Een gebied groot 11.470 ha is voor afwatering geheel op het kanaal aangewezen. Hiervan is 1225 ha polderland en 10.245 ha boezemland of hoge gronden. Van dit laatste is 260 ha in België gelegen. Een tweetal gebieden, 120 ha ten westen van Sluis en 45 ha ten zuiden van Waterlandkerkje, totaal dus 165 ha, kunnen loozen, zoowel op het Uitwateringskanaal als op het Leopoldkanaal. Hiervan is ongeveer 100 ha in Nederland gelegen. Van den Clarapolder, groot 725 ha, loost een gedeelte, groot 65 ha, op den boezem van de Isabellasluis, een gedeelte, groot 575 ha, op het Uitwateringskanaal naar de Wielingen en een gedeelte, groot 85 ha, zoowel op het Uitwateringskanaal als op den boezem van de Isabellasluis. Ten slotte kunnen de gronden, bemalen door het gemaal van het waterschap Kadzand, eveneens hun water afvoeren naar het Uitwateringskanaal door de sluizen bij Retranchement en ten noordwesten van Kadzand. De oppervlakte van dit gebied bedraagt 3740 ha. Het Uitwateringskanaal

naar de Wielingen en de Linie of Passegeule is in beheer en onderhoud bij het waterschap der Sluis aan de Wielingen. Door het Zwin en de Linie of Passegeule bestond vroeger een open verbinding tusschen de Schelde bij Sluis en den Braakman bij Biervliet. In 1786 werd de Linie aan de oostzijde door den Kapitalen dam en in 1787/88 aan de westzijde door den Bakkersdam afgesloten. In beide dammen werden zeesluizen aangelegd ten dienste van inundatie en afwatering. De zeesluis in den Bakkersdam verviel reeds in 1807, terwijl de zeesluis in den Kapitalen dam buiten werking werd gesteld toen de Linie of Passegeule te Bakkersdam in verbinding werd gebracht met het Uitwaterings kanaal naar de Wielingen. Het Uitwaterings kanaal naar de Wielingen werd aangelegd toen door verzanding en aanslibbing van den Braakman de daarin uitwaterende sluizen onbruikbaar werden. Het werk werd uitgevoerd door het Rijk, aangevangen in 1870 en voltooid in 1875. Het werd in 1876 overgedragen aan het waterschap der Sluis aan de Wielingen.”

Bron:

Ministerie van Verkeer en Waterstaat; Ontpoldering Willem-Leopoldpolder; 2013

Zeeuws Archief Beeldbank

Leendert Fremouw

Jaap Boekhout

Erik de Smidt

cadzandgeschiedenis.nl

Middelburgsche Courant

Voorwoord

Boerenzoon Wouter de Smidt trok zich het lot aan van de arme landarbeiders in Nieuwvliet en later ook in Cadzand. Steun van de Nederduits-Hervormde kerk konden de landarbeiders niet verwachten. In deze gemeenschap waren toen de rijke boeren toonaangevend. De arbeiders zagen zij niet staan, met als gevolg dat deze de kerkdiensten verwaarloosden.

De Smidt richtte de Vrije Evangelische Gemeente op in Nieuwvliet en hielp vanuit deze organisatie de arme families. De door De Smidt opgerichte jeugdvereniging 'Eben Haëzer' is een onderdeel van de VEG. Vanuit Cadzand richtte hij o.a. de muziekvereniging 'Excelsior', het koor 'Looft den Heer' en de gymnastiekvereniging op. Met deze activiteiten versterkte hij de saamhorigheid onder de (arme) dorpingen, wat hard nodig was.

Het woord 'Vrije' in de naam van de Vrije Evangelische Gemeenten duidt niet op een vrijzinnige richting, maar op een democratische organisatie, dat wil zeggen dat elke Gemeente binnen het kader van de Heilige Schrift en de Apostolische Geloofsbelijdenis zelf zijn accenten mag leggen en niet is gebonden aan geloofsuitspraken van een synode. Dat heeft wel tot gevolg dat de voorganger in zo'n Gemeente een dominante rol speelt om zoveel mogelijk steun onder de mannelijke gemeenteleden te behouden. De Gereformeerde Kerk, hoewel ook democratisch, is meer gestructureerd.

(bron: dr. Ineke Jonker-de Putter)

Geschiedenis van Wouter De Smidt, stichter van de Vrij Evangelische Gemeente

Bron: (uitgave 1980) Prof. Dr. I. C. van Houte

WOUTER De Smidt geboren 20 november 1838 te Nieuwvliet en overleden 25 juli 1920 te Cadzand.

Inleiding

In 1876 verhuisde een boerenzoon van Nieuwvliet naar Cadzand. Hij was daar in het huwelijk getreden met de weduwe Catholijntje Maria Clicquennoi (1840-1923), die daar een winkel dreef. Het echtpaar kreeg 4 kinderen, Adriana (1878-), Janna Magdalena (1880- 1880), Abraham (1881-1952) en Wouter jr. (1885-1986).

Dit voorval zou niet waard zijn vermeld te worden als het niet het begin was geweest van een stukje dorps historie.

Het betreft de verhuizing van Wouter De Smidt (1838-1920), geboren en opgegroeid op een boerderij in Nieuwvliet in de omgeving van de Nolle, een ondergelopen polder (Nieuwenhovenpolder) oostwaarts van Cadzand en te vergelijken met het Zwin dat zich ten westen van dit dorp bevindt. De vestiging in Cadzand betekende voor deze De Smidt de voortzetting van zijn arbeid die hij in Nieuwvliet en in Groede als prediker-evangelist begonnen was.

Het gaat in dit artikel over die voortgezette arbeid in Cadzand, echter niet zo zeer om zijn evangeliserende werkzaamheden als wel om de bijzondere en velerlei activiteiten die hij aan deze verkondigende arbeid verbond. Daardoor dient opgemerkt te worden dat de tweërlei werkzaamheden wel te onderscheiden maar niet te scheiden zijn. Om deze reden zal in dit artikel, waar dit noodzakelijk is, op deze onscheidbaarheid gewezen moeten worden, maar aangezien schrijver dezes als niet-theoloog zich van godsdienstige tegenstellingen dient te onthouden, zal hij zich daarin zoveel als mogelijk is beperken en zich bij uitstek richten op de maatschappelijke en culturele waarde van het leven en het werk van De Smidt.

Iets over zijn Nieuwvlietse jaren

Het leven van de jonge De Smidt voltrok zich in zijn jeugd op gelijke wijze als die van zijn tijdgenoten: eerst lagere school onderwijs, ook al deelnemend aan het leven en werken op een boerderij en na zijn schooltijd medearbeider op die boerderij. Er was echter één omstandigheid die op zijn jonge leven een bijzondere stempel drukte: de jeugdige Wouter had een zwakke gezondheid als gevolg van voortdurend terugkerende koorts zoals die toentertijd veelvuldig in Zeeland voorkwamen. Dit had tot gevolg dat hij zich bedreigd gevoelde door een vroegtijdige dood en zich al vroeg, ter onderdrukking van de nood waarin hij zich bevond, met godsdienstige vragen bezighield en daarbij steun zocht in het lezen van de Bijbel. Zijn ouders, hoewel zij het laatste niet gewoon waren, verzetten zich daartegen niet. Zij gaven zelfs gehoor aan zijn verzoek om na de maaltijd gezamenlijk een Bijbelgedeelte te lezen. Over wat door sommigen wordt gezegd over de ontsteltenis die de jonge De Smidt overviel op een kermis te Schoondijke toen hij getuige was van de plotselinge dood van een 15-jarig meisje, waardoor de bedreiging waaronder hij leed aanmerkelijk groter werd, durf ik geen oordeel uit te spreken, voornamelijk omdat door anderen hierover gezwezen wordt.

De onbekende De Smidt

Wie over Wouter De Smidt wat schrijven wil komt te staan voor een grote moeilijkheid. De Smidt leeft voort in datgene wat hij aan instellingen tot stand heeft gebracht. Die zijn op dit ogenblik voor een deel nog aanwezig. Maar over de wijze waarop hij bedoelde instellingen in het leven riep en hoe hij leefde en werkte heeft hij vrijwel niets nagelaten. Zodoende kan slechts afgegaan worden op mededelingen, veelal uit de tweede of derde hand en daardoor niet altijd voldoende betrouwbaar en volledig. Dit artikel is gebaseerd op de volgende bronnen:

1. De herinneringen van zijn jongste zoon, Wouter De Smidt jr.(1885-1986);
2. Historisch overzicht van het ontstaan en de groei der Christelijk Evangelische Gemeente te Nieuwvliet, samengesteld door I. M. de Bruijne in 1947 naar aanleiding van het toen aanstaande 70-jarig bestaan van de Gemeente;
3. Een kleine, niet uitgegeven studie van ds. G. Siebert te Apeldoorn over het leven en het werk van De Smidt;
4. Eigen herinneringen van de schrijver dezes, stammende uit de tijd toen hij als overbuurjongen dagelijks getuige was van de rusteloze arbeid van deze bijzondere Zeeuws-Vlaming.

Wat zijn de vermelde bronnen waard?

1. De herinneringen van Wouter De Smidt jr. zijn vanzelfsprekend van de meeste waarde. Maar in gesprekken met hem werd duidelijk, dat hij slechts in beperkte mate informatie kon geven. Dat waren de inlichtingen over de maatschappelijke en culturele arbeid van zijn vader. De Smidt heeft geen enkel geschrift of aantekening nagelaten over preek, redevoering of toespraak, waaruit iets van zijn denkbeelden af te leiden zou zijn. Hij sprak voor de vuist weg. Eerst las hij een hoofdstuk, dan koos hij daaruit een tekst, vervolgens greep hij een voorbeeld uit de natuur of uit het dagelijks leven. Dat samen bracht hij dan in het grote verband van zijn overtuiging.

2. Het voorwoord van I. M. de Bruijne bevat een beschrijving van de ontwikkeling van de kerkelijke Gemeente, waar uit blijkt hoe nauw de verbondenheid was tussen de godsdienstige gezindheid en de daarmee verbonden activiteiten enerzijds, en de maatschappelijke en culturele werkzaamheden anderzijds. Wat dat betreft merkte De Smidt jr. op: De godzaligheid is tot alle dingen nut. (1 Tim.4:8).
3. De kleine studie van ds. Siebert heeft overeenkomst met het artikel 'Historisch Overzicht' van De Bruijne. Er zijn informatie toegevoegd uit gesprekken die hij met volgelingen van De Smidt gevoerd heeft. De Smidt zou in zijn eerste jaren in Cadzand een bewaarschool hebben opgericht, leeslessen hebben gegeven of hebben doen geven, naai- en breionderwijs hebben verstrekt aan de vrouwen van de vrouwenvereniging. Daarover is bij familie en volgelingen van De Smidt geen bevestiging te krijgen. Ds. Siebert geeft te kennen dat zijn geschrift daardoor niet als een scriptie kon worden ingeleverd. Bij navraag aan ds. Siebert wie zijn zegslieden geweest waren en waarbij ik de naam noemde van mevrouw C. Cappon-de Bruijne, een zuster van de hierboven genoemde I. M. de Bruijne en beiden kinderen van een der eerste volgelingen van Wouter De Smidt, heeft ds. Siebert mij twee brieven doen toekomen, waarvan de ene ondertekend is met C. C. d. B., de initialen van voormelde mevrouw Cappon en de andere met: „Een van de oude garde." Beide schrijvers bevestigen in hun brieven wat in eerste instantie niet in voldoende mate betrouwbaar gevonden leek. De Smidt blijkt dus al heel vroeg na zijn aankomst in Cadzand met onderscheiden maatschappelijke en culturele werkzaamheden begonnen.
4. Dan zijn er de herinneringen van schrijver dezes. Herinneringen, in het bijzonder die van kinderen, dragen het kenmerk van een vertekening van de werkelijkheid. Ze werden bevestigd en verbeterd door De Smidt jr.

Een terugblik naar de Nieuwvlietse jaren

De jonge Wouter de Smidt richtte een jongelingsvereniging op. Men besprak daarin wat men over mens en wereld dacht in verband met de inhoud van de Bijbel. Ook liet men van de 'overkant' predikanten overkomen, die diensten leidden in de woonkamers van geloofsgenoten in Groede. Toen dit niet meer mogelijk bleek werd Wouter De Smidt de eerste voorganger uit eigen kring. Hieruit blijkt hoe groot de geestdrift was van deze jonge evangelist en welk een werkkraft hij naast zijn boerenarbeid ontplooipte ter verspreiding van zijn denkbeelden. Zo trok hij met een vriend al vroeg vanuit Nieuwvliet naar de Cadzandse duinen om daar onder de bewoners zijn evangeliserende arbeid te verrichten. Was het donker of mistig en dus gevaarlijk door de Nolle de weg te vinden, dan werd een ezel meegenomen aan wiens staart zij zich vasthielden: het dier ontweek de slikken en de gevaarlijke killen en kuilen.

De Smidt's komst in Cadzand

Men was in Cadzand in het algemeen niet blij met de komst van deze nieuwe burger. Men had gehoord van zijn prediking in Groede, mogelijk ook in Nieuwvliet, en van zijn huisbezoeken bij bewoners van de Cadzandse duinen. Wat was dat voor dominee die geen dominee was? Toch maar een gewone boerenjongen uit de Nieuwenhovepolder? En dan die huisbezoeken? Wat was die Wouter hier van plan? Nu, dat bleek spoedig, want De Smidt zette zijn arbeid onverminderd, eerder krachtadiger, voort. En velen, o.a., de plaatselijke predikant voorop, keerden zich openlijk van hem af. Onvriendelijk werd over hem gesproken en spoedig ook over hen die zich bij hem aansloten.

De bevolking van Cadzand

Teneinde wederzijdse betrekkingen enigszins te kunnen begrijpen, is het nodig over Cadzand met zijn ruim duizend inwoners enige mededelingen te doen. Slechts enige, want het zou aantrekkelijk zijn een uitvoerige sociografische verhandeling op te stellen over een dergelijk kleine dorpsgemeente met een bevolking, waarvan iedereen de ander kent en - zoals in dit geval - de dorpingen onderling ver van elkaar afstonden, en de onderscheiden bevolkingsgroepen overduidelijk door onderlinge verschillen van elkaar gescheiden waren.

Cadzand was omstreeks de eeuwwisseling (1900), een agrarische gemeente met vrij ver uiteenliggende gemeentegrenzen.

Er waren duidelijk drie groepen van bewoners te onderscheiden:

1. De bewoners der boerderijen en hun stillevende families in het dorp;
2. De dorpsbewoners (de zgn. middenstand) met enkele ambtenaren;
3. De landarbeiders.

De algemene ontwikkeling

Het aantal kinderen was met betrekking tot het aantal inwoners groot en beliep omstreeks 1900 steeds ruim 200. De grote gezinnen vonden voornamelijk onder de landarbeiders en onder de duinbewoners.

De schoolontwikkeling was gemiddeld genomen laag. Dat had de volgende oorzaken:

1. De leerplichtwet werd eerst in 1901 ingevoerd. Daarvóór was er een zeer groot schoolverzuim en wel in de jaarlijkse periode die lag tussen het poten van de aardappelen en het rooien daarvan;
2. Na de invoering van de leerplicht bleef het verzuim bestaan door de verstrekking van uitgebreide landbouwverloven;
3. Weliswaar was in 1874 de wet tegen de kinderarbeid tot stand gekomen, maar de hand werd er nauwelijks aan gehouden;
4. Er was in het algemeen weinig belangstelling voor een uitbreiding van de lagere schoolontwikkeling: "met al dat geleer doe je niets."; zo vond de ambachtschool in Oostburg in de eerste jaren algemene miskennis;
5. Er was weinig lectuur: slechts een provinciale krant werd door een klein deel der bevolking gelezen; een 'grote' krant door niemand;
6. De school die te kampen had met de moeilijkheid van een sterk wisselende bevolking door het grote schoolverzuim, beschikte door zuinigheid van het gemeentebestuur over veel te weinig leesstof. Boeken werden niet of nauwelijks aangetroffen, ook niet bij hen waar men het zou verwachten. Als gevolg hiervan was het analfabetisme aanzienlijk.

Over het verschijnsel hafalfabetisme kan getwist worden: iemand die tot weinig meer in staat is dan zijn naam te schrijven kan zowel analfabeet als halfanalfabeet genoemd worden. Hoe groot zou in Cadzand het aantal ongeletterden geweest zijn ruim honderd jaar geleden? Dat is op het tijdstip dat Wouter De Smidt daar zijn intree deed. In hoeverre hing deze ontwikkelingsachterstand samen met de aanwezige welvaart der bevolking? Het is bekend dat de inkomsten der landarbeiders duidelijk aan de lage kant waren, ondanks de nevenverdiensten van vrouw en kinderen. Men zegt dat er armoede geleden werd. Er was weliswaar bescherming in kleding en beschutting in behuizing, maar er was wel bij een deel van de bevolking een doorlopend tekort aan produkten net boven de eerste levensbehoeften. De ontvolking door de trek naar Amerika zegt alles. Grand Rapids en Rochester waren

dagelijks te horen woorden.

Een in ieder opzicht respectabel werkman, vader van vier kinderen, gaf in kleine kring te kennen: "We hebben geen gebrek, maar dat we in de winter onze kinderen moeten toedekken met aardappelzakken is toch niet goed."

Het culturele aspect

Zo omstreeks 1900 was er sprake van verstarring in de gemeente Cadzand. Er was sprake van een cultuurarme gemeente.

Het was jammer indertijd te moeten zien dat de beplantingen der Cadzandse dijken met hun 2 tot 3-rijige wilgen- en populierentronken door ouderdom verdwenen en niet vervangen werden door een nieuwe aanplant. "Het werd te duur", was het verweer. De waardering van het landschapsschoon bleek lager te zijn dan die van het geld waarmee deze schoonheid in stand gehouden kon worden.

De huizen waren minder onregelmatig dan de wijze waarop ze waren neergezet: men had zich in de bochtige straten weinig om een rooilijn bekommerd. Toen de oude pastorie vervangen werd door een nieuwe, kwam die even scheef voor de Mariastraat te liggen als de voorgaande, waardoor het deze straat aan een voldoening gevende afsluiting ontbrak.

In 1869 werd de begraafplaats om de kerk vervangen door een nieuwe. Het oude kerkhof om de kerk werd voor tuingrond bestemd. En dertig jaar later nog werden ieder voorjaar opnieuw beenderen van ouders en voorouders omhoog gespit, bijeen geworpen en - zo men wil - als een memento mori -gedenk te sterven - de zondagse kerkgangers eerst vóór en later ná de preek in herinnering gebracht. Totdat een kerkenraadslid de geesten wakker schudde en een beplanting werd aangebracht.

De vuilnisbelt werd enige malen verplaatst maar bleef in de nabijheid van de woningen en lag jarenlang slechts door een weg gescheiden bij de begraafplaats. De rook van de verbrande vuilnis die soms door de heersende zeewind over de graven trok, kon niet als wierook worden aangemerkt.

Het zijn slechts voorbeelden van wat hiervoor werd uitgesproken over een cultuurarme gemeente.

De duinbewoners

Het waren landarbeiders, mensen betrokken bij de zeevering en het reddingwezen, een paar vissers en anderen die hun werk vonden bij het haventje (dus na 1902). Het was een opmerkelijke groep mensen, vrijer, onafhankelijker, slagvaardig in woord en daad, voor niets en niemand bang, ruwer soms, ongemakkelijk als men hen te na kwam, maar goedhartig ook als men het goede woord en de juiste toon te vinden wist. Was het de invloed van de zee, die hen anders gekleed deed gaan en op hun zeden en gewoonten een eigen stempel drukte? Hun verhouding tot het Gemeentelijke en Kerkelijke leven was uiterst zwak te noemen. Er was ontzag voor de "Duuneknikkers" zoals de andere gemeentenaren, inzonderheid de dorpelingen, hen noemden. En dat woord zegt genoeg over de afstand die hen van diezelfde gemeentenaren scheidde. Overigens was er ook eerder minachting dan ontzag van de duinbewoners voor de dorpelingen. Met deze enkele lijnen dienden de gemeentelijke verhoudingen en houdingen getekend te worden.

Tegen die achtergrond zijn het leven en het werk van Wouter De Smidt te plaatsen.

De kerk

Als zondags het grote kerkgebouw geheel gevuld was, wat toentertijd voortkwam uit een getrouw kerkbezoek, zowel uit gewoonte als uit behoefte, zat de gegoede boerenstand in een wijde boog geschaard rond het spreekgestoelte.

Daarachter zat de burgerij, met op de voorste en beste plaatsen zij die daarvoor een geldelijke bijdrage leverden, naar rang en stand volgens een regeling die door de kerkvoogden was vastgesteld.

Helemaal achteraan bevonden zich de zgn. vrije banken. Voor deze banken was geen plaatsengeld verschuldigd. De zitplaatsen werden dan ook ingenomen door hen die het moeilijk betalen konden: de landarbeiders en hun vrouwen.

Deze indeling stond in volstrekte tegenstelling tot wat iedere zondag van de kansel verkondigd werd, maar aan een "gebruik" werd niet getornd en wie het waagde daarop zelfs maar vragend in te gaan werd onmiddellijk teruggewezen. Zo was het tot omstreeks 1900.

De Smidt als prediker

Een van de grote bezwaren die de Hervormde Gemeente tegen het optreden van De Smidt had, was dat hij preekte zonder predikant te zijn. Ook, dat hij zo geheel anders preekte dan men gewoon was te horen.

Hij las een hoofdstuk, koos een tekst en dan begon hij in de eenvoudige taal die hij van zijn ouders geleerd had en die ook de hunne was, hen toe te spreken. Hij greep de mensen onmiddellijk door die taal en door de wijze waarop hij hen meevoerde naar hun dagelijkse leven, naar hun arbeid, naar hun bedrijf, naar het gunstige of ongunstige weer, kortom naar iets wat hen dagelijks bezighield. Daarmee stond hij tussen hen in, niet prekend vanaf een hoge stoel, maar sprekend en hen meevoerend naar hun woning, hun erf, hun land en van daaruit, indringend door woord en beeld, hen leidend naar de denkbeelden die hij aan alles wilde overbrengen. Ademloos luisterde men naar deze getuigende en overtuigende man die als eerste onder hen hun wat te zeggen had. Een volksredenaar waartegen de plaatselijke predikant, althans voor het gehoor van De Smidt, zo moeilijk concurreren kon. Want weliswaar probeerde ook die zijn gehoor tegemoet te komen door zich te verplaatsen in het leven van iedere dag, maar hoe ver stond hij dikwijls niet van velen af? "D'n doornie ei netjes gepreekt," heb ik wel gehoord. Ook wel: "dadaotie wel anders kunn'n zeggh:n". Toen hij het zo "netjes" deed had hij hen gepakt, maar als hij het had over de "zondige herberg", dan viel dat bij velen minder goed.

De Smidt deed het altijd "netjes". Hoewel hij waarschijnlijk zijn theologische denkbeelden op een minder verantwoorde, wetenschappelijke, wijze ontwikkelde dan de predikant. Maar die meer wetenschappelijke aanpak van de predikant was voor velen juist iets te hoog gegrepen.

Dan was er de maatschappelijke stand. Enerzijds de eenvoudige boerenjongen die zich verbeeldde dominee te zijn en anderzijds de predikant, de geleerde, die Latijn, Grieks en Hebreeuws verstond en de Bijbel lezen en verklaren kon vanuit de taal waarin hij geschreven was. Men heeft gezegd, dat De Smidt de Duitse wijsgeer Hegel kende, evenals de Franse dichter-schrijver-filosof Voltaire en ook de Engelse bioloog Darwin. Hij kende de Nederlandse geschriften van die dagen, die van Bilderdijk, da Costa, Groen van Prinsterer niet te vergeten die van Abraham Kuyper. Dat hij zich niet bij Kuyper en de zijnen aansloot heeft als oorzaak dat de een als stichter van de Vrije Universiteit en de ander als medestichter van de Vrije Evangelische Gemeente, niet hetzelfde vaarwater kozen.

Zijn huisbezoeken

De huisbezoeken van De Smidt waren van een andere aard dan die van de plaatselijke predikant. En niet alleen van een andere aard, maar ook van een verstrekkender betekenis.

Een paar boerenfamilies traden tot zijn gemeente toe. Niet zo maar, zoals men zich abonneerde op het Advertentieblad. Een bezoek, een praatje over weer en wind en het bedrijf van boer tot boer. Het was niet moeilijk op deze wijze tot een goed gesprek te komen, inzonderheid niet als men iemand tegenover zich vindt met de slagvaardigheid van De Smidt.

Maar dan, bij een volgend bezoek, ging het gesprek wat dieper, De Smidt viel het niet moeilijk onderscheiden wegen in te slaan. En dan volgde bij die anderen, leden van de Hervormde Kerk, de twijfel, de aarzeling, de tweestrijd.

Want die overgang die nader en nader kwam, betekende een zich losmaken van wat in jaren was gegroeid. Het gevolg was: een lossere

familieverband - en dat in Zeeuws-Vlaanderen! - een verwijdering van kennissen en kerkelijke vrienden, een wijziging van levenswijze, inzonderheid een versobering van het leefpatroon.

Het opvallende van het optreden van De Smidt lag in het natuurlijke van zijn handelingen. Nimmer oefende hij aandrang uit. Het was bij hem niet de methode van: „je ziet dat toch in?" of, zelfs nog minder, van: "je moet." Het was een wijze van gesprek voeren, waarbij de ander tot de conclusie kwam: dan dien ik zo te doen.

De Smidt riep veel verenigingen in het leven, ieder kon daarvan lid worden, ieder kon deelnemen aan bijeenkomsten. En zo waren onkerkelijken lid van de zangvereniging en het muziekgezelschap.

In ieder geval was er één groep van de bevolking, die zijn bijzondere belangstelling had: de duinbewoners. Men zou dit niet verwachten: zij immers hadden de minste kerkelijke belangstelling en zij ook leken het minst toegankelijk voor een ernstig gesprek, dat bij De Smidt toch altijd uiteindelijk in de bedoeling lag. Ook bij dat bezoek volgde hij zijn eigen, zeer persoonlijke, methode. Eerst met enige argwaan ontvangen, volgde al gauw een eerste toenadering. Deze man kon meepraten over hun dagelijkse leven, hun arbeid, hun zorgen. De landarbeid was hem bekend, de zee en de zeevering kende hij sinds zijn vroegste jeugd. En de taal die hij sprak was de hunne. Toch wel heel anders dan die dorpsdominee die ook wel eens kwam, maar het bij één bezoekje liet - en dat was eigenlijk al één te veel. De Smidt bleek een der hunnen, wat nog duidelijker sprak toen bleek dat hij ten volle bereid was hen met raad en daad bij te staan.

Daaruit ontstonden samenkomsten bij een hunner in de duinen. Er werd een kring gevormd. Daarin werden de gesprekken ernstiger. De Smidt las wat, stelde vragen, riep vragen op en zo vond hij daar een steeds aandachtiger en afhankelijkijker gehoor.

Het verhaal gaat, dat een dezer duinbewoners die een winkel had, waarin alcohol verkocht werd, toetrad tot De Smidt's Gemeente en toen zijn drankvoorraad eigener beweging vernietigde.

Hij evangeliseerde, maar hij gaf deze mensen ook allerhande inzicht wat niet weinig bijdroeg tot hun ontwikkeling. Hij had het woord, maar ook zij kregen het woord en namen dat, in het begin aarzelend, later meer vrijmoedig. Er werd gelezen en gebeden, maar er werd ook veel gepraat, gepraat vanuit hun eenvoudige, niet zelden primitieve, gedachten en gevoelens, maar steeds werden zij gevoerd naar een hoger plan wat des te gemakkelijker was door hun belangstelling en hun waardering voor deze man van wie zij bemerkten dat hij hun zoveel te zeggen en te bieden had.

Zij kwamen ook naar het dorp, naar de samenkomsten in het evangelisatielokaal van De Smidt. Dat was een schuur achter de fietsenzaak van zijn zoon op de hoek Prinsestraat/Koolsweg. Wat zij daar zagen was iets ongekennds. Men zat in dat lokaal niet gescheiden van elkaar naar rang en stand of financieel bezit, maar verenigd als één grote familie. Dat laatste bleek nader door de begroeting: broeders en zusters. Dat leek wat overdreven, maar de wijze waarop men met elkaar omging liet geen twijfel over de ware bedoelingen. Want ook de nieuwelingen werden onmiddellijk als zodanig opgenomen.

Dan was er een tweede verschijnsel dat niet minder de aandacht trok. De duinbewoners en landarbeiders kwamen er in hun eenvoudige kleding zonder enige versiering als gevolg van de beperkte inkomsten die zij genoten. Maar de aanwezigen, onder wie ook de gegoede boerenfamilies droegen dezelfde sobere kledij. De zijden schoften waren afgelegd, de kanten mutsen waren vervangen door een eenvoudiger en vooral goedkoper toisel en alle zilveren en gouden sieraden waren opgeborgren. Ook in dit opzicht was er geen verschil. Was het een wonder dat het aantal volgelingen groeide?

Eenheid door gelijkheid

De Smidt's activiteiten namen toe. Des zomers kwam men één dag samen, veelal in Nieuwvliet. Daar ontmoette men ook de geloofsgenoten uit andere gemeenten. In de openlucht of in een grote tent werd men toegesproken, er werd gebeden en er werd veel gezongen voornamelijk de zogenaamde Sahkey-liederen.

Het meegebrachte brood werd gedeeld en inzonderheid daardoor werd de verbondenheid versterkt. Dat gebeurde ook als De Smidt in zijn tuin een grote tent liet plaatsen en ieder uitnodigde gedurende een week elke dag daarheen te komen. Er ontstond een nieuw woord in Cadzand: conferentie.

Dat De Smidt voor ogen stond het leven zijner gemeentenaren te moeten richten naar het voorbeeld der eerste christen-gemeenten was duidelijk.

Verzet

Was er dan, gezien de tegenstelling tussen De Smidt's gemeente en die van de "grote" kerk, nimmer sprake van enig openlijk verzet? Heel weinig, is daarop het antwoord. Maar eens maakte ik mee, dat toen de volgelingen zich voor de deur van zijn huis opmaakten om op twee boerenwagens naar Nieuwvliet te vertrekken ter viering van het zomerfeest, er door de omstanders duidelijk hoorbaar voor de feestgangers allerhande spottende opmerkingen gemaakt werden over de "kermis" die Nieuwvliet te wachten stond. Toen de wagens vertrokken groette hij de omstanders even vriendelijk als altijd met zijn bekende groet: Zeeg:n!

Op de vraag aan De Smidt jr. of hij wist van enige woordenwisseling die zijn vader ooit gehad had, zei deze dan ook: "daarvan heb ik nooit iets gemerkt". Dat neemt niet weg, dat er vrij veel over hem gesproken werd en dan zelden in gunstige zin. De Smidt gaf daartoe ook wel aanleiding, getuige het volgende:

Het was oudejaarsavond. In de 'grote' kerk was er een dienst ter afsluiting van het jaar. Die begon om 7 uur.

De preek was een poging tot bezinning door een opsomming van het leed dat in het voorbije jaar ondervonden was en het was ook een poging voor te houden wat in het nieuwe jaar zo al niet gebeuren kon. Het traditionele gezang: Uren, dagen, maanden, jaren, werd op de meest ingetogen, plechtstatige en sombere wijze gezongen, ongetwijfeld mede veroorzaakt door het veelzeggende, niettemin tegenstrijdige der laatste twee regels: Al het heden wordt verleden, Schoon 't ons toegerkend blijft.

Als men dan weinig opgewekt om half negen weer thuisgekomen was, ontbrak de lust de laatste uren van het jaar in een passend samenzijn door te brengen. Men ging ter ruste en het werd stil in het dorp. Ook bij De Smidt werd een dienst gehouden. Ik weet niet hoe men daar de laatste uren van het jaar doorbracht. Maar men bleef er bij elkaar. En als de torenklok om 12 uur zijn laatste slagen had doen horen, werden in De Smidt's lokaliteit ramen en deuren geopend en daverde er door het dorp een mars van het muziekgezelschap, die het hele dorp ontwakende deed. Vol verwachting en vertrouwen ging men daar het nieuwe jaar tegemoet. De volgende dag werd daarover gesproken in niet mis te verstane termen: "Heb je dat vannacht gehoord? Dat doen ze daar zo!"

Een gemeenteavond bij De Smidt

Het was in 1901 of 1902 dat een Zuid-Afrikaanse boer zou spreken in De Smidt's lokaal. Het zaaltje was stampvol. Het gonsde in die dagen over die wrede Engelsen, over de oorlogskampen, over de onderdrukte boeren en over wisselende oorlogskansen. De namen Kruger, Botha, Cronjé kende ieder.

"Kent gij het volk vol heldenmoed, En toch zo lang geknecht?". Het Transvaalse volkslied kende ieder tot en met de laatste regel. De Afrikaander hield een toespraak en hij had het over een "kopje" hier, dat genomen werd en een "kopje" daar dat verloren ging. Men zong het volkslied. Toen sprak De Smidt op zijn gewone, eenvoudige, pakkende wijze, voor ieder begrijpbaar. Ook zijn woord werd gevolgd door een lied, één der Sankey-liederen:

'Mannenbroeders ziet het teken, Wapprend in de lucht. Uw versterking komt van boven. Weest dan niet beducht!

Het was een marslied weer door allen meegezongen en wel zo krachtig dat jij je slechts verwonderen kon, dat de ramen niet uit hun sponningen sprongen. Toen weer een toespraak en weer een lied. Thans een in driekwartsmaat, zangerig en zeer geliefd:

'Ik zie een poort wijd openstaan Waardoor het licht komt stromen...

En onderwijl lei die grote, sterke man naast mij zijn zware arm om mij heen en trok mij naar zich toe.'

De verdere activiteiten van De Smidt

Opgemerkt dient eerst te worden dat De Smidt bij de kwaliteiten die bij bezat, ook die van het organiseren behoorde. Hij stichtte de zondagschool, geleid door vrouwen en mannen uit eigen kring, een meisjes- en een jongelingsvereniging, een vrouwen- en een

mannenvereniging, de zangvereniging Looft den Heer.

In 1894 bracht hij het muziekgezelschap Excelsior tot stand. Het waren alle instellingen die voortkwamen uit zijn evangelische arbeid. Men kan ze dan ook evangeliserend noemen. Maar het is ook duidelijk, dat in een zangvereniging en in een muziekgezelschap in de eerste plaats zang en muziek beoefent worden. Daarbij behoort dan ook vermeld dat deze beoefening in niet geringe mate bijdroeg tot de algemene ontwikkeling. Van deze zangvereniging en van dit muziekgezelschap, trouwens van iedere vereniging, kon ieder lid worden die zich daarvoor op gaf zonder aanzien des persoons. Ook landarbeiders en hun kinderen en ook dorpelingen zonder enige kerkelijke binding traden toe. Twee volgelingen van De Smidt, een uit Nieuwvliet en een uit Cadzand leerden de leden het notenschrift en onderrichtten hen in de

bespeeling van een instrument. Want ook in Cadzand was muzikale begaafdheid aanwezig! Ook van de zangvereniging en van al die andere verenigingen ging een overeenkomstige invloed uit ter bevordering van de algemene ontwikkeling. Gewaardeerd werden deze activiteiten door hen die er profijt van trokken, minder gewaardeerd en veroordeeld zelfs werden ze door hen, die kerkelijk of onkerkelijk tegenstanders waren van De Smidt. Zo werd in 1897 een muziekgezelschap in navolging opgericht, Geduld Overwint. Leden daarvan waren vertegenwoordigers van de boeren- en burgerlijke families. Landarbeiders hadden geen toegang. Alsof er ook onder hen geen muzikale begaafdheid school! Zo had het kleine Cadzand twee fanfarekorpsen. Dat van De Smidt bestaat nog altijd en heeft in 1994 zijn 100-jarig bestaan herdacht.

Nabeschuiving

Van de hand van De Smidt is helaas niets te lezen. Wel kan men over hem lezen in bovengenoemde geschriften. Dat hij teleurstelling en verdriet ondervonden heeft door de van onverdraagzaamheid getuigende houding van een groot deel van zijn dorpsgenoten, moet van deze zachtmoedige en bewogen man aangenomen worden. Vermeld wordt hoe hij ook op tegenstand stuitte in eigen kring. De Smidt wilde een muziekgezelschap oprichten, maar dat ondervond tegenstand, omdat enigen van mening waren dat muziek maken niet passend was in hun gemeenschap!

De Smidt zag het anders. Een muziekgezelschap zou niet weinig kunnen bijdragen tot wat hij in de samenkomsten met volwassenen en kinderen brengen wilde. Bovendien zou het leren van het muziekschrift en het leren bespelen van een muziekinstrument bijdragen tot de ontwikkeling der leden en de versterking van hun zelfvertrouwen.

De Smidt is al spoedig na zijn aankomst in Cadzand begonnen met de volksontwikkeling te verbeteren. In hoeverre De Smidt het lezen leren persoonlijk ter hand genomen heeft is niet bekend. In ieder geval stelden eigen gemeenteleden zich daar voor beschikbaar. Ieder die tot zijn gemeente toetrad werd aan heilwerk gezet naar de mate van haar of zijn vermogen. Het sterk organiserend talent dat De Smidt bezat stelde hem in staat een hechter gesloten gemeenschap op te bouwen. De samenhang van deze gemeenschap was dan ook spreekwoordelijk. In al dat onderrichtende, leidinggevende en vormende werk waren allen betrokken, die daarin hun diensten geven konden.

Wouter De Smidt stond bekend als een uiterst vriendelijk en zachtmoedig man, wars van ieder uiterlijk vertoon. Wat De Smidt tot stand heeft gebracht, heeft niemand ter plaatse hem ooit nagedaan. De vele draden die hij in handen had en stevig in handen hield, verbonden hem met zijn schare volgelingen en met de instellingen die hij gevestigd had.

Hij kon zich niet verenigen met wat hij noemde de vormendienst in de kerk, waartoe hij eertijds behoorde, en hij niet zag hoe hij daarin, anders dan door zich af te scheiden, voor zichzelf en voor anderen die zijn gevoelens deelden verandering kon brengen. Smaad en hoon waren zijn deel. In het begin keerde zich bijkans ieder van hem af, de predikant van de 'grote' kerk voorop. Later waren er wel predikanten die samenkomsten van hem en zijn geloofsgenoten bijwoonden.

Maar er bleef een grote afstand, zó groot dat broodroof het deel was van zijn zoon die in het gebouwcomplex van zijn vader een rijwielzaak begonnen was in de tijd dat de fiets, zo omstreeks 1900, ingang begon te vinden. "Niet bij Smidt een fiets kopen", werd gezegd.

De Smidt had een bijzondere kwetsbare plaats gekozen, waar zijn gaven tot hun recht konden komen en wel door de bijzondere constellatie die hij in zijn nieuwe woonplaats Cadzand vond.

De Smidt was een bedienaar van het woord, van het woord zonder en met een hoofdletter. De taalverrijking die hij aanbracht, de taalhantering die hij bewerkstelligde, de ontwikkeling die hij mede daardoor bevorderde zijn voor velen waardevol gebleken.

Zijn begrafenis

Het was een 'gebruik' in Cadzand en het dient gezegd: een bijzonder te waarderen 'gebruik' een begrafenis met het grootst mogelijke respect te omringen. Als de torenklok drie uur geslagen had, trok ieder zich in de straat, waardoor de stoet passeren moest, terug in eigen huis. De politie had even tevoren ervoor gewaakt dat er zich in de te volgen straten geen vervoermiddel bevond, laat staan zich bewoog. Gedurende een half uur was aller aandacht in het dorp gericht op de uitvaart van de dode.

Ook voor Wouter De Smidt was een begrafenis op dezelfde sobere wijze ingericht. Met dit grote verschil dat de lijkstoet gevolgd werd door zijn gemeenteleden en door tal van volgelingen uit de omliggende gemeenten. Dat ook het muziekgezelschap meeliep in de stoet, het vaandel voorop gedragen, was daarbij vanzelfsprekend.

Maar er was nog een groot verschil met iedere andere begrafenis. De bevolking van Cadzand was uitgelopen en had zich opgesteld langs de weg die de stoet moest volgen. Dorpsgenoten die misschien door hun aanwezigheid van hun erkenning en waardering deden blijken?

Bron: Dr. Ineke Jonker-de Putter
Prof. Dr. I. C. van Houte
Zeeuws Tijdschrift 1979-6

DE SCHIPBREUK VAN DE NOORSE BARK COLUMBUS

Deze schipbreuk was de aanleiding tot het plaatsen van een reddingsboot en een lijnwerptoestel aan de sluis bij de Wielingen in 1891.

De waterbouwkundig opzichter van het Waterschap der Sluis aan de Wielingen, Willem Marinus Barvoets, die aan de voet van de duinen bij Kadzand woont, hoort in de nacht van zaterdag 9 op zondag 10 februari 1889 hulpgeroep. Hij gaat poolshoogte nemen aan de zee kant. Daar ziet hij, dat de storm een scheepje op de kust heeft gezet. De bemanning verkeert in levensgevaar want de door de noordwester storm opgezweepte golven beuken op het schip en de masten met de tuigage liggen al in zee.

Er wordt een poging ondernomen het schip te bereiken met een bootje, maar dat blijkt onmogelijk te zijn. Daarna probeert één van de zoons van opzichter Barvoets zwemmend een lijn naar het schip over te brengen, maar ook dat mislukt. Behalve door het koude zeewater, wordt hij in de hoge golven bedreigd door drijvende wrakstukken. Pogingen van de bemanning om vanaf het schip een lijn aan een stuk hout naar het strand te laten

drijven leveren aanvankelijk niets op, omdat de lijnen breken in het geweld van de branding. Pas bij een vijfde poging gelukt het een verbinding met het strand tot stand te brengen. Het is dan echter al tien uur 's ochtends.

Met deze lijn kan een zwaardere tros worden overgetrokken, waarmee de bemanning een bootje naar het wrak kan trekken. Zo kunnen zij eindelijk veilig de wal bereiken.

Daar worden de zeven bemanningsleden en de kapitein opgewacht door burgemeester J. Erasmus en gemeentesecretaris J.A. Blankert van Cadzand, die reeds een groot deel van de nacht en de zondagmorgen op het strand aanwezig waren. Zij brengen de verkleumde bemanning onder in het Badhotel van herbergier Guust Albregt, waar ze van droge kleren worden voorzien.

Uit het verhoor van kapitein Halvorsen door burgemeester Erasmus en het een week later opgemaakte rapport door de commissaris der loodsen te Vlissingen, kan worden opgemaakt wat er eigenlijk is gebeurd:

De Noorse bark Columbus was met een lading hout vertrokken uit de thuishaven Frederikstad in Noorwegen, naar de havenstad Penzance in west Engeland. Tegenover de loodscommissaris verklaart de kapitein, dat hij in de Noordzee met aanhoudend stormweer en sneeuwbuien te kampen heeft gehad. De bark was al gevorderd tot de omgeving van Dover. In ieder geval raakte men door de storm en het slechte zicht uit de koers en kwam ten slotte terecht voor het strand van Kadzand.

In het rapport van de burgemeester wordt vermeld dat door het stoten op een zandbank het roer verloren ging. Hierover staat niets in het rapport van de loodscommissaris. Hoe het ook zij, de ankers werden gevierd zodra de bark met de kiel op de bodem stootte, maar door het breken van de ankerketting kwam de Columbus tussen de hoofden 30 en 31 op het strand terecht. Om door de zware zeeën niet te worden omgeslagen werden de masten gekapt. Op dat moment was het de kapitein nog niet bekend waar hij was gestrand.

In het verslag van het verhoor noteerde burgemeester Erasmus ook de namen van de personen die bij de reddingspogingen waren betrokken. Dat waren opzichter W.M. Barvoets met zijn drie zoons en waterstaatsambtenaar Stefaan Blok met zijn zoon. Bij de daadwerkelijke redding op zondagmiddag rond 12 uur speelden sluiswachter J.C. van den Broeke en de zoons van opzichter Barvoets de hoofdrol.

De bark Columbus was een houten scheepje met een lengte van 28,55 meter, een grootste breedte van 7,37 meter, een diepgang van 4,39 meter (volgens de verzekeringsmaatschappij Norsk Ventas 4,24 meter) en een laadcapaciteit van 231 netto registerton. Het scheepje was in 1844 gebouwd in Mandal, een stadje in zuid Noorwegen. In december 1887 was het opnieuw gebreeuwd, waarna de verzekeringsmaatschappij Ventas de bodem had goedgekeurd. De bark had aanvankelijk grotere reizen gemaakt, maar mocht later alleen nog ingezet worden voor de kustvaart in West-Europa. Dit gebied wordt in het noorden begrensd door de Shetlands, in het zuiden door Gibraltar en in het westen door Ierland (met uitzondering van de westkust).

Er had een zware storm gewoed, die op veel plaatsen ernstige schade had aangericht. Er werd melding gemaakt van zwaar beschadigde vissersschepen in de haven van Scheveningen, een

vissersboot die bij Zandvoort op het strand was geworpen en een gestrande stoomboot op de Noord-Hollandse kust bij Huisduinen. Maar ook leidde de straffe noordwestelijke wind tot een abnormaal hoge waterstand bij Rotterdam, waardoor overstromingen werden veroorzaakt, zowel in de stad, als in de omgeving van Maassluis en zelfs tot bij Dordrecht. Het verkeer werd gestremd en scholen moesten worden gesloten. Verder werden er bomen ontworteld, woeien telefoonpalen om en knapten de draden.

Ook het Zeeuws-Vlaamse land had te lijden gehad van de storm. In Philippine werd een deel van de pas aangelegde havendijk weggespoeld. Drie vissersboten kwamen door vloed en wind in de spuiboezem terecht. Bij Sluiskil woei een machinist van zijn locomotief. Enkele schepen die voor anker lagen op de rede van Vlissingen werden losgeslagen en raakten op drift. Bij Rijkswaterstaat kwamen veel meldingen binnen van dijkbeschadigingen. Op 9 februari, de dag van de stranding, had de wind bij Vlissingen 's morgens vroeg nog een kracht van 8 Beaufort, die 's avonds om 22.00 uur was afgenomen naar 6 Beaufort. In de rapporten van de burgemeester en de loodscommissaris wordt gesproken over respectievelijk een holle en een hoge zee.

Zo lag daar voor de Kadzandse kust de zwaar beschadigde en verlaten Columbus. Op het strand werd een wacht geplaatst, de plaatselijke veldwachter P.J. Carels. Hij moest het wrak bewaken en toezicht houden op het aangespoelde en reeds geborgen materiaal.

Zijn aanwezigheid kon evenwel niet verhinderen dat op maandag, toen de zee weer rustiger was geworden, tijdens hoogwater een vissersboot bij de Columbus langs kwam, waarna de opvarenden aan boord gingen om te zoeken naar wat van hun gading was.

Veldwachter Carels sommeerde hen te verdwijnen, maar daarop reageerden ze met spottende gebaren. Ook enkele revolverschoten, die hen door de afstand toch niet konden bereiken, deden hen niet van gedachten veranderen.

Vervolgens kreeg de veldwachter hulp van een schaapherder met een geweer. Hij schoot gericht en raakte een van de mannen in de schouder. Daarop koos de groep het hazenpad en kwam 's middags aan in Heist. Daar aangekomen werden de meegebrachte goederen door de autoriteiten in beslag genomen.

De vissers gaven aan dat ze slechts wilden redden wat er te redden viel en dat ze bovendien niet wisten of het schip op Nederlands dan wel op Belgisch gebied lag. Volgens Staatsblad 1880-66 ligt aan de zee kust de gemeentegrens op een diepte van 5 meter bij gewoon laagwater. Op hun verweer werd van Nederlandse zijde schamper gereageerd met de opmerking dat het in ieder geval niet nodig was geweest de naam van het schip onleesbaar te maken. Het bleek te gaan om de Constant nr. 35.

Het gewonde bemanningslid was de 31-jarige L. Edelink. Over de ernst van de verwonding waren de berichten niet eensluidend. De ene krant meldde dat de kogel was blijven steken in de baaien kleding van de visser. Een andere krant daarentegen meldde dat de kogel door de schouder was gegaan en dat het slachtoffer aan het einde van de week nog steeds in levensgevaar verkeerde.

Het was ook niet duidelijk of de schaapherder op eigen initiatief of op verzoek van de veldwachter had geschoten. De Middelburgse officier van justitie werd door de Belgische autoriteiten over het voorval ingelicht en stelde een onderzoek in.

Er bleken nog meer zaken te zijn waar de justitie aan te pas moest komen. Verscheidene mensen werden veroordeeld wegens het meenemen van aangespoelde of reeds aan land gebrachte goederen. De een had drie takelblokken en touw meegenomen, de ander een loden pijp en weer anderen konden wel wat planken gebruiken. Maar niet iedereen was zo fortuinlijk deze ongezien te kunnen vervoeren. Daarvan getuigen de veroordelingen door de rechtbank te Middelburg.

Enkele dagen na de schipbreuk was men begonnen met het lossen van de lading van het schip. Toen dat was voltooid en er een overzicht was samengesteld, werd een openbare verkoping georganiseerd door notaris H.G. Hammacher te Groede. Deze zou plaatsvinden op 26 februari bij het strand van Kadzand. Op die dag zouden het wrak en de geborgen inventaris worden geveild. De dag waarop de lading van de hand zou worden gedaan werd vastgesteld op 11 maart. De lading omvatte: circa 16.319 stuks geschaafde en geploegde planken en verder een partij balken, mijnstutten, lijsten, schotwerken en duigen. Er diende contant te worden betaald. Het wrak werd gekocht door Willem Marinus Barvoets, die ook aan de redding van de bemanning had deelgenomen. Het wrak bracht samen met een ankerketting en twee ankers f 314,50 op. Hij sloopte het wrak en kocht bovendien op de openbare verkoping van de lading vijf partijen planken (totaal 275 stuks). Men gebruikte graag "verpekeld" hout, omdat dit ongevoelig is voor houtworm.

De inventaris, waaronder een anker, zeilen, trossen, rondhouten, enzovoort ging voor f 448,40 over in andere handen. De lading bracht f 6.650,- op.

Het Waterschap der Sluis aan de Wielingen bracht notaris Hammacher op de hoogte van een vordering van f 350,- voor de door de Columbus veroorzaakte schade aan de zeekering. Er waren namelijk 107 palen van hoofd 31 afgebroken. Overigens zou deze schade niet worden vergoed, want de Noorse vice-consul wees er op dat de stranding een geval van overmacht was. Wel werd de gevraagde vergoeding van f 25,- voor de berging van de inventaris en de lading toegekend.

Tot in de jaren '80 van de vorige eeuw waren tussen de hoofden 31 en 30, respectievelijk het eerste en het tweede hoofd ten westen van de strekdam naast de uitwateringsgeul bij laag water de restanten van de Columbus waargenomen. Nu er regelmatig zand wordt opgespoten op de stranden zullen de resterende wrakstukken wel niet meer bloot komen.

De redders van de bemanning, Willem Marinus Barvoets en sluiswachter Joost Cornelis van den Broeke (foto links), werden niet vergeten. Op 24 maart ontvingen ze van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen een geschenk, dat bestond uit een enveloppe met inhoud en een ingelijst getuigschrift "als bewijs van waardeering voor den moed, het beleid en de volharding". Deze woorden waren geschreven op een pentekening, vervaardigd door de Amsterdamse kalligraaf A. Grevestuk. Het toonde een schip dat kampte met hoge golven. Verder was het papier voorzien van de wapens van de gemeenten Kadzand, Sluis en Aardenburg.

Later, op 12 september 1889, ontvingen de beide zonen van opzichter Barvoets, Willem Marinus en Marinus Willem, en Joost Cornelis van den Broeke de reddingsmedaille derde klasse van de koning van Noorwegen en Zweden. Deze werd uitgereikt door de Noorse vice-consul uit Terneuzen in het gemeentehuis te Kadzand in het bijzijn van de voltallige

gemeenteraad.

Verslag van de algemene vergadering op 22 februari 1889:

Algemeene vergadering den 22^{en} ^{Febr. 1889} gehouden in 't lokaal
der Sociëteit - Spoor tot Vriendfchap. -

Nadat de vergadering door den Voorzitter geopend is
worden met algemeene stemmen tot leden van dit departement
benoemd de Hh.

G. Wit
W. Van Dam
W. Carp
K. Landorze

G. Wit te Sluis

Mr. Van Dam Kamerrechter te Oostburg,
Mr. Carp, Griffier bij 't Kamerrecht te Oostburg,
K. Landorze, wijkheer te Oostburg

Vervolgens wordt door het Bestuur aan de leden me.
degedeld, dat bij de stranding van het Voorste fchips
Columbus, dicht bij de uitwatering van het Kanaal aan
de Wichingen, door de minschlievende en zelfverloochende
de pogingen van Jodit Cornelis van den Broeke en
Willelm Marinus Barvoets, de geheele bemanning van
dat fchips gered is, redenen waarom het bestuur besent

Redding van fchips
kelmingen de Oostland-
door
Jodit Cornelis v. den Broeke
&
Willelm Marinus Barvoets

dat aan genoemde personen een bewijs dient verzeerd te worden,
dat hunne zelfopofferende heldenmoed door de leden van
dit departement van de M.Y. tot Nut van 't Algemeen op
den rechten prijs wordt gerteld, waarom het in overweging
geeft aan genoemde personen een getuigfchift te verzeer-
den, waarin hun luttelk gedrag vermeld wordt, en dit
getuigfchift te doen aarvaardigen op het atelier van
H. de Groot, Callispeel te Amsterdam en waaraan
eene kleine beloning in geld toe te voegen.

Zonder bespreking wordt met algemeene stemmen
het besbreitel van 't Bestuur aangenomen en voor de kosten
en som aangezeken van ± f 50. -

Verslag van de bekroning op 24 maart 1889:

Bekroning van
van den Broeke
&
Barvoets

Den 24^{en} Maart daaraan volgende heeft de intrei-
king van de getuigfchiften plaats gehad in de Grootte zaal
van het Gemeentehuis te Harderwijk.

Een groot aantal leden waren met hunne dames opgekomen
om bij de plechtigheid tegenwoordig te zijn, daerom was ^{aanfchijnlijk} ^{publiek}

Winningskomen, werden de helden van het feest met een luttel
hoere! bethangen en door den voorzitter toegesproken:

„Op my, zoo zeide hij ongeveer, „op my rust de taak om
u te ontvinnen, waarom gij heden hier geroepen zijt; 't ligt
mij in mijn plan de feiten, in den stormachtigen nacht en morgen
van den 10^{en} Februari op 't Kadzand, zee strand voorquallen, in
het breede te vermelden; die feiten zijn door de Jers alom ver-
kend gemaakt. Ik zou u daarmee bovendien geen genuegen
doen. Beweren toch is het, dat waar allen, die ter plaatse der
ramp waren; zich gentszins mbetuynd lieten in 't waken van
hulp; gij heidom met gebrekkige middelen en met afgeschrikt
noch door heilige hunde, noch door het aanvaltelijk mislukken met
pogingen, de mannen zijt geweest, aan wie de fchipsbreukelingen
in de eerste plaats hunne redding hebben te danken.“

Deze ons departement is metalen 11 een getuigenschrift uit te
aanken en daaraan een kleine som in geld toe te voegen.

Ontvang by deze de 11 voegedachte getuigenschriften, die met
hunner bevestiging betrefte, tot een Licraad kunnen dienen in
onze huiskamer.

Afzchouw ze als een bewijs, dat de M^r tot Kuit van 't Algemeen
werkte waardeeren, maar door 11 is verricht.

Eene beloning voor 't geen gij gedaan hebt is heloont.

Deze Kuit afslechts ontvingen, uit Gods hand en lyfzucht
haar vindende in uw eigen hart. Het zalige bewustzijn dat
Gij aldien abrimachtigen nacht, berieft door de adelpste nuzer harts
tochten, den geest van liefde tot uwen naaste als menfch en
als Christen uwen plicht hebt gedaan. -

Het getuigenschrift uit de werckplaat van den heer
Anthonis Gflewefalk te Amsterdam luidt als volgt:

Aan Jozef Cornelis van den Broeke en Willem Marinus
Barvoets werd met eenparigheid van stemmen door de vergade-
ring der leden van het departement Sloop Hardenburg van
de Mr Tot Kuit van 't Algemeen dit getuigenschrift toegehend;
als een bewijs van waardeering voor den moed, het beleid en de volhard-
ing die zij hebben betoond bij de redding der fchiffbeukelingen
welke op 10 Februarij gortande Hoogfcha fchiff Columbus,
toen zij, niet achtende de hevige koude, en vaak niet zonder ge-
vaar, met zeer gebrekkige hulpmiddelen en niet tegenstaande
de aangevonden fprozingen tot redding meermalen mislukte, einde-
lijk er in lagen mislukten, de geheele bemanning behouden aan den
wal te brengen.

Nadatt de getuigenschriften die in een lijsel gevat en van glad
voorgen zijn door 't publiek berechtigd waren, aan de Barvoets
ook namens Van den Broeke het woord om het Vreesteur en
de Leden van het departement hunnen hertelijken Dank
te betuigen, Raarad loerwegende: Het er moge iets dat ik zou even te
hierhede findende de vergadering in 't Stadhuis; de
februarius werd in de Societelt „Spoor tot Vriendfchap“ nog
denigen tijd voortgezet.

J. B. de Vries
J. B. de Vries

Handwritten note in a small box, partially obscured by a stamp. The text is difficult to read but appears to be a personal or administrative remark.

Reddingstation Cadzand

De aanleiding tot het plaatsen van een reddingstation in 1891 is de schipbreuk van de driemaster Columbus voor de kust van Cadzand 2 jaar eerder in 1889. Zonder reddingsmiddelen slaagden kustbewoners er toen in om de bemanning van boord te halen. Dat was voor burgemeester mr. P.C.J. Hennequin van Aardenburg, in zijn kwaliteit van lid van het dagelijks bestuur van het Waterschap der Sluis aan de Wielingen, de aanleiding om reddingsmateriaal aan de kust van Cadzand beschikbaar te hebben.

Er worden een eenvoudige houten roeiboot, zwemvesten, reddingslijnen en een reddingsboei aangeschaft en ondergebracht in de loods van het Waterschap naast de sluis. De 'Maatschappij tot Nut van 't Algemeen', afdeling Aardenburg, een maatschappelijk betrokken organisatie, bekostigt het geheel.

Hennequin brengt de ZHMRS (Zuid-Hollandse Maatschappij tot Redding van Schipbreukelingen) op de hoogte van de aanschaf en verzoekt om informatie over de aanschaf van verdere reddingsmaterialen. De secretaris van de ZHMRS deed daarop een voorstel tot het plaatsen van een vuurpijltoestel, een bemanning en een gebouwtje voor het opbergen van het materieel. Daarop wordt het vuurpijltoestel (voor het schieten van een lijn naar een gestrand schip) toegevoegd. Vanaf 1891 staan goede reddingsmiddelen tot de beschikking van de kustbewoners.

Het duurt nog tot 1908, voordat, onder leiding van burgemeester van Cadzand Jannis Erasmus, een reddingstation met een vaste bemanning is opgezet. De ZHMRS stelt het teakhouten reddingvlet 'Cadzand' met zeil en roeispannen ter beschikking. De boot is 7.50m lang en heeft luchtkamers, waardoor ze onzinkbaar is. De boot lag in de haven.

Later dat jaar wordt een boothuis op de oostelijke oever van 't Haventje gebouwd (kosten f1495) en een speciale wagen voor verplaatsing van de boot gemaakt. Het probleem komt pas na een reddingsactie: dan moet de boot weer op de wagen gehesen worden. Ook het vuurpijltoestel is in de loods opgeborgen.

De eerste bemanning bestaat uit sluiswachter Cees van den Heuvel (schipper) en D. la Gasse, A. Baas, J. la Gasse, J. Misilje, P. de Lijser en A. de Maillie (opstappers)(foto onder), later uitgebreid met W. J. van den Heuvel en Jac. van den Heuvel.

Cees van den Heuvel stond bij de Zuid-Hollandsche Maatschappij tot Redding van Schipbreukelingen in Rotterdam op de loonlijst voor 120 gulden per jaar. De opstappers werden pas uitbetaald als ze op zee in actie waren geweest. Redden was toen nog puur een kwestie van spierkracht, de mannen moesten roeien onder uiterst zware omstandigheden en droegen zwemvesten die eruit zagen als accordeons.

In 1909 is het meteen raak voor de redders van Cadzand. Op 9 juli dreigt het Belgische klipperschip Niamor wegens een defect roer op het strand geworpen te worden. De reddingvlet brengt de klipper behouden binnen. Drie weken later helpt de reddingvlet de Cadzandse vissersboot CZ 1 van Jan Baas bij het binnenlopen van de haven.

Tot eind 1944 brachten Cees van den Heuvel en zijn bemanning, in een periode met twee wereldoorlogen, 56 schipbreukelingen in veiligheid.

In 1910 wordt het minder trefzekere vuurpijltoestel vervangen door een bronzen Coehoorn-mortier met een schootsafstand van 300m. Deze doet tot 2010 dienst, waarvan de laatste tientallen jaren alleen voor het openingsschot van de jaarlijkse Open Dag.

In 1923 wordt de roeireddingvlet 'Cadzand' vervangen door de iets langere 'Cadzand II'.

In verband met de sterke getijstroom en de moeilijk toegankelijke haven wordt in 1933 besloten de teakhouten motorvlet 'Zeeuws-Vlaanderen' aan te schaffen. Met een lengte van 7.80m en een snelheid van 7 knopen. Dankzij de 30 pk Coventry-Victor dieselmotor, is dat een hele verbetering. Twee jaar later, in 1935, worden de 'Zeeuws-Vlaanderen' en het boothuis door brand vernield. Het boothuis wordt herbouwd en een nieuwe vlet met dezelfde naam wordt in dienst gesteld.

De 'Zeeuws-Vlaanderen' en het boothuis worden in 1944 onherstelbaar beschadigd door oorlogsomstandigheden. In 1948 wordt een nieuwe vlet, weer een 'Zeeuws-Vlaanderen', gedoopt en in het herbouwde boothuis gestationeerd.

In 1949 krijgt de ZHMRS het felbegeerde predicaat "Koninklijke", de KZHMRS.

Na de watersnoodramp in 1953 wordt begonnen met het veranderen van de dijk en de haven van de Sluis aan de Wielingen in het kader van de deltawerken. Het boothuis moet daarom worden afgebroken. In 1955 wordt het op de westelijke oever naast de sluis herbouwd (foto links). Aangezien er geen mogelijkheid is voor een botenhelling,

wordt voor het tewater laten van de 'Zeeuws-Vlaanderen' een kraan naast de sluis gebouwd (foto rechts).

In 1957 bestaat de bemanning uit schipper G.J. Beun, stuurman P. de Leyser en de opstappers J. la Gasse (later schipper) en J. de Leyser.

In de loop van de jaren volgen J. de Lijser (schipper), I. Luteyn, D. Plog, P. Faas, A. de Nijs (schipper), P.M. de Lijser, H. Gorthmanns, H. Dellaert, W. de Maillie (schipper), H.A. de Lijser, W. vd Vijver, A. Nortier (schipper), R. van Hee, P. de Maillie, R. Smit, A. Basting, E. Basting, K. Maes, M. Wieme, W. Bonneveld, J. Aarnoutse, B. Gorthmanns en K. Goossen en de nieuwste aanwinsten D. Cusse, K. Goossen, J. Nortier, N. Fremouw en S. Acke.

Zonder uitzondering zijn de redders tientallen jaren als vrijwilliger actief en blijven daarna nog jaren hand- en spandiensten verrichten en/of bestuursfuncties vervullen voor reddingstation Cadzand.

In de loop der jaren wordt het materieel uitgebreid met een wippertruck met wippertoestel. Dat is een canvas zeil als broek gevormd, waarin een persoon aan wal kan worden getrokken. Enige jaren later wordt de truck vervangen door de KHV (KustHulpverleningsVoertuig) met brancards, uitgebreide EHBO-middelen, een defibrillator, schijnwerpers, communicatiemiddelen, etc.

De reddingspakken ondergaan enorme veranderingen. Het zwemvest van kurk wordt al snel van kapok. Het waterwerende pak met zuidwester volgt. De broek met laarzen is één geheel en reikt tot aan de borst. "Dit had een groot nadeel", vertelt opstapper Piet Faas jaren later, "Ik viel overboord, mijn broek liep vol water en ik zonk als een baksteen. Ik enige wat ik nog kon doen was over de bodem naar de kant lopen."

Tegenwoordig wordt het overlevingspak gebruikt. Het is waterdicht, heeft een groot drijfvermogen en herbergt hulpmiddelen, zoals een strobelight, een mes, lichtsignalen en een plaatsbepaler.

Met zware schade wordt de 'Zeeuws-Vlaanderen' in 1969 uit de vaart genomen. Tot 1973 wordt gebruikt gemaakt van een Zodiac rubberboot van de eerste generatie, die al enige tijd als proef naast de 'Zeeuws-Vlaanderen' in gebruik is. De boot is geheel van versterkt rubber gebouwd. De luchtkamers aan voor- en achterzijde van de Zeeuws-Vlaanderen zijn bij de Zodiac verplaatst naar de buitenkant en vormen het profiel van de boot. De 35pk-motor blijkt echter te zwak en de rubber bootvloer maakt de Zodiac te instabiel voor reddingswerk.

In 1973 krijgt station Cadzand de 'Tuimelaar', een RIB (Rigid Inflatable Boat). Bovengenoemd principe van de luchtkamers blijft behouden, maar hij heeft 2 motoren van 70pk en een polyester bodem. Hierdoor is de Tuimelaar uitstekend geschikt voor het reddingswerk. Gedenkwaardig is een reddingsoperatie in 1987:

Op 6 maart 1987 is de Tuimelaar betrokken bij de hulpverlening voor de gekenterde veerboot 'Herald of Free Enterprise'. Van de vier ingezette Nederlandse reddingboten is de Tuimelaar als eerste ter plaatse. De bemanning van de Tuimelaar (en de andere Nederlandse reddingboten) werd later door de Consul-Generaal van België in Nederland toegesproken: "Velen van u zullen hun emoties hebben moeten wegdrücken, de blik op oneindig hebben moeten zetten en als het ware een automatisch mens hebben moeten worden. U zult ongetwijfeld spijtig zijn dat u niet meer hebt kunnen redden, maar wij zijn hier bij elkaar om uw helpende hand te bedanken". De Tuimelaar blijft 24 jaar in dienst.

In 1991 fuseren de KZHMRS en haar zustermaatschappij de KNZHRM tot één organisatie, de KNRM (Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij) met 36 stations, 35 personeelsleden, 48 vaartuigen en 600 vrijwilligers.

Van 1997 tot 2002 komt de 'Jacoba Elisabeth' in dienst, een doorontwikkeling van de Tuimelaar, met 2 motoren van 230pk en een bescheiden opbouw. De Jacoba Elisabeth is een degelijke boot, want van 2004 tot 2007 werd zij gestationeerd bij de reddingsmaatschappij SARFA op Aruba. Na het wegwerken van achterstallig onderhoud doet zij op dit moment dienst bij het Maritime Rescue Institute in Stonehaven (Schotland), waar ook de

KNRM-bemanning haar opleiding krijgt.

Reddingstation Cadzand krijgt in 1999 de beschikking over het nieuwe boothuis 'Han van Nievelt'. Het boothuis is betaald uit de nalatenschap van Han van Nievelt, huisarts uit Castricum.

Het boothuis doet dienst als stallingsplaats voor de reddingboot, heeft een ontmoetings- en instructieruimte voor de bemanning en de plaatselijke commissie, een droog- en opslagruimte voor de overlevingspakken en een kleine werkplaats.

In 2002 schenkt Winifred Lucy Verkade-Clark, de weduwe van Frans Verkade (chocoladefabriek Verkade Zaandam) een reddingboot van het type Valentijn. De boot wordt naar haar vernoemd. De Winifred Lucy Verkade-Clark bereikt met 2 x 430 pk een snelheid van 65 km/h en heeft plaats voor 50 personen. Aandrijving met roer en schroeven maakt plaats voor draaibare waterjets. Geen uitstekende delen aan de romp, dus minder problemen in ondiep water.

De bemanning van het reddingstation bestaat voor 100% uit vrijwilligers. Zij worden bij een alarm opgeroepen door middel van een 'pieper'. Het streven is om binnen tien minuten na een alarm uit te varen.

Bron:

P.W. Stuij

W. Robijn

J. Beun

B. Nortier (schipper)

Gedenkschrift ZHMRS 1824-1924, 1924

Redders, 175 jaar KNRM, 1999

KNRM-station Cadzand

Nieuwe Zeeuwsche Courant

Breskensche Courant

cadzandgeschiedenis.nl

Christelijke Muziekvereniging Excelsior

Vanuit de Evangelische gemeenschap in Cadzand is in 1894 de Christelijke Muziekvereniging Excelsior opgericht. Oprichter Wouter de Smidt werd voorzitter. Hij zal dat tot zijn dood in 1920 blijven.

Van de in Nieuwvliet geboren Wouter de Smidt (1838-1920) ging een enorme bezieling uit, hij kon mensen motiveren en onderrichten. Na zijn huwelijk in 1876 ging Wouter de Smidt in Cadzand wonen. Onder zijn leiding ontplooidde de Evangelische gemeente grote activiteiten. Hij beseftte het belang van saamhorigheid. Er ontstonden jeugdgroepen, zondagsscholen, zangkoren en de muziekvereniging Excelsior.

Men repeteerde elke week bij De Smidt aan huis in de Prinsestraat te Cadzand, aanvankelijk in de woonkamer, later in een aparte zaal waar ook de kerkdiensten werden gehouden. Na verloop van tijd werd men steeds vaardiger in het bespelen van de instrumenten. Er kwamen leden bij. Het werd een echt gezelschap en men begon in het openbaar op te treden. Vrijwel vanaf de oprichting werd er aan het einde van de winter al een uitvoering gegeven.

Na 5 jaar werd een bestuur gekozen bestaande uit voorzitter Wouter de Smidt, secretaris Abr. Fortrie, penningmeester A. Koole en lid Abr. de Bruijne. Als eerste taak hadden de bestuursleden het opstellen van de statuten en het maken van een huishoudelijk reglement. Meteen is ook Koninklijke Erkenning aangevraagd. Op 27 juni 1900 werd de vereniging door de regering, op voordracht van de toenmalig minister van Justitie, v.d. Linden, erkend. Het predikaat 'Koninklijk' bleef achterwege. In 1923 zou nog wel een tweede poging worden ondernomen om een 'Koninklijke' vereniging te worden, maar de hoge kosten (f 50,- alleen al voor de zegelrechten) hielden het plan tegen.

Excelsior was en is een echte fanfare, men blies op koperen instrumenten. De vereniging bezat een aantal instrumenten, er waren ook leden die een eigen instrument hadden. Langzaam groeide het ledental van Excelsior naar een gemiddelde van zo'n 16 leden. Timmerman Thoussaint uit Cadzand maakte samen met z'n zonen, die ook les kregen, regelmatig lessenaars voor de muzikanten.

In oktober 1901 kwam er een verzoek van de gebroeders Suvrijn om een aantal geluidsopnamen te mogen maken met hun phonograaf. De heren waren voor familiebezoek vanuit Amerika naar Nederland gekomen en wilden hun kennissen in Amerika enkele nummers laten horen. Excelsior speelde voor hen de liederen 'Daar ruischt langs de wolken' en 'Heerlijk Evangeliewoord'.

In het begin was er regelmatig discussie over de functie van de vereniging. Het was de wens van Wouter de Smidt om van het korps een middel tot Evangelisatie te maken. "Raken wij niet van ons beginsel af?" was de vraag die men zich stelde. Men speelde wel zeer regelmatig in de kerk om liederen te begeleiden. Wouter de Smidt zei hierover: "Als er gespeeld wordt spreek ik altijd makkelijker, dus doe het dan, al was het maar om mijnentwil".

Na zijn overlijden in 1920 werd dit onderwerp weer actueel, immers, de Vrije Evangelische Gemeente was via Wouter de Smidt direct betrokken met het bestuur van de muziekvereniging. Na enkele discussies nam het bestuur het volgende standpunt in: "Wij zijn een zelfstandige vereniging, maar we werken samen met de Vrije Evangelische Gemeente".

Bij een volwaardige muziekvereniging past een vaandel. Er werd in 1909 een vaandel besteld bij ene firma van Diemen voor f 135,-. Bovendien werden er insignes voor de leden (men had toen nog geen uniform) bijbesteld. Het vaandel, groen met gouden letters, kreeg tijdens uitvoeringen en optredens een ereplaats.

Op een enkele uitzondering na werd altijd in Cadzand opgetreden. Men keek altijd uit naar het optreden op het Zomerfeest.

Het Zomerfeest was een soort themabijeenkomst van de Ring der Chr. Jongelingen Verenigingen. Men kwam in de eerste week van juli bijeen, meestal in een weiland op een boerderij. Er waren door het organiserend comité een aantal sprekers uitgenodigd en in de pauzes speelde Excelsior een aantal nummers. Naast de optredens tijdens uitvoering en zomerfeest speelde Excelsior begin deze eeuw ook op kerkelijke hoogtijdagen, bij conferenties, bij tentbijeenkomsten en op feestdagen van de Koninklijke familie.

Een grote verstoring in dit ritme werd veroorzaakt door de Eerste Wereldoorlog. Verschillende leden waren gemobiliseerd en konden dus moeilijk aanwezig zijn op repetities. Waarschijnlijk stonden de activiteiten op een laag pitje, want tussen de maanden mei 1915 en januari 1919 werden geen notulen geschreven. In 1919 kwam men bijeen omdat men het 25-jarig bestaan niet ongemerkt voorbij wilde laten gaan. Foto: Zomerfeest 1916

Een jaar later, op 25 juli 1920, overleed de oprichter van Excelsior, Wouter de Smidt. Een groot aantal mensen bewees hem de laatste eer. Het vaandel van 'Excelsior', dat in de rouwstoet werd meegedragen, was getooid met een zwarte rouwband. Tijdens de begrafenis begeleidde Excelsior enkele liederen.

In 1937 werd Excelsior lid van de Kring van Christelijke Zang- verenigingen in West-Zeeuws-Vlaanderen. Het jaar daarop mocht Excelsior van zich laten horen op de kooravond van de Kring. Het zou een jaarlijks terugkerend hoogtepunt worden. De optredens zorgden

voor een toenemende populariteit van de muziekvereniging. Steeds meer jongens (meisjes mochten toen nog niet) wilden lid worden. Pas in 1954 werd het eerste vrouwlijke lid aangenomen, Rina Dierings.

Vanaf 1939 werd vanwege het oorlogsgeweld niet meer opgetreden. De oorlog verdrong het verenigingsleven. De schade aan instrumenten bleek f 460 te bedragen en werd vergoed uit het fonds van de gemeente Nieuwleusen (Ov).

Na die periode is op 31 mei 1945 in een buitengewone ledenvergadering besloten om weer te starten met de repetities. Er werd flink gerepeteerd en in 1946, ruim 6 jaar na het laatste publieke optreden, kon Excelsior weer in het openbaar verschijnen.

Eind jaren '50 werd op initiatief van Iz. van de Velde 'De boerenkapel' opgericht. Gekleed in blauwe overall, rode zakdoek en met een pet op het hoofd liet men bij diverse gelegenheden van zich horen.

Na 45 jaar intensief gebruik was het vaandel versleten. In 1955 is door de vrouwenvereniging, onder leiding van mevr. Brakman-Hol uit Retranchement, naar voorbeeld van het eerste vaandel een nieuw vaandel gemaakt. Het bleek een heel karwei te zijn, maar uiteindelijk pronkte Excelsior in 1964, bij de uitvoering ter gelegenheid van het 70-jarig bestaan, met het nieuwe

vaandel.

Van het eerste advents-concert in Cadzand eind jaren '60 werden audio-opnamen gemaakt door Jan Anthonisse. Hij werd de volgende morgen om half acht uit z'n bed gebeld door dominee Schokking. Hij had ook de microfoon van de kerk mee naar huis genomen. In 2010 is een cd van deze opnamen gemaakt.

In 1975 begint men over uniformen te praten. Men besloot nieuwe uniformen te kopen: blauwe blazer, grijze broek en gekleurde stropdas. Tijdens de jaarlijkse uitvoering in 1977 werd voor de eerste maal in het nieuwe uniform opgetreden.

In 1985 was men toe aan vervanging. Voortaan zou Excelsior optreden in rode jas, zwarte broek, wit overhemd, rode stropdas of zwart vlinderstrikje.

In 1994 kon Excelsior in dankbaarheid haar 100-jarig bestaan vieren.

CHRISTELIJK GEMENGD ZANGKOOR 'LOOFT DEN HEER'

Naast muziekgezelschap Excelsior richtte Wouter de Smidt in 1894 het zangkoor Looft den Heer op. Niet alleen de leden van de Vrije Evangelische Gemeente, maar ook mensen van de Hervormde Kerk, de Lutherse Kerk en de Vergadering waren welkom.

De geschiedenis wordt het duidelijkst verteld door de heer C. Cappon uit Oostburg, in een toespraak ter gelegenheid van het 90-jarig jubileum 1984: Het koor is opgericht door aanwijzen van mijn vader Jannis Cappon, een dirigent die goed kon zingen. Hem viel de eer te beurt maar eens een zangkoor te vormen. Mijn vader kende echter geen noten en hij wendde zich tot Jacob de Blik, die een muzikale gave bezat. Hij had echter wel enige muzieklessen nodig en kreeg deze van een zekere Van Rie uit Sluis. En dan nu maar proberen koorleden te vinden in en buiten de gemeente, want alleen Vrij Evangelisch is het koor nooit geweest. Ook mensen van de Hervormde Kerk, de Lutherse kerk en van de Vergadering hebben zich gemeld. Een foto uit 1920 maakt dat wel duidelijk:

Uiterst links: dirigent J. de Blik.

Bovenste rij v.l.n.r.: A. Mabelis, J. Cappon, J. Voogdt, J. Sonnevijlle, J. Labijt, Iz. de Grootte, W. Hamelink, J. Hoste, J. Boidin, A. Vergouwe, St. van Strien en H. de Blik.

Middelste rij v.l.n.r.: Maria Labijt, Anna Cappon, Elisabeth de Blik, Jaantje Lauret, Marie Sonnevijlle, Jaantje Israel, Saar Luteijn en Jo Michielsen.

Eerste rij v.l.n.r.: Jaantje de Blik, Elisabeth Cappon, Mina van Luijk, Neeltje Cappon, Magdalena Cappon, Suzanne van Roo, Marie Vergouwe, Francien van Meenen en Janneke Cambier.

Jacob de Blik heeft zowel het muziekkorps "Excelsior" als het koor "Looft den Heer" ruim 25 jaar trouw gediend tot hij niet meer kon door verval van krachten. Zijn zoon Hubrecht heeft nog de dirigeerstok gehanteerd, maar niet lang. Ook Stephanus Blok, orgelspeler in de eredienst, is nog een paar jaar dirigent geweest in de twintiger jaren. Daarna lag alles even stil tot 1929 toen mijn broer Jannis Cappon gevraagd werd.

We laten hem dit nu zelf vertellen:

"Het was op een Paasconferentie op de boerderij van Jacob de Blik, toen een kerkeraadslid aan mij de vraag stelde of ik de zang weer wilde opnemen. Daar moest ik wel over nadenken en inlichtingen vragen bij de oud-dirigent J. de Blik. Ik vroeg hem dan ook, wat ik ermee doen moest. En zoals altijd zei hij kortweg: "Dat moet je vanzelf doen". Ik was toen 20 jaar. Ik heb toegezegd het te doen, waarna er een zondag werd afgesproken om samen te komen. Er kwamen er zoveel dat ik er verlegen van werd en zo ben ik in 1929 begonnen en dirigent gebleven tot na de bevrijding. Foto: Christelijk Gemengd Zangkoor Looft den Heer, 1930.

In de oorlog heeft de zang ook een tijd stilgelegen. In de zomer van 1945 kwam de kerkeraad mij vragen of ik de zang aan Toon Bentschap-Knook wilde overgeven, omdat de koorleden toen liever hem als dirigent hadden dan mij, waarin ik toestemde."

Tot zover het verhaal van mijn bescheiden broer Jannis.

Toon Bentschap-Knook was natuurlijk ook geen onbekende op zanggebied. Hij had voor de oorlog reeds een kinderkoor en zong zelf als tenor mee in het

koor "Looft den Heer". Na de oorlog, toen de kinderen van zijn kinderkoor geen kinderen meer waren en als vanzelf opgenomen werden in het koor "Looft den Heer", heeft dat er mede toe geleid dat Knook dirigent geworden is. Hoe het ook zij, het koor is veel dank verschuldigd aan mijn broer Jannis, die op zo jeugdige leeftijd het aandurfde de leiding op zich te nemen en dit altijd met enthousiasme en liefde gedaan heeft.

Ook Bentschap-Knook heeft zich helemaal ingezet voor het koor tot de kooravond van 1976, toen hij om gezondheidsredenen moest stoppen en Sjaak Basting hem opvolgde. Dit is in het kort de geschiedenis.

Nu is mij door het bestuur gevraagd, als oud-lid van de vereniging iets te vertellen over de activiteiten uit de periode 1929 tot 1939, toen mijn vrouw en ik moesten bedanken vanwege ons vertrek naar Ned. Oost-Indië.

De activiteiten van het koor waren en zijn vele:

1. Zingen in de tent met Paas- of Pinksterconferentie op het erf van Jacob de Bliëk. Hier speelde ook altijd de muziekvereniging "Excelsior" in de pauze buiten de tent, zijn stukken. Prachtig. En ook niet te vergeten het koor uit Breskens (dir. Basting sr.) en uit Cadzand (dir. de Bruyne-van Melle).
2. Zingen op kooravonden. Eerst in Breskens in het lokaal Weijkman, met als leider de onvergetelijke fabrieksdirecteur I. van Melle, tevens dirigent. Later zongen we in het oude en nieuwe Ledeltheater in Oostburg en de laatste jaren in de Herv. Kerk te Breskens.
3. Zingen op de zomerfeesten, die jaarlijks gehouden werden op een of andere boerderij, georganiseerd door een zg. "regeringscommissie", bestaande uit leden van de Herv. Geref en Vrij Evang. kerken. Deze feesten zijn gehouden tot 1940. Ook de Chr. Muziekverenigingen uit Cadzand en Groede gaven hun medewerking.
4. Zingen op Zeeuwse zangersdagen, waarvan ik me herinner, die in Biezellinge en Zaamslag.
5. Zingen in de Zuidertentzending, waarin predikanten uit verschillende kerken voorgingen.
6. Zingen op de jaarlijkse uitvoering in het oude kerkje in Nieuwvliet. Ook was er na elk afsluitingsjaar een gezellig onderonsje.
7. Zingen in het St. Antonius Ziekenhuis. Wat een klank zat er in dat oude gebouw. Later kwamen daarbij optredens in praktisch alle bejaardentehuizen van West Zeeuwsch-Vlaanderen.

Hoogtepunten voor elke zang zijn: het naar buiten optreden.

Daartoe werd vóór de oorlog elke zondagmiddag na de tweede kerkdienst gerepeteerd. De zangers hadden het wel druk op zondag hoor. Thans wordt er op dinsdagavond gerepeteerd. En als het tegen een uitvoering loopt, meerdere avonden per week. Fijne en leuke herinneringen heb ik - en velen met mij - bewaard aan deze zangvereniging en de plaatsen waar zij optrad. Een Zeeuwse zangersdag zullen we nooit vergeten, nl. die van Biezellinge uit 1931. Hoe moest je nu in Biezellinge komen? Iz. van Melle wist wel een oplossing. Hij had schepen genoemd naar zijn zoon Gideon en met één van die boten voeren we mee van Breskens naar Hoedekenskerke. Vanaf Hoedekenskerke was het lopen geblazen; over de dijkwegen in de Zak van Zuid-Beveland naar Biezellinge. Zelf zingen en luisteren naar andere koren en weer lopend terug. Maar je was jong en je genoot van elkaar en van de tocht en van ontluikende genegenheden.

De geschiedenis van "Looft den Heer" is er een met ups en downs, vooral ook door de laatste wereldoorlog, maar ze bleven komen als er maar een dirigent bereid was om leiding te geven aan leden van 15 tot 60 jaar. Soms waren de jongens nog te jong en werden ze als alt ingezet. We zongen niet graag in vreemde talen en zeker niet in het latijn.

We kunnen van het koor zeggen dat de gezongen liederen verstaanbaar waren en zijn. En dat is belangrijk voor een koor dat de Heer wil loven en het ook wil doorgeven aan zijn hoorders. Nog een paar vraagjes: Komen jullie regelmatig? Komen jullie altijd op tijd op de repetities? Als er een partij apart oefent, wat doen de andere drie partijen dan? Zachtjes hun eigen partij mee-neuriën? Of liever wat gezellig babbelen? Of puzzels oplossen? Ik heb wel gezien en gehoord, dat de stemming in de vereniging prima is en het samenzijn gezellig. Houen zo!

Ik heb dikwijls naar jullie zang geluisterd en dan kon ik nooit nalaten (daar moet je dan een oude schoolmeester voor zijn), om elk gezongen nummer in gedachten een beoordeling te geven. Meestal was het gemiddelde van alle liederen een 7 of daaromtrent. Maar wie ben ik? Te streng misschien? Of te soepel! "Looft den Heer" kreeg van de Heer misschien wel een 10!

Wat de betekenis van "Looft den Heer" in de voorbije 90 jaar geweest is, weet de Here God alleen, maar ook vermoedt en weet dat velen voor ons, velen van ons en wellicht velen na ons, zijn en gezegend worden door het gezongen Evangelie. Ik ben begonnen met Wouter de Smidt, ik wil er ook mee eindigen. "Looft den Heer" heeft ook op een kerkhof gezongen en wel te Cadzand in 1920, toen de stichter der gemeente begraven werd.

Foto: Christelijk Gemengd Zangkoor Looft den Heer bij het 100-jarig jubileum in 1994.

Bron:
Diverse
Cadzandgeschiedenis.nl

De Dorpspomp

Een foto uit 1890 met in het midden de originele dorpspomp, rechts de uit 1623 stammende pastorie, links (achter het grote pand) het knekelhuisje.

De linker foto is een detail van een foto uit 1890 van de Mariastraat.

In het midden staat de oude pastorie uit de 17e eeuw met links de travalje van de smidse van de gebr. Contant.

De dorpspomp staat voor de pastorie, achter de bomen.

De rechter foto is een detail van een foto uit 1894, tijdens de afbraak van die oude pastorie. Er staat een dorpspomp in het midden.

De dorps(water)pomp moet dus geplaatst zijn tussen 1890 en 1894.

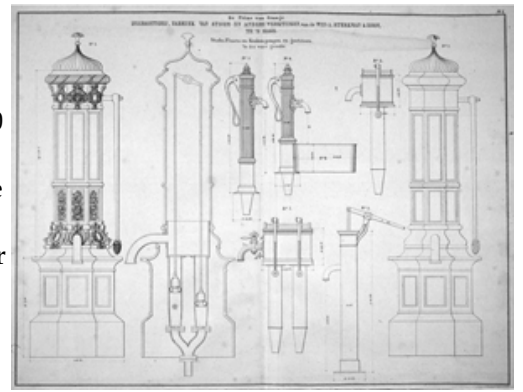
Links: de dorpspomp in 1925 voor de nieuwe pastorie. De uitloop zit links!

Rechts: de Cadzandse pomp is een variant op de gietijzeren 8-kantige dorpswaterpomp van IJzergieterij De Prins van Oranje uit Den Haag, die vanaf 1840 veel in Nederland geplaatst werd.

Het grondwater op Cadzand is zilt, dus onbruikbaar als drinkwater. De bewoners gebruiken daarom regenwater. Met een buizenstelsel wordt het regenwater van de kerkdaken opgevangen en in een ondergronds reservoir naast het knekelhuisje gestort. Op dit reservoir staat een waterput. Het is niet meer na te gaan of de dorpspomp verbonden was

met het zoetwaterreservoir of rechtstreeks het zilt grondwater oppompte, omdat het archief van Cadzand in 1940 in Middelburg vernietigd is. Ook de pomp is in deze periode vernield. Na 1945 is een nieuwe dorpspomp geplaatst, die echter met de komst van de drinkwaterleiding na 1957 is verwijderd.

In 1957 wordt de pastorie afgebroken. Op dezelfde plaats wordt de huidige consistorie gebouwd. Een nieuwe pastorie wordt tegenover de kerk gebouwd. Op de foto links staat eenzaam en alleen de dorpspomp.

We schrijven het jaar 2001. De Mariastraat is in oude stijl gerenoveerd en eind 2000 is het aloude plakkebord in ere hersteld. Kezantenaor Herman van Liere lanceert het plan om ook de dorpspomp weer terug te zetten. Het plan wordt goedgekeurd en het project kan bekostigd worden uit het verfraaiingspotje van de gemeente Oostburg.

Met foto's van de oude pomp en een miniatuurmodel, gemaakt door dorpsgenoot Faro, wordt in 2002 een werktekening gemaakt. Herman van Liere bouwt de houten kast, schildersbedrijf Tack verzorgt het schilderwerk, siersmid Pladdet het binnenwerk en het koperen dak, Van Burg Metaal het draai- en freeswerk en Hinneman Engineering het reservoir en de uitloop. Installateur Piet de Wolf monteert de leidingen, kranen en afdichtingen. Het enige verschil met de oude pomp is de watervoorziening. Vroeger werd waarschijnlijk (zilt) grondwater opgepompt. De huidige pomp is aangesloten op het waterleidingnet met een klein reservoir in de pomp om het water echt op te kunnen pompen.

In 2003 is de dorpspomp in gebruik genomen en staat te glimmen naast het plakkebord. Een stukje oud Cadzand herleeft. Volgens kenners wijst de uitloop nu eindelijk naar de goede kant, de straatkant, en niet naar links, zoals bij de oude pomp.

Bron:
't Kezantenaortje 2001.
Ijzergieterij Men's Tradition.
foto's A. van Overbeeke Terneuzen
Beeldbank Zeeuws Archief
cadzandgeschiedenis.nl, Bert Voets

MUZIEKVERENIGING 'GEDULD OVERWINT'

Muziekvereniging Geduld Overwint wordt in 1897 opgericht.
Deze foto is gemaakt tijdens de hulding van schipper J. van den Heuvel in 1919.

Deze foto is gemaakt in 1922, ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan.

Op de voorgrond met trom Cleman de Ridder. Verder van links naar rechts:
zittend: 1. Daniël van Houte 2. Jozias Becu 3. Adriaan van Dale 4. Piet van Iwaarden 5. Piet Erasmus
6. Toon Guiran dirigent 7. Jan Sanders 8. Pol van de Vijver 9. Ko de Ie Lijs 10 Jozias van Dale;
middelste rij: 1. Bram de Cocg 2. Ko Risseeuw 3. Samuel Masclee 4. Bram Kools 5. Adriaan Masclee
6. Bram Aalbrechtse 7. Ko van Dale 8. Piet de Ie Lijs-Bril 9. Kees de Winne;
achterste rij: 1. Piet de Die 2. Jannis Kools 3. Hubregt Toussaint 4. Piet de Ie Lijs-Schippers 5.
Jan van de Vijver 6. Piet Toussaint 7. Bart de Ridder.

In 1930 zal 'Geduld Overwint' worden opgeheven door gebrek aan leden.

De molen van Abraham de Hullu (later Nooitgedacht).

Aan aan de kruising Mariaweg/Ringdijk-Noord stond vanaf 1620 de oude Oostmolen van de Strijdersdijk. In 1662 is deze vervangen door de Westmolen uit de Molenpolder. Deze staakmolen woei in 1720 om. In 1721 wordt op die plaats een staakmolen met grotere capaciteit gebouwd, De Kat genoemd. Op 27 september 1897 brandt molen De Kat van molenaar Abraham de Hullu volledig af en raakt onherstelbaar vernield. Alleen de bovenas blijft onbeschadigd. Op dezelfde plek, de kruising van de Molendijk met de Mariaweg, laat Abr. de Hullu in 1898 een nieuwe molen met stenen romp bouwen.

De Hullu kiest voor een stenen molen naar het ontwerp van A. Lombaard jr. uit Groede. De bouw wordt gegund aan aannemer Adriaan van Dale uit Cadzand en molenmaker A. Rombouts uit Wachtebeke (B). De inmiddels 175 jaar oude bovenas van de vorige molen kan hergebruikt worden.

Steenbakkerij Kense, Nieuwvliet

Het grootste gedeelte van de benodigde grond voor die belt komt van het land van de hofstede van de familie De Hullu in de Vierhonderdpolder bezuiden de Kerk (hofstede nr.22). Of van die grond ook de bakstenen voor de molenromp zijn gebakken is niet duidelijk. Zeker is wel, dat de stenen zijn gebakken in de veldoven van Kense uit Nieuwvliet.

Links de eerste foto van de molen van Abraham de Hullu. Pas decennia later zal de molen de naam Nooitgedacht krijgen.

De stenen molen heeft aan de voet een belt/molenberg (aarden wal tot aan de wieken) om bij de wieken te kunnen. De wieken zijn hooggeplaatst om meer wind te vangen. De verhoogde plaatsing heeft ook het voordeel, dat voorbijgangers en vee niet door de draaiende wieken geraakt kunnen worden.

Tijdens de bouw vreest De Hullu dat de vlucht te groot wordt en besluit daarom niet hoger te bouwen. Omdat de kap al gereed was, wordt de romp al ter hoogte van de luizolder aan de kapmaat aangepast. Dat verklaart de goed zichtbare knik in de romp.

Abraham de Hullu was in 1880 al molenaar van molen De Kat. Hij zal tot 1931 molenaar van de huidige molen blijven. Daarna werd de molen eigendom van de Erven A. de Hullu met als molenaar Jozias de Hullu. In 1932 wordt een maalstoel met 30 PK motor geplaatst om bij langdurige windstilte te kunnen malen.

In 1933 neemt Jozias de Hullu (foto rechts uit 1936) de molen over. De molen blijft t/m 1943 eigendom van de familie De Hullu.

Rond 1940 besluit molenaar Jozias de Hullu de molenromp te teren, waarschijnlijk omdat deze poreus is.

De Tweede Wereldoorlog is inmiddels in volle gang. Ook Cadzand is bezet. In 1943 besluit de familie De Hullu de molen te verkopen aan Izaak Voogdt.

Tijdens de bevrijding eind 1944 richt Voogdt de molen in als schuilplaats voor dorpsgenoten, (foto rechts: leden van de families Vasseur en Fremouw).

Op de begane grond slapen vrouwen en kinderen en op de eerste verdieping de mannen. De tweede verdieping wordt volgestouwd met stobalen als bescherming tegen een inslag. Geen overbodige luxe, want op 8 oktober 1944 wordt, bij een geallieerde luchtaanval op het S.B.M.tram-emplacement, de kap door een granaat getroffen. Er vallen geen slachtoffers in de molen. In een nabijgelegen huis aan de Molendijk zijn de eerste burgerslachtoffers te betreuren. De schade aan de molen wordt geschat op f 14.000.

Begin 1945 komt de broer van Izaak Voogdt door een noodlottig ongeval in de molen om het leven.

In 1947-'48 kan de zwaar beschadigde molen met steun van de overheid en monumentenzorg hersteld worden. Met onderdelen van ontmantelde molens uit de wijde omgeving wordt het herstel uitgevoerd door molenbouwer Beyk uit Afferden (L). Het Engels kruiwerk en de kruiwier zijn van de in 1944 verwoeste beltkorenmolen te Afferden (L). Het vangwiel van de stellingmolen van Risseeuw bij Breskens, werd door projectbegeleider J. J. de Kramer uit Leidschendam verkleind. De hoepelvang komt uit de staakmolen te Groede. Het bovenste wiel, de ijzeren binnenroede van fabr. Van Vynckt en de buitenroede, fabr. Pot, zijn uit de stenen stellingmolen van molenaar Risseeuw uit Groede. De lange spruit, fabr. Pot, komt uit de staakmolen van Scherpbier en daarvoor uit de staakmolen te Breskens. De staartbalk, eveneens fabr. Pot, komt van de stenen grondzeiler „Prins Willem" uit Oostburg. De bovenas, oorspronkelijk uit molen De Kat, kan hergebruikt worden. De

wiekvorm heeft een stroomlijn van het systeem-Van Bussel met op de buitenroede twee kleppen (verwijderd in 1960). Molenaar Voogdt had nooit gedacht dat alles weer goed zou komen. Vanaf dat moment noemt hij de molen 'Nooitgedacht'.

Er blijkt echter geen werk meer te zijn voor ouderwetse graanmolens. Machinaal malen is efficiënter. Molenaar De Hullu had in 1932 al een maalstoel met 30pk motor in de molenberg (begane grond) geplaatst om zijn klanten te bedienen, maar de markt was al verdeeld. Midden jaren '50 start De Voogdt een zuivelhandel en bouwt daarvoor een melkopslag aan de molen. De builzolder (1e verdieping) wordt verbouwd tot woonverblijf. Enkele jaren later verhuist het gezin naar het dorp. Met het opkomend toerisme in Cadzand is er dringend behoefte aan slaapgelegenheden. Het woonverblijf en de ruimte daarboven worden in 1959 verbouwd tot 2 vakantieverblijven. Het aandrijfmechanisme van de in onbruik geraakte molen is verwijderd. Een triest einde.

Een vakantieverblijf in een zwarte, geteerde molen is onacceptabel. Waarschijnlijk op advies van burgemeester J. Leenhouts wordt de molen wit geschilderd. Eerst moet de teerlaag van de muur verwijderd worden. Dit kan alleen door handmatig de teer er af te hakken. Daarbij wordt de romp zwaar beschadigd, de waterwerende baklaag van de buitenste laag stenen is verdwenen. De verflaag

lost dit probleem niet op.

In 1968 verkoopt De Voogdt zijn molen aan de ondernemers G. Vermeulen en F. Verbiest. De begane grond wordt uitgaansgelegenheid 'Bar De Meulen'. De aangebouwde melkopslag wordt toiletruimte. Compagnon Vermeulen haakt al na enkele maanden af.

De bar is tot de brand in 1974 het trefpunt van de inwoners van Cadzand en de vakantiegangers.

Op dinsdagavond 12 februari 1974 krijgt de vrijwillige brandweer van Cadzand het bericht dat de Nooitgedacht in brand staat. Met de romp als schoorsteen is het meteen een uitslaande brand. Commandant Ko de Wolf vraagt onmiddellijk assistentie van de brandweerkorpsen van Oostburg, Breskens en Terneuzen. De molenberg is spekglad van het bluswater, waardoor de brandweerlieden telkens terugglijden. Een ijlings opgeroepen hoogwerker uit Terneuzen kan niets meer uitrusten. Er is niets meer te redden. De molen brandt geheel uit. De oorzaak van de brand is nooit achterhaald.

In 1973-'74, vlak voor de brand, wilden enkele leden van de Lionsclub West-Zeeuws-Vlaanderen een stichting oprichten om vervallen korenmolens uit de streek te restaureren. Gedacht werd aan de lekkende molen van Retranchement. Twee weken na de brand in Cadzand wordt de Stichting Molenbehoud West Zeeuws-Vlaanderen opgericht met als doel de restauratie van de Nooitgedacht. Met acties onder de bevolking en steun van het rijk, de provincies en de gemeenten kan begonnen worden met de restauratie onder leiding van molenmaker Fa. Saendijck uit Zaandam. Het doel is om de molen weer in zijn originele staat terug te brengen. Onderdelen vanuit het hele land, maar ook nieuwe materialen worden toegepast. De kruiliier wordt vervangen door een kruirad. De Van Bussel stroomlijnwieken uit 1947 worden vervangen door fokwieken met remkleppen op de vier einden. Ijzeren binnen- en buitenroeden, fabr. Derckx, worden aangebracht. De staart kreeg weer een kruiwiel en een houten lange spruit.

De bovenas uit 1721 van molen De Kat, die in 1820 omwaaide, in 1897 verbrandde en in 1944 een granaatinslag overleefde, blijkt ook na de brand in 1974 nog bruikbaar voor restauratie van de Nooitgedacht.

De witte romp wordt gezandstraald om de originele baksteenkleur terug te krijgen. Maar daardoor wordt de muur, die al

beschadigd werd in 1959, nog poreuzer.

Condensvorming door het grote temperatuurverschil tussen buiten en binnen in de molen is tot op heden een groot probleem. Het houten binnenwerk lijdt daar onder.

Op 14 mei 1977 is de Nooitgedacht weer in originele staat. De ingebruikname geschiedt in het bijzijn van vertegenwoordigers van de overheid, de Lionsclub en uiteraard de Stichting Molenbehoud West Zeeuws-Vlaanderen. Er is nog geen molenaar aangesteld, dus is Piet Luteijn uit Sasput de gast-molenaar op die dag (*foto rechts*). Lokaal bekende verenigingen luisteren het feest op, zoals het Gemengd Kerkkoor Cadzand, muziekvereniging Excelsior, operette- en musicalvereniging ZOMA en de volksdansvereniging Avogro uit Breskens. Na de feestelijke opening is er een groot feest met varken-aan-het-spit voor alle belangstellenden in de Citroën-garage van Verduijn tegenover de molen.

Kort na de opening worden Hans en Anne-Lies Soet vrijwillig molenaars-echtpaar van de Cadzandse molen Nooitgedacht. Om bezoekers te trekken, organiseren zij rondleidingen, kinderfeestjes, foto-exposities en verkopen meelproducten met bijbehorende recepten, ansichtkaarten en stickers.

(*foto links*) Na enkele jaren komt daaraan abrupt een einde. In 1984 raakt Hans verstrikt in het maalmechanisme en overlijdt. De molen staat stil.

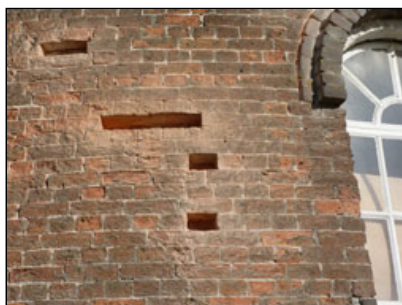
In 1985 wordt Sjaak Herman (*foto rechts*) bereid gevonden de vrijwillig molenaar van de Nooitgedacht te worden. Het echtpaar Herman-Fremouw zetten de activiteiten van het echtpaar Soet voort. De vaste bezoekdagen woensdag en zondag worden ingesteld. In 2019 is Sjaak nog steeds actief.

In 1989 wordt in de as een 66 mm lange scheur ontdekt in een rib tussen het vangwiel en de hals. Deze scheur is door middel van krametechniek gerepareerd.

Anno 2004 is er nog steeds het probleem van de poreuze romp. Na iedere regenbui sijpelt het water langs de binnenmuren. De houten aandrijving en het interieur van de molen zijn in de loop der jaren ernstig aangetast. De reparatiekosten zijn € 50.000 en worden door prijsaanpassingen elk jaar hoger. De Rijksdienst voor Monumentenzorg (RDMZ) zou een deel van de kosten kunnen bijdragen en brengt bezoeken in 2004 en 2005. Na reorganisatie van RDMZ eind 2006 blijkt er, bij navraag over de stand van zaken, helaas geen dossier te bestaan over een molen Nooitgedacht uit Cadzand. De contactpersonen uit 2004/ 2005 zijn er niet meer werkzaam. Na een nieuwe aanvraag in 2007 wordt het advies van een zeer gerenommeerd Zeeuws architectenbureau afgekeurd. Geen subsidie, geen reparatie.

De conditie van de molen gaat snel achteruit. Met entreegeld, verkoop van meel, pannenkoekacties, donaties van 'Vrienden van de molen' en subsidie van de gemeente Sluis kan onderhoud stapsgewijs worden uitgevoerd. In 2010 is er geld beschikbaar voor het aanbrengen van plastic folie tussen de romp en de molenberg. Dat verhindert het binnendringen van grondwater. In 2011 kan de romp gedeeltelijk gerepareerd worden. De westzijde wordt gevoegd met mortel Jahn 10, bestand tegen ons zeeklimaat. Uitgemergelde stenen worden uitgebikt en vervangen door dezelfde steensoort, afkomstig van een afbraakpand in Groede. Evenals de stenen van de molenromp, zijn deze stenen afkomstig van steenbakkerij

Kense uit Nieuwvliet.

(De dikke bakstenen romp vormt samen met de dikke aarden wal een uitstekende isolatie van de binnenruimte. De buitenlucht met een bovengemiddelde r.v. vanwege het zeeklimaat, geeft condensvorming tegen de koele binnenmuur. De molenromp is niet doorgeslagen, omdat in dat geval het pleisterwerk op de binnenmuur zou losweken. Het waterdicht maken van de buitenste laag bakstenen zal derhalve geen effect hebben. BV)

De stichting Molenbehoud West Zeeuws-Vlaanderen hoopt binnenkort weer voldoende geld in kas te hebben om ook de oostkant opnieuw te voegen. Op het verlanglijstje staat nog het egaliseren van de buitenmuur voor het aanbrengen van een coating.

Wilt u helpen? Ook U kunt VRIEND VAN DE MOLEN worden!

Bron:

Wentelende Wieken, Jaap Boekhout, 1998

Vereniging De Hollandse Molen

Allemolens.nl

Stichting Molenbehoud Zeeuws-Vlaanderen, Sjaak Herman

Zeeuws Archief

Noire, Laura de; materialen en technieken in historische metselconstructies; 2017

Kees Legrand (BW Oostburg)

Piet de Wolf (BW Cadzand)

cadzandgeschiedenis.nl, Bert Voets

De foto is genomen in december 1898 vanaf de richting Vierhonderddijk. Links de nieuwe molen van A. de Hullu, midden een staakmolen aan de Retranchementseweg, rechts de nog bestaande huizen aan de Molendijk (thans Vierhonderddijk).

Personen rechts op de voorgrond: links Jozias de Hullu Abr. zn. (molenaar van 1931 tot 1943), rechts Jannes Pleijte. Zoals gebruikelijk in die tijd, wilde iedereen op de foto. Dat is goedkoper dan speciaal foto's te laten maken.

Middenachter op de bovenste foto staat een staakmolen. Deze molen kan gesitueerd worden richting de oude Retranchementseweg, in het poldertje 'de hoek, daer Com. f. Andr. Anths. te wuenen plach' (Oudelandsepolder, polder nr.18).

De foto links geeft de positie van de fotograaf en het venster van bovengenoemde foto aan. De rode cirkels geven de herkenningspunten molen en beide huizen aan. Op de middelste lijn staat ergens de staakmolen. Dit kan de tijdelijk herbouwde molen De Kat zijn.

Bron:
 Google Earth 2013
 Zeeuws Archief
 Leendert Fremouw
 Bert Voets

OPENBARE LAGERE SCHOOL, 1899

1899. De openbare school te Cadzand. Links onderwijzer L. de Klerck.

Van links naar rechts, op de voorste rij: Ko den Dekker, Piet v.d. Lijcke, J. den Dekker, Jac, en Iz. van Cruyningen, onbekend, Henk van Haneghern, Hubrecht de Roo en Jan la Gasse.

Tweede rij: Bram Pattist, Jan Zonnevillle, Saar Neufêglise, Marie v.d. Ameele, Koos de Klerck, Jannetje van Cruyningen, Anna de Hullu, Sien v.d. Lijcke en Piet van Haneghem.

Derde rij: Sanne Vasseur (Tieste), Maria Risseeuw, Janneke den Dekker, Sanne du Mez, Kee van Bortel, Sien du Mez, Marie Elve, Piet van Acker en Piet en Ko du Mez.

Achteraan: Saar en Marie Leenhouts, Suus de Klerck, Tanne Brevet, Kee en Marie Meijer, Marie de Hullu Izdr., Marie de Hullu Adr., Cath. Scheerens, Tanne Elve, Anna Brevet, Lena van Acker en Lies Lambrechts.

(foto onder) Rekenboekje (uitgave 1894) van Maria Risseeuw.

PROEFVEL. Prijs per no. 20 cent.
Compleet in 3 nos.

VOOR KLEINE KLEUTERS METHODE voor het AANVANKELIJK REKENONDERWIJS. TEN DIENSTE DER VOLKSSCHOOL.

J. MULDER.

Hoofd-leraar School te Groningen

NOORDHOFF 2834 GRONINGEN.

BERICHT.

Het gebruik van dit Rekenboek „Voor Kleine Kleuters” kan men zich aldus voorstellen:

Elke les begint met eene *Aanschouwings- en Spreekoefening*. Hierbij trachten de leerlingen duidelijk te zeggen, wat zij in het Rekenboek zien voorgesteld. Men brengt de voorstelling in het boekje zooveel doenlijk in verband met de waarnemingen der leerlingen in hunne omgeving.

De oefeningen worden daarbij steeds in een klein verhaaltje gekleed. B.v. die op blz. 4: Op een tafel zaten twee vliegen. Toen kwamen er nog twee vliegen bij. Hoeveel vliegen waren er nu?

Een boer had een haas. Hij kocht er nog drie hanen bij. Hoeveel hanen bezat die boer toen?

In eene weide liepen twee koeien. Later bracht de boer nog twee koeien in die weide. Hoeveel koeien liepen daar toen?

Natuurlijk wint men in aanschouwelijkheid, door het verhaaltje wat uitvoeriger te maken. Dergelijke verhaaltjes moeten de leerlingen ook trachten zelf te vinden.

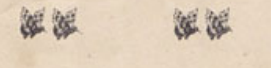

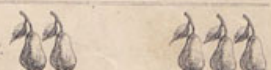
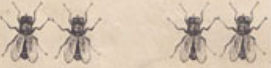

Na deze aanschouwelijke behandeling moeten de kinderen de oefeningen in *cijferschrift opschrijven*, zooals boven de eerste lesjes is aangeduid. Het cijfer wordt hier telkens geleerd als teeken voor het getal der dingen (dieren, bloemen, ballen etc.).

Het teeken: — (min) beduidt afwisselend: opeten, omwollen, wegvliegen, breken, verkoopen, slachten, wegvloopen, weggeven, plukken, doodschieten, in huis gaan etc.

B.v. op blz. 11, no. 1 links. Een jongen had drie peren. Hij gaf er een van aan zijn zusje. Hoeveel peren hield hij over?

Overigens vertrouwt ik, dat de oefeningen geen verdere toelichting behoeven.

J. MULDER.

1. ● ● ● ● ● ●	2. ● ● ● ● ● ●
2. 	2.
3. ● ● ● ● ● ●	3. ● ● ● ● ● ●
4. 	4.
5. ● ● ● ● ● ●	5. ● ● ● ● ● ●
1. 	1.
2. ● ● ● ● ● ●	2. ● ● ● ● ● ●
3. 	3.
4. ● ● ● ● ● ●	4. ● ● ● ● ● ●
5. 	5.

Maria Aalbeek
Bij P. NOORDHOFF te Groningen is verschenen:

F. DEELSTRA's

Teekenschool voor Eerstbeginnenden.

Voorlooper (10 cent)	2de druk.
Teekenschool N ^o . 1	11de druk.
Teekenschool - 2	11de druk.
Teekenschool - 3	10de druk.
Teekenschool - 4	7de druk.
Teekenschool - 5	4de druk.
Teekenschool - 6	3de druk.

Van de Teekensch. v. Eerstbeg. ook verschenen:

Serie B (kl. form.) N ^o . 1	3de druk.
Serie B " " " 2	3de druk.
Serie B " " " 3	4de druk.
Serie B " " " 4	2de druk.
Serie B " " " 5	
Serie B " " " 6	

Bij beide Serien gaat als vervolg voor meeraevorderden

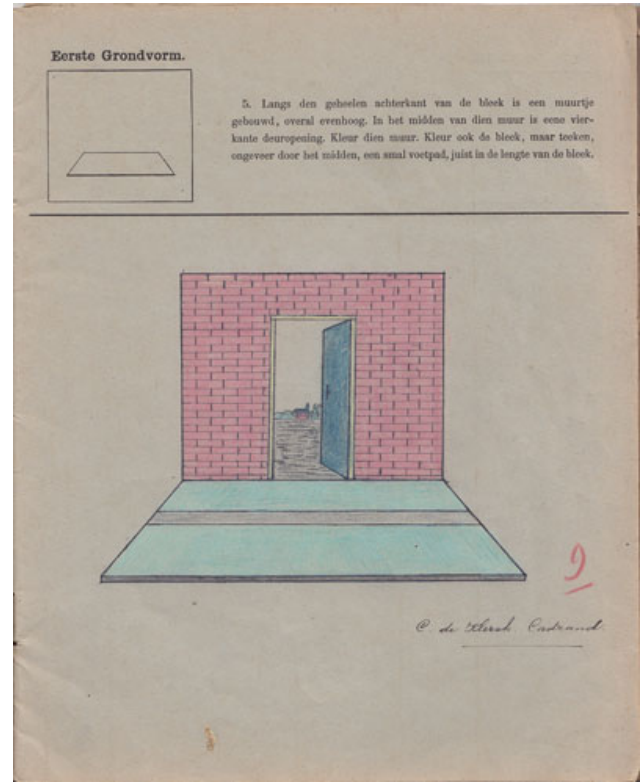
Serie C (Houtskool-teekeningen)	N ^o . 1
Serie C	2
Serie C	3

Prijs per nummer 12 1/2 Cent.

Proefnummers op aanvraag verkrijgbaar.

Proefnummers op aanvraag verkrijgbaar.

Tekenboek (uitgave 1891) van Catootje de Klerck.

Kees Blom

foto links: In de Achterweg (de ombuiging van de latere Mariastraat) woont in een karakteristiek huisje met door raamhorren afgeschermden vensters Keesje Blom, een zeer typisch dorpsfiguur die met een hondenkar een boodschappendienst onderhoudt tussen Cadzand en Oostburg.

De hondenkar is het vervoermiddel voor de lagere volksklasse. Om de trekhonden te beschermen wordt in 1911 een trekhondenwet uitgevaardigd, die eisen stelt aan de schofthoogte (minimaal 50 cm), de wijze van inspannen van de honden en het maximale trekgewicht.

foto rechts: De zaken gaan goed, want in 1910 wordt het werk gedaan met een Tilbury, een variant op de Faëton. In de deuropening zijn zijn vrouw, Janna Steenhart. Naast het paard staat Arnoud Steenhart.

Middelburgsche Courant, 1915:

— Dinsdag kwam de voerman C. Blom, wonende te Cadzand, met zijn kar bespannen met een paard over de grindweg St. Bavodijk gem. Groede in welke kar nog waren gezeten zijn huisvrouw en zeven andere personen. De kar kantelde, doordat het paard op den weg viel.

Blom bekwam een gebroken schouder, en diens vrouw werd zwaar inwendig gekwetst, zoodat ze haar bed moet houden.

De overige zeven personen zijn evenals Blom en diens vrouw, allen gekwetst in het aangezicht.

Het huis is daarna bewoond door Jacob Dathijn met echtgenote Cathalyne Visser en de kinderen Martina en Piet. Nichtje schooljuffrouw De Visser woonde ook op dit adres.

Een travalje voor Cadzand

In de eerste helft van de vorige eeuw was Cadzand twee smederijen rijk. Er was meer dan voldoende werk, zoals het smeden en repareren van landbouwwerktuigen en het beslaan van trekpaarden. Voor het beslaan van paarden werd de travalje gebruikt, een werktuig waarin het paard werd gezet om eenvoudig nieuwe hoefijzers te kunnen aanbrengen. De travalje, of hoefstal, kwam rond 1750 in gebruik. Een travalje werd gemaakt van eikenhout met ijzeren verbindingen. Eind 19e eeuw werden ook travaljes gemaakt van stalen balken.

De travalje van van de gebroeders Contant in de Mariastraat/ Voorstraat was van hout en stond voor de smederij.

De foto (*links*) is uit 1894-1899 met één van de gebroeders Contant op de rug gezien. Het pand achteraan is de nieuwe pastorie.

Begin 20e eeuw werd de smederij overgenomen door Willem Robijn. Hij plaatste een travalje vervaardigd uit ijzeren u-profielen.

Met de komst van de traktor verdween het trekpaard en werd de travalje nauwelijks nog gebruikt. Rond 1960 werd de smederij gesloten en de travalje verwijderd. In het pand kwam de constructiewerkplaats van Abraham Dey.

foto: 1928, Anton Brevet, Willem Robijn, Machiel Bruijnooge.

Smid Pieter de Potter, in 1927 opgevolgd door smid Piet de Wolf, uit de Prinsestraat had twee eikenhouten travaljes in gebruik, één in de werkplaats en één buiten. Één travalje is tot eind jaren negentig in gebruik gebleven. De oude smederij maakte plaats voor een modern bedrijfspand. Die travalje werd met het interieur van de smederij geschonken aan het naburige dorp Groede, dat de travalje plaatste in het Slijkstraatje, ingericht als een museumstraat. Na 3 generaties De Wolf sloot Installatiebedrijf De Wolf in 2018 haar deuren.

foto: 1957, grootvader Piet, vader Jacobus en zoon Piet de Wolf

De nieuwe eigenaar van de oude smidse in de Mariastraat, Herman van Liere, benaderde in 2008 de Dorpsraad van Cadzand met het idee weer een travalje in de Mariastraat te plaatsen. Het plan werd enthousiast ontvangen. De dorpsraad toog aan het werk: een vergunning en subsidie aanvragen bij de gemeente Sluis, sponsors zoeken, bouwtekeningen maken, materiaal aankopen en een vakman regelen. Als adviseur waren de heren J. van Haver en A. Dierkx van de Stichting Vrienden van de Travalje aangetrokken. Gekozen is voor een travalje, vervaardigd uit Europees eiken. De bouwtekening is naar het model van de travalje van de familie Luteijn in Sasput. Hun travalje heeft de tand des tijds niet doorstaan en is inmiddels afgevoerd. Het ijzeren beslag heeft de heer Luteijn geschonken aan de Stichting Dorpsraad Cadzand.

Foto: vlnr Herman van Liere, Koen Schot, Arno Basting, Jan Voerman, Ab Francke en zijn neefje David Stepman.

BOZ (Bouw Opleiding Zeeland) te Terneuzen bood aan de travalje op ambachtelijke wijze te vervaardigen.

De travalje is lichtgrijs gelakt en afgemonteerd door medewerkers van het Ambachtencentrum in Goes. Daar is ook het beslag, dat afkomstig is van de travalje uit Sasput, gerestaureerd en geconserveerd.

De kleur van de lak heeft geen betekenis en is niet streekgebonden. Het was daarom gebruikelijk (wij Zeeuwen zien zünftig) restjes verf bij elkaar te gooien tot de gewenste hoeveelheid. Alle toenmalige kleuren bij elkaar geven grijs.

Op 17 juli 2010 is de nieuwe Cadzandse travalje feestelijk in gebruik genomen!

Bron:
Piet de Wolf
Zeeuws Archief.nl
Anneke Jansens
cadzandgeschiedenis, Bert Voets

INGEBRUIKNAME VAN DE TRAVALJE 2010

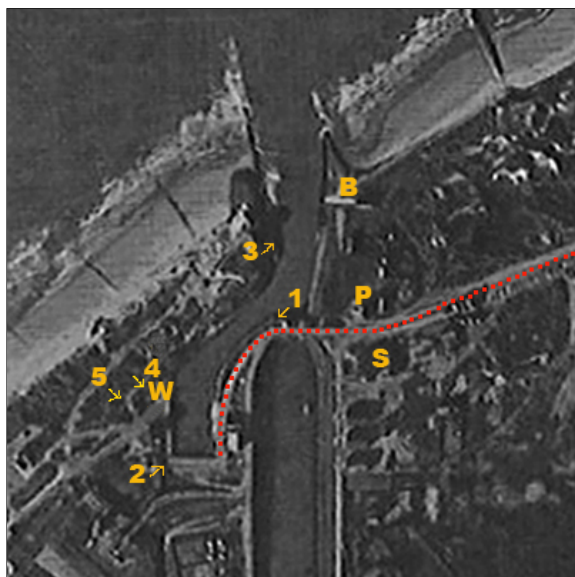

Bron:
Anneke Jansens
cadzandgeschiedenis.nl, Bert Voets

't HAVENTJE

In 1902 wordt de haven van Cadzand aangelegd. Omdat het een open verbinding met de zee heeft, is het een getijdenhaven. Het wordt de thuishaven van de Cadzandse bidders en de vissersboot RTM1 uit Retranchement. Ook het beurtvaartschip van Willem van den Heuvel vond er een plek. De spoorverbinding naar Cadzand-dorp met de SBM-tramlijn in 1926 zorgde voor nog meer activiteit. In hoogtijdagen meerden er 130 schepen per jaar aan.

Situatiefoto van 't havenetje van 1902 t/m 1954

W=hotel de Wielingen, S=hotel De Schelde, P=het polderhuis van Waterschap De Wielingen, B=boothuis ZHRM. De stippellijn is de SBM-tramlijn. De cijfers 1 t/m 5 geven de plaats aan waar vanaf onderstaande foto's zijn gemaakt.

foto 1: ca. 1930, met tramrails, achtergrond graan-pakhuis van Ko Misilje en het in 1923 gebouwde hotel De Wielingen.
foto 2: ca. 1930 met bietenwagens van de S.B.M. Links de woning annex het café van Ko Misilje.

foto 3: 1930-'40, haveningang met rechts het boothuis van de ZHRM (later KNRM).

foto 4: De botter CZ3 van Jan Baas (Jan Kei) van na 1945. Deze heette eerst de RT M2 en na 1954, in Breskens de BR19 of BR51. In 1964 wordt het een woonboot in Engeland.

foto 5: 1940-1944 De haveningang is, afgesloten met een kabel. 7 nov. 1942 volgt een bombardement door de geallieerden.

foto 6: 1944, de ingang, gezien vanuit zee, met rechts een bunker. Links de zwaar beschadigde sluis.

In augustus 1944 werd de sluis door de bezetter opgezet, waardoor de Passagelelie onder water liep. Dit diende als verdediging tegen de oprukkende geallieerden. De rails van de tramlijnverbinding waren al door de bezetter verwijderd, om gebruikt te worden aan het Russische front.

foto: 't haventje in 1946 bij eb. Op de achtergrond aanvoer van bieten met vrachtwagens.

foto 5: zicht vanaf het duin richting Blvd. De Wielingen in 1950. Middenvoor hotel De Wielingen, middenboven hotel De Schelde, met links daarvan Boulevard De Wielingen, links daarvan het polderhuis van Waterschap De Wielingen, het woonhuis van de sluiswachter en uiterst links het boothuis van de ZHRM (de latere KNRM).

In de eerste helft van 1953 wordt door de Algemene Vergadering van het waterschap Het Vrije van Sluis besloten om, in combinatie met het dijkherstel ter plaatse, een nieuwe zeesluis te bouwen ter vervanging van de oude zeesluis en de daarachter gelegen wachtsluis.

't Haventje, met zijn open verbinding een zwakke schakel in de kustversterking, wordt in 1954 gedempt.

Burgemeester Leenhouts van de gemeente Cadzand, maakt zich sterk voor het behoud van de haven, maar de overheid blijft onverbiddelijk.

Na het dempen van de haven, wordt het grondstuk een parkeerplaats. In 1980 zijn op de plek van de parkeerplaats de huidige hotels De Wielingen en Noordzee gebouwd.

Bron:
Beeldbank.nl
Elisabeth van Blankenstein; Defensie- en oorlogsschade; 2006
Leendert Fremouw
Jaap Boekhout
Google Earth Pro
T&A Survey BV, 2002
cadzandgeschiedenis.nl, Bert Voets

HET KRUSE KERKORGEL

In 1901 besluiten de kerkvoogden der Neder Duitse Hervormde Gemeente te Cadzand tot de aanschaf van een kerkorgel. Er wordt een prijsopgave gedaan bij de vermaarde orgelbouwer J. F. Kruse (1848-1907) te Leeuwarden. Deze doet een prijsopgave van 2.400 gulden met een levertijd van een jaar. Bovendien belooft de heer Kruse, bij leven en welzijn het nieuwe orgel bij de eerste godsdienstoefening zelf te bespelen.

Eind 1902 wordt het Kruse orgel opgeleverd.

Het is gebouwd volgens het mechanische sleepladensysteem. Het orgel is een blaasinstrument. Dat betekent dat het geluid in een pijporgel wordt voortgebracht doordat er geperste lucht (in vakkringen 'wind' genoemd) door een (aantal) pijp(en) wordt geblazen. De bediening gebeurt mechanisch.

Bij de levering bevat het orgel zeven sprekende registers, prestant 8 voet, bourdon 8 voet, viola di gamba 8 voet, octaaf 4 voet, fluit d'amour 4 voet, quint 3 voet, octaaf 2 voet en aangehangen pedaal.

Het front van het orgel is een fantasieloze, rechthoekige doos.

De capaciteit is in 1902 ruim voldoende voor de inhoud van het kerkgebouw, waarvan het plafond van de noordbeuk 1 meter lager was dan na de restauratie 1931, en een gedeelte van de zuidbeuk afgeschermd was vanwege lekkages door achterstallig onderhoud.

Na de ingrijpende restauratie in 1929-1931 is, door het verhogen van de muren van de noordbeuk, het wijzigen van het vlakke plafond in een tongewelf en de ingebruikname van de gehele zuidbeuk, de inhoud van het kerkgebouw aanzienlijk vergroot. De capaciteit van het Kruse orgel wordt daarom in 1931 aangepast door het vergroten van de blaasbalg door het bedrijf A. Dekker uit Goes. Het rechthoekige front wordt gewijzigd in het huidige front. Achter dit front liggen de originele frontpijpen van het oude orgel. De pijpen op de middentoren zijn werkend, de velden zijn loos.

In 1961 zijn er besprekingen met de firma Koch uit Apeldoorn voor hoogstnoodzakele reparaties aan het orgel. Ingegeven door geldgebrek zijn de reparaties met touw en triplex uitgevoerd. Het orgel wordt uitgebreid met een pneumatische Bourdon 16' die ook van het pedaal bespeelbaar is en een pneumatische Trompet 8'. Het orgel wordt daarmee zowel mechanisch als pneumatisch bediend.

Tussen beide systemen is een verschil in reactietijd van de aangeslagen toetsen. Bovendien moet voor de aanvullende pneumatische bediening de winddruk verhoogt worden, waar het

pijpwerk niet op berekend is. De klankkleur wordt er dus niet beter op. Al met al maken beide wijzigingen het bespelen van het orgel extra moeilijk.

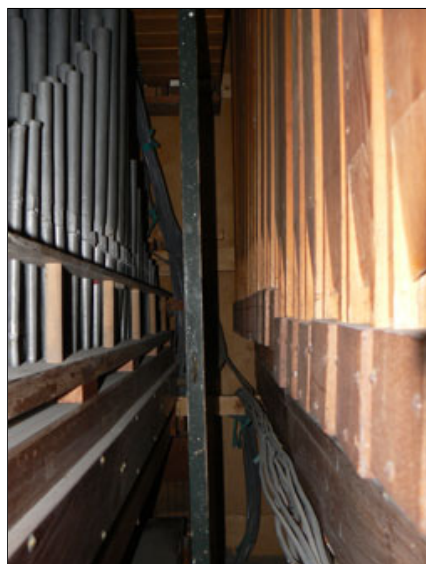

Volgens het rapport uit 1996 van de Orgelcommissie Der Nederlands Hervormde Kerk zijn voor een goede orgelvoorziening de volgende mogelijkheden aan de orde:

1. Volledige nieuwbouw van een orgel met ca. tien a vijftien registers.
2. Nieuwbouw met handhaving van de bestaande orgelkas met een zelfde aantal stemmen.
3. Reconstructie van het oude orgel.
4. Realisatie van een nieuwe structuur met daarin het oude materiaal op een verantwoorde wijze verwerkt.
5. Aanschaf van een historisch instrument van elders.
6. Aanschaf van een niet monumentaal orgel van elders, al dan niet met gebruikmaking van het bestaande front.

In alle gevallen zullen de kosten aanzienlijk zijn. Enkele jaren geleden is de stichting Behoud Dorpskerk Cadzand begonnen met diverse activiteiten om restauratie van het Kruse-orgel te kunnen bekostigen.

Momenteel is het Kruse-orgel in onderhoud bij Orgelmakerij Reil B.V. uit Heerde.

Bron:

Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen. archief 1976.

Orgelcommissie der Nederlandse Kerk, rapport 1996.

Boogert-Beeke.nl

Joop Basting

foto's cadzandgeschiedenis.nl, Bert Voets

BESTEK EN CONDITIËN

VOOR DE VERVAARDIGING VAN EEN

NIEUW KERKORGEL

in de Kerk der Ned. Duitsch-Hervormde Gemeente

TE

Caasland.

Leuwerk Waarden.

*

J. F. KRUSE,

voorheen W. HARDORFF,

FABRIKANT VAN KERKORGELS,

te beuwarden.

BESTEK en CONDITIËN

met bijbehorende TEEKENING voor het vervaardigen van een

NIEUW KERKORGEL

in de Kerk der Ned. Duitsch Herv. Gemeente te

Badzand. Leunick Barend.

van J. F. Kruse, voorheen W. HARDORFF, Fabrikant van Kerkorgels

TE BEEUWARDEN.

*Het Orgel zal zijn een Achttrits met
een Klavier en aangehangen pedaal.*

De dispositie van de registers is, als volgt.

- 1. Prestant 8 voet en 6 duim in 't front en 8 voet*
- 2. Petit Bourdon 8 voet.*
- 3. Trombe de Chambe 8 voet.*
- 4. Octaaf 4 voet.*
- 5. Fluit d'arrance 4 voet*
- 6. Quint 3 voet.*
- 7. Octaaf 2 voet*
- 8. Partiel marktuyflike registers.*

ARTIKEL 1.

De kast zal overeenkomstig de teekening van fijn vurenhout gemaakt worden.

ART. 2.

Het Ornamentwerk.

Het ornament- of snijwerk zal van fijn grenenhout moeten zijn, zonder spint zuiver uitgesneden.

ART. 3.

De Windlade.

De Windlade met hare pijpstokken rooster, bord enz. moeten van 1ste kwaliteit *suiver uitgewerkt eiken wagenschot* worden vervaardigd.

ART. 4.

De Blaasbalg.

De blaasbalg zal van fijn vurenhout met eerste kwaliteit schaapleder vervaardigd worden.

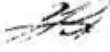
ART. 5.

De Kanalen of Windbuizen.

Die zullen van grenenhout en fijn schaapleder vervaardigd worden.

ART. 6.

 Handklavier

 handklavier en het daarbij behorende raam, gemaakt van zacht en rechttradig eiken wagenschot, zal in *54 toetsen accuraat verdeelt* strekking hebben van Groot C tot en met drie gestreept f. Op de ondertoetsen zullen fijne witte plaatjes gelijmd worden, de boventoetsen zullen van ebbenhout zijn. Het geheele raamwerk zal zwart gepolitoerd worden.

ART. 7.

Het voetklavier of Pedaal.

Het pedaal zal in *20 toetsen* verdeeld worden, loopende van Groot C tot en met Klein g, verder zal het pedaal zelve uit wagenschot eikenhout vervaardigd worden.

ART. 8.

De Abstractuur.

De wellborden of ramen zullen van grenen, en eikenhout zijn, de wellen en abstractuur fijn grenen, de winkelhaken van koper.

ART. 9.

De Registertrekkers.

De registertrekkers zullen worden zwart gepolitoerd met *witte porseleinen plaatjes* waarop de naam van het register staan zal.

3

ART. 10.

Het houten pijpwerk.

Het houten pijpwerk zal uit fijn vurenhout vervaardigd worden, van binnen met lijn en krijt bestreken van buiten 2 maal met olie en vernis, zoodat men altijd het hout kan onderscheiden.

ART. 11.

Metalen pijpwerk.

De frontpijpen zullen van Engelsch tin met een weinig lood vermengd vervaardigd worden, (anders kan men het tin niet verwerken) het binnenpijpwerk van half en half, half tin half lood.

ART. 12.

Conductors of windleiders,

De conducten, welke tot al het afgeleide pijpwerk vereischt worden, zullen vloeibaar gebogen en *sterk gesoldeerd* van geplet *Spaansch lood* gemaakt zijn.

ART. 13.

~~Samenstelling der tongwerken.~~

~~De tongen zullen van koper, de bakkers en voeten van metaal gemaakt worden.~~

ART. 14.

Toonshoogte.

De toonshoogte van het Orgel zal die van het Ordinaire Orkest zijn, en de stemming van het geheele werk naar *eene welverdeelde gelijkzwevende temperatuur, zuiver worden volbracht*, op een luchtpersing of windzwaarte van graden.

ART. 15.

Materialen en bewerking.

ORGEL-VERTROUWINGSZAAK.

Alle materialen zullen van het *beste* genomen worden, (wat schrijft de heer *M. van 't Kruis* in een *Orgelcourant*?) In dezen beroep ik mij op den heer van 't Kruis die langen tijd de organist was van het grootste orgel in Nederland, namelijk van dat te Rotterdam. Volgens *ZEd.* kunnen vele nieuwe Orgels van den tegenwoordigen tijd **slechts een halve eeuw** het gebruik doorstaan, om daarna zoo goed als **VERSLETEN** te zijn, omdat de fabrikanten door op de materialen te bezuinigen een weinig of liever gezegd *veel goedkooper kunnen leveren, maar dan ook ten koste van de duurzaamheid van het instrument.* Hoe geheel anders is dat met de Orgels van vroegeren tijd, die **EEUWEN** hebben stand gehouden en nog **mooi** zijn, door dat bij de samenstelling *het beste niet te goed werd geacht.*

Hier blijkt goedkoop duurkoop te zijn, en daarom wordt door mij ook alles uitsluitend in

eerste kwaliteit geleverd, opdat het nageslacht nog van de stichting profiteren kan, verder zal het werk zoo ingericht zijn, dat men gemakkelijk bij alle onderdeelen komen kan.

ART. 16.

Tot de geheele levering van het werk.

Tot de geheele levering van het werk behoort te zijn gerekend.

1. De plaatsing van het Orgel in de Kerk.

4

2. Het zuiver afstemmen van het Orgel naar bovengenoemde gelijkzwevende temperatuur.
3. Het schilderen en vergulden van het Orgel.

Uitgezonderd is:

De plaats waarop het Orgel staan moet met kroonlijst, ^{*Uitgezonderd.*} ~~kleine lambriseringen, ijzeren roedjes~~ *(groene gordijnen)* met ~~schilderwerk~~ *(schilderwerk)* komen voor rekening van Heeren Kerkvoogden.

ART. 17.

Tijd voor de vervaardiging.

De Orgelfabrikant of vervaardiger moet tijd hebben om solied werk te kunnen leveren, ^{*van jaar.*} na goedkeuring van dit bestek, als er *geen ziekte* tusschen beide komt, dan kan eene gemeente bij deze bepaling gerust zijn, dat alles goed droog is, en dat is eene eerste vereischte voor een Kerkorgel.

ART. 18.

Reponderen van het werk.

Na de voltooiing van het werk geeft de fabrikant eene garantie over een tijdvak van tien achtereenvolgende jaren. Desnoods wil hij voor de deugd van het werk levenslang garantie geven. Deze garantie bepaalt zich uitsluitend tot gebreken ontstaan door schuld van den fabrikant. Op verzoek van Heeren Kerkvoogden en Notabelen verbindt zich de fabrikant om jaarlijks in het daarvoor *geschikte seizoen* het Orgel te inspecteeren, de intonatie te zuiveren en geheel over te stemmen onder toekenning van een honorarium van *125 =*

ART. 19.

Aannemingsom.

De Orgelfabrikant of aannemer zal voor de vervaardiging van dit werk genieten de som van *1250 =* ~~1250 gulden.~~

ART. 20.

Termijn van betaling.

De Betaling zal geschieden na goedkeuring van Heeren Kerkvoogden en Notabelen, en na ingebruikneming van het Orgel.

ART. 21.

Ook belooft de fabrikant bij leven en welzijn het nieuwe gestichte Kerkorgel bij de eerste Godsdienstoefening zelf te bespelen.

Overzand, den 1 December 1901.

J. F. F. F. F.
Fabrikant von
Kunststoffen.
Levermore.
New York City.

Orgelcommissie Der Nederlands Hervormde Kerk
Voorlopig Rapport betreffende het orgel in de Ned. Herv. Kerk te Cadzand.

ORGELCOMMISSIE DER NEDERLANDSE HERVORMDE KERK

-Postbus 405 - 2260 AK Leidschendam - Tel. 070-3131277 -

Voorlopig Rapport betreffende het orgel in de Ned. Herv. Kerk te Cadzand.

Conform artikel 2 der Generale Regeling voor de werkwijze van de orgelcommissie (Ordinantie 18-11-4) Het onderzoek is uitgevoerd op 23 juli 1996 door Aart van Beek, geëmitteerde voor orgelzaken.

Beknopt historisch overzicht.

Er zijn voor dit onderzoek geen archivalia geraadpleegd, noch is ons informatie over de bouwgeschiedenis ter hand gesteld. Blijkens een gedenkbord in het kerkinterieur is het gebouw in 1929-1931 gerestaureerd. Dit gegeven en de aangetroffen onderdelen geven aanleiding tot de volgende veronderstellingen betreffende de geschiedenis van het instrument

De oudste delen dateren van omstreeks 1900. Het is zeer waarschijnlijk dat dit materiaal geleverd is door de orgelmaker j.F.Kruze uit Leeuwarden, De dispositie van het oude orgel is als volgt geweest:

Manuaal ;C-f3):

Praestant 8' C-Fs uit Bourdon
8'

Bourdon 8'

Gamba 8' C-H uit Bourdon
8'

Octaaf 4'

Fluit 4'

Quint 2'

Octaaf 2'

Aangehangen pedaal C-a".

Het front van dit instrument bestond uit een middentoren vanaf G groot octaaf met zeven pijpen, twee zijtoren met elk vijf pijpen en tussenvelden met elk zeven pijpen. Het is zeer waarschijnlijk dat dit instrument gelijk van structuur was als het orgel in de Ned. Herv. Kerk te Borssele uit 1903. Het heeft de voor Kruze kenmerkende vleugelstukken Dispositie en frontordening komen overeen. Kruze leverde ook het orgel van de Ned. Herv. Kerk te Groede, eveneens in 1903.

Het is aannemelijk dat in relatie tot de tamelijk ingrijpende kerkrestauratie in 1931 of kort daarna het oude instrument is verbouwd en vergroot. Wie dit werk heeft uitgevoerd is ons niet bekend. Gegeven de aangetroffen pneumatiek is het denkbaar dat A.S.J. Dekker uit Goes de uitvoerder was.

Blijkens aangetroffen materialen is het orgel omstreeks 1970 hersteld en gewijzigd.

Beschrijving van de bestaande structuur.

Het orgel staat op een balkon dat is geplaatst tegen de muur tegenover de preekstoel. Het front staat in de balustrade, het is driedelig. Een ronde middentoren wordt geflankeerd door twee vlakke velden. De frontpijpen zijn van zink. De middentoren is sprekend, de velden zijn loos. Opvallend is de labiumlijn van de zijvelden die vanuit het midden aflopen. Waarschijnlijk is het frontontwerp van de hand van een architect en niet van een orgelmaker,

De klaviatuur bevindt zich in de linkerzijwand. De kas is in de laatste bouwphase aan de klavierzijde verzaagd voor het aanbrengen van een nieuwe klaviatuur. Aan de achterzijde is een spaanplaten luik aangebracht om de bas van de Trompet gemakkelijker te kunnen stemmen.

Het orgel heeft een manuaal en een pedaal met een enkele stem. Achter het huidige front bevinden zich de frontpijpen van het oude orgel. Daarachter ligt een mechanische sleeplade met pijpwerk dat bij het oude frontpijpwerk hoort. Onderin de kas bevindt zich een magazijnbalg die van dezelfde ouderdom is. Het wellenraam lijkt, hoewel weliswaar later gewijzigd, ook hier ook bij te horen. De wellen zijn van ijzer, deze zijn later grijs geverfd. Het pedaalwellenbord heeft lichtmetalen wellen. Linksbovenin bevindt zich een pneumatische lade voor de discant van twee registers Bourdon 16' en Trompet 8'. Achter de oude mechanische lade bevindt zich een tweede pneumatische lade voor de bas van de Trompet 8' en de Subbas 16'.

De pneumatische laden worden niet vanuit de mechanische lade doch, zowel voor manuaal als pedaal, door middel van een relais geregeerd.

De dispositie luidt als volgt:

Op de mechanische lade:

Manuaal (C-13):

Praestant 8' C-Fs in middentoren zink, de frontvelden zijn loos. G t/m cs2 achter het huidige front opgesteld, voorheen frontpijpen, de labia zijn verguld.

d2-f3 op de lade.

Bourdon 8' C-H naaldhout, opgesteld op een stok tussen de pijpen van de Praestant 8' en de windlade. c°-f3 op de lade. Het pijpenrooster is aan de onderzijde van een triplex aanvullingsstuk voorzien.

Gamba 8' C-H uit Bourdon 8', overige metaal op de lade, geheel met expressions.

Octaaf 4'

Fluit 4' C-f2 gedekt, fs2-f3 conisch open.

Quint 2 2/3'

Octaaf 2'

Behalve het oude frontpijpwerk heeft dit pijpwerk geperste labia. De tooninscripties zijn handgeschreven. Het alfabet bevat de duitse b en h.

Op de pneumatische discantlade:

Bourdon 16'

naaldhout Trompet 8' Duits fabriekspijpwerk

Op de pneumatische baslade:

De lage kwaliteit van de klankgeving heeft twee oorzaken: a. De vergroting met pneumatiek heeft genoodzaakt tot een winddrukverhoging, meer dan voor het oude pijpwerk muzikaal toelaatbaar is. b. De uitvoerders van de vergroting en die van de laatste restauratie werkten artistiek gezien op een discutabel niveau.

Beleidsadvies

Het is onmogelijk om met beperkte middelen tot een beter resultaat te komen. Het heeft dan ook weinig zin om de bestaande structuur als uitgangspunt voor een verbetering te nemen. Ten derden male zouden opdrachtgever en aannemer verstrikt raken in een ogenschijnlijk weinig kosten vergend project, dat echter nooit tot bevredigend resultaat kan leiden. Indien er (voorlopig) geen middelen beschikbaar zijn voor een structurele aanpak dan moet onze inziens, hoe tegenstrijdig dit gegeven het bovenstaande ook lijkt, niets ondernomen worden en moeten de beperkingen uit het verteden nog enige tijd worden geaccepteerd.

Voor een goede andere orgelvoorziening zijn de volgende mogelijkheden aan de orde:

1. Volledige nieuwbouw van een orgel met ca. tien a vijftien registers.
2. Nieuwbouw met handhaving van de bestaande orgelkas met een zelfde aantal stemmen.
3. Reconstructie van het oude orgel.
4. Realisatie van een nieuwe structuur met daarin het oude materiaal op een verantwoorde wijze verwerkt.
5. Aanschaf van een historisch instrument van elders.
6. Aanschaf van een niet monumentaal orgel van elders, al dan niet met gebruikmaking van het bestaande front.

Een eerste stap is een onderzoek van het archief naar stukken betreffende het orgel en de kerkrestauratie. Dit kan wellicht door vrijwilligers, die over enig inzicht beschikken, uit eigen gemeente worden uitgevoerd. In alle gevallen zullen de kosten aanzienlijk zijn. Mocht een historisch instrument kunnen worden aangekocht dan is het in theorie mogelijk dat de overheid in de kosten bijdraagt. Het is raadzaam om naar een beginkapitaal van ca. fl. 150.000,- te streven. Zodra er voldoende fondsen beschikbaar zijn dient een ervaren adviseur één of meer plannen op te stellen. Over de adviesprocedure zullen wij U te gelegener tijd gaarne inlichten.

In het vertrouwen dat dit rapport een zinvolle bijdrage is in de besluitvorming zien wij nadere berichten met belangstelling tegemoet.

Leidschendam, 1 augustus 1996.

Ir. A.C.M.Luteijn, secretaris.

Postduivenvereniging De Getrouwe Duif

De oprichtingsdatum van de vereniging is niet meer bekend. In de Middelburgsche Courant van 29 september 1903 wordt voor het eerst melding gemaakt van De Getrouwe Duif:

De duivenvereniging *De getrouwe duif*, te Cadzand, heeft jl. Zondag een prijsvlucht gehouden uit Athus (België) naar genoemde gemeente, een afstand van 276.5 KM.

De duiven werden om 6 uur vm. losgelaten en kwamen te Cadzand respectievelijk die van: A. van Dale 9.32 u., W. Brevet 9.38, P. Contant 9.44, P. Contant 9.44, W. Brevet 9.48, W. Brevet 9.50, W. Brevet 9.52, P. de Neef 10.10.

Bij den vorigen wedstrijd uit Marbahan (afstand 246,5 K.M.) werden zij eveneens losgelaten om 6 u. en kwamen te Cadzand aan van 10.31 tot 11.19 u.

De oprichting kan daarom gesteld worden op 1902-1903. In de jaren erna verschijnen regelmatig krantenberichten met uitslagen. Als deelnemers worden genoemd, A. van Dale, W. Brevet, gebr. P. Contant en P. de Neef.

De eerste foto is uit 1915 achter café Du Commerce van Teeuw de Roo.

1e rij: Adriaan de Roo, Piet Vasseur, Piet Contant, Bart de Ridder, Willem Brevet.
2e rij: David Erasmus, Jas Schijve, Ko de Meij, Piet Mabelis, Adriaan de Neef, Izaak van Cruijningen.

Tijdens WW2, krachtens een verordening van 15 augustus 1942, werden 1.200.000 Nederlandse postduiven en 48.000 sierduiven afgemaakt. De Getrouwe Duif was ter ziele.

In 1950 is de vereniging met 30 leden heropgericht onder dezelfde naam De Getrouwe Duif.

Het bestuur bestond uit G. Pleijte, A. de Roo, S. de Putter sr. en A. Vasseur.

In 1962 werd Bram Vasseur de voorzitter.

Belangrijke Verkoop van
44 Vlieg-en Kweekduiven

 van de bekende **KAMPIOEN**
de Heer A. de PUTTER te CADZAND
De verkoop vindt plaats in de zaal van de
Heer M. MABESOONE te OOSTBURG
op Zaterdag 26 Januari 1957

De Heer A. DE PUTTER behaalde de laatste jaren vele kampioenschappen, waaronder 5 maal achtereenvolgens de **GENERALE KAMPIOEN** en verschillende 1e **HOK-** en **DUIF-KAMPIOENSCHAPPEN**, zowel op de **VITESSE**, als op de **Fond**.

De duiven zijn te bezichtigen, vanaf 2,30 u. — Aanvang van de verkoop te 4,30 uur.

De verkoop staat onder de leiding van Deurwaarder **I. Brakman**, te Oostburg.

Hieronder staan enkele van zijn beste vliegers en kwekers, waarvan verschillende duiven die verkocht worden afstammen. Deze zijn aangeduid met de letters **A** tot en met **E**.

- A. 122714-52**, heeft meer dan 50 prijzen gevlogen, waaronder verschillende eerste.
- B. 122703-52**, heeft vele prijzen gewonnen, tot Angoulême, Kamp. Duif Fond 1956.
- C. 122706-52**, heeft vele prijzen gewonnen, tot Dax, in 1955 en 1956. 2e Duif Kamp. Fond.
- D. 616709-53**, « Oude Smet », Vliegt vele koprijzen en is een van de meest gevreesde duiven uit West-Zeeuws-Vlaanderen. Kamp. Duif Vitesse 1956.
- E. 122882-50**, « Jonge Bles », heeft vele koprijzen gewonnen en geeft prima kweek. Jongen er uit zijn 122714 als A en de 767049 van P. Duize, te Breskens, is een der beste duiven van West-Zeeuws-Vlaanderen en zijn 473468-55 vloog als jaarling 3 x eerste ! Vliegbewijzen zijn op de verkoop ter inzage.

DE TE KOOP GESTELDE DUIVEN :

<p>1) 556383-48
L. Blauwe Doffer, Oude kweker. - Heeft vele prijzen gewonnen waaronder 6 x 1 Dourdan en 7 x 1 Orleans.</p> <p>2) 612490-49
D. Gesch. Doffer, Stamvader van het hok. Is weinig gespeeld en uitsluitend voor de kweek behouden. Heeft prima nakomelingen o.a.: 413607-50 die verschillende 1e prijzen gewestelijk gewonnen heeft.</p> <p>3) 122691-52
D. Geschelpte Doffer, Vader is nr 2, moeder is dochter uit nr 1. Heeft goed</p> | <p>23) 473582-55
Oude ring, Geschelpte doffer, Vader is zoon van E, moeder is dochter van B.</p> <p>24) 767149-55
Oude ring, L. Blauwe doffer, Vader is broer van E, moeder is oude Delbaere x nr 1.</p> <p>25) 473580-55
Oude ring, L. Blauwe doffer, Vader is C, Moeder is dochter Delbaere-Dusardijn.</p> <p>26) 473586-55</p> |
|--|---|

In het jaar 2000 is het aantal leden te klein om zelfstandig verder te gaan. De Getrouwe Duif besluit te fuseren met postduivenvereniging De Snelvliegers uit Oostburg.

Bron:

Cor Riemens

Ron Goossen

Sander de Putter jr.

krantenbankzeeland.nl

cadzandgeschiedenis.nl

SCHIPBREUK BRESKENS 17

Omstreeks drie uur kwamen een 8-tal visschersscheepjes, waaronder een paar van Arnemuiden, voor de haven te Cadzand. Zij wilden trachten voor een vreeselijken, plotseling opkomende N.-W. storm — sommigen noemen het een windhoos — de haven in te vluchten. Reeds was dit aan een zestal met levensgevaar gelukt, toen ook schipper A. van de Sande uit Breskens met zijn garnalen-visschersschuit BR. 17, trachtte binnen te komen, maar door de hooge zeeën liep de schuit vol en sloeg aan den ingang der haven om, waarbij genoemde schipper en diens zwager H. de Munck beiden verdrongen. De verdrongen zijn resp. 36 en 29 jaar oud, de schipper laat een vrouw met 1 kindje en de knecht eene zwangere vrouw met 3 kinderen na.

De geredde knecht C. Nieuwenburg, oud 25 jaar en ongehuwd, wist een plank te bemachtigen, waarop hij een tien minuten zich wist drijvende te houden. In dien tusschentijd zag hij zijn schipper in zijn nabijheid verdrinken. Met behulp van eenige der vele toeschouwers, die vanwege de woeste zee geen hulp konden verleenen, werd hij aan land gebracht en dadelijk van droge kleeren voorzien en met een rijtuig naar Breskens gebracht.

Het scheepje, dat geheel wrak is, was niet verzekerd. Hedenmorgen was nog geen der lijken gevonden, hoewel met laag water hedenacht overal gezocht is geworden.

Nabij het Badhuis zit nog hoog op het strand de BR. 2 van schipper A. Vermeulen. Deze schuit heeft geen schade bekomen. Verder is nog half vol met water en door boven menselijke krachtinspanning de BR. 14, van schipper A. van den Broeke, behouden in de haven te Nieuwe Sluis binnengelopen. De verslagenheid te Breskens is groot. De bewoners van het badhuis hadden in geen jaren, de zee zoo onstuimig gezien als gisterenmiddag.

Naschrift:

Ondergeteekende betuigt zijn hartelijken dank voor de hulp hem bij het vergaan van de hoogaars van zijn schipper verleend door den heer C v.d. Heuvel te Cadzand en voor de groote bereidwilligheid hem betoond door den heer Meijs, notaris te Oostburg.
C. Nieuwenburg.

Bron: Vlissingse Courant, 2 juli 1906.

(sluiswachter C. v.d. Heuvel wordt de eerste schipper van het in 1908 opgerichte reddingstation ZHMR. -red.)

SCHIPBREUK 'RISICO'

Het ijzeren tjalkschip „Risico", schipper de Jong, van Haverbeest en toebehoorende aan de Binnenlandsche Scheepvaart Mij. te Zwolle, directie Warner en Van der Biezen, dat in de vorige week over den Oostberm van de haven te Cadzand, bij het op de haven komen, werd geslagen, is geheel wrak en als verloren te beschouwen.

De tjalk, die dwars op het strand lag en zodoende de volle kracht van de onstuimige golven ondervond, is door midden gebroken. De ijzeren kajuit lag een eind verder onderstboven op het strand. Genoemde schipper is Zondag huiswaarts gegaan. Het ongeluk zou gebeurd zijn doordien de schipper door den fellen stroom alleen met het zeil op, op de haven wilde komen.

Het schip dat met pl.m. 200 kubieke meter grint voor de "Watering Cadzand" was geladen, is verzekerd; de lading evenwel niet. Wegens de groote kosten zal men de lading aan haar lot overlaten.

Het schip is onttakeld en zal verkocht worden; dit was ruim een 20 jaar geleden gebouwd. Zondag werd door velen een kijkje genomen op de strandingsplaats.

Bron: Vlissingse Courant, 24 April 1906

SCHIPBREUK WILLIAM WARD.

In den nacht van Zaterdag op Zondag 11 December 1906 is nabij de haven van Cadzand, ongeveer 150 meter over de Nederlandsche grens in de richting van Knocke (België), vermoedelijk eene Engelsche barge gestrand. Zondagmorgen omstreeks half zeven ontdekte men het in nood verkeerende schip.

De bemanning had reeds een toevlucht in den mast van het vaartuig gezocht, althans men zag daarin drie man, vermoedelijk vastgebonden. Door eenige personen werd met een sloepje nog een vergeefsche poging in het werk gesteld om bij de ongelukkigen te komen en hen te redden, doch de sloep werd terug geslagen. Omstreeks zeven uur sloeg de mast overboord en van de zeelieden werd niets meer gezien. Te half acht werd in de nabijheid van de haven een lijk op het strand geworpen, dat gekleed was in een grijs pak, aan de voeten waren rijgschoenen, verder was het gekleed in een rood fluweel onderhemd, grijs sporthemd met zwarte strepen. De zeeman is ongeveer zestig jaar; op zijn linkerarm staan de letters E. C. Het lijk is voorloopig geborgen in het vuurpijlhuisje nabij de haven.

Het schip is geladen met Boomschen steen, en kwam vermoedelijk van Antwerpen. Voor een groot gedeelte is het schip stukgeslagen en zit dit onder water; de wrakstukken liggen wijd en zijd op het strand verspreid. Op een dier wrakstukken waren eenige moeilijk te ontcijferen letters ingebrand, Ook een gedeelte van een sloep is aangespoeld, waarop staat „William Ward" en J.T.R.

De reddingboot van Knocke kwam te acht uur op de plaats des onheils en ging in zee, maar ook haar bemanning kon geen naam of nationaliteit gewaar worden en keerde onverrichter zake naar het strand terug. Er stond veel zee op de kust.

Onze berichtgever vraagt waarom geen pogingen in het werk zijn gesteld, om eene lijn naar het in nood verkeerende schip te schieten. Was de persoon die daarmede belast is onbekend met dit toestel, dat hij dan daarmede spoedig op de hoogte gesteld worde is zeker gewenscht en noodzakelijk.

Van de met man en muis verongelukte Engelsche barge, nabij de haven van Cadzand, is op 14 December bijna niets meer te bespeuren. Het schip, nl. de overblijfselen daarvan, zakt steeds dieper in het zand. Hoewel men steeds nauwkeurig het strand onderzoekt, zijn nog geen meerdere lijken gevonden.

Bron:

Vlissingse Courant, 13 December 1906

Zuid-Hollandsche Maatschappij tot Redding van Schipbreukelingen

▲ Cees van den Heuvel (achter het meisje) met vier medailles op zijn borst. Links van hem D. la Gasse, A. Baas en J. la Gasse en rechts J. Miselje, P. de Lijsjer en A. de Maillie. Het meisje draagt een bord dat gericht is aan de voorzitter van de reddingmaatschappij.

Foto uit 1919 bij het uitreiken van medailles.

In 1908 is Cees van den Heuvel 29 jaar en van beroep sluiswachter. In dat jaar wordt hij ook aangesteld als schipper van de reddingpost Cadzand van de Zuid-Hollandse Maatschappij tot Redding van Schipbreukelingen uit Rotterdam. Hij staat bij de ZHMRS op de loonlijst voor 120 gulden per jaar. Cees kan een beroep doen op de opstappers D. la Gasse, A. Baas, J. la Gasse, J. Misilje, P. de Lijsjer en A. de Maillie, die pas uitbetaald worden als ze op zee in actie zijn geweest.

Ze, krijgen de beschikking over reddingvlet 'Cadzand'. Het is een onzinkbare 7.50m lange teakhouten vlet met zeil en roeispanen. De vlet lag eerst in de haven, maar korte tijd later is er voor f 1495 een loods gebouwd. Die stond op de rechteroever van de uitwatering.

De reddingboot kan betrekkelijk gemakkelijk te water gelaten worden: een wagen met grote wielen rijdt de boot vanaf de helling direct in het kanaal dat naar de haven leidt. Het probleem komt pas na een reddingsactie: dan moet de boot weer op de wagen gehesen worden.

De verraderlijke zandbanken in het kustgebied tussen Oostende en Breskens zijn hun werkgebied. Redden was toen nog puur een kwestie van spierkracht, de mannen moesten roeien onder zware omstandigheden en droegen zwemvesten die eruit zagen als accordeons.

Hun eerste redding volbrengen Cees en zijn bemanning op 9 juli 1909. De Belgische klipper Niamor dreigt door een defect aan het roer op het strand geworpen te worden. De Cadzand brengt de in nood verkerende Belgische klipper Niamor behouden binnen.

In datzelfde jaar op 28 juli werd de hoogaars C Z 1 van J. M. Baas te Cadzand op de hoogte van Zeebrugge overvallen door een hevige windvlaag. Het lijk van het grootzeil brak en het zeil scheurde. Het anker dat men toen liet vallen, hield niet en het vaartuig dreigde op het paalhoofd te slaan. Met behulp van de bemanning van de reddingvlet is het vaartuig, waarvan de schipper tengevolge van een val op het hoofd buiten staat was iets te verrichten, in de haven gebracht.

Op 30 October het schip Christina, geladen met suikerbieten. De Christina was circa 20 minuten van de haven verwijderd, toen de schipper een noodsein heesch. Het roer zomede boeganker met ketting waren verloren. De schipper gaf zijn drie kinderen over aan de reddingvlet Cadzand van de ZHMRS, welke hen eerst landde en toen weder uitging. Daar in zee een sleepboot met een lichter werden gezien, blijkbaar bestemd naar Vlissingen, werd daarheen geroeid en de sleepboot gepraaid, welke daarop de Christina op sleeptouw heeft genomen en te Vlissingen binnengebracht.

In 1911 op 9 juli 's morgens worden noodseinen gezien van twee schepen die wegens een harde wind en een wilde zee in de problemen zijn geraakt. Eén roeier stapt over om de bemanning van het schip bij het binnenlopen van de haven te assisteren. Bij het schip Nunquam Perfectum gebeurt hetzelfde. Na twee uur zijn de schepen en de reddingvlet behouden binnen.

In 1912 brengt de bemanning drie schipbreukelingen van de Janneke Adriana veilig aan wal.

Schipper Cees van den Heuvel en zijn bemanning volbrengen tijdens WWI in 1918 een ongebruikelijke redding. Op 16 augustus 1918 is een Engels vliegtuig, type De Havilland DH-9, gedwongen te landen op zee in de Wielingen. De schipper/sluiswachter is daar getuige van. Hij roept geneeskundige hulp in en vaart zelf met zijn bemanning door het mijnenveld in de zeestreek de Wielingen naar het vliegtuig en haalt de beide vliegeniers R.M. Wynne-Eyton en Th. B. Dodwell uit het water. Dodwell was zwaargewond aan een arm. Hij is behandeld in het St. Antoniusziekenhuis in Oostburg. In naam van koning George V belooft de Britse regering de schipper en de vrijwilligers met een zilveren medaille (zie foto boven uit 1919).

Op 27 januari 1919 brengt de Cadzand nog eens een twee dobberende Engelse piloten in veiligheid. Het vliegtuig, vertrokken uit België komt neer in het Zwin bij hoog water. De reddingsactie wordt beloond met een bronzen Belgische medaille voor hun hulp aan vluchtelingen, een zilveren medaille van de ZHMRS en een gouden met kroon van de Belgische Reddingmaatschappij.

Muziekvereniging 'Geduld Overwint' te Cadzand in 1919 bij de huldiging van Kees van den Heuvel.

De Christelijke zangvereniging Excelsior te Cadzand in 1919 bij de huldiging van Kees van den Heuvel. Van links naar rechts, voorste rij zittend: de dames Adr. Vasseur, De Winne, S. van Acker, M. Visser, Adr. Fremouw, Jane Lauret, Becu, Van den Heuvel, onbekend en Abr. Becu. Geknield: Wantje Brevet, Mina de Nijs, Rachel Toussaint, Marie Robijn, Jane de Die en Jan de Winne. Vóór de heren staan Saar Fremouw en Betje Duininch. Verder staand: Ko Fremouw, P. de Roo, Iz. Sanders, onbekend, Jan Brevet, Joz. Becu, B. de Ridder (met uniformpet), dirigent Maelsaeke, Jan Sanders, Kees van den Heuvel, Ko Mesielje, Ko la Gasse, Jannis Brevet, Ch. van Houte, Betje de Die, Betje van Houte, Siene de Winne, Siene Brevet, Marie Aalbrechts, Suz. van Dale, Kee de Winne, Marie Faas, Marie Lauret, Dina de Neef en een onbekende jongen.

Schipper Van den Heuvel bereikt in 1933 zijn 25-jarig jubileum. De voorzitter van de ZHMRS, A.A. Baron Sweeres de Landau Wyborg, komt hiervoor persoonlijk naar Zeeuws-Vlaanderen. Maar de mooiste beloning was voor Cees toch de komst in 1933 van de eerste motorreddingboot, de Zeeuwsch Vlaanderen.

In 1938 wordt de bemanning nog een keer door de Belgen beloond, ze hebben vijf mensen van het motorjacht Dina gered. Op 17 april 1943 redt de Zeeuws-Vlaanderen een Amerikaanse officier-vlieger, die bij de vaargeul Deurloo was neergestort. Schipper Van den Heuvel ontvangt voor deze redding de zilveren gesp van de ZHMRS. Het is in de geschiedenis van de ZHMRS pas de tweede keer dat deze onderscheiding wordt uitgereikt, wat de bijzonderheid van de reddingsactie onderstreept. Opstapper G.J. Beun ontvangt voor dezelfde actie de zilveren medaille.

De laatste redding van Cees van den Heuvel en zijn bemanning vindt plaats in September 1944. Een maand later worden boot en boothuis onherstelbaar beschadigd door oorlogsomstandigheden.

Cees sterft plotseling in november 1945 op 66-jarige leeftijd. De schipper en zijn bemanning hadden 56 mensen gered.

Bron:
 J. Beun/ W. Robijn/ B. Voets
 Gedenkschrift ZHMRS 1824-1924, 1924
 M.A. Aalbrechts, Het Eiland van Cadzand in oude ansichten, 1974.
 Breskensche Courant

KLASSEFOTO'S 1910

Juf A. Westdorp en bovenmeester C. Neeteson

Bovenmeester C. Neeteson en meester J. de Klerck

Meester P. van Maelsaeke, meester J. de Klerck en bovenmeester C. Neeteson

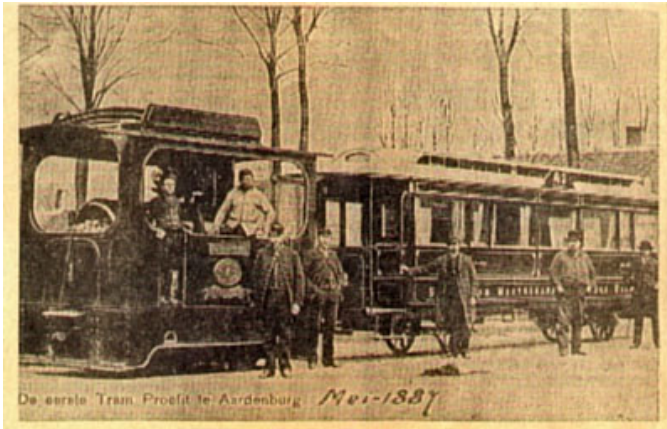
V.l.n.r. meester J. de Klerck, meester P. van Maelsaeke, juf A. Westdorp, bovenmeester C. Neeteson.

Bron:
Leendert Fremouw
Roelof Neeteson

N.V. Stoomtram Maatschappij Breskens-Maldegheem

Al in het jaar 1880 werd door H. Broers en J. Lebaique bij de overheid een verzoek ingediend tot het exploiteren van een spoorlijn Breskens-Maldegheem. Het verzoek werd niet gehonoreerd. Ook een aanvraag uit 1881 van H.M. Dibbetz leverde evenmin resultaat op.

Aan de inzet van burgemeester Johan Gerard Gerritsen van Breskens is het te danken dat in 1882 vergunning werd verkregen voor aanleg van een tramlijn Breskens-Maldegheem. De N.V. S.B.M. zal een zeer belangrijke bijdrage leveren aan de ontsluiting van West Zeeuws-Vlaanderen. "Naar verwachting zal het goederenvervoer naar en uit West Zeeuws-Vlaanderen een grote vlucht nemen, waardoor de haven van Breskens zal opleven en aan vele nijvere handen geregeld werk zal verschaffen." is de aanbeveling van het comité.

In Breskens en Maldegheem komen een remise en in Draaibrug komt een remise met werkplaats. De geplande spoorwijdte van 1.067 meter, met het oog op eventuele aansluitingen van lijnen door de S.N.C.F. Vicinaux te Brussel, wordt definitief 1 meter, zijnde de spoorbreedte in west Vlaanderen. Nadeel is, dat er geen aansluiting gemaakt kan worden met de tramlijnen in het overige Zeeuws-Vlaanderen met eerstgenoemde spoorbreedte. Men moet overstappen in Schoondijke. Het rijdend materieel bestaat uit stoomlocomotieven, goederenwagens en rijtuigen met stoomverwarming.

Op 7 mei 1887 wordt de eerste internationale tramlijn Breskens-Schoondijke- Oostburg-Draaibrug-Eede-Maldegheem en een aftakking Draaibrug-Sluis feestelijk in gebruik genomen. De maximaal toegestane snelheid is 20 km/u en op enkele rechte stukken 35 km/u. In een tijd van grindwegen en zandwegen vol paardevijgen is zittend vervoer, met 's winters verwarmde rijtuigen en olieverlichting, te verkiezen boven lopen of paard en wagen! In het eerste jaar maken 75.000 personen gebruik van de tram.

In 1912 wordt de tramlijn Oostburg-Zuidzande-Cadzand geopend. Alle inwoners worden uitgenodigd voor een gratis ritje. De lengte van het traject is 7060 meter. De kosten bedragen fl. 156.187,--. Er zijn ook 5 extra open goederenwagens voor bietenvervoer aangeschaft.

Waarom pas een aansluiting na 25 jaar? Heel eenvoudig. Een verbinding met Cadzand zag de S.B.M. als niet rendabel. Men ging er bij de oprichting in 1886 van uit, dat een arbeider de ritprijs van gemiddeld 30 ct. niet kon betalen, dus liever ging lopen. Bovendien was de haven voor bietenvervoer nog niet aangelegd en stond het toerisme in zijn kinderschoenen.

Foto links: de Mariaweg met zicht vanaf herberg In De Buitenlust naar het dorp. Het spoor loopt evenwijdig aan de Mariaweg en eindigt voorbij de molen tot aan het woonhuis van burgemeester Iz. Erasmus. Het is een zogenoemd kopstation. Het bestaat uit een hoofdspoor en een zijspoor. Dat zijspoor is voor het laden/lossen van landbouwproducten. Daar stond ook een weegbrug. Deze zou later verplaatst worden naar de Ringdijk-Zuid.

STOOMTRAM-MAATSCHAPPIJ BRESKENS-MALDEGHEM

Gevestigd te Breskens.

Bestuurder: **ED DE THOUARS, Directeur.**

De DIRECTEUR maakt bekend, dat, behoudens nadere goedkeuring, met ingang van 23 September 1912, de lijn OOSTBURG—CADZAND voor het publiek verkeer zal worden geopend en dat vanaf dien datum de dienstregeling zal worden uitgevoerd als hieronder aangegeven.

Nummers der treinen.	1a	3a	5a	7a	9a	11a	13a
	V.M.	V.M.	V.M.	V.M.	N.M.	N.M.	N.M.
Oostburg . . . vertrek	6.40	7.37	9.48	11.23	2.00	6.05	8.02
Zuidzande . . . >	6.51	7.48	9.59	11.34	2.11	6.16	8.13
Cadzand . . . aankomst	7.03	8.00	10.11	11.46	2.23	6.28	8.25

Nummers der treinen.	2a	4a	6a	8a	10a	12a	14a
	V.M.	V.M.	V.M.	N.M.	N.M.	N.M.	N.M.
Cadzand . . . vertrek	7.10	8.43	10.50	1.30	2.55	7.32	8.26
Zuidzande . . . >	7.22	8.55	11.02	1.42	3.07	7.44	8.38
Oostburg . . . aankomst	7.33	9.06	11.13	1.53	3.18	7.55	8.49

Personentarief in centen.

1e KLASSE.		2e KLASSE.	
Oostburg		Oostburg	
10 Zuidzande		7½ Zuidzande	
15 10 Potjes		10 7½ Potjes	
20 15 10 Cadzand		15 10 7½ Cadzand	

Kinderen beneden 4 jaar op den schoot van den geleider worden kosteloos vervoerd. Die vrijdom van vracht wordt slechts voor één kind toegestaan. Kinderen van 4—7 jaar betalen de helft der vrachtprijzen, met een minimum van 5 cent per rit.

Bagage.

Onafhankelijk van den afstand te leggen afstand 3 centen per 10 K.G. of gedeelten van 10 KG. Minimum vracht 20 cent.

Bestelgoed

tot 1 K.G. f 0.15
 1—3 > - 0.20
 3—5 > - 0.25
 Voor iedere 10 KG. of gedeelte daarvan meer f 0.05.

Vrachtgoederen. Stukgoederen.

In centen per 100 K.G. Minimumvracht f 0.15.
 Oostburg
 9 Zuidzande
 11 9 Cadzand

Wagenladingen van 5000 K.G. of daarvoor betalende (gesloten wagen) 2e klasse.

In centen per 1000 K.G.
 Oostburg
 80 Zuidzande
 99 80 Cadzand

Wagenladingen van 5000 K.G. of daarvoor betalende (open wagens) 3e klasse.

In centen per 1000 K.G.
 Oostburg.
 60 Zuidzande
 70 60 Cadzand

Bijkomende kosten.

- Bewaarloon.
 - bagage f 0.10 per collo en per etmaal (gedeelten van etmalen voor geheele bereeked).
 - Voor andere goederen.

In een overdekte ruimte per 100 K.G. of gedeelte daarvan, per etmaal f 0.03 met een minimum van f 0.10

In de open lucht per 100 K.G. of gedeelte daarvan, per etmaal f 0.01 met een minimum van f 0.10

(Gedeelten van etmalen voor geheele berekend).
 - Voor wagenladingen:

per wagen en per uur f 0.12

met een minimum van f 0.60

(Gedeelten van uren voor geheele berekend).
- Voor het afhalen of bezorgen van vrachtgoederen, per 100 KG. of gedeelten daarvan (binnen den bestelkring) f 0.10
- Voor huur van dekkleden ten behoeve van het vervoer van vrachtgoederen 3e klasse per dekkleed f 0.50

De Directeur voornoemd,
ED. DE THOUARS.

Breskens, 10 September 1912.

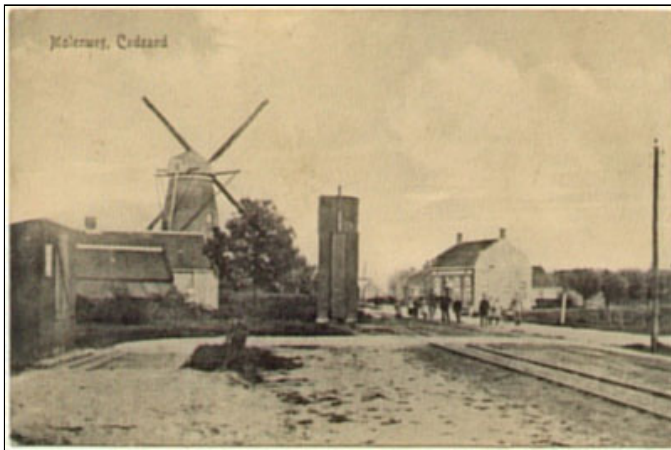

Foto links: zicht vanaf het dorp in 1912. Uiterst links de eerste weegbrug. In het midden de watertoren voor de stoomlocomotieven. Rechts zijn duidelijk de 2 sporen te zien, de voorste is het afstelspoor voor het laden/lossen van de bietenwagens, daar achter het hoofdspoor. Het pand rechts is herberg In De Buitenlust, tevens wachtlokaal voor de reizigers.

Foto rechts: Het station gezien vanaf herberg In de Buitenlust naar het dorp. Linksachter de kerk met dakruiter, in het midden de watertoren voor de stoomlocomotieven, rechts het spoor langs de Mariaweg en de ingang naar de molen van Abr. de Hullu. (De molen kreeg pas in 1947 de naam Nooitgedacht). De Mariaweg is nog een smalle grindweg.

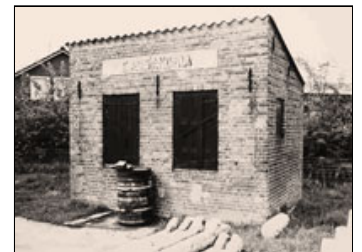
In deze tijd, waarin de Cadzandse klederdracht met karkassemutse nog gebruikelijk is, krijgt de tram al snel de bijnaam Karrekasse, genoemd naar de vele karkassemutsen in de rijtuigen. Er is zelfs een lied over gemaakt.

Foto links: Tijdens de mobilisatie in 1914-1918 verricht de S.B.M. veel goed werk met het vervoeren van de duizenden Belgische vluchtelingen naar Oostburg en de grensplaatsen.

De lijn Cadzand-Oostburg wordt ook veel gebruikt voor het vervoer van de gemobiliseerde militairen van en naar Cadzand in WW1 en WW2.

In okt 1925 wordt de lijn Cadzand-Retranchement aangelegd. Deze lijn kruist vanaf de Ringdijk-Noord de bestaande lijn Oostburg-Zuidzande-Cadzand en loopt over de Ringdijk-Zuid naar Retranchement. De lijn wordt in eerste instantie gebruikt voor het vervoer van suikerbieten. Bietenvervoer per spoor is van aanzienlijke betekenis geworden. Het emplacement wordt daarom aan de kant van de Ringdijk-Zuid uitgebreid met een afstelspoor en een 2e weegbrug, Cadsandria genaamd. Ook op Potjes staat een weegbrug 'Potjes'. Door tekort aan salonrijtuigen is het personen-vervoer eerst op 2 apr. 1926 op gang gekomen.

Met het oog op bietenvervoer naar de haven van Cadzand wordt in 1927 het traject Cadzand-dorp - Cadzand-haven geopend. Het spoor loopt met een aftakking vanaf het kruispunt bij de molen over de Ringdijk-Noord en Blvd. De Wielingen naar de in 1902 aangelegde haven. Hier staat een weegbrug 'Ons Belang' bij het graanpakhuis van Ko Misilje.

Foto: de bietenploeg uit 1936 met bekende namen als La Gasse, Misilje, Faas en Lauret.

Vanaf oktober 1934 worden de 3 morgen-diensten Oostburg-Cadzand uitgevoerd met een autobus, de middagritten en de gehele zondag met de tram.

Op 19 juli 1929 is de elektrische tramverbinding Knokke-Retranchement officieel in gebruik genomen. In 1936-'37 komen 's zondags veel Belgische toeristen met de tram uit Maldeghem-Knokke-Retranchement naar Cadzand voor een

dagje strand. Het zijn trams met vaak 12 rijtuigen!

De autobus wordt steeds meer ingezet en vervoert, vanwege zijn flexibiliteit, elk jaar meer passagiers, ten koste van de tram.

Dat goederenvervoer voor de S.B.M. belangrijker is, dan personenvervoer, blijkt uit de dienstregeling. Er is geen directe aansluiting op de zijlijnen. Ritten van Sluis naar Breskens of Schoondijke duren 2 uur vanwege lange wachttijden bij het overstappen. Schoolkinderen uit Aardenburg en Sluis moeten dan om 6.00u vertrekken om op tijd om 8.30u op school in Oostburg te zijn. Met vervoer

's morgens van scholieren uit Cadzand naar Oostburg is in de dienstregeling geen rekening gehouden.

Tijdens de oorlog 1940-'45 wordt de lijn naar Cadzand-haven vooral gebruikt voor vervoer van bouwmaterialen en arbeidskrachten ten behoeve van de bouw van bunkers in de duinen. Onnodig te vermelden dat de S.B.M. hiertoe wordt gedwongen. Plotseling kapotte locomotieven, onbeheerde, volle kolenwagons, waar een paar mud afgehaald kunnen worden, en onverklaarbare vertragingen waren opvallend meer regel dan uitzondering.

Bij herstel na 1945 van het reizigersvervoer in Zeeuws-Vlaanderen wordt door de S.B.M. veel aandacht besteed aan vervoer per autobus. In 1948 wordt het reizigersvervoer per tram stopgezet en vindt dan uitsluitend nog plaats per autobus. Het goederenvervoer per tram wordt in 1949 gestaakt. Alleen de elektrische lijn van Sluis naar de grens blijft tot 1951 gehandhaafd.

Veel rijtuigen krijgen een andere functie, zoals vakantiewoning in Cadzand, kleedlokaal van de voetbalclub in Maldeghem, douanekantoor in Retranchement of kalverhok in Breskens. Het in 1907 speciaal voor Koningin Wilhelmina gebouwde salonrijtuig, dat nooit gebruikt is, eindigt als noodwoning.

Een aantal rijtuigen en wagons is na een omzwerving van tientallen jaren terecht gekomen in het Stoomtrammuseum in Hoorn, waar ze zijn gerestaureerd.

Bron:

De Geschiedenis van de Stoomtram-Maatschappij Breskens - Maldeghem, J. Stroeve, 1984.

Geschiedenis der tramwegen in Zeeuwsch-Vlaanderen 1887-1949, H.G. Hesselink, 1984.

Mijmeringen over Cadzand, Leendert Fremouw, 2001.

Van Badhuis tot Boulevard, Peter de Lijser, 2008.

Krantenbank Zeeland

Stoomtrammuseum Hoorn

cadzandgeschiedenis.nl, Bert Voets

De Karrekasse

Van Oòstburg naar Kerzant,
riekt noe d'n nieuwen tram.
Die kan zo leutig fluiten, bie elke diek of dam.

Karrekasse, karrekasse,
is de naem van onze tram. (Refrein)
Karrekasse, karrekasse,
de karrekasse is oonzen tram.

En komt die aen de brugge, d
dan moetén we d'r allemael uut.
En naerstig elpen steken,
anders komt die nie vooruut.

Refrein

En komt ie op Susande,
verschrikt die van een paerd.
Dan valt ie van z'n zelven,
en is tie niks meer waerd.

Refrein

Toch rieit ie deur nao Potjes,
Die lieve karrekas.
Dao moet ie ook wee stoppen
en raekt dan uut de pas.

Refrein

En komt tie op Kerzand an.
dan bluufft tie even staon.
Dan moeten we even wachten,
voorda we terug kunnen gaon.

*foto 2011: Links Connie Nortier, rechts haar moeder
Marietje van Dale van de Stichting tot Behoud van
de Cadzandse Dracht.*

(De Z.V.T.M vertaalde men als
Zotte Vrouwen Trouwen Morgen.)

(S.B.M. werd vertaald als
Saore Bakt Mossels.)

Bron:

tekst en muziek Cor Schijve.

foto cadzandgeschiedenis.nl, Bert Voets

Marietje van Dale-Adriaansen

Connie Nortier-Van Dale

Stichting tot Behoud van de Cadzandse Dracht

Omstreeks 1900 sierde het bloeiende koolzaad menige akker in het Land van Cadzand. Het koolzaad werd in september gezaaid, het kwam in april/mei tot bloei en het werd in juni/juli geoogst.

Nadat de vrucht voldoende afgerijpt was sneden de arbeiders en arbeidsters met een rechtse of linkse sikkel de zaadstengels onder de laagste peulen af. In hun vrije hand verzamelden zij de stengels tot losse bossen (zanten), die in een lang lint tussen de hoge stoppels op het veld werden gelegd. Na een week drogen in de zon maakte men zich op om het zaad te dorsen met de kleine vlegel (de zaadvlui). Het dorsen van het koolzaad geschiedde op de akker. Het was een bijzondere gebeurtenis in het leven van de landarbeiders, de knechten en de meiden omdat het afgesloten werd met een feest op het veld. Foto: arbeiders op de Beerhoeve.

Op de dag dat er gedorst werd begon men 's ochtends vroeg, nog voor de dauw opgetrokken was, met het uittrekken van de stoppels op de kop van de akker. Vervolgens werd het van stoppels ontdane deel geëgaliseerd.

Nadat dit was gebeurd werd er een groot grondzeil (de demp) overheen gelegd. De demp was de plaats waar gedorst zou worden. Daarna was het

wachten totdat de dauw oploste. Zodra dit was gebeurd werd er begonnen. De oudste arbeider verdeelde het werk. Zo stelde hij twee dorsploegen in van elk vier dorsers. Deze dorsers dienden op elkaar gehand te zijn, zodat de vierklap goed tot zijn recht kon komen. De overige arbeiders werden andere taken toebedeeld, zoals het werken in de peulhoek. In de peulhoek, naast de demp, stapelde men het afvalstro op een zodanige wijze op dat het gescheiden bleef van het gedorst koolzaad.

Van links naar rechts: dragers met een leeg draagzeil, Hyp. van de Vijver, drie arbeidsters met 'baalschorte' en strohoed op die de draagzeilen met zanten koolzaad dienden te laden, de dorsers onder hen Adriaan de Neef en Wannas Kraaimas. Een raster met 'pèsse'. De 'pèsse' diende om het koolzaad te keren wat één keer was gedorst alvorens het af te dorsen. De werknemers uit de kaf- en peulhoek, waaronder de 17-jarige Pieter de Neef die wat brokkelingen omhoog steekt. Kinderen van de arbeiders. Uiterst links Suzanna en Abraham Dierinkse met hun vader die het draagzeil op zijn schouder torst. Op aangeven van de oudste arbeider losten de dorsploegen elkaar af. Er werd dus steeds door vier man gedorst. Foto: hofstede Van de Vijver aan de Erasmusweg.

Om de koolzaadstengels naar de dorsplaats te brengen gebruikte men een tweetal draagzeilen. Op het veld verzamelden enkele arbeidsters de zanten om die vervolgens op een van de draagzeilen te leggen. Was het zeil goed vol dan droegen twee arbeiders het zeil naar de dorsplaats. Ondertussen gingen de arbeidsters verder met het vullen van het andere draagzeil. Een dergelijk draagzeil had een omvang van 1,50 bij 2,55 meter. Aan de lange zijden van het zeil waren een tweetal essenhouten draagstokken bevestigd, waardoor men het eenvoudig kon verplaatsen door het op de schouder te dragen. Was het halfschaft dan werd er gestopt om wat te drinken, maar niet voor lang. Spoedig werd er weer volop gewerkt. Om 11.00 uur begon de middagpauze die tot 13.00 uur duurde. Onderwijl zorgde de boer voor een vat bier dat op een schaduwrijk plekje werd gelegd opdat het bier koel bleef. Het eerste bier werd geschonken om 14.15 uur, halfschaft. Om 15.30 uur bracht de kleine meid de koffie en de boterhammen; voor elk drie stuks belegd met ham. Na de schaft steeg de stemming onder de werkenden naarmate het karwei vorderde. Na afloop was er immers een maal en bier.

Zodra al het koolzaad was gedorst verscheen de grote knecht met een wagen getrokken door twee paarden. Op de wagen lagen linnen zakken (liematen) en de graanmaat. Vervolgens vulden de arbeiders de zakken met het gedorst zaad; vier maten voor een zak en 14 zakken voor een last. Veel boeren hadden omstreeks 1900 nog geheel houten wagens. Ook de assen waren van hout. De capaciteit van de wagens was dus gering. Op de boerderij werden de zakken opgeslagen op de graanzolder (de piezel). Vooral het koolzaad werd verkocht werd het geschoond met een dopzeef. De zeefkunst was overigens slechts aan enkele arbeiders voorbehouden. Op de akker was het feest inmiddels in volle gang. De arbeiders, de arbeidsters, de knechten, de meiden en de koewachter, iedereen was er. Er werd flink gegeten en het bier vloeide rijklijk. Het vat moest leeg. Bovendien was er altijd wel iemand die een harmonica bij zich had. De demp waar eerst de vierklap heerste werd dansvloer. Het feestrumoer trok ook knechten en

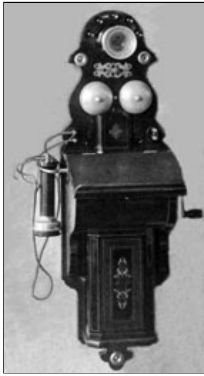
meiden van nabijgelegen boerderijen aan. Zij deelden in de feestvreugde. Menige relatie voor het leven vond zijn oorsprong op de demp. Was het eenmaal acht uur 's avonds dan verstomde het lied. Op de boerderij wachtte de warme karnemelkpap voor de knechten en de meiden, terwijl de arbeiders en arbeidsters hun huisjes opzochten om te gaan slapen. Voor hen was het weer vroeg dag. In de polder keerde de rust weer. Begeleid door het gekwaak van de vele kikkers daalde de dauw van de zomernacht over het veld neer.

De volgende dag werd het zaadstro (de brokkelingen) naar de boerderij gevoerd om te worden gebruikt als voetstro onder de tas in de winkel, de ruimte tussen de dorsvloeren. Blevten er dan nog brokkelingen over dan werd het restant opgeslagen in de onderlat, de ruimte tussen de winkel en de weeg (de zwart geteerde gepotdekselde houten wand van de schuur). De stoppels die op het land achtergebleven waren werden door de vrouwen van de arbeiders verzameld en thuis opgeslagen om als brandstof voor de haard te dienen. Het kaf werd aangewend om het kafbed in de bedsteden op te vullen.

Bron:

Gerard van de Velde. Omstreeks 1950 opgetekend uit de mond van wijlen Pieter de Hullu. Pieter de Hullu was 18 jaar lang grote knecht op de Beerhoeve, een van de voornaamste boerderijen in het Land van Cadzand.

DE TELEFOON 1914-1950

De telefoon deed in 1877 in Nederland zijn intrede. Op 21 juni 1894 is in de Achterweg (Mariastraat 15) een rijkstelegraafkantoor geopend met telephoondienst. De eerste telefoon in Cadzand werd in 1914 aangelegd voor burgemeester Izaak Erasmus. Raadslid Pieter van Cruyningen was de tweede, naar men zegt, omdat Erasmus dan met iemand kon bellen.

Hotel Du Commerce van A. van Dale had nr. 3 en hotel 't Zwin van A. Baas nr. 4. De nummering van de aansluitingen wordt daarna diverse malen gewijzigd.

In de jaren '30-'40 waren er nog heel weinig telefoontoestellen bij de mensen thuis. En wie een toestel had, moest eerst het postkantoor opbellen, waar de postdirecteur of zijn helper zat, als je iemand wilde bellen. Deze had een paneel vol met gaten en draden met stekkers en verbond je door met het gevraagde nummer. De telefonist kon, als hij wilde, gewoon meeluisteren. Dus je begrijpt dat in het dorp er wel eens iets lekte dat niet klopte.

Diegene die geen telefoon had moest naar het postkantoor en kon binnen in een cel bellen. Als je buiten kantooruren moest bellen waren er een paar abonnees die doorverbinding hadden. Dat was onder anderen Adriaan Verduin in de Prinsestraat, taxiverhuur, fietsenmaker, dorsbedrijf en garage. Dus moest je 's avonds, 's nachts of in het weekend bellen, dan ging je naar dat adres en kon je bijvoorbeeld direct de dokter bellen. Dat was meestal Dokter Ko Dikkenberg en soms dokter Jongsma uit Groede. Ko Dikkenberg kwam uit Zuidzande met zijn sportauto met een, voor die tijd, geweldige snelheid naar Cadzand gereden.

Wanneer wij dan nog niet in bed lagen en soms nog buiten waren en het was in onze straat, dan hadden wij weer iets te beleven. Er waren nog niet veel auto's en die van Dokter Dikkenberg was voor toen een bijzonderheid.

(de eerste) TELEFOONGIDS 1921

CADZAND. (Alleen Hulptelefoonkantoor).

Diensturen: Werkdagen: 8—12. 2—3½. 6—7½. Zon- en Feestdagen: 8—9 vm.
Eene openbare spreekkel is gevestigd in het Hulptelegraafkantoor.

<p>3 Hôtel „de Commerce”, Mariastr. M 39.</p>	<p>.... Rijkstelegraafkantoor. (¹)</p>	<p>.... Telegraafkantoor. (.)</p>
<p>2 Luijk, P. J. v., Koopm. en commissionair in vlas en aardappelen, Mariastr. M 61.</p>	<p>1 Smidt Wz., W. de, Agentuur en commissieh., Autoverhuring, Prinsenstr. 1b.</p>	<p>(¹) Aan te vragen: „Rijkstelegraaf”</p>

CADZAND-HAVEN. (Alleen Publiek Telefoonstation.)

Diensturen: Werkdagen: 8 vm.—8 nm. Zon- en Feestdagen: 8—9. 1—2.

De burgemeester, de secretaris en de sluiswachter hadden blijkbaar een geheim nummer.

TELEFOONGIDS 1925

CADZAND. (Hulptelefoonkantoor).

Diensturen: Werkd.: 8½—12½, 2—3½, 5½—7. Z. en Fd.: Geen dienst.

Dale, A. v. Hôtel.3	Luijk, P. J. v. Koopm. en comm. in vlas en aardapp.2	Rijkstelegraafkantoor
--------------------------	---	-----------------------------

CADZAND-HAVEN. (Publiek Telefoonstation.)

Diensturen: Werkd. 8 vm.—8 nm. Z. en Fd. Geen dienst.

Misielje, J. J. Publiek telefoonstation	Waterb. Ambt. v. d. Watering Cad-	zand en Sluis a. d. Wielingen tevens havenm. 1
---	-----------------------------------	---

TELEFOONGIDS 1934

Wanderink, A. G. M. Ruthardl. 5	4785
Wurpel, W. H. Comm. in eff., N. 's Grave-landschew. 3	3593
Wüthrich, W. H. Lomanpl. 3	4657
Wijk Jurriaanse, N. v. J. Obrechtl. 2	5731
Wijers, E. J. Tandarts, Brediusw. 41	5094
Wijkverpleging, Vereen. Turfpoortstr. 53, Naarden	6093
Wijmans, H. W. Oud Blaricw. 2, Naarden	6477
Wijnbeek, H. Burg. 's Jacobl. 29	5285
Wijngaarden, E. D. v. Hoofl. 6a	5997
Wijs, H. A. de I. da Costal. 19	3774
Wijf, Mej. Ch. N. Hilversw. 47	4605
Ybes, Mr. M. S. A. Amersf.str.w. 36	5615
Ysebrand, G. W. L. v. Suchtelen v. d. Haere 37	5504
Yske G. Boschl. 9	6556
Zalinge, H. C. v. Gooilandschew. 1	4284
Zalinge's Automobiellbedr., v. Estl. 13	4041
Zanten, A. v. J. Toebackl. 43	5936
Zanten, H. v. Radiotechn. bur., K. P. C. de Bazelstr. 27	4652
Zanten, K. v. Kruiden., gruttersw., Batterijl. 28	3037
Zanten, Th. F. v. Aann., A. Marvel. 5	5325
Zantvoort, W. G. Scheepsbouw-, werktuigk., Gr. Hertozinnel. 29	7504

Cadzand.

Diensturen: Werkd.: 8½—12½, 14—16, 17½—19½.
Z. en Fd.: 8—9. § Zie bladz. 5.

Cruyningen, P. v.	1
Dale, A. v. Hôtel	3
Luyk, P. J. v. Vlas- en aardapp.h., Mariaw. W 49b § 2	2
Rijkstelegraafkantor.	
Verduijn Azn., A. Rijkw., motor- en autoh.	§ 4

Cadzand-Haven.

Diensturen: Werkd.: 8—20. Z. en Fd.: Geen dienst.

Baas, A. Hôtel-rest.	4
Duinink, I. J. Badhuis	2
Faas, P. Hôtel, W 56	3
Misielje, J. J. Telefoonstation.	
Waterb. Ambt. v. d. Watering Cadzand en sluis a. d. Wielingen tevens havenm.	1

Aanvulling: Houte, C. van, Mariastraat 46 tel.nr.5

TELEFOONGIDS 1941

Cadzand.		
Zie onder Retranchement en Zuidzande.		
Diensten: Werkd.: 1 Juli—31 Aug. 8—17, 18—20. 1 Sept.—30. Juni 8—16, 18—19. Z. en Fd.: 8—9. § ▲ Zie bladz. 5.		
104 Baas Hotel.	103 Faas, P. Hotel, W 56 Cadzand-Haven.	3 Mascelee, A. Hotel.
117 Baraman, J. D. Mariastr. M 68.	§ 11 Gem. Politie H. A. v. d. Lijke, gem. veldw., onbea. rijksveldw.	19 Mascelee, I. Rijkwh. Mark M 42.
101 Beu, Jos. Waterb. Ambt. v. d. Watering Cadzand en sluis a. d. Wielingen, tevens havenm. Cadzand-Haven.	22 Gemeente Secretarie M 51.	18 Melj, P. C. de Mariaw. M 77.
§ 111 Boone, I. Tramstat. en autoverh., W. 74, Cadzand-Haven.	113 Hotel Noordzee P. A. Faas.	— Misielje, J. J. Telestation, Cadzand-Haven.
6 Bruyne, M. de W. 77.	Houte, C. v. Mariastr. 46.	§ 112 Nobel, C. le Burg. v. Cadzand, Cadzand-Haven.
21 Dalen, J. v. Eltechn. Bur., radio, Mariaw. O 53.	1 Iwaarden, P. M. v. Mariastr. M 66.	— Post-, Telegraaf- en Telefoon dienst Telestation te Cadzand-Haven. Diensta.: 8—20. Zo. en Fd.: geen dienst.
13 Dubois, J. A. Br., besch. en banketb., Mariastr. M 51.	23 Lourens-de Roo, I. P. Veenrijder, kolenh. enz., Prinsenstr. M 4.	§ 107 Schipper, Z. H. Reddingrijl, W 89, Cadzand-Haven.
	24 Luchtbescherming Radiolusterdienst enz.	16 Steenhart, A. Winkler en autoverh., Mariastr. M 61.
	2 Luljk, P. J. v. Handel. in aardapp., vlas enz., Mariaw. w. 54.	7 Steenhart, B. J. Mariastr. M 38.
	8 Lijb Pen., J. I. de le Slager, Mariaw. W 42.	§ 25 Timmer, H. J. S. Arts, Mariaw. 53.
	15 Lijb-Brij, P. J. de le Slager, Mariastr. M 72.	10 Toussaint, P. R. Erasmusw. O 48.
	110 Lijser, P. de Badhuis, W 74, Cadzand-Haven.	§ 4 Verduijn Azn., A. Rijkw., motor- en autoh.
	14 Male, D. P. v. Bakker, autoverh., Prinsenstr.	102 Visser, P. J. Duinen, W 77a, Cadzand-Haven.
		20 Wolf, F. de Huish. art. smed., autog.laaschen.

TELEFOONGIDS 1950

CADZAND		
55 Allaart, H. S. Café, W 36.	Diensturen: Werkdagen: 8—20. Zon- en Feestdagen: 8—9. ZIE OOK ONDER RETRANCHEMENT EN ZUIDZANDE. § ZIE BLADZIJDE 3.	30 Lijser, P. de Logies, Café-rest. Zeebad, Cadzand aan Zee.
27 Baas, A. M 56.	36 Gardeyn, I. de Koopman.	12 Mabelis, A. P. J. Aannemer, W 48.
§ 32 Beu, J. Waterbouwk.	22 Gemeente Secretarie Gem. huis, Mariastr. M 68.	16 Mascelee, A. Hotel du Commerce.
47 Beu, G. J. Schipper Reddingsboot.	34 Hamelink, W. Aannemer.	18 Melj, P. C. de Garageh., Mariaw. M 77.
§ 11 Blok, M. P. Ops. Waterschap Het Vrije van Sluis, Cadzand Haven.	61 Hedeneesse Jeugdvormingscentrum Dir. M. v. Vliet, O 8.	60 Minderhout, P. Markt M 43.
§ 14 Boone, I. Taxibedr., café en winkel.	41 Hee, M. P. v. Handelaar, O 42.	51 Misielje, J. I.
29 Bootsreuzel, L.	§ 28 Hotel Noordzee P. A. Faas.	38 Molenaar, W. Boekhouder, Nieuw Leusdenstr. 8.
51 Bravel, J. D.- en H.kapper.	5 Houte, C. v. M. 46.	9 Pleijte, G. J. Kleermaker, Mariastr. M 80.
40 Brujns, A. I. de O 16.	§ 1 Iwaarden, P. M. v. Mariastr. M 66.	§ 24 Politie, Rijk Post Cadzand, groep Oostburg, woonh. postoomdnt., Prinsenstr. 33.
33 Bruyne, I. de	49 Kools-de Putter, A. Landbouwer, O 94.	52 Praas, W. F. Vrij Evang. Predikant.
§ 6 Brujns, M. de M 12.	28 Kustwacht Hoofd, Hoofd. 102, <i>Wielingersluis</i> .	39 Putter, A. P. de Erasmusw. O 47.
3 Brujns, P. J. de Ops. Centr. Dienst v. Bouw- en Woningtoezicht.	44 Lagasse-v. d. Lijke, Jac. Aann.	17 Risseeuw, J. Architect, O 61.
50 Cappon, J. P. O 2.	23 Laurens de Roo, I. P. Veenrijder, Kolenh., Vracht-rijderij, Prinsenstr. M 4.	42 Risseeuw, Johs. Landb., Beerhoeve.
53 Cafe, A. G. W. ten Ned. Herv. Predikant.	§ 26 Leenhouts, J. A. Burgemeester, O 55c.	8 Smidt, W. J. de Loondorser, Mariastr. 54.
48 Cruyningen, A. J. v. Landb., O I.	15 Liers, L. M. v. Br., banketb.	7 Steenhart, B. J. Bakkerij, Mariastr. M 56a.
43 Clisouw, H. I. Landb.	23 Lourens, I. Prinsenstr. 4.	§ 25 Timmer, H. J. S. Arts, Mariaw. W 53.
21 Dale, J. v. Installat. P.Z.R.M.	3 Lub-Bouwbur. v. W. Zeeuws-Vlaanderen M 15.	10 Toussaint, Fa. P. R. Erasmusw. O 48.
15 Dierings, A. Betonwerken, O 55a.	§ 2 Luljk, P. J. v. Aardapp.h., vlas, enz., Mariaw. W 54.	4 Verduijn, A. Garage, hurrauto's en rijw., Prinsenstr. N 3.
13 Dubois, J. A. Bakker, Mariastr. 52.	57 Lijb, J. I. de le Slagerij, W 42.	20 Wolf, P. de Huish. art., smedrij, landbouw-werkt.
46 Erasmus, D. Landb., O 13.		
37 Faas, J. Winkler, Punsestr. M 6.		
54 Focke, A. Timmerbedrijf.		

bron:

Leendert Fremouw

cadzandgeschiedenis.nl

Delpher.nl

1914 KLASSEFOTO'S

1e rij: Sara den Dekker, Lies van Akker, Bram Neuféglise, Bram Kools, David Porrey, Bram de Bruyne, Bram van Akker.
2e rij: Willem den Dekker, Pol van de Vijver, Vina van de Luyster, Catholijn de Smidt, Wouter de Smidt, Willem van Akker. Fons van de Vijver, Jan van de Vijver, Bram de Grootte, Adriaan van Dale, Willem van de Luyster, Bram van de Luyster, Ko van de Luyster, Jan Goossen.
4e rij: Marie van de Vijver, Mina van Dale, Jas van Dale, Izaak Verdouw, Piet Plog, Wannes Plog, Janneke Goossen, Catholijn Goossen.
5e rij: Wouter Blok, Stefanus Blok, Piet de Back, Janneke la Gasse, Sien la Gasse.
Leerkrachten v.l.n.r.: Meester Leonard de Klerck, hoofd der school Cornelis J. Neeteson, meester Pieter van Maelsaeke, juf Anna Westdorp.

Bron:
Roelof Neeteson
Openbare Lagere School, Reunie 1998

1914-1918 De Eerste Wereldoorlog

Op 31 juli 1914 besluit de Nederlandse regering, gezien de ernstige aard van de ontwikkelingen op het Europese politieke toneel, tot een algemene mobilisatie van land- en zee strijdkrachten, in totaal 204.000 manschappen. Nederland is het eerste land in Europa dat daartoe overgaat. De eerste mobilisatiedag is 1 augustus. Nederland stelt zich neutraal op. Zelfs op troepenverplaatsingen van de agressor via Limburg en Noord Brabant naar België reageert Nederland niet. Het is immers een conflict tussen Duitsland en Frankrijk.

Ook Cadzandtenaren worden onder de wapenen geroepen, waaronder Wouter de Smidt jr. en Daniel Pieter van Male (foto).

Soldaat Marinus van Iwaarden uit de Bevelanden wordt in Cadzand op de hofstede Schuttershof ingekwartierd. Hij zal in 1917 deze hofstede kopen.

Op 4 augustus 1914 vallen de Duitse troepen België binnen in de buurt van Gemmenich in het noordoosten van de provincie Luik. Aangezien de Duitse opmars gepaard gaat met gruweldaden tegenover de burgers, breekt er paniek uit onder de bevolking. Als begin oktober 1914 de Duitsers Antwerpen bombarderen en vervolgens veroveren, vluchten 1 miljoen Belgische militairen en burgers massaal de grens over naar Nederland met 6 miljoen inwoners.

De Duitsers rukken verder op naar Brugge (15 oktober 1914), Blankenberge en Zeebrugge. De dagen voordien was een grote exodus naar Nederland op gang gekomen : met de tram, met bootjes op de Damse vaart, te voet en te paard. In Sluis biedt men aan ca. 15.000 vluchtelingen overnachting in het stadhuis, de kerk, op binnenschepen en in opgerichte barakken. In Aardenburg verblijven dan ca. 25.000 Belgen. In heel Zeeland zouden begin oktober bijna een half miljoen vluchtelingen worden opgevangen. Het handelsverkeer ligt nagenoeg stil waardoor schaarste aan grondstoffen en voedingsmiddelen ontstaat.

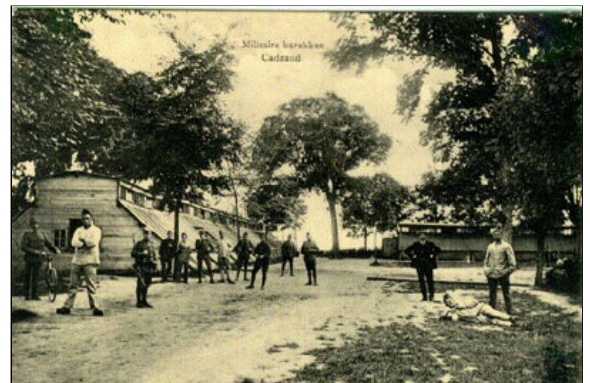
(foto) Dominee Jacob Nicolaas Pattist (1876-1946), predikant in Aardenburg wordt door de Nederlandse regering aangezocht om de stroom Belgische vluchtelingen die een toevlucht zoeken, vooral in Zeeuws-Vlaanderen, in goede banen te leiden. Zijn functie wordt meestal aangeduid als 'Gedelegeerde voor de Vluchtelingen in Zeeuws-Vlaanderen en Walcheren'. Dank zij een actief terugkeerbeleid van de Nederlandse overheid, gaat het overgrote deel van de miljoen Belgische vluchtelingen na enkele weken weer terug naar België.

In Cadzand worden in totaal 397 vluchtelingen opgevangen. De vissers uit Heist liggen in de haven van Cadzand. Voor hen werd een barak gebouwd in de duinen door timmerman P. Toussaint. In het evangelisatielokaal achter de winkel van De Smidt (nu Koolsweg) gaven de Belgische leraren J. de Meulenaer (middelbare school Laeken) en P. Kersten (middelbare school Blankenberge) onderwijs. Hoofdonderwijzer C. Neeteson van de lagere school in de Prinsestraat (nu Lambertusstraatje) stelde de gymzaal ter beschikking voor de katholieke misviering.

.....Gevluchte Belgische militairen bij Maria Risseeuw (links) en Jannis en Magdalena van Male - de Vlieger (rechts)

Al enige tijd zijn Nederlandse militairen van de Oefenings-afdeling in barakken aan de Retranchementsweg en 't haventje gelegerd. De krijgsmacht is nogal beperkt van omvang en uitrusting. Met name op het gebied van het luchtdoelgeschut is de slagkracht vrijwel nul. Majoor der Artillerie P.D. van Essen, Commandant van de Oefenings-afdeling te Cadzand, ontwerpt een granaatwerper van 10cm. Op 30 juli 1917 is de ontwerp-tekening uitgewerkt en volgt er een lange ontwikkelingsfase tot na 1918.

De Landmacht experimenteert met geschut om deze geschikt te maken voor de

verdediging tegen luchtaanvallen, maar deze pogingen voeren niet tot indrukwekkende resultaten. Bij wapenfabriek Vickers in Groot-Brittannië worden in 1916 drie moderne stukken luchtdoelafweergeschut besteld, maar door vertragingen in productie en levering kan er pas in mei 1918 1 stuks met zoeklicht in Cadzand in gebruik genomen worden (detachement LAMB).

foto: Vickers mitrailleur .303 inch MKI

De marine bewaakt de toegang tot de Westerschelde door kanonnen op de duinen bij Kruishoofd (Nieuwvliet) en bij Vlissingen. De agressor en Nederland legden mijnevelden aan voor de kust. Aangespoelde zeemijnen worden beschoten om ze onschadelijk te maken. Eind 1917 wordt de haveningang afgesloten met een ijzerdraadnet tegen binnenspoelende mijnen.

.....Nederlandse militairen in Cadzand-dorp

(foto links) Wannis van de Ameele op de Molendijk

Nieuw was het gebruik van vliegtuigen. De agressor gebruikte een vliegveld bij Knokke, de geallieerden een vliegveld bij Duinkerke. De eerste vliegtuigen kwamen in februari 1915 over, lichte verkenningsvliegtuigen en al snel bommenwerpers. Sinds 1 juli 1913 heeft Nederland de Luchtvaartafdeling (LVA) te Soesterberg. Het zijn 11 verkenningsvliegtuigen, die ongeschikt zijn voor oorlogstaken. De LVA beperkte zich tot patrouillevluchten boven het grensgebied. Het landingsveld bij Souburg wordt gebruikt om van daaraf patrouillevluchten te maken langs de kustgrens in verband met onze neutraliteitshandhaving. Nederland legt beslag op een groot aantal buitenlandse vliegtuigen, die om allerlei redenen in Nederland gestrand zijn.

De kuststrook van Knokke en Heist ligt strategisch tussen de haven van Zeebrugge en de monding van de Schelde. Het brede strand en de duinen vormden een ideale plaats voor een vijandelijke landing. Daarom beginnen de Duitsers vanaf december 1914 met de opbouw van de kustverdediging: loopgraven in de duinen, prikkeldraad-versperringen op het strand en machinegeweernesten. In Zeebrugge en Brugge komen duikbootbases en in Zeebrugge en Oostende stations voor de Duitse marinevliegdiens. Meer landinwaarts leggen de Duitsers in de loop van de tijd bases aan voor bemane waarnemingsallonnen aan een kabel.

Langs de grens van Vaals tot Cadzand wordt een 180 km lange elektrische draadversperring aangelegd. Hierop staat een spanning van 2000 volt. De bezetter wil zo voorkomen dat koeriers berichten over troepenverplaatsingen aan de geallieerden doorgeven. Door onbekendheid met 'electriciteit' heeft de versperring aan 2000 personen het leven gekost.

(foto rechts: De grenspost tussen Heille en Middelburg, gezien vanaf de Belgische zijde. Tussen de Duitse en Nederlandsche Militairen in, de draadversperring onder hoogspanning.)

Er mocht wel handel gedreven worden tussen Nederland en België. De handelaar kreeg dan een "Unbedenkelijkheidsbescheinigung", een vrijwaringsbewijs.

Zeeuws-Vlaanderen komt ook in aanraking met diverse groepen buitenlandse militairen die hier terecht gekomen zijn. Deze militairen worden geïnterneerd (uitgesloten van verdere deelname aan de oorlog). Zij worden in hechtenis genomen, ontwapend en in kampen ondergebracht. In totaal worden 33.105 Belgen, 1751 Engelsen, 1461 Duitsers, 8 Fransen en 4 Amerikanen geïnterneerd. Kamp Zeist was een van de interneringskampen.

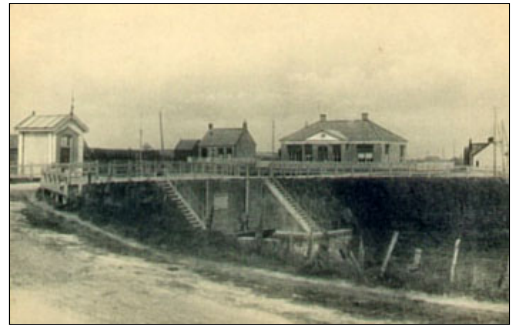
Voor 20.000 Belgische burgers verrijzen opvanglocaties in Nunspeet, Ede, Uden en Gouda.

Ierseksche en Thoolsche Courant: "Op 14 augustus 1915 wordt Kadzand opgeschrikt door een hevige ontploffing. Het blijkt dat in de nabijheid van een sleepboot, welke in dienst is van de Nederlandsche Marine, een bom gevallen is, die ontplofte. Eenige minuten later viel een bom achter het gebouw van den sluismeester C. van den Heuvel bij de Wielingen. In de nabijheid wordt daarop nog een tweede bom geworpen, die ontploft voordat zij den grond bereikt. Stukken vliegen door de ruiten van het gebouw van den sluismeester en door de deuren van het boothuis van de NZHRM en treffen den romp van de reddingsboot, die er in is opgeborgen. De sluismeester krijgt een onbeduidende schram aan den rug, waarschijnlijk door een bombscherf. In de omgeving van de haven springen verschillende ruiten. Eenige oogenblikken later vallen nog twee bommen op een stuk weiland op ongeveer 150 meter afstand van de haven. Er worden groote gaten in den grond geslagen.

De bommen werden geworpen uit een vliegtuig, die op zeer groote hoogte vloog. De nationaliteit kon niet worden vastgesteld. Ze

kwam uit het zuiden, ging ook weer in zuidelijke richting en werd door de Duitsers te Knocke beschoten."

(In november 1917 ontvangt C. vd Heuvel van de Engelse regering een schadevergoeding. red)

Vlissingsche Courant: "Op 25 augustus 1915 vielen drie bommen bij de haven. Ze kwamen terecht nabij de hoeve van de heer Brevet, tussen het Zwin en het Wielingenkanaaltje en dat is grondgebied van Retranchement.

De bommen sloegen gaten in een weiland en het vronn van het duin. De losse grond moet de schokken gedooft hebben, want in de omtrek bleven alle ruiten gespaard. De bewoners en alle grenswachters bleven ongedeerd."

Volgens onbevestigde berichten vielen 5 bommen aan de rand van Cadzand in oktober 1917.

Toen na 1916 het aantal nachtelijke bombardementen op doelen in België toenam, wapperden langs de grens op torens en hoge openbare gebouwen de Nederlandse vlag, om aan te geven dat Nederland neutraal gebied was. 's Nachts werden steden en fabrieken in Zeeuws-Vlaanderen verlicht. De uitwerking was averechts. Er vielen

bommen op Sluis op 1 oktober 1917 en 1 augustus 1918.

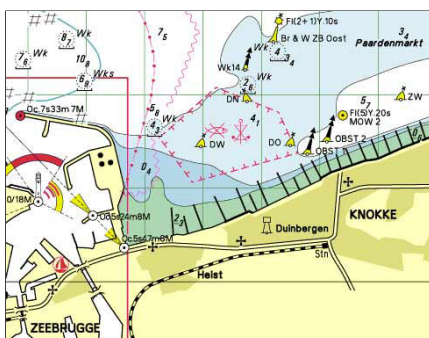
(foto: de haven vanuit een bemande luchtballon gezien)

In totaal zijn er in Nederland meer dan twintig keer bommen afgeworpen tijdens de ruim vier jaar, die de Eerste Wereldoorlog duurde. Doorgaans met materiële schade, maar hun psychologisch effect was heel groot. Schendingen van ons neutrale luchtruim door Britten, Fransen en Duitsers waren aan de orde van de dag. Steeds weer zagen of hoorden - vooral - de inwoners van Zeeuws-Vlaanderen vliegtuigen overkomen en steeds weer was dan de vraag of zij bommen zouden laten vallen. Niettemin, als er bommen vielen was dat altijd per vergissing. Want noch Duitsland, noch Groot-Brittannië had er belang bij dat Nederland door een bomaanval in de armen van de tegenstander gedreven zou worden. Een neutraal Nederland als handelspartner, doorvoerland en rugdekking leverde zowel voor de Centralen als voor de Entente meer voordelen op, dan wanneer het land door Britten of Duitsers zou zijn bezet. Maar voor de bevolking in de door bommen getroffen regio maakte dat uiteraard weinig uit.

Gasoorlog

Mosterdgas is een vloeistof die als zij op de huid of in de ogen komt of wanneer de damp of nevel wordt ingeademd, sterk, prikkelend en blaartrekkend werkt. De huid wordt rood en bij voldoende blootstelling vormen zich na verloop van tijd blaren. Ook op de longen en de ogen heeft het een verwoestend effect. Het kan bij hogere doses blindheid en doofheid veroorzaken. Het effect van mosterdgas is niet zo zeer een dodelijke werking als wel het uitschakelen van de tegenstanders. Bij kamertemperatuur is zuiver mosterdgas een kleurloze, geurloze, olieachtige vloeistof. Door verontreinigingen in het mengsel krijgt het echter een gele kleur en ruikt het naar mosterd en knoflook. Hoewel er al enkele gasaanvallen waren uitgevoerd, wordt 22 april 1915 meestal genoemd als het begin van de zogenaamde 'gasoorlog'. Bij Ieper voerden de Duitsers op die dag namelijk een aanval met mosterdgas uit.

(Kort na de aanval bij Ieper werd in Nederland een gifgasprogramma gestart en tegen het eind van de oorlog beschikte Nederland zelf over 380 ton aan verstikkende gassen. Hoewel Nederland nu in staat was zelf gasaanvallen uit te voeren, was er wel een probleem. Er waren veel te weinig gasmaskers aanwezig ter bescherming van de eigen manschappen. In april 1918, drie jaar na de aanval bij Ieper, had het leger één masker voor iedere tachtig gemobiliseerde soldaten op voorraad.)

Dit hoofdstuk uit de geschiedenis kan nog niet worden afgesloten.

In november 1918, toen de soldaten het Westelijk Front in Vlaanderen verlieten, bleven daar miljoenen granaten van Franse, Britse en Duitse makelij achter. Een groot deel bevat gifgas. Het Britse en het Belgische leger dumpten de ongebruikte munitie in zee ter hoogte van zandplaat de Paardenmarkt.

In een 'Bulletin of the Atomic Scientists' becijfert wetenschapper J.P. Zanders van de Vrije Universiteit België dat hier ongeveer 1,1 miljoen liter zuiver gifgas moet liggen: vooral mosterdgas.

In 1972 zijn enkele gasbussen uit de Paardenmarkt boven water gehaald. De granaten verkeerden in 'relatief goede staat'.

De zeestroming bij vloed is noord-oost, richting Cadzand.

Bron:

Jozien en Pieter Veenendaal.

fam. Risseeuw

archieven.nl

beeldbank.nl

Verwey, Albert; Holland en de oorlog; 1916.

Bommen op Nederland 1914-1918, Hans van Lith, 2001.

Zierikzeesche Nieuwsbode, jaargangen 1917 - 1920.

Vlissingsche Courant

Ierseksche en Thoolsche Courant

Algemeen Rijksarchief Den Haag (ARA). Archief Generale Staf.
Verdediging van de zuidgrens 1914-1918, drs. W. Klinkert, 1987.
eyefilm.nl
wereldoorlog1418.nl
wikipedia.org
cadzandgeschiedenis.nl, Bert Voets

De Fabriek Van Cadzand

De Eerste Wereldoorlog brak uit op 28 juni 1914. Er werden voor het eerst vliegtuigen als wapen ingeschakeld. In juli 1915 had Duitsland de eenzitter Fokker EI ontwikkeld, een tweedekker bewapend met machinegeweren die via de propellerbladen konden worden afgevuurd. Twee maanden later kwamen ook de Britten met gevechtsvliegtuigen, in januari 1916 gevolgd door de Fransen.

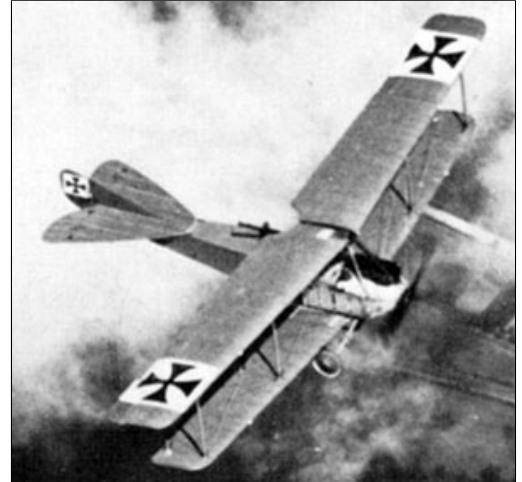
Nederland verklaarde zich een neutraal land. Desondanks vielen meer dan twintig keer bommen in de periode 1914-1918 en kwamen 107 Duitse en geallieerde vliegtuigen voornamelijk in Zeeland terecht.

Schendingen van ons neutrale luchtruim door Britten en Duitsers waren aan de orde van de dag. Als er bommen vielen was dat altijd per vergissing. Want noch Duitsland, noch Groot-Brittannië had er belang bij dat Nederland door een bomaanval in de armen van de tegenstander gedreven zou worden. Een neutraal Nederland als handelspartner, doorvoerland en rugdekking leverde zowel voor de Centralen (Duitsland, Hongarije-Oostenrijk en Italië) als voor de Entente (Frankrijk, Groot-Brittannië en Rusland) meer voordelen op, dan wanneer het land door Britten of Duitsers zou zijn bezet.

Wat onze defensie betreft, liep Nederland niet vooraan in Europa. In 1913 werd de Luchtvaartafdeling (L.V.A.) opgericht. Het is de voorloper van de Nederlandse Koninklijke Luchtmacht.

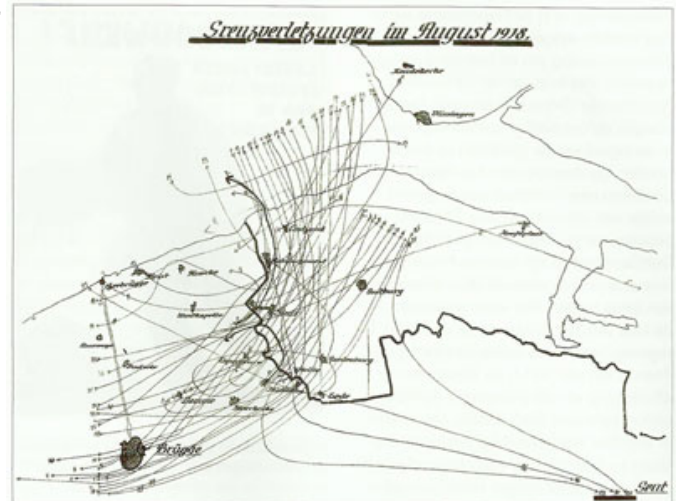

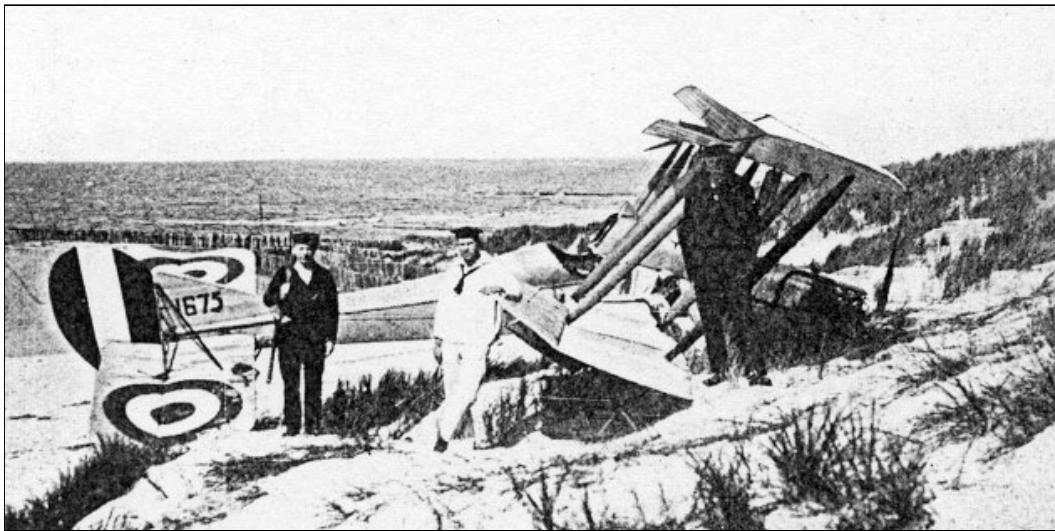
Het vliegend materieel bestaat uit twee toestellen, geconstrueerd door de vliegtuigbouwer Marinus van Meel, drie Farmans van het type HF-20 en zes Farmans van het type HF-22. Daarnaast beschikte de LVA over een auto. De toestellen zijn alleen geschikt voor les- en verkenningvluchten.

Tijdens hun opmars in augustus 1914 hadden de Duitsers heel België veroverd. De bezetters bouwden langs de kust rond de haven van Zeebrugge een verdedigingslinie met geschut en luchtdoelafweer. Zeebrugge was een uitvalsbasis voor de Duitse duikboten en strategisch gezien een uitstekende landingsplaats voor de geallieerden. Bombardementen op deze Duitse stellingen werden uitgevoerd door toestellen van de Britse Royal Naval Air Service, die in Duinkerken gestationeerd waren. Soms werden ze daarbij beschermd door jagers van het Royal Flying Corps, de luchtmacht van het landleger (RNAS en RFC werden op 1 april 1918 Royal Air Force). De veiligste heen- en terugweg was over zee en dan via het neutrale Nederland (met name Zeeuws-Vlaanderen, waar toch geen luchtafweer van betekenis stond) naar het vijandelijke doel, onder andere Brugge.

Door de eenvoudige navigatiemiddelen konden gemakkelijk fouten gemaakt worden, waardoor de geallieerde toestellen dachten dat ze boven vijandelijk doelgebied waren. Dit is de belangrijkste oorzaak van de bombardementen op Nederlandse gemeenten. Verder werden er boven België felle luchtgevechten gevoerd, waarbij toestellen van beide partijen snel boven Nederland verzeild raakten. Er vielen granaatscherven en de vliegtuigen konden neerstorten of moesten een noodlanding maken.

2 juni 1915. Een Engelse BE-2C maakte een noodlanding in de duinen van Cadzand.
Vlnr.: een wachtpost van het leger, een marinier en waarschijnlijk sluiswachter Cees van den Heuvel.

De strijdende partijen leverden ongewild gevechtsvliegtuigen aan Nederland. De meeste vliegtuigen die Nederland in de loop van de tijd in gebruik nam waren Franse, Duitse en Britse toestellen, die door navigatiefouten, motorstoring, of doordat ze aangeschoten waren, in ons land verzeild raakten. Als hun toestel dan op Nederlands grondgebied landde werd de bemanning krijgsgevangen gemaakt en de machine in beslag genomen. Veruit de meeste van de 107 vliegtuigen landden in west Zeeuws-Vlaanderen.

Er werden hier aan de lopende band zoveel vliegtuigen buitgemaakt, gedemonteerd en afgevoerd naar de vliegbasis Soesterberg, dat men sprak van 'De fabriek van Cadzand'. Formeel diende Nederland, als neutraal land, de vliegtuigen te internen. Na de oorlog zouden de toestellen dan tegen betaling van kosten van opslag e.d. aan de betreffende landen terug worden gegeven. In de praktijk bleken deze landen echter geen belangstelling meer te hebben voor het verouderde oorlogstuig, maar wel genegen zijn het te verkopen. Met dit in het achterhoofd spande de L.V.A. zich in om de beste vliegtuigen op te eisen. Zodoende wist de Afdeling een vloot van 69 bruikbare vliegmachines te vergaren.

De Sopwith 'Pup' A-6164 wordt op 1 maart 1917 geïnterneerd. Hij wordt geregistreerd als LA41 en later als S-212.

(foto links) 21 augustus 1918, noodlanding in de Tienhonderdpolder. De bewaking geschiedt door het 14e regiment infanterie. Enkele dagen na de landing van de Duitse verkenner van het type LVG C.VI kwamen werktuigbouwkundigen van de centrale werkplaats uit Soesterberg ter plaatse om het vliegtuig te demonteren.

Een Airco DH-9, neergekomen bij de voormalige vuilstort aan de Vierhonderdpolderdijk te Cadzand op 15-09-1918. Het toestel is beschoten en geraakt in de oliekoeler. Daarom de zwarte strepen over het motorcompartiment.

Op 16 augustus 1918 is een Engels vliegtuig, type De Havilland DH-9, gedwongen te landen op zee in de Wielingen. Sluiswachter Cees van den Heuvel is daar getuige van. Hij is tevens schipper van de reddingboot 'Cadzand', een roeivlet. Hij roept geneeskundige hulp in en vaart zelf met zijn bemanning door het mijnenveld in de zeestreek de Wielingen naar het vliegtuig en haalt de beide vliegeniers R.M. Wynne-Eyton en Th. B. Dodwell uit het water. Dodwell was zwaargewond aan een arm. Hij wordt in het St. Anthoniusziekenhuis in Oostburg behandeld.

Om de Nederlandse neutraliteit tijdens de Eerste Wereldoorlog te handhaven, was het bezit van luchtafweergeschut noodzakelijk. In augustus 1916 werden drie 8 cm Vickers vuurmonden in Engeland besteld. In de loop van 1917 werden deze geleverd. De munitie werd nageleverd, maar "De Bestevaer" met de eerste zending werd getorpedeerd.

Bovendien bleken de meegeleverde afstandsmeters ongeschikt.

Eind 1917 kreeg de luchtverdediging vorm: drie vuurmonden op zware Thornycroft vrachtwagens die 20 seconden na het halt houden van de auto tot vuren gereed konden zijn.

In 1918 kreeg de Luchtafweermotorbatterij in het kader van de neutraliteitsbewaking, van 1 mei tot 1 november luchtverdedigingstaken te vervullen te Cadzand. Een detachement van de Lucht Afweer Motor Batterij (LAMB), sterke 1 stuks plus bediening en een zoeklicht wordt geplaatst. Meerdere malen werd het vuur geopend op vliegtuigen die ons luchtruim schonden.

Herhaaldelijk gebeurde het dat, wanneer het zoeklicht bij de opsporing van vliegtuigen met de lichtbundel per ongeluk de Nederlands-Belgische grens passeerde, onmiddellijk een groot aantal Duitse zoeklichten hun licht openenden en de lichtbundels op die van het Nederlandse zoeklicht richtten. De Duitsers waren waakzaam!

Zowel de Centralen als de Entente hebben volgehouden dat de schendingen van het Nederlandse luchtruim vergissingen waren. De navigatiemethoden waren indertijd primitief en zeker 's nachts was het bepalen van de eigen positie uiterst moeilijk. Voor een ander belangrijk deel werd ons luchtruim wel degelijk bewust geschonden, omdat het neutrale Nederland met zijn gebrek aan luchtafweer soms een kortere, maar in elk geval veiliger overvliegroude bood.

Bron:

E. Angelucci, P. Matricardi, Praktisch handboek vliegtuigen, 1975.

Bommen op Nederland 1914-1918, Hans van Lith, 2001.

Zierikzeesche Nieuwsbode, jaargangen 1917 - 1920.

Algemeen Rijksarchief Den Haag (ARA). Archief Generale Staf.

Militaire Spectator, 1998; artikel: Het vijfde wapen, dr. J. Janssen, 1998.

Erfgoed van Industrie en Techniek, 1995; artikel: De fabriek van Cadzand, P. Martens.

Van improvisatie tot organisatie, De voorgeschiedenis van het Korps Luchtdoelartillerie.

The Art of Staying Neutral, The Netherlands in the First World War, 1914-1918; Maartje M. Abbenhuis, 2006.

Verdediging van de zuidgrens 1914-1918, drs. W. Klinkert, 1987.

Zwinduinen en polders, E. Janssen, voorstudie explosievenopruiming.

Het Korps Luchtdoelartillerie, W.A. Feitsma, 1937.

luchtdoelartillerie.nl

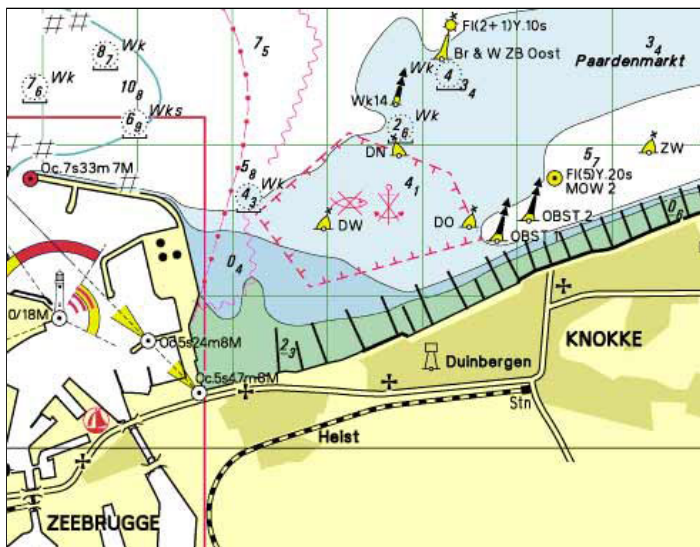
cadzandgeschiedenis.nl

Gifgasgranaten gedumpt in de Noordzee bij Knokke

Nog jaarlijks wordt de huidige voorraad gifgasgranaten in België aangevuld met nieuwe vondsten. De Belgische overheid heeft in 2004 een gifgas-vernietigingsinstallatie in gebruik genomen. Met deze installatie denkt men over 35 jaar alle opgeslagen granaten te hebben vernietigd. Het grootste deel van deze voorraad ligt opgeslagen op een terrein te Houthulst (België) en men maakt zich ernstige zorgen over de staat van het materiaal waarbij lekkage niet wordt uitgesloten. Volgens een publicatie van de Belgische 'Stichting Noordzee' geldt deze bezorgdheid eveneens voor de in 1919 gedumpte gifgasgranaten in de Noordzee.

Inleiding

Na de Eerste Wereldoorlog is voor de kust van Knokke door de Engelsen en de Belgen minimaal 35.000 ton ammunitie in zee gestort. Andere bronnen wijzen op 50.000 tot 200.000 ton. De dumpplaats is een zandbank 'De Paardenmarkt' die tussen de 300 en 1.500 meter uit de kust van Knokke Heist/ Duinbergen ligt, op ongeveer 2 kilometer van de oostelijke strekdam van Zeebrugge. De schattingen van de hoeveelheid gifgas uit de granaten, voornamelijk mosterdgas, lopen uiteen van 500 ton tot 1.100 ton. Mosterdgas veroorzaakt bij aanraking o.a. ernstige brandwonden.

Op deze kaart vormen vijf stippelijntjes op de zandplaat, precies voor het strand van Knokke, samen een vijfhoek. Hierin staan een visje plus een ankertje getekend met een streep er door. Dat betekent dat in dit gebied niet gevisd of geankerd mag worden. Het gebied meet twee bij twee kilometer. Bakens (vanaf het strand van Knokke duidelijk zichtbaar) geven de hoeken aan. Het gifgas en de andere munitie liggen op ten minste zeventien plaatsen binnen dit gebied onder een laag rottend slib. Het gifgas ligt er al ruim tachtig jaar en stamt uit de Eerste Wereldoorlog. Het werd in 1971 bij baggerwerkzaamheden herontdekt.

(© Kaart Rob Ruggenberg - www.greatwar.nl)

Ook na de Tweede Wereldoorlog werden op deze plaats nog veel explosieven gedumpt. Op het Nederlandse continentale plat liggen geen gifgranaten. Na de Tweede Wereldoorlog zijn wel grote hoeveelheden chemische wapens gedumpt in de Noord- en Oostzee van Noorwegen, Denemarken, Polen en Zweden. Er is een essentieel verschil tussen de dumping in de Oostzee en de Paardenmarkt. In de Oostzee liggen de granaten ver uit de kust op 300 meter diepte, op de Paardenmarkt liggen de granaten vlakbij het strand op slechts 5

meter diepte. Dit verschil is van belang omdat na onderzoek in de Oostzee, de autoriteiten hebben geconcludeerd dat men de granaten niet behoeft te ruimen en men de situatie beter kan laten zoals ze is.

Het merkwaardige nu is dat men deze conclusie ook gebruikt voor de dumpplaats op de Paardenmarkt waar echter een geheel andere situatie bestaat en de risicofactoren veel groter zijn. De Paardenmarkt valt onder de verantwoordelijkheid van de Belgische federale overheid (Ministerie van Maatschappelijke Integratie, Volksgezondheid en Leefmilieu). Sinds 1972 is het gebied op zee kaarten aangegeven als verboden anker- en visplaats. Het gebied is tegenwoordig ook verboden voor zwemmers, duikers en surfers. Er staan echter geen waarschuwingsborden en het gebied is slechts aangegeven met enkele oranje ankerboeien. De overheid volgt het standpunt dat de granaten beter kunnen blijven liggen omdat het risico van verwijderen en de kosten onevenredig hoog zouden zijn. Het gevaar voor mens en dier lijkt volgens de overheid te verwaarlozen mits het vis- en ankerverbod wordt nageleefd.

Monitoring

Bekend is dat de Belgische overheid in 1972, 1988 en vanaf 1995 onderzoek heeft laten uitvoeren op de Paardenmarkt. In april 1995, november 1996 en april 1997 zijn monitoring-onderzoeken uitgevoerd. Een onderzoek van slibmonsters door twee verschillende laboratoria en een wateronderzoek waarvoor op de Oostelijke strekdam een meetstation is ingericht. De Belgische overheid maakte de meetfrequentie, exacte methoden en de uitslagen van deze onderzoeken tot nu toe echter niet openbaar. Er bestaat daarnaast twijfel over de betrouwbaarheid van de gebruikte methoden. De watertesten worden, gelet op de heersende zee- en getijdenstroom, niet ten oosten van de Paardenmarkt genomen maar op de strekdam die stroomafwaarts ligt. De slibmonsters worden van de bodem genomen zonder dat dieper in de bodem wordt gekeken naar de actuele toestand van de gasgranaten.

Saneringsplan

Voor zover bekend bij de inmiddels opgerichte "Stichting De Noordzee" bestaan er geen plannen om de locatie te saneren, noch bestaat er een noodscenario voor het geval dat granaten zouden losspelen of gaan lekken. Volgens de Belgische Marine is ruiming technisch mogelijk maar zal deze operatie kostbaar zijn. De conclusie van de Belgische overheid om de gifgasgranaten ongemoeid te laten is gebaseerd op dezelfde conclusie die in onder andere OSPARCOM-verband is getrokken. Milieuorganisaties, wetenschappers en de Belgische politieke partij Agalev wijzen er op dat onvoldoende specifiek onderzoek heeft plaatsgevonden en ook aan de objectiviteit wordt getwijfeld. Het schijnt dat de Belgische overheid erg beducht is voor de negatieve gevolgen voor het toerisme en het probleem voor zich uit schuift.

Bekendheid in België en Nederland

In België is de Paardenmarkt al enige keren in het nieuws geweest. De politieke partij Agalev volgt het dossier al gedurende tien jaar. Zij heeft regelmatig vragen gesteld in het parlement. De Stichting De Noordzee heeft onlangs in Nederland geïnformeerd naar de bekendheid van dit probleem binnen de overheid en maatschappelijke organisaties. Slechts enkele ambtenaren zijn op de hoogte en meestal kunnen zij zich alleen vaag iets herinneren.

Rijkswaterstaat bijvoorbeeld gaf aan dat bij geomorfologische studies, bodemkwaliteitsonderzoeken en ecologische studies van het Westerschelde-estuarium het gifgasprobleem op de Paardenmarkt tot nu toe niet was meegenomen omdat de problematiek bij ambtenaren niet bekend was. Bij operationele diensten zoals de brandweer en politie in Vlissingen en Cadzand bleek men eveneens officieel niet op de hoogte te zijn van de aanwezigheid van gifgasgranaten in zee. Alle ondervraagden vonden het nuttig om daarover wel geïnformeerd te

worden.

De gifgasproblematiek is wel bekend bij ambtenaren die verantwoordelijk zijn voor rampenplannen. De stuurgroep Openbare Veiligheid Zeeland heeft het probleem besproken en besloten om geen rampenplan voor mosterdgas te maken. Bij calamiteiten wordt in de Gemeenten Sluis, Oostburg en Vlissingen het rampenplan gebruikt dat ook functioneert als bijvoorbeeld gifzakjes aanspoelen.

Gevaren van mosterdgas voor de volksgezondheid

De gifgasgranaten kunnen doorroesten en gaan lekken. Het mosterdgas verliest in de loop der tijd zijn giftige werking niet. Het lekkende mosterdgas wordt niet gasvormig maar zal reageren op het zoute zeewater en zich vormen tot klompjes met een harde buitenlaag met daarin het vloeibare gas. Deze klompjes kunnen gaan drijven en met de stroming over de zeebodem bewegen. Bij aanraking van deze klont of van het vloeibare gif ontstaan brandblaren en als er damp vrijkomt zal deze ernstige beschadiging aan ogen, luchtwegen en longen veroorzaken. Mosterdgas kan mogelijk ook oplossen in water, aldus de Belgische expert professor Heyndricks, hoewel wetenschappers hier geen eenduidige mening over hebben.

Veranderende geo-morfologische situatie

De dumpplaats bevindt zich dicht bij de haven van Zeebrugge. Deze haven wordt gekenmerkt door een zeer sterke retourstroom waardoor regelmatig uitbaggeren noodzaak is. Deze baggerspecie wordt gestort op een loswal dichtbij de Paardenmarkt. Mede door deze suppleties heeft er in het gebied aanlanding plaatsgevonden waardoor de chemische wapens waarschijnlijk onder een dikke laag zand liggen. De hele kust vanaf deze locatie tot aan de Zeeuwse Delta is geomorfologisch niet stabiel en zal dit, na verwacht wordt, ook niet worden.

Voorspellingen over mogelijke erosie of sedimentatie zijn zonder regelmatige monitoring onmogelijk. Uitbaggeren van de haven en de vaargeul in België, alsmede het verwijderen van scheepswrakken en het verdiepen van de Westerschelde op Nederlands grondgebied kan volgens RIKZ mogelijk invloed hebben op de geomorfologische situatie van de Paardenmarkt en dus op het eventueel vrijkomen van granaten. België dringt overigens aan op verdere verdieping van de Westerschelde.

Implosie, stranding of ander extern geweld

De kans op spontane explosie van de wapens lijkt vrij klein. Implosie van de granaten is wel mogelijk, eventueel onder druk van de dikke laag slib. In de tachtiger jaren van de vorige eeuw zank de Herold of Free Enterprise vlak bij de dumpplaats. Soortgelijke calamiteiten zijn, vlak naast een grote zeehaven, nooit geheel uit te sluiten. Door een stranding of andere externe druk kunnen granaten open barsten.

Roest en vrijkomend gif

Volgens technische bronnen zullen de granaten uiteindelijk gaan doorroesten en lekken. Niemand kan met zekerheid vaststellen wanneer dit gebeurt. Volgens de Belgische overheid liggen de granaten onder een dikke laag zand. Hierdoor zou de kans op doorroesten klein zijn en daarom verwacht de overheid dat het gifgas niet zal gaan lekken. Over de toestand van de granaten is op dit moment echter niets bekend. De verwachting is dat, als granaten doorroesten, er grote aantallen tegelijkertijd zullen gaan lekken waardoor mogelijk grote hoeveelheden gifgas in een korte periode vrijkomen. Gezien de heersende zee- en getijdenstroom is het niet uitgesloten dat gif ook op Nederlands grondgebied (Cadzand-Breskens) terecht zal komen.

In mei 2019 is vastgesteld dat, naast het jarenlang lekken van springstof, nu ook gifgas van een aantal granaten in zee komt. In augustus zijn op het strand van Nieuwvliet stenen gevonden die fosfor bevatten, volgens deskundigen van oude munitie, alsmede een 100 jaar oude menselijke onderkaak. Er is iets gaande.

Bron:
Stichting Noordzee - 2004
eoswetenschap.eu - 2013
wereldoorlog1418.nl
Diverse

KLASSEFOTO'S ca. 1915

Bron:
cadzandgeschiedenis.nl (foto's ingekleurd)

OPENBARE LAGERE SCHOOL 1919

Bron:
Roelof Neeteson

Koninklijk bezoek

Op 5 maart 1919 brengen H.K.H. Koningin Wilhelmina en Z.K.H. Prins Hendrik een bezoek aan Zeeuws-Vlaanderen. Enerzijds om naar het buitenland een duidelijk signaal af te geven: "Zeeuws-Vlaanderen is Nederlands en wenst het te blijven!", anderzijds om de inwoners een hart onder de riem te steken.

België heeft namelijk na WW1 (1914-1918) een verzoek ingediend - of er werd door de geallieerden, ten gunste van België het verzoek ingediend - bij de Verbonden Mogendheden (geallieerden) op de vredesconferentie in Parijs om Zeeuws-Vlaanderen te annexeren. De officiële reden is schadevergoeding, omdat Nederland neutraal bleef tijdens WW1 en België niet hielp. De werkelijke reden is dat België dan weer via de kust van Zeeuws-Vlaanderen controle heeft over de Westerschelde, de toegang tot de havenstad Antwerpen.

In allerijl wordt een commissie samengesteld om de bevolking tegen deze annexatie te krijgen.

Het dagelijks bestuur van de Commissie van de "Betooging voor Nederlands Onschendbaarheid" bestaat uit oud-minister mr. M.W.F. Treub (midden), prof. dr. P.J. Blok, hoogleraar te Leiden (links), oud-kolonel G. Nijpels (staand), luitenant-generaal b.d. W.M. van Terwisga en oud-commandant van het Veldleger (rechts). De commissie was gericht tegen Belgische annexatie van Zeeuws-Vlaanderen.

Dominee J.N. Pattist (foto rechts) uit Aardenburg, die tijdens de oorlog was aangesteld als coördinator van de Belgische vluchtelingen, wordt aangesteld om de protestactie te leiden.

Dr. J. de Hullu uit Cadzand wordt verzocht gegevens aan te leveren voor een folder over de betrokkenheid van het Zeeuws-Vlaamse volk met Nederland en in het bijzonder met het huis van Oranje, genaamd 'Zeeuwsch Vlaanderen door historie en volksaard Noord-Nederlands gebied'.

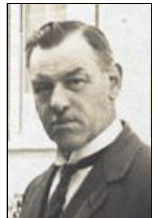
Al in 1917, midden in de oorlog, verscheen bij de firma A.J. Bronswijk te Oostburg een Zeeuws-Vlaams Volkslied, waarvan de vijf coupletten gedicht zijn door Ds. J.N. Pattist en onderwijzer J. Vreeke. terwijl de muziek afkomstig is van muziekleraar A. Lijsen. Mochten de geallieerden de oorlog winnen en, naar verwachting, Zeeuws-Vlaanderen annexeren, dan had Nederland in ieder geval een passend protestlied.

Het bezoek van het koninklijk paar is een propagandistische zet. In de koninklijke stoet reist een filmploeg mee en binnen een week verschijnt een fotoboek over het bezoek. Zowel de film "Glorieus Bezoek Aan Zeeuws-Vlaanderen Van H.M De Koningin" als het boek worden in het buitenland verspreid.

De tocht van de koningin en haar gevolg begint om 8.30 uur als zij, aan boord van een marineschip, te Walsoorden arriveert. De tocht per auto voert vanaf hier naar Kloosterzande, Hengstdijk, Stoppeldijk, Zaamslag, Axel, Westdorpe en uiteindelijk naar Sas van Gent. In het kanaal van Gent naar Terneuzen ligt de mijnlegger Hydra onder stoom gereed en vervoert de koningin via Terneuzen naar Breskens. Na Breskens volgen korte bezoeken aan Groede, Nieuwvliet, Kadzand, Zuidzande, Oostburg en Schoondijke. Om 16.30 uur keert het gezelschap terug in Breskens. De voorzitter van het Hoofdcomité, dominee Pattist, heeft van tevoren alle plaatselijke comités opgedragen een verslag van deze dag te maken en dit naar het Hoofdcomité te sturen.

Hieronder staat het verslag van het hoofd van de lagere school van Kadzand, de heer C.J. Neeteson (foto rechts), die secretaris is van het plaatselijk protestcomité.

"Toen Maandag 3 Maart vast stond, dat Hare Majesteit de Koningin en Zijne Koninklijke Hoogheid, de Prins Kadzand zouden bezoeken, toog het Plaatselijk Protestcomité aan het werk om maatregelen te bespreken voor de feestelijke ontvangst. Om 7 uur 's avonds vergaderde het met B. en W. in de consistoriekamer. Besloten werd eenige burgers en burgeressen uit te nodigen te willen zorgen voor het oprichten van een eerepoort aan het begin van het dorp, waar Hare Majesteit passeeren zou. Medewerking zou worden verzocht van de beide muziekverenigingen "Geduld Overwint" en "Excelsior", benevens de Zangvereniging "Crescendo" en de schoolkinderen. Der inwoners zou worden verzocht te vlaggen en zooveel mogelijk werk te maken van versieringen aan eigen huis. Dat ook de gemeentekamer zou versierd worden, spreekt haast vanzelf.

Zoo werd dan 4 Maart heel de dag en de voormiddag van 5 Maart geheel besteed om dorp en gemeentehuis een feestelijk aanzien te geven. Met voldoening kon 5 Maart 's middags geconstateerd worden, dat men den korten tijd in aanmerking genomen, er uitstekend in geslaagd was. Was 't jammer, dat even na den middag de geweldige regen-met-hagelbui de versiering dreigde te havenen, vooral voor zoover die uit papier bestond, 't kon toch blijkbaar de feeststemming der Cadzandenaars niet verstoren: lang toch voor 2 u. 40, tijdstip waarop 't hooge bezoek was aangekondigd, liepen reeds de schoolkinderen, rijkelijk met oranje getooid en velen met vlaggetjes zwaaiende, zingende en jubelende door de straten, waar van alle huizen de driekleur wapperde. Om 2 uur was 't voor de jeugd, verzamelen in de school. Op dat uur waren ook de ouderen voor de ontvangst van hun Koningin gereed en stonden honderden bij het gemeentehuis te wachten. De kloeke bemanning van de reddingboot had mede gezorgd in de rij te staan.

Even daarna kwamen ook de Gemeenteraad en het Plaatselijk Protestcomité naar de raadzaal die bij uitstek keurig versierd was, dank zij de goede zorgen van Mevrouw De Puy en Mej. Blanken (van enkele particulieren waren onverwacht middelen ter versiering ter beschikking gesteld). Van de school kwam de Zangvereniging "Crescendo", gevolgd door de schoolkinderen met onderwijzers, naar de plaatsen, die hun waren aangewezen op een inderhaast opgeslagen tribune, de kinderen aan weerszijden van den weg even vóór het gemeentehuis, zóó dat Hare Majesteit er tusschen door passeeren moest. Eindelijk kwamen ook de beide samenwerkende Muziekverenigingen al spelende naar de tribune. Cadzand was klaar om Hare Majesteit waardig te ontvangen!

Aller oogen richtten zich onophoudelijk naar het (kerk-)torentje, waar een wachter op geplaatst was, ten einde bij het zien der koninklijke

auto's dadelijk der gemeente kond te doen, dat het hooge bezoek in aantocht was. 3 uur ongeveer zag men beweging komen in de van buiten af zichtbare klok en nauwelijks had de klepel de bel eenig geluid ontlokt of als bij tooverslag rekten de halzen zich in de richting, waaruit men Hare Majesteit en Zijne Koninklijke Hoogheid, verwachtte. De eerste auto arriveerde: het is niet de Koningin, alles blijft stil, doodstil. Daar zet het het Muziekgezelschap het "Wilhelmus" in: Hare Majesteit rijdt onder de eerepoort het dorp binnen. In den aanvang zingen de schoolkinderen het "Wilhelmus" mee, maar een oorverdoovend gejuich en gejubel stijgt op, de kinderen vergeten te zingen, juichen dapper mee en wuiven met vlaggen en petten. Vriendelijk lachend knikt de Koningin de geestdriftige menigte toe. Vlak voor het gemeentehuis houdt zij stil, waar zij wordt opgewacht door den 1sten wethouder, den heer Joh. Risseeuw. Als Hare Majesteit verneemt dat de Burgemeester ziek is, verzoekt zij uitdrukkelijk den loco, hem Haar beste wenschen voor zijn herstel te willen overbrengen. Terwijl de muziek speelt, de kinderen meezingen en het volk jubelt betreedt Hare Majesteit de gemeentekamer binnen, waar de beide dochttertjes van den predikant, ds. H.F. de Puy, voorzitter van het Plaatselijk Protestcomité, haar een ruiker aanbieden. Vriendelijk neemt zij dien aan, spreekt een paar woorden tot de kleintjes en reikt ze dankend de hand. Nu stelt ds. Pattist, Voorzitter van het Hoofdcomité van Actie tegen Annexatie, het Plaatselijk Comité aan Hare Majesteit voor, terwijl daarna de loco-Burgemeester dit den Raad doet. Na zich even met een paar leden van het Plaatselijk Comité te hebben onderhouden, waarbij ze o.a. blij geeft de versieringen in het dorp en de raadzaal op prijs te stellen, en herinnert aan vroegere bezoeken slechts langs Cadzand, begeeft zij zich naar een der gereedstaande zetels. Als zij gezeten is, richt de loco-Burgemeester de volgende woorden tot haar:

“Wees welkom, Uwe Majesteit, binnen onze Gemeente. Ik kan Uwe Majesteit de verzekering geven van onzen diep gevoelden dank, dat het Uwe Majesteit heeft mogen behagen, om onze gemeente met uw Hoog bezoek te willen vereeren. Ik stel mij dan ook tot tolk dezer gemeente, dat het ons een onuitsprekelijk genoegen doet Uwe Majesteit ook een oogenblik in ons midden te zien. Wij hopen, dat het Uwe Majesteit moge gegeven zijn om nog vele jaren over ons land te kunnen regeeren, opdat wij bij voortdoring onze innerlijke verknochtheid aan Uw Koninklijk Huis en aan de ons zo dierbare Oranjes kunnen verbinden”.

De Koningin antwoordde ongeveer als volgt:

“Gaarne geef ik de verzekering, dat ik mij van ganscher harte met U vereenig in deze indrukwekkende vaderlandsche betooging. De liefde van Nederland voor Zeeuwsch-Vlaanderen en de liefde van Z-VI. voor Nederland brengt ons hier samen. Niets zal ons kunnen scheiden”.

Nu treedt de voorzitter van het Plaatselijk Protestcomité, ds. de Puy, even naar voren en vraagt verlof een enkel woord tot Haar te mogen spreken; Hij zegt ongeveer het volgende:

“Majesteit! Indien aan het Plaatselijk Comité tegen Annexionisme toestemming verleend wordt, om namens de anti-annexionistisch gezinden hier ter plaatse — en dat zijn alle ingezetenen van ons dorp - met een enkel woord uiting te geven aan diepgewortelde gevoelens, zoo wordt dit op den hoogsten prijs gesteld. Het vervult met blijden dank. Immers, wij hier beseffen, hoe kostbaar de oogenblikken zijn voor Uwe Majesteit, en dit vooral in deze sombere troebel tijden. En wij verstaan, dat juist die tijden aanleiding geven tot dit bezoek. Daarom te meer worden wij thans met ontroering vervuld, door de tegenwoordigheid van Uwe Majesteit. Kwam in lang vervlogen dagen, Prins Maurits van Oranje in deze oorden en werden ze teruggebracht tot de gewestengroep waarmede zij vroeger zelf verklaard hadden in Staatsverband te willen samengaan, thans is de komst van Oranje ons een blij, dat het tegenwoordige Staatsverband zal blijven beschermd. Waar ons dorp nu begeert U te huldigen en het op hoogen prijs stelt, dit te mogen doen, betreurt het slechts dat het door omstandigheden zoo sober geschiedt. Moge echter Uwe Majesteit in deze sobere hulde toch voelen den polsslagen der warme toegenegenheid, welke U, onder den zegen Gods, een voorspoedige regering toewenscht over ons ongeschonden land. En moge het Uwe Majesteit behagen, onze heilwenschen te aanvaarden voor Vorstenhuis en Vaderland, wanneer U thans wordt toegeroepen: lang leve Nederland, lang leve onze Koningin hoera!”.

Met een driewerf hoera stemden alle aanwezigen in. Even nog richt Hare Majesteit het woord tot den voorz. van het Plaatselijk Comité en herinnert aan de bange dagen voor Cadzand gedurende den oorlog, bang vooral door passeerende vliegmaschinen. Intusschen zijn + / 10 min. verlopen en verlaat Hare Majesteit met Zijne Koninklijke Hoogheid, en gevolg het raadhuis, terwijl een “leve de Koningin!” en hartelijk driewerf “Hoera!” klinkt, gevolgd door een “Leve de Prins!” en opnieuw driewerf “Hoera!” Buiten herhaalt zich de jubel van straks en Hare Majesteit wordt niet moe de menigte hartelijk te groeten. De Zangvereeniging heft het Zeeuwsen-Vlaamsche volkslied aan. De Koninklijke auto, er langs rijdende, houdt stil en Hare Majesteit luistert vol belangstelling. Blijkbaar vindt zij aardigheid in de nationale klederdracht, die alle damesleden zonder onderscheid dragen. Het was heerlijk te zien de hartelijkheid, waarmee al die meisjes op de tribune Hare Majesteit toewuifden en bejubelden. Langzaam zet de auto zich in beweging, de muziek speelt het volkslied, schoolkinderen zingen mee, velen loopen de auto na, zoo lang ze volgen kunnen en aan het gejuich komt eerst een eind als de koninklijke stoet bijna uit het gezicht is verdwenen.

Waarlijk, Cadzand heeft getoond het bezoek der hooge Landsvrouwe op zeer hoogen prijs te stellen”.

Ronald H.M. van Immerseel

(Archief J.N. Pattist in het Zeeuws Archief, toegangsnummer 100)

Van d'Ee tot Hontenisse

Waar eens 't gekrijs der meeuwen, verstierf aan 't eenzaam strand.
Daar schiepen zich de Zeeuwen, uit schor en slik hun land.
En kwam de stormwind woeden, hen dreigend met verderf.

Dan keerden zij de vloeden, van 't pas gewonnen erf.
Van d' Ee tot Hontenisse, van Hulst tot aan Cadzand.
Dat was hun eigen landje, maar deel van Nederland.

Waar eens de zeeën braken, met donderend gedruis.

Daar glimmen nu de daken, en lispelt bladgesuis.
Daar trekt de ploeg de voren, daar klinkt de zicht in 't graan.
Daar ziet men 't Zeeuwse koren, het allerschoonste staan.

Van d' Ee tot Hontenisse, van Hulst tot aan Cadzand,
Dat is ons eigen landje, maar deel van Nederland.
Daar klappen rappe tongen, de ganse lieven dag.
Daar klinkt uit frisse longen, gejoj en gulle lach.

Daar klinkt de echte landstaal, geleerd uit moeders mond.
Eenvoudig zonder omhaal, goed Zeeuws en dus goed rond.
Van d' Ee tot Hontenisse, van Hulst tot aan Cadzand.
Dat is ons eigen landje, maar deel van Nederland.

Daar werd de oude zede, getrouwelijk bewaard.
En 't huis in dorp en steden, bleef zuiver Zeeuws van aard.
Daar leeft men zo 'eendrachtig, en vrij van droef krakeel.
Daar dankt men God almachtig, voor 't toe gemeten deel.

Van d' Ee tot Hontenisse, van Hulst tot aan Cadzand.
Dat is ons eigen landje, maar deel van Nederland.
De worstelstrijd met Spanje, bracht ons het hoogste goed.
De vrijheid door Oranje, betaald met hartebloed.

Dat goed gaat nooit verloren, de Nederlandse vlag.
Zal wapp'ren van de toren, tot op de jongste dag.
Van d' Ee tot Hontenisse, van Hulst tot aan Cadzand.
Dat blijft ons eigen landje, maar deel van Nederland.

Muziek.

Het Zeeuwsch Vlaamsche Volkslied, getoonzet door A. Lijsen en met woorden van Ds. J. N. Patist en Vreeken verdient om zijn eenvoudige aangename melodie, welke gemakkelijk in het gehoor ligt, alle aanbeveling en mag zeker bij onze muzieklievende Zeeuwsch-Vlaamsche bevolking geen onbekende blijven, vooral niet, wijl in dat lied zoo sterk het gevoel tot uiting komt dat, wat er ook gebeure, Zeeuwsch-Vlaanderen een deel blijve van Nederland.

Van d' Ee tot Hontenisse
Van Hulst tot aan Cadzand
Dat is ons eigen landje
Maar deel van Nederland.

In dat opzicht kan dit lied bijdragen tot versterking der nationale gevoelens, tot versterking ook der saâmhoorigheid van Zeeuwsch-Vlaanderen met de rest van Nederland.

Wij zullen al de woorden van het lied niet op een goudschaaltje wegen. Er ware anders bij de versregelen

De worstelstrijd met Spanje
Bracht ons het hoogste goed.
De vrijheid door Oranje
Betaald met hartebloed

een vraagteeken te zetten achter dat woord „vrijheid.” Er is nog zoo iets als twee eeuwen van geloofsvervolging, waaronder onze Roomsche voorvaders hebben gezocht, die wel meehielpen den Spanjaard te keeren, maar van de gebrachte vrijheid een zeer, zeer luttel deel ontvingen.

Maar wij willen niet al te kritisch zijn en eer doende aan de ongetwijfeld goede bedoeling van dichters en componist, bevelen wij het Zeeuwsch-Vlaamsche Volkslied als een welgeslaagd werk gaarne aan, de uitgeefster, firma A. J. Bronswijk Oostburg, hulde brengend voor de keurige wijze waarop zij het lied het licht deed zien.

Christelijke Zangvereniging Excelsior

De Christelijke zangvereniging Excelsior te Cadzand in 1919 bij de huldiging van Kees van den Heuvel. Van links naar rechts, voorste rij zittend: de dames Adr. Vasseur, De Winne, S. van Acker, M. Visser, Adr. Fremouw, Jane Lauret, Becu, Van den Heuvel, onbekend en Abr. Becu. Geknield: Wantje Brevet, Mina de Nijs, Rachel Toussaint, Marie Robijn, Jane de Die en Jan de Winne. Vóór de heren staan Saar Fremouw en Betje Duinick. Verder staand: Ko Fremouw, P. de Roo, Iz. Sanders, onbekend, Jan Brevet, Joz. Becu, Bart de Ridder (met uniformpet), dirigent Maelsaeke, Jan Sanders, Kees van den Heuvel, Ko Mesielje, Ko la Gasse, Jannis Brevet, Ch. van Houte, Betje de Die, Betje van Houte, Siene de Winne, Siene Brevet, Marie Aalbrechtse, Suz. van Dale, Kee de Winne, Marie Faas, Marie Lauret, Dina de Neef en een onbekende jongen.

JAN RISSEEUW, landbouwerszoon, architect en campinghouder uit Cadzand, die vele jaren bestuurslid was van de Heemkundige Kring West Zeeuwsch-Vlaanderen, heeft in het Mededelingenblad van die kring op knappe wijze een boerenvisite in het begin van de jaren twintig van deze eeuw beschreven. Hij was er zelf als kind ooggetuige van en heeft alles haarfijn onthouden. Dit was een visite van protestantse boeren. In Cadzand en omgeving woonden praktisch geen katholieken en in die tijd leefden die gemeenschappen nogal naast elkaar. Veel van die boeren waren nakomelingen van de Hugenoten, protestanten uit Frankrijk, die vanwege hun godsdienstige overtuiging in de 17e en 18e eeuw naar hier waren uitgeweken.

EEN BOERENVISITE

Uit mijn kinderjaren kan ik me nog goed herinneren hoe het daar toeging. Visites kwamen naar mijn gedacht vroeger vaker voor dan tegenwoordig. Er waren grotere gezinnen en wanneer alles goed verliep onder elkaar, dan kwam men op geregelde tijden bij elkaar. Hetzij om een verjaardag te vieren of zo maar om niets te vieren. De meest geschikte tijd was het voor- of het najaar. Toch hadden de meeste boerenmensen vroeger meer tijd dan tegenwoordig. Was de baas of vrouw afwezig dan ging het werk toch normaal door, want er was personeel en er waren kinderen die het werk op konden knappen. Wij als kinderen verheugden ons reeds bij voorbaat op dit familiefeest.

SJEES

De nooms en moeien (wat toen gezegd werd) kwamen met eigentijds vervoermiddel, namelijk de sjees, bespannen met een paard, de loper. In de sjees was plaats voor vier personen, twee op het voorbankje en twee achterin. Dit was de plaats voor de vrouw en kinderen. De sjezen waren in zekere zin pronkstukken, aan de binnenzijde meestal bekleed met gecapitoneerd leder in de kleuren zwart of paars. Aan weerszijden was er een raampje met geslepen glas. Aan de achterkant een rond uitkijkglaasje, eveneens met geslepen rond glas. De personen op het voorbankje konden, als het koud was, zich verwarmen door de lederen schort over de benen te trekken en vast de knopen. Bij de achterbank stond de koperen rijtuigstoot voorzien van een

briketje voor de vrouwen voeten. Aan de voorzijde was er aan weerskanten een kaarselantaarn, meestal met veel koper, netjes gepoetst. Deze lantaarns gaven zeer weinig licht doch achter de kaars was een spiegelkje zodat het weinige licht wat versterkt werd. Het geheel was compleet met zweep, recht op staande in een rond kokertje vlakbij de voerman. Indien nodig werd de zweep er over getrokken. Meestal was het een beetje pingelen met het zweepuiteinde over de paarderug. De karretjes kwamen op het hof gereden en bij de stal hield men stil. Eerst van al moesten de vrouwen uitstappen. Dan kwam de knecht, die als 'Hansje mijn knecht' optrad, helpen bij het uitspannen. Het paard werd op stal gezet en werd tevreden gesteld met een 'klatte' luzernehooi in het 'risteel'.

VISITE

Foto links: Groede. Irma de Krijger, Marie de Ligny, Marie Faas en Jannetje Jansen van Rosendaal.

De visite begon rond twee uur. De vrouwen waren netjes in de Cadzandse dracht, wat voor oudere vrouwen meestal zeer flatterend was. De karrekasemuts stond netjes gesloten rond het gezicht. Het rabat golfde wijd uit. De gouden mutsebellen waren net zichtbaar. Wij als kinderen stonden al aan de achterdeur om de moeien op te vangen. Dit was niet zonder bedoeling, want naar gewoonte brachten de moeien snoep mee voor de kinderen. Een tasje hadden ze hiervoor niet nodig, want onder de zwartzijden schort kwam eerst het zwart 'keus'. Hierin was aan de zijkant een split en daaronder droegen ze een zwarte zak met linten om het middel gebonden. In die zak zaten portemonnaie, zakdoek en het langverwachte puntbeursje snoepgoed. Na ontvangst gingen we de inhoud snel verdelen en werd de volgende moeie afgewacht.

De visite werd gehouden in de voorkamer. Die kamer werd de keuken genoemd. De stoelen stonden al netjes in twee rijen. Een rij stond langs de bedsteerand, het schutsel genaamd. Deze was bestemd voor de vrouwen. De andere rij, langs de ramen, was voor de mannen van het gezelschap. Niemand ging zomaar op de eerste de beste stoel zitten, maar men zat steeds oudst om oudst, te beginnen bij de schoorsteen. Daar werd niet van afgeweken. Dit evenzo bij

de mannen. Het vrouwvolk kreeg een stoof onder de voeten met een gloeiend briketje of turf erin. De voeten op de stoof en daarover de keuzen. Van kou was dan geen sprake meer.

De gesprekken begonnen over en weer, dan koetjes en kalfjes, over de knechts, die uit of in dienst kwamen en over de meiden. De prijzen van het beestiaal en de granen werden besproken met allerlei kwinkslagen er tussendoor. De gastvrouw die aan de kamerdeur zat, aan het eind van de uitgetrokken tafel, ging de thee inschenken. De meid, die in het achterhuis verbleef, zorgde steeds voor verse thee. Ze kwam evenwel niet in de voorkamer. Ieder kon een 'domineesklompje' of een bruidsuiker erbij nemen naar smaak. (Foto rechts: echtpaar Zonnevrije-Van de Ameele)

Rond vier uur stonden de mannen op en gingen de beesten bekijken in de koeie- en paardestal. De vrouwen volgden naar buiten en gingen een andere kant op. De hof werd bekeken en de boomgaard of de kuikens in de hoender-ren. In die tussentijd was er voor de vrouw des huizes en de meid gelegenheid om de koffietafel klaar te maken. Een half uur of drie kwartier later kwam ieder weer naar binnen na eerst even een bezoek te hebben gebracht aan 't usje' om zijn behoefte te doen.

NETJES

Alles op tafel zag er netjes uit. In het midden een grote witte en krententulband. Die was nog niet aangesneden, want die kwam pas het laatst aan bod. Volop kadetjes, krentekoeken of vollaars met kaas of vlees van het gebraden rolletje. Was ieder bijna voldaan, dan kwam de tulband aan de beurt. Deze werd netjes gesneden met een vlijmscherp broodmes. Boter en suiker ontbraken hierbij niet. De zilveren suikerstrooiers kwamen goed van pas. Moeder had de vorige dag de boter netjes opgesierd en wel uit vormpjes van een schaap- of schelp. Wij hadden tevoren al krenten op de plaats van de schapenogen aangebracht. Als de borden leeg waren was het nogmaals: "Toe neem d' r

nog maar eentje, het staat er voor." De maaltijd was afgelopen. Het tafelgerij ging naar het achterhuis waar de meid aan de slag kon met afwassen.

Tegen de avond kwamen de wijnglazen op tafel. Elk glas werd tot op de helft gevuld met witte zoete Samoswijn en volgegoten met rode Bergerac. Twee of drie keer werd er ingeschonken en dan kwamen de grappen los.

AFSCHEID

Tegen een uur of acht, half negen, begon één van de vrouwen: "Baas wat denk je ervan, zou je het paard niet eens inspannen?" Meestal vertrokken allen tegelijk. Het was dan een drukte van belang met afscheid nemen. Veelal werd er direct een afspraak gemaakt voor de volgende visite bij een van de anderen.

Iedereen stemde daarmee in. De vrouwen zeiden nog een goede dag tegen de meid en tevens werd er een fooi in haar hand gevoefeld. In een onbewaakt moment dronken wij, de kinderen, gauw de restjes van de wijn, die nog in de glazen waren achtergebleven, uit. De visite was afgelopen en ieder keerde voldaan huiswaarts.

Bron:
Ria Francke-Pladdet
Jan Risseeuw
Leendert Fremouw
Zeeuws Archief

BOERDERIJ WOORDENLIJST

Rondom het paard

Pèretuug: Het gehele tuig voor de paarden.

Grèèl of Gareel: Trekjuk van het paard rond zijn hoofd.

Bosttuug: Trekriem rond het paard zijn borst. Werd dikwijls gebruikt als het paard aan schoft gewond was door het gareel.

Grèèlknippel: Houten gedeelte waar het gareel rond gemaakt is.

Buukrieme: De riem onder buik door.

Rikrieme: Riemen over de rug.

Bril: Kopstuk met oogkleppen en bit.

Kopstik: Leder tuig voor over de kop.

Kinnekitting: Kettingje dat aan het brilstuk voor rond de Kin.

Alter of halster: Halstertouw dat rond de kop gaat en waar je het paard mee vasthoudt als het niet opgetuigd is.

Stèrtrieme: Riemen rond de staart.

Bosttuug: Tuig voor de borst in plaats van gareel voor trekken.

Voerliene: koorde voor het voeren van een of meer paarden.

Enkele liene: Enkele lijn die alleen het linker paard voert.

Dubbele liene: Lijn die ook aan het rechtse paard verbonden is.

Utsom: Commando voor rechts voor paarden.

Eërom: Commando voor links voor paarden.

Andpèrd: Linker paard dat commandos ontvangt.

Veurepèrd: Linker paard dat met ploegen in de vore loopt.

Roepèrd: Rechter paard door het linker paard opzij geduwd of getrokken wordt.

Middelpèrd: Het middelste paard van een driespan.

Strienk: String van hennep touw waar de paarden trekken.

Bassen: Lederen kokers waar de string doorloopt om de flanken van het paard te beschermen.

Amerschien: Houten balkje waar aan de stringen vast zitten met een haak eraan om wagen of kar te trekken.

Harnas: Trekhout voor twee paarden.

Roskam: Kam voor het kammen van het paard.

Loeie: Leder gevlochten koorde dat aan de voerline door de katrol aan het gareel liep.

Paardestal: Stal waar de paarden naast elkaar stonden.

Sliet: Box waar de paarden instaan 2 in een sliet.

Restèèl: Rek boven de voerbak waar het hooi uit gegeten wordt.

Miengelbak: Houten bak waar kaf en ander voer in gemengd werd en bewaard.

Achterdam: Bestrate pad in de stal achter de slieten.

Grèèlpinne: Houten pin soort kapstok voor de garelen.

Kafzolder: Zolder boven paardenstal waar het kaf bewaard werd.

Bovendeur en onderdeur: Staldeuren waren altijd uit twee delen.

Voerbak: voederbak voor de paarden.

Rondom de Koe

Koeienstal: Daar stonden de koeien allemaal naast elkaar met voren een ketting om vast te zetten.

Springschort: Lap met band om het lijf van de jonge stier zodat hij geen jonge vaarzen in de wei kon bespringen en bevruchten. De lap hing dan voor zijn geslachtsdeel.

Bochtstraete: Een straatje dat langs de staldeuren liep en aan de andere kant de mestbocht.

De boerenschuur

Mèndeuren: Grote deuren in de schuur.

Clinkèt: Klein deurtje in de grote deuren waar je over moest stappen, dus onderkant was ongeveer 50 cm boven de grond.

Wàgen uus: Stuk van de schuur waar de wagens en karren in stonden meestal op het kopeinde van de muur met open latten deuren voor de wind.

Dorsvloer of deel: Ruimte direct achter de mendeuren. Werd vroeger gebruikt voor dorsen met de vlegel.

Vlui: Vlegel werd gebruikt voor het dorsen. Werd gemaakt van mispelhout en kattendarm.

Wienkel: Ruimte aan weerskanten van de dorsvloer voor het opslaan van de oogst.

Wienkelpui: Afscheidingswand tussen dorsvloer en de winkel.

De stoepe: Balken die over de dorsvloer lagen waar opgestaan werd voor het lossen van de wagens, wanneer het hoog werd.

Hànebalke: Het hoogste balkje in de nok van de schuur.

Piezel: Meestal zolder waar het graan bewaard werd.

Gereedschap en werktuigen

Molbord: Grote houten schop die door tweepaarden getrokken werd en gebruikt om hopen grond te verplaatsen. Houten eegde: Egge van hout ook met houten tanden.

Windmeulen: Apparaat waar door middel van handkracht wind gemaakt werd om zo het kaf van het koren te scheiden.

Mènladder: Soort ladder die van voren recht op de voorladderwagen gezet werd om de oogst binnen te halen.

Laaihouten: Houten palen die in de lengte werden gelegd van de boerenwagen ook om de oogst binnen te halen.

Tronkmanskassen: Extra verhoging op de zijkanten van de wagen om bieten te vervoeren, dus eigenlijk om het volume van de wagen te vergroten.

De Rèèp: Dik touw dat gebruikt werd om de oogst bij elkaar te houden op de wagen.

Wàgenlichter: Apparaat om boerenwagens op te lichten om een wiel te vervangen en om te smeren.

Wàgenvet: Speciaal vet voor de boerenwagens te smeren.

Zelfbinder: Machine waar de oogst gerst, tarwe en haver, paardebonen enz werden gemaaid en in bossen (schoven) werden verpakt.

Langwàgen: Gedeelte dat de achterwielen van een boerenwagen verbindt met het voorste deel.

Sleper: Platte houten schot om grond fijn te maken en het land zaaiklaar te maken.

Rolblok: Grote rol om na het zaaien de grond vast te leggen.

Erpelrooier: Machine voor het uitrijden van de aardappels.

Steenmande: Voor het oprapen van de aardappels.

Erpelsorteerder: Voor het sorteren op grote van de aardappelen.

Erpelhorre: Houten rek waar de rotte aardappelen eruit gehaald worden.

Zaaiklèèd: Kled dat gedragen werd door de arbeider om te zaaien vroeger om granen te zaaien, later voor de kunstmest.

Zaibekken: Bekken dat voor de buik gedragen werd om kunstmest te zaaien.

Saksploeg: Soort van ploeg.

Wentelploeg: Ploeg die op het eind omgekeerd kon worden en je in dezelfde voor terug kon komen.

Twee scharre of drie scharre ploeg: Je kon dan twee of drie ploegsneden tegelijk twee of drie sneden ploegen.

Schòof: Bos met tarwe, gerst, haver, enz.

Schrank: Bos getrokken vlas.

Stuuk: Ongeveer tien schoven tegen elkaar gezet op het land om te drogen.

Vlasschelf: Ronde hoop met vlasschranken om op het land droog te blijven

Veurende: Op beide einden van het land. Het einde van de voren.

Ruiters: Driepoot van aan elkaar gemaakte staken voor op het land het hooi en de erwten op te bewaren tot het naar de schuur gebracht of als het droog genoeg was op het land te dorsen. Ook spinazie werd geruiterd soms ook bonen.

Bonentol: Staak in het land waar de bonen op getast werden om te drogen

Gère: Schuine stukken in het land.

Rèè: Klein slootje vroeger tussen de stukken land toen waren de kavels veel kleiner. Is door herverkaveling anders geworden.

Waoerbak: Drinkbak [trog] om de dieren uit te laten drinken.

Aerpelveure: Groeven waar de aardappels in werden geplant

Kernuus: Karnhuis. Waar de melk ontroomd werd en waarvan de room ook de boter gekarnd werd zodat er boter en karnemelk ontstond

Blokstoel: Krukje met 3 poten voor het melken.

Erpelput: De hoop waar de aardappelen op na het rooien op het veurende werden gestort en met riet of stro en dan met grond werd afgedekt en in de nawinter of in het vroege voorjaar werden verwerkt voor de handel

Astrekker: Vroeger had elke boerderij een bakhuis dat van de andere gebouwen losstond wegens brandgevaar. Men bakte er brood, men rookte er ook hespen of spek. Het deeg werd gekneed in de trog of op het (deeg)blok. De gevormde deegbroden werden in wissel of strooien broodmandjes (broodbaansten) of een broodmoelde gelegd om te laten opkomen. De oven werd opgewarmd met houtbondels die houtskool werden na het verbranden. Vooraleer het brood met een schietpaal (ovenpaal, ovenstaak) in de oven werd geschoten, raketten men eerst de houtskool met een astrekker uit de oven in de doofpot. Het ovengewelf was witgloeiend en bakkensklaar.

Baanst: De spiraalvormige gevlochten stromand met gekloven bramen wordt als voorraadmand aangewend.

Dorsvlegel: Een staf uit warm hout gemaakt waaraan een korte dikke knuppel door een lederen kap en lederen riempjes verbonden was. Met de vlegel in de hand sloeg men de graankorrels uit de aren (dorsen). Daarna ging men de graankorrels wannen (het kaf van het koren scheiden). Daarvoor gebruikte men de wammolen. Deze bestaat uit windplanken die met een draaiende beweging wind veroorzaken. Met die luchtstroom werd het kaf van het koren gescheiden. Indien men over geen wammolen beschikte, gebruikte men een wan, een gevlochten, ovale, schelpvormige platte mand. Met de handen aan de twee oren vasthoudend en met de rug schuin naar de wind, gooit men het graan opwaarts, zodat het lichtere kaf kan wegvliegen door de wind en het zwaardere graan in de baanst valt.

Eg of eegde: Deze bestaat uit een houten of ijzeren raam waar in schuine richting houten of ijzeren pinnen zijn gestoken om de aardkluiten te verbrijzelen en de grond gereed te leggen voor zaaien of te planten, en om het gezaaide zaad in de akker in te eggen (in te dekken).

Gaffel: Is gevormd uit een gaffelvormige (tweearmige) tak van een boom, is tweetandig en wordt gebruikt als (hooi)vork.

Granen

Baekten: Is gemalen meel; masteluin is een mengsel van tarwe en rogge; zwijnaarde is 2/3 gerst of haver gemengd met 1/3 boekweit of bonen.

Open haard: Op een boerderij was de keuken de woonkamer, leefkamer. Centraal stond de levensgrote open haard en de grote zetelstoel met armleuningen en hoge rug, de ereplaats van de baas. Het voornaamste object van het haardgerei was de hengel waaraan de pot of ketel gehangen werd. Onderaan lag het brandrooster waarop het brandend hout lag. Op de schouw balk hangt het gestroopt schouwkleed dat dient om te beletten dat de rook in de huiskamer komt en tevens als siermotief geldt. In de haard stond het zware wafelijzer om grote boerenwafels te bakken.

(Beste) kamer: Dit is de mooiste plaats in het huis. Deze plaats werd amper betreden. Belangrijk bezoek zoals de heer van de Heerlijkheid of de pastoor, werden hier ontvangen. De boer zat er om aan zijn paperassen te werken die in het schrijfkastje of lessenaar lagen. Een belangrijk bergmeubel was de huiskoffer met opklapbaar deksel, meestal meegebracht door de bruid met haar uitzet. De kleerkast bergt de beste klederen die enkel 's zondags eruit werden gehaald.

Karne: De karne werd gebruikt om uit room, boter en karnemelk te verkrijgen (karnen).

Komfoor: 's Zomers kookte men wel eens op een ijzeren komfoortje. Een toestelletje waarin gloeiende houtskool smeulde. Schapra: Een proviandkast waarin brood, smout en andere eetwaren werden gezet.

Schotels: Borden of schotels waren vervaardigd uit ijzer, tin of grof beschilderd aardewerk (geleierd).

Slaapkamer: Indien er een aparte kamer voorzien was, sliepen de ouders in een bedstee. Het bed was meestal te groot voor een persoon en te klein voor twee, en toch sliep het boerenpaar daarin. Daarom werd het type bed de twijfelaar genoemd. Indien geen kamer voorzien was sliepen de ouders in een bedkoets (steekoets, slaapkoets, beddekast), een soort kooi met deurtjes of gordijnen afgesloten en stond meestal in de keuken of in de beste kamer. Van de kinderen sliepen de jongens op zolder, de meisjes uit veiligheid bij de ouders of in een kamer naast de ouders. Als matras was er gewoonlijk een kafzak, wie het zich kon veroorloven een zak met pluimen.

Snijpaard: Op ijzergetande rollen wordt stro aangevoerd. Boogvormige messen aan het groot wiel snijden het stro in korte stukjes tot dierenvoedsel.

Vlas: Vlas behoort tot de edele planten, gekweekt voor vezel en het lijnzaad. Van alle gewassen bezit vlas de fijnste vezel, die aan de buitenkant van de vlasstengel rond het hout met pectine vastgelijmd is. Door het roten (laten rotten in water) wordt de gomachtige stof opgelost. Vooraleer te roten werden de zaadbolletjes of lijnzaad afgeslagen (geboot) met de boothamer, waardoor het zaad uit de omhulsels sprong. Het lijnzaad werd gezuiverd in een zeef (zift) en tot lijnolie verwerkt. Lijnolie wordt gebruikt om drukinkt, linoleum, zeep, olieverf, te maken. Met de braakhamer waarin groeven zijn, brak men de stengel, wat het zwingelen vergemakkelijkte. Met de zwingel werd de houtachtige kern uit de vlasstengel geslagen. Het gezwingeld vlas werd door de hekel gehaald om alle onzuiverheden te verwijderen. Kloek vlas is draadvlas waarvan lijnwaad geweven werd. Het mindere vlas diende voor het maken van jutezakken en vlaskoorden. Het spinnen van vlasdraad gebeurde met een spinnewiel, waarbij een aantal losse vezels door een in elkaar draaiende beweging tot een draad worden verwerkt. De spinnekeel bestond uit honderden fijne ijzeren of koperen loodrechte naalden, dicht tegenaan op een vierkant bakje, gebruikt door de spinsters om het garen erdoor te trekken en aldus te zuiveren. De haspel was een gestel van door latten verbonden kruisspaken of

schijven dat ronddraaien kan en dient om garen of sajette van de klossen waarop het gesponnen is op te winden tot strengen.

Voutekamer: Boven de kelder ligt de hoogkamer of voutekamer. Deze kamer lag een stuk hoger dan de rest van de kamers.

Wagenpark

Boerenwàgen: Gewone boerenwàgen met spaakwielen en met ijzerbeslag.

Driewielskarre: Kar met drie wielen die kon kippen.

Wagen: Het voorstel met twee kleinere voorwielen en draaistel is verbonden met het achterstel (met twee grotere wielen) door de langwagen (wagenboom). De laadbak (kast) ligt er boven op. Op de eerste plaats was de wagen bestemd om tot bedrijfsvoertuig dienst te doen. Het boerengezin ging met vierwielwagen, met wijte (wit zeil, huifsel) over de hoepels van de bak gespannen, naar de kermis, begrafenis, huwelijk, uitstap.

Beerkar: de alekarteel, de gierkar, de strontkar, de zeekstuk, de zeekkar was een kar voorzien van een ronde beerton. De strontboer die beer in de stad kocht, proefde vooraf de deugdelijkheid, dichtheid, kleur en smaak. Daartoe stak hij een stok in de beerput en wreef die af met zijn vinger, die hij in de mond aflikte. Hoe zouter de mest smaakte, hoe hoger zijn waarde.

Kruiwagen: (korte wagen, pupegale, kordewagen) was een klein vervoermiddel die gebruikt werd om een zak aardappelen te vervoeren.

Slede: een voertuig rustend op twee evenwijdige, metalen of met metaal beslagen ribben, dat glijdend wordt voortbewogen. Voor de tweede wereldoorlog waren de meeste wegen verharde aardewegen en verkeerden in slechte staat. Wanneer het sneeuwde of ijzelde, waren er geen strooidiensten om de wegen vrij te maken. Daarom werd als alternatief de slede gebruikt als vervoermiddel.

Sjees: Twee wielige koets. Het meest in gebruik.

Jan Plezier: Vierwielige koets.

Landdouwewer: Vierwielige koets met bok met kap die open kon.

ELEKTRISCH LICHT

Fietsenmaker Wouter de Smidt jr. uit de Prinsestraat plaatste in 1920 een stroomgenerator in de schuur achter zijn winkel en legde in het dorp bovengronds elektriciteitsleidingen aan. De verlichting in de woonhuizen was tot dan toe met petroleumlampen. Vanaf nu konden de inwoners op bescheiden schaal gebruik maken van gloeilampen. Het vermogen van de generator was minder dan 1000w. (voldoende voor één magnetron).

Foto links: De rijwielhandel van Wouter de Smidt jr. in de Prinsestraat/ hoek Koolsweg in 1900. In de deuropening links Wouter jr. en rechts Wouter de Smidt sr. Daarnaast staat veldwachter De Mullié (Meliere).

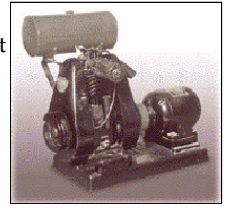

Foto rechts: In de werkplaats achter de winkel staat sinds 1920 een 'electriciteitsmachine', die stroom levert aan een aantal woningen. In 1924 verkoopt de inmiddels in Groede wonende Wouter de Smidt jr. het bovengrondse electriciteitsnet aan de gemeente Cadzand en verkoopt aan de pas

opgerichte PZEM de rechten voor de stroomlevering. De PZEM heeft nog geen electriciteitscentrale, maar gebruikt de generator achter de winkel.

De fietsenzaak wordt overgenomen door zwager Adriaan Verduin. Niet bevestigd is of de generator in het pand van Adriaan Verduin blijft, of in 1927 verhuist naar de schuur van aardappelhandel van Van Luik. PZEM-electricien Jasje van Dale zou de machinist zijn. Elektricien Nauta uit Oostburg krijgt van de gemeente de opdracht een uitgebreider bovengronds laagspanningsnet (220v) op palen aan te leggen. Per aansluiting zijn er gemiddeld 4 gloeilampen van 25-60 w in gebruik. In 1928 is 80 % van de 217 aansluitbare percelen aangesloten. Ook het gemeentehuis en de kerk zijn klanten.

De radio en de stofzuiger komen in de mode. Vijf inwoners hebben een elektrisch strijkijzer, dat overigens alleen overdag gebruikt mag worden (het nachttarief is lager en zou derhalve minder omzet geven). Een enkeling heeft een straalkachelkje. Handige klanten leggen zelf, zonder vergunning, een stopcontact voor hun radio en strijkijzer aan. Daar is de zekering in hun huis niet op berekend, zodat die doorbrandt. Geen nood, de zekering wordt vervangen door een stuk ijzerdraad.

Controle van de aansluitingen blijkt dus nodig. Die wordt uitgevoerd door veldwachter Hubrecht van der Lijke. Menigeen krijgt een boete, want de uitbreiding mag alleen gedaan worden door de elektriciens Jasje van Dale en Adriaan Verduijn. De veldwachter heeft ook tot taak het controleren van het bovengrondse leidingnet op overhangende takken en omgevallen bomen. Ook moet Van der Lijke de tijd klokken van de dag- en nachtstroom bijhouden. Nachtstroom is goedkoper, maar de klokken lopen geregeld 10 minuten achter. Dat geeft grote discussies, want je moet nooit te veel betalen.

Grote afnemers, zoals de molen met een 25pk motor, maar ook Du Commerce, voor een elektrisch draaiorgel tijdens Kerstmis, moeten een extra vergunning aanvragen. Straatlantaarns worden per stuk aangevraagd. Met een schakelklok wordt de ontsteking en de 'blussching' van de straatverlichting geregeld. I.v.m. de verschuivende zonnestand wordt per 14 dagen de schakeltijd aangepast.

Willem Aalbrechtse vraagt in 1930 voor zijn molen aan de Badhuisweg een vergunning aan voor een 25pk electromotor, maar kiest uiteindelijk voor aandrijving van zijn maalwerk door een stationair draaiende tractor. Ook Erven Abraham de Hullu vragen een vergunning aan voor de molen aan de Molendijk en plaatsen een maalstoel met 30pk electromotor.

In 1934 is de gemeente Cadzand van al dit werk verlost: de PZEM koopt het leidingnet. Midden 20e eeuw verdwijnt het bovengrondse elektriciteitsnet onder de grond.

Foto links: De Badhuisweg met het bovengrondse elektriciteitsnet in 1939.

Foto rechts: Hier en daar ziet u nog isolatoren van het oude net aan de huizen in de Mariastraat en de Prinsestraat.

Openbare Lagere School ca. 1920

Openbare Lagere School, 3e klas, ca. 1920.

5e rij links Matheus den Dekker;

4e rij links hoofd der school C.J. Neeteson; 4e van links Geert Pleyte; 3e van rechts Jannetje van Male; uiterst rechts waarschijnlijk meester Jannis Brevet;

3e rij links is waarschijnlijk juf Westdorp;

1e rij rechts is meester L. De Klerck;

Bron:

Jozien Veenendaal

Ina Oubrie

cadzandgeschiedenis.nl (foto ingekleurd)

MUZIEKFEEST CADZAND

Het muziekgezelschap Geduld Overwint werd opgericht in 1897. Bij het 25-jarig bestaan in 1922 organiseert de vereniging op zondag 16 juli een muziekconcoers in Cadzand.

Alle korpsen uit de omliggende plaatsen verzamelen zich op de wei van fam. Kools (of burgemeester Erasmus?)(met witte tenten) tegenover café In de Buitenlust van Samuel Masclee. Van daaruit gaan de deelnemers in optocht door de erepoort het dorp in. Op de achtergrond de tram van de [S.B.M.](#) waarmee de gezelschappen uit Oostburg zijn aangevoerd.

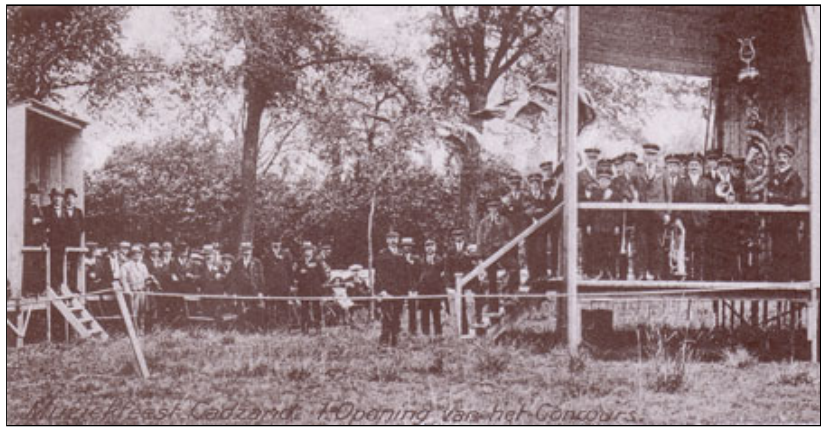
foto's: Op de erepoort staan de besturen van de deelnemende muziekgezelschappen.

Na een ronde door het dorp gaan de deelnemers terug naar de wei van Kools, waar het concoers plaatsvindt.

De jury bstaat uit de heren Lijssen en Morks uit Middelburg en meester Geelhoed uit Zuidzande.

Alle korpsen zullen het muziekstuk 'En Garnison' spelen. In dit muziekstuk komt een kanonslag voor. De enthousiaste trommelslager Piet le Feber van de harmonie Oostburg maakte de beste kanonslag, hij sloeg dwars door het vel van de grote trom. De winnaar is niet (meer) bekend.

foto rechts: links de jury, rechts het organiserende muziekgezelschap Geduld Overwint.

Op de voorgrond met trom Cleman de Ridder. Verder van links naar rechts:

zittend: 1. Daniël van Houte 2. Jozias Becu 3. Adriaan van Dale 4. Piet van Iwaarden 5. Piet Erasmus 6. Toon Guiran dirigent 7. Jan Sanders 8. Pol van de Vijver 9. Ko de Ie Lijs 10 Jozias van Dale;

middelste rij: 1. Bram de Cocq 2. Ko Risseeuw 3. Samuel Masclee 4. Bram Kools 5. Adriaan Masclee 6. Bram Aalbrechtse 7. Ko van Dale 8. Piet de Ie Lijs-Bril 9. Kees de Winne;

achterste rij: 1. Piet de Die 2. Jannis Kools 3. Hubregt Toussaint 4. Piet de Ie Lijs-Schippers 5. Jan van de Vijver 6. Piet Toussaint 7. Bart de Ridder.

Hulde van de echtgenotes bij het 25-jarig bestaan in 1922.

Van links naar rechts staand: Zuid-Beveland 2x, Axel, mode, Zuid-Beveland 2x
van links naar rechts zittend: Cadzand, mode 2x, Cadzand.

Bij gebrek aan leden zal de vereniging in 1930 worden opgeheven.

WEEGBRUG CADSANDRIA

In 1912 wordt een tramlijn van Oostburg naar Cadzand aangelegd. Het station stond in het huidige weiland tegenover de GRUVA. Het bestaat uit een hoofdspoor en een zijspoor. Dat zijspoor is voor het laden/lossen van landbouwproducten. Daar staat ook een weegbrug.

foto: zicht vanaf het dorp in 1912. Uiterst links de eerste weegbrug. In het midden de watertoren voor de stoomlocomotieven. Rechts zijn duidelijk de 2 sporen te zien, de voorste is het afstelspoor voor het laden/lossen van de bietenwagens, daar achter het hoofdspoor. Het pand rechts is herberg In De Buitenlust, tevens wachtlokaal voor de reizigers.

In 1925 wordt de lijn uitgebreid naar Retranchement, vooraleerst voor bietenvervoer. Deze lijn loopt over de Ringdijk Zuid via de polders naar Retranchement. Bietenvervoer per spoor is van aanzienlijke betekenis geworden. Voor die suikerbieten zijn op verschillende plaatsen langs de lijn een speciale opslagruimten aangelegd met dubbele sporen en wissels (bietenwissels). Op zo'n bietenwissel is ook altijd een weegbrug waar de bieten worden gewogen. Het tramstation Cadzand wordt daarom aan de kant van de Ringdijk-Zuid uitgebreid met een afstelspoor en een nieuwe weegbrug, 'Cadsandria' genaamd. Ook op Potjes, bij het café van Antoon Lergner staat een weegbrug, 'Potjes'. Na de aansluiting met de haven in 1927 wordt ook de weegbrug, 'Ons Belang', bij het graanpakhuis van Ko Misilje geplaatst.

Het personeel van een weegbrug bestaat uit de weger, de lader en de tarreerder. De weger bedient de weeginstallatie. De lader ziet erop toe dat het laden van de wagons op vakkundige wijze plaats heeft en de tarreerder bepaalt tijdens de bietencampagne aan de hand van een mand vuile en daarna schoongemaakte bieten het tarpercentage van een vracht. Er worden ook dieren gewogen, zoals koeien en varkens die verhandeld worden.

Na de bevrijding van Cadzand door de Canadezen in het najaar van 1944 komen er Engelse troepen met zoeklichten en luchtafweergeschut op de wissel. De weegbrug 'Cadzandria' wordt de keuken voor deze Engelse militairen. De manschappen zijn ingekwartierd bij Sam Masclee in café In De Buitenlust. Er wordt toch gewoon café in gehouden. Er kan zelfs haast iedere week in gedanst worden. Dan schuiven de soldaten hun bedden opzij, wordt er in het midden een tafel gezet met daar bovenop slager Piet de le Lijs met zijn trekharmonica en dan maar dansen. Daar profiteert de jeugd van Cadzand ook van (zie dagboek Leendert Fremouw, hoofdstuk **DANSEN BIJ SAAM MASCLEE**).

Ze krijgen ook regelmatig thee en wittebrood met kornètbief (corned beef).

In de muren zijn initialen gekerfd. Het is niet meer na te gaan of deze van de Engelsen, de jeugd, of van latere tijd zijn. Van de Canadezen zijn ze zeker niet, omdat die op de dag van de bevrijding verder trokken richting Knokke.

Daan Adriaansen was de laatste vaste weger. Later heeft Piet de Meij dat alles overgenomen en konden de grote auto's er niet meer op.

Op de foto uit 1962 wordt het gebouwtje als ruggensteun gebruikt door Henk Buik, Jan den Dekker en Bram Adriaanse.

Het gebouwtje raakte in verval. De in 2010 opgerichte stichting Cadzand Cultureel neemt in 2011 het initiatief om de weegbrug te restaureren. De huidige eigenaar, de familie Pietersz-Schrier, verleent alle medewerking en sponsort de restauratie, loonbedrijf Francke stelt het uit 1954 stammende weegtoestel uit hun oude loods ter beschikking, terwijl Stichting Landschapsbeheer Zeeland en leerlingen onder leiding van docent De Smet van het Zwin College de weegbrug construeren. Om de initialen in de buitenmuren te behouden is het gebouwtje niet opnieuw opgebouwd, maar zijn de voegen vernieuwd. Alle stenen bleven dus op hun plaats. Op 27 oktober 2011 is de weegbrug weer in gebruik genomen als toeristische bezienswaardigheid. Tegen een kleine vergoeding kan men zich laten wegen.

Bron:

Geschiedenis der tramwegen in Zeeuwsch-Vlaanderen 1887-1949, H.G. Hesselink, 1984.

Mijmeringen over Cadzand, Leendert Fremouw, 2001.

cadzandgeschiedenis, Bert Voets.

Hongaarse kinderen die in 1925 enige tijd in Zeeland werden 'verpleegd'.

De door de Liga te Buda-Pest gezonden Pleitbezorger Prof. Dr. K. Kallay, Hoogleraar te Debreczin, kwam naar Zeeland, waar door het comité, in elke stad, in elk dorp een samenkomst was georganiseerd (soms met Lichtbeelden). De uitkomst was verrassend. Er was allerwege veel belangstelling waar Prof. Kallay optrad. Des Zondags bepleitte deze soms 3 maal de Hongaarsche zaak.

Nu bleek dat de Zeeuwen het woord naastenliefde niet als een ijdele klank verstaan, maar dit met de daad wilden betoonen. De collecten waren prachtig. Er werd goed geofferd. Immers het comité had het parool uitgegeven "Voor het Zeeuwsche geld, ook Zeeuwsch-Hongaarsche kinderen. Maar nog schooner was het, wanneer de Zeeuwsche familie's, nadat Prof. Kallay had gesproken, zich zonder aarzelen kwamen aanmelden, om aan een Hongaartje huisvesting te verlenen.

Het land van Cadzand, van Axel en Zierikzee, kortom geheel Zeeland werkte mede. Het is onmogelijk alle Zeeuwsche plaatsen op te noemen met de comité namen en het aantal kinderen.

De treinen kwamen af en aan. Op één maal zelfs werden 'n 250 kinderen, door den Hongaarschen Ligatrein aan de verschillende Zeeuwsche Stations afgegeven.

Maar we zonden aan Ds. E. Raams, Herv. Pred. te Hoek, te kort doen wanneer we hem niet de eere gaven van de actie in het "overjordaansche". Deze predikant nam te Vlakte, de transporten die met den trein arriveerden in ontvangst en geleidde ze veilig over de Schelde, waar ze dan weer "gedistribueerd" werden over de verschillende plaatsen in Zeeuwsch-Vlaanderen.

Toch waren het echter niet alleen personen die hielpen, maar ook de verschillende Maatschappijen lieten zich niet onbetuigd, om de actie in Zeeland ten volle te doen slagen.

Zoo vervoerde de Zierikzeesche Tram naar Rotterdam, de transporten Hongaartjes gratis heen en terug, de Provinciale Stoombootdienst eveneens, nog gezwegen van de vele autobusondernemers die de kinderen voor niets meenamen. Door deze algemeene medewerking kon het comité honderden kinderen naar Zeeland laten komen.

Of de actie ten volle geslaagd is? Prachtig!

Dan moest ge maar eens een kijkje nemen op de stations der lijn Roosendaal Vlissingen, wanneer de Hongaarsche trein aankwam en de pleegouders in de wachtkamers hun gasten in ontvangst namen. Waren velen eerst een weinig bang met het oog op de taal, dit vlotte echter spoedig. In enkele dagen had men de "zcotár" (woordenlijst) die de kinderen alle bij zich hadden, niet meer nodig en spraken reeds vele woorden, en na 4 a 6 weken konden ze het Zeeuwsch reeds aardig "aan elkaar krijgen".

En als er na 3 maanden weer een terugtransport was, dan moest ge eens zien "de liefdegaven" die megingen, wagons vol, die steeds in de beste orde in Buda-Pest arriveerden. Daarvan getuigden de tranen, die rijkelijk vloeiden, en zag men de hechte band die gelegd was, tusschen pleegouders en kinderen.

Toch was niet alles zonnenschijn. Te Hoofdplaat werd een lief meisje ernstig ziek, dat ondanks de goede verzorging niet beter werd en op advies van Dr. IJ. Talsma van IJzendijke, (zelf ook lid van het Zeeuwsch-Hongaarsche Comité), die haar belangeloos behandelde, naar het Ziekenhuis te Aardenburg werd overgebracht. De vader, op advies van Dr. T. door het comité uit Buda-Pest ontboden, kon met een afreizenden kindertrein, nog juist op tijd arriveeren, om zijn kind nog eenige dagen levend te zien. Het comité moest het kind ten grave zien dragen.

Ook kon de Zeeuwsche jeugd, in 't generaal genomen, goed met de Hongaarsche jeugd overweg. Het viel ons op, dat de Hongaartjes over 't algemeen zeer ontwikkeld waren. Eén ding hadden ze allen gemeen, vooral onder de grotere van 8 tot 14 jaar, n.l. de haat tegen de Roemenen. Als men de naam Roemenië uitsprak waren ze vol actie voor revanche.

Wanneer de tijd verstreken was gingen de kinderen, na zeer te zijn opgesterkt, goed Zeeuwsch sprekend, weer huiswaarts, allen hopende op een spoedige terugkeer naar Zeeland. Velen zijn er voor de 2de maal geweest, in deze 6 jarige periode, die nu dezer dagen beëindigd is geworden.

Wel zijn er nog verschillende kinderen in onze Provincie waarbij sommigen voor goed blijven, doch de andere vertrekken straks via het Belgisch comité. Het Zeeuwsch comité biedt hierin haar bemiddeling. Dat de arbeid in Zeeland door de Hongaarsche Regeering op hoogen prijs werd gesteld, bleek wel uit het bericht, dat men pas in de Zeeuwsche couranten kon lezen en aldus luidde:

Buda-Pest. De Budapesti-Köslony (Het Hongaarsche Staatsblad) meld, dat door de Hongaarsche Regeering aan de heer Ds. W. A. Dekker, Voorzitter, de heer Ph. Wessels Kz., Secretaris, te Goes en de heer A. L. van Melle, eveneens te Goes, Penningmeester van het Zeeuwsch-Hongaarsch Comité, als onderscheiding is verleend het Kruis van verdienste, met dank der Regeering voor den arbeid in het belang van Hongarije.

En hoe zal het nu verder gaan? Zal er voor het jongere geslacht, zal er voor Hongarije een nieuwe toekomst aanbreken. Met volle belangstelling nemen de Zeeuwen kennis van de correspondentie die druk gevoerd wordt door de Hongaren, en hen op de hoogte houden van den toestand. Op 21 Januari 1925 zijn te Cadzand aangekomen eenig Hongaarse kinderen die enige tijd in Cadzand worden verpleegd, met namen:

Bencedi, Denes - Izk de Hullu-de Bruijne/ Bertok, Ilona - Abraham Blok/

Borsi, Ferencz - Levinus Cijssouw/ Frisch, Richard - Izk de Bruijne-van Melle/

Jeney, Geza - Abm van de Gezelle/ Vamosi, Nagy Mes - Izk Risseeuw-de Hullu/

Pincozy, Karoly - Izk de Bruijne-Brevet/ Ban, Clara- Abm Risseeuw/ I Az Bodacs, Iren - Jac. Risseeuw-Butler/ Eros, Francisca - Abm la

Gasse/ Katalin - Zeger Corns Risseeuw/ Huszke, Iren - ds H.F. du Puy/ Kalmanchely, Iren - Jozias Cappon/ Kerssztes, Lenke - R de Hullu

Izk (Zzande)/ Somlay, Julia - Cornelis Blom/ Vince, Margit - Adriaan de Bruijne/ Winhoffer, Pirocka - Jacs Risseeuw-de Hullu

Op de voorgrond liggend met pet was bij Izaak de Bruijne, de andere liggende bij van de Gezelle. Links meisje met matrozenkraag bij Zeger Risseeuw, daarnaast met pony bij Abraham Risseeuw, daarnaast kleine bij Ds. de Puy.

De meesten van dezen zijn weder naar hun vaderland wedergekeerd op 22 mei 1925, doch Bencedi, Jeney, Pinckozy, Bertok en Eros zijn toen nog gebleven en eerst vertrokken 29 Sept. 1925.

Bron:

A.R. Bauwens, Heemkundige Kring West Zeeuws-Vlaanderen

1927 OPENBARE LAGERE SCHOOL

Van links naar rechts:

voorste rij: 1.Izaak de Buijne 2.Izaak Steenhardt 3.Ko Masclee 4.Wannes Goossen 5.Matthijs van Dale.

tweede rij: 1.Jacob Kools 2.Jan Risseeuw 3.Piet de Maillie 4.Adriaan Robijn 5.Izaak de Lijser 6.Jan de Nijs.

derde rij: 1.Anna Kools 2.Leentje van Male 3.Wantje Masclee 4.Jaantje van Hee 5.Santje Vasseur 6.Lies Adriaansen 7.Cathalina Aalbregtse 8.bovenmeester C.J. Neeteson.

achterste rij: 1.Ko Vasseur 2.Bram Vasseur 3.Piet de Maillie 4.Izaak van Houte 5.Ko de Keuninck 6.Hubregt de Lijser 7.Piet Mabelis.

Van links naar rechts:

vooraan: 1.Toon Kommers 2.Johan Steenhart 3.Ko Masclee 4.Sander de Putter 5.Willem Goossen 6. Piet de Lijser;
 middelste rij: 1.Marie Brevet 2.Anna Risseeuw 3.Francina de Roo 4.Jo de Die 5.Marie de Bruijne 6.Lien Fikse 7.Ka van Iwaarden 8.Dientje Fremouw 9.Jozina de Neef 10.Piet Kraaijmes 11.Jan Leenhouts 12.meester C.J. Neeteson;
 bovenste rij: 1.Dane Plog 2.Hendrik Cijsouw 3.Bas Steenhart 4.Wannes de Potter 5.Jean de Ridder 6.Kobus Risseeuw 7.Jaap van Hee
 8.Abraham Cruson 9.Ko la Gasse 10.Marien Blok.

Naar Knocke aan Zee

Schoolreisjes naar Holland vereischen voor de bewoners van Zeeuwsch-Vlaanderen een kapitaal, naar België reizen we tamelijk goedkoop, zoodat we meer overhouden voor den dag zelf. Zoo komen we er toe de grens over te gaan. Een eenvoudig biljet, afgeteekend door den Burgemeester, kan die poort openen, en wat de volwassenen betreft, een Bewijs van Nederlandschap, 5 jaar geldig, hebben we hier toch meest allen.

Vanuit Westelijk Zeeuwsch-Vlaanderen, overige gedeelten van Zeeland en Holland, heeft men na aankomst der Provinciale Boot van Vlissingen naar Breskens gelegenheid om met de trams der Stoomtram Mij. Breskens-Maldeghem naar Knocke en de verdere Belgische badplaatsen te reizen.

Naar wij vernemen, zal dit jaar een nieuwe Belgische verbinding gemaakt worden, zoodat de reis dan niet meer via Sluis zal plaats vinden, doch rechtstreeks via Retranchement. De rijtijd zal daardoor belangrijk verkort worden, terwijl ook het overstappen te Sluis komt te vervallen. Voor schoolreisjes gelden speciale lage tarieven. Voor inlichtingen schrijve men aan de Directie der genoemde Stoomtram Mij. te Breskens.

Vanuit Oostelijk Zeeuwsch-Vlaanderen reist men met de Zeeuwsch-Vlaamsche tram (schrijf den heer Van Hecke, Ambtenaar Z. V. T. M., Sas van Gent, die een en al gediensigheid is), tot Schoondijke, met de lijn Breskens-Maldeghem tot Sluis, met de Chemins-de-Fer Ficinaux naar Knocke aan Zee.

Wat is er te zien? Een heel, heel mooi strand. Villabuurt en winkelstraten.

En dan „wafelen" gaan eten! Moeder Ziska leeft niet meer, maar haar dochter is ook een goede gastvrouw. Vijf groote ronde wafelen (niemand eet ze achter elkaar op) met koffie, of melk, hadden we per kind besteld. Het adres is: Pierre Dossche, Zoute 41, Knocke, België. Een groote speeltuin is er ook.

Dan weer terug naar de plaats, b.v. per auto, en de Batterij Wilhelm II bezichtigen, vol herinneringen van den vreeselijken oorlog. Met dezelfde reisgelegenheid weer terug.

Naar Antwerpen

Die reis gaat per trein. Tien dagen te voren opgeven, dan geeft de Belgische Staatsspoor een flinke korting. Volwassenen op een apart biljet, als „societaires". U komt aan in St. Anneke en vaart over de Schelde. Na de afwisselende spoorreis deze korte vaart met gezicht op de zeebooten, zooals we ze van de Schelde kennen. Wat is de Schelde hier smal.

GIDS VOOR SCHOOLREIZEN

ZESDE JAARGANG

REDACTIE EN ADMINISTRATIE: GOUDSBLOEMLAAN 191. DEN HAAG

En de trein vertrekt over 5 minuten!

MEI

*Wat in de Kinderjaren
Het leven boeit en tooit.
Dat prent zich in het harte
En men vergeet het nooit.*

1928

Oplage 12.000 ex.

Nu eerst een verkwikking. Goede en goedkope consumptie is, als men te voren bestelt, te bekomen in het volgende adres: Vlaamsche Katholieke Mannenvereniging „De Vrede“, Hoogstraat 12.

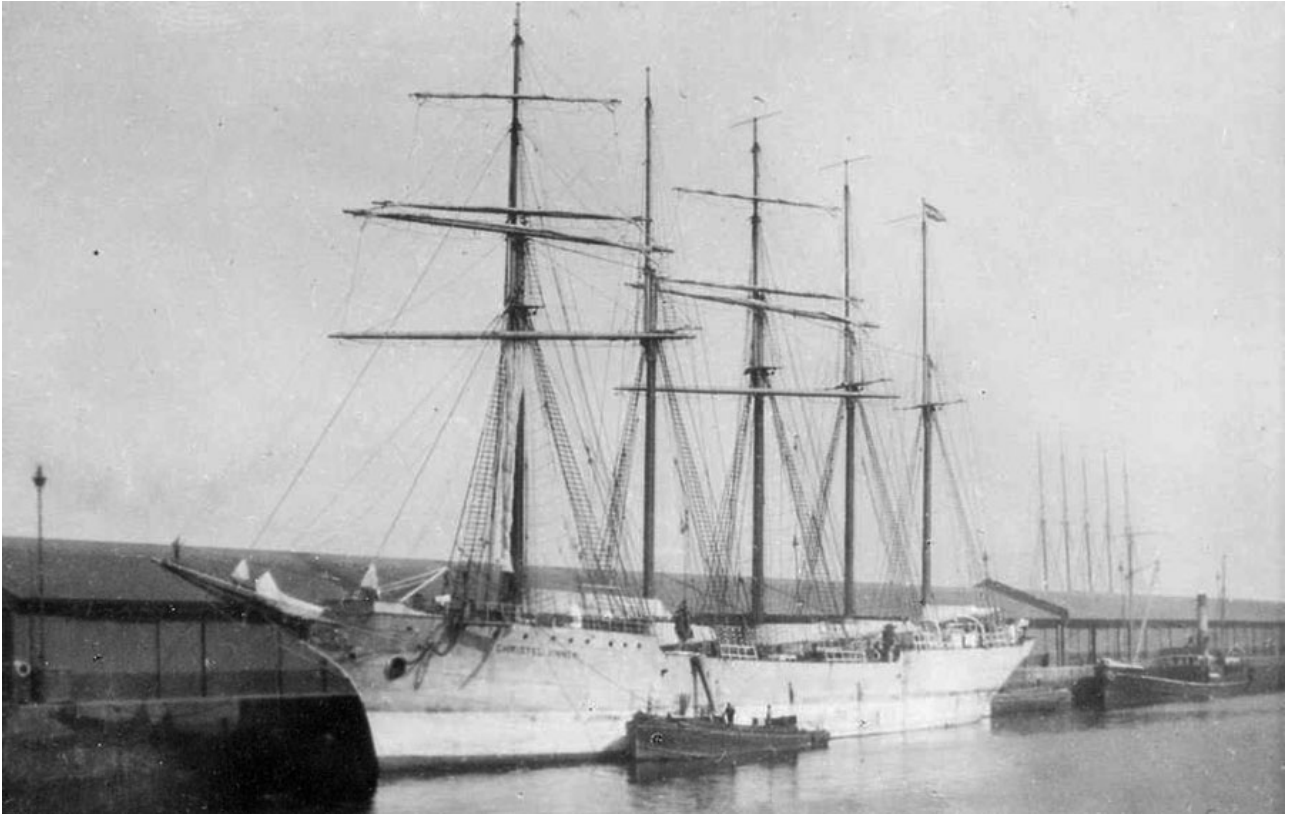
Nu verder. Men verwoege zich te voren op het bureel van Onderwijs. Hofstraat 18, daar wordt men zeer vriendelijk geholpen aan een gratis-toelating voor het prachtige Stadhuis, het Steen, het Vleeschhuis (niet op Woensdag). Voor groote groepen wordt zelfs een boottocht georganiseerd door de bokken (1 maand te voren vragen). De Grootte Kerk van O. L. Vrouwe is open als er geen diensten zijn, beklimming van den toren kost 2 frank. Bekijk ook den reus Brabo, de Fontein van Quinten Metsys, loop eens langs het lossen en laden der stoomers en eens door enkele straten-Zoo wordt het hard tijd om in den Dierentuin te komen. Prijs 5 frank, kinderen beneden 12 jaar halve prijs. Zoo duurt de dag eigenlijk te kort. Maar het gezelschap beklagt zich den dag niet.

Bron:

Roelof Neeteson

J. CHRISTIAANSE, hoofd der Chr. School, Hoek bij Terneuzen.

Vijfmast bark Christel Vinnen

Op 1 december 1928 strandt de Duitse vijfmaster Christel Vinnen (gebouwd in 1922, 1840 brt. Roepnaam: QLPK / DOMP) op een zandbank voor Cadzand. Bij hoogwater kwam de bark weer vlot en werd naar Antwerpen versleept.

Opmerkelijk was dat enkele Duitse reders nog steeds met zeilschepen bleven varen. De Christel Vinnen werd pas in de jaren 30 omgebouwd tot motorschip.

Bij een geallieerd bombardement op de haven van Bremen op 29 maart 1944 werd de Christel Vinnen tot zinken gebracht.

Na WW2 werd bekend dat deze zeilschepen salpeter uit Chili vervoerden, bestemd voor de munitiefabrieken.

Bron:

Cor Heykoop; S.O.S. - In de Wielingen, 2012.

shipwreckworld.com

shipwreck.net

KLASSEFOTO 1930

1e rij: Katlijn Aalbrechtse, Leen van Male, Sanne van Houte, Marie Faas, Willy Becu, Jacob Kools, Anna Kools, Lies Adriaansen, Ariaan Robijn, Wannes Goossen.

2e rij: Jane Goossen, Janna Robinson, Versni Robinson, Marie de Bruyne, Ka van Iwaarden, Jane van Hee, Griet van Hee, Suus Faas, Levien Faas, Toon Faas.

3e rij: Thijs van Dale, Ko de Keuninck Izaak van Houte, Willem Goossen, Jaap van Hee, Ko Risseeuw, Jan Risseeuw, Izaak de Bruyne, Adriaan van Iwaarden, Ko Masclee, Leendert Becu. Meester L. de Klerck

HET VRIJWILLIGE LANDSTORM KORPS

De opheffing van de Schutterij op 13 juli 1907 leek op 1 augustus 1914 voorbarig te zijn geweest. Bij het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog miste men mankracht. Graag had men die, net zoals in 1830, uit de Schutterijen aangeworven om op die manier weer over mobiele Schutterijen (op vrijwillige basis) te kunnen beschikken.

Daarom wordt het Vrijwillig Landstorm Korps opgericht. In 1916 zijn 9 korpsen inzetbaar. Na november 1918 nam het aantal korpsen of verbanden toe. Eén van de korpsen is Landstormkorps "Zeeuwsch Verband" met onder andere de afdeling Cadzand.

De Vrijwillige Landstorm was een soort Nationale Reserve, die in tijd van nood (lees mobilisatie van het reguliere leger) bedoeld was om strategische doelen te bewaken. De Vrijwillige Landstormafdelingen staan rechtstreeks onder controle van het leger.

Het Landstormlied:

Waak op, Nederland, ken Uwe krachten, heerlijk land van vrijheid en vree.
Rondom woelen wild-strijdende machten, woeste storm zweet de vrije zee!
Moet ook over U 't onheil komen, dat ook gij in dien maalstroom vergaat?
Dat over Uw slooprijke stromen straks een vijand bruggen slaat?
Holland: hef U in de volk'renrij! Schooner zij U dood dan slavernij!

1930. Vrijwillige Landstorm Korps, afdeling Cadzand.

Van links naar rechts, voorste rij: Izaak van Dale, Willem Brevet, Marien Rosier, Jan Vasseur en Piet Toussaint.

Achterste rij: Ko van Dale, Jas de Bruijne, Wannas Scheerens, Piet de le Lijs, Jan Boone, Jan Vasseur en Hendrik de Mullié.

"Breskense Courant, 1932:

Door de leden van de plaatselijke afdeling van den bijzonderen vrijwilligen landstorm in het gymnastieklokaal der openbare lagere school alhier een schietwedstrijd gehouden, waarvoor zeven prijzen beschikbaar waren gesteld. De prijzen werden achtereenvolgens gewonnen door A.P. Vasseur, Ch. van Houte, P. Faas, J.D. Porreij, D. Dierings, J.P. Vastenhout en P.J. de le Lijs. Enige dagen tevoren heeft de burgemeester het brevet van scherpschutter uitgereikt aan de leden M. de Bruijne, K.A. van der Lijke, P.W. van de Voorde en M. Bruijnooge."

Eind 1932 is de afdeling vrijwillige Landstorm Cadzand opgeheven.

Foto links: De leden waren herkenbaar aan de armband.

Op 29 augustus 1939 is mobilisatie van het Nederlandse leger onvermijdelijk. Van de 97.965 leden van de Vrijwillige Landstorm worden er 42.338 opgeroepen. De leden zijn dan onder de wapenen en nemen actief aan de strijd in de meidagen deel. Er wordt dan ook in opdracht van het Duitse bezettingsbestuur overgegaan tot ontbinding. Een fraai gecalligrafeerde oorkonde, ondertekend door de Gewestelijke Landstorm Commissie wordt elk lid op 29 juli 1940 verstrekt. Formeel houdt de organisatie op 1 september 1940 op te bestaan.

MIJN JEUGD IN CADZAND

door Leendert Fremouw

Zoals velen in die tijd, moesten mijn vader en mijn moeder ook trouwen. Dat was toen heel gewoon. Waar het is gebeurd weet ik niet, maar van mijn oom, die ook moest trouwen, heb ik wel eens gehoord dat bij hem een merlaar (merel) de schuld was. Daar was hij van geschrokken, vertelde hij, met het gevolg dat ze moesten trouwen.

Toen mijn ouders dan getrouwd waren, moesten ze natuurlijk wonen. Mijn moeder haar ouders woonden in Zuidzande. Naast hun huis was er het koetshuis, waar vroeger een koets in gestald werd; daar is mijn broer Jan dan in geboren. Enkele maanden later kreeg mijn vader een huis in de Noordstraat in Retranchement aangeboden en zijn ze daar naar toe vertrokken.

Mijn moeder kreeg zeven musters (takkenbundels) mee en mijn vader had vier gulden tegoed van de polder voor macadam strooien. Zo zijn die het huwelijksleven begonnen.

Nadat mijn broer Ko daar geboren was, hebben ze een paar jaar later voor een paar honderd gulden een oude slagerij gekocht in Cadzand. Dat was nog een slagerij geweest van Daan de le Lijs (Prinsestraat). Mijn ouders hadden natuurlijk geen geld, maar zo dat het toen de mode was, zocht je iemand op het dorp die rentenierde en die je dan zogenaamd hielp. In dit geval was dat Piet Robijn, een rentenierende postkantoorhouder.

Toen ze in het andere huis gingen wonen, bleek dat vader zijn zuster ook moest trouwen. Die hadden ook geen huis, dus die zijn dan maar bij mijn ouders ingetrokken.

Ik had al verteld dat het een groot huis was, een oude slagerij met een gang in het midden en aan beide kanten twee ruimten; aan de ene kant voor- en achterhuis, aan de andere kant de vroegere slagerij en daarachter een werkruimte met een oude oven er in. Die was zo slecht, daar stond altijd een schoor onder. Ik heb nog geweten dat, als het hard stormde, mijn vader 's nachts de schoor moest vasthouden.

Ook werd bij ons nog een zusje geboren, dat helaas al gauw is overleden.

Toen mijn oom en tante in de smederij van Piet Potter konden, zijn zij bij ons vertrokken.

(foto Prinsestraat, links smidse Piet Potter, later Piet de Wolf, rechtsmidden woonhuis/winkel van Fremouw)

Toen kwam Jacob Vastenhout. Hij zocht een plaats om schoenen te maken en begon bij ons in het achterhuis. Mijn broers Jan en Ko waren als kleuter natuurlijk veel bij hem in de buurt. Toen ben ik geboren. Ondertussen was Jacob Vastenhout al naar de Mariastraat vertrokken. Daarna zijn mijn ouders in het vertrek, waar vroeger de slagerij was, een winkeltje begonnen in levensmiddelen en waspoeder en zo. Het was een huis met een hele open zolder over de gehele lengte. Onze ouders sliepen beneden in de bedstede, en wij, drie jongens, op de zolder. In de winter was het er steenkoud. Je zag, als het vroom, de dakpannen aan de binnenkant wit worden van de vorst. Het ijs lag in de pispot. Als we dan lagen te rillen van de kou, kwam ons vader naar boven, nam zijn soldatenjas uit zijn soldatenkist en legde die over ons. Dan voelde je direct de heerlijke warmte van die jas (hij was dan nog geen 40 jaar, dus zijn gehele soldatenuitrusting was nog thuis). Als ik nu aan die tijd terugdenk, en ik kijk naar mijn kleinkinderen, dan denk ik: "Wat had vader graag een warme deken over ons gelegd als hij die had gehad."

In die zolder boven die slagerij, nu dus het winkeltje van moeder, waren twee vierkante gaten. Daar hadden vroeger touwen voor de katrollen door gelopen om het geslachte dier op te takelen. Die katrollen hadden in de nok gehangen. Mijn vader had in die gaten plankjes gelegd met latjes, dus die kon je er aan de bovenkant uitnemen en weer terugleggen.

Toen dat winkeltje een beetje op gang kwam, kreeg moeder vaste klanten, ook voor tabak, sigaren of sigaretten, onder andere van het Christelijke muziek

(Excelsior) Bram Dierings, Michiel Dierings, of anderen die van de muzikrepetitie kwamen. Die hadden op zaterdagavond, wanneer de repetitie voorbij was, of in de pauze en omdat ze wisten dat Jane den Hamer nog open was, de gewoonte om nog iets te roken te halen. Dan lagen wij in bed, en ja dan ging de bel, dan zei Jan: "Het is Bram Dierings.", "Nee,", zei Ko "Het is Machiel." Omdat ik de kleinste was, zeiden ze: "Leendert ga kijken." Ik uit mijn bed op mijn buik op de zolder, het gat open, mijn hoofd voor het gat en dan riep ik: "Het is Bram Dierings!", dan keek moeder naar boven en riep dan: "In je bed jij!"

Ondertussen hadden we een zusje gekregen, dus moest mijn vader daarboven ook weer de zaak aanpassen toen ons zusje groter werd. Dat was weer een ander geval. Eerst had ze natuurlijk beneden in de kamer gestaan in de wieg en later in een klein ledikantje, maar nu moest ze ook naar boven en moest, omdat het een meisje was, een eigen kamertje hebben. Nu was er midden op die zolder een dakkapel, oud en scheef gezakt, het raam kon niet meer open, daar heeft vader met oude planken een kamertje getimmerd, van oude sinaasappelkisten een kastje gemaakt en Saartje was ingespannen.

Ons vader en grootvader werkten, net als toen de meeste mannen, bij een boer. In die tijd mochten de boeren, wanneer er een varken, koe, paard, veulen, of kalf dood ging, het kadaver op het erf begraven, want er was nog geen ophaaldienst voor. Mijn grootvader kon goed dieren villen, dus wanneer er bijvoorbeeld een veulen ergens dood was, gingen grootvader en vader dat dier begraven en kregen ze het vel. Dus die boer was er gemakkelijk van af, en grootvader en vader hadden dan een paar dubbeltjes voor het vel. Dat werd dan verkocht aan Bram van Akker.

Ondertussen was er in Cadzand een vreemde vogel neergestreken, een zekere De Klerck (hij werd later 'Pats' genoemd), een man die opviel in een dorpsamenleving. Waar die eigenlijk van leefde en wat hij eigenlijk uitvoerde heeft, geloof ik, niemand ooit goed begrepen. In ieder geval moest de veldwachter er dikwijls een bezoek brengen. Hij woonde in een oud café vlak bij de kerk (in 1945 afgebroken) en vlak bij Piet Toussaint de timmerman. Die had daar ook een zaak, waar nu het kerkplein is recht tegenover de slager. *(foto: café en huizen zijn in 1944 verwoest en afgebroken. De slagerij rechts midden is in 2016 een appartementencomplex geworden).*

We speelden daar dikwijls, want de jonge Piet Toussaint had natuurlijk veel meer speelgoed dan wij. Die had ook, dat zal ik niet vergeten, zo'n vliegende hollander, daar kon je lekker op rijden. Piet Toussaint was iets jonger dan mijn broers en iets ouder dan ik. Ik weet nog wel dat we eens met De Klerck met zijn auto vuilnis en oud papier weggebracht hadden naar het stort en we bij de

veldwachter moesten komen. Wat er toen allemaal gebeurd is, weet ik niet meer, daarvoor was ik net iets te klein. Misschien had het iets te maken met smokkelen. Na misschien een jaar, ik weet het niet precies, was hij ineens vertrokken. In elk geval was het een duistere figuur. Mijn vader kocht een goede consumptietent van hem.

Die tent werd in de zomer op het duin gezet en daar verkochten mijn moeder en grootmoeder koeken, fruit, chocolade en snoep in. Ook met de kermis in september stonden we op het dorp met de tent. Ook op ijsfeesten stonden we met een kraam. Het is in die tijd nog eens ijsfeest op het kanaal geweest en stonden we daar ook met chocolademelk en snoep. Dan stonden we met een eenvoudig kraam, een paar schragen en planken.

Toen werd ons vader benaderd om met ijs te leuren voor bakker Snoep uit Zuidzande. Dat leek hem wel wat. Zo begon voor ons de ijsstijd.

Op een keer had mijn vader ergens een hele hoge fiets gezien en dacht: wanneer je daar mee op het strand zou staan, wanneer het laag water was, zou je daar tegen betaling op kunnen laten rijden. Een idee was geboren. Door samenspraak met Izak Masclee, de fietsenmaker, zou die een hoge fiets in elkaar steken. En die was hoog dat kan ik je verzekeren. Mijn neef Jan Fremouw ging met die fiets de zondagen naar het strand en werkelijk, het was iets heel anders, want paarden en een ezel waren er al. Daar stonden Bram van Akker, Jacob Buick en Wannis Faas al mee. Die fiets hebben we jaren na de oorlog nog gehad, dat wil zeggen, het waren twee frames die je vlug met wat hulpstukken in elkaar kon steken en dan het stuur en het zadel er op. Ik meen dat we daar een dubbeltje voor vroegen van paalhoofd tot paalhoofd. Met die fiets hebben we veel plezier gehad. Men moest er op geholpen worden, of je moest ergens tegenaan staan. Afstappen kon je, wanneer je lenig was, met een snoeksprong, of je reed langs een lantaarnpaal of telefoonpaal, die stonden er genoeg toen. Zondagmorgens werd er dikwijls op de Molendijk gereden.

(foto: Bram Luteijn uit Nieuwoliêt had in 1869 de eerste fiets. Izak Masclee bouwde eenzelfde fiets. Eind jaren 50 maakte timmerman Focke er ook een)

Ondertussen waren we ook bezorger geworden van wat later de Provinciale Zeeuwse Courant is geworden. Dus dat was voor schooltijd eerst de kranten bezorgen op het dorp, de dijken en de Badhuisweg.

Nu kwam bij ons ook bakker Van der Linde uit Aardenburg in de winkel met bishuut, en zo kwam mijn vader in gesprek over ijs en dat hij voor Snoep ijs verkocht. Van der Linde zei dat hij eigenlijk ook venters zocht voor zijn nieuwe afdeling ijsbereiding. Dat zou dan meer het werk worden voor zijn ondertussen getrouwde zoon Izak. Na wat heen en weer gepraat, bleek dat mijn vader meer kon verdienen, dus we zouden ijs gaan verkopen voor Adriaan van de Linde. Die had naast het schepijs nog een machine aangeschaft om frisco's (ijsco op een stokje) mee te maken, die werden aan de Belgische kust ook verkocht. Nu zie je al die verpakte ijsjes overal liggen, maar toen was dat een nieuwtje op ijsgebied. Er gingen er zo ongeveer een honderd in een ijzeren kastje met aan weerszijden een plaatje met water, dat dan natuurlijk eerst bevroren werd. Je kon dan, je als je een beetje geluk had, het kistje leegverkopen voor dat ze te zacht werden. Dat kistje droeg je met een riem rond je nek.

Ik weet wel, toen ik te klein was, moest ik met de bel naast mijn vader door het losse zand lopen. Toen ik groot genoeg was, moest ik alleen op pad. Ik had maar een mager nekje en als het dan zondags goed ijsweer was geweest, voelde ik de maandag nog mijn nek en kon je de striemen nog zien.

Als het weerbericht goed was voor de zondag dan reed mijn vader met mij op de fiets naar Aardenburg, dan hielp hij vlug een tobbe ijs klaarmaken. Dat hield toen in, dat er eerst pudding gekookt werd en dat werd zolang in bevroren toestand gedraaid dat het ijsco was. Dan werd het in een ronde bus gedaan, die werd weer in een houten vat gezet, daar omheen ruw ijs met flink grof vrieszout en dan een juten zak er goed op. Dat ijs begon dan goed te bevriezen en bleef zo enkele uren goed verhandelbaar. De tobbe werd in een bakfiets gezet en zo reed mijn vader dan naar Cadzand. Ik reed er naast op het fietspad op de fiets van vader, schrijlings over de stange, want ik kon natuurlijk nog niet op het zadel zitten. Daar was ik te klein voor.

In Oostburg bij Verplanke haalden we dan nog wat fruit op voor de consumptietent, kersen, peren en appels, enz. Wanneer we dan thuis kwamen konden wij koffie drinken en wat rusten. Ondertussen reden mijn broers Jan en Ko rond de dijk om daar ijs te verkopen. Meestal waren dat duivenmelkers, die op hun duiven stonden te wachten.

Wanneer we daarna thuis gegeten hadden deed men vader het zeil van de tent ook in de bakfiets en nog wat chocolade en snoep en koeken en dan ging de hele familie naar de kust. Mijn grootmoeder kwam dan ook wanneer ze klaar was met eten. De bakfiets werd met vereende kracht op het duin geduwd. We deden eerst het zeil over het geraamte van de tent en dan kon moeder uitstallen.

Als het mooi weer bleef, kwam Van der Linde al gauw met nieuw en vers ijs, ook het verpakte. Mijn broers Jan of Ko namen het dan van mijn vader over en ik ging met hem het strand op met verpakt ijs. Als we dat de hele dag konden volhouden, ook vanwege het weer, dan hadden we een goede dag gemaakt, want dan had moeder meestal ook veel verkocht. Ze haalde dan bij Anna Bennik in het wafelkraam 6 vijfhart-wafels ongesmeerd, gingen we huiswaarts en aten we thuis een lekkere wafel met boter en suiker.

Maar als er om half twee een onweersbui kwam, was al het volk weg en kwam Van der Linde ook geen ijs brengen natuurlijk. Mijn vader moest dan met de bakfiets, en ik op de fiets, terug naar Aardenburg om de rest van het ijs terug te brengen, want dat kon je niet bewaren. In Aardenburg werd de rest gewogen en dan ging het zo: je hebt vanmorgen 8 kg meegenomen, je hebt er 4 kg over, dan heb je vier kilo verkocht en werd dat afgerekend. Het kwam er op neer dat we misschien een gulden hadden verdiend. Ik noem nu zomaar een paar cijfers, ik ben de exacte winst en prijs vergeten, maar in die orde van grootte was dat. Het uurloon was bij de boer maar 25 cent per uur, dus je begrijpt dat het niet altijd rozegeur en maneschijn was. Alles hielp om de schrijnende armoe buiten de deur te houden.

Alles wat met ijs te maken had speelde zich natuurlijk alleen af op zon- en feestdagen. De doordeweekse dagen werkte mijn vader bij de boer. Wij moesten dan gaan rapen wanneer de stuiken of ruiters op het land stonden, tarwe, gerst en bruine bonen. Je enkels waren dan helemaal kapot van de harde tarwestoppels. Wanneer je de aren kort afknipte en je had een grote graanzak vol, dan had je een mate graan wanneer je ze dorste. In juni, wanneer de nieuwe aardappelen er waren, moesten we om zouterik (zeekraal) naar het Zwin, dat was toen nog vrije toegang. En natuurlijk moesten we na schooltijd naar het land als het nodig was, zoals bieten op één zetten, of later bij het bieten steken hopen opkorten, loof bijéén, enz.

Ondertussen hadden we er nog een krant bij genomen als extra verdienste, n.l. De Nieuwe Rotterdammer, een liberaal blad met ochtend- en avondblad. Die krant betaalde goed per stuk, maar er waren in Cadzand meen ik 7 lezers. Dat waren in het dorp Piet van Cruiningen in de Mariastraat, David Erasmus in de Knockert, Izak van Houthe onder de duinen, burgemeester Kees le Nobel, waar nu de boulevard is, en nog een paar aan het Zwin. Daar stonden toen huizen waar nu het betonweggetje nog is. Dus moesten wij voor schooltijd en na schooltijd de hele gemeente rond fietsen.

Moeder werd ook nog beheerster van de spullen van het Groene Kruis. Die stonden bij Jas Potter op zolder, daar had moeder een sleutel van. Dus als er 's nachts iemand iets van het Groene Kruis moest hebben bij een plotselinge ziekte, moest moeder mee er om. Natuurlijk werd er dan, als het een ledikant of iets anders dat zwaar was, door mijn vader of door ons geholpen. Wij hadden natuurlijk geluk dat we voor de school woonden dus daar moesten we niet ver voor lopen.

Verder hadden we een grote tuin, waar ons vader veel uit haalde, en net als iedereen een varken. Door dat alles aan te pakken hebben wij in de crisisjaren wel armoede gekend, maar nooit geen schrijnende armoede. Onze moeder was ook nog een geweldige met naald en draad, die uit een oude broek een prachtige broek voor één van ons kon maken. Zo liepen wij eigenlijk altijd netjes gekleed. Wat wij thuis allemaal aanpakten, ging in een goede harmonie en elk droeg zijn steentje bij.

Eigenlijk hebben we ondanks alles een goeie jeugd gehad met goeie ouders. Er was bij ons altijd veel humor, terwijl onze ouders, net als anderen in de crisisjaren, het niet altijd even gemakkelijk hebben gehad. Gelukkig dat er een Bond was, vooral voor landarbeiders zoals mijn vader, die in de winter altijd werkloos waren. Er was ook een Kolenbond voor goedkopere kolen. We kregen, als werklozen, via de gemeente wel eens Argentijns bussevlees uitgedeeld. Ik weet nog wel dat moeder altijd zei, wanneer het kolenkot vol gestort lag, de aardappelen in de put waren en het varken geslacht was: "Ziezo, nu komen we de winter wel door."

Op een zekere dag, ik weet niet meer precies hoe dat kwam, maar ik geloof door mijn tante die bij de firma Bonte in Oostburg werkte, kregen mijn vader en moeder de kans om een soort filiaal te worden van Bonte. Die zocht haast in ieder dorp een winkel om voor hun te verkopen. Dat was hoofdzakelijk veel huishoudelijk spul en gereedschap voor de landbouw. Sjef van Dongen (de latere burgemeester van Aardenburg) was de schoonzoon van Madam Bonte en die kwam altijd bij ons om te kijken wat er nodig was. De voorkamer werd daarvoor ingericht en zo was er aan weerskanten van de gang een winkel.

Er was een Amsterdamse mevrouw naar Cadzand gekomen samen met haar broer, dat waren Anna en Willem Bennik. Die hadden een wafelkraam gebouwd (Zeezicht), maar die broer ging terug en Anna bleef alleen. Ze zou ook ijs verkopen en had daarvoor een huisje laten bouwen onder aan het duin, het staat er nog, zomerhuisje Mijn Wens (foto). Die Anna vroeg aan mijn vader of hij voor haar ijs wou maken. Omdat mijn vader, dus ook wij allemaal, al lang in het ijs zaten, leek ons vader daar de geschikte persoon voor. Dat hebben we dan gedaan tot de oorlog is gekomen.

In september 1939 was het mobilisatie en lagen overal aan de kust en in het dorp Hollandse soldaten, dus ook bij ons in het winkeltje werd er een graantje meegepikt. Zo kreeg ik het idee om met sigaretten te gaan leuren langs de soldatenkwartieren. Na schooltijd reed ik dan naar Piet Goossen aan de Tol. Hij was toen nog niet getrouwd en woonde bij zijn ouders in. Daar had hij een bescheiden tabaksgrossierderij. Ik haalde daar Pirate, Chief Whip, Ergens in Nederland, Taptoe, Norht State Wings en hoe de andere merken toen heten. Ik deed die in een boodschappentas en zo reed ik heel de kust af. Overal langs de kust in bestaande huizen en in barakken lagen soldaten, in de villa van Shan aan de haven, het pakhuis van Bram Risseeuw, en zo richting Zwarte Polder. Na enkele dagen wisten de soldaten dat ik met sigaretten kwam en wachtten ze op mij. Toen kwam de familie de Lijser uit Sint Kruis in Cadzand wonen en de zoon, dat werd mijn schoolvriend, begon ook te leuren. Dus de room was er voor mij af; toen moesten we delen. Zo zijn we doorgegaan tot mei 1940.

De tiende Mei 1940 brak de oorlog uit en kwam er een stroom van Belgische troepen bij Retranchement over de grens in oude bussen, vrachtwagens en te voet. Die hebben later op de Sloedijk nog hard gevochten De Duitsers zijn hier in Cadzand, trouwens overal in Zeeuws-Vlaanderen zonder veel geweld gekomen; ineens waren de eerste Duitsers op het dorp. Eigenlijk, het is raar om te zeggen, maar toen hadden de mensen meer last van de Belgen die ons kwamen helpen verdedigen, dat waren Walen, echte bandieten. Die slachtten bijvoorbeeld de geit en legden die bij mensen in de bedstee. Als dank bliezen ze bij hun vertrek de wachtsluis op. Toen de oorlog een tijd bezig was, ging alles op de bon en zijn er natuurlijk veel van die hele kleine winkeltjes moeten stoppen, op den duur wij ook.

Ik was net op de ambachtsschool in Oostburg toen de oorlog begon hier in Nederland. Het eerste jaar vooral in de zomer veranderde nog niet alles, de duinen waren nog vrij, je mocht nog op het strand komen enz. Maar toen werd toch alles grimmiger, de eerste versterkingen werden aangelegd en de eerste mensen moesten aan de kust hun huizen uit en in het dorp gehuisvest worden. Enfin, de ambachtsschool doorlopen met diploma voor smids-bankwerken. Maar niemand nam een jongen aan, want dan bestond de kans dat een oudere knecht naar Duitsland moest als dwangarbeider naar Duitsland voor de oorlogsindustrie. Ik heb toen maar bij een boer wat geholpen. Ondertussen moesten steeds meer burgers voor de weermacht werken. De burgemeester moest die aanwijzen. Ik was er altijd bij. Ik heb moeten helpen bomen planten op het strand, sparren in het land en eenmans- en schuttersputten langs de weg. Als je bij een boer werkte, kwam je toch nog dikwijls bij de weermacht terecht, omdat de boeren iedere dag paarden en wagens en knechten moesten leveren.

Leendert Fremouw.

bewerking: cadzandgeschiedenis, Bert Voets

HET DORPSLEVEN VAN CADZAND 1930-1940

door Leendert Fremouw

De zelfstandige gemeente Cadzand had in de periode 1930-1940 altijd een inwonertal van onder de duizend, zo tussen 960- 980 zielen, Dus de gehele gemeente; de dorpskom, de polders en de kust. Tot 1936 was Izak Erasmus de burgemeester. Hij was boer en een telg van een rijke boerenfamilie, die al meerdere burgemeesters had geleverd. Hij werd opgevolgd door Cees le Nobel uit Kampen. Die bleef burgemeester tot 1946. Daan van Houte was de gemeentesecretaris. Hij werd in 1937 opgevolgd door Ko Leenhouts, die later, in 1946, burgemeester van Cadzand en Retranchement zal worden.

De gemeenteraad bestond uit de wethouders I. de Bruyne en P. van Iwaarden, en de raadsleden I. M. de Bruyne, A. de Hullu, P. Vasseur en J. Goossen.

De veldwachter, tevens gemeentebode was tot in de oorlog H. van der Lijke. De

gemeentewerkman was Daan Faas en de commandant van de vrijwillige brandweer Adriaan van Dale. Het hoofd van de openbare lagere school was C. Neeteson en vanaf 1935 L. Bareman. Sluiswachter en schipper van de reddingboot was Cees van den Heuvel.

KLEDERDRACHT

Cadzand had zijn eigen klederdracht, die werd in het heel West Zeeuws-Vlaanderen gedragen. In de periode die ik hier beschrijf (1930-1940), liepen er nog veel oudere vrouwen in klederdracht. De mannen zijn er eerder mee gestopt. Enkelien liepen nog met hun Cadzandse

pet op, onder andere de oude Steenhart, de oude Van Houte, Adriaan de Bruine, Bram Eversdijk, Keesje Blom en nog een paar.

De vrouwen droegen, wanneer ze uitgingen, een witte muts met daaronder een ondermuts.

Wanneer ze thuis aan het werk waren, liepen ze vaak alleen met die ondermuts op, of hadden ze een gehaakt mutsje. Die witte muts bracht veel werk mee als hij gewassen moest worden.

Hij werd gesteven in suikerwater en met speciale ijzers gestreken die op de kachel gewarmd werden. Er kwam dan een speciaal draadwerk door de karkasse. Voor dat werk was er meestal op een dorp wel iemand die daar in gespecialiseerd was en dat tegen een kleine vergoeding deed. In Cadzand was dat Kee Jansen.

(foto: gezusters Vermeulen, rechts Mina)

Cadzand heeft ook een eigen dialect. Dat was, en is, de taal van het land van Cadzand, dat is Breskens, Groede, Nieuwvliet (Sinte Pier), Cadzand Retranchement, Zuidzande en grotendeels Oostburg en Schoondijke. Sluis is iets anders en ook als je de kanten van IJzendijke en Hoofdplaat opgaat. Dit heeft ook met het geloof te maken. Dat kan je ook aan veel familienamen zien. Ze worden hetzelfde uitgesproken maar anders geschreven, bv. Van Dale en Van Daele.

POLITIEK, KERK EN ORGANISATIE

De landarbeiders stemden toen voornamelijk S.D.A.P., de boeren liberaal of Christelijk Historische Unie en de Vrij Evangelische mensen meest Anti- Revolutionair.

Katholieken waren er maar 3 of 4 gezinnen, enkele Gereformeerden en een kleine groep Vrij Evangelische mensen. De rest was vrijwel allen Ned. Hervormd. De dominee van de Ned. Hervormde kerk was toen dominee Visser. De Katholieke kinderen gingen in Groede naar de Katholieke school. De Gereformeerde kinderen gingen in Oostburg op de 'School met de Bijbel'. De Vrij Evangelische kinderen gingen naar de openbare school. De dominee van de Vrij Evangelische kerk was toen dominee Mietes.

Toen was die scheiding tussen het geloof nog heel sterk. Je moest er moed voor hebben om thuis te zeggen dat je een Roomse meid had, of omgekeerd, een Katholiek meisje of jongen had zeker net zoveel moeilijkheden. Trouwens dat gold ook wel voor Gereformerd en Ned. Hervormd. Zo gingen de Katholieken naar een Katholieke bakker en de Hervormden naar een Hervormde bakker enz.

De mensen gingen toen nog meer ter kerke. De boeren waren zeker meestal nogal kerks en als arbeider moest je met een meestal toen groot gezin je niet te veel afzetten anders kreeg je moeilijk werk. Er waren maar een paar Roomse gezinnen. De boeren en de gegoede burgerij hadden in de kerk een eigen plaats en in de winter zorgde de koster voor diegenen die daarvoor betaalden voor een warme stoof voor de voeten. In de kerk was toen betrekkelijk een slechte verwarming. De gewone kerkgangers (lees arbeiders) konden de koster niet betalen, dus moesten ze zelf een warme stoof meebrengen. Een warme stoof betekende een briket, slof werden ze ook wel genoemd, die werd in kachel of haard gloeiend gemaakt en dan duurde het wel een paar uur voor hij helemaal uitgebrand was. Hij werd dan in een stooftest gedaan en die werd in de stoof gedaan waar aan de bovenkant gaten in zaten en zo werden je voeten verwarmd. Dit gaat over de Ned. Hervormde Kerk waar de meesten lid van waren. Voor de kinderen was er zondagsmiddags kinderkerk en op de openbare school werd ook godsdienstles gegeven door de dominee, een uur in de week. In Cadzand was er dan ook nog de Vrije Evangelische gemeente met een lokaal en die gaf zondagsmorgens zondagschool en daar gingen ook heel veel hervormde kinderen op. De paar Roomse kinderen moesten naar Groede.

De landarbeiders waren toen haast allen in de Landarbeiders Bond, aangesloten bij het NVV, een paar bij de Christelijke Bond. Een afdeling van de Bouwbond was er niet. Die Landarbeiders Bond was toen hard nodig, omdat de toestand en de armoede door de vele werkloosheid schrijnend was. De contributie was 25 cent, een uurloon van een landarbeider. De Bond zorgde voor een kleine uitkering en zorgde bijvoorbeeld voor goedkopere kolen in de winter. Die mensen lazen, wanneer zij een krant konden betalen, meest Het Volk (later Het Vrij Volk).

De burgers lazen meest de Middelburgsche Courant. Tijdens de crisisjaren werd er ook wel eens via de gemeente blikken Argentijns vlees (vlees ingeblikt) verstrekt aan de werklozen. Ook was er een Kolenbond. Daar waren veel arbeiders lid van. Er werd dan door de Bond een partij steenkolen aangekocht, die dan natuurlijk goedkoper was, omdat het een hele wagon

tegelijk was. Dat voordeel werd dan weer toebedeeld aan de leden van de Kolenbond. De voorzitter van die Bond was Daan Adriaansen.

De schepen vervoerden toen nog stukgoed in de ruimen, tegenwoordig wordt alles in containers gedaan en wanneer een container in zee

komt, zinkt hij meestal direct naar de bodem. Toen zat het stukgoed nog in de ruimen. Vroeger hadden de schepen ook een deklust en die werd, als het schip het kwaad kreeg, eerst over boord gezet. Vooral met hout kwam dat regelmatig voor. Dus de meeste kustmensen gingen iedere morgen op het strand kijken en zeker met een harde zeewind. Als het hard stormde stonden ze 's nachts op. Er was toen de ongeschreven wet dat, wanneer iets opgeraapt was en buiten het bereik van het water was gelegd, het dan was gevonden door een ander en haalde niemand het in zijn hoofd het mee te nemen. Als er een heleboel tegelijk aanspoelde, kwam de strandvonder op de proppen (burgemeester Izaak Erasmus) met politie en gemeentepersoneel om de boel en op te bergen.

In die tijd liep de tijd van het mussengilde op zijn eind. Toen waren er zoveel mussen dat het als een plaag werd gezien. Door de vele paardenvijgen op straat en de huizen met voor de mussen gemakkelijk in te nestelen dakpannen, wemelde het van mussen die de gehele moestuin na het zaaien overhoop krauwden. Je kon toen de mussen tegen betaling inleveren bij het mussengilde, tegen een cent voor een mus en een halve cent voor een ei. Bram Aalbrechtse was toen met Izaak Kommers van het mussengilde.

WINKELS EN HANDEL

Met textiel kwamen langs de deur, Piet van der Plasse uit Oostburg, Adri Quaak uit Schoondijke en Fred de Witte uit Breskens. Van der Plasse en Quaak hadden al een auto, maar Fred de Witte kwam met de pak, dat wilde zeggen dat hij wel 4 of 5 koffers en pakken op zijn fiets vervoerde. Hij reed zomer en winter met de fiets door weer en wind, volgeladen met koffers en grote pakken. Hij moest dan dikwijls voor een onderbroek alles afladen en uitpakken en weer inpakken en een eindje verder bij de bureu weer het zelfde. En het was maar een tenger iemand. Hij was hier met de oorlog in 1914-1918 naar uit België naar Nederland gevlucht en is hier gebleven.

Ook kwamen kastjesventers aan de deur, die droegen op hun rug een kast met laatjes en vakjes. Die verkochten alle naaigerei, zoals knopen, haken en ogen voor de broeken, elastiek voor de onderbroeken, veiligheidsspelden en al wat je maar kunt bedenken dat de vrouwen toen nodig hadden. Geregeld kwam de scharenslijper langs de deur. Die sleep dan op een speciaal geconstrueerde handkar de scharen en messen. Dat was een meneer C. de Munter (*foto rechts*). Chinezen kwamen langs de deur met stropdassen of pindakoeken en riepen dan: "Pinda Lekka!" Ghijzels uit Sluis kwam regelmatig langs de deuren om sokken en kousen op te halen en om ze aan te breien en repareerde ook dameskousen (mazen).

Adriaan Verduin had naast zijn rijwiel handel nog een dorsbedrijf. Wanneer de oogst binnen was werd die in de winter gedorst door de dorsmachine (*foto*). Soms ook al op het land, het stro werd geperst in grote pakken stro. Ook koolzaad, spinaziezaad, karwei, erwten en nog enkele gewassen werden altijd op het land gedorsen.

Cadzand had drie bakkers, die er ook nog een winkel voor levensmiddelen bij hadden, Dane van Male, Jan Dubois en Ko Steenhardt.

De slagers waren Ko de le Lijs en Piet de le Lijs. De metselaars waren Adriaan van Dale, Jan van Luik, Piet Mabelis en Bram Dierings, die er ook een betonfabriekje

had. De slijterij werd gedreven door Ko Brevet.

Kleine boodschappen- en snoepwinkels waren er genoeg; op de Ringdijk-Zuid Martijn Robijn en Sanne Verhage, aan de Mariaweg Ko de Mey en Piet Vasseur, op de Ringdijk-Noord Willem Verhage, in de Erasmusweg Bram Basting, in de Prinsestraat Wannes Faas, Ko Fremouw, Mina Vermeulen en Wed. Toussaint. aan het haventje had je nog Willem de Maillie en Izaak Verduin.

Petroleum werd verkocht door Kees Riemens en door Jan Clincke uit Sluis. Hij kwam met paard en wagen van de E.S.S.O. en verkocht ook het krantje De Automaat met de strip Pijpje Drop. Petroleum werd in de zomer veel gebruikt om op te koken (petrolie-stel) en in de winter voor de kachel en de lamp. Jas van Dale was electricien en verkocht radio's en andere apparaten. Willem de Die was stoelenmatter. Getimmerd werd er door Willem Hamelink, Jan Deuninck, Ko la Gasse en Piet Toussaint, die was ook molenmaker.

Huibrecht Toussaint, Dries de Nijs en Jacob Dathijn waren de schilders in het dorp. De wagenmakers waren Mathijs van Dale en Piet en Bram Ruiser (oom en neef). Schoen- en garelmakers waren Jacob Vastenhout en Izaak Kommers en later ook nog De Haan. Izaak Kommers maakte en verkocht 's zomers ook consumptie-ijs.

Piet van Luik had een transportbedrijf. Hij had ook een handel in stro, bietenkoppen en aardappelen in de Badhuisweg. Jan Vasseur (Jantje Bom) heeft rond 1936 nog een oude vrachtauto gehad, maar die was zo oud, dat de bureu hem dikwijls moesten helpen duwen. Hij is er gauw mee gestopt. Zijn vrachtwagen kon geladen de april (hoogte) niet op. Adriaan de Roo reed met paard en wagen twee keer per week naar Breskens. Hij was ook kolenboer. M. Dierings reed ook met paard en wagen.

De ambachtslieden rekenden eenmaal per jaar af. Direct na Nieuwjaar zaten ze een hele dag thuis en kwamen de boeren afrekenen. Dat waren een paar drukke dagen voor de smid, de timmerman, de wagenmaker, de schilder en de metselaar. Met dat geld moesten die dan weer een heel jaar leven. Ook hun leveranciers hielden daar rekening mee. Die stuurden hun rekening ook in de maand januari.

Wannes Faas, Jacob Buick en Bram van Akker stonden met paarden op het strand, waar de eerste badgasten tegen betaling op konden rijden. Bram van Akker had er ook nog een ezel bij voor de kleintjes (*foto rechts met Bram Bliet*).

Ko Fremouw had een superhoge fiets laten construeren waarmee je voor tien cent heen en weer van paalhoofd tot paalhoofd mocht rijden. Maar dat kon alleen bij laagwater, wanneer er hard strand was. Om er op te komen, moest je goed behendig zijn.

(*foto links: Izaak de Gardeijn met Ko en Jaantje van Akker*)

Alle winkeltjes werden bevoorrad door grossiers, het meest uit Breskens, bv Marien de Winde en Jacobs. De firma Catsman kwam uit Aardenburg. Oggel uit Axel had een koffiebranderij, dus die kwamen met koffie rond. Veel mensen uit deze streek dronken toen Oggels

koffie. Ook Verplanke uit Oostburg grossierde. Dat het meeste uit Breskens kwam had een oorzaak, haast alles werd aangevoerd met de beurtschipper die regelmatig een beurtdienst op Rotterdam had. En in ieder dorp was dan weer een voerman-bode die tweemaal in de week naar Breskens reed met een speciale sleperswagen (camion). Omdat de grossiers nog niet allemaal over geschikt vervoer beschikten, werd veel van die bestelde goederen ook met de bode met de tram meegegeven.

Aarnout Steenhardt, verkocht en repareerde uurwerken en verkocht ook goud, trouwringen en andere sieraden.

Izaak Masclee, Henk de Maillie en Adriaan Verduin waren fietsenmaker. Verduin had ook een garagebedrijf, waar de weinige auto's die er waren ook eerste hulp konden krijgen bij pech. Ook had hij een taxiverhuur en een dorsbedrijf voor het dorsen van de oogst. De andere taxiverhuurders waren Antoon Kommers en Wannis Potter. Anton Kommers kocht 1938 een gloednieuwe auto. Die is in 1940 bij aanvang van de oorlog gevorderd en op het strand van Duinkerken gebleven bij de terugtocht naar Engeland.

Wantje Neufeglise, Vina van Peenen, en Charel van Houte hadden elk een winkel waar ze knopen, garen, band, sajete, katoen en wol verkochten. Charel van Houte verkocht ook klompen, balatum voor de vloer en gordijnrails. Tevens was hij de verkoper van touwwerk voor de boeren, dat wil zeggen touw voor de zelfbinder voor de oogst en touwwerk voor het vee. De weduwe Toussaint verkocht in haar winkel rieten vloermatten, toen een groot artikel. De mensen hadden bijna allemaal rieten matten op de vloer als vloerbedekking. Het was ook een winkel van schildersartikelen, zoals verf, kwasten en behangpapier. Haar twee zonen waren schilder. Piet de Wolf en Willem Robijn waren beiden smid in Cadzand. Bij hun smederij stond een travalje om de paarden te beslaan. Daar moest het paard in staan en werd dus zo van nieuwe hoefijzers voorzien. Ze hadden ook nog een winkel in huishoudelijke artikelen. Machiel Bruijnooge, het hulpje van smid Robijn, begon in 1938 een smederij in de schuur van Piet van Luik aan de Badhuisweg, maar moest in 1939 al sluiten, omdat hij met de mobilisatie in

militaire dienst moest. Hij is in mei 1940 op de Grebbeberg gesneuveld.

(foto uit 1928: Anton Brevet, smid Willem Robijn en Machiel Bruijnooge in de Mariastraat)

Antje Faro maakte zelf haar mosterd. Ze had daarvoor een hele grote schotel met een grote ijzeren bal die, door met de schotel te wiebelen, rond rolde en zo de olie uit het mosterdzaad perste. Door het dan nog een behandeling te geven was haar mosterd klaar. Ze leurde dat uit met een mand aan haar arm met daarin een vaatje met de mosterd. Ook in haar winkeltje aan de Molendijk, nu Ringdijk Noord, die ze samen met haar zuster Jane uitbaatte, verkocht zij natuurlijk die mosterd.

(foto: Jane Faro voor haar huisje, daarachter café In De Buitenlust)

Izak Kommers, die schoen- en garelmaker was, is in de jaren dertig ook nog begonnen met consumptie-ijs te maken. Hij woonde in de Prinsestraat. Er werd toen nog eerst pudding gekookt en die werd dan gedraaid in een machine met een paar schoepen, zodat er ijs ontstond.

Mijn vader is ook al in de dertiger jaren met ijs venten begonnen, eerst voor bakker Snoep uit Zuidzande, later voor Izaak van de Linde uit Aardenburg. Dat heeft ons gezin vastgehouden tot in de vijftiger jaren. Dan werd het in een roestvrije (dus een vertinde) bus gedaan en in een houten vat gezet. Er rond omheen werd ruw ijs gedaan, rijkelijk bestrooid met speciaal vrieszout, en dan een jute zak op het ijs. Zo begon het ijs in de bus te bevriezen en kon je er uit verkopen. Na verloop van tijd begon het ruwe ijs te smelten en dan begon ook het consumptie-ijs zachter te worden. Dan was het tijd dat het ijs uitverkocht was. Je moest het dan aan de varkens opvoeren, want er bestond nog geen diepvries.

(foto: Leendert Fremouw in 1946 met de ijscoke van Van de Linde)

Dat ruwe ijs werd toen in een fabriek in Maldeghem in België gemaakt. Dat waren staven van ongeveer een meter lang en twintig centimeter in het vierkant. Die werden met een vrachtauto gebracht. De chauffeur had een haak, trok de staven uit de vrachtauto en droeg die op zijn schouder binnen. In een hoek was een bak gemetseld en daar werden de staven onder een deken of ander isolerend spul bewaard. Maar na enkele dagen was het natuurlijk water geworden.

CAFÉS en HOTELS

Er waren genoeg cafés in Cadzand; (foto onder vlnr) Lergner bij Potjes, De Drie Koningen van Toussaint op de markt, In de Buitenlust van Saam Masclee bij de molen, Du Commerce van Adriaan van Dale in de Mariastraat en Izak Bron in de Prinsestraat.

Aan de kust waren (foto vlnr) het café van Izak Boone onder aan de duinen en De Wielingen van Piet Faas aan de haven.

Dat waren van oorsprong havencafés, omdat er toen havendrukte was.

Verder waren er aan de duinen (foto onder vlnr) het hotel Duinbos van Jan Rietema, hotel Noordzee van Piet Faas, het Strandhotel van Gerrit Beun, het Badhuis van Izaak/Jan Duininck en hotel het Zwin van Bram Baas (Bram Kei). Zijn broer Jan Baas (Jan Kei) was schipper van de

botter CZ3.

SCHEERWINKEL

De mannen schoren zich toen natuurlijk nog met kwast, zeep en mes. De Philips Shave was nog niet uitgevonden. De veiligheidsmesjes waren in opmars, maar de ouderen schoren zich nog met een groot mes. De arbeiders meestal de zaterdag, of halverwege de week nog eens. Dat hing natuurlijk van de baardgroei af. Ook waren er die 's zaterdagsavonds naar de barbier (scheerwinkel) gingen. Dat was bij ons Willem Brevet, die was tevens kleermaker en klokkeluiden. Later Jan Brevet, die was er naast landarbeider en koster. Ook Geert Pleijte werkte bij Willem Brevet en was daarnaast kleermaker.

Dat naar de kapper gaan was ook een sociaal gebeuren, daar kwamen de nieuwtjes en roddel van het dorp

volop aan de orde.

De vrouwen droegen hun haar dikwijls lang, dikwijls in vlechten of in een knot. Er was onder de arbeidersbevolking geen geld om aan het haar te besteden. Als het op tijd gewassen werd en vrij van luizen was, mocht men tevreden zijn, want dat was vooral bij kinderen wel eens een probleem. Dan werd door je moeder je haar met petroleum gewassen.

Permanent voor de vrouwen op het platteland zag men nog niet veel. Mijn moeder had prachtig lang haar dat zij in een vlecht droeg. Op een dag kwam er een man langs de deur die vlechten opkocht voor de pruikenmakerij. Mijn moeder verkocht voor een paar gulden haar vlecht. Dan had ze weer een beetje extra geld voor de huishouding. Over armoede van toen gesproken, de kinderen en de mannen knipten hun haren meestal zelf. De kinderen liepen veel met een kuifje. De meeste mannen waren niet zo jong kaal als nu. De meisjes onder de 14 jaar oud droegen meestal een grote strik in het haar. Die werd door de moeder gesteven met suikerwater.

HET VARKEN

Bijna iedereen hield toen een varken. Dat was de spaarpot, daar werd het hele jaar geld in gestopt (meel van de molenaar). In November kon zo een varken dicht bij de 200 kg wegen.

Dus je begrijpt, wanneer een varken voor die tijd ziek werd en dood ging, was dat voor de eigenaar een ramp. Om dat probleem wat te verzachten, was er een verzekeringuitkering bij het sterven van varkens, 'Helpt elkander', opgericht te Cadzand 12 juli 1873, directeur Daan Adriaansen, secretaris-kassier M. Rossier. De contributie was toen 5 cent per varken per week. De mannen gingen zondags bij elkaar naar het varken kijken.

Wanneer het varken slachttrijp was (meestal in november) moest er een slachtvergunning op het gemeentehuis aangevraagd worden. Dan werd er met de slager een tijd afgesproken. Het liefst werd er zo vroeg mogelijk geslacht. De slager kwam dan al in het donker en werd het varken, dikwijls met de hulp van een stallantaarn, uit zijn kot gehaald.

Er wordt gezegd, dat het zo vroeg mogelijk moest gebeuren, omdat de slager dan nog nuchter was. Het was namelijk de gewoonte om vóór het slachten een borrel te drinken.

De mensen hadden toen dikwijls slechte tanden en pruimden ook meestal tabak. Ik moest dan naar het café om in een karaf een paar maatjes jenever te halen. Dat was om de slager bij het slachten en het verwerken

van het vlees een ontsmette adem te geven. Mij vader had dan geluk, hij kon dan ook een borrel drinken. Je kon je dat normaal als landarbeider niet veroorloven. Maar het gevolg van dit alles is wel dat slaggers over het algemeen teveel dronken en dikwijls onder invloed waren. Maar in doorsnee hadden de dorpsmensen en zeker niet veel of geen sterke drank in huis. Een borrel werd gedronken wanneer de man op zaterdagavond ging kaarten of bij vergaderingen.

Het varken had al een tijd van te voren geen eten meer gehad, zodat zijn maag en darmen goed leeg waren. Hij werd dan naar een grasveld of in de berm van de weg gebracht en werd dan door de slager in de keel gestoken. De bedoeling was dat het varken zo weinig mogelijk geluid kon maken en snel dood was. Soms viel dat wel eens tegen.

Moest er bloedworst gemaakt worden, dan moest, terwijl het varken doodbloedde, het bloed opgevangen worden. Was het varken eenmaal dood, dan werd het op de buik gelegd en werd er stro rond gelegd en zo helemaal gebrand. Door het varken een paar maal een beetje te verleggen werden alle haren er afgebrand. Daarna werd hij met water helemaal schoon geschraapt, zodat alle haren verdwenen waren.

Dan werden de kop en poten er afgesneden. Er werd van kop tot staart, over heel de lengte, een reep van een paar centimeter breed uitgesneden en door de ribbenkast gehakt (die werd de hast genoemd). Die ging gezouten in de spektobbe en 's winters meestal gegeten bij een stampot, bv hete bliksem (zoete appelen met rijst). Vervolgens werd het vet er uit gehaald, dat werd gesmolten en werd gebruikt voor smeersel op de boterham en reuzelbollen (nu oliebolletjes). Het uitgebraden vet leverde weer kaantjes, lekker bij de boterham. Dan werden de hammen er uitgesneden en de beakens (beacon) en het andere vetspek. De hammen en het vette spek werden samen met de poten en andere stukken in het zout gezet (spektobbe). Van de kop werd postekop (hoofdkaas) gemaakt. De rest van het vlees werd in stukken gesneden (krippen), gebraden en onder het vet bewaard. De organen zoals tong, nieren, milt, staart, lever en hart werden eerst opgegeten. Van de lever werd soms ook leverworst gemaakt. Van het bloed werd soms bloedworst gemaakt. Dat werd meer in de hoofdzakelijk R.K. dorpen gedaan, dan in de overwegende Protestantse dorpen.

ZOUT

In Holland werd toen belasting geheven op zout, de wet op zoutaccijns. Die bestond in België niet. Daarom was het Belgische zout goedkoper, dus het was een tijd met veel zoutsmokkel vanuit België.

In de winkels werd regelmatig door de douane controle gedaan op de zoutvoorraad. Je mocht niet meer dan 1 kg zout per persoon

vervoeren en 1 kg per huishouden in voorraad hebben, of je moest een ontheffing hebben. Een bode met paard bracht het zout mee in zakjes vanuit Breskens van de beurtschipper. Voor het vervoer van zout moest men altijd een door de overheid afgegeven vervoersbewijs hebben, geleidebiljet heette dat toen. De belasting werd afgeschaft in 1958.

Ook de voorraad van brandspiritus werd altijd gecontroleerd. Ik heb ook nog geweten dat er spiritus gesmokkeld werd met schepen waar een net achter was gespannen en doordat ze, zeker bij ontdekking, die kabel hadden gekapt, dat er spiritus op het strand aanspoelde. Die werd door de gemeente opgeslagen. Later werd er een poging gedaan om die weer te stelen en die verdachte of verdachten hebben nog even in het gevang in Cadzand gezeten. Natuurlijk maar een kwestie van uren, want voor langere opsluiting was het kot in de Prinsestraat natuurlijk niet geschikt.

VERTIER EN ONTSPANNING

Was er iets te doen, of werd er iets te koop aangeboden, dan werd dat door dorpsomroeper Adriaan de Roo met een bel door heel het dorp omgeroepen. Er kwamen soms van die rondreizende artiesten op bezoek, zodat het kon gebeuren dat als er 's avonds zo een kunstenaar op de markt kwam, dit 's middags werd omgeroepen. Wanneer het dan avond was, kwamen de mensen overal vandaan, ook uit de polder, naar de markt (het pleintje waar de dorpspomp staat). Er werden ijzeren staven tussen de stenen gestoken met een touw eraan en daar bleef het publiek achter. Vóór het touw deed dan de betreffende artiest zijn kunsten. De andere dag sprak het hele dorp over die kunstenaar of acrobaat. Dat was soms een man met een rekstok, of soms iemand met gedresseerde dieren. Enfin, je kan het zo gek niet bedenken; van alles en nog wat kwam toen op het dorp zijn kunsten vertonen. Er viel op een dorp zo weinig te beleven, dat alles in goede aarde viel en op veel bijval kon rekenen. Er werd nog dagen lang over gepraat, vooral op het land door de boerenarbeiders onder het schaffen.

Ieder jaar, wanneer er zigeuners in de buurt waren, kwamen die kinderen met een cavia of marmotje onder hun trui aan de deur en vroegen dan soms met een liedje wil je me marmotje even zien. En als je dan een paar centen gaf mocht je even het snuitje van die cavia zien.

Ieder jaar als het in September kermis werd er in de cafés gedanst op het mortierorgel dat was uitneembaar grootorgel dat trok van dorp naar dorp. Op de cafévloer werd een dansvloer gelegd die werd glad gehouden met kaarsvet. In het orgel werd een orgelboek gelegd en het orgel werd vroeger met de hand gedraaid, later ook op motorkracht. Wanneer er één dans voorbij was kwam er een dame in wit schort op de dansvloer om een halve stuiver en als ieder had betaald blies ze op een fluitje en de tweede dans begon. Tussen de dans werd er geroepen half uit. Ook op de Tweede Kerstdag werd er in de cafés gedanst.

Wanneer er een nieuwe burgemeester werd benoemd werd er een groot feest gegeven bij zijn installatie. Weken van tevoren werden er al rozen gemaakt van crêpe papier. Iedere straat had zijn eigen groep. Er werd aan de ingangen van het dorp een erepoort gemaakt van latwerk en die werd helemaal bekleed met sparrengroen vol rozen en dikwijls ook nog een tekst, bv 'WELKOM'. Er werden allerlei spelen georganiseerd voor jong en oud, zoals stoelendans, koekhappen, mastklimmen, enz. Ook werd er een stoet met versierde wagens, karren en fietsen samengesteld 's Avonds was er dan dansen in de cafés.

(foto uit 1936 van mondharmonica- en accordionvereniging VIOS bij de aanstelling van burgemeester Cees Le Nobel)

Er waren nog weinig radio's. In de laatste jaren voorafgaand aan de oorlog kwamen er meer. De mensen gingen naar elkaar om speciale uitzendingen te horen. Bijvoorbeeld de voetbalwedstrijden internationaal met de onovertroffen verslaggever Han Hollander. Mijn opa en opa waren een van de eerste die een radio hadden. Daar waren dus altijd wel luisteraars. Bij ons thuis waren we er ook vroeg bij. Ik weet wel dat de mede-landarbeiders van mijn vader toen uit het land meekwamen om vader zijn radio te bekijken. Dat was toen nog een kastje met een losse luidspreker. Het liedje dat ze te horen kregen was 'Wat kan Kobus er aan doen dat hij een bult heeft'. Dat is iets wat later in ons gezin dikwijls opgehaald is. Heel populair was toen de serie 'Ome Keesje', dan zat de hele familie aan het toestel gekluisterd. De mensen deden toen moeite om te sparen en om een radio aan te schaffen. Enkele jaren later zou de Duitse weermacht weer alle radio's verplicht laten inleveren. Men was bang dat er naar de Engelse zender zou worden geluisterd en men zodoende de waarheid zou horen. Cadzand heeft nooit, zoals Zuidzande, radiodistributie via een kabel gehad.

SUIKERBIETEN

Het meest geteelde gewas was toen ook al de suikerbiet. Wanneer die gezaaid was en goed boven stond, zodat je de rijen goed kon zien, moest er met een houweel regelmatig een stuk uit gekapt worden. Er moest om de 15 tot 20 cm een plukje blijven staan. Je moest natuurlijk dan ook eventueel het onkruid mee weggappen. Wanneer dat klaar was, dan moest je over het land kruipen en met de hand die plukjes bieten zover uittrekken, dat alleen de grootste bleef staan. Dat was een werk waar het hele gezin aan moest meehelpen, ook de kinderen wanneer ze uit school kwamen. Dat werd per roede betaald, dus dan kon je vader nog iets extra's verdienen. Je vader bond dan een jute zakje rond je knieën, anders kon je het niet houden van de pijn. Vooral wanneer het al een tijd niet geregend had, was de grond heel scherp aan je knieën.

(foto: de bietenploeg uit 1936 met bekende namen als La Gasse, Misilje, Faas en Lauret)

In oktober, wanneer de suikerfabrieken begonnen te draaien, werd begonnen met het bietensteken (bieten campagne). De arbeiders waren dan al in het donker bezig, soms in regen en wind. Goede, lichte regenkleding bestond toen niet. Ze waren soms nat tot onder hun armen. De bieten moesten eerst met een bietenspaatje uit de grond gespuit worden en dan op rijen gelegd, met een bietenmes het loof er af en dan op hopen gegooid worden. Die hopen opkorten en eventueel afdekken met loof was dan weer werk voor de jongens, wanneer ze uit school kwamen.

Ondertussen moesten er ook al bieten afgevoerd worden naar de fabriek. De bieten werden met boerenwagens van het land gevoerd. Dat was dikwijls zo een verschrikkelijke modder en slijkzooi, dat is nu niet meer voor te stellen.

Het gebeurde soms, dat de bietenwagens tot de assen in de modder zaten en ze met 4 paarden er uit moesten getrokken worden, met dikwijls veel schade. Waar de tram reed waren losplaatsen (bietenwissels) aangelegd, dat was een stuk, waar 2 of 3 rails naast elkaar lagen

met wissels met een opslagruimte ervoor. Omdat er vaak veel meer bieten werden gebracht dan er wagons beschikbaar waren, en ook veel meer dan de fabriek kon verwerken, werden de bieten op een grote hoop gelost.

Bij zo een bietenwissel was altijd een weegbrug, want natuurlijk werd iedere wagen vol en leeg gewogen. Ook was er een man die van iedere partij een mand afnam, deze woog en dan schoon maakte en weer woog, zo werd de tarra berekend (tarreerder). Er was een weegbrug 'Potjes' bij Potjes, 'Ons Belang' bij de haven en 'Cadzandria' bij de molen (foto) met weger Daan Adriaansen. Omdat iedereen, die gewichten of maten gebruikte voor handelsdoeleinden, moest zorgen dat die

geijkt waren, kwam er ieder jaar een ijker naar het dorp en kon je de maten en gewichten laten ijken (precies nawegen). Bleek later bij controle dat op de toonbank een gewicht stond dat niet geijkt was, dan kreeg je een bekeuring.

Waren de bieten van het land, dan lag er ondertussen al een geweldige hoop naast de rails. Dan konden eerst de werklozen bij de boer en daarna andere werklozen, die gewacht hadden, gaan beginnen om al die bieten in de wagons te dragen met grote manden (steenmanden). Dat gebeurde langs een plank, dat was geweldig zwaar werk. De schouders van die mensen lagen soms helemaal open. Dat gebeurde op al die bietenwissels. Eigenlijk waren de suikerfabrieken de grootste klant van de trammaatschappij. Daar is eigenlijk ook de trammaatschappij voor opgericht.

In de zomer moest je gaan rapen op het land, tarwe, erwten en bonen.

Wanneer het graan zover rijp was werd het met een zelfbinder gemaaid, in bossen (schoven) op het veld geworpen en dan door de arbeiders tegen elkaar gezet in 10 bossen (stuiken). Wanneer het graan dan helemaal droog was, werd het in de schuur of hangaar gereden (mennen). Soms werd het graan op het land in een hoop gezet, soms werd het direct op het land met de dorsmachine gedorst.

DE BOERDERIJ

De boerderij was een wereld apart. De grote knecht en de koewachter en grote meid waren intern, dus woonden op de boerderij. Als het een tamelijke grote boerderij was, en die waren er veel, was er ook een tweede en soms een derde knecht. Iedere knecht had zijn eigen paarden. Eén, altijd hetzelfde, paard werd met een lijn gemend. De andere waren aan dat linkse (handpaard) met een touw verbonden. Het gemende paard wist dat trekken aan de lijn links was, 'airom', en korte rukken was rechts en werd 'juutsom' genoemd dat de handpaarden goed verstonden. Het was een ongeschreven wet dat de eerste paarden het eerst het erf verlieten bij het naar de akker gaan om te knecht met ploegen, eggen of het heeft niet wat te helpen. De tweede knecht volgde en als die er was, de derde. Niemand haalde het in zijn hoofd

om die volgorde te verstoren. Zo mocht ook een ander niet met het handpaard rijden van een ander.

Op de boerderij stonden de honden meest aan de ketting naast hun hondenhok. Die honden werden als waakhond, maar voornamelijk gebruikt voor de jacht.

Ploegen met rechte voren was je plicht, deed je dat niet, stond je als knecht voor spot. Hetzelfde geldt voor zaaien, als het zaad opkwam en de rijen waren niet recht, kon je met goed fatsoen niet door het dorp rijden. En op iedere verjaardag werd er over gepraat, over dat die of die zo krom gezaaid of geploegd had.

De meeste boeren hier hadden een gemengd bedrijf, dat wil zeggen dat ze naast de landbouw ook nog veeteelt bedreven en dus ook melkkoeien hadden, meestal gemiddeld 10 stuks. Wanneer het ploegen gedaan was, werden op de boerderij in het najaar wafels gebakken, de zogenaamde baemeswafels (najaar is het Cadzands 'baemesse'). Zo had je ook in de Groe (Groede) de najaarsmisse (baemeske). Melk van die koeien werd op de boerderij ontroomd en de room werd opgehaald door de boterfabriek uit IJzendijke, waar er boter van werd gemaakt.

Bij de vijver op de boerderij stond meestal een mispelboom niet zozeer voor de vruchten maar uit de dikke takken werd de vlegel (vlui) gemaakt omdat het hout van de mispelboom daar wegens zijn structuur geschikt voor was. Omdat de boeren met hun trekpaarden op peil moesten blijven moest er een aanwas zijn van jonge paarden. Dus kwam geregeld de hengst op de boerderij om een merrie te dekken dikwijls in het bijzijn van de knecht en in het zicht van de meid die soms opgewonden hetzelfde in praktijk brachten op de hooizolder. De boeren hadden meest een sjees een rijtuig op twee wielen om naar de kerk of naar de markt te rijden. Ze hadden daarvoor meestal een apart paard een slaker paard een betere loper en geen trekpaard. Die werd waarom weet ik ook niet de bok genoemd. In de nabijheid van de boerderij was dan een klein weilte dat de bokkenwei genoemd werd. Daar liep de bok (het paard) in te grazen en was zo kortbij wanneer de boer ineens weg moest met de sjees.

Er waren ook boeren die luxer koetsen hadden zoals een landauer of de Jan Plezier (foto), daar konden meer mensen in. In de tijd waar ik over schrijf komen de eerste auto's al op de boerderij. Zo had Jan de Putter al vlug een auto. En Izaak Erasmus die ook burgemeester was. In deze beschreven periode kwamen er snel meer auto's. Zo waren er in 1940 bij de aanvang van de oorlog misschien al 15 luxe auto's in Cadzand.

KOOPDAG

Wanneer er een boerderij met landbouwmachines en vee publiek verkocht werden, was dat meestal in mei. Je had dan veel kans op goed weer en de dagen waren lang. Op het erf en de weilanden rond de boerderij was het dan een drukte van belang, alle machines, wagens, karren en gereedschap waren op het weiland en op het erf gezet, zodat ze voor iedereen goed te bezichtigen waren. Ook de paarden, koeien en ander vee werden daar tentoongesteld. Er stonden dan allerlei kramen, de snoepkraam van Jacob de Geiter, een consumptietent (Ko de Mey) op de wei en natuurlijk de ijscoman. Wanneer het dan zonnig was, kon dat een hele gezellige dag worden. De kinderen hadden dan vrij van school en 's avonds werd er in de cafés gedanst.

Alles werd buiten gelegd en in kopen verdeeld en genummerd. De oproeper stond in het raam en riep dan bv: "Koop nr 6, wie heeft daar een rijksdaalder voor over? Niemand? Fl. 2,40 dan? Ook niemand? Fl. 2,00 daar geboden! Niemand meer? Eenmaal, andermaal, verkocht

aan die man met die bruine pet! De naam alstublieft." De naam werd dan naar binnen doorgegeven naar de notaris, die zat binnen met zijn hulp alles op te schrijven en geld te ontvangen. Sommige kopen werden samengevoegd, omdat er geen bieders op waren. Maar alles werd verkocht, soms voor een dubbeltje.

DE ZANDPUT

De boeren hadden natuurlijk wel eens zand nodig, bijvoorbeeld wanneer de mestvaalt (de bocht) was geruimd. Dan werden er een paar wagens zand in de lege mestvaalt gestort. Dat zand werd gehaald uit een grote put in de duinen tussen nu het Strandhotel en waar nu de flats staan. Je kunt niet begrijpen dat, terwijl nu iedere vijf jaar de kust met duur zand uit zee moet worden opgespoten, toen de duinen werden afgegraven. Het zou nu een doodzonde zijn. Door dat afgraven ontstond daar een hele laagte die in de winter vol water stond en met strenge vorst gebruikt werd als schaatsbaan. Aan de weg, nu de Boulevard de Wielingen, woonde een arbeider die aan het waterschap werkte en diens vrouw moest opletten en het geld voor het zand in ontvangst nemen. Dat was toen enkele dubbeltjes voor een wagen zand.

HOUT EN BOMEN

In de meeste weiden stonden knotwilgen die waren van de boer natuurlijk maar langs de dijken en wegen stonden er ook die waren van de watering (nu waterschap) elke winter werden er knotwilgen verkocht dat wil zeggen als ze versleten waren helemaal maar iedere vijf jaar werd van de gezonde tronken de takken verkocht (vijfjarig gewaai). De arbeiders die in de winter werkloos waren kochten dan voor enkele dubbeltjes enkele tronken en dan hadden ze weer brandstof voor de kachel en of de oven. De takken werden in een kleine meter lente gekapt en in een muster paard tot musters gemaakt die werden thuis op een vumme gezet om te drogen (foto rechts). Iedereen die plaats had (vooral de arbeiders en boeren) had een houtvumme. Dat was een stapelplaats van musters en houtblokken. De musters werden gemaakt met een musterpaard Een musterpaard was een gaffel uit een boom gezaagd en daarvan werd een apparaat gemaakt waar je de takken van ongeveer een meter in lag. Je kon die samentrekken en zo een ijzerdraad er om doen. De boeren lieten dat de arbeiders bij hun bomen doen

in werktijd. De bakkers kochten de droge musters voor hun oven. Bij de boeren werden de dikste takken gebruikt voor de omheining van hun weiden. De iets dunnere en lange takken, de staken, werden gebruikt voor de bomen in de tuin. Die konden daar langs naar boven klimmen. De grote bomen werden gebruikt voor planken en dan werden ze met een mallejan vervoerd naar de houtzagerij van Schippers in Groede. De mallejan (foto links) was een gerij met twee grote wielen, waar de boom onder werd gehangen en getrokken werd door twee paarden. Ook werden grote populieren en olmen gebruikt voor klompen van te maken. De wagenmakers gebruikten hoofdzakelijk iepen- of olmenhout. Dat wagenmakerhout werd eerst een tijd in het water bewaard, meestal in een drinkput voor het vee op een boerderij. Als er langs de weg of een dijk bomen werden geroid moest je na schooltijd, of de zaterdag, spaanders rapen voor de kachel.

WONEN

De huisjes waren klein en de gezinnen groot, en meestal woonden de arme gezinnen met de meeste kinderen in de kleinste huisjes. Vooral de dijkhuisjes waren klein, en een gezin met zes of zeven kinderen erin was niks bijzonders toen. Vader en moeder in een bedstee en drie kinderen in een bedstee en dan was er boven het voeteinde in de bedstee van de ouders nog een krib gemaakt en daar sliepen een of twee kleuters in en de baby in de wieg vóór de bedstee. De rest van de kinderen sliep onder de dakpannen op de zolder. En dan moest, als de kinderen groter werden, nog rekening gehouden worden met jongens en meisjes. Want die moesten zeker als groter werden apart slapen. Bijna iedereen had toen in huis als verwarming een buzekachel. Die pot moest aan de binnenkant met vette klei ingesmeerd worden en dat moest af en toe ververst worden. Dat was meestal werk voor je

moeder zaterdags. Je was dan vrij, of als je uit school kwam, moest je soms echte vette klei zoeken voor de pot om de buzekachel mee op te vullen. Ook moest je soms om boomaarde (houtmolm) uit holle knotttronken voor de bloemen. Dat werd dan op een ijzeren plaat op de buis van de buzekachel gelegd en zo werden alle wormpjes, torren en kevertjes onschadelijk gemaakt.

De mensen die aan de dijk woonden hadden veelal een geit. Dan was er altijd goedkope melk. Een geit werd toen het rund van de arme genoemd. En de mensen aan de dijk konden hun geit goedkoop naast of voor deur laten grazen, Ze stonden aan een lijn, dus ze moesten regelmatig verstaakt worden.

Iedereen had een moestuin, groot of klein. Daar werd alle soorten groenten in gezaaid en vroege aardappelen gepoot. Ook alle soorten kool en prei werden in die tuin geplant. Ook hadden de meeste mensen in hun tuin struiken Kruisbessen (beiers) en aalbessen (jenievers) staan voor jam te koken. Snijsla. Dat was sla op rijen gezaaid. Tomaten waren toen een aankomende vrucht. Verdunsel, dit was wanneer de kropsla boven kwam uitdunnen, zodat de kroppen konden gevormd worden. Op het dorp was het dikwijls een sport wie de eerste nieuwe aardappelen had.

ETEN EN DRINKEN

Het middageten was hoofdzakelijk natuurlijk aardappelen, zoals hutspot (peekluts), wortelen met uien en aardappelen en een stuk van het geslachte varken, gestoofde kool, zuurkool, koolstamppot, savooie of groene kool, boerenkool met aardappelen en een stuk spek van het varken en juunprol (uien met aardappelen en een stuk spek). Traditie rond Cadzand was op Nieuwjaarsdag zoutebonen uit de pot door elkaar met aardappelen met varkensworst. Verder bruine bonen met spekkanen (spekjes) of suiker of stroop, witlof door elkaar met eieren en aardappelen, andijvie door elkaar met eieren en aardappelen, andijvie rauw, of andijvie gestoofd, stokvis met rijst en botersaus en peren in het sop (grote stoofperen samen met spek en aardappelen gekookt). Maar ook rijst met krenten of rozijnen, gebraden appels, snert (erwtensop met klui, liefst varkenspoot) en preisoep met varkensklui. Na het varkenslachten kreeg je soep van het sop van de gekookte varkenskop. Ook bruinenbonensoep, groentesoep (getrokken van 10 cent soepbenen van de slager) of hachee (uien met stukjes vlees). Snijsla werd dikwijls door elkaar met aardappelen en eieren gegeten. In het vroege voorjaar ook veldsla met spekjes, gedroogde appeltjes (appeltjes in parten gesneden en in de oven gedroogd), appelmoes en bruinbrood met postekop of oorflakke (hoofdkaas, gemaakt van de kop van het varken). Bruinbrood werd dikwijls zelf gebakken door de boeren, maar ook door de arbeiders wanneer er een oven aan hun huisje was gebouwd. Leverworst, postekop, oren en kaantjes werden op brood gegeten, en natuurlijk stroopvet (spekvet gemengd met stroop). Zaterdags en zondags werd er wel fijnbrood (witbrood) gegeten met boter (Margarine) en bruine suiker.

's Avonds werd er bij de meeste arbeiders en op de boerderij karnemelkspap gegeten, dat was pap van karnemelk en gort. Bij de meeste arbeiders, trouwens ook bij veel boeren, was het een gewoonte een bord karnemelkspap met stroop te eten en dan in bed.

Er werd veel koffie gedronken. De koffiepot stond soms de gehele dag op de buzekachel. In plaats van bonenkoffie werd er ook veel cichorei gebruikt, omdat dat veel goedkoper was. De koffie werd gezet in grote kannen met een zak die in de kan ging en waar de koffie inging en waarover kokend water werd opgegoten. Een lekker vers kopje koffie zoals tegenwoordig kenden ze toen niet zoveel. Maar ze waren niet veel gewend, dus genoten ze toen net zoveel van hun kopje koffie als wij tegenwoordig. Overal waar je kwam stond de koffie voor je klaar. In de oorlogsjaren werden er gebrande erwten en gerst voor gebruikt.

De boeren bakten zelf, trouwens ook veel arbeiders hadden een oven aan het huis. Daar kwamen, naast het brood, de heerlijke ovenkoeken uit voort. Met Kerst, Pasen en Pinksteren werd er overal krentenbrood en wittebrood gebakken. De rest van het jaar kwam er geen krentenbrood of rozijnenbrood op tafel, wel regelmatig vetbollen/ reuselbollen, dus geen olieballen, maar gebakken in varkensvet. Ook werden er regelmatig wafels gebakken, harde en zachte. Omdat die bakmethode en de ovens anders zijn, is die ouderwetse ovenkoek niet meer te krijgen. De ovenkoek was gewoon een bolletje brooddeeg dat plat gedrukt werd en in de oven gelegd en die kwam direct omhoog. In twee helften gesneden met roomboter en bruine suiker was dat een lekkernij. Er wordt nog wel geprobeerd om hem te bakken, maar de vroegere ovenkoek is het niet meer.

Er was natuurlijk nog geen diepvries, dus voedsel moest toen op een andere manier bewaard worden. Men had allemaal een moestuin, dus we aten toch al meest seizoengebonden groenten. Maar toch werd er veel groente en fruit en ook vleeswaren van het geslachte varken geweekt. Dat gebeurde met speciale flessen (weckflessen) met gummiering en een speciaal deksel in een weckketel gesteriliseerd. Ook werden groenten ingezouten, zoals bonen en kool. Andere winterknollen zoals koolraap en krotten werden dikwijls onder de bedstede bewaard. Aardappelen werden ingekuuld of, als er een bedstede was, ook wel onder bedstede bewaard. Meestal waren die in het voorjaar taai geworden heel veel uitgeschoten, die je er eerst af moest trekken. Tegenwoordig worden de aardappelen gepoeierd of vergast, zodat de kiemkracht weg is en kun je heel het jaar gawe aardappelen kopen in de winkel. Vroeger werden dan de aardappelen in het voorjaar veel gebakken of men at een vervangend maal,

zoals soep met spekpannenkoeken of rijst met krenten of rozijnen.

DRINKWATER

Er was toen nog geen waterleiding. Iedereen had een regenbak bij het huis, waar het regenwater door middel van goten en pijpen in liep (foto links). Mensen konden ook met grote teilen en bekkens water halen uit de regenbak van de kerk, gelegen tussen knekelhuisje en de pastorie. Wanneer de regenbak leeg was, ging men er met een ladder in om deze schoon te maken. Velen hadden ook een welput met een pomp erbij, maar dat water werd het meest gebruikt voor te schuren van stoepen en straten en voor de dieren en voor je handen te wassen, wanneer je thuis kwam en je handen vuil waren. Een welput

is een gegraven en gemetselde diepe put, waar het grondwater in kon opwellen.

Het grondwater was zilt, dus ongeschikt voor consumptie. Wanneer de eigen regenbak ver leeg was, moest je het water eerst door een fijne zeef of theedoek laten lopen, omdat het dan soms rood zag van de kleine wormpjes. Op het marktplein stond de gemeentepomp, daar kon je ook water halen, maar dat was natuurlijk weer (zilt) putwater (foto rechts).

Als je als kind dicht bij het water kwam, een sloot, vijver of welput werd je bang gemaakt, doordat ze tegen je zegden: "In de put (of vijver) zit Jan Haak en die trekt je er in."

WC of CLOSET

Er was geen riolering, dus haast iedereen had een WC in de tuin, een klein huisje met een hartje in de deur boven op een betonnen of gemetselde put. Er was dan een plank met een rond gat met deksel (de bril). Je liet je ontlasting maar vallen. Wanneer het vol werd, voelde je de spatten tegen je achterwerk, je wist dan het wordt weer tijd voor te ruimen. Naast het huisje zat een deksel, dat werd opengemaakt en werd de poep met een speciale lepel in een grote emmer geschept en dan in van te voren gegraven greppels gestort. Zo werd de tuin bemest. Er was ook geen toiletpapier, daar werden oude kranten voor gebruikt. Dus af en toe moest je 's avonds kranten knippen en een gaatje er door met de een punt van een schaar een draad er door en het werd opgehangen op de WC. Soms werden de losse velletjes los naast je op de zitplank gelegd.

Wanneer je er de centen voor had, kon je ook laten ruimen door de beermachine. Dat stond dan van tevoren in de krant. Je moest je dan opgeven bij de gemeente. De beermachine kwam uit Oostburg elk jaar een paar dagen naar Cadzand. Die was dan op de boerderij bij Van Iwaarden gestationeerd, die zorgde ook voor knecht en paarden.

De vaste bemanning waren Bram Scheerens en Ko Wage uit Oostburg. De slang werd in de put gelegd en het andere eind aan de machine aangesloten. Dan werd er benzol met een handpomp samengedrukt en vervolgens met een lucifer aangestoken. Je kreeg dan een explosie en tegelijkertijd ontstond er een vacuum en daardoor werd de put leeggezogen. Soms moest het nog wel eens herhaald worden. Was de beermachine vol, dan werd hij op de weide bij Van Iwaarden leeg gesproeid.

DE BUISKACHEL

Natuurlijk werd er veel hout gestookt zoals ik al heb vermeld door bomen te rooien. Maar in huis werd in de buiskachel (buzekachel) of vierkante kachel ook stukool gestookt. Dat waren stukken kool soms zo groot als een voetbal of nog groter en ook kleinere stukken. In het koolkot (kolenhok) lag dan ook altijd een zware hamer om desnoods de grote stukken wat kleiner te maken, zodat ze in de kachel konden. Antraciet werd in haarden gebruikt, maar arbeiders hadden meestal geen haarden in huis. De woonkamer werd verwarmd door de buzekachel, maar de rest van het huis was in de winter steenkoud en het vroom daar ook dikwijls.

's Morgens moest je bij het opstaan met kachelhoutjes of papier en petroleum de kachel aanmaken. Eer je dan een beetje warmte had was je een uur verder. En dan was de meeste warmte nog vlakbij de kachel, zodat het in de hoeken van het woonverblijf koud bleef. Nog erger was het op zolder. Daar was meestal geen plafond en dikwijls keek je zo tegen de dakpannen. Dus als je dan op zo een open zolder sliep zag je de vorst binnenkomen, omdat de dakpannen van binnen wit werden van de rijp. Omdat de WC (het huisje) buiten stond moest eenieder op de pot piesen. Die stond onder het bed. Als het hard vroom waren je dekens stijf van je adem aan de bovenkant en stond het ijs in de piespot. Ik weet nog dat ik het erg koud had en mijn ouders geen extra deken hadden, dat mijn vader zijn soldatenjas over mij gelegd heeft (elke

dienstplichtig militair had een kist met zijn uitrusting in huis). Dit is iets wat ik nooit ben en zal vergeten. Wat had mijn vader graag een deken over mij gelegd, daar denk ik wel eens aan.

WEERBOOMPJE

Bij ons stond er altijd een weerboompje voor het raam. Dat stond in een glazen pot met water gevuld. Een weerboompje was een soort alg of plantje dat kon je vinden in het vloedmerk op het strand. Dus in de rand met aangespoelde plantenresten en dergelijke, wanneer het vloed was geweest. Het zogenaamde weerboompje (natuurlijk een naam wat wij er aan gaven) had de eigenschap om in de pot met water helemaal uit te staan. Met slecht weer in het vooruitzicht kwamen er aan de takjes waterdruppels. De mensen van toen geloofden daar heilig in en vertrouwden op het weerboompje. Tegenwoordig liggen die niet meer op het strand, tenminste, ik heb al dikwijls gezocht, maar ik zie er geen meer. Bij ons thuis stond er altijd eentje op de vensterbank.

Op een dag zaten er gaten in de overgordijnen. Toen men moeder de gordijnen dicht deed zag zij het. Mijn vader kreeg de schuld, omdat hij altijd met zijn sigaar op de divan lag voor de vensterbank. Maar op een dag zag mijn tante dat, wanneer de zon onderging en op een bepaalde plaats stond, de zon precies op de glazen pot met het weerboompje stond en als brandglas diende. En zo was de zaak opgelost. De verzekering heeft de brandschade betaald.

DE WAS

De maandag was de wasdag. Zondagsavond werd meestal de was in de week gezet soms al gekookt. De maandag werd op de hand gewassen, door sommigen nog op een wasbord. En heel weinigen hadden al een eerste wasmachine die je met de hand moest draaien. Sommigen, onder andere bij ons, hadden een wasklok waar je de was mee stampte in het wasbekken (foto). De was werd een nacht in de Sil of soda losgeweekt. Zodoende waren de vrouwen, met strijken er bij, drie dagen kwijt. Sil was toen een product van de Persil.

Er werd met de hand uitgewrongen. Sommige mensen hadden al een losse wringer om de was te wringen. Het was toen voor veel vrouwen een persoonlijke genoegdoening om iedere week een heldere was te hebben. Daar werd je toen op aangekeken of je was mooi helder wit was. De witte was werd op de bleek gelegd om te bleken. De bleek was een grasveld speciaal voor dat doel ingezaaid en voor dat doel onderhouden (foto links). De meest gebruikte zeep was Sunlight zeep en Klokzeep. In de Klokzeep zat altijd een kleine verrassing.

Dus je begrijpt als ons moeder een nieuw pak Klokzeep openmaakte, stonden wij als kind er vol verwachting en met grote ogen bij. Het stukje Sunlight of Klokzeep werd in een zeepklopper gedaan, een apparaatje van gaas en daarmee roerde je in het warme water en zo ontstond er zeepsop. Of er werden gewoon wat schilvers van de zeep gesneden en door het warme water geroerd. Daarnaast waren er ook al de waspoeders Persil en Radion. Het strijken gebeurde met een strijkbout die je op de kachel moest opwarmen. Dan hadden de vrouwen er minstens twee, zodat er altijd één warm was. Maar net voor de oorlog werd er toch nog het meest gestreken met een strijkbout gevuld met houtskool. De houtskool werd in de kachel in de gloed gebracht en die in de strijkbout nog een hele tijd nagloeide, genoeg om de strijk te doen. Als de strijk te groot was, dan werd de strijkbout natuurlijk nog eens gevuld. Ieder had een doofpot waar de houtskool uit de kachel in werd bewaard. Had je geen houtskool, dan kon je dat bij de bakker voor een paar cent kopen, want die had er altijd in voorraad, omdat de oven met hout gestookt werd.

AFVAL EN HUISHOUDAFVAL

Er was nog geen weggooi maatschappij maar toch was er afval. Natuurlijk betrekkelijk weinig. Alle aardappelschillen, groenteafval ging naar de dieren. Want ieder had een varken, kippen, konijnen, schapen of geiten. Plastiek was er nog niet. Maar het weinige, dat waren voornamelijk sintels uit de kachel en ander echt afval werd iedere week buiten gezet in emmers of papieren dozen of oude wasketels. De gemeentewerkman haalde dat met paard en wagen op en bracht dat naar een laagte in het dorp de vuulput (vuilnisbelt/vaalt) die daarmee opgevuld werd. Rond 1900 lag die in de Tienhonderdpolder, later aan de Strijdersdijk tussen de Beerhoeve en Hedenesse.

Dode dieren werden toen nog niet opgehaald, die moesten op het erf begraven worden. Er waren arbeiders die als bijverdienste het dier eerst vilden, als het een dier was waarvan het vel waarde had, en dan het kadaver begroeven. Mijn grootvader was zo een vilder waar de boeren aan vroegen of hij voor het vel het dier wilde opruimen. Dat deed hij meestal samen met mijn vader. Dan was de boer goedkoop uit en de arbeider had misschien nog een pruim tabak verdiend. Het vel werd dan aan Bram van Akker verkocht, die was toen poelier en opkoper van oude metalen, vodden en vellen.

FINANCIËLE INSTELLINGEN EN LOON

Banken en levensverzekering waren bij de arbeidersbevolking weinig bekend. Wanneer iemand voor een paar honderd gulden een huisje wilde kopen, dan werd er iemand in de gemeente gezocht die je wilde helpen. Je moest dan wel de rente betalen die op die dag gold, maar ook je brood, kolen of boodschappen kopen bij de geldschieder of zijn familie, of ze nou duurder waren of niet. Dus je was meestal met handen en voeten gebonden aan die man, of zijn familie, als die iets verkocht dat je nodig had. Het gevolg was, dat de mensen al wat ze konden opzij legden, ondanks hun armoede, en zo vlug aflostten om van die druk af te zijn. Dikwijls ging dat ten koste van hun gezondheid. Hetzelfde gebeurde met iemand die in een arbeidershuisje van de boer woonde. Als de boer wat verlangde, kon er moeilijk geweigerd worden. Of de vrouw moest aan de deur komen werken of de dochter moest meid worden. De landarbeiders stonden in die tijd beneden aan de ladder van de maatschappij, zeker in de crisisjaren.

Er was hier een heel rustig iemand, helemaal niet rebels, altijd proberen ruzie te vermijden. Naar mijn opvatting eigenlijk te braaf. Hij werkte bijna 50 jaar op dezelfde boerderij en zijn vrouw werkte er al jaren als werkster. Die man zat eens met de andere arbeiders te schaften op het land en die hadden het over het uurloon. De man kwam tot de ontdekking dat hij al een hele tijd 2 cent per uur minder kreeg dan de anderen. Toen de oude man vroeg: "Baas, hoe komt dat toch?", antwoordde deze: "Je bent een oude man, je kunt zoveel niet meer ook." Hij had al zijn beste krachten in al die jaren op die boerderij achtergelaten en die boer reageerde zo op zijn vraag.

Het loon bij de boer was toen 25 cent per uur. De meeste mannen werkten bij de boer. Ook veel vrouwen gingen mee in de tijd als er akkoord werk werd gedaan, zoals bieten doorslaan, bieten op één zetten, bieten steken, bonen trekken, vlastrekken. Er werd zes dagen gewerkt van zes tot elf en van één tot zes, op zaterdag tot vijf uur. Ze waren meestal van het begin van de winter tot het voorjaar werkloos. Er waren ook arbeiders en knechts die het gehele jaar werk hadden als bv. de boer veel koeien en runderen op stal had staan. Die moesten natuurlijk gevoederd en de stal uitgemest worden. Ook de degenen die vast aan de polder werkten hadden iets meer om van te leven, omdat ze heel het jaar werk hadden en een hoger loon.

Degene die werkloos werd, moest gaan stempelen; iedere dag naar het stempellokaal, of je moest naar de werkverschaffing. De werklozen hadden toen een uitkering van 7 à 8 gulden per week, dus er werd heel veel armoede geleden. Vooral omdat er toen veel grote gezinnen waren. Er waren maar weinig inwoners die buiten de gemeente werkten.

In het najaar werden door het polderbestuur sloten aanbesteed. Die moesten dan helemaal schoongemaakt worden, zodat het water er goed doorstroomde. Ook werd in de winter aan de werkverschaffing gewerkt. Dat was bijvoorbeeld een voetpad op het duin of en ander grondwerk voor de gemeente. Er werd ook weleens een beroep gedaan op de werklozen om de wegen te strooien met macadam voor het waterschap (toen nog een apart polderbestuur). Zo konden de werklozen soms in het najaar nog even aan de slag en hadden ze nog een paar weken iets meer te verteren. Dat deden mijn grootvader en vader ook.

WEGEN EN STRATEN

De wegen waren buiten het dorp allemaal macadamwegen, dat wil zeggen dat ze gestrooid waren met macadam, een soort brokjes graniet enkele centimeters groot en grillig en scherp van vorm. Als de wegen pas gestrooid waren, kon je er met de fiets er niet overheen en moest je aan het randje fietsen. De macadam werd van Breskens aangevoerd en op hopen langs de weg gestort, dat wil zeggen om de honderd meter aan een kant. Dus er werd zo gezorgd dat iedere 50 meter een hoop lag. De arbeiders konden dan met een kruiwagen de weg onderhouden. De weg langs de kust van badhuis tot het haventje was een kasseieweg. De straten in het dorp waren kasseienstraten.

FIETSEN

Er werd toen natuurlijk veel gebruik gemaakt van de fiets. Alleen waren de fietspaden en de wegen, zoals gemeld, gestrooid met macadam, dus er werden banden versleten. Toen was het verplicht om het onderste gedeelte van het achterspatbord wit te verven. Later werd het brandend achterlicht verplicht. Vóór op de fiets werd de carbidlantaarn gebruikt. Dat was een lamp waar stukjes carbid in gestoken werden met een watertankje. Kwam de carbid in aanraking met water, dan ontstond er gas en dat werd met een lucifer aangestoken. Het voordeel was dat je wanneer je stilstond licht had. Je had als wielrijder altijd een busje carbid in de zak om, wanneer je zonder gas zat, er opnieuw carbid in te doen. Het gebeurde dat je geen water bij je had en als het dan erg vroom, of er was geen water in de buurt, kon je als man je gulp openen en er in plassen wat ook meermalen gebeurde.

FATSOEN EN ORDE

Een ongeschreven wet was dat eenieder in de bebouwde kom de straat voor zijn huis tot het midden schoon hield. Daar er toen veel boerenpaarden en -wagens door de straat kwamen met slijk aan de wielen, was er altijd veel vuil op de weg. Ook lagen er natuurlijk altijd de vele paardenvijgen (*foto links*). Dit werd door de vrouwen en soms ook wel door de mannen op hoopjes samengeveegd, waarna iedere week de gemeenteman met handkar de hoopjes kwam opladen en dat ergens op de tuinen bracht.

De stoepen werden ieder week geschuurd en het water liep door de goot aan de kant van de weg naar een punt, waar de goot naar een sloot liep. De vrouwen veegden het water tot de burens en de burens namen het weer over.

Er was een gemeenteverordening, dat je bij sneeuw moest sneeuwruimen en bij gladheid ieder voor zijn deur moest strooien tegen de gladheid. Meestal werd daar de sintel uit de sintelschuif van de buzekachel voor gebruikt, of gewoon zout. Een sintelschuif was de schuif onder in de buzekachel, waar de as en de restanten van de verbranding in terecht kwamen.

In die tijd werd er door de veldwachter op gelet, of je wel je hand uitstak wanneer je op de fiets van richting veranderde en of je spatbord wit was. De boeren moesten uitkijken of hun paard onder het gareel in het schof niet kapot was, dus een wond had, die voor het paard veel pijn deed bij het trekken. Meestal werd je voor al die zaken bekeurd, heel zelden kreeg je een waarschuwing.

Ook werd er op de dorpen veel dienst gedaan door de Marechaussee uit Oostburg, vooral bij kermissen, die mannen waren helemaal streng. Ook in Breskens, Sluis en IJzendijke waren Marechaussees gestationeerd.

Op de dorpen was een gemeente veldwachter. Als schooljongen had je daar heel veel respect voor. Als je op straat wat druk onder elkaar bezig was en de veldwachter kwam om de hoek was ieder stil en dan zei je zacht: "Dag veldwachter." Er was bij ons in de Prinsestraat ook een gevangenis, ik woonde daar recht tegenover. Als je nu door de veldwachter werd betrappt op appels stelen in een boomgaard (dat behoorde bij ons jong zijn toen) moest je soms voor een uur of langer de gevangenis in. Maar meestal waren het landlopers die er in terecht kwamen.

Op het duin, in de buurt waar nu De Blanke Top staat, hadden Wannes Faas en Ko Fremouw allebei een snoeptent. Dat van Wannes Faas was van hout en bleef de hele winter staan. Het werd veel gebruikt door jutters om er achter uit de wind te staan, maar er werd nooit iets aan beschadigd. Dat van Ko Fremouw was een geraamte van hout waar een zeil over getrokken werd. Dat geraamte bleef tot september staan en er werd nooit schade aan gedaan.

DE BILLEN TAX

Tegenwoordig ziet men overal van die soort transportvehikels waar men met twee vier of soms zes op kan zitten en soms van voren nog een kinderzitje. Ik bedoel uit de fiets voortgekomen variaties soms voor de gehele familie. Vooral aan de kust zie ze veel omdat ze daar in alle modellen verhuurd worden. Ook in Cadzand worden die verhuurd en kom je in het toeristen seizoen overal die vehikels tegen. Vroeger noemden wij die een billentax omdat er meestal blote billen gezien werden, en dat was voor de oorlog nog wel een beetje een taboe. Want die kwamen voor de oorlog aan de toen al moderne Belgische kust al op straat. Natuurlijk ook in Knokke die de tijd toen al vooruit was. Zo kon het gebeuren dat de arbeiders bij de boeren op het land terwijl zij naast elkaar met de schoffel bezig waren ineens een zo raar vehikel zagen langs de grintweg. Dat waren natuurlijk Belgen die de grens over gekomen waren. En dat waren meestal paren of twee dames. Die

lagen tamelijk achterover en hun billen bloot. De arbeiders keken toen hun ogen uit. Ik weet wel dat mijn vader dan het vol geuren en kleuren aan moeder vertelde. Ik denk dat toen bij de arbeiders de hormonen door de kraag vlogen en is door zo een geval best wel eens een kind op stapel gezet. Ondertussen is de tijd zo veranderd dat de dames al in bikini over straat lopen en toploos (met de borsten bloot) op het strand liggen. Er zijn aan de kust zelfs al stukken naaktstrand aangewezen.

KINDERTIJD

Onze school in de Prinsestraat was een groot gebouw met lange brede gang. Op die gang kwamen alle deuren van de lokalen uit, de gymzaal en 4 klaslokalen. Als de school uitging moesten alle kinderen op de gang, waar ook de kapsokken waren, zich aankleden en in de gang opstellen in een rij van drie. Op bevel van het hoofd van de school liepen we dan de gang door en door de buitendeur de straat op, alles ordelijk. Als straf was de gewone straf in school, bv. wanneer je niet stil zat of zo, in de hoek. Je moest dan een zekere tijd in de hoek van het lokaal staan. Een zwaardere straf was een zeker aantal strafregels schrijven, bv. 200 maal 'ik zal voortaan beter opletten'. De kinderen die te voet uit de polder kwamen, hadden meest een plaats bij mensen waar ze hun boterham konden opeten. Soms woonde er een familielid op het dorp. Er waren er ook, die tussen de middag maar rond de school bleven hangen.

Kinderen hadden, wanneer ze uit school kwamen, meestal een taak. Je moest de hokken schoonmaken, of konijnenvoer snijden langs de weg, of de geit verstaken, dat wil zeggen de geit op een andere plaats zetten, omdat het stukje gras kaalgevreten was langs de weg.

Het was gewoonte onder arbeiderskinderen dat in de maanden juni en begin juli, de tijd dat ook de zeekraal (zouterik) er was en wanneer de nieuwe aardappels er waren, wij, als het kon vanwege het getij, met een emmertje naar het Zwin gingen om zouterik (zeekraal). Wij kenden toen het Zwin als onze broekzak en ik heb in mijn tijd nooit een ongeluk of verdrinking gehoord van schoolkinderen die om zouterik gingen snijden. We liepen door de modder van de drooggevallen killen of we op geen bot konden trappen en zo nog een extraatje te hebben en ook voor de pret natuurlijk. Je moet wel begrijpen dat spelen en onze kindertaak hand en hand gingen, want je was uiteindelijk een kind.

(foto: Leendert Fremouw op latere leeftijd met zouterik snijden in 't Zwin)

Ik heb dat tot dit jaar nog gedaan, want ondertussen is de zeekraal van armeluiskost delicatess geworden. Wij moesten ook na schooltijd vroeg in het voorjaar om molsla in de lage wei van Bram Kools. Molsla waren paardenbloemen die in een molshoop groeiden, zodoende gelig en heel mals waren en gegeten werd als witlof.

Er werd niet gesproeid, dus wat dat betreft was er buiten in de natuur geen gevaar. Als schooljongen kende je iedere plant in de natuur en wist je of hij eetbaar was. Er groeiden wilde beiers (kruisbessen) in de tronken die de vogels door hun mest daar gezaaid hadden. Die waren kleiner en meestal nog rauw als wij die aten. Bramen wilde zuring en wilde pasternaken groeiden meestal aan de kant van een pas uitgedolven sloot. Die herkende je direct aan het wortelloof. Dan at je heel veel fruit rijp en niet rijp. Je klom als jongen door een hek of heg in de boomgaard en pikte daar appels of peren. As je dan 's avond buikpijn had wist je moeder waarvan het kwam. Wanneer je dorst had dronk je uit een zuivere sloot.

Alle jongens tot ongeveer 15 jaar liepen in korte broek en door de week op klompen. De meisjes natuurlijk in een rok en ook dikwijls op klompen. De jongens gingen omstreeks hun 15de jaar in de lange broek, of in plusfour, ook wel pofbroek of drollenvanger genoemd, die aan het onderbeen dicht ging met bandjes. De sokken werden meestal door de moeder gebreid met zwarte sajete en aan de onderkant werd dan een zool genaaid voor de duurzaamheid. Die werden natuurlijk alleen in klompen gedragen. Er werden ook veel leren klompensokken gedragen. De meisjes droegen dikwijls lange gebreide kousen, trouwens ook jongens in de winter wanneer het koud was.

Als je klompen scheef afsleten, begon je dikwijls tegen je enkels te schoppen, die soms open wonden werden. Dan werd er gezegd: "Petrus tegen Paulus." Vooral in de winter kon je daar veel last van hebben, samen met wintervoeten. Soms kon je lopen te geeuwen van de honger. Dan werd er gezegd: "Die heeft de heten honger." Moest je dikwijls plassen dan zeiden ze: "Die heeft de kouwe pisse."

Veel jongens werden koewachter, of ze gingen met vader mee het land in. Veel meisjes moesten ook al direct naar een boer voor tweede meid. Dat hing er ook al vanaf hoeveel dochters er waren. Sommige geluksvogels mochten naar de Ambachtschool en een nog kleiner deel mocht naar de H.B.S., maar dat waren meest kinderen van de welgestelden. Voor de meisjes was het nog moeilijker, want meestal zat moeder te wachten tot haar eerste dochter van school kwam om thuis bij haar een beetje werk uit handen te nemen. Vooral wanneer er nog enkele kinderen klein waren. Die meisjes mochten naar de naaischool wanneer vader het kon betalen, anders moesten ze het maar van moeder leren.

Ik praat hier nu wel veel over onze kindertaken, maar er was toch heel veel meer genegenheid en verdraagzaamheid onder elkander. Ik zal bijvoorbeeld nooit vergeten dat mijn moeder, ondanks dat ze arm was en ze hard moesten werken, er altijd was als ik haar als kind nodig had. Als ik uit school kwam met vreugde over een mooi cijfer, kon ik bij mijn moeder terecht. Was zij door het werk op het land, gebeurde dit op het land. Nu hebben de ouders geen tijd meer om zich goed met hun kinderen te bemoeien.

Schaatsen deden we meestal op het vijvertje, tenminste de jongens en meisjes in en rond het dorp, soms bij strenge winter op het kanaal. En dan natuurlijk op de Knockert. Die polder stond in de winter haast helemaal onder water. Je kon toen van Hedenesse tot de boerderij van Adriaan de Bruine, rijden. Daar is ook nog eens ijsfeest geweest. Trouwens ook op het kanaal is er eens ijsfeest geweest.

KINDERSPELEN

De volgende kinderspelen waren toen in de mode; voor meisjes kaatsballen, touwtje springen, hinkelen en bikkelen, voor jongens hoepelen, een hoepel en een stok met een spijker. Ook hinkelen, tikkertje, knikkeren en ook landstekkertje en, als er veel jongens met een pet waren, Petje Bal. Je moest dan de petten naast elkaar tegen een muur leggen en dan een klein balletje er proberen in te gooien. Landstekkertje speelde je met een mes, dat moest je op de grond gooien en in de richting waar je mes stond, moest je dan een streep trekken en dat was je land. Eerst werd er dan een stuk grond in tweeën verdeeld met een streep op de grond.

De jongens maakten veel een boog van een buigzame wilgentak en touw. De pijlen waren van riet. Op het eind werd er een kraaijenstekker op geschoven. Dat was een stukje vlierhout van ong. 10 centimeter dat op het eind met een mes opgeschuimd werd. Omdat vlierhout een weke kern heeft lukte dat goed. *(foto: spelende kinderen; te paard zit De Putter)*

Fluitjes maken deden we uit een jonge tak van een wilgenboom. Je pakte een mooie jonge tak en sneed hem recht af. Een 8 à 10 cm van het

eind maakte je in de ronde een inkerving door de bast. Dan stak je dat eind in je mond en draaide er wat aan. Als hij goed doornat was, sloeg je voorzichtig tot de bast loskwam en schoof je dat eindje bast er af. Je maakte dan in het hout een inkerving en aan het eind maakte je het schuin. Je schoof het stukje bast er weer op en het fluitje was klaar. Fluitjes werden ook wel gemaakt van toeterkruid, maar dat was slecht voor je lippen, want daar kreeg je vlug blaren van op de lippen. Een mes voor jongens was heel gewoon. Als je jarig was, of van de Sint kreeg je een padvindersriem met een mes er aan. Bij de prijzen, bijvoorbeeld met schoolschaatsen, was er altijd een zakmes. Ik heb nooit meegemaakt dat bij ons op school daar misbruik van werd gemaakt.

Speelgoed hadden wij als arbeiderskinderen natuurlijk praktisch niet. En de meeste kinderen waren toen boerenarbeiders kinderen. Wel waren er natuurlijk al de eenvoudige spellen zoals mens erger je niet en kwartet en klosje breien het tegenwoordig genoemde punniken. Wij deden dat met een lege klos van naaigaren met vier kleine spijkertjes. En natuurlijk de gewone speelkaarten. De meccano was net uit en dat was geweldig speelgoed en leerzaam maar was voor de meeste kinderen te duur. Wij speelden 's avonds in de kamer meest met lege luciferdoosjes in de plaats van auto's en lege sigarenkistjes voor garage. Ook de voetenstoof die in de kamer stond werd dikwijls als garage gebruikt. Wanneer we een trein of tram nodig hadden schoven we luciferdoosjes in elkaar en dan hadden wij in onze fantasie een trein of tram. In de tijd van het varken slachten (waar wij altijd met onze snuffel bij stonden) was onze appel die we 's avonds kregen het varken en dat werd dan geslacht. Dan deden we de slager na en onder het slachten aten we de appel al spelende op en daar hielden we ons dan weer een uur aan bezig. Zodoende waren het twee dingen die we ondertussen deden, de avond was voorbij en we hadden een gezonde appel op. Dus je kunt nu het volgende beter begrijpen als ik het hier opschrijf.

Adriaan van Iwaarden (een boerenzoon van ong. 13 jaar) was heel ziek en zou niet meer kunnen beter worden, dus hij had een eigen verpleegster en lag in zijn pyama in zijn bed voor het raam. Dat was het oude huis nog in de Mariastraat. Hij kreeg natuurlijk het mooiste speelgoed zoals Meccano en dergelijke. Ik was nog klein, maar we stonden altijd voor zijn raam om met jaloerse blikken naar dat speelgoed te kijken. Ik moest mijn klompen uitdoen en op mijn klompen staan om net door het raam te kunnen kijken. Ik heb daar dikwijls aan terug gedacht en ook nog wel eens aan Adiaan verteld, want hij is wonderlijk helemaal genezen en heeft later zijn ouderlijke boerderij bestuurd en is nog ver in de tachtig geworden.

Natuurlijk moesten we ook wel eens als taak papiertjes knippen uit oude kranten voor het sekreet (het huusje) dat buiten stond. Die moesten we dan aan een draadje doen en die konden zo opgehangen aan de muur in het huusje. Ook kregen wel eens een platte batterij en een lampje en een paar draadjes daar konden we mee spelen om licht aan te leggen. Dit kwam natuurlijk omdat in die tijd de elektriciteit op het dorp kwam. En als kind haakte je daar op in. Je stond na schooltijd met je snuffel naar de mannen van de PZEM (Provinciale Zeeuwse Elektriciteits-Maatschappij) te kijken. Jammer dat niet meer bestaat. Ons vader las ondertussen zijn krant (Het Volk) en volgde het wereldnieuws. Het was toen ook al overal oorlog. Op de Balkan, in China, de Italianen in Abessinie (nu Ethiopie) en de Spaanse burgeroorlog. En in Duitsland begon de dreiging van Adolf Hitler en die kwam op het eind van de beschreven periode tot uitbarsting, de tweede wereldoorlog. Dus is er anno 2010 nog niet veel veranderd, alleen zitten we er nu met de moderne communicatie dichter op. We weten nu dezelfde dag al wanneer er iets in de wereld gebeurt.

De jongens gingen, wanneer ze vrij waren, stekelbaars en salamanders vissen in de drinkput in de wei van Kools. En de iets grotere jongens gingen wel met een hengel en een tros met wormen en een paraplu om de vis op te vangen en paling te vissen aan de camping de Hoogte bij het stoomgemaal later met motor (nu helemaal weg).

Foto: het gemaal bij Nieuwvliet.

Als we een hele middag of een zaterdag of een zondag vrij waren fietsen we of gingen te voet naar het vliegveld van Knokke om daar aan de dijk te kijken naar de vliegtuigen. Soms was er een vliegfeest. Nu is dat vliegveld er niet meer. Daar was ook de villa van de Belgische koning, wat nu een tea huis is en het terrein er rond en een stuk van het Zwin een vogelpark. We rookten daar aan de dijk onze eerste sigaretten die we kochten in de Oosthoek in een winkeltje, dat waren pakjes van tien stuks (Belga's). In de oorlog werd het een Duits militair vliegveld en na de oorlog is het terrein voor andere doelen gebruikt, onder andere als skelterbaan.

Op school kwamen af en toe mannen, die opgezette dieren kwamen laten zien, meest vissen, zwaardvissen en dergelijke. Soms kwam er iemand om iets over vreemde landen te vertellen.

VERZAMELEN EN SPAREN

Er werden door veel kinderen, maar ook door ouderen, sigarenbandjes gespaard. Er was toen nog een bekende meezinger "Geef mij een sigarenbandje, ik heb er al zoveel gespaard." Er was een bekende chocoladefabriek, die had als merk Kwatta. De repen waren rood voor puur en blauw voor melksmaak. Op die chocoladerepen was een soldaatje gedrukt en de slogan was: "Kwatta soldaatjes blijven altijd geldig." Zodoen spaarde haast iedereen Kwatta-soldaatjes.

In luxe platte sigarettendozen zaten zijden vlinders die ook gespaard werden. Alle zilverpapier werd toen ook gespaard. Een reep chocolade was toen nog verpakt in zilverpapier en een toffee zat ook in zilverpapier. Dat werd dan weer in scholen en verenigingen verder verzameld en uiteindelijk vond het eindbedrag in geld een bestemming, bijvoorbeeld voor een goed doel in Afrika.

In de kleine kruidenierswinkeltjes stond dikwijls ook een doos met prijs caramels, dat waren grote toffees. In sommige zat een extra papier met een nummer, dat recht gaf op een prijs. Er zat ook een hoofdprijs in, die zeer aantrekkelijk was. Dus je begrijpt, de grotere jeugd kwam dan hun stuiver of dubbeltje versnoepen met de hoop op de hoofdprijs.

Bij ons op de toonbak stond ook een groot bord met een stuk kandij met een hamer. Dat werd per gram verkocht. Dan moest mijn moeder met de hamer er wat af slaan, dat werd in een puntzak gedaan en gewogen.

Zondags werd in de winter stokvis met rijst gegeten en in de zomer zoutevis. De stokvis, die ook bij ons in de winkel werd verkocht, was rond en niet gebeukt. Dus als er iemand om een stokvis kwam, en die werden toen veel gegeten, gebeurde het wel, dat ze vroegen of mijn vader, of wij jongens de vis konden beuken (plat slaan). Dan ging je met de stokvis naar achteren en sloeg je met een grote hamer op een blok de stokvis plat.

SPORT EN CULTUUR

Aan sport werd toen nog niet veel gedaan. De kinderen kregen op de lagere school eenvoudige gymnastiek. Maar echte sportverenigingen waren er niet. Alleen de grotere plaatsen zoals Breskens en Terneuzen hadden al een voetbalclub. En die waren op gebied van een

voetbalveld natuurlijk al iets verder. Enkele jaren later in de oorlog kwam bijna op alle dorpen een voetbalclub. De velden waren bij een boer op de wei en voor de wedstrijd moesten de koeienvlaaien eerst geruimd worden. Uitkleden deed men in de boerenshuur of stal. De jongens die naar de HBS gingen in Oostburg deden natuurlijk meer aan sport, die hadden al echte voetbalschoenen die de arbeidersjongens helemaal niet hadden. Die HBS-jongens kon je direct herkennen en blonken ook altijd uit tijdens het spel.

Er was wel een wielerpiste in Oostburg waar de bekende renners kwamen, dus de wielerkoesliefhebbers konden toen in Oostburg terecht. Die wielerpiste was op de weg naar Draaibrug, waar nu de nieuwe flats staan. De baan is voor de oorlog al afgebroken, ik weet niet om welke reden. (foto: wielerpiste Oostburg)

Elk jaar was er wel een voorstelling op het dorp van het dorpsoneelgezelschap in het dorpscafé. Voor landelijk meer bekende, dus grotere voorstellingen en films, moest men naar Oostburg in het beursgebouw. Dat draaide regelmatig een film, maar grote gezelschappen kwamen er maar eens af en toe. Dan werd er ook wekenlang in de streek over gepraat. Ik heb nog meegemaakt dat daar toen de film *Bleek Bet* werd gedraaid. Een echte Amsterdamse Jordaan-film waar mijn moeder toen naar toe is geweest. Een liedje uit die film "Bij ons in de Jordaan" was zo populair in de Badhuisweg, dat de bewoners hun straat de bijnaam 'De Jordaan' gaven.

Verskillende mensen hadden een grammofoon. Soms een kastje met deurtjes die voor het geluid open moesten. Soms in een koffertje, de zogenaamde koffergrammofoons, andere waren met een grote hoorn. De oudere modellen waren pathefoons. Die heb ik ook nog in gebruik gezien. Ze hadden allen een veer met een slingertje en moesten opgewonden met de hand. Als de veer ver afgelopen was, dan was de muziek niet meer aan te horen. De naalden moesten dikwijls vernieuwd worden, er stond altijd een doosje met naalden naast. Het waren 78-toeren platen. Een voorkomend euvel was een kapotte veer. Maar dat kon toen al gerepareerd worden.

ROKEN EN PRUIMEN

De meeste mannen rookten sigaretten, zelf gedraaid van shag. Ook werd er veel gepruimd, dat wil zeggen dat de mannen na het eten een verse pruim tabak in de mond stopten en af en toe een flinke golf met sap uitspuugden. Binnen werd dat meestal in de kolenbak gedaan vanuit hun gemakkelijke stoel naast de kachel (de krikstoel). In de cafés stonden onder de tafels daar speciale bakjes met zand voor (kwispeldoren). Kleine sigaren werden in het weekend nog wel eens gerookt. Soms waren rond de mond de sporen te zien van het pruimen van tabak. Bekende merken sigaretten waren toen, Fifty Fifty, Pirate, North State, Miss Blanche, Wings en de Oriënt sigaretten Turmac de Egyptische en Turkse. De gewone sigaretten, zoals Fifty Fifty kostten 15 cent voor twintig North State 25 cent en Pirate en Miss Blanche 10 cent voor de tien. De Oriënt waren ook altijd iets duurder. Bekend merk pruimtabak was B.Z.K. Shag, kostte 20 cent per pakje. Veel mannen draaiden zelf de sigaretten en rookten zware van Nelle en Dragon. En natuurlijk werd er ook veel pijp gerookt. Soms door rokers waar er met roken een afbeelding op de witte stenen pijpenkop kwam. Bekende tabak was toen onder andere Van Rossem's Troost en Rood Gelders Wapen en Niemeier's. Grote sigaren waren voor de rijkere mensen, dat konden de arbeiders niet betalen. De boeren hadden natuurlijk hun kist met sigaren bij de hand. Mijn grootvader en mijn oom waren ook hartstochtelijke pruimers. Mijn vader pruimde en rookte, maar soms gebeurde het dat hij op een zaterdagavond zo een trek had in een sigaar, dat ik naar het café moest om een losse sigaar van vijf cent waar hij, maar ook het hele gezin, genoten van de fijne geur. Ook werd er wel kalmoeswortel gekauwd. Kalmoes is een waterplant, de wortel kun je drogen en zo op kauwen. Je kan het trouwens nog wel in de apotheek kopen denk ik, maar bij ons groeide dat volop in het vijftertje in de Vijverstraat.

NIEUWJAAR

Op nieuwjaarsmorgen was het de mode dat je als kind overal al vroeg Nieuwjaar ging wensen bij de familie in de buurt. Je kreeg dan hier een stuiver en daar een halve stuiver en bij grootmoeder minstens een dubbeltje. Je was dan wel zo slim dat je dan de familie zo ruim mogelijk maakte. 's Middags reed iedereen, die een vader en moeder moest bezoeken, met de fiets geladen met kinderen naar de familie. Was het een dorp waar de tram langskwam, dan ging meestal moeder met de kleinste kinderen met de tram en kwam vader met de grootsten met de fiets. Zo moesten wij altijd 's middags naar Zuidzande, omdat onze grootouders van moeders kant daar woonden. Dan werden er altijd reuselbollen gegeten. Dus geen olieballen maar reuselbollen. Reuselbollen werden gebakken in varkensvet, dus reusel. Daar kwamen ook nog altijd kinderen met de ronkelpot aan de deur. Een ronkelpot was een bus waar een varkensblaas over was gespannen en door een klein gaatje met een stok kon je daar geluid mee maken. Met Nieuwjaar werden altijd door iedereen nieuwjaarswafeltjes gebakken. Ook werden met Nieuwjaar haast overal zoute bonen uit de pot met varkensworst gegeten. Die worst hing aan de zolder aan een stok te drogen. Die worst kwam van het in november geslachte varken. De bonen werden in de zomer gekweekt en getrokken en in een Keulse pot met zout ingelegd. Bovenop de pot werd dan een plankje gelegd met een zware steen en zo werden de bonen tot de rond Nieuwjaar met rust gehouden. Wel werd er op gelet of er geen schuim op kwam. Het bonen eten met Nieuwjaar wordt nog gedaan. Met de fiets om te gaan Nieuwjaar wensen was dikwijls voor veel mensen een opgave, vooral als het ver in de polder was. De wegen waren toen gestrooid met macadam, dat is een gebroken graniet, heel scherp. Wanneer er dan pas gestrooid was, dan was de kans op een lekke band heel groot. Ook wanneer je als kind viel, dan was je knie kapot, of je handen, of allebei.

DE DORPSDOKTER

Er waren nog heel weinig telefoons bij de mensen. En wie er één had moest eerst als hij iemand wou bellen het postkantoor opbellen, waar de postdirecteur of zijn helper zaten. Die zat voor een paneel vol met gaten, draden met stekkers en hij verbond je door met het gevraagde nummer. Hij kon, als hij wilde, gewoon meeluisteren. Dus je begrijpt, op een dorp, dat er wel eens iets lekte dat niet klopte.

Nu waren op een dorp enkele mensen die een zogenaamde doorverbinding hadden, dus waarvan in noodgevallen en wanneer het postkantoor gesloten was, kon getelefoneerd worden. Zo had Adriaan Verduin, die bij ons in de straat woonde en een garage en fietsenwinkel had, ook een doorverbinding.

Dus had je de dokter nodig had 's avonds of 's nachts, dan kon je bij Verduin opbellen naar Zuidzande (daar woonde de dokter, Ko Dikkenberg). De dokter was voor bijna iedereen dr. Kootje Dikkenberg uit Zuidzande. Een enkeling had dr. Jongasma uit Groede. Wanneer we 's avonds buiten speelden en er ging iemand naar Verduin, dan liepen we naar huis en zeiden dan: "Bij die familie is wel iemand ziek want die persoon ging naar Verduin." Dan zei moeder: "Dan ga je maar luisteren, dan hoor je zo de dokter komen." En jawel, enkele minuten later hoorde je al van in de buurt van Potjes Kootje Dikkenberg aankomen in zijn open DeSoto (kenteken K3875) met, voor die tijd, een geweldige snelheid (foto). Dat was een hele belevenis, want er waren nog niet veel auto's, en die van Dokter Dikkenberg was voor toen een bijzonderheid.

GEZONDHEIDSZORG

De mensen gingen niet vlug naar de dokter. Dat had verschillende oorzaken: er was praktisch geen geld voor, dokter Dikkenberg woonde in Zuidzande, de mensen waren harder op zich zelf en konden beter afzien. Je moest met de fiets, maar niet iedereen kon fietsen en zeker vrouwen niet. Dan moest je met de tram, maar dan moest je soms nog ver lopen naar de tramhalte. Je moet denken, velen woonden in de polder. Als je naar de dokter ging was je een deel van je loon kwijt, als je werk had. Als het niet anders kon en je moest bij de dokter terecht komen, dan begon dikwijls een lijdensweg. De meeste mensen lagen, wanneer ze in bed terecht kwamen in de bedstede, dikwijls in kleine huisjes met grote gezinnen. En natuurlijk praktisch zonder inkomen, soms iets van de Gemeente of Kerk. Er was een wijkverpleegster, Pleuntje van der Plicht, van het Groene Kruis om de mensen bij te staan. Normaal werd je thuis geboren en ging je thuis dood.

Dr. Dikkenberg uit Zuidzande was bij de mensen toen geweldig populair, evenals zijn vader, die vóór hem dokter in Zuidzande was. Die had een koetsier en paard en koets, maar dat was voor mijn tijd. Hij had onder de landarbeiders zulke arme klanten met grote gezinnen, dat ze bij ziekte de onkosten niet konden betalen. Zij mochten het dan met kleine beetjes proberen terug te betalen. Hij wist ook wel dat, wanneer mensen het hadden hij het ook kreeg. Er was toen bij de mensen over het algemeen geen grotere schande, dan schuld te hebben, die je niet kon afbetalen. Lukte dat niet, dan is het meermalen gebeurd, dat de dokter een streep door de rekening zette en het voor voldaan hield. Er was natuurlijk nog geen ziekte-verzekering zoals tegenwoordig.

In 1938 is in Cadzand dr. Timmer gekomen, begonnen in de voorkamer bij Piet van Luik in de Badhuisweg. De keuken was wachtkamer.

Moest er een operatie gebeuren, dat gebeurde niet zomaar, want voor breuken werden breukbanden gebruikt, een groot artikel toen. Voor ernstige operaties moest men naar het St. Antonius ziekenhuis in de Lange Straat in Oostburg. Dat was nog een echt Katholiek ziekenhuis met veel nonnen als verpleegster. De chirurg was Dokter Staverman uit Vlissingen. Die man heeft voor die tijd wonderen verricht. Je moet dat natuurlijk zien in de tijd en omstandigheden van toen, zonder al de moderne medische apparatuur en hulpmiddelen van nu. Het gebeurde dat midden in de nacht hij bij slecht weer met een vissersboot gehaald werd voor een spoedgeval. Hij opereerde ook nog in Hulst en Sluiskil. Heel veel mensen hebben hun leven te danken aan die dokter Staverman.

(foto St. Antonius Ziekenhuis in de Langstraat te Oostburg)

Daar er nog weinig werd geopereerd waren er veel breukbanden in gebruik. Dat wil zeggen door het zware werk van de arbeiders kwamen er veel breuken voor, vooral liesbreuken. Er werd daar nog weinig aan geopereerd omdat hier nog geen chirurg was die moest van uit Vlissingen komen en de dagen in het ziekenhuis was je zonder of in elk geval had je minder inkomen. Maar natuurlijk speelde de angst ook een rol. Er was bij de mensen nog weinig bekend over operaties, dus dan werd er maar een breukband gedragen die de breuk op zijn plaats hield. Je moet je eens indenken wat die mensen afzagen om met zo een breukband zwaar werk bij de boer te doen, bijvoorbeeld suikerbieten te steken en vlastrekken. Trouwens in de landbouw was toen alles zwaar werk, want alles was hoofdzakelijk handwerk. Mijn grootvader was dubbel gebroken dus aan beide kanten een liesbreuk. Mijn vader aan één kant. En die mensen waren er in die tijd veel.

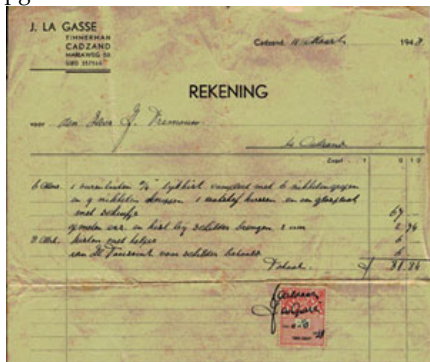
Mensen hadden geen douche en konden zich zelf niet goed wassen en er werd veel gezweet je kunt wel begrijpen hoe die breukbanden er toen soms uitzagen. De gebitten waren slecht en veel mensen hadden soms helse tandpijn. Er waren bijna nog geen tandartsen en daarvoor was zeker niet voor verzekerd. Dus veel mensen trokken zelf hun tanden of gingen dan maar naar de huisarts die soms de tand zonder verdoving trok, omdat de mensen bang waren voor de prik. Er werd toen dikwijls een borrel gedronken om de pijn wat te verzachten. Ook werd dikwijls 's avonds net zo lang aan die tand heen en weer gewrongen, met veel pijn, tot hij los kwam en dan werd er een touwtje aan de kruk van de deur gedaan en rond de tand, als dat kon, en dan gaf je een trap tegen de deur met je voet. Dan gebeurde het wel dat de tand er uit kwam.

Medicijnen werden dikwijls gekocht op de markt in Oostburg aan een kraam van een kwakzalver. De mensen geloofden er in en het was goedkoper. Maar de meeste keren was het natuurlijk weggegooid geld en soms maakte het de kwaal nog erger. Maar soms hadden ze er baat mee. En soms dachten ze dat het hielp en dat was dan ook goed. De mensen waren natuurlijk meer gehard en niet kleinzielig en flauw. Dat wil niet zeggen dat er niet veel geleden werd. In Eede was er toen een paardenslager die heette Taeye. Als er iemand veel ziek was met weinig vooruitzicht werd er gezegd die is voor Taeye. Als je vroeg waar iemand was, zeiden ze soms: "Hij is naar toeroet (Tornhout) om kal eiers (kalkoeneieren)."

BEGRAFENISSEN

De lijkdienaar was Daan Faas, later Wannes Faas en nog later Jan Brevet.

Wanneer iemand gestorven was gingen in het sterfhuis de gordijnen af of de luiken dicht. De spiegel (die haast overal boven de kachel tegen de schouw hing) werd afgedekt. Het lijk werd thuis opgebaard, wat in de zomer niet altijd even fris was, vooral in die kleine dijkhuisjes van toen. Als het gezin nog uit kleine kinderen bestond en het huisje te klein was, werd het lijk in het lijkenhuisje op het kerkhof opgebaard.

De timmerman kwam langs om de maat te nemen van het lijk en hij maakte een kist op maat. Ook van binnen werd door hem afgewerkt. Dan werd de kist door de schilder twee maal zwart gelakt. De kist werd dan afgeleverd en meestal werd dan ook het lijk door de timmerman en een helper gekist. Ik heb hier nog een rekening van timmerman La Gasse uit 1948 (foto links), dus eigenlijk later dan de periode voor de oorlog, waar dit overzicht in het geheel over gaat: 67 gulden voor de kist te maken, 2,74 gulden voor opmeten en kist bij schilder brengen, 6 gulden voor de schilder Toussaint, 6 gulden voor samen met helper kist bezorgen en het lijk kisten. Meestal stond de lijkstaf nog dikwijls twee dagen zonder koeling, gewoon op een paar schragen in de kamer of kete. Je begrijpt, met warm weer kon je soms de lijkenlucht buiten ruiken, want zonder goede ventilatie, hing er al een zware lucht in het huisje.

Was het te ver van het kerkhof, dan kwam de lijkkoets van Oostburg, een zwarte koets met twee zwarte paarden met zwarte kleden over hun rug en hoofd gedrapeerd. Als dragers werden mannen uit de buurt of straat gevraagd, dat kon je natuurlijk nooit weigeren. Het waren meest zes man. Als het te ver lopen was in een keer, werd er even stilgestaan en gewisseld.

(foto uit 1920 van de begrafenis van Wouter de Smidt sr.)

Bij een normale verhouding moesten de naaste buren op de begrafenis zijn. Er werd dan, wanneer de dragers gevraagd werden, bij gezegd of een hoge hoed gewenst was. Dan had je wel altijd een klein probleem, want de gewone arbeiders hadden meestal geen hoge hoed. Dus dan moest er een geleend worden, met het gevolg dat bij de ene je er een hele krant in de rand moest steken om hem enigszins te laten passen, terwijl bij de ander hij boven op zijn kop stond. Eigenlijk was het dikwijls meer een carnavalstoet, dan een plechtigheid.

De arbeiders hadden dikwijls maar één kostuum (hun trouwpak) en dat kwam alleen uit de kast met hoogtijdagen, zoals doop van de kinderen of begrafenissen en bruiloften. Die kleren waren dus dikwijls veel te klein geworden en liepen die mannen met te kleine jasjes en met te korte of te lange broeken, want soms waren de mannen door ouderdom al gekrompen, en dan voor die tijd heel ouderwets. Nu zou zo een stoet

lachwekkend zijn en je eigenlijk voor spot lopen.

Bij de rijkere, zoals boeren en notabelen, werd de wete gedaan. Dan kwam de lijkdienaar in zwarte kleding met hoge hoed aan iedere deur een heel epistel voorlezen dat door de familie en de lijkdienaar was opgesteld: "Hedennacht is overleden die en die.", en dan het hele epistel dat er op volgde. De tekst was toen nog doorspekt met veel godsdienstige woorden, omdat veel van de boeren nogal kerks waren. Dat was ook goed voor hun status van macht, die ze overal, waar het mogelijk was, lieten zien.

MOBILISATIE

In de mobilisatie waren in Cadzand gelegerd een Compagnie Infanterie, een Mitrailleur-Compagnie en een afdeling Veldartillerie (6 Veld). De soldaten van het geschut waren ondergebracht op Prinsestraat 14 en 22. De stukken geschut stonden naast de Prinsestraat 36, nu Antoon Kommers zijn garage. De paarden waren bij Van Iwaarden gestald (*foto links*).

Aan de kust was ook nog een afdeling van de Marine-kustwacht gelegerd.

Er waren twee militaire keukens, één naast hotel Duinbos in het sparrenbos (Rietema) en één ongeveer waar hotel Zeebad nu staat. Die heette 'Mopper Niet'.

Cadzand had toen twee sluizen, de zeesluis en de wachtsluis (waar nu het bruggetje is bij Vermeu). Die sluizen werden door de soldaten bewaakt. Later in mei 1940, toen

de oorlog begon, is de wachtsluis door de Belgen (Walen) opgeblazen. De wachtsluis is nooit meer herbouwd (*foto rechts*).

Twee meisjes uit Cadzand zijn met een militair getrouwd en zijn van Cadzand vertrokken; Lena Bareman met een sergeant De Ridder en Catherina de Die met Zwart.

Leendert Fremouw

bewerking: cadzandgeschiedenis.nl, Bert Voets

OPENBARE LAGERE SCHOOL omstreeks 1933

Een foto van de leerlingen van de openbare lagere school omstreeks 1933
Middelste rij, 6e van rechts: Betsie Misilje.

Bron:
cadzandgeschiedenis (foto ingekleurd)

SCHOOLFOTO ca. 1936

1e rij: Jan Verduin, Ko Vasseur, Ko Provo, Johan Provoost, Piet Ocké, Piet de Smidt, Daan Goossen, Jan Goossen, Bram van Houte, Cor Bron, Theo Brev, Ko van Houte, Adri de Neef, Piet de Hullu, Piet de le Lijs, Izaak v.d. Hooft, Jan Faas, Jas Buize.

2e rij: Henk Vasseur, Kees Provo, Frans Hamelinck, Willem de Die, Reinier v.d. Luyster, Izaak Luteyn, Piet van Luyk, Piet van Cruyningen, Ko van Ho Goossen, Jan de Back, Rein la Gasse, Marien Lekens, Leendert Fremouw, Piet van Akker, Piet v.d. Ameele, Jan de Lijzer, Rien de Lijzer, Piet Vasseur, N

3e rij: Toos Duinick, Willy Faas, Corry van Dale, Suus van Cruyningen, Lies Ocké, Lena la Gasse, Hanna de Bruyne, Jenny Verduin, Wanne de le Lijs, Tina Daddthijn, Jenny Leenhouts, Jopie van Dijke, Leida v.d. Hooft, Jopie Riemens, Marie van Houte, Lien den Dekker, Lien Masclee, Janni Verduin, K Faas, Leen Riemens, Lies van Iwaarden, Marie Rietema.

4e rij: Daan van Grol, Ko Focke, Jozien de Bruyne, Anna den Dekker, Jo Scheerens, Anna de Keuninck, Marie Mabelis, Nelly Baas, Lies la Gasse, Sanne de Back, Sanne Goossen, Suus Verduin, Marie Koster, Koos Leenhouts, Katriena Hamelinck.

5e rij: Lies Ocké, Betsy Misilje, Johan van Houte, Jas Buize, Tinus Robijn, Ko van Grol, Jan Brevet, Piet Leenhouts, Jacob Kools, Ko de Wolf, Frans Mind Goossen, Cor Manneke, Daan van Houte, Piet v.d. Luyster.

Leerkrachten: Juffrouw Versprille, meester Jan Brevet en bovenmeester Cornelis Neeteson.

BURGEMEESTER C. LE NOBEL

Programma der feestelijkheden ter gelegenheid van de installatie op 8 September 1936 van den Heer C. le Nobel als Burgemeester van CADZAND.

1. Eerwacht.
2. Feestcommissie.
3. Zangvereniging.
4. Gekroonde Fietsen.
5. Muziekgezelschap "Exelsior."
6. Deelnemers Volkspelen.
7. Mondharmonicaclub V.I.O.S.
8. Versierde Karren enz.

12.45 uur. Opstelling stoet aan de molen van W. Aalbregtse.
Te volgen route: Prinsstraat, Keuvelstraat, Mariaweg.

2 uur. Potjes. Ontvangst Burgemeester.
Terug: Mariaweg, Mariastraat, Achterweg; aldaar ontbinding.

3 tot 4 uur: Kinderspelen. Ringrijden te paard. weide Jac. Kools.

4 tot 4½ uur: Stoelenwedstrijd voor dames.

4½ tot 5½ uur P A U Z E

5½ tot 6½ uur Ringrijden per fiets, en Mastklimmen.

7 uur Koekhappen op de Markt.

7½ tot 8½ uur. Muziekuitvoering door "Exelsior".
Prijsuitdeeling voor:
Ringrijden te paard en stoelenwedstrijd bij S. Masclee,
Koekhappen en ringrijden per fiets bij Iz. Bron.
Mastklimmen bij Adr. Masclee.

8½ tot 9 uur Uitvoering Zangvereniging.

9 tot 9½ uur Muziekuitvoering door V.I.O.S.
Daarna optocht met lampions.

De uit Kampen afkomstige 27 jarige C. le Nobel (1908-1968) wordt in 1936 benoemd tot burgemeester van de gemeente Cadzand.

"Juist in die oude Zeeuwsche dorpen, waar een oude traditie de saamhorigheid zooveel hechter maakt, worden de dorpsfeesten nog zoo spontaan en algemeen gevierd. De installatie van een burgemeester is er een gebeurtenis, waar iedere inwoner aandeel aan heeft en de feestviering is er van een hartelijkheid, die uitdrukking is van de vertrouwelijke en gemoedelijke verhoudingen en vormen. Zoo heeft Cadzand de vorige week zijn nieuwen burgemeester, den heer C. le Nobel, een ontvangst bereid, die den nieuwen functionaris en zijn gemeentenaren nog lang zal heugen en een voorteken moge zijn van onderling vertrouwen en een toekomst van oprechte samenwerking."

Een feeststoet, met als thema 'Klederdracht', stelt zich op bij de molen van Aalbregtse en begeeft zich naar Potjes om de nieuwe burgemeester van Cadzand in te halen.

De muzikale begeleiding wordt verzorgd door mondharmonicavereniging V.I.O.S.

De heer C. Nobel (2e van links) en zijn verloofde Rie Ackerstaff (links) worden op Potjes ontvangen door het gemeentebestuur en vervolgens naar het gemeentehuis aan de Mariastraat/Keuvelstraat begeleid.

De overige personen zijn v.l.n.r. Adr. de Roo, Jan Pleyte, Jan Cruson, onbekend, Willem Fenijn (met snor, uit Groede). Vóór Fenijn staan Jas van Noppen en Jan Kools.

Tijdens een buitengewone vergadering volgt de installatie als burgemeester van Cadzand.

Op het bordes van het stadhuis staat bedankt burgemeester Nobel de bevolking voor de hartelijke ontvangst. Voor het stadhuis wordt een statiefoto gemaakt met het gemeentebestuur en de familie Nobel.

Met zijn kersverse bruid (gehuwd 29-1-1938 te Deventer) betreft burgemeester Nobel zijn gloednieuwe ambtswoning aan de Keiweg in Cadzand-bad.

Mei 1940 wordt Cadzand bezet. De eerste opdracht aan Le Nobel luidt het afbreken van 20 mitrailleurstellingen in de duinen en het inleveren van de wapens. In 1941 wordt zijn huis door de Duitsers in beslag genomen. Burgemeester Nobel heeft de evacuatie van de bewoners van het dorp kunnen voorkomen. Alleen de kustbewoners moesten verhuizen naar het dorp. Bij de bevrijding in oktober 1944 wordt zijn huis verwoest.

De positie van een (niet fascistische) burgemeester in oorlogstijd is moeilijk. Op grond van het landoorlogreglement, een internationaal verdrag, moesten zij tijdens de Tweede Wereldoorlog de bezetter bijstaan. Deze moest op zijn beurt de Nederlandse en Belgische wet en rechtsorde respecteren. Van dat laatste kwam niets terecht.

De burgemeesters stonden zo voor een dilemma; aftreden en worden vervangen door een fascist die nog meer schade aan zou richten, of aanblijven en gecompromitteerd raken door het ingaan op de Duitse eisen. Historici maken als het over de Duitse bezetting en de reactie daarop gaat, onderscheid tussen 'accommodatie' en 'collaboratie'. In het geval van accommodatie werken mensen samen met de bezetter met het strategische doel diens schadelijkheid voor de bevolking en maatschappij zo beperkt mogelijk te houden. Van collaboratie is sprake als er met de bezetter samengewerkt wordt om zelf voordeeltjes te krijgen of de bezetter een handje te helpen.

Afgezien van de door Rijkscommissaris Seyss-Inquart benoemde burgemeesters, die lid van de N.S.B. waren, zijn na de oorlog als resultaat van de zuivering 700 Nederlandse burgemeesters ontslagen. Hun gedrag was volgens het *Centraal Orgaan voor de Zuivering van Overheidspersoneel* niet in overeenstemming met de door de Nederlandse regering in 1937 gegeven richtlijn. Vriendschappelijke contacten met Duitsers telden zwaar.

De negatieve beeldvorming van de stadse Le Nobel kan mede beïnvloed zijn door de mentaliteit van de kleine

dorpsgemeenschap. Cees Le Nobel is met zekerheid nooit lid of sympathisant geweest van de NSB. Dit werd afdoende bewezen, kort na de Oorlog in 1946, uit N.S.B. registers (RIVO secties Walcheren & Zeeuws-Vlaanderen) en uit ca. 10 getuigenverklaringen van mensen die hem van nabij hebben meegemaakt. Cees Le Nobel werd volledig gehabiteerd!

Na zijn ontslag als burgemeester verhuist Le Nobel naar Utrecht. Na zijn scheiding keert hij in 1955 terug naar Zeeuws-Vlaanderen en vestigt zich in Oostburg. Met zijn eenmanspartij zit hij 6 jaar in de gemeenteraad aldaar. Cees Le Nobel overlijdt op 59-jarige leeftijd in 1968.

Bron:

Le Nobel History & Genealogy

Leendert Fremouw

Jan Cruson

cadzandgeschiedenis.nl

krantenbank.nl

diverse

GIDS VOOR
WEST-ZEEUWSCH
VLAANDEREN

GUIDE OF
WEST-ZEEUWSCH
VLAANDEREN

UITGAVE: NEDERL. UITG.- EN RECLAME BUREAU - HILVERSUM

AAN ZEEUWSCH-VLAANDEREN

JAN H. EEKHOUT.

Daar stooft een windeke
Langs de heg,
Er kwam een kindeke
Op m'n weg,
En met z'n mondeke, rood, zoo rood,
't Een leutig liedeke floot!

Daar liep een waterke
Voor mij uit,
Dat blonk en klaterde
Luid, zoo luid!.....
En tusschen 't riet, waar niemand het ziet,
Ging 't: ka.....rekiel!..... karekiel!.....

Ginds bij de huizekes
Laag en blond,
Veel popelpluizekens
Zwieren rond.....
En in een weideke zoefd' een zeis
Oo maanekes helle wijs!

Zoo ligt m'n wereldje
Kleem en bloot,
Een schitterpereltje
In den schoot
Van 't groot Heelal: Gods stralend gebied! —
En — velen weten het niet!.....

Luxe Brood- en Banketbakkerij
J. A. DUBOIS
Mariastraat M 52 - Cadzand

JE ADRES VOOR PRIMA TAFELBESCHUIT

HOTEL-RESTAURANT „T ZWIN“
A. BAAS — CADZAND — HAVEN — TELEFOON 4

Moderne inrichting — Prima consumpties — Steeds versche Zeevisch en Garnalen
Kamers voor Pension tegen billijke prijzen.

Magnifiek uitzicht op land en zee, gelegen aan de monding van 't Oude Zwin
in de nabijheid van 't moderne Knoeke. — Prachtig rustig strand, uitstekende
gelegenheid voor 't nemen van baden — Breng daar Uw vacantie door.

CADZAND

VOORWOORD.

Het is mij een aangename plicht en voorrecht tevens, een enkel woord te mogen schrijven ter inleiding van dezen Gids, die mede voor de gemeente Cadzand aandacht vraagt.

Uitgaande van de waarheid, dat onbekend onbemind maakt, juich ik van harte de pogingen toe, die er op gericht zijn „het land van Cadzand” voor het voetlicht te brengen, hetgeen het zoo alleszins verdient.

Wie een panorama van ongemeene bekoorlijkheid genieten wil, kome op onze duinen.

Eenerzijds ligt daar in eindelooze beroering de altijd indrukwekkende zee, anderzijds blikst het oog op een landschap, zóó vlak en wijd, zóó vol kleurschakeering, dat moeilijk zijn weerga gevonden zal worden.

Uit te noodigen tot een bezoek is de bedoeling van den Gids.

Mocht die bedoeling verstaan worden en velen hun schreden doen richten naar deze gemeente.

Iz. ERASMUS, Burgemeester.

CADZAND

Wie als vreemdeling voor de eerste maal in dat gedeelte van Zeeuwsch-Vlaanderen komt, dat in de wandeling „het land van Cadzand” wordt genoemd, zal ongetwijfeld getroffen worden door de rust, die er als meest kenmerkende eigenschap der streek heerscht.

Tot een van de vele pretentielooze dorpjes die hier liggen, behoort Cadzand, dat, verstoken van elke fabriekmatige industrie, geheel past in de lijst van deze landbouwstreek.

Van het ontstaan van het dorp is niet zoo heel veel bekend en zeker is er weinig te vermelden, dat voor den vreemdeling interessant is.

Evenals alle dorpen in de omgeving is Cadzand door goede, verharde wegen en langs drie kanten door een tramlijn verbonden met de omliggende gemeenten.

27

Het moet ongetwijfeld niet zonder bekoring zijn een rit te maken langs een der stille, zich vaak schilderachtig wendende Cadzandsche wegen, door een polderland, dat rijke korenoogsten draagt.

Wie de eenvoudige dorpsstraten van Cadzand doorwandelt met

Dorpsstraat.

haar goed onderhouden woningen, zal het zeker weldadig aandoen te zien, hoe rustig de menschen hier hun arbeid verrichten, vrij van alle nerveuse gejaagdheid en zal hij het waardeerren, dat geen andere geluiden worden vernomen dan die, welke onafscheidelijk zijn verbonden aan de uitoefening der diverse ambachten. De meeste vaklieden maken gebruik van moderne machines en hebben hun bedrijf met een kracht-installatie aangesloten op het laagspanningsnet der gemeente.

P. R. TOUSSAINT

MARIASTRAAT M 37

AANNEMER VOOR

ALLE BOUWWERKEN

MACHINALE HOUTBEWERKING

STEEDS ONTWERPEN VOORRAADIG VOOR ALLE DOELEINDEN

28

Ook de vrouwen weten haar handen uit de mouwen te steken. Velen harer, vooral de ouderen, zijn de oude klederdracht getrouw

Cadzandsche kledij (mode 1911).

gebleven en toosen zich nog met de fijn bewerkte kanten muts, de gouden oorbellen, mantel en zijden lint.

CAFÉ=RESTAURANT

HET AANGEWZEN ADRES VOOR
EEN GEZELLIG ZITJE IS BIJ

IZAAK BOONE
CADZAND - (DUIN)

29

Te midden van het ietwat onregelmatig gebouwde dorp staat de kerk der Nederl. Herv. Gemeente. Gesticht in de dertiende eeuw, bloot gestaan aan aanvallen van Watergeuzen, tijden medegemaakt hebbende van diep verval, is het gebouw in 1931 gerestaureerd en staat daar nu als monument van historische betekenis, bezocht door een telken jare toenemend aantal vreemdelingen.

Kerk.

Perry, Ostberg

De voornaamste bron van bestaan vormt de landbouw, die hier op hoogen trap van ontwikkeling staat. De meeste boerderijen zijn aangesloten op het laagspanningsnet, waardoor de landbouwers in staat zijn alle daarvoor in aanmerking komende werkzaamheden elektrisch te doen plaats vinden.

Bij de bewerking van het zware polderland, dat in den zomer met zijn rijpende granen een bijzonder mooien aanblik biedt, maakt de landbouwer gebruik van paarden, die behooren tot het zoo wijd vermaarde zware „Belgische ras“.

30

Boerderij. Pansy. Oostburg

Sterker evenwel dan tot het vlakke polderland met zijn aparte schoonheid, voelt de vreemdling, die hier komt, zich aangetrokken tot de zee. Cadzand is de meest zuidelijke badplaats van Nederland, een badplaats, met al de symptomen, die wijzen op ontwikkeling.

Strand. Pansy. Oostburg

RIJWIELEN!

GAZELLE en andere merken
AUTO te huur aan de laagste
prijzen

Beleefd aanbevelend.

A. VERDUIJN - CADZAND

Telef. No. 4

HOTEL „DE COMMERCE”

MARIASTRAAT M 50

CADZAND

TELEFOONNUMMER 3

ZALEN VOOR VERGADERINGEN

AANBEVELEND, A. VAN DALE

W. J. ROBIJN, SMEDERIJ

Mariastraat M 45 - Cadzand

Handel in IJzerwaren

Huishoudel. en Geëmailleerde Artikelen
Haarden, Kachels, Fornuizen, enz.

VOOP } Manufacturen, Dames-
en Heerenmodeartikelen

Uw adres:

C. van Houte - Cadzand M 46

Behalve in een duinenrij, die, hoezeer wat laag en smal, toch geenszins zonder bekoring is, mag Cadzand zich verheugen in een strand, zóó breed en hard en zóó zacht glooiend als weinig andere gemeenten bezitten en dat daardoor bij uitstek gelegenheid biedt tot baden.

De vreemdelingen die des zomers in de drie hotelletjes op de duinen verblijven of bij particulieren in het dorp hun intrek nemen, scheppen niet enkel behagen in een verfrisschend bad, maar maken gaarne een wandeling langs het strand, waartoe zoo geschikte gelegenheid bestaat.

Haven.

Parry, Oostburg

In Westelijke richting ligt, op een afstand van één uur ongeveer, Knocke, de laatste der Belgische mondaine badplaatsen, die als schakels in een keten aan de Belgische kust liggen.

Bij deze wandeling passeert men een getijhaventje, dat de duinenrij onderbreekt en dat ligplaats biedt voor de hoogaarden der garnalenvisschers.

In oostelijke richting, eveneens op een uur afstands, komt men te Breskens, waar zich de provinciale veerpont bevindt, waarmede 's zomers duizenden vreemdelingen worden overgezet naar het eiland Walcheren.

Bij deze strandwandelingen in de gezonde, prikkelende zeelucht

Gereserveerd voor
FA. WED. H. TOUSSAINT
Prinsenstraat M 10 - Cadzand

P. DE WOLF - CADZAND

PRINSENSTRAAT M 32

STEEDS RUIM GESORTEERD
IN ALLE MERKEN

HAARDEN - KACHELS - FORNUIZEN

HUISHOUDELIJKE ARTIKELEN

EN WASCHMACHINES

TEVENS GROF-, HOEF- EN KACHELSMEDERIJ
LANDBOUWWERKTUIGEN

Gereserveerd voor
P. FAAS
Hotel
Haven W 56 - Cadzand

wordt het oog steeds weer geboeid door het immer wisselende spel van wind en golven, door de altijd durende botsing van baren en paalhoofden.

Golfslag.

Parry, Oostburg

CADZAND

The stranger, who is coming for the first time at that part of West Zeeuwsch Vlaanderen, usually called „the land of Cadzand” will be struck by the rest in that region.

To one of the many unpretentious hamlets there, belongs Cadzand, without any manufactory, with only agriculture on very fertile polderland.

It is connected with the other villages by good roads and in three directions by tramway.

Many of the professional men are using modern engines for their business. Also the women know to put their shoulder on the wheel and many of them, especially the older ones, are still wearing their classic dresses with the cape of lace, the golden ear-drops and mantle with silk ribbon.

The church of the Reformed parish dates from the 13th century, was exposed to the attacks of the Beggars, and is renovated in 1931. So it is a historical monument, yearly visited by many foreigners.

Villa Leopold

Begin 1938 koopt de Belgische Generaal der Reserve Louis A.H. Boel een stuk bouwgrond in Cadzand. Generaal Boel was tevens burgemeester van de plaats Roucourt (B).

Het grondstuk van 38 bij 115 meter lag achter de duinen ter hoogte van het *Duunepadje*. Nadat half 1938 de bouwvergunning was verkregen, werd begonnen met de bouw van een villa met 3 verdiepingen. Generaal Boel hield persoonlijk toezicht op de bouw.

Het pand werd van alle gemakken voorzien, waaronder een periscoop. Hiermee kon vanuit de woonkamer uitgekeken worden op de zee en de scheepvaartbewegingen. Op de foto rechts is de villa te zien vanaf het *Duunepadje*. Boulevard De Wielingen en de gebouwen zijn nog toekomst.

Aangezien koning Leopold III geregeld te paard, vanuit zijn vakantievilla in het Belgische gedeelte van 't Zwin, op bezoek komt, en omdat de generaal een echte patriot is, wordt het pand Villa Leopold gedoopt. De villa wordt in gebruik genomen als vakantiewoning.

In de woonkamer is over de hele breedte een spiegel aangebracht, schuin in het plafond onder een hoek van 45 graden en ongeveer twee meter hoog. Schuin omhoog loopt een brede koker tot boven de dakramen, die royaal boven het duin uitsteken. De lichtstralen door de ramen, opgevangen door een brede spiegel in een hoek van 45 graden, die op zijn beurt de lichtstralen door de koker zendt op de spiegel in de salon. Deze periscoop toont een prachtig gezicht op de zee en het strand.

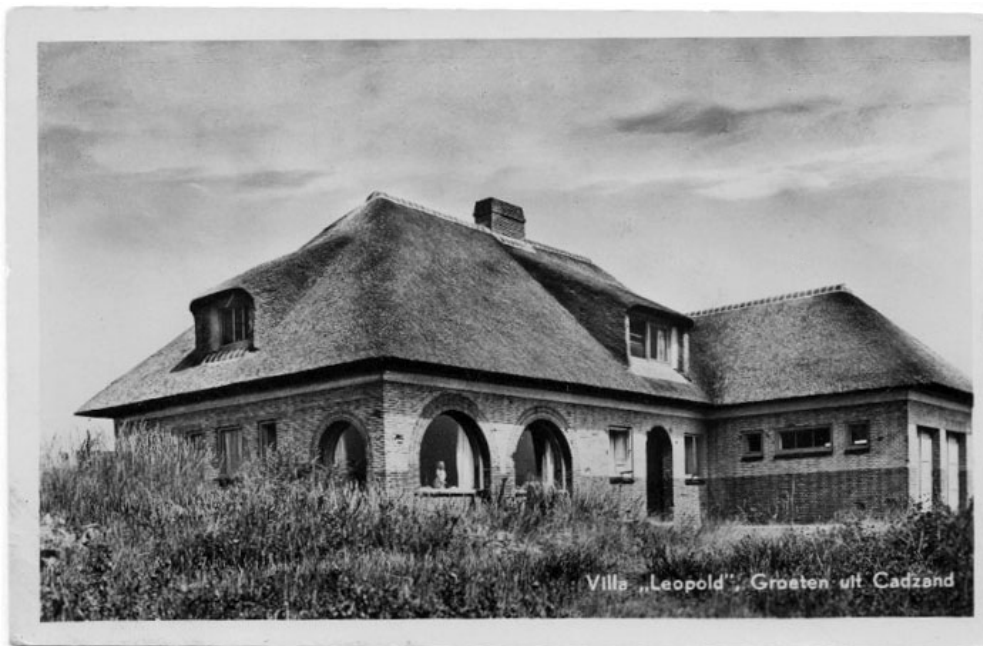
Onder het huis is een gerieflijke schuilkelder gebouwd met keurig ingerichte kamers en wasgelegenheden met waterleiding. Alles is ingericht voor een langdurig ondergronds verblijf.

Generaal Boel en zijn gezin brengen in 1939 slechts 3 keer een vakantie in Cadzand door. In mei 1940 confisqueert de Duitse bezetter de villa en neemt het in gebruik als officierswoning.

Er wordt behoorlijk huisgehouden in de villa, maar de genadeklap komt in oktober 1944 tijdens operatie Switchback. Door de beschietingen van vriend en vijand blijft slechts een ruïne over.

In 1945 wordt in opdracht van de heer Boel de villa weer opgebouwd. Bij (algemeen) gebrek aan bouw materiaal worden de oude bakstenen afgebikt en hergebruikt. Beschadigde stenen worden aangebracht met de onbeschadigde kant aan de buitenzijde. Er blijkt te weinig bruikbaar bouw materiaal voorhanden te zijn voor de wederopbouw van de villa met 2 verdiepingen. Besloten wordt om het pand met 1 verdieping te bouwen.

De familie Boels maakt echter geen gebruik meer van villa Leopold.

De Cadzandse familie Piet de Lijser krijgt de gelegenheid de villa te huren en in te zetten als dependance van (nood-)hotel Zeebad. Nadat hotel Zeebad zelf weer voldoende capaciteit had, wordt de villa in de periode 1950-1955 verhuurd aan de overheid, die er repatrianten uit het voormalig Nederlands-Indië in onderbrengt.

Na de dood van generaal Boel wordt in 1955 de villa verkocht aan de familie Groosman uit Sluis. Deze verbouwt de villa tot 2

vakantieappartementen. De buitenmuren worden gewit en de dubbele garage (*foto links boven*) wordt woonruimte (*foto rechts*). Bij een ingrijpende renovatie in 2008 is onder andere het rieten dak vernieuwd.

Villa Leopold heeft als bijnaam 'De villa van de Koning'. Nog steeds doet het verhaal de ronde, dat de villa eigendom van de Belgische koning Leopold III is geweest. Immers, de naam 'villa Leopold' zegt het al en tijdens de bouw van de villa in 1938 is koning Leopold III geregeld gesignaleerd in Cadzand.

Weliswaar stond generaal Boel in hoog aanzien bij de Koninklijke familie, maar de echte reden voor het bezoek was, dat het een leuk doel voor een paardenrit betrof. Koning Leopold III bezat namelijk sinds 1934 een villa in het Belgische gedeelte van 't Zwin.

De villa van koning Leopold III onderging een zelfde lot als 'onze' villa. In 1940 namen Franse militairen hun intrek in het pand.

Er werd veel vernield. Gedurende de oorlog vertrokken de Fransen en kwam de Duitse bezetter. Eind oktober 1944 was ook deze villa een ruïne.

Het domein werd teruggekocht door de vorige eigenaar, Compagnie Het Zoute, die de villa in 1952 weer opbouwde, maar dan als horecagelegenheid in het vogelpark.

In 2006 kocht de Vlaamse overheid het grondstuk met het pand. Omdat de overheid geen mogelijkheid zag het pand rendabel te maken, is het in 2009 gesloopt.

Bron:

Leendert Fremouw

Ben Misilje

Cie. Het Zoute.

J.H. Smit; Belevissen tijdens de tweede wereldoorlog

Mobilisatie

Nadat in 1933 in Duitsland de Nationaal-Socialistische Duitse Arbeiders Partij zich hoe langer hoe agressiever en oorlogszuchtiger gingen opstellen, werden in de omringende landen maatregelen getroffen. Nederland rekende erop dat het, evenals in de Eerste Wereldoorlog, niet in de oorlog zou worden betrokken. Daarom nam het een strikte neutraliteit in acht en sloot zich niet aan bij enig verbond. In feite werd het militaire apparaat slechts mondjesmaat bedeed, zo niet verwaarloosd. De maatregelen die werden genomen hadden hoofdzakelijk betrekking op de bescherming van de bevolking.

In januari 1936 kregen de burgemeesters in Zeeland van de commissaris der koningin jhr. mr. J.W. Quarles van Ufford een geheim schrijven in een verzegelde enveloppe toegezonden van een bekendmaking betreffende de houding welke de bevolking in geval van oorlog bij een inval van de vijand behoorde aan te nemen. Met die vijand kon niemand anders dan Duitsland bedoeld zijn. Het Departement van Defensie nam ook reeds zijn maatregelen door de gemeenten instructies te geven voor de mobilisatievoorbereiding, de vordering van paarden en motorvoertuigen en zo meer.

Zaterdag 16 mei 1936 werd voor de eerste maal in heel Zeeland een algemene oefening van de luchtbeschermingsdienst (LBD) gehouden.

In augustus 1936 kregen de gemeenten opdracht te zorgen voor een gemeentelijk plan voor de organisatie van de luchtbescherming en de inrichting van gemeentelijke uitkijk- en luisterposten. In 1937 kwamen daar nog richtlijnen bij voor het dragen en onderhouden van gasmaskers door de leden van de hulpdiensten. Daarnaast organiseerde de Maatschappij ter Bevordering der Geneeskunst in de winter van 1937-1938 cursussen pathologie en therapie der strijdgasvergiftiging.

Op 8 juni 1938 liet de commissaris der koningin aanwijzingen van vertrouwelijke aard uitgaan, waarvan alleen de burgemeesters, secretarissen, wethouders en hoofden van dienst kennis mochten nemen. Het betrof hier de houding van deze functionarissen bij een vijandelijke inval.

In de loop van 1938 werden in heel de provincie twee grote luchtbeschermingsoefeningen gehouden. Volgens de "Wet betreffende bescherming tegen luchtaanvallen" moest iedere gemeente een luchtbeschermingsplan hebben. De burgemeester had de bevoegdheid om bij het signaal "Luchtalarm" personen te vorderen, die zich onmiddellijk naar de verzamelplaats dienden te begeven. In het begin was het luchtbeschermingsplan een voorwerp van algemene vrolijkheid. Alles werd zó mooi in elkaar gezet dat iedere oefening moest kloppen. Aangezien alle berichten en voorbereidingen geheim gehouden werden voor de bevolking, zag deze de plotselinge noodzaak van die oefeningen niet in.

In Cadzand worden gelegerd de 14e Reserve Grenscompagnie (40ste Regiment Infanterie), een mitrailleur compagnie, de 6e afdeling Veldartillerie en een detachement van de Marine Kustwacht. De militairen worden ondergebracht bij particulieren. De veldartillerie heeft onderdak in de Prinsestraat 14 en 22. Het geschut staat geparkeerd in de Koolsweg en de paarden ondergebracht bij Van Iwaarden.

De mannen van de 14e Reserve Grenscompagnie worden gelegerd in de stal van boerderijen langs het kanaal, onder andere bij de familie Vermue. Zij bewaken de sluisen.

De Marine Kustwacht Post Cadzand staat naast de haven.

De sanitaire voorzieningen op de boerderijen zijn zeer beperkt. Er is geen waterleiding en buiten staat een watervat dat vanaf de keukenpomp wordt bijgevuld. De latrine is een gat in de grond met daarop een houten bak afgedekt met een paar planken waarin een gat was aangebracht. Daarnaast vormen een paar planken in hoekvorm het urinoir. Bij het aanbreken van het echte najaar met storm, hagel en nachtvorst wordt dit alles maar een koude bedoening.

De huiskamer is café Zeezicht van Louise Kippens met haar dochters. Het is daar altijd gezellig en warm en iedereen is er welkom, zonder consumptieverplichting.

De Marine Kustwacht heeft een eigen barak.

Er staat een militaire keuken naast hotel Duinbos en een keuken aan de voet van het duin onder het Badhuis met de bijnaam 'mopper niet'.

Twee meisjes uit Cadzand zijn met een militair getrouwd en zijn van Cadzand vertrokken; Lena Bareman met sergeant De Ridder, en Catherina de Die met soldaat Zwart.

... De bouw van keuken 'Mopper Niet' Het bergjen van een zeemijn bij het Strandhotel

In 1939 was de voorbereiding van de algemene mobilisatie in volle gang.

Op 24 augustus 1939 werd door de minister van defensie de voormobilisatie afgekondigd, ingaande de volgende dag. Personenauto's, vrachtwagens en autobussen werden gevorderd, in enkele gevallen ook paarden. De secretarieën van de gemeenten moesten onafgebroken bezet worden gehouden.

Ingaande 29 augustus 1939 werd de algemene mobilisatie afgekondigd.

Met ingang van 1 september werd bij Koninklijk Besluit het hele grondgebied van het rijk in staat van oorlog verklaard. De gemeenten dienden onverwijld alle armen van wegwijzers of richtingaanwijzers, paddestoelen en plaatsnaamborden te verwijderen.

Op 5 september werden de buitengewone dienstplichtigen opgeroepen. De minister van binnenlandse zaken gaf de burgemeesters in overweging op verschillende plaatsen in de gemeente de nationale vlag op platte daken van gebouwen aan te brengen, zodat overdag vanuit de lucht het grondgebied van Nederland herkenbaar was voor vreemde vliegtuigen.

Op woensdag 6 en vrijdag 8 september 1939 werd weer een grootscheepse luchtbeschermingsoefening gehouden, waaraan een eskader van drie vliegtuigen deelnam.

Diezelfde maand nog werden er richtlijnen voor de luchtbescherming op de scholen verspreid.

In de winter van 1939-1940 werd aan de Militaire Gasschool te Breda voor mensen uit Zeeuws-Vlaanderen een gascursus gegeven, die opleidde tot burgergasspecialist, beducht als men was voor oorlogsgassen (Eerste Wereldoorlog).

Op 8 november 1939 bepaalde de Commandant van het Militair Gezag in Zeeland, H. J. van der Stad, dat er geen vergaderingen, bijeenkomsten en optochten mochten gehouden worden zonder dat hij daartoe vergunning had verleend. Alleen kerkdiensten waren toegestaan.

Op 8 december 1939 kwamen er nadere gedragsregels voor de bevolking betreffende verlichting, verduistering en voertuigbewegingen.

Op 9 april 1940 werd gelast dat de uitkijken luisterdienst ononderbroken in werking moest treden. De commandoposten dienden doorlopend bezet te zijn. Die opdracht werd op 23 april weer opgeheven. Op 7 mei kwam er opnieuw een telegram dat de posten doorlopend bezet moesten zijn.

Uiteindelijk worden de militairen op 18 en 19 mei, het Nederlandse leger is dan al opgeheven, afgemarcheerd naar Breskens/Vlissingen en Oostende en voor een groot gedeelte op transport gesteld naar Engeland.

Met angstige spanning wacht men de dingen af die komen gaan!

Bron:

G. van Vooren

L. Fremouw

Cadzandgeschiedenis.nl, B. Voets

OPENBARE LAGERE SCHOOL, SINT NICOLAAS, 1939

december 1939, Sint Nicolaas in de gymzaal van de Openbare School aan de Prinsestraat.

1e rij: Corrie de Hullu, Christie vd Werfhorst, Els de Bruijne, Addie Plog, (sint), onbekend, Piet Datthijn, Rein la Gasse, Daan Ocké, Anton Aalbrechtse, Izaak de Bruijne.

2e rij: juf De Visser, Saar Fremouw, Sientje vd Walle, onbekend, Anneke Verduijn, Marietje Adriaanse, Jaantje van Akker, Jaap Ocké, Henk Brevet, (sint en piet), Marietje Faas, onbekend, Saar Ocké, onbekend, Annie de Bruijne, Jo Kools, Marie de le Lijs, Hanna Ocké.

3e rij: Wim Aalbrechtse, Saar Dubois, ? Stoutjesdijk, Sien vd Walle, Marie Minderhoud, {sint en piet}, Marietje Faas, Suus van Cruijningen, Jannie Verduijn Lies van Iwaarden, Jennie Scheerens, Marie Rietema, Corrie van Dale, Jo Faas.

4e rij: Henk van de Walle, juf Versprille, Lena Bareman, Adrie Capon, Ko Luteijn, Izaak van Dale, Huub Toussaint, Jan Riemens, Kees Riemens, Theo Brevet, Rinus Vastenhout, Daan Goossen, Bram van Houste, Jan vd Ameele, Piet Hamelink, Cor Brevet, Jan Goossen, Piet de Smidt, Cor Bron, Ko de Gardeijn.

bovenste rij: meester Bareman, Kees Riemens, onbekend, Bastiaan Steenhart, Adriaan van Dale, Jan Dubois, veldwachter Hubrecht van der Lijke.

Bron:

cadzandgeschiedenis.nl (foto ingekleurd)

1940-1944. Oorlog in het Land van Cadzand.

Op 29 augustus 1939 wordt de algemene mobilisatie afgekondigd. Per 1 september 1939 wordt bij Koninklijk Besluit Nederland in staat van oorlog verklaard.

De Tweede Wereldoorlog begint voor Nederland op 10 mei 1940 om 03.55 uur, als het Duitse leger in Limburg de grens oversteekt. De Marine Kustwacht Post Cadzand meldt al om 03.30 uur bombardementen op de vliegvelden bij Vlissingen en Knokke. In de voormiddag verschijnen Franse en Engelse torpedobootjagers in de Wielingen. In de namiddag worden diverse schepen aangevallen door Duitse vliegtuigen.

Michiel Bruinooge, die zojuist een constructiewerkplaats was begonnen, wordt als dienstplichtig militair naar Someren (N-B) gestuurd en sneuvelt daar.

Op 15 mei capituleert Nederland. Franse troepen komen aan in Cadzand. De Nederlandse militairen in Zeeland vechten door tot 17 mei. Op 19 mei geven de Franse militairen het bevel aan de Marine Kustwacht Post Cadzand en het 40ste Regiment Infanterie, die sinds augustus 1939 in Cadzand gestationeerd zijn, om Cadzand te verlaten. Zij wijken uit naar België.

De gloednieuwe auto van garagehouder Anton Kommers wordt gevorderd en in Duinkerken achtergelaten. De Nederlanders worden afgelost door Franse en Belgische(Waalse) troepen. Enkele dagen later trekken ook deze zich terug uit Cadzand. Op hun terugtocht wordt om onduidelijke strategische redenen door de Walen onder andere de wachtluis in het kanaal van Cadzand opgeblazen.

27 mei 1940 vestigen zich Duitse troepen in Cadzand. De soldaten worden bij dorpsbewoners ingekwartierd. Hotel Du Commerce wordt gevorderd en dient als hoofdkwartier. Eigenaar Sam Masclee opent noodcafé De Trompetter in de Prinsestraat. Alle hotels worden gevorderd voor gebruik als keukens of onderkomen voor (onder-)officieren. Aan het gevorderde hotel Noordzee wordt een uitkijktoren gebouwd. (foto links) Eigenaar Piet Faas vindt onderdak in de Mariastraat. Onder andere Villa Leopold (vanwege de periscoop), hotel Bosduin, het gloednieuwe huis van burgemeester Le Nobel in Cadzand-bad en hofstede De Elzenhof aan de Badhuisweg (het enige huis met stromend water) zijn voor de officieren.

De burgemeester krijgt als eerste opdracht de 20 Nederlandse stellingen in de duinen op te ruimen en de wapens in te leveren. Op de molen van Aalbrechtse aan de Badhuisweg wordt afweergeschut geplaatst. De Lagere School wordt opslagplaats van S-mijnen. De kerk wordt school.

(foto links) De kerktoren is waarnemingspost voor de Duitse artillerie 712 Infanteriedivision in Terneuzen (KVA A2). Deze staat in rechtstreeks telefonisch contact met het geschut in Terneuzen. Boven de ramen staan op de binnenmuren nog de richtafstanden naar boerderijen, kerken en de watertoren van Oostburg.

(foto rechts) In de tweede helft van 1940 spoelen 4 gesneuvelde militairen aan. Ze worden op het kerkhof begraven.

Op kleine incidenten na, verloopt de bezetting van Cadzand zonder slachtoffers. De Duitse militairen zijn veelal zelf boer en gaan het liefst terug naar hun eigen boerderij. De inwoners die in de voedselvoorziening werken kunnen veelal normaal op het land werken en zijn vrijgesteld van andere werkzaamheden. De Duitsers hebben daar baat bij, omdat ze vanuit het leger slecht of niet bevoorrad worden. De bevolking is daarom voorzichtig met levensmiddelen, want de Duitsers nemen alles in beslag.

(foto links) Op 7 november 1942 bombarderen de geallieerden 't Haventje. De situatie wordt grimmiger. 't Zwin en 't Haventje worden afgesloten met een staalkabel. Bram Baas brengt zijn vissersboot naar de haven van Breskens. Elke keer wanneer hij met een partij vis naar Cadzand komt, wordt deze op de markt bij de kerk verdeeld door de meest eerlijke inwoner van Cadzand, dominee Jan Talma, bijgenaamd Jan Vis-op-de-markt.

(foto rechts) Aan de Lange Strinkweg bij Basting worden op afstand bedienbare raketten W.G.40 geplaatst. De bouw van bunkers op de duinen is in 1943 gestart.

In 1943 wordt een mijnenveld aangelegd tussen de Noorddijk en de Lange Strinkweg. Het akkerland langs de Ringdijk Noord staat vol met 'Rommelasperges'. Palen worden in ruitvorm op ongeveer 25 meter afstand van elkaar geplant. Later zouden daartussen draadverbindingen met explosieven worden aangebracht. Deze palen worden Rommelasperges genoemd, naar de Duitse veldmaarschalk Rommel die opdracht tot plaatsing gaf. Ze moeten de landing van geallieerde vliegtuigen, zweefvliegtuigen en parachutisten voorkomen. De mitrailleur op de molen van Aalbrgtse bewaakt het gebied.

Arbeiders uit Oost Zeeuws-Vlaanderen en Vlaanderen en de plaatselijke brandweer worden ingezet om het strand van Cadzand te versperren met Rommelasperges; bovendien wordt het strand vol gelegd met mijnen om eventuele aanvallers de mogelijkheid te ontnemen om aan land te komen. Het saboteren en vertragen van opgedragen werk gaat heel goed. Veel op en neer lopen met palen en deze uiteindelijk met veel te veel water in het zand plaatsen werkt uitstekend: de volgende dag zijn die palen dan onder het zand verdwenen! Het begraven van gedemonteerde boerenwagens heeft ook veel effect. Geregeld

moet een inwoner naar de Ortscommandant in Oostburg en krijgt dan een straf opgelegd variërend van celstraf tot uitgaansverbod.

De bezetter heeft een zwarte lijst gemaakt van personen uit west Zeeuws-Vlaanderen met leiderscapa-citeiten, om deze in geval van grootschalige sabotage te arresteren, de kruisjes het eerst. Voor Cadzand zijn dit:

.....J. D. Bareman, Hoofd der School, M 86.

xxx J. Leenhouts, gem secr., C55c.

.....H. Timmer, arts, W53.

xxx G. Beun, caféhouder, Haven.

xxx P. Faas, caféhouder, Haven.

Aan de Mariaweg (Zuidzandseweg) staat een schijnopstelling van Duitse tanks. Het Badhuis wordt afgebroken, het draaibare 15cm kanon 'Max de Blaffer' en 3 vaste kanonnen worden geplaatst. Een enorm bunkercomplex wordt gebouwd op, in en achter de duinen, de Atlantikwall. De aanvoer van materialen gebeurt onder dwang door de S.B.M.

Begin september 1944 komen de geallieerden richting Zeeuws-Vlaanderen. Terugtrekkende Duitse militairen uit de wijde omgeving, die door Cadzand komen, vorderen paarden, wagens en voedsel. De zeesluis wordt opengezet, zodat de Passegeule overstroomt. Zeer tragisch is de executie op 5 september 1944 (Dolle Dinsdag) van vader Abraham en zoon Adriaan Mabelis uit de Strijdersgatpolder, die vrouw en dochter beschermden tegen misbruik door een dolgedraaide soldaat.

In oktober wordt de kust voortdurend gebombardeerd. De inwoners schuilen in hun kelder, de beide molens en diverse landbouwschuren. Er vallen 9 burgerslachtoffers. Veel vee is gedood en ruim 70 huizen, de kerk, de school en een aantal landbouwschuren zijn verwoest. Zelfs het kerkhof kreeg een voltreffer. de molen Nooitgedacht is zwaar beschadigd. Luchtfoto Cadzand 1944.

Op 28 oktober komt het Canadese 14th Field Regiment in Cadzand en neemt de kustverdediging onder vuur. Dat is het sein voor de Duitse militairen in Cadzand-dorp om zich gedurende de nacht terug te trekken naar Knokke.

Op 29 oktober 1944 wordt het verlaten Cadzand officieel bevrijdt door de Canadese infanterie, die uit de richting Nieuwvliet kwam, maar er wordt nog volop weerstand gepleegd vanuit de bunkers in de duinen.

Op 30 oktober zijn de bevrijders zelf het slachtoffer van 'friendly fire' aan de Rinddijk-Noord. Vier doden. De laatste Duitse militairen uit de bunkers aan de kust trekken via de Ringdijk-Noord naar Knokke.

MARINE KUSTWACHT POST CADZAND

Belevenissen vanaf 10 mei t/m 3 juni 1940, Marine Kustwacht Post Cadzand.
Aangeboden aan de Chef van de Marine Kustwacht te Amsterdam

Omstandig rapport van mijn belevenissen gedurende de dagen vanaf het moment van het uitbreken der vijandelikheden tot mijn terugkomst te Nieuwesluis, Breskens.

Vrijdag 10 mei. 03.30 uur. Vrij grote bedrijvigheid in de lucht. Korporaal Van Klinken wekt mij als er hevig geschoten wordt in de richting Vlissingen, wat, naar ik later verneem, bombardement is geweest van het vliegveld bij Vlissingen. Nu volgt ook een bombardement van het vliegveld Zoute (België) en dringt het tot mij door dat er ernstige dingen te gebeuren staan.

Als de wacht den 07.00 uur wordt afgelost door Korporaal Hoek is de bedrijvigheid in de lucht ten einde, maar de radio heeft ons kond gedaan dat ons land mede in de oorlog is betrokken. Korthedshalve vermeld ik niet telkens het aflossen van de wacht, alleen zij hier opgemerkt dat deze geregeld plaatsvond tot op het tijdstip dat ik de post verlaten moest. In de voormiddag melden wij aan Middelburg de komst van Engelse en Franse torpedobootjagers, ook twee Engelse vliegtuigen. In de namiddag enkele transportschepen geconvoeerd door geallieerde oorlogsschepen. De in de voormiddag gemelde Engelse torpedojager, wordt al spoedig aangevallen door een Duitse bommenwerper, maar (de bommen) treffen geen doel. Bij het invallen der duisternis stomen de transportschepen langzaam naar binnen, aangevallen door vliegtuigen welke hevig worden beschoten door de convoyerende oorlogsschepen. Nog zij vermeld dat een Duits vliegtuig ten 15.00 uur aan onze post voorbijgaat NO-ZW en beschoten wordt door de kustafweer ten weerszijden van de post opgesteld, het vliegtuig beantwoordt dit met mitrailleurvuur en zoeken wij dekking in de schuilkelder. Hr. Ms. Johan Maurits van Nassau, welke stoomt in westelijke richting vuurt ook op ditzelfde vliegtuig.

(Hr. Ms. Johan Maurits van Nassau was een Nederlandse kanonneerboot gebouwd in 1933. Tijdens de Duitse aanval op Nederland in 1940, lag de Johan Maurits op de rede van Vlissingen. Tijdens de eerste dag van de Duitse aanval, op 10 mei 1940, wist het schip een van de Duitse vliegtuigen die mijnen legde bij Vlissingen neer te schieten. In de namiddag van 10 mei kreeg het schip orders om op te stomen naar Hoek van Holland.

Op 14 mei werd door de Johan Maurits van Nassau de Duitse batterij bij Kornwerderzand (Friesland) onder vuur genomen. Later die dag ging het schip verloren bij een luchtaanval bij Callantsoog terwijl het schip probeerde uit te wijken naar het Verenigd Koninkrijk. De meeste overlevenden werden gered door andere schepen die naar het Verenigd Koninkrijk uitweken.)

Zo eindigt de eerste oorlogsdag nadat door mij de post 's morgens, in alarmtoestand was gebracht en alleen de geweren geladen en de tassen gevuld, de inventaris gereedgezet om zo nodig de post te moeten verlaten en daarvan in kennis gesteld de Kustwachtofficier Mijnheer Nieuwenhuis. Op order van de Directeur v/h Loodswezen te Vlissingen moeten de lampen van de Onderzoekingsdienst niet meer worden ontstoken.

Zaterdag 11 mei. Het is zeer druk met het verzenden van berichten, in het zicht komende schepen worden per kustwachtmelding gemeld en is de nationaliteit verkend, verder gemeld per blocnootbericht. Met de verzending van luchtwachtmeldingen gaat het niet vlug. Vaak was de tijdsduur van overbrenging wel 10 minuten. Er werd vaak gehoord Aardenburg of wel Terneuzen is voor. Een tweede konvooi stoomt op de middag naar binnen. Ten 18.00 uur wordt dit konvooi hevig bestookt met bommen uit vliegtuigen. Men scheen het vooral gemunt te hebben op het marineschip. Voor zover ik kon zien werd er geen enkel schip getroffen. Deze dag hebben wij vele berichten moeten overseinen van Commandant in Zeeland aan de bewakingsvaartuigen ook wel gesteld in Engels en Frans.

Zondag 12 mei. 1ste Pinksterdag. De nacht was vrij rustig geweest, behalve bedrijvigheid van vliegtuigen welke laag over het water (Wielingen) manoeuvreerden en die vermoedelijk magnetische mijnen trachten te strooien. 's Morgens al vroeg waren twee Engelse mijnenvegers aan het werk en zag ik hoe een geviste mijn ontplofte. Drie Duitse bommenwerpers naderden uit het oosten de post. De Engelse mijnenvegers halen de Engelse vlag neer. Bommen werden niet geworpen. Wij zochten dekking in de schuilkelder. Het vliegveld van Zoute (België) wordt opnieuw gebombardeerd. Om 11.00 uur hevige bommenaanval op de schepen ter rede van Vlissingen. Van een schip zag ik een hoge steekkolom opschieten en rookwolken van veroorzaakte branden. Verder behoefden wij de zondag geen dekking meer te zoeken. In de avond trachtten vliegtuigen weer de rede van Vlissingen te naderen, maar werden schijnbaar uiteengedreven door het afweergeschut van Engelse en Franse torpedobootjagers welke ten NO van de post in de Wielingen ten anker liggen.

Maandag 13 mei. 2e Pinksterdag 04.00 uur. Bommenaanval op Vlissingen, weer verscheidene branden. Een vliegtuig is vermoedelijk tot dalen gedwongen; een bom laat hij nog vallen in de duinen bij Dishoek en verdwijnt het toestel achter de duinen. Ook branden te zien in de richting Veere en Vrouwenpolder. Engelse mijnenvegers doen weer hun werk in de Wielingen. Ik laat nu een begin maken om onze uitkijkpost geheel te overdekken met een dikke laag zand, om beveiligd te zijn tegen scherven. Daarvan kennisgegeven aan de Kustwachtofficier en die informeert naar onze welstand.

In de namiddag en ook 's avonds moeten wij vluchten in de schuilkelder en zegt Middelburg (MKW telef. P) als de centrale moet worden verlaten, daarvan kennis moet worden gegeven.

Dinsdag 14 mei. Een uitvarend tankschip loopt ter hoogte van Zeebrugge op een mijn, dikke rookkolom stijgt van de brandende olie. Een Italiaans vrachtschip (uitvarend) wordt door bommen uit een vliegtuig aangevallen en zodanig beschadigd, dat het slagzij maakt en door de bemanning wordt verlaten. De sloepen buigen zich in de richting Zeebrugge. In de namiddag wordt een Franse torpedojager ter hoogte van de post met bommen bestookt, doch treffen geen doel.

Onze uitkijkpost is nu geheel overdekt. In peiling West op 4 mijl afstand zien wij een gezonken stoomschip, het achterschip steekt boven water uit. 's Avonds het internationaal bericht dat Holland zich overgeeft, alleen Zeeland vecht nog door. Het bericht zou of is vals, hoe het zij, Zeeland vecht door. De villa La Vigie (van Jean Hauwaert. Stond op de plaats van huidige Hotel Noordzee.) laat ik bewaken door twee Geniesoldaten en de Seiner van de wacht. Elk die de villa zou willen naderen zonder het wachtwoord te noemen, zal worden neergeschoten. Een man met geladen geweer, doet de wacht op de duinrand tegen mogelijke overval van parachutisten. De centrale is

stevig gesloten, elk die binnen wil, moet het wachtwoord zeggen. Weer grote bedrijvigheid in de lucht, afweer ter rede van Vlissingen. Geen verbinding meer met HLB Rotterdam.

Woensdag 15 mei. Een blocnootbericht van de Chef MKW welke aanvangt: "Er mag niets meer worden vernield." Naar aanleiding van dit telegram wordt door mij de Kustwachtofficier opgebeld en op een desbetreffende vraag antwoordt deze mij dat ik handelen moet naar de gegeven instructies.

Op de weg naar Cadzand is het druk vervoer van Franse troepen en gevechtswagens. Ook in de lucht grote bedrijvigheid van eskaders geallieerde vliegtuigen, om schijnbaar het Franse troepenvervoer te beveiligen tegen vliegtuigen van de vijand. Krijgen een HLB te Middelburg. De verbinding daarvan gaat niet naar wens. De meeste meldingen van vliegtuigen doe ik per blocnootbericht van de MKW-telefoonpost, wat zeer vlug gaat. Deze dag was betrekkelijk rustig.

Nog de overtuiging toegedaan dat Holland niet was overgegaan, want door mij wordt het telegram van de Chef MKW zo uitgelegd: "De verbinding Amsterdam en de posten is normaal, afgaande op het valse bericht van den vorige avond, dat er toen op enkele posten vernielingen waren verricht en dit nu weer zoveel mogelijk werd hersteld." Deze avond kenmerkte zich door zeer drukke berichtgeving en het wacht personeel bleek bekwaam voor hun taak.

Werd in de eerste dagen al eens vlug naar de schuilkelder gevluht, nu, ook als het druk motorgeronk was, ook wel mitrailleurvuur, men doorging met het verzenden van berichten, al, en dit mag ik niet verzwijgen, zag men duidelijk enige angst op hun gezichten. Hierop maakt enige uitzondering de Kustwachter J.B. Striekwold Stb no. 12508. Gaf ik al eens order te dekken in de schuilkelder, hij haastte zich daarvoor niet. Ook voor de correcte houding en daadwerkelijke steun van Korporaal H. Kroon Stb no. 886, heb ik niets dan lof in de reeks van moeilijke dagen en vaak spannende uren.

Donderdag 16 mei. De dag begint met een bommenaanval op Vlissingen, rookwolken stijgen op boven Middelburg. Alles wijst erop dat het werkelijke oorlogsrmoer meer en meer nadert. Breskens is nu geheel ontruimd zo werd mij bericht. De Kustwachtofficier Nieuwenhuis bericht mij dat ik mij met de manschappen, bij het eventueel verlaten van de post, moet melden bij Kapitein Van de Velden, van het 40ste regiment Infanterie te Cadzand. Dit was het laatste gesprek met de Kustwachtofficier,

nadat vooraf door mij aan de Kustwachtofficier was medegedeeld, dat door mij, na overleg met de Directeur v/h/ Loodswezen te Vlissingen, de mast van de Onderzoekingsdienst, alsmede de seinmast, de vorige dag zijn neergelaten om de post zo onzichtbaar mogelijk te maken. De beschikbare seinmiddelen zijn: de elektrische seinlamp en, mocht er onverhoopt geen stroom zijn, is nog beschikbaar de AGA-gasseinlamp.

De wacht wordt nog steeds gedaan. Door mij zijn de nodige voorzorgsmaatregelen getroffen bij eventueel luchtalarm. Nog is het geen enkele keer nodig geweest de slapenden te wekken, ik zelf leg mij te ruste in den schuilkelder, om zo nodig spoedig bij de hand te zijn. Als bij zonderheid zij hier nog gemeld, dat batterij Dishoek aan Korporaal Klinken de juiste ligging vroeg van onze post. Als de Korporaal mij dit meldt, heb ik gewacht of Dishoek zijn vraag nog eens herhalen zou, doch deze kwam niet meer. In de namiddag reed een auto met erop geschilderd "ORANJE BOVEN" tot nabij de post en trokken wij er gewapend op uit. Bij onderzoek bleken het vluchtende soldaten uit Bergen op Zoom te zijn (red: de Peeldivisie. In de middag van de vijftiende mei kwam het bericht dat alle naar Walcheren gevluchtte militairen van de Peeldivisie met veerboten en vissersschepen naar Zeeuws-Vlaanderen overgebracht zouden worden. Het zou getalsmatig om drie bataljons gaan. De overtocht liep echter direct al vertraging op door de in het water aanwezige mijnen, het opeisen van de benodigde scheepsruimte door de Fransen en de tegenwerking door de Franse legerleiding. De manschappen werden vervolgens in ongeregelde en ter plekke vastgestelde groepen gestationeerd in Cadzand en Retranchement. De bedoeling was dat deze militairen in het westen van Zeeuws-Vlaanderen tot een aantal compagnieën gereorganiseerd zouden worden en zich dan via de Belgische kust naar het zuiden moesten gaan begeven en waar mogelijk tot taak kregen de Belgische en Franse legers te gaan ondersteunen.).

Post Nieuwesluis had mij gemeld parachutisten te zien springen en was ons oog in het bijzonder daarop gericht.

Vrijdag 17 mei. In de richting Middelburg stijgen zwarte rookwolken op en is duidelijk het artilleriegeschut hoorbaar. Uit de richting Vlissingen nadert een vissersvaartuig VLS 3 en stoomt de haven van Cadzand binnen. Om op alles voorbereid te zijn begaf ik mij met enige van de jongens gewapend naar de plaats alwaar het vaartuig zal aanleggen. Het eerst stapt aan wal Luitenant ter zee 1e klas Hagen, die zich als zodanig legitimeerde, met nog vijf matrozen, gevluht uit Vlissingen. Mede is aan boord mijnheer Hagen zijn gezin, t.w. vrouw en twee kinderen. Het lag in de bedoeling, als zijn vrouw en kinderen veilig zijn, terug te gaan naar Breskens, alwaar het Commando Zeeland zich moet bevinden. Inmiddels is het vissersvaartuig aan de grond komen zitten, zodat deze niet meer de haven kan verlaten door vallend water. Voor de post ligt geankerd naar ik meen, de BR 38 en de loodsboot nr.8. Vanuit de richting Vlissingen naderen nog, naar ik meen, twee grijs geschilderde typen sleepboten. Een Duits vliegtuig naderde vanuit de richting Vlissingen wierp een zestal bommen uit naar de vijf daar vertoevende vaartuigen en een type trawler. Geen der vaartuigen krijgen een voltreffer, maar de meesten der bemanningen verlaten hun schip, vluchtend in de boten en komen aan wal, naar hun zeggen is niemand gedood of gewond. Evenwel schijnen op de BR 38 en loodsboot nr.8 nog mensen aan boord gebleven te zijn, want deze boten stomen naar de richting Zeebrugge. NO van de post liggen, schijnbaar verlaten, twee grijs geschilderde typen sleepboten en de type trawler. Ik tracht mij in verbinding te stellen met de Kustwachtofficier, deze is niet meer te bereiken en vraag ik het Kustwachtbureau en krijg ik ten antwoord dat dit niet meer bestaat. In overleg met Kapitein Van de Velden (40ste regiment Infanterie te Cadzand) besluit ik tot een gedeeltelijke terugtrekking, alleen de wacht blijft op de post. De anderen zoeken nachtverblijf op een boerderij meer landinwaarts, dit omdat er bij een eventueel bombardement zo min mogelijk slachtoffers zullen zijn. Luitenant ter Zee 1e klas Hagen komt mij nu mededelen dat hij het bevel van de post op zich heeft genomen en deel ik hem nu de maatregelen door mij genomen. Ook deze nacht, vooral op de eerste wacht, veel motorgeronk. De berichten van belang meld ik nu aan Kapitein Van de Velden, daar Commando Zeeland te Breskens niet te bereiken is. De wacht wordt te 01.00 uur afgelost.

Als een bijzonderheid van deze dag zij nog gemeld een bezoek nabij de post van Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Bernhard. Kustwachters De Pauw en De Rooij wisselden enige woorden met Zijne Hoogheid.

Zaterdag 18 mei. Al vroeg in de morgen komt op de post Luitenant-vlieger De Pauw bij Kustwachter A.C. de Pauw en weet te vertellen dat de Fransen in het algemeen terugtrekken. Door mij wordt gewaarschuwd Luitenant 1e klas Hagen. Deze stelt zich in verbinding met Kapitein Van de Velden. Mijnheer Hagen gelooft niet alles wat Luitenant-vlieger De Pauw heeft verteld, toch geeft hij order ons gereed te houden de post te verlaten. Een gedeelte van de bemanning slaapt op een boerderij en worden door mij naar de post geroepen. Ik handel nu volgens mijn instructies en vernietig alles wat geheim is, opdat het niet zou vallen in handen van de vijand. Mijnheer Hagen gaat met zijn gezin en vijf matrozen aan boord van de VLS 3, ons noodrantsoen wordt door mijnheer Hagen medegenomen. Ik had tevoren gezegd

dat wij nog nooddrantsoen hadden, niet vermoedend dat alles zou worden meegenomen. Het vissersvaartuig is naar Zeebrugge gevaren. 's Avonds was het vaartuig weer terug in Cadzand-haven, een gedeelte van het nooddrantsoen weer mee terugbrengend. De heer Hagen was met zijn gezin en nog twee matrozen op een der Hollandse schepen gegaan, welke de vorige dag na die bommenregen, naar Zeebrugge waren opgestoomd, om daarmee naar Engeland over te steken.

(Voornoemd stoomloodsvaartuig No. 8 werd in augustus 1939 ingericht als bewakingsvaartuig en in dienst gesteld als Hr. Ms. BV 30. Het bewakingsgebied van het schip werden de Zeeuwse wateren en haar basis werd Vlissingen. Tegen de avond op 17 mei 1940 bevond Hr. Ms. BV 30 zich met een aantal andere schepen op de Wielingen toen zij aangevallen werd door Duitse vliegtuigen. Terwijl de Duitsers bommen afwierpen en de schepen met boordmitrailleurs bestookten verliet de bemanning van Hr. Ms. BV 30 het schip. Stoker P. Reynhoudt, loodskwekeling S. van Rees en matroos C. Heijkoop bleven echter aan boord. Het drietal bracht vervolgens het schip veilig binnen in Zeebrugge, België. De drie werden later onderscheiden met het Bronzen Kruis met eervolle vermelding. In Zeebrugge kwam een welkome versterking aan boord in de vorm van een luitenant-ter-zee, vier matrozen en een stoker en het bewakingsvaartuig kon ontkomen naar Groot-Brittannië.)

Op Cadzand-haven wordt het een druk komen en gaan van Franse officieren, waaruit blijkt dat van een algemene terugtrekking der Franse troepen geen sprake is. Bewegingen van Engelse en Franse torpedobootjagers is zo goed als opgehouden, de berichtgeving is zo goed als niets meer. Commando Zeeland is telefoonnummer nr.10 te Sluis. Enkelen der manschappen worden wat zenuwachtig, maar nadat ik Commando Zeeland had opgebeld, tracht ik hun gerust te stellen door te zeggen: "Plicht doen tot het laatste, dat stelt gerust en blijven wij kalm afwachten.

Zondag 19 mei. De wacht wordt nog gedaan als gewoon. Ten 15.00 uur krijg ik van Kapitein Van de Velden bericht dat de Franse officieren bevel hebben gegeven dat alle Nederlandse militairen ten 21.00 uur Cadzand-haven moeten hebben verlaten. De levering van voedsel door de leveranciers heeft geheel opgehouden en krijgen wij eten van de keuken van Kapitein Van de Velden. Ten 20.00 uur verlaten wij allen de post, alleen het hoognodige, zoals een deken, meenemende en stel ik mij en de bemanning ter beschikking van Kapitein Van de Velden en ten 21.00 uur zijn wij allen op weg naar België. Enige wagens zijn voor het transport ter beschikking, een gedeelte gaat marcheren, later kan nog een wagen worden bijgevoegd, het transport gaat nu vlugger en komen we om 04.00 uur van de 20ste mei in De Panne aan.

Maandag 20 mei. Op datzelfde moment wordt het lichtschip 'De Wandelaar' gebombardeerd, later drijft het verlaten rond *(en strandt uiteindelijk bij Mariakerke)*. De Panne is vol met vluchtelingen en het kopen van levensmiddelen gaat niet zo gemakkelijk, tenslotte lukt het toch, 's morgens koffie met brood, 's middags fritten met sla. Kapitein Van de Velden zorgt voor nachtlogies, wij slapen in een der zalen van een hotel. Bij het avond-appel ontbreekt Kustwachter. J. Baas Stb nr.12806. Bij nadere informatie bleek dat deze te Oostende het transport had gemist, daar moest blijven en bevoegde zijde vernam dat hij vandaar op transport gesteld was naar Engeland.

(De mogelijkheid bestaat dat J. Baas tot de groep van 31 Mariniers behoorde die op 20 mei trachtte onder leiding van Luitenant ter zee der 3e klasse kmr G. Gallandat Huet met twee in zeer slechte staat verkerende houten vissersvaartuigen, de Wolf en de Bruinvisch, naar een Franse haven te gaan. De poging om te vertrekken, mislukte omdat van beide schepen de motoren warmliepen. In de loop van 22 mei tegen 18 uur verliet De Wolf opnieuw Oostende, met 30 man aan boord. In de nacht ontmoette men bij het einde van het mijnenveld een Britse torpedobootjager die De Wolf voorstoomde naar het lichtschip North Goodwin. Vandaar werd op 23 mei omstreeks 8 uur de Downs bereikt.)

Dinsdag 21 mei. De ganse dag in De Panne, al hadden wij 's nachts goed geslapen al was het op een harde vloer. Ik zorg voor de inkoop van levensmiddelen, moet lange tijd in de rij staan voor een bakkerswinkel. 's Avonds vertrekken wij en alle Nederlandse soldaten naar Sint-Idesbald, 2 km ten NO van De Panne. Vooraf zijn nog pogingen gedaan naar Frankrijk te komen, maar niemand wordt meer doorgelaten. De Nederlandse soldaten die tot Duinkerken waren gekomen, werden teruggestuurd. Onder dezen waren er ook die vanaf Duinkerken per schip op het transport waren gesteld en hoe dit schip is bestookt geworden met brandbommen. Vele doden en gewonden. Het schip kon op het strand worden gezet. Wij worden ondergebracht in Hotel Des Dunes te Sint-Idesbald. Weer slapen wij op een houten vloer, ik zelf werd een ledikant toegewezen.

Woensdag 22 mei. Het ontbijt bestaat uit scheepsbeschuit en reuzel, ook het middagmaal. Ik begeef me naar De Panne om wat brood en koek te kopen. De jongens welke zonder centen zijn geef ik 25 francs. Ik koop voor de jongens bekers om uit te drinken en voor elk een lepel. Bij het avond-appel ontbreken Korporaal J. van de Hoek Stb nr.7600, Kustwachter J. Zimmerman Stb nr.5538, A.C. de Pauw Stb nr.7313 en R. de Rooy Stb nr.7074.

Donderdag 23 mei. Bij het ochtend-appel ontbreken de bovengenoemde personen, hebben de wijk naar Nederland genomen. Bij het ontbijt krijgen wij nu brood met elk een blikje sardines, boter koop ik voor de bemanning. Ik koop wat pannen en ketels om het middageten te bereiden, erwtensoep, en 's avonds wat 's morgens is overgebleven van het verstrekte brood, aangevoerd uit de Belgische keuken, zo ook het middageten, ofschoon wij het zelf moeten bereiden, veel vlees wordt verstrekt. Alle burgervluchtelingen moeten het hotel verlaten, op last van de Belgische commandant; allen worden nu op kamers ondergebracht, slapen in een ledikant of op een matras op de grond. Bij dag hebben 3 jongens van mij de wacht tot het verrichten van werkzaamheden. Wij mogen het hotel niet verlaten, anders dan met toestemming van Kapitein Van de Velden. In de voormiddag een godsdienstoefening, geleid door een legerpredikant. Bij het einde zongen wij: "Mijn schild en mijn betrouwen". Zijn 's middags getuige van een luchtgevecht, een vliegtuig stort brandend in zee. 's Avonds kijken wij naar de verwoestende branden te Duinkerken. Ten 22.00 uur te ruste.

Vrijdag 24 mei. Bij het ontbijt brood met sardines. Jammer dat vele jongens der Infanterie zich niet naar behoren gedragen, de kamers niet goed schoonhouden, washandjes in de duinen wegwerpen, waardoor de eigenares van het hotel zich genoodzaakt ziet maatregelen te nemen, zoals wat ons ten gerieve was van de kamers weg te nemen. Ook het 'Cours' (binnenplaats) wordt zodanig verontreinigd dat deze gesloten wordt. Gemaakt wordt nu een latrine in de duinen. 's Middags rijstesoepp met veel vlees, 's avonds brood, boter en ham, wordt door mij gekookt.

Zaterdag 25 mei. Wij houden generaal schoonschip, tafels worden geschuurd en vloeren gedweild, vestibule geschuurd tot grote tevredenheid van Kapitein Van de Velden en de eigenares van het hotel. Onder onze werkzaamheden, een hevige kanonnade op Duinkerken een luchtgevecht boven Veurne en De Panne. Aldaar stort naar omlaag een Duitse bommenwerper, komt terecht op een huis, 10 doden en gewonden. De Duitse Omroep meldt het verheugende bericht: "Demobilisatie in Nederland".

Zondag 26 mei. Het ontbijt bestaat uit, brood, kaas en spek en krijgt elk zijn rantsoen. Niemand mag het hotel verlaten er is grote bedrijvigheid in de lucht en het heen en weer trekken van Franse en Engelse troepen.

Ten 10.45 uur een godsdienstoefening.

's Middags rijstesoepp, 's avonds scheepsbeschuit, koffie was er niet. Enkelen stellen zich tevreden met een glas water, anderen kopen limonade.

Van soldaten uit Duinkerken vernam ik enig nieuws van post Nieuwsluis, waaruit ik kon concluderen dat deze naar Zuid-Frankrijk zijn gegaan. Van Kapitein Van de Velden ontvangt elk een halve gulden, vanuit de kas krijgt elk van mijn jongens 10 franc. Maandag 27 mei. Na het ontbijt bommenaanval op de verbindingsweg (hoofdweg). Boven Veurne stort een Duitse bommenwerper neer.

Het broodrantsoen bestaat uit 20 ons brood voor 18 man, 's middags lekker warm eten, rats. Op de zolder van het hotel brachten wij zandzakken voor brandbommen te doven.

Dinsdag 28 mei. Om 04.00 uur alarm. Engelse troepen worden ingescheept ter hoogte van het hotel. Vrezende een Duits bombardement verlaten allen het hotel, de weg op naar Veurne. Op last van de Belgische autoriteiten moeten allen weer naar het hotel terug.

Een munitiechip komt voor de wal, wordt gelost. Duitse vliegtuigen trachten dit te beletten. In de namiddag een aanval van vliegtuigen op Sint-Idesbald, 12 doden en gewonden, ook twee Nederlandse soldaten. Een Nederlandse matroos uit Vlissingen, Van de Helden, wordt door scherven gewond en naar het hospitaal gebracht te De Panne.

Waterleiding en licht werkt niet meer. Wij brengen de nacht door in een kelder van een leegstaande villa wat meer van het strand af.

Woensdag 29 mei. Sint-Idesbald wordt beschoten door Duitse artillerie, de keuken, tot nu toe in de openlucht, wordt ondergebracht in de kelder van een leegstaande villa. Het inschepen van Engelse troepen vindt nog steeds doorgang, bemoeilijkt door vliegtuigaanvallen, die beschoten worden door het afweergeschut van Engelse torpedojagers. De net ingescheepte Engelse troepen op kustvaarders, worden onder vuur genomen door Duitse artillerie. Het brood is weinig wat we krijgen. 's Middags goede rijstesoepp. In de winkels zo goed als niets meer te kopen. 's Nachts slapen we in de kelder.

Donderdag 30 mei. Zoveel als het kan houden we het hotel nog schoon. Vier granaten vallen bij hotel Des Dunes. Een Engelse soldaat wordt gedood, ter plaatse begraven en een kruis geplaatst. Vanaf Sint-Idesbald tot De Panne, langs het strand, een file van auto's die zijn achtergelaten en in het water staan. Wij zitten nu midden in de vuurlinie. Zoveel het kan, gaat het eten nog geregeld, de middagpot is goed.

Vrijdag 31 mei. De gehele dag inscheping en aftocht van Engelse troepen en begint ten 22.30 uur het bombardement op Sint-Idesbald.

Zaterdag 1 juni. Het bombardement duurt voort tot 05.00 uur. Te 09.00 uur bezetten de Duitse troepen Sint-Idesbald en om 10.00 uur afmars naar Holland. Die dag marcheren wij ongeveer 40 km, 20 km vanaf Brugge per auto. Jammer gaan de wagens waar de jongens van Post Cadzand gezeten waren door naar Gent, terwijl ikzelf niet verder kom dan Brugge.

Zondag 2 juni. Die voor Zeeuws-Vlaanderen marcheren nu via Maldechem. Bij het kruispunt naar Maldechem neem ik afscheid van Kapitein Van de Velden. Te Eede bracht een wagen ons naar Terneuzen. Mijn dienstboekje wordt afgestempeld door de Duitse Commandant onder mededeling dat ik militair af was. 's Nachts slaap ik bij een der burgers in Terneuzen.

Maandag 3 juni. Van Terneuzen ga ik dan eens per fiets, dan lopend, ook wel per auto en bereik ik ten 20.00 uur Breskens.

Dinsdag 4 juni. Ten 09.00 uur mij melden bij de burgemeester van Breskens, die mijn dienstboekje aftekent en stempelt.

B.P. Baaij
Sergeant-Majoor Kustwachter Stb. No 32
Marine Kustwacht Post Cadzand

Bron:
NIMH, Nederlands Instituut voor Militaire Historie
B.P. Baaij
F. Hubrechtsen
L. Fremouw
www.go2war2.nl
Van Badhuis tot Boulevard, Peter de Lijser
G.T.M. van den Hombergh; Een terugtocht zonder perspectief. Peeldivisie 1940.

S.B.M. in de Tweede Wereldoorlog

In Mei 1940 werden 4 bruggen, waaronder 2 trambruggen opgeblazen. De verbindingen met België werden stopgezet. Gelukkig waren er bij het personeel van de S.B.M. geen doden en gewonden te betreuren.

De S.B.M. werd verplicht een bijdrage te leveren aan de oorlogsvoering ten behoeve van de zo gehate overheersers. Daarbij werd een zware verantwoording gelegd bij de leiding en de medewerkers van hoog tot laag en werden - speciaal na de invasie in Normandië in 1944 - grote risico's gelopen.

Eén van hen, Co Vasseur uit Cadzand:

Op donderdag 17 mei 1940, vroeg in de morgen, kwam de politie bij mij aan de deur en deelde mij mede, dat ik, samen met 5 collega's, in opdracht van de Nederlandse regering Duitse joden en gevangenen genomen N.S.B.'ers moest transporteren in de richting van Frankrijk. Nederland had gecapituleerd en de Duitsers trokken snel op, de Franse, Engelse en Belgische soldaten voor zich uit jagende, gesteund door een superieure luchtmacht. Daarnaast waren de wegen overspoeld met duizenden vluchtelingen, zodat de ellende niet te overzien was. Onze instructies, voor zover die al zin hadden, faalden. Eten werd eerst na drie dagen verstrekt. Ik bleef in contact met mijn collega Focke. De 4 andere collega's raakten wij kwijt. Zij zijn allen in Engeland gekomen en hebben de oorlog overleefd.

Wij strandden in Béthune (Fr), een plaats tussen Bologne en Arras, te midden van bombardementen, midden in de vuurlinie met na 3 dagen de capitulatie.

Daarna getracht met 2 vrachtauto's weer richting Zeeuws-Vlaanderen te gaan. In De Panne (B) moest ik mijn vrachtauto in de duinen achterlaten, Focke de andere in Popperinge (B). Wij kregen oude fietsen en keerden ongedeerd op 1 juni 1940 weer in onze woonplaats terug.

In 1942 nam het aantal passagiers, arbeiders en militairen, door de werken aan de kustverdediging aanzienlijk toe. Met weinig materiaal voor onderhoud en een bovenmatig vervoer werd de lijn zo goed en kwaad als het ging onderhouden.

Enkele voorvallen:

Vanuit de stoomtram Breskens - Maldeghem spuwden twee meisjes naar een Duitse soldaat. De Ortskommandant te Oostburg bestrafte de kinderen met drie dagen hechtenis. In Breskens - waar de meisjes woonden - werd een waarschuwing aangeplakt, waarin met strenge straffen werd gedreigd in geval opnieuw een lid van de weermacht beledigd zou worden.

Op het traject Cadzand-dorp - Cadzand-haven werd een paard, dat tussen en naast de rails liep te grazen, doodgereden. Het bleek het paard van de commandant te zijn. De verantwoordelijke oppasser verdween heel spoedig naar het oostfront.

In 1942 werd door de bezetters een begin gemaakt met de aanleg van versterkingen langs en achter de kust, vooral in het gebied tussen Breskens en het Zwin. Dat bracht aanvoer van veel materiaal en arbeidskrachten met zich mee, waartoe de tram het aangewezen vervoermiddel was.

Langs de hele kust hadden de Duitsers een eigen telefoonleiding aangelegd, deels onder de grond, deels er boven. De trambaan tussen Cadzand-dorp en Cadzand-haven werd bovengronds gekruist door die kabel. Door de wind was de kabel wat slap komen te hangen. Toen een tram met machinist Vreeke en treingleider Baert om de hoek kwam, konden zij niet tijdig remmen en werd de telefoonkabel stuk gereden. Ogenblikkelijk snelden militairen toe met het geweer in aanslag. Het was sabotage. Baert werd tegen de muur geplaats en dacht dat zijn laatste uur geslagen had. Gelukkig kwam een officier erbij, die inzag dat er van sabotage geen sprake was. Op de locomotief teruggekeerd verklaarde Vreeke dat hij niet wist wat te doen, weg rijden of fluiten.

s' Nachts reden er dikwijls lange goederentrans met militaire goederen naar de kust. Dat gebeurde natuurlijk in het duister. Op een keer is een rangeerder, die op de eerste wagon stond, door een laaghangende telefoonkabel van de Duitse Weermacht in het donker van de wagon getrokken en voor de wielen van de tram gekomen. De tram duwde in dit geval een hele rij wagons van Cadzand naar de kust. In de bocht, bij de Vlamingpolderweg, is het gebeurd. De stoker-rangeerder was een zekere Schouten.

Op een zondagmiddag werd voornoemde treingleider Baert van huis gehaald om een tram te begeleiden, die met kiezel voor de bunkerbouw was geladen en naar Cadzand-haven moest worden gebracht. Op de locomotief ging een Feldwebel mee ter begeleiding. Bij het rangeren in Cadzand werd de régulateur van de stoom fors opengetrokken, waardoor de machine doorsloeg. De tendeur raakte kapot, wat ook de bedoeling was, en was verder rijden onmogelijk. Baert raakte in gevecht met de Feldwebel, die sabotage veronderstelde. De ijlings gealarmeerde Grüne Polizei wist de vechtenden te scheiden. De Feldwebel werd op het matje geroepen.

Op een avond kwam machinist J.D. Musson met een trein met kolen op Cadzand-dorp. Er kwam een man naar hem toe, die vroeg of de kolen voor de Duitsers waren. "Dat klopt" zei Musson. De man vertelde dat zijn vrouw al jaren ziek was en dat hij niet wist hoe de winter door te komen. "Trommel maar een man of 5 bij elkaar", zei Musson, al stonden zo'n 50 meter van hen enkele S.S.ers op wacht, gelukkig onzichtbaar door enkele huizen en bomen. De machinist en treingleider gingen bij een kennis op de koffie en gaven de mannen een half uur de tijd om te lossen. Toen ging het verder in de richting van Sluis. Tussen Cadzand en Retranchement werd gestopt en werden de putten in de lading van de wagons weggewerkt. In Draaibrug stond de chef de tram op te wachten. Hij zei water en bloed gezweet te hebben, maar dat het goed werk geweest was.

In de loop van 1943 zijn de Duitsers in versneld tempo aan de verdedigingswerken begonnen aan de kust vanaf Breskens tot aan de Belgische grens. De arbeidskrachten kwamen voornamelijk uit de kanaalzone (Kanaal Gent-Terneuzen) en wel hoofdzakelijk uit het Belgische gedeelte Zelzate - Gent. Zij werden gevorderd door de beruchte organisatie TODT, die met de aanleg en uitvoering van de verdedigingswerken belast was. De arbeiders zagen kans door langzaamacties het tempo zeer laag te houden.

De Belgen hadden het, wat levensmiddelen aangaat, veel moeilijker dan de bevolking in West Zeeuws-Vlaanderen. Echter in België waren nog artikelen voorhanden, die in Zeeuws-Vlaanderen niet meer te krijgen waren, zoals dweilen, zeep, goede vegers, zeemlappen, tabak en zelfs de veel gevraagde fietsbanden. Er ontstond een uitgebreide ruilhandel, waarbij bovengenoemde artikelen werden gewisseld voor broodbonnen. Bij bakker Brakman uit Nieuwvliet stroomde aan het begin van de dag de winkel vol met Belgen die stapels broodbonnen inleverden. Aan het eind van de dag kwamen zij het brood ophalen, vaak met hele zakken tegelijk. Er kwam o.a. een man uit Eecloo die elke dag een volle zak brood kocht. Dat brood ging dezelfde dag nog vanuit Eecloo naar Parijs. Dat lukte, omdat op Duitse auto's, die elke dag naar Frankrijk gingen, vaak Belgische chauffeurs reden.

Er stonden dikwijls mannen van de C.C.D, (Crisis Controle Dienst) om te kijken wat je vervoerde in je tas in verband met zwarte handel. Piet Robijn had stiekem een varken geslacht en bracht iets van vlees met de tram naar zijn dochter in Sluis. Hij kon de tram zonder controle in. Had hij nu niks gezegd, maar toen de tram begon te rijden zei hij "Ziezo het gevaar is geweken". De vent naast hem zei "Doe je tas eens open" en hij werd alsnog gepakt.

=====

Op 4 September 1944 werd het gehele vervoer stopgezet, overeenkomstig de instructies van de regering in Londen t.a.v. het functioneren van de spoorwegen.

De tramlijn bleef echter tot de bevrijding door de bezetter in gebruik voor militaire doeleinden, onder andere met de hulp van personeel van de S.B.M., dat gedwongen werd het bedrijf gaande te houden. Het is ook mogelijk dat medewerking werd verkregen van pro-Duitse elementen.

Voor 's nachts werd alles naar de kust vervoerd, veel bouw-materialen voor de bunkerbouw, maar ook militair materiaal zoals stukken geschut en munitie. Om die reden vielen de eerste granaten in October 1944 ook op en in de nabijheid van de tramrails waarmee in Cadzand de eerste twee burgerslachtoffers vielen (Jaap Verburg en Bram van Akker bij bombardement op 8 October 1944).

Bij de bevrijding van Cadzand in oktober/november 1944 was al een gedeelte van de tramlijn rond Cadzand gedemonteerd en naar de Oostfront in Rusland gebracht. De weegbrug Cadzandria werd door de bevrijders gebruikt als keuken. Daarnaast stond een zoeklicht opgesteld.

Bron:

De Geschiedenis van de Stoomtrammaatschappij Breskens - Maldeghem, J. Stroeve JEz., 1984.
Leendert Fremouw.

ZWARTE LIJST verzetsbeweging (1940-1944)

Uit een tas van een Duitse politieman werd een papier ontvreemd door een lid van de ondergrondse (Oostburg). Het is overgeschreven en weer teruggestoken. De burgers op de lijst moeten gearresteerd worden ingeval van grootschalige sabotage. De kruisjes geven aan wie als eerste opgehaald moet worden. De overschrijver is in zijn werk gestoord, waardoor de lijst niet helemaal compleet is.

Aardenburg:

xxx A. J. Catsman, grossier, Markt 25.
xxx L. Cauwels, jachtopz, Boogaartstraat.
...x P. de Bruijne, oud-onderwijzer, Weststraat.
xxx J. Joosse, kommies. Oude Kerkstraat.
xxx C. W. Joosse, kommies, Oude Kerkstraat.
xxx F. Sam, slager, Weststraat.
xxx H. de Vries, caféhouder, Weststraat 8.
xxx B. Haaksman de Koster, Tuimelstr.
xxx J. Gille, Paardenmarkt M6.
..xx C. M. van de Broecke, boomkw, Weststraat.
..xx P. J. Corthals, conducteur, Draaibrug.
..xx J. van Helden, electricien, Weststraat.
..xx Th. Overmaat, burgemeester, Markt.

Biervliet:

xxx J. Bom ?, ambtenaar, Oordstraat 191.
xxx J. Everts, ambt t sec, Weststraat.
xxx W. Fortuin, tandarts, Noordstraat. 187.
xxx P. Pilaat, arbeider, Noordstraat. 184.
..xx J. Ongenae, caféhouder, Noordstraat.
...x P. van Hijfte, koopman,

Breskens:

..... J. Adriaansen, Molenwater 16.
..... J. J. Boidin, winkelier, Dorpstraat 129.
..... A. J. Cambier, aannemer, Duinstraat 1.
..... W. C. Carels, sigarenhandelaar, Spuiplein 9.
..... L. A. Cijssouw, architect, Dorpstraat 14.
..... J. H. Erasmus, Scheldekade 5.
..... J. A. van Gijs, Molenwater 33.
..... J. van de Heuvel, Molenwater 23.
..... V. van Houte, Dorpstraat 52.
..... J. Jansen, ambtenaar, Vogelenzang 2a.
..... H. C. de Jonge, Groote Kade 13.
..... P. N. Kruithof, leraar, Dorpstraat 78d.
..... A. W. Leenhouts, Boulevard 130.
..... G. van Melle, adj. Dir., Langeweg 3.
..... C. de Pré, hoofdonderw, Dorpstraat 87b.
..... De Smit, Boulevard 45.
..... S. A. de Smidt, boekh., Dorpsstraat 89.
..... H. Sonneveld, Van Zuilenstraat 9.
..... C. Tazelaar, Spuiplein 11.
..... J. A. de Vlieger, Dorpsstraat 99.
..... F. A. Vroon, kolenhandel, Scheldekade 1.
..... M. de Winde, grossier, Dorpsstraat 71.
xxx W. Karels, schilder, Spuiplein.
xxx J. Sonneveld, dir. S.B.M., v Zuilenstraat.
xxx L. van Dijke, rentenier, Langeweg.
xxx Pr. de Miliano, hotelhouder, Scheldekade.
xxx W. Klaaijsen, slager, Dorpsstraat.
..xx J. Adriaansen, Z Voederh., Molenwater.
..xx S. Smit, voorman van Melle,
...x J. Tazelaar, ambtenaar S.B.M.,
...x P. Brugge, zwarthandelaar, Schoondijkse weg.

Cadzand:

..... J. D. Bareman, Hoofd der School, M 86.
xxx J. Leenhouts, gem secr., C55c.
..... H. Timmer, arts, W53.
xxx G. Beun, caféhouder, Haven.
xxx P. Faas, caféhouder, Haven.

Groede:

..... D. Haak, dierenarts, Ring A 348.

..... J. P. Schippers, houtfabr, Ring A 16.
xxx S. Schijve, Loondorser. Nieuwvlietsestraat.
xxx J. de Cap, slager, St. Bavodijk.
xxx P. Wolfert, zwartehandelaar, Breskense. Straat.
xxx P. de Bois, zwartehand. Hoenderweg.
..xx R. van Quekelberghe, A T S, Bleekstraat.
....x G. Brakman, kapper, Noordstraat.
..... Th. Bosschaart, rentenier, Rinstraat.

Hoofdplaat:

xxx P. Provoost, koopman, Breskense Weg.
xxx A. Provoost koopman, Breskense Weg.
xxx A. Dockheer, gem. secr.,
xxx J. Spinnewijn, hoofdonderwijzer, A36.
xxx P. Cornelis, koopman, A84.
..xx A. Groosman, smid, Dorpsstraat 125.
..xx J. Vinke, hoofdonderwijzer, A43.

Oostburg:

xxx J. Mijs, notaris, Hennequinstraat 2.
xxx I. A. Brakman, ger Volks., Gratemastraat.
xxx A. J. Bronswijk, drukker, Brouwerijstraat.
....x I. Buskop, arts, Nieuwstraat.
..... Deurloo, onderl. Mar.[festgenommen].
....x C. Foudraïne, apotheker, Markt 32.
.....A.H. v.d.Hoek, Bredestraat 51.
xxx A. Hoolhorst, leraar, Walstraat 26.
xxx J. Germing, Brouwerijstraat. 35c.
.....P. Groenewegen, Breedestraat 24.
....x A. W. Jansen, bankier, Brouwerijstraat.
xxx A. W. Moojen, Oude Haven.
xxx H. J. Nauta, Brouwerijstraat 13.
....x H. A. Laman de Vries, Oude Haven.
.....J. Prins, hoofdonderwijzer, Breedestraat 4a.
.....J. Kus, insp. bel., Langestraat 17.
xxx J. C. Huisman, Ford garage.
.....Adriaansen, grossier, Oudestad 12.
xxx Wondergem.
xxx F. Sondag.
....x J. A. van Baal.
..xx G. Prins
..xx B. Cristiaansen.
xxx F. Oort.
....x A. de Hullu.
xxx J. H. van Kampen.
xxx M. Mabesoone.
xxx A. van der Plank.
xxx W. A. Catsman.
xxx F. de Smet ?
..xx J. van Male.
....x H. H. de Lozanne.
..xx Cor Schijve.
....x J. Simon.
xxx I. van Cruijningen.
....x L. Schippers.
.....P. Smallegange.
....x Th. Huisman.
xxx H. Enkelaar.
xxx J. van Dongen.
....x W. A de Ruijg.
....x J. Sanderse.
....x F. Cristiaansen.
xxx P. Brakman.
xxx P. Catsman.
....x J. Smeets ?

Waterlandkerkje:

xxx J. Jansen, metselaar, C 57.
xxx Joh. Lensen, landarbeider, B 7.
xxx A. de Poorter, kapper, C b4.
xxx A. Quist, landbouwer, B 25.
xxx D. P. Kotvis, Sped Angest., C 62.
..xx M. Poissennier, postbode C 18.

...xx D. willemsen, landbouwer, C 39.
....x G. van Yperen, predikant, C 7.
....x A. Volmer, molenaar, C 4.
....x P. Vermeulen, hoofdonderwijzer.

Schoondijke:

xxx G. Wilschut, onderw., Sasputstraat.
xxx J. Moerland, boekhouder, L Heerenweg.
xxx A. vd Heuvel, gep loods, L Heerenweg.
...xx P. de Paauw, winkelier, Kerkstraat.
xxx J. van Baal, kapper, Kerkstraat.
...xx C. Cijssouw, zwartehandelaar, Willemsweg.

Sluis:

xxx H. van Mazijk, notaris, Kapellestraat.
xxx J. Fokke, landbouwer, Antwerpsestraat.
xxx M. F. de Vos, kommies, St Annastraat.
xxx P. de Feijter, Snr zaadhandel, Kade.
xxx A. J. Bevelander, Dindagstraat 20.
xxx P. de Visser, werkman, Zuiddijk 5.
xxx Abr. v d Ameele, gepensioneerd Indië Officier., St Annastraat.

...x J. P. van Horck, schilder.
.....A. Bogaart, gem. opzichter.

.....L. Sweerens, electricien.

.....A. Laco, veearts.

.....H. Beun, gepensioneerde postbode.

.....P. Jansen, tramconductor.

.....F. de Paauw, radiodistributie.

.....J. Barensse, ambt. Crisis Controle Dienst.

.....P. Boes.

.....Hier is men blijkbaar gestoord bij het overschrijven en zijn snel de spullen terug in de tas gedaan. Zo is Sluis niet compleet en misschien ontbreken er nog meer namen.

Een aantal personen werkte individueel. Zij gaven informatie over stellingen en troepenbewegingen door aan de verzetsbeweging. De gegevens werden met onzichtbare inkt tussen de regels van een onschuldig briefje geschreven. Onderstaande brief is van Leen Becu uit Cadzand. De witte regels vormen een onschuldig briefje, de bruine regels (met onzichtbare inkt) geven de informatie die van belang is.

Zou je goed willen opletten of de staf van de 165^e Divisie onder
 generaal Daser in Middelburg blijft? Zoals je weet, zijn
 wij tot de conclusie gekomen dat deze divisie zich nu oot
 behalve over Walcheren, Noord- en Zuid - 29 Augustus '44.
 Beveland, over Zeeuwsch Vlaanderen uittrekt. Zou je erachter
 kunnen komen of deze divisie ook onder het Armeekorps van G.I.L.S.
 behoort? Ha die Sam! Weet je ook waar de staf van Gilsa ligt
 (in België, ²⁰² maar waar.) Men meldde mij een bericht van een generaal
 der artillerie, SALMOTT zoals afgesproken, laat ik je hierbij even weten
 aan Middelburg. Heb je van dien naam gehoord? Waar komt die man
 vandaan? Dat wij het allen goed maken. De reis was lang en vermoeiend.
 Zijn de werperbatterijen nog tusschen Nieuwoliel en Cadtrand? Hoeveel?
 Behoorden maar dat hoort er nu eenmaal bij als je eens echt vacantie
 deze tot de 712^e Divisie? Kan je nog eens nagaan of van de 165^e ook
 onderdeel wilt houden. De kinderen zijn nog niet uitgepraat over de
 in België liggen? Welke onderdeel thans in Zeeuwsch Vlaanderen?
 Was het prachtige wandeltochten in overtochten die zij gemaakt hebben.
 personeel van die 36 stukken O.S.P.A.K. gewoon W.H. personeel? Of hoe?
 Hoe kom het is heerlijk te zien en brandig te zien. Ook Bep leeft
 je aan 6^e Divisie? Waren er van deze divisie geen andere die
 bij jullie? Deze tijd ook goed gedaan. Hoeveel groene marine
 infanterie ligt er in heel Zeeuwsch Vlaanderen? Alleen die 200
 man in Cadtrand. Hoe gaat het jou inmiddels? Wij hopen je gauw weer
 lijkt me te weinig. Kan je soms nog naam en plaats van herkomst van
 de inspecterende ²⁰² eens te zien. Laat in elk geval maar spoedig een van je horen. ²⁰²
 generaal te weten komen? Rijsoord lijkt me toch niet waarschijnlijk ²⁰²
 Partelijke groeten van ²⁰²

202

Jan.

VII.

Kan je op de stekkaart aanduiden / coördinaten of omschrijven
waar precies gelogen zijn: de stellingen Zwarte Polder, Groene
Waterloo, Richtkoten? In welke daarvan staan artillerie
batterijen? Zijn de artillerie batterijen uit Groede (Cabruc
Cadrand Mieuwvliet / Marolleput) Sluis () alle weg
Hoo neen welke zijn er nog? Graag precies te beantwoorden.

- Ik ken thans kustbatterijen (marine) te
1. Cadrand (16,04 / 52,75) 4 stukken 20cm.
 2. 500 m. ten Westen hiervan 3 stukken Engelsch 9cm gesch.
 3. Bij Mieuwe Sluis. Waar precies? (is dat wel juist)
 - 4.

Bij Bouskens te 6,75 / 55,35

Zijn deze batterijen er nog alle?

Ben je al in België geweest? Ben heel benieuwd
naar de verhalen. Schrijf me eekter voordien.

Zou je als er iets te bespreken valt, op Vrijdag 8 Sep
nog ans in Bergen op Zoom kunnen komen? Ik kan ook er

Beste grachten
Geld komt apart 7.

na statiepost
f 115.50

ATLANTIKWALL

De Marine Küsten Batterie (M.K.B.) in Cadzand-Bad.

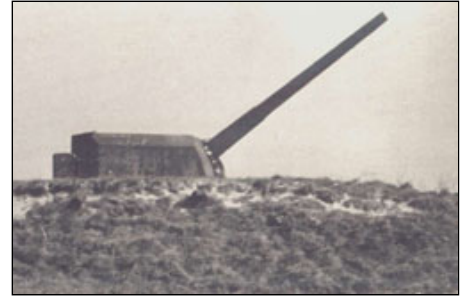
De kustbatterij bij Cadzand behoort tot de Festung Schelde-Süd die loopt van Breskens tot Knokke-Heist in België. Vanaf 31 januari 1944 is het gezag waar de kustbatterij onder valt de Marineartillerieabteilung (M.A.A.) 203 waarvan het hoofdkwartier gelegen is in Cadzand-Bad.

De kustbatterij bestaat uit vier 15cm-kanonnen van het type S.K. C\28 met een bereik van 30km. Drie 15cm-kanonnen staan in bunkers gericht op de Westerschelde (*foto links*).

Eén 15cm-kanon staat in open opstelling (*foto rechts*). Zijn bijnaam is Max de Blaffer. Max staat op de

plaats van het Badhuis, is 360 graden draaibaar en heeft een bereik tot aan het Leopoldkanaal. Vanwege de moderne bewapening en vuurleidingsapparatuur is deze batterij de belangrijkste binnen de Festung Schelde-Süd.

Aan de kustbatterij zijn toegevoegd 2cm-Flakvierling-38 (*foto*) en 2cm-Flak-38 luchtafweerkannonnen, 10 mitrailleurs en mortieren.

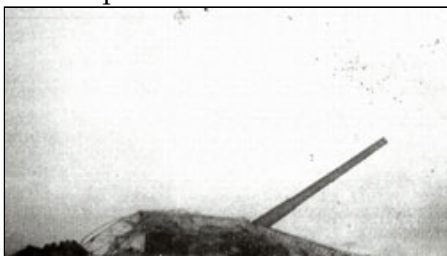
In, op en achter de duinen worden 150 bunkers gebouwd.

Verdedigingswerken zijn er in de vorm van mijnevelden, prikkeldraadversperringen en 1 x 60 cm en 2 x 150 cm zoeklichten.

Bij de kustbatterij was ook een Würzburg Riese (radar) in aanbouw, welke wegens gebrek aan onderdelen op 5 september 1944 door de Duitsers werd vernietigd.

Vanaf september 1944 worden de kustbatterijen binnen de Festung Schelde-Süd bedreigd vanaf de landzijde. Er wordt daarom besloten om een kanon uit de kustbunker op het duin te plaatsen zodat in totaal twee kanonnen in open opstelling staan. Hierdoor kunnen ze deelnemen aan de strijd landinwaarts en toch nog steeds voor de kustverdediging zorgdragen.

Het nadeel van deze methode was dat de stukken geschut kwetsbaar zijn voor lucht-aanvallen. Ter camouflage

worden bij dreiging van een luchtaanval de lopen omlaag gericht en een net over de kanonnen gespannen. Het vaste kanon is bij verplaatsing zodanig beschadigd, dat het onbruikbaar werd.

In totaal voert de RAF 1733 luchtaanvallen uit op de gehele Festung Schelde-Süd, waarbij vooral zware bombardementen zijn uitgevoerd op Breskens.

Bron:
cadzandgeschiedenis.nl

CADZAND IN OORLOGSTIJD (1940-1944)

door Leendert Fremouw

In Cadzand hebben tijdens de oorlog '40-'45 heel veel Duitse soldaten gebivakkeerd. Dat kwam, omdat Cadzand aan de kust lag en de Duitsers bang waren voor een invasie, die ook gekomen is, maar in Frankrijk.

Hitler gaf in 1942 bevel aan veldmaarschalk Rommel om de hele kust te versterken met bunkers, de zogenaamde Atlantikwall, en de stranden en landerijen vol te zetten met allerlei soorten versperring de z.g. Rommelasperges.

Toen was Cadzand niet alleen vol met soldaten, maar ook met arbeiders die moesten werken aan de kustverdediging. Zo was op een zekere tijd de lagere school gevorderd en lag vol met arbeiders uit het oostelijke deel van Zeeuws-Vlaanderen. Ook kwam iedere dag nog een tram uit het oostelijke deel arbeiders brengen, de Todt-tram, genoemd naar de Duitse bouwkundige Ir. Fritz Todt, die verantwoordelijk was voor de bouw van de kustverdediging. Die arbeiders kregen eten vanuit hotel De Schelde, later (op Dolle Dinsdag 5 sept. 1944) in brand gestoken (foto links), dat gevorderd was door de Duitsers en dienst deed als onderkomen voor de weermacht. De keuken werd ook gebruikt als centrale keuken voor de arbeiders. In de keuken werkten verplicht of vrijwillig vrouwen.

Veel Belgische arbeiders kwamen iedere dag naar de kust om er te werken aan de bunkerbouw, loopgraven en dergelijk oorlogswerk. Ook de eigen bevolking moest zijn steentje bijdragen. Die moesten met laag water bomen met de brandweer in het strand spuiten (foto rechts). Op de akkers werden door burgers, bewaakt door soldaten, sparren geplant en met draden verbonden om de zweefvliegtuigen tegen te houden bij een eventuele geallieerde invasie. De boeren moesten paarden en knechten leveren om de bouwmaterialen zoals zand, grint en cement in de duinen te brengen en om de bomen, die met de tram tot de kust aangevoerd werden, op het strand te slepen.

Eerst was er een plan om de gehele bevolking, zeker ouderen en kinderen, verplicht te evacueren, maar dat is niet doorgegaan. De bevolking moest wel een steentje (een grote steen) bijdragen aan de verdedigingswerken. Alleen de kustbewoners moesten verhuizen naar het dorp. Men heeft altijd beweerd dat de toenmalige burgemeester Kees le Nobel er voor gezorgd heeft, misschien wel aan de borreltafel, dat de bevolking niet weg hoefde. Het alternatief was dat we dan wel moesten werken voor de weermacht. Je moet eens denken, in een kilometers brede strook hier langs de kust was haast iedere boerderij omgebouwd tot militaire vesting, waar overdag en soms 's nachts aan gewerkt werd. Ik zelf heb aan al die werken ook mee moeten doen.

Mijn taak was onder andere iedere middag van hotel De Schelde een grote ketel soep halen en naar een leeg huis brengen; dat stond ongeveer op de plaats waar nu hotel Zeebad staat. Vroeger heeft de fam. Meeuwssen er nog in gewoond. Daarna was het een paar maanden noodcafé van Piet de Lijser en Marie Eversdijk. Dat was toen in gebruik als schaftlokaal voor de arbeiders.

Ook moest ik verschillende keren voor de weermacht met paarden en bandenwagen (een wagen met luchtbanden) 's avonds naar Sluis voor de bevoorrading. Dan ging er een soldaat mee met geweer en moest ik in Sluis op het abattoir vlees halen. Dat abattoir was een eind tussen Sluis-centrum en de rotonde naar Heille en was van de fam. Smorenburg. Ik moest dan ook altijd brood, fruit en groente meenemen, dat werd op het tramstation gehaald achter de wallen waar nu een parking is. Op een bandenwagen was een bankje om te zitten en dat kon je opklappen en dan had je een ruimte voor wat gereedschap. Als we dan over de Stellendijk kwamen richting het haventje, kon het gebeuren dat de lucht vol vliegtuigen was op weg naar Duitsland. Als het heldere maan was gebeurde het wel eens dat ik onder de bomen moest gaan staan, zo bang als die Duitser was dat die begeleidende nachtjagers ons zouden zien. Hij sprong dan van die wagen af en kroop onder de bomen. Als er dan iets kort bij mij stond dat ik gemakkelijk in dat kastje onder mijn kont kon stoppen deed ik dat, b.v. een krap druiven. Ik moest dat brengen in hotel Noordzee boven op de duinen, dat was niet afgebroken en daar hadden de Duitsers zelfs nog een toren aan gebouwd (foto).

Op een zekere avond moest ik met mijn bandenwagen naar de tramwissel in Cadzand-dorp, waar nu de winkel van Petra is (*P and T chocolate and presents*) en er werden een soort nieuwe wapens, raketten van het type s.W.G.40, op mijn wagen geladen. Er werd nog stro rond gedaan voor het schokken. Onder bewaking van verschillende soldaten moest ik die vervoeren naar de boerderij van Jozias Basting in de Lange Strink. Daar werden die ingegraven en zo nodig elektrisch ontstoken. Ze werden met krat ingegraven in de richting waar ze eventueel naar toe moesten; dat was het Zwin. Daar moesten ze terechtkomen bij een eventuele invasie. In de Zwinmonding konden ze geen mijnevelden leggen in verband dat het steeds verandert, of ze zouden bloot spouwen of diep komen te liggen. Later is het onweer er eens ingeslagen en is er een stel ontploft en op het strand terecht gekomen. Van slachtoffers is niks bekend.

Die raketten waren ook op de boerderij van Brakman in Nieuwvliet (foto links) en langs de Lodijk buiten Zuidzande ingegraven. Ze zijn hier in Zeeuws-Vlaanderen, zover ik weet, niet gebruikt. Ik heb die dingen later beter leren kennen toen ik als soldaat drie jaar bij de explosieven-opruiming was (foto rechts).

In het leslokaal in de kazerne van de E.O.D. (Explosieven Opruimingsdienst Defensie) in Culemburg liggen ze ook, heb ik nu gezien.

FIFIE (1941)

Toen ik in 1941 het tweede jaar naar de ambachtsschool ging was de school haast helemaal gevorderd door de Duitse weermacht. Alleen de praktijklokalen zoals de smederij, bankwerkerij, schilderszaal, het timmerlokaal en de directeurskamer waren nog vrij. Voor tekenen en andere bijvoorbeeld theorievakken moesten we elders in Oostburg zijn. Tekenen deden we in het gebouw van de Velo wasmachines dat stond in de Zuidzandsestraat waar nu de Oud Gereformeerde kerk staat, en theorie kregen we in een noodbarak in de Brouwerijstraat en op nog een paar adressen. Ook conciërge De Ridder had nog een kamer.

Zo kon het gebeuren dat je met verwisseling der lessen een andere groep tegen kwam, allen te voet. Dus je kunt begrijpen dat de directeur doodsangsten uitstond dat hij de praktijklokalen ook zou moeten afstaan. Dat zou het einde betekenen van de school. Dat zei hij ook dikwijls

tegen ons en vroeg ons dan om de Duitsers zo weinig mogelijk te ergeren want er waren er op een gegeven moment misschien wel tweehonderd soldaten in en om de school gelegerd. Met hun voertuigen en wapentuig was het een hele drukte.

In mijn klas zat een jongen, een zekere Fieret uit Breskens; die werd altijd Fifie genoemd. Zijn ouders waren N.S.B.-ers, maar voor ons als schoolkameraad was het geen verkeerde jongen. Daar het hoofdkwartier in Oostburg was (de H.B.S. aan de Breedestraat) kwam er in Oostburg dikwijls hoog bezoek van de Duitse weermacht.

Op een zekere dag kwam ook zo'n hoge piet naar de ambachtsschool. Voor het schoolgebouw stonden honderden soldaten streng in het gelid met het geweer aan de schouder. Het was tussen schooltijd dus wij stonden met onze rug tegen de muur van de school de zaak af te kijken.

Toen de, ik denk een generaal, klaar was met inspectie trad die naar achter en de commandant ging voor de troep staan en riep: "DAS GEWEEHRRRRR!" En toen gebeurde het. Uit het jongenskeeltje van Fifie klonk hard "Ab!", direct gevolgd door het veel hardere "AB!" van de Duitser. Ik dacht dat die Duitser ontplofte. Gelukkig ging de schoolbel dus wij naar binnen.

Later bleek dat de directeur natuurlijk geweldig heeft moeten praten om de school open te houden. Hij heeft ons allemaal, Fifie in het bijzonder, nog eens flink gewaarschuwd. De directeur was Jan Kok, iedereen noemde hem Jan Boord, omdat hij altijd van die hoge stijve boorden droeg. Wij snotneuzen vonden toen dat hij nog al ouderwets en streng was. Later heb ik beseft dat hij een goed, eerlijk en rechtschapen mens was, die het allerbeste voor zijn leerlingen wenste.

DE BEZETTING (1940-1944)

In Zeeuws-Vlaanderen moesten we vier en een half jaar onder de bezetting leven. Dat heeft gebrek aan onze vrijheid, dus veel angst en veel ergernis gegeven.

In het begin ging het nog. We mochten ons nog overal betrekkelijk vrij bewegen, maar langzamerhand kwam je meer en meer een Duitse schildwacht tegen. Hier mocht je niet meer komen en daar was een mijnenveld of spergebied, en overal langs de wegen marcheerden soldaten en zongen dan een lied. Ze zongen in het gelid, natuurlijk op bevel, 'Erica', 'Edelweis' of 'Und wir fahren gegen England'. Op hun leren 'Stiefel' en op hun gespen van hun koppels stond 'Für Volk und Vaterland'.

We begonnen op den duur toch steeds meer van hun dwingelandij te merken. Veel jonge kerels moesten verplicht naar Duitsland om daar voor hun te werken. Het tweede jaar moesten de mensen aan de kust hun huis en ook de hotels verlaten. Ze werden afgebroken als ze het nodig vonden, of ze kwamen vol soldaten. Wij inwoners moesten soms dag en nacht voor de weermacht werken, eenmansputten graven of bomen inspuiten op het strand om hun stellingen te versterken. De boeren moesten met hun paarden bouwmaterialen het duin in sjouwen. Daar moesten honderden, ook veel Belgische arbeiders, bunkers mee gaan bouwen.

We hoorden af en toe hoe er verder in Holland werd geleden, dat in vele huizen de Duitse Gestapo, of nog erger soms landverraders, een inval deden. Meestal werden dan mensen uit hun huizen weggevoerd, gearresteerd, en dikwijls niet veel later op een bepaalde plaats door een vuurpeloton gefusilleerd. Vooral de joden werden overal opgepakt en naar een concentratiekamp getransporteerd; alleen al uit Holland zijn er ongeveer honderdduizend vergast en gecremeerd. In Zeeuws-Vlaanderen hadden we van de soldaten, die hier lagen in die jaren, over het algemeen, als je ze niet irriteerde en niet kwaad maakte, niet zoveel te klagen. Je moest natuurlijk wel op spertijd, dus op de avondklok, letten en niet op verboden terrein komen, en natuurlijk niet de radio, wanneer ze het konden horen, op de Engelse zender zetten.

Op 5 sept. 1944 heeft wel een verdwaasde Duitser bij de familie Mabelis aan de Knokkerdijk, omdat hij bij de dochter wou slapen en de vader daardoor zeer verstoord was, de vader en de zoon mee naar buiten genomen. Later vonden ze hun lijk. Hij had ze beiden een eindje in het land met een pistoolschot in de nek vermoord.

In september 1944 is de strijd om deze streek rond de Schelde toen goed begonnen. Wekenlang werd er door vliegtuigen geschoten en gebombardeerd en bulderden de kanonnen. Veel soldaten (Duitsers en Canadezen) hebben hier hun leven moeten geven. Zo hebben wij 7 weken in de kelder moeten vertoeven, met heel veel slachtoffers onder de bevolking hier in West Zeeuws-Vlaanderen. Na wekenlang ellende kwamen eindelijk hier als bevrijders de Canadezen, maar dit is weer een verhaal apart. Dat kun je in een ander verhaal wel lezen.

DE TRAM (1940-1945)

Voor de oorlog en ook nog een paar jaar na de oorlog reed in Zeeuws-Vlaanderen een stoomtram. In het oostelijk deel reden de laatste jaren ook al motortrams. In Cadzand kwamen vier lijnen uit, dus was het hier altijd tamelijk druk. Vanuit Cadzand reed de tram naar Breskens, Oostburg, Sluis en naar de kust tot het haventje van Cadzand. In Cadzand stond ook het watertorentje om de locomotieven van water te voorzien en die gebruikten heel wat water voor hun stoom. Het water werd regelmatig vanuit een diepe put boven in dat torentje gepompt.

De tram reed meestal de kortste weg, dat wil zeggen dat de rails soms langs de weg lagen, maar soms ook omhoog en door de polder liepen. Als je in de polder woonde en je moest met de tram mee, dan liep je naar de rails, stak je hand op en de tram stopte. Dat waren die machinisten natuurlijk niet verplicht. Ook waren er verschillende huizen langs de rails, waar je een kop koffie of een borrel kon kopen, met een bord op de muur 'Hier waarschuwt men voor de tram'. Men stak dan, terwijl je binnen zat bij de kachel en soms aan de borrel, een rode vlag aan de muur. Dan wist de machinist dat hij moest stoppen. Wanneer je tegen wind in op de fiets reed en de tram reed je voorbij en de stoker stookte net zijn vuur op, dan kreeg je al die zwarte rook en stoom met kolengruis in je ogen. Dat kon veel pijn doen, vooral als kind.

Tijdens de oorlog is de tram verschillende malen beschoten. De tramrails zijn eigenlijk aangelegd om de vele bieten naar de fabrieken in Sas van Gent te brengen en daarnaast is hij dan natuurlijk ook voor andere goederen en passagiers gebruikt. Voor die suikerbieten was overal langs de lijn een speciale opslagruimte aangelegd met dubbele sporen en wissels (bietenwissels). Zo een wissel was er ook langs de rails naar Sluis op de plaats waar nu de schuur van Schrier staat en de winkel van Petra Schrier (*P&T chocolate and presents*). Daar brachten

de boeren hun bieten naar toe en ook kwam daar wel eens een wagon kolen voor de plaatselijke kolenboer.

Op zo'n bietenwissel was ook altijd een weegbrug waar de bieten werden gewogen en ook alle andere zaken die gewogen moesten worden. Bijvoorbeeld ook dieren die verhandeld werden, koeien varkens enz.

Na de bevrijding hier, in het najaar en de winter 1944 stonden er Engelse zoeklichten op de wissel, en was de weegbrug keuken. De manschappen lagen bij Sam Masclee in café In De Buitenlust. Er werd toch gewoon café in gehouden. Er werd zelfs haast iedere week in gedanst. Dan schoven de soldaten hun bedden opzij, werd er een tafel gezet en daar zat slager Piet de le Lijs bovenop met zijn trekharmonica en dan maar dansen. Wanneer er geen bier meer was reed men er om naar België. Dat even er tussendoor omdat door die weegbrug dit alles weer boven kwam. Ik geloof dat Daan Adriaansen de laatste vaste weger was. Later heeft Piet de Meij dat alles overgenomen en konden die grote auto's er ook niet meer op. Cadzand had ook aan Potjes een bietenwissel. Daar was vroeger ook het café van Legner en een weegbrug. Aan de kust, bij de kaai, was ook nog een weegbrug voor de handel vroeger met de schepen.

Aan de andere kant van de weg, waar nu de weg naar de kust ligt (*Ringdijk Noord*), was het eigenlijke station met wachtruimte. Langs de sloot, die nu tussen de weg en de weide ligt, lag een straatje (perron). Op het terrein stond ook het watertorentje. De weg lag toen over de ringdijk. In de oorlog stonden er dikwijls soldaten op de tram te wachten, gepakt en gezakt, wanneer ze overgeplaatst werden, of zonder verpakking als ze met verlof gingen. Ook was er altijd controle op de papieren, die je altijd bij je moest hebben. Dikwijls stonden er mannen van de C.C.D. (*Crisis Controle Dienst, een Nederlandse overheidsdienst sinds 1934*) om te kijken wat je vervoerde in je tas in verband met zwarte handel. Piet Robijn had stiekem een varken geslacht en bracht iets van dat vlees met de tram naar zijn dochter in Sluis. Hij kon de tram zonder controle in. Had hij nu niks gezegd, maar toen de tram begon te rijden zei hij: "Ziezo het gevaar is geweken." De vent naast hem zei: "Doe je tas eens open.", en hij werd alsnog gepakt.

In de oorlog is de tram ook veel gebruikt om materialen voor de kustverdediging te vervoeren, grint, zand, bunkerstenen, prikkeldraad, cement, boomstammen uit de Ardennen en ook wel munitie. 's Nachts reden er dikwijls lange goederentrans met militaire goederen naar de kust. Dat gebeurde natuurlijk in het duister. Op een keer is een rangeerder, die op de eerste wagon stond, door een laaghangende telefoonkabel van de Duitse weermacht in het donker van de wagon getrokken en voor de wielen van de tram gekomen. De tram duwde in dit geval een hele rij wagons van Cadzand naar de kust. In de bocht, waar nu de minigolf is (*thans Duinhof-Zuid*), is het gebeurd. De stokerangeerder was een zekere Schouten.

In de oorlog, toen er steeds minder fietsbanden te koop waren en veel fietsen door de Duitse weermacht afgepakt werden, waren veel mensen op de tram aangewezen, vooral scholieren en mensen die naar hun werk of school moesten. En die waren de meesten in Oostburg. En natuurlijk familiebezoek. Ik heb zelf, toen ik naar de ambachtsschool ging van '40 tot '42, ook veel gebruik gemaakt van de tram. Iedere morgen vroeg vertrok er een passagierstram uit Draaibrug (daar was de remise) over Sluis, Retranchement, Cadzand, Nieuwvliet, via Groede naar Breskens en via Schoondijke naar Oostburg. Die was speciaal voor de scholieren, van ambachtsschool, HBS, huishoudschool en naaischool. In Breskens kwamen de jongens en meisjes van Biervliet en Hoofdplaat er bij, die waren met een andere tram gekomen. Kort na de oorlog zijn er bussen gekomen, zijn de rails opgebroken en is de hele zaak aan het buitenland verkocht.

DE POPULIEREN (1943)

Tijdens de oorlog '40-'45 waren er in Cadzand heel veel Duitse soldaten gelegerd. Het gehele duin was een doolhof van bunkers, loopgraven en geschutstellingen. Ook de meeste boerderijen waren veranderd in een soort forten om ze bij een aanval te verdedigen.

Honderden arbeiders moesten die verdedigingswerken helpen maken, waaronder veel Belgen. Velen kwamen met de fiets, ook kwam iedere dag een speciale tram van het oostelijke deel naar hier vol met arbeiders, ook was de school gevorderd en die was vol met arbeiders. Er werd toen met al die Belgen natuurlijk ook flink gesmokkeld. Die brachten dan onder andere tabak mee en ruilden dat hier voor graan en andere levensmiddelen. Hotel de Schelde (in 1944 in brand gestoken) was gevorderd en die keuken werd gebruikt om de arbeiders van eten te voorzien.

De tram reed toen tot het haventje, de plaats waar nu het hotel De Wielingen staat. Het terrein langs de tramrails vanaf het huidige benzinstation tot aan de sluis lag vol met zand, grint, cement, prikkeldraad en alle zaken die voor de militaire duinversterking nodig waren. Ook werden er met de tram veel bommen aangevoerd uit de Ardennen. Die werden door de

boerenknechten met hun paarden naar het strand gesleept om daar met behulp van gevorderde brandspuiten in het zand gespoten te worden als verdediging tegen de eventuele landingsvloot.

Wij inwoners moesten, door de burgemeester aangezegd, allerlei werk doen voor de Duitsers. Dat hield in, schuttersputjes graven langs de polderwegen, sparren planten in het land (*Rommelasperges*) tegen de zweefvliegtuigen en bommen spuiten op het strand. Dat laatste kon alleen bij laag water, dus dat moest ook wel eens bij nacht gebeuren. Zo moest ik wel eens 's nachts naar Nieuwvliet.

Op een dag stagneerde de aanvoer van de bommen, ik weet niet om wat voor reden, maar op zekere dag kreeg een groep mannen opdracht om onder leiding en toezicht van een Duitse soldaat het achterland in te fietsen en alle bruikbare bommen om te zagen. Iedere morgen moesten wij verzamelen aan de molen en op de Duits soldaat wachten. Nu hadden we geluk, want het was een hele jonge dienstplichtige soldaat, een hele aardige jongen. Hij was misschien 20 jaar. Piet van de Voorde, dat was toen al een wat ouder iemand, was bommenrooier van beroep, dus die had de leiding. Zo reden we elke dag door de polder overal achter Oostburg en Sint Kruis samen met Frits de soldaat met zijn geweer op zijn rug voor onze militaire begeleiding en bewaking.

(Frits was de diensplichtig militair Fritz Bangerth uit Mühlhofen in der Pfalz. Fritz was ingekwartierd bij de familie Van Dale in Retranchement. Hij vertelde graag sprookjes en kwam na verlof terug met eieren en koekjes. Na de bevrijding is Fritz als krijgsgevangene naar Engeland overgebracht. Dochter

Adi van Dale zocht na de oorlog Fritz op. Hij bleek inmiddels de burgemeester van Mühlhofen. Het was een hartelijk weerzien. Bron: Adi van Dale)

Piet van de Voorde en de andere ouderen kenden veel boeren, dus als Frits een mooie boom zag en hij wilde die omgezaagd hebben en toevallig wist één van ons dat het een goede boer was voor zijn arbeiders, of men wist dat hij je wel eens hielp aan een pondje boter, dan zei Piet van de Voorde: "Frits, die staat moeilijk hoor zo kort bij het huis.", of "kort bij de sloot", of een ander smoesje. Dat lukte niet altijd, maar de meeste keren toch wel.

Ik heb ook nog geweten dat een boer dreigde de Orts-Commandant te waarschuwen, maar telefoons waren er nog niet veel. Ik heb nog vergeten te vermelden dat er altijd een boerenwagen van De Putter meereed om 's avonds de bomen mee te nemen.

Op zekere dag reden we langs de Schanse in Oostburg en zo verder langs de boerderij van de familie Jansen naast het huidige tuincentrum. De familie Jansen had toen een grote

kersenboomgaard met er voor een groot windscherm van prachtige populieren. De bomen stonden kaarsrecht en maar een meter van elkaar met van onder gaas gespannen voor de schapen. Wij zagen dat wel en wilden doorrijden, maar Frits riep dat die bomen om moesten. Wij hebben tevergeefs gezegd dat het jammer was van het windschut. Enfin, Piet Jansen, de zoon die nog thuis bij zijn moeder woonde, kwam naar buiten en zei tegen ons: "Probeer dan of hij akkoord gaat met om en om er één te sparen, want ze staan eigenlijk toch te kort bij elkaar. Als je ze dan boven het gaas afzaagt, valt de schadde nog mee, dan is de zaak opgelost. Als het jullie lukt, maak ik een foto van jullie." Hij had nog filmrolletjes en was verwoed amateurfotograaf. Na de oorlog heeft hij het nog voor zijn beroep gedaan. Frits ging akkoord en zo is de foto ontstaan. Als ik nu met avondvierdaagse daar voorbij kom en ik zie dan de ondertussen reuzenbomen, denk ik hier aan terug.

Op de foto staat onze ploeg.

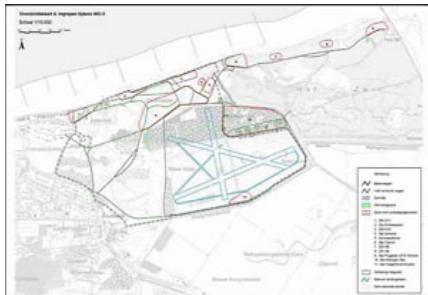
Van links naar rechts achter: Piet van de Voorde, Willem de Maillie, Marien Lekens en Geert Pleite.

Midden: Frans Minderhout, Jan Fremouw, Frits de soldaat en Jas Buize.

Voor: Leendert Fremouw (*ik met hoed*) en Izak de Lijzer.

JAN ZAK (1944)

Voor de oorlog was er in Knokke een klein vliegveld. De vlakte voor het restaurant van het vogelpark was toen vliegveld. Het restaurant was toen het zomerpaleis van de koning. Als schooljongens gingen we daar geregeld naar toe, vooral als het vliegfeest was. We kochten dan bij 't Seven (een winkeltje aan de Oosthoek) met z'n allen een pakje Belga sigaretten en dan lagen we aan de dijk onze eerste sigaretten te roken terwijl we naar de vliegtuigen keken.

In Mei 1940 is het vliegveld gebombardeerd (*foto rechts*) en dat was voor ons het sein van het begin van de oorlog. De bommenwerper kwam laag over Cadzand. Tijdens de oorlog was het een Duits militair vliegveld. Daar was ook een vliegtuig gestationeerd dat altijd met een grote holle lange koker van kippengaas, bekleed met rode stof er achter vloog. Daar moesten de soldaten van de Duitse weermacht met hun luchtdoelgeschut op schieten. Van Oostende tot aan Breskens werd er door het Duitse luchtdoelgeschut op die zak geschoten om te oefenen. Door de kleur van wolkjes konden de manschappen zien welke batterij er raak schoot. Je zag de stukken er soms af vliegen. Ook werd de kabel wel eens geraakt, dan lag die zak wel ergens in het land. Iedereen noemde het vliegtuig Jan Zak.

Die oefeningen waren hard nodig, want toen in 1943 de grote bombardementen op Duitsland begonnen, kwamen hier 's nachts honderden viermotorige bommenwerpers over. Dat duurde soms uren. Je lag dan te schudden in je bed. Nu is het bekend dat het soms 800 à 1000 vliegtuigen waren. Dikwijls lagen er dan 's morgens overal strookjes zilverpapier die bij massa waren uitgegooid om de radar te storen. Vooral wanneer het Ruhrgebied gebombardeerd werd, en dat gebeurde veel, kwamen hier veel vliegtuigen over, want die grote vliegvelden waren veel in Zuid-Engeland dus de lijn Zuid-Engeland - Ruhrgebied liep over Zeeuws-Vlaanderen. Wanneer de laatste voorbij waren, kwamen kort daarop de eerste alweer terug.

Die grote vliegtuigen hadden, om lang in de lucht te kunnen blijven, extra brandstoftanks onder hun vleugels hangen. Die werden eerst opgebruikt en dan afgeworpen. Die tanks vonden wij soms op het land. Omdat Ko de Wolf zijn vader smid was, brachten wij zo'n tank dan naar de smederij. Anton Brevet was daar inwonend knecht en hielp ons om er een handige eenpersoons kano van te maken. Dat was betrekkelijk eenvoudig. Die tanks waren 300 tot 350 cm lang met een prachtige stroomlijn. Van boven ging er een reep af en een kiel er onder, klaar was Kees. In de put bij Kools aan de Koolsweg werd hij geprobeerd. Werd hij goed bevonden dan gingen we naar de Badhuisweg om er in de grote tankgracht mee te varen. Die tankgracht hadden de Duitsers laten graven van achter de Elzenhof van De Bruijne met een bocht door het land waar nu De Stelle is en over de weg tussen de huizen met een bocht tot achter de Berghofstede waar nu Joop Basting woont.

MAX HET KANON (1943-1944)

Tijdens de oorlog werden in Cadzand in de duinen door de Kriegsmarine drie kanonnen in bunkers geplaatst en één op het duin. Die kanonnen waren van het kaliber 15 centimeter. Toen de geallieerden in 1944 in Frankrijk landden en zo naar het noorden trokken, hebben de Duitsers een kanon uit de bunker gehaald om het op het land te richten. Dat hebben de Duitse soldaten zelf moeten doen na de invasie. Het was een duivels karwei. Ze hadden natuurlijk nooit verwacht dat het geschut nog eens als landgeschut moest dienen. Met één van de

drie hebben ze het geklaard met de andere twee hebben ze later nog naar Walcheren geschoten.

Toen de Canadezen achter het Leopoldkanaal tot staan gebracht werden, begon van hier de beschieting naar de Isabellesluis, Stroobrugge en Moerkerke, waar de Canadezen nog even een bruggenhoofd hadden, maar later weer moesten prijsgeven. Wanneer vanaf de kust Max (zo werd hij door ons genoemd) aan het schieten was naar het Leopoldkanaal, wisten we dat als hij stopt met schieten ze van de andere kant terugschieten.

Ik woonde toen in het dorp, want aan de kust mocht toen niemand wonen. Maar ik woonde sowieso al in het dorp, want ik ben daar geboren. Wij zaten toen

al veel in schuilkelders als de Typhoons of de Hurricanes over kwamen met hun raketbommen, of wanneer er luchtgevechten bezig waren boven ons hoofd.

Ons gezin en nog vijftien anderen, zaten in een weiland in een bunkertje van de Duitsers dat eens door hen gebouwd was, maar nooit gebruikt werd. 's Nachts werd daar altijd in vertoefd. Gewerkt werd er praktisch niet meer. Dat bunkertje stond in het bokkenweitje, een weide waar nu de Willem-Alexanderstraat is. Maar als de granaten over kwamen als antwoord op het schieten van Max, stonden wij in het Smitswegje (nu Koolsweg) te kijken naar de inslagen in de duinen. Ik weet nog goed dat toen op het land van Kools twee hopen met tarwe stonden. Daar kon je zo goed naast staan; je voelde je veiliger en kon goed naar de duinen kijken. Er kwam dan een klein vliegtuigje (een verkenners) dat schijnbaar de posities doorgaf. Van die granaten hadden wij in het dorp geen last, je hoorde ze overvliegen. Later, toen de Canadezen doorgebroken waren over het Leopoldkanaal en de Braakman, werd het anders. Toen begonnen de granaten overal te vallen en werden kruispunten, wegen en vooral Duitse voertuigen onder vuur genomen.

DE GRANAAT (1944)

Hetgeen ik nu schrijf is gebeurd begin September 1944. De Duitsers die in Cadzand in grote getale aanwezig waren om hier hun stellingen te verdedigen, waren in paniek geraakt door de opmars der geallieerden. Dus begonnen die in september weg te trekken om, nog voor Antwerpen viel, weg te zijn uit deze hoek. Veel boeren moesten paarden en wagens plus knecht afstaan om de Duitsers te helpen terugtrekken. (foto: vlucht uit Oostburg)

Zo moesten mijn beide neven Jan en Bram Fremouw ook mee. Later bleek dat die achter Gent (Lochristi) met de paarden achter het front geraakt zijn en samen met de Canadezen later gelukkig behouden thuis gekomen zijn. Maar omdat die neven bij mijn grootvader en grootmoeder opgevoed waren, en daar nog woonden, bleven die toch al wat oudere mensen alleen en dat was niet leuk.

Het werd een gespannen tijd en iedereen voelde dat er iets in de lucht hing. De Duitse soldaten werden supernervus. Er begonnen veel Engelse en Amerikaanse vliegtuigen over te vliegen en die gooiden raketbommen op de bunkers van de Duitsers. Later bleek dat Hitler bevel had gegeven om de Scheldemonding tegen elke prijs te verdedigen, dus de Duitsers begonnen zich overal in te graven. Mijn vader vond het maar niks dat zijn ouders daar alleen aan de Molendijk zaten, en zei tegen mij: "Ik zou willen hebben dat jij bij grootvader en grootmoeder gaat slapen zolang de jongens weg zijn." Dus ik naar de Molendijk (foto).

Grootvader had ook met mij samen nog een soort schuilkelder in de tuin gemaakt; dat was toen een put in de tuin, een paar balken en wat musters (bundels rijnshout), pakken stro en grond er over en binnenin een vloermat. Dat had bijna iedereen in zijn tuin gemaakt, totaal nog geen weet hebbende wat ons te wachten stond. Het gebeurde dikwijls, wanneer er heel veel geschoten werd bijvoorbeeld bij een luchtgevecht, dat je in die kelder moest vluchten.

Er naast woonde de oude Michiel Dierings met zijn vrouw en ziekelijke dochter, die maakten ook gebruik van die schuilkelder wanneer er overdag geschoten werd of wanneer er een luchtgevecht boven ons plaats had.

Nu woonden mijn grootouders langs de tramrails aan het knooppunt van tramwegen. En er werden heel veel militaire spullen met de tram vervoerd. Ook munitie werd daar

verladen. Eigenlijk was dat voor toen een druk punt. Er kwamen daar vier lijnen bij elkaar: Oostburg, Sluis, Breskens en de haven.

Het was weer eens een rommelige dag geweest. We hadden verschillende keren in de schuilkelder moeten vluchten, maar waren, toen het stil bleef, toch weer in huis gegaan. We zaten met ons drieën wat na te praten. Buiten was het angstig stil. Er waren de gehele dag vliegtuigen overgevlogen en ook was er nog een luchtgevecht geweest. Nu was het stil, onnatuurlijk stil, je voelde de spanning. De Duitsers waren al heel de dag nerveus, je merkte dat er wat ging gebeuren. Maar omdat er niets voorviel en het laat werd zei grootvader: "Ik kruip in mijn bed." Hij kleepte zich uit en kroop in de bedstee en praatte vanuit zijn bed met ons. Hij lag in de bedstee, natuurlijk met de deuren open, en ik ging op zijn plaats zitten in zijn stoel, zo een ouderwetse krikstoel. Die stoel stond voor een hoekraam met blinden er voor, wat toen gebruikelijk was. Mijn grootmoeder zat naast de bedstee voor de spinde (kast tussen de twee bedsteden in) in een rieten leunstoel. We hadden nog even gepraat, ook grootvader vanuit de bedstee, toen grootmoeder tegen mij zei: "Zouden we ook niet in bed gaan." Ik kom overeind en tegelijk staat grootmoeder recht, en dan een klap, verschrikkelijk. We roken kruitdamp en toen zagen we dat we op een paar seconden aan de dood ontsnapt waren. Er was namelijk een granaatscherf door de blinde van het raam gegaan, door de leuning van mijn stoel, door de leuning van grootmoeders stoel, door de spindedeur. In de kast stond een grote pot en daar lag de scherf tussen de scherven van de pot.

Toen brak de hel echt los. We zijn allen in de bedstee gekropen en hebben angstig gewacht op wat er nog meer zou gebeuren. Er vielen nog meer granaten, die waren natuurlijk op de tramrails gericht. Kort daarop hoorden we geschreeuw en ander lawaai en toen bleek dat er bij Piet van Akker een granaat in het huis terecht was gekomen en dat Jaap Verburg, die daar tijdelijk woonde, dodelijk gewond was (8 sept. 1944) en Bram van Akker zwaar gewond, die is later ook overleden (22 nov. 1944). Dat was het begin van de beschieting.

Toen is hier dan ook de ellende begonnen en hebben we nog weken in de schuilkelder gewoond. Grootvader en grootmoeder zijn toen onder de molen gevlucht en zijn daar met vele anderen de gehele duur van de beschieting gebleven (enkele weken).

Eind oktober kwamen de Canadezen ons bevrijden. Ondertussen was het huis van mijn grootouders ook helemaal kapot geschoten. Toen mijn grootouders in de molen zaten en daar verzorgd werden, ben ik weer teruggegaan naar huis. Ik heb trouwens ook nog onder de molen van Aalbrechtse gezeten. Wij zijn een paar keer moeten veranderen van schuilplaats. Maar dat is weer een ander verhaal.

HET BUNKERTJE (1944)

Toen in oktober 1944 de beschieting begon zijn ons gezin, vader, moeder, drie jongens en een meisje in een bunkertje gaan schuilen dat achter ons in de wei stond. De Duitsers hebben dat daar laten bouwen, maar nooit gebruikt. Bij ons zat ook de familie Tijs van Dale met zoon Tijs met zijn vrouw en, toen nog maar, twee kinderen Jenny en Piet. Ook Wannis Faas met zijn vrouw en twee dochters Jo en Saar zaten bij ons en ook nog de familie Ko Misilje met vrouw en twee grote ongetrouwde zoons Izak, Ko en dochter Betsie. De andere zoon Bram was in Nieuwvliet bij zijn aanstaande vrouw om te schuilen. De Misiljes zijn naast ons komen

wonen toen ze hun huis, zoals alle anderen, aan het haventje van de Duitsers moesten verlaten. Meer namen schieten mij er op het ogenblik niet te binnen.

Voor de ingang van het bunkertje waren pakken geperst stro in een bocht gezet, zodat er geen scherven in konden vliegen. Het bunkertje was maar vijftig meter van onze tuin vandaan. Op het eind van de tuin had mijn vader een haard gemaakt in de openlucht, waar moeder voor allemaal eten kookte. Er naast hadden we een schuilkamer gemaakt, zodat moeder er in kon duiken, wanneer ze aan het koken was en er ineens geschoten werd of er kwamen ineens vliegtuigen laag over. Het was een schuilgelegenheid waar je overdag, wanneer je in de buurt was, in kon duiken. Zo hebben we enkele weken gezeten, niet beseffend dat bij een werkelijke aanval dat soort bunkertjes met vlammenwerpers uitgestookt werden en we zo eigenlijk veel risico liepen. Zo ver is het gelukkig niet gekomen, want op den duur kwam de waterstand zo hoog door aanhoudende regen dat het niet verantwoord was om daar te blijven. Dus wij moesten allen een ander onderkomen zoeken. Dat was niet zo eenvoudig.

Wij waren met zijn zessen, en om een kelder te vinden waarin nog zes plaatsen over waren, was niet eenvoudig. Het gevolg was dat alleen mijn vader en moeder en ons jonge zusje bij Izak de Bruijne in de kelder er bij konden. Dat was een huis in de Prinsenstraat (het staat er nog). Mijn broer Ko kon er in de molen aan de Molendijk nog bij, waar ook onze grootvader en grootmoeder zaten. Jan kon in het huis op de hoek van de Prinsenstraat recht tegenover de winkel van Bram Basting (*nu restaurant*). Daar was een grote kelder onder en daar zaten onder anderen onze oom en tante Liesbeth Fremouw met hun dochter Marie. Ik kon nog geplaatst worden bij onze oom Wannes Kraajmes en tante Jane Fremouw en de smid Piet de Wolf met hun zoon Ko die onder de vloer van de molen in de Badhuisweg zaten, samen met Bram Aalbrechtse met vrouw Vina van Peenen en dochter Cathlien en zoon Willem en nog een oom Hein en tante Marie Aalbrechtse. Ko van Dale met zijn vrouw en twee jongens en Bram van de Luister met vrouw en zijn kinderen Jo en Reinier. Piet, de andere zoon, was toen in Duitsland te werk gesteld. Verder vallen mij geen namen in.

Op de molen stond nog een windwijzer die leek op een stoel. Daar stond een machinegeweer voor. Wij waren doodsbang dat de vliegtuigen, wanneer ze dat ding zouden ontdekken ze de molen zouden aanvallen. Zeker omdat we hoorden dat het op sommige plaatsen was gebeurd. Op een dag zijn wij, Piet de Wolf en Ko, Willem Hamelink en ik door het luik op het platte dak van de molen geklommen en die windwijzer in de watergang er naast laten vallen. Die molen had namelijk geen wieken meer. Achteraf gezien levensgevaarlijk, want de Duitsers hadden ons er zo vanaf de duinen af kunnen schieten, maar daar heeft niemand toen bij stilgestaan. Onder die molen was ook niet zoveel ruimte; we konden niet rechtop staan, dus moesten we altijd gebukt lopen of anders zitten.

Een paar dagen later valt er een granaat op het huis van Izak de Bruijne waardoor het keldergat helemaal versperd was. Marien Rossier de gemeenteopzichter had de gewoonte iedere morgen na een beschieting op controle te gaan en die ontdekte dat mijn ouders met nog andere mensen in de kelder opgesloten zaten. Hij heeft met behulp van anderen hen bevrijd en die zijn dan naar de schuur van De Putter aan de Erasmusweg gevlucht, waar ze in een brandvrije koeienstal kropen.

De laatste dag voor de bevrijding schoten de Duitsers vanaf de kust zoveel mogelijk schuren in brand. De bevrijding van het dorp kwam 29 okt. 1944. De Canadezen slopen over het erf en maakten kennis met de mensen in de stal, mijn zusje Saar kreeg nog een kinderringetje van een Canadees, en Betsie Misilje, die wat ouder was, een paar oorbellen.

Toen was het ook de beurt aan de schuur en stallen van De Putter (*foto*). De brandgranaten sloegen in de gevel waar de paardenstal was en waar ook mensen zaten. Dus die mensen in de koeienstal, die een heel eind verder stond, hadden eerst niet in de gaten dat de schuur op een kant al in lichterlaaie stond. Toen er ook een granaat bij de koeienstal insloeg en vrouw Misilje een stuk van het stenen plafond op haar hoofd kreeg, liepen ze ook naar buiten en zagen dat de schuur al volop brandde. Al de mensen liepen nu natuurlijk in paniek richting het huis van De Putter, maar die kregen al de rook van de brand op het keldergat en De Putter, een hele dikke man, riep: "Mensen hier kunnen jullie niet allemaal in. We stikken hier. Jullie moeten hier weg. Straks schieten ze op ons."

Ik had het hele geval van de molen uit gezien en was ondertussen ook bij mijn vader en moeder. Dus dat was grote paniek.

Niemand wist nu eigenlijk waar naar toe; het dorp was vrij van Duitsers maar veilig was het natuurlijk nog niet. Overal konden nog Duitsers verborgen zitten, die schieten konden. Enfin, mijn vader en mijn moeder dachten: we lopen met zijn vieren, want ik zou ook mee gaan, naar Zuidzande, daar woonde op Slikkenburg nog een broer van mijn vader. Maar toen we goed en wel op pad waren brak de hel los, want toen kwamen de Canadezen met een grote aanval met zwaar materiaal om de kust te veroveren, dus zijn we gelukkig ongedeerd teruggekomen en hebben ergens nog een schuilplaats gevonden en toen waren we in het dorp bevrijd.

We hebben beschutting gevonden in de kelder bij bakker Dane van Male in de Prinsestraat. Toen vielen er niet veel granaten meer, alleen werd er 's nachts nog veel geweer- en mortiervuur gehoord om de Duitsers uit de bunkers aan de kust te krijgen. Dat was dan een paar dagen later ook het geval.

OUWE TAAIE (1944)

Na de gedeeltelijke evacuatie en het later bombardement van Breskens (11-9-1944) kwamen veel Bressiaanders tijdelijk ergens in een ander dorp te wonen. Zo kwamen bij ons in Cadzand ook Bressiaanders te wonen en wel in een huisje dat stond naast café Bron (*foto*) op de plaats waar nu het verenigingsgebouw het Zwin staat. De beide huizen zijn daarvoor afgebroken.

Die man van dat gezin was een zekere mijnheer Streefkerk, die was met standplaats in Breskens opzichter bij de Waterstaat, en was een zenuwachtig type, autoritair, bazig en vlug kwaad. Je moet natuurlijk achteraf wel bekijken dat het toen een rare tijd was en het wel met de omstandigheden van toen te maken had. Hij was natuurlijk uit een huis voorzien van alle gemakken uit Breskens gekomen en hier moest de familie zich behelpen met veel minder gemak en een veel kleiner en eenvoudiger huis natuurlijk. Nu ik ouder ben en meer ervaring heb kan ik dat natuurlijk beter beredeneren. Trouwens enkele maanden later al, toen ons huis weggeschoten werd, besepte ik hoe al die mensen die voor ons al in de narigheid zaten zich voelden. Maar wij waren toen 16 of 17 jaren en we verveelden ons soms ontzettend. En voor ons was

het een persoon die we met zijn allen graag eens plaagden. In elk geval, wij vonden het een rare vogel en hij kreeg de bijnaam van Ouwe Taaie.

Nu had die man een dochter en die moest altijd samen met haar vader kachelblokjes zagen met een boogzaag. Ze stonden dan achter het huis in de tuin. Daar stond een zaagstoel opgesteld en daarin werden dan de blokken gelegd. Ze stonden dikwijls te zagen tot in het duister. Die dochter was van onze leeftijd. Wij zaten dan op het muurtje in het gangetje aan het

kerklein en wanneer ze aan het zagen waren zongen wij het toen heel veel gezongen liedje Ouwe Taaie Joepie Joepie Jee, en dan was er een regel 'en de maan die scheen hem in de nek'. We zaten dan meestal met een heleboel jongens op dat muurtje en we zagen de man rood worden in zijn nek van kwaadheid. Op een avond gooide hij de zaag weg en kwam ons achterna. Dus wij van het muurtje af en de achterweg in en hij ons achterna, wat dom was natuurlijk. Het was al donker en wij bleven vóór hem lopen tot aan het eind van de straat en toen verspreiden we ons in het duister bij Piet de Wolf op het plein en bij wagenmaker Tijs van Dale (foto). Maar Streefkerk liep door en schoolmeester Jan de Keuninck deed net zijn hekje dicht.

Jan de Keuninck woonde in het huis van vrouw De Back wat nu bij de winkel van Erik de Houck gekomen is (*thans restaurant en weer woonhuis*) en was zeker als meester ook geen idool van ons. Streefkerk pakte Jan de Keuninck vast, overtuigt dat hij één van ons te pakken had en riep: "Nou heb ik je en ik laat je nooit meer los!". Wij maar lachen natuurlijk. Toen hij de verbouwereerde Jan de Keuninck flink had vastgepakt en door elkaar geschud en uitgeoeterd had, kreeg hij er erg in dat het een verkeerde was. Dat was natuurlijk niet zo plezierig. Hoe dat onderling geregeld is weet ik niet.

Dat zijn van die gebeurtenissen uit je jeugd. Als je die nu op mijn leeftijd herbeleefd in je gedachten dan denk je wel eens, eigenlijk waren dat ook rotstreken. Als mijn kleinkinderen het nu zouden doen zou ik het niet leuk vinden.

DE LANDAUER (1944)

In de oorlog was er voor ons jeugd natuurlijk weinig te doen. De zaterdag en zondag zaten we veel bij Saam Masclee in café In De Buitenlust bij de molen, ook de meisjes kwamen daar naar toe. We gingen ook wel met de tram naar Oostburg en te voet terug met de hele ploeg.

Rond Dolle Dinsdag (5 sept. 1944) werd het angstig drukkend. De bevrijders rukten op richting Antwerpen en de Duitsers die teruggekomen waren uit Frankrijk hadden veel paarden en wagens en ander vervoer meegenomen. Op een gegeven moment liepen hier overal van die witte Franse paarden. Je merkte dat er iets stond te gebeuren. De Duitsers waren nerveus, die wisten natuurlijk al wat ons misschien te wachten stond.

Zo stonden we weer eens aan de molen, ik meen de eerste oktober 1944, en we verveelden ons dood. Ineens zagen we een Frans paard aan de molenberg lopen en die had zijn tuig nog aan. Ik weet niet meer wie het zei, maar hij merkte op, dat als we nu een wagen hadden, we konden rijden. Piet van Akker zei dat er bij Kools een landauer staat. Die is wat apart gezet, want die willen ze eigenlijk bewaren. Hij kon dat weten, omdat hij met zijn broertje en vader en moeder daar tijdelijk inwoonde. Die kan van Kools zijn of van Dekker, want Dekker was daar met zijn boerenbedrijf naar toe gekomen toen hij van de Duitsers zijn boerderij De Berghofstede moest verlaten. (foto: links In De Buitenlust, rechts de molen van Izaak Voogdt)

De landauer kon ook door terugtrekkende Duitsers achtergelaten zijn, dat gebeurde ook veel. Ik weet niet meer precies van wie die eigenlijk was, maar we konden er mee gaan rijden. We stapten bij de molen in (natuurlijk met te veel). Piet van Akker was de koetsier. Ik weet niet meer wie er allemaal bij waren. Ik natuurlijk (*Leendert Fremouw*), Piet van Akker, ik meen Reinier van de Luister, Ko de Wolf, Ko Fokke, Willem Goossen geloof ik, en van de meisjes Jenny Leenhouts, Lien Masclee, misschien Marie van Houte en Sanne Goossen en nog enkele anderen. Als er namen bij staan die er niet bij waren en andere ontbreken, neem mij niet kwalijk. Het is ook lang geleden. Dat was natuurlijk een bende van jewelste. Natuurlijk veel te zwaar; hadden we nu maar stil gezeten, maar een stel jongens en meiden van 17 of 18 jaar, wat wil je.

Bij Potjes reden we richting Breskens en een paar honderd meter verder zagen we dat ze de watertoren (*Oostburg*) lieten springen. We hebben nog stil gestaan en we zagen de toren als een pudding in elkaar zakken. Een eind verder brak de as van de koets, op de plaats waar de Miliano woont. We hebben de koets op de boerderij van de fam. Quaak, nu een Cappon, gezet en Piet van Akker is te paard en wij zijn te voet naar huis gegaan. Ko de Wolf zijn vader was smid en Ko zei: "Als we nu samen betalen, dan vraag ik aan mijn vader of hij die achteras wil maken." We verdienden allemaal, dus de betaling was geen probleem. De andere dag hebben we een ploegsleetje (de ouderen kennen dat nog wel) onder de koets gezet op de plaats van het ene wiel en zo de koets bij de Wolf op het plein gezet. Piet de Wolf zei: "Ik ga hem pas maken als de Duitsers weg zijn, anders nemen ze hem nog mee."

Enige tijd later vielen de eerste granaten in Cadzand. Piet de Wolf en zijn vrouw stonden in de keuken, ineens een geweldige slag. Ze lieten zich op de vloer vallen en toen ze een tijd later door de kapotte ramen en kruitdamp durfden kijken zei Piet de Wolf: "De koets is weg." Die had een voltreffer gekregen en was in duizend spaanders.

DE GIDS (1944)

Dit speelde zich af tijdens de slag om de Scheldemonding oktober 1944. Tijdens de beschieting van Cadzand waren in de molen veel burgers die daar beschutting zochten voor vliegtuigbommen en granaten. Op het laatst waren er zeker wel meer dan honderd.

De molen was rond de eerste verdieping, die boven de molenberg uitstak, versterkt met pakken stro. Op die verdieping sliepen de jongeren van het gezelschap. Onder in het gewelf bivakkeerden ouderen en ouders met hun kinderen. De grote deuren waren met pakken stro veilig gemaakt voor scherven. Er stond een fornuis waarop werd gekookt door een commies die uit Sluis was gevlucht met zijn gezin, omdat Sluis helemaal in brand stond. Vlees was er genoeg van al de getroffen koeien in de wei. Het beste aten we op. Er stond natuurlijk altijd een witte

vlag te wapperen om te laten zien dat er burgers zaten.

Toen de Duitsers aan het terugtrekken waren, kwamen er steeds meer ongeregelde groepen Duitsers langs, die van de Molendijk (nu Ringdijk Noord genoemd) kwamen. Die waren teruggetrokken van Breskens en Nieuwvliet. Ondertussen waren er geruchten dat de Canadezen Oostburg al hadden bevrijd. Je hoorde veel schieten van die kant, dus allen zaten vol spanning en met angst te wachten op de dingen die komen zouden.

Op een zeker ogenblik komt er weer zo een ongeregelde troep Duitsers langs de molen, sommigen gewond en in een zekere paniek toestand. Ze staan op het kruispunt wat te dralen en Bram Vasseur (foto) een klein parmantig mannetje met grote snor stapt in hun richting en zegt op zijn Cadzandse Duits: "Andere Soldaten nach Knokke gefahren.", en hij wees met de hand in de richting Knokke. Hij kon het niet anders uitleggen maar het werd toch goed begrepen door de Duitsers. Hij had de logische achterliggende gedachte: hoe minder er in de richting Oostburg gaan, hoe sneller de Canadezen hier zijn. En we hadden al veel Duitsers langs de Retranchementseweg richting Knokke weg zien trekken.

Enfin, de commandant zegt tegen Bram dat hij dan even de weg moet wijzen en Bram zegt: "Dan ga ik eerst een paar andere kloefen halen.", gaat een paar andere klompen aandoen en gaat met die groep Duitsers door de Keuvelstraat

naar de Retranchementseweg en zegt: "Zo weiter nach Knokke."

Hij kwam glunderend terug met in zijn armen een bus 'Schweinefleisch' (varkensvlees) die hij nog gekregen had voor de moeite.

Elk jaar in oktober en november moet ik nog aan dat voorval denken. De andere dag kwamen de Canadezen door tot Cadzand dorp.

HET STRAND (1944-1945)

Het strand was in 1944 geheel veranderd in een groot net van versperringen tegen een invasie.

Begin November 1944 was bijna heel Zeeland bevrijd, dus was de Schelde open voor de scheepvaart naar Antwerpen. Vanaf die tijd voeren konvoeien met schepen naar het bevrijde Antwerpen. Die schepen waren geladen met spullen voor de bevoorrading van de troepen die zich klaarmaakten voor de algehele bevrijding. Vanuit Hellevoetsluis (nog niet bevrijd) kwamen toen Duitse eenmansduikboten naar de Scheldemonding om met torpedo's de vrachtschepen tot zinken te brengen. Op het strand aan de Vlamingpolder in Cadzand is in de winter 1944-1945 nog zo een duikbootje aangespoeld met het bemanningslid er nog in, dood natuurlijk. Ik heb er met anderen nog bij gestaan.

De schepen van toen hadden nog allemaal aparte ruimen en er waren nog geen containers, dus wanneer een torpedo of mijn of een vliegtuigbom het schip trof was allereerst de lading uit het ruim, dat direct getroffen was, dat het eerst in zee terecht kwam.

Zo kon het gebeuren dat in januari 1945 het hele strand bij Cadzand vol lag met zakken bloem, in fijn linnen zakken van 25 kilo. De eerste dag had je daar haast nog geen afval aan, want het zeewater trok maar langzaam in de bloem. Het was deeg of het was goede droge bloem. Zo had je bijvoorbeeld de eerste dag dat het in water lag misschien nog 23 kg bloem, een week later spoelden er nog aan, daarvan was misschien zeven of acht kilo verloren. De zakken sneed je van boven open, de bloem viel er uit en de deegrand bleef zitten. Die werd iedere dag dat de zak in het water lag iets dikker. Het kon ook gebeuren dat, wanneer het gestormd had, er weer een ruim open brak en de wind de goede richting had, er pakjes sigaretten, eierpoeder of melkpoeder aanspoelden, dus je kunt begrijpen dat er aan eten hier toen geen gebrek was. Er werd wel door politie en zelfs door douane op gelet, maar elk had wel wat. Ook scheepsbesluit is er veel aangespoeld.

Ik weet nog wel dat, toen hier de bloem aanspoelde, in de Ardennen het offensief begon, hier honderden Duitse vliegtuigen laag over het water kwamen en voor de duinen moesten optrekken. De bedoeling was om alle vliegvelden in Vlaanderen

en Noord-Brabant, die natuurlijk in geallieerde handen waren, aan te vallen en de daar aanwezige vliegtuigen te vernietigen. Operatie Bodenplatte was de militaire term. Honderden Duitse vliegtuigen zijn toen neergeschoten, maar ook zijn er honderden geallieerde vliegtuigen op de grond vernield. Ook in Cadzand is toen een Duits vliegtuig gevallen, halverwege langs de weg van Cadzand naar Retranchement. De vele schepen die toen in de Schelde gezonken zijn moeten opgeruimd worden met het oog op de verdieping van de Schelde, vanwege de grotere diepgang van de schepen. Vooral de containerschepen worden steeds groter.

Ik heb geschreven over die eenmansduikboten met hun torpedo's, maar natuurlijk kwamen er ook Duitse vliegtuigen regelmatig boven de Schelde om de schepen te bombarderen en voor het leggen van magnetische mijnen. Er spoelden ook minder leuke dingen aan tijdens en vlak na de oorlog; ik bedoel natuurlijk lichamen van militairen, matrozen en zeelui van allerlei nationaliteit.

Die werden hier in Cadzand op het kerkhof tijdelijk of definitief begraven.

DANSEN BIJ SAAM MASCLÉE (1944)

Toen wij hier in Zeeuws-Vlaanderen bevrijd waren door de Canadezen, kwamen er al snel in Cadzand Engelse soldaten met luchtafweergeschut en zoeklichten. Die stonden langs de kust om het luchtruim boven de Westerschelde vrij te houden van Duitse vliegtuigen, die de transportschepen aanvielen, die via de haven van Antwerpen voedsel en munitie aan wal brachten.

Zo kwamen er in het café van Saam Masclee (foto: *In De Buitenlust*) ook Engelse soldaten te liggen. Vlak bij op het tramwissel waar nu de winkel van Petra staat (*P and T chocolate and presents*) kwam er ook een zoeklicht. De soldaten sliepen allemaal in het café. Het café bleef gewoon open. De bedden van de soldaten stonden een beetje aan de kant op de vloer van het café. De weegbrug werd omgetoverd tot militaire keuken, daar hebben wij ook van geprofitteerd. Wij kregen regelmatig thee en wittebrood met kornètbief (corned beef).

De bevrijdingsroes zat er bij ons in. We waren jong en wilden dat uiten met dansen en plezier maken. Dus wij vroegen aan de Engelse

commandant of er gedanst mocht worden. Hij had geen bezwaar, en de manschappen helemaal niet natuurlijk. Saam Masclee zei: "Ik wil wel, wanneer de burgemeester het goed vindt." Nu was Izak de Bruijne van Melle (foto) waarnemend burgemeester en die kon in verband met zijn Christelijke levensovertuiging geen toestemming geven voor de zondag, maar zaterdagavond vond hij geen bezwaar. Nu nog een muzikant. Omdat zijn dochters het

vroegen, was slager Piet de le Lijs wel bereid om op zijn trekharmonica te komen spelen. Dus zaterdagavond werd er door de soldaten plaats gemaakt door de bedden wat korter op elkaar te zetten, een tafeltje voor de muzikant en het dansfestijn kon beginnen. Dat werd een zo geslaagd feest, dat het bijna iedere zaterdag bal was. De waarnemend burgemeester heeft ons wat dat betreft alle medewerking gegeven. Er zijn daar in die tijd verschillende romances opgebloeid en geloof nog wel een paar van blijvende aard.

Het gebeurde verschillende malen dat het alarm was en het zoeklicht aangedaan werd als er vliegtuigen van de Duitsers overvlogen. Dan werd er van de kust, waar het geschut stond, op geschoten. Dan was het wel even wat rommelig. De soldaten moesten natuurlijk bij hun bedden om de helmen en andere spullen te pakken.

Er was wel een moeilijkheid, dat was de biervoorziening in die tijd. Bij ons waren er nog niet veel brouwerijen in productie natuurlijk. Dus kon het gebeuren dat Saam Masclee (de herbergier), wanneer we wilden dansen, zei: "We kunnen wel dansen, maar ik heb niet veel bier." Toen zijn op een keer Piet van Grol en Jas Pleyte met een kar en een Frans paard naar België gereden om bier, ik meen naar West- Kapelle. Die Franse paarden liepen toen hier zoveel, want die waren toen door de uit Frankrijk terugtrekkende Duitse soldaten meegenomen uit Frankrijk. Piet en Jas kwamen terug met een paar vaten bier en het was weer opgelost. Over de grens werden de cafés al volop bevoorradet uit het achterland. Ik heb aan die tijd, en ik denk anderen ook wel, een mooie herinnering.

Die dansavonden werden op den duur zo bekend dat jong en oud, ook uit andere plaatsen, er op af kwamen. En wat denk je van die soldaten, dat die niet genoten. Die hadden nooit moeite om aan een danspartner te geraken. Ik ging zelf kort daarop ook in militaire dienst en was in Knokke gelegd.

Leendert Fremouw.

bewerking: cadzandgeschiedenis.nl, Bert Voets

(Dagboek van Meester Bareman)

Zaterdag 7 October.

Zeer drukke nacht, voortdurend schieten en oversuizen van projectielen. Zo nu en dan ook vliegtuigen in de lucht. Om zes uur naar huis. 's Morgens artilleriebeschieting van de duinen; je hoorde de projectielen oversuizen en zag ze in de duinen inslaan. Steeds een vliegtuig er boven. 's Middags 100 bommenwerpers overgevlogen. De Canadezen hebben het kanaal tussen Brugge en Eeclo met stormboten en vlammenwerpers overgestoken. Toren in Zuidzande weggeschoten en ramen stuk. \pm 5 uur. De granaten suizen over onze straat naar de duinen.

Zondag 8 October.

Woensdrecht genomen. Vorderingen bij Nijmegen.

Mooi weer. 's Avonds zeer druk geschut in de duinen. Veel bommenwerpers overgekomen. Brand in de richting Breskens van 9 - 11; van 10 min. voor 12 en van 5 min. voor ? tot 5 min. voor 6. artillerieduel. Vreselijk. Eerste aanval in de schuilkelder van De Putter, 2 en 3 in het keldertje thuis.

Laatste aanval geen granaten naar de duinen. Vrouw van J. Toussaint gedood, dochter gewond, Marie Rietema gewond.

Een onderduiker Jaap Verburg dood. Familie van Acker gewond. Veel verwoesting in 't dorp. Kelder van M.68 in beslag genomen voor zieken. Meeste vernieling: woning Plog, Rietema, Ch. van Houte, Cappon de Bruijne? Kools, Erasmus, Van Akker, oude Faas, school, Masclee (wissel) en molen (wissel).

Maandag 9 October.

Niet geslapen. Om \pm half 5 weer een eerste aanval. Woning van P. Toussaint veel schade. 4 Bommen tussen Toussaint en De Putter. De pastorie vreselijk gehavend, alle ramen stuk. Tegen de avond algemene uittocht, veel naar de kleine de Bruijne, Leenhouts in 't bos, enz.

Om \pm 6 uur naar De Putter, half elf gaan slapen tot half 7 niets gehoord. Er zijn ontelbare granaten in de duinen geschoten, geen ongelukken in het dorp.

Engelsen in Hoofdplaat geland. Het geschut komt dichterbij.

Dinsdag 10 October.

Goed weer. Kwart voor drie: 3 vliegtuigen beschieten, zeer laag vliegend, de laatste huizen van onze straat.

Alles doorzeefd van kogels, geen persoonlijke ongelukken. De schuur van Zegers -Salomé bij Potjes verbrand, idem Iz. Leenhouts bij de molen en nog 3 branden in de buurt van Retranchement. De brand bij Leenhouts geblust.

Bij Ch. van Houte de schoorsteen van het dak geschoten.

Om \pm 6 uur naar De Putter. Rustige vooravond. Grote brand in de richting Oost.

Om 10 uur brandde het nog. Gerucht: IJzendijke gevallen. Om 11.15 uur vliegen

enkele granaten naar de duinen.

Woensdag 11 October.

's Morgens Jaap Verburg begraven; 's Middags de vrouw van J. Toussaint.

Geweldig druk in de lucht. 's Avonds 10.10 granaatvuur.

Weldra ontdekt de Baas, dat de hangar brandt.

Paarden losgelaten; goede wind. Om \pm 1 uur naar bed.

's Morgens om 4 uur granaatvuur. Een treffer naast het huis. Geweldige schade in voor- en achterkamer.

Donderdag 12 October.

's Morgens twee kalveren geslacht, die in de wei verongelukt waren. 5 paarden weggelopen. Schade bij Basting; v.d. Lijke en Pleyte. De kamers opgeruimd, veel stuk.

Om 7 uur al jagers in de lucht, die de duinen bombarderen.

's Middags de brandweer aan 't werk. Plotseling granaatvuur. Angstige ogenblikken; eerst in de bocht gelegen, daarna naar de kelder. Men zegt:

Breskens genomen en reeds 7 km. opgerukt.

Rustige avond. Door granaten 's avonds schade bij Timmer. Grote uittocht naar buiten. Van de Luyster en Leenhouts uit onze buurt trekken naar buiten. Ik ben 's avonds wakker gebleven.

Vrijdag 13 October.

's Morgens om \pm 8 uur naar 0.54a met ons drieën. Daar geen schade. Hevige beschieting door jagers; gevlucht in de molen bij Aalbregtse. Bommen gesmeten in de duinstrook. Veilig thuis gekomen. Gistermiddag is de oude la Gasse schoonvader van meester De Keuninck, getroffen door granaat. Nog een paar uur geleefd. Een paard van v. Iwaarden, een van P.C. de Bruijne en een koe van Basting door granaatvuur gedood. Twee bommen op sportterrein.

Verkoop van vlees bij De Putter. 's Middags enkele malen in de kelder gevlucht voor granaten. Van 3.10 tot 4.10 hevig granaatvuur.

Geruchten: Oostburg weer beschoten. Onderhandelingen.

Het geschut komt nader. Een rustige avond. Van 't geslachte geproefd. Een rustige voornacht.

Zaterdag 14 October.

's Nachts geschut in Z.W. richting. Het kanon in de duinen zwijgt. Veel vliegtuigen komen laag over. 's Morgens brood gehaald bij van Male; 's middags wat hout gehakt.

Veel 4-motorige bommenwerpers overgekomen. Jagers hebben geschoten boven Provoost en de duinen. Het kanon in de duinen heeft vanmiddag weer geschoten.

Ook granaten naar de duinen. La Gasse begraven.

Van het front geen nieuws.

Maandag 16 October.

In O.54a het raam in de keuken stuk. Geen granaten.

's Nachts allen in de kelder; bed bijgelegd. Nieuws van laat bezoek: gevechten bij No: 1. Schoondijke en IJzendijke erg gehavend. De Amerikanen hebben 3 divisies, (30,000 man) versterkingen gekregen.

Dinsdag 17 October.

Brood gehaald. 's Morgens steeds de jagers boven de Hullu Beerhoeve P.C. de Bruijne, enz. brand in de buurt van Retranchement.

Er zijn gister officieren geweest, om de school in te richten als zaal voor 't Rode Kruis. 's Middags brand in Z-O. richting, Provoost en De Regt.

Woensdag 18 October.

In Groede 8000 man vluchtelingen, o.a. ook uit Waterlandkerkje. De hele dag druk met jagers. Van de duinen wordt nu en dan geschoten. Nog twee steunen in de kelder gezet.

Donderdag 19 October.

's Nachts bezoek van 6 vrachtauto's in de schuur. Marco gewond. Jagers vliegen zeer laag over Cadzand. In Retranchement en Potjes zouden veel soldaten gekomen zijn.

Storm en regenbuien.

Vrijdag 20 October.

Druk met jagers. 's Avonds bezoek van voertuigen met paarden. Gemorrel en ruzie. Scène aan het kelderluik. Onrustige nacht. Plannen om te verhuizen. Vroeg op, half zes, (oude tijd). Bij Kools-de Putter vol, bij Risseeuw vol, in M.68 vol. Besluiten te blijven.

Niet druk met vliegtuigen. Rustige dag; 's avonds enkele wielrijders, officieren. Gevechten bij Oostburg (Mosterdpolder) en Breskens.

Droevig weer maar goede moed. Bijna de hele dag in de kelder gezeten.

Zaterdag 21 October.

Rustige nacht, vroeg op. Twee koeien op de weg naar het dorp. Veel in kelder gezeten, veel granaatvuur. 's Middags een wagen met machinegeweeronderstel op 't erf. Grote beroering, maar 's avonds weer vertrokken.

.....

sprongen en ruiten in het karnhuis. Granaatsplinter door linker raam in de keuken. Ruit in achterkamer gesprongen. De vos (Trui) gewond, 's morgens dood. Gesukkel met de jalouzie in de keuken. Een ernstige middag.

Maandag 23 October.

Een voltrefter 9 meter achter de bijkeuken. Pomp stuk. Veel pannenschade. Een paard en enige schapen bij van Iwaarden dood in de wei. Voltrefter in schuur van Basting. Een Rode Kruisauto bij P. Toussaint in de sloot.

Voltreffer op kerkhof. Nog niet in 't dorp geweest, maar er moet schade zijn.

Een angstige nacht: 8 voltreffers om en achter het huis geteld.

Om half twaalf om brood geweest. De hele kom van het dorp is geschonden; alles verwoest, huis aan huis. In Badhuisweg voltreffers bij Aalbrechtse, W. van Akker, Iz. Porrey en van Luik. Prinsenstraat vreselijk, Mariastraat heel erg: voltreffer bij van Iwaarden bij de voordeur.

Glasschade overal. Veel schade bij P. Toussaint, erger bij veldwachter. Paarden en koeien van Dekker en Kools gedood. Ontstellend om aan te zien, heel erg.

Dinsdag 24 October.

Een rustige voormiddag. Een voltreffer in de schuur en een in de bocht bij de paardenstal. 's Middags om brood.

School voltreffer, kerk idem. Pastorie voltreffer in de regenbak. M. 68. ontruimd, Sako Petersma vraagt kelder.

's Avonds Pyneman de Engelsen achter Groede en Draaibrug. Een drukke nacht van granaten; alle grote ramen stuk van het huis; keuken- en kelderraam gerepareerd. P. Toussaint in kelder bij Kools. Splinter door voorraam in O.54a. bommen in Zwarte Polder.

In de nacht van zondag op maandag gemorrel aan het kelderraam. Een motorrijder en helper met drie gewonden in zijkar; zelf in de keuken, gewonden om 't hoekje.

Woensdag 25 October.

Druk granaatvuur over ons heen. Bij Bram van Cruyningen alle mensen van 't hof gestuurd. De hele nacht druk granaatvuur. 's Middags brood gehaald. Bij Kools de schuur gehavend, bij de meisjes De Bruijne weer een voltreffer.

Marco geopereerd, kogel verwijderd. Hevig granaatvuur tot 6 uur.. 's Middags en 's avonds in de kelder gegeten.

.....
een dode soldaat wordt aangevoerd, een is gewond aan de voet.

Bij het brood halen geschuld bij Ko van Dale. 's Middags en 's avonds in de kelder gezeten. Ruwolie-traktor in brand geschoten. De kelder versterkt; pakken stro in slaapkamer gebracht. 's Nachts een militair op bezoek.

Vrijdag 27 October.

Mistig. Kleine Piet Toussaint vertelt dat ons huis een voltreffer heeft gekregen. Er heen, alles verwoest; het huis ligt geheel in elkaar. Onder granaten naar huis. De hele middag hevig granaatvuur, een voltreffer in de schuur, ter hoogte van de mendeuren. Drie D. paarden dood, 's morgens ook een, één paard met verschillende schoten afgemaakt. Weer scherf door W.C.-deur. Een angstige middag. 's Avonds regen en wind. Ondanks alles toch een warm middagmaal; een hele prestatie. 's Middags weer een ruit in de keuken stuk. Nog twee ruiten over in het hele huis.

Zaterdag 28 October.

's Nachts om ± 12 uur lopen enkele soldaten om 't huis.

Ze nestelen zich ook op het kelderluik. 's Morgens weer een wagen op het erf, maar een half uur later weer vertrokken. Enkele jagers kruisen over. De kriegsmarine schiet nog. Eén granaat naast de tuin, één bij het droogrek. Uit de kerk is een hoek weggeschoten. In de verte granaatvuur bij meisjes De Bruijne de schuilkelder ingestort. Brevet, v.d. Luister, Goossen, enz. komen naar paardenstal van De Putter. Potter ook, vrouw gewond, Toussaint met kinderen ook.

's Middags brand in schuur van Kools-de Putter, Risseeuw de Bruijne en M. de Bruijne. Brood gehaald, tabak idem.

Bezoek bij v. Iwaarden en M.68. Jas Adriaansen-de Neef en Leenhouts in ons huis aangetroffen. Granaatvuur. Bij v. Iwaarden grote verwoesting. Dubois in de vorige nacht om half 12 bij v. Iwaarden aangekomen van Gneisenau (Porrey).

Eerst ingenomen, later door D. hernomen en daarna in brand geschoten.

De kelder afgeschut voor tocht.

Bommen geworpen, brand in 't dorp bij Datthijn; 's nachts bij Masclee, geblust.

's Nachts om half elf wel 10 soldaten op de trap en in de kelder. Veel granaatvuur.

Zondag 29 October.

Maandag 30 October.

Rustige nacht. In de voornacht geschut naar en van de duinen. 's Morgens geschut van de kriegsmarine op Cadzand. De woning van meester de Keuninck in vlammen opgegaan. Om ± 8 uur was het al uitgebrand.

Om 10 min. voor 9 de eerste Canadezen. 's Middags naar de kelder. Om 1 uur om brood; vergeefs. Granaten van de duinen en Vlissingen.

Sander naar Groede, niet verder gekomen dan de molen.

Toen hij terug kwam stond de schuur in brand. Al het volk uit de schuur in de kelder. Vlucht uit de kelder met Jozientje. Saartje de Hullu meegesleurd.

Eerst naar M.68, daarna naar van Iwaarden. Terug, koffers gehaald. Weer terug. Geblust met Piet, Sander, Rogier en zoon van de Roo.

Een 4 motorige bommenwerper komt over; bommen gelijktijdig naast en achter de schuur. Eerst in het gras gelegen, daarna in een éénmans put met Piet.

Angstige ogenblikken, de wandelstok van Rogier in drie stukken, zelf ongedeerd.

De fiets meegebracht. Geen brood. Naar de molen van Aalbregtse. 's Avonds om 7 uur na een stevig maal bij van Iwaarden in de keuken.

Goddank allen gered!

's Avonds voor donker waren bijkeuken, karnhuis en keuken door een granaat weggeschoten; te zien van de molen. Is de kelder in tact gebleven? Rogier meende van niet.

Bij van Iwaarden allen welkom!

Om beurten wacht gestaan. Een onophoudelijke granatenregen over onze hoofden naar de duinen en Knocke. Alle vrouwen en kinderen in de kelder. Door het bombardement veel grond in het haar en een zere kuit van het rechter been. Een stevige cognac en een maaltijd kikkert allen weer wat op. Regenachtig, maar niet donker.

Nieuws: Dr. Buma heeft Cadzand voor een laatste bombardement gespaard. Drie koeien, paard ('s morgens op stal gezet - Trui) en een veulen verbrand. Varkens gered. Bij van Iwaarden 's avond de koeien uitgelaten.

In angst gezeten, enkele weken,
Verlies verbeten, hoopvol gekeken;
Door God bewaard, allen gespaard.

Bron:
J. Bareman

Enige verduidelijking bij het dagboek van mijn grootmoeder; Jacomijntje Rosendaal-Risseeuw.

- Het is destijds overgetypt naar het oorspronkelijk handgeschreven exemplaar; in de oude spelling en met eventuele spelfouten.
- Waar mijn grootmoeder spreekt over "Bram" is dat haar zoon (mijn vader); Suus en Betsy zijn haar dochters die nog allemaal thuiswoonden. Marie is Bram's vriendin (mijn latere moeder) die op Cadzand woonde.
- "Karel" is Karel Malcorps, die niet hier woonde, maar stage liep op de boerderij van mijn grootvader. Karel volgde een landbouwopleiding en werkte later bij de Landbouwoorlichtingsdienst.
- Als mijn grootmoeder het heeft over "vader" of "de baas" bedoelt ze haar man, mijn grootvader. Dat was zo de gewoonte!
- Met de afkorting "de D." bedoelt ze de Duitsers.
- Meneer de Hullu, die regelmatig wordt genoemd, is de eigenaar van de boerderij. Toen was het nog een pachtboerderij.
- Op 28 okt. wordt de schuur door de Canadezen in brand geschoten. De schuur brandt tot de grond toe af met de gehele oogst, en bijna alle dieren die er nog waren.
- Op 29 okt. worden ze bevrijd, s'morgens steekt een Canadese soldaat zijn geweer door het kelderraam. Karel, de enige die een beetje Engels kon, riep: "no German soldiers here". Dat heeft waarschijnlijk hun leven gespaard. Niet zelden gooiden de Canadezen eerst een handgranaat en gingen dan pas op onderzoek.

M.v.g. Adri Rosendaal

6 okt. Een bange nacht is gepasseerd, de granaten vallen nu dichtbij. Eerst van 3 tot half 6 in den kelder, met alle koffers en zakken, daarna weer van 9 tot 12. 't Was een hel. Weer komen vluchtelingen uit Oostburg en de soldaten zijn nog veel banger dan wijzelf. Van de voorruiten zijn er vele stuk, ook gaten in de muur, zelfs op de gang, dus we waren er dichtbij. Nog is geen mensch of beest getroffen, maar de angst zit er in.

7 okt. Den nacht in den kelder doorgebracht met 19 man; 't was vol. Fluitende granaten vallen in de wei achter ons; tussen ons en Verhage is veel ravage, 't land ligt bezaaid met groote gaten. Gister na 12 uur gebakken, dus we hebben weer te eten. Maar het gaat vlug op, want er moet veel gedeeld worden. Zoovelen, die gauw moesten wegvlugten en niets konden meenemen. Oostburg en stellingen worden steeds beschoten, dus niemand durft nog terug. Achterom bij Dekker zijn koeien en paarden getroffen, dus we zijn nog door het oog van een naald gekropen. We eten nog op tijd en we hebben nog genoeg. Hoe zal het aan den overkant gaan? En hoe zal het met Vader en Moeder gaan? Hun huis blijft lang gespaard, maar als we op zoo'n manier bevrijd moeten worden, gaat nog heel Z. Vlaanderen eraan. Gisteren zagen we weer 3 branden, alle dag brengt nog wat nieuws, maar steeds vreselijker.

8 okt. Weer Zondag; 't is mistig, maar weer komen al vliegers om op een lege stelling te gooien; sinds 31 aug is alles weg. We hebben weer den nacht in den kelder doorgebracht, met 14 man. Als 't licht wordt, staan we op, gaan de beesten tellen en melken; nog is niets vermist. De schuur wordt weer volgestopt met allerlei etenswaar,

we zijn op ons dood, dat zulks ook weer bij de anderen bekend wordt. Een vloer ligt vol met duizenden brooden. Dan komt weer een auto vol met vaten boter of stroop.

9 okt. Weer komen soldaten terug van Walcheren voor het water, zegt men. Er is veel beweging, net of er wat gaande is, maar goddank nog geen fluitende granaten gehad. De mannen probeeren de putten van de granaten dicht te krijgen, op 7 gem. liggen er meer dan 30 en 't is maar een steenworp van hier. De vluchtelingen halen in den vroegen morgen wat kleren, maar zijn doodsbenauwd, ze loopen wat ze kunnen om weer uit Oostburg weg te komen. We hooren steeds kanongebulder en ver over ons vliegen granaten; nu zitten anderen weer uren in den kelder.

10 okt. Heel den nacht onrust gehad. Er wordt nu steeds in den kelder geslapen, alle etenswaar is eruit en naar 't karnhuis verhuisd. Duitschers en Russen huizen samen met ons, 't is voorwaar geen pretje. Op 3 plaatsen branden schuren, wanneer zal de onze aan de beurt zijn. Bram rijdt naar Cadzand (Marie wordt 20 jaar) en nu hebben ze daar granatenregen gehad: een koe dood, een andere gewond, 't was vreeselijk. Op zijn weg zag hij veel vernielde huizen en schuren; zou het nu nooit klaar zijn! Achterom in de polder nabij Oostburg zijn 6 menschen omgekomen, die gevlucht waren in een schuur. Van hieruit zijn ook nog vele knechten weg met paarden en wagens; men zegt, achter het front, dus zijn ze wellicht beter af dan wij. Steeds rinkelen de ramen en is 't een helsch lawaai.

11 okt. Nu kunnen we een halve dag niet buiten komen, zoovele vliegers cirkelen boven ons en gooien maar neer, doel of niet. Nog is de ellende niet groot genoeg. Na den middag komen Zuidweg en zijn vrouw vluchten, hun huis is ook in puin, dus hebben wij ook alles voor niets gedaan; maar we zijn er nog alle zes. Op hun tocht hierheen zagen ze vreeselijke tooneelen en ook al vele menschen dood langs de weg liggen. Als 't avond is, is er zooveel brand, dat 't licht is in plaats van donkere maan. In Sluis brandt de heele binnenstad af.

12 okt. De nacht was tamelijk, we hebben nog geslapen, maar 's morgens vroeg begint het weer met die ellendige granaten van ver. Een kalf wordt doodgeslagen, een varken is ook gewond, dus is een slager gewaarschuwd. Weer komen 6 vluchtelingen bij uit Oostburg; nu zijn we met 19 man benevens al die soldaten. We zitten meest in den kelder, maar krijgen toch nog eten gekookt. Die laatsten, die aankwamen, waren ook alweer alles kwijt; wat moet er toch van terecht komen!

13 okt. Vluchtelingen komen te weten, dat hun huis, hoewel veel gehavend, nog recht staat, dus tot heden nog een dak boven hun hoofd, 't Is heel ellendig met de vele slachtoffers. Heele families te Oostburg zijn uitgeroeid, soms 15 tegelijk in een kelder dood. Thans zit Groede vol met vluchtelingen, we vreezen, dat ze nu daar gaan bombardeeren. Vanmorgen zagen we weer een schuur branden. De hoeveelste het is, is niet te benaderen. Nog zitten we met vele Duitsers. Alweer vallen bommen, dus naar den kelder. Oostburg is even gehavend als Breskens. We hebben het druk, omdat onverwachts geslacht moet worden en dan zonder gebruik van kelder.

14 okt. Alweer het oude lied. Onrustige nacht met den dag steeds die jagers, die maar schieten. Nog is geen eind aan de hel. We moeten weer bakken, 's Zaterdagavondskneden en den anderen morgen bakken; 't is nu weer zoover, dat we den slag te pakken hebben met het zuurdeeg. Nog 2 weken en we gaan aan de koffiemolen draaien om nog meel te krijgen. Zou er dan nog geen eind aan zijn!

15 okt. Een stille dag. We hebben allemaal 3 maal boven gegeten, 't Is of ze ook eens Zondag vieren.

16 okt. 't Is weer dubbel zoo erg als gisteren, we kunnen bijna niet buiten komen en zitten maar te huiveren in den kelder. Als 't avond is, zijn we nog even buiten en zien weer 5 branden, meest schuren. De bunkers worden misgegooid, dus gaat alle menschen- en beestenvoer verloren.

17 okt. Een barre nacht gepasseerd, honderden granaten suizen door de lucht, de schuur staat nog recht, overige menschen en beesten leven nog. 't Is weer ook maar net aan, dat we eten gekookt krijgen, zoovele helsche machines vliegen laag over en schieten of gooien bommen: 't moet al kapot. De wissel op Zuidzande wordt ook beschoten, tevens daar ook weer eenige slachtoffers. Van Breskens hooren we niets meer, maar vele omliggende plaatsen en ook Sluis zijn even erg kapot en verbrand.

18 okt. Als voren, 't wordt een ware hel, de vluchtelingen zitten steeds in de kelder en wijzelf ook meestal. Vader en Bram doen het hoognodige werk; Betsie is ook niet bang en zodoende kunnen we nog voort. Een Duitse wagen wordt hier voor kapotgeschoten; 't was oorverdoovend, want er waren wel 8 jagers. Een gewond paard en een gewonde Duitser worden hierheen gehaald. Velen loopen slingeren, weten niet meer waarheen. Groede zit vol met duizenden vluchtelingen, 't Schijnt erkend lazaret te zijn.

19 okt. Nog nooit erger beleefd. Heel den nacht vallen granaten rondom. 3 kalvers dood en 2 koeien gewond, er rest ons nu nog 2 koeien en 1 rund. Na den middag moet 1 koe alvast geslacht worden, van 1 kalf kan nog vleesch gebruikt worden, maar ook zeer weinig; vluchtelingen van den Akkerput komen ook nog stukken halen, de resten worden begraven. Wat is dat hard, als je zooveel den put ziet ingaan en misschien wordt het nog veel erger. De dorpen hebben geen gebrek meer, want overal zijn beesten doodgeschoten en nog geen sprake van overgave, 't Is ook wat om maar op weerlooze burgers te schieten. Steeds komen die vliegers over om 't nog erger te maken dan 't al is.

20 okt. Nu staan alle beesten op stal, we durven ze niet meer buiten laten, 't Was een vreeselijke nacht, de muren in de kelder schudden ook, vele afmaakdraden zijn stuk. Alle dagen is er brand, steeds gaan honderden zakken graan verloren. Achterom hebben ze een voltreffer in huis gehad, de helft van het huis ligt in puin; Bram kwam er met brood en alles was stil, maar ze zaten in den kelder en bleven gespaard.

21 okt. Nog zijn we er allemaal. De nacht was tamelijk rustig. De Duitsers zijn ook

steeds in den kelder, dus meest met 25 man; soms ook nog de schrijfmachine. We zien een munitiedepot in de lucht vliegen, dus gelukkig maar, daar zullen ze niet meer vandaan schieten. Maar we zitten er nu leelijk tussen, toch krijgen we ons werk nog ongeveer gedaan. Als er moet gekamd worden, is 't meestal een lastig geval. Weer komen vele vliegers over; 't kan niet hard genoeg gaan, we zijn het bar moede. Veel vee van anderen, dat schadeloos liep, loopt nu hier in de wei.

22 okt. Tamelijk rustig, we eten 3 maal in de kamer, 't Is voor de vluchtelingen ook een herademing eens buiten te komen. De Zondag is steeds nogal rustig.

23 okt. Ergere dag is nooit beleefd, 2 granaten op 't huis gehad en vele eromheen; de ravage is groot. 3 van ons waren in de schuur en Suze deed heel gevaarlijk, want kwam toch naar huis gelopen. Toen 't ergste in huis gebeurde, kwam ze ook in de gang. Wonderlijk genoeg kwam ze ook met den schrik vrij. Vader en Bram bleven gelukkig in de schuur tot het ergste voorbij was. Alle bedden zijn doorschoten, de pluimen dwarrelen 't huis door, van een boekenkast en spiegel is niets meer te zien, een linnenkast, waar steereliseerflesschen in stonden, heelemaal kapot, is voor brandhout bestemd, het bessensap en jus loopt overal heen. Alle menschen zijn ongedeerd. Een peluw ging aan 't branden. Met man en macht wordt gewerkt om groote gaten in het dak dicht te krijgen.

24 okt. De zaak wordt voortgezet, vele kruiwagens steenen en hout worden van de zolder gesjouwd, overal zitten gaten in, de fietsbanden op zolder zijn ook bijna alle kapot, in de zolder zitten vele gaten, de planken van het beschoot hangen naar beneden.

25 okt. De nacht was bar onrustig, wijzelf probeeren steeds in ons eigen bed te slapen, maar moeten meestal halfnacht of nog eerder de kelder in. Tientallen granaten vallen weer rondom ons. De soldaten worden bang, ze gaan vertrekken, maar er komen helaas weer anderen, we vreezen, dat het nu verkeerd gaat. We krijgen nog 20 brooden van de D. en zijn wat blij. Stel je voor, dat we ook nog kuch eten zonder te klagen.

26 okt. Al vroeg komen Duitsers binnen en eischen de kelder. Eerst moeten alle burgers weg, dus worden de wagens voorgezet en geladen; wat een chaos: een met bedden, dekens enz. en een met voedsel. Tenslotte mogen wijzelf nog blijven, maar de wagens blijven geladen, we vertrouwen 't niet meer. De vluchtelingen worden door zoo'n ellendige weggestuurd. Een arts zit nu in de kelder met 3 helpers, maar eer 't avond is, wordt hij alweer verder gestuurd. Nu komt de wachtcommandant met zijn staf. Als 't avond is, moet nog eten gekookt worden, weer wat nieuws. Nu kan het toch niet lang meer duren. We besluiten met z'n drieën in de keet te slapen, want de kamers voor, die vreezen we. Karel en Betsie gaan in een bunker slapen, die de vorige soldaten hebben gemaakt en Bram slaapt op het kelderkamertje. Dat eten koken duurt tot half nacht, bij een kaarsje, en ondertussen vallen vele granaten.

27 okt. Het valt nog zooveer mede, dat we bij hevig schieten ook in den kelder mogen, wat heusch niet overbodig is, want 't is haast niet meer van de lucht; al vele dagen lang zitten ze achterom in de polder. Ze hebben ons natuurlijk ook nodig voor de

kokerij, dus modderen we weer samen als de beste vrienden. Steeds loopen melders af en aan en worden naps gevoerd; als gekken komen ze in de kelder gelopen. 's Avonds is het bar slecht weer en branden weer 3 schuren af, vlak achter ons. Al vroeg besluiten we met z'n allen naar den bunker te gaan, we voelen ons daar nog het veiligst. Bram en Betsie blijven tot 's avonds thuis en we slapen tenslotte nog wat. Hoe 't kan, is ons allen nog een raadsel. Al ons hebben en houden staat op wagens op 't hof geladen.

28 okt. 't Is Zaterdag, er wordt tusschen Oostburg en ons gevochten; 't wordt erg benauwd, de wagens worden van elkaar gezet om niet alle gelijk getroffen te worden. De Duitsers vragen om wagen en paard, dus moet er weer een afgeladen worden; die vertrekt naar Cadzand. 's Namiddags half 3 wordt de schuur in brand geschoten door de Engelschen, want er zaten nog steeds Duitsers in, en daar ze hevig blijven schieten, kan niets meer gered worden. Alles is in die eene schuur ondergebracht, dus zijn we alles kwijt. 4 paarden en 2 koebeesten verbranden, ook varkens en zelfs bijna alle kippen, die steeds in 't hok liepen voor dat barre schieten. Twee koeien komen nog buiten, maar zijn deerlijk gebrand. Dat varken, waar we zoo voor geschermd hebben, is nu ook verbrand.

Als 't avond wordt, gaan de D. weg; 't wordt zeker te warm. Paard en wagen komen niet terug. Nog komen eenige andere soldaten binnen en brengen den nacht met ons in den kelder door.

29 okt. Vroeg in den morgen vertrekken de laatste Duitsers. Als 't licht wordt, gaan we de kolen blusschen en probeeren de koeien te melken, 't is goed, dat er nog een melkhuisje is. Daarna wordt waschgoed buiten gehangen om de Engelschen van ver te doen zien, dat hier burgers zijn. Direct daarna begint een bombardement als nooit tevoren beleefd en wordt weer het heele huis kapot geschoten. Nochtans houdt de kelder stand en leven we nog alle zes, maar we hebben doodsangsten uitgestaan, wat we ons heele leven niet zullen vergeten. Een schaap werd doodgeslagen voor 't kelderraam. Nu is niet veel meer over: de kelen zijn van de regenbakken geschoten, vele boomen zijn heelemaal kapot, alle schoorsteenen van 't huis, 't is haast niet meer te herstellen. De hond en de konijnen zijn gespaard, al vielen de granaten zoo dik. De Engelschen kwamen in den kelder kijken en steeds gingen ze door met schieten en verwonden tenslotte hun eigen volk. Die dag vergeten we nooit: 't Is een troosteloos gezicht: het dak is voor de helft kapot, vele pannen eraf, ramen hangen eruit, zelfs ankers uit de muren zijn beneden, een stapel lakens, die boven in een kast lagen, zijn vol gaten (16 in een).

We zullen weer probeeren de hoek dicht te krijgen, maar 't is nog veel moeilijker, nu alles is verbrand of doorschoten. Nu liggen overal doode beesten en daar de meeste menschen gevlucht zijn, moet alles vergaan. Dakpannen zijn nergens te krijgen. We moeten nu weer schoonmaken. De Engelschen zijn voorbij, dus beginnen we weer te werken en minder benauwd.

30 okt. De schoorsteenen zijn kapot, dus wordt buiten gestookt en gekookt; de metselaar is ook nog zoek, dus even geduld. Ze gaan nu weer op zoek achter een paard en vinden er een op Cadzand. De witte, die Zaterdag weggenomen is, komt ook niet weer.

31 okt. Ze gaan zelf metselen en zoeken cement. Op Sintepier is er nog gevonden; daar zagen ze veel Engelse auto's naar Breskens trekken. Nog weinig burgers te zien, velen zijn nog in het ander district.

1 nov. 't Was weer om bang van te worden: heel de nacht hebben ze Walcheren beschoten en nog tot na den middag was er gebulder. We zijn voor de eerste dag sinds weken weer met 6 man. De fam. Zuidweg is ook weer naar huis. We verwachten, als 't huis weer dicht is, wel een huishouden bij. De kelder is weer schoongemaakt, wat ook een gemak is. De mannen hebben alle verkoolde beesten in een kuil gevoerd, dus die hadden ook een baantje. Vader en Bram zijn nog op zoek geweest naar de tweede wagen en weten hem nu staan te Retranchement. Morgen gaan ze weer op zoek achter een paard, mogelijk kunnen ze dan in het Hazegras geraken, vandaag ging dat nog niet. Vele krijgsgevangenen komen op Zuidzande aan, worden daar verzameld en met honderden weggevoerd. Hadden ze zich over 2 maanden maar overgegeven, dan hadden wij niet alle ellende gehad. Nu is 't nooit meer goed te krijgen. Eerst vielen granaten in de koolen en waren er al velen uit. Toen kwamen er Zondag in de spruitkool en de aardbeien terecht, dus 't is wel mooi; de appels op den zolder zijn ook niet meer te bekennen.

De mannen hebben gefietst tot in België door modderwegen en kwamen terug met 2 paarden en de 2e wagen, dus, was de 3e nu ook nog maar te vinden. Ze zijn direct aan het ruimen gegaan om de beesten verder te begraven en nu zijn we ongeveer de stank kwijt. Wat ons bitter tegenvalt is, dat het huishouden van Opa heerlijk gehavend is. We dachten het goed op den zolder opgeslagen te hebben en bij het bombardement van Zondag was niets meer veilig, 't is hopeloos. De baas gaat eerstdaags naar Breskens; wat zal daar nog van over zijn. Een koe zal wellicht terecht komen, dus hebben we misschien na verloop van tijd weer melk. Nu leven we als een burger: we kopen een flesch melk en hebben 7 kippen; en een groote bende dat het in en om het huis is, we weten er haast niet door te komen. Nu is de groote vraag om dakpannen en glas; ieder heeft er noodig en er is bijna niets. Nog steeds hooren we boven Walcheren geweld, dus zal het daar ook niet meevallen. Te Oostburg zijn al 130 dooden geborgen, dus 't gaat Breskens na. Er waren bedden uitgeleend en het overschot hebben Vader en Suze vandaag teruggehaald: een peluw en 3 dekens kwijt. De een besteelt den ander. Had ik dat kunnen voorzien, was ik er gauwer omgegaan.

3 nov. Met regen begonnen, komt goed van pas, als je huis kapot is. Ze gaan maar weer opruimen en we maken dekens voor de paarden want 't is vrij koud om altijd buiten te zijn. De ergst-verbrande koe is dood, nu nog een, de laatste. Vader is vandaag te Oostburg geweest, maar dat is zoo goed als verdwenen; het is niet meer te bewonen. Bram rijdt naar St. Kruis om pannen voor het dak van 't huis. Zelf moet je maar metselaar, timmerman, smid enz zijn, anders raakt er niets meer klaar.

4 nov. Voor ons is eigenlijk de oorlog ten einde; het doet vreemd aan, als een massa vliegtuigen overkomen en je moet niet gauw in den kelder vluchten. Het dak is aan eene kant dicht, dus we hebben nog steeds regen in huis. We hebben weer gist te pakken gekregen en direct gebakken, want met zuurdeeg is heus maar een noodmiddel. We

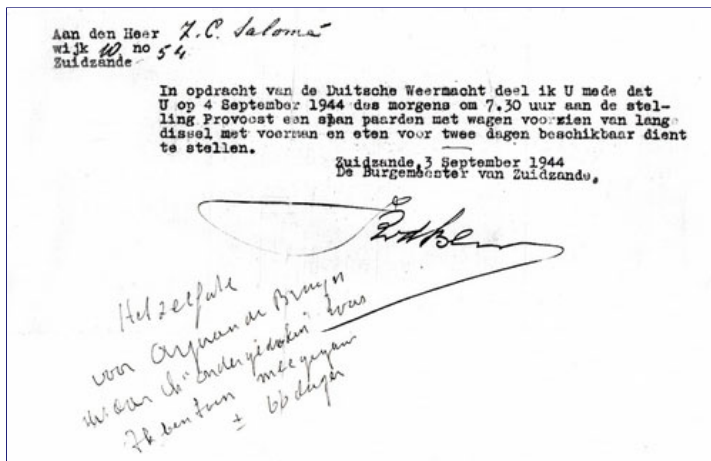
koopen ons melk, daar die eene koe slechte melk geeft. Wat er nog al moet veranderd en geregeld worden, is een raadsel, we staan voor groote moeilijkheden.

Bron:
Adri Rosendaal

1944 DAGBOEK van LEENDERT BECU

DE TOCHT MET DE PAARDEN

In september 1944 kregen vele boeren in Zeeuws-Vlaanderen - eigenlijk in heel Zeeland - een bevel van de Duitsers om zich gereed te houden met paarden en wagens. Dit in verband met de snelle opmars - na een moeilijk begin van de invasie - van de geallieerden. De Duitsers werden nerveus. Ook de boer waar ik in Cadzand was ondergedoken (Adriaan de Bruyne-Risseeuw, de kleine Arjaan) kreeg bevel zich 's morgens 4 september te melden met paarden en wagens bij de 'stelling batterij Provoost', het latere vormingscentrum 'Hedenesse' in Cadzand. Daar ik tijdens mijn verblijf op de boerderij al wat over paarden had geleerd heb ik tegen de Bruyne gezegd: Ik ga wel voor die paar dagen, ik ben nog jong en dan zie je nog eens wat. Ik vond het bovendien mijn plicht, die mensen waren bijzonder goed voor mij. Koffertje met eten + wat eten voor de paarden (foto: Dolly en Roze). Via de smid in Cadzand, paarden laten beslaan, naar 'Proost stelling'.

4 september 1944

Om 1 uur vertrokken we met 20 knechten en boeren, met 40 paarden en wagens en 2 ezels van de Duitsers zelf met hooiwagen. Voor een paar dagen, zegt men. Nog een toespraak aangehoord van de luitenant, van: 'Waarschijnlijk treffen we de vijand, maar hoogste bevel is vechten tot de laatste man', en dergelijke gezegden. Niet direct het gezelligste vooruitzicht. 's Avonds kwamen we aan in Waarschoot, zo'n 15 km van Gent. Kon gelukkig een paar schriften kopen in België, want ik schrijf iedere dag in mijn dagboek (vanaf 1936) en dat had ik vanzelfsprekend niet bij mij. Dit verhaal komt dus uit Belgische schriften. In Waarschoot onder mijn wagen

geslapen. Koud in de regen op nat stro. Eerst wat bieten uit iemands land gehaald voor de paarden, dat deden de meesten. Maar we hebben het samen terug betaald aan een klein boertje. Heb mijn paarden uit een emmer laten drinken. Verder wachten.

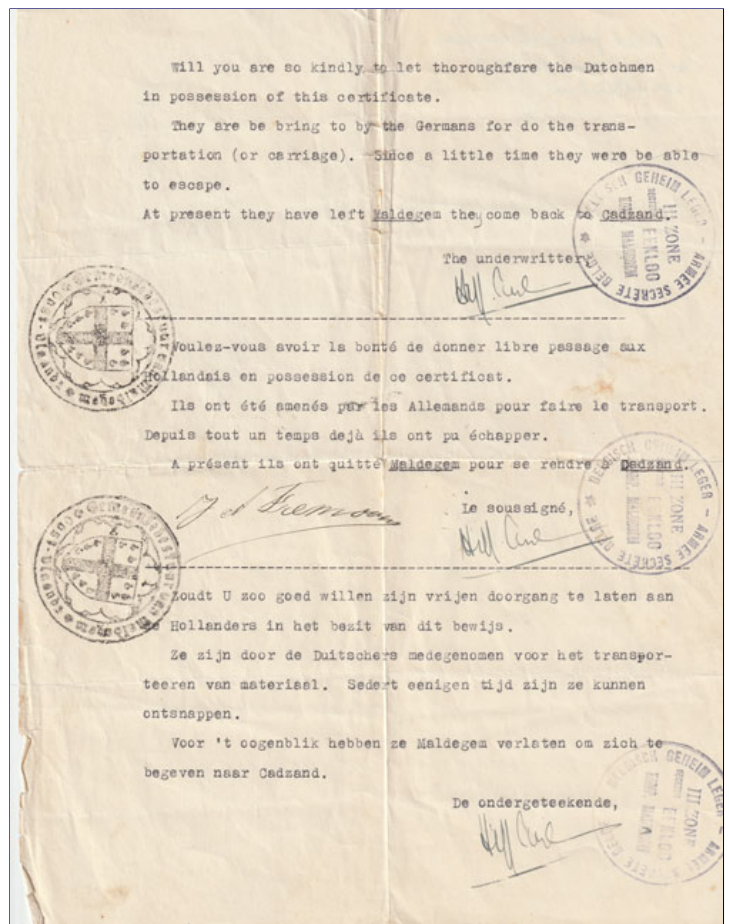
5 september

's Middags bevel om de paarden in te spannen en richting Gent. De Duitser naast mij op de wagen zei: We gaan richting Antwerpen door de tunnel. Ja ja? Toen we door Gent reden was het erg gevaarlijk, want op sommige kruispunten werd op de Duitsers geschoten door de zogenaamde 'Witte Brigade', Belgische burgers die in de verzetsbeweging zaten. De Duitse officieren en soldaten met revolver en geweer in de aanslag liepen dicht langs de huizen, terwijl wij maar steeds moesten doorrijden. Toen we buiten Gent kwamen was er even een rustpauze. Er is toen iemand van de groep naar een officier gegaan om te zeggen dat dit geen manier van doen was om zo met burgers om te gaan, de soldaten kregen op tijd eten en konden in gevaarlijke ogenblikken dekking zoeken, en voor ons wordt totaal niet gezorgd. We rijden nog een eind door, en houden halt bij een plaats genoemd Lochristi ongeveer 15 a 20 km voorbij Gent. We konden toen allemaal een bord soep krijgen. Het begon inmiddels al wat donker te worden, toen een paar Duitsers kwamen aangerend, roepend: De tanks komen eraan, de tanks komen! Toen werd ineens alles geordend, geschut in stelling gebracht, en bevel alle wagens aan de kant. Al spoedig volgen een paar schoten van de tanks onze richting van 200 à 300 meter afstand denk ik. Een soldaat die net voor mijn wagen had gelopen wordt gedood. Een aantal van ons, ik dacht een man of 10, en ikzelf zien kans in de chaos te vluchten in de duisternis. Toch zit het met niet lekker, wat gebeurt er met de andere jongens, wat met mijn paarden? Van een van de tanks loopt een rupsband af of is geraakt en ze trekken zich terug. De rest van de kolonne wagens wordt weer bij elkaar geschreeuwd en gevloekt en gaan voorwaarts. Maar de tanks hebben zich nu opgesteld in een veldje met tabaksplanten en laten rustig de wagens komen, en nemen dan ineens de boel onder vuur. Toen was het daar een hel en vluchtten de anderen ook.

6 september

De volgende morgen, wij waren met enkelen bij een boer terecht gekomen, waren we nieuwsgierig en angstig hoe alles

afgelopen was. Op de plaats waar wij waren weggelopen was een soldaat begraven met bloempot op zijn graf. Verder gelopen, tot we bij de rest van de kolonne kwamen. Kapotte en verbrande auto's, dode soldaten en verschillende dode paarden, wagens in de sloot, kanonnen in de sloot. Ik hoorde vertellen dat ze in het in brand geschoten hooi levend zijn verbrand. Het gegil van de ezeltjes was niet om aan te horen, zei iemand. Mijn wagen stond op de kop in de sloot, volgens een van de jongens 's morgen nog met de paarden ervoor. Een van de paarden (Dolly) heeft hij bij mensen op stal gezet, de andere was inmiddels 'verdwenen'! Tot nu 8 paarden gevonden van de 40, zeker 15 paarden dood, en de rest zoek of 'verdwenen'. We hebben een gewond paard verkocht voor 2300 frank en een paard via een veearts voor 375 kilo a 18 frank de kilo, dus hadden we wat Belgisch geld. Iedereen flink onder de indruk van het gebeurde. Velen op zoek naar hun paarden. De bewoners kunnen veel 'gebruiken', alle wagens waren al leeg. Van granaten worden de koperen hulzen afgehaald. 's Avonds tanks door het dorpje Lochristi (Poolse tanks). Vlaggen en juichende mensen. Rook mijn eerste sigaret 'Sweet Kojnal', 'Capstan' of 'Players'! Jammer, want ik rookte helemaal niet en nu word ik een verwoed roker. Mannetje uit Zuidzande ontmoet, in Walcherse klederdracht, had nog een paard. Hij blijft voorlopig bij onze groep, zegt hij! Het is me bij gebleven dat er van deze man een rust en kalmte uitging, waar je soms jalours op was. Keurig bidden voor en na het eten, en verder zoiets van, het komt wel goed met ons, onze liever Heer zorgt wel voor ons. Chapeau van mijn wagen gestolen!!!! zeggen de jongens.

8 september

Jongens vinden mijn paard Roze nabij een café, de eigenaar had hem gekocht voor 1000 frank, zei hij en hij moet nog 1500 frank hebben voor eten van het paard. Naar gendarmerie geweest en gevraagd wat te doen. 'Nietske, helemaal nietske, laat dat maor an main over, edde ge da goe verstaon manneke.' Het is goed gekomen zonder betaling, maar hoe en waarom weet ik niet. Ik schrijf dat het huilen/ gieren van een granaat een zot geluid is, voordeel is dat je leert aan het geluid en hoort of de granaat veraf of dichtbij je valt.

9 september

Negen jongens die geen paarden meer hebben proberen naar huis te gaan door de linies, maar 's avonds weer terug, niet gelukt. (Later is het één man - Izaak van Cruinigen - gelukt door de linie te komen en thuis te geraken in Zuidzande).

10 september

Enorm veel tanks, oorlogsmateriaal, kranen, boten, graafmachines, antimijnen tanks met kettingen, vlammenwerpers; een grote 'oorlogsshow'. Onvoorstelbaar. En dat ging maar door de gehele dag en nacht. Ik dacht nog: tegen zo'n overmacht van oorlogsmateriaal kunnen de Duitsers nooit op.

11 september

Met paard naar de smidse voor twee hoefijzers, 11 frank.

13 september

Besloten om morgen verder te gaan, met lijst naar gemeentehuis voor stempel en soort persoonsbewijzen. Meeste jongens 'werken' voor hun 'kostboer', aardappels rapen.

14 september

Om 10.00 uur vertrokken met 16 man en 19 paarden. Met strubbelingen door Gent, en even buiten Gent (Mariakerke) een halt door 'Witte brigade' (Garde) die zeggen dat de Duitsers vlakbij zitten. We worden op een kasteel gebracht, waar we allemaal kunnen blijven en genoeg gras voor de paarden. Wij slapen in 't hooi, paarden in echte stal.

15 september

Paarden lopen lekker buiten, veel gras. 's Middags een eindje lopen en bij een Hollandse dame uitgenodigd. Echte thee gedronken, met echte koekjes, glaasje + sigaar, 's Avonds nog eens op bezoek bij haar. Het is wel een voorname dame rijke dame, met prachtige villa. Ik ga later eens uitzoeken wie zij precies is. Plannen om morgen weg te gaan.

16 september

Ongeveer om 10 uur vertrokken. Zonder eigenlijk precies te weten hoe we moeten rijden. Onderweg zelf een brug moeten bouwen over brede sloot, van allerlei oude materialen. Het is gelukt er allemaal over te komen. Dat de paarden dit hebben gedaan verwondert me; misschien willen ze ook naar huis. Om ongeveer 5 uur komen we in Eeklo via Evergem en Sleidinge. We ontmoeten een zekere Hermie, die enkelen van ons onderdak kan geven. De Duitsers zitten nog dichtbij richting Strobrugge en Watervliet. Ik ontmoet iemand die in Cadzand heeft gewerkt. Kan daar blijven slapen, maar blijf liever bij de jongens. Wij slapen weer in 't hooi, ik slaap naast Bram Fremouw, die snurkt de pannen van het dak. De boer kwam ons 's avonds toedekken met een kladje hooi.

17 september

Hollandse luitenant ontmoet, was tolk bij Canadezen. Was naar Engeland gevlucht. 'Je hoort nog van mij', zei hij. Enorm veel tanks gezien. We kopen drie broden. Heb me laten scheren in de stad.

18 september

Ik ben nog steeds onder de indruk van het oorlogsmateriaal, dat ik dagen zie voorbijtrekken. Daar kan geen Duitser tegenop. Ik ben altijd veel met Levien Salomé op pad.

19 september

Madame Hermie doet 'flessen' open met postekop - gehakt - en jam. De mensen zijn erg goed voor ons (en de paarden). Hoe kunnen we wat terug doen.

Door radio gehoord dat Eindhoven is gevallen. Luchtlandingen nabij Arnhem, Nijmegen. Honderden vliegtuigen gezien die aan kabels werden getrokken door bommenwerpers. Kennis gemaakt met twee Canadezen, die ook bij familie Hermie komen, dus gin of whisky en sigaretten. Na mijn eerste sigaret dus ook gin of whisky. Als je daar te veel van drinkt ga je zingen, merk ik.

20 september

Madam zorgt voor brood en vleeszegels. Koop nogal eens fruit, brood is niet lekker.

21 september

Paarden altijd in soort weide laten lopen, maar ze nu weggestuurd. Al mijn kleren zijn vuil en vies, sokken blijven rechtop staan. Ik had schoenen maar de meesten hebben klompen, had ik die ook maar.

22 september

Hoor veel geruchten. Canadezen willen bij Moerkerke brug leggen. Soms komen Duitsers terug over de vaart, velen werden gevangengenomen door Polen. Gehoord dat ze op bevel 'handen omhoog' moesten steken, toen een Pool - Canadees - zijn broer ontdekte tussen de Duitsers. Een vrouw gaf aan de Duitsers door (met zender) dat ze een brug aan 't leggen waren, vele dode Canadezen hierdoor. De vrouw heeft niet lang meer geleefd. Die gesprekken zijn mogelijk wel of niet waar of gedeeltelijk.

23 september

Vanmorgen op de fiets richting Maldegem, niets te zien, geen Duitser, geen Tommy, beetje angstig. Ben tot de eerste brug geweest die opgeblazen was.

Afgesproken om al het hooi, suikerbieten, tarwe voor brood enz., dat de familie Hermie ons gegeven heeft terug te brengen, later als we thuis zijn.

24 september

We zijn nu weer al de derde zondag dag hier. 's Avonds allemaal met twee Canadezen in huis gezeten. Madame bakt koken. Gezellige avond.

26 september

Geruchten over komende aanval en dat 4 bruggen zullen worden gelegd. Engelse sigaretten gekocht.

27 september

Madame geeft dikwijls brood van haarzelf van echte tarwe. Eten 's avonds ook nogal eens aardappelen. We hebben het hier erg goed. 's Avonds komen de twee Canadezen dikwijls, ze zoeken huiselijkheid. De kamer is vol rook en een beetje dranklucht, maar soms zijn er ernstige gesprekken.

28 september

Vanmorgen richting Maldegem gegaan, naar de ouders van madame. Weinig nieuws, geen vooruitgang. Vanmiddag aardappels steken. In de buurt van Arnhem zijn zware gevechten met zware verliezen, zeer bloedige gevechten, rede van Churchill.

30 september

's Avonds met schoon overhemd van de 'buur' de stad in naar de bioscoop. We roken veel Engelse sigaretten.

1 oktober

's Morgens naar andere jongens uit Oostburg gegaan die in Balgerhoeke lagen. Die gaan morgen via Philippine proberen terug te gaan. Lijstje gemaakt van eten dat we opgebruikt hebben, hiermee naar het gemeentehuis, om later met geladen wagens over de grens te kunnen komen. De Westkapelse zeedijk is gebombardeerd, wat zal dat daar een ramp zijn. Ik heb weer een nieuw schrift gekocht voor mijn dagboek. Het schrijven om eten terug te brengen ziet er als volgt uit: Ondergetekende Achiel Hermie te Eeklo verklaart hiermede dat het onderstaande in het tijdvak van 14-9-'44 tot 5-10-'44 voor de voeding van 10 mensen (Hollanders) en 22 paarden is gebruikt. 2 voer hooi, 2 voerbieten, 1 zak gerst, 2 zakken tarwe, 1000 kg aardappelen (bintjes). Dit schrijven i.v.m. het terugbrengen uit Holland op eventuele grensmoeilijkheden.

4 oktober

Naar het gemeentehuis en Ko Provo (boerenknecht bij Risseeuw uit Cadzand), die iets buiten Eeklo zit. Voel me griepig.

5 oktober

Lang geslapen, ziekachtig, koud in 't hooi. Vanmorgen warme melk gehad van madame en brood met hespe en Canadese kaas, en een deken want ik heb wat koorts. De paarden krijgen alleen bieten en kaf. We zitten vele avonden bij madame in huis. We koken Hollandse suikerspekken voor madame. Vanavond hebben we grote gesprekken gevoerd over godsdienst.

6 oktober

Vannacht hevig artillerievuur, begonnen van ongeveer 3 uur 's morgens. Waarschijnlijk is het offensief begonnen. Hoop dat Zeeuws-Vlaanderen nu vlug vrij is, en misschien kunnen we dan volgende week naar huis. Om kaf gegaan bij een andere boer en helpen dorsen. Nog steeds wat verkouden en beroerd geslapen in koud hooi.

7 oktober

Vanmorgen naar Maldegem geweest. Een luitenant ontmoet en verteld dat ik wel wat wist van West Zeeuws-Vlaanderen, en wat aan ondergronds werk had gedaan. Ik moest toen mee naar het hoofdkwartier, en heb daar alles verteld wat ik wist. Er wordt hevig gevochten over het Leopoldkanaal richting Aardenburg. Een verschrikking voor de soldaten die over de kanalen moesten. Ik luister veel naar de radio.

8 oktober

Krant kopen en een Engels woordenboekje. Harde gevechten tussen Maldegem en Aardenburg. Ook bommen op de dijk nabij Vlissingen. 's Avonds een eindje lopen met Levien Salomé.

9 oktober

Vanmorgen naar de bank gegaan om te proberen geld in te wisselen voor familie Hermie. 2000 frank per persoon. Erg druk aan de banken voor dit geld, nieuwe franken, dus uitstellen. Door de radio gekomen dat ze bij Hoofdplaat zijn geland. Drie mensen uit Zuid-Beveland zijn bij ons.

10 oktober

De drie man waarvan één uit Zoutelande en twee uit Zuid-Beveland proberen via Philippine terug te gaan. Met mijn paarden naar een bosje gegaan waar veel lekker gras is. Heel de nacht schieten, mensen op straat en bekijken de rode lucht van branden en veel lichtflitsen. Kanon te Hoofdplaat staakt gevechten en de tramlijn naar Breskens overschreden, luister veel radio. Op het bruggenhoofd van het Leopoldkanaal 30 tegenaanvallen van de Duitsers

afgeslagen, dat is hier vrij dichtbij. Al enkele kapotte tanks gezien, gat erin geschoten. Canadees vertelde, dat door dat gat door de granaat, de lucht uit de tank wordt gezogen en dat dan de longen barsten. Er wordt wat bedacht in een oorlog om elkaar dood te maken. Wat een enorm gevecht voor 200 meter stukje Zeeuws-Vlaanderen.

11 oktober

Vanmorgen kwam Ko Provo, die een eindje verder onder dak is, vragen of ik weer naar het hoofdkwartier wou komen, voor nog wat inlichtingen. De chef was er niet maar 's avonds onder het eten kwam een jeep me ophalen. Naar het hoofdkwartier, heb nog een helm gevraagd want ik hou niet van die rot granaten. Op de staf prachtige kaarten met alles er op, en kon enkele inlichtingen geven. Voelde me prettig dat ik dit kon doen. Veel schieten, nog nooit zoveel en zolang artillerie gehoord. Met Salomé weer naar het politiebureau voor geld inwisselen voor de familie Hermie, morgen terugkomen. Nog pijn in mijn hoofd en verkouden, echter wel Engelse sigaretten roken.

12 oktober

Naar de radio luisteren. Levien Salomé weer naar de bank met 7 x 2000 frank. Hij heeft een paar uur in de rij gestaan. Maar vanmiddag moeten we allemaal - 7 man - persoonlijk terugkomen. Vanmiddag weer van 2 tot 4 uur bij de bank, maar alle geld toch gekregen voor de familie Hermie, zijn nu 'rijk'. Door de radio gehoord dat Hoofdplaat gevallen is en verder Breskens, Oostburg en Sluis gebombardeerd. 's Avonds zijn de Canadezen weer bij ons geweest. Prettige avond. Jan Verkeste (Zuidzande) wil 'knoetels' koken maar het mislukt, de Canadezen proberen het ook, maar dat wordt ook niets. Madame heeft er toen maar pannekoeken van gebakken. Ineens op de 'plattebuse' kachel zonder pan.

13 oktober

Vanmorgen om Ko Provo, en naar de bank om nog eens 2000 frank. Stal uitgemest. Nog steeds pijn in mijn hoofd en griepachtig. Biervliet en de Biezen zijn bevrijd.

14 oktober

Paarden in het bos laten lopen voor wat gras te eten. 's Avonds Canadezen geweest, met veel sigaretten, koekjes en een grote fles cognac. Stemming steeg, cognac daalde. Hevig artillerievuur, gehele nacht door, radio spreekt over enige vorderingen in Zeeuws-Vlaanderen.

15 oktober

Slecht geslapen vannacht, zoals bijna iedere nacht. Blijf maar verkouden, sta laat op. Naar Canadezen met aardappelen en melk. 's Middags naar bed, ik voel me ziekachtig. Jongens de stad in. We eten bijna iedere dag aardappelen met appelmoes, maar we hebben lekkere pudding gekregen.

16 oktober

's Morgens een wagen bieten naar het land, ook om kaf naar Maldegem. Betere berichten door de radio, 's Avonds weer erg veel schieten, en 's avonds veel branden. Naar het distributiekantoor, maar ook naar kleermaker met een broek van de Canadezen, die ik heb gekregen.

17 oktober

Slecht weer, storm en regen. De jongens helpen dorsen. Naar het distributiekantoor geweest en voor 10 dagen zegels gehad. Om kwart voor drie door de radio gezegd dat de Duitsers zich terugtrekken op Oostburg en dat het oostelijk deel van Zeeuws-Vlaanderen bevrijd is. In twee dagen 4 km opgerukt.

18 oktober

Storm en regen. Koud in bed in 't hooi! Radio zegt dat IJzendijke is gevallen, en 3 kom van Breskens. Stellingen bij Cadzand en Oostburg liggen voortdurend onder vuur. Bijna de gehele dag in de schuur in huis. De paarden hebben alleen bieten en stro te eten. Plannen om weg te gaan, er is te weinig eten voor de paarden. Foto's van madame gehad.

19 oktober

Slecht weer, koud in 't hooi, tot 10 uur in bed. Door de radio gehoord dat patrouilles Breskens zijn binnengerukt, goede vorderingen ten westen van IJzendijke en dat ze Schoondijke dicht genaderd zijn. Mijn wagen gesmeerd en Dolly zijn twee voorbenen laten beslaan, hij liep wat kreupel. De jongens helpen me dan met de wagen smeren.

20 oktober

Om half 9 uit Eeklo vertrokken, afscheid van onze beste mensen. Piet Buijze blijft nog een poosje. Om 12 uur even voorbij Bassevelde koffie gedronken. Bedoeling was naar Philippine te gaan. Echter onderweg gehoord dat we naar

IJzendijke konden. Toen richting IJzendijke, we zien veel verwoestingen. Isabellasluis bij Bouchout geheel verwoest. Tegenover de Pyramide, samen met Levien Salomé bij een boer geslapen. Goed geslapen in de schuur, alleen veel ratten. Dat is een van de weinige schuren die niet beschadigd is. Al het andere dat je ziet is niets dan ellende en veel verwoestingen. Bij Dobbelaere nabij IJzendijke groot ongeluk gebeurd, met grote steekvlam en rookpluim.

21 oktober

Vanmorgen naar IJzendijke gelopen, met 4 andere jongens die wat verderop zaten. Niets dan kapotte huizen en schuren onderweg. Met vingers in de oren langs kanonnen gelopen die richting Oostburg schieten. Plan om morgen richting IJzendijke, (Waterland)Kerkje te gaan. Op onze boerderij zijn eergisteren 6 Canadezen begraven. Iets verder 2 Duitsers.

22 oktober

Vanmorgen om 9 uur vertrokken. Even buiten IJzendijke Ko Dees ontmoet. Hun huis is slechts licht beschadigd, dus mee met hem. Daar 's middags lekker gegeten bij Dees-Hensdijk. Wandeling gemaakt met Levien Salomé en Ko Dees over dijken buiten IJzendijke waar veel gevochten is, veel geweren en helmen enz. Twee andere jongens richting 't Kerkje, Leenhouts en nog een zijn naar hun oom in Driewegen.

Slapen weer in schuur, maar erg goed van 't eten. Mensen zijn erg goed voor ons, ook Jan Verkest uit Zuidzande is bij ons. De boer is een broer van Jan Dees uit Cadzand-duinen. Tot 10 uur in huis zitten praten, met veel verhalen van boer Dees. Maar zijn vrouw zegt: "he moet niet alles geloven, want hij durft wel eens liegen."

Koud in bed van stro. Breskens ook bevrijd en straatgevechten in Oostburg zegt men. Ook nog in Bakkersdam en in de buurt van Achiel Buick en Klein Brabant. Veldzicht is vrij. Over de val van Breskens toespraak over de radio en gepraat over 'betonnen stad'. Ik zie hier veel bekenden uit allerlei dorpen.

23 oktober

Koud weer. Op de boerderij zijn veel Canadezen met zware stukken geschut van ongeveer 17 cm. Alle pannen van het dak en alle ramen stuk. 's Middags weer pannen leggen. Nog een eindje lopen, maar wegen zijn afgezet door 'witte garde', heb het daar niet zo erg op.

24 oktober

Koud weer, 's morgens naar Turkeye gelopen. Harde gevechten in de buurt van Oostburg. Vier kanonnen op 't hof schieten maar, en weer pannen leggen. Heleboel krijgsgevangenen gezien. Heb gevraagd waar ze vandaan kwamen: Scherpbier. Sommigen in burgerkleding en baarden van weken. Daar gaan ze na 5 jaar te hebben getrapt en de baas gespeeld, nu kruipen ze weer. Ze hadden dorst, ik heb ze nog een emmer water aangedragen om te drinken. Laat naar bed door artillerievuur.

25 oktober

Naar IJzendijke om brood, ze bakken daar in de bakkerij nacht en dag. Om de thee geweest bij café de Witte, alles plat behalve de keuken. Helpen afrasteren van land, daar de Belgen van Hollandse paarden 'houden'. Groede is open stad.

26 oktober

Vanmorgen richting Grootte Gat, we moeten dikwijls in de sloot voor schieten. Mensen gezien die nog steeds in schuilkelder zitten, mensen uit Oostburg met een karretje of een kruiwagen, of een zak met deken meedragend op zoek naar onderdak.

In Waterlandkerkje zit de school vol, of families die elkaar kwijt zijn, 't was een droeve aanblik. 's Middags toch weer terug richting Oostburg wat ongeveer 2 uur is bevrijd, maar moesten weer terug vanwege de granaten. Nog gezien dat een man op een mijn was getrapt en zijn voet er af was, eerste huisje bij de Verkorting. Ook gehoord dat een Toussaint is gewond in Cadzand. Dirk Quaak gezien, die zijn zuster en broer zijn gedood. Ik heb sokken en ondergoed van de Canadezen gekocht.

27 oktober

Met Ko Dees naar Hoek geweest, daar bij kennissen gegeten en in bad geweest. Half 2 weer terug, met Engelse gevechtswagen meegereden. Onderweg stroom van volk die uit Groede kwamen, ze moeten namelijk evacueren. Even buiten Hoek vrouwtje Boone en Izaak Boone gezien. Boone was door een scherf in zijn kaak getroffen, kon niet praten. Hij schrijft in mijn dagboek (schrift) met potlood 'wanneer hier?' Weinig mensen uit Cadzand gezien, wel een familie Back, Bram Back? Vrouw Rietema zou ook gewond zijn, en van Acker in 't sukerhuus. Levin Salomé zijn boerderij is afgebrand, trouwens vele. Alle evacuees gaan richting Sluiskil.

28 oktober

Vanmorgen in het land gewerkt, afmaken voor onze paarden. Jan Kei en zijn vrouw (Versprille) gezien. 's Middags naar IJzendijke, Rein la Gasse gezien. Nieuwvliet en Sluis zijn gevallen zegt men. In Oostburg is veel verwoest evenals Breskens en Schoondijke.

29 oktober

Canadezen zouden tegen Cadzand zitten. Met tank meegereden, benauwd in zo'n ding. 's Avonds iemand ontmoet die in Zuidzande is geweest, dus indien mogelijk morgen naar Zuidzande. Men zegt gevechten in de Knockert en bij Quaak en de molen van Cadzand.

30 oktober

Om 9 uur weg, paarden voorlopig laten staan. Via Oostburg -erg veel verwoest - naar Zuidzande en Potjes met Levien Salomé. Naar boerderij de Bruyne waar mijn maten ook waren geweest. Vrouw de Bruyne was erg blij dat ik heelhuids terug was, kuste me en hilde een beetje stilletjes. Naar Sientje de Bruyne op 't andere hof, zo vlug mogelijk.

2 november

Vanmorgen om Salomé en naar IJzendijke om de paarden en wagen. Levien heeft nog één paard, het andere is getroffen door een granaatscherf. Bij de familie Dees gegeten, om 1 uur terug, om half 5 thuis. Toen ik met paarden en wagen bijna op de boerderij was, zag een paard ineens dat hij bijna thuis was, oren overeind en hinniken. Ik kreeg een brok in mijn keel, we waren blij dat we weer goed thuis waren, de paarden en ik. N.B. Later is Levien Salomé met een aantal andere jongens met paarden en wagen vol etenswaren voor mens en dier naar Eeklo gereden, met nogal wat moeilijkheden aan de grens. Gelukkig iets kunnen terug doen voor de familie Hermie.

Bron:

Leendert Becu

OPERATION SWITCHBACK

De aanloop naar de bevrijding van Zeeuws-Vlaanderen kreeg vorm in begin oktober 1944 onder de naam 'Operation Switchback'. De Westerschelde moest in handen van de geallieerden komen om de haven van Antwerpen te kunnen gebruiken voor het bevoorraden van de troepen. De bevrijding kwam stapvoets dichterbij:

10 oktober Hoofdplaat
11 oktober Biervliet
16 oktober Eede
18 oktober IJzendijke
19 oktober Waterlandkerkje, St. Kruis, Aardenburg
21 oktober Breskens
23 oktober Schoondijke
26 oktober Oostburg
27 oktober Groede en Nieuwvliet
29 oktober Zuidzande en Cadzand
30 oktober Retranchement
1 november Sluis

De Canadese Bevrijdingsmars, die elk jaar begin november gelopen wordt, is de route die de bevrijders volgden van Hoofdplaat naar Knokke

Na afloop van de gevechten werd geschat dat in West Zeeuws-Vlaanderen, een gebied van ca. 270 vierkante kilometer, in totaal 5 miljoen geallieerde granaten tot ontploffing waren gekomen, gemiddeld (als men de Duitse projectielen er bij telt) op zijn minst 200 granaten per hectare.

(Cadzand) en Jacomijntje Rosendaal-Risseeuw (Zuidzande), de verslagen van ooggetuigen en de dagrapporten van de Canadese bevrijders.

Van elke dag in 1944 volgt een verslag op dezelfde datum.

Zaterdag 7 oktober. De nacht in de kelder doorgebracht met 19 man. Voortdurend schieten en over suizen van

projectielen. Zo nu en dan ook vliegtuigen in de lucht. 's Morgens artilleriebeschieting van de duinen; je hoorde de projectielen over suizen en zag ze in de duinen inslaan. Steeds een vliegtuig er boven.

's Middags 100 geallieerde bommenwerpers overgevlogen. De granaten suizen over de Badhuisweg naar de duinen. Het land ligt bezaaid met grote gaten. Oostburg en stellingen worden steeds beschoten. Achterom bij Dekker zijn koeien en paarden getroffen.

Foto: Lancaster bommenwerper

Zondag 8 oktober. 's Morgens mistig, later mooi weer. Geallieerde vliegtuigen bombarderen een lege stelling. Sinds 31 augustus is alles weg!

's Avonds zeer druk geschut in de duinen. Veel bommenwerpers overgekomen. Brand in de richting Breskens. Van 21.00 – 23.00 uur en van 00.00 – 06.00 uur artillerieduel. De eerste aanval in de schuilkamer van Putter geschuid, later in de kelder bij Rosendaal met 14 man.

Bij de laatste aanval geen granaten naar de duinen. Vrouw van J. Toussaint gedood, dochter gewond, Marie Rietema gewond. Een onderduiker, Jaap Verburg, gefusilleerd (red: granaat). Familie van Acker gewond.

Veel verwoesting in het dorp: woningen van Plog, Rietema, Ch. van Houte, Cappon de Bruyne, Kools-Erasmus, van Akker, de oude Faas, de school, Masclee. De molen kreeg een granaat in de kap. Onder in de molen schuilden dorpelingen. Gelukkig niemand gewond.

Maandag 9 oktober. Om ± half 5 's ochtends weer een eerste aanval. De woning van P. Toussaint heeft veel schade.

Vier bommen tussen Toussaint en Putter. De pastorie vreselijk gehavend, alle ramen stuk. Er is veel beweging, net of er wat gaande is. Soldaten komen terug van Walcheren vanwege het water, zegt men. De dijken zijn daar doorgestoken. We horen steeds kanongebulder en ver over ons vliegen granaten.

Tegen de avond algemene uittocht, veel naar de kleine de Bruijne, Leenhouts in 't bos, enz.

Om ± 18.00 uur naar Putter, Een rustige nacht. Er zijn ontelbare granaten in de duinen geschoten, geen ongelukken in het dorp. De Engelsen zijn bij Hoofdplaat geland. Het geschut komt dichterbij.

Dinsdag 10 oktober. Goed weer. 15.30 uur: drie *Typhoons* beschieten, zeer laag vliegend, de laatste huizen van de Badhuisweg. Duitsers en Russen huizen samen met de familie Rosendaal in de kelder, 't is voorwaar geen pretje.

Alles doorzeefd met kogels, geen persoonlijke ongelukken. De schuur van Zegers-Salomé bij Potjes is verbrand, idem Iz. Leenhouts bij de molen. De brand bij Leenhouts geblust. Bij Ch. Van Houte de schoorsteen van het dak geschoten.

Om 18.00 uur naar Putter. Rustige vooravond. Grote brand in de richting Terneuzen. Om 22.00 uur brandt het nog. Het gerucht gaat dat IJzendijke is bevrijd. Later blijkt, dat het Hoofdplaat is.

Om 23.15 u vliegen enkele granaten naar de duinen.

Foto: Omdat de Braakman nog een open zee-arm is, worden Canadese troepen met amfibievoertuigen vanuit het bevrijde Terneuzen over zee naar Hoofdplaat vervoerd.

Woensdag 11 oktober. De hele dag geweldig druk in de lucht. We kunnen niet naar buiten. Er liggen veel doden langs de weg naar Oostburg.

's Avonds 22.10 granaatvuur. Weldra ontdekt De Baas, dat de hangar brandt. Paarden losgelaten; de wind staat gunstig. Als het avond is, is er zoveel brand in en rond Oostburg, dat 't licht is in plaats van donkere maan. De binnenstad van Sluis staat in brand. Biervliet is bevrijd.

's Morgens om 04.00 uur granaatvuur. Een treffer naast het huis van meester Bareman. Geweldige schade in voor- en achterkamer.

Donderdag 12 oktober. Om 07.00 uur al jagers in de lucht, die de duinen bombarderen. Schade bij Basting, V.d. Lijke en Pleyte. Een kalf wordt doodgeslagen, twee kalveren in de wei verongelukt, een varken is ook gewond, dus is een slager gewaarschuwd. 's Middags de brandweer aan 't werk. Plotseling granaatvuur. Men zegt: Breskens genomen en reeds 7 km. opgerukt. Door granaten 's avonds schade bij Timmer. Grote uittocht naar buiten. Van de Luyster en Leenhouts uit onze buurt trekken naar buiten. Weer komen er 6 vluchtelingen uit Oostburg; in de kelder van Rosendaal zitten we met 19 man benevens al die soldaten. We zitten meestal in de kelder.

Vrijdag 13 oktober. 's Morgens hevige beschieting door jagers; gevlucht in de molen bij Aalbrechtse in de Badhuisweg. Bommen gesmeten in de duinstrook. Gistermiddag is de oude la Gasse schoonvader van meester de Keuninck, getroffen door granaat. Hij heeft nog een paar uur geleefd. Een paard van Van Iwaarden, één van P.C. de Bruine en een koe van Basting door granaatvuur gedood. Twee bommen op het sportterrein.

Verkoop van vlees bij Putter. 's Middags enkele malen in de kelder gevlucht voor granaten. Van 15.10 tot 16.10 hevig granaatvuur. Geruchten: Oostburg weer beschoten. Hele families te Oostburg zijn uitgeroeid, soms 15 tegelijk in een kelder dood. Groede zit vol met vluchtelingen. In Cadzand zitten we nog met veel Duitsers.

Zaterdag 14 oktober. 's Nachts geschut in Z.W. richting. Het kanon in de duinen zwijgt. Veel vliegtuigen komen laag over. 's Morgens brood gehaald bij van Male. Die bakt zelfs nog brood, als de kogels hem om de oren vliegen! Veel 4-motorige bommenwerpers overgekomen. Jagers hebben geschoten boven Provoost en de duinen. Het kanon in de duinen heeft vanmiddag weer geschoten. Ook granaten naar de duinen.

Zondag 15 oktober. Een stille dag. We hebben allemaal 3 maal boven gegeten, 't Is of ze ook eens Zondag vieren.

Maandag 16 oktober. Nieuws van laat bezoek: gevechten bij Nummer Een. Schoondijke en IJzendijke zwaar beschadigd. Eede is bevrijd. De Amerikanen hebben 3 divisies, (30,000 man) versterkingen gekregen. Als 't avond is, zijn we nog even buiten en zien we 5 branden, meest schuren. De bunkers worden misgegooid, dus gaat alle "mensen- en beestenvoer" verloren.

Dinsdag 17 oktober. Een barre nacht gepasseerd, honderden granaten suizen door de lucht. De wissel op Zuidzande wordt beschoten, daar ook weer enige slachtoffers. 's Morgens steeds de jagers boven De Hullu, Beerhoeve, P.C. de Bruine, enz. Brand in de buurt van Retranchement. Er zijn gisteren officieren geweest, om de school in te richten als zaal voor 't Rode Kruis. 's Middags brand in Z-O. richting, Provoost en De Recht. Van Breskens horen we niets meer, maar vele omliggende plaatsen en ook Sluis zijn even erg kapot en verbrand.

Woensdag 18 oktober. In Groede zitten 8000 vluchtelingen, o.a. uit Waterlandkerkje. 't Schijnt een erkend lazaret te zijn (een Rode Kruis dorp, waarvan de neutraliteitsstatus door alle strijdende partijen wordt gerespecteerd). De hele dag druk met jagers. Vanaf de duinen wordt nu en dan geschoten. Het wordt een ware hel, de vluchtelingen zitten constant in de kelder en wijzelf ook. Een Duitse wagen wordt hier voor het huis kapotgeschoten; 't was oorverdovend, want er waren wel 8 jagers. Een gewond paard en een gewonde Duitser worden hierheen gehaald. Velen (ook Duitse soldaten) dolen rond, want ze weten niet meer waar ze heen moeten.

Donderdag 19 oktober. 's Nachts vliegen jagers zeer laag over Cadzand. Heel de nacht vallen granaten rondom. 3 kalveren dood en 2 koeien gewond. Er rest ons (fam. Rosendaal) nu nog 2 koeien en 1 rund. Na de middag moet 1 koe alvast geslacht worden. De dorpen hebben geen gebrek meer, want overal zijn beesten doodgeschoten en er nog geen

sprake van overgave. Steeds komen die vliegers over. In Retranchement en Potjes zouden veel Duitse soldaten gekomen zijn. Storm en regenbuien.

Vrijdag 20 oktober. Het was een vreselijke nacht, druk met jagers. De muren in de kelder schudden. Plannen om te verhuizen (Bareman). Vroeg op, half zes, (oude tijd). Bij Kools-Putter schuilplaats vol, bij Risseeuw vol, in M.68. vol. We besluiten te blijven. Alle beesten staan op stal, we durven ze niet meer buiten te laten. Het blijkt een rustige dag, het is niet druk met vliegtuigen. Gevechten bij Oostburg (Mosterdpolder) en Breskens. Droevig weer. Bijna de hele dag in de kelder gezeten. Alle dagen is er brand, steeds gaan honderden zakken graan verloren. Achterom bij Rosendaal hebben ze een voltreffer in huis gehad, de helft van het huis ligt in puin, maar de bewoners zaten in de kelder en bleven gespaard. 's Avonds komen enkele wielrijders langs, Duitse officieren.

Zaterdag 21 oktober. De nacht was tamelijk rustig. De Duitsers zijn ook steeds in de kelder, we schuilen dus meestal met 25 man en soms ook nog met de schrijfmachine. We zien een munitiedepot in de lucht vliegen, dus gelukkig maar, daar zullen ze niet meer vandaan schieten. Maar we zitten er nu lelijk tussen. Zo goed en zo kwaad als het kan krijgen we ons werk nog gedaan. Als er gekamd moet worden (boter), is 't meestal een lastig geval. Weer komen veel geallieerde vliegtuigen over. Veel granaatvuur. De vos (Trui) gewond, de volgende morgen dood. Twee koeien op de weg naar het dorp. Veel vee van anderen, dat schadeloos liep, loopt nu hier in de wei. 's Middags komt een wagen met (Duits) machinegeweeronderstel op 't erf. Grote beroering, maar 's avonds zijn ze weer vertrokken.

Foto: Schoondijke is bevrijd!

Zondag 22 oktober. Het is tamelijk rustig. We eten 3 maal in de kamer, 't Is voor de vluchtelingen ook een verademing om eens buiten te komen. De zondag is altijd nogal rustig. In de nacht van zondag op maandag gemorrel aan het kelderraam. Een motorrijder en helper met drie gewonden in de zijkar.

Maandag 23 oktober. Een voltreffer 9 meter achter de bijkeuken bij Bareman. De pomp is stuk en veel pannenschade. Een paard en enige schapen bij van Iwaarden liggen dood in de wei. Een voltreffer in schuur van Basting. Een Rode Kruisauto bij P. Toussaint in de sloot. Een voltreffer op het kerkhof. De hele kom van het dorp is geschonden. Alles is huis aan huis verwoest. In de Badhuisweg voltreffers bij Aalbrechtse, W. van Akker, Iz. Porrey en Van Luik. De Prinsenstraat is vreselijk gehavend, de Mariastraat nog erger met een voltreffer bij Van Iwaarden bij de voordeur. Overal glasschade. Veel schade bij P. Toussaint, nog erger bij veldwachter Van der Lijke. Paarden en koeien van Dekker en Kools zijn gedood. Ontstellend om aan te zien, heel erg.

Twee granaten op 't huis van Rosendaal gehad en vele eromheen; de ravage is groot. 3 van hen waren in de schuur en Suze deed heel gevaarlijk, want ze kwam toch naar huis gelopen. Vader en Bram bleven gelukkig in de schuur tot het ergste voorbij was. Alle bedden zijn doorschoten, de pluimen dwarrelen 't huis door. Van een boekenkast en spiegel is niets meer te zien, een linnenkast, waar steriliseerflessen in stonden, is helemaal kapot. Het bessensap en jus lopen overal doorheen. De kast is brandhout. Alle mensen zijn ongedeerd. Een peluw ging aan 't branden. Met man en macht wordt gewerkt om grote gaten in het dak dicht te krijgen.

Dinsdag 24 oktober. Een rustige voormiddag. Een voltreffer in de schuur en één in de bocht bij de paardenstal. 's Middags om brood bij Van Male. De school en de kerk krijgen een voltreffer. Pastorie voltreffer in de regenbak. M68. ontruimd, Sako Petersma vraagt om in de kelder te mogen schuilen. 's Avonds komt Pyneman er bij. De Engelsen zitten achter Groede en Draaibrug.

Een drukke nacht van granaten. Alle grote ramen in het huis zijn stuk. Het keuken- en kelderraam zijn gerepareerd. P. Toussain zit in de kelder bij Kools. Een splinter door het voorraam in 54a. Er vielen bommen in de Zwarte Polder. Bij Rosendaal worden vele kruiwagens stenen en hout van de zolder gesjouwd. In de zolder zitten veel gaten. De planken van het beschot hangen naar beneden. De fietsbanden op

zolder zijn ook bijna allemaal kapot. *Foto rechts: de schade in de bijbel door een granaatscherf is nog te zien.*

Woensdag 25 oktober. De hele nacht druk granaatvuur. Bij Bram van Cruyningen alle mensen van 't hof gestuurd. Bij Kools de schuur gehavend, bij de meisjes De Bruyne weer een voltreffer. Marco geopereerd, kogel verwijderd. Een dode Duitse soldaat wordt aangevoerd, één is gewond aan zijn voet. We krijgen 20 broden van de Duitsers en zijn er wat blij mee. Stel je voor, dat we ook nog kuch eten zonder te klagen! (Rats, kuch en bonen: het dagelijks soldatenmenu. *Rats* heeft betrekking op stampot van een paar dagen oud (vergelijk ratjetoe); *kuch* is brood van enkele

dagen oud; en bonen was de dagelijkse toevoeging van het menu). De soldaten worden bang, ze gaan vertrekken, maar er komen helaas weer anderen. We vrezen, dat het nu verkeerd gaat. Hevig granaatvuur tot 18.00 uur. Bij het brood halen geschuld bij Van Dale. Ruwolie-traktor in brand geschoten. 's Middags en 's avonds in de kelder gegeten. De kelder versterkt en pakken stro in slaapkamer gebracht. 's Nachts een militair op bezoek.

Rapport: Het Canadese leger is op dit moment in het gebied op de lijn Breskens-Schoondijke. Breskens en Schoondijke zijn de afgelopen dagen bevrijd. B-Company is sinds 06.30u zijn communicatie met het hoofdkwartier kwijt doordat hun radio beschadigd is. Het personeel van de Commandopost weet niets definitiefs over de B-Company, behalve dat deze in gevecht is met de vijand. Zo nu en dan kunnen vanuit hun richting schoten worden gehoord. Naar schatting bestaat het vijandelijk verzet uit 100 man. B-Compagnie wordt geteisterd door het artillerievuur dat vanuit het Fort en vanaf Vlissingen komt. Zijn patrouilles hadden twee vijandelijke bolwerken opgemerkt en ze als luchtdoelen voor de *Hawker-Typhoon jagers* geopperd. Berichten van de 9th Canadian Infantry Brigade beweren dat de problemen vanuit het Fort nu voorbij zijn. Het is goed nieuws omdat dat geschut de afgelopen dagen zeer vervelend is geweest. Op dit moment nemen de SCOTTISH (Canadian Scottish Regiment) de positie van achterste bataljon in, terwijl de REGINAS (Canadees bataljon uit de stad Regina) door ons midden heen passeren om de tocht langs de kust voort te zetten.

De WINNIPEGS (Canadees bataljon uit de stad Winnipeg) gaan door om Groede langs het zuiden te passeren. Hun voortgang wordt belemmerd door de gebruikelijke bunkers en strategisch geplaatste 88mm kanonnen. Vanaf het moment dat Groede tot Open Stad is benoemd, zijn wij er wantrouwend over. De Compagnies C en D berichten het Hoofdkwartier dat zij vermoeden dat er een vijandelijke observatiepost in de kerktoren van het dorp gevestigd is. B Company heeft om 19.00u eindelijk zijn positie kunnen vaststellen. De vermiste Compagnie is nu weer officieel met de kudde herenigd. Er wordt besloten dat twee patrouilles naar de omgeving van de vuurtoren aan de kust gezonden worden, om naar vijandelijk aanwezigheid te zoeken en om met gevangenen terug te keren. A Company en de Recce (Verkenningpatrouille) zijn

voor deze taak

aangewezen. Eén peleton van B Company wordt klaargemaakt om bij het ochtendgloren de bunkers aan de kust te bezetten. Het peleton heeft 3 opgeblazen munitiedepots ontdekt, dus wordt verondersteld, dat de vijand geen bedoeling heeft om te proberen stand te houden. *Foto: Royal Winnipeg Rifles.*

Doden en gewonden: Officieren, 0 Overige rangen, Gesneuveld 0, Gewond 3, Vermist 1.

Donderdag 26 oktober. [Vanaf vandaag worden de berichten van meester Bareman (lokatie Cadzand) en Jacomijntje Rosendaal (lokatie Zuidzande) gesplitst.]

Het Canadese leger trekt vanuit het bevrijde Oostburg richting Zuidzande/ Cadzand en vanuit het bevrijde Schoondijke richting Groede/ Cadzand.

Zuidzande: Al vroeg komen Duitsers binnen en eisen de kelder op. Eerst moeten alle burgers weg, dus worden de wagens voorgereden en geladen. Wat een chaos, één wagen met bedden, dekens enz. en één met voedsel. Uiteindelijk mogen wijzelf (de bewoners Rosendaal) nog blijven, maar de wagens blijven geladen, we vertrouwen 't niet meer. De vluchtelingen worden door zo'n ellendige weggestuurd. Een Duitse arts zit nu in de kelder met 3 helpers, maar eer 't avond is, wordt hij alweer verder gestuurd. Nu komt de wachtcommandant met zijn staf. Als 't avond is, moet er nog eten gekookt worden. Dat eten koken duurt tot half in de nacht, bij een kaarsje. Ondertussen vallen vele granaten. Nu kan het toch niet lang meer duren. We besluiten met z'n drieën in de keet te slapen, want de voorkamers zijn niet veilig.

Positie: ten zuiden van Oostburg; ten oosten van Groede. Gelukkig is het droog gebleven, maar het is koud met een ijzige Noordzeewind. De verkenningspatrouille heeft bericht gestuurd dat ook hij geen vijandelijke troepen heeft ontmoet. Ook meldt hij afgebroken posten. De patrouille van C Company naar de vuurtoren kwam terug met 20 gevangenen. De vijand verstopt zich overal. De dijken zijn vergeven van ontelbare gegraven schuilplaatsen en schuttersputjes. Het is al vaak voorgekomen dat vijandelijke troepen in hun schuilplaatsen gaan slapen, om vervolgens op hardhandige wijze wakker gemaakt te worden door een Canadees, wiens groep deze positie heeft overgenomen. Dit ondervond het B Company peleton, terwijl het langs de kust optrok. Onderweg onderzocht het peleton alles, en spoorde daarmee veel potentiële krijgsgevangenen op. Bij aankomst op hun doel, berichten 14 verkenners dat de hele

Company veilig verplaatst kan worden. Klaarblijkelijk zijn de Duitsers in Vlissingen hier niet van gediend, want die nemen het gebied zwaar onder vuur. Artillerie-eenheden worden gevraagd om het gevecht aan te gaan met dat vervelende artillerievuur. Tijdens het onderzoeken van één van de schuilplaatsen, waarvan door eerdere patrouilles gezegd was, dat er geen Duitsers meer in zaten, vindt het 14e peleton van de B Company er toch weer 6 Duitsers. Deze worden gevangen genomen en vertellen vrijwillig waar er nog twintig gevonden kunnen worden!

Het Vlissingse geschut zoekt nog steeds slachtoffers, maar heeft weinig succes. Op een kaart, die in een geconfisqueerd Duits voertuig werd gevonden, staan tekens die erop duiden, dat deze afkomstig is van de sergeant majoor of van de sergeant van Company C, die beiden door de vijand aan het Leopoldkanaal gevangen zijn genomen. Tot op heden zijn er geen officiële berichten over deze mannen ontvangen. Wellicht zijn zij naar Walcheren afgevoerd. Een patrouille van

C Company is opdracht gegeven de vuurtoren aan de kust in te nemen, omdat B Company meer dan genoeg werk te doen heeft. Nog eens 33 krijgsgevangenen worden door de ijverige B Company naar de Commandopost gebracht. De hele ochtend zijn er berichten over veel burgers die Groede in een stroom ontvluchten richting Schoondijke. De vluchtelingen vertellen de REGINAS, dat het dorp vanuit Vlissingen gebombardeerd is. Fijne mensen, die Duitsers. De weg van Groede naar Schoondijke ligt bezaaid met mijnen, maar deze uitgeputte, ongelukkige vluchtelingen accepteren gelaten de mijnen als risico van de oorlog. Foto: Regina regiment.

De 9th Canadian Infantry Brigade neemt rust, terwijl de 8th en 7th Brigades de bezetters naar het Cadzandse bezette gebied drukken. De REGINAS rukken op richting Oostburg, maar treffen hevig verzet. Uiteindelijk wordt Oostburg bevrijd.

Doden en gewonden: 0

Vrijdag 27 oktober. Cadzand: Mistig. Kleine Piet Toussaint vertelt dat het huis van meester Bareman een voltreffer heeft gekregen. Alles is verwoest; het huis ligt geheel in elkaar. Onder een granatenregen gaan we terug naar huis. De hele middag hevig granaatvuur, een voltreffer in de schuur, ter hoogte van de mendeuren. Drie Duitse paarden worden gedood, 's morgens ook een, één gewond paard is met verschillende schoten afgemaakt. Weer een scherf door W.C.-deur. Het is een angstige middag. Ondanks alles hebben we toch een warm middagmaal; een hele prestatie. 's Middags weer een ruit in de keuken stuk. Er zijn nog twee ruiten over in het hele huis. 's Avonds regen en wind.

Zuidzande: Het valt nog mee, dat we van de Duitsers bij hevig schieten ook in onze kelder mogen, wat heus niet overbodig is. Het is haast niet meer van de lucht. Al vele dagen lang zitten de Duitsers achterom in de polder. Ze hebben ons natuurlijk ook nodig voor de kokerij, dus modderen we weer samen als de beste vrienden. Steeds lopen koeriers af en aan en krijgen ze 'Schnaps' gevoerd. Als gekken komen ze de kelder ingelopen. 's Avonds is het bar slecht weer. Vlak achter ons branden weer 3 schuren af. Al vroeg besluiten we met z'n allen naar den bunker te gaan, we voelen ons daar nog het veiligst. Al ons hebben en houden staat sinds gisteren op wagens op 't hof geladen.

Aantal manschappen: Officieren, 36 Overige rangen, 787. Weer: Bewolkt en fris. Positie ten oosten van Nieuwvliet/ Groede en tussen Oostburg/ Zuidzande.

In de vroege ochtend worden er voor de Compagnies A en D plannen gemaakt om midden door de REGINAS heen naar voren te bewegen en achter vijandelijke posities aan te gaan. De Compagnies beginnen aan wat een bijzonder zware dag zal blijken te zijn. Alles gaat goed en zij steken om 07.20u de frontlinie Nieuwvliet/ Groede over. Zonder problemen zijn beide plaatsen bevrijd. De Commandopost in Breskens wordt gesloten en richting Nieuwvliet verplaatst. Gedurende de ochtend komen er berichten terug van de A Company, dat ze succes boeken. Ze hebben 24 krijgsgevangenen en krijgen er nu nog 8 krijgsgevangenen bij. Tot op heden is het verzet licht geweest. D Company volgt volgens plan. A Company blijft richting Cadzand gaan, maar ligt nu onder bijzonder zwaar artillerievuur. Ze zijn blij met de verlaten Duitse schuttersputjes en loopgraven die als kant-en-klare schuilplaatsen dienen. De *Brengun-Carriers* (Foto) worden uit hun opslagplaats bij Fort Frederick Hendrik gehaald.

A Company begint aan zijn laatste aanval van de dag. Alles gaat goed, totdat er ineens vanaf korte afstand met machinegeweren op hen wordt geschoten. Peleton 9 van de A Company liep op een weg onderaan een dijk, toen het vanuit alle hoeken werd beschoten. De vijand had het peleton laten passeren en hen vervolgens omsingeld. Het was een goed doordachte en goed uitgevoerde manoeuvre van de verdedigende Valschermtroepen van het Duitse Leger. De ordonnans van peleton 9, soldaat Bowling, wordt teruggestuurd om het Hoofdkwartier over de situatie in te lichten. Een bloedige strijd volgt, die van de mannen van de dappere A Company elke gram vechtlust vergt. Zij verzamelen zich in gecoördineerde groepen en beantwoorden het vijandelijk vuur met een regen aan geweer- en geschutvuur. Maar de ongelijke strijd kan niet blijven duren. Hun munitie raakt snel op en hun onbeschutte positie onder de monden van de Duitse machinegeweren is onhoudbaar.

Slechts 12 man van A Company ontsnappen aan gevangenneming door de bezetter. Luitenant E.W. Schneider en de rest van de mannen van A Company die nog in staat zijn om te lopen, worden met spoed weggevoerd door de Duitsers. De enigen die op het slagveld blijven, zijn de Duitse ziekendragers, die onze gewonden achter de Duitse linies evacueren met een veroverde Canadese Brengun-Carrier. Deze situatie verandert al snel door het evacueren van onze gewonden via onze eigen kanalen.

Aangezien het grootste deel van de vijandelijke strijdkrachten zich teruggetrokken heeft, heeft D Company er weinig moeite mee om het overgebleven bolwerk te ruimen en 34 man krijgsgevangen te nemen. Het Bataljon komt weer bij elkaar, doordat de Compagnies C en A voorttrekken om samen met D Company de frontlinie (ten oosten van Cadzand) te verdedigen. Het Bataljon is vanwege het A Company incident bedroefd en woedend. Ze willen zich zo snel mogelijk wreken. Misschien kunnen we het bezette gebied afsluiten en onze mannen terughalen, voordat ze per boot naar Duitsland worden verscheept.

Doden en gewonden: Officieren, Lt E.W. Schneider (vermist) Overige rangen: Gesneuveld 4, Gewond 5, Vermist 40.

Zaterdag 28 oktober. Cadzand: 's Nachts om ± 12 uur lopen enkele soldaten om 't huis. Ze installeren zich op het kelderluik. 's Morgens komt er een wagen op het erf, maar vertrekt een half uur later weer. Enkele jagers kruisen over. De kriegsmarine schiet nog, één granaat naast de tuin, één bij het droogrek. Uit de kerk is een hoek weggeschoten. In de verte klinkt granaatvuur. Bij de meisjes De Bruyne is de schuilkelder ingestort. Brevet, v.d. Luister, Goossen, enz. komen naar de paardenstal van Putter. Potter komt ook, zijn vrouw is gewond, Toussaint met kinderen is er ook. 's Middags brand in schuur van Kools-Putter, Risseeuw, De Bruyne en M. de Bruyne. Brood en tabak gehaald. Granaatvuur veroorzaakt een grote verwoesting bij Van Iwaarden. De kelder afgeschut voor tocht. Er worden bommen geworpen. Er is brand in 't dorp bij Datthijn. 's Nachts hebben we bij Masclee geblust. 's Nachts zaten er wel 10 soldaten op de trap en in de kelder. Er is veel granaatvuur.

Zuidzande: Er wordt tussen Oostburg en ons gevochten. De wagens worden van elkaar gezet om niet allebei gelijk getroffen te worden. De Duitsers vragen om paard en wagen, dus moet er een afgeladen worden. 's Middags om half 3 wordt de schuur in brand geschoten door de Canadezen, want er zitten nog steeds Duitsers in. Omdat ze hevig blijven schieten, kan niets meer gered worden. Alles is in die ene schuur ondergebracht, dus zijn we alles kwijt. 4 paarden en 2 koeien verbranden, ook varkens en bijna alle kippen. Twee koeien komen nog buiten, maar zijn deerlijk verbrand. Het varken, waar we zo voor geschermd hebben, is nu ook verbrand.

Als 't avond wordt, gaan de Duitsers weg. Het wordt ze zeker te heet onder de voeten!. Paard en wagen komen niet meer terug. Er komen nog enige soldaten binnen en brengen de nacht met ons door in de kelder.

Aantal manschappen: Officieren, 36 Overige rangen, 775. Weer: Helder en koud. Positie ten westen van Nieuwvliet/ Groede en tussen Oostburg/ Zuidzande.

Van de krijgsgevangenen die de laatste tijd het Hoofdkwartier passeren, zijn er velen die slechts korte tijd tot de infanterie behoren. Voor hen is het een opluchting, dat ze gevangen worden genomen en niet gedwongen zijn om ons angstaanjagend artillerievuur en onze luchtaanvallen van de Typhoons te verduren. B Company maakt weer wat

voortgang richting Zuidzande. Hij en C Company hebben allebei patrouilles die vooruit gaan en naar vijandelijk aanwezigheid zoeken. D Company heeft het ook druk. Hij stuurt 2 krijgsgevangenen die hij tijdens zijn voortgang heeft opgepakt. Als nog een groepje van 3 krijgsgevangenen terug naar het Hoofdkwartier wordt gestuurd, worden ook 2 van de vermiste mannen van A Company gewond teruggedbracht. Het bezette gebied wordt met de dag kleiner, maar de harde kern van het vijandelijk verzet is nog niet gebroken. De vijand trekt zich eenvoudigweg terug naar een andere voorbereide positie en wacht de onvermijdelijke aanval af. Steeds meer gevangenen worden vanaf het front aangeleverd (sinds gisteren 65). Het is uiterst moeilijk om een helder beeld van hen te schetsen. Ze voelen zich slechts nummers, die verzorgd moeten worden

totdat ze geëvacueerd worden. C Company heeft de eigenaardige ervaring om voort te gaan op een weg binnen 'vijandelijk' grondgebied, waarlangs borden staan opgesteld met de Engelse tekst 'Roads and Verges Cleared' (Wegen en bermten geruimd). Nadat hij de locatie gezekerd had, krijgt C Company de opdracht zich samen te voegen met de WINNIPEGS. D Company vindt een bunker ruim 600 m aan zijn linkerkant (tussen Oostburg en Zuidzande) en ontruimt het van zijn bezitters. De andere lastige bunker wordt aan de A Company van de WINNIPEGS overgelaten, die de bunker uiteindelijk innemen. De troepen bevinden zich nu tussen Oostburg en Zuidzande en tussen Nieuwvliet en Cadzand.

Doden en gewonden: Officieren 0 Overige rangen: Gesneuveld 2 Gewond 7.

Het 14th Field Regiment is tegen de avond aangekomen bij de molen aan de ingang van het dorp. Met 4 stuks veldgeschut bestoken ze de bunkers in de duinen. De Duitsers verlaten ijlings het dorp.

Zondag 29 oktober.

Zuidzande: Vroeg in de morgen vertrekken de laatste Duitsers. Als 't licht wordt gaan we de kolen blussen en proberen we de koeien te melken. Het is goed, dat er nog een melkhuysje is. Daarna wordt wasgoed buiten gehangen om de Canadezen van ver te laten zien, dat hier burgers zijn. Direct daarna begint een bombardement als nooit tevoren beleefd en wordt weer het hele huis kapot geschoten. Nochtans houdt de kelder stand en leven we nog alle zes, maar we staan doodsangsten uit. Een schaap werd voor 't kelderraam gedood. Ondanks de vele granaten blijven de hond en de konijnen gespaard. Een Canadese soldaat steekt zijn geweer door het kelderraam. Karel, de enige die een beetje Engels kent, roept: "No German soldiers here". De Canadezen komen in de kelder kijken en gaan daarna door met schieten. Door gebrekkige communicatie schieten ze korte tijd op een andere patrouille, die onmiddellijk terugschiet (friendly fire).

Die dag vergeten we nooit: 't Is een troosteloos gezicht: het dak is voor de helft kapot, vele pannen eraf, ramen hangen eruit, zelfs ankers uit de muren liggen beneden. De kelen zijn van de regenbakken geschoten, vele bomen zijn kapot, alle schoorstenen van 't huis, 't is haast niet meer te herstellen. Overal liggen dode beesten. Omdat de meeste mensen gevlucht zijn, moet alles liggen verrotten. Dakpannen zijn nergens te krijgen. De Canadezen trekken verder, dus kunnen we beginnen met opruimen en repareren, maar minder benauwd!

Aantal manschappen: Officieren, 36 Overige rangen, 760. Het weer: Helder en fris. Positie ten oosten van Cadzand en ten zuiden van Zuidzande.

Contactpatrouilles hadden tijdens de nacht succes en hebben geen vijandelijke acties bericht. Er worden steeds enkele krijgsgevangenen vanuit hun schuilplaatsen binnengebracht. Bevelhebber Major E.G. English van de B Company, levert aan de Commandopost een belangrijke vangst in de vorm van een vijandelijke artillerie-officier die beweert dat alle verzet in het bezette gebied nagenoeg 'KAPUT' is. Wellicht heeft hij gelijk, misschien heeft hij gewoon zelfmedelijden, omdat hij gevangene is. Kort daarna worden 4 parachutisten opgepakt op de boerderij naast de Commandopost. Vergeleken met sommige infanteriemanschappen, die wij hier in verschillende acties hebben ontmoet, zijn het trotse, stoere, geharde soldaten.

De 7th Canadian Infantry Brigade moet morgen Cadzand en de kuststrook ten noorden en ten noordwesten van Cadzand veilig stellen. De REGINAS zijn deze avond offensief bezig met het ruimen van zoveel mogelijk van hun doelen. De SCOTTISH blijven op hun post en wachten op bevelen om hen bij te staan of om hen te vervangen. Doden en gewonden: Officieren, gewond: Lt N.T. Park Overige rangen: 0.

Maandag 30 oktober. Cadzand: In alle vroegte geschut van de Kriegsmarine op Cadzand. De woning van meester Jan de Keunink aan de Badhuisweg 22 is in vlammen opgegaan. Om 08.00u was de woning al uitgebrand.

Om 08.50u komen de eerste Canadezen. 's Middags moeten we naar de kelder.

Geprobeerd om brood te halen; vergeefs. Granaten komen van de duinen en van Vlissingen. Sander de Putter, hofstede Erasmusweg 9, wil naar Groede. Hij komt niet verder dan de molen. Als hij terugkomt is de schuur in brand geschoten door de Duitsers. Al het volk uit de schuur in de kelder. Meester J. Bareman vlucht uit de kelder met Jozientje en sleurt Saartje de Hullu met zich mee. Eerst naar M68, daarna naar Van Iwaarden. Terug om de koffers te halen. Weer terug naar de schuur. Geblust met Piet, Sander, Rogier en de zoon van De Roo.

Een 4 motorige Lancaster bommenwerper komt over; bommen gelijktijdig naast en achter de schuur. Eerst in het gras gelegen, daarna in een schuttersputje met Piet. Het zijn angstige ogenblikken. De wandelstok van Rogier is in drie stukken, maar zelf zijn we ongedeerd. Naar de molen van Aalbrechtse. Om beurten houden we wacht. Er vliegt een onophoudelijke granatenregen over onze hoofden naar de duinen en naar Knokke. Alle vrouwen en kinderen zitten in de kelder. Drie koeien, een paard en een veulen zijn verbrand. De varkens zijn gered. Bij Van Iwaarden 's avond de koeien uitgelaten. 's Avonds om 07.00u een stevig maal bij Van Iwaarden in de keuken. Een stevige cognac en een maaltijd kikkert allen weer wat op. Goddank allen gered!

Totale sterkte: Officieren: 36, andere rangen: 757. Het weer: helder en koud. Positie: ten zuiden en ten oosten van Cadzand. De compagnie van de REGINAS wordt opgehouden door Duitse scherpschutters met 20mm vuur. Het is een zeer ongewenste hindernis voor onze hele opmars langs de kust. De bezetters hebben zich zeer goed ingegraven en weten alle pogingen tot nu toe om hen hieruit te krijgen te weerstaan. C-compagnie wordt erop uitgestuurd om het dorp Cadzand te ontruimen. Ze hebben een succesvolle missie en geven de informatie door aan het bataljonhoofdkwartier. In het voormalige Duitse hoofdkwartier wordt zeer interessante informatie gevonden. De onderwaterkabel om het afvuren van het geschut van Vlissingen te bedienen wordt in een huis aangetroffen. Ook vindt men in het schoolgebouw een opslag van S-mijnen, waarvan de vijand nog geen tijd had gehad om ze te leggen. De luchtmacht gaat op het moment nogal tekeer en gooit bommen in de buurt van de voorste gelederen van de B- en C-compagnie (Ringdijk Noord ter hoogte van de schuur van De Putter). D-compagnie is zich aan het verplaatsen en heeft geen contact met het bataljonhoofdkwartier. De leiding van het bataljonhoofdkwartier probeert weer om de

communicatielijnen binnen het bataljon te verkorten en verhuist richting Cadzand. De 9e Canadese infanteriebrigade zal de komende nacht of de volgende morgen verplaatst worden. Om 20.30u is het vijandelijk geschut is nog niet allemaal uitgeschakeld. Ze beschieten de omgeving van de commandopost met granaten. Deze laatste bunker lijkt te worden bezet door een "laatste man, laatste patroon"-type Duitse verdediger.
Doden en gewonden: Officieren 0. Andere rangen, gesneuveld 0, gewond 2.

 Dinsdag 31 oktober. Totale sterkte; Officieren: 34, andere rangen: 724 Weer: Regen in het begin van de ochtend. Het weer: bewolkt en koel. De regen is slechts een klein probleem voor de B-compagnie terwijl ze om 04.30u verder trekken. Ze hebben problemen in het donker en lijden verliezen als 2 man op anti-personeelsmijnen trappen. Het volgende probleem is het overwinnen van wat vuur van lichte wapens. A-compagnie van de REGINA's is vrijwel geheel omsingeld en wordt onder vuur genomen door vijandelijke machinegeweren. Daarom krijgt B-compagnie van de SCOTTISH de opdracht hen te helpen. Er wordt een geschikt vuurplan gemaakt van hoogexplosieve mortieren en rook. Het pakt uit met de eerste schoten recht op het doel. De vijand moet dekking zoeken, zodat de compagnie van de REGINAS zich uit zijn benarde positie kan terugtrekken. B-compagnie van de SCOTTISH kan iets verder optrekken. D-compagnie ontdekt dat de vijand de lijn langs het Cadzand Kanaal bezet houdt met vuur van lichte wapens en mortieren.

 Woensdag 1 november. Totale sterkte: Officieren: 34, andere rangen: 716. Het weer: af en toe buien. Het laatste vijandelijke verzet in de omgeving is een bunker- en loopgraafstelsel rondom het reddingsstation. Hun 20 mm vuur geeft aan dat ze voldoende munitie hebben en de hellingshoek om ons op armlengte te houden. De patrouille van de C-compagnie, die de vijandelijke posities onderzoekt, stelt vast dat voor het opruimen van de vijand meer nodig is dan hun beperkte capaciteit. De B-compagnie ondervindt ook last van zeer zwaar machinegeweer- en mortiervuur, dat hen een aantal angstige momenten bezorgt in het open veld. Er wordt besloten het hele bataljon in te zetten. Een enorme bunker direct voor de vijand wordt uitgekozen als nieuwe commandopost. Onder continu machinegeweervuur en 20 mm-vuur wordt het nieuwe gebied verkend. Gelukkig zijn de muren dik en hebben de Duitsers geen zware artillerie. Een nieuwe toepassing voor 6 ponds-antitankkanonnen wordt uitgevonden door de REGINAS. Deze kanonnen vuren projectielen in een boog op het doel af. Zij stellen twee van deze kanonnen op en vuren rechtstreeks op een verdedigingsbolwerk. Ze slagen er in het 20 mm vuur aanzienlijk te verminderen. De 9e Canadese infanteriebrigade dwingt een groep Duitsers tussen onze posities en Knokke tot overgave, waardoor 35 man van ons regiment worden bevrijd. Deze mannen zullen morgen terugkeren naar ons B-echelon. De eenheden steken het Cadzand Kanaal over en vervolgen hun weg richting Knokke.

VERLIES AAN MENSENLEVEN

Cadzand: Aantal inwoners 923, omgekomen inwoners 9.

VERLIES AAN WONINGEN

Cadzand: Verwoest 48, zwaar beschadigd 15.

De wachtsluis bij Cadzand is niet meer dan een puinhoop (Mei 1940). In Augustus 1944 werd door de bezetter de zeesluis van Cadzand opengezet, waardoor de oude Passageulelinie onder water kwam te staan. Bij de zeesluis is een muur ingestort. Het buitenwater is zelfs over de sluis naar binnen gelopen.

In angst gezeten, enkele weken,
Verlies verbeten, hoopvol gekeken,
Door God bewaard, allen gespaard.

Slag om de Schelde. Gesneuvelde geallieerden 6000.

Bron:

Leendert Fremouw

Okill Stuart, Luitenant-Kolonel, 14th Can. Field Regt. 3th Can. Div.

R.W. Thompson; De 85 dagen, 1957

J. Bareman

J. Rosendaal-Risseeuw

cadzandgeschiedenis.nl

1-0-000-2 (AF)			Page 31	Remarks to Appenc initia
Place	Date	Hour	Summary of Events and Information	
094188	Oct 25 1944	(cont'd)	From that hour on into the morning "B" Coy was out of communication with BnHQ as their set had been damaged. Personnel at the Command Post knew nothing definite about "B" Coy except that they were engaging the enemy. Shots could be heard at intervals from their general direction. Coy positions as follows: "A" Coy 077185, "C" Coy 066192, "D" Coy 068186. "B" Coy being somewhere in the neighbourhood of 059191 and presumably fighting. News came from the "lost ones" that they were 300 yds NW of "C" Coy. They estimated the remaining enemy opposition to be 100 men. Shelling from the FORT and from FLUSHING was annoying them. Their patrols had spotted two enemy strong-points at 058201 and 055198 and had suggested them as Air Targets for Typhoons. News from the 5th Odn Inf Bde asserted that our troubles from the FORT were now over. It was GOOD news as those guns had been very troublesome during the past few days. At this point the SCOTTISH assumed the post of rear Bn as the REGINAS moved through us to carry on with the move along the coast which we had begun. The WINNIPEGs were continuing to bypass GROEDE from the south. Their progress being hampered by the usual pill-box and well-placed 88mm. Since GROEDE was declared an Open City we have been suspicious of it. "C" and "D" Coys reported to BnHQ that they suspected an enemy O.P. was located there in the TOWER of the town. The info was passed on to Bde who investigated. A/OC Major D.G. Crofton attended a Bde "O" Group to appraise the new situation with progress becoming easier now that the FORT has fallen. On his return he found that "B" Coy had finally pin-pointed their post as 061191. The lost had now officially returned to the fold. It was decided to send two patrols to the area of the lighthouse 069204 at the coast to test for enemy and to return with prisoners. "A" Coy and the Recce Pl were chosen for the job. One Pl of "B" Coy was readied to occupy the blockhouse at the coast at first light after they were cleared by the fighting patrols. "A" Coy reported their patrol was being havig encountered no enemy. They had discovered 3 blown ammunition dumps so assumed the enemy had no intention of trying to hold out there. Bde was informed by means of a Sitrep.	
Sheet 21 NE		0630		
Holland		0835		
1/25000		1150		
CADZAND		1430		
		1815		
		1900		
		2030		
		2230		
		2330		
			Casualties: Officers, NLL Other ranks, Killed NLL Wounded 3 Missing, 1	

Plaats	Datum 1944	Tijd	Samenvatting van Gebeurtenissen en Inlichtingen
094188	25 okt (vervolg)		Vanaf dat uur tot in de ochtend was B Company zijn communicatie met Battalion Headquarters (hoofdkwartier) kwijt doordat zijn radio beschadigd was. Het personeel van de Commandopost wist niets definitiefs over B Company, behalve dat deze in gevecht met de vijand was. Zo nu en dan konden vanuit
Blad 21 NE Holland		0630	hun richting schoten worden gehoord. Compagnie-posities waren als volgt: A Company 077185, C Company 066192, D Company 068186. B Company bevond zich ergens in de buurt van 059191
1/25000 CADZAND		0835	en was vermoedelijk in gevecht. Er kwamen berichten binnen van de "vermiste" dat hij zich ruim 300 m ten noordwesten van C Company bevond. Naar zijn schatting bestond het vijandelijk verzet uit 100 man. Hij werd geteisterd door het artillerievuur dat vanuit het FORT en vanaf VLISINGEN kwam. Zijn patrouilles hadden twee vijandelijke bolwerken opgemerkt te 058201 en 055198, en had ze als Air Targets
		1150	(luchtdoelen) voor de Typhoons geopperd. Berichten van de 9th Canadian Infantry Brigade beweerden dat onze problemen vanuit het FORT nu voorbij waren. Het was GOED nieuws omdat dat geschut de afgelopen dagen zeer vervelend was geweest. Op dit moment namen de SCOTTISH (Canadian Scottish Regiment) de positie van achterste bataljon in terwijl de REGINAS (Canadees bataljon uit de stad Regina) door ons midden heen passeerde om de tocht langs de kust, waaraan wij waren begonnen, voort te zetten. De WINNIPEGs (Canadees bataljon uit de stad Winnipeg) gingen door om GROEDE vanuit het zuiden te passeren. Hun voortgang werd belemmerd door de gebruikelijke bunkers en strategisch geplaatste 88mm's. Vanaf het moment dat GROEDE tot Open Stad benoemd is, zijn wij er wantrouwend over geweest. De Compagnies C en D hebben Battalion
		1430	Headquarters bericht dat zij vermoeden dat er een vijandelijke Observatiepost in de TOREN van het dorp gevestigd is. De informatie was aan de Brigade door gegeven, die het heeft onderzocht. A/OC Major
		1815	D.G. Crofton heeft een Brigade 'O' Group bijgewoond om de nieuwe situatie in te schatten met de vergemakkelijking van de voortgang, nu het FORT gevallen is. Bij zijn terugkomst heeft hij vernomen dat
		1900	B Company eindelijk zijn positie heeft kunnen vaststellen als zijnde 061191. De vermiste was nu weer officieel met de kudde herenigd. Er werd besloten dat twee patrouilles naar de omgeving van de
		2030	vuurtoren 069204 aan de kust gezonden zouden worden, om naar vijandelijk aanwezigheid te zoeken en om met gevangenen terug te keren. A Company en de Recce (Reconnaissance) Platoon
		2230	(verkenningpatrouille) waren voor de taak aangewezen. Een Platoon van B Company werd klaargemaakt om bij het ochtendgloren de bunkers aan de kust te bezetten, nadat deze door de vechtende
		2330	patrouilles geruimd waren. A Company berichtte dat zijn patrouille zonder confrontatie met de vijand was aangekomen. Hij heeft 3 opgeblazen munitiedepots ontdekt, dus veronderstelde dat de vijand geen bedoeling had om te proberen stand te houden. De Brigade is door middel van een Sitrep (Situation Report) ingelicht.

Doden en gewonden: Officieren, 0 Overige rangen, Gesneuveld 0 Gewond 3 Vermist 1

Plaats	Datum 1944	Tijd	Samenvatting van Gebeurtenissen en Inlichtingen
094188	26 okt		Aantal manschappen: Officieren, 36 Overige rangen, 796. Weer: Bewolkt en fris. Gelukkig is het droog gebleven, maar Mr. Weatherman (de Weerman) hield het koud met een ijzige Noordzeewind. 'The North Wind Doth Blow!' ('De Noordenwind Waait!' eerste regel uit een 16de eeuws Brits kindergedicht)
Sheet 21 NE Holland		0130	De Recce Platoon (verkenningpatrouille) heeft bericht gestuurd dat ook hij geen vijandelijke troepen heeft ontmoet. Ook hij meldde afgebroken posten. De patrouille van C Company naar gebied 0619
1/25000		0210	(MAC zie schets) kwam terug met 20 gevangenen. De vijand blijkt zich overal te kunnen verstoppen en doet dat ook. De dijken zijn vergeven van ontelbare gegraven schuil- en schietplaatsen.. Het is al vaak voorgekomen dat vijandelijke troepen in hun schuilplaatsen gaan slapen, om vervolgens op harde
		0230	wijze wakker gemaakt te worden door een Canadees wiens groep deze positie heeft overgenomen. Dit ondervond de B Company Platoon terwijl hij langs de kust voortbewoog. Onderweg onderzocht hij
		0245	alles, en spoorde daarmee veel potentiële Krijgsgevangenen op. Bij aankomst op hun doel, berichtten 14 Principal Investigators (verkenners) dat de hele Company daar veilig verplaatst kon worden. Klaarblijkelijk waren de Duitsers te VLISSINGEN hier NIET van gediend, want die begonnen het gebied zwaar onder vuur te nemen. Artillery Repositories (artillerie-eenheden) werden ingelicht en gevraagd om het gevecht aan te gaan met het vervelende artillerievuur. Tijdens het onderzoeken van een van de
		0500	schuilplaatsten waarvan door eerdere patrouilles gezegd was, dat er geen Duitsers meer in zaten, vond 14 Platoon B Company zes man die toch Duitsers bleken te zijn. Deze werden gevangen genomen en gaven vrijwillig aan waar er nog twintig gevonden konden worden. Company
		0630	locaties waren A Company 077187, B Company 065188, C Company 068192, D Company 067187. 14 Platoon B Company bevond zich te 059197. Het VLISSINGS geschut zocht nog steeds slachtoffers, maar had hierin weinig succes. Op een kaart, die in een geconfisqueerd Duits voertuig werd gevonden, stonden tekens die erop duiden dat deze afkomstig was van óf de Company Sergeant Major óf de Sergeant van Company C, die door de vijand aan de LEOPOLDKANAAL gevangen waren genomen. Tot op heden zijn er geen officiële berichten over deze mannen ontvangen. Wellicht zijn zij via het EILAND
		1145	WALCHEREN geëvacueerd. Een patrouille van C Company was opdracht gegeven de vuurtoren aan de kust in te nemen, omdat B Company waarschijnlijk nog meer dan genoeg werk te doen had. De 'Hulp
		1300	der Schippers' (de vuurtoren) was niet door de vijand bezet, dus nam de patrouille deze over. Nog 33 Krijgsgevangenen werden naar de Commandopost gebracht door de ijverige B Company. De hele ochtend waren er berichten over veel burgers die GROEDE in een stroom verlieten, de wegen volgend door KRUISDIJK naar SCHOONDIJKE. Zij berichtten aan de REGINAS (Canadees bataljon) dat het dorp vanuit VLISSINGEN gebombardeerd is. Fijne mensen, deze Duitsers. De weg van GROEDE naar KRUISDIJK ligt bezaaid met mijnen, maar deze uitgeputte, ongelukkige vluchtelingen accepteren gelaten de mijnen als risico van de oorlog en lopen om de sluimerende dood heen. De 9th Canadian Infantry Brigade is nu teruggetrokken als reserve en neemt rust, terwijl de 8th en 7th Brigades de BRESSIAANSE BEZETTING naar het CADZANDSE BEZETTE GEBIED drukken. Dat bleek de gehele actie van deze dag te zijn. De omstandigheden zijn in de namiddag voor de SCOTTISH (Canadees bataljon) niet veranderd. De REGINAS rukten op naar 032188 (PATSY zie schets) maar troffen hevig verzet.

Slachtoffers: 0

Plaats	Datum 1944	Tijd	Samenvatting van Gebeurtenissen en Inlichtingen
067186	27 okt		Aantal manschappen: Officieren, 36 Overige rangen, 787. Weer: Bewolkt en fris. In de vroege ochtend werden er voor de Compagnies A en D plannen gemaakt om door de REGINAS (Canadees bataljon) midden heen naar voren te bewegen, en achter verdere vijandelijke posities aan te gaan in

Sheet 21 NE Holland 1/25000	0500	blokken 0018 en 0118. De Compagnies begonnen hiermee aan wat een bijzonder zware dag zou blijken te zijn. Alles ging goed, en zij staken de frontlinie over om 07u20, met A Company voor, en D Company ruim 500 m erachter. Terwijl zij zich voorzichtig door vijandelijk grondgebied bewogen, was de
CADZAND	0830	rest van het Bataljon inzetbaar. De Commandopost te BRESKENS werd gesloten en verplaatste zich zonder problemen naar 067186. Administration Battalion Headquarters nam de BRESSIAANSE positie over.
	0955	Gedurende de ochtend kwamen er berichten terug van A Company die zijn successen aangaven. Hij
	1030	had 24 Krijgsgevangenen. Deze Compagnie bevond zich te 017182, en had er nu nog 8 Krijgsgevangenen bij. Tot op heden is het verzet licht geweest. D Company volgde volgens het plan. A
	1320	Company bleef doorgaan, maar leed nu onder bijzonder zwaar artillerievuur. Ze waren blij met de nabije Duitse schuilplaatsen en nauwe loopgraven die als kant-en-klare schuilplaatsen konden dienen. Terwijl deze voorste compagnies verder werkten, was C Company onderweg naar 024179 (KAY).
	1630	Ook de Carriers (Mitrailleurwagens) werden uit hun opslagplaats nabij FORT FREDERICK HENDRIK gehaald. A Company begon aan zijn laatste aanval van de dag met 9 Platoon vooraan. Hij werd gepasseerd door Pelotons 7 en 8, die niet tegengehouden werden door vijandelijke aanwezigheid. Alles ging goed, totdat er ineens vanaf korte afstand met machinegeweren op 9 Platoon werd geschoten. Hij was zich op een weg onderaan een dijk aan het voortbewegen toen hij vanuit alle hoeken werd beschoten. De vijand had hem laten passeren, en had hem vervolgens omsingeld. Het was een goed doordachte en goed uitgevoerde manoeuvre van de verdedigende Valschermtroepen van het Duitse Leger. De ordonnans van 9 Platoon, Private Bowling, werd teruggestuurd om Company Headquarters over de situatie in te lichten.
	1730	Een bloedige strijd volgde, die van de mannen van de dappere A Company elke gram vechtlust die zij bezaten, vergde. Zij verzamelden zich in gecoördineerde groepen, en beantwoordden de vijand met een hagelstorm aan Bren- (geweer) en geschutvuur. Maar de ongelijke strijd kon niet blijven duren. Hun munitie was snel op en hun onbeschutte positie onder de monden van de Duitse machinegeweren was onhoudbaar. Slechts 12 man van A Company ontsnapten aan overmeesterd te worden in het gevecht. Later ondervond D Company dat Luitenant E.W. Schneider en de rest van de mannen van A Company die nog in staat waren te lopen, waren met spoed weggehaald. De enigen die op het slagveld bleven, waren de zieke dragers die de gewonden naar de achterkant van de Duitse linies evacueerden door middel van een veroverde Canadese Bren Carrier. Deze situatie veranderde al snel door het evacueren van de gewonden via onze eigen kanalen. Aangezien het grootste deel
	2026	van de vijandelijke strijdkrachten zich teruggetrokken had, had D Company er weinig moeite mee om het overgebleven bolwerk te ruimen en 34 man krijgsgevangen te nemen. Het Bataljon kwam in dit gebied weer bijeen, doordat de Compagnies C en A voorttrokken om samen met D Company de Linie te verdedigen. Het Bataljon is vanwege de A Company ramp bedroefd en woedend, en willen zich zo spoedig mogelijk wreken. Wellicht zullen we het bezette gebied af kunnen sluiten en onze mannen weer terugpakken voordat ze per boot naar Duitsland kunnen worden verscheept.

Slachtoffers: Officieren, Lt E.W. Schneider (vermist)
Overige rangen Gesneuveld 4 Gewond 5 Vermist 40

Plaats	Datum 1944	Tijd	Samenvatting van Gebeurtenissen en Inlichtingen
067186	28 okt		Aantal manschappen: Officieren, 36 Overige rangen, 775. Weer: Helder en koud.
Sheet 21 NE Holland 1/25000 CADZAND		0100	C Company ging voort om zonder incident tot 025177 aan te komen. Hij installeerde zich in de omgeving en probeerde warm te blijven. Van de Gevangenen die de laatste tijd Battalion Headquarters passeren, zijn er velen die slechts korte tijd tot de infanterie behoren. Voor hen is het een opluchting wanneer ze gevangen worden genomen en niet gedwongen zijn om ons angstaanjagend artillerievuur en onze luchtaanvallen van de Typhoons te hoeven verduren.
		0440	B Company maakte weer wat voortgang en installeerde zich te 026191. Hij en C Company hadden allebei patrouilles die vooruit gingen en naar vijandelijk aanwezigheid zochten. D Company had het ook druk.
		0515	Hij stuurde 2 Krijgsgevangenen die hij tijdens zijn reizen had opgepakt. Toen nog een groepje van 3
		0645	Krijgsgevangenen terug naar Battalion Headquarters werd gestuurd, werden ook 2 van de vermiste mannen van A Company gewond teruggebracht. Het bezette gebied wordt met de dag kleiner, maar de harde kern van het vijandelijk verzet is nog niet gebroken. Hij trekt zich eenvoudigweg terug naar een andere voorbereide positie, en wacht de onvermijdelijke aanval af. Er was vanmorgen enige discussie

		0915	met de REGINAS (Canadees bataljon), omdat er plannen voor hem geschetst werden om tussen ons en de kust door voort te bewegen. Hij wil dat de SCOTTISH (Canadian Scottish Regiment) de twee vijandelijke bolwerken 017170 en 024176 ruimen voordat hij doorgaat. Met onze huidige verzwakte toestand lijkt dit
		1050	een extreem moeilijke taak. Als ondersteuning echter, werd B Company naar 124176 gestuurd, om te bekijken wat hij zou kunnen doen. De BAKER BOYS raakten gedurende enkele uren contact met de Commandopost kwijt, maar verkeerden niet echt in gevaar. Terwijl zij de strijd aangingen met hun doel, werd de situatie met betrekking tot onze grenzen met de WINNIPEGS (Canadees bataljon) aan onze rechterkant verduidelijkt. C Company werd gezonden om het kruispunt te 028173 te bezetten, en daarmee de machinegeweren uit te schakelen die van daaruit de WINNIPEGS beschoten hadden.
046192		1450	In een Situation Report aan de Brigade werd de nieuwe locatie van de Commandopost aangeduid als 046192, en die van Administration Battalion Headquarters als 085170. Steeds meer Gevangenen worden vanuit het front aangeleverd (sinds gisteren 65). Het is uiterst moeilijk om een helder beeld van hen te schetsen, omdat zij voor ons hun belang kwijtraken zodra zij ontwapend zijn en in gevangenschap worden genomen. Daarna zijn het slechts <u>Nummers en Lasten</u> die verzorgd moeten worden totdat ze geëvacueerd worden. Wegens foutieve informatie werden de Royal Canadian Engineers gestuurd om de weg te 124176 te ruimen (HELEN, zie schets), voor de aanval van C Company. Uiteraard werden zij met machinegeweren begroet, en trokken zich terug. C Company had echter de eigenaardige ervaring om voort te gaan op een weg binnen 'vijandelijk' grondgebied, waarlangs borden stonden opgesteld met (in het Engels) de tekst 'Roads and Verges Cleared' (Wegen en Bermen Geruimd). Nadat hij de locatie gezeurd had, werd C Company bevolen zich samen te voegen met de WINNIPEGS te 033168. D Company vond een bolwerk ruim 600 m aan zijn linkerkant en ontruimde het van zijn bezitters. De
		1730	resterende lastige bunker te 017170 werd aan de A COMPANY van de WINNIPEGS overgelaten, die hem uiteindelijk innam. Deze actie versterkte ons front des te meer bij de verdediging gedurende de avond. Contactpatrouilles werden georganiseerd voor de drie Bataljons van de 7th Canadian Infantry Brigade.

Slachtoffers: Officieren 0 Overige rangen: Gesneuveld 2 Gewond 7

Plaats	Datum 1944	Tijd	Samenvatting van Gebeurtenissen en Inlichtingen
046192 Blad 21 NE Holland	29 okt		Aantal manschappen: Officieren, 36 Overige rangen, 760. Weer: Helder en fris. Het was geen bijzonder drukke dag. Contactpatrouilles hadden tijdens de nacht succes en hebben geen vijandelijke acties bericht. Er werden steeds enkele krijgsgevangenen vanuit hun schuilplaatsen
1/25000 CADZAND		0915	binnengebracht. Major E.G. English, Officer in Command (bevelhebber) van B Company, leverde aan de Commandopost een belangrijke vangst in de vorm van een vijandelijke Artillerie-officier die beweerde dat alle verzet in het bezette gebied nagenoeg 'KAPUT' is. Wellicht heeft hij gelijk, misschien heeft hij gewoon zelfmedelijden omdat hij gevangene is. Kort daarna werden er vier parachutisten opgepakt op de boerderij naast de Commandopost. Vergeleken met sommige infanteriemanschappen, die wij hier in verschillende acties hebben ontmoet, zijn het trotse, stoere, geharde soldaten. Deze parachutisten zijn de ruggengraat van heel het verzet geweest, gelijk de SS de ruggengraat van het verzet te CAEN en
		1430	FALAISE was. Een 'O' Group van Company Commands werd voorgezeten door Officer in Command Lieutenant-Colonel D.G. Crofton in de Commandopost. Daar werden de successen van de 2nd Canadian Infantry Division op ZUID-BEVELAND besproken, zowel als de plannen van de 8th Canadian Infantry Brigade om onze linie, die de enkele overgebleven Duitsers in het bezette gebied omsingelen, recht te trekken en te versterken. Zodra dit gebeurd is, is het de bedoeling dat de 9th Canadian Infantry Brigade deze passeert om de laatste slag te leveren. Maar voordat de 7th Canadian Infantry Brigade klaar was, moest hij CADZAND en de kuststrook ten noorden en ten noordwesten van CADZAND veilig stellen. De REGINAS (Canadees bataljon) waren deze avond offensief bezig met het ruimen van zoveel mogelijk van hun doelen. De SCOTTISH (Canadian Scottish Regiment) bleven op hun post en wachtten op bevelen om hen bij te staan of om hen te vervangen. Het was ons een genoegzaam vandaag bericht te krijgen, dat wij in het vervolg onze Commanding Officer (bevelhebber) mogen aanspreken als Lieutenant-Colonel D.G. Crofton. Het is ons een genoegzaam, sir! Compagnieposities waren vandaag als volgt: D Company 018180, B Company 022177, C Company 029174 (zie schets).

Doden en gewonden: Officieren, Gewond: Lt N.T. Park
Overige rangen: 0

OORLOGDAGBOEK ICSotR(AF)

Plaats	Datum 1944	Tijd	Samenvatting van Gebeurtenissen en Informatie
046192 Blad 21 NE Holland	30 Oct	0300 0700	Totale sterkte: Officieren: 36, andere rangen: 757 Weer: Helder en koud Toevallig hadden de REGINAS het erg moeilijk terwijl ze richting hun doel nr. 984178 trokken en dus werd PHILIPPA overgedragen aan de SCOTTISH in plaats van aan onze "D"-compagnie.

1/25000 CAD2AND	1030	Onze "B"-compagnie rapporteerde aan de commandopost dat ze op 002188 waren. De compagnie van de REGINAS die trachtten 984178 in te nemen, werden opgehouden door Duitse scherpschutters met 20 mm vuur. Dit verdedigingspunt begon in snel tempo een zeer ongewenste hindernis voor onze hele opmars langs de kust te worden. De bezetters hadden zich er zeer goed ingegraven en wisten alle pogingen tot dan toe om hen hieruit te krijgen te weerstaan. De commandopost werd verplaatst naar 006180. "C"-compagnie werd erop uitgestuurd om het dorp Cadzand te ontruimen. Ze hadden een succesvolle missie en gaven de informatie door aan het bataljonhoofdkwartier. In dit voormalige Duitse hoofdkwartier werd zeer interessante informatie gevonden. De onderwaterkabel om het afvuren van het geschut van VLISSINGEN te bedienen werd in een huis op 989164 aangetroffen. Ook vond men in het schoolgebouw een opslag van S-MIJNEN waarvan de vijand nog geen tijd had gehad om ze te leggen. "B"-compagnie die al een aantal keren foutief op verschillende plaatsen gemeld was deze ochtend, bleek uiteindelijk op 974148 te zijn. Hun oorspronkelijke doel was bezet door de WINNIPEGGS, dus was men verder getrokken. Vanaf hun huidige positie hadden ze contact gelegd met onderdelen van de 8 ^e Canadese infanteriebrigade die zich aan hun rechterzijde bevindt. De tuchtmacht ging op dat moment nogal tekeer en gooide bommen in de buurt van de voorste gelederen van "B"- en "C"-compagnie. "D"-compagnie was zich aan het verplaatsen en had geen contact met het bataljonhoofdkwartier. Leiding bataljonhoofdkwartier probeerde wederom om de communicatielijnen binnen het bataljon te verkorten en verhuisde naar 033164. "D"-compagnie bleek zich net ten noorden van "C"-compagnie te bevinden en onderweg te zijn naar 975165. Luitenant Kolonel D.G. Crofton woonde een directe "O"-g roepvergadering bij op het brigade hoofdkwartier waar bekend werd gemaakt dat de 9 ^e Canadese infanteriebrigade gedurende de komende nacht of onder de volgende morgen verplaatst zou worden. Vijandelijk geschut zijn nog niet allemaal uitgeschakeld. Ze beschoten de omgeving van de commandopost met granaten gedurende een bataljon-"O"-groep.
	1105	
	1500	
	1520	
	1545	
	1655	
	2030	

Slachtoffers: Officieren GEEN Andere rangen, gesneuveld GEEN, gewond 2

Plaats	Datum 1944	Tijd	Samenvatting van Gebeurtenissen en Informatie
006179 Blad 21 NE Holland 1/25000 CADZAND	31 Oct	0430 0615 0620 0745 0950 1000 1620	Totale sterkte; Officieren: 34, andere rangen: 724 Weer: Regen in het begin van de ochtend. Bewolkt en koel. De regen was slechts een klein probleem voor "B"-compagnie terwijl ze verder trokken door het gebied van "D"-compagnie op hun weg naar een volgende versterking op 975178. Ze hadden problemen in het donker en leden verliezen toen twee mannen op anti-personeelsmijnen stapten. Het volgende probleem was het overwinnen van wat vuur van lichte wapens. "B"-compagnie had 971173 met zijn hoofdkwartier inmiddels bereikt en had zijn pelotons ondertussen verspreid in de omgeving. Het ochtendschemer bracht redelijk sterke vijandelijke troepen op 974178 en daarom stelde "B"-compagnie artillerieondersteuning voor. Aangezien de compagnie heel dichtbij het doel was, werden in plaats van de artillerie mortieren gebruikt. "A"-compagnie van de REGINA's was vrijwel geheel omsingeld en werd onder vuur genomen door vijandelijke machinegeweren. Daarom werd "B"-compagnie van de SCOTTISH toegestaan hen te gaan helpen. De compagnies van de SCOTTISH bevonden zich op de volgende posities: "B"-compagnie 974184, "C"-compagnie 989165, "D"-compagnie 975164 en het bataljonhoofdkwartier op 006179. Na diverse uren voorbereiding werd eindelijk een geschikt vuurplan vastgesteld van hoogexplosieve mortieren en rook. Het pakte uit met de eerste schoten recht "op het doel". De vijand moest dekking zoeken terwijl de compagnie van de REGINAS zich uit hun benarde positie terug kon trekken. "B"-compagnie van de SCOTTISH kon iets verder optrekken. "D"-compagnie ontdekte dat de vijand de lijn langs het CADZAND KANAAL bezette met vuur van lichte wapens en mortieren. "B"-compagnie bevond zich in dezelfde situatie. Deze laatste bunker leek te worden bezet door een "laatste man, laatste patroon"-type Duitse verdediger. Misschien vereist het afsluiten van dit laatste hoofdstuk van hun bestaan iets anders dan het gebruik van mortieren en brenguns.

Slachtoffers: Officieren GEEN Andere rangen, gesneuveld GEEN, gewond 4 Notulist: R.F. Bradley

Plaats	Datum 1944	Tijd	Samenvatting van Gebeurtenissen en Informatie
Blad 21 NE Holland CADZAND 006179 984169	1 Nov	0330 0600 0930 1030 1520 1530	Totale sterkte; Officieren: 34, andere rangen: 716 Weer: Af en toe buien. Oorlogen houden nergens rekening mee en werken niet mee door aan het eind van de maand op te houden. In november moet de doodsklok over het gebied van Cadzand worden geluid. De posities van het 1 ^e bataljon C. Scot. R. (A.F.) waren op de avond voor Allerheiligen als volgt: bataljonhoofdkwartier 006179, "B"-compagnie 975173, "C"-compagnie 989165, "D"-compagnie 975164. Het laatste vijandelijke verzet in de omgeving was een bunker- en loopgraafstelsel rondom het reddingsstation op 975178. Hun 20 mm vuur gaf aan dat ze veel munitie hadden en de hellingshoek om ons op armslengte te houden. De patrouille van de "C"-compagnie die de vijandelijke posities onderzocht, stelde vast dat voor het opruimen van de vijand meer nodig was dan hun beperkte capaciteit. Bij hun terugkeer en rapporteren aan bataljonhoofdkwartier via de telefoon van "B"-compagnie werd hen gezegd te wachten bij "B"-compagnie op RFTS van "C"-compagnie. Deze gevechtsgroep had ook zeer waar machinegeweer- en mortiervuur ondervonden, dat hen een aantal angstige momenten had bezorgd in het open veld. Uiteindelijk moesten ze terugtrekken en adviseerden het bataljonhoofdkwartier. Daarop werd besloten dat de vijand sterk genoeg was om het hele bataljon in te zetten. De commandopost werd van 006179 (boerderij) vooruit verplaatst naar een positie waarvan Luitenant kolonel D.G. Crofton de finale aanval op de vijand beter kon leiden. Een enorme bunker direct voor de vijand werd uitgezocht als nieuwe commandopost. Terwijl het nieuwe gebied werd geobserveerd, werd het gehuld in een deken van continu machinegeweer- en 20 mm-vuur. Gelukkig waren de muren dik en hadden de Duitsers geen zware artillerie (of munitie) over. Op onze rechter flank en richting kust lagen de REGINAS, net als wij, uit te vinden hoe deze laatste klus het makkelijkst zou kunnen worden geklaard. Scherpschutters en machinegeweren maakten hen ook boos. Een nieuwe toepassing voor 6 pond-antitankkanonnen werd uitgevonden door de REGINAS. Zij stelden twee van deze kanonnen op en vuurden op een verdedigingsbolwerk. Ze slaagden erin het 20 mm-vuur aanzienlijk te verminderen, maar zij waren niet in staat een echt spervuur aan te leggen. Goed nieuws van "A"-compagnie. De brigade informeerde ons dat 35 man van ons regiment waren heroverd door de 9 ^e Canadese infanteriebrigade die een groep Duitsers dwong zich over te geven tussen onze posities en KNOKKE (9015). Deze mannen zullen morgen terugkeren naar ons B-echelon.

Plaats	Datum 1944	Tijd	Samenvatting van Gebeurtenissen en Informatie
Blad 21 NE Holland CADZAND 984169 984169	1 Nov 2 Nov	2120 2300	(vervolg) Onze middagopstelling gaf aan dat de drie compagnies zich rondom het bataljonhoofdkwartier bevonden. (984169), waarvan "B"-compagnie zich ongeveer 900 meter vooruitgeschoven ten opzichte van de andere bevond in een "oncomfortabele" positie. Men besloot om de "C"- en "D"-compagnies naar voren te laten optrekken en ze het kanaal te laten oversteken om zo het verdedigingspunt volledig te omsingelen. "C"-compagnie vertrok vanuit CADZAND en stak het kanaal over, waarop "D"-compagnie volgde. Tegenstand was aanvankelijk nihil. Hierdoor kon het doel worden ingenomen. (969173). Eenmaal daar aangekomen, verspreiden ze zich en versterkten hun posities terwijl "D"-compagnie verder ging. Hier stootten ze op actieve Duitse verzetshaarden. "Potato mashers" [stokhandgranaten] stonden tegenover onze 36-granaten en MG-42's stonden tegenover onze Brenguns. Het nachtelijk donker werd benadrukt door het vuur van granaten en lichtspoorruitie dat tamelijk dichtbij was. Met het

		0300	voortkabelende geluid van lichtkaliber wapens kwam 1 november ten einde. Slachtoffers: Officieren, Luitenant J.L. Davidson (gewond) Andere rangen: 1 dood, 4 gewond Totale sterkte: Officieren 34, andere rangen 716. Weer: Regen overgaand in helder en zonnig.
		0310	De compagnies vochten verder tegen vastberaden vijandelijk verzet in de koude regen die uit donkere wolken neerkwam. Zelfs voor oorlog was deze nacht te beroerd. Een dringend verzoek van "D"-compagnie voor bevoorrading van granaten en licht kaliber munitie werd uitgevoerd door leden van het verkenningspeloton. Zij passeerden "B"- op weg naar "D"-compagnie met hun munitie.
		0600	Ondertussen hadden patrouilles van "C"-compagnie die in de omgeving actief waren 25 krijgsgevangenen gemaakt. Omdat het te donker was om ze naar de commandopost te sturen met escorte, werden de Duitsers tot de dageraad vastgehouden op het compagniehoofdkwartier. "B"-compagnie en "D"-compagnie probeerden voortdurend gezamenlijk tot drie keer toe om door de Duitse verdediging heen te breken. Zonder succes. Op deze plaats hadden de Duitsers succes door prikkeldraadversperringen, mijnen en mogelijkheid tot vuren. Uiteindelijk werd besloten om alle troepen terug te trekken over het kanaal en om luchtondersteuning van de TYPHOONS te vragen.

Plaats	Datum 1944	Tijd	Samenvatting van Gebeurtenissen en Informatie
984169	2 Nov	0900	(vervolg) Tegen deze tijd had C-compagnie zich teruggetrokken naar 967159 en B- en D-compagnie hadden hun voorste gelederen voldoende teruggetrokken om buiten bereik van de te verwachten raketten te zijn. Lt-kolonel D.G. Crofton nam contact op met de REGINA's en besloot het plan te wijzigen. De antitankkanonnen zouden weer ingezet gaan worden. Terwijl de Duitsers hen in de gaten hielden en hen met 20 mm vuur beschoten, bracht de ondersteunende compagnie haar kanonnen in stelling. Zij namen in het open gebied positie in naast de bunker van de commandopost. Het was mooi om te zien hoe de goed getrainde schutters met een salvo hoogexplosieve granaten direct doel raakten. Diverse directe treffers vielen. B-compagnie die vanuit hun voorste positie ten opzichte van de commandopost links vooruit was verschoven, gaf de informatie door dat de vijand er flink van langs had gehad. Dat zou best kunnen. Een ontploffende granaat geeft een donderend geraas in een ruimte met betonnen muren, ook al komt een granaat niet door de dikke constructie heen. Meer zorgen voor de Duitsers. De mortierpelotons van de SCOTTISH' en de REGINA's kregen toestemming om meer munitie af te vuren en bezorgden daarmee de vijand extra hoofdpijn
		1032	Met hun tweede schot ontstond er brand en dit hielp de ontvanger van onze cadeaus te ontmoedigen. Ze waren dusdanig van slag dat ze een militaire dokter onder bescherming van een Rode Kruisvlag stuurden met verzoek tot een korte wapenstilstand om de gewonden te verzorgen en om de dode Canadezen te begraven. Dit verzoek tot een een staakt-het-vuren leek onterecht en deed Lt-kolonel D.G. Crofton ertoe besluiten om de overgave van het gehele Duitse garnizoen te eisen. Om zijn eis kracht bij te zetten, gaf Lt-kolonel D.G. Crofton de Duitse officier aan dat Generaal-majoor Eberling zich in Knokke had overgegeven aan andere Canadese troepen. Deze harde houding gaf de militaire dokter stof tot nadenken. Hij draaide zich peinzend om en ging terug naar het verdedigingspunt. Terwijl hij weg was, kwam de informatie door aan alle compagnies dat de Typhoons niet zouden komen vanmiddag. Wederom zagen we een kleine groep onder leiding van dezelfde militaire dokter onze linies naderen. Ze kwamen via de weg naar onze commandopost en deze keer onder de bescherming van de witte vlag. Na een kort gesprek werd het bevel tot staakt-het-vuren aan alle compagnies en aan de REGINA's gegeven. Vervolgens liep Lt-kolonel D.G. Crofton met de militaire dokter naar het fort om met de commandant van het Duitse garnizoen te spreken. Wij speculeerden volop over de uitkomst van deze gesprekken. Kleine officieuze "O"-groepen werden in elke sectie van elke compagnie gehouden. Toen klonk er tevreden geluiden onder onze troepen op het moment dat er weer een groep over de drukke weg aan kwam lopen.
		1040	
		1120	
		1145	
		1200	
		1230	
		1241	

Plaats	Datum 1944	Tijd	Samenvatting van Gebeurtenissen en Informatie
984169	2 Nov 3Nov.	1330	vervolg Het waren Lt-kolonel D.G. Crofton met als grote prijs de Duitse commandant, een Lt-kolonel en zijn gevolg van andere officieren. De overgave was compleet en onvoorwaardelijk. Onze commandant ging direct door naar het hoofdkwartier van de brigade met zijn prijzenpakket aan krijgsgevangenen. Daarna kwamen de trieste rijen gevangenen stuk voor stuk uit de forten tevoorschijn. Moe, vuil en uitgemergeld ogende Duitse infanteristen en paratroopers, gehuld in hun gebruikelijke lange overjassen van een misselijkmakende groene kleur sleepten zich triest voort langs onze posities naar de KOOL. Ieder volgde het gebruik zoals bij de meeste vijandelijke troepen die verwachtten zich te moeten overgeven en hadden hun uitrusting ingepakt en netjes opgerold bij zich. Dit was geen vrolijke heldenmars. Maar meer het overweldigende besef van een vervolgen ideaal. Meer dan 300 gevangenen waren over de weg gepasseerd en er zouden er meer volgen terwijl de compagnies van de Regina's optrokken en systematisch de bunkers en de loopgraafsystemen doorzochten. Wij van de Scottish konden die avond tevreden achterover leunen omdat we wederom hadden bewezen waardige opvolgers te zijn van de oorspronkelijke 16 ^e . Wij hadden ons onverschrokken van onze taak gekwet en de SCHELDDEMONDING was nu vrij voor doorvoer van oorlogsmateriaal naar ANTWERPEN en om daarmee bloed, dood en verderf naar Nazi-Duitsland te brengen.
		1610	Slachtoffers: Andere rangen Gewond 8 Vermist en teruggekeerd Lt. E.W. Schneider en 34 andere rangen. Totale sterkte: 34 officieren Andere rangen: 770. Weer: bewolkt en koel. De complete ontspanning na het ineenstorten van het vijandelijk verzet in deze sector was voor de troepen een vreemde gewaarwording. Ze waren blij orders te ontvangen voor een lange trip met troepentransportvoertuigen. En hun vreugde kende geen grenzen toen hen verteld werd dat het nu tijd was voor onze welverdiende rust. De ondernemende stad GENT, België was uitverkoren als bestemming om ons te gaan vermaken. De koude regen kon voor ons de pret niet drukken terwijl we naar verzamelplaats 9993164 marcheerden en aan boord klommen van de voertuigen. Toen we na enige wachten vertrokken ging het aanvankelijk langzaam, maar langzamerhand kregen we de gang erin als die van een goedgeorganiseerde colonne.
		1030	

Bron: cadzandgeschiedenis.nl

14th Field Regiment, de echte bevrijder van Cadzand.

Eind april 2010 komt op de website van cadzandgeschiedenis.nl een email binnen met de vraag van een Nederlandse veteraan of wij een Canadese veteraan willen ontvangen die goede herinneringen aan de bevrijding van Cadzand in 1944 heeft. "Onze" veteraan Leendert Fremouw en ondergetekende Bert Voets, beiden geïnteresseerd in de geschiedenis van Cadzand, schrijven onmiddellijk terug, dat hij meer dan welkom is.

Op 1 mei vindt de ontmoeting plaats. De veteraan is de Canadese artillerist Okill Stuart van het 14e Canadian Field Regiment van de 3e Canadian Division. Dit legeronderdeel landde op 6 juni 1944 in Normandië (D-day) en trok door Frankrijk en België, via Gent naar Oost Zeeuws-Vlaanderen. Okill Stuart (1921-2019) was toen 23 jaar. Het einddoel was Knokke. De Canadese militairen volgden de route Hoofdplaat-Knokke. Langs deze weg wordt, sinds de bevrijding, ieder jaar in begin november de Bevrijdingsmars gelopen.

Na de bevrijding van Knokke trok de 3e Canadian Division via Bergen op Zoom en Nijmegen naar Duitsland.

Na de oorlog werd Okill Stuart een succesvol makelaar in zijn geboorteland Canada. Als één van de bestuursleden van de Veteran Associations zet hij zich, tot op de dag van vandaag, in voor de teruggekeerde Canadese oorlogs-slachtoffers en de herinnering aan de gesneuvelden. Voor dat vele werk is hij benoemd tot (hon.) Luitenant-Kolonel van het 78e Fraser Highlanders Regiment. Hij staat regelmatig naast de groten der aarde. Wij voelen ons vereerd.

Waarom wil Okill Stuart, die zoveel oorlogsgeweld heeft meegemaakt, naar het kleine Cadzand? Dit is zijn relaas:

Zeeuws-Vlaanderen, 28 oktober 1944. Zijn taak als artillerist is om in Zeeuws-Vlaanderen vanaf de Provinciale weg met zijn regiment, The 14th Canadian Field Regiment, de kanonnen en bunkers in de duinen te bestoken. Op stafkaarten zult u dit regiment niet terugvinden, maar wel het 44e regiment. Om de vijand te misleiden werd het 14e regiment op alle kaarten het 44e genoemd! Vooraf aan zijn actie, zouden de infanteristen van de Scottish, de Reginas en de Winnipegs het dorp tussen de weg en de duinen schoonvegen.

foto v.l.n.r.: lokaal historicus Bert Voets, Canadese veteraan Okill Stuart en Cadzandse veteraan [Leendert Fremouw](#) bij de molen van Cadzand.

Voor zijn regiment uit rijdend komt Okill Stuart aan bij Potjes. Om de situatie beter te overzien rijdt hij met zijn Jeep tot op de kruising bij de [molen](#). Hij heeft een slechte radioverbinding met het hoofd-kwartier, maar blijft de afgesproken procedure volgen, namelijk de kanonnen en bunkers in de duinen bestoken.

Plotseling komen vijftig uitzinnig blij Cadzandtenaren uit de molen, waarin zij schuilen. Okill wordt begroet, bedankt en gekust. Verbaasd vraagt hij, of ze niet moe zijn van al dat verwelkomen van de Canadese infanteristen. De leider van de groep (waarschijnlijk Bram Vasseur) antwoordt dat er nog geen infanteristen geweest zijn en het dorp nog vol zit met Duitse soldaten. Je kunt vanaf het kruispunt hun helmen zien!

De uitkijkpost in de kerktoren is ook bemand. Ze kunnen hem zonder moeite neerschieten, maar wachten op zijn regiment. Door de slechte radioverbinding heeft het hoofdkwartier hem niet kunnen meedelen, dat de infanterie op grote weerstand stuit en de opmars naar Cadzand een dag vertraagd is.

Okill Stuart rijdt terug naar Potjes om zijn regiment op te vangen. Hij dirigeert zijn geschut naar het weiland aan de linkerkant van de Zuidzandseweg achter de Ringdijk-Zuid. Vanuit de duinen komt een regen van projectielen hun kant op. Het Canadese regiment stelt zijn kanonnen op achter de Ringdijk-Zuid en beantwoordt het vuur.

De vijand trekt zich terug uit het dorp richting het kanaal en de duinen. Na enkele uren kan de actie beëindigd worden. Het 14e Canadian Field Regiment breekt op en trekt verder naar Retranchement. De volgende ochtend 29 oktober 1944 om 09.00u trekken de infanteristen van het Scottish, het Regina Regiment en de Winnipegs het door de bezetter verlaten Cadzand-dorp binnen en controleren elk huis en elke kelder.

Cadzand is nu officieel bevrijd, maar het 14e Canadian Field Regiment was de eerste, echte bevrijder!

Na zijn bezoek aan Cadzand op 1 en 2 mei 2010 hadden de toen 89-jarige Okill Stuart en zijn charmante, pas 88-jarige vrouw Sylvia een rustdag. De dagen daarna stonden ontmoetingen met Koningin Beatrix, overige leden van de Koninklijke familie en ministers op het programma. Er werden kransen gelegd op Canadese begraafplaatsen in Holten, Groesbeek en Bergen op Zoom. Tot slot volgde op 5 mei het defilé in Wageningen.

Op 10 mei keerden Okill en Sylvia Stuart terug naar St. Lambert, Quebec, Canada. Een grote wens is voor Okill in vervulling gegaan.

Op 3 mei 2012 brachten Okill en Sylvia Stuart nogmaals een bezoek aan Cadzand. Okill kon nu eindelijk de molen en de bunkers in de duinen bekijken. Ook werd een saluut gebracht aan de gesneuvelde militairen op het kerkhof en, met dank aan Erik Adriaansen, buiten de openingstijden, een bezoek aan museum Switchback in Oostburg. Aan het eind van de dag volgde een interview van Omroep Zeeland.

Een rondgang door het oorlogsmuseum Switchback Oostburg van Erik Adriaansen bracht veel herinneringen naar boven. Okill wijst naar het raam van een jeep van het 44th Field Regiment, waarvan hij de bombardeer was. (het 14th werd op stafkaarten aangegeven als het 44th) De kans is groot dat het een onderdeel van zijn jeep is!

Bron: Cadzandgeschiedenis.nl

Abraham Mabelis

55 jaar, gehuwd met Maria de Jonge
vader van Adriaan Mabelis
overleden op 5 september 1944
geëxecuteerd door de bezetter

Adriaan Pieter Mabelis

22 jaar, zoon van Abraham Mabelis en Maria de Jonge
overleden op 5 september 1944
geëxecuteerd door de bezetter

Johanna Stoffelina Regeling

52 jaar, gehuwd met Jan Jacob Toussaint
overleden op 8 oktober 1944
gedood door artillerievuur in de duinen

Jacob Willem Verburg

21 jaar, zoon van Pieter Verburg en Pieterella van Akker
overleden op 8 oktober 1944
gedood door granaatinslag

Abraham la Gasse

73 jaar, gehuwd met Katharina Almekinders
overleden op 12 oktober 1944
gedood door granaatinslag

Maria J. van Houte

61 jaar, dochter van Jacob van Houte en Maria Jozina du Bois
overleden op 28 oktober 1944
gedood door granaatinslag

Catharina M. de Maillie

overleden op 1 november 1944
gedood door granaatvuur

Abraham van Akker

37 jaar, zoon van Pieter van Akker en Adriana Titman
op 8 oktober gewond door granaatinslag
overleden op 22 november 1944

Hubrecht Adriaan van der Lijke

52 jaar, gehuwd met Maria de Ruijscher
in oktober gewond door granaatinslag
overleden op 21 december 1944

Alphabetische klapper op de akten van overlijden

over het jaar 1944

n. 15848

Geslachtsnaam	Eerste voornaam en voorletters overige voornamen	Dagteekening van overlijden	Nummer der akte
Aalbrechte	Cornelis I.	21 Maart	4
van Akker	Abraham	29 November	27
Barrisdé	Josef A.	24 Juni	10
Burgel	Pieterrella S.	18 Januari	2
van Dale	Adriaan	1 Juni	3
de Die	Willem	23 Juni	9
den Dekker	Jacob	19 November	23
Eversdijk	Hendrik	23 April	6
Eversdijk	Pieter	5 Januari	1
de Gasse	Abraham	12 October	18
van Houte	Jacob	8 November	20
van Houte	Maria J.	28 October	19
de Hulle	Isaak	10 April	5
de Hulle	Tennetje	7 Juli	11
van der Lijke	Hubregt A.	21 December	28
Mabelis	Abraham	5 September	12
Mabelis	Adriaan Pieter	5 September	13
de Maillie	Catharina M.	1 November	26
de Maillie	Pieter W.	17 November	22
Regeling	Johanna S.	8 October	17
de Ruijscher	Jannis	12 December	24
Somavijlle	Pieterrella CA	14 November	21
Toussaint	Pieter R.	22 December	25
Verburg	Jacob W.	8 October	16
de Veij	Jozina	28 Februari	3
Levenloos kind (van Houte)	--	10 Mei	7
Onbekende man	--	21 Juni	15
Onbekende man	--	12 September	14

ALGEMENE BEGRAAFPLAATS CADZAND
1940 - 1945 Gesneuvelde geallieerde militairen

J. DESLANDES

overleden in 1940
herbegraven. Plaats onbekend.

ALBERT McCULLOCH

geboren op 10 maart 1912, leeftijd 28 jaar
overleden tussen 28 mei en 16 juni 1940
service nummer 2187460
private, 60 Company Pioneer Corps

aanvullende informatie:

Albert McCulloch vertrekt per schip op 3 dec 1939 naar Frankrijk. Hij wordt als hospitaalsoldaat gelegerd in Oignies aan de Belgische grens. Daarna in Libertcourt, Carvin, Beuvry Houdain en op 30 april 1940 in Aubigny aan de Golf van Biscaje. Vlakbij, in St. Nazaire, liggen op 17 juni 1940 zeven Engelse schepen voor anker met als doel het evacueren van militairen naar Porthmouth, genaamd Operation Aerial. Aan boord van de Lancastria zijn 25 compagnien van Pioneer Corps. Er is een gerede kans dat Albert McCulloch daar bij was.

Na een aanval van een Duitse Junker-JU88 bommenwerper zinkt de Lancastria en raakt de Oronsay zwaar beschadigd. 4.000 personen verdrinken en spoelen aan langs de gehele

kust. Na 2040 worden details van de ramp vrijgegeven.

JOHN WALTER HALL

zoon van Edward en Amy Hall uit Abergavenny, Monmouthshire
overleden tussen 29 mei en 17 juni 1940
service nummer T/154610
driver, Royal Army Service Corps

Aanvullend informatie:

Bij één van deze evacuaties is John Water Hall omgekomen,

Operation Dynamo (Duinkerken, 26 mei - 4 juni 1940),
Operation Cycle (Le Havre, 10 juni - 13 juni 1940),
Operation Aerial (St. Nazaire, 15 juni - 25 juni 1940).
Het meest aannemelijk is de evacuatie bij Duinkerken. Het
gebombardeerde schip the Wakeful had manschappen van de Royal
Army Service Corps aan boord. John Walter Hall uit Abergavenny in
Wales is gevonden op het strand van Cadzand.

ALFRED GEORGE RICHARDS

geboren in 1909, leeftijd 31 jaar
gehuwd met Dora Beatrice Richards uit Stamshaw
zoon van George en Fanny Richards uit Portsmouth
overleden tussen 4 juni en 17 juni 1940
service nummer 2316682
signalman, Royal Corps of Signals

Aanvullend informatie:

Bij één van deze evacuaties is Alfred Richards omgekomen,
Operation Dynamo (Duinkerken, 26 mei - 4 juni 1940),
Operation Cycle (Le Havre, 10 juni - 13 juni 1940),
Operation Aerial (St. Nazaire, 15 juni - 25 juni 1940),
Alfred George Richards uit Portsmouth is gevonden op het strand van Cadzand.

ONBEKENDE SOLDAAT

overleden op 18 juni 1940

Aanvullend informatie:

Matroos van Franse Naionaliteit. Bij één van deze evacuaties is de onbekende soldaat omgekomen,
Operation Dynamo (Duinkerken, 26 mei - 4 juni 1940),
Operation Cycle (Le Havre, 10 juni - 13 juni 1940).

FRANK GEORGE RUDDUCK

geboren in 1912, leeftijd 32 jaar
gehuwd met Dorothy Maud Rudduck uit East Dulwich, London
zoon van Joseph George en Sarah Rudduck
overleden op 6 juni 1944
service nummer 137300
pilot, 140 Squadron Royal Air Force, volunteer reserve

Aanvullende informatie:

In 1942 meldt Frank Rudduck zich aan als vrijwilliger bij de RAF.
Op 6 juni 1944 (D-day) maken piloot Rudduck (32 jaar) en zijn
navigator Dent (22 jaar) hun 8e fotoverkenningsvlucht. Het doel is de
plaats Montidier (Fr). Boven het Nauw van Calais wordt de 2-
motorige Mosquito MM279 neergehaald en stort in zee. Henry Dent
spoelt aan in Engeland en ligt begraven op Runnymede Memorial in
Sussex. Frank George Rudduck uit Sussex wordt op het strand van
Cadzand gevonden.

ONBEKENDE SOLDAAT

sailor, Royal Navy
overleden op 20 juni 1944

LESLIE KEITH STAINES

geboren in 1920, leeftijd 24 jaar
zoon van Edgar Ernest en Florence Kate Staines uit Bognor Regis, Sussex
service nummer 1258096
wireles operator/ air gunner, warant officer, RAF Bomber Commandgroep 2,
98 Squadron Royal Air Force, volunteer reserve
overleden op 12 september 1944

Meer informatie:

Staines heeft zich aangemeld als vrijwilliger bij de RAF. Om 19.45u op 12 september 1944 vliegt hij met nog 3 bemanningsleden in een Mitchell II boven de Westerschelde ter hoogte van Cadzand. Het doel is een aanval uitvoeren op het oostelijk eind van de Sloedam. Het luchtafweergeschut in Vlissingen schiet het toestel neer. Alec Mercer, Kenneth Marlow en Rex Tams zijn vermist. Hun namen staan vermeld op de Runnymede Memorial in Sussex. De 24-jarige Leslie Keith Staines uit Sussex landt per parachute in de St. Janspolder en bezwijkt aan zijn verwondingen.

NORMAN COLLIER

geboren in 1913, leeftijd 31 jaar
gehuwd met B. Colier
zoon van Wiliam en Kate Collier uit Ravenstone, Leicestershire
service nummer C/MX573314
petty officer, motor mechanic, Royal Navy
overleden op 5 november 1944

aanvullende informatie:

Norman Collier was opvarende van de LCT(R) 457, het enige landingsvaartuig met een raketlanceerinrichting. Op 5 november 1944 was het schip op weg naar de Walcherese kust voor Operatie INFATUATE. Voor de kust van Oostende liep het op een mijn en zonk. De LCT(R) 457 ligt op positie 51°24'670N 02°43'720E op een diepte van 24 m. Norman Collier uit Ravenstone wordt op het strand van Cadzand gevonden.

onderstaande militairen van het Regina Rifle Regiment uit Canada zijn op 30 oktober 1944 gedood bij een 'friendly fire'-incident aan de Ringdijk-Noord tijdens de bevrijding van Cadzand. Als eerbetoon aan Peter Allan Hozempa is in zijn woonplaats een meer naar hem genoemd, Hozempa Lake.

ADOLPHUS PETER McCORMACK

24 jaar, zoon van James en Olive McCormack, Prince Edward Island, Canada
overleden op 30 oktober 1944
herbegraven op Adegem Canadian War Cemetery (B)
service nummer F/9004

rifleman, Regina Rifle Regiment

JAMES HECTOR MUNN

28 jaar, gehuwd met Eileen Munn uit Prince Edward Island, Canada

zoon van Ira en Sarah Munn

overleden op 30 oktober 1944

herbegraven op Canadian War Cemetery te Adegem (B)

service nummer F/60441

rifleman, Regina Rifle Regiment

DOUGLAS PETER GALLAGHER

overleden op 30 oktober 1944

herbegraven op Canadian War Cemetery te Adegem (B)

service nummer G/3956

Lance Corporal, Regina Rifle Regiment

PETER ALLAN HOZEMPA

23 jaar, zoon van John en Kate Hozempa uit Glenavon, Saskatchewan, Canada

overleden op 30 oktober 1944

herbegraven op Canadian War Cemetery te Adegem (B)

service nummer L/67503

rifleman, Regina Rifle Regiment

begraafplaats Cadzand in 1942

1940-1945 Gesneuvelde Nederlandse militairen uit Cadzand

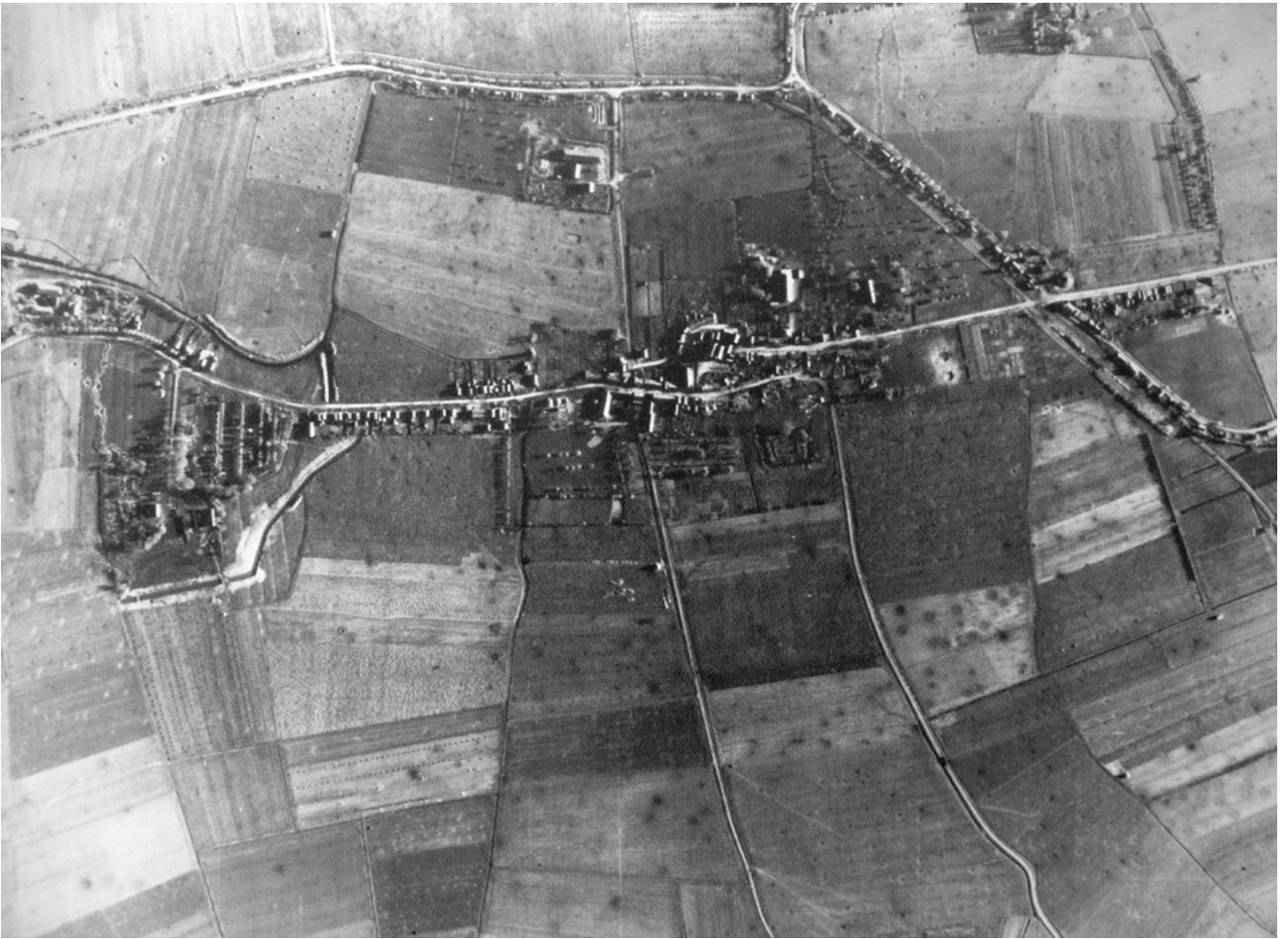
MACHIEL PEETER BRUIJNOOGE
geboren op 21 april 1908 te Oostburg
overleden op 11 mei 1940 te Someren
sergeant in het MC-II-30 R.I.

begraven aldaar op 12 mei 1940, op 5 juni herbegraven in een militair graf.
Op 22 september 1977 herbegraven op het militaire ereveld Grebbeberg te Rhenen.

Meer informatie: Machiel woonde en werkte in Cadzand. Hij was in de jaren '20 het hulpje van smid Robijn. In 1939 begon Machiel een constructiewerkplaats in de Badhuisweg. Kort daarna werd hij opgeroepen voor militaire dienst.

FREDERIK BREEN
geboren op 28 mei 1898 te Cadzand
overleden op 15 maart 1942 te Tiga Roenggoe (Nederlands Indië)
begraven op het ereveld Ancol te Jakarta
sergeant 1e klas, stadswacht Medan in het KNIL
postuum onderscheiden met het Mobilisatie-Oorlogskruis in 2017

CADZAND-DORP 1944

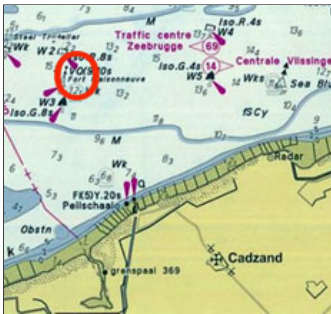
SS FORT MAISONNEUVE

De FORT vrachtschepen behoorden tot de Liberty klasse. Deze 134 meter lange schepen werden tijdens de tweede wereldoorlog speciaal gebouwd voor het bevoorraden van geallieerde troepen. Ze waren eigendom van de Canadese regering en stonden geregistreerd in Groot Brittannië.

De SS FORT MAISONNEUVE was in december 1944 op weg van New York naar Antwerpen met een lading bloem, voertuigen en munitie. Ondanks het ruimen van mijnen liep het schip in de monding van de Westerschelde ter hoogte van Cadzand op 15 december 1944 op een mijn en zink. Vier bemanningsleden verdronken, waarvan bekend zijn: Ali Said, 44 jaar, Derek Cappleman, 19 jaar en Saleh Mosleh, 35 jaar.

De MAISONNEUVE lag in 3 delen op de bodem van de Wielingen. De lading bloem (4.500 ton), verpakt in balen van 50kg., kwam boven drijven en spoelde aan op de stranden van Zeeuws-Vlaanderen en Walcheren. Aangespoelde balen werden opengesneden en men constateerde dat de buitenste schil van ongeveer vijf centimeter bestond uit natte bloem, maar dat de rest uitstekend voor consumptie geschikt was. Het meel werd in droge schone zakken verpakt. Het vochtige meel bleef in de zakken achter en werd gebruikt als veevoer.

Het wrak van de MAISONNEUVE was een gevaar voor de scheepvaart, het lag immers in de vaarroute. In 1961 werd besloten het wrak dieper in de zeebodem te begraven met behulp van explosieven onder de scheepsdelen. Bergingsbedrijf Van den Akker uit Vlissingen kreeg de opdracht. Vanwege de 900 ton munitie aan boord moest omzichtig te werk worden gegaan. Heel veel tijd ging verloren aan juridisch-administratieve zaken. Tijdens de werkzaamheden moest ook bij elke explosie eerst toestemming van de gemeente Cadzand verkregen worden. Uiteindelijk lag in 1964 het wrak 16 meter onder de zeespiegel.

In de jaren '90 werd het uitdiepen van de Westerschelde noodzakelijk voor een onbelemmerde doorgang van steeds grotere schepen naar Antwerpen. De MAISONNEUVE lag in de weg en moest nog dieper in de zeebodem gelegd worden. In 1996 zijn eerst grote delen van het schip geborgen, waarna de restanten op 22 meter diepte gebracht werden. Wegens explosiegevaar van de nog in het ruim liggende 900 ton munitie, werd tijdens de berging een deel van het Cadzandse strand verboden gebied.

Eén van die geborgen voorwerpen was een 40mm snelvuurkanon. Rijkswaterstaat schonk het boordwapen aan Cadzand. Het kanon is, als gedenkteken, op een sokkel geplaatst in de duinen nabij hotel Noordzee. Plaatselijke ondernemers verleenden daarbij belangeloos hun medewerking. Twee jaar later is het snelvuurkanon verplaatst naar de ingang van het particuliere verzetmuseum SWITCHBACK in Oostburg.

Op de sokkel staat sinds het jaar 2000 een manshoge afbeelding van een haaiantand, het officieuze symbool van Cadzand.

Bron:
wrecksite.eu
benjidoog.co.uk
Zeeuws Archief
Hans Sakkers en Karel Noorlander; Koudekerke in de tweede wereldoorlog, 2013
Cor Heijkoop; S.O.S. - In de Wielingen, 2012
delpher.nl/ krantenbankzeeland.nl/Volkskrant/ Reformatorisch Dagblad
Leendert Fremouw
cadzandgeschiedenis.nl, Bert Voets

Klasefoto 1946

1e rij: Maatje Vasseur, Marie Adriaansen, Saar Fremouw, Corrie Dierings, Ina Mabelis, Addy Plog, Izaak de Bruyne, Wim Cappon
2e rij: Rein van de Luyster, Jaap Kools, Jan van de Walle, Jo la Gasse, Els de Bruyne, Corrie Bril, Elly de Smidt, Marie de Bruyne, Saar Faas
3e rij: Daan van Houte, Wim Hamelink, Piet Dathijn, Izaak Pleijte, Bram van Houte, Anton Aalbreghse, Daan Ocké, Corrie de Hullu, Addy van Dale, Sien van de Walle
Staand achterin: Cor Verplanke en hoofd der school J.D. Bareman

Burgemeester J. Leenhouts

Op 5 mei 1945 is de Tweede Wereldoorlog officieel beëindigd. In het kader van de wederopbouw van Nederland worden 700 burgemeesters vervangen. Onder hen is burgemeester C. le Nobel van Cadzand. Zijn tijdelijke plaatsvervanger is Iz. de Bruijne-van Melle, landbouwer, wethouder en actief lid van de gemeente.

Op zaterdag 1 juni 1946 wordt J.A. Leenhouts benoemd tot burgemeester van de gemeenten Cadzand en Retranchement. Dhr. Leenhouts begon zijn loopbaan als gemeenteontvanger in Schoondijke en was sinds 1937 secretaris van de gemeenten Cadzand en Retranchement, alsmede in 1938 tijdelijk secretaris van Zuidzande. De geschiedenis van de familie Leenhouts/Lenout in west Zeeuws-Vlaanderen gaat terug tot rond 1600.

Op de dag van de installatie geven de ereboog, de vlaggen en de versierde straten het dorp een fleurig aanzien. 's Morgens vinden kinderspelen plaats. Om half twee wordt de burgemeester aan Potjes officieel ingehaald, waarna hij, voorafgegaan door muziek, kinderen met versierde fietsen en een praalwagen, naar het gemeentehuis wordt gebracht. Om twee uur vindt de installatie tot burgemeester plaats. Met volksspelen, muziek en zang is deze feestdag tot in de kleine uurtjes voortgezet.

Burgemeester Leenhouts wacht een zware taak: de tijdens de bevrijding verwoeste en beschadigde huizen moeten weer herbouwd worden. De gemeenten Nieuwleusen (Ov) en Drachten (Fr) helpen met een donatie en schoolmateriaal.

Eén van zijn eerste na-oorlogse taken is de aanvraag in 1947 voor aansluiting op het Zeeuws-Vlaamse (drink-)waterleidingnet.

De schade van de watersnood in 1953 blijft weliswaar beperkt tot de ondergelopen akkers van Pieter de Putter naast de Verdrongen Zwarte Polder, maar de indirecte schade is groter. In het kader van de Deltawerken moet namelijk 't Haventje gedempt worden. De burgemeester ziet de noodzaak van de haven voor de economie en het opkomend toerisme in. Hij begint een ware kruistocht tegen de overheidsinstanties. Het mag niet baten.

Molenaar Izaak de Voogdt van de Nooitgedacht besluit in 1959 zijn molen te verbouwen tot pension. Een zwarte geteerde molen is niet bepaald uitnodigend. Onze burgemeester adviseert de romp wit te schilderen. Aldus geschiedde.

In 1961 is burgemeester Leenhouts betrokken bij de oprichting van de Heemkundige Kring West-Zeeuws-Vlaanderen.

In 1967 wordt dhr. Leenhouts tevens burgemeester van Nieuwvliet.

In 1970 vindt een gemeentelijke herindeling plaats. Cadzand en Nieuwvliet gaan op in de gemeente Oostburg. Retranchement wordt toegevoegd aan de gemeente Sluis.

Op 1 april 1970 is de laatste vergadering van de zelfstandige gemeente Cadzand, waarmee na 24 jaar een einde komt aan het burgemeesterschap van J.A. (Ko) Leenhouts.

Foto: van links naar rechts Jozias Basting, Jozina Adriaanse-de Neef, Jacob Kools en Izaak van Houten, in het midden burgemeester Jacobus Leenhouts, secretaris Pieter Verhage, Lucas Tack, Johannes de Lijser en Karel Malcorps.

De heer Leenhouts (1911-1981) overlijdt op 70-jarige leeftijd.

Bron:
Beeldbank Zeeuws-Vlaanderen
Krantenbank Zeeland
graftombe.nl

Tabel 6A. Bevolking naar leeftijdsklassen en voornaamste kerkgenootschappen

Leeftijdsklasse	Rooms-Katholiek		Ned. Hervormd		Gerel. Kerken		Gerel. Kerken (ort. 31)		Chr. Gerel. Kerk		Gerel. Gem.		Evang. Luthers		Doopsgezind		Remonstrant		Israël. (Ned. & Port.)		Overige kerken.		Geen kerkgenootschap		Totale bevolking	
	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
0-15 jaar	5	8	104	103	1	3															13	12	1	3	184	189
16-20	1		31	27																	3		1	1	36	30
21-24	1	2	29	27									1	1							3	2	2		36	32
25-29	4	6	92	85	1	2							1		1						9	10	1		108	104
30-34	3		66	56	1																2	3	2	2	74	62
35-39	1	1	60	71	2	4					1				1						4	6	1	1	70	80
40-44			16	16																	4	2	2		22	18
45-49	1		33	27																			4		38	32
Totaal	16	17	431	412	5	8					1		2	1	1	1					38	55	14	7	508	481

Tabel 6B. Enkele kleinere kerkgenootschappen (begrepen in kolom 20 t/m 23 van tabel 6A)

Oud-Katholieke Kerk		Wools Hervormd		Hersteld Apost. Zendinggem. Ld. Eenh. d. Apost.		Hersteld Apost. Zendinggem. in Nederland		Oud-Gereform. Gemeente		Hersteld Evangelisch Luthers		Baptisten		Vrije Evangelische Gemeente		Portugees Israëliet		Leger des Heils	
M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
								2						36	34				

Tabel 7. Bevolking naar werkring en nationaliteit

Werkkring	Nederlanders		Nederlandse onderdanen		Duitsers		Belgen		Britten		Fransen		Italianen		Polen		Oostenrijkers		Overige nationalit.		Zonder nationaliteit		Totaal			
	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
Nijverheid	83	2																				1		84	2	
Landbouw	153	48					1																	154	48	
Visserij en jacht	3																							3		
Handel en verkeer	46	16																						46	16	
Cred., bank- en verz. wezen	1																							1		
Overh.d. vrije ber., onderw.	31	5																				1		32	5	
Huiselijke diensten		12																							12	
Beroep onbekend																										
Tijdelijk niet werkenden	15	1																							15	1
Dagondere. geniet. (i.d.j. e.a.)	7	11																							7	11
Zonder beroep	166	386																							166	386
Totaal	505	481					1															2		508	481	

VOLKS- EN BEROEPSTELLING 31 MEI 1947

Gemeente: CADZAND

Prov.: Z

Tabel 15A. Arbeiders, employé's en personen in de z.g. vrije beroepen, naar de belangrijkste beroepen.

Beroep	M	V	Totaal	Beroep	M	V	Totaal	Beroep	M	V	Totaal
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Accountant	000			Caissière	228			Herenkapper	264	2	2
Administratief personeel (geen Overheidspersoneel)	001	4	1	Candidaat-notaris	229			Heier	265		
Adviseur (rechtskundig- e.d.)	003			Chaufeur	230	5	5	Hoedenmodiste	266		
Advocaat	004			Concierge	231			Hoepelmaker	267		
Afkenaar	005			Conducteur (trein, tram enz.)	232			Hoogleraar	268		
Amanuensis	006			Confectieaaiester, e.d.	233			Horlogemaker	269		
Ambtenaar (niet elders genoemd)	100	14	14	Confectiesnijder, -knipper	234			Houtbewerker (machinale-)	270		
Analist	200			Constr.werker (grobankwerker)	235			Houthakker	271		
Apothekersassistent	201			Dameskapper	236			Huispersoneel	300	12	12
Architect, bouwkundige	202			Dansloer	237			Huis-, verstel- en costuumnaaier	400	1	1
Arts	203	1	1	Deurwaarder	238			Instrumentmaker	401		
Assistent bibliotheken en leeszaal	204			Diamantbewerker	239			Journalist	402		
Automonteur	205	2	2	Draadtrekker	240			Kaasmaker	403		
Auto-, rijwielbewaarder	206			Draadvlachter	241			Kellner	404		
Badknecht	207			Draaier (metaal-)	242			Kernmaker (metaalindustrie)	405		
Baggerpersoneel	208			Drukker (grafische bedrijven)	243			Ketelmaker	406		
Bedienend personeel (excl. kellner)	209		1	Drukker (katoen-, linoleum e.d.)	244			Kettingscheerder	407		
Beeldhouwer	210			Electricien	245	2	2	Kleermaker, coupeur	408		
Behanger, stoffeerd	211			Etaleur	246			Klinker	409		
Beton- en cementwerker	212	1	1	Etser	247			Klompemaker	410		
Betonijzervlechter	213	1	1	Expert, taxateur	248			Koek- en banketbakker	411		
Bibliothecaris	214			Forceur	249			Kok	412	2	2
Binnenvisser	215			Fotograaf	250			Koster	413		
Blok-, seinhuiswachter, e.d.	216			Fraiser (metaal-)	251			Kuiper	414		
Boekbinder	217			Galvaniseur	252			Kunstschilder	415		
Bontwerker	218			Geestelijke R.K. Godsdienst	253			Landarbeider	500	87	9
Boomkwekersknecht	219			Glasslijper en -polijster	254			Landmeter	600		96
Boorder (metaal-)	220			Glazenwasser	255			Lasser	601		
Botermaker	221			Godsdiensonderwijzer	256			Leidekker	602		
Brandweerpersoneel	222			Goud- en zilversmid, kunstsmid	257			Leraar (niet elders genoemd)	603	1	1
Breier	223			Granitwerker	258			Letterkundige	604		
Brievenbesteller	224	3	3	Graveur	259			Letterzetter	605		
Broodbakker	225	3	3	Groendwerker	260			Lid Hoge Colleges van Staat	606	1	1
Brug-, sluiswachter, e.d.	226	1	1	Gronwerker	261	17	17	Lithograaf	607		
Buffet- en keukenpers. (excl. kok)	227			Gymnastiekleraar, -onderwijzer	262			Loodgieter en fitter	608		
				Handelsreiziger, verlegenw.	263	1	1	Loopknecht en besteller	609	1	1

22823 15-15 '47

VOLKS- EN BEROEPSTELLING 31 MEI 1947

Gemeente: CADZAND

Prov.: Z

Tabel 15A (vervolg). Arbeiders, employé's en personen in de z.g. vrije beroepen, naar de belangrijkste beroepen.

Beroep	M	V	Totaal	Beroep	M	V	Totaal	Beroep	M	V	Totaal
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Machinebankwerker	610			Rietwerker (meubelen en maten)	830			Tekenaar	864	2	2
Machinist en machinedrijver (excl. zeescheepvaart)	611	1	1	Rijswerker	831			Telefoniste	865		
Machinist (spoor- en tramwegen)	612			Rijwielhersteller	832			Telegrafist	866		
Magazijn- en pakhuispersoneel	700			Schaver (metaal-)	833			Timmerman	867	6	6
Mandenmaker	800			Scheepsmachinist (zeescheepv.)	834			Tolk, vertaler	868		
Masseur	801			Scheepstimmerman	835			Toneelspeler	869		
Matroos (zeescheepvaart)	802			Schilder	836	1	1	Toonkunstenaar	870		
Melkcontrôleur (zuivelfabriek)	803			Schippersknecht (binnenscheepv.)	837			Touwslager	871		
Metaalgieter	804			Schoenmaker, schoenhersteller	838	1	1	Tuinbouwarb. (bloembollencult.)	872		
Metaalponser	805			Schoorsteenveger	839			Tuinbouwarb. (groenten en oof)	873		
Metselaar	806	3	3	Sigaretenmaker	840			Tuinman	874		
Meubelmaker	807			Sigarensorteerder	841			Typiste	875		
Militair (beroeps-)	808	1	1	Sjouw(er) (excl. bouwvakjsouwer)	842	3	3	Variété-artist	876		
Modelmaker	809			haven- en transportarbeider	842			Veearts	877		
Muziekleraar, -onderwijzer	810			Slager	843			Veenarbeider	878		
Mijnwerker (bovengronds)	811			Sloper (bouwvak)	844			Veeverlokundige	879		
Mijnwerker (ondergronds)	812			Slijper en polijster (metaal-)	845			Verfspuiter	880		
Nageljongen	813			Smid, vuurwerker	846	5	5	Verloskundige	881		
Notaris	814			Sociale werker	847			Verpleegster	882	2	2
Onderwijzer	815	3	2	Spinner	848			Verwarmingsmonteur	883		
Opera- en concertzanger	816			Speler en twijner	849			Verzekeringsgagent	884		
Opberman en bouwvakjsouwer	817	4	4	Sportleraar, -onderwijzer	850			Vliegenier	885		
Parketvloerlegger	818			Steenhouwer	851			Voeger	886		
Pedicure	819			Steenlijper en polijster	852			Voerman, koetsier	887	1	1
Pianostemmer	820			Steenzetter (waterbouwkundige werken)	853			Vormer (metaalindustrie)	888		
Politiepersoneel	821	3	3	Stereotypeur	854			Vulcaniseur	889		
Politioerder	822			Stoker	855			Wagen- en carrosseriemaker	890		
Panskaartmachinbediende	002			Stopster (textielindustrie)	856			Wagenvoerder (trein en tram)	891		
Portier	823			Straatmaker	857			Werkvrouw	892	1	1
Predikant	824	2	2	Strijkster	858			Wever	893		
Rabbin e.d.	825			Stucadoor	859			Winkelbediende	894		
Radiotelegrafist	826			Stuurman (zeevaart)	860	1	1	Zager (metaal-)	895		
Rechter, ambtenaar O.M. enz.	827			Tobakbewerker	861			Zandstroalblazer	896		
Reinigingsarbeider	828			Tondarts	862			Zee- en kustvisser	897		
Riet- en strodekcker	829			Tandtechnicus	863			Zetter-drukker	898		

22823 16-15 '47

Bescherming Burgerbevolking

De BB werd in 1952 opgericht om de bevolking van Nederland te beschermen tegen de gevolgen van luchtaanvallen door de vijand. En die vijand was in de Koude Oorlog de Rus.

Die bescherming zou moeten worden geboden door een organisatie die voor het overgrote deel zou worden bemand (mannen en vrouwen) door vrijwilligers. Er was becijferd dat voor heel Nederland een aantal van 230.000 vrijwilligers noodzakelijk was. Die zouden bij een luchtaanval zo snel mogelijk in actie komen om puin te ruimen, gewonden naar ziekenhuizen te vervoeren, branden te blussen. Tevens kwam er een landelijk waarschuwingssysteem, waarvan de sirenes het meest luidruchtige teken waren.

Om de bevolking warm te maken voor de BB werden propagandafilms gemaakt, die in zaaltjes en bioscopen werden vertoond.

Na vertoning van deze film, kon men zich opgeven als noodwachter bij de BB. Het totale resultaat van de werving was 123.000. Iets meer dan de benodigde 230.000. En ook latere wervingsacties halverwege de jaren vijftig hebben er niet voor gezorgd dat de BB op volle sterkte kwam.

Er was ook een gebrek aan materiaal. Want, hoewel de propaganda films hallen vol spullen toonden als pikhouwelen, helmen en eerste hulp tassen, werd er in de praktijk geklaagd. Dat materiaal bleek bedoeld te zijn voor de kringen met een A-status, zoals Amsterdam, Den Haag en Rotterdam. Cadzand had de B-status.

Foto's uit 27 september 1958 van de jaarlijkse provinciale B.B.-wedstrijden, bijgewoond door o.m. CdK Jhr Mr A.F.C. de Casembroot (die na afloop de prijzen uitreikte), H. Rombout (vertegenwoordiger van het Belgisch Ministerie van Binnenlandse Zaken) en zijn Nederlandse collega Mr P. Bolle. Voor elk der vier dienstvakken: de blokploegen, de reddingsdienst, het geneeskundig medisch team en de verbindingdienst was een wisselbeker beschikbaar.

De uniformen die men van rijkswege toebedeeld had gekregen, bleken niet te voldoen. Ze waren gemaakt van goedkope blauwe stof, die bij aanraking met water snel afgaf. Schoeisel werd er niet bijgeleverd. Die moest men zelf meenemen. In tijden van nood diende de BB bij de brandweer aan te kloppen. Deze Haagse zuinigheid was in een tijd van wederopbouw wel begrijpelijk.

De Bescherming Bevolking wordt overbodig en op 1 juli 1986 opgeheven. De vredestaken worden overgedragen aan de brandweer en het Rode Kruis. Blokhoofden halen hun geëmailleerde bord van de deur, alle depots waar de goederen zijn opgeslagen worden leeggehaald en de sirenes zwijgen. Het markante geluid op de eerste maandag van de maand blijft weg.

Eind 90er jaren wordt echter deze 'traditie' weer hersteld. Het markante geluid is nu vervangen door de elektronische sirenes die ons moeten waarschuwen voor bijzondere situaties.

STORMRAMP VAN 1 FEBRUARI 1953

Eind januari ontstaat een storm uit een kleine depressie op de Atlantische Oceaan bij Schotland. Op de nacht van 31 januari op 1 februari wakkert de storm aan tot een orkaan met snelheden van 126 km/h, die het zeewater tot ongekende hoogte opjaagt. De windrichting is N.N.W., de gevaarlijkste richting voor het opzwiepen van de golven tegen onze zeewering. Het is ook springtij. Springtij treedt op bij nieuwe maan en bij volle maan, wanneer de zon, de aarde en de maan op één lijn staan. Hierdoor is de waterstand tijdens hoogtij hoger dan normaal. In Vlissingen wordt een waterstand gemeten van N.A.P. +4.55 m. Dat is 63 cm hoger dan ooit tevoren is gemeten.

Menigeen herinnert zich nog dat er al tijdens de ramp werd gesproken van een springtij. Dat springtij zou het water extra hebben opgestuwd en de ramp nog veel erger hebben gemaakt. Maar het klopt niet. Bij iedere stormvloed spelen twee astronomische factoren een rol,

1. de maanfase en

2. de afstand aarde-maan.

Het was op 1 februari 1953 een paar dagen na volle maan en dus laag springtij. Het was een papieren springtij. De maan stond in haar apogeum, op de grootste afstand van de aarde, waardoor het springtij ongedaan werd gemaakt. Kortom, het was er dus wel, maar aan zee merkte je er niets van.

Bron: rapport KNMI/ Rijkswaterstaat

De gevolgen van de februaristorm zijn desastreus. Langs de gehele Nederlandse kust slaan de golven over de zeewering. In het zuidwesten van Nederland breken dijken door, waarbij 150.000 ha laag gelegen polderland overstroomt, waarbij meer dan 1.800 inwoners en ontelbare dieren door verdrinking het leven laten.

In de kern *Breskens* wordt een waterhoogte gemeten van N.A.P. + 4.80 m. Een woonbuurt is onder water gelopen; de zeewering loopt aanzienlijke schade op. Bewoners die de bunkers in de zeewering als woonhuis gebruiken, moeten halsoverkop vluchten met achterlating van have en goed.

Ter plaatse van de *Groedse Duintjes* is het duin zwaar beschadigd, zodat het binnengebied van de *duintjes* isgeïnuundeerd. Precair is de situatie in de omgeving van de *Sint-Bavodijk* te *Nieuwvliet*, maar ook in het verder naar het westen gelegen *duingebied* is veel schade geconstateerd.

De dijk van de *Herdijkte Zwartepolder* is bezwaken, waardoor de polder onder water loopt, maar de gevolgen daarvan zijn niet ernstig. De aangrenzende *Tienhonderdpolder* staat dras.

Schade in Cadzand.

De duinvoet is in de *Kievittepolder* over vele meters in de breedte

door het zeewater weggezogen. Op sommige plaatsen is de duinvoet 10 - 40 meter achteruit gezet.

Onbegrijpelijk wordt het genoemd, dat de zeesluis te *Cadzand* weinig schade heeft geleden. Hiervoor is wel jarenlang gevreesd.

Bij het *reddingboothuis* was een groot gat. In de *Zwinmond* is de golfbreker grotendeels vernield. De

internationale dijk rond 't Zwin is eveneens zwaar beschadigd, als gevolg waarvan het achterliggende gebied gedeeltelijk wateroverlast heeft.

Spoedig na het bekend worden van de gevolgen van het passeren van de orkaan komen de hulpdiensten in actie. Boeren stellen hun tractoren beschikbaar om zandzakken en klei te vervoeren naar de onheilsplekken. De geboden hulp is massaal, ook vanuit België.

WEST ZEEUWSCH VLAANDEREN:

polder:	oppervlakte:	vrij van water:
Willem Leopold (Ned. ged.)	20 ha	14 februari 1953
Herdijkte Zwarte	24 ha	6 februari 1953
Tienhonderd	160 ha (dras)	7 februari 1953
Elisabeth (Breskens)	85 ha (dras)	3 februari 1953
Hoofdplaat (oost)	15 ha (dras)	3 februari 1953
Hoofdplaat (inlaag)	50 ha	16 maart 1953
Hoofdplaat (inlaag)	15 ha	28 maart 1953

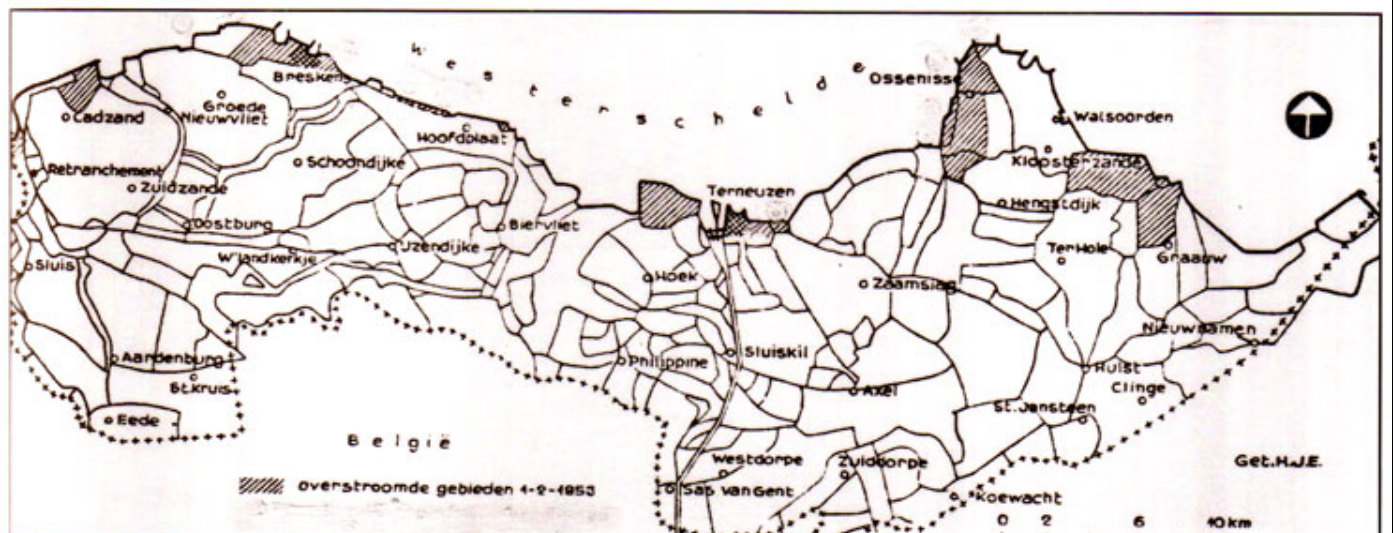
	369 ha	

OOST ZEEUWSCH VLAANDEREN:

Polder:	Oppervlakte:	vrij van water:
Nieuw-Neuzen	474 ha	20 februari 1953
Ser Lippens	62 ha	10 februari 1953
Nieuw-Othene	54 ha	20 februari 1953
Nijs	250 ha	7 maart 1953
Ser Arends	50 ha	10 april 1953
Hoogland	442 ha	7 maart 1953
Rummersdijk	114 ha	7 maart 1953
Molen (Ossenisse)	15 ha (dras)	1 maart 1953
Kleine Molen	28 ha	1 maart 1953
Kruis	746 ha	14 februari 1953
Melo -	428 ha (ged. dr.)	7 februari 1953

	2663 ha	

In Zeeuws-Vlaanderen was in totaal 3032 ha polder-land overstromd met zout water. Voor West-Zeeuws-Vlaanderen betekende dat ruim 1 % van het oppervlak, voor Oost-Zeeuws-Vlaanderen ruim 5 %.
(Gewijzigd naar Wilderom.)

Op 5 februari wordt door Rijkswaterstaat een plan opgesteld voor een definitief herstel van duinen en dijken. Het Rijksarbeidsbureau te Oostburg levert de arbeiders, de C.T.O.B., een vervoersorgaan, verzorgt het vervoer, uit Sliedrecht komen 60 steenzetters, terwijl een zandzakcentrale uit Rotterdam zorgt voor 65.000 zandzakken. Ruim driehonderd militairen uit Brabant en Limburg arriveren om aan de kust een steentje bij te dragen. Leopoldsburch in België levert 285 man genie-troepen met boten om een handje te helpen. Ook zijn geruime tijd 20 Duitse steenzetters, afkomstig uit Sleeswijk-Holstein, in de streek werkzaam. Draglines worden aangevoerd uit Groningen, Zwolle en België. Van de verwarring die er in

de eerste dagen na de ramp heeft geheerst, is weinig meer te bemerken. Het herstel verloopt gunstig en vlot.

Oostburg, van waaruit de verspreiding van de vluchtelingen wordt geregeld, ontvangt grote voorraden kleding en voedsel, bijeengebracht door de leerlingen van het Brugse atheneum. Er komen in Oostburg nog nieuwe evacu es aan, zodat het aantal van hen, die in deze gemeente onderdak vinden, is opgelopen tot 85. In Sluis bevinden zich 122 ge vacueerden, in Aardenburg 82, in Cadzand 44 en in Groede 41. In totaal verblijven in West Zeeuws-Vlaanderen op het ogenblik 401

evacu es uit Noord-Zeeland.

In de eerste helft van 1953 wordt door de Algemene Vergadering van het waterschap Het Vrije van Sluis besloten om, in combinatie met het dijkherstel ter plaatse, een nieuwe zeesluis te bouwen ter vervanging van de oude zeesluis en de daarachter gelegen wachtsluis. In WW2 zijn de zeesluis en de achterliggende wachtsluis grotendeels beschadigd. In het kader daarvan wordt 't haventje, een zwakke schakel in de kustversterking, in 1954 gedempt. Burgemeester Leenhouts van de gemeente Cadzand, maakt zich sterk voor het behoud van de haven, maar de overheid blijft onverbiddelijk.

De ramp van 1 februari 1953 is aanleiding om over te gaan tot een grootscheepse actie voor het verbeteren, verhogen en verzwaren van de Nederlandse zeekeringen, welke in algemene zin deltawerken worden genoemd. De uitvoering van deze werken zal vijf decennia in beslag nemen.

In de jaren 1990 en 1991, gedurende de najaars- en winterperiode, moeten alleen nog de dijken en duinen rond Het Zwin en een klein gedeelte van de Tienhonderdpolder worden versterkt. Ook wordt een gedeelte van een dijk op Belgisch gebied op deltahogte gebracht. Bij deze twee kustvakken worden eveneens de voorliggende stranden verhoogd, maar dan alleen uit het oogpunt van veiligheid.

Het monument 'Storm en stilte in eb en vloed' stelt de Griekse letter Delta voor, symbool van de strijd tussen land en zee. Het eiland van Cadzand is door de eeuwen heen verschillende keren overstroomd. Aan deze stormvloedden herinnert dit monument bij de Verdronken Zwarte Polder. Het is vervaardigd naar het ontwerp van Pieter de Keuninck en werd officieel onthuld op 27 februari 2004.

Bron:
cadzandgeschiedenis.nl

H. BONIFATIUSKERK CADZAND (STRANDKERK)

Er wordt beweerd dat het christelijk geloof in de Lage Landen werd geïntroduceerd door Bonifatius en Willibrord. In werkelijkheid gebeurde dit al eeuwen eerder, tijdens de laatste decennia van het Romeinse bewind. Eind vierde eeuw had de Romeinse keizer Theodosius I, die ook regeerde over een deel van de Lage Landen, het christendom zelfs uitgeroepen tot staatsgodsdienst. Met de terugtrekkende Romeinen werd het christendom echter steeds zuidelijker teruggedrongen. Toen Bonifatius en Willibrord in de Lage Landen arriveerden was er voor hen dus voldoende missiewerk te verrichten.

In 1604 wordt het eiland van Cadzand ingenomen door Noord-Nederlandse troepen. De reformatie doet zijn intrede. De eucharistieviering wordt verboden. De Mariakerk valt onder protestants bewind. De katholieke gelovigen kunnen ter kerke in Sluis.

Na precies 300 jaar, in 1954, wordt voor het eerst weer een H. Mis opgedragen in Cadzand. Dit gebeurt op verzoek van de burgemeester van Axel, de heer Lockefer. Pastoor Wolters uit Groede draagt de H. Mis op. De H. Mis wordt gehouden in de schuur van Herman Faes in de Tienhonderdpolder. Enkele jaren is de schuur ingeruild voor de garage van de familie Faes. Door de grote belangstelling van vooral vakantiegangers worden elke zondag in het vakantie seizoen om 9.00 uur en 10.30 uur missen opgedragen. De paters Martens en Mak van de Orde van de Reguliere Kanunniken van Sint-Augustinus uit Sluis verzorgen de misviering.

Door de grote belangstelling wordt in 1962 ook de garage te klein. Op het terrein van de huidige kerk wordt een tent gezet.

Het terrein wordt aangekocht om er een kerk op te bouwen. Diverse verenigingen schenken materiaal voor het interieur. Het tabernakel en de doopvont zijn afkomstig uit de voormalige kerk van Slijkplaat. In 1965 wordt de Heilige Bonifatiuskerk ingezegend door de bisschop van Breda, Monseigneur De Vet. Uniek is dat een deel van het gebouw niet overdekt is. De gelovigen zitten in de openlucht, het ultieme vakantiegevoel. Alleen het altaar is overdekt.

De paters van de Orde van de Reguliere Kanunniken van Sint-Augustinus uit Sluis hebben tot 1979 de H. Mis opgedragen.

Thans verzorgt de werkgroep Strandkerk Cadzand van de parochie H. Andreas Oostburg elk jaar van Palmzondag tot de laatste zondag van september de eucharistieviering voor de Nederlandse, Belgische en Duitse toeristen en de inwoners van Cadzand.

Bron:
Historiek.nl
Beeldbank Zeeuws Archief
Sponselee, George; Versteend verleden; 2005
Rondje West; 2013/2014

Het toerisme weer in opkomst

Vanaf 1950 krabbelt de toeristische sector op. Obstakels op het strand, zoals tankversperringen, palen, prikkeldraad en achtergelaten oorlogstuig zijn opgeruimd. Het strand is schoon.

Het opruimen van de massief betonnen bunkers zal nog enkele jaren duren.

Op onderstaande foto's uit 1950/53 zijn bunkers ingericht als woning. Het is jarenlang de enige oplossing, want bouwmaterialen voor de herbouw van de verwoeste woningen, is mondjesmaat voorhanden voor 'de uithoek' Zeeuws-Vlaanderen.

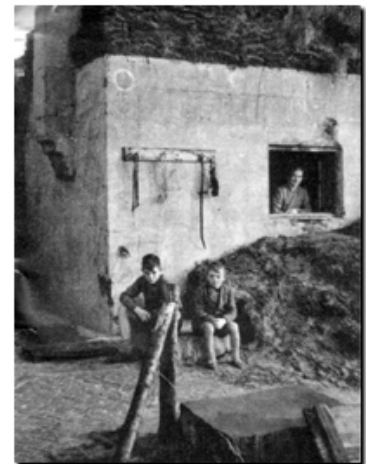

Foto links: In 1953 wordt het herstel onderbroken door de opgelopen schade aan duinen en dijken door de watersnoodramp in februari.

Foto rechts: Een prachtige toeristische plek verdwijnt: in 1954 wordt de haven gedempt.

Het strand in 1955. Rechts op de foto de (Cadzandse) gemeentelijke kledinggelegenheid en toiletten. Voor het mogen plaatsen van tenten en windschermen op het strand betaalt de toerist fl. 0,75 per dag of fl. 2,25 per week. Met de inkomsten kunnen de kosten voor het schoonhouden van het strand betaald worden.

Foto's onder: Huizen en pensions worden aan de Boulevard De Wielingen gebouwd en het dagjescentrum krijgt gestalte.

Foto links: Camping Welgelegen. Echte kampeerdere zijn met weinig tevreden.

Foto rechts: Nog geen strenge regels!

Luchtfoto van Cadzand-Bad in 1950.

ANSICHTKAARTEN/ PRENTBRIEFKAARTEN

Uit 1900 dateren, zoals gezegd, de oudste echte gedrukte prentbriefkaarten of zoals ze populair met een germanisme werden genoemd: aanzichtkaarten.

Wat de dorps- en stadsgezichten betreft, had zich in Zeeuwsch-Vlaanderen bijzonder actief betoond de fotograaf A, van Overbeeke uit Terneuzen, die echte op karton geplakte foto's publiceerde uit bijna alle plaatsen van het gewest. Zij getuigen van een grote toewijding en van onvervalst vakmanschap in een tijd (1890-1900) dat de fotografie nog maar in de kinderschoenen stond.

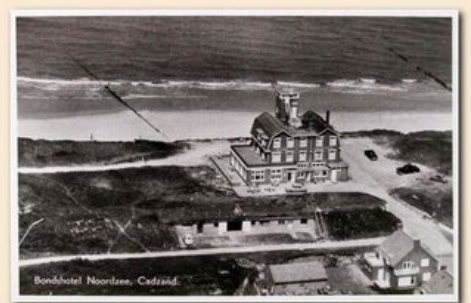
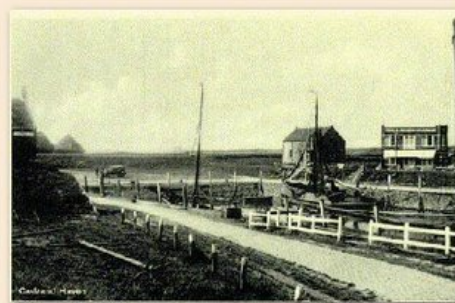
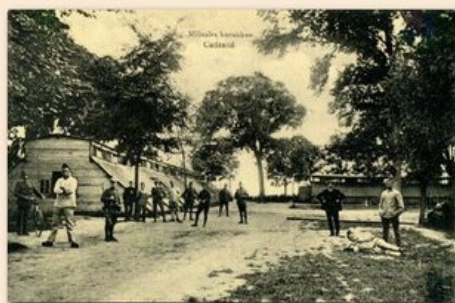
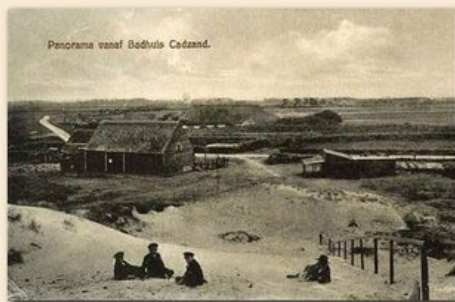
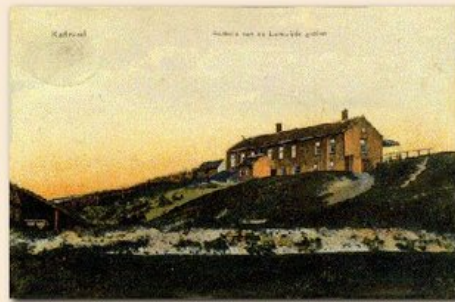
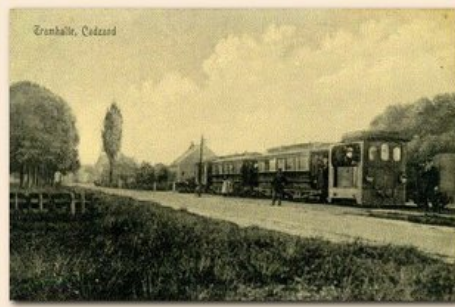
In 1901 volgde de firma den Boer uit Middelburg met Walcherse kaarten, al spoedig ter zijde gestaan door de fa. Hildernisse aldaar. Te Vlissingen was het Frans Timmerman die zich in deze verdienstelijk maakte rond 1903. Op de prentbriefkaartenmarkt verschenen o.a. de uitgevers Gebr. van Straaten te Middelburg, de Brauwer, Aardenburg, Feyen, Sas van Gent, Bronswijk, Oostburg en Bevin IJzendijke.

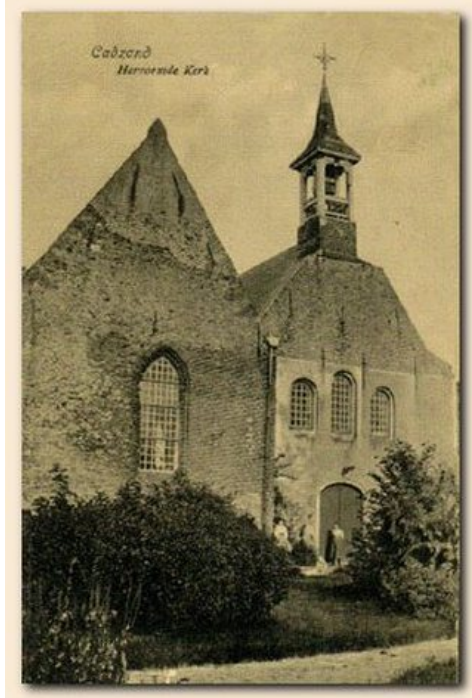
Op de duur kon men de kaarten kopen in allerlei soorten van winkels. De firma Bronswijk te Oostburg bracht in 1905 een serie kaarten in rood-wit-blauw en een andere in een brede bruine schilderijlijst. Van Overbeeke maakte kaarten met 4 foto's gemonteerd op de vleugels van een vlinder die de hele kaart vulde.

Opvallend op al die kaarten van ruim 100 jaar geleden is, dat er altijd zoveel mogelijk inwoners, hele gezinnen, op voorkwamen. Er scheen veel animo te zijn om zich op deze manier goedkoop te laten vereeuwigen.

Tot 1951 werden de straten aangeduid met letters: M (Midden) voor de Mariastraat en de Prinsestraat, O (Oost) voor de Erasmusweg, de Badhuisweg en de Zwartepolderweg, D,W en Z zijn voor Cadzand-bad.

1955 Kleuterschool

In 1955 is de kleuterschool in de gymzaal van de lagere school in de Prinsestraat. Aan het hoofd staat juffrouw Van de Weel. Nellie la Gasse loopt dat jaar stage.

Tijden van toen.

We zijn in 1950 in Cadzand komen wonen en wel in de achterste dunen, zoals dat toen genoemd werd. Ik ging op school in de Prinsestraat, nu heet het Lambertesstraat. Tussen de middag bleef ik op school en ik denk dat meester Vermeulen toen al aan opvang deed. Er waren kinderen uit Retranchement die ook overbleven.

Er stond een pingpongtafel in de klas om de kinderen bezig te houden. En er werd veel aan handenarbeid gedaan. We waren een jaar langer op school omdat er een V.G.L.O.-klas bij onze school was.

Ik kon goed mee zoals dat heette en mocht doorleren. Dat was toen in die tijd niet zo vanzelfsprekend voor een meisje uit een arbeidersgezin. Daarom moest meester Vermeulen komen praten met mijn ouders. Er moest heel wat gebeuren en mijn ouders hebben er veel moeten voor laten denk ik. Achteraf denk ik: hoe hebben ze het allemaal gedaan. Moeder veel ziek en ik heb nooit iets gemerkt van tekort en schulden en lenen. Dat kwam in ons gezin niet voor. Gelukkig had ik een zus die goed kon naaien, dus altijd wel iets kon maken.

Goed, ik mocht naar de H.B.S. en na 3 jaar ging ik naar de kweekschool in Middelburg om te leren voor kleuterjuf. We moesten praktijk doen, nu heet dat stage, en ik ging bij juf van der Weel in de leer. De kleuterklas was toen in het gymlokaal van de school in de Prinsestraat.

Op de foto zien we kerzantenaren in de kleuterklas. Ik denk dat velen zich herkennen. Ik heb ook nog verslagen en observaties van Pietje en Joopje enz. Het was wel leuk. Ik bracht wat nieuwe ideeën in de klas en ik hoorde later dat ik de juf was met haar vest achterstevoren aan. Dat was toen mode denk ik. Het bijzondere was dat er dieren in de klas waren, witte muizen in een kooitje en een tamme kraai. Die mochten dan in een teil in bad.

Enkele namen: Francien Risseeuw, Chris Kools, T. Sonke, Ten Cate, Piet de Lijser, Van Luyk, Goossen, Erik Goossen, Corrie van Houte.

Wat hadden de kinderen toen nog een tijd om kleuter te zijn en rustig te genieten van de kleine dingen. De kleutertijd wordt nu te kort gedaan, er is te weinig tijd en er zijn te weinig middelen. Maar dat is een ander verhaal.

Nellie Spierenburg-la Gasse

Bron: Nellie Spierenburg-la Gasse

Zeeuwse drinkwatervoorziening

Van de Zeeuwse drinkwatervoorziening in de prehistorie zijn geen sporen overgebleven. In de Romeinse tijd (van het begin van de jaartelling tot het einde van de derde eeuw) zijn in Aardenburg houten en natuurstenen waterputten gevonden. In Zuidzande is een put gevonden uit de 15e eeuw. Het zijn op elkaar geplaatste houten vaten waaruit de bodems waren verwijderd.

Het grondwater op het Eiland van Cadzand is zilt, ongeschikt als drinkwater. Men gebruikte regenwater.

Opvang van het hemelwater geschiedde in afsluitbare regenbakken. De regenbak is een in de grond gemetselde put met een vierkante gemetselde omheining en een cementen of plavuizen bodem. De watervoorziening geschiedde vanuit de dakgoot via loden of houten, later ook zinken buizen. De bak kon wel tot duizend liter water bevatten en werd afgesloten met een houten deksel. Het water werd uit de put gehaald met een aker of puttemmer aan een lange ketting. Wanneer de regenbak ver leeg was moest je het water eerst door een fijne zeef of theedoek laten lopen omdat het dan soms rood zag van de kleine wormpjes. (foto: midden de put, rechts de poepdoos)

Kleine boerderijen en de huisjes van werklieden hadden tot in de twintigste eeuw vaak rieten daken en geen dakgoten. Die bewoners gebruikten houten regentonnen. Die dienden ook als meteorologisch hulpmiddel: als het water flink stonk, kon men regen verwachten.

Dit systeem kon in de steden niet of nauwelijks gebruikt worden. Ook was het water vaak te verontreinigd om als drinkwater te dienen. Er werd daarom bier gedronken met een laag alcoholpercentage, het zogenaamde schar(re)-, scherre- of scherp-bier. Bier was voor de landarbeiders op Cadzand onbetaalbaar.

Er bestonden ook collectieve voorzieningen. Tot in de twintigste eeuw werd het regenwater van de leien daken van de Mariakerk via loden goten en een loden buizenstelsel opgevangen in een ondergronds reservoir tussen het knekelhuisje en de consistorie.

Voor algemeen gebruik is tussen 1890 en 1894 bij de kerk een gietijzeren zwengelpomp geplaatst, waarmee het zilte grondwater kon worden opgepompt.

Vanaf 1269 werd Damme (B) van drinkwater voorzien; een 4 kilometer lange leiding bracht het water van de vijver te Male (B) tot binnen in de stad. Technisch waren waterleidingssystemen al vanaf 1526 mogelijk. Die werden gevoed met rivierwater. Vast onderdeel van waterleidingssystemen was een hoog geplaatst waterreservoir in combinatie met een pompsysteem. De waterleidingbuizen in deze tijden waren van hout of lood en rond 1800 van gietijzer. De eerste drinkwaterleiding in Nederland dateert van 1854. In Vlissingen werd in 1884 een waterleidingbedrijf gesticht. Het particuliere

waterleidingbedrijf werd in 1933 door de gemeente overgenomen. (foto 1890 Vlissingen)

In 1916 werd op initiatief van enkele burgemeesters uit Westelijk Zeeuwsch-Vlaanderen een comité opgericht voor de aanleg van een waterleidingnet. De behoudende bevolking, gesteund door enkele notabelen, zag het nut van een waterleiding niet onmiddellijk in. Na een uitgebreide voorlichting ging men overstag en kon in 1937 de Zeeuwsch-Vlaamse Waterleiding van start gaan in de Oost-Zeeuws-Vlaanderen. Het leidingnet werd gevoed met water uit spaarbekkens in de Biesbosch via een honderd kilometer lange transportleiding. Het duurde nog jaren voordat gemeenten toestemming gaven een waterleidingnet aan te leggen. Dat werd eerst na 1947 verplicht.

In 1945 gaf ook de gemeente Cadzand toestemming voor de aanleg ervan. Door gebrek aan mankracht en materialen konden pas in 1955 waterleiding en riolering in gebruik genomen worden.

De geringe beschikbaarheid van vers water, tot lang na de aansluiting op het waterleidingnet, had grote invloed op de algemene lichaamshygiëne. Tot ver in de twintigste eeuw was men naar huidige normen onfris tot ronduit smerig, maar aangezien iedereen wel ergens naar stonk, maakte men zich hier niet al te druk over.

Riolering

Bij gebrek aan een afvoer werd afvalwater op straat of in de tuin geloosd. Ontlasting soms ook. Er lagen toch al genoeg paardenvijgen op straat.

Leendert Fremouw verhaalt de situatie in de jaren 30 van de vorige eeuw:

“Haast iedereen had een poepdoos in de tuin, een klein huisje met een hartje in de deur boven op een betonnen of

gemetselde put. Er was dan een plank op een verhoging met een rond gat met deksel. Je liet je ontlasting maar vallen. Wanneer het vol werd voelde je de spatten tegen je achterwerk. Je wist dan dat het tijd werd om de put te legen. Naast het huisje was een opening met deksel. Met een pollepel werd de inhoud in een grote emmer geschept en dan in van te voren gegraven greppels gestort. Zo werd de tuin bemest.

Er was ook geen toiletpapier daar werden oude kranten voor gebruikt. Af en toe moest je 's avonds kranten knippen, er een gaatje in maken met de punt van een schaar, een draad er door en werd het opgehangen in het huisje. Soms werden losse velletjes naast je op de zitplank gelegd.

Wanneer je er de centen voor had kon je de put laten ruimen door de beermachine. Dat stond dan van te voren in de krant. Je moest je opgeven bij de gemeente. De beermachine kwam elk jaar vanuit Oostburg een paar dagen naar Cadzand. Die was dan op de boerderij bij van Iwaarden gestationeerd. Van Iwaarden zorgde ook voor knecht en paarden. De vaste bemanning bestond uit Bram Scheerens en Ko Wage uit Oostburg.

De werkwijze was simpel. Een slang werd in de put gelegd en het andere eind aan de machine aangesloten. Dan werd benzol met een handpomp in de tank van de beermachine geperst en vervolgens met een lucifer aangestoken. Je kreeg dan een explosie en tegelijkertijd ontstond er een vacuüm waardoor de put werd leeggezogen. Soms moest het wel eens herhaald worden. Was de machine vol dan werd hij op de weide bij van Iwaarden leeg gesproeid."

Begin 20e eeuw kreeg een aantal huizen een bezinkput met een afvoer naar een nabijgelegen sloot. Op die put werd ook "het huisje" aangesloten.

Tegelijk met de waterleiding werd in 1955 een afvalwaterleiding, oftewel riool, aangelegd. Het moderne Water Closet kon worden gebruikt en, heel comfortabel, in huis geplaatst worden. Met de komst van het aardgas in 1967 werd ook de douche gemeengoed.

Waterzuivering

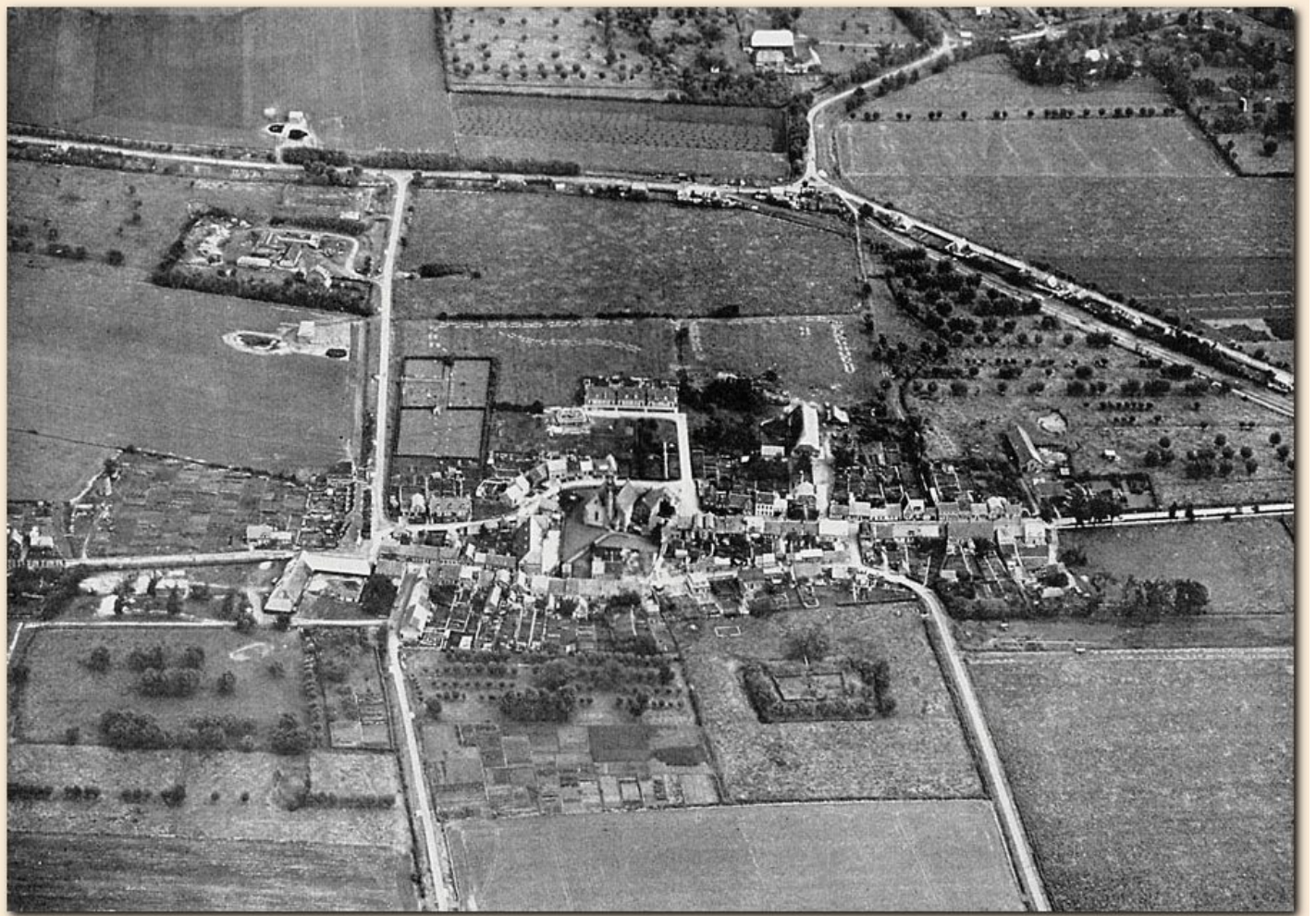
Kort na de oorlog verschenen hier en daar campings. Het vrijkomende afvalwater werd rechtstreeks of na een eenvoudige zuivering op het openbare polderwater geloosd. Dit was ook het geval met het water uit Cadzand, dat via het rioleringsstelsel in de sloten terecht kwam. Met de toenemende recreatiedrukte nam ook de vervuiling van het polderwater toe. Het leven in het water werd op deze manier langzamerhand gedood.

Om de steeds grotere problemen op te lossen plaatsten alle gemeentebesturen in de loop van de jaren '50 een eenvoudige installatie om tot een zekere zuivering van het afvalwater te komen. De zuiveringsinstallatie van Cadzand stond aan de kop van de Noorddijk langs het kanaal.

Vanwege de per 1 december 1970 in werking tredende Wet Verontreiniging Oppervlaktewateren zijn uitgebreidere waterzuiveringsinstallaties gebouwd te Nieuwvliet, Groede en Retranchement (foto).

Cadzand-dorp 1956

Hervormd kerkkoor Cadzand

Het Hervormd kerkkoor Cadzand werd in 1956 opgericht te Cadzand door Jozias Basting en dirigent Mannes Zonnebeld. Het was een typisch kerkkoor waarbij de repetities gericht waren op het zingen van religieuze muziek in de kerk. Er werd voornamelijk opgetreden tijdens de kerkelijke feestdagen.

Van links naar rechts, voorste rij: 1. C. Kools-van der Hooft 2. W. Risseeuw-Verhage 3. G. van Luijk-Hoolhorst 4. C. Dierings-de Groot 5. E. Kraaijmes-Fremouw 6. C. Vasseur-Adriaansen 7. E. de Putter-D'Hont 8. C. Datthijn-de Visser 9. A. de Wolf-Fremouw;

middelste rij: 1. dirigent Mannes Zonnebeld (mede-oprichter) 2. M. de Back-van Roo 3. D. Koster-Dieleman 4. mevr. Kuiperij 5. mevr. Nijkamp 6. C. van Liere-Pladdet 7. M. Hamelink-de Ridder 8. M. Robijn 9. L. de Kramer-de Lijzer 10. E. de Smidt 11. F. Sonke-Rosier 12. E. Dees-van Driel 13. organist Jan Scheele;

achterste rij: 1. A. de Neef 2. A. Lako 3. P. Faas 4. J. Risseeuw 5. J. Bliet 6. H. Cijssouw 7. J. de Bruijne 8. Jozias Basting (mede-oprichter) 9. P. Kools 10. L. Tack 11. onbekend 12. I. Cijssouw.

Door de terugloop van het ledenaantal kwam het in 1998 tot een fusie met het Katholieke St. Cecilia koor uit Sluis onder de naam 't Zwinkoor Sluis/ Cadzand.

Het St. Cecilia koor uit Sluis is opgericht in 1968 en ontstond door een fusie van het R.K. Dameskoor en het R.K. Herenkoor van Sluis. Onder leiding van dirigent Jan Baart werd het koor geschoold in het zingen van kerkmuziek, waarbij de nadruk lag op het muzikaal opluisteren van de kerkelijke feestdagen, uitvaarten en huwelijken.

Ook bij dit koor speelde gezelligheid mee, zo werd het jaarlijkse feest opgeluisterd met een feestmaal met sketches en toneelstukjes. In de periode dat dirigente Ria Bukkens de leiding

over het koor had, werd het koor regelmatig aangevuld met mannenstemmen uit het Hervormd kerkkoor van Cadzand.

Dit leidde later tot een aantal gezamenlijk repetities met het koor uit Cadzand en in 1998 tot de fusie van beide

koren onder de naam 't Zwinkoor Sluis/ Cadzand.

ORANJEFEEST 1956

fotograaf: O. de Milliano

RADIOCHIP UILENSPIEGEL

Eind jaren '50 van de vorige eeuw werd het volk mondiger. Ook de jeugd wilde een eigen mening, haar eigen kleding en muziek. De radiozenders van de overheid hielden star vast aan hun culturele en stichtelijke programma's en "vlotte" muziek van Corrie Brokken, Annie Palmen, Johnny en Rijk, De Spelbrekers, Max van Praag en *the Fouryo's* (foto links).

De jeugd hoorde liever Trea Dobbs, ZZ en de Maskers, Rob de Nijs en de Lords, *Peter en zijn Rockets* (foto rechts) en Anneke Grönloh.

In navolging van USA werden (vaak illegaal) lokale radiostations opgezet, met programma's die het volk, vooral de jeugd, aanspraken.

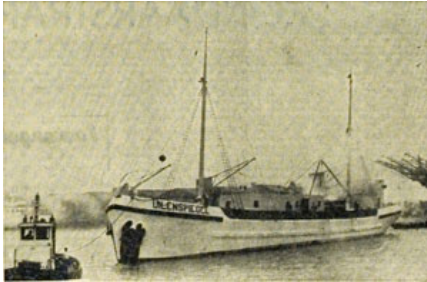

Foto: De UILENSPIEGEL vertrekt op 12 oktober 1962 uit de haven van Antwerpen.

Ook de Belg Georges De Caluwé startte (met vergunning) het lokale radiostation 'Het Kerkske' in een kerktoeren in Antwerpen. De zender werd zo populair, dat de overheid al snel de vergunning introk. In navolging van zeezenders in Denemarken (Mercur), Zweden (Nord) en Nederland (VRON/Veronica) wilde de inmiddels 73-jarige De Caluwé een schip inrichten met een radiozender, het buiten de territoriale wateren voor anker leggen en van daaruit radioprogramma's verzorgen. Hij kocht het motorloze, betonnen Franse bevoorradingsschip CROCODILE, doopte dat om in UILENSPIEGEL, installeerde een middengolfzender met hoge zendmast en ging op 12 oktober 1962 in de Appelzak, 12 km voor de kust van Oostende voor anker. UILENSPIEGEL zond uit op de middengolf 201 mtr. De Vlaamse en Franstalige muziekprogramma's werden opgenomen in zijn studio aan de Nerviersstraat in Antwerpen.

Begin december 1962 stemde het Belgische Parlement voor de anti-piratenwet. Op 13 december wilde de overheid de UILENSPIEGEL enteren, maar dat werd uitgesteld vanwege het slechte weer. Diezelfde dag stierf Georges De Caluwé na een operatie.

Een paar dagen later, op 16 december, werd het schip in een zware storm windkracht 12 beschadigd en raakte op drift. De bemanning werd door de Kustwacht Oostende en de reddingboot President Wierdsma van de K.N.Z.R.M. uit Breskens van boord gehaald. Eén bemanningslid kwam

tussen beide schepen terecht en overleed.

Een sleepboot uit Zeebrugge kreeg de opdracht de UILENSPIEGEL naar Vlissingen te slepen. Door het slechte weer bleek dat onmogelijk. Het schip strandde diezelfde avond op het Cadzandse strand, paal 24, bij 't Zwin.

Wrang genoeg wordt op 18 December 1962 in België de anti-zeezenderwet goedgekeurd met 123 stemmen vóór en 35 tegen. De wet zal echter nooit gehanteerd worden voor 31 augustus 1974.

Er kwamen duizenden mensen naar het gestrande schip kijken en een deel van hen stal al de inboedel. Wachtmeester Ie klasse H.W. van de Berg van de post Cadzand van de Rijkspolitie hielden daarom met twee andere agenten enkele weken de wacht bij de gestrande piratenzender. Dankzij de inzet van burgemeester Ko Leenhouts beschikten ze over een wachthokje van 1,5 x 1,5 m met twee houten en een rieten stoel en een petroleumkacheltje.

Vanwege de hoge bergingskosten maakte niemand aanspraak op de gestrande, inmiddels leeggehaalde UILENSPIEGEL. Eigenaar De Caluwé was overleden. Zijn beheermaatschappij Ship Broadcasting Company in Lichtenstein en de verzekerings-maatschappij Lloyds

lieten niets van zich horen.

Het overgebleven betonnen casco stond bij de Rijkswaterstaat te boek als wrak nr. 93 in het rivierbed van de Westerschelde; het leverde voor de scheepvaart geen bezwaren op. Omdat het schip een geweldige toeristische attractie bleek, maakte de gemeente Cadzand geen haast met het ruimen van het casco.

In de loop der jaren zakte het betonnen casco steeds verder weg in het zand en werd het een gevaar voor de badgasten. Uiteindelijk besloot waterschap Het Vrije van Sluis de romp van begin 1971 te laten verwijderen op kosten van de verzekering. Aannemer C. H. van Wijnen uit Papendrecht kreeg de opdracht. Het casco werd opgeblazen en het puin werd afgevoerd naar 't Zwin, waar het is gebruikt voor duin- en dijkversterking. De 55 m. lange kiel van gewapend beton bleef liggen. Men hoopte dat deze verder zou wegzakken in de bodem. De kiel kwam echter bloot te liggen en zorgde jarenlang voor ongemak bij de badgasten. Uiteindelijk in 1993 besloot het waterschap de kiel met stenen en bitumen te bedekken.

ARRESTATIE CRIMINELEN

Op 28 december 1963 ontsnappen 2 Fransen uit de gevangenis van Boulogne. De voortvluchtigen zijn Jean Retourne (29) uit Mont St.Agnan en Georges Veerlinck (33) uit Roubaix. Er volgt een klopjacht door een grote politiemacht.

Ze duiken op in Cadzand-bad en verschuilen zich in de nacht van 5 op 6 januari 1964 in villa Leopold. De ochtend daarop worden zij bij het in aanbouw zijnde gemaal aan de haven herkend door Wachtmeester 1e klas H.W. van den Berg. Met gebruikmaking van zijn fiets weet Van den Berg de voortvluchtige George Veerlinck te arresteren. De tweede crimineel, Jean Retourne, ontsnapt richting het strand. Wachtmeester Van den Berg vraagt zijn collega wachtmeester 1e klas H. Korstanje uit Retranchement om assistentie. Deze slaagt er in Retourne op het strand in de boeien te slaan.

foto rechts: Even bijpraten. V.l.n.r. H. Korstanje, H vd Berg en oud-sluishwachter P. de Lijser.

Bron:
Zeeuws Archief
Leendert Fremouw
cadzandgeschiedenis.nl

Cadzand-dorp tussen 1963 en 1980, uitgebreid met de Vijverstraat.

Cadzand-bad in 1965

Cadzand - Bad

Bos van Erasmus/ De Knokkert

Volgens de omloper van Cadzand staat in de Fimelarepolder, onderdeel van de grote Strijdersgatpolder, aan het 14e begin de hofstede van Van Male.

Op 1 september 1693 droeg Daniël van Male de timmer van de hofstede met de plantage en de baning van 116 gemeten pachtland voor *f* 2.250,- over aan Jean le Sage. Na het overlijden van Le Sage hertrouwde zijn weduwe, Suzanne leComte, omstreeks juli 1694 met Nicolaas Schippers.

Schippers verkocht de timmer van de toen door hem bewoonde hofstede in het begin van 1698 voor *f* 2.900,- aan Pieter Bruneel, die gehuwd was met Jozina Janssen. Na het overlijden van Bruneel hertrouwde de weduwe met Joris Beun. Deze droeg op 12 april 1707 de timmer en de plantage voor *f* 1.350,- over aan Abraham Abrahamsen, gehuwd met Maria van Peenen. De man overleed in februari 1719 en de weduwe hertrouwde op 15 mei 1720 met Jannes Verhage. De vrouw overleed in maart 1724 en de man hertrouwde op 3 december 1724 met Sara de Meulenaer.

Op 11 februari 1727 droeg Verhage de timmer en de door hem bewoonde hofstede met de plantage voor *f* 1.500,- over aan David Brevet en Maria Therèse Mot. Na het overlijden van de vrouw hertrouwde David Brevet op 5 mei 1743 met Anne Marie Fremault, weduwe van Michel Trouillart. Hij overleed op 9 februari 1744 en op 31 maart daaropvolgende droeg de weduwe de timmer en de plantage voor *f* 2.705.97½ over aan Jannes Casteleijn en Marie Rose Mullié Antoineschter, die toentertijd op 'De Blauwe Hofstede' in de Bewestereedepolder woonden en vandaar naar hier verhuisden.

De vrouw overleed op 10 juli 1766 en de man hertrouwde op 7 mei 1768 met Wilhelmina van de Luijster. Casteleijn is gestorven op 22 juli 1772 en de weduwe hertrouwde op 27 februari 1774 met Adriaan Erasmus. De man overleed 28 juni 1782 en de weduwe bleef op het hof tot 1803, in welk jaar de hofstede met de inboedel werd overgelaten aan haar zoon Jannes Erasmus gehuwd met Suzanna de Bruijne. Deze vertrokken in 1830 en werden opgevolgd door hun zoon Adriaan Erasmus en Anthonetta Clara de Hullu. De vrouw overleed op 18 juli 1843.

In 1867 is op het hof gebleven de zoon Jannes Erasmus gehuwd met Maria Johanna Brevet.

In hun plaats zijn in 1894 gekomen hun zoon Pieter Erasmus en Maria Luteijn. Pieter Erasmus werd in 1922 benoemd tot burgemeester van Oostburg en van toen af is het hof bekasteleind door zijn zoon David Erasmus.

In 1929 trouwde deze met Maria Cappon. Zij bleven op de boerderij tot 1970.

Via waterschap Het Vrije van Sluis werd in 1970 de boerderij in zijn geheel verkocht aan Staatsbosbeheer om veranderd te worden in een bos ter verfraaiing van de omgeving en voor het toerisme. De schuur werd afgebroken. Voor 26.30.65 ha werd toen *f*327.589,80 neergeteld. De boerderij bezit een oude alleenstaande bakkeet met oorspronkelijke oven en alle bakbenodigdheden, die waard is om voor het nageslacht bewaard te blijven. De naam van het natuurgebied is Bos van Erasmus, genoemd naar de familie Erasmus, die de boerderij de laatste 200 jaar in hun bezit hadden. Anno nu wordt het natuurgebied aangeduid met 'Natuurgebied De Knokkert' en is vrij toegankelijk voor het publiek.

Bron:

De Hofsteden van Cadzand, H.A.M. van de Vijver, bijgewerkt tot 1975.

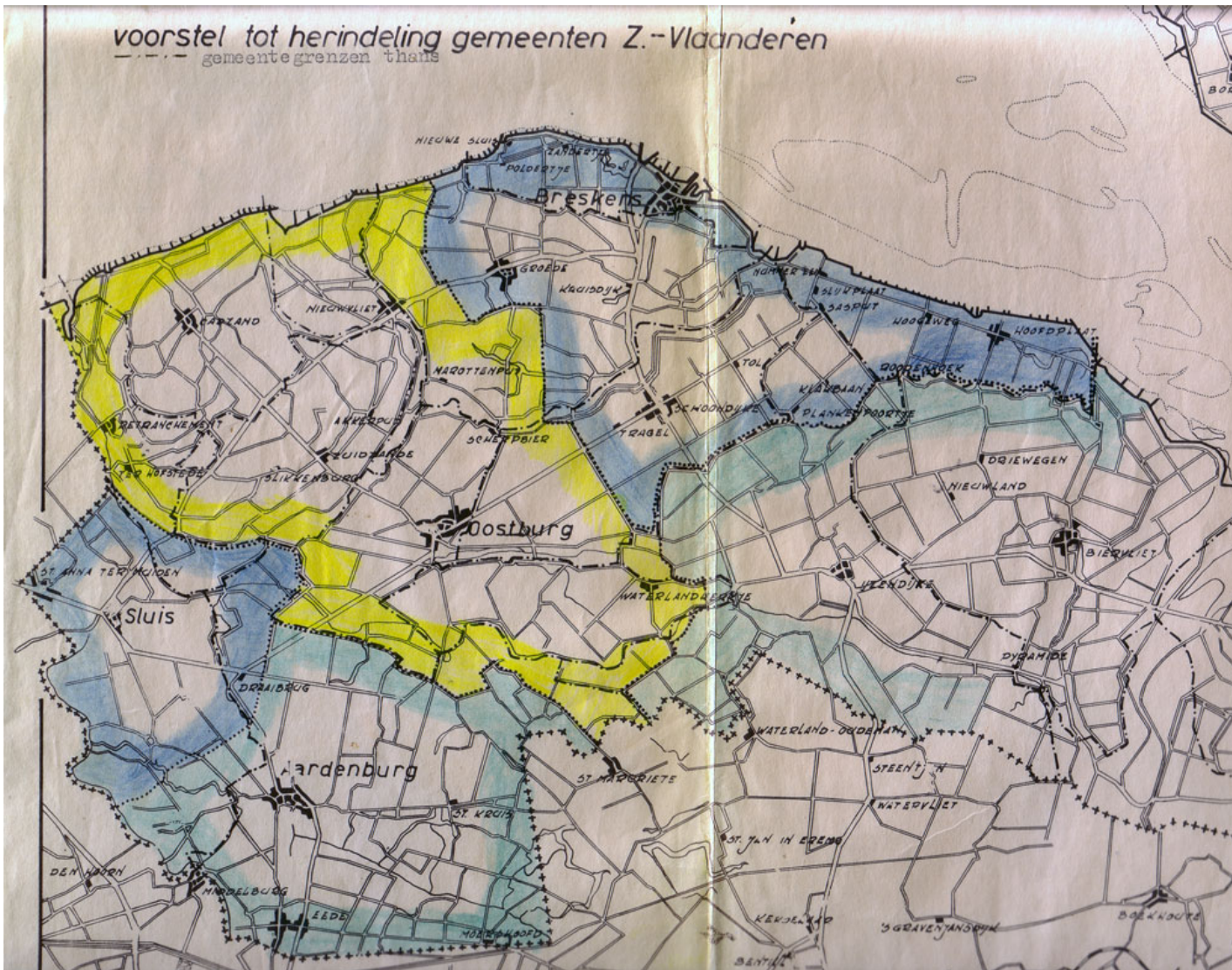
Staatsbosbeheer.nl

Google Earth pro, 2007.

Suzan de Putter-Korsman

voorstel tot herindeling gemeenten Z.-Vlaanderen

--- gemeentegrenzen thans

Ook in Zeeuws-Vlaanderen kwam de herindeling van gemeenten aan de orde.

In april 1963 verscheen een schetsplan van Gedeputeerde Staten van Zeeland om het aantal gemeenten in West- en Oost Zeeuws-Vlaanderen terug te brengen van 30 tot 11.

In december 1964 volgde een plan waarbij slechts 10 gemeenten zouden overblijven, omdat men alsnog Aardenburg en Sluis wilde samenvoegen.

Nog geen half jaar later (mei 1965) verscheen andermaal een herindelingsplan. De 30 bestaande gemeenten zouden daarbij teruggebracht worden tot 7 nieuwe gemeenten. Men had vooral belangrijke wijzigingen aangebracht in de kanaalzone.

Voortgezette studie van de herindeling bracht eind 1965 opnieuw drastische wijziging. Zeeuws-Vlaanderen zou daarbij worden ingedeeld in slechts 5 gemeenten. Vooral de kanaalzone werd daarbij als een krachtige middengemeente aangemerkt, wat ongetwijfeld samenhangt met de snelle industriële ontwikkeling in dat gebied. Ook de schaalvergroting heeft daarbij wellicht parten gespeeld. Het wetsontwerp tot herindeling in 5 gemeenten bereikte tenslotte medio 1966 de Tweede Kamer.

Het werd eind 1967 toen een voorlopig verslag van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken daarover verscheen. Men was niet eenstemmig van oordeel over het scheppen van één gemeente in de kanaalzone. Een aantal stemmen ging op om toch drie kanaalgemeenten in te stellen. In de Memorie van Antwoord hield minister mr. H. J. Beernink vast aan de voorgestelde vijf gemeenten. Bij de behandeling van het desbetreffende wetsontwerp sprak de Tweede Kamer zich uit voor acht nieuwe gemeenten, waarvan drie in de kanaalzone waren gelegen. Het wetsontwerp werd aangepast en op dinsdag 11 november 1969 kon ook de Eerste Kamer zich akkoord verklaren met de indeling in acht gemeenten. Dat plan werd gerealiseerd op 1 april 1970.

West Zeeuws-Vlaanderen bestaat sindsdien uit de volgende gemeenten:

OOSTBURG, met ruim 18.000 inwoners omvattende de gemeenten Breskens, Cadzand, Groede, Hoofdplaat, Nieuwvliet, Oostburg, Schoondijke, Waterlandkerkje, IJzendijke en Zuidzande.

SLUIS, met ruim 3.000 inwoners, samengesteld uit de gemeenten Sluis en Retranchement.

AARDENBURG, met bijna 4.000 inwoners is de enige gemeente, in Zeeuwsch Vlaanderen, waarvan het grondgebied geen wijzigingen heeft ondergaan.

Foto van de laatste vergadering van de gemeente Cadzand: van links naar rechts Jozias Basting, Jozina Adriaanse-de Neef, Jacob Kools en Izaak van Houten, in het midden burgemeester Jacobus Leenhouts, secretaris Pieter Verhage, Lucas Tack, Johannes de Lijser en Karel Malcorps.

Inmiddels is in 1971/72 op landelijk niveau de gewestvorming aan de orde gesteld waarbij men geografische eenheden onder één gewestraad wil brengen.

In 2003 zal in West Zeeuws-Vlaanderen uiteindelijk één gemeente worden gevormd door samenvoeging van bovengenoemde 3 gemeenten tot de gemeente Sluis.

Binnenvaarttanker RENÉ VII

Op 2 oktober 1970 vertrekt het binnenvaartschip RENÉ VII (B) uit de haven van Zeebrugge met bestemming Keulen. De lading bestaat uit tanks vinylchloride. De 6 opvarenden zijn de schipper (30), zijn vrouw (27), een matroos (18), een vrouw (25) met haar baby en een loods (60), allen uit België.

Er staat een noordwester storm windkracht 9. Ter hoogte van Cadzand gaat het mis. Het schip, dat slechts 280 brt. meet, maakt in de ruwe zee slagzij en verdwijnt even later onder water. De opvarenden springen met zwemvesten overboord. De ramp voltrekt zich nog geen mijl uit de kust en kan door wandelaars aan het strand en in de duinen worden gevolgd. Een ooggetuige ziet hoe één van de mannen de baby, een meisje, in zijn armen heeft. Door de ruwe zee en de sterke stroming spoelen de drenkelingen pas honderden meters voorbij de plaats van de ramp aan. Twee van hen worden uit het water geholpen door Mario Landi van Ristorante Italia in Cadzand-bad. Ze hebben veel water binnengekregen en zijn er slecht aan toe. Hij verzorgt ze thuis. Bij de buurman van de heer Landi zijn inmiddels ook drenkelingen binnengebracht. Het stoffelijk overschot van de baby spoelt aan. De zeeloods is nog niet gevonden.

Vrij spoedig na het vergaan van de RENÉ VII komt er een grootscheepse hulpactie op gang. In de buurt varende schepen draaien bij om hulp te bieden. Uit Breskens, Cadzand en Zeebrugge vertrekken reddingboten en de Belgische marinebasis Koksijde stuurt twee helicopters de lucht in. De redders arriveren echter te laat om nog daadwerkelijk hulp te kunnen bieden.

Alle slachtoffers worden door een heliporter letterlijk voor de deur (op het plein) opgepikt en naar de Minnewaterkliniek in Brugge gebracht.

Vrij spoedig na het vergaan van de Rene VII spoelen wrakhout en tanks met vinylchloride langs de kust aan. Twee tanks barsten tegen een golfbreker open. Via de radio wordt de scheepvaart tegen het vrijkomende chloorgas gewaarschuwd. Ook omwonenden krijgen de raad op een afstand te blijven.

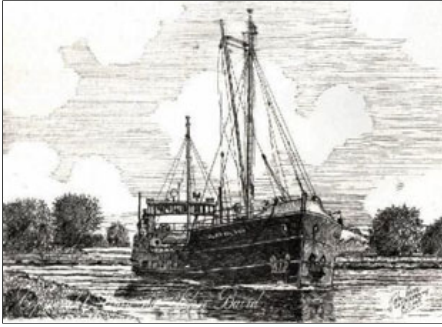
Bron:

Leids Dagblad

Peter de Lijser; Van Badhuis tot Boulevard, 2008.

cadzandgeschiedenis.nl, Bert Voets

STRANDING GLAS ISLAND EN KIPTION

Vanwege de mist strandt in de nacht van 30 oktober/1 november 1971 de Engelse coaster Glas Island, op weg naar Gent, op paalhoofd 29, vlak voor hotel Noordzee. Het schip wist op eigen kracht los te komen.

De coaster is gebouwd in 1935/36 en is eigendom van Cunninghams of Stornoway, GBR.

Bron:

John Briard, tekening

Wilderom, M.H.; Tussen afsluitdammen en deltawerken IV Zeeuws Vlaanderen, 1973.

In dezelfde week strandt op 2 november de Engelse coaster Kiption, op weg naar Antwerpen, op de oostelijke havendam van het voormalige haventje van Cadzand. Ook dit schip kwam na korte tijd op eigen kracht vlot.

De coaster is gebouwd in 1968 en is eigendom van London & Rochester Tdg Co Ltd, GBR.

Bron:

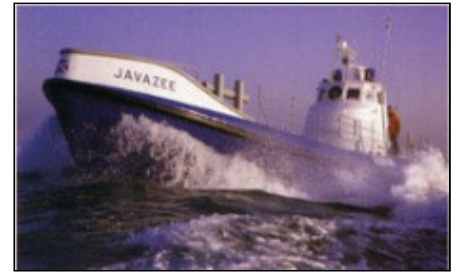
Wilderom, M.H.; Tussen afsluitdammen en deltawerken IV Zeeuws Vlaanderen, 1973.

ms ATTICAN UNITY

1977. Het schip de Attican Unity vaart onder de Belgische kust, als er brand uitbreekt. De kapitein besluit door te varen naar Antwerpen. De lading van het schip is gif.

De Nederlandse autoriteiten weigeren de Attican Unity de doorvaart. De brand breidt zich uit.

KNRM-reddingsboot de Javazee, gestationeerd in Breskens, haalt de 28 bemanningsleden van boord.

In overleg met het bergingsbedrijf besluit de kapitein de Attican Unity bij Cadzand aan de grond te zetten. Nadat de brand enkele dagen gewoed heeft, wordt het schip geborgen. De Nederlandse overheid neemt de kosten op zich. Na de berging van de Attican Unity begint de Nederlandse Staat een proces tegen de eigenaar van het schip en de bergingsmaatschappij tot terugbetaling van de gemaakte kosten. Het Hof wijst de claim af op grond van art. 14 en 15 van de Conventie van Genève 1958:

"Een schip in nood heeft verder, geheel onafhankelijk van het recht op onschuldige doorvaart het recht om de kust op te zoeken teneinde aan een noodtoestand zo goed mogelijk het hoofd te kunnen bieden. Een schip in nood heeft mitsdien niet alleen het recht om de territoriale zee te gebruiken, maar ook om door de binnenwateren te varen en in een haven of elders op de kust veiligheid te zoeken."

MUNITIERUIMING CADZAND

30 juni 1948 munitieruiming op het kerkhof en een waarschuwing van de politie voor onontplofte munitie.

MUNITIERUIMINGEN CADZAND

(MORA: Melding Opdracht Ruimrapportage Afdoening)

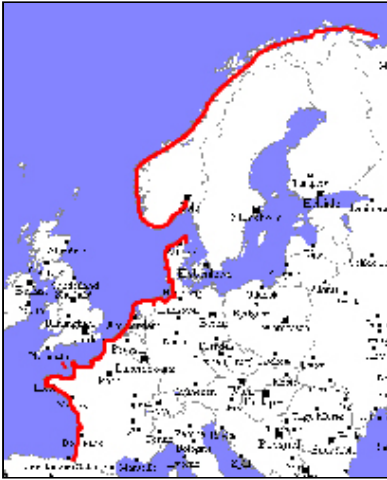
Jaar	Dag	Soort Explosief	Lokatie	MORA-no.
1972	27-03	mortiergranaat brisant 80mm (D), handgranaat brisant (Fr)	Politiebureau Mariastraat	72-0599
1972	15-08	klein kaliber munitie 2,5 kg., mortiergranaat brisant 81mm, handgranaat brisant	Politiebureau Mariastraat	72-1765
1972	10-07	brisantgranaat 155mm (D)	Haven	72-1534
1973	18-07	mijn Teller Mine (D)	Strandhotel Blv. De Wielingen 49	73-1598
1974	25-02	anti-tank mijn (D), brisantgranaat 20mm, brisantgranaat 37mm (2 st.)	strand	74-0414
1974	23-07	mortiergranaat brisant 80mm, brisantgranaat 37mm (2 st.), geweergranaat brisant (2 st.), brisantgranaat 20mm (6 st.), handgranaat brisant	Politiebureau Mariastraat	74-1972
1974	11-04	brisantgranaat 80mm	Politiebureau Mariastraat	74-0971
1974	19-03	pantsergranaat 75mm	Camping Hoogduin Zwartepolderweg 1	74-0642
1975	07-07	brisantgranaat 100mm	Politiebureau Mariastraat	75-1657
1975	05-06	mortiergranaat brisant 80mm (2 st.)	-	77-1527
1976	08-11	anti-tankmijn 10kg. (D)	Haven	76-3697
1976	17-03	stokmijn (2 st.)	-	76-0539
1976	01-11	raketkop 60lbs. sap	Badhuisweg 39	76-3613
1976	31-01	brisantgranaat 105mm	Dwarsweg	76-0101
1977	10-06	huls van 150mm (D) (4 st.)	Blv. De Wielingen 2	73-1598
1977	26-04	mortiermijn (D)	Wijk De Brabander	77-1030
1977	27-09	brisantgranaat 75mm	Vierhonderdpolderdijk 2	77-1251
1977	03-08	brisantgranaat 75mm	De Lopinge	77-2506
1977	24-05	mortiergranaat brisant 80mm (2 st.)	-	77-1527
1977	17-11	brisantgranaat 150mm	Lange Strinkweg 1	77-3644
1977	11-08	handgranaat brisant M36	Erasmusweg	77-2620
1978	31-01	anti-tankmijn	duinen	78-0236
1978	04-04	mortiergranaat brisant 50mm	-	78-0677

1978	10-05	anti-tankmijn	strand	/8-1192
1978	31-05	brisantgranaat 100mm	duinen	78-1507
1978	10-01	brisantgranaat 37mm	-	78-????
1978	28-11	brisantgranaat 100mm (4 st.), brisantgranaat 75mm, handgranaat brisant (2 st.), anti-personeelsmijn (64 st.)	Tienhonderdstepolder	78-3167
1978	31-01	anti-tankmijn	duinen	78-0236
1978	03-01	huls 75mm	strand	78-0016
1978	02-08	rookgranaat 155mm (leeg), kleinkaliber munitie (4 st.), brisantgranaat 20mm	camping Hoogduin Zwartepolderweg 1	78-2023
1979	27-09	brisantgranaat 40mm, handgranaat brisant	Hotel Noordzee Noordzeestraat 2	79-2676
1979	07-08	brisantgranaat 50 mm	-	79-2075
1979	18-07	handgranaat brisant, handgranaat brisant M36	strand	79-1884
1979	11-01	brisantgranaat 37mm (2 st.), brisantgranaat 20mm (2 st.)	begraafplaats Erasmusweg	78-3513
1980	12-05	brisantgranaat 75mm, pantsergranaat 50mm	Hotel Noordzee Noordzeestraat 2	80-1441
1980	02-04	pantsergranaat 40mm, vlammenwerper (D)	strand	80-0919
1980	13-02	mortiergranaat brisant 3 inch	strand	80-0290
1980	17-03	huls 50mm (54 st.), brisantgranaat 50mm (79 st.)(D)	duinen	80-0662
1980	16-04	pantsergranaat	50 mm	Hotel Noordzee
1983	31-07	handgranaat brisant	het Zwin	83-2291
1984	06-01	anti-tankmijn (UK)	duinen	84-0050
1994	10-10	brisantgranaat 25lbs	strand	94-2106
1994	25-01	mortiergranaat	Blv. De Wielingen 5	94-0088
1994	26-08	brisantgranaat 88mm	Duinovergang ..	94-1802
1994	03-11	pantserbrisantgranaat 75mm	Verdronken Zwarte Polder	94-2339
1994	06-07	brisantgranaat 88mm	Duinovergang ..	94-1446
1994	06-12	brisantgranaat 20mm (3 st.)	Zwartepolderweg	94-2586
1994	02-06	stokmijn, handgranaat	camping Elzenhof Badhuisweg	94-1143
1995	18-01	brisantgranaat 75mm	Duinovergang ..	95-0069
1995	03-02	kleinkalibermunitie 2kg, bodemplaat bom	strand	95-0147

1995	18-10	brisantgranaat 25lbs	Blommaard 4	95-2254
1995	10-05	rookgranaat 76mm	Zwartepolderweg	95-0975
1995	22-03	brisantgranaat 76mm	Verdronken Zwarte Polder	95-0419
1995	07-03	pantserbrisantgranaat 75mm	strand	95-0287
1995	28-07	geweer gr nr 30 (D)	strand	95-1556
1995	05-09	brisantgranaat 75mm	strand	95-1889
1996	26-03	pantserbrisantgranaat 75mm	strand	96-0416
1996	04-11	brisantgranaat 76mm	paviljoen De Strandloper	96-2310
1996	25-07	mortiergranaat brisant 81mm	Badhuisweg 39	96-1523
1996	08-08	brisantgranaat 75mm, ontsteker (31 st.)	Verdronken Zwarte Polder	96-1661
1997	12-05	brisantgranaat 76mm	Knokkertweg	97-1005
1997	01-07	kartetsgranaat 75mm	Tienhonderdste Middenweg 2	97-1443
1997	27-10	brisantgranaat 80mm	Duinovergang ...	97-2182
1997	25-03	pantserbrisantgranaat 75mm	De Lopinge	97-0400
1997	06-10	mortiergranaat brisant 50mm	Groenewegje	97-1938
1997	19-11	raketkop 60lbs sap	Herenweg 1	97-2458
1998	08-07	granaat 20mm	Duindoornstraat 9	98-1395
1998	16-02	brisantgranaat 100mm	Erasmusweg	98-0219
1999	30-03	brisantgranaat 70mm (NL)	paviljoen First Wave	99-0459
1999	02-08	brisantgranaat 88mm	strand	99-1395
1999	16-07	brisantgranaat 105mm	Haven	99-1246
1999	16-07	mortiergranaat brisant 81mm	Hotel Noordzee Noordzeestraat 2	99-1284
1999	05-07	brisantgranaat 75mm	Bld De Wielingen	99-1215
1999	29-06	brisantgranaat 17lbs	Bld De Wielingen 6	99-1155
2000	14-12	raketkop 60lbs sap	Nieuwleuserstraat	00-2344
2000	15-05	brisantgranaat 75 mm	Leeuweriklaan	00-0897
2000	17-08	brisantgranaat 77mm (3 st.)	strand Verdronken Zwarte Polder	00-1566
2002	17-09	brisantgranaat 25lbs. met ontsteker 117	Noordzeestraat 6	02-1404
2002	12-11	handgranaat brisant M36 (2 st.), ontsteker restanten (10 st.)	Zwartepolderweg	02-1811
2003	23-04	geweergranaat 40mm (D)	Knokkertweg 4	03-0658
2003	23-09	brisantgranaat 105mm (D)	Tienhonderdste Middenweg 2	03-1470
2010	17-11	bom 500lbs MC (6 st.), anti-personeelsmijn (1300 st.)	Lange Strinkweg	2010-

BOMRUIMING CAVELOT

Op 12, 21, 24, 28, 29 en 30 oktober 1944 voerde de RCAF (Royal Canadian Air Force) bombardementen uit op Duitse bunkers en stellingen in de duinen van Cadzand.

Deze bunkers waren een onderdeel van de Atlantikwall, die reikte van Frankrijk tot Noorwegen. Het uitschakelen van deze stellingen was ter voorbereiding op de aanval van de Canadese grondtroepen die vanuit België het bezette Zeeuws-Vlaanderen dicht genaderd waren. Belangrijk was het uitschakelen van een 150mm kanon met een bereik tot het Leopoldkanaal. Het geschut had de bijnaam 'Max de Blaffer'.

(foto: Havilland Mosquito) Op 12 oktober 1944 werden de stellingen aangevallen door jachtbommenwerpers type Havilland Mosquito.

Het bombardement van 21 oktober 1944 werd in de ochtend en in de middag uitgevoerd door 18 Mitchell bommenwerpers met in totaal 423 stuks 500lbs bommen aan boord. De aanvliegrichting was vanuit zee op een vlieghoogte van 15.000 ft (5km). Een aantal bommen kwam in zee en tot op een afstand van 6 mijl van de kustbatterij terecht.

De aanval op 24 oktober 1944 werd uitgevoerd door 6 Mitchell bommenwerpers. Van de 213 bommen viel een aantal ten oosten en noordoosten van de bunkers.

Het moment dat de bommen gelost moesten worden werd bepaald met een zoeker en het berekenen van windsnelheid, windrichting, de eigen snelheid en de vlieghoogte. In die tijd waren er nog geen computers! (foto: Mitchell B-25)

De 500 lbs bom weegt 227 kg en bevat 87 kg TNT als springstof. De ontsteker is een schokbuis. De gebruikte bommen waren van een ouder type. Zij waren nog niet voorzien van stabilisatievinnen en een automatische ontgrendeling van de ontsteker. Om die redenen kon geen precisiebombardement uitgevoerd worden. Wanneer een dergelijke bom een harde ondergrond raakt, treedt de schokbuis in werking en explodeert de bom.

Het effect is drieledig:

1. Er wordt een luchtdruk opgebouwd tot 120.000 atmosfeer, waarmee alles in de onmiddellijke nabijheid vernietigd wordt.
2. de ijzeren brokstukken spatten uit elkaar en worden over een gebied met een straal van ruim 100 meter verspreid.
3. Het rondvliegend puin veroorzaakt in een wijde omgeving voor nog

meer schade en letsel.

In Cadzand-Bad en in het akkerland achter de Noorddijk schoten bommen de Zeeuwse klei in tot een diepte van 5 meter. Door de weerstand van de klei werden de bommen geleidelijk afgeremd in plaats

van plotseling gestopt. Het grootste gedeelte van de vrijkomende energie werd door de klei afgevoerd. De kracht die nodig was voor de ontsteking was daardoor te laag en gebeurde er niets. Een dergelijke niet-ontplofte bom heet een blindganger.

Op de foto, gemaakt na het bombardement van 21 oktober 1944, zijn de inslagen van 500 lbs bommen te zien. Zie detail van een inslag op het toekomstige voetbalveld! De zwarte puntjes op het strand zijn palen met mijnen er op.

Er is hevig gevochten om de Schelde in geallieerde handen te krijgen. Daarbij is veel munitie gebruikt, waarvan een gedeelte in de bodem verdween, al of niet als blindganger. Na de oorlog werden Duitse krijgsgevangenen ingezet om explosieven in het bouwland rond Cadzand te ruimen. Die dienstplichtige landbouwers wilden zo snel mogelijk naar huis, dus werd de klus snel geklaard. De akkerbouwers/ grondeigenaren ruimden daarna nog veel kleine explosieven op.

Er bleef veel munitie net onder het oppervlak zitten. Na de oorlog gebeurde het dan ook regelmatig dat bij het ploegen een explosief geraakt werd, met soms ernstige gevolgen. De EODD (Explosieven Opruimings Dienst Defensie) heeft decennia na WW2 nog handenvol werk aan het ruimen van het oorlogstuig dat 1-5 meter onder de oppervlakte ligt. Veel projectielen zijn nog volledig intact! Ze worden meestal ontdekt bij graafwerkzaamheden.

Aan de hand van getuigenverklaringen en militaire luchtfoto's kon aangegeven worden dat er blindgangers liggen onder de oppervlakte van het bouwterrein Cavelot.

In 2007 maakte het bedrijf Saricon B.V. een analyse van het probleem.

In 2010 bracht het gespecialiseerd bedrijf Bodac de exacte positie van 6 bommen in kaart en ontdekte ook drie kuilen met in totaal 1300 anti-personeelsmijnen (D).

Dit type anti-personeelsmijn is een stalen potje met een kleine hoeveelheid TNT, dat explodeert, wanneer men er op stapt. De ontsteker is een glazen buisje met zuur. Wanneer het buisje breekt, vermengt het zuur zich met de TNT en volgt een explosie. Door de luchtdruk is ernstig letsel het gevolg.

Het ontmantelen en ruimen van de gevonden explosieven gebeurde in fasen. 200 ap-mijnen werden op 28 september 2010 ter plaatse tot ontploffing gebracht. Met de overige 1100 stuks gebeurde dat in een kuil op het strand bij de Verdronken Zwarte Polder.

Op 17 november werden 5 stuks 500 lbs bommen ter plaatse van hun ontstekers ontdaan. Bij één exemplaar was dat niet meer mogelijk. De volgende dag zijn de projectielen naar de springplaats in de Verdronken Zwarte Polder vervoerd. De nog intacte bom werd onder begeleiding heel voorzichtig ter plaatse gebracht. Binnen enkele uren waren alle 6 bommen geruimd.

Volgens de EODD ligt nog veel munitie verborgen in het akkerland achter de Noorddijk. Ook aan beide zijden van de Ringdijk Noord moeten blindgangers liggen. Ruiming is een kwestie van geld.

Bron:

T&A Survey BV, 2002

Frank Dumez

cadzandgeschiedenis.nl, Bert Voets

BADHUISWEG

De Badhuisweg staat aangegeven op de eerste betrouwbare plattegrond van Cadzand in 1578. Deze weg ontstond bij de bouw van de kerk begin 13e eeuw, toen bouw materiaal uit Doornik vanuit de Westerschelde via het Kievitgat werd aangevoerd. Het was al een cade, een dijkje tussen de polders 'Noordland dictum den Val' en 't Noordland den Wal'. De straat loopt door tot in de Prinsestraat. Deze weg vanaf de kust tot Zuidzande werd in de volksmond Sinte Marien Weghe genoemd, naar de Onze Vrouwe kerck op Cadzand.

Op de kaart uit 1656 van kaartmaker Mogge, is in het midden de huidige Badhuisweg ingetekend. De Berghofstede van Lieven Stevens staat links van de weg. Aan het begin van de kruising met de latere Erasmusweg en Koolsweg staan huizen. Deze zijn rond 1800 vervangen door 2 landbouwschuren. Na de afbraak van deze schuren in 2009 heeft in 2014 een archeologisch onderzoek plaatsgevonden voordat er weer huizen op gebouwd werden.

Het water rechtsboven, onder de Tienhonderddijk, is een restant van de Persschorre/ Pesse Schorre, het getijdenhaventje van de Cadzandse vissers.

Na 1950 wordt de Mariaweg omgedoopt tot Badhuisweg, genoemd naar het toenmalige hotel Badhuis op de duinen in het verlengde van de weg.

Foto 1 uit 1900. De enige bebouwing is de molen van Aalbrechtse met woning en schuur. Rechts daarachter ligt de landbouwschuur van Abraham Basting, later een kruidenierswinkel. Rechts de monumentale schuur van Jacob Kools en Anthonetta Jozina Erasmus. Aan de andere zijde van de Badhuisweg liggen de boerderijen De Berghofstede van Abraham Risseeuw Isaac Abrahamszoon en Sara de Hullu en De Elzenhof van Abraham de Bruijne en Cathalijntje Scheele.

Foto 2 geeft de huidige situatie weer.

Foto 1 uit 1935. De weg is nog onverhard. Vanaf 1927 zijn de huizen rechts gebouwd. De wieden van de molen van Aalbrechtse zijn in 1931 verwijderd. De kerk heeft in 1930 een nieuwe toren gekregen. De Nederlandse film 'Bleke Bet' uit 1934 speelt zich af in de Amsterdamse Jordaan. Een liedje uit die film "Bij ons in de Jordaan" was zo populair in de Badhuisweg, dat de bewoners hun straat de bijnaam 'De Jordaan' gaven.

Foto 2 geeft de huidige situatie weer.

In deze werkplaats van Piet en Jan van Luijk start Machiel Pieter Bruijnooge in 1939 een constructiebedrijf. Hij was daarvoor de knecht van smid Willem Robijn. In 1940 wordt Machiel opgeroepen voor zijn dienstplicht in de rang van sergeant. Hij sneuvelt op 11 mei 1940 in Someren en is herbegraven op de Grebbeberg.

Eind 1944 is de werkplaats een veldhospitaal.

Na de bevrijding starten Wouter de Smidt jr. en zijn zwager Adriaan Verduin in deze werkplaats een constructiebedrijf. Verduin heeft ook

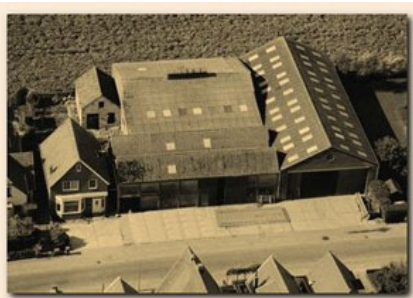

een garagebedrijf in de Prinsestraat, voorheen de fietsenzaak van zijn zwager De Smidt jr. Naast de werkplaats wordt een loods gebouwd voor de 2 combines en een dorsmachine van hun pas opgerichte loonbedrijf. In 1965 neemt Rinus Francke het loonbedrijf en de gebouwen over.

Tegenover de werkplaats is in de jaren '60 op nummer 50 de Amsterdamse Bank gevestigd.

Foto 1940/2013. De huizen links (no 1 en 2) zijn vanaf 1927 gebouwd. Het eerste huis is gebouwd en tot 1939 bewoond door Adriaan de Buijne. Het huis werd gekocht door dr. Timmer en daarna door zijn opvolger dr. Bom. Deze is opgevolgd door dr. Hage, die de praktijk voortzette op no. 26. Het 2e huis links is de aardappelhandel van Piet van Luik met echtgenote Mina Quaak. De huizen rechts zijn vanaf 1938 gebouwd. Het 3e huis van rechts (no 22) van meester J. de Keuninck, krijgt in 1944 bij de bevrijding een voltreffer. De weg is tot ca. 1955 onverhard en de electriciteitsleidingen lopen nog bovengronds.

(Foto) De loodsen uit 1932 van de fouragehandel van Jan en Piet van Luik op nummer 5 (heette toen Mariastraat W 49b). In het schuurtje linksboven staat de stroomgenerator met dieselmotor van Wouter de Smidt jr. Die stond eerst achter zijn fietsenzaak in de Prinsestraat. De generator voorziet een aantal huizen en straatlantaarns in Cadzand van

electriciteit. Het gebeurde wel dat de brandstoftank leeg was en Cadzand in het donker zat. In 1934 neemt de P.Z.E.M. de electriciteitsproductie over.

In de loodsen drijven Jan en Piet van Luik een aardappel- en bietenhandel.

Piet stopt ermee en start in 1965 een constructiebedrijf voor kooiwielen voor tractoren, Traco genaamd. In 1985 verhuist het bedrijf naar de rand van Cadzand bij de molen. Het huis en de loodsen worden gekocht door Rinus Francke, die daarmee zijn loonbedrijf, gevestigd op nummer 37, uitbreidt.

Foto's 1948. De linker foto is richting de duinen. De auto van dr. Timmer staat voor de deur. Het rechter huisje (nr.16) is samen met het naastgelegen huis (nr.18) één huis, nummer 16, geworden. Vandaar de nummering ...16, - , 20....

Op de rechter foto, richting het dorp, is duidelijk aan de linker kant de open plek van het verwoeste huis van meester De Keuninck te zien. Het pand rechts naast de molen was het Groene Kruisgebouw.

BADHUISWEG ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK

Begin 21e eeuw besluit de eigenaar van het landbouwbedrijf aan de Prinsstraat 2 zijn bedrijf te beëindigen. In 2009 worden de twee 200 jaar oude, markante landbouwschuren aan de Badhuisweg gesloopt. Op het vrijgekomen perceel is het woningproject Koolshoeve gepland. In 2014 is de bouw gestart.

Het archeologisch onderzoeksbedrijf ArteFact krijgt drie dagen de tijd om de bodem van de 1m diepe bouwput in kaart te brengen.

Uit grondverkleuringen en gevonden voorwerpen blijkt dat de bodem het niveau uit de 13e eeuw is. De lichte kleur is de originele zandgrond van de toenmalige zandplaat Casant. De donkere kleuren geven palen, gedempte waterputten, afvalputten en afwateringsgoten aan. De putten en goten zijn gedempt met grond van elders, aangevoerd door de bewoners en/of overstromingen, vandaar de verkleuring. Het patroon van paalafdrukken en de lichte grond geven de positie van bebouwing aan. Het hout, stro en riet waaruit deze gebouwen werden vervaardigd, zijn allang vergaan.

Foto links: voor-en achterzijde van een munt, waarschijnlijk een longcross penny uit de 13e eeuw.

Foto rechts: een munt en gespen uit de 16e eeuw.

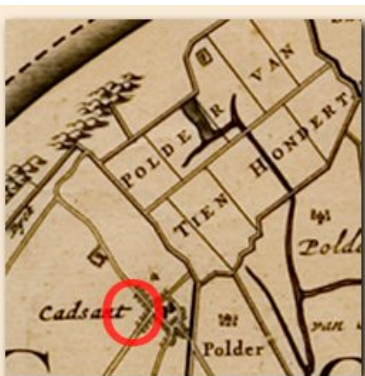
Foto links: doorsnede van een sloot.

Foto rechts: Midden in beeld zijn met stokjes de afdrukken van palen van een afscheiding aangegeven.

Rechtsomder de verkleuring van een schuurtje. Daarboven liggen een afvalput en een waterput. Het grondwater is zilt. De onderzochte afvalputten bevatten alleen beenderen van kleinvee.

Een paal uit 1200 is vergaan. Er blijft alleen verkleurde grond over. De dwarsdoorsnede laat de aangepunte paal in de bodem zien. Aan de hand van het patroon van deze afdrukken zijn woningen en schuurtjes te herkennen. Daaruit blijkt dat er al in 1200 woningen langs de Badhuisweg stonden. Deze waren van hout, stro en leem gebouwd met een rieten dak. De eerste bewoners zijn hoogstwaarschijnlijk de landarbeiders geweest die woonden aan de rand van hun akker, de polder Nortpolrikin/het Noordland (no.29). De Badhuisweg bestond toen al als pad naar de kust!

Dit is een kaart van kaartmaker Mogge uit 1656. In de rode cirkel ligt het onderzoeksgebied aan de Badhuisweg. Er staan woningen op aangegeven. Een stukje hoger ligt de Berghofstede, die nog steeds bestaat.

Vanaf 1772 wordt melding gemaakt van de hofstede op de hoek Badhuisweg/Koolsweg. Op de plaats van de woningen zijn rond 1800 de beide landbouwschuren gebouwd.

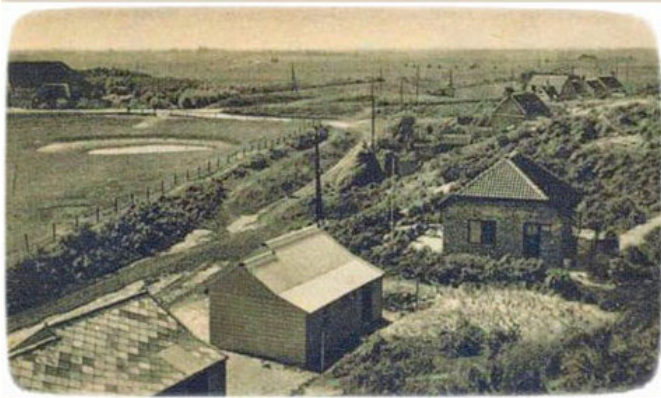
Bron: cartouche Mogge, 1656
Zeeuws Archief
Bert Voets

BOULEVARD DE WIELINGEN

(links) De kust van het Eiland van Cadzand rond 1600. Dwars door de Kievittepolder loopt een geul, het Kievittegat. Vijftig jaar later is deze geul weer dichtgeslibd. Achter de duinen wonen enkele strandvissers. De Noorddijk en de Tienhonderdijk zijn de noordgrens van het bewoonde gedeelte. De situatie blijft ongewijzigd tot de 19e eeuw.

(rechts) Een kaart uit 1856. De Kievittepolder en de Vlamingenpolder zijn bewoond. Op het strand zijn golfbrekers gebouwd.

Links foto 1925. Zicht vanaf de Vlamingenpolderweg naar zandweg onderaan de duinen. Op de voorgrond vakantiehuysjes, links de hofstede van De Bruijne aan de voormalige Lange Strinkweg, rechtsachter het boerderijtje van Reijnier de Luijster.

Rechts foto 1900. Het boerderijtje van Reijnier en Jane de Luijster. Op het duin het Badhuis uit 1866 van Augustinus Albrechts en zijn echtgenote Sophia van de Waeter. Door dit hotel kwamen de welgestelden aan de kust vertoeven. In 1909 neemt G. Zonnevillle het Badhuis over.

Naast het huysje van Reinier van de Luijster (links) beginnen zijn dochter Adriana en haar man Siem Frelier een café (midden). Het prille begin van het dagjescentrum. Izaak Boone neemt de zaak over (rechts). WW2 gooit roet in het eten.

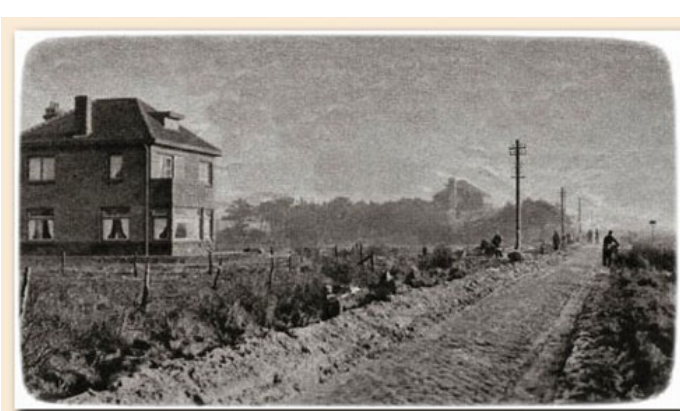

Foto 1937. Richting 't Haventje. Het nieuwe huis links is van de pasbenoemde burgemeester C. Nobel. Nog net zichtbaar achterin, het nieuwe hotel Duinbos van Jan Rietema en echtgenote Rachel Toussaint.

In 1940 worden het burgemeestershuis, hotel Duinbos, het Badhotel, villa Leopold en hotel Noordzee gevorderd door de bezetter. In de duinen worden bunkers gebouwd en kanonnen geplaatst als onderdeel van de Atlantikwall. Bij de bevrijding in 1944 zijn de panden verwoest, is alles verwoest.

Foto 1950. Vanaf 1950 komt de toeristenstroom op gang. Café Boone, middenonder, begint opnieuw. Het pand is de oude noodkerk uit het dorp. Links hotel Zeebad, later discotheek Joy. Boven op het duin stond het Badhuis en in de oorlog het kanon Max de Blaffer. Middenboven staat het nieuwe restaurant Cadzandria. Rechtsboven is het nieuwe hotel De Blanke Top van Rietema. Het wordt in 1970 overgenomen door de familie De Milliano.

Foto 1955. Verder in de boulevard. Op de achtergrond hotel Noordzee. Links zijn zijstraten aangelegd, waar de pensions als paddenstoelen uit de grond rijzen.

Foto 1959. Zicht vanaf 't Haventje. aan de rechterkant komt het winkelcentrum. Het pand links is van Rijkswaterstaat, nu een parkeerplaats.

Het in 1963 geopende winkelcentrum Duinplein (foto links) en het in 1974 uitgebreide Dagjescentrum (foto rechts). De boulevard loopt nog kaarsrecht!

De foto uit 1980 is genomen vanaf het oude hotel Noordzee. Het witte pand links is hotel De Schelde, uiterst links, net buiten beeld, blvd De Wielingen, rechts de Noordzeestraat met daarachter het uitwateringskanaal.

De schop gaat de grond in. De toeristisch drukte is verplaatst van het dorp naar Bad. De vooroorlogse hotels maken plaats voor moderne hoogbouw. Aan de kop van de boulevard verschijnt een flatgebouw.

De as van de boulevard wordt verlegd vanwege verkeersveiligheid. Daar worden ook betonnen zuilen geplaatst door kunstenaar Karin Daan, met 1100 meter het langste kunstwerk van Europa. De parkeerweilanden worden parkeerterreinen. Het kustplaatsje is nu een badplaats.

In 2010 start het plan 'Natuurlijk Stijlvol'. De laagbouw maakt plaats voor appartementencomplexen, kampeerterreinen worden bungalowparken, het winkelcentrum Duinplein en het dagjescentrum ondergaan een metamorfose, het kunstwerk verdwijnt en overal is betaald parkeren. Cadzand-bad wordt voortgestuwd in de vaart der volkeren.

Bron:

Piet Faas

Lijser, Peter de; Van Badhuis tot Boulevard, 2008.

Beeldbank.nl

Wolters-Noordhof; Grote Historische Provincie Atlas, 1856-1858, 1992.

ERASMUSWEG

Foto: Erasmusweg in 1927, gezien vanaf de Ringdijk-Noord. Rechts staat de nieuwe hofstede van Jan de Putter. Links de contouren van de kerk. De Erasmusweg is genoemd naar de hofstede Erasmus aan het begin van de weg. 't Noordland den Wal' en 'Oost van het Kerkhof'.

Foto 1930/1985. Op de hoek met de Badhuisweg stond de schuur van landbouwer Abraham Basting. Het gezin woonde in het pand ernaast. Op de plek van de schuur werd in 1930 een pand gebouwd door Bram Mabelis en Piet Toussaint, waarin echtgenote Janna de Bruine een winkel begon.

"Breskens Courant, 5 Februari 1932:

M. vd H., arbeider te Groede werd beklaagd dat hij op 4 of 5 Januari j.l. te Cadzand wederrechtelijk heeft weggenomen 1 moltondeken, 3 paar dameskousen, 5 stukjes Kwatta-chocolade en 3 doosjes Vybertybellen, toebehoorende aan J. M. de Bruine en A. Basting."

Met het opheffen van het PTT-postkantoor kwam er een postagentschap bij. Na de sluiting van de AMRO-bank in de Mariastraat werd het ook een loket voor geldopname. In 2011 sloot Attent-Supermarkt De Houck, de laatste kruidenier in Cadzand, haar deuren.

Foto uit 1905, genomen vanaf de ingang van het oude kerkhof (thans Nieuwleusenerstraat) en toont het huisje van Bram Basting, dat in de jaren '80 bij de supermarkt werd getrokken. In 2013 is het in originele staat teruggebracht. Achteraan staat de molen van Aalbregtse uit de Badhuisweg. Het huis rechts is het winkeltje van Mietje Beerens.

In 1933 zijn er huizen bij gebouwd. Timmerman Piet Toussaint met echtgenote Janna Buyze bouwde een werkplaats. Veldwachter Hubert van der Lijke met echtgenote Janneke de Ruijscher kocht het huis van Mietje Beerens erbij, sloopte het en gebruikte het perceel als tuin. Ook hebben er gewoond Willem Catsman met echtgenote Elisabeth Brevet, Izaak de Bruine met echtgenote Johanna Brevet en Piet Back met echtgenote Marie Louret.

In 1869 wordt een nieuw kerkhof aangelegd. Op 23 okt. 1944 valt een bom op het kerkhof. Het bleek een blindganger. De foto toont de ruiming van de bom in 1948.

Na 1950 wordt met de aansluiting van de Nieuwleusenerstraat op de Erasmusweg het oppervlak tot de helft teruggebracht. Bij rioolwerkzaamheden in 2013 zijn op dat oude gedeelte van het kerkhof nog 2 doodsisten gevonden.

Foto 1985. Het postkantoor in de Mariastraat verhuisde naar de Erasmusweg. In 2000 is het gesloten en door derden in gebruik genomen als woonhuis. Het postagentschap werd gevestigd in de supermarkt van De Houck.

Aan het eind van de Erasmusweg ligt de hofstede Erasmus. In 1663 woonden hier Rochus Rochussen en Adriana Heijpe.

Jan de Baenststraat

Voordat de Nieuwleusenerstraat, tegenover de kerk, werd aangelegd stond er een huis. Daar woonde postbode Bram Aalbrechtse met echtgenote Vina van Peenen. Zij dreef een winkeltje en verkocht wol, sajete en dergelijke. Ze hadden twee kinderen, Willem en Cathalien. (foto) Later kwamen daar in wonen Jan Buize en Janna Faas met drie kinderen, Nellie, Johan en Jaap.

Na de oorlog werd dit huis afgebroken en is er de ingang van de doodlopende Nieuwleusenerstraat aangelegd met 6 woningwetwoningen. Na de herindeling/ halvering van het kerkhof is de doorgang naar de Erasmusweg gemaakt.

In 2010 is het eerste gedeelte van de Nieuwleusenerstraat hernoemd in Jan de Baenststraat. Dit leek noodzakelijk in verband met de bouw van woningen. De besluitvorming tot de keuze van Jan de Baenst is volstrekt onduidelijk.

Jan de Baenst (1307-1403) en zijn nazaten bekleedden belangrijke ambtelijke functies in de steden Sluis en Brugge. De connectie met Cadzand is het vruchtgebruik van 8 akkers in de 16e eeuw onder de naam 'leenhof van Burggravensteen'. De familie De Baenst was dus niet van betekenis voor Cadzand. Meer informatie over het geslacht De Baenst.

Aangezien de gehele straat eerst is vernoemd naar de in 1946 hulpverlenende gemeente Nieuwleusen (Ov), zou het logischer geweest zijn om de ingang te vernoemen naar de belangrijke tweede hulpverlenende gemeente, namelijk Drachten (Fr), die het schoolinterieur, leermiddelen en sinterklaascadeau's schonk in 1946.

De Drachtenerstraat.

Bron:

Leendert Fremouw

Gemeentearchief Sluis

Rijksarchief België, familiearchief De Baenst, BE-A0513/INV 57

cadzandgeschiedenis.nl, Bert Voets

MARIASTRAAT

De Mariastraat staat aangegeven op de eerste betrouwbare plattegrond van Cadzand in 1578. Het is oorspronkelijk een cade, een dijkje van de polder 'Oost van het Kerkhof'. De bocht om de kerk werd de Achterweg genoemd. De weg van Zuidzande naar de kust heette Mariastraat/Marienweegh. Van midden 19e eeuw tot midden 20e eeuw werd de weg steeds verder opgedeeld: Mariastraat, Grintweg, Zuidzandseweg en Badhuisweg.

De Achterweg in 1917. In het midden de kerk met dakruiter, rechts de achterzijde van de nieuwe lagere school, gebouwd door Adriaan van Dale en Abraham Risseeuw. Op de voorgrond staat veldwachter Mullié, op z'n Kerzands: Meliere.

Foto 1905/ 2013. Verder in de Achterweg richting Mariastraat. Het huis in het midden wordt na 1945 het postkantoor van Bart de Ridder. In het huisje rechts woont Keesje Blom, die een boodschappendienst onderhoudt tussen Cadzand en Oostburg.

Foto's uit 1928/ 2013. Smid Willem Robijn, gehuwd met Neeltje Lucieer, staat naast de stalen travalje voor zijn smederij. Links en rechts naast hem zijn knechts Anton Brevet en Machiel Bruijnooge. Het pand is uit ca. 1850. Voorheen was het de smederij van de gebroeders Contant. Er stond toen nog een houten travalje. In 1960 is de smederij gesloten en de travalje verwijderd. Bram Dey begon er een las- en constructiewerkplaats. Daarna opende Herman van Liere er een winkel in antiek en snuisterijen. In 2010 is een houten travalje geplaatst naar het voorbeeld uit Sasput met het beslag van hun travaille. Mariastraat 18 is in 1870 gebouwd.

Foto uit 1900/ 2013. Logement, Restaurant, Pension en Uitspanning Hotel De Drie Koningen van Iz. Toussaint. Daarnaast staat de Pastorie met ervoor de dorpspomp. Vóór de pomp werd markt gehouden. Daarachter het dak van het knekelhuisje. De boom op beide foto's is niet dezelfde. Tijdens de bevrijding in oktober 1944 is het pand verwoest. Bij gebrek aan opvolging werd het hotel niet herbouwd.

Hotel De Drie Koningen in 1916. In verband met de mobilisatie 1914-1918 waren er honderden Nederlandse soldaten in Cadzand gelegerd. Op de plaats van het huisje op de achtergrond, waarin door Vina van Peenen een winkeltje met manufacturen werd gedreven, kwam na WW2 de ingang van de Nieuwleusenerstraat, de huidige Jan de Baenststraat. Zie de plattegrond uit 1820. In 1962 is daarnaast de nieuwe pastorie gebouwd.

Het huidige grasveld was tot 1869 het kerkhof.

Rond 1900 werden er het hotel en de panden van bakker Jacobus Steenhart en aannemer Piet Toussaint gebouwd. In oktober 1944 zijn bij de bevrijding het hotel en de huizen aan de Achterweg verwoest en niet herbouwd. (foto rechts)

De Amsterdamse bank in de Badhuisweg wordt verplaatst naar de markt en heet inmiddels AMRO bank. Het staat in de tuin van het hoekhuis van de vroegere bewoner Izaak de Hullu, daarna door Cathlijntje Becu en Cathalijntje de Hullu. De filiaalhouders zijn de heren Nieskens en Speier, die dan in het hoekhuis wonen. Achterin die tuin is ook een bungalow gebouwd (nu Jan de Baenststraat). Eind jaren '90 is het bankfiliaal gesloten. Plannen om er een koffieshop (een echte!) in te vestigen liepen spaak. Het pand behoort nu bij het hoekhuis, bewoond door derden.

Mariastraat 1893/ 2013. Het hoge gebouw links is herberg De Commerce (nog zonder schuine hoek met deur) van Arjan van Dale. Hij was ook metselaar. Tussen De Commerce en het naastgelegen huisje ligt het Keuvelstraatje, dat al in 1571 op kaarten wordt aangegeven. Acheraan de oude pastorie uit ca. 1623, die in 1894 wordt afgebroken.

Vóór De Commerce staan de huisjes van Jacobus de Hullu en het armenhuis van de diaconie van de N.H. Kerk. Het armenhuis staat al sinds 1891 leeg. Daarop besluit het gemeentebestuur beide huisjes aan te kopen en te laten verbouwen tot gemeentehuis.

In 1900 wordt het werk, huisjes samenvoegen en uitbreiden met een verdieping, gegund aan Izaak Rozier te Cadzand voor de somma van f 2345,25. Het gemeentehuis bestaat uit één kamer die dienst doet als burgemeesterskamer, secretarie en ontvangstkamer. Het archief vanaf 1800 ligt onbeschermd op de onverwarmde zolder. Pas in 1949 kan worden besloten een groter pand als gemeentehuis in te richten. Achteraan de kerk met dakruiter. Deze wordt bij de renovatie in 1930 vervangen door de huidige toren. Vóór de kerk staat de pastorie uit 1894. Deze wordt in 1957 afgebroken. De dorpspomp staat er al. Rechts vóór de bomen de ingang naar hofstede Het Schuttershof. De Commerce heeft de ingang op de hoek gekregen. Het oude gemeentehuis wordt verbouwd met een grote dubbele deur in de voorgevel en doet dan dienst als brandweerkazerne.

Het nieuwe gemeentehuis ligt tegenover het oude en is gebouwd in 1913. Het deed dienst als woning van hoofdonderwijzers C. Neeteson en na 1938 van hoofdonderwijzer J. Bareman. In 1949 wordt het getransformeerd tot het gemeentehuis van de zelfstandige gemeente Cadzand met aan het hoofd burgemeester J. Leenhouts. Daar werd ook het politiebureau in gevestigd. Na de samenvoeging met de gemeente Oostburg in 1970 is het pand verkocht en in gebruik als woonhuis.

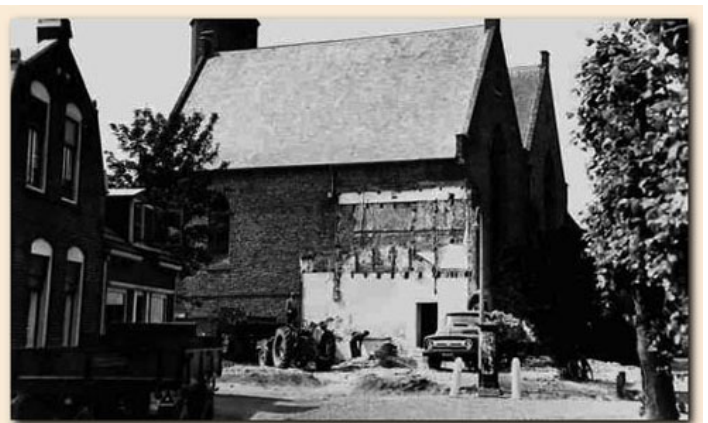

Foto uit 1919/ 1957. In 1894 is een nieuwe pastorie gebouwd. Daarvoor staat de dorpspomp. Deze wordt gevoed met regenwater van het kerkdak. Paardenvijgen midden op straat zijn heel normaal. Het is immers een agrarische gemeenschap. De pastorie wordt in 1957 afgebroken. Er komt een kleinere consistorie voor in de plaats.

Foto uit 1902/ 2013. Koffiehuis De Commerce van Theeuw de Roo, later Adriaan van Dale en echtgenote Maria Masclee. Hij ruilt het pand met buurman Adriaan Masclee en echtgenote Marie van Dale. Overgenomen door Adrie Jansens, later door Johan Jansen. In 2008 wordt De Commerce overgenomen door derden en nogmaals in 2019. (Links op de foto uit 1902 de smalle hoge gevel van het zojuist vergrootte gemeentehuis)

Foto uit 1948/ 1956. Tussen het gemeentehuis en hotel Du Commerce was een doorgang, het Keuvelstraatje, zo genoemd omdat er altijd iets te vertellen was bij het plakkebord aan de zijgevel van het gemeentehuis. Tijdens de kermis rond 1920 had een cafebezoeker gist gekocht bij de bakker en dit in de poepdoos van Du Commerce gegooid. De inhoud van het reservoir ging gisten en spoelde door het Keuvelstraatje, dat daarna Keutelstraatje werd genoemd. Het andere verhaal, dat er koeien door het straatje liepen, waardoor er altijd poep lag, klinkt reëler, maar is niet waar. (bron: P. de Putter)

Het gemeentehuis werd in 1949 verbouwd tot brandweerkazerne. In 1982 is op die plaats een appartementencomplex gebouwd. Het Keuvelstraatje is een portiek voor het café en het appartementencomplex geworden. Links naast het appartementencomplex

is een nieuw Keuvelstraatje gemaakt.

Dorpsstraat met Mariaweg, Cadzand.

Het pand uiterst links van Abraham de Keuninck heette herberg De Witte Leeuw . In 1897 is het als woonhuis verkocht aan Piet van Cruiningen. In WW2 heeft hotelier Piet Faas met zijn gezin er gewoond. Vanaf 1945 is het pand enkele jaren politiebureau geweest. Een gezin uit Breskens heeft er gewoond tot hun huis was herbouwd. In 1965 werd het overgenomen door J. van de Stel, die er pension 't Schuttershof in begon. Tijdens de kermis werd er op zolder gedanst. Daarna werd er weer het politiebureau in gevestigd tot eind jaren '80.

(foto rechts) Links naast het pand liep een pad(thans een smalle doorgang), dat uitkwam op de Ringdijk-Noord. Dat pad wordt al aangegeven op een kaart uit 1578! Rechts naast het pad lag een waterput, de doolput (doelput). Daar was voor de jeugd altijd wat te beleven.

Foto uit 1907. Het huis rechts naast hotel café De Witte Leeuw is de goud- en zilverwinkel van Aarnout Steenhart.

Op de foto van links naar rechts: Mientje Steenhart-Schrier met baby Izaak Steenhart op de arm, Johan Steenhart op de arm van een onbekende vrouw en Mina Vermeulen. Op de stoep links Bas en rechts Ko Steenhart. De dames zijn allemaal in Cadzandse dracht.

Later woont er Arnout Steenhart, de broer van Arnouts vader Jacobus Steenhart, opgevolgd door Reinier la Gasse met echtgenote Pieternelle de Lijser en kinderen Magdalena en Nellie.

Foto uit 1950, links bakkerij Steenhart. Foto uit 2013, links bakkerij Leurgans.

Winkels in tijdvak 1900-1963: Juwelier Steenhart, rijwielhandel H. Brevet, aannemer A. de Grootte, smederij W. Robijn, smederij en huish. art. A. Deij, kruidenier R. van de Luijster, bakkerij J. Dubois, manufacturen A. Vasseur, bakkerij A. Lauret, bakkerij Steenhart, hotel de Commerce, barbier/ kleermaker J. Brevet, manufacturen V. Aalbrechtse, slagerij P. (Piet) de le Lijs, slagerij I. Bertou, koerier K. Blom, fietsenmaker I. Masclee, hotel De Drie Koningen, pension 't Schuttershof, garage Verduijn, garage Sonke.

Links: foto uit ca. 1880. Het boerenhuis links, gebouwd in 1791, werd in 1850 bewoond door Abr. de Hullu en Suzanna Verschage. Het is afgebroken in 1890 en herbouwd aan de Mariaweg. Het huis uiterst rechts, gedeeltelijk zichtbaar, wordt bewoond door Abr. Brevet en Johanna de Bruyne.

Rechts: foto uit 1914. Middenrechts achter de bomen de hofstede van Abraham Brevet. Foto rechts. De tramlijn van de S.B.M. Oostburg-Cadzand is in 1912 aangelegd.

Op het weiland op de voorgrond, schuin tegenover de molen, wordt in 1962 garage Sonke met benzinepomp gebouwd.

Garage SONKE
 CADZAND — TELEFOON 01179-312

Wij bieden ons aan voor alle reparaties en
 herstellingen

TAXI en
 VERHUUR van AUTO's
 zonder chauffeur

ESSO BENZINE SERVICE STATION

De Markt in Cadzand

Als me over een markt praat kan men een verkoopplaats bedoelen, dus een plek waar bepaalde waren worden verkocht, vooral vroeger was dat meestal zo, ontstonden in grotere plaatsen vroeger de vismarkt, groentemarkt, garenmarkt, botermarkt en nog meer. Die namen en die markten vind je nog in veel steden. De functie van die markten is tegenwoordig veel veranderd, omdat op de markten nu praktisch alles verkocht wordt, en niet alleen groenten, vis en bloemen.

Toch heb je nog wel plaatsen waar op zekere dagen op zo een markt alleen maar bepaalde dingen, bijvoorbeeld hoofdzakelijk groenten verkocht worden. In de grote steden kan een markt ook een speciale toeristische attractie zijn, bijvoorbeeld de historische grote markt van Brussel. Maar op de dorpen had de markt, of in sommige dorpen de Brink, een meer sociale functie.

Cadzand had nooit een eigenlijke markt of brink. Het was meer een verbreding, een uitstulping van uiteinden van twee straten, waar ook de dorpspomp stond. De Mariastraat was vroeger verdeeld, eerst de Mariastraat en dan de Achterweg. Met de grote pastorie en nog een tamelijke hoog café en een bakkerij en aan de andere kant een grote burgerwoning was het toch een apart deel van het dorp met natuurlijk ook nog de dorpspomp en op de achtergrond de kerk. Was het nog maar zo. Toch nog een beetje Anton Pieck-achtig vind ik, met een dorpspomp waar de dorpelings tijdens grote droogte hun water konden halen. Op die ruimte had vóór de oorlog, dus in de crisisjaren, toch een stuk sociaal contact plaats.

Was er een rondtrekkende artiest, die zelf acrobatische toeren deed, of had hij gedresseerde dieren bij zich, die hij kunsten kon laten tonen, dan werd er door de dorpsomroeper door heel het dorp omgeroepen met behulp van een bel, dat er vanavond om zeven uur op de markt dit of dat te doen was. 's Avonds stond die markt dan vol met mensen uit heel het dorp.

Er was dan met touwen en ijzeren staven tussen de stenen een ruimte vrij gemaakt vóór de dorpspomp, waar die artiesten konden optreden.

Auto's waren er praktisch nog niet en kwam er een auto dan werd het touw even opgedaan en de auto kon doorrijden. Wanneer de artiesten dan een gedeelte hadden gedaan kwamen ze met een schaal rond.

De volgende dagen werd er op het land en in de smederij of wagenmakerij nog volop over die mensen met hun kunsten, door hen zelf of door hun dieren gedaan, gepraat.

In de oorlog, als er iets bijzonders te verdelen was werd het op de markt gedaan. Ook direct na de oorlog, toen wij hier nog maar kort bevrijd waren, en er kwam vis op het dorp, dan werd door de dorpsomroeper omgeroepen door heel de gemeente, dat er vanavond om zoveel uur vis op de markt was. De vis werd door dominee Jan Talma eerlijk verdeeld. Zo kreeg hij de bijnaam Jan Vis-op-de-markt. Het konden ook klompen zijn of wat anders.

De dorpspomp op de markt werd volop gebruikt wanneer in een hete droge zomer de regenbakken leeg waren. Dan werd met grote teilen door de mensen uit de buurt water uit de pomp gehaald voor de was. Of soms ook uit de regenput van de kerk, die was praktisch nooit leeg.

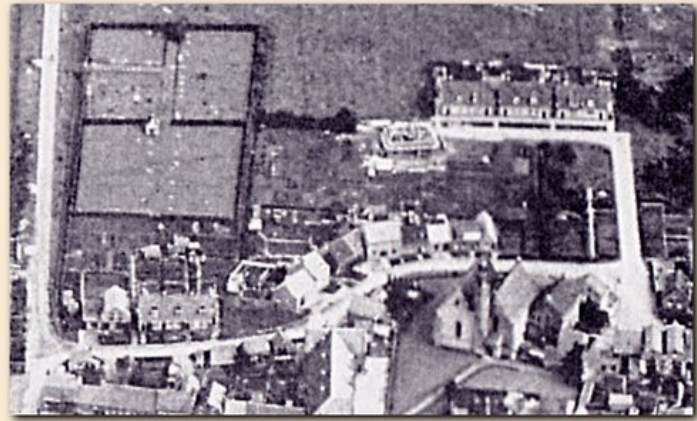
Als het muziek zou spelen werd er op de markt vóór de pomp met schragen en planken een verhoging gemaakt, waar de muzikanten op stoelen konden zitten. En met feesten werd hetzelfde houten theater opgebouwd voor de kinderen om allerlei spelen te doen, onder andere het toen befaamde koekhappen. Natuurlijk was dat voor de arme arbeiderskinderen een buitenkansje om eens lekker peperkoek te eten.

Dat waren stukken peperkoek met stroop aan een touwtje en daar moest je geblinddoekt en met de handen op de rug van happen. Wie eerst de koek op had was de winnaar. De smoelen van de jongens zaten dan helemaal onder de stroop.

NIEUWLEUSENERSTRAAT

De tweede wereldoorlog is voorbij. Vriend en vijand zijn naar huis. Cadzand maakt de balans op. Er zijn onder andere 57 woningen verwoest. Er is behoefte aan nieuwbouw.

In 1947 wordt een nieuwe (doodlopende) straat aangelegd voor de bouw van 6 woningwetwoningen. De ingang is aan de Mariaweg, waar het manufacturenwinkeltje stond van Vina van Peenen, daarna fam. Aalbrechtse, en loopt met een hoek door tot aan het kerkhof.

Foto's: De situatie in 1956.

De straat is vernoemd naar de gemeente Nieuwleusen (Ov.), die in het kader van H.A.R.K. (Hulp Actie Roode Kruis) Cadzand hielp met een gift van ruim f 18.000 voor het lenigen van de hoogste nood.

De straat heette eerst Nieuwleusdenerstraat, maar op aanwijzing van burgemeester Backx van Nieuwleusen is de naam gewijzigd in Nieuwleuserstraat.

Foto rechts: De huizen waren bestemd voor de bewoners van de bunkers aan de duinen, die door de oorlog dakloos waren geworden. Deze wilden aanvankelijk niet verhuizen. De 6 woningen (no. 1-3-5-7-9-11) zijn gebouwd in het kader van de woningnood. Deze zijn dus niet geschonken door voornoemde gemeente, zoals een oud-wethouder uit Cadzand verklaarde. Het bouwbedrijf Elseneur uit Rijswijk (ZH) ging al snel failliet, waarna aannemer Van de Poel uit Terneuzen het werk in 1948 voortzette.

Het politiebureau in de Mariastraat verhuisde in 1950 naar nr. 3 (en later weer terug). Na de verkleining/herindeling van het kerkhof in 1965 is de Nieuwleuserstraat over het oude kerkhof doorgetrokken naar de Erasmusweg. Bij rioolwerkzaamheden in 2013 zijn op dit oude gedeelte van het kerkhof nog 2 doodskisten gevonden.

In 2010 is het eerste gedeelte van de Nieuwleuserstraat hernoemd in Jan de Baenststraat. Dit leek noodzakelijk in verband met de bouw van woningen. Jan de Baenst (1307-1403) en zijn nazaten bekleedden belangrijke ambtelijke functies in de steden Sluis en vooral Brugge. Pas in de 16e eeuw is er een aantoonbare connectie met Cadzand i.v.m. de pacht van de Roffoelkinpolder. De besluitvorming tot de keuze voor deze naam is onbekend.

Aangezien de gehele straat eerst is vernoemd naar de hulpverlenende gemeente Nieuwleusen (Ov), zou het logischer geweest zijn om de ingang te vernoemen naar de belangrijke tweede hulpverlenende gemeente, namelijk Drachten (Fr), die het schoolinterieur, de leermiddelen en sinterklaascadeau's schonk in 1946: de Drachtenerstraat.

Bron:
BeeldbankZeeland.nl
L. Becu
Museum Palthehof, Nieuwleusen
Gemeentearchief Sluis
Diverse

PRINSESTRAAT

De Prinsestraat staat aangegeven op de eerste betrouwbare plattegrond van Cadzand in 1578. Het is oorspronkelijk een cade, een dijkje van de polder 'West van het Kerkhof'. De straat loopt als pad door naar de kust.

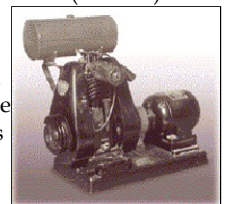
De Prinsestraat omstreeks 1915. Links op de voorgrond postmeester Piet Robijn met echtgenote Kee Moggree en dochter Marie. Rechts op de voorgrond de rijwielhandel van Wouter de Smidt jr. Het straatje heette het Smidtsewegje, vanwege de schuren en stallen van Wouter de Smidt sr.

Vijftig jaar later wordt het de Koolsweg, genoemd naar de bewoners van de boerderijen aan het begin en het eind van de straat, Jacob Kools en Catharina van de Hooft en Jacob Kools junior met zijn vrouw Adriana de Winter. De rechter foto geeft de huidige situatie weer.

De rijwielhandel van Wouter de Smidt jr. in de Prinsestraat/ hoek Koolsweg in 1910-1920. In de deuropening links Wouter jr. en rechts Wouter sr. Daarnaast staat veldwachter De Mullié (Meliere).

In de werkplaats achter de winkel staat sinds 1920 een 'electriciteitsmachine', die stroom levert aan de kerk en een aantal huizen. Enkele jaren later handelt jr. ook in motoren en auto's. In 1923 besluit Wouter de Smidt jr. naar Groede te verhuizen. De fietsenzaak wordt overgenomen door zijn zwager Adriaan Verduin. De werkplaats en de stallen aan de Koolsweg maken plaats voor woningen.

De garage van Verduin wordt in 1959 overgenomen door Sonke. Sonke verhuist in 1962 naar de Mariastraat 42 tegenover de molen Nooitgedacht. Het pand wordt door Luuk Tack verbouwd tot verfwinkel en verfmuseum. Daarna vestigt Ischa Klaver er een administratiekantoor.

SMEDERIJ DE WOLF

...foto 1957: Piet, Jacobus en Piet jr. de Wolf foto 1967: Jacobus de Wolf foto 1990: Piet jr. in de oude smidse

In 1927 werd de smederij van Johannes de Potter, daarna zoon Pieter de Potter, overgenomen door Piet de Wolf. Zijn zoon Jacobus de Wolf zette de smederij voort. Hij had twee eikenhouten travaljes in gebruik, één in de werkplaats en één buiten. Jacobus werd opgevolgd door zijn zoon Piet de Wolf. De smederij maakte plaats voor een modern bedrijfspan en was intussen uitgegroeid tot een installatiebedrijf. De travaljes werden afgebroken en een travalje werd met het interieur van de smederij geschonken aan het naburige dorp Groede, dat de travalje plaatste in het Slijkstraatje, ingericht als een museumstraat. Installatiebedrijf De Wolf sloot in 2018 haar deuren.

Foto links, 1900/1910, de Prinsesstraat richting Retranchementsweg en Koolsweg. Personen: vooraan vlnr Izaak de Bruijne, .. Pleijte, H. Toussaint, Piet Rozier en Izaak Rosier. Achteraan Jozias, Francina en Kobus de Zoute en daarachter Suzanne Vasseur.
Foto rechts, achteraan de landbouwschuur van Bram Basting aan de Badhuisweg.

Foto 1910/1965. Verder de straat in. Het kleine gebouwtje bij het publiek is 'het gevang', het domein van de veldwachters Karelse, Mullié en De Maillie. Links daarnaast de ingang naar de kerk en de eerste openbare lagere school. Op de rechterfoto zijn de gevangenis en de beide aangrenzende huizen afgebroken. Op het achterste perceel staat sinds 1913/17 de openbare school. Die heeft in 1982 plaats gemaakt voor het Lambertusstraatje met woningen. Het is vernoemd naar de St. Lambertustoren die tot 1677 links voor de kerk stond. Op de plek van de gevangenis staat 't Zwingebouw. Het voorste witte huis is vervangen door een kleiner.

Foto 1905/2013. Het gebouwtje links is de gevangenis, uiterst links de openbare lagere school. De kinderen Jan Brevet, Kee Meier en Sientje Brevet poseren. Uiterst rechts staat Betje van Houte. Achteraan het witte huis van burgemeester Jannis Erasmus. Het is afgebroken, samen met huisje ervoor van Sara de Hullu. Daar ligt nu het Rode Paadje. Er staat aan weerszijden nog wel een restant van de tuinmuren.

Rechts naast het huisje/ Rode Paadje staat waarschijnlijk het oudste huis van het dorp Cadzand. Het pand is enkele generaties in het bezit van de familie Risseeuw geweest, o.a. van landbouwer in ruste Jacob Risseeuw met echtgenote Susanna de Hullu en dochter Maria. Bouwkundige en amateur-historicus Jan Risseeuw, één van de vorige bewoners, schat de bouw op 1700-1750. Door het verlies van het Cadzandse archief tijdens de Tweede Wereldoorlog is dit niet meer te controleren. In 1984 is het huis gesplitst in 2 woningen.

Foto: feestelijk versierd vanwege het regeringsjubileum van Koningin Wilhelmina in 1948.

Links het café van Pieter Robinson en echtgenote Janna Ocké, later café Bron van Izak Bron en echtgenote, geboren Bril. Daar staat nu het Zwingebouw. Rechts het huis van burgemeester Jannes Erasmus.

foto links: Bakkerij Dane van Male in 1930.

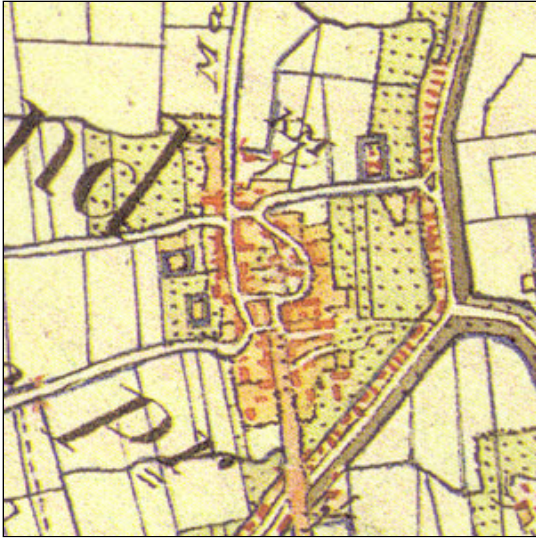
foto rechts: Wagenmakerij Bram Focke in 1947.

Winkels in 1930-1963 waren onder andere: smederij/ huish art. P. de Wolf, bakkerij D. van Dale, aannemer W. Focke, kruidenier K. Fremouw, fietsenmaker/ garage Verduijn, garage Sonke, bakkerij/ Spar-kruidenier L. van Liere, schildersbedrijf H. Toussaint, schildersbedrijf Luuk Tack, Taxi Anton Kommers.

Bron:
Leendert Fremouw
Jozien Veenendaal
Zeeuws Archief

VIJVERSTRAAT

De Vijverstraat is aangelegd en bebouwd tussen 1960 en 1968. De straat is genoemd naar de vijver, waaraan hij ligt.

In de volksmond wordt die 'de vijver' genoemd, maar het is een gracht. Die gracht is in 1574 gegraven rond een tentenkamp van Spaanse soldaten.

Oorspronkelijk waren er 2 grachten (rond 2 tentenkampen). De 2e gracht lag op de plaats waar nu de Pr. Willem Alexanderstraat is aangelegd. Die gracht is na 1900 gedempt.

Cadzand was nog onder Spaans bewind. Omstreeks 1574 werden er werken uitgevoerd aan de kerk van Cadzand. Om de werklieden te beschermen tegen Watergeuzen, vanuit het Oranjegezinde Vlissingen, werd er een vendel voetknechten van de heer van Eechoute gelegerd onder leiding van kapitein van Provene en zijn luitenant Destinghem.

Op weg naar Cadzand plunderden ze de plaats Heinckewerve (bij Sluis). Het was gebruikelijk dat groepen soldaten op deze wijze in hun onderhoud voorzagen.

Eenmaal aangekomen in Cadzand kocht luitenant Destinghem in de omgeving, op kosten van het Vrije, voedsel aan, alwaar het ten eigen bate werd doorverkocht. Hij werd veroordeeld. Op 18 januari 1574 haalden soldaten van kapitein van Provene, de paarden en de koeien uit de stallen van Adriaen de Wilde onder voorwendsel dat er enige geuzen tussen gezeten zouden hebben. Na onderzoek gelastte de graaf van Roelx kapitein van Provene Adriaen de Wilde schadeloos te stellen. Welke hofstede het betreft is in onderzoek. Cadzand is verder van dit soort praktijken verschoond gebleven. Het vendel voetknechten was tot minimaal 1576 in Cadzand gelegerd.

Op het detail van een kaart uit 1856 staan beide grachten nog aangegeven. Rechtsboven staat rond de hofstede Erasmus aan de Erasmusweg eenzelfde gracht.

ZUIDZANDSEWEG

De Zuidzandseweg staat aangegeven op de eerste betrouwbare plattegrond van Cadzand in 1578. Het gedeelte van Zuidzande tot de kruising Ringdijk-Zuid/ Ringdijk-Noord snijdt dwars door polders. Dit gedeelte is niet oorspronkelijk een cade. Vanaf die kruising tot de kerk is de weg een cade geweest tussen de polders 'Kermershoeck/ de hoek "daer Corn. f. Andr. Anths. te wuenen plach"' en ' Oost van het Kerkhof'.

In de XIIIde en XIVde eeuw vormt zich een pad vanaf het veer onder Zuidzande naar de 'Onze Vrouwe Kercke' Op Cadzand (Mariakerk). Archeologische vondsten bevestigen dat. Deze hele weg heette in de volksmond (Sinte) Marien Weghe. Het was een zand/kleipad met karresporen, dat 's winters door bevriezing onbegaanbaar was. In 1854 werd de weg verhard met behulp van grind. Vanaf april 1910 werd geen tol meer geheven. In 1933 is de weg bestraat met klinkers. Rond 1950 werd het gedeelte tussen Potjes (de kruising met de huidige Provinciale weg) en de molen omgedoopt tot Zuidzandseweg.

Foto uit 1914/ 1919. De molen uit 1897 kreeg pas in 1947 de naam 'Nooitgedacht'. Daarvoor was het 'de molen van De Hullu'. Molenaar Abraham de Hullu staat op de belt. De jongen rechts is Abraham Pieter (Bram) Vasseur. Het is dezelfde Bram die eind 1944 de Duitse soldaten zo snel mogelijk naar Knocke stuurde en de eerste Canadese militairen begroette.

Rechts café In de Buitenlust van Toon de le Lijs. Kleinzoon Gerard Schier van Bram Vasseur zal later de eigenaar worden. De Mariaweg is nog een grindweg, links liggen de tramrails. Vóór de molen loopt de Molendijk, tegenwoordig Knockertdijk. De tweede foto uit 1919 is genomen vanaf die Molendijk, met links In de Buitenlust van in dat jaar de nieuwe eigenaar Saam Masclee.

Foto van 1928. Links café In De Buitenlust van Saam Masclee. Het diende ook als wachtruimte voor de tram. In het midden de tramrails van de lijn Cadzand-Oostburg. Rechts de molen van Abr. de Hullu.

Winkels in de jaren '60: slagerij J.I. (Ko) de le Lijs, tel. 204, Zuidzandseweg 10, timmer- en aannemersbedrijf A.J. de Grootte, Zuidzandseweg 17, elektrische installaties en huishoudelijke artikelen A. de Koene, tel. 228, Zuidzandseweg 9.

Foto uit 1900/1960. De naar voren geplaatste woning is (het eerste) koffiehuis In De Buitenlust. De grindweg is in de jaren '50 bestraat en de tramrails zijn verwijderd.

Foto uit 1915. In 1902 begonnen Anthonie de le Lijs, slager, rietdekker, met echtgenote Johanna Bareman het koffiehuis In De Buitenlust. In 1909 is het huidige pand gebouwd.

Het werd voortgezet door Samuel Masclee met echtgenote Susanna de le Lijs. Het werd een café annex wachtkamer voor de trampassagiers.

Henk Allaart met echtgenote Jane de Gardeyn namen de zaak over. Met het toenemend toerisme in de jaren '50 werd, onder leiding van M. Lekens, In De Buitenlust ook een pension.

De huidige eigenaren zijn Gerard Schrier met echtgenote Marie Deuninck.

Bij de kruising stond café Potjes van Antoon Lerchner. Hij was een afstammeling van de Salzburger (economische) vluchtelingen, die in 1733 naar Groede kwamen.

Met de aanleg van de Provinciale weg is café Potjes afgebroken.

Aan de weg liggen de hofsteden van de Wielewaal, Izaak Cappon en Adriaan Cappon.

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

Een verantwoording van alle informatie middels voetnoten zou leiden tot een woud van verwijzingen. Daarom is enkel een lijst gehanteerd van geraadpleegde literatuur.

- AA, A.J. van der; Aardrijkskundig woordenboek der Nederlanden, deel 11, 1848.
- Aalbrecht, M.A.; Het Eiland van Cadzand in oude ansichten, 1974.
- Algemene Geschiedenis der Nederlanden, dl. I en II. Utrecht 1949 en 1950.
- Alkemade, Kornelis van; Rijkskroniek van Melis Stoke, 1699.
- Allart, Johannes; Vaderlandse Historie, deel 34, 1743.
- Allart, Johannes; Vaderlandse Historie, deel 44, 1810.
- Allart, Johannes; Vaderlandse Historie, deel 46, 1811.
- Angelucci, E., Matricardi P.; Praktisch handboek vliegtuigen, 1975.
- Bakker, J. P.; Zijn de bijzonder hoge vloed en ons land in vroeghistorische en historische tijd aan bepaalde perioden gebonden?(Folia Civitatis, Maart 1953).
- Baltyn, A. - Priem, F.; Documents des archives de l'etat et de la province a Bruges, 1604-1858.
- Bauwens, A. en Bauwhede, D. van der; Acta van de kerkeraad te Sluis, 1578-1587; 1986
- Beekman, A. A.; Het dijk- en waterschapsrecht in Nederland vóór 1795, z dln. 's Gravenhage 1905/07.
- Beekman, A. A.; Zeeland in 1300 (Geschiedkundige Atlas van Nederland), 's Gravenhage 1921.
- Beekman, A. A.; De Heidensee (Tijdschrift Kon. Ned. Aardrijksk. Genootschap, 1924, p. 359 vlg.).
- Belle van, Juliaan; Het Zwin deel I, II, III, 1999.
- Bennema, J. en K. van der Meer; De Genese van Walcheren, 1951.
- Bennema, J. en K. van de Meer; De bodemkartering van Walcheren. 's Gravenhage 1952.
- Bennema, J.; Bodem- en zeespiegelbewegingen in het Nederlandse kustgebied. Wageningen 1954.
- Bergh, L. Ph. C. van den, Beekman, A.A., en Moerman, J.H.; Handboek der Middelnederlandse Geographie. 's Gravenhage 1949.
- Beijer, J.C.; Gedenkboek van Nederlands watersnood in 1825; 1826
- Beijerinck G.J.A.; Beschrijving van den Nederlandschen watersnood in Louwmaand van 1820, 1820.
- Biedermann, H.; Die versunkene Länder.
- Blanchard, R.; La Flandre. Paris 1906.
- Blankenstein, Elisabeth van; Defensie- en oorlogsschade in kaart gebracht (1939-1945), 2006.
- Boeken, H.J.; Dante's hel, 1922.
- Boekhout, Jaap; 't Vrije, 1990; 't Zwin.
- Boekhout, Jaap; Wentelende wieken, 1998.
- Boeren, P. C.; Etude sur les tributaires d'églice dans le comté de Flandre du IXe au XIVe siècle. Amsterdam 1936.
- Bom, Gerrit; Naauwkeurige beschrijving der twee voornaamste watervloeden van de 18e eeuw in 1717 en 1775; 1776
- Boes, J.; De Lieve, eerste kunstmatige verbinding tusschen Gent en de zee, 1929.
- Bossu, Jozef; Fortificaties in de Zwinstreek en het Brugse Vrije tussen 1579 en 1839 in de klassieke cartografie; 1996.
- Bruin, M.P. de en Wilderom, M.H.; Tussen afsluitdammen en Deltawerken I, 1961.
- Busken Huet, Cd.; Het land van Rembrand, 2006.
- Calbrecht, J.; De oorsprong der Sinte Peetersmannen. Leuven 1922.
- Cartulaire de Saint Bavon 655-1255; 1840
- Chastelain, Jean-Didier; Bloei en verval van de Zwinstreek, 1957.
- Cinquième, Tome; Histoire de Flandre periode 1453-1500; 1850.
- Clerc, le, Jean; Geschiedenissen de Vereenigde Nederlanden, deel 4, 1738.
- Colom, J.A.; Vyerige colom. Verthonende de 17 Nederlandsche Provintien, 1660.
- Conscience, Hendrik; De kerels van Vlaanderen, 1883.
- Conscience, Hendrik; De leeuw van Vlaanderen of De Slag der Gulden Sporen, 1838.
- Conscience, Hendrik; De omwenteling van 1830.
- Coornaert, Maurits; Heist en de Eiesluis, 1976.
- Coornaert, Maurits; Knokke en het Zwin; 1974.
- Cornelis, J.Ch.; Ons Eigen Landje, 1943.
- Cruyningen, P.J. van; Behoudend, maar buigzaam. Boeren in west Zeeuws-Vlaanderen 1650-1850., 2000.
- Dale, J.H. van; DE NAVORSCHER, Amsterdam, bij Frederik Muller, 1853.
- Dale, J.H. van, en Janssen, H.Q.; Bijdragen tot de oudheidkunde en geschiedenis van Zeeuwsch-Vlaanderen, deel 1, 1856.
- Dale, J.H. van, en Janssen, H.Q.; Bijdragen tot de oudheidkunde en geschiedenis van Zeeuwsch-Vlaanderen, deel 2, 1857.
- Dale, J.H. van, en Janssen, H.Q.; Bijdragen tot de oudheidkunde en geschiedenis van Zeeuwsch-Vlaanderen, deel 3, 1858.
- Dale, J.H. van, en Janssen, H.Q.; Bijdragen tot de oudheidkunde en geschiedenis van Zeeuwsch-Vlaanderen, deel 4, 1859.
- Dale, J.H. van, en Janssen, H.Q.; Bijdragen tot de oudheidkunde en geschiedenis van Zeeuwsch-Vlaanderen, deel 5, 1860.
- Dale, J.H. van, en Janssen, H.Q.; Bijdragen tot de oudheidkunde en geschiedenis van Zeeuwsch-Vlaanderen, deel 6, 1863.

- Dale, J.H. van; Een blik op de vorming der stad Sluis en op den aanleg haer vestingswerken van 1382 en 1587, 1871.
- Debrabandere, Dr. Frans; Oost-Vlaams en Zeeuws-Vlaams etymologisch woordenboek, 2005.
- Dekker, Jeanine; De Zeeuwse streekdrachten 1800-2000, 2005.
- Dept, G. G.; Etude critique sur une grande inondation marine a la cote flamande (19 Nov. 1404).
- Despars, J.N.; Cronijcke van den lande ende Graefsepe van Vlaenderen 405-1492, tweede deel, 1492/1838.
- Despars, J.N.; Cronijcke van den lande ende Graefsepe van Vlaenderen 405-1492, derde deel, 1492/1840.
- Despars, J.N.; Cronijcke van den lande ende Graefsepe van Vlaenderen 405-1492, vierde deel, 1492/1840.
- Deuxième, Tome; Memoires de Constant 1 valet de chambre sur la vie Privée de Napoleon.
- Dhondt, J.; Korte geschiedenis van het ontstaan van het graafschap Vlaenderen. Brussel z.j.
- Diericx, Karel-Lodewyk; Het Gends Charter-boekje, 1821.
- Dodt, J.J.; Archief voor Kerkelijke en Wereldsche Geschiedenissen, deel 7, 1848.
- Doornick, Markus Willemsz; Het Ontroerde Nederlandt, 1674.
- Edelman, C. H.; De Sub-Atlantische transgressie langs de Nederlandse kust.
- Empel, M. van en Pieters, H.; Zeeland door de eeuwen heen, I. Middelburg 1935.
- Empel, M.van, Pieters H.; Zeeland door de eeuwen heen 1959.
- Flou, K. de; Woordenboek der toponymie van Westelijk Vlaenderen enz. Gent-Brugge 1914-1938.
- Fockema Andreae, S. J.; Studiën over waterschapsgeschiedenis, dl. V, Zeeuws-Vlaenderen. Leiden, 1950.
- Frederiks, J.A. en de Man, J.C.; Zeeuwse klederdrachten, 1894.
- Freitag, K. E.; Wulpen (Archief Zeeuwsch Genootschap 1927, p. 7 vlg.).
- Fremouw, Leendert; Mijmeringen over Cadzand, 2001.
- Gabbema, Simon Abbes en Gutberleth, Tobias; Nederlandse Watervloeden, 1703.
- Ganshof, F. L.; Vlaenderen onder de eerste graven. Antwerpen-Brussel-Gent-Leuven, 1944.
- Gilliodts-van Severen, L.; Bruges Port de Mer (Annales de la Société d'Emulation a Bruges, 1894).
- Gittenberger, Franz, en Weiss, Helmut; Zeeland in oude kaarten, 1983.
- Goesin, Petrus de; Jaerboecken der stad Brugge, tweede deel (periode 1477-1700), 1738.
- Gottschalk, M. K. E.; De oudste kartografische weergave van een deel van Zeeuwsch-Vlaenderen, herdruk 1982.
- Gottschalk, M. K. E. en W. S. Unger; De oudste kaarten der waterwegen tussen Brabant, Vlaenderen en Zeeland (T.K.N.A.G., dl. LXVII, no. 2, 1950, p. 146 vlg.).
- Gottschalk, M.K.E. ; Historische geografie van westelijk Zeeuws-Vlaenderen, deel II, Van het begin der 15e eeuw tot de inundaties tijdens de tachtigjarige oorlog, 1957.
- Gottschalk, M.K.E.; Stormvloeden en rivieroverstromingen in Nederland (tot 1700), herdruk 1982.
- Gottschalk, M.K.E. ; Historische geografie van westelijk Zeeuws-Vlaenderen. Tot de Sint-Elisabethsvloed van 1404, 1983.
- Gottschalk, M.K.E. ; Historische geografie van westelijk Zeeuws-Vlaenderen, deel II, Van het begin der 15e eeuw tot de inundaties tijdens de tachtigjarige oorlog, 1983.
- Groningen, A.P. van; Geschiedenis der Watergeuzen, 1840.
- Gysseling, M.; Overzicht over de toponymie van Zeeuws-Vlaenderen, 1953.
- H+N+S; Forten en schansen, 2003.
- H. P. D. L. D. E. D.; Historie der Regering van Lodewijk den XIV, deel 1., 1718.
- Hapke, R.; Die Entstehung von Sluis (Hansische Geschichtsblatter 1904/05).
- Hapke, R.; Brüggens Entwicklung zum mittelalterlichen Weltmarkt. Berlin 1908.
- Haverkamp, Okke; Vergeten hoek, 1947.
- Hesselink, H.G.; Geschiedenis der Tramwegen in Zeeuws-Vlaenderen, 1984.
- Heijkoop, Cor; S.O.S. - In de Wielingen, 2012.
- Hoek, S. van; Beschrijving van den watervloed van XIV-XV jan. 1808, 1808.
- Hoffmann, Wilhelm; Encyklopädie der Erd-, Völker- und Staatenkunde, 1864.
- Homberg, G.T.M. van den; Een terugtocht zonder perspectief. Militaire biografie 1940.
- Hoogstraten, M. van; De Molens van Zeeland; 1964
- Hullu, J. de, De verovering van het land van Cadzand onder het beleid van Prins Maurits van Oranje in 1604, 1904.
- Hullu, J. de, Hofsteden van Cadzand, 1928.
- Huydekoper, Balthazar; Melis Stoke, deel 2, 1772.
- Jaarboek voor middeleeuwse geschiedenis, 2005.
- Janssen, H.Q.; De Kerkhervorming in Vlaenderen, deel 1 en 2, 1868.
- Janssen, H.Q. en Van Dale, J.H.; Bijdragen tot de Oudheidkundige Geschiedenis inzonderheid van Zeeuwsch-Vlaenderen deel 2, 1857.
- Janssen, H.Q. en Van Dale, J.H.; Bijdragen tot de Oudheidkunde en Geschiedenis inzonderheid van Zeeuwsch-Vlaenderen, deel 5, 1860.
- Jong, Loe de; Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog. deel 1-12; 1969-1994.
- Kanter, J. de; Beschrijving van den watervloed voorgevallen den 4 Februarij 1825 zoo veel betreft de provincie Zeeland, 1825.
- Kanter, J.; Natuur- en geschiedkundige beschrijving van den watervloed tusschen den 14 en 15 Januarij 1808.
- Karhof, Nic J., Winde, de P.H.; Zeeland in bewogen dagen, 1949.
- Kloot Meyburg, Herman van der; Onze Oude dorpskerken; 1912
- Koch, A. C. F.; De rechterlijke organisatie van het graafschap Vlaenderen tot in de 13e eeuw. Antw-A'dam 1951.
- Kok, Jacobus; Nederlandsch Geslacht- Stam- en Wapenboek, deel 1; 1785
- Kok, Jacobus; Vaderlands Woordenboek, deel 1, 1785.
- Kosters, J.; Het oude tiendrecht. 's Gravenhage 1899.

- Kraker, dr. A.M.J. de; Reconstructie stroomgebied Westerschelde (1550-2000), 2004.
- Kruningen, dr. Piet van; Het boerderijenboek, 2003.
- Kudrun, ed. E. Martin; Halle 1911.
- Kuipers, Jan J.B.; Zeeuwen tegen het water: sporen van de waterstaatsgeschiedenis in Zeeland, 1998.
- Kuys, Jan; De Tielse Kroniek, 1983.
- Landolt, H.M.F.; Militair woordenboek; 1861
- Lokeren, A. van; Histoire de l'Abbaye de Saint-Bavon a Gand, 1855.
- Lucassen, Jan; Migrant Labour in Europe 1600-1900, 1987.
- Lijser, Peter de; Van Badhuis tot Boulevard, 2008.
- Maaten, E. van der; Geschiedenis der Nederlanden, 1853.
- Meerkamp van Embden, A.; Dante en Kadzand (Archief Zeeuwsch Genootschap 1921, p. 29 vlg.).
- Meesters, P.; De geschiedenis van Sluis, 1980.
- Meijer, Hermannus; Kort verhaal der Nederlandsche geschiedenissen, eerste deel 1747.
- Mol, J.A.; Jaarboek voor middeleeuwse geschiedenis, 2005.
- Molkenboer, Th.; De Nederlandsche Nationale Kleederdrachten, 1917.
- Montijn, C.G.; Geschiedenis der Hervorming in de Nederlanden, 1868.
- Nieuwenhuis, G; Algemeen Woordenboek van Kunsten en Wetenschappen, T-W, 1828.
- Noire, Laura de; materialen en technieken in historische metselconstructies; 2017
- Noman en zoon, Joh.; Handboek voor schoolopzieneren en onderwijzers, deel1; 1838
- Oosterzee, H.M.C.; De Nederlands Hervormde Kerk, deel 1; 1865
- Pirenne, H.; Causerie sur Ardenbourg (Compte rendu du congres historique et archéologique de Gand, 1939).
- Plankeel, Drs Huib J.; website.
- Poerck, G. de; La draperie médiévale en Flandre et en Artois, technique et terminologie. 3 dln. Brugge 1951.
- Post, van der, C. G.; Verslagen en mededeelingen der Koninklijke Akademie van Wetenschappen, deel 7., 1863.
- Priester, Peter; De geschiedenis van de Zeeuwse landbouw 1600-1910, 1998.
- Radcliff, Thomas; A report on the agriculture of eastern and western Flanders, 1819.
- Ramaer, J. C.; De vorming van de Dollaert en de terpen in Nederland in verband met de geografische geschiedenis van ons polderland (T.K.N.A.G. 1909, p. 9 vlg.).
- Ratelband, J.; Maandelijksche_berichten, 1742.
- Reygersberg, Johan; Nieuwe Cronyk van Zeeland, Smallegange, M.; eerste deel, 1696.
- Roches, J. des; Dictionnaire Francois-Flamand, deel 2; 1805
- Rolleston, T.W.; Keltische Mythen en Legendes, 1911.
- Römer, dr. R.C.H.; Geschiedkundig overzicht van de Kloosters en Abdijen in de voormalige graafschappen van Holland en Zeeland, 1854.
- Roos, G.P.; Beknopt geschied- en aardrijkskundig woordenboek van Zeeuwsch-Vlaanderen Westelijk deel; 1874.
- Roos, Ton en Eshuis, Margje; Os Capixabas Holandeses, 2008.
- Roovere, Anthonis de; Kronyk van Vlaanderen van 580 tot 1467, eerste deel, 1495/1839.
- Roth, Dirk Leendert; Ene stille waerheit van sware dingen, 2007.
- Rijkswaterstaat; Beschrijving van de provincie Zeeland, 1938.
- Ryckbosch, Wouter; Verhandelingen Gentse stadsfinanciën tussen Gavere en Cadzand 1460-1495, deel XXXI; 2007
- Schillewaert, Rob; Het Vrije van Sluis in de eerste helft van de 17e eeuw; 2010
- Schuer, J.L., Merkwaardigste Gebeurtenissen, 1767.
- Sloet tot Oldenhuis, B.W.A.E.; Tijdschrift voor Staathuishoudkunde en Statistiek, deel 18, 1859.
- Smallegange, Matheus; Nieuwe Cronyk van Zeeland, eerste deel; 1696
- Smet, A. de; De Geschiedenis van het Zwin (De Vlaamsche Gids 1939).
- Sponselee, George, en Stejns, Ed; De watersnood in Zeeuws-Vlaanderen, 1993.
- Staring, W.C.H.; Natuurlijke Historie van Nederland I, 1856.
- Steingenga-Kouwe, S. E.; Zeeuws-Vlaanderen, 1950.
- Sterckenbouw, Staats-Spaanse linies en versterkingen in Noord- en Zeeuws-Vlaanderen tijdens de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648), 2006.
- Stéven, A.B.; Almanach du Département de l'Escaut, 1812.
- Swalue, E.B.; De daden der Zeeuwen gedurende den opstand tegen Spanje, 1846.
- Stroeve, J.; De geschiedenis van de stoomtram-maatschappij Breskens-Maldegem, 1984.
- Tavernier, R. en Moormann, F.; Les changements du niveau de la mer dans la plaine maritime flamande pendant l'holocène (Geologie en Mijnbouw, Nieuwe Serie 16, no. 6, 1954, p. 201 vlg.).
- Tirion, Isaak; Tegenwoordige staat der Vereenigde Nederlanden, Staats Vlaanderen; 1751.
- Tirion, Isaak; Vaderlandsche Historie, deel V(1529-1555), 1751.
- Tirion, Isaak; Vaderlandsche Historie, deel X, 1770.
- Thompson, R.W., The Eighty-Five Days, 1957.
- Torfs, K.L.; Historische schets der watervloeden in België en Holland, 1850.
- Treslong Prins, P.C. van; Genealogische en heraldische gedenkwaardigheden in en uit de kerken der provincie Zeeland; 1919
- Uil, Huib; De scholen syn planthoven van de gemeente, 1578-1801; 2015
- Universiteit Leuven; Cultura_Mediaevalis, 1995.
- Utrecht Dresselhuis, J.ab; De provincie Zeeland in hare aloude gesteldheid en geregelde vorming beschouwd, deel I, 1836.
- Verslag aan den koning over de Openbare Werken in de jaren 1850 tot 1853, 1853.

- Verzameling van stukken van de commissie van onderwijs, 1830.
- Verwijs, E. en Verdam, J.; Middelnederlandsch Woordenboek, 's Gravenhage 1885-1929.
- Verwey, Albert; Holland en de oorlog; 1916.
- Visvliet, J.B. van; Inventaris der handschriften van Het Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen, 1861.
- Vlam, A. W.; Historisch-morfologisch onderzoek van eenige Zeeuwsche eilanden.
- Vogel, W.; Wik-Orte und Wikinger (Hansische Geschichtsblätter, 60. 1935/63).
- Vooren, G.A.C. van; Geleefde Tijden 1995.
- Vooren G.A.C. van, en Robijn W.J.; Oostburg, Cadzand, Groede, Nieuwvliet en Zuidzande van 1900 tot nu, 1992.
- Vryaarts, Reinier; Openhartige brieven.
- Vijver, drs. H.A.M. van de; De hofsteden van Cadzand, Retranchement en Zuidzande, 1977.
- Vynckt, L.J.J. van der; Nederlandsche beroerten onder Filips II, 3e deel; 1825.
- Wachtendorp, C; Oude Hollandse Geschiedenissen, 1645.
- Water, Willem te; Kort verhaal der Reformatie van Zeeland, 1766.
- Werveke, H. van; „Hansa" in Vlaanderen en aangrenzende gebieden, 1953.
- Wilderom, M.H.; Tussen afsluitdammen en Deltawerken II Noord-Zeeland, 1964.
- Wilderom, M.H.; Tussen afsluitdammen en Deltawerken III Midden-Zeeland, 1968.
- Wilderom, M.H.; Tussen afsluitdammen en deltawerken IV Zeeuws Vlaanderen, 1973.
- Wintein, W.; Ontstaan en evolutie van het landschap in de Zwinstreek, 2005.
- Wolters-Noordhof; Grote Historische Provincie Atlas, 1856-1858, 1992.
- Zeeuws Archief; Rechterlijk archief Vrije van Sluis.
- Zeeuws Genootschap der Wetenschappen, deel 1, 1839.
- Zuehlke, Mark; Terrible Victory, 2007.